This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

## Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

## About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

**Retningslinjer for anvendelse**

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

**Om Google Bogsøgning**

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

151552

# MEDDELELSER

FRA

# KRIGSARKIVERNE.

UDGIVNE AF

GENERALSTABEN.

---

TREDJE BIND.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1888.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
451552
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
R 1908 L

Redaktør: **C. Th. Sørensen.**

# Indhold.

Side.

Det engelske Overfald i 1807 eller Perioden Avgust—November 1807 1.
Breve fra Kronprins Frederik som Højstbefalende i Kiel i Perioden Avgust—November 1807 .......... 42.
Breve og Rapporter til Kronprinsen fra Personer i Danmark i Perioden Avgust—November 1807 .......... 78.
Breve og Rapporter til Kronprinsen fra Personer i Norge i Perioden Avgust—November 1807 .......... 163.
Andre Aktstykker til Perioden Avgust—November 1807 .......... 198.
Tidsrummet mellem Sjællands Rømning af Englænderne og Frederik VI's Tronbestigelse eller Perioden November 1807—Marts 1808 .......... 209.
Breve og Rapporter fra Norge i Perioden November 1807—Marts 1808 233.
Uddrag af Kommandokontorets og Generaladjudantstabens Kopibøger for Perioden November 1807—Marts 1808 .......... 274.
Indberetninger angaaende det franske Korpses Indrykning i Danmark .......... 321.
Andre Aktstykker, henhørende til Perioden November 1807—Marts 1808 332.
Felttoget i Norge eller Perioden April—Juni 1808 .......... 348.
Breve og Rapporter fra Norge i Perioden April—Juni 1808 .......... 383.
Uddrag af Generaladjudantstabens Kopibøger for Perioden April —Juni 1808 .......... 417.
Andre Aktstykker, vedrørende Perioden April—Juni 1808 .......... 447.
Det spanske Korpses Frafald eller Perioden Juli—Avgust 1808 .......... 462.
Aktstykker, vedrørende det spanske Korpses Frafald .......... 472.
Aktstykker angaaende Norge, henhørende til Perioden Juli—Avgust 1808 .......... 526.
Andre Aktstykker til Perioden Juli—Avgust 1808 .......... 535.
Personal-Register til tredje Bind .......... 540.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

# Det engelske Overfald i 1807

**eller Perioden fra Avgust til November 1807.**

---

Det overraskende Budskab, som i Juli 1807 fór ud over Evropa, at Kejserne Napoleon og Alexander pludselig havde afbrudt den haarde Kamp ved Ruslands Grænser og ved en personlig Sammenkomst paa en Bro i Niemen havde sluttet Fred og Venskab, var vel skikket til at fylde de nordiske Regeringer med bange Anelser for Fremtiden.

Kong Gustav havde netop faaet preussiske og engelske Tropper til Rügen og havde ved en Fortolkning af Tidsbestemmelserne i Vaabenstilstanden til Schlatkow, som af Modstanderne erklæredes for perfid, opsagt Stilstanden. De preussiske Tropper, som havde taget en Stilling ved Peene for at aabne Felttoget, droges bort; thi Preussen var medindbefattet i det, der var aftalt i Tilsit. Napoleon havde paa Alexanders Forbøn ladet sig bevæge til at tilstaa Preussen en fortsat Tilværelse som Stat, men i en meget indskrænket Skikkelse og mod store Ydelser. Gustav havde kun de engelske Tropper til sin Raadighed, som vare komne til ham, men ikke vilde overskride Vandet mellem Rügen og Fastlandet, før de havde sluttet en Overenskomst om deres Anvendelse, som Kongen ikke vilde tilstede. Hans Stilling var derfor fortvivlet nu, da Frankrig var befriet for sin Krig mod Rusland. Foretagendet skulde have været en Diversion i Ryggen paa den kæmpende Hær i Polen. Nu tegnede det til at blive en selvstændig Krig mod den kolossale franske Magt.

Danmarks Stilling var en anden. Det var ikke i Krig med nogen Magt; men det havde med Møje og paa Bekostning af sit gode Forhold til England kæmpet for Opretholdelse af sin Nevtralitet lige over for den franske Regerings og de franske Hærføreres Fordringer om en mere udpræget franskvenlig Politik. Hvad Haab havde det om Ro og Selvbestemmelsesret, naar Forbundet mellem Frankrig og Rusland udviklede sig til en fælles Krig mod England? Erindringerne

fra Kejser Pouls Tid talte tydeligt nok om, at dette Forbund i Krig mod England betød Spærring af alle Fastlandskyster.

Endnu var Rusland vel ikke i Krig med England. Det havde paataget sig at mægle mellem de to vestlige Magter, som stredes om Herredømmet over Verden. Men hvad vilde dette sige? Man kunde ikke paa samme Tid politisk være Ven med Kejser Napoleon og med hans Fjende, eller optræde upartisk lige over for et Land, som man havde krænket ved at svigte dets Interesser ved en separat Fred. Forbundet maatte, hvad enten Mæglingen modtoges eller ej, blive til et fælles Forbund mod Storbrittanien.

Hvad der var aftalt og besluttet i Tilsit mellem de høje Venner. gjorde, efter hvad vi nu vide, paa ingen Maade de herskende Bekymringer til Skamme.

Kejser Napoleon modtog med Glæde Kong Gustavs tilkastede Handske; thi Sverigs Ydmygelse var en i Tilsit aftalt Sag. Napoleon havde opfordret sin nye Allierede til at erobre Finland. Selv besluttede han nu at jage sin uforsonlige Fjende, som havde forstyrret ham paa Rügen og ved Stralsund under den sidste Campagne, ud af de svenske Besiddelser paa Fastlandet.

Men Samtalerne i Tilsit havde strejfet Østersøens Lukning og altsaa berørt ikke blot Sverig, men ogsaa den anden Magt ved Sundet. Det, som foresvævede Napoleon, var, at Rusland fra den ene og Frankrig fra den anden Side gjennem Sverig og Danmark enten med fysisk Styrke eller ved Indflydelse skulde mødes ved Sundet og lukke Østersøen som i 1801. Dog var dette kun et løst Program for Fremtiden; først skulde Komedien med den russiske Mægling opføres. Imidlertid vendte Hærene hjem fra Krigsskuepladsen og Kejserne til deres Residenser. Napoleon efterlod 4 nydannede Korpser i Polen, Preussen og Tyskland, hvoraf det ene under Marechal Brune fik Befaling til at tage Svensk-Pommern. Men paa samme Tid valgte han dog det Redskab, han vilde bruge mod Danmark. Hertil udsaas Marechal Bernadotte, Fyrste af Pontecorvo, som laa syg i Marienburg af et Saar, han havde faaet i det sidste Felttog. Han udnævntes den 14de Juli, fem Dage efter Tilsitfreden, til Guvernør i de hanseatiske Byer, hvorved der stilledes ham en Opgave, hvis Løsning var Napoleon magtpaaliggende, nemlig en kraftig Optræden mod den engelske Handel og den engelske Indflydelse i de Byer og paa den nærliggende Kyststrækning, som Marechallen kjendte saa godt fra den Tid, han var i Hannover og Lübek, hvilken Opgave dog ikke var den eneste, der var ham forbeholdt. Han skulde have et Korps under sig og fik Tilladelse til at medtage sin tidligere Stabschef Gérard samt flere andre Officerer fra det Korpses Stab, han tidligere havde kommanderet, som f. Ex. Hamelinaye. Dog fik han først det nærmere om denne anden Mission at vide af den Instrux, som Kejseren sendte ham den 2den Avgust, og hvori der staar: „Dersom England ikke modtager Ruslands Mægling, maa Danmark erklære Krig, eller jeg erklærer det Krig. De er bestemt til i saa Fald at bemægtige Dem hele det danske Fastland. Send mig, da De staar ved Grænsen af dette Land, en Betænkning

over de Hindringer. Danmark har opstillet mod et Angreb, og de Ressourcer, det byder i Levnedsmidler. Deres Sprog bør være dette: De beklager Dem stadigen over, at denne Magt har aabnet Passagen gjennem Sundet og ladet et Hav krænke, der for de Danske burde have været betragtet som lige saa ukrænkeligt som deres Territorium." [1]

Den Fare, som vore Statsmænd frygtede fra Frankrigs Side, var saaledes virkelig tilstede [2]; men inden denne endnu var manifesteret i Handlinger — der var endnu end ikke et vor Styrke overlegent Korps samlet ved Grænsen —, slog det frygtede Lyn ned fra en hel anden Kant, fra England, som troede at gjennemskue, hvad dets Rival havde i Sinde med Hensyn til Danmark, og vilde forekomme ham.

Efterretningen om Tilsitfreden kom til London den 10de Juli i en Depeche fra den engelske General i det russiske Hovedkvarter, Lord Hutchinson. Den frembragte det største Røre. Skuffelsen over de fejlslagne Forhaabninger, som havde været knyttede til Felttoget, i hvilket England stod i Begreb med at optræde aktivt paa Rügen, var overvældende. Rusland var gaaet over til Fjenden. Preussen havde kastet sig for Napoleons Fødder for at nøjes med en tilkastet Bid Land. Strax standsedes den videre Transport af Tropper til Rügen. To Expeditioner vare afgaaede, de hannoveranske Tropper vare paa Rügen under Lord Cathcart; men den sidste Del af de Tropper, som vare designerede til Østersøen, forblev nu paa engelsk Grund. Dernæst overvejedes Stillingen, og en stor maritim Udrustning sattes i Værk.

Denne havde endnu ikke særligt noget Foretagende mod Danmark for Øje; de, der tro det, ere uden Tvivl paa Vildspor. Den var, som vor Repræsentant ved det engelske Hof, J. G. Rist, havde Øje for, en af Forholdene naturlig fremgaaet Foranstaltning, der havde Hensyn til den forandrede politiske Gruppering. England havde en Hær paa Rügen, men forholdsvis kun faa egentlige Krigsskibe i Sammenligning med dets mange Transportfartøjer i Østersøen. Det havde jo nemlig hidtil været i Allianceforhold eller i hvert Fald i venskabelig Forbindelse med alle Østersømagterne. Nu var Rusland, der havde en Flaade, om den end kun var lille, i Østersøen, paa Vej til at blive Fjende. Det var altsaa ganske naturligt, at England nu beordrede en betydelig Mængde Linieskibe udrustede, og at Offentligheden i Almindelighed antog, at de vare bestemte for Østersøen. Noget alarmerende kunde Danmark ikke se i denne Udrustning mere end i de tidligere, som vare skete for Rügens eller Østersøens Skyld. Tvært imod — den store maritime Udrustning maatte lede Tanken hen paa andre Maal end Danmark, som maritimt alt var fuldstændigt i Englands Vold, om-

[1]) Instruxen, som Redaktøren af dette Tidsskrift kjender fra Dépôt de la guerre i Paris, er rigtig trykt i Touchard Lafosse: Histoire de Charles XIV II, Side 8. [2]) Man læse ogsaa Talleyrands Ord til Dreyer i Holms Danmark-Norges udenrigske Historie, II, Side 203, samt Dreyers som Bilag i samme Bog trykte Depeche af 7de August.

krydset, som det var, i alle Farvande af en vrimlende Mængde større og mindre engelske Krigsfartøjer, der passede paa, hvad vi foretoge os, for at dække den maritime Operationslinie til Rügen.

Men pludseligt, uden at Offentligheden fik noget at vide derom, forandredes Rustningernes Øjemed. I Dagene den 16de og 18de Juli ankom der nye Depecher til London fra Lord Hutchinson og end videre en Gesandtskabsberetning fra Rusland. Disse Aktstykker bragte efter, hvad man tror at vide, Meddelelser om Bernadottes formodede Hverv og om hemmelige Planer mod Danmark og den danske Flaade. Den engelske Regerings Opmærksomhed fæstedes nu paa Danmark.

Det maa bemærkes, at den danske Flaade i lang Tid havde været England en Torn i Øjet. Den laa vel aftaklet ved Kjøbenhavn og var saa nøje bevogtet af England, at ikke nogen Sinde blot et enkelt Skib kunde føres fra Lejet hen til et Bulværk for at efterses eller udrustes, uden at den engelske Gesandt strax forlangte Oplysninger om Grunden dertil[1]). Men der var et eget Vilkaar forbundet med denne Flaade, som ikke huede Englænderne. Om Vinteren maatte de engelske Flaader paa Grund af Naturforholdene forlade vore Farvande. I Vintertiden var den derfor unddragen den engelske Kontrol. Denne Omstændighed indgav den engelske Regering saa meget mere Frygt, som de Franske i lang Tid havde kastet deres Blik mod Sundet. Vi kjende det almindelige Raab, hvoraf Hannover og Holsten gjenlød i Aarene 1803—1806, at de franske Tropper nu skulde marchere til Sundet og lukke det. Det var en hel Mani hos de franske Officerer at tale herom, og de fremsatte, hvad der skulde udføres, med en Sikkerhed, som kun bar Vidne om den totale Mangel paa geografisk Begreb om vort Land, der var fælles for dem alle, Bernadotte indbefattet. Den engelske Regering maa have hørt meget herom, thi, som Læserne vide af det foregaaende, meldtes disse Udtalelser ideligen til vor Regering, og de Engelske førte nøje Regnskab over alt, hvad de Franske gjorde og sagde i Hannover.

Som Følge heraf antog den engelske Regering, at der kunde være Fare for, at den danske Flaade kunde falde i de Franskes Hænder[2]), hvorfor Lorderne Castlereagh og Perciral, understøttede af Lord Canning, med exempelløs Brutalitet i et Kabinetsmøde umiddelbart efter de sidst modtagne Efterretninger foresloge, at England skulde forekomme Bernadotte og Napoleon og selv tage den danske Flaade.

Spørgsmaalet fremstod, hvorvidt det var billigt eller klogt at paaføre Danmark Krig. Den engelske Regering var vel ikke i noget kordialt Forhold til Danmark. Den var misfornøjet med Danmarks Holdning i 1780, 1800 og 1801, hvilken den tilskrev vor Regerings Mangel paa Evne

[1]) Saaledes havde den engelske Gesandt Garlike været meget nærgaaende og forlangt Forklaringer, da et Linieskib udrustedes for at føre Arveprinsessen af Weimar til St. Petersborg. [2]) Se den engelske Konges Declaration i „The parliamentary debates“, published under the superintendence of T. C. Hansard, Vol. X, 115.

til at kunne modstaa Forførelser. Den havde i de senere Aar været plaget af danske Reklamationer i Anledning af de engelske Overgreb paa Havet. Den var end videre stødt over, at Danmark ikke, som nogle andre smaa Magter, havde protesteret mod Napoleons Dekret om Fastlandsspærring af 21de November 1806, derimod mod den engelske order in council af 7de Januar 1807, som var et Modtræk til hin og i Virkeligheden indeholdt den største Krænkelse af de Nevtrales Rettigheder, hvad Napoleons Dekret ikke gjorde. Men saa' man bort fra disse Uenigheder, som havde deres Grund i den uhelbredelige Modsætning, hvori England befandt sig til de andre Sømagter om Søretslovene, vidste man, at Danmark i Hjærtet og med Hensyn til Interesser følte sig mere bundet til England, i hvis Havne der for Øjeblikket laa 300 danske og norske Handelsskibe, end til nogen anden af de større Magter.

Ophavsmændene til det fremsatte Forslag berørtes dog ikke af disse Betragtninger. Det var ingenlunde deres Hensigt at udøve Fjendtligheder mod Danmark. Tvært imod. De foresloge at tage Flaaden venskabeligt, som et Pant paa Venskab. Saa udviklede de deres Tanke saaledes, at man burde sende en overvættes stor Krigsmagt, saa stor, at ingen Modstand var mulig, og at den uden et Kanonskud kunde sætte sig i Besiddelse af Flaaden, og at man, naar dette var saa godt som udført derved, at Sjælland og Flaaden var omringet, skulde lade en Gesandt indfinde sig i Kiel for at faa vor Regering til at bøje sig for det uundgaaelige fait accompli, der ingenlunde havde nogen Fjendtlighed til Maal, men kun var en Sikkerhedsforholdsregel i Danmarks egen Interesse, i det Flaaden blot skulde henflyttes til en engelsk Havn, hvor den kunde ligge tryg for de franske Efterstræbelser. Lord Castlereagh var ikke alene vis paa, at Danmark vilde bøje sig for denne venskabelige Forsorg, men troede endog, at det, naar nogen Tid var gaaet, vilde være England forbindtligt for den ydede Tjeneste, naar det saa', at det intet længere besad, som kunde friste Napoleon, og derfor uantastet kunde fortsætte sit hidtidige fredelige nevtrale Liv.

En mindre vel overvejet Plan, end denne, er næppe nogen Sinde fremkommen. Alle de Forudsætninger, hvorpaa den var bygget, baade militære og politiske, vare urigtige, og Planen var vel egnet til at bevirke netop det, den skulde forebygge, at bringe Danmark til at yde Frankrig alle Midler til at komme til Sundet. Dog herom skal der ikke tales her. Alt Dagen efter, at Planen var undfangen, vedtoges den i et Gehejmeraadsmøde og sattes strax i Værk. Den 21de Juli iværksattes den almindelige Afspærring af de engelske Kyster, som den Gang ledsagede enhver større Udrustning. Storbrittanien afsondredes fuldstændigt fra Fastlandet i den Tid; Søfolk pressedes til Flaaden, og Hæren sattes i kampfærdig Stand. Ingen kunde komme bort fra England; ingen Poster afgik. Afspærringen var saa fuldstændig indtil den 26de Juli, den Dag, da Admiral Gambier afgik fra Yarmouth med den første Del af den nye store Expedition, at Lord Castlereagh den 31te Juli kunde sige i Underhuset, at Expedi-

tionen vilde komme til sit Maal, hvor den skulde slaa ned, samtidig med Efterretningen om, at der overhovedet var sket Rustninger i England.

Dette skete dog ikke ganske, som Lorden ventede. Der kom Rygter til Fastlandet baade om Rustningernes Omfang og om deres formodede Hensigt. Bernadotte, som den 26de Juli var kommen til Hamburg og havde overtaget sin nye Post, skrev den 6te Avgust, da han underrettede Kejserens Stabschef om, hvad der foregik i Hamburg, og om, hvor ønskeligt det var, om han maatte lægge Holsten ind under sin Kommando, følgende: „De store engelske Flaader gaa til Sundet; der er ingen Tvivl derom. De Agenter, som have givet mig denne Underretning, have aldrig narret mig i den lange Tid, jeg kommanderede i Hannover“ [1]). Ogsaa vort Hovedkvarter i Kiel fik paa samme Tid en Avis. Den danske Gesandt i London, som benyttede Afspærringstiden, i hvilken han dog ingen Depecher kunde expedere til sit Hôf, til en Udflugt paa Landet, bragte ved sin Hjemkomst til London i Erfaring, at Prinsen af Oldenburg havde erholdt speciel Tilladelse til med en af ham selv fragtet Paketbaad at rejse til Tønning for at begive sig til sit Hjem. Med ham sendte Rist en Avis til Bernstorff om de Rygter, som løb om i London om Expeditionens Maal [2]), og denne Meddelelse modtoges i Kiel den 7de Avgust, Dagen før Jacksons Ankomst.

Men det, som Bernadotte troede, og det, som den danske Regering paa denne Tid frygtede, var noget andet, end hvad der i hint engelske Raad den 18de eller 19de Juli havde vundet Bifald. Bernadotte og den danske Regering mente, at hvad England vilde foretage sig, var en Aktion til Østersøens Beherskelse, med andre Ord en Gjentagelse af Handlingerne 1801. De danske Statsmænd tænkte, at England kunde faa i Sinde, ligesom i 1801, at forpligte Danmark til ikke at udruste sin Flaade, holde denne i Skak og besætte vore Farvande med stærke Flaadereplier, medens Hovedmassen af den store nyudrustede maritime Styrke, ligesom da, gik til de russiske Farvande for at tugte den frafaldne Forbundsfælle eller blokere de russiske Havne og ødelægge den russiske Flaade.

Den engelske Regering tænkte slet ikke paa noget saadant. Den vilde ikke forurolige Rusland, ikke beholde Rügen. Den vilde opgive Østersøen, men gjøre Danmark maritimt uskadeligt. Derfor havde den alt givet Ordre til Rügens Rømning, men beordret Lord Cathcart til paa Hjemvejen at bidrage til Erobringen af den danske Flaade.

At dette var Englands eneste Hensigt, anede vore Statsmænd ikke. Selv efter at Fjendtlighederne vare udbrudte, antoge de, at den Krig, England havde begyndt, var en Krig, som havde Østersøen til Maal og derfor ogsaa maatte samle alle Østersømagterne til fælles Forsvar [3]).

---

1) Bernadottes Brev i Dépôt de la guerre i Paris. 2) Johan Georg Rists Lebenserinnerungen, Gotha 1880, I, S. 426. 3) Endnu 14 Dage efter den danske Flaades Overgivelse, nemlig den 23de September, udtalte Chr. Bernstorff i en Note til St. Petersborg det Haab, at Rusland vilde være Danmark taknemmeligt, fordi det havde opholdt Fjenden i den gode Aarstid, saa at han ikke havde kunnet komme til de russiske Havne.

Det vilde uden Tvivl ikke have været uden Indflydelse paa de senere Begivenheder, om Regeringen strax havde haft fuld Rede paa Fjendens egentlige Maal. Men det var ikke let muligt. Selv det engelske Ministeriums Venner i London vilde ikke fæste Lid til de første Rygter, som fortalte, hvad Regeringen havde til Hensigt. Og da de til sidst bleve nødte til at tro paa dem, kunde de kun forklare sig Sagen og Lord Castlereaghs sikre Forventninger ved at forudsætte hemmelig politisk Forstaaelse med Danmark. Der opkom derved et Rygte, som f. Ex. ogsaa kom til Bernadotte og i høj Grad bidrog til at forvirre hele Situationen for os, nemlig at Danmark alt hemmeligt havde givet sit Samtykke til, hvad der skete.

Som sagt, havde den danske Regering ikke den fjærneste Forestilling om, at det var Flaaden, England vilde have. Den ventede noget andet, da det var kommet saa vidt, at man begyndte at frygte for noget fjendtligt eller nogen fordrende Optræden fra Englands Side.

Det var i de første Dage af Avgust, at Regeringen blev opskræmmet. Oven nævnte Bud fra Rist, som modtoges den 7de. var ikke det første; der var til Hovedkvarteret indløbet foruroligende Meldinger fra Sjælland.

Den engelske Flaade under Gambier, som havde forladt England den 26de Juli, ankom, 26 Skibe stærk, til Sundet den 3dje Avgust, og Dagen efter kom en senere fra England afgaaet Flaade paa 14 Sejlere, for største Delen Fregatter og Brigger, men dog fire Linieskibe, til store Bælt. End videre var en ny engelsk Gesandt, Sir Brook Tailor, kommen til Sjælland den 31te og havde den 3dje Avgust sin første Sammenkomst med Direktøren for Udenrigsdepartementet i Kjøbenhavn, J. Bernstorff, hvilken besørgede de løbende udenrigske Forretninger i Kjøbenhavn, hvor Regeringen og de fremmede Gesandter opholdt sig.

Som bekjendt, var Mr. Jackson den Mand, som den engelske Regering havde valgt til Overbringer af dens Forslag og Ultimatum, den Mand, der skulde give de militære Foresatte for Expeditionen Ordre til at handle, naar Tiden dertil var kommen. Sir B. Tailor var kun en ny engelsk Gesandt i Kjøbenhavn, der kom for at afløse Garlike, til hvem han bragte det Hverv at repræsentere England ved det gjenoprettede preussiske Hof. Tailor havde forladt England den 19de Juli, vidste derfor maaske ikke noget bestemt om, hvad der var besluttet angaaende Danmark, men han var instrueret om at føre et andet Sprog, end Garlike. Han begyndte strax med at paadutte Danmark fjendtlige Hensigter mod Storbrittanien i Forening med Frankrig og Rusland. Det var ikke saa meget hans Ytringer, som hans Personlighed og den Kjendsgjerning, at den engelske Regering havde valgt en saadan Mand til Gesandt, som fortrædigede Regeringen. Tailor var kompromitteret ved sin Deltagelse i de hemmelige Konspirationer mod Napoleon. Han var derfor trukken bort fra sin Gesandtskabspost i Sydtyskland; Napoleon forfulgte ham og vilde næppe taale ham i Kjøbenhavn. Chr. Bernstorff mente, at det var et letfærdigt, indiskret og ondskabsfuldt Valg af Gesandt, som den

engelske Regering havde gjort[1]), og frygtede for, at det varslede om store Ubehageligheder.

Med Hensyn til Forsvarsordningen kunde den engelske Flaade ikke forurolige meget; thi Sjælland var i Forsvarsstand. Hermed forstaas ikke, at man paa Sjælland var i Stand til at modstaa det Angreb, som nu var forberedt. En Forsvarsordning bliver aldrig saa fuldstændig, at den ikke kan knuges ned som ufyldestgjørende af en langt overlegen Fjende. Men Forsvaret var ordnet saaledes, som Regeringen vilde have det. Der var paa Sjælland den Styrke, som Regeringen ansaa tilstrækkelig til at værge Øen mod saadanne Angreb, som kunde forudsées, og der var af Forsigtighed truffet nogle Sikkerhedsforanstaltninger[2]). Kun var Forsvaret paa Sjælland ikke mobiliseret. Tropperne der vare paa Fredsfod ligesom paa Fyn, medens Hæren i det sydlige Jylland, i Slesvig og syd for Ejderen var paa Krigsfod i marchefærdig Stand paa Grund af de franske Troppers Tilstedeværelse ved Grænsen.

Derfor var det, som Peymann tænkte paa, da han den 3dje og 4de Avgust fik Meldinger henholdsvis fra Kronborg og fra Korsør om den engelske Flaade, kun det, om der ikke burde indkaldes Frifolk. Han plejede Forhandlinger derom med Direktør J. Bernstorff, som raadede til Forsigtighed, men indkaldte dog nogle Folk og forlagde en Bataillon af norske Livregiment til Kronborg. Kronprinsen, som fik Melding fra Peymann med Stafet, raadede til en Del Sikkerhedsforanstaltninger, skjønt han fandt Anledning til gjentagende at forsikre, at vi ingen Krig ventede med England[3]). Vel nærmest paa Grund af den engelske Flaades Ankomst til store Bælt, iværksatte han en lille Bevægelse fra Fredericia. Han skød den 7de Avgust 1ste jyske Regiment frem til Nyborg og lagde i Steden for 1ste Bataillon af 3dje jyske ind i Fredericia.

Saaledes stode Sagerne, da Mr. Jackson, der var landet ved Tønning, den 8de Avgust indfandt sig i Kiel.

Hvad bragte han? Først havde han en Mængde Klager at fremføre angaaende de Anliggender, som i den forløbne Tid havde været behandlede mellem de to Regeringer. De grupperede sig navnlig om 4 Ankeposter: 1) at vi havde gjort Krigsforberedelser i vore militære og maritime Arsenaler, 2) at vor Gesandt i London havde vist Bitterhed i sine Reklamationer i Anledning af Opbringelse af Skibe paa Søen, 3) at Danmark havde vist Villighed til at bifalde Napoleons Dekret om Fastlandsspærring af 21de November 1806, 4) at Danmark havde vist Partiskhed for Frankrig. Dernæst erklærede han sit Hof underrettet om, at vi vilde blive opfordrede til at lukke vore Havne for engelsk Handel, og da det vidste, at vi ikke besad Evne til at modsætte os dette Forlangende, selv om vi besad Viljen dertil, havde England besluttet at forekomme sine Fjender,

[1]) Depeche fra Chr. Bernstorff til Rist, Kiel den 7de Avgust (Udenrigsministeriets Arkiv). [2]) Se II Bind, S. 366. [3]) Se Kronprinsens Brev af 7de Avgust i det følgende.

hvorfor det nu foreslog Danmark enten at forene sig med det eller at finde sig i, at det foretog de Skridt, som det ansaa nødvendige for sin Sikkerhed[1]).

Det Alternativ, Jackson opstillede, var altsaa Alliance eller Krig[2]). Og dette er meget forklarligt; thi det Forslag, han egentlig var Bærer af, det om Flaadens Opbevaring i England som Depositum under Danmarks fortsatte Nevtralitet, kunde først stilles frem, naar det var afgjort, at Danmark ikke vilde alliere sig med England. Det var en Udvej i Steden for Krig, som England vilde tilbyde, naar først Allianceforslaget var forkastet. Nu er det temmelig sandsynligt, at England selv i Tilfælde af Alliance vilde forlange Flaaden som Garanti, men det er dog lidet sandsynligt, at Jackson i saa Fald vilde have buset ud med Fordringen strax. Den kunde jo nemlig saa have skjult sig under den Form, som i saadant Tilfælde ellers altid bruges: Forening af den danske og den engelske Flaade under fælles (engelsk) Ledelse[3]).

Men videre end til Tilbudet om Alliance kom det ikke i Kiel[4]). Jackson, som ikke var tilfreds med Bernstorffs Modtagelse, forlangte paa en stormende Maade Adgang til Kronprinsen. Denne bevilgede ham en Avdiens strax i sin Dagligstue, før endnu hans Blod var blevet koldt efter Bernstorffs Referat. Jackson gjentog her, hvad han havde sagt Bernstorff, men ikke mere. Han vilde den følgende Formiddag komme frem med sit egentlige Hverv; men da var Kronprinsen alt borte.

Der er derfor i Kiel som Modsætning til Alliance kun nævnt Krig. Er Flaaden bleven nævnt, er det kun sket i Forbindelse med Sjællands Erobring, som var det eneste Middel til ved Magt at komme i Besiddelse af den[5]). I hvert Tilfælde rejste Kronprinsen

---

[1]) I en af sine Depecher om Samtalen, den til Rist af 10de Avgust, omskriver Bernstorff den sidste Del af Sætningen saaledes „eller finde sig i, at England tog Pant for sin Sikkerheds Skyld", men der omtales ikke, hvori Pantet skulde bestaa. Nogen Fordring om Flaadens Udlevering er ikke, saaledes som Holm tror i sin Danmark-Norges udenrigske Historie, II, 281, bleven stillet i Kiel. Forfatteren kommer til sin mindre rigtige Antagelse ved at regne Chr. Bernstorffs Cirkulære til de danske Gesandtskaber af 16de Avgust med til de Aktstykker, der give Oplysning om Samtalen den 8de, medens det udtrykkeligt henholder sig til Oplysninger, han har faaet i et Brev fra Broderen i Kjøbenhavn, dateret den 13de. [2]) Indrømmet af Canning under Samtalen med Rist i London den 24de September (Rists Lebenserinnerungen, I, 436): Jacksons Anträge hätten hauptsächlich sich um die Alternative von Krieg oder Verbindung gedreht. [3]) I Overensstemmelse hermed opfatter Lefebvre i sin „Histoire des cabinets de l'Europe" Fordringen om Alliance, som Jackson opstillede, saaledes, at han forlangte, at den danske Flaade skulde sættes under den engelske Overkommando. [4]) Se Cannings Forklaring i det engelske Underhus (parliamentary debates X, 277). [5]) Thiers siger i Overensstemmelse med Moniteurens Beretninger i 1807 og Didelots Indberetninger, at Jackson truede med Erobringen af Kronborg og Kjøbenhavn med Flaaden, og der er ikke lidt i de følgende Aktstykker, som bringer os til at tro, at dette Referat skriver sig fra Kronprinsen. Hvad man læser i „Exposé de la situation politique depuis l'an 1807 jusqu' à l'an 1814" par la reine Marie Sophie Frederikke (trykt i Danske Samlinger II), kan i Følge hele Piècens Natur ikke tillægges nogen historisk Værd i dette Spørgsmaal.

efter Samtalen med Jackson til Kjøbenhavn med den Forestilling, at det var Sjælland, Englænderne vilde have. Det var først, da Jackson senere kom til Kjøbenhavn efter Kronprinsens Bortrejse fra Hovedstaden, at han talte særligt om Flaaden, i det han da lod den Ytring falde til J. Bernstorff, at Flaaden maatte England i alle Tilfælde have selv under Allianceforhold, — en Ytring, som foranledigede Chr. Bernstorff, da han hørte den, til det Udraab: en net Alliance!

Kronprinsen rejste til Kjøbenhavn over Kolding. Jackson fulgte efter ad samme Vej, efter at han først havde gjort et forgjæves Forsøg paa at komme ad Søvejen til Sjælland. Men Gesandten opholdtes efter Ordre to Timer paa hver Station, for at Kronprinsen kunde faa et Forspring paa 24 Timer.

Kronprinsen tog Prins Christian af Hessen og Bülow med sig og overdrog Prins Frederik af Hessen i Rendsborg under sin Fraværelse den militære Kommando, han havde udøvet, og Chr. Bernstorff Ledelsen af Rigernes aktive Politik. Han efterlod end videre Breve, som bød Oberst Bielefeldt og 4 af hans, Kronprinsens, Adjudanter at rejse til Kjøbenhavn, hvor de sidstnævnte skulde melde sig hos ham. Undervejs traf han militære Foranstaltninger. I Kolding befaler han den 1ste Bataillon af 3dje jyske samt 3 Eskadroner af slesvigske Ryttere og et 3-Pds. Batteri satte i Marche til Odense, og Moltke fik Ordre til at ordne det jyske Landeværn og iværksætte Jyllands Forsvar. Søbatterierne ved Fredericia og Strib bleve monterede og besatte, og paa Fyn fik Rantzau Befaling til ligeledes at sætte Nyborg og Slipshavns Batterierne i kampfærdig Stand samt til i fornødent Fald at samle det fynske Landeværn.

Til Kjøbenhavn ankom Kronprinsen den 11te Avgust Middag, hvor han strax gik i Værk med at indkalde og ordne det sjællandske Værn samt at træffe de øvrige Foranstaltninger, som Forholdene krævede. Men allerede om Natten rejste han atter bort med sin Fader. Blandt de utallig mange Foranstaltninger, som besluttedes i den korte Tid, han var i Byen, var nemlig Regeringens Forlæggelse til Kolding. Ikke blot Kongen, det kongelige Hus, Statsraadet og de fremmede Gesandter, saa vidt de vilde følge, men Regeringskollegierne skulde etableres i Kolding, i det der skulde afgaa et Par Deputerede med Underembedsmænd og Sekretærer af hver af følgende Myndigheder: det kgl. danske Kancelli, det tyske Kancelli, Finanskollegiet, Finanskasse-Direktionen, det kgl. Rentekammer, Økonomi- og Kommercekollegiet, General-Toldkammeret, Generalitetet, Admiralitetskollegiet, det kgl. Postamt, Bankkontoret og Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Grunden til Kronprinsens Rejse til Kjøbenhavn er selvindlysende. Han var den eneste, som kunde sætte Sjælland paa Krigsfod. Alle den militære Administrations Traade vare samlede paa hans Haand. Han havde altid ved Siden af den overordnede Kommando over begge Rigers Hære hævdet for sig, hvad han kaldte den immediate Kommando paa Sjælland; selv i Kiel havde han ikke givet den fra sig. Der var paa Sjælland foruden Søværnet to sideordnede militære Over-

myndigheder, nemlig Generalkommandoen over Kjøbenhavn og Kronborg med deres Omraader under Generalmajor H. E. Peymann og Generalkommandoen over det øvrige Sjælland med Smaaøerne, men den sidste styrede Kronprinsen selv tillige med den overordnede Ledelse af den første. Ved Mobiliseringen havde desuden de borgerlige Myndigheder, Amtmændene og Enroleringscheferne deres Rolle at udføre, og der var kongelige Resolutioner nødvendige i forskjellige Retninger. Alt dette lod sig daarligt gjøre fra Kiel uden Spild af Tid. Ved at møde i Kjøbenhavn midt i Administrationens Centrum, medens dette endnu var der, kunde Kronprinsen anordne hele Mobiliseringen hurtigt, og den fuldførtes virkelig ogsaa administrativt om Eftermiddagen den 11te Avgust. Der skete ingen Forandring i Kommandoforholdene, undtagen at den væbnede Søstyrke underlagdes Peymann, og at Guvernøren i Kjøbenhavn, Generalmajor C. Baudissin, droges bort fra sin Stilling, i det der betroedes ham en Kommando i og ved Kolding. Generalkommandoen uden for Nordsjælland overdroges ingen, derimod blev den ældste der kommanderende Officer, Chefen for de sjællandske Ryttere i Næstved, Generallieutenant J. M. H. Castenschjold, Fører for de Tropper, som samledes i den sjællandske Del af dette Generalkommandodistrikt, og Chefen for søndre sjællandske Landeværnsregiment, Oberst P. L. Oxholm, for dem, der samledes i den laalandfalsterske Del af samme. Det er i øvrigt mærkeligt, hvor meget der udrettedes af Kronprinsen i den korte Tid. Han havde alt, hvad der skulde gjøres, i sit Hoved indtil de mindste Enkeltheder. Kjøbenhavn og Kronborg sattes i fuld Forsvarsstand; Sødefensionen udlagdes paa Reden. Foruden Trekroner havde man nu Prøvestensfortet, bestaaende af 3 sænkede, sammenføjede Linieskibe. Der udlagdes Blokskibene „Mars“ og „St. Thomas“ mellem Trekroner og Stubbegrunden, nogle mindre Skibe stationeredes ved Prøvesten og i Kallebodstrand. En Kanonbaadsflotille organiseredes, og hele Sødefensionen, den faste og den flydende, betroedes Kommandør Steen Bille. Landeværnets 19 Batailloner traadte under Vaaben, og 6 af dem kommanderedes til Tjeneste i Kjøbenhavn, 2 paa Kronborg, de første under Chefen fordet nordre sjællandske Landeværnsregiment, Generalmajor E. F. Walterstorff. Ligeledes stilledes Kystværnet op. Studenterne indbødes til paa ny at træde ind i Livkorpset, der gjenoprettedes som i 1801 under Overhofmarechal Hauch. Herregaardsskytterne oprettedes ligeledes igjen, men kom af en Fejltagelse ind i Kjøbenhavn, hvor Kronprinsen ikke havde bestemt, de skulde være, 15 Rdlrs.-Karle antoges en masse til Sødefensionen. Kort sagt: Hele Ordningen fra 1801 traadte igjen i Live, men meget forbedret, alle Forhold mere gjennemtænkte. Men i én Henseende fandtes der store, ikke let helbredelige Mangler. Landeværnet var i en Del Aar holdt i en vegeterende Tilstand med Savn af den daglige opbyggende Virksomhed, uden hvilken enhver menneskelig Institution hensygner. Grunden dertil var de Overvejelser, der, som tidligere beskrevet[1]), havde fundet Sted om dets rette

[1]) II Bind, S. 159 og flg.

Organisation. Man var netop efter mange Kommissioners Arbejde den 20de Juni dette Aar kommen til en ny Ordning af Hær og Landeværn i Forening, men den skulde først nu til at udføres. Paa Grund heraf var Landeværnets Opstilling forbunden med overmaade store Vanskeligheder, hvilke Kronprinsen dog, for saa vidt den overordnede Ledelse angik, paa bedste Maade søgte at overvinde Eftermiddagen den 11te.

Den kjøbenhavnske Befolkning, som kun kjendte meget lidt til det overordnede militære Maskineri, forstod ikke Grunden til Kronprinsens Ankomst. Den mente, at han kom for at dele den kommende Tids Skæbne med den. illuminerede for ham og følte derfor en dyb Skuffelse, da den midt under Illuminationen erfarede hans Bortrejse.

Med Hensyn hertil maa det bemærkes, at en saa hastig Tilbagerejse, som paafulgte, var ikke forudsét. I den Parolbefaling fra Kiel, hvorved Kronprinsen overgav Prins Frederik af Hessen Kommandoen, dikterede han, at han rejste „for nogen Tid" til Kjøbenhavn[1]). I Snoghøj talte han ikke længer om nogen begrænset Tid. Da han meddelte Moltke sin Hensigt, skrev han, at han havde besluttet for sin Person at forføje sig til Kjøbenhavn og havde overgivet Kommandoen til Prinsen af Hessen"[2]). Det er ogsaa at lægge Mærke til, at de Foranstaltninger, som bleve trufne med Hensyn til Kommandoen, vidne om, at der havdes et længere Tidsrum for Øje. Baade Moltke og Rantzau instrueredes om i militære og politiske Anliggender at henvende sig henholdsvis til Prinsen af Hessen og til Chr. Bernstorff. Prins Frederik tog sit Hovedkvarter i Kiel med H. H. Rømeling til Stabschef og overdrog sin Kommando i Rendsborg til Generallieutenant Lützow og Christian af Hessens Kommando over 2den Rytterbrigade til General Hedemann, begge dog ad interim.

Det maa saaledes antages for vist, at Kronprinsen agtede at forblive i Kjøbenhavn indtil videre; men Grunden til hans pludselige Bortrejse laa i den fra hans Forventning forskjellige Situation, som han forefandt.

Han kom med den Tro, at alt vilde udvikle sig ligesom i 1801, hvis England virkelig vilde gjøre Alvor af dets Trusler (at angribe Sjælland, som han mente)[3]). Han antog de Tal for meget overdrevne, som Jackson havde nævnt paa engelske Skibe og Tropper. Men da

---

[1]) Parolbefaling, Kiel den 9de Avgust: Da min Nærværelse i Kjøbenhavn gjøres nødvendig, saa er jeg paa nogen Tid afrejst der til, og i min Fraværelse fører Generallieutenant Prins Frederik, Landgreve til Hessen, Kommandoen over den her forsamlede Armé, til hvem alle Rapporter og Meldinger indsendes o. s. v. [2]) Se Kronprinsens Brev til Moltke af 10de Avgust i det følgende. [3]) Bernstorff tænkte ogsaa i denne Tid stadig tilbage paa 1801. Saaledes skrev han efter Kronprinsens Afrejse den 10de Avgust til de danske Ministre i Udlandet: „Kronprinsen er ilet til Kjøbenhavn for der at samle og organisere de Forsvarsmidler, som findes, og dersom England har Frækhed nok til at realisere sine Trusler, ville de møde hos Regeringen og Nationen de samme Dispositioner, som et mindre perfidt Angreb og mindre oprørende, bragte dem til at vise i 1801".

han kom, saa' han Virkeligheden anderledes, end han havde forestillet sig den. Han saa', at Sjælland alt paa en overrumplende Maade var omringet paa alle Sider af betydelige Flaademidler, og erfarede, at Spærringen vilde indtræde fuldstændigt, saa snart Jackson ankom.

Under disse Forhold turde han ikke udsætte sig for at blive skilt fra Regeringen eller fra Hæren. hvoraf kun en saa lille Del stod paa Sjælland, eller fra Ledelsen af begge Rigers indre og ydre Politik. Det var dog med Hæren, at Sjælland maatte undsættes, hvis der var Mulighed derfor; det var gjennem den udenrigske Ledelse, at Danmark skulde vinde den Støtte, som ene kunde bringe det Sejr over Englands Forehavender, hvilke disse nu end vare. Han var derfor slet ikke i Tvivl om, at hans Pligt bød ham ikke at opgive Styrelsen af Landet i de overordentlig vanskelige Tider, som det gik i Møde, da det truedes med Angreb baade fra Englands og fra Frankrigs Side.

Derfor skyndte han sig at komme bort, medens det endnu var muligt. Som bekjendt lykkedes Overfarten over Bæltet kun ved List; thi Englænderne havde faaet Kundskab om hans Hensigt og vilde forhindre Rejsen, uagtet Jackson endnu ikke var kommen (han passerede først de Kongelige paa Bæltet). Færgen med de Kongelige blev opbragt, og Kong Christian VII maatte spille Komedie, hvad der, som bekjendt, var den eneste Ting, han kunde til Fuldkommenhed. Han udgav sig for en svensk, syg Baron og udførte i Virkeligheden sin Rolle saa godt, at de Engelske duperedes. Dog turde Kronprinsen, som havde holdt sig skjult, ikke oppebie Frigivelsen. Han listede sig med sin Fader og et Par Ledsagere ned i en Jolle, der ubemærket førte dem til Fyns Kyst.

Fordelingen af Linietropperne i Riget var, som det tidligere er forklaret[1]), en saadan, at hver Landsdel omtrent havde dem, der udskreves fra den, men at Sjælland dog i saa Henseende var noget forurettet, i det det manglede et Infanteriregiment, de lette Batailloner samt de fire sjællandske Husareskadroner, men saa til Gjengjæld af Tropper, som ikke udelukkende rekruteredes fra Sjælland, havde Garderne og Marineregimentet, hvilket sidste bestod af Hvervede, mest fra Tyskland. Tropperne i Sydjylland, Slesvig og Holsten, hvilke vare paa Krigsfod, havde saaledes nogle, men kun faa, sjællandske Afdelinger iblandt sig og én tynsk. Denne Fordeling havde de Franske stedse klaget over, som antydende Mistillid til dem. Det var derfor ganske naturligt, at man ogsaa nu fra den Kant hørte bebrejdende Spørgsmaal om, hvorfor der ikke var flere Tropper paa Sjælland. Særligt Bernadotte opkastede dette Spørgsmaal; men han nøjedes ikke dermed. Han spurgte videre: hvorfor sendes der ikke nu Tropper til Sjælland? hvorfor er der ikke lige fra den Tid, da det engelske Angreb begyndte at true, Nat og Dag expederet Tropper til den udsatte Ø?

Hans Tankegang kan selvfølgelig enhver billige. Godt vilde det have været, om vor Regering havde kunnet gjennemskue, hvad der

---

[1]) II Bind, Side 367.

forberedtes i England, og om vor Styrer havde besiddet et i store Forhold daadkraftigt Initiativ. Men vi bør dog huske paa, at Bernadotte ikke havde nogen rigtig Forestilling om store Bælt. Han tænkte sig det som en Flod, vel bredere end andre, maaske den bredeste, der existerede, men dog som et Vand, der kunde overskrides. Det var først efterhaanden, han fik en rigtigere Opfattelse deraf, men dog ikke i højere Grad, end at han i 1808, da han personlig overbeviste sig om, at alle Anstrængelser for at føre Tropper over mislykkedes, erkjendte først ret nu at vide, hvad Bæltet betød. Da indsaa han, at det dannede Kontinentets Grænse, og den Erkjendelse prægede sig saa dybt i hans Sind, at de store for Napoleon skæbnesvangre Begivenheder, i hvilke han senere deltog, for en Del kom til at hvile derpaa.

Da han som Revolutionens Søn nærede en uudryddelig Mistillid til det lille gammeldags danske Monarki, med hvilket han var stødt sammen i Hannover og i Lübek, var han meget modtagelig for den Tankegang, hans engelske Agenter indgave ham, at Danmark paa Grund af sin Svaghed var nødt til at give Kjøb for Englands Fordringer, hvis det ikke alt hemmeligt var vundet, og han betragtede sig derfor uden Tvivl som den, der uden Hensyn til Danmark maatte faa den Opgave at bekæmpe Englænderne ved Sundet i Henhold til Kejserens Instrux af 2den Avgust, som han nu havde modtaget.

Mellem ham og det danske Hovedkvarter var der en stadig Forbindelse gjennem Bourrienne og den danske Chargé d'affaires i Hamburg, Kammerjunker J. G. Levetzau. Da Bernstorff efter Kronprinsens Afrejse meldte de danske Gesandter i Udlandet, hvad der var sket, henvendte han sig mere fortrolig til Afsendingerne i Paris, Petersborg og Hamburg, for at de skulde bevæge de Hoffer, ved hvilke de vare akkrediterede, eller Bourrienne til at vise Danmark den særlige Interesse, det troede at kunne gjøre Krav paa. Han meddelte saaledes Levetzau, at Kronprinsen ikke havde vaklet lige over for Jacksons med en Arrogance uden Lige fremsatte Forslag, men havde begivet sig til Kjøbenhavn for i Hast at samle og organisere Forsvarsmidlerne, og forsikrede, at Englænderne, hvis de vilde gjøre Alvor af deres Trusler, vilde møde en Modstand, som Kampens Ulighed maaske vilde gjøre kort, da Sjælland var saaledes blokeret, at ingen Tropper kunde landsættes, men som derfor kun vilde blive mere fortvivlet.

Bernadotte fæstede ringe Lid hertil, som det fremgaar af det Brev til Kejseren af 19de Avgust, der var et Svar paa Instruxen af 2den Avgust.

Næst at melde, at de spanske Tropper, som skulde udgjøre en Del af han's Armékorps, nu vare i Færd med at ankomme, fortalte han nemlig i dette Brev Begivenhederne i Danmark og skrev saa: „Bernstorff har ladet sige, at det er Kronprinsens Vilje at modsætte sig Englænderne af al Magt, men, hvad der er vist, er, at intet Troppekorps endnu er detacheret fra Holsten til Fyn, endsige til Sjælland. Indtil nu synes de Danske kun at have Front mod os.“ Senere for-

klarede han, hvor langt det var fra, at man antog, at Danmark ønskede at gjøre fælles Sag med England, men man troede ikke, at det turde vove at erklære England Krig¹). Han besvarede derefter Kejserens Spørgsmaal den 2den Avgust saaledes: „Erobringen af Holsten, dersom Deres Majestæt befaler det, vil ikke byde store Hindringer efter, hvad der foreligger. Det er rimeligt, at de danske Tropper ville trække sig bag Ejderen. Passagen af denne Flod vil uden Tvivl kunne frembyde nogle Vanskeligheder, men jeg forudsætter, at de ville blive overvundne i faa Dage, selv om den engelske Hær forener sig med den danske. Danmark kan for Øjeblikket ikke stille af Linietropper og Milicer mere end en 30—35 000 Mand.“ Det synes, som om Bernadotte med Holsten her forener et andet geografisk Begreb, end det almindelige. Derimod angav han Folkemængden noget mindre, end den var for det virkelige Holsten, nemlig til 300 000 Mennesker. Han anbefalede selvfølgelig Erobringen og erklærede Landet i Stand til at kunne underholde en Hær paa 50 000 Mand i 6 Maaneder. Han var overbevist om, at Elben ikke kunde lukkes forsvarligt for den engelske Handel, hvis Holsten fik Lov til at beholde sin Nevtralitet.

Det første, som Kronprinsen foretog sig, da han kom tilbage til Kiel, var offentlig at erklære Krigen med England for udbrudt og derom at udstede en Deklaration til de evropæiske Magter.

Bekjendtgjørelsen om Krigens Udbrud gaves i Parolbefalingen og i forskjellige offentlige Kundgjørelser og ledsagedes af et Paabud om, nu at konfiskere alt engelsk Gods i Landet og at arrestere alle Englændere, som opholdt sig her²). Deklarationen, der er dateret den 21de Avgust, røber endnu ikke Kjendskab til Englands egentlige Hensigt, skjønt Jacksons Ytring til J. Bernstorff den 13de Avgust er optagen deri. Den forudsætter ikke engang, at Englænderne vilde indskrænke sig til at erobre Sjælland, men gaar ud fra, at det er deres Plan at bemægtige sig hele Danmark³).

¹) Efter Excerpter fra Dépôt de la guerre. ²) Den Kundgjørelse om disse Ting, som skete gjennem Overretten i Glückstadt, findes trykt hos Ræder I, Side 116. I Parolbefalingen af 16de Avgust lød Kundgjørelsen saaledes: „Da den engelske Minister Jackson haver om Eftermiddagen den 13de hujus deklareret, at Fjendtlighederne imod Danmark skulle tage sin Begyndelse, samt forlangt Pas for sig og Suites Afrejse, saa bekjendtgjøres det herved, at fra nu af ansés Krigen som udbrudt imellem begge Monarkier, og enhver Mand i Landet opfordres til at gribe til Vaaben imod disse Voldsmænd. Der gjøres strax Beslag paa alle engelske Skibe og al engelsk Ejendom og Vare i hele Landet uden Hensyn, hvem slige maatte tilhøre. Da enhver Engelskmand er Statens Fjende, saa belægges de med Arrest, indtil de kan blive udsendt af Landet. De Militære af denne Nation, som maatte findes, ansés som Krigsfanger. Alle Militære og Civile paalægges at udføre dette med yderste Strænghed; og at ethvert engelsk Skib, som lader sig se, skydes paa, er en Selvfølge. End videre paalægges den største Opmærksomhed paa alle Fremmede, som maatte være fordægtige og kunne ansés for Spioner. Ligeledes forbydes al Brevvexling med Engelskmænd. Jeg forlader mig heri, som i alt, hvad her er befalet, paa vores retfærdige Sag og paa de kjække danske Mænd.“ ³) Deklarationen er trykt i Oversættelse hos Ræder I, S. 374.

Efter at Krigstilstanden var proklameret, og behørig Underretning derom gjennem Levetzau var bragt til Bernadottes Kundskab, forelaa den Opgave at etablere Regeringen og at sætte begge Riger i Krigstilstand med Front mod den nye Fjende, som var kommen tilstede.

Med Hensyn til Regeringen kan meddeles, at Kongen efter Overfarten over Bæltet forblev i nogle Dage hos Stiftamtmand Gersdorff i Odense, medens Koldinghus Slot indrettedes til hans Modtagelse. I Kolding besørgede Kapitajn Wenzel Haffner Kollegiernes Installation. Indkvarteringen maatte udstrækkes til Christiansfeld, og i denne Flække skaffedes der især Boliger for de fremmede Gesandter, som vilde benytte de Passer til Rejser, som J. Bernstorff den 16de havde tilstillet dem. Af det diplomatiske Korps rejste Spaniens, Preussens, Hollands Gesandter samt Østerrigs, Sverigs, Sachsens og Portugals Chargés d'affaires samt vistnok det russiske Gesandtskabspersonale her hen. Lisakewitz, den russiske Gesandt, tog Ophold i det sydlige Sjælland. Den franske Gesandt, Didelot, begav sig vistnok til Hamburg og der fra til Kiel, medens Gesandtskabssekretæren, Desaugiers, forblev i Kjøbenhavn under Belejringen. Som i det tidligere fortalt[1]), fandtes der hemmelige franske Agenter eller Observatører i de vigtigste Havnestæder, hvilke under de Forhold, der udviklede sig, fik nok at iagttage.

Længe havde Kongen imidlertid ikke været i sin nye Residens, før det viste sig, at de for Hofholdningen nødvendige Lokaliteter ikke kunde skaffes til Veje paa Koldinghus Slot. Rendsborg blev saa valgt til Residensstad. Sammesteds skulde, saa vidt muligt, Kollegierne lægges hen, dog med Undtagelse af Departementet for de udenrigske Anliggender, der samledes under Chr. Bernstorff i Kiel. Den 25de August, samme Dag Chr. Bernstorff sendte de udenlandske Repræsentanter ved vort Hof den der udstedte før omtalte Deklaration, meddelte han dem, at han atter havde overtaget Udenrigsministeriets Portefeuille, hvorhos han bad dem om at henvende sig til ham i Tjenesteanliggender, hvad enten de vilde tage Bolig i Kiel eller ej. Nogle af Kollegierne flyttede saa strax til Rendsborg, de udenlandske Afsendinger i Christiansfeld begave sig til Kiel, hvor Didelot var ankommen forud, og den 13de September begav Kongen sig til Rendsborg efter at have tilbragt en Dag hos Sønnen i Kiel. Tilstanden blev da den: Regeringens Sæde blev Rendsborg, hvor Lovgivningen foregik; men nogle Myndigheder vare endnu i Kolding og Udenrigsministeriet i Kiel, hvor ogsaa Kronprinsen med Hærkommandoen og de fremmede Gesandter levede. Men Kronprinsens Ophold var kun midlertidigt. Han laa parat til at begive sig med Hæren til Sjælland eller, hvor hen Krigstildragelserne ellers maatte føre ham.

Med Hensyn til den anden Del af Opgaven maa vi erindre, hvilken Forskjel den nye Krig fordrede i Opstillingen og i hele Udrustningen. Englænderne vare Herrer paa Havet, deres Flaade blokerede

[1]) II Bind, Side 374.

vore Kyster. Der var, foruden Flaaden om Sjælland og i store Bælt, en Eskadre ved Skagen, en i Skagerak ud for Norges Kyst og en stor Flaade under Lord Falkland vest for Slesvig og Holsten og ud for Elben. Der maatte skaffes Beskyttelse for vore egne Skibe. De maatte samles i vore Havne; disse maatte befæstes og forsynes med Forsvarsmidler.

Til dette Brug havde man det lokale Forsvar, som var skabt i 1801 med en saadan Anvendelse for Øje, men det vil erindres, at Kystværnet og Landeværnet aldrig var traadt saa virksomt i Live i Slesvig og Holsten, som i den øvrige Del af det danske Monarki og i Norge. Det befaledes nu opstillet og organiseret, men for ikke at lade den Ordning, som skulde indtræde, vente til denne Organisation var fuldendt, begav den mobiliserede Hærs krigsfærdige Afdelinger, som stode i Sydjylland, Slesvig og Holsten, sig strax ud til Kysterne.

Derved var deres Anvendelse som mobil Krigsmagt ikke sat til Side. De stode tvært imod nærmere til at indskibes, og Spørgsmaalet om deres Overførelse til Sjælland var naturligvis strax oppe. Det paatrængte sig af sig selv dem, der havde med den Indsamling af Baade og Skibe i alle Havne at gjøre, som blev en Følge af den Beskyttelse, der maatte gives dem mod den engelske Flaades forventede Efterstræbelser. Der forlangtes ogsaa til forskjellige Tider Undersøgelser og Indberetninger fra de ved Kysterne stationerede Søkyndige om Muligheden af at overføre større Masser af Tropper. Disse løde gunstige[1], men det kom aldrig til noget alvorligt Forsøg i det større. Paa det Tidspunkt, hvor vi nu ere, strax efter Kronprinsens Tilbagekomst til Kiel, var Grunden, efter alt at dømme, upaatvivlelig den, at Kronprinsen ikke var klar paa Fjendens egentlige Maal og først vilde se an, om Englænderne virkeligen vilde angribe, og da hvor og hvorledes.

Det maa i den Henseende bemærkes, at der ikke var noget at tænke paa med Hensyn til Flaaden. Den havde sit betryggende Værn, som gjorde det umuligt for en Fjende at tage den med Magt. En aftaklet Flaade er magasineret, Skibsskrogene for sig, Stænger, Rundholter, Tovværk og alt andet Tilbehør paa sine Steder. En Fæstningskommandants Pligt er det at sørge for, at Magasinerne ødelægges før Overgivelsen, og er dette en Pligt i Almindelighed, saa var det her specielt med Hensyn til Søetatens Beholdninger en Pligt i Særdeleshed, eftersom det var en Hovedopgave for Fæstningen, at forhindre Flaaden fra at falde i Fjendens Hænder. Kronprinsen havde under sit korte Ophold i Kjøbenhavn ikke talt med Peymann eller Steen Bille om Flaaden, fordi der lige over for dem ikke havde været særlig Anledning dertil; men han havde talt med andre derom, og det skyldes efter alt at dømme hans Initiativ, at Admiralitetskollegiet, hvis Chef han var, havde truffet Anstalter til at forberede Flaadens Destruktion ved at give Holmens Equipagemester Ordre til i Tide at være betænkt paa

---

[1]) Se Ræder I, S. 381.

Tilintetgjørelsen af Master, Rundholter, Sejl og løst Gods ved Øxe, samt af Skibsskrogene ved Ild eller Sænkning. Hvis Kronprinsen havde hørt, at det var Englands Hensigt at tage vor Flaade, vilde han derfor ikke have fæstet Lid dertil, eftersom det var en Umulighed at komme til den, og allermindst vilde han have troet det muligt, at en dansk Fæstningskommandant, for at slippe for et Forsvars Byrder, ved en venskabelig Overenskomst vilde overlade Fjenden det, som det netop var hans Pligt at vogte for at falde i Fjendens Hænder.

Flaaden ofrede Kronprinsen derfor ikke en Tanke; alt med Hensyn til den var ordnet. Derimod tænkte han til visse paa Kjøbenhavns Undsætning, hvis den angrebes, men da Fæstningen efter hans Mening kunde holde sig i 3 Maaneder, og han troede at have Peymanns Ord derfor, hvilket denne dog i Forhørene har nægtet at have givet, saa kunde han give sig Tid og først se, hvad Fjenden vilde gjøre.

Ved Kronprinsens Tilbagekomst til Kiel, da Fjendtlighederne vare begyndte, uden at Hovedkvarteret dog vidste det, i det Fregatten „Frederiksværn“ som havde været Vagtskib ved Kronborg, men søgte at undfly til Norge, blev tagen under Læsø, var det kun hans Hensigt at sætte Forsvarsordningen af 1801, den, til hvilken han som dens Skaber havde Tillid, i Værk i Norge og paa det danske Fastland med Fyn, som den alt var iværksat paa Sjælland.

Paa Grund af Forholdene fandtes det hensigtsmæssigt at have en særlig lokal Overmyndighed paa den længst fjærnede af de tre adskilte Dele af Monarkiet, en Overmyndighed, som kunde bestemme og afgjøre paa eget An- og Tilsvar alt, hvortil der ej betimeligen kunde indhentes kongelig Resolution. Derfor indstiftedes den 24de Avgust en Regeringskommission for Norge, bestaaende af Prins Christian August af Augustenborg som Præses, Stiftamtmanden over Aggershus Amt, Grev Gebhard Moltke, Amtmanden over Smaalenenes Amt, Kammerherre Rosenkrantz og Justitiarius i Aggershus Stiftsoverret Falsen.

Noget lignende besluttedes ikke for Sjællands Vedkommende. Kronprinsen havde ikke givet den højeste Myndighed fra sig. Castenschjold og Oxholm modtoge fra ham deres Forholdsordrer. Selv Peymann følte sig ikke helt selvstændig. Han havde vel ved Kronprinsens Afrejse faaet den øverste Myndighed over saa vel Land- som Sødefensionen, og alle, saa vel Civile som Militære, skulde lyde ham[1]). Han havde derhos faaet Bielefeldt og Steen Bille under sig som Kommanderende en second, og gjennem den sidste udøvede han Befalingen over Marinen; thi efter Viceadmiral Wleugels Bortrejse til Kolding var Bille den ældste Deputerede i Admiralitetet, som Peymavn selv var det i Generalitetet. Men der var i Kronprinsens Instrux kun talt om Kommandoen. Der var ikke tildelt ham nogen Fuldmagt.

---

[1]) Se Kronprinsens Brev til Peymann af 11te Avgust i det følgende. Dette Brev benævnes almindeligt Peymans Instrux.

lig den, der var given den norske Regeringskommission til paa eget An- og Tilsvar at træffe Foranstaltninger i saadanne Sager, som efter almindelige Regler krævede kongelig Resolution. Han skottede derfor under hele Belejringen op til de i Kjøbenhavn forblevne Rester af de civile Kollegier, hvis Deputerede han betragtede som jævnbyrdige Repræsentanter for den over Forsvaret staaende overordnede Regeringsmyndighed.

Af Enkelthederne, som iværksattes, skal her blot følgende anføres[1]).

I Norge opstilledes Kystværnet, det flydende som det faste, og et Korps samledes, ligesom i 1801, ved Frederiksværn. Christian August gjorde ogsaa, ligesom Mansbach i 1801, en Rejse fra Christiania, hvor hen han strax havde forlagt sin Bolig, til Christianssand, i det han undervejs forhandlede med Myndigheder og fremragende patriotiske Borgere. Der var to danske Orlogsskibe i Norge. Det ene var Linieskibet „Prins Christian Frederik“, hvilket under Kommandørkapitajn Sneedorff, ledsaget af Briggen „Lougen“, havde gjort en Tur med Kadetterne i Nordsøen, men nu var løbet ind til Christianssand for at oplægges, medens hele Besætningen traadte om Bord paa „Prinsesse Louise Augusta“, der skulde ned til Kjøbenhavn for at repareres. Denne Tur forhindredes ved den engelske Flaades Ankomst. Nu udrustedes derimod det først nævnte Linieskib paa ny, hvilket fik Kapitajn C. W. Jessen til Chef, og begge Skibene tillige med „Lougen“ tog en Rolle med i det norske Søforsvar, der i øvrigt bestod af Kanonbaadsflotillen ved Frederiksværn. Linieskibet „Prinsesse Louise Augusta“ lagdes med „Lougen“ til Frederiksværn, hvor de havde det samlede Korps til Støtte, og „Prins Christian Frederik“ forblev i Christianssand.

Paa Halvøen og Fyn iværksattes følgende. Største Delen af 3dje Division lagdes til Fyn under Rantzaus Kommando, medens Moltke forblev tilbage som Højstkommanderende i Nordjylland indtil Horsens og med kongelig Fuldmagt til at indkalde Landeværnet, naar det behøvedes til Kystværnets Understøttelse. I det sydlige Jylland, hvor til 2den Bataillon „Slesvig“ allerede af Prins Frederik af Hessen var bleven henlagt for at tjene som Garde for Kongen i Kolding, kommanderede Baudissin de derværende Linie- og Landeværnstropper; i Sønderjylland indtil Slien havde Prins Christian af Hessen Kommandoen med 2den sjællandske Bataillon let Infanteri i Aabenraa, Grenadererne af 2det jyske og slesvigske Infanteriregiment i Flensborg og Livregiment Ryttere i Slesvig By, medens Oberst J. Dorrien kommanderede flere Detachementer af alle Vaabenarter, som vare spredte mellem Slien og Ejderen. Om Kiel blev der truffet vidtløftige Anstalter. Frederiksort sattes i Forsvarsstand, og lige over for det paa den anden Side af Fjorden anlagdes der Batterier. Orlogsbriggen „Fama“, der var rekvireret til Kiel for at tjene som Aviso-

[1]) Alle Enkeltheder kunne ses af Aktstykkerne, som følge.

skib, posteredes tillige med 6 armerede Koffardiskibe i Fjorden til Havnens Beskyttelse. Syd for Fjorden tog Prins Christian Frederik Stilling mod Søen med sine Tropper, og sydligere en Del af Avantgarden under Ewald i Neustadt. Paa hele denne Kyststrækning traadte nu Land- og Kystværn til Tjeneste og afløste efterhaanden Linietropperne. Vest paa, hvor Briggen „Støren" laa ved Tønning og Briggen „Femern" med 5 Kanonbaade ved Glückstadt, var der Detachementer af forskjellige Korpser. Her søgte man desuden at rejse en stærk Kystvæbning, der skulde støttes af Dronningens Livregiment i Glückstadt.

Baade i Norge og paa den danske Halvø hævede Folkestemningen sig til en stor patriotisk Højde. Men især i Holsten og Slesvig, hvor Hoffet og en stor Del af Hæren opholdt sig, var den fremtrædende. Det var første Gang, at Almuen rigtig blev tagen til Tjeneste her nede, thi det blev først nu til Alvor med det holstenske Kyst- og Landeværn. Kielerstudenterne fik Lov til at danne et Korps, der indexerceredes af en Kapitajn af Kronprinsens Regiment, Frikorpser dannedes, Borgervæbninger oprettedes og reorganiseredes. Ditmarskens Beboere opfordredes til at rejse sig til deres Kysters Forsvar. Opfordringen til Ditmarskerne havde uden Tvivl Lord Falklands Flaade for Øje; thi dennes mange Skibe sværmede langs Holstens og Slesvigs Kyster, hvilke de blokerede. Dette var med en bestemt Hensigt: England havde udsét sig Helgoland som en nyttig Bierobring, og den gjordes strax ved Krigens Begyndelse uden store Vanskeligheder. da Øen afspærredes fra Land, saa at den ingen tilstrækkelig Besætning og ingen Livsfornødenheder kunde erholde. Opfordringen til Overgivelse skete den 30te Avgust. Kommandanten, Major Zeska, afslog vel Opfordringen strax, men nødtes den 3dje September til at kapitulere. Kronprinsen blev saa opbragt herover, at han vilde have enhver Helgolænder, som satte Foden paa holstensk eller slesvigsk Jord, betragtet som Fjende. Derhos nedsatte han en Overkrigskommission i Kiel under Generalmajor Leths Præsidium til at undersøge og paadømme Kommandantens Forhold. Zeska blev af denne hverken dømt eller frikjendt. Han frifandtes kun for videre Tiltale.

Imidlertid udviklede nu Krigsbegivenhederne sig hurtigt. Englænderne gik den 16de Avgust i Land ved Vedbæk og cernerede den 17de Kjøbenhavn i en Linie fra Kallebodstrand over Frederiksberg Slot (der indrettedes til Forsvar og monteredes med Kanoner i Stueetagen), Falkonergaarden, Store Vibenshus til Strandvejen. Peymann, som denne Dag lod et lille Udfald foretage under Major Kreber, iværksatte den 20de det eneste, som var anlagt i nogen større Stil. Den Dag rykkede nemlig Oberst Voigt med 2 Liniebatailloner, Livjægere, Herregaardsskytter, Regimentsjægere, Livgarden til Hest og en Eskadron af sjællandske Ryttere samt 2 Batterier mod et Værk, Fjenden var i Færd med at opkaste ved Stranden, medens Walterstorff understøttede Bevægelsen til den ene Side ved et Udfald fra Nørrebro med 4 Batailloner Landeværn, noget Artilleri og Rytteri, og Søflotillen understøttede den til den anden ved et Angreb paa de

mindre Skibe, som fra den brittiske Flaade, der under hele Belejringen holdt sig passivt samlet i Øresund uden for Trekroners Rækkeevne, vare stationerede ved Landgangsbroerne til disses Beskyttelse. Men Udfaldet mislykkedes fuldstændigt paa Grund af stærk Taage og mindre god Ledelse og vilde ikke i noget Fald kunne have forhindret Cerneringen[1]).

General Castenschjold, som den 16de stod ved Roskilde med Hovedkvartér paa Lethraborg, hvor han forsynede det fra Ringsted og Holbæk her forsamlede Landeværn med Vaaben og Krudt fra Kjøbenhavn og Frederiksværk, angrebes den 20de af en fjendtlig Eskadron, der bragte Forstyrrelse i hans uordnede Korps, og tog en noget tilbagetrukken Stilling ved Kornerup. Hans Korpses Forsyning med Vaaben var bleven afbrudt ved Englændernes Cernering; ogsaa var Fæstningens Forsyning med Krudt fra Frederiksværk bleven standset ved den, og Tscherning nødtes til at slutte en Konvention med Englænderne[2]).

Da denne Krigens faktiske Begyndelse meldtes til Kiel, blev Kronprinsen Fyr og Flamme. Han vilde rejse Sjælland i Masse, bringe hver vaabenfør Mand paa Benene til Kamp paa Kniven. Ikke blot Landeværnet og Kystmilicen, men Landstormen (Sognemilicerne, som de kaldtes) skulde der gives Vaaben i Hænde, og Vaabnene skulde indsamles paa Landet, hvor de fandtes, af hvad Art de end vare. Han sendte Wenzel Haffner og sin Adjudant v. d. Qualen til Sjælland med Forholdsregler til Castenschjold, Oxholm, Amtmænd og Øvrigheder. Der udviklede sig ogsaa en stor Virksomhed, som nødvendigvis maa tiltale os ved den fædrelandske Aand og den gode Vilje, den bar Vidne om, om end Bestræbelsen strandede paa Midlernes Utilstrækkelighed lige over for den kjærnefaste engelske Hærs absolutte Overlegenhed[3]). Alle vaabenføre Mænd samledes, endog Stoddere paa Landevejen lagdes der Beslag paa. Hver Bøsse paa Landet bragtes til de samlede Korpser, og Amtmand Stemann, som blev Sjælen i Bevægelsen, lod smedde Sabler i Landsmedjerne. Herregaardene, Præsterne og velhavende Folk maatte yde Levnedsmidler, som fordeltes blandt dem, der ikke fra Hjemmet medbragte en Madpose, som de kunde tære paa.

Kjærnen i den uhyre store, men saa godt som vaabenløse Hob, der skrabedes sammen, skulde Oxholms og Castenschjolds Landeværnstropper danne. De skulde efter Kronprinsens Ordre forenes, og samledes ogsaa i Virkeligheden ved Kjøge den 26de Avgust, nominelt 11 Bataillоner stærke, nemlig 5te, 6te og 7de Bataillon af nordre Landeværnsregiment og 1ste, 2den, 4de, 5te, 7de, 8de, 9de og 10de af

---

[1]) De Begivenheder, som forefaldt ved Kjøbenhavn, ere saa omstændeligt fremstillede hos Ræder efter Detailrapporterne, at de ikke skulle gjentages her. Men af de Aktstykker, hvorpaa Ræders Fremstilling er bygget, vil en Del blive trykt i det følgende. [2]) Se Ræder I, Side 136—138. [3]) Der henvises med Hensyn til Bevægelsen paa Sjælland til Kronprinsens Breve i det følgende og til de andre Aktstykker, som ville blive meddelte.

søndre, med lidt tilvejebragt Hestfolk og en halv Snes Kanoner, mest Lystkanoner, indsamlede paa Herregaarde eller andensteds og forsynede ved Amtmand Stemanns Foranstaltning med i Hast lavede Lavetter.

Men nu tog Kronprinsen sig paa at forøge denne opstillede første Styrke med Tropper fra den marchefærdige Hær vest for store Bælt. Den 28de Avgust blev saaledes 1ste sjællandske Bataillon let Infanteri under Oberstlieutenant T. J. Wegener, der tillige med en Eskadron af Livregiment lette Dragoner og to Kanoner den 26de var marcheret til Femern for at dække denne Ø, beordret til at afgaa over Laaland til Sjælland for at underlægges Castenschjold, og sidstnævnte Dag sendtes Major C. U. Sundt med 2den Bataillon let Infanteri over Odense til Kjerteminde for at forsøge Overgang over Bæltet til Kalundborg. Den 31te Avgust og 1ste September bleve flere Tropper satte i Bevægelse. Ewald blev beordret til med Resten af Avantgarden, nemlig det slesvigske Jægerkorps, den slesvig-holstenske Bataillon let Infanteri, Jægerkompagniet af Prins Christian Frederiks Regiment, 3 Eskadroner af Livregiment Ryttere og Batteriet paa 8 Kanoner, at gaa til Femern for at følge Wegener og ligeledes støde til Castenschjold. Dragonhestene skulde sendes til Itzehoe og Artilleriets Heste til Rendsborg; efter Ankomsten til Laaland skulde Tropperne forsynes med nye Heste, udskrevne af Landet. Derefter sattes først Jægerkompagnierne af 1ste og 3dje jyske samt af slesvigske Regiment under Major Schreibvogel, dernæst sjællandske Jægerkorps og Husarregimentets 4 sjællandske Eskadroner under Generalmajor Berger i Marche over Aabenraa til Svendborg.

Store Bælt var saa strængt bevogtet paa denne Tid, at Overskibningen, som skete kompagni- og eskadronsvis, kun kunde finde Sted om Natten, og naar Vinden var gunstig. Det tog derfor Tid, men alle Overførseler lykkedes altid.

Selvfølgelig var Hovedkvarteret paa det rene med, at Sjælland som Følge af det overvældende Angreb kunde tabes, men Kronprinsen ansaa ikke den Ulykke for uoprettelig, da han ikke troede, at England længe vilde kunne opretholde den Erobring. Imidlertid opgav han ikke Haabet om, at Krigsbegivenhederne strax i deres Begyndelse kunde blive lykkeligere, end det stod til at vente. Peymann var ved godt Mod, og Castenschjold stræbte i hvert Fald at udføre den vanskelige Opgave, der var stillet ham, saa godt som muligt[1]). Den første lovede, at Kjøbenhavn ikke skulde falde uden ved Storm.

Ogsaa af Hensyn til Evropa, hvis Sympathi Danmark maatte søge at vinde, haabede Kronprinsen, at Modstanden vilde blive saa alvorlig som mulig. Bernstorff meldte derfor gjennem vore udenrigske Afsendinger de forskjellige fremmede Hoffer de Begivenheder, som forefaldt. Den 31te Avgust meldte han saaledes, at en Rapport fra Castenschjold havde styrket Hovedkvarteret. Den nævnte General,

[1]) Peymanns og Castenschjolds Rapporter findes i det følgende.

skrev han, havde etableret sit Korpskvarter i Kjøge, kastet Fjendens Forposter tilbage og vilde om nogle Dage agere offensivt.[1])

Bernadotte var det imidlertid vanskeligt at overbevise om Modstandens Alvor. Vi vide, hvilket Sprog der af Napoleon var ham befalet at føre. Dette Sprog, som faldt saa naturligt i hans Mund, har han ført, hvad vi kunne se deraf, at Bernstorff i Depecher til Levetzau har imødegaaet alle de Klager, Kejseren havde lagt ham paa Læben. Men Bernadotte forøgede sit Arsenal af Beklagelser med Beskyldninger, som hans engelske Agenter fournerede ham med. Bernstorff maatte med Indignation afvise den Tanke, som ogsaa var kommen til Orde i engelske Blade, at hele Toget til Sjælland var en Komedie, der opførtes med Danmarks hemmelige Samtykke. Bernadottes forudfattede Mistanke var imidlertid saa stærk, at selv de kundgjorte Krigsproklamationer ikke kunde overbevise ham. De kunde jo ogsaa være Komediespil. Han svarede Levetzau, at han vilde dømme efter den Modstand, der ydedes paa Sjælland, og indmeldte den 19de Avgust til Kejseren, baade at han havde givet Levetzau dette Svar, og at endnu ingen Tropper i Holsten vare satte i Bevægelse.[2])

Det vanskelige i Situationen var for Bernstorff, at Danmark maatte ønske Frankrigs Understøttelse, men dog med al Magt maatte modsætte sig Bernadottes Indmarche i Landet, før man var vis paa, at han vilde optræde paa Sjælland, og at hans Korpses Overførelse til Sjælland var mulig. Man var fuldkommen fortrolig med Kejserens og Bernadottes Ønsker og Planer, der egentlig kun gik ud paa det danske Fastlands Besættelse. Man ønskede derfor en formelig Alliance, dog kun for det foreliggende Tilfælde, ingen almindelig og tillige for andre Krige gjældende, men en Alliancetraktat, som indeholdt Garantier mod Misbrug fra fransk Side. Derfor pousserede han mere vor Gesandt i Paris, Dreyer, frem end Levetzau i Hamburg, hvem han dog lod svare Bourrienne paa Tilbud om Tilnærmelse, at Danmark intet hellere ønskede end at forhandle med ham om de Forbindelser, som Omstændighederne og en fælles Interesse kunde give os.

I Dreyers Haand blev det lagt at interessere Kejseren og Regeringen i Paris for vor Sag, og ham ydedes derfor det Forraad af Betragtninger, Grunde og Ønsker, som han skulde søge at gjøre gjældende. Dertil hørte først at forberede Kejseren paa Sjællands mulige Tab, men at gjøre ham opmærksom paa, at dette ikke vilde være af stor Betydning, da Englænderne ikke kunde hævde Besiddelsen, naar Vinteren nærmede sig.[3]) Kejseren, som efterhaanden lod sig belære af Kronprinsens Redegjørelser, misforstod Grunden; han troede, at det var Isen, som var Aarsag til, at den engelske Blokade maatte ophøre

---

[1]) For de Meddelelser fra Krigsskuepladsen, som Chr. Bernstorff paa denne Maade gav, laa der altid indkomne Beretninger til Grund, hvilke ville kunne findes blandt Aktstykkerne. [2]) Dépôt de la guerre. [3]) Den 16de Avgust skrev saaledes Chr. Bernstorff til Dreyer: La province que la surprise et la saison nous auront enlevée, une autre saison et les efforts qu' elle admettra pourront nous la faire recouvrer (et noget større Stykke af denne Depeche, som findes i Kopi i Udenrigsministeriet, er trykt hos Holm II, 269, Note 1).

om Vinteren, en Misforstaaelse, som let kan forklares ved det historiske Præcedens, som havdes for en Overgang over Isen fra Carl Gustavs Tid. Kronprinsen tænkte dog kun paa, at de engelske Flaader ikke om Vinteren kunde navigere i vore Farvande og derfor altid gik bort om Efteraaret. Men paa Bunden af disse Udviklinger laa den Tilkjendegivelse, at man ikke havde Brug for Bernadotte før henimod Vinteren. Det, som man ønskede af Frankrig, var, som det udtryktes af Bernstorff den 26de Avgust: 1) at det vilde samle Tropper ved Kanalens Kyst for at true Englands egen Sikkerhed ved en Diversion, 2) at det vilde sende os fra Holland Hjælp af fladbundede Fartøjer langs Kysten op gjennem Ejderkanalen, og 3) at det vilde holde et Hjælpekorps paa Holstens Grænse, til Aarstiden tillod os at rekvirere og benytte det[1]).

Inden Dreyer endnu var bleven oplyst om dette Regeringens Standpunkt, var imidlertid Napoleons Opmærksomhed bleven vakt for vor Stilling af selve den opsigtvækkende Begivenhed, der tildrog sig hele Evropas Blikke. Alt den 17de Avgust havde han bevidnet den danske Minister sin Medfølelse for den kritiske Stilling, i hvilken Danmark var kommet, og erklæret, at han allerede havde givet Fyrsten af Pontecorvo Ordre til at yde Danmark al den Hjælp, det ønskede. Ganske rigtigt havde han samme Dag skrevet til Berthier, at Bernadotte skulde holde sig rede til at rykke ind i Danmark med alle sine Tropper, men der stod i Brevet: „Enten til Danmarks Hjælp eller imod det“.[2])

Som Følge heraf sendte Bernadotte den 27de Avgust sin Stabschef, General Gérard, til Kiel med et Brev fra ham til Kronprinsen, hvori han tilbød sig og alle sine Tropper til Hjælp; men Kronprinsen svarede strax tilbage med Generalen, at han var yderst taknemmelig for Tilbudet, men at Kejserens Hensigt at hjælpe Danmark ogsaa var udtrykt for Kongens Minister i Paris, og at derfor denne var bleven instrueret om at forhandle om den Hjælp, Danmark ønskede af Frankrig. Han endte med at udtale det Haab, at det Øjeblik ikke var fjærnt, da han kunde reklamere den franske Hjælp, og forsikrede, at han vilde gjøre alt muligt for at fremskynde det.

Det paalagdes nu den 29de Dreyer, strax at indlade sig med den franske Minister om Sagen med det tidligere meddelte som Basis. Men det indskærpedes ham tillige, at han maatte søge forebygget, hvad der enten vilde ødelægge vore Ressourcer eller legitimere Englands Opførsel.

Hensigten med den beskrevne Fremgangsmaade er klar, og den meddeltes Blome i St. Petersborg den 31te[3]): „Vi kunne ikke afslaa Hjælp, men det er nødvendigt, at vi ere Herrer over Betingelserne. Den er kun nyttig, naar man vil føre Tropperne til Sjælland“.

---

[1]) Depeche fra Chr. Bernstorff til Dreyer i Udenrigsministeriets Arkiv. [2]) Brev fra Napoleon til Berthier, Paris 17de Avgust (Correspondance de Napoléon). [3]) Depeche fra Bernstorff til Blome, Kiel den 31te Avgust, i Udenrigsministeriets Arkiv.

Saaledes, som nu forklaret, var Stillingen, da Jobsposterne begyndte at indløbe fra Sjælland. Først Castenschjolds Nederlag ved Kjøge som Følge af Sir A. Wellesleys Angreb.

Den store, slet udrustede og næsten uorganiserede Hob, der af Castenschjold var stillet op i aaben Mark, som om den havde udgjort en regulær Krigsstyrke, vilde selvfølgelig hurtigt være bleven adsplittet, hvis det var kommet til en alvorlig Kamp med de dygtige engelske Tropper. Men en særegen Omstændighed bidrog til, at Kampen, saa at sige, slet ikke blev optagen. Forordningen af 19de Januar 1801 om et Landeværns Oprettelse havde tilsagt Landeværnsmændene, at de kun skulde forsvare den Provins, i hvilken de boede, og ved Motivernes Ord bidraget til, at Øboerne derved forstode den Ø, de tilhørte. Laalands og Falsters Landeværnsmænd fandt derfor deres Ret krænket, da de skulde drages bort fra deres hjemlige Øers Forsvar for at anvendes andensteds, og havde gjort Modstand[1]. Halvt ved Magt og halvt ved List havde man dog til sidst faaet dem over Vandet, men ved Ankomsten til Kjøge var deres Sind endnu opfyldt af de Betragtninger, som under hele Marchen gjennem Sjælland havde udgjort det eneste Samtaleæmne i de træskoklædte Rækker. Synet af Fjenden, som de endnu ikke havde tænkt paa, var under disse Omstændigheder nok til at fremkalde den Panik, som hurtigt forplantede sig gjennem alle Rækker.

Kronprinsen blev ude af sig selv, da dette sørgelige Udfald af de gjorte Anstrængelser rygtedes til ham. Han vidste intet Udtryk stærk nok for den Foragt, han nærede mod disse fejge, som løb. Da han fik at vide, at Flugten var standset ved Vordingborg, gjorde han dog et Forsøg paa atter at sætte Mod i de slagne, foreholdt Castenschjold, at en General ikke maatte lade sig forknytte af et enkelt tabt Slag, og bad ham om endelig at vogte og dække Vordingborg, Brohovedet for Laaland. Sundts Korps i Kjerteminde fik paa Grund af Uheldet ved Kjøge strax Kontraordre og forlod derfor de Skibe, paa hvilke det, indskibet, ventede paa Lejlighed, men derefter forstærkedes det med Tropper fra Styrken ved Nyborg, og det forøgede Korps sattes under Befaling af Oberst A. N. C. Kardorff, som i Aaret 1802 var traadt ud af Hæren for at leve paa sine Ejendomme i Mecklenburg, men ved Krigens Udbrud havde meldt sig til Tjeneste hos Kronprinsen i Kiel. Kardorff fik Ordre til at gaa over til Kalundborg, rejse Landstormen i det nordvestlige Sjælland og rykke frem til Ringsted for at dække Korsør, hvor Kronprinsen udkastede Projecter om at lande med den øvrige Styrke fra Fyn.

Dog, vi skulle ikke opholde os ved dette, som kan læses i den Brevvexling, der følger herefter; thi nu kom den 11te September til Kiel den uventede og sønderknusende Efterretning om den Overenskomst, Peymann den 7de September havde sluttet med de Engelske, den Overenskomst som i Forening med den den til samme knyttede Vaabenstilstand for Sjælland har faaet Navnet Kjøbenhavns Kapitulation.

---

[1]) Se Oxholms Brev af 24de August blandt Aktstykkerne og Ræder, I, Side 187 og flg.

Det var den Gang lykkedes fuldstændigt at faa Napoleon til at gaa ind paa den danske Regerings Anskuelser. Kejseren havde sat Demonstrationer i Gang ved Boulogne og Dunkerque[1]); han havde befalet sin Broder Louis at opfylde Danmarks Ønske om fladbundede Fartøjer[2]), og endelig ladet Bernadotte meddele Kronprinsen i Kiel, at han ikke vilde rykke ind i Landet, før det ønskedes.

Dernæst havde Kejseren fattet Forhaabninger. Med den alt omtalte Misforstaaelse af Kronprinsens militære Udviklinger og i den Tro, at Vinteren indfandt sig tidligere hos os, end Tilfældet er, havde han ræsonneret som saa: en folkerig By som Kjøbenhavn kan holde sig i to Maaneder, og Isen vil da give os Lejlighed til at komme over til Sjælland[3]). Han havde Midler nok ved Haanden; thi Angrebet paa de svenske Besiddelser i Nordtyskland var lykkedes. Den 7de September havde Toll, efter Kong Gustav IV's halv ufrivillige Bortførelse fra Rügen, afsluttet den Konvention, i Følge hvilken Øen overlodes Franskmændene mod fri Afmarche til Sverig af den svenske Hær. Fire franske Divisioner havdes altsaa til Raadighed foruden Bernadottes Tropper, der endnu mest bestode af Spaniere og Hollændere. Men Napoleon ønskede ikke at optræde eneraadende i de nordlige Egne, hvor der var Lejlighed for ham til at knytte sin nye russiske Allierede til sig. De Handlinger, som vare at udføre i Norden, laa inden for de i Tilsit trufne Aftaler. Et Par Maaneder kunde bringe en Fællesaktion i Gang. Han henvendte sig derfor til Kejser Alexander med Forespørgsel og erklærede sig spændt paa at faa at vide, hvad han havde i Sinde at gjøre for at hjælpe Danmark[4]).

Alt gik saaledes i et godt Spor. Napoleon havde Tillid til Danmarks Redelighed og til dets Krigserklærings Oprigtighed. Han havde ladet de danske Skibe, som befandt sig i franske, spanske eller italienske Havne, blive advarede mod engelske Krydsere[5]). Vor Regering holdt ham til Ilden og fremstillede, hvad der skete paa Sjælland, saa forhaabningsfuldt som muligt. Blandt de Beretninger, Bernstorff sendte ud, finde vi en Meddelelse om, at den engelske Hær var alvorlig i Fare paa Sjælland, indeklemt, som den var, mellem Kronborg, Kjøbenhavn og Castenschjolds Korps[6]). Da sidst nævntes Nederlag maatte meldes, skete det samtidigt med Fremførelsen af et Rygte, til hvilket Hovedkvarteret fæstede Lid, at der var sket et Udfald mod det befæstede

---

[1]) Se Napoleons Ordre til Admiral Decrès af 13de September (Correspondance de Napoléon XVI). [2]) I Udenrigsministeriet findes en Depeche fra Bernstorff til Grev Løvendal i Haag, Kiel den 28de September 1807, i hvilken den danske Regering udtrykker sin Taknemmelighed for, at, efter Meddelelse fra den franske Gesandt, 8 Kanonbaade og 16 fladbundede Fartøjer skulde sættes i Bevægelse til vor Hjælp. Bernstorff benyttede Lejligheden til at skatte den Forbindelse, hvori Danmark derved var kommen med sin gamle hollandske Forbundsfælle. [3]) Correspondance de Napoléon XV, S. 559. [4]) Herom findes i Correspondance de Napoléon XV et Brev til General Savary i St. Petersborg af 26de Avgust og et Brev til Kejseren af Rusland af 28de Avgust. [5]) Correspondance de Napoleon XV, 512—513. [6]) Napoleon har ladet dette gaa videre til sin Broder Joseph i Neapel, se Correspondance de Napoléon XV, Side 27.

Frederiksberg Slot, og at dette var erobret efter en glimrende Kamp, i hvilken dog desværre Studenterkorpset havde lidt et uhyre Tab[1]).

Endnu den 9de September meldtes det gjennem Dreyer den franske Regering, at Castenschjolds Uheld ikke skulde nedslaa Regeringens Mod, at den skulde fordoble sine Anstrængelser, og at flere Batailloner alt vare overførte til Sjælland. Intet Under, at Fouché siger, at han aldrig har set Napoleon saa rasende, som da han erfarede Kjøbenhavns Kapitulation, som alt havde fundet Sted den 7de, samme Dag som den svenske paa Rügen.

Det var, som sagt, først den 11te, at man i Kiel fik at vide, hvad der var afgjort ved Sundet, og Kronprinsen blev ikke mindre rasende, han sprang i Flint af Harme.

Det, som var sket, var det værste, der kunde hændes, noget, hvis Mulighed Kronprinsen aldrig havde tænkt sig; thi at Kjøbenhavn kunde overgive sig, var han fattet paa, men at Byen vilde løskjøbe sig for videre Molest ved at udlevere Flaaden, som den netop skulde vogte for at falde i Englændernes Hænder, havde han troet umuligt. Man plejer ellers, naar man maa overgive en Fæstning, at fornagle alle Kanoner og sønderslaa alt Krigsmateriel, for at det ikke skal falde brugeligt i Erobrerens Magt, men her havde man overladt ham alene paa Holmen 2100 Kanoner, som hørte til Krigsskibene, og alle dem paa Blokskibene, ikke at tale om Krudt, Kugler, Rapperter, samt 76 Krigsskibe i Orlogshavnen og Defensionsskibene paa Reden.

Som vi vide, havde Kronprinsen ikke talt til Peymann om Flaaden. Der var, den Gang Kronprinsen var i Byen, kun Tale om Angreb paa Sjælland og Sjællands Forsvar. Da derfor den engelske Proklamation af 16de Avgust viste, at Englænderne kun fordrede Flaaden udleveret som Depositum, har Peymann ved sig selv tænkt, at han i Flaaden havde et Middel, hvorved han i Nødsfald kunde opnaa en gunstig Kapitulation[2]), og han fortabte sig derefter i Raisonnementer, som bære Vidne om, at han aldeles ikke var indviet i Regeringens Politik. Han sagde nemlig ved sig selv: giver jeg England Flaaden, reddes baade den (eftersom den kun fordres som Depositum), Kjøbenhavn og Sjælland, ødelægger jeg Flaaden, tabes alle tre Dele.

Imidlertid havde Kronprinsen, da han kom til Kundskab om Englændernes Fordring, alt den 18de Avgust afsendt Premierlieutenant Steffens med et Brev til Peymann, hvori han meldte ham, at det var Kongens Vilje og Befaling, at Flaaden skulde brændes, hvis det ulykkelige Tilfælde skulde indtræffe, at Kjøbenhavn blev nødt til at overgive sig. Men Steffens opsnappedes af de Engelske og førtes om Bord paa den engelske Flaade som Fange. Brevet blev dog givet til Amtmand Treschow i Roskilde, men tilintetgjort uaabnet af ham. Til Fæstningen er der kun kommet den Meddelelse i en aaben Seddel til Steffens's Broder i Artilleriet, at en Ordre fra Kronprinsen var gaaet tabt.

---

[1]) Cirkulære fra Bernstorff til Missionerne i Udlandet af 7de September (Udenrigsministeriets Arkiv). [2]) Dette efter hans egne Ord i Forsvarsskrifterne.

De skadelige Virkninger af, at Peymann, uoplyst om Regeringens Politik, havde dannet sig sin egen, viste sig dog ikke, før han blev syg som Følge af det Saar, han havde erholdt ved Udfaldet den 31te Avgust. Men da gjorde Cathcart og Gambier ham ved direkte Henvendelse det Tilbud at rømme Sjælland mod Flaadens Udlevering, et Forslag, som Peymann afslog, men dog lovede at ville befordre til Kronprinsen, hvis der gaves ham Passer dertil, hvad der ikke gjordes. I og for sig var det paafaldende, at de engelske Befalingsmænd efter 14 Dages Kamp tilbød de samme Betingelser, som Jackson havde stillet før Krigens Begyndelse. Lord Castlereagh dadlede dem ogsaa derfor, men de svarede, at de havde gjort dette paa egen Haand, fordi de tvivlede om Tilstrækkeligheden af de Angrebsmidler, der vare stillede til deres Raadighed, hvis Kjøbenhavn forsvaredes godt[1]). Af samme Grund iværksatte de ogsaa Bombardementet, som begyndte, da Opfordringen afsloges.

Den tredje Bombardementsdag knækkedes Peymanns Mod, og han sendte da, for en Del paavirket af en privat Mand[2]), uden forinden at have raadført sig med noget samlet militært Raad, men derimod nok med enkelte Officerer, som Gedde og Bielefeldt, der raadede til Kapitulation, paa eget Ansvar Bud til de engelske Befalingsmænd om Vaabenstilstand.

Da disse ikke vilde tilstaa det ønskede, uden at der indlededes Forhandlinger om en Kapitulation, sammenkaldte Peymann til Dagen derpaa et Raad, bestaaende, foruden af de Næstkommanderende, af kun 11 Militære, naar Generalitetskollegiets Deputerede og Stadshauptmanden taltes med, men 10 Ikke-Militære: Deputerede af de civile Kollegier og Medlemmer af Højesteret, Magistrat, Kommune og Politi. Men i dette Raad, hvor en Del af de militære Befalingsmænd først underrettedes om, hvad der var indledet, var Spørgsmaalet om Flaadens Ødelæggelse alt paa en Maade afvist, i det Peymann Aftenen før havde tilbudt Fjenden Underhandling paa Basis af Flaadens Destruktion eller Sænkning indtil en almindelig Fred i Evropa, hvilket Forslag var blevet forkastet. Han fremstillede saaledes Flaadens Udlevering som en uundgaaelig Betingelse for en Kapitulation, og da Ingenieurchefen, Generalmajor Gedde, derefter havde afgivet sin bekjendte Erklæring, at Staden ikke længer var i Stand til at afslaa en Storm, en Erklæring, som han var inkompetent til at give, men som maatte blive bestemmende for de usagkyndige Medlemmers Stemmegivning, især da General Bielefeldt understøttede den, begyndte Forhandlingerne med Fjenden.

Det viste sig nu snart, at Fjenden fordrede Flaaden som Ejendom i Steden for som Depositum, og at vi i alle Retninger maatte finde os i de engelske Fordringer. Bille foreslog da sit bekjendte Udfald, som, efter alt at dømme, nærmest havde til Hensigt at bryde de

---

[1]) Correspondence pp. of Viscount Castlereagh, Vol. VI, 171, Memorandum.
[2]) Pastor L. M. Hudtwalker ved Garnisonens tyske Menighed, om hvis Færd Oplysning vil erholdes af Aktstykker i det følgende.

besnærende Forhandlinger og faa frie Hænder med Hensyn til Flaadens Ødelæggelse. Men det misforstodes og forkastedes, hvorefter Kapitulationen afsluttedes[1]).

Stemningen i Kjøbenhavn havde været frejdig og kjæk indtil Bombardementet. Derefter var den kølnet noget; men Kapitulationen billigede Indvaanerne ikke. Der opstod Uroligheder, da det blev bekjendt, at Flaaden skulde bortføres. Krigsfolket maatte skride ind, og Rytteriet i længere Tid holde Gaderne ryddelige. Kapitulationen gav Anledning til en betydelig Demoralisation iblandt Tropperne. Landeværnets Holdning blev en saadan, at Peymann fandt det rigtigst at sende det hjem til den 19de Oktober. Blandt de hvervede Tropper ytrede Demoralisationen sig mest i Hang til Desertion. Marineregimentet gik næsten en masse og paa tumultuarisk Maade over til Englænderne.

Da Peymanns Meddelelse om Kapitulationen den 11te September overbragtes til Kiel af to Officerer af Livgarden til Hest, Oberst Grev Schmettau og Ritmester Grev Holck, hvilke tillige overrakte Breve fra Steen Bille, Bielefeldt og Admiral Winterfeldt[2]), kjendte Kronprinsens Vrede, Smerte og Forbitrelse ingen Grænser. Hans første Tanke var strax at gaa til Sjælland med hele sin Magt, straffe Ophavsmændene til Forsmædelsen og befri Flaaden; men hans Magtesløshed forhøjede hans Lidelser og gjorde ham til Bytte for de pinligste Kvaler. Paa ingen Maade vilde han dog høre det mindste om Overenskomsten, som han vilde desavouere til det yderste, men derimod indtage den mest udprægede Krigsstilling, som han formaaede.

Men inden han i saa Henseende blev enig med sig selv om, hvad der skulde gjøres, kom han til at tænke paa, hvad Evropa, hvad Napoleon, hvad Bernadotte vilde sige til, hvad der var foregaaet. I den Henseende nærede han den pinligste Frygt, og han besluttede derfor at sende dem, der stode ham allernærmest, Chr. Bernstorff, Bülow og Lindholm, i fortrolige Missioner til Paris og Hamburg. Til Kejser Napoleon skrev han et Brev, eftersom han havde erfaret, at man i Paris ikke var ganske uden Forundring over, at han hidtil ikke havde henvendt sig personlig til den mægtige Hersker. Lindholm blev Overbringer af dette, medens Chr. Bernstorff rejste til Bernadotte, ledsaget af Bülow. Begge to — eller alle tre — fik Paalæg om at forsikre, at Kronprinsen misbilligede, hvad der var sket i Kjøbenhavn, at det var imod hans udtrykkelige Befaling og Vilje, at Flaaden ikke var bleven brændt, og at det var hans bestemte Hensigt at gjenerobre Sjælland. Den mistænksomme Bernadotte modtog Bernstorffs Meddelelse med nogen Reservation. Han mindede om sit Tilbud om Assistance, hvilken endnu stod til Raadighed, men Bernstorff svarede, at Tiden derfor endnu ikke var kommen, men at den vilde komme, og at man, naar Kronprinsen drog til Sjælland, ønskede Bernadottes Korps som Reserve paa Fyn[3]). Marechallen forstod godt.

---

[1]) Om Kapitulationsforhandlingerne vil al Oplysning findes i Aktstykkerne.
[2]) Disse findes i det følgende. [3]) Saaledes forklarer Bernadotte i sin Indberetning Bernstorffs Ord.

hvorledes dette maatte opfattes. Han skrev til Kejseren: „Med ét Ord, jeg tror at have bemærket, at paa samme Tid, man talte om Frankrigs Hjælp, frygtede man det Øjeblik, da denne Hjælp vilde vise sig paa dansk Territorium."

Peymann var meget tilfreds med den „Forening" (for at bruge hans eget Udtryk), han havde afsluttet med de Engelske. Da de Engelske tog Holmene og Kastellet i Besiddelse og besatte Sjælland med Posteringer i Kallehave, Vordingborg og Korsør, hjemsendte han alle Landeværnsmænd og en Del Frifolk til den 19de Oktober og meldte „Foreningen" til de andre Kommanderende i Nærheden. Castenschjold paa Falster og Møen og Rantzau paa Fyn standsede strax, da de modtoge hans Brev, de krigerske Foretagender, som vare i Gang mod Sjælland. Løftet om at rømme Sjælland inden 6 Uger, som Peymann var stolt af, var ogsaa en Overraskelse for alle, baade her og i England, thi i Krig plejer man jo ikke at opgive erobret Terrain, og Krigen var jo erklæret og modtagen.

Den danske Regering fæstede ingen Lid til dette Løfte. Den antog det for et Spilfægteri for at komme i Besiddelse af Flaadens Arsenaler og ønskede ikke engang, at det holdtes[1]. Den haabede paa, at det ikke skulde lykkes Englænderne at slæbe Flaaden bort i den fastsatte Tid[2].

I England overraskedes man, fordi man den Gang var midt i Overvejelser, der havde alt andet end Sjællands Rømning til Maal.

Expeditionen til Sjælland var nemlig foretagen med en venskabelig Konvention for Øje, som tillod Danmark at beholde sin Nevtralitet. I Steden for havde Danmark modtaget Tilbudet som en Krigserklæring, havde faaet hollandske Krigsfartøjer til Hjælp og stod i Færd med at slutte Alliance med Frankrig. Man havde kunnet rømme Østersøen, naar Danmark var maritimt afvæbnet og nevtralt; men man kunde — for at bruge Lord Castlereaghs egne Ord — ikke tillade, at Kronborg og Kjøbenhavn besattes af franske Tropper. Derfor havde man overvejet, om man ikke burde beholde Sjælland; men dette var afhængigt af, om Øen overhovedet kunde holdes om Vinteren, og om der kunde skaffes det nødvendige Antal Tropper der til. Af den Grund var der afgaaet Forespørgsler dels til Cathcart[3], dels til den engelske Gesandt ved det svenske Hof, da det var naturligt, at man henvendte sig om Tropper til sin Forbundsfælle paa den anden Side Sundet.

Spørgsmaalet om en mulig Kooperation med de Engelske paa Sjælland var allerede rejst for Kong Gustav paa Rügen, dog ikke paa nogen officiel Maade[4]. Lige saa forbitret, han havde været paa

---

[1]) Chr. Bernstorff skrev den 26de September til Dreyer: „Kronprinsens Ønske at straffe Englænderne er saa brændende, at han ikke engang taaler Tanken om, at de ville forlade Sjælland, som de have lovet, før de jages ud med Magt." [2]) Steen Bille havde forsikret Kronprinsen om, at Flaadens Udrustning i 6 Uger var en Umulighed, se hans Brev til Kronprinsen af 8de September i det følgende. [3]) Brevet fra Castlereagh til Cathcart, der er af 13de September, findes i Correspondence, despatches and others papers of Viscount Castlereagh, VI Del, S. 176. [4]) Schinkels minnen IV, 256, Note 3 og Historisk tafla af f. d. Konung Gustav IV Adolfs sednaste regeringsår, Side 88.

Englænderne, da de forlode ham — han skal, hvis man tør fæste Lid til en Efterretning, der kom til Marechal Brune, have udraabt, at Turen, naar først Danmark var undertvunget, vilde komme til Sverig, — lige saa løftet følte han sig, da den engelske Gesandt senere forhørte sig hos ham, om han i paakommende Tilfælde vilde være med i Toget mod Sjælland, som Englænderne havde været med Svenskerne paa Rügen. Han drømte strax om en svensk Magtstilling paa Sjælland, der kunde lede til Opfyldelse af Sverigs andre Ønsker, og lod øjeblikkelig Rustninger foretage i Carlskrona og andensteds med denne Optræden for Øje. Da han paa en ynkelig Maade var kommen tilbage til Sverig, opfyldte Ideen ham helt. Det var ogsaa en bekvem Maade at udviske Erindringen om Rügen paa, naar de svenske Tropper, strax efter Rømningen af hin Ø, dukkede op paa Sjælland, som Englænderne forud havde gjort, da de forlod Rügen. Han var derfor vel stemt for Foretagendet, da Pierrepoint den 19de September i Carlskrona overrakte ham den engelske Regerings Forespørgsel. Den gik ud paa, hvorvidt Sverig mod Subsidier vilde stille 20 000 Mand til Hjælp til Sjællands Besættelse.

Da Efterretningen om den af Lord Cathcart og Admiral Gambier sluttede Konvention kom til London, blev Regeringen derfor kun lidet tilfreds med det Løfte, som var givet om at forlade Sjælland efter 6 Ugers Forløb; men ved nærmere Betragtning viste det sig dog at være uden praktisk Betydning. Løftet, som var givet Peymann og skulde holdes, angik efter Lord Castlereaghs Opfattelse kun Sjælland, ikke store Bælt og Farvandet mellem denne Ø og Falster-Møen. Naar den engelske Hær derfor rømmede Sjælland til bestemt Tid og for Exempel traadte over i Skaane, kunde Flaaden forhindre de Danske i fra Fyn eller Smaaøerne at naa Øen, og den engelske Hær kunde saa efter en Dags Tids Forløb komme tilbage og gjentage Kjøbenhavns Indtagelse, hvis Peymann ønskede det. Men den kunde ogsaa bære sig anderledes ad; thi den kunde, inden den rømmede Sjælland for en kort Tid, give Svenskerne Adgang til Øen. Der stod intet i Konventionen om, at andre skulde rømme Øen end Hs. brittaniske Majestæts Tropper. Endelig, da man kun var i Fred med Peymann, men i Krig med Kongen af Danmark, kunde Tropperne jo rømme Sjælland ved at angribe andre Dele af det danske Monarki[1]).

Cathcart og Gambier bleve derfor bemyndigede til at sætte Overenskomsten i Udførelse, som den var ratificeret af dem, men det meddeltes dem, at den intet fik at betyde med Hensyn til, hvad Krigen med Danmark kunde foranledige, saafremt den af Peymann i 7de

---

[1]) Disse Udveje varieres paa forskjellig Maade i de engelske Aktstykker, som haves. Lettest kommer dog Lord Castlereagh fra Konflikten med Konventionen, naar han den 22de September skriver til Lord Cathcart (Correspondence, despatches and other papers, VI, Side 185): We may be bound to withdraw our army within the time specified; but, having reembarked them, if you choose to continue at war with us, there is nothing in the convention which prevents us from re-landing the next day, and resuming the siege of Copenhagen.

Artikel lovede Enighed og gode Forstaaelse mellem de to Folk ikke udvidedes til en af Regeringen sanktioneret almindelig Afgjørelse af alle bestaaende Differenser.

For at indlede og aftale en saadan Forstaaelse besluttede den engelske Regering at lade Jackson, som opholdt sig paa den engelske Flaade, paa ny begive sig til det danske Hovedkvarter i Kiel.

I Kjøbenhavn røbede efter Kapitulationen de engelske Befalingsmænd Bestræbelser for at indlede et venskabeligt Forhold til os. De engelske Skibe betalte Sundtold. Cathcart viste Imødekommenhed med Hensyn til Handel og Post og tilstod Passer for de Skibe, som fra andre Dele af Rigerne vilde hente Brændsel eller Proviant til Kjøbenhavns Forsyning eller Bygningsmaterialier til Brandtomterne. I Forbindelse hermed staar maaske en lille Tildragelse i Norge. De Engelske vare gaaede i Land paa flere Steder af den norske Kyst ved Christianssand og havde bemægtiget sig Fortet paa Flekkerø, i hvis Nærhed der var kæmpet. Men den 14de September, den Dag, da Budskabet om Kjøbenhavns Kapitulation kom til Norge, meddelte Chefen for den engelske Eskadre, Robert Stafford, i en Skrivelse til Christianssands Kommandant, Generalmajor Tobiesen, at han ikke i nogen Maade havde den Hensigt at forurolige de fredelige Indvaanere ved Kysten[1]).

Disse Tilnærmelser afvistes dog ved alle Kyster uden for Sjælland. Kronprinsen havde billiget, at de tidligere forberedte mindre Foretagender mod Sjælland opgaves, men med den udtrykkelige Tilføjelse, at Krigen derfor ikke opgaves. Vor Linie betegnedes nu som gaaende langs Fyns Østkyst og langs Nordkysten af Laaland, Falster og Møen. Alle Korpser paa Fyn droges til Laaland og Falster, hvor Ewald nu var ankommen, og hvor der derfor samledes en større Styrke, i hvilke det laaland-falsterske Landeværn var indbefattet, medens den sjællandske Del af det søndre sjællandske Landeværnsregiment, som efter Fægtningen ved Kjøge ikke var kommen med til Falster, foreløbigen var opløst eller hjemsendt. Kyststrækningen paa Fyn spærredes saa fuldstændigt, at ingen maatte komme i Land. Ankommende Baade expederedes ved Baade fra Fyn, som stod ud til dem. Ogsaa ved Falster holdtes Spærringen strængt, skjønt ikke i samme Grad som ved Fyn. Kronprinsen befalede, at Jackson skulde arresteres, naar han satte Fod paa Land. Det samme hændtes flere Rejsende, f. Ex. General Walterstorff, da han ankom til Kiel. Kronprinsen vilde ingen Naade vise mod nogen af dem, der havde Del i Flaadens Overgivelse. Derimod sendte han Bud efter Steen Bille, som lige til det sidste havde raadet til Flaadens Destruktion.

I den Tid, som forløb, medens der var Vaabenstilstand paa Sjælland, samledes Kystværnet strax paa hvert Punkt af Kysterne, hvor et engelsk Skib viste sig, og det kom til Smaakampe paa mange Steder af Kysten. Da Regeringen i Midten af September tillod

[1]) Ræder I, S. 422.

Kaperes Udrustning, begyndte der en lille Krig paa Havet, som dog først længere hen gjorde sig bemærket. Disse Smaakampe skulle ikke berøres videre her[1]); derimod maa der fortælles lidt om de i Norge værende Orlogsskibes Skæbne.

Den 27de September kom Robert Stafford tilbage til Christianssand med en forøget Søstyrke og forlangte ved Skrivelser til Generalmajor Tobiesen og Kapitajn Jessen Linieskibet „Prins Christian Frederik“ udleveret. I Brevet til Tobiesen[2]), i hvilket han meddelte, at alt privat Gods i Tilfælde af Modstand vilde blive konfiskeret, bad han Kommandanten at lytte til Menneskelighedens Stemme og skaane Christianssand for en Storms og den visse Ødelæggelses Rædsler. Opfordringen blev afslaaet baade af Tobiesen og af Jessen, og Kanonskud vexledes strax mellem de fjendtlige Skibe og Christianssands Defension. Kort før var nemlig en Del af Roflotillen tillige med dennes Chef, Kapitajnlieutenant M. J. P. Bille, kommen til Christianssand, og da de engelske Skibe om Eftermiddagen atter stode ud fra Kysten, forfulgtes de under Ild af Baadene.

Men i de følgende Dage, da Robert Staffords Eskadre holdt sig krydsende udenfor i længere Afstand for — som han havde udtalt i Brevet til Kommandanten — at vente paa en Division af den engelske Flaade i Sundet, grebes Byen af Frygt for at skulle lide samme Skæbne som Kjøbenhavn for dette Skibs Skyld. Befolkningen fattede Uvilje mod den maritime Gjæst, der kunde koste den Byens Velfærd, Kommandanten foreslog Skibets Fjærnelse, Amtmand Thygeson raadede Jessen til at tage Station ved Aalefjærdsfjorden, hvad han dog ikke vilde, da Skibet her vilde ligge uden nogen Dækning. Paa samme Tid ønskede ogsaa Kommandørkapitajn Sneedorff Skibet bort fra Christianssand, ikke for Byens, men for Skibets egen Skyld.

Det vakte derfor almindelig Tilfredshed, da Jessen, benyttende en gunstig Vind, pludselig lettede den 29de om Natten og efter en heldig Fart naaede Frederiksværn. Nu laa begge Linieskibene samlede her, medens Roflotillen var delt mellem begge Steder.

Men derved var Stillingen ikke bleven bedre for Skibene. I Frederiksværn ansaas de ikke for at ligge sikkert, og ingen andre Steder vilde man gjærne have dem. Sneedorff havde tænkt paa at lægge dem ved Aggershus, inderst i Christiania Fjord, men dette vilde Christian August ikke tillade for Christianias Skyld. Derimod begav Prinsen sig paa Rejse for at finde en Station ved Fort Huth ved Frederiksstad. Det lykkedes ham, og baade Linieskibene og Robaadene samledes efterhaanden her. Men dette huede ikke Kronprinsen. Han blev vred over, at de havde forladt Christianssand og Frederiksværn, men især over, at de havde søgt et saa tilbagetrukkent Tilflugtssted paa en Tid, da de Engelske efter hans Tro vilde føre de ranede smaa Fartøjer langs Kysterne af Sverig og Norge, saa at der blev noget at gjøre for de norske Skibe. Intet svarede i denne Tid til, hvad han ønskede der skulde ske. Han vilde, at Skibene

[1]) Nogle af disse ville blive omtalte i Aktstykkerne. [2]) Ræder I, 425.

skulde agere og gjøre Fjenden Afbræk. Han sendte Kommandør Fisker til Norge for at staa Christian August bi med Hensyn til Søværnets Ledelse og forlangte, at Skibene skulde stikke i Søen. De bleve saa ogsaa udrustede og provianterede og kom ned til Danmark, men først, efter at Englænderne vare borte, da Udrustningen tog Tid.

Naar der bortsés fra den let forklarlige, panikmæssige Rædsel for at huse Orlogsskibene, som sporedes paa denne Tid, var ellers Stemningen nok saa frejdig i Norge som paa det danske Fastland. Den Opvækkelse, som en begyndende Krig altid føder hos Folkets store Masse, der løsrives fra det daglige indskrænkede Livssyn for at delagtiggjøres i en Fællesfølelse, — den øjeblikkelig raskere Omsætning i Handel og Vandel, der var en Følge af den almindelige Bevægelse og af den ypperlige Valplads, som Norges Kyster afgav for den hurtigt opblomstrende Kaperindustri, — det frembragte et Liv, som for en Tid tog Opmærksomheden bort fra den Nød og Trængsel, hvorfor Norge ellers paa denne Tid var et Offer.

Da det ikke var Englænderne muligt at faa nogen Tilnærmelse, men enhver Parlementær, ethvert Bud, enhver privat Rejsende afvistes, fandt Lord Cathcart det overensstemmende med sin Værdighed ogsaa fra sin Side at afbryde alt Samkvem med Sjælland. Det skete i Slutningen af September Maaned, og fra den Tid havdes der hyppige Skjærmydsler ved Møen og Falster lige over for Kallehave og Vordingborg, som de Engelske havde besat. Der sendtes flere og flere engelske Krigsskibe ned til dette Farvand. Navnlig ved Gaabense forefaldt der oftere Kampe, i det Kapitajn Hommel værgede det Overgangsmateriel, som havdes paa den sydlige Side af Færgestedet.

Da det ikke havde været de Engelske muligt at skaffe Jackson et Pas — han havde paa selve Kapitulationsdagen selv anmodet om et saadant —[1]), fandt den engelske Regering i London til sidst ingen anden Udvej til at faa vor Regering i Tale end at henvende sig til vor Gesandt Rist, som endnu opholdt sig i London, fordi ingen af de tre ligelydende Exemplarer af Hjemkaldelsesordren, der vare sendte til London ad forskjellige Veje, endnu havde naaet ham.

Den 24de September mødte Rist da efter Indbydelse hos Canning, som i en længere Samtale udviklede det Forslag, han vilde bede ham sende sin Regering. Som Indledning gjorde han opmærksom paa[2]), hvor vanskeligt det vilde være England at rømme Sjælland. Kapitulationen var sluttet under Forudsætning af fredelige Forhold, men Danmark havde erklæret Krig og beslaglagt engelsk Gods. England havde ikke kunnet love Tilbagegivelsen af offentligt og privat Gods paa Sjælland, hvis det havde kunnet forudsé, hvad der var sket fra dansk Side. Paa den anden Side kunde han ikke fragaa det givne Løfte, men det var uden praktisk Betydning; thi England kunde strax efter Rømningen angribe Sjælland paa ny. Danmark stod sig

---

[1]) Jacksons Brev til Peymann findes blandt Aktstykkerne. [2]) Rist I, 433 og flg.

altsaa ved at samtykke i Sjællands fortsatte Besættelse. Det forebyggede derved et nyt Angreb paa Sjælland eller et Angreb paa en anden Del af Monarkiet, hvortil England var berettiget. I det han saaledes foreslog, at Danmark samtykkede i Sjællands vedblivende Besættelse, ønskede han dog kun, at Samtykket gaves til en midlertidig Foranstaltning som Indledning til en Overenskomst. Thi en saadan ønskede England. Jackson havde forlangt Alliance. Han, Canning, satte nu i Steden derfor Nevtralitet. Han vilde, hvis Danmark gik ind derpaa, love Tilbagegivelse af alle opbragte Skibe, Tilbagetagelse af Ordren til de danske Koloniers Erobring og Tilbagegivelse af Flaaden 3 Aar efter den almindelige Fred enten in natura eller i Penge efter en billig Vurdering (indtil den Tid vilde England bruge den). Dog maatte han i hvert Fald forlange Aftrædelse af Helgoland, men England vilde i Tilfælde af en fredelig Overenskomst yde Erstatning derfor.

Rist indsaa vel, at Canning ikke tilbød en eneste Ting, der kunde betragtes som Offer eller Ækvivalent, men at hans Tanke simpelthen kun var den, at erhverve Danmarks Samtykke til den begaaede Voldshandling, der derved vilde legaliseres. Men han lovede at expedere Forslaget til den danske Regering, hvorfor han atter den 26de havde en Sammenkomst med Canning, der stillede en Paketbaad til hans Raadighed og desuden selv vilde sende en i Danmark bekjendt Personlighed, Mr. Merry, til Sundet for det Tilfælde, at Danmark hellere vilde forhandle der end i London.

Men under denne nye Sammenkomst fremkom der noget, som i høj Grad greb Rist, fordi han ikke vidste, at Sverig var med i Affæren. Efter at Canning havde dvælet ved sine Tilbud fra forrige Møde og fremsat dem, England vilde tilbyde i Tilfælde af en Alliance, nemlig 1) Samvirken af engelske og danske Krigsskibe til Danmarks Beskyttelse og Understøttelse, 2) Garanti for Danmarks Besiddelser, 3) Udvidelse af danske Kolonialbesiddelser ved de fra den fælles Fjende tagne, fremsatte han ogsaa, hvad Følgen vilde blive, hvis Danmark ikke gik ind paa nogen Overenskomst. Og disse Følger udmalede han saaledes:

1) Konfiskation af alle Skibe, som vare eller vilde blive opbragte.
2) Erobring af de danske Kolonier.
3) Ødelæggelse af den danske Handel.
4) Muligheden af, at England kunde se sig nødsaget til at indrømme de svenske Tropper Kjøbenhavn og Sjælland.
5) Den mulige Nødvendighed, i hvilken man kunde befinde sig, at maatte holde Hs. svenske Majestæt skadesløs ved Erhvervelsen af Norge.

Rist lyttede forfærdet efter, da dette Fremtidsbillede oprulledes for ham. Han indvendte, at selv om Englands Konge havde Hjærte til at udføre disse Trusler, vilde Kong Gustav som den danske Konges Paarørende ikke medvirke; men Canning forsikrede, at han ingen Tvivl nærede i saa Henseende, da de svenske Tropper, som Følge af en Subsidietraktat, stode til den brittiske Konges Raadighed. Nogle

Dage efter, da hans Depecher i Anledning af disse Forslag vare sendte til Danmark med Legationssekretær Hennings, erholdt han af Canning den Meddelelse, at der fra Sverig var indløbet Indvilgelse med Hensyn til de svenske Troppers Anvendelse.

Rists Depecher maa være komne til Kiel før den 5te Oktober, thi den Dag underrettede Levetzau Bernadotte om den svenske Konges Lyster til Norge, hvilke Bernadotte nok mente i Tiden at skulle forhindre.

Man havde ikke i Kiel været ubekjendt med Kong Gustavs Lyster. Der havde gaaet Rygter i Kjøbenhavn om, at Svenskerne vilde komme til Sjælland mod Vinteren. Men nu kom Efterretningen authentisk. Derfor sendte Kronprinsen et personligt Brev til Kong Gustav, og Chr. Bernstorff indledede en diplomatisk Notevexel med den svenske Regering. Denne førte, da Sverig ikke nægtede Faktum, til et Brud mellem Rigerne, som dog holdtes hen en Tid, da Danmark ikke vilde overrække Krigserklæringen, før det var uundgaaelig fornødent [1]).

Ellers værdigedes der ikke de engelske Forslag nogen Opmærksomhed. De lagdes de venskabelige Magter for Øje med den Erklæring, at Danmark vilde svare, at de havde vakt den samme Indignation, som det øvrige af England foretagne, men at dette Svar ikke vilde blive givet, før det ikke længer kunde bruges som Paaskud til Rømningens Udsættelse.

Efter dette at dømme, maa Regeringen nu have ønsket Rømningen. Dog foreligger der intet derom. Derimod er det vist, at Bernstorff ikke troede paa, at den vilde ske, uden i alt Fald pro forma ved Overgang til Skaane for en Tid. Det var vel ogsaa en Overraskelse for de fleste, at den fandt Sted. Grunden var den, at der behøvedes 12 000 Mand for at føre den ranede Flaade til England, at Kong Gustav ikke kunde stille Halvdelen af den ønskede Styrke, og at det i det hele ansaas vanskeligt at holde Sjælland om Vinteren, da Expeditionen ikke var udrustet med det Maal for Øje. Den engelske Hær gik derfor bort til bestemt Tid, men uden at Sjællands Gjenindtagelse derved var opgiven. Hæren gik kun bort for at opfylde sit Løfte til Peymann. Sjællands Gjenindtagelse ved første Lejlighed var en forudsat Sag, saafremt Danmark ikke sluttede en venskabelig Overenskomst med England. Bernstorff fastholdt sin Tro paa, at Sjælland ikke vilde blive rømmet, længe efter, at den havde fundet Sted. Afspærringen var nemlig den Gang saa stræng, at den engelske Flaade forhindrede enhver Melding fra Sjælland og Smaaøerne. Det var først adskillige Dage efter de Engelskes Bortgang, at han begyndte at se Tegn til, at de dog maaske vilde gaa bort.

Imidlertid vare nu Tropperne i Slesvig og Holsten blevne satte i Bevægelse. Parolbefalingen den 19de Oktober bød dem at marchere til Fyn, hvor Hovedkvarteret skulde opslaas i Odense den 2den November. Dagen den 19de er mærkelig, fordi det var paa den, at Vaabenstil-

---

[1]) Om Forhandlingerne med Sverig se Ræder, II, S. 91 og flg.

standen paa Sjælland udløb, og at de der hjemsendte Landeværnsmænd og Frifolk skulde indfinde sig igjen ved deres Korpser. Nysnævnte Parolbefaling stod dog ikke i Forbindelse med Vaabenstilstanden paa Sjælland. Den maatte ellers været udstedt før, for at Tropperne kunde have været ved Bæltet den 19de. Snarere maa den Omstændighed, at Befalingen ikke er udstedt før, lede Tanken hen paa, at Regeringen ikke forudsaa Rømningen, men at det var af Hensyn til Aarstiden, at Marchen begyndte, for at Tropperne kunde være ved Bæltet i Begyndelsen af November.

Uden Hensyn til Frankrig og Bernadotte har Troppernes Forbliven saa længe i Slesvig næppe helt været; thi Marchen befaledes, lige som Forholdet til Frankrig var ordnet. Traktaten med Frankrig var aftalt i alle Enkeltheder mellem Bernstorff og Didelot i Kiel paa et Grundlag, der var sendt af den franske Udenrigsminister Champagny. Den blev ikke ganske efter Ønske, i det der i dens Paragraf 2 indsmugledes, om end i omskreven Form, den Forpligtelse for Danmark at deltage med Frankrig og Rusland i, hvad der var besluttet i Tilsit. Imidlertid, Traktaten var færdig, saa at der ikke stod andet end dens Undertegnelse i Paris tilbage, hvortil der den 16de sendtes Dreyer Fuldmagt. Derhos var det i Henhold til denne Traktat tilkjendegivet, at Danmark strax vilde rekvirere Bernadottes Korps, hvis Englænderne bleve paa Sjælland.

De Regimenter, som erholdt Marcheordre den 19de, vare fynske, slesvigske, Kronprinsens, holstenske og Prins Christian Frederiks Regiment. Ved deres Bortmarche overgaves Kommandoen over Halvøen til Landgrev Carl; thi Prins Frederik af Hessen var udsét til at følge Kronprinsen til Sjælland tillige med Binzer og Generalkvartermesterstaben. Under Landgreven sattes Moltke i Jylland indtil Horsens, Prins Christian af Hessen fra Horsens til Haderslev, Oberst Dorrien fra Haderslev til Slesvig, Bardenfleth fra Slesvig til Kanalen og Düring i Holsten.

Regeringen blev i Rendsborg og Bernstorff i Kiel, hvilken sidste Stad heller ikke Kronprinsessen, der ventede sin Nedkomst i Februar, kunde forlade. Men Bernstorff skulde kun blive i Kiel, til den franske Traktats Ratifikationer vare udvexlede; derefter skulde han afgive det udenrigske Departement og begive sig til Kronprinsen i København. Forholdet blev, da dette var udført, det modsatte af tidligere. Før Englændernes Angreb var Regeringen i Kjøbenhavn og Kronprinsen med Hærkommandoen og Chr. Bernstorff paa Halvøen. Efter Englændernes Bortgang var Regeringen paa Halvøen, og Kronprinsen med Hærkommandoen og Bernstorff paa Sjælland.

Som sagt, vare de Engelske tagne bort til lovet Tid (kun én Dag senere — den 20de) til Skuffelse for Kong Gustav, som maatte nøjes med den Salut og Komplimentering, som den forbisejlende Flaade gav ham, da han havde taget Plads paa Helsingborg Skibsbro. Peymann havde atter overtaget Kastellet og Holmen; General Ewald, der havde taget Befaling over Castenschjolds Korps, var rykket frem til Roskilde med Hovedkvarter Lethraborg.

Der var altsaa intet i Vejen for de fynske Troppers Overskibning til Sjælland, saa snart blot de Engelske i Bæltet tillode det. Men Spærringen øgedes stærkt i nogen Tid, og Overfarten kunde først ske i Begyndelsen af November.

Den 6te November indfandt Kronprinsen sig i Kjøbenhavn. Hans første Optræden var af straffende Natur. Strax om Morgenen efter Ankomsten dikteredes der Peymann, Bielefeldt, Gedde, Contreadmiral Lütken og Kirchhoff Husarrest. Frederiksværks Korps opløstes, fordi det ikke havde forstaaet at forsvare sig, og Hovedstaden fik paa forskjellig Vis at mærke, at Herren var unaadig. Dernæst nedsattes en Overkrigskommission under Prins Frederik af Hessen som Præses med Grev Baudissin og Binzer som Assessorer for at undersøge og paadømme, hvad der angik Kjøbenhavns Kapitulation, samt anlagdes Sag mod forskjellige Personer, som havde givet Grund til Misnøje, blandt andet saaledes mod de Amtmænd og Øvrigheder, som havde staaet Englænderne bi ved Rekvisitioner. Derefter opstillede Kronprinsen Hæren i det nordlige Sjælland, som det senere vil blive skildret, lige over for den svenske Hær i Skaane.

Aftalerne i Tilsit vare ved at fuldbyrdes. Alexander havde taget Angrebet paa Kjøbenhavn som Udgangspunkt for et fjendtligt Standpunkt mod Storbrittanien. Han havde besvaret Napoleons nys nævnte Opfordring til ham ved at rejse Spørgsmaalet om Østersøen som lukket Sø. Danmark havde den 28de November sluttet sig til ham med den Bemærkning, at jo kraftigere de nødvendige Forholdsregler bleve tagne og i jo større Udstrækning, desto mere vilde de opfylde den danske Regerings Ønsker.

Danmark stod altsaa paa Ruslands og Frankrigs Side lige over for Sverig, som i Øjeblikket atter følte sig forladt af England.

---

I Forbindelse med denne historiske Oversigt maa den under 7de November 1807 nedsatte Overkrigskommissions Historie i faa Ord omtales. Dens Virksomhed faldt vel ind under senere Perioder. Dommen afsagdes først den 16de November 1808, og Kommissionen forblev efter den Tid samlet til den 21de Januar 1809, da Dommen kundgjordes. Men Undersøgelsen angik den her behandlede Periode, og dens Akter danne et vigtigt Bidrag til dens Historie.

Overkrigskommissionen, hvis Virksomhed lededes af Aktuarius, Generalavditør i Søetaten, P. Rosenstand-Goiske, traadte den 19de November første Gang sammen i dens Formands Kvarter paa Amalienborg i Kongens Palais og forøgedes ved Parolbefaling af 22de November med et nyt Medlem, Viceadmiral W. W. de Stockfleth.

Til Vejledning ved Undersøgelsen havde Kronprinsen den 13de November tilsendt Præses dels alle de i hans Værge beroende Pa-

pirer, som kunde oplyse Sagen, dels en Skrivelse, som indeholdt i 18 Punkter, hvad der burde være Gjenstand for Undersøgelsen[1]).

Disse Punkter eller Poster, som de benævnedes, tjente som Grundlag for Undersøgelsen og Dommen, men bleve ikke opfattede af Kommissionen i den rette Aand. Hvorvel Kronprinsen havde sammensat Kommissionen af Mænd, som besade Anseelse og havde staaet uden for Begivenhederne paa Sjælland, og han i Spidsen for Kommissionen havde sat en Prins, der indtog en fremragende militær Stilling i Monarkiet, formaaede Kommissionen dog ikke at betragte Sagen overlegent, men fordybede sig i smaalige, intetsigende Enkeltheder, som kun lidet vedkom Hovedsagen, og som har givet Undersøgelsen dens særegne Præg i den offentlige Mening.

Særligt Binzer formaaede ikke at se klart, hvad der var Hovedsagen. Hans Blik var i overvejende Grad rettet mod de tjenstlige Forsømmelser, der vare begaaede, eller mod de Fejl, som efter hans Mening vare gjorte ved Forsvarets Anlæg og Udførelse. Binzer var derhos en meget skrivende Mand, som endog midt under Felttoget 1788 næsten daglig havde fæstet vidtløftige Afhandlinger til Papiret over Forpostsystemets og Felttjenestens rigtigste Ordning under de daværende Forhold. Denne Svaghed for at ville forme de Tanker, der fremtraadte for ham under et Hvervs Udførelse, i Afhandlinger, bukkede han ogsaa her under for. Han oplæste i Kommissionen den ene Afhandling efter den anden, som enten indeholdt Kritik af Peymanns Forsvar eller oplyste, hvorledes han, Binzer, vilde have baaret sig ad, hvis han havde været Kommandant. Der findes saaledes optaget blandt Kommissionens Akter adskillige saadanne oplæste Afhandlinger, som f. Ex. „Unmassgebliche Gedanken über den Gang der Geschäfte in der Oberkriegskommission“, „Gedanken über die Vertheidigung von Kopenhagen“, „Entwurf, einige Fragen die Vertheidigung von Kopenhagen betreffend“, „Fortsetzung meiner unvorgreiflichen Gedanken über die Vertheidigung von Kopenhagen“, hvilke alle havde en Tendens til at se bort fra Hovedsagen, Flaadens Overgivelse uden Nødvendighed, og forvandle Undersøgelsen til en Bedømmelse af, hvorvidt Tjenesten var udført fornuft- og reglementsmæssigt. Som et Exempel paa, hvorledes Kronprinsens Skrivelse misforstodes, kan følgende tjene. Første Post i Kronprinsens Skrivelse lød: „Er den af mig givne Instrux til Generalmajor Peymann fuldeligen bleven opfyldt saa vel som og det Løfte, Generalmajoren haver givet, dels ej at overgive sig, dels at blot en Storm kunde bringe ham til Overgivelse?“ Dette havde aabenbart kun Hensyn til Overgivelsen, men Binzer opfattede første Del af denne Post som vedrørende Tjenesten i det hele, og i Henhold hertil sagsøgtes Peymann under denne Post for ikke at have haft tilbørligt Opsyn med Portenes Aabning og Lukning, for at have uddelt Portpasser, uden at have bekymret sig om, hvorledes de bleve brugte, for at have betroet Nøgler

[1]) Denne Skrivelse, der i Overkrigskommission betragtes som Kommissorial-Befaling findes trykt flere Steder, blandt andet hos Ræder I, S. 449.

til udvendige Porte til Officerer paa Piquets, uden at have bekymret sig om deres Tilbagegivelse, alt sammen Forsømmelser af en saa underordnet Natur, at de aldrig burde været trukne frem i en Sag af en saadan Vigtighed, som denne.

Foruden at Forhøret saaledes ved Binzers, men tillige ogsaa ved Baudissins, Indblanding droges noget bort fra det væsentlige til det mindre vigtige, havde Kommissionen ogsaa Vanskelighed ved at begrænse sig. Den havde Tendens til at udvide Sagen mere og mere, at inddrage flere og flere og at lade Ansvaret gaa fra enkelte højere til mange lavere staaende. Men herimod traadte Kronprinsen bestemt op. Han udtalte den Mening, at naar de underordnede begaa Fejl, er det den overordnede, som skal staa til Ansvar derfor. I det hele var det Kronprinsen, som maatte regulere Undersøgelsens Gang, saa ofte den røbede Hang til at bryde ud af den foreskrevne Bane. Prinsen af Hessen anraabte ligefrem Kronprinsen om hans Bistand. Den 31te November skrev han saaledes: „Prins! Det er endnu tvivlsomt, om det Tab, Danmark har lidt, bør tilskrives Vanheld eller Forseelser. Overkrigskommissionen skal bestræbe sig for at hæve denne Tvivl, men ikkun under Vejledning af Deres omfattende Aand og Deres kraftige Understøttelse vil dette blive Kommissionen muligt".

Efter disse korte Bemærkninger, som ville bidrage til Forstaaelse af enkelte Aktstykker i det følgende, skal her nu kun den historiske Gang i Undersøgelsen meddeles.

Da det af Kronprinsen var hævdet, at Kommissionen ikke maatte strække Undersøgelsen ud over Kommissoriets Grænser, sluttedes de af Rosenstand-Goiske ledede Forhør den 25de Januar 1808, hvorefter det i Februar Maaned toges under Overvejelse, hvorledes Sagen skulde føres videre, og hvilke Ankeposter der skulde fremføres mod de forskjellige. Efter at der herom var fattet Beslutning, og der var udnævnt en Krigsfiskal, nemlig Avditør ved holstenske Regiment P. F. Heltzen, sendte Kronprinsen Kommissionen følgende Skrivelse, dateret Hovedkvarteret Kjøbenhavn den 14de Marts 1808: „Da det nu ved de i Anledning af Kjøbenhavns Kapitulation anstillede Undersøgelser er befundet, at der mod de Officerer, der have afsluttet denne Kapitulation m. v., ere saadanne gravamina, i hvis Følge de kvalificere sig til Aktion, saa paalægger jeg herved Overkrigskommissionen og Fiskalen i Forbindelse med mine foregaaende Befalinger at tiltale og hænde Dom over alle de Personer, der i Følge forbemeldte Undersøgelse ere fundne skyldige udi nogen Forseelse, til Undgjældelse efter Krigsartiklerne og de øvrige militære Love".

Den 16de Maj 1808 paalagde derefter Kommissionen Generalfiskal Heltzen at lægge Kommissionens Udkast til Anklagepunkter til Grund for sin Saggivelse, hvorefter paa Krigsfiskalens Forlangende i Dagene mellem den 15de og 20de Juni 9 Personer indkaldtes for Dom at lide og 23 for deres Depositioner nærmere at stadfæste eller forklare. Enhver af de indkaldte erholdt en trykt Stævning, som

indeholdt, hvad der i Sagen hidtil var foregaaet, og hvori Kronprinsens og Kommissionens Anklagepunkter vare angivne[1]).

Den 20de Juli 1808 fremlagde Krigsfiskalen sit Anklageskrift, hvorved han indlod Sagen til Doms, og samme Dag indsattes Peymann, Bielefeldt og Gedde i Arrest i Citadellet.

Med Hensyn til Defensionen var der indrømmet enhver Ret til at besvare Krigsfiskalens Indlæg i en Slutningsdeduktion hver for sig, men tillige var der givet dels Peymann og Bielefeldt, dels Lütken, Walterstorff og Kirchhoff Ret til at affatte et Fællesforsvar med Hensyn til de Ankeposter, der angik dem i Forening. Den 1ste Avgust tilstod Kronprinsen ydermere Peymann og Bielefeldt en Defensor, dog paa den Betingelse, at hans Indlæg underskreves af de Tiltalte selv, saa at han mere blev betragtet som deres Konsulent end egentlig som Defensor. Hertil valgte de to Generaler Højesteretsadvokat, Justitsraad Rottbøll, som fik 8 Uger til at forberede sit Forsvar.

I Løbet af Avgust og September Maaneder indkom nu alle de Anklagedes Forsvarsskrifter; Peymanns og Bielefeldts indkom sidst. De forelagdes Overkrigskommissionen i et Møde den 22de September og bestode af

1) det af de Anklagedes Konsulent og Sagfører, Justitsraad og Advokat Rottbøll, forfattede, men af dem i Fællesskab underskrevne Forsvar,

2) det af de Anklagede affattede Fællesforsvar angaaende de rent militære Spørgsmaal, Rottbøll ikke havde indladt sig paa, fordi de forudsatte særegne Indsigter,

3) de Anklagedes „specielle Forsvar“ angaaende de Ankeposter, der kun angik en enkelt af dem.

Derefter fremlagde og oplæste Aktuarius, Rosenstand-Goiske, den 24de Oktober i Overkrigskommissionen sin i Tryk offentliggjorte Forestilling til Kommissionen, hvornæst Dommen faldt, som oven meldt, den 16de November.

Ved denne dømtes Peymann og Bielefeldt til at have Ære, Liv og Gods, Gedde til at have sit Liv forbrudt, medens af de andre Anklagede kun Oberstlieutenant J. M. Voigt, der havde ledet Udfaldet den 20de Avgust, og Chefen for det norske Livregiment, Oberst C. F. Beck, bleve idømte Straffe, den første Chargetab, den anden, for en ubetydelig Forseelse, nogle Maaneders Fæstningsarrest.

Da Dommen kundgjordes, var den ved kgl. Resolution af 18de Januar 1809 formildet. For de to Hovedanklagedes Vedkommende var den forandret til Afsked, men uden Pension og ikke i Naade. De maatte ikke bære Uniform og indtil videre heller ikke forlade Kastellets Grund. Gedde erholdt Afsked i Naade, men uden Pension, Voigt Afsked i Naade med Pension.

---

[1]) Disse Anklageposter findes hos Ræder I, S. 443 og flg.

# Breve fra Kronprins Frederik som Højstbefalende i Kiel

## i Perioden Avgust—November 1807.

---

**Overkrigsk.**[1]  **Hovedkvarteret Kiel den 7de Avgust 1807.**

Til Hr. Generalmajor von Peymann.

I Anledning af Hr. Generalens Rapporter angaaende en engelsk Flaades Ankomst i Sundet, saa finder jeg det nødvendigt, at Trekroners Batteri sættes ufortøvet i komplet Forsvarsstand og besættes med 100 Mand af Marineregimentet under Oberstlieutenant v. Meyers Kommando, hvilken Post instrueres at være aarvaagen og vogte sig for Overrumpling. Endskjønt jeg ej tror, at vi have noget at frygte af de Engelske, saa tror jeg dog, at Forsigtighed ej bør tilsidesættes; desaarsag skal end videre Citadellets Søbatteri, Quintus Bastion og Lynette være i komplet Forsvarsstand, og Piketter dertil kommanderes, som om Natten maa besætte samme, og endelig maa en Vagt etableres i Kastrup Søbatteri, som om Natten forstærkes med et Piket for at kunne være i Forsvarsstand; det borgerlige Artillerikorpses Mandskab kan tages til Hjælp til Piketterne paa Batterierne; dog bruges disse ikke paa Trekroner. Ved hver af Kjøbenhavns og Christianshavns Porte samt Norges Port i Citadellet opføres paa Ravelinen tvende 3 Pds. Kanoner, som om Natten besættes.

Kronborgs Fæstning anprises særdeles Aarvaagenhed, dog med Betydning, at vi ingen Krig have med England og venter ogsaa ingen; men imidlertid skal for Forsigtighed Søbatterierne strax sættes i Forsvarsstand. Piketter kommanderes til disse Batteriers Betjening, som, naar det bliver mørkt, trække op i Fæstningen. Det borgerlige

---

[1]) Dette Brev, som ikke findes indført i nogen Kopibog, er gjengivet efter Originalen, der findes blandt Overkrigskommissionens Akter.

Artilleri tages til Hjælp, og af Kongens Regiment indlægges saa meget i Fæstningen, som dertil er Plads; om Natten patrouilleres flittig og nøjagtig. 3 Pds. Kanoner opføres til at bestryge Indgangene, og den nordre eller svageste Side maa vel observeres. I Kjøbenhavn maa om Natten flittig patrouilleres. I paakommende Tilfælde indtrækkes alle Arbejdskommandoer og andre Kommanderte, og alle Permitterte indenbys og i Nærheden indkaldes ufortøvet. Dette gjælder ogsaa for Kronborg Garnison. Skulde Garnisonen i Kjøbenhavn i første Øjeblik mangle Folk, da tages af Borgerskabet til at besætte de indre Vagter i Byen. Naar Portene om Natten aabnes, sker det med Forsigtighed. Alt øvrigt overlader jeg ganske til Hr. Generalens mig bekjendte Paapasselighed og Nidkjærhed for Kongens Tjeneste og Interesse. Deres Kommando kan i dette Øjeblik blive vigtig, men jeg er tryg ved at se den i Deres Hænder.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1031. Snoghøj den 10de Avgust 1807[1]).

Til Generallieutenant Moltke.

Da baade en engelsk Flaade med Transportskibe viser sig paa Kjøbenhavns Red og i det store Bælt, saa har jeg besluttet for min Person at forføje mig til Kjøbenhavn og overgivet Kommandoen af den forsamlede Armé til Generallieutenant Prins Frederik af Hessen, ligesom, hvad der i Henseende til det politiske maatte forefalde i min Fraværelse, er overdraget til Statsminister Grev Bernstorff.

Armeens 3dje Division har jeg forlagt til Fyn under Generallieutenant Rantzaus Kommando paa én Bataillon og én Eskadron nær, jeg haver henlagt til Fredericia. De forbliver for Deres Person i Nørrejylland for, om det skulde være fornødent, øjeblikkelig at sammenkalde i Hs. M. Kongens Navn saa vel Kystmilicen som Landeværnet, hvortil jeg herved giver Dem Fuldmagt.

De underretter Generallieutenant Prins Frederik af Hessen og Statsminister Grev Bernstorff om alt, hvad der maatte forefalde, ligesom De, saa ofte det ske kan, tilmelder mig alt. Fredericia Fæstnings Søbatterier haver jeg befalet at montere. Dersom Generallieutenant Rantzau skulde mangle Geværer for Landeværnet, da maa De understøtte ham dermed fra Fredericia Arsenal.

Omendskjønt jeg for Tiden ej ansér Kystbatteriernes Montering for nødvendig, saa maa Hr. Generalen dog have et vaagent Øje med Fladstrand, Hals, Samsø og Kyholm.

Frederik, K. P.

[1]) Dette Brev skrev Kronprinsen paa Henrejsen til Kjøbenhavn, efter at han i Kolding havde anordnet de S. 10 nævnte Troppebevægelser.

I. Nr. 1032. Kjøbenhavn den 11te Avgust 1807.

Til Skoledirektionen.

Den Fare, Staten trues med, giver mig Anledning om at anmode de Studerende her ved Universitetet til at forsamle sig og støde sammen i et Korps under Navn af Kronprinsens Livkorps. Jeg har ved den for mig uforglemmelige 2den April set dette Korps og med Glæde dets Iver for Kongen og Fædrelandet. Velan, Landsmænd! vís det samme nu ved denne Lejlighed. Dette Korps skal anføres af den saa almindelig agtede Overhofmarskalk Hauch.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1034. Kjøbenhavn den 11te Avgust 1807.

Til det danske Kancelli.

Kancelliet kommuniceres herved, at jeg i Dag haver befalet Politimesteren at presse Folk til Defensions-Besætning og at bekjendtgjøre ved Plakat, at de Frivillige gives hver 15 Rdl. Douceur. De Folk, som melde sig frivilligen eller presses, sendes af Politimesteren til Gammel- eller Nyholm, hvor de af Søetaten imodtages og fordeles i Kjøbenhavn.

Frederik, K. P.

Admiralitetskollegiets Kopibog. Kjøbenhavn den 11te Avgust 1807.

Til Generalmajor Peymann.

Mine Pligter kalde mig til Armeen, hvor jeg er mere fornøden end her, hvor Mænd ere som De, og i hvem jeg sætter den største Tillid. De antager derfor hele Kommandoet saa vel af Sø- som Landdefensionen og træffer alle de Anstalter, De maatte finde fornødent. Alt saa vel Civilt som Militært lyder Dem. De kommunicerer denne Befaling saa vel til Admiralitetet som Magistraten og Kancelliet.

At De forsvarer sig til det yderste, er en Selvfølge, og behøver jeg ej at byde en kjæk Soldat. Saa snart Fjendtligheder begynde, gjøres Beslag paa al engelsk Ejendom. De afværge derimod at være Aggressor. Provianteringen sker snarest muligt, saa vel til Kronborg som Kjøbenhavns Fæstninger. Generalmajor Bielefeldt og Kommandør Bille kommanderer under Dem en second, og skal, hvor De ej er tilstede, en af disse føre Kommandoen over alt, og skal Kommandoen og alt lystre ham, da han er Næstkommanderende og skal, i Tilfælde at De blev syg, være Højstkommanderende.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1038. Nyborg den 13de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Prins Frederik af Hessen.

— — — — — — — — — — — — — —

Hans Majestæt Kongen opholder sig paa nærværende Tid i Nyborg og rejser der fra i Eftermiddag til Odense.

Overalt i Cantonnementerne ved Søkysterne beordres samtlige Regimenter og Korpser nøje at lade patrouillere og paasé, at ingen Uordener af engelske armerede Skibe foretages.

Ved min Overgang over Bæltet i Gaar bleve alle Skibe visiterede. Deres Beliggenhed paa Helsingørs Red samt paa Kjøbenhavns Red er saa truende, at man skulde formode, at et Angreb af disse, særdeles paa Fæstningen Kronborg, var uundgaaeligt.

— — — — — — — — — — — — — —

Jeg afrejser endnu i Dag ufortøvet til Kiel for at overtage Kommandoen over den forsamlede Armé, hvor jeg indtræffer den 15de om Aftenen og den 16de overtager Kommandoen.

Jeg venter at se Deres Durchlauchtighed der den 15de.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1037. Snoghøj den 13de Avgust 1807.[1])

Til Generallieutenant Moltke[2]).

Generalmajor Grev Baudissin udnævnes til at føre Kommandoen over Kolding og Fredericia og over de tvende dertil stødende Landeværnsbatailloner. I Kolding og Omegn kommer 2den Bataillon Slesvig, 2 Kanoner og 2 Eskadroner af jyske Regiment lette Dragoner. Indtil at dette Korps er ankommet, indrykker i Kolding den i Fredericia liggende Eskadron Slesvig Ryttere, som retournerer, naar 2den Bataillon Slesvig er ankommen. I Fredericia ligger 2den Bataillon af det 3dje jyske Infanteriregiment og det fynske Infanteriregiments Depot. Det, som overdrages til Generalmajorens Opmærksomhed, er følgende:

1) at sørge for Hans Majestæt Kongens Sikkerhed, naar han ankommer til Kolding;
2) at Søkysten nøje patrouilleres, at Søbatterierne ved Fredericia monteres, og at der sørges for at skaffe det fornødne Mandskab

---

[1]) I Korsør skrev Kronprinsen den 12te Avgust et Brev til Christian Avgust, som ikke er fundet i Kopibøgerne, men kjendes fra „Norske Samlinger, efter offentlig Foranstaltning udgivne af Christian C. A. Lange“, Christiania, 2det Bind, 1860, Side 341. I dette meddeler Kronprinsen Christian August, at en engelsk Flaade er kommen til Sundet og en Eskadre til Bælterne, og beder ham om paa Grund af de forandrede Omstændigheder at opgive en paatænkt Rejse, ikke forlade sin Post, men iagttage alle Forsigtighedsregler med Hensyn til Havne og Søfæstninger i det søndenfjældske. For Tidens Kortheds Skyld beder han Christian August om at meddele alt dette til de andre kommanderende Generaler i Norge, General Krogh i Trondhjem og Generallieutenant Hesselberg i Bergen. [2]) Ligelydende Breve udgik samme Dag til Rantzau og Baudissin.

til Kanonernes Brug, hvilket dels kan ske ved virkelige Artillerister, dels ved Landeværnsmænd, som før haver tjent ved Artilleriet, og dels ved det i Fredericia værende borgerlige Artilleri.

Ligeledes staar Kystmilicen af Koldinghus Amt samt Borgervæbningerne i Fredericia og Kolding under Generalens Kommando. Samtlige Rapporter og Meldinger indsendes til mig.

Signal- eller Alarm-Stængerne oprettes strax i Nørrejylland.

Generalmajor Grev Baudissin erholder Felttillæg og den fornødne Fourage som Generalmajor.

Batteriet ved Randers Fjord maa strax monteres og bestelles.

Frederik, K. P.

I. Nr. 988. Kiel den 15de Avgust 1807.

Til Generalmajor v. Binzer.

Da Hs. Majestæt Kongen har behaget at forflytte sin Residens til Kolding, hvor Statsraadet samt nogle af hvert Departement er beordret at møde, hvis Antal, foruden Statsministrene, findes anført paa hosfølgende Liste, saa sendes ufortøvet en Officer af Generalkvartermesterstaben til Kolding for at anvise de fornødne Kvarterer, og forbliver han der, til alt er i Orden[1]).

Frederik, K. P.

I. Nr. 996. Kiel den 15de Avgust 1807.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl til Hessen.

Deres Durchlauchtighed ville behage snarest muligt at underrette Kommandanten paa Helgoland om de nærværende Konjunkturer med Befaling, at holde den ham anbetroede Kommandantskabspost i vedbørlig Forsvarstilstand imod ethvert Angreb.

Frederik, K. P.

---

[1]) Personerne vare: fra Departementet for de udenlandske Sager Direktør Grev J. Bernstorff og Legationsraad Manthey, fra det danske Kancelli Kaas med 3 Sekretærer, fra det tyske Kancelli Mösting med Kancellisekretær Spies, 2 Kancellister og 1 Underkancellist, fra Finanskollegiet Konferensraad og Deputeret Wendt med Finanssekretær Kellermann og Kopist Paap, fra Bankkontoret Direktør Thygesen og Fuldmægtig Winge, fra Finanskasse-Direktionen Fuldmægtigene Hornbek og Quist samt Zahlkassefuldmægtig Feilberg, fra Rentekammeret Deputeret, Etatsraad Fridsch og Kommitteret Essen, 2 Kammersekretærer og 3 Kansler-Officianter, fra Toldkammeret Præsident, Gehejmeraad Moltke, Kommitteret, Kammersekretær Stoud og 1 Kopist, fra Kommercekollegiet Deputeret, Kammerherre Sehestedt, Justitsraaderne Berthelsen og Schmidt Phiseldek, Sekretær Lawætz og Fuldmægtig Gierløw, fra Admiralitetet Deputeret, Admiral Wleugel med Sekretær Schow, fra Generalitetet Deputeret, Generalmajor Dorrien med 2 Sekretærer, fra Postamtet Postdirektør, Kammerherre Baron Knuth med 1 Sekretær og 3 Fuldmægtige, fra Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler Hertugen af Augustenborg med Sekretær, Professor Engelstoft. Men for Hertugen af Augustenborg skulde der ikke af vedkommende Officer skaffes Kvarter, da han erholdt saadant uden hans Foranstaltning som Medlem af Statsraadet.

I. Nr. 996. Kiel den 15de Avgust 1807.

Til Generalmajor v. Peymann.

Jeg undlader ikke at underrette Dem, at det fra Kommandantskabet i Nyborg er tilmeldt mig, at de til Infanteriregimenterne i Sjælland indkaldte Frifolk fra Fyn og Jylland ikke vil ankomme, siden de engelske Krigsskibe i store Bælt have behaget at vise dem tilbage. Jeg haver derfor ladet disse Folk fordele til at gjøre Tjeneste i Nyborg, Strib Skanse og Fredericia.

De Frifolk, som ere i Sjælland og tilhøre Regimenter uden for Sjælland, kan Hr. Generalen give Ordre ved Færgestederne, at de ikke skal begive sig til deres resp. Regimenter, men derimod gjøre Tjeneste i Kjøbenhavns eller Kronborgs Garnison, hvortil De afdeler dem.

Frederik, K. P.

I. Nr. 997. Kiel den 15de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Castenschjold.

Hr. Generallieutenanten avtoriseres herved til at indkalde alle Herregaardsjægere i Sjælland og tilhørende Øer at møde til Hest eller til Fods, af hvilke De formerer et Korps, som annekteres det Dem anbetroede Kommando.

End videre haver De at gjøre Opfordring til danske Mænd, som De dertil tror duelig og skikket, at oprette Frikorpser under Deres Overkommando, samt i Kongens Navn love dem, som oprette slige Korpser, organisere dem vel og med disse bidrage til Statens Forsvar, at de i sin Tid kan gjøre Regning paa Hans Majestæt Kongens Naade og forvente tilstrækkelig Hæder og Belønning.

De Rekrutter, som det sjællandske Rytterregiment og Husarregimentet ere tildelte af Sjælland, og skulle møde i December Maaned d. A., kan De strax lade indkalde og bruge ved det af Dem oprettede Kavalerikorps.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Naar De haver et tilstrækkeligt Korps af de forskjellige Vaaben organiseret og i brugbar Stand, da overlader jeg til Dem dermed at operere, hvor De finder det bedst og tjenligst, og maa blot bemærke, at det er og bliver en Hovedsag at understøtte Kjøbenhavn og Kronborg.

Frederik, K. P.

I. Nr. 992. Kiel den 15de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Castenschjold.

Husarregimentets Exercerskole samt det sjællandske Rytterregiments Exercerskole ville Hr. Generalen behage forenet at tage under

Deres Kommando og søge paa den bedst mulige Maade at forøge dette Kavaleri med Landeværnsmænd, som forhen have tjent i Kavaleriet, eller med andre, som De dertil kan opfordre, ligesom at De søger at forskaffe disse Kavalerister armerede og beredne. Armaturen og Sadler vil De formodentlig kunne faa af Kjøbenhavns Arsenal. I øvrigt overlader jeg det ganske til Hr. Generalens mig noksom bekjendte Nidkjærhed og Iver for Kongens Tjeneste og den gode Sag, da De maaske paa denne eller anden Maade kan være heldig nok til at forskaffe en Del Kavaleri, som vilde kunne være til megen Nytte ved det Dem anbetroede Korps Landeværn. Kavaleriet kunde De maaske bedst organisere og samle ved Næstved. Ritmester v. Funck og Lieutenanterne v., Friis og v. Corvinius af Husarregimentet, som ere permitterede til Sjælland, kan De beordre at møde hos Dem, for at være Dem behjælpelig ved Organisationen af formeldte Kavaleri.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 999.** Kiel den 16de Avgust 1807.

Til Kaptajn Wenzel v. Haffner.

Hvis der til den Dem paalagte Indkvartering i Kolding ej findes Plads sammesteds til alt, saa haver De at tage Christiansfeld til Hjælp; hvilket herved tilkjendegives Dem til Efterretning.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 1001.** Kiel den 16de Avgust 1807.

Til Generalmajor Grev Baudissin.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Fæstningen Fredericia sættes fra Søsiden i Forsvarsstand og dækkes fra Landsiden saa godt muligt for et coup de main, som jeg dog for Tiden ikke indsér, at den kan have at befrygte.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 1002.** Kiel den 16de Avgust 1807.

Til Kapitajn Wenzel Haffner.

Da den franske, den preussiske, den spanske og den hollandske Minister med deres Sekretærer samt den sachsiske Chargé d'affaires følge Hans Majestæt Kongen til Kolding og forblive der, saa haver De at anvise disse Herrer anstændige Kvarterer i Kolding eller Christiansfeld. Det samme sker for den russiske Minister, naar han maatte ankomme og melde sig i Kolding.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1016. Kiel den 16de Avgust 1807.

Til Generalmajor C. F. Peymann i Rendsborg.

Det holstenske militære Institut med alt, hvad dertil hører, forlægges strax fra Rendsborg til Slesvig, hvor det bliver indkvarteret efter nærmere Anvisning fra Generalkvartermesterstaben.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1028. Kiel den 18de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Castenschjold.

Overbringeren heraf er Oberstlieutenant à la suite af Landeværnet Grev Hans Rantzau af Breitenburg. Han har ønsket at tjene under nærværende Konjunkturer under Hr. Generalens Kommando, og det haver jeg bifaldet, da jeg troe, at De kan være tjent med ham, siden han er en Mand af Hoved og besidder megen Ambition og personlig Courage. Desaarsag ville Hr. Generalen behage at anvise ham en Post under Deres Kommando, og tror jeg det bedre, at De giver ham et separat Kommando eller et Frikorps, hvor han selv kan handle, end at ansætte ham ved et af Landeværnsregimenterne, hvilket alt jeg dog ganske overlader til Hr. Generalen selv at bestemme.

Naar De kan paa en sikker Vej sende mig nogen Efterretning om Deres Korpses Fremskridt og Tilstand samt, om De har haft Lejlighed at foretage noget imod vores Fjender, da vil det være mig særdeles kjært at erfare. Jeg forlader mig paa Dem og er overbevist, at Fjendernes Planer vil ved Deres Klogskab og Mod mislykkes og tilintetgjøres.

Frederik, K. P.

II. Nr. 488. Kiel den 18ten August 1807.

An den Magistrat zu Kiel.

Das freiwillige Erbieten eines Theils der Bürgerschaft zu Kiel, ein Korps zu formiren, welches an der Vertheidigung gegen die Feinde des Königs und des Landes Theil nehmen könnte, ist eine solche patriotische Handlung, die meinen Dank und Zufriedenheit verdient, und werde ich zur Sammlung, Organisation und Bestimmung dieses Korps meine nähere Resolution ertheilen, sobald ich vom Magistrat eine Liste über die Anzahl der Bürger, welche sich erboten haben in diesem Korps zu dienen, werde erhalten haben, auch dass zugleich mir ein Mann zum Chef dieses Korps vorgeschlagen wird. Welches alles ich mit dem Fördersamsten erwarte.

Frederik, K. P.

II. Nr. 487. Kiel den 18ten August 1807.

An den akademischen Senat der Universität zu Kiel.

Mit vielem Wohlgefallen und Vergnügen nehme ist das Erbieten der Studirenden der Kieler Universität au um sich, beseelt durch Patriotismus, in ein bewaffnetes Corps zu formiren und Theil an der Vertheidigung unseres theuern Vaterlandes gegen unsere Feinde zu nehmen. Indessen wünsche ich doch, bevor dieses geschieht, dass der akademische Senat mir eine Liste über die Stärke dieses Corps einsendet und zugleich einen Mann zum Chef desselben vorschlägt, worauf ich dann zur Sammlung und Organisirung dieses Corps meine nähere Resolution abgeben werde.

Frederik, K. P.

Extraord. Kopibog Nr. II. Kiel den 18de Avgust 1807.

Til Generalmajor v. Peymann[1]).

Saa ubehagelig den Tanke end er, at tænke sig Muligheden af Kjøbenhavns Overgivelse i Fjendens Hænder, hvilket jeg under Deres Kommando ogsaa ej befrygter, saa finder jeg det dog nødvendigt herved at bekjendtgjøre Dem, at det er Hans Majestæt Kongens Vilje og Befaling, at hvis det ulykkelige Tilfælde dog skulde indtræffe, som Gud forbyde, at Kjøbenhavn blev nødt til at overgive sig, da skal De, forinden sligt sker, sætte Ild paa Flaaden og lade den brænde, da Hans Majestæt af to Onder vælger det mindre, som det virkelig er at vide sin Flaade opbrændt, end at se samme i sin og Landets Fjenders Hænder og derved give disse Voldsmænd en Triumf, som ingen dansk Mand kan taale at bære.

Frederik, K. P.

II. Nr. 485. Kiel den 20de Avgust 1807.

Til samtlige Amtmænd paa Sjælland.

Samtlige Amtmænd saa vel som alle andre Øvrighedspersoner i Sjælland bekjendtgjøres herved, at det er Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Vilje og Befaling, at de af alle Kræfter og ved alle optænkelige Midler skal søge at understøtte Generallieutenant v. Castenschjold med alt, hvad han maatte behøve og forlange, og især sende ham Heste med Sadeltøj, som han kan bruge til det Korps, han opretter af Landeværnet og andre Folk, samt sende ham Vaaben af alle Slags, som maatte findes i Kjøbstæderne især, saa og i Kirkerne, hvor Hellebarder, Spyd, Sværd o. s. v. findes, der af vore Forfædre var brugt med Hæder imod Fjender og Voldsmænd, og som af deres

[1]) Dette Brev er det, som Lieutenant Steffens skulde være Overbringer af, men som han ikke fik besørget, da han faldt i Fjendens Hænder.

Sønner og Efterkommere ville blive brugte ved denne Lejlighed med samme Held, da Dannemænds Mod og Standhaftighed er uforandret og urokkelig, som deres Hengivenhed og Kjærlighed til Konge og Fædreland ubegrænset. Med disse Vaaben bevæbnes alle Patrioter, som ej have kunnet faa Vaaben fra Arsenalerne, og som dog ønske sig den Ære under Generallieutenant Castenschjolds Kommando at stride for Kongen og Fædrelandets Uafhængighed og Ære.

Ligeledes maa alt Bly og Krudt indsamles i Stæderne og afleveres til formeldte General. Overhovedet saa haver enhver at bidrage alt sit til, at Fjenden sker al den Afbræk, Skade og Fortræd, som muligt er, og han fortjener.

Jeg har det bedste Haab om et godt Udfald, thi mine kjære Landsmænds Mod og Patriotismus og vores retfærdige Sag er mig Borgen derfor.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1044. Kiel den 20de Avgust 1807.

Til Kapitajnlieutenant Mossin.

Af den Glückstadtske Søequipages Tøjhus skal til Defension af Kieler Havn udleveres følgende Kanoner med Rapperter og øvrigt Tilbehør, samt den til samme fornødne skarpe Ammunition, saasom 12 Stykker 12 Pds Kanoner, 42 Stykker 8 Pds dito, 8 Stykker 4 Pds dito og 4 dito 3 Pds dito, hvilke transporteres paa følgende Maade, nemlig: til Søs fra Glückstadt op i Støren omtrent til Wilster eller i Nærheden deraf, der fra paa Fragtvogne over Land igjennem Ditmarsken til Ejderen til Saxfærge eller i Egnen deraf, hvor de lades paa Skibe og transporteres igjennem Kanalen til de ved Holtenau udlagte Blokskibe under Lieutenant Rasch's Kommando.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

II. Nr. 493. Kiel den 20de Avgust 1807.

Til Kronprinsens Regiment.

Stabskapitajn v. Bülow af mit Regiment kommanderes herved til at exercere det af Studenterne ved det herværende Universitet nu oprettede Jægerkorps, som fører Navn af „det Kielske Jægerkorps“, og han haver nærmere med Korpsets Chef, Kammerjunker Ernst v. Schack, at aftale, paa hvilken Tid af Dagen denne Exercits bedst kan foretages.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

I. Nr. 1161. Kiel den 23de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Prins Frederik til Hessen.

I Anledning af Deres Durchlauchtigheds Forestilling af Gaars Dato betræffende Landeværnets Organisation m. v., da tjener til behageligt Gjensvar:

At Landeværnet i Hertugdømmerne skal for Øjeblikket saaledes komplet organiseres, at det paa første Vink kan marchere for at angribe Fjenden, men der skal ingen Bataillons- eller Kompagni-Samling for bestandig finde Sted, førend det nærmere befales, for ej at paadrage Staten en større Udgift, end Tid og Omstændigheder absolut gjøre fornøden; — men lige som Deres Durchl. skrider frem med Landeværnets Organisation, samles det kompagnivis en Dag for at mønstres, hvorved vedkommende Kompagnis Officerer og Underofficerer ere tilstede, og strax efter Mønstringen gaar enhver til sit Hjem med den Betydning, under Straf at forblive tilstede ved sit Hjem for paa første Vink strax at kunne rykke ud og ufortøvet indfinde sig paa Kompagni-Alarmpladsen, for der at imodtage Befaling af Kompagniets Over- og Underofficerer, som da alt maa være [paa] Pladsen for [at] imodtage Mandskabet.

Paa den Dag, et Kompagni mønstres, uddeles til samme den Armatur og de Munderingsstykker, samme skal have, som medtages til deres Hjem.

Kompagnikommandøren leveres for Kompagniet et Kvantum skarpe Patroner, som han er ansvarlig for at ej bedærves, og som han, naar Kompagniet samles til Marche, haver at uddele til samme.

I ethvert Kompagni, som rykker ud, medtager hver Mand Brød for 5 Dage; bliver det længere ude end 5 Dage, leveres samme Brød in natura eller i Penge, alt efter Omstændighederne.

Mandskabet gives i denne Tid, det er udrykket, og til det indrykker igjen, Lønning ligesom Linietropperne, alt efter det Vaaben, de fører.

Efterhaanden som ethvert Kompagni er mønstret komplet marchefærdig, ønsker jeg mig derom underrettet af Deres Durchl., ligesom og, hvilke Officerer et saadant Kompagni er besat med.

Dette gjælder ogsaa for Landeværnsbataillonen ved Flensborg og den ved Tønning, hvilke ligeledes kun afgiver enkelte Piquets, hvor det maatte behøves af Mangel paa Linietropper, men forresten forbliver disse 2 Bataillоner ved deres Hjem, parat til at kunne udrykke paa første Vink.

Ved Landeværns-Artilleristerne forholder det sig, ligesom det er foreskrevet i det foregaaende med det øvrige af Landeværnet.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 18.** **Kiel den 23de Avgust 1807.**

Til Kommandørkapitajn Sneedorff.

At vedligeholde Kommunikationen mellem Norge og Jylland er saare vigtig; er det muligt at skaffe Provisioner til Norges Defension, skal det ske, men love noget tør og kan jeg ikke.

Da Krigen er udbrudt, Landgang gjort af de Engelske paa Sjælland, og Kjøbenhavn indesluttet, saa er Krigen udbrudt, og det er enhver dansk Mands Pligt at vove alt mod disse Voldsmænd. Beslag lægges paa al engelsk Ejendom, de Engelske arresteres, hvor de findes. Jeg overlader til Dem at gjøre alle de Coups, De ansér mulig paa disse Røvere. Jeg ansér Christianssands Havn dertil bekvem. Al Sødefension staar under Dem, og den kommanderende General søndenfjælds er den eneste Foresatte. At ilandsætte de unge Kadetter og lade disse i Land erholde Information, synes mig passeligt.

Hermed følger min Parolbefaling af 16de Avgust[1]).

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 20.** **Kiel den 26de Avgust 1807.**

Til Generalmajor v. Oxholm.

Deres Breve med Justitsraad Nielsen har jeg modtaget og takker Dem for den Iver og Nidkjærhed, De viser ved Udførelsen af mine Befalinger. Naar De kommer over til Sjælland, maa De gaa frem med Forsigtighed, naar De nærmer sig Fjenden, skjule Deres Styrke for ham, stedse harcellere ham i Flanke og Ryg og søge saa vidt muligt at operere i en Slags Forbindelse med Generallieutenant v. Castenschjold. Saa snart muligt skal jeg sende Dem Vaaben og Ammunition i smaa Partier, og jeg haaber ogsaa, at det lykkes mig snart at kunne sende Dem nogle Tropper, som kan understøtte Deres Operationer, men de mangfoldige Vanskeligheder, som sligt er forbunden med, gjør, at alt ej kan komme saa gesvindt som jeg ønskede det.

Officerer skal jeg ogsaa søge at sende Dem, og indtil alt Foregaaende ankommer, maa De søge at hjælpe Dem, saa godt De kan, og bruge Deres mig bekjendte gode Konduite.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 21.** **Kiel den 26de Avgust 1807.**

Til Generallieutenant Castenschjold.

Da jeg tror, at det vil være Dem lettere end mig at kunne forskaffe Efterretninger til Generalmajor v. Peymann, saa ønsker jeg, at

[1]) Indeholder Kundgjørelse om Krigens Udbrud.

De, saa snart sikker Lejlighed gives, tilskriver ham fra mig, at jeg haver imodtaget hans Rapporter af 18de og 21de saa vel som den engelske Generals Opfordring, og er i alle Dele særdeles vel tilfreds med alt, hvad han haver foretaget, ligesom jeg er overbevist om, at han fremdeles vil opfylde min Forventning; kun maa jeg tilføje, at jeg tror, at han saa vidt muligt bør indskrænke Parlementeringen, da det ej er godt, at sligt sker for ofte.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 22.** Kiel den 26de Avgust 1807.

Til Generallieutenant Castenschjold.

Min kjære General Castenschjold! Deres Rapporter af 19de, 21de og 23de hujus har jeg rigtig erholdt. Jeg takker Dem meget for den Iver og Flid, De gjør Dem; jeg skal søge at bidrage alt hvad der er muligt, for at understøtte Dem. Hvad der for nærværende Tid er Hovedsagen, er, at De idelig søger at forøge Antallet af Deres Korps, samt at De, indtil De nogenledes er kommen i Orden, undgaar et Hovedangreb; derimod bør De idelig harcellere Fjenden særdeles mellem Kl. 7 og 8 om Eftermiddagen, da denne Tid er efter vore Fjenders Brug den værste for dem. I øvrigt beder jeg Dem at være opmærksom paa, at Frederiksværk ligger ved Isefjorden, hvor en stor Del Ammunition kan erholdes, end videre, at De ved Hjælp af denne Fjord kunde kanske benytte med Detachements saa vel Frederiksborg Skove som ogsaa komme i Konnexion med Kronborg Fæstning, hvorved Fjenden kunde ske Afbræk.

Det kgl. Slutteri kunde ogsaa være Dem nyttigt (i Fald det endnu er til) baade til Kavaleri, Artilleri og andre Transporter.

De samler alle Borgerbevæbninger, og de Mænd, som ej kan følge Dem, eller hvis Haandtering ej taaler det, befaler De at afgive deres Vaaben og Ammunition, hvormed De bevæbner andre Folk. Vær forvisset om, at jeg ingen Lejlighed lader gaa forbi uden at søge at komme med den hele Armé eller med en Del af samme, for at understøtte mine kjække Landsmænd, og om end Kjøbenhavn var tagen, som vist ikke kan ske i de første 3 Maaneder, saa forandrer dette ej min Beslutning at vove alt mod disse Voldsmænd.

Alt øvrigt overlades til Deres gode Konduite, og De haver Fuldmagt til at handle efter eget Tykke, som ej kan være andet end til Kongens og Statens Ære.

Frederik, K. P.

**3dje Div. Nr. 342.** Kiel den 26de Avgust 1807.

Til Kommandørkapitajn Sneedorff, Frederiksværn.

Vore Fjender, de Engelske, afsende stedse Transporter af Artilleri, Ammunition o. s. v. fra England til Sundet og Flaaden ved Kjøben-

havn. Saaledes er fornylig 20 Skibe med Artilleri afgaaede fra Sherness til Sundet. Da de nu ikke frygte for nogen Flaade i Søen, saa blive de vel ikke eller i det mindste meget svagt armerede, og da det i denne Tid haver været meget stille Vejr, saa er det muligt, at disse Skibe endnu ikke ere passerede Deres Station, og desaarsag kunde De maaske gjøre Jagt paa dem og derved gjøre et godt Coup, hvilket jeg dog overlader til Dem at bedømme. Blot anbefales at gjøre vore Fjender al den Skade og Fordærv, som muligt, og ingen dertil given Lejlighed lade gaa forbi. Jeg ansér det for bedre til slige Coups, om de laa i Christianssand Havn i Steden for i Frederiksværn, især siden paa første Sted er flere Skibe at bruge, hvilket jeg dog overlader Dem selv at bedømme [1]).

Frederik, K. P.

Avantg. Nr. 447. Kiel den 26de Avgust 1807.

Til Oberstlieutenant Wegener paa Hagen.

Da jeg, til end mere Betryggelse for Øen Femerns Forsvar samt for at hjælpe til den derværende Kystmilices Organisation, finder det fornødent, at denne Ø besættes stærkere end hidindtil, saa haver De at marchere med Deres Bataillon over til Femern samt at medtage 2 3 Pds. Kanoner af Lieutenant v. Kjerulfs Batteri, som staa i Klein-Brode, men Bedækningen af Prins Christian Frederiks Regiment følger ikke med. End videre vil De erholde Major v. Thienens Eskadron af Livregiment lette Dragoner, som ogsaa er beordret til Femern. Det Kommando af Prins Christian Frederiks Regiment samt 1 Underofficer med 6 Bosniakker, som nu ere paa Femern, forbliver der under Deres Kommando. 2 Kompagnier af mit Regiment ere beordrede at afløse Deres Bataillon, og naar disse ere ankomne, da tiltræder De strax Marchen til Femern. Den Eskadron af jyske Regiment lette Dragoner, som hidtil har staaet under Deres Kommando, forbliver i sit nærværende Cantonnement, og skal Eskadronschefen, Major v. Prehn, tillige føre Kommandoen over de 2 Kompagnier af Kronprinsens Regiment og over det 6pundige Batteri ved Ort, hvilket Hr. Oberstlieutenanten ville behage at bekjendtgjøre Vedkommende til Efterretning.

Frederik, K. P.

E. S. De selv ville behage strax at komme her hid, da jeg ønsker at tale med Dem.

[1]) Dette Brev sendtes Moltke i Aalborg til Besørgelse over Fladstrand. Skipperen skulde love i fornødent Fald at sænke det i Havet.

Extraord. Nr. 24. Kiel den 28de August 1807.

Til Oberstlieutenant Wegener paa Femern.

Min kjære Oberstlieutenant Wegener! Jeg haver udsét Dem til til en meget vigtig Expedition, nemlig: De er udsét til at gaa med Baade fra Femern til Laaland med Deres Bataillon, 2 Kanoner, 1 Eskadron af Livregimentet Dragoner; der fra tager De Vejen til Sjælland. Lieutenant Falsen af Søetaten besørger Overfarten; ingen Heste medtages, Kanon- og Trosheste sendes til Rendsborg, og Dragonhestene føres af en Officer, en Underofficer og paa hver 5 Heste en Mand til Itzehoe, hvilket sidste først sker, naar De er overført. Deres Bestemmelse er at støde til Generallieutenant Castenchjold eller i modsat Fald at søge at agere for Dem selv, organisere selv Korps til Hest og Fods. De er berettiget til at forlange de Penge af de kongelige Kasser, De maatte ansé fornødne; De rekvirerer de Heste, De finder fornødne for Artilleriet, Kavaleriet og Dem selv. Bagagen maa ej medtages; hver Mand haver sine Klædes-Trousser paa, Tornyster og Brødsæk, for Resten blot Krudt og Kugler. Ingen Bekvemmelighed kan man tænke paa ved en saadan Marche; at medtage Kapperne var i det mindste vel fornødent, da Efteraaret er for Haanden. At jeg skal soutenere Dem efter Aftale, kan De være forvisset om; i øvrigt haaber jeg, at om endskjønt denne Krig medfører mange Vanskeligheder, maa Enden være ærefuld for os. Ritmester Lützen, min Adjudant, skal være Dem behjælpelig i Embarquementet.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1129. Kiel den 28de August 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Da nærværende krigerske Konjunkturer har gjort det nødvendigt, saa haver Hans Majestæt allernaadigst behaget at nedsætte en interimistisk Regeringskommission for hele Norge, som haver sit Sæde i Christiania og er bemyndiget at afgjøre alle civile Anliggender, paa hvilke ikke betimelig kan erhverves speciel kongelig Resolution.

De Rekvisitioner, De som kommanderende General maatte behøve til de militære Foranstaltninger, og som Stiftsøvrigheden ikke er avtoriseret at kunne iværksætte, maa De henvende Dem om til bemeldte Regeringskommission.

Denne Kommission bestaar af Deres Durchlauchtighed selv, Kammerherre, Stiftamtmand Grev v. Moltke, Kammerherre Rosenkrantz og af Etatsraad Falsen.

Hvad de militære Foranstaltninger angaar, som De maatte eragte fornødne til Kysternes og Landets Forsvar under det Dem anbetroede Generalkommando, da haver De herved Fuldmagt, deri at handle, som De finder det bedst og passende, og som De kan staa Hans Majestæt Kongen til Ansvar for, men er i alt, hvad Deres militære Kommando angaar, ene bydende og ikke før ommeldte Regeringskommission og dens Befalinger underlagt.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 31. Kiel den 31sten August 1807.

An den Herrn Generalmajor Ewald in Neustadt.

Mein lieber Generalmajor v. Ewald! Sie haben gleich einen Adjutanten nach Femernsund abzufertigen, der dort bleibet um zu erfahren, wenn Oberstlieutenant Wegener über nach Laaland ist, um alsdann ihm folgen zu können. Sie haben deswegen sich enger zusammen zu legen, um desto schneller abzumarschiren. Der Abmarsch geschieht compagnie- und escadronsweise nach Femern, wo Sie alsdann guten Wind abwarten, und dass das Fahrwasser rein von feindlichen Kreuzern ist, um nach Laaland zu segeln. Sie nehmen 3 Escadrons Dragoner, 8 3pfündige, das schleswigsche Jägercorps und die leichte Infanterie nebst den Jägern von Prinz Christian Friedrichs Regiment mit. Die Artilleriepferde lassen Sie nach Rendsburg bringen, die Dragonerpferde nach dem Garnisons- und Standquartier des Regiments. Der Generallieutenant Castenschjold, zu dem Sie stossen sollen, steht jetzt bei Kjøge; sein Corps war schon an regulairen Truppen nach den letzten Nachrichten über 8000 Mann stark, voller Muth und gutem Willen; 2000 von der Küstmiliz, bewaffnet mit Piken, waren ebenfalls bei ihm nebst 13 3pfündigen Kanonen. Man hatte ihm versprochen 2000 Gewehre zuschicken, welche für die freiwilligen Corps bestimmt sind und alle nach Holbeck bestimmt waren. Das wichtigste war, dass diese von Kronborg kommen sollten, welches scheint zu beweisen, dass weder Kronborg noch Friederiksværk in den Händen des Feindes sind. In Seeland steht Jedermann auf, und wenn man nur hilft von Aussen, hoffe ich, dass alles mit Ehre geendigt werden soll.

In Laaland und Seeland machen Sie alles beritten und nehmen Pferde für Ihre Artillerie.

Ich approbire übrigens den von Ihnen gemachte Dislocationsplan auf der Gränze, wie auch dass Major Friis das, was zurück bleibt, commandirt. Die Haubitzen bleiben in Neustadt nebst 2 3pfündigen, die ich von Rendsburg kommen lassen will; ebenfalls werde ich die bei Neustadt bis Grube liegende Landwehr unter Major v. Friis setzen wie auch die Bürgermiliz.

Frederik, K. P.

P. S. Die Mäntel und Troussen werden mitgenommen.

Extraord. Nr. 39. Kiel den 1sten September 1807.

An den Generalmajor Ewald in Neustadt.

Ich finde noch Folgendes Ihnen aufzutragen in Betreff Ihres Marsches nach Femern.

1. Sie müssen den Übergang nach Femern über Femernsund im Dunkeln machen, wenn auch zwei Nächte dazu nothwendig wären, weil die englischen Fahrzeuge den Übergang sehen können von ihrer Station.

2. Die 3 Escadronen Dragoner nebst allen zum Transport der Artillerie entbehrlichen Pferde einquartiren Sie diesseits Femernsund und lassen die Dragoner ohne Pferde, wenn es zum Embarquiren geht nach Laaland, den Femernsund passiren.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

3dje Div. Nr. 359. Kiel den 1ste September 1807.

Til Generallieutenant Moltke.

I Anledning af Deres Rapport af 29de Avgust[1]), da tjener til Gjensvar, at henseende til den af den engelske Kapitajn afgivne Erklæring til Kommandanten paa Kyholm, da er det af den Slags Løfter, som han vist ej holder længere, end han ser sin Fordel derved, og hvorvidt man kan forlade sig paa dem og deres Fremgangsmaade, naar de ej selv have Fordel derved, bevises bedst af deres Handlemaade ved Æbeltoft den 28de Avgust[2]). Jeg tror derfor ikke, at man bør indlade sig med dem, siden sligt er overflødigt.

Hvad et bevægeligt Batteri angaar, da kan et sligt vel være nyttigt at have ved Kysten af Nørre-Jylland, hvis Omkostningerne derved ej ville blive for store.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 45. Kiel den 2den September 1807.

Til Oberstlieutenant Wegener paa Femern.

Da Efterretningerne fra Generallieutenant v. Castenschjold ej ere saa fordelagtige som de forrige fra den 27de, saa maa De søge at samle sig i Laaland, bemægtige sig Færgestederne, som gaa til Falster, Møen og Sjælland, som ogsaa ret udforske alt, hvad De kan erfare om Generallieutenant Castenschjold, hvilken jeg beordrer at sætte sig, i Tilfælde at han er slaaet, ved Vordingborg.

Bemeldte Generals Folk ere uøvede, kjende ej Ilden, tro, alle Kugler træffe, og dette maa man nødvendig underrette dem om ej at være Tilfældet, samt ved smaa Forsøg lære disse Mennesker deres Pligter.

Frederik, K. P.

---

[1]) Denne meldte, at Englænderne havde taget en Baad ved Samsø, men at denne derefter var bleven bragt tilbage af en engelsk Parlementær med en Skrivelse, der lovede Sikkerhed for privat Ejendom, naar man ikke vilde fyre paa de Engelske. Dette besluttede man saa paa Samsø at atholde sig fra.
[2]) Ved Æbeltoft havde Englænderne denne Dag taget 5 danske Fartøjer.

Extraord. Nr. 46. Kiel den 2den September 1807.

Til min Adjudant, Lieutenant v. Brock paa Femern.

De beordres herved til at rejse til Sjælland og melde Dem til Generallieutenant Castenschjold, hvis Tropper stode ved Kjøge, men som af Frygt og Uvane have faaet Kanonfeberen og have næsten ved det blotte Syn af 1400 Fjender flygtet hobevis. Han er meget ærgerlig og fortrædelig, som naturligt, og vil samle sig om muligt ved Hasle Præstegaard; ubekjendt, om dette er en Stilling at tage, eller om det kan ansés som en bekvem Samleplads, er mit Hovedøjemed nu, at Vordingborg Skove samt Færgestedet besættes og gives til Ralliementspunkt. Denne Befaling bringer De i mit Navn samt virker til dette Øjemed. Oberstlieutenant Wegener saa vel som de 3 Kompagnier Jægere, der kan ventes fra Langeland, og som skal støde sammen med Oberstlieutenant Wegener, haver jeg underrettet om dels at samle sig i Laaland, dels at besætte Færgestederne snarest muligt, og — da maa De vide, hvor Castenschjold er, — at støde til ham. Oberstlieutenant Wegener, som jeg haver tilskrevet desangaaende, er den eneste, De taler med om denne Sag, samt gjør ham bekjendt med det hele.

Generalmajor Ewalds Korps er bestemt ligeledes til Laaland; — Major Sundt er bestemt til Kjerteminde for at gaa der fra til Sjælland; Husarerne og sjællandske Jægere marchere til Svendborg, og alt samler sig lidt efter lidt paa Fyn, Langeland og Femern.

At ved et Overfald Fortuna let kan vende Ryggen, er naturligt, men jeg haaber i Tiden og ved mine Landsmænds Hjælp at vende den gode Frue om igjen. Lev vel, god Lykke! Tænk, at vi stride for vores Fædreneland og for den retfærdigste Sag, nogen stred for.

Det forstaar sig, at dette Brev i fremmede Hænder kunde være meget skadeligt.

Deres hengivne

Frederik, K. P.

II. Nr. 589. Kiel den 4de September 1807.

Til Kammerherre, Amtmand v. Fønss i Randers.

I Anledning af Hr. Kammerherrens Forestilling under 30te f. M. med tilhørende Bilag, betræffende de af en armeret engelsk Chaloupe i Æbeltoft Vig bortførte Koffardiskibe, meddeles Dem herved tilbage, at De haver at give Chefen for Borgervæbningen i Æbeltoft en eftertrykkelig Irettesættelse, fordi han ikke ved en Piket af Borgerbevæbningen har ladet skyde paa de Engelske, i Steden for at give sig saa meget af med at stille i Slagorden, samt tilkjendegive ham, at der stedse bør være en Vagt og Poster ved Havnen, hvorved slige Overfald vil kunne forebygges.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 64. Kiel den 6ten September 1807.

An den Generalmajor v. Ewald.

Mein lieber Generalmajor Ewald! Castenschjold ist auf Møen, Wegener auf Laaland. Ich habe befohlen alles zu senden, und ich hoffe, dass es glücken wird; das muss aber mit Gutem und Bösem geschehen. Vordingborg bald wieder zu erhalten, ist über alle Massen wichtig. Wir müssen vorsichtig zu Werke gehen, indessen muss und darf man in unserer Lage nicht auf Menschen calculiren; alles kommt darauf an, dass wir die Küsten von Seeland erhalten können, und mit Raschheit kann dieses ausgeführt werden.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 56. Kiel den 6te September 1807.

Til Generalmajor Castenschjold paa Møen.

Jeg beklager meget Deres Uheld, men naar man skal være Anfører og stride imod Fejgheden af sine Undergivne, saa er det umuligt at udrette noget, paa den anden Side maa man tilskrive denne Fejghed og deraf flydende Uheld mere Uvane af Officererne og Underofficererne, som næppe kan være vant at føre øvede Folk, langt mindre Bønder, som ej kjende Disciplin og mere tænker paa deres Høst end paa Soldatens sande Ære. Jeg kjender Dem for nøje for at frygte, at disse Uheld skulle nedtrykke Dem. Tænk paa Amerikanerne, som i de første Affærer med Britterne altid løb. Lidt efter lidt maa man vænne den Uvante til at møde og se sin Fjende, og da gaar det. Dette vil ogsaa blive Deres Tilfælde.

Følgende Punkter bestemmes herved:

1) Man maa søge, at dette Uheld ej med de sande Farver afmales for Kjøbenhavns Indvaanere.
2) Jeg sender Krudt, Geværer og Sidegeværer, baade af Sabler og Pallasker, samt Patrontasker.
3) De bevæbner alt, hvad muligt er, en masse med Piker.
4) De erholder Forstærkning fra mig og længere hen kan De vente mig selv med Armeen.
5) Saafremt det er muligt, og De haver samtlige fra Laaland til Falster, fra Falster til Møen Færgesteder besat, maa De frem igjen til Sjælland, thi vi maa vare os for, at ej Sjællands Kyster besættes af de Engelske.
6) Skulde Overgangene være besatte, da maa disse tages med Kaarden i Haanden.
7) Alle Fartøjer maa De have bemestret sig, thi ellers faar De det fjendtlige Besøg i Steden for, at De bør besøge Fjenden.
8) Kapitajn W. Haffner og Lieutenant v. Brock blive hos Dem, og De kan bruge disse værdige Mænd til det, De tror at kunne bruge disse Mænd til.

9) De haver øjeblikkelig at bekjendtgjøre i mit Navn, at enhver fra den simple Soldat, Bonde eller Borger og Officer, som staar under Deres Befaling og viser Kjækhed og Klogskab til at udføre noget, kan De strax avancere i Landeværnet eller i Linietropperne et à to Pas, og dersom han end videre efter Krigens Ende findes bekvem til at blive, kan de vente at oprykke efter denne Anciennetet eller dog i modsat Fald faa et civilt Brød og Vartepenge, til et saadant bliver ledigt.

10) De bemyndiges end videre til at straffe dem paa Livet, som imod Forventning ej opfylde med Mod og Nøjagtighed deres Pligter; at alt dette bør være uansét paa Personer, forstaas af sig selv.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og beder Dem at være forvisset, at ingen mere end jeg længes efter det glade Øjeblik at kunne stride med Dem imod vore Fjender.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 68. Kiel den 7de September 1807.

Til Kammerherre, Oberst Kardorff af Kavaleriet[1]).

Fra Holbæk, Kalundborg og Ods Herred gjøres en Landstorm til Hest og til Fods; denne rykker frem imod Ringsted for at angribe Fjenden, i Fald denne Landstorm er bleven nogle Tusend Mand; i modsat Tilfælde bruges den til at harcellere Fjenden, og Partigængerhaandværket anbefales. Til Soutien af dette indskiber Major Sundt sig, naar Lejlighed gives, med sin Bataillon fra Kjerteminde, 2 Kanoner og 1 Eskadron slesvigske Ryttere, som alle uden Heste med Sadler og Armatur følger. Til Kanonerne og til Kavaleriet tages Hestene i Sjælland, og de gjøre sig saaledes beredne.

Alt dette sættes under Oberst Kardorffs Kommando. Krudt, Ammunition til Landstormen eller det almindelige Opbud sker; disse bevæbnes med Piker, Leer etc.; alle Mænd i Kjøbstæderne møde derved, naar de kan føre Vaaben, i modsat Fald skal de aflevere deres Vaaben, Ammunition m. v. for at kunne benyttes af andre dertil brugelige.

Da Generallieutenant Castenschjold skal være i Besiddelse af Vordingborg og Kallehave og Øerne, ligesom jeg besætter Laaland og Falster for der fra i Forening med hans Korps at gaa frem og møde Fjenden; men formodentlig[2]) vil Hovedkorpset under mig selv længere hen passere Bæltet ved Nyborg til Korsør. For nu at hindre, dels at ej af Fjenden saa vel Ise- som Lammefjorden besættes, som og at Korsør og Skjelskør ej besættes, sker denne Opera-

[1]) A. N. C. v. Kardorff, tidligere Kommandør for Livgarden til Hest, som i 1802 var afgaaet fra denne Post og sat à la suite med 800 Rdl. Vartpenge og i 1808 var bleven udnævnt til Oberst à la suite i Kavaleriet. Se om ham S 25.
[2]) Redaktionen finder Anledning til at bemærke, at Brevet her er trykt nøjagtigt efter Kopibogens Ordlyd.

tion fra Kalundborg af, hvilken Dem hermed anbetros. Landstormen og Milice bruges i Attaken en colonne eller i Klump bedst. I øvrigt at harcellere Fjenden er saare vigtigt med samme Tropper; derved vænnes uvante Folk til Ild, og man taber lidet og skader sin Fjende meget.

Major Sundts Instruktion er nu overflødig, hvilken han erholdt fra mig, da den nu ej mere er passende. Et lidet fjendtligt Korps skal have forskanset sig ved Ringsted. Amtmand, Kammerherre Adler og Stemann maa De strax sætte Dem i Forbindelse med, da disse værdige Mænd vist vil gjøre alt til Deres Hjælp.

Det lette Infanteri medtager ingen Bagage, blot Krudt og Kugler; de graa Trousser maa Folkene have paa, og de graa Kapper medtages.

Jeg slutter med det bedste Ønske for Deres Foretagende.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 72.** **Kiel den 7de September 1807.**

Ordre- og Fuldmagts-Brev for Kammerherre, Oberst v. Kardorff.

Ved Deres Ankomst til Sjælland haver De at forstærke det Dem anbetroede Korps med frivillige Patrioter samt at opbyde en Landstorm til Hest og til Fods, som bevæbnes med Leer paa Stang, Forke og andre slige Vaaben, som kan faas, hvilken Landstorm De lader anføre af duelige Mænd og bruger paa de Steder, hvor den bedst kan gjøre Fjenden Afbræk og Skade.

Samtlige kongelige Embedsmænd, Øvrighedspersoner og alle øvrige Kongens tro Undersaatter forpligtes herved til af alle Kræfter og paa alle Maader, som optænkes kan, at være bemeldte Hr. Oberst behjælpelig til at opfylde formeldte Befaling, samt opmuntre enhver dansk Mand at gribe til Vaaben mod en Fjende, som saa skammelig haver overfaldet os.

Dette er efter Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Vilje og Befaling, hvorved han giver Dem, Hr. Oberst, Fuldmagt at handle til sin og Landets Fordel og Forsvar saaledes, som De efter bedste Overbevisning maatte finde rigtigst og hensigtsmæssigst, og som De som tapper Krigsmand og tro Undersaat agter at forsvare.

Givet efter allerhøjeste Befaling i mit Hovedkvarter Kiel under min Haand og Segl.

Frederik, K. P.
(L. S.)

**Extraord. Nr. 73.** **Kiel den 7ten September 1807.**

An den Generalmajor Ewald.

Mein lieber Generalmajor Ewald! Nach allen Nachrichten ist Wegener mit seinen Kanonen auf Laaland, und 1 Compagnie von 1stem Jütland, die Jägercompagnie von Schleswig und 3tem Jütland werden

bald folgen von Langeland. Der Übergang bei Kallehave ist besetzt, wenigstens auf der Seite von Møen. Castenschjold ist mit 300 Pferden dran zu recognosciren und versichert, dass die Engländer in einem kleinen Haufen sich bei Ringsted verschanzt haben. Das allgemeine Gerücht, dass man aus Kopenhagen einen Ausfall gemacht hat, wobei wir 500 Mann verloren haben; ebenfalls soll unsere Flotille 6 englische Schiffe in den Grund gebohren haben. Das scheint überhaupt sehr wahrscheinlich, dass die Engländer bei Kopenhagen gelitten haben, denn sonst hätten sie gewiss Vordingborg und Kallehave besetzt; indessen hoffe ich, dass diese unsere nicht brillante Lage doch im Ganzen nutzen wird. Oberst Kardorff von der Cavalerie, ein geschickter und tauglicher Officier, übernimmt das Commando bei Kalundborg und Holbæk, wo er einen Landsturm errichtet; zu ihm stösst Sundt von Kjerteminde mit 1 Escadron, 2 Kanonen und seinem Bataillon. Sämmtliche hier angekommene Officiere von Norwegen schicke ich zu diesen Bewaffnungen um zu helfen. Die 20 Schiffe mit Artillerie und die 50 Transportschiffe von England scheinen nach dem Sunde bestimmt zu sein, aber [was] die schwedische Majestät auf Rügen machen wird, ist sehr problematisch.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 79.** Kiel den 8de September 1807.

Til min Adjudant, Lieutenant v. Brock.

Min kjære Brock! Jeg er meget tilfreds med de af Dem trufne Foranstaltninger, og just naar Uheld indtræffer, bør man være bestemt og modig, og det haver De været. Men nu maa De samle det fejge Landeværn og gjøre, hvad De kan, for at sætte Mod i disse Karle. Alt kommer an paa at faa Sjællands Kyster i vore Hænder, intet kan og bør være os vigtigere. De forbliver ved Generallieutenant Castenschjold for at hjælpe denne værdige Olding og lette ham hans tunge Kald.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 103.** Kiel den 9de September 1807.

Til Oberst Kardorff af Kavaleriet.

Jeg haver i Dag erholdt den Efterretning, at Korsør er besat med 600 Mand Infanteri og 70 Kanoner af Fjenden, og at i Skjelskør er fjendtligt Kavaleri; saa ansés dette Steds Erobring for Deres Korps af yderste Vigtighed, men da De næppe med den liden Styrke, De har, kan gjøre dette, saa forstærkes De med følgende: 4 3-Pds. Kanoner kjørende Artilleri, det 3dje jyske Infanteriregiment og 2den Bataillon Slesvig samt 4 Amusetter og en Eskadron Kavaleri, som skal følge. Altsaa bliver Deres Kolonne 8 Kanoner, 4 Bataillоner og 2 uberedne Eskadroner. Da det nu ej er at formode, at alt i én

Gang kan komme over, saa bør De i det mindste se at faa 2 Bataillouer, Kanonerne og Kavaleriet med; det øvrige maa følge snarest muligt.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 105. Kiel den 9ten September 1807.

An den Generalmajor Ewald auf Burg in Femern.

Mein lieber Generalmajor Ewald! Alles kommt darauf [an], dass wir Vordingborg und Kallehave besitzen, hiervon können wir die südlichen Spitzen von Seeland wieder erhalten und dadurch in Verbindung kommen mit der Colonne von Oberst Kardorff. Dieser soll gleich Korsör angreifen, welchen Ort der Feind haben soll. Seine Colonne habe ich verstärkt mit 3 Bataillons, 1 Escadron und 8 Kanonen. Sie müssen die Laaländer, die Cujons sind, ohne Schonung behandeln. Gehorsam und Muth ist die Haupteigenschaft der Soldaten, und da die Kerls darin gefehlt haben, so können sie allein ihren Schimpf abwaschen, indem [sie] stets die Têten bei den Attaken haben; wer Widersetzlichkeit zeigt, muss gleich mit dem Tode gestraft werden, und wären es ganze Bataillons und Regimenter, muss man solche Hunde gleich niedermachen; das Wohl des Staats hängt davon ab, und dann darf man bei Gott nicht wackeln. Ich verlasse mir auf Ihnen [1]). Gott segne Sie in Ihrem Beruf.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 118. Kiel den 10de September 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August i Christiania.

Deres Durchlauchtigheds Rapport af 3dje September [2]) haver jeg ved Grev Wedel rigtig imodtaget og takker Dem for de gode Foranstaltninger, som De til Norges Forsvar haver truffet, som alle ere lige saa hensigtsmæssige som til min Tilfredshed; blot maa jeg bemærke, at, saa længe Norge ikke befrygter en ordentlig Landgang eller en Indrykning af et Armékorps fra Landsiden, saa tror jeg, at man, for at skaane saa vel Landalmuen som Kongens Kasse, ikke bør samle flere Tropper end højst nødvendigt, og naar Fæstningerne og Batterierne ere behørig besatte, saa vil for det første et lille bevægeligt centralt Korps ved Laurvig være tilstrækkeligt, hvilket jeg dog maa overlade Deres Durchlauchtighed at forandre og rette efter Omstændighederne, da Tilfælde kan indtræffe, som ingen kan forudsé, og hvorimod maa bruges Midler, som kun paa Stedet og i Øjeblikket kan bestemmes.

---

1) Saaledes staar der. 2) Christian Augusts Rapporter findes i det følgende.

At Kapitajn Sølling udruster en Kaper, kan intet være imod, naar han kun retter sig efter det nye Kaperreglement, som i disse Dage bliver udfærdiget og vil blive Dem tilsendt.

Da jeg af Deres Rapport med megen Glæde erfarer den Nidkjærhed og Iver, som mange af Kongens tro Undersaatter i Norge udviser, saa fortjener disse vist mit fuldkomne Velbehag. Men de, som Deres Durchlauchtighed nævner mig især at udmærke sig, nemlig: Stiftamtmand Thygeson, Kommandanten i Frederiksstad og Frederiksværn, Kapitain Lassen i Christiania samt Kapitajnerne Dietrichson og Stibolt i Christianssand, ville De behage at tilkjendegive min skjønsomste Tak og Tilfredshed.

Kjøbmand Mørch i Frederiksstad, som har skjænket 6pundige Kanoner til de derværende ny anlagte Batterier, skal for denne patriotiske Handling tilkjendegives min Tilfredshed og Tak, og denne hans smukke Handling bekjendtgjøres i Christiania Avis.

At de Officerer, som ere beordrede til Marche, udbetales deres Deposito-Gage, er en Selvfølge, og at de, som ingen Deposito-Gage have, udbetales et passende Forskud, bifaldes.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 124.** **Kiel den 12te September 1807.**

Til Generallieutenant Castenschjold paa Falster.

Da De af mit hosfølgende Brev vil erfare Tildragelserne i og omkring Kjøbenhavn samt den afsluttede Kapitulation, saa gjør dette en Forandring i Deres Stilling, og desaarsag er nu Hovedsagen, at De besætter Møen, Falster og Laaland saa stærkt som mulig og forsvarer samme til det yderste, da det er af yderste Vigtighed for Operationerne i Fremtiden at beholde disse Øer i vores Magt; thi for Tiden vilde det være urigtigt at gaa over til Sjælland og besætte Vordingborg og Kallehave, hvilket maa opsættes, til man med Force kan gaa fremad og byde Fjenden Spidsen. Hvilket tjener Hr. Generallieutenanten til Efterretning.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 128.** **Kiel den 12te September 1807.**

Til Generalmajor Prins Christian August.

At Deres Durchlauchtighed under nærværende Krig anstiller duelige Subjekter som Kornetter eller Fændrikker ved de Regimenter, som maatte mangle Officerer, finder jeg meget nødvendig og bifalder derfor saadant herved. I Henseende til deres Anciennetet da er det en Sag, som i sin Tid nærmere kan komme i Betragtning, naar de efter Krigen dertil bringes i Forslag af Dem, og at de ved god Konduite og Tjenstiver have gjort sig fortjent til Forfremmelse.

Saa usandsynligt det Rygte er, som siger, at de Engelske vil fra Sjælland af gjøre en Landgang i Norge og bemægtige sig en Havn, saa maa jeg dog anbefale dette Rygte til Deres Durchlauchtigheds Opmærksomhed.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 138. Kiel den 13de September 1807.

Til Kammerherre, Oberst Kardorff i Kjerteminde.

Efter den Nederdrægtighed, som er sket ved Kjøbenhavns Kapitulation, haver De at sætte Dem i Marche til Svendborg, Taasinge og Omegn og der fra at gaa over til Langeland, hvor De melder Dem til Generalmajor Grev Ahlefeldt-Laurvig, som besørger Deres Korps transporteret til Laaland. Er det muligt, saa haver De at medtage Hestene saa vel af Kavaleriet som Artilleriet; kan det ej ske, saa faar det være lige meget. Fyns, Langelands, Laalands, Falsters og Møens Besættelse er det vigtigste; fra disse Steder kan vi endnu angribe vore Fjender, og kanske vil Forsynet endnu paa denne Maade forhjælpe os til at oprette den Skjændsel, som er truffen os alle. Major Friboe kan De lade rejse tilbage, naar De gaar til Langeland. Jeg haaber ikke, at Minister Jackson er kommen til Fyn; skulde det være saa, afleverer De ham til Generallieutenant Baron Rantzau.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 139. Kiel den 13de September 1807.

Til Generallieutenant Baron Rantzau.

Da det kunde være muligt, at de Engelske kan have tilbudt, at Posten igjen maa passere store Bælt for selv at benytte sig af den og paa denne Maade befordre Deres Correspondance, saa ville Hr. Generalen, i Tilfælde at dette skulde ske, strax træffe den Foranstaltning, at det Fartøj eller Baad, som maatte bringe Postsækken, paa ingen Maade tillades at anlægge ved Fyns Kyst, ligesom og ej heller ved Øerne; men at det alene sker paa den Maade, at naar det Fartøj eller Baad, som bringer Posten, nærmer sig Nyborg Fæstning eller de ved samme anlagte Søbatterier paa Kanonskuds Distance, da tillades bemeldte Postfartøj ej at komme Fæstningen nærmere, og da sendes fra Nyborg Fæstning eller fra Slipshavn et Fartøj ud med en Officer for at imodtage Postsækken, men under haard Straf maa ingen løse Breve, Pakker eller være sig, hvad det vil, imodtages, ligesom og ej heller tillades noget Menneske fra fornævnte Postfartøj at gaa i Land i Fyn, men enhver vises tilbage til Sjælland eller til det Sted, den kommer fra. Bemeldte Postsæk, som paa den foreskrevne Maade imodtages, bringes under Officerernes Opsigt i Land til Kommandanten i Nyborg, som under ingen Omstændigheder tillader, at den bliver aabnet, men forsegler den og afsender den strax

over Middelfart og Snoghøj her til Kiel, hvorhos det forbydes samtlige Postmestre, at den paa intet Sted, hvor den passerer, maa aabnes.

Ligeledes forbydes og al Correspondance at afgaa fra Nyborg af med forbemeldte Postfartøj, som maatte have bragt Postsækken fra Sjælland.

Hvilket alt Hr. Generalen haver at vaage over, og i saa Henseende at træffe alle fornødne Foranstaltninger.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 141.** **Kiel den 14de September 1807.**

Til Generallieutenant Castenschjold paa Falster.

Deres Brev blev mig i Gaar Nat ved Deres Adjudant overbragt. Generallieutenant Peymann er ingenlunde kommanderende General i Sjælland, men blot i Kjøbenhavn, Kronborg og den imellem disse Steder værende Kyst. Han var derfor ej berettiget til at indgaa nogen Konvention for Øen Sjælland. Men det afskyeligste af Konventionen var at overgive Flaaden med sit Tilbehør, og da alt af mig var ordnet til dennes Tilintetgjørelse. Klogskab byder nu at forstærke sig paa Møen, Falster, Laaland, Langeland og Fyn, og der fra med ét og med Kraft angribe vore Fjender og hellere dø paa Stadens Ruiner end at opleve det danske Folks evige Skjændsel. For nu at bevirke dette, maa De dels ved Forskansninger, dels ved at forsænke Sundene hindre de Fjendtlige at indløbe i disse og derved afskære Kommunikationen imellem Møen, Laaland og Falster; blot bør De være aabne for Deres Korps. Alle Fartøjer maa De have i Deres Magt og lægge disse dels paa Land, dels under Deres Kanoner. Disses Antal skal jeg vist forøge saa vel som Troppernes.

Frederik, K. P.

**Avantg. Nr. 469.** **Kiel den 15de September 1807.**

Til Generalmajor Ewald.

Vedsluttet oversender jeg Hr. Generalen Noder over de engelske Jægersignaler, som det kunde være nyttigt at være bekjendt med, saafremt disse ikke skulde være fingerede.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 146.** **Kiel den 15de September 1807.**

Til Generallieutenant Baron Rantzau.

Foranlediget af den mig af Hr. Generalen meddelte Rapport fra Kommandanten i Nyborg, maa jeg tilstaa, at det vil være Kommandanten i Nyborg lige saa lidet skriftlig som mundtlig tilladt at indlade sig i nogen Ting med de engelske Eskadrechefer.

Jeg kan ligeledes ej heller indsé, hvorledes Kommandanten i Nyborg uden min Tilladelse har turdet lade afgaa Smakker fra Nyborg til Korsør. Naar disse Smakker komme tilbage igjen til Nyborg, forventer jeg mig strax derom underrettet. Hvilket Hr. Generalen saaledes haver at tilkjendegive Vedkommende.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1692. Kiel den 17de September 1807.

Til General Prins Christian August.

I Anledning af Deres Durchlauchtigheds Skrivelse af 6te September d. A., hvorudi De iblandt andet ytrer, at saa længe de svenske Rustninger ikke ere betydelige, og saa længe de ikke samle Tropper, vil det ikke være nødvendigt at montere Grænsefæstningerne, da maa jeg overlade dette til Deres Durchlauchtigheds Omdømme. Dog maa saadant ej udsættes til det yderste, da denne Mesure ej er en Hostilitet.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

1ste Div. Nr. 597. Kiel den 18de September 1807.

Til Generallieutenant Prins Frederik til Hessen.

Foruden de Batailloner af Landeværnet, som dels alt ere i Tjenesten og dels staa marchefærdige til at gjøre Tjeneste, saa maa endnu 4 Batailloner snarest muligt organiseres og armeres, som ville komme til at besætte: 1 Bataillon Egnen om Ekernförde, 1 kommer til at staa ved Gettorf, 1 i og omkring Kiel, 1 paa Femern. Desforuden vil behøves Landeværns-Detachementer til at besætte adskillige Poster i Ditmarsken, hvilke sidste ikke kunne tages af Oberstlieutenant Scheels Bataillon.

Efterhaanden, som formeldte Batailloner ere gjorte marchefærdige, saa ville Deres Durchlauchtighed behage strax at tilmelde mig det.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1696. Kiel den 19de September 1807.

Til Prins Christian August.

Deres Durchlauchtigheds Skrivelse af 8de ds. haver jeg rigtig modtaget, og i Henseende til Pengetrangen da haaber jeg, at samme vil ved Grev Wedel-Jarlsbergs Ankomst til Norge for største Delen være afhjulpen.

I Henseende til Spørgsmaalet, om frit Skib gjør fri Ladning, da er dette bestemt udi det den 14de September d. A. udkomne Reglement for Kaperfarten. Dersom det engelske Skib, som Deres Durch-

lauchtighed omtaler, er prisdømt, da kan det gjærne armeres og bruges som Krydser, men i andet Fald ikke.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 170. Kiel den 20de September 1807.

Til Kommandørkapitajn Sneedorff i Frederiksværn.

Da jeg har Efterretning fra Kjøbenhavn, at vor Fjende skal have sendt 7 Orlogsskibe til Norge, for om muligt at borttage de 2 Orlogsskibe og øvrige Krigsfartøjer, som vi have der, saa undlader jeg ikke saa strax at berette Dem dette, som De haver at bekjendtgjøre saa vel den kommanderende General som Kapitajn Jessen, og jeg er forvisset, at De vil alle træffe saadanne Foranstaltninger, at Fjendens Plan mislykkes.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 176. Kiel den 21de September 1807.

Til Generallieutenant Castenschjold.

Min kjære Generallieutenant Castenschjold. Det er mig magtpaaliggende i mere end én Henseende at tale med Dem for at overlægge Operationer og af Dem at lære Maaden, paa hvilken disse Voldsmænd føre Deres Operationer. Til den Ende haver De at overgive Deres Kommando til Generalmajor v. Ewald og medtage 2 af Deres Adjudanter, som følge Dem over Langeland, Taasinge, Fyn, Snoghøj. Kolding til Kiel. Skulde det være fornødent, vil De finde et Brev fra mig i Kolding, som bestemmer det viderê, som om jeg fandt Deres Nærværelse andensteds fornøden, thi til de forskjellige Afdelinger, Armeen inddeles i, vil flere Mænd af Deres Kjækhed og Iver blive fornøden.

Deres hengivne

Frederik, K. P.

3dje Div. Nr. 418. Kiel den 22de September 1807.

Til Generallieutenant Moltke.

Da jeg har erfaret, at adskillige danske Skippere skal af den engelske Admiral Gambier være meddelt Passer til at kunne gaa til Jylland og hente Korn og Fødevarer til Kjøbenhavn og Sjælland, saa vilde Hr. Generalen behage at bekjendtgjøre alle Vedkommende under Deres Generalkommando, at naar slige Skibe ankomme i jyske Havne, da maa de undersøges, om de ere danske eller norske Skibe, som ikke ere besatte af Fjenden, og i saa Tilfælde maa de paa ingen Maade hindres i at indløbe i Havnene, men naar de ankomme der, da belægges de med Beslag, siden vi selv kan have slige Skibe nødig.

De engelske Passer fratages dem og opbevares indtil videre hos Hr. Generalen. Dette haver jeg ogsaa befalet Generalmajor Grev Baudissin i det Distrikt, hvor han haver Kommandoen.

Frederik, K. P.

34de Div. Nr. 398. Kiel den 22de September 1807.

Til Generallieutenant Moltke i Aalborg.

Generalmajor Walterstorff, som er Chef for det nordre sjællandske Landeværnsregiment, er ankommen her til, og jeg haver fundet det fornødent, at lade ham arrestere og sender ham med en Officer af Kronprinsens Regiment til Aalborg med Ordre at melde sig hos Hr. Generalen. Som Generalsperson saa haver jeg ladet ham beholde sin Sabel paa Rejsen; men naar han ankommer til Aalborg, da haver De at affordre ham hans Sidegevær og erklærer ham i mit Navn Arrest i Aalborg saaledes, at han ikke maa komme ud af Byens Porte, og haver De at anvise ham frit Kvarter i Byen.

Frederik, K. P.

34de Div. Nr. 404. Kiel den 28de September 1807.

Til Generallieutenant Moltke i Aalborg.

I Anledning af Deres Forestilling af 19de[1]) dennes meddeles Dem herved tilbage, at da jeg har tilskrevet Dem, at der er Krig, og at denne vedbliver og bør føres, saa længe som vi endnu have Kræfter dertil og Landet føler Lyst til at afviske det, som i Sjælland og Kjøbenhavn er*sket, saa bliver det en Selvfølge, at Fjenden ikke kan tillades nogen Kommunikation hverken med Samsø eller noget andet Sted, og at de Indbyggere, som vedblive at have samme med Fjenden, strax maa tiltales og ansés paa det strængeste, hvilket jeg ikke forbigaar.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 217. Kiel den 30te September 1807.

Til Generalmajor v. Ewald.

Hr. Generalen ville behage underhaanden, ved at sende tilforladelige Folk over til Sjælland, at forskaffe Dem Efterretning fra Sjælland samt examinere alle fra Sjælland til Falster, Laaland og Møen ankommende Skippere og Rejsende over følgende Punkter, nemlig:

---

[1]) Forestillingen angik Forhold paa Samsø, hvor man var kommen i Kommunikation med Fjenden (jvfr. S. 58), og hvor den Mening gjordes gjældende, at Samsø, som administrativt hørende til Sjælland, var medindbefattet i Vaabenstilstanden for Sjælland.

Om fjendtlige Tropper ere i Kjøge, Præstø, Kallehave, Vordingborg og Næstved eller i Nærheden af disse Byer, samt hvor stærk og af hvilke Vaaben disse Tropper bestaa; end videre om de Rejsende eller ankommende Skippere have hørt noget til, at den fjendtlige Armé forlader Sjælland, og om [den] alt er begyndt med Indskibningen af det svære Skyts og Tropperne.

Efterhaanden som De herom faar Underretning, da udbeder jeg mig samme tilsendt.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 226.** **Kiel den 2den Oktober 1807.**

Til Kommandørkapitajn Sneedorff.

Deres Rapport af 24de September har jeg modtaget og ser deraf, at De har givet Kapitajn Jessen Ordre til at forlade Christianssand og søge Christiania, hvor hen De og selv agter at gaa med Deres Skib samt Briggen.

Ihvorvidt dette lader sig uden Fare for at blive taget af den fjendtlige Overmagt gjøre, maa jeg overlade til Dem selv at bestemme og bedømme.

Mig synes, at de i Christianssand og Frederiksværn under Beskyttelse af Landbatterierne maa have kunnet ligge lige saa sikker og derved tillige end mere forstærket disse 2 vigtige Punkters Defension.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 267.** **Kiel den 6te Oktober 1807.**

Til Generalmajor Prins Christian August.

Af de indkomne Rapporter fra Norge ser jeg, at Orlogsskibet „Prins Christian Frederik“ har forladt Christianssand og gaaet til Frederiksværn. Jeg maa tilstaa, at jeg tror, det vilde have været bedre, om det var blevet i Christianssand, og man end mere havde søgt at forstærke dette vigtige Punkts Sødefension, men jeg ser, at et Indlæg, som Stiftamtmand Thygeson har gjort i den derværende Defensions-Kommissions Protokol, egentlig nok har været Hovedaarsagen til, at Orlogsskibet har forladt Christianssand, da han tror derved at afvende et Angreb paa Christianssands By selv; men Stiftamtmanden er vist i megen Vildfarelse, naar han i bemeldte Indlæg anfører, at det for Tiden ikke er og ikke kan være Englands Hensigt at bemægtige sig nogen Del af det danske og norske Territorium eller nogen Slags privat Ejendom, men at den engelske Regerings Formaal derimod alene er at faa vores Flaade og alt, hvad dertil hører.

Jeg maa i Anledning af disse Ytringer paalægge Deres Durchlauchtighed at vaage over, at de Mænd, som ere anbetroede Kysters eller Stæders Forsvar under Deres Kommando, ikke fatter samme Princip eller Tanke som bemeldte Stiftamtmand, da det ellers kunde svække

Aarvaagenheden, om man troede intet mere at have at befrygte af de engelske Voldsmænd; men derimod har De at indprente enhver, at man af en Fjende, som vores nærværende, kan vente enhver Ting, om den ogsaa ellers var utrolig blandt kultiverede Nationer.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 290. Kiel den 9ten October 1807.

Til Generalmajor Ewald.

Mein lieber Generalmajor v. Ewald! Ich danke Ihnen sehr für die mir mitgetheilten Nachrichten vom 7ten October. Mir scheint, dass es schwer ist zu bestimmen, ob die Engländer Seeland verlassen oder sich dort festsetzen wollen. Beides ist möglich, und leider die Wahrscheinlichkeit spricht für Beides. Eine Landung auf Seeland ist gewiss nicht schwer, nur kömmt es darauf an, dass man diese soutiniren kann, welches ich doch glaube wäre möglich, aber Kopenhagen ist das ärgste, weil man diese Stadt nicht bekömmt ohne Belagerung, und dass diese Stadt gleich ausgeleert wird von Allen. Könnte man bauen auf die Leute in Kopenhagen, müsste man dort eine Revolte veranstalten, und zwar bevor dass man etwas bei den Engländern davon wüsste; wenn dieses in Verbindung mit unseren Operationen stünde, liess sich viel ausrichten.

Auf Ihnen baue ich in jeder Rücksicht, und Gott erhalte Sie für den Dienst.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 292. Kiel den 11te Oktober 1807.

Til Generallieutenant Moltke.

Da man under nærværende Konjunkturer og med slige Voldsmænd som vore Fjender maa søge paa enhver mulig Maade at skade dem, saa er det faldet mig ind, at maaske kunde paa Læsø eller i det mindste paa Skagen, helst paa begge Steder, opsættes Fyr saaledes, at Fjenden antager dem for de rigtige og sædvanlige Fyr, men ved at styre Kursen efter dem, løber paa Grundene og sætte saaledes deres Skibe til. Men da sligt Krigspuds ej kan bruges tit, saa maatte det ej bruges, uden at en stor Flaade er i Farvandene, som derved kunde fare vild. Denne Sag ønsker jeg, at De strax nøjere overlægger og derefter bekjendtgjør den for Lieutenant Henne af Søetaten, og hvis han tror at kunne udføre denne vigtige Sag, da overlade den til ham og de Mænd, som han vælger til sine Medhjælpere. Ved Udførelsen maa ej spares paa Penge, thi ved slig Lejlighed kommer det ej an derpaa, naar kun Tingen er praktikabel og Øjemedet kan opnaas.

At denne Sag i øvrigt holdes saa hemmelig som mulig og kun bekjendtgjøres dem, som har med Udførelsen at gjøre, er en Selv-

følge, og hvis Stilladser eller sligt maa oprettes, da maa saadant ske under et andet Paaskud.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 304. Kiel den 15de Oktober 1807.

Til Generalmajor Ewald.

Min kjære Generalmajor Ewald! Jeg har ved Kammerherre og Kommandør Steen Bille, som paa nærværende Tid opholder sig her i Hovedkvarteret, befalet Generalkommandoen i Kjøbenhavn:

a) i Tilfælde at Kapitulationen holdes, og Citadellet og Holmene af Fjenden forlades, da strax at besætte Citadellet samt Trekroner og Prøvestenen og proviantere disse Steder med 6 à 8 Ugers Provision og sætte alt i Forsvarsstand;
b) lade, paa 120 Ryttere nær, alt Kavaleri tillige med et Batteri forlade Kjøbenhavn, trække sig over Kjøge til Egnen af Vordingborg;
c) proviantere Kronborg m. v.
d) i Tilfælde at Kapitulationen brydes, da ej at give sig uden først at have forsvaret Arsenalet og Byen selv.

Til den Ende maa De, saa snart Sjælland skulde forlades af Fjenden, om endog dette var paa en kort Tid, strax med samtlige Grenaderer, Jægere og lette Infanterister, 1 à 2 Batterier og 4 Eskadroner gaa over til Sjælland, for at forene Dem med det fra Kjøbenhavn kommende Kavaleri, og søge tillige at naa Isefjorden, for derved at være Mester af samtlige Hovedlandeveje til Kjøbenhavn og at imodsætte Dem enhver ny Landing. Oberst Kardorff, en sjælden duelig Kavaleriofficer, fører Kavaleriet til Sjælland. Laaland Falster og Møen besætter De saa godt som muligt. I Morgen afmarcherer 1ste Bataillon Slesvig her fra over Lütjenburg til Heiligenhafen for at støde til Deres Korps, og Oberst Vahrendorff følger med. Saa længe Sjælland af Fjenden holdes besat, gaar De ej der til uden min nærmere specielle Befaling.

Frederik, K. P.

Extraord.. Nr. 308. Kiel den 17de Oktober 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

De Engelske have villet indgaa Negociationer med os direkte fra England, men disse Forslag vare affattede saa nedværdigende for Nationen, at de vare uantagelige; de vilde end ydermere sende en Gesandt med samme Forslag, men intet har man antaget. Den omtalte Gesandt er om Bord paa et Skib ved Helsingør. Lord Cathcart har forlangt, at Kapitulationsterminen skulde prolongeres paa 12 Dage, nemlig fra den 19de Oktober til den 1ste November, men Generalmajor Peymann har afslaaet dette. England skammer sig ej

heller ved at true med Kongen af Sverigs Medvirkning i disse for hver Ædeltænkende nedværdigende Handlinger. Dette har bevæget mig til ved en Skrivelse til Kongen af Sverig at erkyndige mig om Anledningen til disse Trusler. Overbringeren af denne Skrivelse til det svenske Ministerium er Lieutenant Holsten af Søetaten. Denne har jeg ufortøvet beordret at melde Deres Durchlauchtighed alt, hvad der maatte forefalde i Sverig, som var af Vigtighed for Norge.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 310. Kiel den 20de Oktober 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August i Christiania.

Jeg ansér det fornødent, at der ageres med den i Norge værende Eskadre. Kongen har tabt sin Sømagt paa en saa skjændig Maade, at den Del, vi nu have tilbage, maa bevæge sig, og naar den blot skader sin Fjende og sælger sit Liv dyrt, saa tror jeg, at den opfylder sin Hensigt. Jeg maa derfor aldeles fraraade den saa aldeles fattede Plan, ej at ville handle.

I Henseende til Kanonchalouperne og Jollerne, der skal bygges, da synes jeg, at man burde anbetro Kommandørkapitajn Sølling at lade bygge nogle; kun bør de alle være efter svensk Tegning og ej efter Erik Larsens, som ej holdes for at være god for Norge, da den har en anden Kjøl, hvis Spids for og agter skader ved Indsejlingen imod Fjældgrundene. Orlogsskibene maa i Følge ovenanførte søge Havne, hvor fra de bedst og lettest kan udløbe for at skade Fjenden.

Frederik, K. P.

Extraord. Nr. 318. Kiel den 28de Oktober 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Jeg undlader ikke at tilmelde Deres Durchlauchtighed, at Fjenden har afleveret Citadellet og Holmen i Kjøbenhavn den 20de Oktober om Morgenen. De fleste paastaa, at en Del af den fjendtlige Armé bliver indlagt i Skaane.

Vore Kanonerchalouper vil de Engelske gaa langs norske Kysten med, for fra en Udhavn at søge til England. Er dette Tilfældet, som man har Grund til at formode, saa vil vist Kommandørkapitajn Sneedorff finde Lejlighed til at tage disse. Jeg maa indstændig bede Deres Durchlauchtighed at paalægge Kommandørkapitajn Sneedorff at handle offensiv og ej sætte sig paa det defensive, thi ellers kan man aldrig skade sin Fjende, og uden at vove noget, vindes ej heller noget. Ligeledes bør man ej alene opmuntre Koffardimændene til at kapre, men endog give disse al den Assistance, de kunne forlange. I Følge Generalmajor Ewalds Instruktion og at Englænderne ere fra Sjællands Land, formoder jeg, at han alt er i Marche til Kjøbenhavns Omegn med et Batteri, 4 Eskadroner, 5 Batailloner

Jægere og let Infanteri, som forene sig i Sjælland med 1 Batteri, 4 Eskadroner Kavaleri, som er udmarcheret fra Kjøbenhavn. Blokaden af Bæltet og Laaland er endnu meget stærk.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 320.** Kiel den 23de Oktober 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

General v. Krogh har i sine Rapporter af 15de og 22de September meldt mig, at han ventede paa nærmere Rekvisition fra Deres Durchlauchtighed, for at lade 2 Eskadroner Dragoner, 2 Grenaderbatailloner og et Korps Skarpskytter afmarchere fra Trondhjems Stift til det Søndenfjældske; men under Dags Dato har jeg tilskrevet bemeldte General, at jeg ikke kunde bifalde saadant, thi at lade Tropper marchere fra Trondhjems Stift i et Øjeblik, hvor man ej er sikker for Sverig, er farligt, særdeles da et Angreb paa Sverig fra Trondhjems Stift vilde i Fejdetid have meget nyttig Indflydelse paa vore Operationer, forudsat, at Sverig begynder Fjendtligheder med os. Dette har jeg ikke villet undlade at bekjendtgjøre Deres Durchlauchtighed.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 321.** Kiel den 24de Oktober 1807.

Til Generalmajor v. Ewald.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ihren Marsch nach Rothschild approbire ich sehr. Sie sind dadurch im Stande, sich zu jedem Punkt hin zu begeben, wo eine Landung geschehen könnte, und dadurch ist sehr viel gewonnen; nur müssen Sie mit das Kopenhagener Generalkommando Abrede nehmen:

a) dass die Küsten von Kronborg bis Kopenhagen und bis Kjøge gehörig patrouillirt werden;

b) dass man dazu braucht die Herregaardsskütter unter Kmhr. v. Krogh und das Kgl. Leibjägercorps unter Major Holstein. Diese beiden müssen unter Ihnen stehen.

Die Landwehr muss augenblicklich beordert werden, in ihren Distrikten zu bleiben mit ihren Officieren. Die Listen müssen über diese gemacht werden, so dass man die Stärke derselben kennt. Dieses soll Generalmajor Oxholm besorgen. Die 4 Bataillone, die auf den Inseln sind, werden nicht dazu gerechnet. Kronborg muss gleich gehörig besetzt werden. Die Amtleute sollen gleich ihre Küstmilice organisiren und den Strand gehörig patrouilliren lassen. Sie beobachten genau Korsør und Kalundborg, welcher letztere Ort sehr viel Aufmerksamkeit verdient, da die Engländer diesen Hafen und umliegende Gegend sehr untersuchten. Holbæk und Frederikssund verdienen auch Aufmerksamkeit.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

Extraord. r. 333. Kiel den 28de Oktober 1807.

Til Kommandørkapitajn Sneedorff.

I Kraft af denne Ordre har Hr. Kommandørkapitajnen strax at afsejle med Deres anfortroede Orlogsskib „Prinsesse Louise Augusta", saafremt den Havn, hvor i De maatte befinde Dem ved Modtagelsen af denne Ordre, ikke skulde være blokeret af en superieur Force, for derefter at søge strax ind i store Bælt, for dels at rense samme for nogle fjendtlige Brigger og dels for at dække vore Troppers Overfart fra Fyn til Sjælland. Forinden De afsejler, overgiver De Kommandoen til Kapitajn Jessen, der indtil videre kommanderer i Deres Sted. Ligeledes har De strax at kommunicere denne Deres Ordre til den en chef kommanderende General, Hans Durchlauchtighed Prins Christian af Augustenborg.

Paa denne Deres Rejse bruger De saadan Konduite og Soldatskab, som De vil tilsvare og være bekjendt.

Frederik, K. P.

Avantg. Nr. 491. Kiel den 27de Oktober 1807.

Til Generalmajor Peymann i Kjøbenhavn.

De haver udi det Distrikt, som er underlagt Deres Kommandoer at foranstalte, at der nu strax lægges Beslag paa alle engelske Skibe samt engelsk Ejendom og Varer, som der maatte befindes, uden Hensyn paa, hvem sligt maatte tilhøre. Da enhver Engelskmand er Kongens og Statens Fjende, saa belægges de med Arrest, hvor de antræffes, indtil de kan blive sendt ud af Landet; staa de derimod i engelsk militær Tjeneste, da ansés de som Krigsfanger.

Ethvert engelsk Skib, som nærmer sig vore Kyster, behandles fjendtligt.

Hr. Generalen skal være meget opmærksom paa alle Fremmede, især de, som lade til at være fordægtige, og som have Præg af at være Spioner, hvilket De ogsaa haver at paalægge Deres Undergivne at iagttage.

Al Brevvexling med de Engelske forbydes paa det strængeste.

De haver at holde over, at denne min Befalings Indhold udføres af alle Vedkommende med yderste Strænghed.

Frederik, K. P.

Koplbog I. Nr. 1427. Kiel den 3dje November 1807.

Til Generalmajor Peymann i Kjøbenhavn.

Da det ikke ansés passende, at de efterladte Kommissionærer af den engelske Armé forlænge deres Ophold i Kjøbenhavn, saa ville Hr. Generalen behage ved offentlig Bekjendtgjørelse at paalægge alle Danske, som have Fordringer paa disse efterladte fjendtlige Kommissarier, inden 48 Timer for Dem at opgive Beløbet af disse Fordringer

og dernæst, i Forhold til de saaledes indløbende Fordringers større eller mindre Antal eller Vigtighed, paalægge de engelske Kommissarier inden nogle visse faa Dage at afgjøre samme og derefter afrejse.

Hvis den fjendtlige Kommissær Lütjens skulde paaskyde at ville oppebie sin Tjener Conrad Heilmanns Tilbagekomst, saa underrettes han om, at denne Person paa det af Dem meddelte Pas har faaet Tilladelse at begive sig til Hannover, men at Tilbagerejsen lige saa lidet vil blive ham som Lütjens's øvrige Familie tilladt her igjennem Landet.

Hvilket Hr. Generalen saaledes ville behage at foranstalte.

Frederik, K. P.

# Breve og Rapporter til Kronprinsen fra Personer i Danmark

### i Perioden Juli—November 1807.

---

Fra Major H. C. Hansen i Helsingørs borgerlige Artilleri.

Helsingør, den 4de Avgust 1807.[1])

Underdanigst P. M.

Deres Kongelige Højhed optage det ikke unaadigt, om en hengiven Undersaat fejler i at ansé det for sin Pligt at melde, at i dette Øjeblik er Sjælland paa alle Kanter omgivet med en engelsk Sømagt af omtrent 80 Sejlere, hvoriblandt Bombarderskibe, i Sundet under Kommando af Gambier, Sam. Hood og Stanhope, i Bæltet under Duckworth, Sidney Smith og, foruden disse, Essington i Vente. Disse samtliges Bestemmelse kan ingen gætte, medens Handelen mellem England og Rusland er uforandret. Derimod mærkes, at Engelske her, som ere bedst underrettede, sende i Stilhed deres Koner og Børn paa Landet, uagtet alt for Resten — ligesom Forsvarsanstalterne paa Kronborg — vidne om den allerstørste Tryghed.

Kapitajn d'Aubert er i Aftes ankommen her til.

Underdanigst
Hansen.

Fra Samme.

Helsingør, den 11te Avgust 1807.

Underdanigst P. M.

Den engelske Konsul er nu rejst til Sverig med sin Familie, ligesom flere andre engelske Borgere her fra. Det tros altsaa, at den

---

[1]) Dette Brev er efter en Paategning i Extraktbogen først indkommet til Hovedkvarteret den 21de November, længe efter det følgende, for hvilket Modtagelsesdagen ikke er noteret.

stærke Søgang ene har i Dag afholdt Udbruddet af Fjendtligheder, som de i Land kommende Officerer daglig have truet med. Det borgerlige Artilleri begynder i Nat at afgive Piketvagt, og Aanden i det, som overalt, synes at være, at gjøre Overmagten al mulig Modstand, endskjønt denne forud angives af Engelske selv til over 40000 Mand Landtropper, hvortil kommer endnu de fra Stralsund retournerende, hvoraf nogle allerede ere i Sigte. I Gaar forbød Admiralen alle engelske Skibe at løbe ind til Kjøbenhavn eller andre danske Havne og lod dem kalde tilbage, som vare afgaaede der hen. Hvad Kancellipræsidenten og Generalmajor Walterstorff have udrettet hos den kommanderende Admiral i Dag, kan de alene forklare[1]. Jeg gaar nu for at anføre mine Vaabenbrødre til at lugte Krudt.

Underdanigst
Hansen.

Kl. 5 Aften.

Svensk Admiral Rajalin — en af Regeringsmændene — sagde den 18de Juli til en dansk Borger: „Om 6 Uger er hele Sjælland med Hovedstaden engelsk.“

## Fra Generallieutenant Moltke i Jylland.

Aalborg, den 14de Avgust 1807.

Deres Kongelige Højhed

meldes underdanigst, at, da jeg i Gaar Morges haver erholdt Afskrift af en Skrivelse fra det Kgl. danske Kancelli til Krigs- og Land-Kommissærerne, hvorved anordnes iblandt andet, at Landeværnet skal holde sig beredt paa nærmere Ordre at møde, saa haver jeg ansét det for min Pligt at bekjendtgjøre den mig af Deres Kgl. Højhed under 10de hujus naadigst givne Fuldmagt til Landeværnets og Kystmilicens Sammenkaldelse, naar det kunde blive fornødent; ligesom jeg og haver anmodet Stifts- og Amtmændene samt Krigs- og Land-Kommissærerne at ville være Landeværns-Regimenterne behjælpelige, for at se den første Klasse af Landeværnet kompletteret af 2den Klasse, ðg for det første det snåreste muligt at se et Kompagni pr. Bataillon i marchefærdig Tilstand, alt i Forbindelse med vedkommende Officerer. Jeg haver ogsaa anmodet bemeldte Overøvrigheder at ville sørge for, at naar Landeværnet fik Ordre at marchere, de saa i det mindste medtog for 5 Dage Brød.

Kystmilicen betræffende, haver jeg anbefalet den samme Indretning som i Aaret 1801.

---

[1]) Om den Mission, Brevskriveren her sigter til, indeholde Krigsarkiverne intet. Derimod bekræfter en Correspondance fra Helsingør af 12te Avgust, som findes i „Berlingske Tidende“ for 14de Avgust 1807 (Nr. 66), at Kaas og Walterstorff den 11te Avgust en kort Tid have været i Helsingør tillige med den engelske Ministers Sekretær.

Jeg haaber, at det vil naadigst approberes, at jeg haver givet Ordre til det 22de Artillerikompagni at indkalde sine Frifolk, da deres Tilstedeværelse i paakommende Tilfælde uden Tvivl vil være nødvendig.

Videre haver jeg for det første beordret 300 Geværer med Tilbehør at transporteres fra Randers Arsenal til Fladstrand.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Endelig bør jeg ikke efterlade underdanigst at berette, at min Sundhedstilstand stedse er den samme, saa at det, som ikke af mig uagtet den bedste Vilje iværksættes, naadigst maatte undskyldes.

Underdanigst
Moltke.

## Fra Guvernør hos Prins Frederik Ferdinand, Kapitajnlieutenant J. F. Bardenfleth.

Kjøbenhavn, den 15de Avgust 1807.

Allerunderdanigst Rapport!

De Omstændigheder, under hvilke Deres Kongelige Højhed befalede Prinsen og mig at blive paa Sorgenfri eller Frederiksberg, ere nu forandrede. Jeg smigrer mig derfor med det Haab, at ikke have forfejlet min naadigste Fyrstes Vilje ved at blive i Kjøbenhavn, nu da Deres Højheder Prinsesserne have besluttet at forlade Øen. Saa længe Prinsesserne bleve her, burde han vistnok, om ikke for andet, saa dog for Velanstændigheds Skyld, blive hos dem, men da de nu tage til den øvrige kongelige Familie, saa ophører denne Aarsag.

Prinsens Person var uden Tvivl sikrere paa Landet; men det kan maaske gavne den offentlige Mening, om han bliver. Han vil selv have Gavn af at se en Belejring, og det værste, som kan hænde ham, er, at han falder i Fjendens Hænder, men dette vilde ogsaa hænde ham paa Landet.

Jeg haaber, at intet Uheld skal tilstøde ham, thi jeg skal stræbe at vogte, han ikke exponeres til Unytte, og skulde han kunne gavne Fædrelandet ved at udsætte sig, saa vilde Deres Kongelige Højhed vist ikke være misfornøjet, om han faldt i saa skjønt et Kald.

Allerunderdanigst
Bardenfleth.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann i Kjøbenhavn,

Citadellet Frederikshavn, den 17de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport.

Deres Kongelige Højhed meldes underdanigst, at Fjenden i Gaar Morges er landet i Vedbæk, at Debarquementet fortsattes i Gaar, at de fra Rügen og Østersøen ankomne Tropper passerede her forbi i Gaar Aftes for at støde til Flaaden, som med svag Vind i dette Øjeblik nærmer sig Kjøbenhavn.

De landede Troppers Antal angives for 10000 Mand omtrent. De have efter Rapporterne Kavaleri og Artilleri hos sig. De have udskrevet Vogne og Fourage, men forholdt sig fredelig mod Landfolket. Efter at jeg, for at rekognoscere, i Gaar havde udsendt Kongens Livjægerkorps og nogle Herregaardsskytter samt sjællandske Ryttere samt ladet udgaa 16 Kanoner, bleve disse i Mangel af tilstrækkelig Force kaldt tilbage tillige med bemeldte lette Tropper og Ryttere. Feltvagter have i Nat overalt været udsatte. Syv Fanger og nogen Bagage er indbragt.

I dette Øjeblik, Kl. mellem 7 og 8 Morgen, ses Fjendens Avantgarde at være kommen Staden nærmere, omtrent i Egnen af Tuborg og Vibenshus. Flaaden er i Sigte, men er endnu ikke kommen op. Af den af Admiral Gambier og Generallieutenant Cathcart udstedte Proklamation[1]) vedlægges underdanigst her en Afskrift.

Til Forsvar og tappert Modværge træffer jeg alle i min Magt værende Anstalter.

Underdanigst
Peymann.

P. S. For Deres Højheder Prinsesserne med Følge har jeg saa vel fra Admiral Gambier som fra Generallieutenant Cathcart erholdt Passer til deres Rejse.

Det hele sjællandske Rytterregiment er indkommet. De 4 Bataillоner Landeværn ere indkomne, armerede og satte i Aktivitet.

## Fra Samme.

Citadellet Frederikshavn, den 17de Avgust 1807, Kl. 9 Aften.

Underdanigst Rapport.

Siden min Rapport fra i Dag Morges har Fjenden besat Frederiksberg og staar nu i en Linie fra Flaskekroen over Frederiksberg og

[1]) Trykt hos Ræder.

Falkonergaarden, store og lille Vibenshus indtil Stranden; men alle Damme, som føre til Kjøbenhavn, ere endnu i vor Besiddelse.

I Dag har Major Holstein med Kongens Livjægerkorps og Herregaardsskytterne tillige med 4 3 Pds Kanoner under Kapitajn v. Hommel, understøttet af Exercerskolen under Major v. Kreber og et lidet Detachement Rytteri, været udkommanderet. Disse engagerede sig med Fjenden, der havde besat Terrainet imellem store Vibenshus og Stranden. Fægtningen var levende, og Fjenden blev trykket noget tilbage. Ved denne Fægtning have vi haft ppter 14 Blesserede. Med Vished vides, at én Mand er bleven dødelig saaret.

Alle Passer, som de 3 Søer danne foran Kjøbenhavn, ere besatte tillige med Tømmerpladsen, hver med 2 3 Pds Kanoner og den Bedækning, som Styrken tillader.

I Dag har Kommandør Kriegers bevægelige Sødefension været i Fægtning med den fjendtlige Flaade. Endnu i Aften er denne Defension fremrykket og underholder en levende Ild. Et engelsk Skib fra Østersøen, ladet med Tømmer, blev taget i hele den fjendtlige Flaades Paasyn og, da det kom paa Grund, brændt. Et andet under dansk Flag blev bragt i Sikkerhed.

Peymann.

## Fra Samme.

Citadellet Frederikshavn, den 18de Avgust 1807, Kl. 4 Eftermiddagen.

Underdanigst Rapport.

En engelsk Officer med en Trompeter, som ankom i Dag Morges ved Forposterne, blev ført med tilbundne Øjne gjennem Norwegens Port til mig i Citadellets Kommandantbolig. Han afleverede Generallieutenant Lord Cathcarts Pas for det til Hoffet henhørende Personale, som i Dag afgaar og ligeledes er forsynet med Admiral Gambiers Pas.

Da min første Rapport til Deres Kongelige Højhed, som jeg, efter at General-Postamtet havde underrettet mig om, at i Følge Efterretninger fra Nyborg skulde Poster og Estafetter gaa frit og sikkert, afsendte pr. Estafette, just for at De, naadigste Herre, desto før kunde modtage samme, blev ved Frederiksbergs Bakke nægtet Fremgang og tilbagesendt, saa afsendtes i Gaar Eftermiddag Parlementær saa vel til Admiral Gambier som Lord Cathcart med Anmeldelse om bemeldte Estafettes Tilbagevisning og Begjæring om Posternes og Estafetternes fri og ubehindrede Gang, men denne Begjæring blev afslaaet. Jeg skal imidlertid søge at udfinde andre sikre Veje, paa hvilke jeg idelig kan underrette Deres Kongelige Højhed om alt, og har Hr. Kommandør Bille lovet at være mig deri behjælpelig.

Atter i Dag har Fjenden debarqueret ved Charlottenlund, og Landgangen var dækket af nogle Krigsskibe og Artilleri ved Stranden. Imidlertid har vore Kanonbaade beskudt de i Land gaaende Tropper og gjort dem den Skade, som muligt. I øvrigt er der i Dag intet foregaaet. Flaaden ligger rolig, og det er stille Vejr.

Underdanigst
Peymann.

Fra Generalmajor E. F. Walterstorff, Chef for nordre sjællandske Landeværnsregiment.

Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1807.

Til Kronprinsen!

1ste, 2den, 3dje, 4de, 8de og 9de Bataillon af mit Regiment samt 3dje og 6te af General Oxholms Regiment ere komplet organiserede, have det fornødne Antal Officerer og kunne rykke ud, naar befales. De 4 første Batailloner af mit Regiment og den 3dje af General Oxholms udgjøre min Brigade. 6te Bataillon af Oxholms, bestaaende af Artillerister og forsynet med erfarne og øvede Officerer, er afgiven til Artillerikorpset. 3dje Bataillon af mit Regiment, som kommanderes af Major Grev Ahlefeldt, hvis Aktivitet og Konduite fortjener den største Berømmelse, udmærker sig især ved sin Orden, Disciplin og Contenance; jeg har desaarsag lovet denne Bataillon, at den skal være den første, som marcherer mod Fjenden.

Den ypperligste Aand besjæler det hele Landeværn, og ved alle Batailloner raaber man mig til: „Hr. General, lad os kun faa fat paa dem!“ Det har tilforn været Tonen her i Garnisonen, at se med et Slags Haan ned paa den grønne Fjer[1]), men jeg haaber at have den Lykke at vise Deres Kongelige Højhed og Nationen, at disse Mænd med grønne Fjer ere, hvad de have lovet at være, Landets Værn.

Den Aktivitet og Anstrængelse, som har hersket her i de sidste 6 Dage, overgaar, jeg tør tro det, Deres Kongelige Højheds Forventning. Artillerikorpset har forsynet os med alt, hvad vi behøvede, og skabt nye Batterier. Det er et meget respektabelt Korps. Dets Attaque i Gaar under Kapitajn Hommel var brillant og gav Bevis paa uforfærdet Mod.

Men hvo kan tale uden Beundring om vor Marine? Hvad Bille har sat i Stand, véd Deres Kongelige Højhed, og aldrig fortjente nogen Mand mere Deres Tillid. Det var et stolt Syn i Gaar Aftes, at se Kommandør Krieger med Kanonérbaadene attaquere de fjendtlige Bombarderer og fordrive dem fra vor Kyst. De Engelske selv

[1]) Til Landeværnsmændenes Klædedragt hørte en grøn Fjederbusk paa Hatten, se kgl. Reskript af 14de Februar 1801.

bør have beundret den Kjækhed, med hvilken denne lille Eskadre rykkede frem imod dem.

Alt, hvad Menneskers Kræfter, Patriotisme, Troskab til Kongen og varm Hengivenhed til Deres Kongelige Højheds Person kunne formaa og udrette, kan Deres Kongelige Højhed vente af enhver Mand inden denne Stads Mure. Og om end paa Byens Ruiner, skulle vi modtage Deres Kongelige Højhed med tro Borgeres og Undersaatters Fryderaab.

Underdanigst
v. Walterstorff.

P. S. I dette Øjeblik erfarer jeg, at Kommandør Bille selv i Admiralitetschaloupen, ledsaget af Kommandør Krieger, i Gaar anførte Kanonérbaadene.

Den unge Grev Bernstorff, som er Frikorporal, har i Gaar i en Skjærmydsel med de Engelske faaet et let Strejfskud ved Siden af det ene Knæ, men rider i Dag saa rask som nogen.

## Fra Chefen for Kjøbenhavns Sødefension, Kommandør Steen Andersen Bille.

Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport!

Siden min seneste underdanige Rapport af 15de dennes er følgende passeret:

Dagen efter, den 16de, trak Fjenden sig med sin hele Flaade ind til Bugten ved Vedbæk, hvor den satte sine Tropper i Land. Samme Tid saa vi ankomme fra Østersøen den Transportflaade med Tropper, der havde været i Stralsund. Som Vejret i alle disse Dage haver været meget stille, blev denne sidst ommeldte Transportflaade nødt til at stoppe her paa Reden. Kanonérchalouperne bleve ordnede ud for at attaquere, men liden nordlig Vind, som sprang op, samt Mørket gjorde, at de faldt ind med et Orlogsskib, hvorfor de maatte trække sig tilbage. Angrebet blev da fornyet i Gaar Morges saa vel med Mortér- som Kanonchalouperne. 3 Skibe, som vore Baade afskare, vare: den ene dansk, der blev reddet, den anden en Amerikaner, som blev frigivet, og den tredje en Engelskmand, ladet med Tømmer. Formedelst, at denne sidste kom paa Grund ved Indbringningen, maatte de sætte Ild paa den og brænde den paa Middelgrunden. Vinden, som var lidet sydlig, samt Strømmen hjalp Transportflaaden ned ad Taarbæk til, hvor den formodentlig landsatte Tropperne.

Om Eftermiddagen sprang en liden nordlig Laring op, hvorved Fjenden med sin hele Force kom op og lagde sig til Ankers norden for Stubbegrunden og begyndte da strax at sende en Hoben Brandgranater og Bomber ind ad Byen og Holmen til. Jeg lod strax Kanonbaadene rykke frem imod dem, og inden en Time vare de alle forjagede.

Kanonfartøjerne med deres Anførere have gjort mig megen Fornøjelse. Jeg bragte dem selv i Ilden, og var det sværere for mig at faa dem tilbage igjen, end det var at faa dem fremad. Naar jeg undtager en Bombe, som slog en Del Aarer i Stykker paa en af Chalouperne, saa er dette det hele Forlis paa vor Side.

I Dag er det endnu stille, men springer Vinden nordlig, vil vist Trekroners Batterier og Prøvestenen faa deres Tur; men de ere alle dertil præparerede.

Vagtskibet i Sundet, som ikke kunde faa Vind for at komme her op, har maattet søge Norge. Det listede sig bort om Natten Kl. 12, og ikke førend om Morgenen blev der sendt et Orlogsskib efter det, saa jeg formoder, at Fregatten er bjærget.

Kadetskibet var den 11te Avgust kommet til Christianssand, samme Dag som Kapitajnlieutenant Fabricius gik her fra for at avertere Kommandørkapitajn Sneedorff.

Med Folk (Frivillige) er det gaaet bedre, end man kunde ventet.

Steen Bille.

## Fra Generaladjudant, Major J. H. Kirchhoff, Deputeret i Generalitetet.

Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1807.

Naadigste Kronprins.

Omendskjønt Deres Kongelige Højhed af Generalmajor Peymanns Rapporter vil erfare alt, hvad som angaar vores nærværende Stilling, saa vover jeg dog ved denne Lejlighed, da en Del af Hans Majestæt Kongens Hofstat m. m. afgaar til Fyn, ligeledes at gjøre min underdanige Indberetning. Her hersker en almindelig Enthousiasme, og Britterne vil komme dyrt til at kjøbe ethvert Skridt, de forsøge at nærme sig Maalet for deres skjændige Operation. I Søndags, den 16de, tidlig om Morgenen, skete Landgangen ved Enrum og Vedbæk, og vedblev Debarquementet hele Dagen. Formodentlig have de fra Rügen kommende Transportskibe ligeledes debarqueret sammesteds, da de alle i Søndags gik Kjøbenhavn forbi og Flaaden i Møde, med mindre de ved Flaaden liggende mange Transportskibe endnu skulle have Tropper inde. Livjægerne med 4 Pièccer, understøttet af en Bataillon Infanteri samt Herregaardsskytterne, have i Gaar gjort et Udfald og fordrevet de Engelske fra Vangehuset og lille Vibenshus. En Bataillon af norske Livregiment har i Nat holdt Classens Havge besat og afløst Livjægerne. Saa vidt man kan skjønne af de indkommende Rapporter, ere 16 til 20000 Mand landede, og deres Linie gaar fra Flaskekroen over Frederiksberg, Brønshøj og Vibenshus til Stranden; men man véd ikke, hvor Hovedforcen er. Kavaleri have de ikke meget af og ikkun 20 Pièccer Feltartilleri, hver bespændt med 4 Heste. I Dag Kl. 9 Slæt kom en engelsk Officer med en Trompeter til Kastellet og bragte Svaret paa Generalmajor Peymanns Breve, an-

gaaende den frie Passage af Kongens Hofetat m. m. Ved en Forseelse havde man skudt paa ham, da vore Forposter ikke hørte Trompeten, hvilket General Peymann i Svaret paa det bedste undskyldte. Kanonérchalouperne ere ideligt engagerede med Fjenden, som formedelst det stille Vejr ikke kan komme fra Stedet, og i Gaar var det nær ved, at en engelsk Brig var bleven tagen.

Saa vidt man kan dømme af de indbragte Fanger og de Engelskes Samtale med Indvaanerne, tro de, at vi ere ganske blottede for alle regulære Tropper og have ikke andet end nogle Volontærkorpser og deslige samt Borgerskabet. Saaledes spurgte man f. Ex. Amtsforvalter, Kapitajn Selmer[1]) i det engelske Hovedkvarter, om han troede, at Kjøbenhavn kunde modstaa slig en Force, som her var forsamlet (efter hans Rapport ca. 10000 Mand). Selmer svarede, at Tropperne vare skjønne, men imod Kongestaden vilde de kun udrette lidet. Saaledes staa Tingene i Dag, Eftermiddag Kl. 3 Slæt. Gud og den retfærdige Sag er ogsaa denne Gang vores Løsen, og enhver ser roligt de kommende Dage i Møde med det faste Forsæt at vise de stolte Britter, at de aldeles have taget fejl. General Falbe og Obrist Grev Schmettau ere tilbagekomne. Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler jeg mig

underdanigst
Kirchhoff.

## Fra Kommandør Steen Andersen Bille.

Kjøbenhavn, den 19de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport!

Min seneste underdanigste Melding gik til Kl. 6 i Gaar Formiddag.

Siden, længere op paa Formiddagen, havde Fjenden endnu et Parti Tropper, som den landede ved Skovshoved. Under denne Landgang gjorde han en stærk Ild, dog mest med Bomber og Granater, efter Roflotillen. Kommandørkapitajn Krieger, som rykkede frem med sine Kanonfartøjer, gjorde al den Diversion, der var mulig, men det varede ikke længe, før Fjenden aabnede et maskeret Batteri, han havde opkastet ved Kildevæld eller Svanemøllen. hvilket nødte Krieger at trække sig fra Strandbredden. I denne Affære blev Premierlieutenant J. G. Boll og 2 Matroser svært blesserede, hvoraf dog ikkun den ene Matros døde; de andre, haaber jeg, ville blive restituerede. Boll har jeg set; han beklager alene, at han ikke kan være længere med.

Efter Affæren i Forgaars Aftes blev mig senere meldt, at en Mand ligeledes var bleven dræbt.

Nogle Kanonbaade vare blevne mere og mindre beskadigede, men blev strax igjen reparerede.

---

[1]) F. C. Selmer, Amtsforvalter for Hørsholms Distrikt.

Alt, hvad jeg haabede at faa armeret, er nu ude, og Folk have vi ingen Savn paa. Ved en Parlementær, som den engelske Admiral sendte til Hr. Generalmajor Peymann i Formiddag, maatte vi erfare, at Fregatten „Frederiksværn“ paa sin Vej op til Norge under Skagen er bleven engageret med en engelsk Fregat „Comus“ (efter Steels Liste) paa 22 Kanoner og tagen. Den engelske Admiral begjærede at faa de Matroser, som bleve tagne ud af det Skib, vi brændte, imod at han vilde retournere os de Kvæstede fra Fregatten „Frederiksværn“, 20 i Tallet.

Hr. Generalmajor Peymann har tilladt, at de 5 Mand og Skipperen maa sendes tilbage imod disse Kvæstede. Jeg forbigaar ganske at tale om, hvad der kan have været Aarsag i, at Fregatten „Frederiksværn“ har maattet give sig, indtil Chefens Rapport en Gang indløber. Gammel var den og førte ikkun 12pundiger, saa Tabet fra vor Side er mest i Officerer og Mandskab.

Jeg hører, at de Engelske skal lade den ligge imellem deres Skibe med baade Vimpel og Flag under det engelske.

Endnu til Dato har jeg hjulpet mig uden at creere Maanedslieutenanter, men nu er der heller ikke flere Sølieutenanter tilbage.

Kapitajn Wleugel (Navigationsdirektøren) har jeg givet Kommando over Briggen „Mercurius“ og lagt den ved Langebro, for at forsvare Kallebod-Indløbet. Den bliver bemandet med lutter frivillige Styrmænd og Volontærer uden andre Officerer.

Naar noget af Vigtighed forefalder, haaber jeg at skulle skaffe Hr. Generalmajor Peymanns Rapporter til Deres Kongelig Højhed befordrede med smaa Baade ad Søvejen.

Underdanigst
Steen Bille.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Citadellet Frederikshavn,
den 19de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport.

Da Passer ere udvirkede til Hans Højhed Prins Frederik Ferdinands ubehindrede Afrejse, griber jeg denne Lejlighed for atter at sende Deres Kongelige Højhed en Rapport.

Siden i Gaar Eftermiddag er intet af Betydenhed foregaaet, naar undtages, at fra Kjøge Bugt er ankommet nogle og fyrretyve Sejlere, hvoraf de fleste efter Anseende ere Transportskibe, og at i Dag Kl. 11 en Parlementær fra Flaaden har været i Land for at begjære 20 saarede Matroser modtagne, som hørte til Fregatten „Frederiksværn“, der i en Aktion ved Skagen med det engelske Krigsskib „Comus“ er tagen. Den engelske Admiral forlangte et lige Antal tagne Engelskmænd tilbage, og ham sendes Kapitajnen og Mandskabet paa det af os tagne og opbrændte Skib, hvis Antal dog ej er større end 6 Mand. Vore øvrige Krigsfanger ere Soldater.

Jeg har besørget et Feltkommissariats Nedsættelse i Staden under Justitsraad Reimers[1]) og Justitsraad og Borgmester Bechs Bestyrelse, til hvilket alle Provisioner leveres og derfra rekvireres og uddeles.

Anstalt er føjet til alle Træers Omhugning og Bortskaffelse fra Blaagaard af og fra Peblingesøen over Blegdammen til Stranden, den Classenske Have inkl., og Magistraten er preveneret om, at Forstæderne eller de saakaldte Broer skydes i Brand i Nødvendigheds Tilfælde.

Vejret stille, og Flaaden holder sig rolig.

Da nu erfares, at ovenomtalte Passer ej kan ventes førend i Morgen, slutter jeg denne underdanige Rapport.

Peymann.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Roskilde, den 19de Avgust 1807.
Om Morgenen mellem Kl. 12 og 1 Slæt.

Naadigste Herre!

Forinden jeg forlod Kjøbenhavn, hvor jeg opholdt mig, saa længe det passede til Omstændighederne, frygtede jeg, Meldingerne til Deres Kongelige Højhed kunde opfanges, hvorfor jeg i min sidste Melding var i Henseende til Landeværnet saa ubestemt. Men i Dag, Morgen imellem 12 og 1, meldes underdanigst:

1) Da det var besværligt at faa Armaturen indpakket og afsendt, lod jeg den 2den Bataillon af Nørre S. og dets 4de Bataillon kaste sig i Kjøbenhavn og tog deres Armatur fra 2 andre.
2) Den 17de marcherede jeg med 4 Bataillonef fra Ringsted og 2 fra Holbæk til Roskilde,
3) Jeg indsaa strax, at saa mange udisciplinerede Folk, der havde Mangel paa Officerer og Underofficerer, ikke kunde ligge samlede, hvorfor jeg fik Raadmand Møller[2]) til at bede mig at forlægge nogle Bataillоner, hvilket jeg da lovede og fastsatte Tiden dertil til efter nogen Øvelse om Eftermiddagen den 18de.
4) Strax efter Middag indløb en Melding fra dem, som, i Mangel af Kavaleri, efter Aftale med Amtmanden observerede Fjenden fra alle høje Steder, at Fjenden var Byen med en betydelig Magt paa $^5/_4$ Mil nær.
5) Overbevist om, at jeg ikke kunde i Byen gjøre noget Forsvar, havde jeg taget min place d'armes uden for Ringsted Porten og der placeret mit Artilleri.

Paa Meldingen lod jeg slaa Generalmarche, og Rygtet, som havde udbredt sig, befordrede Mandskabets Udrykning fra Værtshusene, som de elske saa meget.

---

[1]) C. Reimer, Embedsmand i Generalitets- og Kommissariatskollegiet. [2]) J. Møller, Raadmand i Roskilde.

6) De vare hurtig forsamlede, men med en græsselig Uorden, som dog nogenledes blev overvunden. Dette gav mig Lejlighed til en anden Spekulation.
7) Jeg forandrede den befalede Omkvartering saaledes:
1 Bataillon blev indkvarteret i Svogerslev.
1 do. i Kornerup.
Den første skulde, naar den blev angreben, gaa tilbage over Aaen og souteneres af den anden. Siden skulde begge Batailloner dække Overgangen.
Ligeledes 1 i Helvigmagle og
1 i Lejre. Disse havde samme Manøvre, som de 2 første, ved Lejre By, og endelig
1, den 5te og sidste armerede Bataillon af mit Kommando, blev lagt i Glim for at dække den højre Flanke.

Herved vandt jeg, at faa Bataillonerne ud af hinanden, og gav dem et Manøvre at tænke paa.

Til Kavaleriet og Artilleriet er aparte Folk udsøgt, som ikke ere bevæbnede. De Folk, der forstaa Skarpskytter-Tjenesten, ere i Bataillonen markerede. Enhver Lejlighed griber jeg for at formane til Orden, hastig Lydighed og har gjort dem begribelig, at der foruden Mod og hører Tænder og Kløer, naar man vil agere Løve.

Med Vemodighed maa jeg tilstaa, at Orden mangler, men tillige, at det gaar hver Dag noget bedre. Alle Ordrer fra Deres Kongelige Højhed har jeg erholdt og iværksat; Følgerne forventes daglig. 2 mistænkelige Personer ere arresterede.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

Den 7de Bataillon fra Kjøge venter jeg hvert Øjeblik.

## Fra Premierlieutenant P. Steffens af Kronprinsens Regiment.[1])

Rudkjøbing, den 20de Avgust 1807.

Naadigste Kronprins!

Den 18de om Aftenen ankom jeg til Ludvigsburg[2]), hvor jeg ikke var saa lykkelig at træffe Grev Ahlefeldt. Jeg besluttede derfor at fortsætte Rejsen til Kappel, især da i hele Nabolaget ingen Baade befandt sig. I Kappel fik jeg efter adskillige Vanskeligheder en Baad, hvormed jeg agtede at gaa lige til Ærø, men Vinden var mig saa ugunstig, at jeg først ankom om Morgenen ved Als og om Aftenen til Ærø, hvor jeg var saa lykkelig at antræffe Grev Ahlefeldt, med hvem jeg i Dag ankom her til Langeland, hvor jeg endnu maa oppebie Natten for at liste mig imellem de her liggende engelske

[1]) Overbringer af Brevet til Peymann af 18de, Side 50. [2]) Ved Ekernførde Fjord.

Skibe, der i Dag have truet Øen med en Landgang, da man afslog dem Proviant.

Deres Kongelige Højhed undskylder af ovenmeldte Omstændigheder, at jeg saa sildig er ankommen her til. Dog agter jeg i Morgen at være i Kjøbenhavn, hvis Lykken er god.

Underdanigst
Steffens.

## Fra Kommandør Steen A. Bille.

Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport!

Vedlagte Gjenpart af den fra Kapitajn H. S. Gerner[1]) indkomne Rapport om det Passerede fra den Tid, han forlod sin Post i Sundet, og indtil han overgav sig med Fregatten „Frederiksværn“, fremsendes herved underdanigst.

I Kontinuation af min Rapport under Gaars Dato meldes underdanigst, at Kapitajn Baron Holsten i Nat har været ude med 9 af Kanonchalouperne, for at understøtte et Udfald fra Østerport ved Dagbrækningen fra Landsiden. Han lagde sig imellem begge Kalkbrænderierne, og som han saa', at Landtropperne avancerede, gik han ligeledes conjunctim frem mod det af de Engelske anlagte Landbatteri og fik det til at tie. Derimod aabnede Fjenden et andet, som var maskeret anlagt og godt forskanset. Kanonchalouperne udholdt en svær Ild og trak sig tilbage Kl. $5^1/_2$ i Morges. I denne Affære fik Lieutenant A. Holsten to stærke Kontusioner, desuden bleve 2 Mand dræbte og 5 Mand blesserede. Chalouperne have lidt mere eller mindre, som strax er foranstaltet istandsat. Officererne og det samtlige Mandskab vedblive at vise Iver i Tjenesten.

Efter Rapport fra Prøvestenen er intet af Vigtighed forefaldet. Undertiden kaste de Engelske nogle Bomber, som række imellem Blokskibene og Landet; men ingen har truffet Skibene.

Underdanigst
Steen Bille.

Kapitajn Baron Holsten er kommanderet til Roflotillen som second, da jeg indsaa, hvor farligt det vilde være, om, naar den var paa Expedition, Chefen blev skudt, samt at det ikke var muligt for Chefen at udholde den Fatigue, som maa fordres.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Citadellet Frederikshavn, den 20de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport.

For at borttage et af Fjenden paa hin Side af Svanemøllen mod Stranden anlagt Batteri, beordrede jeg i Dag Morges Kl. $3^1/_2$ Slæt et

[1]) Chef paa det tagne Vagtskib „Frederiksværn“.

Udfald ad Østerport, bestaaende af 100 Mand Gardere til Hest og 100 Mand sjællandske Ryttere under Major v. Flindt, Kongens Livjægere og Herregaardsskytterne under Major v. Holstein, 1 Bataillon af danske og 1 Bataillon af norske Livregiment tillige med 2 Batterier under Oberstlieutenant v. Voigt, som tillige havde Kommandoen over det hele. Til at dække dette Udfalds venstre Flanke beordrede jeg 3 Batailloner Landeværn og Husarerne af Exercerskolen, hvor over Generalmajor v. Walterstorff overtog Kommandoen. Disse marcherede ud ad Nørreport og opmarcherede mod Falkonérgaarden og Lygten, fra hvilke to Steder var at befrygte Fjendens Fremrykning mod vor venstre Flanke. Efter Aftale med Kommandør Bille understøttede Kanonérbaadene fra Søsiden Attaken.

Af Oberstlieutenant v. Voigt modtog jeg Rapport, at det vel havde været gjørligt at borttage det fjendtlige Batteri, dog ikke uden stort Tab i Forhold til vor svage Styrke, hvortil kom, at en stærk Taage forhindrede at se Fjendens egentlige Stilling, ligesom den endnu paa Bryggernes Vangemark staaende og ej afhuggede Sæd samt de derværende Grøfter forhindrede Kavaleriet der at gjøre en hensigtsmæssig Attake, hvorfor Oberstlieutenant v. Voigt, efter at have mistet 15 à 16 Døde og 18 à 20 Saarede, trak sig tilbage til Fæstningen i største Orden og uden i mindste Maade at forfølges af Fjenden.

Fjendens Tab er os ubekjendt. Jeg sender Deres Kongelige Højhed herved underdanigst en Fortegnelse paa vort Tab af Døde og Saarede siden Fjendtlighedernes Begyndelse[1]).

Peymann.

---

[1]) Herefter havdes der 4 Officerer, 1 Underofficer og 20 Menige døde og 3 Underofficerer og 51 Menige saarede. Tabene fordeltes paa Afdelingerne saaledes:

Af Døde havde:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sødefensionen 2 Officerer (Lieutenanterne J. G. Boll og A. Holsten), | | 4 | Menige. |
| Det kgl. Artillerikorps | 1 Underofficer, | 5 | — |
| Det sjællandske Rytterregiment | | 2 | — |
| Livgarden til Fods 1 Officer (Lieutenant Roepstorff), | | „ | — |
| Danske Livregiment | | 1 | — |
| Norske — 1 Officer (Lieutenant Friess), | | 4 | — |
| Kongens Livjægerkorps | | 1 | — |
| Herregaardsskytterne | | 2 | — |
| Marineregimentet | | 1 | — |

Af Saarede havde:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sødefensionen | | 6 | — |
| Det kgl. Artillerikorps | 1 Underofficer, | 15 | — |
| Danske Livregiment | 1 — | 9 | — |
| Norske — | 1 — | 5 | — |
| Kongens Livjægerkorps | | 4 | — |
| Herregaardsskytterne | | 10 | — |
| Marineregimentet | | 2 | — |

## Fra Samme.

Citadellet Frederikshavn,
den 21de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport.

Den Skrivelse, jeg i Dag har modtaget fra den engelske Højstkommanderende over Landtropperne, sender jeg Deres Kongelige Højhed herved underdanigst. Den der i værende Formaning og Trusel er ikke usædvanlig under lige Omstændigheder og gjør intet Indtryk paa mig. De kan være forvisset, naadigste Herre, at jeg efter Pligt skal forsvare mig til det yderste, og at Kjøbenhavn aldrig under min Kommando skal falde i Fjendens Hænder uden ved Storm, om Fjendens Antal maatte end være større, end det er. Jeg skal søge at forsvare vor Ære og at ende mine Dage som en kjæk Soldat.

Underdanigst
Peymann.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Lethraborg, den 21de Avgust 1807.

Naadigste Herre!

Siden min sidste underdanigste Melding er ved mit Korps intet forefaldet, uden at en Grandjean i Gaar kom med 120 Mand til Hest, som bleve forsynede med Sadeltøj og af Mangel paa al Armatur ikkun med Piker, hvoraf mig af en Mand var sendt 200. Disse Mænd vilde jeg forsøge og lod dem rykke ud, besætte Udgangen til Roskilde, gjøre en Patrouille udenfor, da jeg ventede Fjenden ved Dagbrækningen. Men for at sikre dem med Raad, fulgte Ritmester Friboe med, og havde jeg desuden i Roskilde et Kommando Ryttere under Ritmester Ludvigsen.

Dette Manøvre faldt saaledes ud, at Rytterne ere igjen i Roskilde komne. Endskjønt ikke en eneste død, det jeg véd, men 3 blesserede, saa savner jeg dog 60 af det nyoprettede Korps. Heste og Folk tilføres i temmelig Mængde, men en Sabel eller Kaarde er en Sjældenhed.

Brød og Brændevin rekvireres; men Kjød, Ost og Flæsk er ikke at erholde. Kort, min naadigste Herre, min Situation er knækkende. Endskjønt vi daglig øve os noget, saa er dog Folkenes Fremgang til militært Brug ussel. Mit Forsæt har været at søge dels at proviantere Kjøbenhavn, dels at slaa Fjenden med Hjælp af et Udfald tilbage fra Vesterfælled, men Englænderne, der have utallige Spioner, have nok hørt mere om den Magt, jeg samler, end den fortjener, have derfor ført Batterier op ved Damhuset, Høje-Taastrup og flere Steder imellem Frederiksberg og Roskilde.

I Gaar blev et lidet Antal satte i Land lige over for Hundinge, men i Dag skal flere være ankomne ved Kastrup.

Min Styrke kan være 2500 Mand Infanteri — 250 Underofficerer og

Officerer og Spillemænd aparte —, 70 Ryttere, som trak sig fra Kronborg og kanske 90 Jægere og Lanseryttere. Min naadigste Herre, skal jeg efter anførte Konjunkturer vedblive mit Project, eller skal jeg søge en Post, hvor jeg kan gjøre Modstand?

Englænderne, der ere forsynede med let og meget Kavaleri, dække sig, at man intet kan erfare. Deres Manér er, at de vinker Folk tilbage og ere parate at skyde strax. Til jeg erholder min naadige Herres Ordre, holder jeg mig paa det Defensive, med mindre en god Lejlighed viser sig. Ved Skjærmydslen i Nat har Ritmester Ludvigsens Hat faaet en liden Blessure. Friboe og Ludvigsen tro, at de ikke vare blevne jagede ud af Byen, dersom Lanseryttemes Flugt ikke havde bragt dem i Uorden. Landeværnets bedste Manøvre er Bajonetten, thi med den attakere de glubsk.

I dette Øjeblik erholder jeg Efterretning, at Fjendens Forposter staa ved Vridsløselille og Roskilde-Kro, tværs over til Kjøge Bugt, hvor mange ere landede i Nat.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Samme.

Kornerup, den 22de Avgust 1807.

Til Kronprinsen!
Allerunderdanigst.

Englænderne, tror jeg, have været meget embarrasserede ved Rygtet af mit Armement, hvilket har foraarsaget adskillige Bevægelser, der syntes, som om de vilde ecrasere mig. Især fik jeg en Underretning i Gaar, at inden Kl. 2 Eftermiddag var der 2 à 300 Kavalerister i Glostrup, hvor de have 4 Piècer og en Del Fodfolk. Dette Manøvre ved høj lys Dag indgav mig den Resolution, at søge en bedre Post, hvilket jeg i Nat har udført ved at sætte mig paa Kornerup Høje, havende et betydeligt Defilé for mig, der dog kan omgaas, men ellers vilde næsten være inforçable. Ved denne Lejlighed har jeg set, at Folket, som var samlet til Hest og Fods, har begyndt at faa Tillid til sig selv. Ja, naadige Herre, det er den første Dag, jeg selv har været glad; thi med den Herres Hjælp, der næsten i 2500 Aar har værnet om Konge og Slægtens Hus, haaber jeg at slaa et stærkt Angreb tilbage, om det skulde gjøres. Det forsamlede Korps bestod af 7 Batailloner, som have 400 Mand pr. Bataillon, 4 Metal-Piècer, som jeg ved Amtmand Stemanns Hjælp har erholdt, og 2 Piècer fra Arsenalet, samt 100 Ryttere af Regimentet, nogle Husarer, nogle Lanseryttere, hvis Tal jeg ikke tør angive i alt højere end 300 Mand. Den Besværlighed, jeg har haft med mange Ting, har gjort, at den fuldkomneste Orden i Lister og sligt hidtil ikke er holdt, men da jeg fra i Dag af ser mig for at [kunne faa] anførte organiseret, saa skal alle Ting blive, som det sig bør.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Amtmanden over Sorø Amt, P. C. Stemann.

Sorø, den 22de Avgust 1807.
Om Formiddagen Kl. 9.

Naadigste Kronprins og Herre!

Udsigterne ere for det nærværende Øjeblik mørke. Ved Jersi og Karlslunde, norden for Kjøge, ere i Forgaars Aftes nye Tropper. formodentlig de fra Stralsund retournerede, satte i Land. De ere forsynede med Kavaleri og Artilleri og skal i Gaar have staaet i Lejr. Man rykker nu frem mod Gen.-L. C.[1]), fra hvem jeg har faaet et i Nat Kl. 12 skrevet Brev. Den imod ham fremrykkende Styrke bestaaer af 14000 Mand i det mindste — vel at mærke, saa vidt man tror at kunne skjønne, og saa vidt man af enkelte Efterretninger kan slutte. — Muligt, at den er større, muligt, at den er mindre. Man formodede, at denne Dag vilde blive afgjørende, og han [Generalen] havde i Aftes forandret sin Position. Nu er Hovedkvarteret i Kornerup, hvor hen det fra Lethraborg er forflyttet. I Gaar Eftermiddags stod Fjendens Hovedstyrke ved Glostrup. Vaaben, Officerer, Øvelse og Artilleri mangler.

Gen.-L. C. er at beklage, meget at beklage! Han arbejder og stræber utrætteligt, mere end nogen kan tro. Men! — Jeg venter ikke at se ham levende igjen.

Da Gen.-L. C. ikke fandt at kunne finde Lejlighed til at skaffe en i Gaar her til med Breve til Hans Højhed Pr. F. F.[2]) [ankommen Taske ind i Kjøbenhavn], har han sendt mig den tilbage, og jeg lader nu samtlige 8 Breve retournere til Fyn.

Kornet paa Markerne falder af, og paa mange Steder vil lidet eller intet vorde høstet. Det gjælder da om at fødes i Vinter!

Udsigterne ere altsaa mørke! Kun Tillid til Deres Kongelige Højhed opliver os. Gud være lovet, at De nu ikke er i Sjælland! Han styrke Dem og lønne Dem for Deres vise Styrelse! Dette kunde ingen forudsé, og det er en Trøst, at De, naadigste Herre, og Deres Undersaatter have gjort, hvad Mennesker kunne gjøre for at beholde Fred med Ære.

Min Pligt skal jeg blive tro og under alle Omstændigheder lade det være min største Attraa at fortjene Deres Naade og Tillid.

Stemann.

## Fra Samme.

Sorø, den 23de Avgust 1807.
Middag Kl. $12^1/_2$.

Naadigste Kronprins og Herre!

Fra Generallieutenant v. Castenschjold har jeg i Morges modtaget et Brev, som er afgaaet fra hans i Kornerup, ved Vejen fra

[1]) Generallieutenant Castenschjold. [2]) Prins Frederik Ferdinand, som, da de øvrige kongelige Personligheder forlod Kjøbenhavn, var bleven tilbage i Hovedstaden, men som imidlertid den 21de Avgust var afrejst med engelsk Pas, uden at Stemann endnu vidste det.

Roskilde til Holbæk, værende Hovedkvarter Kl. 12½ i Nat. Han skriver, at han der har 7 Batailloner, hvormed han er vel fornøjet, hos sig.

Sognemilicen[1]) er beordret opbuden, hvilket alt er iværksat. Sorø Amts Sognemilice, c. 500 Mand stærk, er i dette Øjeblik paa Marchen fra Ringsted til Kornerup for at støde til ham. Den føres af forrige Ritmester Schøller der hen; thi da de fleste Kystmilicens Forstanderiers Bestyrere forhen vare frivillig afgaaede til Arméen, saa kunde jeg ingen anden finde, der havde fornøden Kundskab til at ordne det fornødne og til at anføre dem. Havde vi kun Officerer, Vaaben og Artilleri nok!

Hver Bøsse her i Amtet, hver Sabel og hver Kaarde er nu ved Arméen, og jeg lader Dag og Nat smedde Sabler! Af Ammunition skal der være godt Forraad.

Saa vidt her vides, strejfes Roskilde af begge Partiers Forposter, uden at endnu noget alvorligt af Betydenhed er forefaldet.

Jeg tror, at Generallieutenanten er snart i Orden med sine Ting.

Her i Egnen og Amtet er endnu aldeles intet fjendtligt passeret. I Bæltet er alting ved det gamle. 7 Fregatter og mindre Fartøjer krydse der, hvortil i Aftes endnu skal være stødt 1 Fregat, som kom nord fra og efter Rygtet kommanderes af Admiral Keats.

Hans Højhed Prins Ferdinand er i Morges Kl. 4 afsejlet fra Korsør.

Baron Rosenkrantz, som siger at have Brev fra Deres Kongelige Højhed til Generallieutenant Castenschjold, kom i dette Øjeblik og fik Efterretning fra mig, hvad Vej han har at tage.

Postsækken, som i Fredags bragte Hamburger-Posten, har jeg stoppet i Ringsted, ladet udtage de til de omliggende Egne bestemte Breve, men har sendt alle til Kjøbenhavn, Helsingør, Roskilde bestemte Breve tilbage til Odense Postkontor med Ordre, hellere at brænde eller sænke Pakken end at lade den komme i fjendtlig Magt.

Tillige har jeg advaret Odense Postkontor om, ikke at sende andre Postsække til Sjælland end dem, der ej skal længere end til Ringsted, men at sende de enkelte Breve, kongelig Tjeneste angaaende, som absolut skal her over, i enkelt Taske med Ordre om at tilintetgjøre dem, om fornødent gjøres. Det var muligt, at man ved en eller anden Lejlighed kunde praktisere saadanne Breve ind til Hovedstaden. Postsækkene ere derimod altid usikre, saa længe ingen kan vide, hvor enkelte Strejfpartier kan falde paa at sværme omkring. Breve til Generallieutenant Castenschjold kan for Tiden endnu besørges her fra! Saa snart Omstændighederne forandre sig, skal Odense Postkontor derom nærmere vorde underrettet.

Vi oppebie nu rolig vores Skæbne.

---

[1]) Alt det Mandskab fra 21 til 50 Aar, som er tilbage, efter at Land- og Kystværn have faaet, hvad der hører dem til. Se Fr. 3dje Juni 1801 om almindelig Opbydelse i Fejdetid til Fædrelandets Forsvar.

Saa snart jeg erfarer noget af Vigtighed, skal jeg efter underdanigst Pligt søge at give Efterretning derom.

Gid, at Generallieutenant Castenschjold kunde faa Forstærkning af øvede Folk! Skade var det, at General Peymann havde indkaldt og faaet Herregaardsskytter, inden Deres Kongelige Højheds Ordre derom indløb til Generallieutenant Castenschjold.

Underdanigst
Stemann.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

**Kornerup, den 23de Avgust 1807.**

Naadigste Herre!

Efter de Breve, som Generalkvartermester-Lieutenant Haffner har ladet mig læse, har jeg ladet Kystmilicen indkalde, de fra Holbæks Amt at møde her, af Ringsted og Præstø Amter i Ringsted, Næstved og Vordingborg, da de dels skal støde til mig, dels til Generalmajor Oxholm, som jeg i Nat har skrevet at sætte sig i Bevægelse og forene sig med mig paa et Punkt, der nærmere skal blive bestemt, imellem Ringsted og Kjøge. Men, min naadigste Herre! imellem mig og den ældste Bataillonschef, Major Neergaard, er ikke en eneste Officer; man kunde vel behøve nogle tjenstkyndige Mænd. I Dag har Fjenden gjort en stærk Rekognoscering til Roskilde; vi have været en ordre de bataille, men alt er gaaet fredeligt af, paa nogle Kaarder og Geværer nær, som nogle Husarer have affordret i Roskilde. De truede stærkt til i Morgen. Generalkvartermlt. Haffner beviste den Tjenesteiver at tage Kommandoen over den højre Fløj, hvorved han lettede mig meget. Alting er i det øvrige vel. Et ungt Menneske har, formodentlig med Vilje, skudt sig, og en anden af Vanvare dødeligt blesseret sin Ven.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Chefen for søndre sjællandske Landeværnsregiment, Oberst P. L. Oxholm paa Falster.

**Nykjøbing, den 24de Avgust 1807.**

Deres Kongelige Højheds Ordres med v. Qualen og Haffner har jeg imodtaget og strax begivet mig hen imod Færgestederne, saaledes at Major Holstein med 9de og 10de Bataillon staar ved Koster at gaa til Kallehave, og jeg har 7de og 8de hos mig ved Guldborg og Gaabense. Jeg har 4 Feltkanoner, men ingen Kugler eller Skraasække; noget Krudt har jeg faaet, og proberer at berede Ammunition, saa godt jeg kan. Men jeg mangler Officerer, der er højst 5 til 6

pr. Bataillon, og nogle af dem gamle Mænd, svag i Legeme og konfus i Hovedet; var det muligt at faa nogle oversendt, vilde det være meget godt. I Henseende til Kavaleriet er det endnu værre; Mand og Hest kan endda findes, men Sabler haves ingen af. Maaske kunde nogle Kister med Sabelklinger indsniges, og man satte Trægreb derpaa. Jeg har faaet Svar fra Generallieutenant Castenschjold, og han har bestemt imellem Ringsted og Kjøge at støde sammen, til hvilken Ende Major Holstein skal marchere lige til Kjøge og besætte det. Engelske Forposter og Piquets have været der, men de have næppe Styrke nok til at detachere noget der hen. Paa Øerne selv har jeg fundet Landeværnet villig, modig og munter; paa nogle af Kysterne have de været meget medtagne ved idelig falsk Alarm, indtil jeg har givet nogle Bestemmelser ved Alarmen og Kystbevogtningen, som standsede det. Dette har imidlertid haft den ubehagelige Virkning, at Folket er meget misfornøjet med Afmarchen til Sjælland, og er især den 8de Bataillon i Laaland overmaade stridig. Jeg skal med Mildhed og Overtalelse stræbe at bringe den derhen at indsé Nytten og Nødvendigheden at gaa, men, som sagt, Officererne ere mig største Delen til liden Hjælp. Dog ere Indvaanerne noget beroligede, siden jeg frigav nogle engelske Matroser, en Styrmand og 7 Mand, som bleve tagne med deres Baad, da de vare i Land ved Fredriksdal, nær Nakskov. Da de vare ubevæbnede og foregav, at de kom at kjøbe Forfriskninger, tog jeg den Beslutning at sende dem tilbage med Bud til Kommandøren af Eskadren, som bestaar af et 64-Kanonskib og nogle Brigger etc., som ere stationerede der imellem og Langeland, at han maatte befale sine Mænd, ej at lande tiere. Dette gjorde jeg, først for at hindre armerede Barkassers Landinger og muligen bortførende Gisler fra Kystbesejlerne og Færgestederne, dels fordi Overkammerjunker Calmette[1]) laa der med Kongens Husholdning, for under engelsk Pas at gaa over.

Lieutenant Willemoes[2]) er ankommen fra Petersborg med Depecher til Deres Kongelige Højhed og Grev Bernstorff. Jeg har ikke mødt ham selv, ellers havde jeg strax sendt ham til Rødby at gaa over, men fik Brev fra ham, at han var gaaet til Generallieutenant Castenschjold. Jeg skal derfor snart se ham her tilbage og give ham Vejvisning, saa godt jeg kan.

Jeg har gjort adskillige Forsøg at faa Brev til Deres Kongelige Højhed for at aabne en Kommunikation. En Skipper Frost har ventelig sluppet over, siden jeg ikke har set ham tilbage.

Nu er jeg i Nykjøbing, for om muligt at faa Bataillonerne her over til Sjæland.

Jeg sendte gjærne nogle Efterretninger om Krigsskuepladsen, men v. Qualen kan sige mundtlig, hvad vi vide. De Engelske forskanse sig stærkt ved Valby.

---

[1]) C. L. B. de la Calmette, Overkammerjunker i Kongens Hofstat. [2]) Premierlieutenant P. Willemoes.

Jeg tør love, at det ikke skal mangle hos mig paa Vilje og Virksomhed; men Midlerne ere ikke saaledes, som de maatte og burde være. Man maa gjøre, hvad man kan, med det, man har.

Underdanigst
P. L. Oxholm.

Jeg har givet Kommandør Günthelberg[1]) Ordrer, at armere nogle Baade til at holde Kommunikationen med Sjælland dækket, og Lieutenant Bertouch, som blev udelukket ved Indrejsen til Kjøbenhavn, er ansat hos ham.

Indlagt paa løs Seddel, fulgte:

I et Brev, som ankom i Gaar med Posten fra Kjøbenhavn, skrives, at der har været en heftig Fægtning ved Vibenshus med de Engelske og vores Jægere, nogle af vores faldt. Iblandt de Saarede skal der være 8 Herskabsjægere, hvoriblandt Vemmetofte. De Engelske led betydeligt, men vores maatte vige for Overmagten; dette gjorde de med al mulig Konduite. Ved Farimagsvejen har og været en Fægtning, hvor de Danske uagtet de Engelskes Overmagt beholdt Stillingen. Et engelsk Skib ladet med Tømmer er optaget, men da det kom paa Grund, blev det opbrændt. 2 Transportskibe ere optagne; et af disse var en Amerikaner og blev derfor frigivet. En engelsk Fregat er Masterne afskudt, og derved gjort ubrugelig. Den engelske General og den engelske Minister bebo Frederiksberg Slot. Med Kikkert fra Kjøbenhavn kan de tydelig se dem. Man synes allerede med Glæde at have gjort den Bemærkning, at de engelske Bomber, ligesom den 2den April, brister i Luften og har endnu aldeles ingen Skade tilføjet Defensionen. En Del af de engelske Officerer ytre højt Misfornøjelse med dette Tog.

Fra Roskilde véd vi, at Frederiksværk er taget af Fjenden, og at en Del Krudtvogne ere kjørte dem lige i Møde og altsaa og optagne.

## Fra Samme.

Nykjøbing, den 24de Avgust 1807.

Til Kronprinsen!

Med Lieutenant Willemoes, som nu afgaar til Kiel, kan jeg alene melde, at 5 à 6000 Mand Engelske landede ved Korporalskroen og fulgte til imod Roskilde. General Castenschjold staar ved Kornerup ved Holbæk-Vejen, har Poster til Allerslev, Glim og Gjevninge. Jeg gaar over ved Vordingborg og Kallehave i Morgen tidlig og marcherer

[1]) Kommandørkapitajn H. Günthelberg, Enroleringschef og Overlods for Laaland, Falster og Møens Distrikt, boende i Nykjøbing paa Falster.

lige paa Kjøge, for om muligt at støde til Castenschjold imellem dette og Kjøbenhavn efter hans Bestemmelse. Gud give, jeg sender godt Nyt.

Underdanigst
P. L. Oxholm.

## Fra Amtmand P. C. Stemann.

27de Avgust [1807],
Kl. 2 Eftermiddag.

Naadigste Kronprins og Herre!

G. Q. M. L. H.[1]) har i et Par Dage været hos mig, men gjør tillige idelige Afstikkere til Hovedkvarteret. Vi arbejde paa at vise os som Mænd, der ikke ere den viste Tillid uværdige! At jeg personlig staar i ældre venskabelig Forbindelse med Cheferne, gjør i det mindste ingen Skade. Vaabenforraadet voxer! Nyt Haab opliver alt!

Omstændighederne bøde at lade udgaa det Indlagte. Kun H.[2]) og jeg vide Sammenhængen og staa Deres Kongelige Højhed til Ansvar.

Opraabet er trykt og uddeles, saa snart H. nu kommer tilbage fra C.[3]). I samme Øjeblik, da det publiceres, sættes alt strax i Udøvelse, for ej at give Enthusiasmen Tid til at afkøles.

Udførlige Efterretninger tør jeg da først meddele, naar saadanne vigtige Begivenheder forefalde, at man bør vove det yderste for sikkert at skaffe dem tilstede.

Gud give, Deres Kongelige Højhed kunde sende os nogle flere duelige Officerer! Andre Mangler ere for en Del afhjulpne.

Jeg haaber til Gud, at Sjællandsfaren vil vinde en evig grønnende Lavrbærkrans.

Man frygter, at den Baad, som overførte Hans Højhed Prins Ferdinands Heste, er forgaaet. Den havde Breve med til Deres Kongelige Højhed fra den kommanderende General og fra mig.

Deres naadigste Skrivelse har gjort dybt Indtryk paa mig. Jeg skal, naadigste Herre og dyrebareste Kronprins, leve og dø som Deres tro Tjener og som ærlig Danemand.

Underdanigst
S.

## Fra Ritmester, Prins Frederik Wilhelm af Holsten-Beck.

Grömitz, den 27sten August 1807.

Gnädigster Kronprinz!

Die anscheinende Unmöglichkeit seit dem Kriege mit England nach Seeland überkommen zu können, hielt mich bis jetzt ab, Ew.

[1]) General-Kvarter-Mester-Lieutenant Haffner. [2]) Haffner. [3]) Castenschjold.



451552

Königl. Hoheit unterthänigst zu bitten, mich dort wieder anzustellen. Seitdem aber das Gerücht sich verbreitet hat, als wollten Ew. Königl. Hoheit Officiere und vielleicht auch Truppen herüber senden, so ist der Wunsch dazu doppelt lebhaft in mir erwacht. Möchten Ew. Königl. Hoheit mich für würdig halten dort bei irgend einem Corps oder auf jede nützliche Weise zu dienen. Mein Leben, der beste Wille und der grösste Eifer sind alles, was ich Ewr. Königl. Hoheit dabei anbieten kann. Die Gefühle der innigsten Treue und Verehrung werden bis in den Tod geleiten

Ewr. Königl. Hoheit
unterthänigsten Diener
Pr. Holstein Beck.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Kjøge, den 27de Avgust 1807.

Naadigste Herre!

I Gaar forandrede jeg min Stilling og satte mig i Kjøge og langs bag Lellinge Aa, for der at forvente Hr. Generalmajor Oxholm, som formodentlig ankommer i Dag eller i Morgen tidlig. Den russiske Minister[1]) har i Gaar efter Baron Wedels Sigende sagt, at Englænderne daglig ventede Ordre at embarquere sig, hvilket formodentlig en engelsk Officer har ladet sig forstaa under Haanden med de Ord, at Generalen havde deklareret, med den Styrke ikke at kunne foretage sig noget betydeligt imod os, og at han maatte have Forstærkning. Dog herudi kan være meget og kanske alt usandt. Naar Oxholm støder til mig, kan jeg vente at være imod 600 Kavaleri, 5400 Landeværn og ca. et Par Tusend af Søkystmilicen. Desforuden har jeg Artillerister til 9 Pièces, og Oxholm bringer 4 Pièces med. Major Rick [?] har i Dag tilbudt mig Geværer fra Kronborg, som de ville risikere at sende; deraf har jeg udbedt mig 2000 til Holbæk for at armere de frivillige Korpser, som maatte lade sig engagere.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

Naadigste Herre!

I en allerunderdanigst Melding har jeg sagt, ikke at ville attakere Fjenden uden nærmere Ordre. Vist er det, at de Fædres Blod, som jeg har under min Kommando, er ikke aleneste moralsk, men og politisk kostbart; jeg maa derfor, i Fald jeg ingen Ordre erholder, underdanigst melde, at min Resolution til at attakere er bleven varm; dog [vil jeg] med Guds Hjælp ikke gjøre det, uden det er nødvendigt.

---

[1]) Lisakewitz.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Citadellet Frederikshavn, den 29de Avgust 1807.

### Underdanigst Rapport.[1])

For at undersøge Assistenskirkegaarden, hvor jeg formodede, at Fjenden havde begyndt paa at anlægge et Batteri og at plante Mørsere, lod jeg samtlige Jægere under Major v. Holstein udrykke den 25de hujus. Udfaldet af denne Expedition ville Deres Kongelige Højhed af vedlagte Gjenpart Nr. 1 naadigst erfare. Under Retiraden kom en stærk Kolonne gjennem Østerallé og over Fælleden til Classens Have, hvorfor et Detachement Marinere af omtrent 140 Mand under Kapitajn Lassen blev til Forstærkning udsendt af Citadellet og kom strax i Fægtning med de engelske Jægere. Det blev imidlertid ikke muligt at fordrive disse fra Haven, hvor de endnu ere. Et Forsøg blev herpaa gjort den 26de, men forgjæves, hvilket af Rapporten Nr. 2 nærmere naadigst vil erfares. Imidlertid have vi stærkt beskudt den Classenske Have fra Citadellet og fra Kanonérbaadene, og under Kanonaden i Onsdags havde vi det Uheld, at Kanonérbaaden „Stubbekjøbing“ under Lieutenant Bruun sprang i Luften, hvorom Rapporten Nr. 3 handler.

Af Rapporten Nr. 4 vil naadigst erfares, at de af vore Kanonérbaade og Joller, som ere lagte uden for Kallebo for at beskyde det Batteri, som Fjenden har opkastet ved det saakaldte gamle Pesthus, have lidt noget. Men da nu et Batteri af Tolvpundiger og Mørsere er i Stand paa Tømmerpladserne, og dette Batteri ganske dominerer det fjendtlige og gjør samme uvirksomt, saa have vore derværende Kanonérfartøjer taget en forandret Stilling.

Vi ere altsaa nu stærkt indesluttede af Fjenden, som er paa Broerne og har nærmet sig Søerne. Fjenden foruroliges ved Kugler og Bomber fra Voldene, naar og saa ofte det kan være til Nytte. Nogle faa af de fjendtlige Bomber fra Landsiden ere faldne i Byen paa Slotspladsen og nogle andre Steder, og ligeledes ere siden min sidste Rapport Bomber faldne i Citadellet, men hidindtil alle uden at gjøre Skade.

Brøndene ere rensede, og jeg lader grave flere nye Brønde. Her i Citadellet haves i en af Gravene godt drikkeligt Vand.

De paa Amager proberede 150 Morterer ere indbragte og sættes successive paa Blokke, hvoraf nogle allerede ere i Stand. Da vore øvrige Morterer kun kaste paa 3000 Skridt, men de bemeldte 150 Mørsere derimod paa 5000 Skridt, og altsaa lige saa langt som de fjendtlige, saa er dette en stor Akkvisition og bliver for os et kraftigt Forsvarsmiddel.

Jeg har ladet parlementere med Lord Cathcart om en Vaabenstilstand paa 36 Timer, blot paa den Kant mod Pesthuset og Ladegaarden, for at faa de derværende 500 elendige Mennesker indbragte

---

[1]) Ikke kommen til Kronprinsen før efter Kapitulationen; se den følgende Rapports Postscriptum.

i Byen; men da han ej vilde tilstaa mere end 4 Timer, og denne Tid var for kort til Hensigtens Udførelse, saa har jeg ikke antaget dette Tilbud, men maattet overlade disse Elendige til hans Menneskelighed.

Den største Aarvaagenhed hersker, og Deres Kongelige Højhed vil ikke tvivle paa, at Fæstningen med Standhaftighed og al den Kraft, der er i min Magt, skal blive forsvaret til det yderste, hvilket er det vigtigste.

Endnu i dette Øjeblik har jeg ingen Efterretning fra Generallieutenant Castenschjold, men jeg har med Kammerjunker og Kapitajnlieutenant Bardenfleth sendt ham et Siffer, og nu afsendt med en betroet Mand et chiffreret Brev til ham og venter nu paa denne Maade at faa Tidende fra ham.

Hvor inderlig ønsker jeg ikke at kunne under denne vigtige Krisis modtage Befaling eller høre noget fra Deres Kongelige Højhed. Jeg véd det, naadigste Herre, jeg behøver ikke at bede herom, men intet fra Deres Kongelige Højhed er mig endnu til Hænde kommet.

Saa vidt den 28de Avgust.

• Jeg har ladet Broerne eller Forstæderne afbrænde, for saa vidt dette formedelst Fjendens Nærmelse hidindtil har været at udføre. Vesterbro er afbrændt indtil Bjørnsdal omtrent, Nørrebro indtil Peblingesøen, men paa Østerbro har jeg endnu ikke kunnet foranstalte mere ødelagt end Overkrigskommissær Smiths forrige Gaard og Bryggeri ved Enden af Farimagsvejen, da Fjenden har Kanoner paa Broen ved Tuteins Gaard.

I Dag, den 29de hujus, har Lord Cathcart med en Parlementær ladet mig skriftlig vide, at han var i Begreb med at flytte de Syge og Afsindige i Sct. Hans Hospital, og forlangt Ilden fra Fæstningen indstillet paa denne Kant, indtil Flytningen var fuldført, ligesom jeg ogsaa paa hans Begjæring har ladet ham udlevere det 28de Infanteriregiments Regnskabs- og Lønningsbøger, som fandtes mellem den Bagage, som blev indbragt den 16de hujus.

I Classens Have foruroliges Fjenden baade ved Kugler og Bomber. Af deres Krigsskibe have en Del lagt sig saa vidt ind i Bugten ved Charlottenlund, som muligt; i øvrigt forholder deres Flaade sig rolig.

Ved Forposterne er ofte om Natten ubetydelige Fægtninger. Borgerskabet og Deres Kongelige Højheds Livkorps gjøre Tjeneste paa Voldene, og alt er i den største Aktivitet. Nogle af Skydeselskabernes Medlemmer møde, naar Generalmarche slaas, paa Voldene med deres store Rifler.

Intet Forsøg er endnu gjort til Landgang af Fjenden paa Amager.

I Dag synes Fjendens Antal paa Frederiksberg at være noget mindre, og det er ikke utroligt, at et Korps er detacheret mod Generallieutenant Castenschjold.

For desto hurtigere at kunne begive mig til alle Punkter og til Bekvemmelighed for alle de Mennesker, som maa indfinde sig i

Hovedkvarteret, saa vel som til de udgivende Ordrers hastigere Frembringelse, forlægges dette i Morgen til Raus Gaard paa Kongens Nytorv,[1]) som dertil er sat i Rekvisition.

Liste over de Døde og Saarede sendes herved nu underdanigst. Den brave Sølieutenant Boll er død af sine Saar.

Peymann.

## Fra Samme.

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn, den 31te Avgust 1807.
Afsendt Kl. $11^{1}/_{2}$.

Naadigste Herre!

Mine Rapporter fra 21de til 29de hujus inklusive med tilhørende Bilag ligge færdige[2]), men jeg vover ikke ved denne Lejlighed at sende Deres Kongelige Højhed samme; saa meget mere, som Lieutenant Peter v. Steffens har i en Seddel til sin Broder i Artillerikorpset meldet, at han, afsendt med Depecher fra Deres Kongelige Højhed, har haft den Ulykke at falde i Fjendens Hænder, hvilket noksom viser, hvor vanskeligt det er at faa Rapporter afsendte eller Befalinger modtagne. Lieutenant Steffens's ommeldte Seddel er sendt med en Parlementær blandt andre aabne Breve fra Folk paa Landet til deres Venner i Byen og er dateret 25de Avgust fra det fjendtlige Hovedkvartér Hellerup, og maa jeg, i Tilfælde at denne Seddel, som det synes, virkelig er skreven af Lieutenant Steffens, højligen beklage denne uheldige Anholdelse.

Men jeg bør dog ej mangle med denne Lejlighed underdanigst at indberette til Deres Kongelige Højhed, hvad vi i Dag haver udrettet, og den Fordel, vi har haft.

For at rekognoscere den Classenske Have, som siden nogle Dage er i Fjendens Magt, og hvor han har mange Jægere, beordrede jeg i Morges Kl. 4 et Udfald gjennem Citadellet under Oberst v. Bech af norske Livregiment. Tropperne vare 3 Batailloner Infanteri, Skarpskytter af Garden, Regimentsjægerne, Livjægerne og Skytterne, og dette Korps blev medgivet 8 Kanoner. Vor Hensigt blev aldeles opnaaet. Alle de i Classens Have værende Bygninger tillige med en Del af Skoven der blev opbrændt, og efter at de fjendtlige Jægere vare fordrevne, blev Haven nøjagtigen undersøgt, og man forvissedes om, at Fjenden, som der ofte er bleven foruroliget, ikke har haft Lejlighed til der at anlægge noget Batteri. Da dette var fuldført, saas stærke fjendtlige Kolonner i Anmarche saa vel fra Vibenshus som fra Strandvejen, og vore Tropper trak sig da i god Orden ind i Citadellet.

---

[1]) Nuværende Hôtel d'Angleterre. [2]) Foruden den i det tidligere trykte Rapport af 21de og den foranstaaende af 29de, kjendes kun en af 24de, som blot indeholdt en kort Meddelelse om Sødefensionens Færd og om Tschernings Kapitulation.

Vore brave Tropper have udført dette Foretagende til min fulde Tilfredshed. Affæren var forbi Kl. 7 Slæt.

Da ingen Rapporter endnu ere indkomne eller samlede, saa er det ikke i min Magt i dette Øjeblik at bestemme vort Tab, men jeg formoder, at det vil kunde anslaas til 70 à 80, der dels ere faldne for deres Konge og Fædreland, dels ere saarede.

Jeg selv fik i Nærheden af Citadellets Udenværker en Musketkugle gjennem mit venstre Ben, men Saaret er ikke betydeligt, da Kuglen kun er gaaet igjennem Kjødet uden at beskadige Sener eller Ben.

Under Affæren medvirkede vore Kanonérbaade og Bombefartøjer, og Bomber kastedes fra den fjendtlige Flaade og fra Citadellet. Denne Bombardering vedvarer endnu, og Hr. Kommandør Bille har i dette Øjeblik mundtlig meldet mig, at et fjendtligt Krigsskib, sandsynligen et Bombeskib, er sprunget i Luften, og en Adjudant af Søetaten har senere udsagt, at den hele fjendtlige Række af Bombeskibe, som laa i Bugten af Charlottenlund, drives der fra og forfølges af vore Kanonérfartøjer. Dette er altsaa Mage til Affæren den 23de hujus.

Jeg beder Deres Kongelige Højhed at modtage med Naade denne min foreløbige Beretning.

Peymann.

P. S. Dette Brev var bestemt til at afgaa med en Rejsende gjennem Sverig, men det kom samme Dag tilbage, ligesom jeg senere forgjæves har forsøgt paa at sende Deres Kongelige Højhed Efterretninger.

Foruden før ommeldte fjendtlige Krigsskib, som under Affæren den 31te Avgust sprang i Luften, er et andet under samme Affære sunket.

Oven meldte, til 70 à 80 Mand anslaaede, Antal af Døde og Saarede berigtiges ved den her medfølgende Liste af 31te Avgust.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Hasle Præstegaard, den 29de Avgust 1807.

Til Kronprinsen!

Naadigste Herre! En saadan Melding ville Gud bevare Deres Kongelige Højhed for at erholde oftere!

I Morges blev meldt, at et Korps Fjender marcherede imod Kjøge. Antallet blev angivet for 12 à 1400 Mand.

Strax bleve Patrouiller og nogle Skarpskytter, for at rekognoscere og besætte Skillingskroen, udsendt, som de gjorde, fremdeles 1 Bataillon Øboere med 2 Kanoner og 2 Batailloner til deres Soutien, Rytterne og endnu nogle Landryttere. Siden sørgede jeg for alt øvrigt. Efter at alt var i mine Tanker vel ordnet, blev mig meldt,

at de 3 Batailloner fra Øerne vare løbne tilbage uden at gjøre et Skud. I deres Sted fik jeg 3 andre Batailloner opstillede med 6 Kanoner, hvorved disse 3 Batailloner standsede. Fjenden kom nærmere; Artilleriet gjorde sin Skyldighed; 1 Bataillon under, jeg tror, Major Michelsen fyrede nogle Gange. Men 5 Batailloner forlode Pladsen uden at skyde et Skud. Da jeg ingen saa' imellem Kjøge og Fjenden uden mig og mine Adjudanter, retirerede jeg med i Haabet at sætte mig bag Kjøge, hvor 1 Bataillon med 2 Kanoner og nogle Detachements, som vare kastede i Skoven for at dække min Ryg for Surprise, stode. Men der var intet Hold paa Folket, og endskjønt jeg red foran dem, sprang af min Hest for at formere en Bataillon, saa var det dog forgjæves.

Landeværnet er saaledes løbet ud af hinanden, at ikke 10 Mand ere samlede. Ja, med Blusel maa jeg sige at have bemærket, at de fleste have kastet Gevær og Mundering i Grøfter og Buske, for i Bondetrøjen at undvige desto lettere. Kort sagt, min naadige Herre, ingen Flok kunde have vist sig mere ræd. Man kan ikke sige, at vi ere slagne ud, men kyste ud; thi jeg tror ikke, at 30 Mand ere skudte og blesserede, som var en Følge af deres Forsigtighed. Iblandt de Døde er en Kapitajn Qvistgaard fra Gjerdrup; en Kanonkugle gjorde det.

Ved Sedler har jeg averteret Landeværnet, hvor jeg er, for at de kunne samles hos mig. Men, min naadige Herre! jeg venter ingen. Hvor ubehagelig denne Stilling er for mig, vil Deres Kongelige Højhed let se, thi endskjønt min Disposition, min Rolighed i Affæren, og at jeg selv har ført 2 Batterier, staaet af for at formere Bataillon — saa er det dog knækkende.

Min Ulykke kom med Foreningen af de laalandske Batailloner, hvilke havde den højre Fløj, og som var givet under Generalmajor Oxholm. Dog, Generalen til Vidnesbyrd maa jeg sige, at han, forinden vi ventede dette Angreb, har opmuntret sine Folk og lige saa vel som jeg gjort alt, for at holde dem fra at løbe.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Grev J. Moltke til Rønnebæksholm, Bataillonschef i søndre sjællandske Landeværnsregiment.

### Rapport
om Affæren ved Kjøge den 29de August 1807, for saa vidt den 2den Bataillon af det søndre sjællandske Landeværnsregiment havde Del deri.

Da Hans Excellence Hr. Generallieutenant v. Castenschjold Dagen tilforn havde befalet, at Bataillonerne skulde øves fornemmelig i at lade, gav jeg Kompagnicheferne og Commandeurs for Kompagnierne Ordre at rykke ud om Morgenen Kl. 4½ Slæt, for at øve Folkene i

Chargering og i de letteste Evolutioner; — thi idelig blind Alarm og falske Rapporter om, at Fjenden nærmede sig, tillod mig, da Tiden desuden var kort, kun at øve Folkene i det nødvendigste.

Om Morgenen Kl. $5^1/_2$ saa' jeg i min Kikkert fra Loftet paa gamle Kjøgegaard en fjendtlig Kolonne, som bestod af ikke ubetydeligt Kavaleri, Jægere og Artilleri, i Marche paa Landevejen imod Kjøge. Den nærmede sig Korporalskroen, og dens Avantgarde lod begge Flankerne rekognoscere ved enkelte Patrouiller. Dette meldte jeg General Castenschjold skriftlig ved en Ordonnans, som kom tilbage med den Efterretning, at Generalen var reden ud og min Anmeldelse modtagen af en Adjudant.

Uden at vente paa videre Ordre samlede jeg Bataillonen og satte mig strax i Bevægelse for at tage en passende Position, hvor fra jeg, i Tilfælde at der skulde formeres en ordre de bataille, hurtig kunde skride til, hvor jeg troede at kunne virke. Efter at jeg havde sat mig i Marche, kom en Adjudant fra General v. Castenschjold, som gav mig Ordre at dække den venstre Flanke af det hvide Knæ. Da jeg kom der, forefandt jeg en Bataillon, kommanderet af Major v. Michelsen, som exercerede sine Folk, omendskjønt den højre Flanke alt var i Attaque mod Fjenden ved Skillingskroen.

Jeg tog min Stilling saaledes, at jeg dækkede den venstre Flanke af Major Michelsens Bataillon; en dobbelt Grøft med et levende Gærde, som jeg lod afhugge, tjente mig til Brystværn, og omtrent 70 Frivillige, der staa under min Kommando, og der som Jægere bleve posterede i Hækker og Diger, dækkede min venstre Flanke, der ikke kunde bruges sluttet, da den bestod af uøvede Folk, jeg ej kunde vente mig noget af. De Kanoner, man havde sendt mig, havde ikke mere end 4 Patroner, som ej engang vare passende til deres Kaliber.

Da jeg havde taget denne Stilling, blev Bataillonen beskudt i Fronten med en heftig Ild af Fjendens Bøssekugler og Kardætsker, som dog ingen Skade gjorde, da de vare rettede for højt og gik over vore Hoveder.

Bataillonen vaklede lidet og begyndte at blive urolig, men Posten skulde holdes, hvad det end maatte koste. Folkene bleve atter samlede i militærisk Orden, og da jeg havde ladet skyde efter et Par, som vilde flygte, blev alting siden i den befalede Orden.

Da mine Folk i nogen Tid havde udholdt den fjendtlige Kanonild, defilerede i Raskhed en Bataillon forbi min højre Flanke og lod sin Fane i Stikken, som Lieutenant Ronacher reddede, der med nogle faa Folk stødte til min Bataillon, hvor han holdt Stand til sidste Øjeblik. Jeg formoder, at Bataillonskommandøren havde set, hvorledes den højre Flanke ved Skillingskroen i Uorden trak sig tilbage, og at han vilde formere Linien, som hidtil havde været skraa, i lige eller og besætte Aaen, der løber fra Lellingegaarden til Stranden, og saaledes have Kjøge By i Fronten og sætte sig der i Kommunikation.

Jeg stod nu alene med min Bataillon uden at kunne indhente Ordres, eller fik nogen, hvor jeg maatte formode, at Kjøge var besat

af vore Tropper. Da jeg saa' min højre Flanke aldeles blottet ved en flugtlig Retirade, og at Fjenden rykkede frem med Kavaleri og Kanoner for at afskære mig, holdt jeg Krigsraad med mine Officerer, at de skulde være Vidne til Umuligheden af at holde vor Position længere, men tillige instruerede jeg dem, hvor vi vilde sætte os for at være i Kommunikation med Kjøge, som skulde blive Støttepunktet for vor højre Flanke.

Da jeg kommanderede Bataillonen omkring, havde vi henved 800 Skridt at trække os tilbage over et Gærde for at kunne besætte den Vej, som løber fra Kjøge til Ringsted. Efter at Bataillonen var kommen over Gærdet og paa ny vilde gjøre Front imod Fjenden, rykkede dennes Jægere saa rask frem, at vi, inden vi saa' os om, havde dem baade i Ryggen og i Flanken. Folkene kom i Uorden og adspredtes, saa at kun 2 Lieutenanter og omtrent 30 Mand bleve fangne med mig paa en Plet, hvor vi vare omringede og havde Aaen, som Fjenden var Mester af, bag ved os.

I Tilfælde af en Retirade havde jeg Ordre, at denne skulde ske igjennem gamle Kjøgeby, og at jeg skulde sætte mig paa højre Side af den Aa, som løber fra Lellingegaarden forbi gamle Kjøgegaard og Kjøge selv til Stranden; men dette blev mig umuligt at iværksætte, da Fjenden havde fundet Midler til at istandsætte Overgangen ved Lellingegaarden, hvor General Castenschjold havde ladet den lange Bro over Aaen afbryde, og den Bro altsaa ogsaa var besat, jeg skulde over, hvor jeg aldeles var afskaaren.

Havde denne Post ved Overgangen til Lellingegaarden været besat med vel betjente Kanoner, havde man ved de lave Steder af Aaen stillet et tilstrækkeligt Infanteri, saa var Fjenden sandsynligvis bleven nødt til at forcere Overgangen, hvilket ikke vilde være sket uden betydeligt Tab paa hans Side; var Retiraden fra vor højre Fløj ikke sket i slig Uorden, men dækket af Kanoner, Kavaleri eller endog kun af et godt Infanteri, saa at det havde vundet Tid til at sætte sig paa den anden Side af Aaen, havde man dernæst i Forvejen opkastet et godt Batteri foran paa den anden Side af Broen over Aaen ved Kjøge, saa var efter min Formening vor Armé ej bleven aldeles ødelagt, i det mindste havde den da undgaaet den Vanære, som følger med en fuldkommen Flugt.

Men det er langtfra ej min Hensigt at gjøre nogen Bebrejdelser; det er tungt for enhver retskaffen Kriger, han være General eller Bataillonschef, naar han anstrænger sine egne Kræfter, da at savne alle Midler, hvormed han skulde virke.

Landeværnet var uorganiseret, uvant til Krigen og Felttjenesten, manglede baade Officerer og Artilleri; thi de Kanoner, som hist og her gaves frivillig fra Herregaarde, vare af forskjellig Kaliber, med maadelige Lavetter og til Dels ubrugbare. I Forsørgelsesanstalten for Soldater var ingen Orden. — Alt dette virkede og maatte virke paa den gemene Mand, der tabte Modet og glemte den Pligt, der bød ham værne om sit Fødeland. Intet Under derfor, om Affæren selv kastede en Skygge paa den Iver, som burde besjæle enhver Mand i

Armeen, og det var en ren Umulighed [for] hvilken som helst General eller Befalingsmand at udrette noget med et sligt Korps.

Min Ære, som jeg under 4 Aars Campagner i fremmed Tjeneste tør smigre mig med at have bevaret fri for Pletter, byder mig at frasige mig min hidtil førte Kommando ved Landeværnet; men gjærne modtager jeg enhver Kommando over regulære Tropper, som kan anstaa mig i min Charge, og min Attraa skal stedse være at tjene mit Fædreland, hvad Øjeblik det forlanges, og det med den Troskab og Pligt, jeg skylder det.

J. Moltke.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Næstved, den 30te Avgust 1807.

Naadigste Herre!

I dette Øjeblik meldes mig af en Anonym, at ikkun Kapitajn Qvistgaard af Officererne skal være saaret, men derimod 30 à 40 Officerer af Landeværnet fangne, hvilket jeg ikke kan tro, og 10 à 1200 Mand. De første skulde blive fri, de sidste føres til Kjøbenhavn.

Grev Moltkes og Køppens Batailloner savne og en Del Folk af de andre, da ikkun meget faa have indfundet sig i Næstved. I Dag have de engelske Husarer været paa Bregentved. Dette Strejfkorps regnes paa henimod 4000 Mand og har 6 svære Pièccer med sig. At de kan have gjort mange Fanger, er formodentlig [en Følge af], at Folkene, som aldeles ingen Orden vilde holde, have lagt sig i Skovene. Nu gaar det Rygte, at Kammerherre Staffeldt[1]) er kommen til Vordingborg. Faa Pièccer havde vi, og af dem ere og de fleste gaaet forloren.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## En Rapport fra Sekondlieutenant Christophersen af søndre sjællandske Landeværnsregiment til hans Bataillonskommandør, indgaaet til Hovedkvarteret i Kiel.

[Paategnet med Blyant saaledes:]
uden Datum, formodentlig først i September.

### Rapport til Major Baron Wedel.

Den 29de Avgust Kl. 9 om Morgenen fulgte jeg Bataillonen fra Exercerpladsen uden for gamle Kjøge, som stillede sin højre Fløj

[1]) Chef for norske Jægerkorps, Oberst B. D. Staffeldt, der var kommen til Holsten (II. S. 387), og der fra tillige med de andre norske Officerer, som vare ankomne til Holsten, efter Nederlaget ved Kjøge sendtes over Laaland til Castenschjold.

efter Bataillonschefens Ordre op til det saakaldte hvide Knæ; dernæst tog den tvende Gange en nærmere Stilling hen imod Fjenden og formerede sin venstre Flanke imod de sig stedse nærmende Skarpskytter og Dragoner. I denne Stilling gav den tvende Gange nogle Skud paa Fjenden og blev staaende endnu nogen Tid, efter at vort Kavaleri og Artilleri var retireret, indtil alle i Ilden værende Bataillоner vare vegne for det fjendtlige Artilleri, da Bataillonschefen kommanderede: „Omkring! Marche, Marche!" Nu fulgte jeg Major Baron Wedel og Fanen, og vi trak os paa venstre over Broen uden om Kjøge. Strax paa Vejen saa Majoren General Castenschjold holde med en Del Folk omkring sig. Han talte derpaa nogle Ord med Generalen, kom til mig igjen og bad mig skynde mig i Forvejen med Fanen og Fanevagten, for om muligt at samle Bataillonen ved Herfølge; han selv skulde følge den saa hurtigt, som hans Kræfter tillod det. Nu marcherede jeg under uafbrudt Kardætskild af de fjendtlige Kanoner og af Jægernes Riffelild med Fanen efter Hr. Majorens Ordre paa højre ad Kirkegaarden til. Her vajede allerede én Fane; jeg trak mig derfor til venstre, vilde oppebie Majoren, da i det samme Adjudanten ved 2den Bataillon, Hr. Lieutenant v. Weinholdt, kom tilridende, tog Fanen fra Underofficeren, som bar den, med sig paa Hesten og ilede bort med den. Da han var Adjudant ved Bataillonen, troede jeg ikke at burde og kunde i Skyndingen heller ikke imodsige ham. Desuagtet fulgte jeg ham, saa længe det til Fods var mig muligt. Omsider stødte jeg paa en Del Folk af de retirerende Batailloner, som bleve anførte, blandt andre, af de Herrer Major v. Tillisch og Kapitajn v. Arentzen, som bøde mig at følge til Næstved. Her erfór jeg først Dagen efter, at Fanen af Hr. Lieutenant v. Weinholdt var bleven bragt i Sikkerhed. Paa dette Sted blev Landeværnet af Hr. Generalen dimitteret[1]).

M. S. Christophersen,
Sekondlieutenant.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Kallehave, den 2den September 1807.

Naadigste Herre!

Deres Kongelige Højheds Skrivelse med Kapitajn Hommel har jeg i Nat modtaget.

Haabet at se Deres Kongelige Højhed opliver mig og vil oplive den ganske Nation.

Geværer, Artilleri og Ammunition trænge vi meget til. Imidlertid, da de laalandske Batailloner, i det mindste de 3, slet intet have lidt, og vist en betydelig Del af Sjællands Landeværn og kan støde til, synes alting at burde falde ud efter Deres Kongelige Højheds

---

[1]) Herom Oplysning i det følgende Brev fra Castenschjold.

Ønske. Af Kavaleriet har jeg konserveret en 350 Mand, men af Fodfolket ingen; da jeg maatte bevogte de sidste faa som Arrestanter. har jeg ladet dem gaa ud af hinanden til nærmere Ordre.

Foruden denne Aarsag havde jeg endnu, at Fjenden skulde tro Landeværnet opløst og standse deres Strejferier, som og virkelig ere nu ubetydeligere, hvilket, om det var vedblevet, vilde have nødsaget mig at gaa med Kavaleriet til Øerne for at konservere det. Men da Omstændighederne forandrede sig, har jeg og forandret mit Forsæt og bekjendtgjort, at lykkelige Omstændigheder ere indtrufne, der synes at have haft god Indflydelse.

Englændernes Skyts er uforligneligt; dog skyde de noget højt. Deres Kavaleri er og godt, men Fodfolket skal være maadeligt. Deres Tjeneste er idel Opmærksomhed, saa at intet kan erfares, uden naar de ser. Ved Vetterslev, 1 Mil sønden for Ringsted, have de brudt Broen af og forskanset sig. Den Retfærdige staa Deres Kongelige Højhed og os bi, at vi maa jage Fjenden ud af Landet. I Dag gaar jeg tilbage til Næstved for at observere Fjenden og lade, som man kunde imodstaa ham.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Chefen for 1ste sjællandske Bataillon let Infanteri, Oberstlieutenant T. J. Wegener.

**Burg paa Femern, den 3dje September 1807.**

Underdanigst Promemoria.

Deres Kongelige Højhed undlader jeg ikke underdanigst at rapportere følgende:

I Gaar Eftermiddag blev meldt, at en stor engelsk Fregat havde ankret lige for Dybet eller Havnen paa østre Side af Femern Sund, hvilken havde udsat 4 Barkasser og Slupper, som styrede imod Landet. Jeg ilede strax til Havnen med 1ste Kompagni af Bataillonen, hvor vi fandt en Barkasse med 60 til 80 Mand, roende lige til en der liggende Jagt. Med Lieutenant Falsens[1]) Hjælp, som med Søfolkene var beskæftiget med Baadenes Istandsættelse til Laalands Expedition, besatte vi 5 à 6 Baade med Mandskab, for om muligt at afskære Fjenden. Men denne lykkedes det at besætte Jagten og med den favorableste Vind at tage Vejen ud af Havnen. Baadene lagde derfor til en Jordtunge, hvor Skibet maatte passere i en Distance af 2 til 300 Skridt. Folkene posteredes her og anbragte en ikke uvirksom Ild, hvorpaa Skibet blev staaende paa Grund. Fjenden forlod samme uden at sætte det i Brand, hvortil han ikke

---

[1]) Premierlieutenant J. C. de Falsen, som forestod en Del af Transportvæsenet mellem Femern og Laaland.

lod sig Tid, og skyndte sig bort med Barkassen, hvor fra den af og til sendte os 12 til 16 Kardætskskud, som og bestandig fyrede med Bøsser, dog uden Virkning, da de fleste Skud gik for højt. Kun 2 af mine Folk bleve trufne uden at tage Skade, en paa Geværskæftet, som blev slaget i Stykker, og den anden fik et Skud igjennem Patrontasken. Af Fjenden har man set 5 til 6 falde. Kanonerne, som jeg beordrede, da jeg kom til Stedet, kunde først komme, da Barkassen alt var ude af Skuddet. Et Dragon-Detachement og det halve fjerde Kompagni, som laa nærmest, sendte jeg til Sundet, hvor 3 fjendtlige Fartøjer havde taget et lybsk Skib. Jeg ilede med Kanonerne ligeledes der hen, men ved Ankomsten var det mørkt. Dette Skib var ligeledes kommet paa Grund, og [Fjenden] havde forladt det efter en heftig Skyden fra den anden Side af et Kommando af Hs. Højhed Prins Christian Frederiks Regiment. Jeg kan ikke noksom rose den brave Stemning blandt vore Folk. Med al Raskhed og Munterhed var Officerer og Mandskabet ufortrødne og utrættelige til at udføre alle givne Befalinger. Fregatten er i Morges Kl. 9 afsejlet. Lieutenant Falsen har gjort sig Haab om, at jeg maaske i Aften kan komme til at afsejle med en Del af mit Kommando.

Underdanigst
Wegener.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Tjørnemark paa Møen, den 4de September 1807.

Naadigste Herre!

Forfulgt af en 8 à 900 Englændere med 2 Sexpundiger og 1 Haubits, har jeg været nødt til at gaa til Møen og Falster, hvorved Kavaleriet er reddet tillige med en Del Geværer, 2 Kanoner og den overblevne Ammunition. De laalandske Batailloner med 2 Kanoner ere og i Behold. Kapitajn Guldberg med nogle Jægere er kommen til Laaland. Kysten af Møen er besat efter Omstændighederne. I disse Dage har man hørt en stærk Kanonade ved Kjøbenhavn. Fjendens Attaque gaar efter Sigende paa Østerport.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Kapitajn A. M. Wenzel Haffner af Generalkvartermesterstaben.

Den 4de September 1807.

Deres Kongelige Højhed

tilskriver jeg underdanigst disse Linier fra Krams ved Rødby paa Laaland, hvor jeg, selv efter tvende forgjæves Forsøg, endnu lige saa lidet har kunnet komme over Vandet som fra Nakskov til Langeland.

General Castenschjold gav mig det Opdrag, at underrette Deres Kongel. Højhed om Detailen af alt det i Sjælland ved Armeen forefaldne, og jeg ilede for at bringe dette og for at være snarest ikkuns muligt tilbage. Fra i Mandags Morges til nu Onsdag Aften har det dog ikke været muligt at komme over, og da jeg ønsker og bør dele Skæbne med Generalen, tror jeg at maatte ved Pennens Hjælp og det sikre Bud, som bringer disse Linier, underrette i det mindste om Hovedsagen, da Deres Kgl. Højhed dernæst dog ligefuldt vil vide at tage de fornødne Mesures.

At Armékorpset, uden at være slaget, har ladet sig drive paa Flugt af panisk Skræk, vil være Dem tilmeldt fra flere Sider, men des værre maa jeg tilføje, at det ogsaa saa godt som er opløst tillige, thi Mandag Morgen var det smeltet ved Forløbning fra 9000 Mand til knap 8—900 Mand.

En grænseløs Fejghed, frembragt ved Tidernes Aand og den engelske Proklamation, Indhøstningstiden og Erindringen om Hjemmet og Familie, beherskede strax det hele Landeværn, og alle anvendte Midler hævede den ikke. De 4 Batailloner fra Smaaøerne vægrede sig formelig [ved at forlade Øerne]. Disse bleve endelig bevægede dertil, men løb ved første Skud af Fjenden og tiltvang sig ved Færgestederne Tilbagefarten til Laaland, Falster og Møen, hvor de nu ere og næppe ville være at bringe til at forlade, som desuden er vanskeligt, da de fleste af disse Bataillouers Officerer ere fangne.

Generalen var fra Positionen ved Kornerup marcheret til Kjøge for at forene sig med General Oxholm og underhavende 4 Batailloner, som Fjenden gjorde Mine til at ville afskære. Foreningen skete, men de Fordele, den skulde bringe, høstedes ikke.

Det fjendtlige Korps, som angreb i Positionen ved Kjøge, var 1500—2000 Mand stærk, nemlig 12 Eskadroner Husarer og Dragoner, 3 Batailloner, hvoriblandt 1 let Infanteri, og 12 Pièccer ridende Artilleri.

Ved Fjendens Ypperlighed i Vaaben og alt, maatte vi søge at erstatte alle Ufuldkommenheder ved et imponerende Tal. Vi maatte søge at undgaa enhver Fægtning for at opfylde den lagte, vist rigtigste Plan.

Denne blev aldeles kuldkastet ved et Angreb af Fjenden, som maatte bydes Spidsen. De laalandske Batailloner toge strax Flugten, og de andre fulgte paa en vanærende Maade, uagtet Generalens og mange Officerers yderste Anstrængelse.

Enhver Mand benyttede denne, ligesom forønskede, Lejlighed til at slænge Gevær og al Armatur fra sig og til at løbe hjem.

General Oxholm er tagen til Fange tillige med en stor Del Officerer, som alle gjorde sig Umage for at standse Uordenen, men som derfor vare nær ved at skydes og stikkes ihjel af deres Undergivne.

Resten af Armeen samledes til Næstved og bestod af omtrent 2 Batailloner Infanteri, 300 Ryttere i Steden for 600 og 4 Kanoner i Steden for 15.

Natten fra Søndag til Mandag stode vi i Bivuak imellem Næstved og Vordingborg, men rykkede ind igjen i Næstved om Morgenen. Fjenden havde alt haft Patrouiller til 1 Mil fra Næstved, da jeg afrejste for at rapportere Deres Kgl. Højhed denne Sagernes Tilstand, der, Himlen være lovet, ikke grunder sig i Fejl eller Forseelser, men andre her indvirkende Aarsager, der af ingen General eller anden Officer kan hæves.

Om det vil være muligt at rejse Landeværnet end en Gang, vil Tiden lære, og næppe gaar det an, da de fleste Geværer enten ere bortkastede eller tagne af Fjenden fra Bortløberne. Blottet for Ammunition (thi denne samt andre Forraad havde Bagagen), samtlige Kirurger, Feltkommissariatet — alt blev taget over denne saa ilsomme Flugt —, ere videre Forsøg vanskelige.

Generalen vil saaledes med den liden Rest af Armeen enten have kapituleret eller reddet sig paa Smaaøerne eller, hvis Fjenden er forbleven i Lejr ved Kjøge, efter Aftale benytte denne Omstændighed for nogen Tid at holde sig i Sjælland flakkende.

Ulykkeligt er det, at et skjønt Korps af 2000 Mand, som jeg var i Begreb med at samle, nu ikke erholder Existens, da jeg er forjaget fra Samlingsstederne, og desuden ved nu indtraadte Omstændigheder ingen vilde møde. Dettes Forening snarest muligt med Armeen var aftalt med Generalen, og da vilde en videre Forstærknings-Plan, stemmende ogsaa med Deres Kgl. Højheds for mig angivne Ideer, være bleven udført, og Kjøbenhavn ganske tilforladelig bleven undsat.

Lykkelige Udfald fra Kjøbenhavn kunne ikke fordrive Fjenden; dette maa ske ved Tropper uden fra, og var det muligt at lande nogle, maaske oplivedes Haabet derved paa ny, og Landeværnet vendte tilbage til sin Pligt. Derfor anraaber ogsaa jeg Deres Kgl. Højhed om Forsøg i denne Henseende; og at reussere holder jeg for meget mulig. Dersom General Castenschjold endnu har noget Korps, vilde Kapitajner og Lieutenanter af Infanteriet samt Ritmestre og Lieutenanter af Kavaleriet være ham særdeles velkomne, da der er stor Mangel paa Anførere, naar en Armé igjen rejses, det er at sige, hvis Fjenden ej oversvømmer hele Øen.

Skyts, Ammunition og Patroner mangle aldeles. Maaske dette kunde jævnligen tilføres fra Heiligenhafen til Laaland. Uden disse Ting kan intet udrettes mod en organiseret og vel forsynet Fjende.

De fjendtlige Jægere og deres ridende Artilleri ere uimodstaaelige; i det mindste troede Landeværnet dette.

Jeg maa slutte dette, da de engelske Skibe fjærne sig og Farten bliver fri. Lettelig ses det, at Smerten over det forefaldne er Aarsag til dettes Ufuldstændighed. Fra Generalen til den sidste Officer ere alle frapperede over en saa almindelig Fejghed; men det var ikke Soldater, det var Bønder, vi stillede i Geledder. Frimodig bør enhver ved Pligtopfyldelse fremtræde for Deres Kgl. Højhed i Tiden.

Underdanigst
Wenzel Haffner.

## Fra Generalmajor J. Ewald.

Neustadt, Sonnabend den 5ten September,
Nachmittags 3¾ Uhr, 1807.

### Rapport.

In diesem Augenblick komme ich hier zurück. Eine Meile von hier auf der Landstrasse erhielt ich beiliegenden Rapport von Liliencrone[1]), der Ewr. Königl. H. unterthänigst überreicht wird. Da nun, Gott Lob und Dank, der Oberstlnt. Wegener glücklich übergekommen, und zu vermuthen steht, dass der Major Holck mit dem 2ten Theil in dieser Nacht dasselbe Glück hat, und Femern nicht unbesetzt gelassen werden darf, so lasse sogleich Major Waldeck, der in Grömitz liegt, zu mir rufen (denn auf den alten, ehrlichen Hobe kann ich mich jetzo gar nicht verlassen), welcher sobald als möglich mit dem schleswigschen Jägercorps aufbrechen, die in Grömitz bei sich habende 2 3℔'s mit sich nehmen, so nach Gr. Brode marschiren und dann mit Conduite nach Femern übergehen soll. So bald Liliencrone kömmt, und ich die gewisse Nachricht habe, dass der 2te Übergang auch geglückt ist, so gehe selbst fort und lasse den übrigen Theil so gut als möglich folgen. Und da ich hoffe, dass die Dragonerescadron unter Major Thienen, welche übergegangen ist, ihre Pferde schon zurück geschickt hat, so werde auch die 1ste Escadron unter Mechlenburg dem Jägerkorps folgen lassen. So habe ich von Allem etwas in der Gegend. Ich werde so viel als möglich sorgen, dass der Marsch keinen Lärm macht.

Hiebei wage ich mit Ehrfurcht unterthänigst vorzuschlagen, dass wohl der Correspondent, die Neue Zeitung, der Merkur und das Kieler Blatt in Aufsicht genommen werden müssten; sonst fürchte ich, lieset man den glücklichen Uebergang des Oberstlnt. Wegener in den Zeitungen.

Gott gebe ferner Glück, segne und erhalte Ew. Königl. Hoheit.

Ewald.

## Bilag: Liliencrones Rapport.

Burg auf Femern, den 5ten September 1807,
Sonnabend Morgen 5½ Uhr.

### Pro Memoria.

Gestern Abend, Freitag den 4ten September, um 10 Uhr ist der Oberstlnt. v. Wegener mit der ersten Expedition von hier nach Laaland herüber gegangen. Der Wind war sehr gut, und die Nacht dunkel. In diesem Augenblick, Sonnabend Morgen 5 Uhr, bin ich auf dem Thurm gewesen und höre von der Nachtwache, dass die ganze Nacht

---

[1]) Ewalds Adjudant, Premierlieutenant L. C. C. Liliencrone, sendt af ham til Femern i Henhold til Kronprinsens Ordre af 31te Avgust. Se S. 57. Lieutenantens Rapport følger herefter.

nichts zwischen Laaland und hier bemerkt, auch bei Tagesanbruch nichts von englischen Schiffen in der Gegend gesehen ist. Ich eile daher, Ewr. Hoch. und Wohlgeb. die glückliche Nachricht mitzutheilen, dass die Ankunft der Expedition, Gott lob! nicht zu bezweifeln steht. Es kamen mehr Böte zusammen, als erwartet wurden, und so sind 350 Mann wenigstens mit herüber gekommen.

Der Major Holck ist mit 2 Compagnien und 24—28 Mann von der Artilleri, und ein paar Dragoner noch zurück geblieben, und es muss nun natürlich ganz von Umständen abhängen, wenn diese weggehen, allein schon bei dem Transporte sind hier mehrere Böte, als Mannschaft sie zu besetzen.

Erhalte ich keine näheren Befehle von Ewr. Hoch. und Wohlgeb., so bleibe ich hier, bis der letzte Mann weg ist, und melde sogleich alles, was vorfällt.

Der Seeofficier Lnt. Falsen denkt, wills Gott, heute Abend zurück zu kommen; Ew. Hoch. und Wohlgeb. können die Ordnung und Stille nicht denken, mit der er alle seine Anstalten zum Übergang machte; sobald ich ihn sprechen kann, melde ich das Nähere vom Übergang.

Ich werde heute alle Nachrichten, die zur Beförderung der Einquartierung dienen können, sammeln. Da auf der Insel Femern 40 Dörfer sind, so kann die Mannschaft sehr leicht untergebracht werden; auch ist das, was hier noch ist, zur Besetzung der Insel selbst wohl lange nicht hinlänglich.

Die Freude die erste Expedition geglückt zu sehen, die Hoffnung derselben bald zu folgen belebt hier Jedermann.

Liliencrone.

## Fra Grev Hans Rantzau[1]).

Skjælskør, den 5ten September 1807.

Unterthäniger Rapport.

Seitdem ich mich bei dem General Castenschjold meldete, und kein Gegenstand für benannten Hrn. General wichtiger war, wie die Stellung der gegen denselben wirkenden Truppen zu wissen, erhielt ich die Ordre, mich davon zu unterrichten, und wenn es möglich sein sollte, demselben davon Bericht abzustatten. Auf meiner Rückreise hier in Skjælskør nehme ich mir heute, den 5ten September, die unterthänige Freiheit Folgendes zu melden, in der süssen Hoffnung, dass ich die Möglichkeit erreiche, Ewr. Königl. H. dadurch meinen schuldigen Diensteifer zu bezeugen.

Den 1sten Sept. lag der Herr General Castenschjold mit ungefähr 100 Mann in Kallehave gegen Møen über, andere 60 Mann von der Schwadron des Rittmeisters Ludvigsen lagen in Vordingborg.

---

[1]) Se Kronprinsens Brev til Castenschjold af 18de Avgust S. 49.

In der Nacht vom 1sten zum 2ten September kam die Nachricht an, dass ein Commando von 1 Officier und 12 Mann in Næstved angelangt sei. Dies bewog den Hrn. General Castenschjold, sogleich denselben Tag von Morgens $4^1/_2$ Uhr bis Nachmittags mit allen noch übrigen Truppen, das heisst mit ungefähr 164 Pferden, über nach Møen und Falster zu gehen und sein Hauptquartier auf Møen in Stege zu nehmen. Nur gaben der General Befehl, die Stärke und Stellung des nachsetzenden Feindes zu erforschen und demselben, wenn es mir möglich sein würde, davon Bericht abzustatten. Ich war so glücklich dem Hrn. General Castenschjold noch selbigen Tages die Meldung zu übersenden, dass der General Linsing[1]) mit 372 Husaren und 95 Jägern, auch 3 Stück 8pfündigen Kanonen, am 2ten September um $1^1/_2$ Uhr Nachmitttags über Præstø von Næstved aufgebrochen sei, um den General Castenschjold in Vordingborg oder, wo er sonst sei, aufzusuchen. Diese Meldung muss durchaus weit früher, wie die feindlichen Truppen dem Hrn. General nahe waren, in dessen Händen gewesen sein. Leider hat man in Næstved alle unglücklicherweise zurückgelassenen Waffen nicht aus den Händen des Feindes retten können. Der General Linsing ist also am 2ten September mit 467 Mann und 3 Kanonen auf Vordingborg marschirt. Wahrscheinlich wird der General Linsing viele Mühe haben, den Hrn. General Castenschjold anzugreifen, da alle Fahrzeuge aufgenommen sind, und von Kallehave nach Møen mehr wie Schussweite ist. Dies ist auch gewiss der Grund, warum bis heute nichts vorgefallen sein kann, da man bis jetzt keinen Schuss gehört hat. Von der andern Seite steht ein Obrist jetzt, seitdem General Linsing abgegangen ist, mit ungefähr 3000 Mann in Ringsted. Dieser Obrist hat bereits mehrere Requisitionen in Force dortigen Districten auf dem Lande und selbst in Slagelse ausgeschrieben. Auch hat er auf mehreren Stellen gefordert, dass man alle Karten des Landes und alle Waffen abliefern solle. So viel meine Kräfte und meine Überredung es vermochten, habe ich die Landleute dazu beredet, die Gewehre zu verstecken, weil ich überzeugt wäre, dass Ew. Königl. H., sobald es die Möglichkeit erlaubte, Truppen senden würden, um dies schöne Land von Feinden zu befreien; bei vielen ist es mir geglückt, vorzüglich da, wo die Civil-Obrigkeiten wirklich halbe Soldaten und ganze Patrioten waren.

Die Vorposten stehen mit 8 Mann und 1 Unterofficier beim Krebshause, eine Viertelmeile jenseits Sorø. Gewiss, gnädigster Kronprinz, der Landmann ist brav und willig, und wird noch sehr nützlich werden können, wenn ihm nur gute Officiere und Waffen gegeben werden.

General Castenschjold hat noch mehrere Wagen mit Piken bei sich; die Zahl hatte man in der Eile nicht bemerkt; ich schätze sie indess doch auf einige Hundert Stücke.

Gestern Abend ritten die ersten Engländer durch Slagelse. Sie gaben vor, einen Brief an den Admiral bei Korsør zu haben;

[1]) Generalmajor Linsingen i den engelsk-hannoveranske Legion.

an Andere sagten sie etwas Anderes, kurz, sie verhehlten die wahre Absicht ihrer Sendung. Nach Korsør sind sie indess zu geritten, denn auf 2 Meilen habe ich sie folgen lassen. Um 2 Uhr diesen Morgen, am 5ten September, war noch nichts mehr hier oder zurück von Korsør gekommen. Um 8 Uhr gestern Abend, am 4ten d. M., war auch noch keine Einquartierung in Sorø angesagt. In Slagelse hörte man gestern Nachmittag eine sehr starke Kanonade, es schien nach Fyn hin zu sein, wenn es nicht ein Irrthum ist und bei Kopenhagen war. Von Kopenhagen habe ich mit Gewissheit nichts erfahren können. Der russische Minister[1]) glaubt auch nicht, dass mehr wie ungefähr 12 bis 15 000 Mann in Seeland sind. 1600 Mann von den Gefangenen haben die Engländer auf ihre Schiffe genommen. Wenn hier eine Armee überkommen könnte, gewiss, es sind noch brave Leute im Lande, die auch viele Gewehre versteckt haben, wie ich mir alle Mühe gegeben habe zu befördern. Erlauben Ew. Königl. H., dass ich mit unterthäniger Freimüthigkeit meine Meinung sagen darf? Wenn hier Truppen ins Land können gebracht werden, dann würde ich rathen, in demselben Augenblick mehrere gedruckte Aufforderungen an die Hannoveraner vertheilen zu lassen, worin sie gegen einen gewissen Vertrag eingeladen würden, aus angegebenen Gründen die Engländer zu verlassen. Ich weiss es bestimmt, gnädigster Kronprinz, es sind unter Leuten und Officiers viele unzufrieden, und wenn die Leute hier nur einen festen Punkt haben, gewiss viele, sehr viele würden ihr Vaterland suchen, und das Anerbieten annehmen; jetzt fürchten sie nur, nirgends sicher zu sein. Etwas habe ich schon für diesen Zweck gethan, und weit mehr würde geschehen sein, wenn ich Ewr. Königl. H. Befehl und etwas Hülfe zum Druck der Aufforderung hätte finden können. Alle Landwehr-Officiere sind, jedoch ohne Säbel, auf Ehrenwort frei gegeben. Da ich doch persönlich nichts beim Gen. Castenschjold nutzen kann, werde ich die Gelegenheit abwarten, mit einiger Sicherheit dorthin zu kommen, bis dahin aber auf alle mögliche Art von hier aus, oder wo ich kann, nützlich zu werden suchen, und Ewr. Königl. H. zu beweisen mit der That, dass ich mit Leib und Seele Ihrem Dienste angehöre.

Haben Ew. Königl. H. gnädige Nachsicht mit diesem schlechten und eiligen Schreiben; theils bin ich von Nachtwachen und Reisen angegriffen, und theils ist hier in der Eile nicht möglich, es besser zu haben.

Unterthänigst
H. R. von Louisenberg
in Holst.

Der Eile wegen darf ich dies Schreiben nicht aufhalten, sonst wäre es meine unterthänige Pflicht es abzuschreiben. So eben er-

[1]) Opholdt sig i Sydsjælland.

halte ich Nachricht, dass jetzt noch, um 7 Uhr Morgens, kein Engländer auf eine Meile von hier bis beinahe nach Holsteinborg zu hören oder zu sehen ist.

### Fra den kommanderende General paa Fyn, Generallieutenant F. S. Rantzau.

Odense, den 6te September 1807.

Af Major v. Sundt har jeg i dette Øjeblik modtaget følgende Melding:

„Sergent Philip Rothe, som for nogle Dage siden udgik med en „Baad for at lande i Sjælland og der at overlevere Hr. General„lieutenant Castenschjold en Depeche fra Hs. Kgl. Højhed Kronprin„sen, er i Morges (d. 6te) igjen her til retourneret og [har] medbragt „maadelige Efterretninger, samt ikke været i Stand til at udføre sit „Ærende, desaarsag overleveret en Skrivelse til Hs. Kgl. Højheds „Generaladjudant, hvorudi Depechen findes. Bemeldte Sergent Rothe „har medbragt vedlagte Brev, som følger i Afskrift."

Bemeldte Sø-Lieutenant Schmidts Brev lyder saaledes:

„Da jeg hører, at Deres Velbaarenhed agter Dem med Deres Ba„taillon til Sjælland, saa tror jeg det at være min Pligt, førend De lander, „at give Dem Underretning om Sjællands nærværende Stilling. Gene„ral Castenschjolds Korps er ganske slaget af de Engelske ved Kjøge „den 29de Avgust og ganske adsplittet. Generalen selv er paa „Laaland. Næstved er taget af de Engelske, ligeledes Roskilde, „Ringsted."

Endskjønt denne ubehagelige Efterretning vil være Deres Kgl. Højhed direkte kommuniceret, har jeg ansét det for min Pligt ogsaa derom at give Rapport.

Underdanigst
Rantzau.

### En Rapport, indsendt af Generallieutenant A. L. Moltke i Nørrejylland.

Rapport
fra Detachementet i Æbeltoft af 3dje Bataillon vestre jyske Landeværns-Regiment under Kommando af Premierlieutenant Kold, dateret den 7de September 1807.

„I Aftes ved Solens Nedgang laa de 3 engelske Krigsskibe paa „samme Sted, som i min Gaars Rapport ommeldt, og ingen Slupper „var at se, undtagen de to, som hele Dagen krydsede Landet sydost „her fra, og som mod Aften lagde dem hen mod Hjelm til; ansaa alt„saa alt meget roligt; men i Aftes Klokken ungefær 10½ Slæt kom „Vagten at melde mig, at Fjenden var ved at ville lande i Vigen her

„ved Byen. Jeg løb da strax til Vagten, Alarmtrommen og Klokkerne „gik, hvorpaa jeg strax med Mandskabet ilede til det Sted, hvor det „var angivet, at Fjenden vilde lande, men fandt intet uroligt, und„tagen man syntes en Gang at kunne høre at smide nogle Aarer om „Bord. Vi laa der og patrouillerede langs med Vigen og omkring „Byen den hele Nat uden at kunne mærke videre noget fjendtligt, „da stærk Regn og tyk Luft den hele Nat forekom os at se nogen „Distance fra os; men ikke des mindre holdt jeg ud med mit Mand„skab til i Dag Morges Kl. 3. Naar det noget dagedes, fik jeg i „Øjesyn 4 Barkasser og 1 Slup ligge nogle faa Bøsseskud fra os, og i „hver især syntes at være 30 à 40 Engelskmænd, og saa snart de „kunde se af Dagen, som var Kl. 3, gav de dem alle til Rors hen „mod Landet til, men saa snart de bleve os vár, satte de Kursen „længere ud og lige hen til de ved Byen der liggende 6 danske „Kjøbmandsskibe, hvor de lagde dem bag Skibene i Læ for os og „satte af deres Mandskab nogle om Bord paa hvert Skib. Men da „de manglede Sejl til de tre, saa satte de samme i Brand og med„tog de tre. Men saa snart vi erfarede denne hans Hensigt, traadte „vi frem ud i Vandet efter vore Knæer, for saa vidt muligt at fore„komme Fjendens Fremgang, men uagtet en stor Del Kugler naaede „Fjenden, saa kunde vi dog umuligt hindre Fjenden fra dette.

„Vi, som meldt, stode paa fri Fod i Vand efter vore Knæer og „udholdt dog en Kamp fra i Dag Morges Kl. 3 til Kl. $5^1/_4$; men da „Skibene laa saa langt fra Landsiderne, kunde vi med blotte Geværer „kun saa lidet udrette; dog vil man sige at have set nogle Engelsk„mænd segne ned, thi vi fyrede fortræffeligen, og havde vi haft nogle „faa Feltkanoner, havde vi vist, skjønt vi er et altfor lidet Antal „Landeværnsmænd mod Fjenden, kunnet forekomme Anfaldet paa „Skibene; men hvad skulde vi med blotte Geværer, 5 à 66 Mand, „gjøre mere imod en Magt af ungefær 150 Mand? Vi holdt os tapre „og forekom deres Landgang, hvortil de attraaede, samt har nødt „dem til at forlade Vigen i denne Side, men hvor længe det maa „vare, maa Gud vide. En Mand faldt tæt ved min Side af en Kugle, „som gik igjennem hans højre Øje og ud af hans Nakke, og blev Hr. „Neve strax hentet, men død var han og død blev han. Jeg skal „drage Omsorg for hans Begravelse etc., da hos ham fandtes 10 Rdl. „3 ℔ 5 ß“.

Kopiens Rigtighed bevidner

Bruun,
Generaladjudant-Lieutenant.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Nebøllegaard, den 7de September 1807.

Naadigste Herre!

Siden min sidste allerunderdanigste Melding om vor ublide Skæbne har jeg været forfulgt af Englænderne, som kom til Vording-

borg, 700 Mand til Hest, 100 Jægere og 4 ridende Pièces Artilleri, imedens vi endnu vare med den sidste Smakke paa Vandet; dog Gud ske Lov, at vi lykkelig undgik.

For nærværende Tid ere vi samlede i Omegnen af Skjørringe, og er en Bataillon af Falsters Landeværn stødt til os, ligesom og en Del ridende Jægere. Disse samtlige ere fordelte til at observere og besætte Kysten af Falster, hvortil man i Forvejen har hørt Lodsoldermandens Betænkning. Den ene Bataillon af Laalands Landeværn har nærmet sig Sundet imellem Falster og Laaland, og den anden ligger endnu i Nakskov, hvor man med Flid søger at forskaffe den det nødvendige.

Oberstlieutenant Wegener er i Dag passeret Guldborg Færge, for at være à portée tillige med Hovedkorpset at kunne begive sig til hvilket Punkt, der maatte udfordres.

Kapitajn Guldberg observerer Skovene østen for Gaabense, som ere besatte dels af Landeværn, dels af ridende Jægere; Næs er besat tillige med Skovene sønden for Næs.

I Morgen blive Dragonerne af Livregimentet[1]) gjort beredne, og hvortil helt haves udvalgte Heste.

Rygtet siger, at Generalmajor Ewald kan ventes. Dette vilde jeg ansé for en stor Lykke, da en saa erfaren Mands Raad skal være min Vejledning. Her er ikke Spørgsmaal om enkelt Mand, men om Fædernelandet og Kongens Hus. Ak, min naadigste Herre, intet uden Haabet at se Kongen og Fædernelandet hævnet, opholder mit Liv. Da den hafte Sorg forøges ved Mistanken, at Fjenden hele Landet igjennem har Spioner, — for at eftersøge disse, bliver i hele Landet inkvireret, og for at forekomme, at ingen skal bringe Fjenden Underretningen, er det forbudet, at ingen Baad maa gaa fra Landet.

For at erholde Underretninger om Fjenden, har jeg paa alle Egne Jægere i Sjælland og desuden nogle Officerer. Med temmelig Vished erfares, at Fjenden har sit Hovedkorps ved Ringsted, som skal bestaa af 14 à 1500 Mand. I Næstved er et lidet Detachement og ligeledes i Kjøge; for Resten skal den sydostlige Del af Sjælland være fri.

Da jeg supponerede Muligheden at blive angreben paa Møen, hvor jeg ikkun havde gjort en ubetydelig Modstand, saa deklarerede jeg Oberst Staffeldt offentlig, at han maatte tage Generalmajor Oxholms Kommando, hvorved jeg gav min Aarsag, som var ovenmeldte Supposition, og at jeg ikke vilde gjøre Falster og Laaland deltagende, i Fald jeg skulde have kapituleret.

— — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Castenschjold.

---

[1]) Som var kommet fra Holsten.

## Fra den kommanderende General paa Fyn.

Odense, den 8de September 1807.

Saa vel igjennem Kystkommandøren, Kammerherre K. v. Juel, som igjennem Major v. Sundt er mig blevet indmeldt, at den 6te September Middagen 2 fjendtlige Chalouper have nærmet sig Kjerteminde paa Kanonskud nær. Disse ere altsaa blevne hilsede med nogle skarpe Skud, hvoraf de 2 have truffet, og hvorefter Chalouperne siden og søgte Søen.

Ligesaa meldes fra Langeland, at en engelsk Kutter havde sendt nogle 18pundige Kugler i Land, dog uden at beskadige nogen. Ligeledes meldes der fra, at alle Tropper, paa det slesvigske Jægerkompagni nær, den 5te September allerede lykkeligt vare komne til Laaland. Det slesvigske Jægerkompagni var bestemt at gaa over Natten til den 6te.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rantzau.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Nebøllegaard, den 9de September 1807.

Naadigste Herre!

Ikke ½ Time efter at jeg havde erholdt Deres Kgl. Højheds Befaling af 6te dennes, erholdt jeg dette Brev fra Generalmajor Peymann, som i samme Øjeblik allerunderdanigst her vedlagt følger. Og da jeg mangler al nærmere Underretning, saa henstilles til Deres Kgl. Højhed, om jeg nu bør gaa til Sjælland, hvortil alle Skibe og Baade vare bragte til Falster og Laaland.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Hermed Bilag:

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn, den 8de September 1807.

Til Hs. Exc. Generallieutenant v. Castenschjold.

Efter udholdt 3 Dages Bombardement er en Forening med Fjenden indgaaet, i Følge hvilken alle Fjendtligheder fra begge Sider ere ophørte.

Jeg iler med at tilkjendegive Deres Excellence saadant, for at De derefter ligeledes kan rette Dem, og bemærker i øvrigt, at Kjøbenhavns Porte igjen ere aabnede.

Peymann.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.[1])

Hovedkvarter Kjøbenhavn,
den 8de September 1807.

Underdanigst Beretning!

Gjennemtrængt af Sorg, opfylder jeg den tunge Pligt underdanigst at indberette til Deres Kongelige Højhed den for Fædrelandet ulykkelige Vending, som vor Forsvarskrig mod Englands uretfærdige Angreb har taget, og som, trodsende de Danskes Mod, der altid bliver sig selv ligt, har gjort en saadan Kapitulation uundgaaelig, som Deres Kongelige Højhed af de vedlagte Bilag ville behage at erfare.

For at De, naadigste Herre, saa nøje som muligt kunde vide, hvordan vor Forfatning var, og derefter bedømme Udfaldet, kan jeg ikke gjøre bedre, end herved at sende den Akt, som indeholder min Forestilling til den Forsamling, jeg fandt fornødent at kalde til mig i Hovedkvarteret, og som bestod af de første, saa vel militære som civile, Avtoriteteter her i Staden, tillige med, hvad der i dette Raad blev vedtaget og besluttet.

Jeg skrider nu til en Beretning om Fjendens Angreb paa Staden ved et Bombardement, der varede i 3 Dage, og hvorved en stor Strækning af Stadens nordre Del blev opbrændt, foruden den ellers overalt skete Ødelæggelse eller Beskadigelse af Huse og Bygninger.

Efter at jeg den 1ste September formeligen var bleven opfordret til at overgive Flaaden, og jeg derpaa havde svaret saaledes, som Bilagene vise, begyndte Onsdagen den 2den September om Aftenen Kl. 7½ et almindeligt og i højeste Grad heftigt Bombardement, som krydsede sig fra alle Kanter, hvorved Byen blev sat i Brand paa 38 Steder og nogle Bygninger aldeles afbrændte, men ved Politiets og Brandkorpsets Anstrængelse og Iver blev den opkomne Brand denne Nat standset. Foruden de sædvanlige Bomber kastedes ogsaa et eget Slags Brandraketter saa vel som Granater, og skudt med gloende Kugler. Dette vedvarede uafbrudt indtil Dagen derpaa, den 3dje, om Morgenen Kl. mellem 7 og 8, da Fjendens Ild ophørte indtil om Eftermiddagen Kl. 6; og begyndte da Bombarderingen igjen samt vedvarede uafbrudt indtil den 4de om Morgenen Kl. 7 til 8. Denne Nat var Fjendens Ild mere ødelæggende i sine Virkninger for Staden, da Ild vel ikkun antændtes paa 21 Steder, men formedelst Brandkorpsets Udmattelse ikke mere ganske kunde dæmpes, hvorover det 3dje Bombardement, som varede uafbrudt fra den 4de om Eftermiddagen indtil den 5te mellem Kl. 12 og 1 Middag, udbredede Branden til den hele nordre Del af Staden, hvorved Frue Kirketaarn antændtes og afbrændte tillige med Kirken, samt Strækningen fra Nørrevold over Nørregaden og Kultorvet indtil Halvdelen af Landemærket paa denne Gades nordre Side og indtil Begyndelsen af Store Kjøbmagergade afbrændte, dog er Petri Kirke staaende, men indvendig aldeles ruineret.

---

[1]) Det er denne Beretning, som overbragtes til Kiel ved Greverne Schmettau og Holck, jfr. S. 29.

Jeg har affordret Politimesteren en Beretning om Branden i Staden, og hvor mange Bygninger og Huse ere brændte, samt over Antallet af de af Byens Folk, som under Bombardementet ere dræbte eller kvæstede, og denne Beretning ventes for hermed underdanigst at fremsendes. Den eneste Del af Staden, som næsten intet har lidt under Bombardementet, og hvor kun enkelte Bomber ere faldne, er Christianshavn, hvor hen ogsaa og til Amager mange Mennesker flygtede.

Den 4de September om Eftermiddagen skød Fjenden den paa Tømmerpladsen endda forblevne Del af Tømmeret i Brand med gloende Kugler, hvorved man formedelst denne Brand blev nødsaget til at forlade det paa Spidsen af Tømmerpladserne etablerede Batteri, efter at Skytset der var fornaglet. Ved Retiraden der fra blev den brave Kapitajn v. Restorff af danske Livregiment, som der var posteret, skudt af en Kanonkugle, og ved denne og andre Lejligheder faldt mange fjendtlige Kugler i Bueskud langt ind i Staden.

Én Gang har jeg haft en ufuldstændig Efterretning fra Generallieutenant v. Castenschjold ved et af mig afsendt Bud. Han vil vistnok selv have søgt at underrette Deres Kongelige Højhed om hans Skæbne. Med Græmmelse har jeg kun af en af de engelske parlementerende Officerer modtaget Kopi af en Navneliste, hvoraf Gjenpart herved følger, paa fangne Landeværnsofficerer, og bemeldte Officer udsagde tillige mundtlig, at 1000 Landeværnsmænd vare blevne embarquerede paa Flaaden, hvorom ved Udførelsen af Kapitulations-Artiklerne snart nærmere Oplysning vil erholdes.

I Henseende til Afslutningen af Kapitulationen og, hvad dertil henhører, og til hvilken fra vor Side Generalmajor v. Walterstorff, Contreadmiral Lütken og Generaladjudant v. Kirchhoff vare udnævnte, da har Overbringeren af disse Depecher, Oberst Greve af Schmettau, Ordre at afgive de ham, angaaende denne Forhandling, af Generalmajor v. Walterstorff meddelende Efterretninger og i øvrigt mundtlig at besvare og give Oplysning om alt, som i denne min underdanigste Beretning ikke har kunnet anføres.

Jeg har anvendt de mig givne Forsvarsmidler, der dog med Hensyn til den fjendtlige Hærs Styrke og store Artilleri vare meget utilstrækkelige, efter modent Overlæg; min Samvittighed og min Overbevisning siger mig, at jeg har tjent min Konge og mit Fædreland saaledes, som min Pligt krævede, og jeg underkaster mit anvendte Forsvar mod Fjendens Overmagt med Tillid Deres Kongelige Højheds Bedømmelse.

Underdanigst
Peymann.

P. S. Den fra Generalmajor v. Walterstorff, Contreadmiral Lütken og Generaladjudant v. Kirchhoff nu indkomne Rapport om Negociationen ved Kapitulationens Afslutning følger indsluttet.

## Bilag.

Actum Kjøbenhavn, den 6te September 1807.

Efter at den kommanderende General, Hr. Generalmajor von Peymann, var med de under ham Næstkommanderende, nemlig Hr. Generalmajor von Bielefeldt og Hr. Kommandør Bille, bleven enig i at sammenkalde de første Avtoriteter, som vare nærværende i Staden, saa vel af begge militære Etater som af den civile Etat, for i Forening at overlægge, om og hvor vidt der kunde være Anledning til at indlade sig i en Underhandling med Fjenden, bleve til den Ende sammenkaldte i Hovedkvarteret Kl. 10 Formiddag følgende Herrer:

Af Søetaten: Admiral Winterfeldt, Contreadmiral Lütken, Kommandør Kierulff;

af Landmilitæretaten: Generalmajor von Gedde af Ingenieurkorpset, Generalmajor von Walterstorff, Brigadechef, Generalmajor von Falbe, Interims-Kommandant i Fæstningen, Generalmajor von Lemming, Brigadechef, Oberst von Beck, Brigadechef, og Oberst, Greve von Schmettau, Chef for Kavaleribrigaden;

af det kongelige Generalitets- og Kommissariats Kollegium: Generaladjudant von Kirchhoff;

af Hofetaten: Overhofmarskalk von Hauch;

af det kongelige danske Kancelli: Etatsraad Cold;

af det kongelige Rentekammer: Kammerherre, Greve af Moltke.[1])

af det kongelige Generaltoldkammer: Konferensraad Malling;

af det kongelige Finanskollegium: Etatsraad Lange;

fremdeles: Konferensraad Colbjørnsen, Konferensraad Hjorthøy af Magistraturen, Stadshauptmand Mylius, Kjøbenhavns Politimester, Etatsraad Haagen, og to af Stadens 32 Mænd, nemlig Grossererne Axel Mørch og Peter Frederik Becker.

Da alle vare samlede, lod den kommanderende General i sin og fornævnte tvende Næstkommanderendes Nærværelse for dem oplæse en Forestilling af følgende Indhold:

„Siden Kjøbenhavns Forsvar mod Fjenden blev mig allernaadigst overdraget, har jeg paa alle mig mulige Maader søgt at udføre dette store Kald saaledes, som min Pligt mod min Konge og mit Fædreland og min Ære fordrede. De regulære Tropper, jeg havde til min Disposition, vare imidlertid ingenlunde saa tilstrækkelige, at jeg med samme har kunnet afholde Fjenden fra at komme Fæstningen nær, endskjønt jeg derpaa har ladet gjøre adskillige Forsøg. Det har altsaa ikke været i min Magt at forhindre Fæstningens nøje Indesluttelse af Fjenden og det grusomme, ja mageløse Bombardement, som har Sted haft, og sammes ulykkelige Følger. Jeg har offentlig opfordret hver vaabendygtig Mand til at gribe til Vaaben, men foruden alle, som henhøre til Borgervæbningen, Brandkorpset m. m., har kun en eller anden enkelt af Stadens Indvaanere meldt sig. Mere var ikke i min Magt".

---

[1]) O. J. Moltke, Direktør i Rentekammeret.

„Under denne Tingenes Tilstand har jeg i Gaar Aftes efter 3 Dages udholdt Bombardement, og efter at et helt Kvarter af Byen var afbrændt, foruden adskillige andre af Stadens Huse samt en Del af Hømagasinet, og efter at mange Bygninger i næsten alle Gader vare beskadigede[1]), ved en Parlementær ladet gjøre Fjenden Forslag til en Vaabenstilstand paa 24 Timer, for om muligt i saadan Tid at kunne enes om Præliminær-Artikler til en Kapitulation“.

„Den fjendtlige General lod mig ved en Officer svare, „at Basis til al Underhandling var den, at vor Flaade skulde udleveres, og at den imod Staden rettede Ild uopholdeligen skulde begynde paa ny, saafremt den afsendte Officer ikke medbragte Antagelse af denne ufravigelige Præliminær-Artikel“. Man tilkjendegav mundtlig merbemeldte Officer, „at man vilde indlade sig i Underhandling om at gjøre vor Flaade ubrugelig indtil en almindelig Fred i Evropa, og derved forsikre England, at den under alle Omstændigheder ikke kunde bruges mod denne Magt“. I øvrigt svarede jeg skriftlig, „at i Hans Majestæt Kongens og den kongelige Regerings Fraværelse kunde ingen Beslutning i denne saa vigtige Sag tages af mig og mine en second Kommanderende alene, men at jeg nødvendigen tillige maatte høre de civile Avtoriteters Mening, og at Resultatet af denne Conference skulde blive den fjendtlige General meddelt inden Kl. 12 i Dag“.

„Uagtet før ommeldte Ytring af den fjendtlige Officer, er dog Attaken indtil dette Øjeblik udebleven, og jeg har derfor ladet Dem sammenkalde, mine Herrer, og opfordrer Dem til, hver især, herved at sige Deres Mening“.

„Foruden hvad ovenfor i Henseende til vore Forsvarsmidler er anført, maa jeg end videre bemærke, at det er i Fjendens Magt at kunne berøve os Vandet fra Peblingesøerne, at ved Branden i Gaar en Del af Brøndene i Staden ere gjorte ubrugbare, og en Del af de paa saa mange Steder fordelte Fødevarer, foruden Fourage, fortærede af Luerne, at det har været saare vanskeligt, formedelst Politiets og Brandkorpsets Udmattelse af ideligt og anstrængt Arbejde, blot at faa sat en Grænse for denne store Ildebrand, paa det at den ikke skulde blive endnu mere almindelig og ødelæggende, at det bevæbnede Borgerskab, hvis Boliger brændte, have forladt deres Poster paa Voldene[2]) for at redde deres Familier og deres Formue, og at der endnu ej vides, hvor disse Borgere ere afblevne; og at Skrækkeligheden vilde forøges, naar ved et fortsat Bombardement Brand opkom paa flere Steder, og Ødelæggelsen endnu blev mere almindelig.

---

[1]) En Beretning om de ved Bombardementet afbrændte Gaarde og Huse findes mellem Aktstykkerne. [2]) Dette var ikke Tilfældet i nogen betydelig Grad, som det vil ses af Aktstykkerne. Peymanns Anskuelse om en stor Pligtforsømmelse fra Borgernes Side var til Dels bibragt ham af Pastor Hudtwalker, som besøgte ham ved hans Sygeleje i Raus Gaard (Hôtel d'Angleterre).

I dette Fald stod vi ogsaa Fare for at berøves den største Del af vore ikkun inden for Fæstningen havende Levnedsmidler, og over 100,000 Mennesker vilde snart se Mangel paa alt og Hunger i Møde".

„Under Forvirrelsen, som ufejlbarligen vilde blive Følgen af et fortsat videre Bombardement og Ildebrand i Stadens øvrige Kvarterer, naar de bevæbnede Borgere fremdeles forlode deres Poster for at redde deres Koner, Børn og Formue, og Brandkorpsets Kræfter vare utilstrækkelige til at slukke Ilden, vilde Fjenden sandsynligen forsøge en coup de main paa Fæstningen, og hvo kunde da under slige Omstændigheder indestaa for Følgerne? Stadens og dens Indvaaneres Skæbne indsés da og letteligen".

„Paa den anden Side er vor Sødefension i fuldkommen Stand. Hvorledes vore Fæstningsværker efter Omstændighederne have kunnet sættes i Stand, ligger enhver kyndig for Øjnene".

„Efter alt det foranførte, og opfordret desuden af nogle af Stadens 32 Mænd samt forskjellige andre Borgere[1]), og da den mig givne højeste Befaling indeholder, „at jeg skal forsvare mig til det Yderste", forelægger jeg herved til mine Herrers Omdømme:

„om jeg efter Omstændighederne kan ansés at have opfyldt, hvad herved maa forstaas, og om man altsaa kan indlade sig paa at antage Fjendens Paastand om Flaadens Udlevering samt paa denne Basis underhandle om en Kapitulation;

eller

om man bør forkaste den af Fjenden som ufravigelig anmeldte Præliminær-Artikel og vedblive Krigen".

**„Hovedkvarteret i Kjøbenhavn, den 6te September 1807.**

Peymann."

Efter at herover var delibereret, bleve samtlige oven nævnte Herrer, som vare sammenkaldte, enige i, at det var en tung, men uundgaaelig Nødvendighed, at indlade sig i Underhandling med Fjenden om en Kapitulation paa den af ham angivne Basis, nemlig Flaadens Udlevering, saa meget mere, som Hr. Generalmajor og Chef for Ingenieurkorpset von Gedde mundtlig erklærede, at Fæstningen i dens nuværende Forfatning ikke var i Stand til at holde sig imod en angribende og stormende stærk Fjende; dog proponeredes herved af Hr. Konferensraad Colbjørnsen den Betingelse, at ingen andre engelske Tropper skulde indlades i Byen, end de Officerer, Kommissarier og Militære, som i Underhandlingernes Gang bestemmes og vedtages, hvilket Vilkaar tillige enstemmigen blev vedtaget.

Saa vel den kommanderende General som de 2 Herrer Næstkommanderende, Generalmajor von Bielefeldt og Kommandør Bille, tiltraadte ovenanførte af de sammenkaldte Herrer enstemmigen ytrede

---

[1]) Herom Oplysning i de følgende Aktstykker.

Mening med det af Hr. Konferensraad Colbjørnsen foreslaaede Tillæg, og i Overensstemmelse hermed blev den fjendtlige General, Lord Cathcart, svaret.

Actum ut supra.

Peymann.

| | | | |
|---|---|---|---|
| | Bielefeldt. | Steen Bille. | |
| B. Winterfeldt. | H. C. Gedde. | Falbe. | Lemming. |
| v. Beck. | Schmettau. | Kirchhoff. | Walterstorff. |
| O. Lütken. | Hauch. | Cold. | Moltke. |
| Malling. | Colbjørnsen. | Lange Hjorthøy. | J. Mylius. |
| Haagen. | A. M. Mørck. | P. F. Becker. | A. Kierulff. |

Efter at dette Tilbud var antaget af Fjenden, bleve Hr. Generalmajor von Walterstorff, Hr. Contreadmiral Lütken og Hr. Generaladjudant von Kirchhoff udnævnte til at underhandle med 3 fra Fjenden afsendte Officerer om en Kapitulation. Hvad Fjenden videre har paastaaet, erfares af denne Kapitulation, hvoraf en Gjenpart herved hæftes. Fjendens Paastand blev forelagt det atter forsamlede Raad, som var af den Mening: at man, paa Grund af den i Forsamlingen gjorte Erklæring angaaende Umuligheden i, at Fæstningen kunde holde sig imod den uden for samme værende Fjende, var nødsaget til at antage Kapitulationspunkterne, som af Fjenden vare opgivne. Denne Mening tiltraadte den kommanderende General og Hr. Generalmajor von Bielefeldt. Jeg, Kammerherre og Kommandør Bille, kan derimod ikke tiltræde den anførte Mening og deri være enig med den kommanderende General og Hr. Generalmajor von Bielefeldt, men tror meget mere, at en Kapitulation af denne Natur ikke bør antages, men at man, forinden man derpaa indlod sig, burde gjøre et Udfald med alt, hvad der i Staden er bevæbnet, tillige med alle de Søfolk, som ere paa Kanonérbaadene, samt Holmens Magt, hvilken da i det mindste vilde udgjøre 3000 Mand. Naar man da slog som fortvivlede Folk for sin Ære, kunde man dø en rolig Død.

I Hovedkvarteret, den 7de September 1807 Kl. 4 om Morgenen.

Peymann. Bielefeldt. Steen Bille.

## Yderligere motiveret Betænkning, afgiven af de den 7de September om Morgenen Kl. 4 i Hovedkvarteret tilstedeværende Medlemmer af Raadet[1]).

Søetaten: Dersom der er Tid dertil, bør Flaaden destrueres, med Tillæg af Admiral Winterfeldt: endskjønt saadant ej længere nu er af samme Nytte som før, og hvilket, naar det mislykkes, giver Fjenden Anledning til større Paastand.

---

[1]) Om flere af de Tilstedeværendes Votering er der indgivet særlige Erklæringer, hvilke findes mellem Aktstykkerne.

Landmilitæretaten: Vedbliver sin Erklæring uden at tilraade det proponerede Udfald.

Generaladjudant Kirchhoff: Vedbliver sin Erklæring fra i Morges om Flaadens Overgivelse paa de den Gang anførte Grunde, nemlig at Fæstningen ikke kan holde sig.

Overhofmarskalk, Kammerherre Hauch vedbliver samme Mening.

Konferensraad Malling: Befalet at sige min Mening, er den denne, at naar d'Hrr. Militære som Sagkyndige ansé det for umuligt endog ved et fortvivlet Udfald at redde Staden fra at erobres, saa holder jeg det for bedre at opofre en Del end det hele, især da Stadens Erobring kunde give Lejlighed til, at Fjenden endog gjorde Paastand paa at beholde Sjælland.

Konferensraad Colbjørnsen erklærer, at uagtet der for nærværende Tid blot er Spørgsmaal om en militair Kapitulation, til hvis Bedømmelse udfordres militær Kundskab, troede han dog, at det var hans Pligt, efter Opfordring af den kommanderende General, at fremsige sin Mening, i at erkjende hans Mangel paa Evne til at kunne dømme rigtig. Hans Tanker vare da disse:

1) I Henseende til den foreslagne Kapitulation, da følte han dybt, hvor haard og ydmygende den er, men da de Højstkommanderende og Sagkyndige have bestemt erklæret, at vore Forsvarsmidler ere aldeles utilstrækkelige, og at Stadens og Befæstningernes Indtagelse af Fjenden med Vold er uundgaaelig, saa skjønnede han ikke rettere, end at, da Kapitulation maatte finde Sted, og i dette Tilfælde, at den mindst ufordelagtige maatte antages, hvoraf følger, at man heller maatte underkaste sig den Skæbne, at opofre Flaaden end baade denne og det hele, hvortil han endnu maatte føje den Anmærkning, at dersom Fjenden ved Erobring satte sig i Besiddelse af Øen Sjælland og dens Befæstninger, vilde det næppe blive muligt for nogen Magt at depossedere ham igjen.

2) I Henseende til Forslaget om et fortvivlet Udfald, erklærede han, at han ikke alene vilde tiltræde denne Mening, men endog bede om Tilladelse til personligen som blot Soldat at tage Del deri, dersom det kan antages som rimeligt eller muligt Resultat deraf, at man ikke alene kunde bortjage Fjenden fra en eller flere af dens Forskansninger eller Positioner, men endog vente at beholde disse, om det endog maatte være for en kort Tid eller nogle Dage, saa at Stadens Overgivelse eller Indtagelse derved kunde forhales; men i modsat Fald troede han, at Følgen deraf blot maatte blive, at vor altfor svage Magt maatte derved endnu mere svækkes, og Fjenden derved sættes i Stand til at gjøre endnu mere haarde og ydmygende Fordringer, end de, der allerede ere gjorte.

## Rapport
### om Underskrevnes Samtale og Negociation med den engelske Generalmajor Sir Arthur Wellesley, Sir Home Popham, Flagkapitajn, og Oberstlieutenant Murray, Generalkvartermester, Natten fra den 6te til den 7de September 1807.

I Følge den kommanderende Generals Befaling forlod Generalmajor Walterstorff, Admiral Lütken og Generalavditør Bornemann Hovedkvarteret om Aftenen Kl. $7^1/_2$ og mødte forbemeldte engelske Herrer uden for Østerport ved Vejen, som gaar til Kastellet. Vi gik sammen fremad indtil et Hus lige over for, hvor Acciseboden har staaet, hvilket var geraadet i Brand, og ved hvis Lys de læste Hr. Generalens Brev. General Wellesley sagde herpaa, at de vare mødte for at høre, hvad vi havde at proponere. General Walterstorff svarede, at da General Peymann allerede havde tilkjendegivet Lord Cathcart og Admiral Gambier, at han antog de af dem i deres Opfordring gjorte Propositioner, saa havde vi kun at proponere, at de vilde bestemme et Sted i Nærheden af Kjøbenhavn, hvor vi næste Morgen kunde aftale det fornødne i Henseende til Detailen og Udførelsen. Sir Popham svarede, at General Peymanns Brev var tvetydigt, og alle tre deklarerede, at de paa ingen Maade kunde indlade sig i mindste Udsættelse, at de vare beredte til at traktere med os der paa Stedet eller at følge med os til Byen; og da General Walterstorff forestillede dem, at General Peymann nødvendigen maatte have Tid til at raadføre sig med de offentlige Avtoriteter, og at det ikke vilde være enten billigt eller anstændigt, da man vidste, at han var syg, at pressere Tingen paa en saa overordentlig Maade, uden man allerede var enig om Hovedpunktet, svarede de Engelske idelig: dersom De ikke har noget nyt at proponere, saa maa man igjen gaa paa. Dette sidste Udtryk gjentog de 5 eller 6 Gange.

General Walterstorff sagde til bemeldte Herrer, hvor meget det havde krænket General Peymanns Følelser, at man havde tilladt sig at ytre den Tanke, at vi kunde have ladet antænde det Hus, som nu brændte, hvorpaa de forsikrede, at de vidste, det var sket hændelsesvis. Paa den Bebrejdelse, vi gjorde dem, at de i afvigte Nat under Vaabenstilstanden havde ladet opkaste nye Batterier, svarede de, at det var kun hændelsesvis, at ingen Fjendtligheder havde haft Sted, saasom General Lord Cathcart aldrig havde samtykket i nogen Vaabenstilstand. Efter at de havde adskillige Gange gjentaget den Proposition strax at følge med os til Byen, sagde vi, at vi ikke ansaa os beføjede uden General Peymanns Tilladelse at bringe ham et saa uventet Besøg; men dersom en af dem vilde følge med Generalavditør Bornemann til Byen, havde vi intet derimod; dette Forslag blev antaget. og Sir Home Popham paatog sig dette Ærende, vi andre forbleve i tvende Timer under aaben Himmel ved det brændende Hus.

Efter at vi i Følge den kommanderende Generals Befaling vare komne tilbage til Byen, ledsagede af General Wellesley og Oberst-

lieutenant Murray, og da Generaladjudant Kirchhoff, som ved vor Udsendelse ikke havde været tilstede, i Steden for Generalavditør Bornemann var indtraadt i Kommissionen, begyndte den egentlige Negociation med de engelske Kommissarier i Raus Gaard.

General Walterstorff aabnede Negociationen med en Tale i omtrent følgende Ord:

Det er unfornødent at sige Dem, mine Herrer, at dette Øjeblik er det bitreste af min hele Livstid, og at jeg med Grund maa beklage, at ikke en Kugle førend denne Dag har gjort Ende paa min Existens, da der skal handles om at skille mit Fødeland ved, hvad jeg med Grund kan kalde dets Sjæl, det, som enhver Dansk stedse har været vant til at betragte med Stolthed og som Danmarks Pryd og Styrke. Det er en uheldig Omstændighed for mig, at jeg er det engelske Sprog nogenledes mægtig, siden saadant har bestemt den kommanderende Generals Valg, men jeg fortrøster mig til, at jeg taler til Mænd, der vil vide at tænke sig i min Stilling, som ville appreciere mine Følelser, og som i denne ubehagelige Underhandling vil vise den Oprigtighed og den Ædelmodighed, som kan ventes af Mænd af Ære og Krigsmænd. Mig synes, at den nærmeste Maade til at forekomme, med Hensyn til Basis af vor Negociation, den Tvetydighed, hvorover Sir Home Popham (uagtet efter min Mening uden Grund) klagede, vil være, at General Peymann skriver til Lord Cathcart og Admiral Gambier et Brev af følgende Indhold:

„Mine Herrer! I Deres Opfordring af 1ste September har De deklareret, at dersom jeg vil samtykke i at overlevere Dem den danske Flaade og at føre samme bort, skal den holdes i Deposito for Hans Danske Majestæt og skal tilbageleveres med alle dens Udrustninger i lige saa god Stand, som den modtoges, saa snart de ved en almindelig Fred fastsatte Bestemmelser have bortfjærnet den Nødvendighed, der har foranlediget dette Forlangende.

Jeg antager denne Proposition.“

Herpaa svarede General Wellesley: Det er maaske ikke overensstemmende med den Oprigtighed, som De ønsker at skulle have Sted i vor Underhandling, naar De citerer den Post af vor Opfordring, som synes at være fordelagtig for Dem, og derimod aldeles ikke siger noget om den øvrige Del af Opfordringen og det i samme anførte Alternativ. De bør indsé, at siden Fjendtlighedernes Begyndelse have Tingene aldeles forandret sig, at der ikke kan være Kvæstion at levere os Flaaden som en Depot, men at overgive den til os i Følge Stadens Erobring.

Vi ytrede vor Forbavselse over denne nye Paastand, som var saa aldeles stridende mod det af det engelske Ministerium angivne politiske Motiv til dets Overfald paa Danmark, nemlig at hindre, at ikke vor Flaade skulde falde i en anden Magts Hænder.

Da de engelske Kommissarier bestemt deklarerede, at der ikke kunde være Kvæstion om noget andet end Flaadens ubetingede Overgivelse, søgte vi, i Overensstemmelse med en os af Hr. Kammerherre og Kommandør Bille tilstillet Note, at modificere deres Paastand

med Hensyn til Skibenes Antal og Rang. Vi forestillede dem, at det ikke kunde være Englands Hensigt at tage alle vore Rangskibe fra os saaledes, at, om Hans Kongelige Højhed Kronprinsen vilde gjøre en Rejse til Norge, han end ikke dertil skulde eje et Orlogsskib, at paa den anden Side England ikke kunde være saa ligegyldig i Henseende til den politiske Ligevægt i Norden, at det vilde svække Danmark saaledes, at det end ikke vilde være i Stand til at forsvare sig mod dets nærmeste Nabo. Vi formodede desaarsag, at Hensigten ikke kunde være at tage et større Antal Skibe fra os end saadant, som i en anden Magts Hænder kunde ansés farligt for England.

Sir Home Popham svarede herpaa, at de ikke kunde indlade sig i at bedømme politiske Konsiderationer eller derom at diskutere, at de maatte tage alt. Vi sagde, at dette dog nok var at forstaa exclusivement om Rangskibe. Sir Homes Svar var Nej, at de maatte tage alt, som var flydende. Vi gjorde os al mulig Umage for at se denne Paastand nedsat, men forgjæves. Til sidst kom de frem med den Deklaration, at Byen ikke kunde holde sig længere, at en videre Modstand vilde have Byens Ødelæggelse til Følge, og at vi nu ikkun havde at negociere om en Kapitulation. Vi ytrede os derhen, at et videre Bombardement kunde for os som Militære og for Tropperne ikke medføre noget skrækkende, men at maaske den kommanderende General, af Medlidenhed med de ulykkelige Indvaanere af denne Stad og især Kvinder og Børn, vilde samtykke i en ærefuld Kapitulation.

Da General Walterstorff sagde, at han aldrig havde skrevet en Kapitulation og ikke nøje kjendte Formen, hvori samme i Almindelighed affattedes, sagde General Wellesley, at han vilde paatage sig at gjøre et Udkast til samme; Sir Home Popham trak tillige Kapitulationen af Cap ud af sin Lomme, hvilken skulde tjene dem til Ledetraad. Vi samtykkede deri, for dog en Gang at erfare, hvor vidt deres Paastand maatte strække sig.

Sir Home Popham skrev i en Hast den 3dje Artikel af Kapitulationen[1]), i Henseende til hvilken det ikke var os mulig at erholde nogen Forandring eller Modifikation. De Engelskes første Paastand var, at sættes i Besiddelse af Trekroners Batteri, Kastellet, Holmen, Østerport og Amagerport, de øvrige Porte skulde besættes halvt af engelske Tropper, halvt af Borgerkabet. Generalkvartermester, Oberstlieutenant Murray var især meget paastaaende i Henseende til Amagerport, og de disputerede stedse med Planen over Kjøbenhavn paa Bordet, hvilken Oberstlieutenant Murray bar hos sig. Kapitulationen viser, at vi dog med noget Held fik de engelske Kommissariers Paastand nedstemmet. Vi frygte ikke, at denne Kapitulation, som saa mange kjække, oplyste og retskafne Mænd haver bistemmet, forinden den blev underskreven, skal af nogen Dansk eller Fremmed ansés som vanærende; thi naar kunde den Overvundne sætte Grænsen for Overvindernes Stolthed og Overmod, naar disse ere støttede paa

[1]) Flaadens Overgivelse.

en uimodstaaelig Magt? og havde de Engelske i den 3dje Artikel ladet sig nøje med 10 Millioner i Steden for vor Flaade, skulde man maaske med Hensyn til Umuligheden af at gjøre længere Modstand kunnet kalde vor Kapitulation ærefuld; men hvad vore Følelser have været ved at negociere og underskrive denne Kapitulation, kunne de Mænd bedst bedømme, hvis ellers urokkelige Mod næsten er nedsunket ved at betragte det Offer, hvorved man har reddet Sjælland, Kjøbenhavn og mange Tusende denne Stads, ved deres Frænders Død og Flammernes Ødelæggelse, ulykkelige Indbyggeres Liv og Velfærd.

Kjøbenhavn, den 8de September 1807.

Walterstorff. O. Lütken. Kirchhoff.

## Fra Kommandør Steen A. Bille.

Kjøbenhavn, den 8de September 1807.

Underdanigst.

Af den kommanderende Generals Rapport samt af Kapitulationen vil Deres Kongelige Højhed have erfaret Tabet af Deres Flaade og Arsenaler, og som det ikke kan være andet end martrende for Dem at læse, fritager jeg mig selv for mere at berøre denne ulykkelige Stræng. Men det er min underdanige Pligt at rapportere Marinens Anliggender, og har jeg troet det kortest ved at oversende Deres Kongelige Højhed en Extrakt af en Journal, som jeg har ladet Premierlieutenant Grodtschilling, min yngste Adjudant, holde. Kjært vil det være mig, om jeg til allersidst kan sige til disse mine Yndlinger: Kronprinsen har læst min Rapport, og han er kjendt med Deres Handlinger.

Min egen Konduite og Bestræbelser som Kommanderende for Søvæsenet vil naadigst erfares af Journal-Extrakten; jeg maa alene tilføje, at alle Ting var proponeret til at gjøre Flaaden ubrugbar, nemlig hugget Hul i hvert Skib og derpaa slaaet en Lap, der ved et Kobén kunde opbrækkes; alle Rorene med Mahler (ɔ: Model af Roret) skulde hugges i Stykker, Sejlene skulde med Knive været skaarne itu; men dette kunde og maatte nok ikke ske, naar man vilde kapitulere; thi da vilde vel Kapitulationen ikkun bleven ringe. Imidlertid foreslog jeg det i Raadsforsamlingen, men alle fandt, at det ikke var passende, naar man kapitulerede.

Regnskab for min Handling som Sekond-Kommanderende under Generalmajor Peymann vil naadigst erfares, enten af Hr. Generalmajor Peymanns Rapport og Bilagene, i Fald de medsendes, eller af Oberst Grev Schmettau, der overbringer dette og selv har været nærværende ved adskillige Beraadslagninger. Han vil da kunne sige, hvad der er passeret.

Det være langt fra, at jeg, uagtet jeg stærkt opponerede mod Kapitulationen, vil sige, at der er handlet uklogt. Nej! efter hvad

Cheferne for Ingenieurkorpset og Artilleriet deklarerede, at Fæstningen ikke paa nogen Maade kunde holde sig, indsér jeg meget vel, at mit. Forslag ikke nyttede til andet, end om at erholde en ærefuld Død for mig og alle de Søkrigere, der følgede mig, og i den Mellemtid da tilintetgjort Skibene[1]); men at Byen derefter vilde kommet til at lide des mere derunder, og muligen Kronborg da blevet gjort til et andet Gibraltar.

Efter nu denne ulykkelige Kapitulation var bleven gjort, opstod hos en hel Del Folk i Byen Frygt for Oprør af Søfolkene og Tømmermændene, og var der rigtignok en ubetydelig Haandfuld Folk forsamlede uden for Hovedkvarteret, der gjorde lidet Støj; men denne Forsamling bestod mest af den saakaldte 2den Rekvisition af Borgerskab, der vare beskjænkede. Jeg har god Grund til at tro, der fra Søfolkene ingen Uorden skal ské, og de Mesures, som derimod kan tages, ere tagne[2]).

Fjenden har i Kapitulationen antaget 6 Uger for at blive færdig med Skibene; dette er en plat Umulighed; men om det ogsaa kunde ske i 6 Uger, saa er det dog en lang Tid. Skulde der til den Tid ikke kunne forventes Hjælp? Var det saa, og man derom i Tide blev underrettet, kan endnu Flaaden muligvis reddes.

Underdanigst
Steen Bille.

## Fra Admiral J. B. Winterfeldt.

Kjøbenhavn, den 8de September 1807.

Allerunderdanigst Rapport[3]).

Da jeg Søndagen den 6te September i den mest kritiske Forfatning blev kaldet til Hovedkvarteret og samledes der med Stadens og de tilstedeværende af Statens fornemste Mænd, var Tiden saa kort, at ingen ret motiverende Beraadslagning kunde have Sted. Man maatte blot sige, om man fandt Hr. Generalmajor Peymanns Forslag antageligt eller ikke, og siden angive Grunde for sin Mening.

Disse Grunde, allernaadigste Konge, finder jeg mig skyldig at nedlægge for Deres Majestæts Fødder, men for at være tydelig maa jeg begynde min Forklaring fra de foregaaende Dage. Da jeg Tirsdag Eftermiddag den 11te Avgust fik forskjellige paa Landet anord-

[1]) Gjengivet nøjagtigt efter Originalen. [2]) Som en saadan Mesure maa Slutningsordene i den af Bille og Generalkrigskommissær C. F. Grove undertegnede Admiralitetsordre af 7de September til Holmens Overequipagemester opfattes. Skrivelsen, som bød Kierulff at træffe alle fornødne Foranstaltninger til Kapitulationens Udførelse, endte nemlig saaledes: I øvrigt ville Hr. Kommandøren formane det Dem undergivne Mandskab til Lydighed og Orden samt berolige Mandskabet med det Haab, at Flaaden vil vorde tilbageleveret, og alt igjen komme i sin forrige Orden (Admiralitetskollegiets Kopibog for 1807.) [3]) Rapporten er stilet til Kongen.

nede krigerske Tilberedelser at vide, rejste jeg om Onsdagen ind til Byen og blev der underrettet om, hvad her i denne Henseende var foregaaet og foregik.

Jeg saa vel som de øvrige Admiraler vare satte ud af Virksomhed, og jeg ansaa mig blot som en Mand og Indbygger i Staden og tilbød min Tjeneste saa vel Hr. Generalmajor Peymann som Hr. Generalmajor Bielefeldt og Kammerherre, Kommandør Bille. Andre gjorde det samme. Dog de behøvede ikke vor Tjeneste.

Jeg saa' mig om og fandt Forsvarsanstalterne til Søsiden saa gode, som de efter Omstændighederne i mine Tanker kunde være, og Officererne og Mandskabet paa Roflotillen viste et Mod og en Kjækhed, som gjorde baade dem og Nationen Ære, men til Landsiden har jeg altid troet og troede endnu, at Kjøbenhavns Fæstningsværker ikke vare de bedste.

Jeg var ikke kaldet til at give Raad, jeg frygtede endog for, at jeg ved at blande mig i Sagen skulde forstyrre den Plan, som de Stadens Forsvar anbetroede Mænd kunde have lagt. Jeg ytrede ikke mine Tanker offentlig, jeg politiserede intet; naar nogen talte til mig, svarede jeg blot, at jeg havde det faste Haab, at Englænderne ikke skulde faa deres Vilje frem. Men ved Lejlighed ytrede jeg mig for nogle faa med den Tanke, at da vi vare omringede trindt omkring, al Bistand berøvet og Byens Tilstand i mange Henseender ikkun maadelig: at jeg ansaa vor Flaade som tabt for Danmark, og at man efter mine Tanker burde være betænkt paa at ødelægge den, saaledes at Englænderne ikke skulde mærke det, og derefter lade dem ved en Parlementær sige, at vi ikke kunde overlevere dem Flaaden, efterdi den ej mere existerede, og at vi i Følge vores Nevtralitetssystem havde foranstaltet det saaledes, at hverken den ene eller den anden Erobrer skulde kunne bemægtige sig samme, og haabede vi da, at de vilde forlade os, da Hovedøjemedet, at vor Flaade ikke skulde komme i Napoleons Hænder, nu var opnaaet.

Jeg troede, at Ilden var det sikreste og hastigste Middel, hvorved Flaaden kunde tilintetgjøres; men man holdt det alt for farligt og vilde hellere betjene sig af Øxe og Sav, og nogle Foranstaltninger bleve ogsaa i denne Henseende gjorte; men dels troede man, at de engelske Befalingsmænd ikke havde Ordre til Angreb, men søgte ikkun ved Trusler at skræmme os til at give efter, og i saa Fald vilde vi jo ødelægge Flaaden til Tab for os selv; dels holdt man for, at Kjøbenhavn var stærk nok for at holde sig længe, og at den ommeldte Ødelæggelse var det sidste, man burde gribe til. Jeg derimod troede, at man ikke burde opsætte det til det yderste, efterdi der da kunde møde Hindringer, som gjorde Udførelsen umulig. Tabet, som Kongen derved kunde lide, burde Evropa efter Billighed godtgjøre ham, efterdi det var for Evropas og ej for vor egen Skyld, at vi led.

Morgenen efter det andet Bombardement skyndte jeg endnu paa Flaadens totale Ødelæggelse og advarede mod Overrumpling.

Da jeg Søndag Morgen var bleven kaldet til Hovedkvarteret, gik jeg ud med den faste Beslutning at raade til Flaadens totale Ødelæggelse, om man endog derved skulde paadrage sig det fjerde Bombardement; men da Generalen lod sit Forslag oplæse, og jeg hørte, at han havde foreslaaet de engelske Befalingsmænd Flaadens Ødelæggelse, paa det at Napoleon ikke skulde faa den i Hænde, og at de havde afslaaet Forslaget, begyndte jeg at indsé Vanskeligheder, som jeg ej før havde gjort Regning paa, og da jeg tillige saa' Mænd af de forskjellige civile Avtoriteter, hvis politiske Ideer, Bevæggaarsager og Grunde vare for største Delen anderledes end mine, kunde jeg letteligen skjønne, at den militære Ære vilde lidet komme i Betragtning.

Blandt disse Grunde vare, at dersom vi overleverede Flaaden, kunde vi ved den almindelige Fredslutning faa den tilbage, men ødelagde vi den, vilde den være tabt for bestandig: at dersom vi ødelagde Flaaden, efter at Englænderne havde gjort det til en Betingelse, at den ikke skulde ødelægges, vilde de maaske fordre en Godtgjørelse, som Landet ikke kunde taale, at de ved hvert Afslag fra vor Side vilde formere deres Paastand, og at man ej kunde vide, hvor vidt deres Fordringer vilde gaa, at vi vel kunde sælge vort Liv, men ikke sælge det dyrt, efterdi de, som havde Magten i Hænderne, kunde, forskanset og skjult, tilføje os al mulig Skade, uden at vi kunde røre dem en Fjeder i Hatten. Vi havde lært, at vi ikke havde med en ædelmodig Fjende at gjøre, men kunde af hans glubende Uretfærdighed vente os alt.

Naar da Raadet om Flaadens Ødelæggelse var forkastet, var intet andet tilovers end at gjøre, hvad Generalmajor Peymann havde foreslaaet. Ikke desto mindre nærede jeg endnu det Haab, at der ved Ventilationerne skulde møde Omstændigheder, der kunde afbryde Underhandlingerne og annullere alt, hvad der fra begge Sider var paastaaet og foreslaaet, og at vi saa havde endnu frie Hænder til at gjøre, hvad vi vilde.

En saadan Omstændighed mødte ogsaa virkeligen: ved nøjere Forklaring erfór man, at Englænderne nu ikke vilde have Flaaden i Deposito til Fredens endelige Slutning, men de paastode den som en ved Vaaben erobret Ejendom.

Alle de, som om Formiddagen havde været samlede i Hovedkvarteret, bleve ud paa Eftermiddagen igjen kaldte. Sagen blev paa ny foretagen, men Beslutningen blev den samme, nemlig at eftergive for Englændernes paastaaelige Overmagt. Vel vilde de Militære, eller en Del af de Militære, ikke samtykke heri, men de vare allerede overstemte.

Allerunderdanigst
Jørgen Baltazar Winterfeldt.

## Fra Generalmajor C. F. Bielefeldt.

[Udateret, men kommet til Kiel sammen med de foregaaende.]

Underdanigst Promemoria!

Efter mere end 4 Ugers tilbragte, ubeskrivelig sørgefuld og skræksom Tid, finder jeg i Dag den første sikre Lejlighed at overgive Deres Kongelige Højhed i dybeste Underdanighed disse faa Linier fra min Haand.

Det vilde være upassende at rekapitulere det, som vi i denne for Danmark saa højst ulykkelige Periode her har lidt, da Deres Kongelige Højhed saa vel af Hr. General von Peymanns Rapporter som mundtlig ved Hr. Greve af Schmettau vil erfare alt. Min Tid og selv Kræfter tillade heller ikke, at jeg under nærværende Omstændigheder er i Stand til med nogen Orden skriftlig at forklare mig, da jeg Nat og Dag har været den værdige General von Peymann til Side og i hans nærværende Svaghed fremdeles maa være det.

Tillad kun, naadigste Herre, at jeg med fuld Overbevisning af det inderste af mit Hjærte og paa det højtideligste bevidner, at efter mine svage Begreber denne værdige Mand, som Deres Kongelige Højhed naadigst har anbetroet Kommandoen, fra først til sidst og i alle Begivenheder samt under alle Omstændigheder har handlet rigtig og til hans største Rós og Ære, samt til den fuldkomneste Tilfredshed af hvert fornuftigt Individ her i Staden.

Maatte denne værdige Olding, som efter denne byrdefulde Tid vist ikke længe har Udsigt til at leve[1]), opnaa den eneste tilfredsstillende Lykke tillige med os andre, at Deres Kongelige Højhed var tilfreds med hans Foranstaltninger og Planer, vilde dette være ham den eneste og sødeste Trøst i hans sidste Øjeblikke.

Den af ham indgaaede Kapitulation er svært sørgelig og for enhver tro dansk Undersaat gyselig. Men betragtes alle Omstændigheder og de med Vished forudseende grusomme Følger, saa er det for hver fornuftig Mand indlysende, at dette haarde Skridt alene kunde redde Kjøbenhavn med 100 000 Menneskers totale Ruin, Erobring af Flaaden og hele Sjælland.

Den Iver at forsvare Kjøbenhavn har været mageløs. Hvilken Hovedstad har i Aarhundreder gjort og lidt saa meget som denne? Hvad kunde, hvad vilde den ikke have gjort, naar ikke det skrækkeligste Bombardement i trende Nætter og Dage en suite, hvor Bomber, Granater, Brandkugler og Brandraketter (hvilke sidste imellem de policerede Nationer har været ubekjendt) nedstyrtede uophørlig i Tusendtal over hele Byen og satte alle Mennesker i den allerhøjeste Skræk og Elendighed?

Uden bombefri Kjældere eller Bygninger her i Staden, som ellers aldrig fattes paa andre Steder, hvor endog Ordet Bod hedder Gewölb,

[1]) Han levede dog til Aaret 1823, da han døde i Rendsborg hos sin Broder, Ingenieurgeneralen.

fordi ethvert Vareoplag er hvælvet, saa' man overalt Saarede og Værgeløse. De sidste 2 Dages Bombardement tiltog alt uden Grænser, og man saa' alle Vegne Fædre, Koner, Børn — sønderrevne Familier!!! i yderste Sorg, Angst og Fortvivlelse.

Alle Brandanstalter bleve aldeles tilintetgjorte, thi dels vare Sprøjterne ramponerede, dels var intet Menneske mere at frembringe til Ilden, da det paa disse Steder regnede Bomber og Granater.

Saaledes tog Ilden grusomt Overhaand og havde vist bortrevet den halve By, hvis man ikke fra Holmen og Garnisonen havde forceret Hjælp og ved Nedhugning endelig bestemt Grænserne.

At med alt dette en Sjettedel af Byen er afbrændt, vil Deres Kongelige Højhed med Medynk erfare af Generalkommandoens Dagsrapport.

Ikke den allermindste Efterretning fra hele Sjællands Land eller andensteds fra er her til indløbet os; i al den Tid, vi saaledes have været indesluttet uden Haab om Undsætning mod Englands store Sø- og Landmagt, var vi os selv overladte.

Overvej dette, naadigste Kronprins, med Deres ømme Hjærtens Følelse og døm derefter, om General Peymann og vi andre kunde handle anderledes.

At gjøre et Udfald nu til sidst med det hele, som bestaar i saa faa disciplinerede Truppe og andre borgerlige Korporationer, at attakere hele Batterier og 20 til 30 000 Mand meget disciplinerede Tropper, hvoraf vi aldeles var indesluttet, var intet uden en Raseri og kunde aldrig falde en Højstkommanderende ind, der har sande Militærkundskaber. En saadan Attake var bleven henstrækket og havde banet Fjenden Vejen, uden Modstand at bemestre sig Fæstningen. Hovedstaden Kjøbenhavn var derved bleven erobret med alle sine Kostbarheder, Flaaden, Arsenalet o. s. v.; kort, hele Sjællands Land havde blevet Englands Ejendom.

Det var paa sidste Moment, at en Kapitulation burde sluttes, thi vi véd nu med bestemt Vished, at 4000 Bergskotter havde allerede Ordre Dagen efter, at Kapitulationen blev sluttet, at tage Kjøbenhavn med Storm under det heftigste Bombardement. Disse Bergskotter havde udbedet sig 4 Timers Plyndring, men Generalen havde kun tilstaaet dem 2 Timer.

Efter Kapitulationen er nu ingen Ting erobret. Flaaden bliver efter Konvention udleveret, men Staden og hele Landet er reddet.

Under den skrækkelige Forvirring i de sidste Dage ere henimod 20 000 Mennesker udflyttede til Christianshavn og Amager, og disse Steder vare de Engelske nu i Begreb med at bombardere, naar ikke Kapitulationen var anbudet.

Jeg er overbevist om, saasom jeg kjender Deres Kongelige Højheds ædle Følelser, at De, naar De Selv havde været tilstede, ikke havde kunnet oppebie den 3dje Dags Bombardement. Elendigheden var for stor. Og at opofre saa mange Uskyldige og se Byen total ruineret uden at kunne redde Flaaden, havde De, min naadigste Herre, ikke tilgivet.

Hvilken Nation er stor nok til uden Undsætning mod en saa stor Magt som den engelske at holde sig? Garnisonen i Kjøbenhavn, de regulære Tropper vare jo svag under al Beskrivelse. Landeværnet er lidt eller intet at regne paa, da samme fejler Officerer af Mellem- og Underklasser, hvorpaa man kan forlade sig, eller af hvis Stilling i Livet man kunde vente Mod, og af hvis Øvelse man kan vente Erfaring. Mundtlig, Deres Kongelige Højhed, kan jeg desangaaende og over flere Gjenstande sige Dem utrolige Ting.

Vi havde den største Ret paa vores Side, og Deres Kongelige Højhed vil have Stedet forsvaret til det yderste. Men er ej dette yderste kommet, naar en Generation er paa Grænserne af uoprettelig Ulykke, som timevis iler den i Møde?

Naar vi endnu var bleven grænseløst —[1]), kunde endda Byen og Flaade holdes? Kunde man forsvare, at vi først miste vor Ejendom, Venner, Familie, Livets Lykke og Haab, og dernæst endda kun lidt senere give os aldeles tabt?

Indtil anden Dags Bombardement havde Folket kun én Følelse, den varmeste Følelse for Deres Kongelige Højhed og Regeringen, endnu klagede man kun over Englands Haardhed, men om man endog havde misforstaaet Deres Kongelige Højhed og at drive det yderste videre, mon da ikke Folkets Fortvivlelse kunnet fare vild og anklage vores Bestyrelse, og var det nogen Sinde at oprette?

Naar man er som en saa hæderlig saaret Olding af 72 Aar, som den brave General Peymann, frygter man ej som en Hofmand, men vejer som en Patriot og sin Fyrstes sande Ven.

Saaledes har han tænkt og handlet, og glad vil vi alle være, naar Deres Kongelige Højhed skjænker ham Deres naadigste Tilfredshed og Bifald.

Er det mig endelig tilladt at spørge, om de 4 Officerer fra Holsten, som jeg modtog, nu maa retournere til Deres Poster. De ønske dette, da de her nu ikke mere er behøvende og maaske kan gjøre bedre Nytte i Holsten.

Jeg anbefaler mig Deres Kongelige Højheds Naade

underdanigst.

Bielefeldt.

## Fra Generalmjor H. E. Peymann.

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn,
den 10de September 1807.

### Underdanigst Rapport.

Med Oberst von Bang[2]), som i Krigens Tid har gjort Tjeneste ved Kongens Livjægerkorps og nu, forsynet med engelsk Pas, rejser

[1]) Saaledes staar der i Brevet. [2]) Oberstlieutenant H. R. Bang af oplandske Infanteriregiment, der med Orlov opholdt sig i Kjøbenhavn, da Fjendtlighederne udbrød.

til Holsten, finder jeg Lejlighed til at afsende denne min underdanigste Rapport.

I Følge Kapitulationen haver de Engelske besat Citadellet og Holmen, og beskæftige sig nu med Flaadens Udrustning.

Efter at Kapitulationen var afsluttet og ratificeret, have Marinerne paa Trekroners Batteri i Insurrektionsstand forlangt at komme i Land for at gaa over til de Engelske. Dette gav Anledning til at lade disse Marinere afløse med andre Folk. Under Afløsningen tvang 90 Mand, som fra Batteriet bleve embarquerede i 3 Fartøjer under Lieutenant Møller for at gaa til Toldboden, deres Officerer og Rofolkene at styre til Kalkbrænderiet, hvor de gik i Land til de Engelske. Kun 9 Mand fulgte Lieutenant Møller gjennem Østerport til Byen. Foruden disse ere mange andre i Fartøjer fra Batteriet, eller ved at gaa fra Toldboden ind i Citadellet, ligeledes gaaet over til Fjenden, og det hele Antal antages at være henved 300 Mand. Lord Cathcart har gjennem Generalmajor von Walterstorff ladet mig sige, at han var villig til at udlevere disse siden Kapitulationens Ratifikation ankomne Overløbere. Over en af de groveste af disse Subordinationsforbrydere, der havde mishandlet en af sine Officerer og desuden taget sin Major i Brystet, har jeg ladet holde Standret. Han blev dømt til at hænges og Dommen paa Stedet fuldbyrdet.

Ved Landeværnet har ogsaa været nogle Insubordinationsbevægelser af mindre Betydenhed, men disse ere med Alvor og Kraft strax blevne dæmpede.

Jeg har strax pr. Estafette meddelt Generallieutenant v. Castenschjold og Kommandanten paa Kronborg den med Fjenden indgaaede nødtvungne Forening, med Anvisning at ophøre med alle Fjendtligheder. Estafetten til Kronborg blev opholdt af de engelske Forposter, og Brevet ankom brudt og læst. Dette Ophold gav Anledning til, at der fra Kronborg blev fyret paa den forbisejlende engelske Fregat „Astræa", hvorover Admiral Gambier førte Klage, men efter den Explikation, som fandt Sted, bevidnede den engelske Admiral i de høfligste Udtryk, at alting var oplyst.

Sekvestret paa de engelske Ejendomme er ophævet, og alle Fanger frigivne. Admiral Gambier har erklæret, at det samme skal ske i Henseende til de paa Flaaden værende danske Fanger, hvortil Befaling var givet, men at dens Udførelse i Gaar var forhindret af den stærke Blæst.

Fra Generalmajor v. Oxholm, som en af vore Parlementærer har set i det engelske Hovedkvarter i Hellerup, har jeg kun modtaget hosfølgende aabne Seddel.

Ingenieurlieutenant v. Caroc, som ved Ladegaarden faldt i engelsk Fangenskab, er kommen tilbage.

Efter alle Efterretninger har de engelske Tropper opført sig i Almindelighed temmelig vel her i Landet, nogle paa enkelte Steder foregaaede Plyndringer og Uordener fraregnede; men deres Rekvisitioner, i Besynderlighed Kjørselen, have været trykkende for Land-

manden. Over disse Rekvisitioner ere vedkommende civile Øvrigheder anviste at holde nøje Regnskab.

Siden den 31te Avgust, da jeg blev saaret, har jeg stedse vedblevet at anordne alting, saa vidt det har kunnet ske fra mit Sygeleje, siden jeg efter min erhvervede mangeaarige Kundskab om Kjøbenhavn troede bedst at vide, hvad der kunde tjene til Fæstningens Forsvar, men jeg har i øvrigt overladt Hr. Generalmajor v. Bielefeldt at besørge og anordne Udførelsen. Nu derimod, da jeg under Legemssmerter langt mere er nedbøjet af et saaret Hjærte og bekymret Sind, føler jeg mine Kræfters Aftagelse i den Grad og Nødvendigheden af at erholde nogen Rolighed, at jeg fra i Dag af har overdraget Generalmajor v. Bielefeldt alle løbende Forretninger og befalet alle Militære ved Parolen at henvende sig til ham med deres Meldinger. Dette er ogsaa overensstemmende med den mig af Deres Kongelige Højhed givne Befaling.

Et trøstende Ord fra Dem, naadigste Herre, er det eneste, jeg ønsker mig, og det, jeg fremfor alt trænger til. Hvor gjærne vilde jeg ikke have ofret min sidste Blodsdraabe for min Konge og mit Fædreland!

Peymann.

P. S. Det borgerlige Infanteri er fritaget for Vagttjeneste. Alle Gaardmænd af Landeværnet ere hjempermitterede, og det til Kronborg hørende Landeværn gaar hjem.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Nebøllegaard, den 14de September 1807.
om Morgenen Kl. 5 Slæt.

Naadigste Herre!

Af vedlagte Liste, som allerunderdanigst oversendes[1]), ville Deres Kgl. Højhed naadigst erfare vor Styrke. Deres Kgl. Højheds Befalinger ere alle efterlevede paa den Post nær, at fatte Fod i Sjælland; den var imod Kapitulationen, og som den Tid og endnu i en Time kunde ske. Den varmeste og underdanigste Taksigelse for Deres Kgl. Højheds naadige Skrivelse, og at De naadigst har villet tilsende mig to saa brave Mænd som Generalkvartermester-Lieutenant v. Haffner og Lieutenant Brock, har jeg den Naade at aflægge.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

---

[1]) Listen er en Fortegnelse over Inddelingen af Castenschjolds nyorganiserede Styrke i 4 Brigader, hvoraf den første, der bestod af 9de og 10de Landeværnsbataillon, Jægerkomp. af 1ste jyske Regiment og Kapitajn Hommels specielle Kommando Herregaardsskytter og Jægere, kommanderedes af den norske Oberst Staffeldt; anden Brigade, bestaaende af Infanteri og Jægere fra Holsten samt 3dje jyske Regiment under Major Schreibvogel og 3

## Fra Samme.

Nebøllegaard, den 15de September 1807.

Naadigste Herre!

I Morges tidlig kom Hr. Generalmajor Ewald til Rødby med 350 Jægere.

Møen er bleven besat med 2 Kompagnier Jægere og 1 Detachement Kavaleri.

— — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn,
den 16de September 1807, Kl. 10 Aften.

Underdanigst Rapport.[1])

Den nøjere Forbindelse, hvori vi under nærværende Omstændigheder ere satte i med de engelske Højstkommanderende, giver hver Time paa Dagen Anledning til nye Arrangements og Foranstaltninger, som udkræve den største Konduite og Varsomhed.

Den store og uhørte Insubordination, som havde udbredet sig mellem en stor Del af Marineregimentets Mandskab og især dem, som vare paa Trekroners Batteri, har foraarsaget mange ubehagelige Scener. Siden min sidste Rapport ere to af disse Forbrydere blevne arquebuserede. Efter Generalmajor v. Lemmings Rapport ere til Datum 716 Mand af dette Regiment deserterede og for største Delen overgaaede til de Engelske, men efter senere Efterretninger skal dog ogsaa nogle strejfe om i Omegnen af Kjøbenhavn.

Da man nærmere har faaet Vished om, at den engelske General ikke vil tilbagegive disse Desertører, saa bliver heller ikke fra vor Side engelske Desertører, hvoraf 9 ere paa Kronborg Fæstning, tilbageleverede.

Vore Landeværn have desværre ogsaa víst en Insubordination, der overgaar al Forventning. Ikke nok, at hele Batailloner og Kompagnier have modsat sig den Tjenesteförretning, hvortil de vare kommanderede, ere en Del endog uden Tilladelse gaaet bort fra Byen, efterladende deres Armatur i Kvartererne. Jeg har derfor besluttet at dimittere dem samtlige, hvilket saa meget mere findes passende, da man dog ikke med Nytte kan bruge dem hverken til Vagttjeneste eller Arbejde.

---

Eskadroner Livregiment Ryttere samt 2 Kanoner, kommanderedes af Oberstl. Wegener; den 3dje Brigade, under Major Holsten, bestod af 7de og 8de Landeværnsbataillon, og den 4de, under Major Thienen, bestod af det øvrige Rytteri, der havdes ved Korpset. [1]) Overbragt Kronprinsen i Kiel af Generalmajor Walterstorff.

De Engelske haver besat Dokken, hvorimod en fra vor Side udenfor posteret Vagt forhindrer deres Kommunikation med Byen, ligesom og den yderste Vagt paa Gammelholm mod Staden er besat af vore Folk.

Den engelske General en chef har forlagt sit Hovedkvarter til Citadellet, uden for hvilket ind til Toldboden en Cordon af vore Tropper er trukken, og jeg har efter Omstændighederne paa hans udtrykkelige Forlangende ikke kunnet nægte ham Tilladelse at lade nogle af hans Officerer, som med de engelske Generalers Passer ere forsynede, komme ind i Staden mellem Reveillen og Tappenstreg.

Man er med Vished underrettet om, at de Engelske ile med at embarquere det i Land bragte Skyts og Ammunition og at demolere de omkring Staden opkastede Batterier. Generalmajor v. Bielefeldt har ved Artilleriofficerer ladet forfærdige Croquis'er over alle fjendtlige Batterier og Forskansninger, og jeg oversender Deres Kongelige Højhed herved underdanigst den derhen hørende Rapport og Tegning.

Lieutenant v. Steffens, som nu afrejser til Holsten med engelsk Pas, har meldet mig, at Deres Kongelige Højheds ham medgivne Depecher vare af ham overleverede til Amtmanden i Roskilde, Konferensraad Treschow, som efter hans herved følgende Beretning har brændt samme.

Ingenieurkapitajn Wenzel v. Haffner har i Dag været her med Forespørgsel fra Generallieutenant v. Castenschjold, om han kunde rykke ind i Sjælland med omtrent 3000 Mand for at gjøre en Diversion imod Fjenden, hvortil jeg var i den Nødvendighed at svare ham, at da alle Fjendtligheder i Sjælland i Følge Kapitulationen vare ophørte, vilde det ikke være passende at intendere nogen Indmarche her i Provinsen, ligesom saadant paa ingen Maade af mig kunde tilraades.

Det er gjennem Generalitetskollegiet foranstaltet, at Rekrutterne, som skulde indfinde sig her og i Helsingør til den 19de September, indtil videre ikke møde, og ligeledes Rekrutterne for det sjællandske Jægerkorps, som skulde møde i Nyborg.

Adskillige af vore Orlogsskibe ligge allerede paa Reden. Remonstration er bleven gjort til den engelske Admiral imod, at de paa Stabelen staaende Orlogsskibe nedbrydes, men forgjæves.

Jeg har bevirket Provisions- og Brændeskibes frie Afgang til Kjøbenhavn og Norge under visse Klavsuler, men videre i Henseende til fri Skibsfart har det ej været mig muligt at faa bevilget.

De fjendtlige landede Troppers Antal have efter alle Efterretninger været mellem 25 og 30 000 Mand, og 4000 Matroser have betjent de fjendtlige Batterier under Bombardementet.

Jeg fremsender herved underdanigst et Siffer, i Tilfælde at det skulde blive fornødent at bruge samme, en Liste paa de afbrændte Gaarde[1]) og en Indberetning fra Overhofmarskalk v. Hauch, hvilken dog maa ansés som et løst Rygte[2]).

---

[1]) Findes blandt Aktstykkerne. [2]) Indberetningen meldte et Rygte, hvorefter Englænderne paatænkte et Tog til Jylland.

Videre Forklaring vil Hr. Generalmajor v. Walterstorff afgive.

Med største Længsel venter jeg Deres Kongelige Højheds naadigste Befalinger i Anledning af mine afgivne Rapporter og det ulykkelige Udfald af Krigen her.

Peymann.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Hovedkvarter Nebøllegaard, den 18de September 1807.

Naadigste Herre!

I Gaar erholdt jeg Deres Kgl. Højheds Befaling med v. Krogh, at forskanse mig paa det bedste og at samle alle Fartøjer paa Øerne samt at gjøre Indløbet inpraktikabelt. For at udføre de nye Forskansninger og bedre de gamle noget mere, er Kapitajn von Brock ved Dagningen afgaaet, og for at erfare paa den bedste Maade at gjøre Passagen imellem Øerne usejlbar for Fjenden, har jeg konsuleret en meget erfaren Mand, som er Lodsoldermand. Men han forsikrede, at det er umuligt ved at sænke Skibe eller paa nogen saadan Maade med det her havende, og er, saa vel som jeg, af den Mening, at saadant aleneste kan ske ved Batterier, hvortil dels er gjort forhen, dels i Dag Anstalter. Siden min sidste allerunderdanigste Melding er intet forefaldet, uden at Møens Besætning er bleven med tvende Kompagnier let Infanteri, en Eskadron Kavaleri og to Kanoner forstærket, saa at der nu, foruden de tvende Kanoner og tvende Ekadroner Kavaleri, ligger 4 Kompagnier let Infanteri under Oberstlieutenant Wegeners Kommando.

I Gaar blev indsendt fra Møen tvende Nordamerikanere, som vare deserterede fra Englænderne og der paagrebne; ligeledes bleve tvende Midshipmen med fire engelske Matroser og en dansk Skipper fra Minto paa Kysten af det Genuesiske, hvilke vare gaaede i Land paa den østlige Kyst af Falster, optagne. Skipperen havde Citroner til Ladning, og disse skulde føres om til Forfriskning for Mandskabet paa Skibene i Bæltet, der skal være sygeligt. Mandskabet var ikke bevæbnet og blev bragt til Maribo, for ikke at være for nær Havet. Da man begynder at klage over Sko og Strømper, har jeg i Dag rekvireret et Forraad deraf hos Feltkommissariatet i Kiel tillige med nogle Støvler. Angaaende Armékorpsets Tilstand har jeg den Naade i Morgen eller i Overmorgen at sende detaileret Liste.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Oberst A. N. C. Kardorff.

Taasinge, den 22de September 1807.

Naadigste Herre!

Efter min Afmarche fra Kjerteminde er alt gaaet meget godt. Marcherouterne for hvert Korps ere fra min Side ordnede saaledes,

at ingen Forsinkelse kan indtræffe, uden hvad Vejret muligen kan foraarsage eller og maaske de fjendtlige Skibes Stilling.

Ved det første Troppekorpses Ankomst her til, nemlig den lette Infanteribataillon, begav jeg mig den 20de til Langeland for at aftale det nødvendige med General Grev Ahlefeldt, og til min største Fornøjelse traf jeg Foranstaltningerne i alt saa ypperlige, at der fra denne Side intet mere blev mig at ønske. Naar man har med saadanne Mænd at gjøre, hæves lettelig endog de betydeligste Vanskeligheder.

Den 20de blev den 2den Bataillon let Infanteri og en halv Eskadron med Heste og alt sat over til Langeland. Denne Bataillon rykkede den 21de frem til Færgestedet, og formodentlig er allerede tre Kompagnier deraf i Laaland. Den 21de gik 2den Bataillon Slesvig med [en] halv Eskadron og de 3 kjørende Kanoner til Langeland, og i denne Nat skal det 4de Kompagni lette Infanteri og to Kompagnier af slesvigske Regiment overføres til Laaland.

I Dag, den 22de, gaar en Bataillon af 3dje jyske Regiment, en Eskadron Ryttere og de to 3-Pds. Kanoner over til Langeland. Naar Omstændighederne gjøre det muligt, vedbliver hver Nat at oversættes tre Kompagnier til Laaland, indtil alt er der. Saa snart alt Mandskabet er overført, gjøres Begyndelse med Rytterhestene og til sidst Stykhestene etc., som dog i alt Fald kunne udskrives, hvor man kommer, om de ikke hastig nok kunde følge. Jeg tvivler ikke paa, at jo alle Hestene faas over, men, det forstaar sig, deres Transport medtager Tid.

De 4 Amusetter ere endnu ikke indtrufne, men skal dog i Gaar være marcherede fra Odense og vil da vel snart støde til. Equipagen har jeg befalet at indskrænke til det yderste. Hvad deraf bliver tilbage, optages til Forvaring paa Tranekjær med Grev Ahlefeldts Tilladelse.

Endnu i Dag agter jeg selv at gaa til Langeland igjen og, naar alt der er arrangeret, videre til Laaland, hvor fra jeg underdanigst skal tilstille Deres Kgl. Højhed nærmere Rapport.

For det første tager jeg mit Kvarter i Nakskov.

Da de to Infanteribatailloner ikkun ere forsynede med faa Patroner, saa beder jeg, at et Kvantum heraf saa vel som forhen anskrevne Rendekugler blive mig eftersendte, i det Tilfælde at de sidste haves.

Den 1ste Bataillon af 3dje jyske Regiment har pr. Mand 60 Patroner, hvoraf 15 Stykker, som stedse baarne i Taskerne, ere til Dels beskadigede. Den 2den Bataillon Slesvig har kun 30 Stykker pr. Mand og deraf ogsaa et Antal beskadigede. Havde jeg været underrettet om denne Mangel, førend Bataillonerne stødte til mig, kunde jeg, medens jeg endnu var Nyborg nærmere, der fra gjort Rekvisition, men nu faar det nødvendige heraf følge efter.

I den Formodning, det kunde medføre Vanskelighed at faa Penge i Laaland til højst fornødne Udgifters Bestridelse, har jeg paa Nyborgs Amtsstue hævet 6000 Rdl. Uden sand Nødvendighed skal

intet udgives, ligesom jeg i sin Tid skal til Deres Kgl. Højhed aflægge nøjagtigt Regnskab for det, som udgives. Naar den 2den Bataillon af 3dje jyske Regiment indtræffer i Svendborg, vil den finde de fornødne Foranstaltninger føjede til dens videre Marche og Transport.

Underdanigst
Kardorff.

Fra den arresterede Generalmajor, Chef for nordre sjællandske Landeværnsregiment E. F. Walterstorff.

**Aabenraa, den 28de September 1807.**

Til Kronprinsen.

I det Øjeblik, da min Sjæls og Legems Kræfter ere nedbrudte ved 6 Ugers yderste Anstrængelse i de mig paaliggende Forretninger, i det Øjeblik, da min Overbevisning siger mig, at jeg som en tro dansk Mand og som en ærekjær Soldat har opfyldt mine Pligter, i det Øjeblik, da jeg har mistet min hele Formue, rammer mig den haarde Skæbne at have paadraget mig Deres Kongelige Højheds Unaade. Efter Deres Befaling er jeg Arrestant. Denne Skæbne er sandelig bitter, mer end min eller nogen anden Pen formaar at udtrykke. Men jeg fortrøster mig til, at jeg ikke forgjæves skal anraabe Deres Kongelige Højheds Retfærdighed, og at De vil værdige at laane et Øre til den Mand, som De ved saa mange foregaaende Lejligheder har troet værdig til Deres Tillid og Naade.

Er Deres Kongelige Højhed unaadig, fordi jeg har underskrevet Kjøbenhavns ulykkelige Kapitulation? Jeg blev befalet at underskrive den. Fra det Øjeblik af, at Deres Kongelige Højhed havde udnævnt en Generalkommando for Sjælland, har jeg aldrig sat min Fod i Hovedkvarteret, uden naar Pligt bød det, nemlig til Parolen, naar jeg havde Meldinger at gjøre, eller naar den kommanderende General (hvis Kundskaber og personlige Courage jeg ærer) lod mig kalde. Jeg blev ikke raadspurgt og burde ikke raadspørges i nogen Ting. Jeg har ikke haft nogen Del i den politiske Correspondance, som besørgedes af Professor Bruun [1]).

Den 6te September om Morgenen lod General Peymann mig kalde til sig og tiltalte mig omtrent paa følgende Maade: „Jeg har tilskrevet den engelske General, at jeg antager hans Propositioner; dette vil formodentlig have en Negociation til Følge; denne Negociation maa De vise mig det Venskab at paatage sig.“ Mit Svar var: „Alting i Verden, Hr. General, vil jeg paatage mig for Dem, kun ikke det. Jeg har én Gang negocieret en Vaabenstilstand [2]), og jeg mindes, at Publikum viste mig Misnøje derover. Desuden, Hr. General, be-

[1]) T. C. Bruun, Professor i engelsk Sprog og Litteratur ved Universitetet. [2]) I 1801.

tragt min Helbred; jeg er syg og svag og kan næppe staa paa mine Ben; jeg kan, sandt for Gud, ikke paatage mig dette Arbejde." „Men hvem faar jeg da dertil?" „Det synes mig naturligst, at Generalmajor Bielefeldt som Deres Second paatager sig det Arbejde, og han har vist mer Talent dertil end jeg". Derved blev det. Om Aftenen, Klokken imellem 6 og 7, blev jeg kaldt til Hovedkvarteret. General Peymann og Bielefeldt sagde begge til mig: „Den engelske General skriver os i dette Øjeblik, at Generalmajor Sir Arthur Wellesley, Sir Home Popham og Colonel Murray ere ved Barrièren og vente der paa vore Kommissarier; De maa endeligen gaa der ud og tage Admiral Lütken og Generaladjudant Kirchhoff med sig; De har intet andet at bestille end at begjære af bemeldte Kommissarier at bestemme et Sted uden for deres og vore Linier, hvor vore Kommissarier kunne møde dem i Morgen, saa tidlig som de ville". Jeg svarede: „Naar det er ikke andet og i den Forudsætning, at Hr. Generalen vil finde nogen anden i mit Sted i Morgen, gaar jeg". Deres Kongelige Højhed véd, hvor peremptoriske de engelske Kommissarier vare. Efter at de med General Peymanns Tilladelse vare komne ind til Byen i Hovedkvarteret, maatte vi efter hans Befaling strax træde i Diskussion med dem. Grev Schmettau og Grev Holck[1]), som saa' mig den Aften, kunne bære Vidne til, at jeg var yderst syg og svag. Men havde jeg paa Grund heraf undslaaet mig for at diskutere med de engelske Kommissarier Kapitulationens Punkter, og Kapitulationen var bleven, som den nødvendigt maatte blive, slet, vilde man da ikke nu have opløftet mine Talenter og min Erfarenhed i at negociere, for at beskylde mig for, at jeg af ond Vilje imod General Peymann og af Jalousie imod Generalmajor Bielefeldt havde opofret min Konges og Fædrelandets Interesse? Havde Deres Kongelige Højhed maaske ikke selv troet, at det Held, som har ledsaget mig i andre Forretninger, end ikke i denne Lejlighed vilde have forladt mig? Og vilde De ikke nu have fordret et strængt Regnskab af mig, hvorfor jeg havde undslaaet mig for at paatage mig en for Staten saare vigtig Negociation? Denne Betragtning bestemte mig. Jeg gav efter for den kommanderende Generals Vilje. Jeg forudsaa, at jeg derved vilde paadrage mig tusende Ubehageligheder, at jeg derved vilde tilintetgjøre alle mine Udsigter for Fremtiden, men jeg troede at skylde min Pligt og Staten denne Opofrelse, denne Selvfornægtelse.

Da det af Sir Arthur Wellesley forfattede Udkast til Kapitulationen var færdigt, bragte jeg det ned til den kommanderende General, som i Generalmajor Bielefeldts og fleres Nærværelse lod sig det forelæse af Professor Bruun i det danske Sprog, og derpaa sagde til mig, at han fandt, at man maatte antage det, og at jeg kunde lade det renskrive. Jeg fandt det nødvendigt, til min og Medkommissariers Betryggelse, at lade det oversætte i det franske Sprog. Sir Arthur

[1]) Hvilke opholdt sig i Kiel, hvor hen de vare komme som Overbringere af Kapitulationen.

Wellesley paatog sig og dette Arbejde, understøttet af Oberstlieutenant Murray. Kapitulationen blev derpaa i begge Sprog renskreven af Professor Bruun, paa ny forelæst for Generalerne Peymann og Bielefeldt og bifalden. Jeg ytrede den Formening, at den burde underskrives af Kommandanten og ikke af mig, men begge Generalerne sagde, at det ikke i dette Tilfælde var Kommandanten af en Fæstning, som kapitulerede, men de tvende kommanderende Generaler ved de af dem udnævnte Kommissarier, og at disse Kommissarier maatte underskrive og Generalerne ratificere Kapitulationen. For mig var da intet andet at gjøre end at adlyde. Samme Formiddag Klokken imellem 11 og 12 bleve Ratifikationerne udvexlede.

Det er heraf indlysende, at det ikke var Kommissarierne, men de kommanderende Generaler, som sluttede Kapitulationen og bifaldt dens Punkter, at jeg for min Part ikke kunde bestemme, om den i det hele eller nogen enkelt Post skulde antages eller forkastes, at jeg kun har været et Instrument i denne Sag, at jeg har handlet efter min kommanderende Generals Befaling, at hans Ratifikation var det sikreste Bevis for, at Kommissarierne ikke have underskrevet noget, som han ej havde bifaldet.

Man har spurgt mig her i Holsten, om der ikke var givet Ordre, at Flaaden skulde ødelægges, hellere end at lade den falde i Fjendens Hænder, og hvorfor saadant ikke er sket. Herom véd jeg, paa min Ære, intet og kunde efter min Stilling ikke vide noget derom, da saadan Ordre naturligvis maa være bleven given til den kommanderende General. Ikke heller er jeg kompetent til at bedømme, naar og paa hvad Maade saadant burde have sket. Jeg var Brigadegeneral, intet videre; og jeg tør tro at have i den Kapacitet opfyldt mine Pligter paa en Maade, som har erhvervet mig hele Garnisonens Agtelse.

Men Frugten af alle mine Bestræbelser, af alle udstandne Farer og Møjsommeligheder, af 29 Aars tro og virksom Tjeneste er forsvunden. Jeg er Arrestant. Af alt, hvad jeg har været og har ejet, er intet tilbage uden Erindringen og, jeg tør haabe det, min Ære. Jeg er sandeligen ulykkelig. Men saa ulykkelig er jeg ikke, at jeg et eneste Øjeblik skulde tvivle om Deres Kgl. Højheds Retfærdighed.

Underdanigst
Walterstorff.

## Fra Generalmajor J. Ewald.

**Vennerslund auf Falster,**
**Freitags, den 25sten September 1807.**

Rapport.

Auf höchsten Befehl Ewr. Königl. Hoheit habe heute das Commando von Möen, Falster und Laaland von dem Generallieutenant

von Castenschjold[1]) übernommen, und mein einziges Trachten wird ewig allein dahin gehen, den höchsten Befehlen von Ewr. Königl. H. so nachzuleben, wie in meinen Kräften steht.

Von dem allen, was hier zu einer Vertheidigung fehlt, behellige ich nicht diesmal Höchstdieselben, da der Generallieutenant Castenschjold die höchste Gnade geniesst, Ewr. Königl. H. von allem mündlichen Rapport abzustatten.

Ich betrachte diese 3 Inseln als ein verschanztes Lager, von welchen Falster das Hauptbollwerk ist, aus welchem man entweder wieder vorgeht oder sein Heil auf der Spitze des Bajonets suchen muss. Die Insel Bogö, als eine Lunette betrachtet, hat Capitain Lange mit der ihm anvertrauten Jägercompagnie besetzt; ich wage seinen heutigen Rapport unterthänigst beizulegen als Nr. 1.

— — — — — — — — — — — — — — —

Gott segne und erhalte Ew. Königl. Hoheit.

Ewald.

## Fra Generalmajor J. Ewald[2]).

Hovedkvarteret Nebøllegaard, den 5te Oktober 1807.

### Extrakter

af Rapporter, militære Begivenheder paa Sjælland vedkommende, fra 28de September til 3dje Oktober inklusive.

Med anvendt Forsigtighed, men ikke uden Fare, har det dog været muligt jævnlig at sende endog Officerer i 2 à 3 Dages Rejser over til Sjælland, hvilke da i Almindelighed have benyttet de hemmelige Landingssteder og Veje, som desaarsag have været etablerede. Mangelen paa politiske Efterretninger har de dog, skjønt de har berørt Kjøbenhavn, aldrig kunnet supplere, da man i Kjøbenhavn er lige saa uvidende som her paa Øerne i den Henseende.

* * *

Det Uheld er mødt, at en særdeles vindskibelig og utrættelig Stabsofficer, hvis Korps er opløst i Sjælland, ved for 3 Dage siden at gaa over ved Marienlyst blev tagen af en skjult Patrouille, sad to Dage som Arrestant i Færgegaarden ved Vordingborg og blev dernæst afført til Næstved. I Dag afgaar en anden Officer, som i Nat benytter en anden Vej.

* * *

[1]) Castenschjold var, som det vides fra Side 69, kaldet til Holsten for at konferere med Kronprinsen, uden Tvivl en Form, som Kronprinsen havde valgt for paa den mindst saarende Maade at lægge Kommandoen i Ewalds Hænder.
[2]) Ewalds daglige Rapporter vare ganske i Stil med dem, vi kjende fra Holsten, skrevne paa Tysk og meget udtværede, men de ledsagedes af Extrakter over Begivenhederne, hvilke uden Tvivl ere samlede og redigerede af den til hans Hovedkvarter fra Kronprinsens Stab afgivne Premierlieutenant L. F. Brock. Af disse Extrakter meddeles et Par enkelte.

Den aldeles strænge Bevogtning af selv hele Kysten finder Sted først siden 8 Dage, da de maa have bragt i Erfaring Troppeforstærkningen her, hvorover de paa én Gang ere komne i Alarm.

*   *   *

Der finder en bestandig Bevægelse Sted mellem Fjendens forskjellige Korpser paa Sjælland, og en Del — det er Detachementerne — kjøres stedse paa Vogne. Den sidstleden indsendte detailerede Rapport er alt aldeles uden Kraft formedelst de stedse Forandringer.

*   *   *

Resultatet af de indkomne Rapporter er dette, at Fjenden har Bevogtning i alle Smaastæderne langs om hele Kysten og egentlig Besætning med Vagter, Piquets og Poster samt Patrouiller ikkuns paa den søndersjællandske Kyst.

*   *   *

Dernæst, at Massen af hans Styrke staar i Echeloner ved Næstved, Ringsted, Roskilde og Hørsholm samt Resten i Citadellet og paa Holmene samt paa alle Broer og Blegdammen rundt om Kjøbenhavn, som altsaa strax kan besættes.

*   *   *

Det synes, som om han, stolende paa sin Styrke, ej vil aventurere noget lidet Korps, især ej paa Udspidser af Landet, hvor det kunde afskæres og oprives, men at han hellere vil have det à portée til Soutien for hinanden eller Koncentrering samt saaledes, at Kjøbenhavn ej tabes som Operationslinie, altsaa den for os værste Disposition. —

*   *   *

Den 27de begyndte først Nedrykningen til og Spærringen af Kysterne paa det strængeste og til Repressalier paa samme Maade, at, hvad der vilde komme over og forblive, kunde komme over, men intet, hverken Rejsende eller Poster, over til os. Efter at det er mørkt, skydes paa enhver, der nærmer sig Stranden.

*   *   *

3 Ingenieurofficerer have berejst Kysten paa det nøjagtigste og optegnet mange Haande paa deres Karter samt i Protokoller Lodsers og andre Folks Udsagn angaaende Kysten og Vandet ved samme. Besteget alle Kirketaarne.

*   *   *

Batterier skulde etableres ved Vordingborg og Kallehave; men de ere ikke komne i Stand endnu.

*   *   *

Naar det er mørkt, holdes der af Jægerne Vagtild langs ad Stranden, som gjør Kommunikationen end vanskeligere. Dog lykkedes det at udstjæle ensteds fra Kysterne den sidste Kjøbenhavns Post her til Laaland og Falster, og der er Haab om fleres Forhvervning.

* * *

Brevene indeholdt intet mærkværdigt. Stemningen af Publikum var i det hele god. Paa enkelte rige Familier nær, vistes de Engelske overalt Kulde, og man ønskede intet hellere end deres Afsejling og dernæst, men ikke før, Øens hastige Besætning af danske Tropper. Indbyrdes Misfornøjelse, den ene mod den anden, varede ved.

* * *

Piketterne ved Næstved skal rykke om Natten ud til Møllerne. En egentlig Forpost staar noget længere frem, og Patrouillerne gaa til Kjøng, hvor de mødes med Patrouiller fra Vordingborg.

* * *

Der exerceres overalt hver Formiddag. Om Eftermiddagen Kl. 6 stilles Paraden og Ordren udgives.

* * *

I Byerne er Paapasningen saa stræng, at det ikke tillades flere end to Borgere at tale eller at gaa sammen, og hvor dette findes, jages de strax fra hinanden. Endogsaa, skjønt alle Vaaben ere dem fratagne, tør de dog ej bevogte blot som Politi Byerne med blot en Stok i Haanden.

Opstand er dog, som paa alle Øer, efter et sket fejlslaget Haab ej i mindste Maade at vente.

* * *

Der skal være givet Ordres til nøje Paapasning paa visse Proprietærer, Præster og Forpagtere, som skader os meget i Henseende til nyt.

* * *

At den formentlige Marche af et Korps paa 4 til 5000 Mand blot gjaldt en Om- og Indkvartering om Hørsholm og Frederiksborg, er hertil indberettet.

* * *

I Roskilde ligger omtrent 2000 Mand. Det i Omegnen kan ikke bestemt angives.

* * *

I Ringsted er for nærværende Øjeblik Hovedstyrken forsamlet, hvor fra, som det indberettedes, detacheredes meget til Kalundborg for der at indskibes til en hemmelig Expedition, man mente Lange-

land, hvorfor og de fornødne Dispositioner her i Landet blive tagne. Har ikke stadfæstet sig.

* * *

Kjøge er blot besat med omtrent 200 Mand og 30 Husarer, Næstved med 400 Mand og 160 Husarer. I Vordingborg en Post af 50 Jægere og 20 Husarer. I Kallehave 30 Jægere og 12 Husarer, men Styrken af de forskjellige Poster udi Marienlyst[1]), som er stærkt belagt af Husarer, som og i Stensby Mølle[2]), i Petersværft og flere Steder kjendes ej saa nøje.

* * *

Baade de større som mindre Korpser i Sjælland ere underkastede en saa idelig Formering og Formindskning, at Rapporterne, naar de paa ubestemt Tid ankomme, sjælden kan stoles paa. —

* * *

I Følge de fleste og de paalideligste Efterretninger, som her haves, landedes af Fjenden de tvende første Dage 23 000 Mand. Det grove Artilleri er alt sammen igjen indskibet paa den Del nær, som er bragt ind i Citadellet.

* * *

Den intet betydende Detail om Indkvarteringsfordelingen i Byerne selv opføres ikke her, ligesom det vidtløftigere om Patrouillernes Gang ej heller denne Gang.

Ewald.

Om Indskibning af Tropper véd man endnu ikke noget nærmere.

Hovedkvarteret Nebøllegaard, den 5te Oktober 1807.

## Extrakter

af Rapporterne om Rygter og Begivenheder, indsendte fra 30te September til 4de Oktober.

Det efterstaaende grunder sig dels paa mundtlig Fortælling af hemmelige Afsendinger, dels Breve fra Personer, som vedvarende opholde sig i Sjælland og ad aftalte hemmelige Veje sende deres Breve. Selv i Kjøbenhavn er man meget maadelig underrettet om offentlige eller politiske Forhold, og de besynderligste Rygter ere der troværdige, lige saa godt som de mere sandsynlige, hvorpaa de følgende ere Beviser.

* * *

---

[1]) Ved Vordingborg. [2]) Mellem Vordingborg og Kallehave.

Om de Svenskes Hensigter kan aldeles intet bestemt erfares, og i Gisninger ere Meningerne delte. Nogle tro, at hvis de Engelske forlade Sjælland, bliver denne Ø overladt til Sverig i Steden for det tabte Pommern og Rügen; andre tro derimod paa Rolighed i Sverig.

* * *

De Svenske skal ikke have været uvillige til at overlade Linieskibene mod et dog ubekjendt Ækvivalent, men en russisk Armé paa Grænsen af Finland skal have bestemt dem til endog at vise Kulde mod Englænderne.

* * *

Endog synes det, som om de frygtede dem; thi Helsingborg befæstes paa det hastigste muligt, og der arbejdes længe saa vel om Natten som om Dagen.

* * *

Et andet Rygte siger, at de Engelske opbringe svenske Skibe saa vel i Østersøen som i andre Farvande.

* * *

Bornholm skal være besat af 1400 Mand, men Christiansø, som blokeres endnu, ej indtagen.

* * *

Den sædvanlig i Malmø liggende Del af den svenske Skjærgaardsflaade skal dertil være kommen tilbage.

* * *

Kongen af Sverig skal den 29de have været i Helsingborg, men der fra være afgaaet igjen til Carlskrona, hvor samtlige Batterier udrustes paa det bedste.

* * *

Ved Frederiksværn skal være forefalden en meget brillant Affære til Fordel for de der liggende danske Skibe, og 500 Englændere, som vare landede, være tagne til Fange, 2 engelske Linieskibe saaledes tilredede, at de, efter at være nedkomne til Kjøbenhavn, der maa ophugges.

* * *

Ved Frederikshald i Norge skal staa et Korps af 15 000 Mand, hvoraf en Del Nationalregimenter og Frivillige.

* * *

Ved Christianssand skal staa et Korps af 12 000 Mand, ligeledes for en stor Del Opbudne og Frivillige.

* * *

De Engelske formene at opsnappe 12 danske Ostindiefarere. 6 Grønlandsfarere ere opbragte til Hull.

* * *

Af danske Orlogsskibe skal den 30te September ikkun ét have været tilbage i Havnen, og af mindre Skibe og Fartøjer ligeledes ikkun faa tilbage.

* * *

Man regner, at 160 engelske Skibe have været indlagte i Havnen for at ilade alt rørligt af det den kongelige Flaade tilhørende. Af disse var ikkuns 30 tilbage for daværende Øjeblik. En Mængde Sager vare transporterede ud paa Reden i Pramme, for af atter andre Skibe at ilades der.

* * *

En stor Del af de engelske Skibe skal være lagt nærmere ind paa Reden imellem Byen og Trekroner, saa at sidste Batteri fra Byen ej kan opdages for Skibe og Master.

* * *

De Engelske holde det for afgjort vist, at fra Øerne af vil ske en Landgang paa Sjælland, og ere derfor i stedse Bevægelse for at modtage os. De true med at trække sig ind i Kjøbenhavn, og en Del Familier skal være rejst der fra for ej at friste den Skæbne, som Englænderne true med at ville tilberede Byen i Tilfælde af Landgang.

* * *

Foruden Officererne ses hver Dag en Mængde Gemene og ligeledes Matroser i Byen, og ere Vagt og Raadstue opfyldte med Arrestanter af disse, da mange forblive, og som oftest beskjænket, tilbage i Byen efter Portens Lukning.

* * *

Engelske Officerer optage Fæstningen, Citadellet og Omegnen af Kjøbenhavn.

* * *

Det halvfærdige Orlogsskib, som stod paa Stabelen, er Kjølen itusavet, og det øvrige aldeles forhugget.

* * *

Kranen til Masters Op- og Isættelse er aftaklet og skal være bestemt til at ødelægges.

* * *

Mangel paa Proviant skal begynde at indfinde sig paa den engelske Flaade, og man tror, at den umulig kan afsejle forinden en Proviantflaades Ankomst fra England eller en stor Udskrivning i Kjøbenhavn og paa Sjælland.

* * *

Virkelig ophobes store Forraad paa Sjælland, men de betales ikke nøjagtig uden i Nærheden af Kjøbenhavn og Hovedkvarteret.

* * *

Landmanden i Sjælland lider overordentlig ved Kjørsler, da som oftest Marcherne stedse foretages paa Vogne.

* * *

Det bekræftes ikke, at Kongen af Sverig skulde besøgt den engelske Admiral; men derimod er den norske Post afvist ved Helsingborg som Repressalie for den svenske Posts Afvisning ved Nyborg.

* * *

Naar de Engelske indskibe sig gjennem Kastellet, skal det være besluttet, forinden de sidste afgaa, at fornagle Kanonerne paa Volden der og paa Trekroners Batteri.

Ewald.

## Et Brev til Kronprinsen, indsendt ved Kapitajn R. Krag, Adjudant ved Generalkommandoen paa Fyn.

Odense, den 7de Oktober 1807.

Naadigste Kronprins!

Ved min Rejse fra Kjøbenhavn til Korsør forefandt jeg baade i Roskilde og Ringsted, at de engelske Tropper forandrede Kvarter og forlagdes dybere ned i Landet. De i Ringsted vare afmarcherede til Næstved, og de nyindkvarterede ventede andre, som skulde afløse dem. I Slagelse fandt jeg 500 Jægere foruden en Del Infanteri, som skulde marchere til Korsør den 5te med en Del Feltkanoner; hvor mange kunde jeg ikke se, da det var Nat. Alle, som saaledes forlægges til Kysterne, ere indfødte Engelske, og det lader, som disse skulle være bag ved Tyskerne, som ikke have synderlig Lyst at gaa først om Bord. Da vi kom til Korsør med agende Post, var Overfarten stoppet, men en engelsk Officer af Søetaten lod os passere, da de fleste vare komne førend Ordren, hvilket han i et aabent engelsk Brev underrette[de] Chefen om og tillige, at den positive Ordre var kommen, at ingen flere skulde gaa eller komme over. Passagererne bleve enige om at beholde Brevet, som Skipperen først fik med sig tilbage; herved fik jeg Lejlighed at afskrive følgende deraf:

I from the best information have understood, that Lord Cathcart's son has been send to England and returned two days ago with the above orders [which] have been given. It is generally supposed that we keep Zeeland til a generally peace.

Excuse the hurry
Baumgarten.

Underdanigst
Sick.

## En Rapport fra Kapitajn F. C. Hommel af 2den sjællandske Bataillon let Infanteri, indsendt af Ewald.

### Rapport

fra Gaabense Færgegaard, den 14de Oktober 1807.

Da det mørknedes i Aftes, afsendte jeg et Piket under Kommando af Hr. Lieutenant v. Rømeling[1]), bestaaende af 30 Fodjægere og 2 ridende Jægere til Ordonnanser, til Orehoved, for at holde et vaagent Øje, i Fald Fjenden skulde lande ved Dyrefoden.

Hr. Lieutenant v. Pihl detacherede jeg med 20 Mand ud paa Broen, og mine 3 Jagter besatte jeg hver med en ridende Overjæger og 6 Fodjægere, thi jeg formodede, at Fjenden vilde ved Natten gjøre Forsøg, paa ny at borttage mine Jagter eller opbrænde samme.

Saa tænkt, saa skete. I Nat Kl. 11½ Slæt kom en stor Barkasse anroende og gik Broen paa 40 Skridt nær, saa at man i Maaneskin kunde se, den førte 2 Svingbasser og satte Kursen efter mine 3 Jagter, for at løbe dem agter an. Da de vare Jagten paa 10 Skridt og Broen paa 20 Skridt nær, gav de 3 Jagters Mandskab Ild paa dem og jeg til samme Tid fra Broen, derpaa svarede Barkassen med Svingbasser og Geværer, men efter ¼ Times Forløb vare de meste Mennesker i Barkassen saa sammenskudte, at de næppe kunde vende den. Jeg lod strax af et Par Baade gjøre Jagt paa ham, for at tage ham til Fange, men den var af Vinden og Strømmen allerede for langt neddreven til Briggerne, at jeg risikerede at blive afskaaren. Da jeg nu maatte opgive min Jagt, og jeg hele Tiden havde været Barkassen paa 10 Skridt nær, saa lod jeg ham give af begge Baadene en hel Salve endnu, hvorved jeg øjensynlig kunde se, at der blev dræbt en stor Mængde.

Samme Tid, da denne Barkasse vilde borttage mine 3 Jagter, fik jeg Melding fra Lieutenant Rømeling fra Dyrefoden, at 2 Baade gjorde Forsøg paa at lande, og tillige en Melding, at en Barkasse gjorde ligeledes Forsøg paa at lande imellem Orehoved og Gaabense.

---

[1]) H. C. Rømeling, se II Bind S. 329.

Jeg detacherede til den Ende Kommandersergent Breiting med 5 ridende og 25 Fodjægere der ned, men efter et Par Timers Tid retournerede han med Melding, at Barkasserne ej vare landede paa begge Steder, men bortsejlet igjen.

Døde og Blesserede har jeg ingen af; mine Fjender have tabt anseligt.

Ærbødigst
F. C. v. Hommel.

## Fra Generalmajor J. Ewald.

Hovedkvarteret Nebøllegaard, den 15de Oktober 1807.

Extrakt
af Efterretningerne fra Øen Sjælland fra 12te til 14de Oktober inkl.

Rapporter om engelske Skibes vedvarende Ophold mellem Femern og Laaland, som og mellem Langeland og Laaland, ere paa nyt indløbne.

* * *

Ligeledes, at tvende Fregatter vedvarende opholde sig mellem Fæmø og Knudshoved[1]).

* * *

I Gaar Morges, som den 13de, er det paa nyt lykkedes at erholde Posten ud fra Kysten af Sjælland. Af dens medbragte Breve erfares de alt gængse Rygter om, at Admiral Gambier har erholdet forseglede Ordrer at aabne først den 9de. Rygtet siger, han skal have erklæret alt den 6te, at ingen flere Passer vilde blive udstedte for Skibe, som og, at han efter den 17de ingen Passer mere vilde respektere; det være da nogle faa Dage efter den 17de.

* * *

Passagen mellem Laaland, Falster, Møen og Sjælland er spærret ved følgende Parolbefaling, udgiven i det engelske Hovedkvarter:

Omstændighederne haver gjort det fornødent at gjøre Blokade af Laaland, Falster og Møen fra Sjællands Side lige saa strikte, som den har været fra Bæltets Side, og at indskrænke al Ankomst eller Afgang til eller fra Sjælland til Kjøbenhavns, Helsingørs, Kalundborgs og Korsørs Havne, og skal derfor alle Skibe, gaaende til eller kommende fra de sydlige Øer, anholdes, og Passagererne der fra, som ikke ere forsynede med beskrivende Rejsepasser, ville herefter blive stoppede af Tropperne i Sjælland eller Krigsskibene i Søen.

* * *

---

[1]) Det Knudshoved, som der her er Tale om, er Landtungen vest for Vordingborg.

I Følge Breve fra Sjælland udspredededes det Rygte medens den megen Bevægelse blandt Fjendens Tropper i Sjælland, at de skulde marchere til Korsør for der at indskibes til en hemmelig Expedition, og virkelig afgik der til en Del Artilleri.

* * *

Den 13de indsejlede i Farvandet ved Gaabense og Vordingborg 3 engelske Brigger paa 20 Kanoner, og en fjerde ankrede ved Knudshoved, ligesom en af Fregatterne saas længere ude.

Der har fra dem ved Gaabense liggende været gjort flere Forsøg paa at borttage nogle ved Gaabense liggende Jagter, men hvilke ere blevne afviste med stort Tab for Fjenden, ved hvilken Lejlighed da en Mængde Bomber, Granater og Kugler har været sendte i Land, men uden at gjøre Skade.

* * *

Ved Kallehave er den 11te en forbisejlende Skipper, uagtet han strax ankrede, enten af Vanvare eller Kaadhed bleven ihjelskudt med den der placerede Kanon. Nordbaaden blev siden tagen af Lodser, derfor udsendte, og indført til Stege.

* * *

Ved dettes Afgang haves ingen sildigere Efterretninger end fra den 13de om Morgenen Kl. $4^1/_2$ fra Sjælland, men hver Time forventes Efterretninger fra to Punkter.

Det kontinuerlige Sagn af Indskibning ved Vordingborg, enten til Afsejling til England eller til en Expedition til Øerne, var altsaa det seneste erfarne, som og, at Tropperne trækkes sammen ved Lundby og Næstved, samt at en Del var marcheret til Korsør.

Tvende Afsendinger ere oversendte til Sjælland paa nyt, og det formodes, at de ere lykkelig ankomne der; thi de vil have været i Land, forinden den ene af de engelske Brigs var nedkommen for Skoven ved Bakkebølle.

* * *

Den fra Kiel kommende Skipper (T.) er den 13de given al mulig Assistance til Overfart.

Ewald.

## Fra Langelands Generalkommando.

Tranekjær Slot, den 20de Oktober 1807.

Underdanig Rapport.

Jeg iler at melde Deres Kgl. Højhed, at General Ewald er Natten imellem den 18de og 19de landet med henved 9000 Mand i Sjælland. Hans Marche var lige paa Kjøbenhavn.

Underdanigst og tro

Ahlefeldt-Laurvig.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn,
den 24de October 1807.

### Underdanigst Rapport.

Efter at jeg havde indladt mig i Brevvexling med Generalmajor v. Ewald, som da var paa Falster, har jeg i Forgaars, den 22de hujus, modtaget den Efterretning, at han den 20de ds. havde begyndt med at sætte sine Tropper fra Møen over til Kallehave i Sjælland. Bemeldte Hr. General har i Gaar været her i Hovedkvarteret, og jeg har da af ham erfaret, at han nu næsten med sit hele Korps er kommen i Omegnen af Lethraborg og Roskilde. Det her fra efter højeste Befaling til Vordingborg afsendte 6-Pds. Batteri samt det hele Kavalerikommando har han standset paa Marchen, og samme befinder sig nu i Forening med hans Korps, og er det 6-Pds. Batteri sendt til Ringsted.

De desforuden her fra efter Deres Kgl. Højheds senere Befalinger til Vordingborg afsendte Transporter af skarpe Patroner samt af Kanon- og Haubits-Ammunition har Generalen ligeledes ladet standse, og han agter deraf at forsyne Øerne med det fornødne, samt at ombytte den bedærvede Ammunition ved det nu i Sjælland værende Korps med det her fra afsendte, og at sende hin bedærvede Ammunition til Kjøbenhavn. Generalen er i Dag imod Middag rejst tilbage til sit Korps, efter at alting saa vel med Generalkommandoen som med Generalitetskollegiet[1]) var afgjort og arrangeret angaaende, hvad der udfordres til dette Korpses Forflegning m. v. I øvrigt beholder han sin nu havende Position saa længe, indtil Deres Kgl. Højhed naadigst skulde befale en Forandring i samme.

De 6 Landeværnsbatailloner her og de 2 paa Kronborg ere siden den 20de og 21de komne til deres resp. Garnisoner, og de her værende Batailloner tages fra i Morgen af til Tjenesten. Foruden disse har ogsaa det under Kammerherre Kroghs Kommando staaende Skyttekorps fra Godserne atter med Bøsser og Heste indfundet sig her i Staden, og jeg agter indtil videre at bruge dette Korps med til Besætning af Kysterne mellem Kjøbenhavn og Helsingør i Forbindelse med det der allerede stationerede Kommando under Major v. Scheel, der har hos sig et 3-Pds. Batteri.

Men da nu et betydeligt corps d'armée under General v. Ewald er landet her i Sjælland, og maaske flere Tropper fra Fyn kunne forventes, saa skulde jeg underdanigst udbede Deres Kgl. Højheds naadigste Befaling, om, i Betragtning af at ingen Fjende mere findes her i Landet, saa vel bemeldte Skyttekorps som og Landeværnet kunde permitteres hjem, da ogsaa det nu er paa den Tid, at Landmanden maa pløje sin Jord.

Det paa Frederiksværk endnu tilbageblevne Krudt, bestaaende af cirka 3000 Centner, er strax efter Kapitulationens Udløb blevet hid-

---

[1]) Den i Kjøbenhavn efterladte Del af samme.

bragt, og hvoraf den sidste Transport endnu i Dag velbeholden er ankommen.

Major v. Tscherning har forespurgt sig, hvorledes han skulde forholde sig med adskillige paa Værket værende Beboere af den engelske Nation, hvorom jeg underdanigst udbeder højeste Resolution.

Jeg har foranstaltet efter Kapitulationens Udløb, at Beslag atter lægges paa alle engelske Ejendomme i Sjælland samt Embargo paa Skibene.

Ved Generaladjudant og Kommandørkapitajn Krieger har jeg ladet eftersé, hvad Fartøjer der maatte være opdrevne langs Kysten indtil Taarbæk, og fra ham modtaget den underdanigst vedlagte Beretning. Disse Fartøjer og, hvad der endnu ved Stranden maatte findes af Pramme, Barkasser m. v., blive, naar Vejrliget og Omstændighederne tillade det, indhentede til Holmen. At Orlogsskibet „Neptunus“ staar paa Grund paa Taarbæk Rev, erfares saa vel af Generaladjudant Kriegers som af Kommandør Kierulffs vedlagte Beretninger.

Efter det kgl. danske Kancellis og den her nedsatte Provideringskommissions Ønske bevilgede jeg, medens Kapitulationen endnu var i Kraft, at 6 til Helsingør ankomne engelske Proviantskibes Ladninger af Kjød, Flæsk, Smør og andre Provisionssorter maatte paa Grund af den befrygtende Mangel af disse Artikler, som Kjøbenhavn til forestaaende Vinter vil blive underkastet, føres her til Staden og forhandles uden at ansés som engelsk Ejendom; men da bemeldte Skibe endnu ligge i Helsingør og ikke ere udlossede, saa har jeg nu foranstaltet, at de ikke maa forlade Helsingør, men at Skibe og Ladninger der skulle forblive indtil højeste Ordre erholdes, om disse Skibe maa forhandle deres Ladninger og siden gaa ubehindrede bort; hvorover Deres Kgl. Højheds nærmere naadigste Befaling underdanigst udbedes.

Paa Contreadmiral Lütkens vedfølgende Forslag, der af Kommandør Kierulff er bifaldet, har jeg paadraget Kommandøren at lade istandsætte de 3 Skibe, som fra Holmen kan leveres, for at stationeres ved Batterierne Trekroner og Prøvestenen samt ved Helsingør efter Forslaget; men om endnu et eller flere Koffardiskibe kunde kjøbes og armeres til det tilsigtede Brug, derom har jeg ikke vovet at bestemme noget, førend jeg desangaaende erfarer Deres Kgl. Højheds naadigste Vilje. Hvad Kaperbreve angaar, da har jeg ikke dristet mig til at udstede disse, da et Kaperreglement maatte emaneres, og jeg er uvidende om de Bestemmelser, som overensstemmende med Hs. Majestæts allerhøjeste Vilje deri vilde være at gjøre. Der have imidlertid adskillige meldt sig, som agte at udruste slige Skibe, og jeg skulde altsaa underdanigst udbede mig Deres Kgl. Højheds naadigste Befaling angaaende denne Sag.

Ligeledes udbedes naadigst Resolution om, hvorledes der skal forholdes med 3 Pakker, som indeholde Breve fra England til danske Stæder, og hvilke ere sendte fra den danske Vicekonsul Carlsen i Gothenborg til Helsingborg samt adresserede til v. Mehrens Enke & Søn i Helsingør. Da det fra et eller andet Synspunkt maaske kunde

være gavnligt at faa disse Breve i Hænde, saa har jeg anmodet Generalpostamtet[1]) at besørge deres Modtagelse imod at betale 25 Rdl., som deres Befordring fra Gothenborg til Helsingborg koster, men at lade dem blive henliggende uaabnede, indtil Deres Kgl. Højheds Befaling erholdes.

Underdanigst
Peymann.

## Fra Generallieutenant J. M. H. Castenschjold.

Nebøllegaard, den 25de [?] Oktober 1807.

Rapport.

Efter Deres Kgl. Højheds Befaling har jeg i Dag taget Kommandoen paa Øerne og derom underrettet Generalmajor Ewald, og at jeg havde Ordre at besætte Vordingborg, Kallehave og Præstø, som strax skal ske, saa snart jeg erfarer, at de til Besætning kommanderte af Hr. Generalmajor Ewald erholder Ordre til at lade sig afløse, hvilken jeg haaber kan indløbe i Nat eller i Morgen tidlig.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Samme.

Nebøllegaard, den 25de Oktober 1807.

Allerunderdanigst!

Deres Kgl. Højheds Befaling at spærre al Kommunikation fra Øerne er efterlevet.

Derved have en Del Familier samlet sig her, og som bestandig ansøge om Tilladelse at rejse dels til Sjælland, dels til Femern og Langeland. Deres Kgl. Højhed ville naadigst tillade mig at gjøre det allerunderdanigste Spørgsmaal, om jeg tør i den Anledning gjøre nogen Undtagelse, naar nogen, hvis Redelighed jeg er overbevist om, søger Tilladelse at forlade Øen.

Allerunderdanigst
Castenschjold.

## Fra Generalmajor H. E. Peymann.

Hovedkvarteret i Kjøbenhavn,
den 27de Oktober 1807.

Underdanigst Rapport.

Kort før Postens Afgang modtager jeg ved en Adjudant fra General v. Ewald Deres Kgl. Højheds naadigste Befaling af 24de hujus

---

[1]) Den i Kjøbenhavn værende Del af Postamtet.

med indesluttede 2 Breve til det kgl. danske Kancelli og Generalmajor v. Oxholm.

Den befalede Kommission til Værkers Anlæg uden for Fæstningen skal strax blive sat i Virksomhed.

Jeg har allerede under 17de dennes underdanigst rapporteret, at de 7 Landeværnsbatailloner, som ikke ere indtrukne i Fæstningerne, ere beordrede at møde til Kysternes Forsvar paa de forskjellige Punkter. Dette vil formodentlig nu være udført, og ved Amtmændene er foranstaltet, at der, hvor Kystmilicen er organiseret, sættes denne i Forbindelse med dette Landeværn, som rapporterer til Generalmajor v. Ewald, naar Fjendtlighed paa Kysterne maatte forefalde, eller andet med Hensyn til hans Korpses Bestemmelse maatte være at melde. Til hver af disse Landeværnsbatailloner er i forrige Uge afsendt 400 Geværer med Patroner og Lædertøj. Det øvrige af Deres Kgl. Højhed befalede vil nu af Kancelliet og Generalmajor v. Oxholm blive udført.

Forbudet mod al Slags Bygning paa Forstædernes afbrændte Pladser, indtil højere Befaling indløb, er allerede herfra udstedt.

Ligesom man allerede ved General v. Ewalds Nærværelse her har underrettet ham om Kysten mellem Kjøbenhavn og Kronborg, dens Besætning her fra, saa har man ogsaa overladt til ham ved hans Korps, i Forbindelse med det udkommanderede Landeværn, at sørge for de øvrige Kysters Besætning, hvortil nu i Følge højeste Befaling Kongens Livjægerkorps og Herregaardsskytterne ligeledes vorde beordrede.

Ved denne Lejlighed skulde jeg underdanigst melde, at til Afgjørelse af de likvide Fordringer, som Amtstuerne have til den fjendtlige Armé for de af Landet opfyldte Rekvisitioner af Fourage og Kjørsler m. v., har den fjendtlige General her efterladt under dansk Beskyttelse 2 Kommissarier, som ere traadte i Conference med Stiftamtmand v. Hauch og Amtsforvalteren, Kammerraad Bierg, til Fordringernes Betaling.

Kommandørkapitajn van Dockum paa Batteriet Prøvesten har ved nogle armerede Baade ladet opbringe et Skib, kommende fra Østersøen og ladet med Tømmer, under preussisk Flag, hvilket Skib er indbragt til Holmen og med god Grund formodes at være engelsk. Sagen er tilsendt Generalavditøren ved Søetaten, for at undersøge paa lovformelig Maade, om Skibet bør ansés for en god Prise eller ikke.

Kanonérbaaden „Nykjøbing“, Kongebaaden „Makrelen“ og 2 af de fra Norge nedbragte Galejer ere under Udrustning og Armering, hvoraf de 2 første i disse Dage blive færdige; dog har Kommandør Kierulff beklaget sig over Mangel paa Officerer.

Flere Skibsredere have meldt sig med Begjæring om Kaperbreve.

Orlogsskibet „Neptunus“ staar endnu paa Taarbæks Rev, og mellem Kjøbenhavn og Helsingør ere, foruden et Orlogsskib og en Fregat, endnu adskillige mindre engelske Krigsskibe.

Ved denne Rapports Slutning modtoges gjennem Generalpostamtet en Telegrafdepeche fra Kronborg, hvori efter en Rejsendes Sigende meldes, at den her fra bortgaaende fjendtlige Flaade skal ved

Gothenborg have landsat 22 000 Mand. Endskjønt jeg ikke sætter nogen Tro til denne Efterretning, saa afsender jeg for fuldkommen Visheds Skyld en sikker Mand over Land til Gothenborg, ved hvis snart forventede Tilbagekomst Efterretningens Grund eller Ugrund vil erfares.

Underdanigst
Peymann.

# Breve og Rapporter til Kronprinsen fra Personer i Norge

### i Perioden Avgust—November 1807.

---

### A. Fra Prins Christian August.

[Udateret.][1])

Die letzten Nachrichten aus Schweden, die aber freilich beinahe 8 Tage alt sind, enthalten nichts Beunruhigendes. Die Truppenanzahl war eben nicht vermehrt, und dies ist, wie Ew. Königl. Hoheit wissen, unbedeutend. Auf alle Fälle wird es, wenn diese sich nicht vermehren, hinlänglich sein, die Gränzfestungen mit passenden Garnisonen zu versehen, dann wird kein coup de main so leicht gewagt. Ausser einigen Convois, die hier passirt, ist hier bis jetzt nichts Neues. Das Linienschiff „Louise Augusta" liegt hier — das andere hat wegen Schwierigkeit der Proviantirung bisher nicht bemannt werden können. Da ich Ewr. Königl. Hoheit letzten Befehl erhielt, waren schon die benöthigten Befehle zur Besetzung der von Ewr. Königl. Hoheit in Ihrer Ordre angezeigten Puncte gegeben, und diese zum Theil schon oder werden ausgeführt. Die Schwierigkeit der Proviantirung erlaubt nicht Alles, was man eigentlich könnte und sollte — vorzüglich an Fleisch, Fett und Trinkwaaren ist Mangel. An den Häfen Svelvig und Brevig wird die Arbeit bald vollendet sein. Die Festungen sind, so weit es die Umstände erlauben, besetzt, und nach einiger Zeit hoffe ich selbst ein Corps zu meiner Disposition zu haben. Was die Lebensmittel angeht, so ist dieser [Mangel] unstreitig der grösste. Hauptsächlich im Anfang, ehe die Geschäfte in Gang kommen. Mit gewissen Artikeln sind wir versehen; was andere betrifft, so werden wir uns nach Pflicht die möglichste Mühe geben, aber wenn diese [Bemühungen] nicht helfen, müssen aussergewöhnliche Mittel gewählt

---

[1]) Brevet maa være skrevet i Frederiksværn i de nærmeste Dage efter den 23de Avgust paa Henrejsen til Christianssand (jævnf. Side 168 nederst.)

und alles versucht werden, das Fehlende zu erhalten, daher ich wünsche, dass in Jütland Vorräthe von Lebensmitteln und von Montirungssachen sein möchten, und im nöthigsten Fall man sich mit Gewalt dorthin einen Ausweg bahnen müsse.

Die Weitläufigkeit des Districts, vorzüglich aber die langsame Proviantirung nöthigt mich einen Lieblingsplan zum wenigsten aufzuschieben, an dem jetzt nicht in 4 à 5 Wochen zu denken ist. Ich habe eine Commissariatscommission, bestehend aus dem Oberkriegscommissair Birch, Oberstlieutenant Bang und Capitainwachtmeister Juhl, ernannt, welche mit möglichster Autorität das Nöthige besorgen kann und wird. Durch die Wirksamkeit und Patriotism des Kammerherrn Rosenvinge, Anker, der Kaufleute Plön und Collet wird auf einige Zeit dem Geldmangel abgeholfen. Übrigens wird gewiss ein jeder es sich angelegen sein lassen, nach dem Exempel ihrer dänischen Brüder, Blut und Leben an die gute Sache zu setzen. Eine von mir ausgestellte Proclamation [1]) wage ich unterthänigst beizulegen, gleichfalls eine Chiffre, die ich, sobald ich ersehe, dass Ew. Königl. Hoheit sie erhalten, gebrauchen werde. Der Überbringer dieses wird das weitere berichten können. Mit den Acten der Defensionscommission habe ich nicht geglaubt Ew. Königl. Hoheit belästigen zu müssen, da sie im Ganzen dieselben Grundsätze wie 1801 enthalten. Gelegentlich werde ich sie unterthänigst übersenden.

Ich reise morgen nach Christianssand Stift um mit dem Amtmann die nöthige Abrede zu nehmen. Nach meiner Zurückkunft werde ich meinen unterthänigsten Bericht einsenden. Mehrere unserer Schiffe sind genommen, einige frei gegeben. Dänische und englische Schiffe sind noch in diesen Tagen von England angekommen. Alle englische Schiffe sind mit Embargo belegt, und übrigens Ewr. Königl. Hoheit Befehl gemäss verfahren.

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holstein.

Frederiksværn, den 29de Avgust 1807. [2])

Det er min underdanigste Pligt at indmelde til Deres Kongelige Højhed, at jeg for nogle Timer erholdt den kongelige Resolution, hvorved en kongelig Regeringskommission for Kongeriget Norge anordnes, og efter Pligt vil den ved min Ankomst til Christiania, hvor hen jeg afgaar i Nat, uopholdelig blive vedkommende kommuniceret. Det maatte være mig tilladt, naadigste Herre, ved denne Lejlighed at ytre det Ønske, at denne Kommission maatte gives en Præses, og at hertil allernaadigst maatte udnævnes Hr. General v. Kroghen. Det er aldeles ej for at unddrage mig Forretningerne, da jeg gjærnė vilde

---

[1]) Af 23de Avgust, trykt hos Ræder I. Side 414. [2]) Dette Brev findes trykt i „Norske Samlinger“ II. B., Side 149 efter en i Norge opbevaret ufuldført egenhændig Rénskrift, men den afviger noget fra det afsendte Brevs Text, som her gives efter Originalen

og kunde forestaa samme under ommeldte Præses, det er ej for at fradrage mig det mig paaliggende Ansvar, da jeg tør haabe, at Deres Kgl. Højhed ej vil bedømme eller ansé mig med Unaade, naar jeg ved Uvidenhed eller falsk Bedømmelse skulde fejle; men foruden denne ærværdige Oldings nøje Bekjendtskab med Landet og den deraf flydende Nytte for den Kgl. Tjeneste, ere følgende Grunde, som bestemme mig at ytre dette Ønske til Deres Kongelige Højheds naadigste Resolution:

1) Naar Regeringskommissionen skal opfylde det samme paalagte Øjemed med tilstrækkelig Nytte, da bliver det fortrinlig i den kritiske Stilling, hvori Norge efter Bilagene muligens kunde komme, nødvendigt, at ligeledes meget Armeen vedkommende sorterede under samme. I enhver Henseende, men fortrinlig da flere Generaler, Wackenitz, Kroghen, Hesselberg og Schmettow, ere ældre i Anciennetet end jeg, vil denne min Udnævnelse til første Medlem af Kommissionen ej alene give Anledning til Ubehageligheder og Jalousie, men og derved muligens forhindre den Energi i Udførelsen, som Fædrelandets Bedste udfordrer. Ved mit Ønskes Opfyldelse, hvilket enhver vilde formode at være sket paa min Ansøgning, vilde jeg vinde den almindelige Stemme og derved sættes i Stand til at handle med mere Kraft.

2) I Fald Fædrelandet skulde blive indviklet i Krig med Sverig, da vil det blive vanskeligt at forene begge Embeders Pligter, nemlig den som Medlem af Kommissionen og den som kommanderende General. I Nordenfjælds, eller rettere Trondhjems Stift, findes derimod foruden General Kroghen endnu General Schmettow, en efter Rygtet endnu aktiv og duelig Mand.

Disse er de Grunde, som haver gjort det mig til en Pligt at indstille dette underdanigste Forslag til Deres Kgl. Højheds Naade. Jeg igjentager, at jeg gjærne vilde og kunde arbejde under Hr. General v. Krogh; men hvad som og Deres Kgl. Højheds naadigste Resolution maatte blive, da skal jeg holde mig for lykkelig, naar jeg i nogen Maade kunde fortjene den paa mine ringe Kræfter satte Tillid.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 1sten September 1807.

Ich habe mir letzthin die unterthänigste Freiheit genommen, Ewr. Königl. Hoheit den Empfang der Königl. Resolution, durch die eine Regierungscommission für das Königreich Norwegen angeordnet ist, einzumelden; heute wird dieselbe durch ein Placat den Stiftern zugesandt. Ich nahm mir damals die unterthänige Freiheit zu bitten, dass der General Kroghen zum Präsidenten dieser Commission ernannt werden möge, wodurch aller Jalousie und manchen Collisionen vorgebaut, und, da die Geschäfte vorzüglich in einigen Verhältnissen die Kräfte eines Mannes übersteigen und nicht wohl vereinigt werden

können, — eine völlige Harmonie in ihnen und energievolle Massregeln nöthig sind. Die Commission erwartet mit Sehnsucht ihre Instruction um danach ihren Geschäftsgang bestimmen und sich organisiren zu können; einige vorläufige Geschäfte erlauben keinen Verzug, worüber die Commission heute deliberiren und einen unterthänigsten Bericht einsenden wird. Vorzüglich betrifft dieses die Geldcirculation, wenn nicht bald die Verhaltungsbefehle einlaufen, oder diese aufgefangen werden sollten. Ich gestehe, dass diese Geschäfte meinen Einsichten und physischen und moralischen Kräften nicht entsprechen; dies macht mir die jetzige Lage zu einer der peinlichsten. Möchten Ew. Königl. Hoheit die Gnade haben einen oder einige von Ihren Ideen unterrichteten Männer zu senden, mit denen ich mich über diese und militairische Gegenstände berathen könnte; in Hinsicht der letzteren stehe ich allein. Möchten Ew. Königl. Hoheit meine Rapporte und einen der Chiffres erhalten haben, damit ich so glücklich wäre Ewr. Königl. Hoheit bestimmte Verhaltungsbefehle erhalten zu können, vorzüglich in Extremen, und Ewr. Königl. Hoheit meinen detaillirten Rapport einsenden zu können, welches ich bis jetzt wagen nicht kann. Ohne mein Wissen ist es öffentlich bekannt gemacht, dass die Post über Friederichswärn geht; das Privatinteresse wird hier die Verbindung mit dem Feinde erhalten, und dies völlig zu verhüten ist bei der Weitläufigkeit der Küste und Grenze unmöglich. Eine zu fürchtende Folge ist, dass diese Communication gesperrt wird.

Dass eine Commissariatscommission, bestehend aus dem Oberkriegscommissair Birch, Oberstlieutenant Bang und Capitainwachtmeister Juhl ernannt ist, habe ich unterthänigst eingemeldet. Zu den Geschäften des Generalquartiermeisters habe ich den Rittmeister Darre gewählt, der aber erst in diesen Tagen von Drontheim zurückkommet; ihm werde ich einige der bei der öconomischen Aufmessung angestellten Officiere zur Seite [stellen].

Zu einer Seedefensionscommission werden der Commandeur Sneedorff und Capitain Fabricius ernannt. Die Schiffe sind durch die vorzügliche Activität der Officiere, vorzüglich des Capitains Stibolts, und Bereitwilligkeit und Eifer dortiger Seeleute in Defensionsstand gesetzt und auf meinen Befehl mit Matrosen versehen worden. Die jungen Cadetten werden hier untergebracht werden können. Die Schiffe liegen zur Sicherung der Küsten, wo sie stationirt, äusserst vortheilhaft und sind dort nothwendig; wenn sie auslaufen sollten, würde es ihnen nicht immer möglich sein diese Örter wieder zu erreichen — dieses nach Rapport der Seeofficiers. Die Häfen von Christianssand, Friederichswärn u. s. w. sind jetzt gut vertheidigt, und alle nach den Umständen dazu nöthigen Massregeln genommen. Um völlig sicher zu sein, werden auch die Musquetierbataillons gegen die Küste beordert.

Aus der Nachbarschaft habe ich beigelegte Depeche erhalten, die von einem zuverlässigen Mann, B., der sich auszeichnet. In der Nachbarschaft und selbst in Gothenburg ist alles ruhig, östlich wird

stark gerüstet — beigelegte Nachricht wird durch andere bestätigt[1]). Die heutige schwedische Post bringt keine Nachricht von Kopenhagen und Schonen, die uns seit dem 23sten fehlen. Ewr. Königl. Hoheit Befehl an General Moltke vom 23sten sagte, dass schwedische Schiffe als neutral angesehen werden müssen. Ich habe daher bisher geglaubt, dass alles dies Defensionsanstalten gegen Ausland. Ein paar Tage muss dies Alles aufklären.

Unsre Posten sind zurückgekommen, aber bis jetzt nicht angehalten worden. Noch kommen immer Schiffe und sogar Bestellungen von Engelland hier an, Briefe vom 20sten v. M. Das Interesse der englischen Regierung diese schändliche Fehde geheim zu halten, scheint für uns vortheilhaft. Ein Gerücht sagt, es soll eine Expedition bestimmt sein, sich eines Orlogshafens an der hiesigen Küste zu bemächtigen, und diese von Schottland abgehen und aus schottischen Truppen bestehen. Alle Massregeln hiegegen sind oder sollen nach den Umständen getroffen werden. Überhaupt, gnädigster Herr, was Thätigkeit, Standhaftigkeit, guter Wille und die Umstände erlauben, soll geschehen, möchte ich nur Verhaltungsbefehle und einige gute Köpfe zur Unterstützung aus Dänemark erhalten. Einen neuen Chiffre wage ich unterthänigst beizulegen[2]). — —

Ein junger Graf Ahlefeldt-Laurvig und ein Sohn des Hofjuweliers Fabrizius haben mich ersucht beim Militair angestellt zu werden. Ist es mir erlaubt den ersten gleich und den andern später als Officier anzustellen? Mehrere Gründe, die ich zum Theil schon und mit sichrer Gelegenheit anmelden werde, haben mich veranlasst die Organisation des Militairs etwas anders zu modificiren. Gott gebe Ewr. Königl. Hoheit und dem Vaterlande Glück in diesem gerechten Kampfe. Liegen wir unter, so ist es besser mit Ehren zu fallen als mit Schande zu leben; dies ist der einstimmige Ruf des besseren Theils der Nation.

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holsten.

**Christiania, den 3ten September 1807.**[3])

Unsere politische Lage, gnädigster Herr, ist uns hier ganz verborgen. Von Schonen haben wir keine Nachrichten als die, die ich

[1]) Bilagene, der ere Afskrifter efter Konsul Browns Rapporter, indeholde bl. a. Meddelelser om den engelske Flaades Indsejling i Sundet den 17de og 18de Avgust. [2]) Christian August havde sendt to Sifferskriftssystemer til Hovedkvarteret. Dette var det tredje. Det lykkedes imidlertid ikke Hovedkvarteret at tyde mere end lidt af Prinsens Sifre. De vare utydeligt affattede, og de vejledende Forklaringer, som han gjentagne Gange gav, ikke mindre. I Oktober skrev Bülow i sin Redegjørelse for en af Prinsens Depecher til Kronprinsen: „Sifrene kan man som sædvanlig ikke finde ud af, man maa slutte sig til det meste.“ Der tabtes dog ikke videre derved; thi det var for det meste kun Efterretninger fra Krigsskuepladsen, som vare Hovedkvarteret bekjendte, hvilke meddeltes i Sifferskrift, hvad der vil kunne ses af de Tydninger, som det er lykkedes Redaktionen at finde af de fleste Sifre. [3]) Dette Brev overbragtes af Grev Herman Wedel-Jarlsberg, som tillige bragte et Forslag om Finans-

mir letzthin die unterthänige Freiheit nahm einzureichen. Von mehreren grösseren und kleineren Reisenden erhalten wir keine Nachricht. Von Gothenburg bis in Wärmeland ist bis jetzt Alles ruhig, und es wird nicht gerüstet. Die Communication zwischen den Provinzen muss also unterbrochen sein. Dieses scheint auf eine Revolution in Schweden oder auf irgend ein Unternehmen, irgend eine Nachricht zu deuten, die man uns verbergen will. Ersteres scheint nicht unwahrscheinlich, da das Missvergnügen sehr gross und die ersten Generäle verabschiedet waren; letzteres kann entweder den Einmarsch der Russen, irgend ein glückliches Ereigniss für uns in Seeland oder Schwedens feindselige Schritte gegen uns bedeuten. Im letzten Fall würden aber doch wohl die Mittel hier an der Grenze als in Gothenburg nicht ungenutzt bleiben, und die Communication wohl hier gesperrt worden sein. Überhaupt scheint es mir der Schritt eines Tollhäuslers, wenn Schweden, das voraus sehen kann, dass Russland England und Schweden nie im ruhigen Besitz von Seeland sehen kann und wird, uns angreifen wollte und dadurch vielleicht seine ganze Existenz aufs Spiel setzte. Russlands Interesse ist zu sehr hiemit verbunden, als dass wir nicht schon in diesem Augenblick eine russische Armee in Finland erwarten dürften, und dann hat Schweden nicht Kräfte uns anzugreifen, es hat dann höchst wahrscheinlich eine Revolution zu erwarten. Indess werde und habe ich alles Mögliche gethan um sichere Nachrichten zu erhalten und nicht ganz unvorbereitet zu sein. Ich habe aber geglaubt keine Jalousie erregen zu dürfen. Indess sind alle marschfertige Bataillons in Bewegung gegen die Küste gesetzt, so dass sie in 10—16 Tagen fertig sein werden hinzugehen, wo sie nöthig sein möchten. Ich kann mich auf die Resolution des Überbringers dieses verlassen, und kann es daher wagen, diesen ersten unterthänigsten, detaillirten Rapport vor Ewr. Königl. Hoheit niederzulegen. Nachdem ich die erste Nachricht von meinem Bruder erhielt, gab ich den Befehl, dass alle Freileute der geworbenen Corps sich in ihren Garnisonen einfinden sollten, und dass dieser Befehl von den Kirchen und durch Budstikkers ungesäumt bekannt gemacht würde. Hierdurch, da den Regimentern der Auftrag ward, ward dies, was sonst 6 bis 8 Wochen Zeit kostet, in 3 Wochen bewirkt; ich gab zugleich den Befehl zur Montirung der Batterien der Seefestungen, und dieses ward in 6—8 Tagen zu Stande gebracht; hierauf reiste ich sogleich — den Ausbruch der Feindseligkeiten erfuhr ich erst hier — hierher ab um das Commissariat zu verordnen und mich mit einer Defensionscommission zu berathen. Indess gab ich den Befehl, dass die nächsten Compagnien zur Bedienung der Batterien und Bezetzung in Frederiksstad, Frederiksværn und Christianssand eingezogen wurden, und die Grenadiers und einige der Artilleristen eingezogen wurden. Ich nahm zugleich die

---

foranstalninger i Norge til Finanskollegiet, som den Gang var i Rendsborg, jævnf. Jacob Aalls „Erindringer som Bidrag til Norges Historie fra 1800—1815", 2den Udgave, Christiania 1859, Side 105 og flg.

nöthige Abrede mit dem Stifte, dass die Instandesetzung der Batterien bei Svelvig und Langesunds Fjord durch die Almue vorgenommen würde und nachher durch Seeleute vertheidigt werden sollten. Dieses wird jetzt unter Anleitung eines Officiers in wenig Tagen zu Stande gebracht sein, die nöthige Mannschaft unter Anführung eines Seeofficiers commandirt, und die Städte, deren Schiffe diese bevorsagten Fjorde Zufluchtsorte schaffen, alle Unkosten tragen. Die Batterie bei Svelvig wird aus 18 Piecen von passendem Caliber, nebst einem von den Bürgern in Drammen armirten Blockschiff, die in Langesund aus 12 Piecen bestehen, beide mit temporairen Versenkungen auf Kartätschenschussweite versehen. Nachdem ich hier die nöthigsten Veranstaltungen gemacht, reiste ich in 7 Tagen von hier über Frederiksværn nach Christianssand und wieder zurück. Indess war den Enrolirungschefs befohlen im Einverständniss mit den Ämtern das Lootsenwesen zu ordnen, so wie die Signalisirung, Sammelplätze, Alarmzeichen und Organisirung des Kystværn. Mit diesem Geschäft ward gleich angefangen; an den meisten ist und an den andern wird es bald beendigt sein. Vorzüglich thätig zeigte sich der Capitain Lassen. Von Hvaløer bis Frederiksstad und Frederikshald wird in 5 Minuten signalisirt. Die Städte erhielten etwas Geschütz, Ammunition und alte Gewehre, so auch hier und da der Kystværn. Da kein Defensions-Fahrzeug für Frederiksstad erhalten werden konnte, so ward eine grössere und eine kleine Batterie, wozu ein Kaufmann Mörch die Kanonen — 6-℔s — schenkte, vor dem westlichen Einlauf angelegt; die Bürger organisirten sich in eine Artilleriecompagnie, um sie zu bedienen. In Frederiksværn fand ich alle Batterien montirt, mit 1 Grenadier-Bataillon Tellemark und einigen Compagnien 2ten Aggershus zur Besatzung. Ich fand zugleich das Linienschiff „Louise Augusta", wodurch der Hafen vollkommen gesichert und die fliessende Batterie unnöthig ward, die Thätigkeit des Commandanten verdient das grösste Lob. Zwischen Langesund Fjord und Frederiksværn waren Signale errichtet. In Christianssand konnte ich nur einige Stunden bleiben; ich besah die dortigen Landbatterien, die alle vollkommen montirt waren. Das Linienschiff „Christian Friedrich" war durch die Thätigkeit des Capitain Stibolt und 160 Mann Freiwilligen, unter denen 8—10 Schiffscapitainen, besetzt. Da es nicht mit diesen bedient werden konnte, beorderte ich den dortigen Enrolirungschef 230 Matrosen zu dessen Bemannung zu schaffen; es ward dann bestimmt, dass das Schiff dicht westlich von der Bielefeldts Batterie auslegen und dann wesentlich zur Vertheidigung dieses Hafens beitragen sollte. Dies ward um so nöthiger, da die schwimmenden Batterien wegen des niedrigen Wassers nicht flott gemacht und also nicht montirt werden konnten. Aus diesem Grunde sah ich mich auch genöthigt, das Anerbieten eines Kaufmanns Mörch anzunehmen, welcher sein Schiff zum Blockschiff ohne Bezahlung anbot, nur mit der Bedingung, dass wenn es zerschossen oder verbrannt, ihm der Schaden vergütet würde. Es wird zu 12—16 Kanonen eingerichtet. Es ward mit dem Stiftsamtmann verabredet,

dass die Besatzung dieser Schiffe so wie die der fliessenden Batterien, wenn man sie in Gang bringen könnte, auf dieselbe Art wie die der Seedefension bei Kopenhagen gegen 15 Rdl. Handgeld m. w. engagirt werden sollte. Zum Commandeur des Linienschiffs „Christian Friedrich" ward der Capitain Jessen mit einigen Officiers und Kadetten, die wie einige der Schiffscapitains zu Monatslieutenanten ernannt sind, bestimmt. Der Capitain Stibolt wird bei dem Blockschiff und den fliessenden Batterien bestimmt. Über alles dieses wird der Commandeurcapitain Sneedorff einberichtet haben. Die Besatzung von Christianssand besteht ausser der gewöhnlichen jetzt aus 9 Compagnien. noch sind 9 Compagnien vom Regiment beordert, diese abzulösen; da das Gerücht sagt, dass eine Expedition späterhin gegen einen unserer Häfen bestimmt ist, so kann hiervon eine Reserve formirt werden — das einzige, was ich bei den jetzigen Conjuncturen zu thun im Stande bin. Zu dem Linienschiff „Louise Augusta" sind an der Stelle der Kadetten 80 Mann, zu der Batterie Brevig 80 Mann, zu der bei Svelvig 110 Mann, zu der Bemannung der Kanonenschaluppen die nöthige Mannschaft ausgeschrieben worden. Diese Flotille liegt ausgerüstet, und die Mannschaft ist beordert, nach erhaltener Ordre in 2 à 3 Tagen an dem Ort ihrer Bestimmung sein zu können. Die jüngeren Kadetten werden in dem hiesigen Ankerschen Hofe untergebracht werden, und für ihre Verpflegung gesorgt werden. Unterricht erhalten sie auf der Kadettenakademie. Nachdem die nöthigsten Vorräthe für See- und Landmacht einigermassen in Ordnung gebracht und angeschafft waren, sehe ich mich denn endlich im Stande ein kleines Corps bei Frederiksværn unter Oberst v. Holst zu versammeln. Da durch die Matrosen die Anzahl zu verpflegender Mannschaft sehr vermehrt, war dies bisher unmöglich. Alles, was ich bei den jetzigen Conjuncturen und Verhältnissen mit Schweden einigermassen entbehren kann, ist der Bestand dieses Corps, nämlich ein Grenadierbataillon Søndenfjælds, ein Musketierbataillon Nordenfjælds, eine Compagnie Jäger, eine Compagnie Dragoner und eine Batterie 3 ℔dige.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —[1]

In Hinsicht der Seedefension bin ich pflichtig Folgendes anzumelden:

1) Was die Linienschiffe betrifft. Ich kann die von Commandeurcapitain Sneedorff angeführten Gründe nicht anders als billigen. Bis jetzt sind die Schiffe zur Vertheidigung der Häfen unentbehrlich. Einmal ausgelaufen, wird es ihnen nicht immer möglich sein zurück zu kehren, und sie wären bei der Übermacht vielleicht verloren. Ich gestehe, dass sie in der Station näher bei Næs mit Nutzen agiren könnten, aber dieses würde von kurzer Dauer sein, denn entweder würde der Feind seine Convois verstärken oder einen Versuch wagen Christianssand zu erhalten. Die Lage dieses Orts ist Ewr. Königl. Hoheit bekannt,

---

[1]) Det her udeladte indeholder en detaileret Opgivelse af den Styrke, der findes i Garnisonerne.

und die Besatzung, die bisher hat herbei geschafft werden können, werden Ew. Königl. Hoheit aus obigem gnädigst ersehen. Bei der ungewissen Lage mit Schweden, bei der Übermacht ihrer Flotille wäre die Station des Linienschiffs „Louise Augusta“ sehr vortheilhaft. Der Capitain Sneedorff hat mir gemeldet, dass Ew. Königl. Hoheit das ihm überlassen, den Umständen gemäss zu handeln. Er glaubt, Ewr. Königl. Hoheit Wunsch sei, und war daher entschlossen, nach Christianssand zu gehen. Ich habe es für Pflicht gehalten, ihm Obiges zu schreiben, im Übrigen es seiner Überlegung überlassend, welchen Entschluss er fassen wolle. Indess müsste ich wünschen, dass er bliebe, bis dass die schwimmende Batterie, die die Stelle des Schiffs einnehmen soll, vollkommen montirt wäre, wozu ich dem Commandanten den Befehl gegeben, die schleunigsten Massregeln zu treffen.

2) Die Seedefensions-Commission ist befehligt wegen der Auslöschung der Feuer die nöthigen Anstalten zu treffen, eine Sache, gnädigster Herr, die ich nicht verstehe und daher ihnen überlassen muss.

3) Die Küstfahrer und Kaper werden schwer zu erhalten sein, unerachtet der möglichen Mühe, die man sich giebt. Theils weil es wirklich an Geschütz und Ammunition fehlt, theils weil die Lust zur Ausrüstung der Kaper fehlt. Sölling, den ich gebeten sich dieser Sache etwas anzunehmen, hat gewünscht einen Kaper ausrüsten und dazu das Boot „Skildvagten“ benutzen zu dürfen. Da sein eigenes Fahrzeug von gleicher Grösse in königlichen Diensten, würde ich ihm diese Erlaubniss geben, wenn ich nur ein Schema zu einem Kaperbrief hätte. Indess wird die Seedefensions-Commission sich alle Mühe geben, wo möglich bewaffnete Fahrzeuge zu erhalten.

Die Stimmung, gnädigster Herr, scheint im Ganzen gut — in den Städten etwas weniger als auf dem Lande. Indess haben mehrere Städte, Frederikshald, Moss, Dröbak, Drammen Jägercorps errichtet, zeigen vielen guten Willen und Enthousiasmus für die gute Sache. Sollten wir vorzüglich von Schweden angegriffen werden, dann wird gewiss jeder Normann zeigen, dass sie nicht entartete Söhne ihrer Väter sind. Unter den Männern, die vorzügliche Thätigkeit zeigen, muss ich den Stiftsamtmann Thygeson, die dort angestellten Capitains Dietrichson und Stibolt, den Commandanten in Frederiksværn, den in Frederikstad, den Capitain Lassen in Christiania melden, ausser mehreren, von denen ich späterhin unterthänigsten Rapport abstatten werde.

Von den Bedürfnissen, die uns am mehrsten fehlen, gnädigster Herr, ist 1) Geld, worüber beigelegte Meldung Mehreres enthält, 2) Montirungsstücke, vorzüglich alle von Tuch, 3) endlich Lebensmittel, wenn diese Krisis länger als einige Monate dauern sollte. Helfen Ew. Königl. Hoheit uns, oder wir werden, ohne zu schlagen, überwunden.

Im Obigem habe ich Ewr. Königl. Hoheit unterthänigst gemeldet, welche Veranstaltungen, nach Beschaffenheit der Umstände und nach

Möglichkeit bei den Schwierigkeiten der Verpflegung, nach meiner besten Überzeugung getroffen worden sind. In dem Augenblick der Ernte konnten keine Fuhrwerke, die hier ohnedem wenig Ressource geben, zur geschwinderen Beförderung der Truppen gegeben werden, ohne das Land einem unausbleiblichen Mangel bloss zu setzen, und so bringen mehrere 4 Wochen auf dem Marsch zu. Die Depots sind und haben nicht organisirt werden können; werden sie auch eingezogen und zu Pferd und Wagen befördert, so gehen doch 14 Tage hin, ehe sie in den Garnisonen anlangen. Ich bin in der Lage, gnädiger Herr, dass ich keine der See- und Grenzfestungen entblössen kann. Ich muss daher alle Landværn zu Hülfe nehmen. Auf das Vesterlehnsche Regiment kann ich aus obenangeführten Gründen nicht rechnen; es bleibt mir dann, wenn ich die nothdürftigsten Besatzungen ansetze — bei Frederiksværn ein Dragoner-Regiment, eine Compagnie Jäger und eine 3 ℔dige Batterie zum Schutz gegen Überfall lasse — ein mobiles Corps zur Disposition von ppt. 6000 Mann Infanterie, 8—900 Jägern, 2 Cavallerie-Regimentern, einer reitenden und einer Fussbatterie, zu deren Bedienung die Regimentsartilleristen zu Hülfe genommen werden — gewiss brave aber ungeübte Truppen. An Officieren fehlt es allenthalben — viele sind in Dänemark, am mehrsten fehlt es aber der Artillerie hieran. — Diese Lage ist nicht glänzend, gnädigster Herr, möchte es uns glücken etwas Zeit zu gewinnen. Alles, was möglich ist, was Standhaftigkeit, Muth und guter Wille vermögen, soll geschehen. Es muss keine Schwierigkeiten geben; aber Pflicht ist es, seine Lage vorzustellen und — wenn man den Zweck nicht erreichen kann — lieber mit Ehren zu fallen. Ich wiederhole meine letzthin gethane Bitte, wenn sie erfüllt werden kann. Gott erhalte uns Ew. Königl. Hoheit, dies ist der Wunsch und das Gebet aller, die das Vaterland lieben.[1])

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holstein.

---

[1]) Dette Brev, som oversendtes med en meget betroet Mand, vil i Forening med de foregaaende og de nærmest efterfølgende godtgjøre, at Christian August paa denne Tid ikke med et eneste Ord til Kronprinsen har berørt Tanken om at komme Sjælland til Undsætning fra Norge. Imidlertid tillægger man almindeligt Christian August en saadan Plan, dels paa Grund af, hvad Ræder har fremført herom (I, S. 419), dels paa Grund af en Passus i et Brev fra Christian August til General Krogh i Trondhjem, formentlig af 28de September, saaledes som det er trykt i „Norske Samlinger“ II, Side 360 o. flg. I dette Brev læses nemlig henimod Slutningen følgende: „Nok af Kapitulationen, det skærer gjennem Hjærtet. Ikkuns 14 Dage længere og jeg havde været der med 5 à 6000 brave Nordmænd, som da vel ikke havde kastet deres Geværer bort, som hine Uslinger.“ Med Hensyn hertil skal Redaktionen bemærke, at det er meget sandsynligt, at han den Gang, han paa Rejsen til Christianssand erfarede den engelske Flaades Ankomst til Øresund, har overvejet og med Ledsagere talt om Mulighederne for at kunne koncentrere Monarkiets disponible Stridskræfter til det truede Punkt; thi sligt gjør vel enhver General i saadant Tilfælde. Det er ogsaa muligt, at han, som Ræder siger, efter Tilbagekomsten til Christiania har arbejdet videre paa Planen med enkelte Fortrolige, naar der dermed forstaas, at han fulgte Begivenhederne og overvejede, hvad der kunde gjøres,

Christiania, den 6ten September 1807.

Aus der Anlage werden Ew. Königl. Hoheit gnädigst ersehen, dass sich die Ansicht der Lage in Schweden etwas verändert hat. An der Grenze ist man sehr bange für einen Einfall von unserer Seite. Daher mag es denn wohl herrühren, dass wahrscheinlich verkleidete Officiere in der Gegend von Friedrichstein auf dem Wege von Marker her von den Bauern gesehen worden, die nach Aussage derselben Wege gemessen, und einer, der die Festung durch eine Lorgnette besehen, und den ein Tambourer arretiren wollen hat, sich mit einem aus dem Stock gezogenen Dolch vertheidigt und ist entronnen. Die Gerüchte von beiden Seiten, die noch vor kurzem Statt hatten, jetzt aber wohl etwas abnehmen werden, lässt dies erklären, und wahrscheinlich ist es ein ungeheissenes Geschäft und zu weit getriebener Diensteifer einiger schwedischen Officiere gewesen. So lange wie möglich werde ich Alles vermeiden, so weit es sich entgehen lässt, was Jalousie erregen kann, und so lange ihre Rüstungen nicht bedeutender, sie keine Truppen sammeln, glaube ich nicht, dass es nothwendig ist, die Grenzfestungen zu montiren. Das Gerücht sagt, ein russischer Courier sei bei der englischen Flotte angekommen und solle erklärt haben, oder vielmehr man sagt seitdem, seine Depeche habe enthalten, dass Russland an diesem Kriege Theil nehmen und zu Folge des Friedens von Tilsit mit 40, andere sagen 80 000 Mann in Schwedisch-Finnland einrücken, wenn England nicht ungesäumt die Feindseligkeiten einstelle und die angebotenen Friedensbedingungen annähme. Dieses wird denn wohl für Schweden die Folge haben, dass sie ihr System verändern. Dass es schwankt, beweisen die in der Anlage enthaltenen Nachrichten. Ich glaube, dass der König einen Vorwand sucht entfernt zu bleiben, oder auch vielleicht nach seinem Charakter mit einem Theil der englischen Flotte von Rügen eine Expedition auf Kronstadt vorhat, während er Finnland offen lässt. Der Ausfall würde sein Schicksal entscheiden, und er bedarf eines entscheidenden Schlages zu seiner Selbsterhaltung. Am Ende wird und muss diese Allianz zu Schwedens Untergang führen, wenn man es auch nur von dem einzigen Gesichtspunkt der Approvisionirung der englischen Flotte und Armee und Schwedens ansieht. Meinem letzten unterth. detaillirten Rapport muss ich noch unterth. die Bitte beifügen, dass wir wo möglich unter Montirungsstücken aller Art mit 8—10000 Caputts versehen werden möchten, von denen, wie ich glaube, ein Vorrath in Dänemark vorräthig, hier schwer und fast

---

naar Omstændighederne forandrede sig, og Kronprinsen blev i Stand til at kunne kalde Nordmænd til Hjælp. Men Situationen har paa intet Punkt været gunstig for en Undsætning fra Norge enten af større eller mindre Udstrækning, og hin Passus i det omtalte Brev i „Norske Samlinger“ maa derfor vistnok enten være mindre korrekt gjengivet eller mindre klart udtrykt af Prinsen; thi det, man vil lægge i Sætningen, kan Prinsen ikke have villet sige. Det vilde stride mod det øvrige Indhold i Brevene til Krogh, der stemme nøje overens med de Breve til Kronprinsen, som findes her.

unmöglich anzuschaffen, und wenn doch, sehr kostspielig sein würde; vorzüglich da keine oder wenig Decken vorräthig sind, kann dieses Bedürfniss durchaus nicht entbehrt werden. Wegen Auslöschung der Feuer und Wegnahme der Seemarken ist und wird der Befehl ertheilt. Noch immer habe ich keine Nachrichten von meinen seit 4 à 5 Wochen Reisenden, ein Zeichen, dass nichts Bedeutendes zu melden, und dass man einen entscheidenderen Zeitpunkt erwartet, denn von so vielen können nicht alle oder ihre Briefe aufgefangen sein. Den Rapport des Autors der Beilage vom 27sten habe ich nicht erhalten, da aber die Beilage wahrscheinlich einen Rapport des General Peymanns enthält, so habe ich geglaubt denselben nicht nach der gewöhnlichen Post, die in 2 Tagen geht, aufhalten zu müssen, sondern ihn extraordinair befördert. Noch immer kommen einzelne unserer Schiffe von England. Dass übrigens jetzt in unserer Gegend 2 feindliche Linienschiffe und 1 Fregatte kreuzen, dass dieses auch der Fall bei Fladstrand und Skagen, wird Ewr. Königl. Hoheit einberichtet sein. Die Versammlung der Kaufleute wird am 12ten Statt haben. Ich fürchte aber, es wird uns nur sehr langsam und eine sehr magere Aushülfe geben — da wir nur bis hierher auf den ersten Monat gerechnet und die erste Stockung zu heben gesucht. Sollten wir bis dahin keine Instruction und keine Hülfe erhalten, dann, gnädigster Herr, ist noch eine Ressource: Zettel der Regierungscommission zu bestimmter Zeit zahlbar — die einzige Hypothek, die wir haben, die Grafschaft Laurvig. Freilich ist dieses ein Extrême, aber die Verlegenheit, gnädigster Herr, würde uns dazu nöthigen. Ich werfe übrigens diese noch nicht gehörig durchdachte Idee bloss zu Ihrer Beurtheilung hin. Die Verschiedenheit der Zettel sind äusserst schädlich, aber hier schwerlich zu vermeiden, wenn wir nicht andere Aushülfe erhalten. Eben erhalte ich Nachrichten aus Wærmeland — es ist dort alles ruhig und kein Anschein zu Rüstungen. Das Corps in und bei Frederiksværn sammelt sich in diesen Tagen. Alle Hoffnung ist jetzt da, gnädigster Herr, dass wir in Kurzem diese übermüthigen Räuber gezüchtigt sehen werden. Hoffentlich ist jetzt der Zeitpunkt des französischen Landungsversuchs gekommen — dies [und] die Äquinoctialstürme werden uns von ihnen befreien. Gebe der Himmel Ewr. Königl. Hoheit seinen Segen und Sieg der gerechten Sache.

Christian, Prinz zu S. Holstein.

Christiania, den 8ten September 1807.

Nachdem ich an Ew. Königl. Hoheit meinen letzten unterthänigsten Rapport eingesandt, erhielt ich die Beilage[1]), die das bestätigt, was ich schon vorher anmeldete. Ich hoffe, dass Ew. Königl. Hoheit

---

[1]) Rapport fra Brown om Forholdene i Sverig.

meinen letzten unterthänigsten Rapport erhalten haben werden, wonach mir Alles auf eine Expedition der Schweden auf Kronstadt hinzudeuten scheint. Christiania in der Beilage soll wohl Christianssand sein, wohin wir wissen, dass Emissairs ausgesandt, denen wir auf der Spur sind. Ein Schiff, das in diesen Tagen von Newcastle im Langesunds Fjord angekommen, sagt aus, dass es auf der jütschen Küste einem englischen Officier begegnet, welcher ihnen gesagt, 4 Linienschiffe suchen nach 2 dänischen, welche ihnen entkommen wären. Eines von diesen kreuzte bei Homborgsund; — ein anderes Schiff, welches d. 2ten September von Engelland abging, will in der Nordsee einer Transportflotte mit Truppen begegnet haben, die aber, nachdem sie von einer vom Sunde kommenden Brigg Depechen empfangen, umgekehrt und nach Engelland zurückgekehrt sei. Gewiss ist es, dass noch täglich von unsern und sogar einige englischen Schiffe einkommen, dass noch immer Bestellungen wegen Zimmer gemacht werden. — Hie und da werden Schiffe von ihnen genommen, andere dahingegen durchgelassen, eine sonderbare Erscheinung, die wir nicht zu erklären wissen. Die See wimmelt von Kreuzern, doch sind unsere Böte, obgleich von ihnen gejagt, glücklich durchgekommen.

In Ewr. Königl. Hoheit gnädigster Resolution an das Generalcommando war der Kammerherr Rosenkrantz als Mitglied der Regierungscommission genannt. Obgleich er in dem Königl. Commissorium nicht genannt war, so habe ich es mit Freuden als einen Befehl angesehen. Die Geldverlegenheit, gnädigster Herr, ist unser grösster Feind, die Langsamkeit oder vielmehr der Zeitverlust beim Detail ist unersetzlich — und ohnerachtet ich wahrlich die Sache mit grösstem Eifer treibe, so gestehe ich, dass bei den immer zunehmenden Forderungen mir etwas ängstlich wird, wo die erste Hülfe herkommen soll. Wir hoffen mit Sehnsucht auf Hülfe von Dänemark und auf eine Instruction. Es ist die Vorfrage an uns gekommen, ob bei den jetzigen Umständen französische Kaper einlaufen und ihre Prisen in unseren Häfen verkaufen dürfen, welches ich glaube bejahen zu dürfen, ob der Grundsatz „frei Schiff, frei Gut" gelten, und also neutrale Schiffe keiner Untersuchung und Confiscation ihrer Ladung, wenn sie englisches Eigenthum, unterworfen, worüber wir uns unterthänigst Verhaltungsbefehle erbitten müssen.

Von Seiten des Generalcommandos ist nichts Neues unterthänigst einzumelden. 4 Seeofficiers von ihrem Urlaub in Schweden zurückkehrend und der Lieutenant Aaröe vom Marinerregiment sind von mir auf ihr Verlangen angestellt worden; der Commandeurcapitain Sneedorff wird seinen unterthänigsten Rapport eingesandt haben. Man hat verlangt, ein englisches Schiff armiren und als Kreuzer brauchen zu dürfen; da dieses nur unter Embargo gelegt und wegen der möglichen für das Land sehr empfindlichen Folgen, habe ich nicht geglaubt dies bewilligen zu dürfen. Es sind uns jetzt mehrere, aber zum Theil sehr schwere Schiffe angeboten worden; bei den ungeheuren Kosten und der weit vorgerückten Jahrszeit, weiss ich nicht, in wieviel

diese zweckmässig angewandt werden können, worüber ich nächstens unterthänigst melden werde. Geld, Montirungsstücke, Proviant sind unsere Hauptbedürfnisse. Helfen Ew. Königl. Hoheit uns bald.

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holstein.

An unserer Grenze finden bis jetzt keine Rüstungen statt.

Christiania, den 9ten September 1807.

Seit meiner letzten unterthänigsten Meldung sind folgende Nachrichten eingelaufen aus Helsingør. „Den 31te Avgust holdtes en heftig Bataille baade til Lands og Vands for Kjøbenhavn i 8 Timer. Kjøbenhavn led ikke ubetydelig. Fra 2den September Aften Kl. 6 til den 3dje om Morgenen Kl. 3 var atter en heftig Land- og Søkanonade. Paa to Steder saa' man om Aftenen Ild, men om den var paa Landet, om det var Brandere eller andre Skibe, véd man endnu ikke med Vished. Den 3dje til den 4de var atter holdt Bataille for Kjøbenhavn, men denne syntes ikke saa stærk som de forrige. Der medgaar lang Tid, inden vi erholder sikker Efterretning, men Kjøbenhavn holder sig endnu kjækt". — Hier an unserer Küste, gnädigster Herr, hatten wir noch bis jetzt keinen Besuch, es kreuzt aber eine kleine englische Escadre von 2 Linienschiffen, 1 Fregatte zwischen Friederichswärn und Christianssand. Eine andere, die den 1sten bei Færder signalirt war von 2 Linien, 2 Fregatten, 3 Briggs und 1 Kutter, ist später bei Skagen gesehen worden. Ich hoffe, es ist die im Belt stationirte, die durch den letzten Sturm genöthigt ward die hohe See zu suchen — zwei solche Nächte hatten wir letzt. Aus Christianssand ist Nachricht, dass, unter Convoi von 2 Linienschiffen nebst 4 Briggs, eine Transportflotille von 15 Segel wester gegangen sei. Ein Pappenburger Schiffer, der den 18ten oder 19ten von Kronstadt abging, hat die dortige russische Flotte oder einen grossen Theil derselben auf der dortigen Rhede segelfertig liegen gesehen. Er war den 31ten im Sunde, sah dort die dänische Flagge stolz von allen Batterien und der ganzen Defension wehen — man liess ihn frei gehen. Aus der Nachbarschaft ist wenig Neues, den 3ten wusste man den Aufenthalt des Königs nicht. Alles ist dort missvergnügt und wünscht Frieden. Gerüstet ward nicht weiter, als was ich letzthin die Freiheit genommen zu melden. Ich glaube nicht, dass vors Erste etwas zu befürchten, und lässt der König sich hierauf ein, so geschieht es gegen den Willen und den Wunsch der Nation. Man hat besondere Gerüchte über die dortige Stimmung, spricht nicht mehr so öffentlich, sondern geheimnissvoll, vorzüglich wird viel von Stockholm erzählt. In Landscrona haben die Engländer dem Commandanten 11 Deserteurs entführt, die er reclamirt, aber nicht zurück erhalten konnte; er arretirte darauf einige englische Böte, die dort sondirten, und erklärte,

dass er die Mannschaft nicht ausliefere, bis er seine Deserteurs zurück erhalten, welches dann geschah. Man spricht, dass das gegenseitige Vertrauen sich vermindere; indess wird in Carlscrona doch gerüstet.

Das eingemeldete Geldarrangement, welches keinen Augenblick ausgesetzt werden darf, wird in diesen Tagen vorgenommen und dann hoffentlich beendet; darf ich Ew. Königl. Hoheit unterthänigst ersuchen zu befehlen, dass ein Gagierungsreglement des Generalstabes übersandt werde. Diese stehen, da keine Befehle eingelaufen, auf dem Friedensfuss, und mehrere, die von allen ihren Ressourcen aus Dänemark abgeschnitten, sind dadurch in einiger Verlegenheit, da es beinahe nicht möglich hier Anleihen zu machen. Einige Officiere, die sich gemeldet, sind angestellt worden.

Der Königl. Befehl, der den Kammerherrn Rosenkrantz zum Mitglied der Regierungscommission ernannt, ist eingelaufen und bekannt gemacht.

Da ich bestimmt weiss, dass der G. W.[1]) glücklich angekommen, so nehme ich mir die Freiheit folgendes hinzuzufügen:

6. 26. 20: 28. 32: 8. 32. 11. 34. 26. 10. o. s. v.[2])

Ich bin 20. 10. 28. 8. 11. o. s. v.[3]). Ausser diesem wüsste ich nichts einzuberichten.

Wegen der Proviantirung m. w. wage ich meine mehreremal geaüsserte Meinung unterthänigst in Erinnerung zu bringen.

Mit Sehnsucht sehen wir den ankommenden Posten entgegen. Möchte ich bald wieder so glücklich sein von Ewr. Königl. Hoheit Befehle zu erhalten. Gott erhalte uns Ew. Königl. Hoheit und schenke der guten Sache den Sieg.

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holstein.

Christiania, den 14ten September 1807,
om Morgenen Kl. 3 Slæt.

Mit zerrissenem Herzen, gnädigster Herr, übersende ich Ihnen die Beilagen[4]), die ich in diesem Augenblick erhalten. Ich schreibe an die Commandanten ihre Wachsamkeit zu verdoppeln, da wir uns durch die Einstellung der Feindseligkeiten in Seeland nicht als gebunden ansehen können. Die erhaltenen Nachrichten aus Schweden

---

[1]) Graf Wedel. Denne medbragte et af Siffersystemerne, det Christian August her benyttede. [2]) 3 Linier Sifre, hvilke sige: „Gen[eral] Ca[stenschjold] hat bei R. geschlagen. Oxholm mit 1000 Mann soll gefangen sein.“ [3]) 2 Linier Sifre, hvoraf den første siger „nicht unterrichtet wie“, medens den anden Linie ikke er læselig, fordi Christian August har benyttet fejle Tal. [4]) Rapport fra Brown, dateret Helsingborg $^{9}/_{9}$, med Underbilag fra Stricker paa Kronborg, der indeholde en Skrivelse fra Peymann til Kommandantskabet paa Kronborg om Kapitulationen, som er ligelydende med den S. 118 til Castenschjold givne.

enthält gleichfalls die Beilage. Eine Nachricht vom 8ten aus Gothenburg enthält, dass dort auf der Rhede eine Transportflotte von 30 à 40 Segeln mit Truppen angekommen, und einige der Schiffe dort repariret werden sollten; diese erhielt ich vorgestern und hoffe noch heute bestimmtere Nachrichten zu erhalten. Ich zweifle indess an der Ächtheit derselben aus mehreren Gründen. Die Krankheit des Königs, die Bestimmung der Flotte, da man englische Schiffe erhalten konnte, verdient Aufmerksamkeit. Gott erhalte uns Ew. Königl. Hoheit. Die Vorsehung, die uns so lange beschützte, wird die gerechte Sache nicht stocken lassen, und so dunkel die Aussicht in die Zukunft ist, gnädigster Herr, eben so gewiss sind wir berechtigt zu hoffen. Wir alle fühlen gleichen Schmerz, gnädigster Herr, aber unser einzige Hoffnung, unsere einzige Stütze sind Sie, und das Gebet eines jeden: Gott erhalte uns unsren Kronprinzen.

Christian, Prinz zu S. Holstein.

Christiania, den 15ten September 1807.

Ewr. Königl. Hoheit habe ich hiedurch unterthänigst zu rapportiren, dass nach eingelaufenen Berichten in dem verlassenen Fleckerör Hafen vier englische Linienschiffe, 1 Fregatte und 1 Brigg eingelaufen. Noch kreuzen in der Gegend 1 Linienschiff, und 2—3 Fregatten wurden signalirt. Beim Abgang des Briefes vorgestern war ein leichtes Engagement zwischen unsern Vorposten und dem Feinde auf dem Wege nach Fleckerø. Ich hoffe, diese Schiffe werden dort zu vertreiben sein. Alles scheint auf eine ernsthafte Entreprise gegen Christianssand zu deuten, welches aber sicher blutige Köpfe kosten wird, so dass ich überzeugt bin, dass der Zweck nicht erreicht wird, und derselbe nicht die bedeutenden Opfer lohnen würde.

In Mandals Amt haben diese Kriegsschiffe sich wie Räuber betragen, einzelne wehrlose Fischer geraubt, Schafe todtgeschossen, abgelegene Häuser erbrochen, und überhaupt schien Alles ihre Verlegenheit für Lootsen und Lebensmittel zu beweisen. Indess hat dies seinen Nutzen, die Almue ist äusserst erbittert, wird dadurch wachsam erhalten, und wenn erst einige dieser Räuber ergriffen und gezüchtigt, hoffe ich, dass wir gesichert sind. Der Kystværn dort ist organisirt, aber einzelne Häuser kann man unmöglich für dergleichen Räubereien sichern.

3 unsrer Schiffe, die von den Engelländern genommen, sind durch den Sturm genöthigt worden einen Hafen zu suchen. Die englischen Prisenmeister, worunter ein Officier und Mannschaft, sind in Verwahrung gebracht.

Mit Bedauern muss ich melden, dass einige von den eben gemeldeten Räubern Dänisch gesprochen. Sehr leid würde es mir thun, Landsleute unter ihnen zu finden und bestrafen zu müssen. Einige verdächtigen Personen, von denen das Signalement dorthin versandt,

sind in Christianssand arretirt worden. Ausser der gestern an Ew. Königl. Hoheit mit ausserordentlicher Gelegenheit gesandten Meldung von den unglücklichen und bis jetzt unbegreiflichen Vorfällen an Kopenhagen, habe ich annoch einen späterhin erhaltenen Rapport des dänischen Consulats in Gothenburg an das Commerzcollegium — in dem Briefe an den Grafen Bernstorff aus Engelland enthalten sein sollten — abgesandt[1]).

In Schweden soll allen Regimentern Befehl gegeben sein, sich auf die erste Ordre marschfertig zu halten. Ausser der grossen Flotte von 7 Linienschiffen, 7 Fregatten habe ich bis jetzt so wenig bestimmte Nachricht als aus Gothenburg — die ich denn heute erwarte —; aber da die Post abgeht, habe ich diese Meldung nicht aufhalten können. Der König ist in Carlskrona krank angekommen. Der englische Minister Pierrepoint [ist] in Helsingborg. Wenn die schwedischen Truppen von Rügen ohne bedeutenden Verlust zurückgekommen, rechnet man die dann in Schonen versammelte Truppenmasse auf 11000 Mann.

Die Rapports der Regierungscommission werden heute unterthänigst eingesandt. Eine ungewöhnliche Lage erfordert Abweichung von den gewöhnlichen Formen und ausserordentliche Mittel. Möchten die getroffenen Massregeln Ewr. Königl. Hoheit Beifall finden.

Unterthänigst
Christian, Prinz zu S. Holstein.

Christiania, den 18de September 1807[2]).

Deres Kongelige Højhed har jeg med sidste Post underdanigst indberettet, at 1 Linieskib paa 74 Kanoner, 1 Fregat til 36 Kanoner og 1 Brig var indløben i den af os aldeles forladte Flekkerø Havn, og at der havde fundet et lidet Engagement Sted imellem dem og vore Tropper. Disse Krigsskibe have tilladt sig adskillige Excesser paa vor Kyst, bortranet en Mand, nogle Faar, opbrudt Lader m. v. Pr. Expres erholdt jeg i Dag den Efterretning, at en fjendtlig Parlementær med den i Afskrift vedlagte Skrivelse havde været i Christianssand og derpaa havde erholdt det ligeledes i Afskrift følgende Svar[3]). Hensigten med dette Brev er ikke vanskelig at gætte, fortrinlig naar man sammenholder det med en Efterretning, som jeg erholdt fra Helsingborg, og som ligeledes vedlægges[4]). Jeg haaber snart at kunne meddele behageligere Efterretninger fra dette Sted.

Den sørgelige Efterretning fra Kjøbenhavn sønderriver enhver Danskes Hjærte. Evens erholder vi desværre den første Post og flere Rejsende der fra Stedet. Jeg indeholder at tale om en Gjenstand,

---

[1]) Denne Rapport findes ikke. [2]) Fra denne Dag af skriver Christian August i Reglen Dansk. [3]) Se Side 32. [4]) Følgende Bilag.

som hidindtil ej kan andet end opvække den bitreste Harme, som aldrig vil forvindes, før den er hævnet. Efterretninger af Sverig siger, foruden det i Bilagene indeholdte, omendskjønt de hidtil ej ere officielle og modsigende, at flere engelske Krigsskibe laa i Gothenborg som Konvoj for nogle Proviantskibe, som provianterer der, at engelske Soldater med disse ankommer og afgaar. Man siger, at de ruster deres Skjærgaardsflaade, andre siger ikkuns den i Malmø, med muligst Hemmelighed. De saa evens ankomne Rejsende forsikrer, at man var den kongelige Familie forventendes i Gothenborg, at man gjorde alle mulige Foranstaltninger til deres Imodtagelse, og at de agtede at opholde dem der i Vinter, fordi de ej var sikker for en russisk Landgang i Malmø eller Stockholm. Vores Situation er i mange Henseender kritisk, naadigste Herre. Jeg kjender min Stilling, jeg skal gjøre min Pligt som retskaffen Mand og tro Undersaat; men jeg maa ønske, om muligt at erholde bestemte Forholdsordrer i visse Tilfælde. Tilgiv, Deres Kongelige Højhed, dette min underdanigste Bøn. En for Landet særdeles vigtig Gjenstand, naadigste Herre, er den, Regeringskommissionen i Dag anholder om, nemlig den, Embargo paa den engelske Ejendom betræffende. Dette, Provianteringen, Penge og Munderingsvæsenet maa jeg bringe i underdanigst Erindring til hastig Afhjælp. Denne Post har ej bragt mig nogen Befaling fra Deres Kongelige Højhed. Maatte jeg være saa lykkelig snart at erholde samme. I disse Dage haaber jeg at erholde bestemte Efterretninger fra Sverig, hvorom jeg da uopholdelig skal rapportere.

Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig
underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

E. S. Endnu bør jeg tilføje, at denne Rejsende har hørt af Englændere og Svenskere i Helsingborg, at Fjenden den anden Dag med 7000 Mand vilde rykke an mod Kronborg; men intet Kanonskud hørtes, medens Rejsen varede, — altsaa vel kun Rygter.

## Bilag.

### Efterretning fra Sverig til Prins Christian August.

**Helsingborg, den 10de September 1807.**

Jeg var i dette Øjeblik paa et Besøg hos en Familie her, hvor jeg forefandt en fra den engelske Flaade nys ankommen Herre. Han fortalte som en Nyhed, der taalte ingen Tvivl, at Admiralen var underrettet, at 25000 Mand franske Tropper vare i Begreb at betræde Holsten, i Følge sidste indgangne Rapporter fra engelske Krydsere. Og da man saaledes holdt sig overtydet, at denne franske Armé nu var i Holsten og marcherede videre for at rykke ind i Sjælland, saa havde Admiralen allerede beordret en stærk Renforcement til de

engelske Krigsskibe, som allerede ere i Bælterne. Samme Person, som i Søndags forlod Perth paa Øen Rügen med Ministeren Pierrepoint, anførte, at de Franske i Stralsund og paa Dänholmen havde samlet en Mængde Fartøjer for at søge at bemestre sig Rügen ved Landstigning, som han og flere ikke troede umulig. Bliver den svenske Armé altsaa der staaende, forestaar samme en svær Kamp og kanske en fatalere Skæbne.

Kongen er ankommen til Carlskrona, er syg af en Nervefeber; men hans direkte Sørejse til sin Flaade er uden Tvivl for at paaskynde sammes Afsejling til Rügen eller hvilken anden Bestemmelse, samme kan have.

[Uden Underskrift].

Christiania, den 22de September 1807.

Deres Kongelige Højhed vil af Bilagene naadigst erfare de Efterretninger, jeg har erholdt af Sverig, og Rapporterne over det i Christianssand forefaldne. Da de først bemeldte, overensstemmende med de af Grev Wedel og andre Rejsende modtagne, vare temmelig beroligende, i det mindste for det første, og det var i mange Henseender, men fortrinlig med Hensyn til Proviantering, af yderlig Vigtighed at tilintetgjøre denne Blokade, at gjøre en Ende paa disse Voldsmænds Røverier til Lands saa vel som til Søs — og om mulig at bortjage dem fra deres Station, som efter de underdanigst vedlagte Rapporter nærmere oplyses —, besluttede Kommandørkapitajn Sneedorff at afsende 3 Kanonerchalouper, 2 Joller og 1 Skjærbaad indenskjærs til Christianssand og, om Vinden føjede, at forsøge Konjunktionen af „Louise Augusta“ med „Christian Frederik“. De først bemeldte Fartøjer afgik den 18de og var om Aftenen ved Helgeraaen. I Henseende til Linieskibet og Briggen maa derimod Hr. Kommandørkapitajn Sneedorff have forandret sin Beslutning i Følge den imodtagne Beretning af 19de fra Linieskibet „Louise Augusta“. I Gaar Nat erholdt jeg en Rapport fra Christianssand, dateret den 18de om Aftenen Kl. 7½, hvorefter den fjendtlige Eskadre i samme Øjeblik forlod Flekkerø Havn og gik til Søs, efter at have stukket det paa Fæstningen værende gamle Hus i Brand. Skjærgaardsflaaden erholdt derfor Ordre at forblive paa Stationen og der at oppebie nærmere Ordre. Efter senere fra Kommandørkapitajn Sneedorff imodtagen Rapport, dateret Frederiksværn den 20de September, er fra Toldkassereren i Kragerø indløben Rapport, at man den 18de Eftermiddag fra Kl. 3 til 7 havde hørt vester ad en Kanonade. Da det efter ommeldte hverken har været i Christianssand, eller kunde være nogen dansk Søforce, saa indsés ingen Aarsag, og maa nærmere Oplysning oppebies. Jeg giver med Dagsposten Ordre til Defensionskommissionen om mulig at gjøre Tilgangene til Flekkerø ubrugelig for Krigens Tid. Englændernes Røverier der i Egnen ere i højeste Grad revoltante. At sende Landtropper der hen, har Konjunkturerne hidindtil ikke tilladt, til Dels bliver dette og vanske-

ligt, om ej umuligt, da Søvejen er spærret, og Proviantering samt Transport paa Landevejen er, om det kan tilvejebringes, i højeste Grad tidsspildende. Desuden vil det vesterlehnske Regiment der og i Egnen snart være samlet; Garnisonen synes da at være temmelig stærk, i det mindste i Forhold til vore Kræfter. Saa længe Sverigs politiske Stilling endnu ej er tilstrækkelig oplyst, tør jeg ikke vove at hensende Tropper, da der altid vilde behøves en Tid af 5 à 6 Uger for at erholde dem tilbage. Deres Kongel. Højhed kan være forsikret, at jeg muligst skal spare paa Tropperne. Forskjellen imellem nu og 1801 er klar ved Garnisonerne i Grænsefæstningerne og Aggershus. Kommandanterne i de først bemeldte Steder klage endda, at de haver for faa Tropper, og det synes mig af yderlig Vigtighed nogenledes at stille sidst bemeldte Sted sikker for et coup de main. Forholdet er aldeles anderledes i Norge end i Danmark. Troppers Samling og Proviantering er langt mere tidsspildende, og dette gjør militære Dispositioner særdeles vanskelig. Deres Kongel. Højheds Resolution i Henseende til Depositogagen og Forskuddet bliver Generalitetet kommuniceret. Jeg vover ved denne Lejlighed atter underdanigst at ansøge om Deres Kongel. Højheds naadigste Resolution, om Feltgagen for Generalstaben og de forsamlede Tropper maatte tilstaas. Først bemeldte staar endnu paa Fredsfod, og det er for mange, jeg er nødt til at sige det, ogsaa for min Individuum umulig, afskaaren fra mine Pengeressourcer i Danmark, ej seende mig i Stand ved den herværende Pengemangel at udkomme med den mig tilstaaede Gage. Mine Herrer Kollegaer i Regeringskommissionen vil befinde sig i samme Stilling. Jeg har flere Gange underdanigst ansøgt om Deres Kongel. Højheds afgjørende naadigste Resolution i Henseende til Klæder for Armeen, fortrinlig for Capots; men naar jeg inden kort Tid ej skulde være saa lykkelig at erholde samme, da ser jeg mig nødt til at træffe de foreløbige Foranstaltninger, hvilke da bliver en meget betydelig Udgift for Statskassen.

Regeringskommissionen har indsendt en allerunderdanigst Forestilling Finansvæsenet betræffende, en Gjenstand, som for alle sammes Medlemmer er ganske ny. Den unge Grev Wedel-Jarlsberg er kyndig og har arbejdet i dette Fag. Maatte Deres Kongel. Højhed ej finde det gavnligt at udnævne ham til Medlem af Regeringskommissionen? I Henseende til Provianteringen skal alt, hvad som muligt er, forsøges.

Maatte vi snart være saa lykkelig at erholde Deres Kongel. Højheds naadigste Resolution! Maatte de Efterretninger, som fra Holsten mangler fra den 11te, være trøstende! Gud bevare Deres Kongel. Højhed, De er vort eneste Haab.

Underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 25de September 1807.

Deres Kongel. Høihed gav [jeg] mig den underdanigste Frihed med sidste Post at rapportere, at Fjenden ved at forlade Flekkerø Havn

havde stukket det gamle Hus paa Frederiksholm i Brand. Vedlagte Kommandantskabets Rapport[1]), som jeg for nogle Timer har modtaget, siger det mere. Det lokale gjør det desværre umuligt at gjøre denne Havn ubrugelig, og at forbyde dem Indgangen og Stationen er ved den besværlige Adgang, Havnens Længde og Situationen ligeledes ugjørlig. [Den] Division af Kanonerchalouperne og den liden Transport Kasteskyts og Ammunition, som jeg der hen har afsendt, maa nu sandsynlig være der ankommen. Kommandørkapitajn Sneedorff vil sandsynlig have indberettet til Deres Kongel. Højhed de Grunde, som have bevæget ham at forblive paa Stationen. Ved den Mængde af større og mindre fjendtlige Krydsere, vilde det ligeledes have blevet vanskelig at komme der hen foruden at slaa sig igjennem, hvortil Skibet ej skal være skikket.

Paa vores Grænse søndenfjælds er alting rolig i Følge Efterretninger, jeg endnu erholdt i Gaar. Derimod skriver General Krogh, at Regimenterne Jemteland og Helsingland haver Ordre i mulig Hast at samles. Jeg har bestemte Efterretninger, at der i disse Provinser er yderst ringe eller ingen Forraad, at det altsaa bliver umulig at holde Tropperne længe samlet, og formoder altsaa, da de vist er underrettet, at det i Trondhjem Stift er samme Tilfældet, og Høavlingen fortrinlig der har været lige saa ringe som hos vos, at disse Troppers Bestemmelse er den finlandske Grænse eller Kysten af Østersøen. Med to Regimenter uden Brød gjør man ingen Erobringer. Paa den svenske Kyst, Gothenborg m. v., provianterer Fjenden sig saa, at man frygter for almindelig Mangel. Stemningen er imod Regeringen, Frygt for Rusland og Frankrig og imod en Krig med vos. Næsten almindelig erkjendes vores Sags Retfærdighed, og forafskys Fjendens Fremgang. Kongen og Dronningen siges nu at ville tilbringe Vinteren i Carlskrona, hvor Dronningen alt skal være ankommen. Kongen er endnu ikke restitueret. Jeg har ej erholdt Efterretning fra Konsulen med sidste Post, men Breve fra Kjøbenhavn siger, at 12, andre siger 17, af vores Skibe af Røverne alt var bragt ud af Bommen den Gang, og at de arbejdede med megen Aktivitet. Denne Nat har været en stærk Storm af Sydost. Jeg haaber hvert Øjeblik paa en Rapport, at nogle er kommen paa vores Skjær. Gud give, den hele Kyst var fuld!

Alt den 14de, da jeg erholdt Efterretning om Kjøbenhavns Kapitulation, tilskrev jeg samtlige Kommandantskaber, at en Overenskomst af Kommandanten i Kjøbenhavn med Fjenden ej var forbindende for vos, at jeg derfor anbefalede fortrinlig Aarvaagenhed, for med Standhaftighed og Mod at kunne afslaa ethvert fjendtligt Angreb. Affæren ved Christianssand har tilintetgjort Drømmen af en Vaabenstilstand, hvortil Almuen var tilbøjelig. Deres Kongel. Højheds Befaling var altsaa efterkommen og vil inden faa Dage paa ny publiceres.

I Kjøbenhavn synes man at være af den Formening, at hele Krigen nu er til Ende, hvilket af Regeringskommissionens Rapport

[1]) Dateret Christianssand, den 21de September.

nærmere vil oplyses. Derværende Kommercekollegium har tilskrevet Stifterne, at den engelske Admiral havde tilladt, at Skibe af 25 Kommercelæster med Proviant maatte gaa fra Danmark til Jylland og Norge, naar de i denne Henseende havde forsynet [sig] med Pas fra General Peymann, kontrasigneret af den engelske Flagkapitajn. Jeg frygter, at flere ved denne Lejlighed vil blive kapret. Fartens Vedligeholdelse med Paketbaade er af Regeringskommissionen befalet. I Henseende til Proviantering træffes de virksomste Foranstaltninger.

Gud give os ofte Efterretning af Deres Kongel. Højhed. Kunde jeg som Militær være aktiv for den gode Sag, og en anden mere aldrende Mand overtage denne min som Militær passive Post! Kunde jeg ikkuns paa nogle Timer tale med Deres Kongl. Højhed! Med Tillid til Forsynet, med fuld Overbevisning om vores gode Sag, og med Standhaftighed og Mod at vove alt for Konge og Fædrenelandet, med disse Følelser, som besjæler hver brav Nordmands Bryst, haabe vi alle paa et lykkeligt Udfald og beder Himlen om sammes Velsignelse til Deres Kongel. Højheds Foretagende.

Underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

26. 4. 11. 26. 30. o. s. v.[1])

Christiania, den 29de September 1807.

Deres Kongel. Højhed vil af Bilagene naadigst erfare de Efterretninger, jeg har erholdt fra Sverig[2]) og Christianssand. Det første fører til det Resultat, at vi sandsynlig ej have Angreb at frygte fra denne Side. I det mindste er den almindelige Mening vos gunstig og mod Krigen. Dette Øjeblik er imidlertid den deciderende Krisis, og jeg skal intet undlade for at faa sikrere Efterretninger. For Kapitajn Jessen vil det i nuværende Konjunktur blive meget vanskelig at slippe ud[3]). Kommandørkapitajn Sneedorff vil sandsynlig have indmeldt til Deres Kongel. Højhed hans Beslutninger. Paa de i Bilagene anførte Grunde maatte jeg erklære mig imod det første Forslag, det andet af mig proponerede er ligeledes ej at udføre, da Grundenes Beskaf-

---

[1]) Efter Underskriften kommer der en længere Beretning i Sifre, som angaar Norges Proviantering. Der meldes blandt andet, hvad Aggershus Stift vil behøve af Korn, Fedevarer, Brændevin og Tobak for at være forsynet til Vinteren. De tilstedeværende Forraad menes at kunne strække ud til Januar. Der berettes til sidst, at Grev Wedel afrejser den 25de September, som det synes, i Provianteringens Interesse. [2]) Efterretningerne fra Sverig omtale bl. a., at den svenske Konge havde tilbageholdt den til Kjøbenhavn gaaende norske Post i Helsingborg, da han erfarede, at den svenske Post var spærret i Nyborg. De fra Christianssand omtale Blokaden der, men at Kapitajn Bille den 23de September er trængt frem til Christianssand Fjenden saa nær, at han har været nødt til at lade Soldaterne vende deres Kjoler og skjule deres Sejl for at undgaa Opmærksomhed. [3]) Heri tog han dog fejl; thi den 29de om Natten afsejlede Jessen fra Christianssand, som fortalt Side 33.

fenhed ej tillader det; der forbliver altsaa ikkuns det af Kommandøren valgte Sted. Jeg rejser i Morgen for at revidere Fæstninger og Tropperne, og skal ved denne Lejlighed søge at gjøre de videre fornødne Foranstaltninger. For det mig allernaadigst tilstaaede Felttillæg, med Undtagelse af Rationer og Portioner, bevidner jeg herved min underdanige Taknemmelighed. Jeg maa forny min underdanigste Begjæring, at Generalstaben, Adjudanterne, den Generalkvartermesterembedet forrettende Officer, Kommissariatets Personale og de i Aktivitet satte Tropper allernaadigst maatte tilstaas Felttillæg. Billigheden synes virkelig at udkræve, at Tropper, som staar for Fjenden, erholde dette Tillæg. I Henseende til Undermunderingssorter og Capoter gjøres Foranstaltninger. I Steden for Støvletter og korte Buxer har jeg præfereret de for den danske Armé approberede Pantalons; de reglementerede Farver ere hidtil ej at erholde; man maa tage, hvad man kan finde. Enhver Capot kommer mellem 6 og 7 Rdl. Et Par Pantalons udkræver 3 Rdl. Undermunderingsstykkerne haaber jeg, for ej at forandre Reglementet, at overlade Regimenterne for den reglementerede Pris. Tabet maa da beregnes den kongelige Kasse — den hele Udgift vil for det første beløbe sig til 50—60000 Rdl. Den Beholdning af groft Klæde, Vadmel m. v., som endnu er at erholde, skal blive indmeldt til D. K. H. Alle Ressourcer skal benyttes, men naar de ere udtømte, da henfly vi til Deres Kongel. Højhed. I Henseende til Approvisioneringen har Regeringskommissionen fulgt den af Grev Schimmelmann os foreslaaede Plan. Men jeg frygter for, at den for de øvrige Stifter vil have end mere Vanskeligheder, fornemmelig for Christianssand. Jeg rejser i Morgen over Frederikshald, Frederiksstad, Frederiksværn og der fra nogle Stationer længere, hvor jeg da agter at tage nærmere Aftale med Stiftamtmand Thygeson, som jeg til den Ende har bestilt der hen. Til Christianssand tillader Forretningernes Mængde, Vigtighed og nuværende Marcher i Sverig mig inte at hengaa, men saa snart jeg nogenlunde kan raade Tid dertil, skal jeg uopholdelig benytte Lejligheden. I Følge senere erholdte Efterretninger skal Posten virkelig være standset i Helsingborg, og Kongen ej tillade, at Brevene gaar enten frem eller tilbage. Brevene fra Kjøbenhavn ere selv ej bleven tilladt at føres tilbage over Sundet. Priserne i Sjælland skal være temmelig gode; Overbringeren af Efterretningerne var paa Falster og Møen, hvor hen jeg havde sendt ham i Begyndelsen af denne Maaned med en Skrivelse. Hans 20. 32. 15. 20. 26. 30. o. s. v.[1])

Jeg beder D. K. H. underdanigst: 6. 26. 34. o. s. v.[2])

Unter denen, die sich durch ihren vorzüglichen Diensteifer auszeichnen, ist es meine Pflicht vorzüglich den Justitsrath Klöcker[3]) zu

---

[1]) 3 Linier Sifre, der sige: „Navn er Johansen fra Helsingborg, han er dansk. Ewald er ovre i Møen med 4000 Jæg[ere] uden Tab. [2]) 4½ Linie Sifre, som sige: „Geben Sie Stricker bestimmte Befehle, K[ronborg?] hat nur 500 Mann. Von hier kann jetzt nichts herüber, acht Linienschiffe observiren uns.
[3]) H. H. de Klöcker, Sorenskriver i Bamble.

nennen. Nachdem dieser Mann voll Energie meine Proclamation von den Thingstellen verlesen, haben nun schon zu 3ten malen ganze Gemeinden sich unterschrieben und bedeutende Quantitäten Vieh zum Behuf der Armee geschenkt.

Die hievon eingelaufenen Berichte lasse ich mit meinem Dank in den öffentlichen Blättern bekannt machen.

Ewr. Königl. Hoheit Gnade
empfiehlt sich
Christian, Prinz zu S. Holstein[1]).

Frederiksværn, den 7de Oktober 1807.

Deres Kongelige Højhed vil alt have erfaret Skibet „Prins Christian Frederiks" lykkelige Rejse og lykkelige Ankomst til sammes foreløbige Bestemmelse og de videre fra vos, i Følge Deres Kongel. Højheds til Kommandørkapitajn Sneedorff givne Ordre, fattede Beslutninger. Deres Kongel. Højhed tilgiver naadigst, at jeg udsætter min videre detailerede Melding til næste Post. Jeg nødes ved denne Lejlighed atter at sætte nogle Tropper paa Feltfod og beder derfor, at D. K. H. naadigst vilde avtorisere denne Foranstaltning. Jeg vover at igjentage min underdanigste Begjæring i Henseende til Adjudanturernes, Kommissariatets og Generalkvartermesterens m. v. Gagering.

Kommandanten i Frederiksstad har ansøgt om, at Fortet Agerøen maatte forlades, da samme ej synes at være af særdeles Vigtighed, da det aldeles isoleret ej meget godt kan souteneres, og da Provianteringen bliver meget vanskelig, fortrinlig for Vinteren. Jeg forlangte derfor Sødefensionskommissionens Betænkning over denne Gjenstand, som jeg tager mig den underdanige Frihed at vedlægge[2]). Skulde dette Fort forlades, da maatte det vel egentlig demoleres, — Agerø Havn er ubetydelig og usikker —, men i Fjendens Hænder kunde [den] meget inkommodere vos. At dette ej er den eneste Havn i denne Egn, er Deres Kongel. Højhed bekjendt. Jeg indstiller altsaa til Deres Kongel. Højheds Resolution, om forestaaende Kommandantens Melding maatte finde Deres naadigste Bifald,

Under de, som have gjort betydelige Ofre for Landet, fortjener Ejeren af Næs Jærnværk, Jacob Aal, fortrinlig at bemærkes. Han har givet én og tilbudt den anden af sine Malmjagter til Kanon-

---

[1]) Dette Brev er, ligesom de andre her meddelte, skrevet egenhændigt af Christian August, hvilket bemærkes, fordi det ender i et andet Sprog, end det begyndte. [2]) Sødefensionskommissionen bestod af: Generalmajor Tobiesen, Amtmand Thygeson, Overkrigskommissær Bierck, Oberstlieutenant Ahrenfeldt, Kapitajn Dietrichson og Kapitajnlieutenant Stibolt. Kommissionens Betænkning om Agerøen findes ikke, men derimod en Erklæring, dat. $^{4}/_{10}$, fra Kommandørkapitajnerne Sneedorff og Fabricius om, at Fortet ikke havde nogen Betydning i maritim Henseende.

baade foruden derfor at fordre nogen videre Betaling, med Kondition at erholde dem tilbage efter Freden, naar de til den Tid existerede. Desuden har han understøttet de herværende kongelige Skibe med Proviant med særdeles Velvillighed. Jeg ønskede, at Deres Kongel. Højhed vilde tilkjendegive ham Deres naadigste Velbehag.

Efterretningerne fra Sverig ere temmelig beroligende. Flere fra Rügen tilbagekomne Tropper gik tilbage til deres Lægder; Kongen var i Helsingborg og agtede at tilbringe Vinteren i Malmø. Hs. Majestæt er endnu for Øjeblikket ej aldeles restitueret. Deres Kongel. Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Bragnæs, den 8de Oktober 1807.

Deres Kongelige Højhed har jeg herved underdanigst at melde, at vores Skibe ere lykkelig komne til deres Bestemmelse, og at jeg haaber med Glæde, at Deres Kongel. Højheds Ønske nu vil være opfyldt, saa vidt det staar i vores Magt. I Fjendens Magt skal de ej komme, naar jeg der kan komme i Tide og da, saa længe jeg lever. Da jeg ingen Sifre har ved Haanden og paa Rejsen har erfaret adskilligt, som paalægger mig mere Forsigtighed med mine Meldinger, saa vil Deres Kongel. Højhed naadigst undskylde, at jeg udsætter en mere detaileret Rapport til næste Gang. I øvrigt har jeg intet nyt at melde. De fjendtlige Krydsere viser sig noget næsvis, fortrinlig ved Vestkanten, hvor de ved Kystværnet nogle Gange kraftig ere blevne afviste. Ved Tropperne og Fæstningerne fandt jeg alting i god Orden. Omendskjønt jeg i lang Tid ej har været saa lykkelig at erholde [Brev fra Deres Kongel. Højhed], saa haaber jeg tillidsfuld, at dette ej er et Bevis paa Deres Kongel. Højheds Unaade, da jeg efter Overbevisning hidindtil, efter Indsigter og Kræfter, har søgt at efterkomme min Pligt, og da jeg véd, at Deres Kongl. Højhed undskylder, naar disse ej altid skulde svare til mine Ønsker og gode Vilje. Maatte jeg være saa lykkelig, at mine Bestræbelser maatte svare til den naadige Tillid, Deres Kongel. Højhed haver værdiget mig.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 13de Oktober 1807.

Deres Kongel. Højhed har jeg vedlagt underdanigst skullet indrække Christianssands Kommandantskabs Rapport med tilføjede Bilag og den af Kapitajn Jessen ligeledes indkomne Rapport. Efter at den fjendtlige Rodomontade saaledes var besvaret, lod Kapitajnlieute-

nant Bille med 3 Kanonérfartøjer Fjenden forfølge, og et temmelig levendes Engagement begyndte, hvorved vi dog ikke tabte nogen Mand. Mandskabet var efter Rapporten raske og ved godt Mod. En af Chalouperne kom under Aktionen paa Grund, men Besætningen sprang ud, og i et Øjeblik var Fartøjet igjen sat i Gang. I Følge den af Deres Kongel. Højhed til Kommandøren givne Ordre[1]), søgte Kapitajn Jessen at forene sig med Sneedorff. Vinden føjede samme Nat, han gik under Sejl, og foruden at bemærkes eller selv at se nogen Fjende om Dagen, kom han anden Dags Aften lykkelig til Frederiksværn. Siden den her ommeldte Tid var det flere Dage tyk taaget og Regnvejr; de fjendtlige Skibe maatte altsaa holde Søen. De ere blevne sete tæt under Mandal, men haver siden den Tid ej været i Flekkerø Havn eller for Christianssand. Jeg fandt vores Skibe i Frederiksværn, hvor de nogle Dage blev opholdt ved kontrær Vind, endelig drejede sig Vinden, og samme Middag var de paa deres Station. Det til deres Bedækning for Insult fra Landsiden forsamlede Korps, 3 Batailloner af de gevorbne Regimenter under Oberst von Holst med et Kompagni Jægere, er ankommet i de dem bestemte Cantonnements. Batterierne paa og ved Huthøen ere satte i Stand, det ene Indløb paa nordre Side af Huthøen er spærret, det paa søndre Side ved det bag Øen fortøjet liggende Skib forsvaret.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —[2])

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 26de Oktober 1807.

Deres Kongelige Højheds naadigste Befalinger af 17de og 20de dennes[3]) haver jeg imodtaget i dette Øjeblik, og uopholdelig gaar min Forbud[4]) for at træffe i Morgen og Overmorgen fornøden Aftale med vedkommende. Resultatet vil blive vanskelig at udføre, men jeg har en Idé, som kunde føre til vigtige Resultater, naar man derom nøjere er underrettet. De mindre Fartøjer kan ej godt undværes. Provianteringen gjør den største Vanskelighed. Udfaldet af Deliberationen skal blive underdanigst indmeldt uopholdelig. Deres Kongel. Højheds naadigste Befaling fordrer, at en af Konstruktørerne for det mindste forbliver her. Men til Fartøjerne og deres Proviantering maa nødvendig de fornødne Summer anvises. Hverken Major Seyersted eller Generaladjudant Fisker ere hidindtil ankomne. Jeg har underdanigst indmeldt, at den førstes Forretninger hidindtil ere blevne

---

[1]) Af 20de September, trykt Side 69. [2]) Resten af dette lange Brev indeholder kun indre Kommandoforhold, Klage over Mangel paa Proviant p. p. og kan udelades her. [3]) Se foran Side 73 og 74. [4]) D. e.: „mein Vorbote“.

bestyrede med al Aktivitet og Kundskab af Ritmester Darre[1]). Jeg haaber derfor at antage og vover at sætte det forud, at Deres Kongel. Højhed naadigst bevilger, at jeg, naar Seyersted ankommer, beholder Darre som Adjudant.

Postjagten „Anker" er falden i Fjendens Hænder, men Postsækken reddet. 200 fjendtlige Skibe laa med god Vind til Ankers norden for Skagen. Jeg formoder altsaa Besøg og undres over ej at erholde Efterretninger øster fra, da Vinden for dem var gunstig.

Skibenes Disposition er grundet paa Deres Kongel. Højheds naadigste Befaling til Kommandørkapitajn S.

Deres Kongel. Højheds Naade anbefaler sig
underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 26de Oktober 1807.

Deres Kongelige Højhed vil af Bilagene[2]) naadigst erfare det, som er forefaldet i Mundingen af Langesunds Fjorden; desforuden er intet bleven indmeldt, de øvrige Punkter haver hidindtil været foruden Besøg. Jeg har beordret Kapitajnlieutenant Bille indtil videre at forblive paa Stationen, hvor han vil kunne være af sand Nytte.

Efterretningerne fra Naboriget ere vedvarende beroligende. Officererne af de tilbagekomne Regimenter permitteres; man siger, at Kongen meget misbilliger det engelske Røvertog, at han med Indignation har forkastet Tilbudet at besætte Kronborg og at erobre Norge, et Tilbud, som vel lettere var sagt end udført, at de franske Kurerer, som oftere ankom til Ystad, lod formode, at Frankrig og Sverig nærmede sig hverandre. Rejsende forsikre, at, da de afrejste, de sidste engelske Tropper forlod Kastellet og skulde indskibes, at den hannoveranske Legion hertil med Magt maatte tvinges, og ved denne Lejlighed en Del Soldater var bleven paa Pladsen. I Kjøbenhavn og Sjælland armerede man paa ny. Flere formoder, at, efter at have indskibet i Følge Kapitulationen, de strax ville udskibe igjen. Fra Gothenborg høres intet nyt. Den af vos oversendte Kurér er tilbagekommen.

Vi ser, Gud ske Lov, nu Lys, saa vel i Henseende til Pengevæsenet som til Provianteringen[3]); vores nye Penge[4]) vil inden 14 Dage kunne

---

[1]) Niels Stockfleth Darre, død som Major og Overkvartermester 1809. [2]) Omhandle et rask, hvorvel mislykket, Angreb, som Kapitajnlieutenant Bille med 2 Kanonbaade den 24de Oktober foretog paa en engelsk Brig, der krydsede ud for Frederiksværn. [3]) Se herom Aal, 2den Udgave, S. 105 o flg. [4]) Assignationsbeviser, ombyttelige med dansk Kurant i Rendsborg og Aalborg, udstedte i Norge efter Forordningen af 18de September 1807.

sættes i Cirkulation, og den yderlige Trang, hvilken ej taalte Udsættelse, saaledes kunne afhjælpes.

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —[1])

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Frederiksstad, den 29de Oktober 1807.

Deres Kongelige Højheds naadigste Befaling har jeg holdt for Pligt at kommunicere Kommandørerne for de her liggende Skibe, med Befalning herom ej at udlade sig for nogen, da Sagens Natur og andre herefter anførende Grunde udfordrer den største Hemmelighed. Til Grund for min Rejse blev Kanonstøbning, Baadenes Oplag og Troppernes Proviantering angiven for Folk, som søgte at erfare dette af Nysgjerrighed.

For omtrent 4 Uger tillagde Deres Kongel. Højhed Kommandørkapitajn Sneedorff Deres Befalning, at De var overbevist, at han i Ensforstaaelse med mig og Kapitajn Jessen vilde gjøre alt muligt for at Skibene blev reddet og ej faldt i Fjendens Hænder[2]). Denne Befalning var Grunden til Skibet „Christian Frederiks“ Afsejling og Beslutningen at stationere Skibene her. I Følge heraf blev med en Bekostning af henimod 3000 Rdl. Huths og endnu flere Batterier istandsatte og med den Mangel i Fæstningens Arsenal og Beholdning paa saa aldeles svære Kanoner, som alene kunde ansés hensigtsmæssige til Øjemedets Opnaaelse, ved Kanoner af det andet Skib „Louise Augusta“ monteret. Et Korps blev samlet til Skibenes Bedækning i Egnen af Frederiksstad, som foruden af Frederiksstads Garnison, bestaaende af 2 Batailloner à 480 Mand med henimod 300 Artillerister, bestode af 3 Jægerkompagnier, tilsammen 360 Mand, 3 Batailloner af de gevorbne Regimenter, 1400 Mand, en Reserve af 2 Kompagnier Aggershus Grenaderer, 300 Mand, et halvt Batteri ridende Artilleri, og i Fald af Alarm 3 Kompagnier Dragoner, som strax kan samles. Dette er alt, hvad som kunde undværes paa andre Steder og fødes. Skibene beholdt deres Besætning, da den ej kunde undværes til Batteriernes og Skibskanonernes Betjening m. v. En Provianteringskommission blev anordnet for at skaffe det fornødne til Skibets Besætnings Underholdning, en Gjenstand, som blev vanskelig om ej umulig at udføre. Saaledes har da hidindtil Provianten ikkuns paa 14 Dage à 3 Uger kunnet anskaffes, og det har hidindtil ej været

---

[1]) I dette længere Brev, i hvilket Prinsen til Slutning giver Anvisning til Tydning af sin Sifferskrift, skriver han nogle Linier Tal, som vel mest fremsættes for at forklare Læsningen af hans Sifre, men hvis Indhold skal gjengives her, da Prinsen tilføjer: „det her i Sifre skrevne er Sandhed“. Tallene sige: En vigtig Mangel er Hø, som ej er at erholde og gjør Hæren immobil.
[2]) Der sigtes til Kronprinsens Brev af 20de September til Sneedorff, Side 69.

mulig at proviantere Skibene paa flere Maaneder. En Gjenstand, som er af yderste Nødvendighed i et Land, hvor de vilde være udsat for Hungersnød og de dermed forbundne Følger, naar de blev nødt til enten ved Fjende eller Vejr at anløbe og forblive i en Havn, som ej var forsynet med Depot. Hverken i Christianssand, Frederiksværn, Christania eller her har det været mulig at skaffe den fornødne Forraad for Skibene. Men imidlertid skal det yderste forsøges. Denne Mangel, som ved Landets Forfatning umulig kan afhjælpes, har forhindret Skibene, endog siden de bleve forenede, at være aktiv; hertil maa tillægges, at Skibene først vare separerede, at de i Egnen krydsende Fjenders Orlogsskibe forhindrede Foreningen, og at vores fortificerede Havne ej kunde forsynes med tilstrækkelige Depots og havde samme Fejl som de øvrige, nemlig at man (men fortrinlig Orlogsskibe) ikkuns ved særdeles føjelig Vind kunde ind- og udløbe. Frederiksværn og Christianssand haver i deres nuværende Forfatning aldeles ikke at frygte for et Angreb fra Søsiden, hvilket Fjendens Forhold paa sidste Sted synes at bevise. Derimod vil en Fjende søge det eneste Middel at bemægtige sig dem, nemlig ved at debarquere Tropper eller bombardere dem, saa snart det bliver Objekt for en fjendtlig Operation. At forhindre dette haves for ubetydelige Ressourcer mod betydelig Overmagt, for at vi efter oven meldte Deres Kongel. Højheds Befalning turde vove, at lade Skibene [blive] i disse Stationer. At samle Tropper haver i dette Land store Vanskeligheder formedelst den dertil ufordrende Tid og den saa betydelige Mangel paa Proviant. Kommissariatets fortrinlige Aktivitet har hidindtil bevirket utrolig meget, men jeg ser intet Middel til at bortfjærne de fortrinligste [Mangler]. For at opfylde Deres Kongel. Højheds Befalning udfordres altsaa, at forsørge Skibene med Proviant paa 1 à $1^1/_2$ Maaned, hvilket er aldeles umulig foruden at blotte Landtropperne og foruden, at det røbes, da Skibene behøver 3 à 4 Dage for at blive klar, omendskjønt dette maatte kunne forsøges. Men begge Vanskeligheder bliver betydelig forøget ved den Efterretning, at en fjendtlig Eskadre ligger i Gothenborg (dog foruden Landtropper) og efter Sigende der skal overvintre. Jeg kan altsaa ej blotte Armeen for al Proviant, fortrinlig da jeg endnu ej har erholdt bestemt Efterretning af Sverigs Resolution.

Efterretningerne, jeg haver erholdt, indeholder, at i øvrigt alting i Sverig er rolig, at Kongen har sammenkaldt alle sine og Exministre. De tyske Aviser, som indeholder Efterretning om en of- og defensiv Allianz imellem Frankrig og Dannemark, haver gjort megen Sensation. At Sundet var forladt af den engelske Flaade. Er den sidste Efterretning sand, da vilde det unægtelig være hensigtsmæssigt at sende Skibene med første føjelig Vind til Kjøbenhavn, hvortil da behøves mindre Proviant. I deres nuværende Tilstand ere de en sand Byrde for Norge. Den af begge Skibskommandører indgivne Forestilling vedlægges underdanigst. Begge ønske sikkert at kunne opfylde Deres Kongel. Højheds Befalning, og jeg for min Person ønsker hjærtelig

at være af med dem; thi jeg indsér ej, hvorledes alt ommeldte, det nødvendigste, skal erholdes Vinteren over.

Gud give, naadigste Herre, at de Efterretninger, vi erholder fra Sverig, ere fredelige; thi jeg véd sandelig ikke, hvorledes det skulde se ud med Troppernes Proviantering. Men naar endog dette blev at bevirke pr. Rekvisition foruden Hensyn til Følgerne, saa vil det blive umulig at erholde Fourage, og Følgen af at rekvirere vilde blive en uundgaaelig Hungersnød. Fjenden har Fordelen, at Vandtransporten staar ham aaben; foruden Fourage er jeg ganske immobil; og de fjendtlige Magasiner ere derimod mobil. Dette har jeg i tvende forrige Meldinger indmeldt pr. Sifre. Vandtransporten fra Jylland er kostbar, usikker og ved den Rum, Høet indtager, tidsspildende og utilstrækkelig. De Kongel. Magasiner søndenfjælds indeholde næppe 1000 Skp. Kort, jeg kjender ej nogen saa desperat Stilling som denne foruden Ressourcer; thi i Sverig findes intet foruden tilstrækkeligt Mandskab, foruden vel øvede Soldater; om vores Nationale tør jeg vel ytre det for Deres Kongel. Højhed, ved Kysten og Græensens Længde, de mange og maadelige Fæstninger, foruden Officerer, i det mindste de, der behøves og kan anvendes, utilstrækkelig, foruden tilstrækkelig Ammunition, endelig foruden tilstrækkeligt Kvantum af Penge. Jeg skal gjøre, hvad jeg kan; Aktivitet og Opofrelse skal ej fejle, og Udsigten er der at falde med Ære — men Udfaldet? Jeg tør ej smigre, det er min Pligt at melde vores Stilling, som den er.

I Henseende til Kanonchalouperne og Jollerne, som efter Deres Kongel. Højheds Befalning skal bygges, da er vel Grundsætningen antagen, om den lader sig udføre, at Materialet skal anskaffes og betales ved Anvisning eller Obligation, men desuagtet udfordres Penge, og foruden disse lader sig intet udføre. Lieutenant Schifter er Overbringer af dette; vi kan næppe undvære ham, da vi ikkuns haver foruden ham én Konstruktør, men efter Kommandør Fischers Anmodning vover jeg at tilbageholde Lieutenant Heusler, da han er den eneste Søartillerieofficer, vi haver, og vi aldeles ej kan undvære ham, til Deres Kongel. Højhed derimod flere ere blevne hensendte fra Kjøbenhavn. Jeg vover altsaa at imødesé Deres Kongel. Højheds videre naadigste Befalning i denne Henseende. Kommandørkapitajn Sneedorff er Sødefensionen af Deres Kongel. Højhed anbetroet. Den maa altsaa blive i hans Hænder; imidlertid tænker jeg i Ensforstaaelse med Kommandør Lorenz Fisker, som i Gaar er ankommen, at dirigere det videre, fortrinlig Kanonfartøjernes Bygning betræffende, og saa snart vi haver Penge. At anfortro Kommandør Sølling Kanonfartøjernes Bygning, ønskede jeg paa flere Grunde endnu udsat eller i det mindste indskrænket til de i Egnen liggende. Efter vores underdanigste Formening burde nemlig den hele Operation udgaa og dirigeres af den Højstkommanderende. Jeg tror, at det vil være nødvendig at indsé, at alle Underordnede herved iagttager samme Grundsætninger. Imidlertid indstilles dette til Deres Kongel. Højheds naadigste Resolution. Meget ønskeligt var det, om Schifter kunde sendes tilbage. Stederne, hvor Værfter og Kanonchaloupers Bygning

er tilbuden, er: Laurvig, Langesunds Fjord, Østerrisør, Arendal, Christianssand, hvor 6 staa paa Stabelen, Stavanger. Materialet er for Haanden, Kanoner vil efterhaanden kunne tilvejebringes, der fejler — Penge.

I Henseende til Aggerø, da skal jeg hensende en Officer, som nøjere kan undersøge det, og da benytte Deres Kongel. Højheds Tilladelse. Mod Overmagt kan det ej holde sig i Længden; som meget Forfarende har sagt, er det ingen Havn for Orlogsskibe; imidlertid bortødsles 100 Mand.

Konsulen i Malmø, som jeg for 6 Uger har tilskrevet at tilkjendegive mig Kornpriserne og, hvorledes Korn til Proviant sikkert og med mindst Bekostning er at bringe over, har af overdreven Tjenstiver gjort en Konfusion, som jeg dog strax skal søge at forekomme. I øvrigt har denne Mand udmærket sig ved Aktivitet og Tjenstiver. Han har givet mig næsten hver Uge gode og sandfærdige Efterretninger.

I øvrigt er intet Nyt at indmelde.

Deres Kongel. Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

E. S. Major Seyersted er endnu ikke ankommen. Ritmester Darre, som hidindtil forrettede Generalkvartermester-Embedet, vil Deres Kongel. Højhed mig naadigst tillade at beholde.

I Følge en kongelig Resolution om Armeens Gagering maa vi underdanigst ansøge om et Feltgageringsreglement for den danske Armé, som her fejler.

Underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

## B. Fra andre Personer i Norge.

### Fra Generallieutenant Hesselberg i Bergen.

Bergenhus, den 23de Avgust 1807.

Underdanigst Promemoria!

Paa det at Deres Kongelige Højhed kan være underrettet om, at jeg og vi alle her ikke er ganske uvidende om det ved Helsingør og Kronborg forefaldne, og jeg følgelig vil foranstalte det muligste til det bedste Forsvar imod fjendtligt Overfald, har jeg ikke ansét det for overflødig, men for Pligt, ved en Extrapost underdanigst at melde følgende:

Stiftamtmand Bull har i Aftes, den 22de, Kl. 11 Slæt underrettet mig om, at han ved en Expres fra Kommercekollegium i Kjøbenhavn er tilskreven, at en engelsk Flaade af Krigs- og Transport-Skibe i Sundet ved Kronborg har taget en truende Stilling, i hvilken Anledning Stiftet maatte tilkjendegive de Handlende, indtil videre ikke at

sende Skibe i Søen. Tillige lod Stiftamtmand Bull mig læse en Notarial-Forretning, som ham af Stiftamtmand Thygeson i Christianssand ligeledes pr. Expres var tilsendt, afholden over et Par Skipperes Udsigende, som var flygtet med deres Skibe fra Sundet, hvoraf erfares, at efter al Formodning vores Vagtskib ved Kronborg, som skal have faaet Ordre at gaa til Norge, efter en Times Kanonade er bleven taget af et engelsk Linieskib og Fregat.

Da alt dette lader mig imødesé krigerske Optrin ved denne vigtige Handelsstad Bergen, skal jeg foranstalte de kraftigste Forsvarsanstalter, som bekjendt desværre er i en yderst maadelig Forfatning.

Underdanigst
Hesselberg.

## Fra Samme.

Bergenhus, den 25de Avgust 1807.

Underdanigst Rapport!

Deres Kongelige Højhed har jeg under 23de hujus underdanigst indberettet, at jeg efter det, som ved Helsingør og Kronborg skal være forefaldet, ansaa det for Pligt at foranstalte de kraftigste Forsvarsanstalter for denne vigtige Handelsstad Bergen.

Siden er Deres Kongelige Højheds naadigste Befaling af 12te hujus mig igjennem den kommanderende General søndenfjælds i Gaar til Hænde kommen, som skal efter min underdanige Pligt med en grænsesløs Virksomhed blive befulgt og iværksat.

I Dag, nu Tiden tillader det, bør jeg end videre underdanigst melde, hvori de af mig til Dato for nødig eragtede Forsvarsanstalter bestaa, nemlig, foruden smaa Forsigtighedsregler, ved strax om Natten til den 23de at opgive til Enroleringschefen og Toldinspektøren, fra de paa Leeden stationerede Lodser og Toldbetjente ufortøvet at blive underrettet, naar fremmede, især engelske og svenske Krigsskibe søge Indløbet til Bergen etc.

Ved Signalstænger etc. ogsaa at blive kundgjort Krigsskibes Nærmelse.

Ligesaa strax befalet det bergenhusiske Infanteriregiment at indkalde til Garnisonens Forstærkning, foruden de tjenstgjørende Grenaderkompagniers Frifolk, alle nationale Grenaderer, Skarpskytter og Regimentets Artillerister, ialt 740 Mand, som for det første for denne By og omliggende Egne vil være tilstrækkelig.

Ved Artilleridetachementet ladet alle Kanoner paa Bergenhus Fæstning og Nordnæs Retranchement montere, samt fylde Karduser og ladet en Del af de paa Batterierne opførte Merlons noget demolere, som Artillerikapitajn Seidelin erklærede nødvendig, og jeg ikke kunde andet end bifalde, da denne Fæstning endnu ikke er bleven forsynet med Slæderapperter.

Og endelig hos Stiftamtmanden forlangt et borgerligt Artilleri for sig fremstillet til Undervisning, hvortil i Gaar allerede henved

300 Mand indfandt sig; ligeledes af ham rekvireret om muligt at tilvejebringe 1 à 2 Blokskibe for at beskytte Indløbet til Sydnæs.

Naadigste Kronprins!

Alt anførte har jeg efter mine Følelser, for ikke at forsømme min Ed og Pligt, vovet uden højeste Ordre at anordne og foretage, hvorpaa min Beroligelse støtter sig og lader mig haabe Deres Kongelige Højheds naadigste Bifald.

Ellers er endnu alt vel her og ikke det mindste nyt forefaldet.

Underdanigst
Hesselberg.

## Fra Kommandørkapitajn Sneedorff.

Orlogsskibet „Prinsesse Lovise Augusta" ved Frederiksværn, den 5te September 1807.

Naadigste Kronprins!

Jeg iler med Grev Wedel, som strax igjen afrejser, foreløbig at melde Deres Kongelige Højhed, at jeg, da jeg var sejlklar, fik Expres fra Hans Durchlauchtighed, hvori han anmodede mig at blive. Jeg har, ihvor uendelig gjærne jeg fulgte Deres Kongelige Højheds naadigste Vink og min Lyst, maattet ansé det daarligt, ja næsten forrædersk, ikke at overgaa til mit under 30te f. M. Admiral Wleugel tilstillede, at Orlogsskibene bør forblive paa deres Stationer, saa meget mere, som jeg har paalidelige Efterretninger, at 2 Orlogsskibe og 1 svær Fregat krydse her tæt under Kysten, som endnu i Dag 3 svære Skibe er set her fra Orlogsskibet, maaske de samme, maaske andre, saa dette Orlogsskib nu mere behøvedes for at vise Urimeligheden af de 2 danske Orlogsskibes Forening, sejler maadelig og halvgammel med gammel Takkelads, let Høstdage kan reduceres til en ikke saa svær Fregats Styrke, som Vindene, med hvilke man forlader de norske Havne, næsten aldrig tillade at søge ind igjen o. s. v.

Jeg arbejder Nat og Dag, dels i Følge Deres Kongelige Højheds Ordre af 28de, jeg fik i Gaar: at antage mig Norges flydende Defension, dels i Følge Ordre fra Regeringskommissionen i Norge paa at udarbejde i Forening med Kapitajn Fabricius en Plan for at iværksætte denne flydende Defension, den vi have betænkt at konstitueres af Blokskibe til at defendere i Forening med Batterierne de vigtigste Punkter, som have enten militære Depots eller blive Oplag for Skibe etc., saa vel som af en mobil Styrke af Skjærgaards-Fartøjer til at holde Smaakrydsere i Ave, som vilde vove sig indenskjærs for at gjøre Overlast.

Jeg tænker i Dag eller Morgen at blive klar med Grundlinierne hertil og beordre Kapitajnlieutenant Fasting samt de 4 fra Stockholm hidkomne Lieutenanter Hensler, Schifter, Grove og Lous til at berejse, organisere og kommandere denne i 5 Distrikter fra Stavanger

rundt Christiania Fjorden til Frederikshald inddelte defensive Force, samt opmuntre af alle Kræfter til at udruste Kapere til at krydse i Nordsøen og det atlantiske Hav, hvor fra de kan bringe engelske Priser ind i næsten alle evropæiske og amerikanske Havne.

Jeg haaber, at Norges Kyster skal ved denne Defension i Forening med dens vanskelige Skjærgaard være vel forsvaret, og at den engelske Blokade skal koste dem her mere, end den har gjort ved Frankrig, Spanien og Holland, der omsider, skjønt forsynet med store Flaader, have lært, at dette er Maaden, ved hvilken denne Røverkolos snarest styrter til det forfærdelige Fald, som jeg haaber ikke er langt borte.

Jeg længes uendelig efter at høre Deres Kongelige Højheds Dom om mine Beslutninger og er med min hele Sjæl

Deres Kongelige Højheds
allerunderdanigste
Sneedorff.

## Fra Generallieutenant Krogh i Trondhjem.

Trondhjem, den 27de Oktober 1807.

Underdanigst Rapport!

Da i de forestaaende Vintermaaneder, November, December, Januar, Februar og til Slutningen af Marts, sjælden Englændere vove sig i disse Farvande, har jeg, for at spare den kongelige Kasse omtrent 15000 Rdlr., ladet 1 Musketerbataillon pr. Regiment den 23de ds. marchere hjem til Lægderne, hvilke lade Feltequipagen forblive her under Bevaring, dog med Ordre at være ganske marchefærdige, for øjeblikkelig at rykke her ind, naar Omstændighederne skulde gjøre det nødvendig. Skulde Konjunkturerne ikke inden 31te Marts forandre sig, bliver jeg nødsaget da igjen at lade dem rykke her ind.

Til Flaadebatteriet i Christianssund har jeg uventet faaet laant 10 8pundige hollandske Kanoner med Tilbehør og derfor formanet Kommandør Grib at forføje sig der hen for at bringe det i Søen samt henlægge det, hvor det bedst kan benyttes til Stedets Forsvar. En duelig Maanedslieutenant ved Navn Jakob Brechau er ansat derved.

Ved Toldboden i Kjøbmand Hans Wensells Have bliver anbragt 4 12pundige Kanoner og 8 à 10 hollandske 8pundige Kanoner, jeg ligeledes har erholdt laant. Bemeldte Kjøbmand, der saa villig tillod, at et Batteri paa 8 Kanoner maatte anlægges i hans Have, hvilket allerede er i Stand, har ej fordret Godtgjørelse for den derved lidende Skade, men Billighed tilsiger dog, at det, naar Fred bliver, igjen istandsættes efter Mulighed. Dette Batteri er yderst vigtigt af forhen adskillige Gange underdanigst anmeldte Grunde, men i Tilfælde af et Angreb paa det Punkt, vilde bemeldte Kjøbmands Hus aldeles

blive ødelagt, og har han anmodet mig underdanigst at ansøge, han da maatte nyde Godtgjørelse for den ved et Angreb foraarsagede Skade, hvilket jeg underdanigst maa ansøge for ham.

Til Foraaret bliver jeg ventelig nødsaget at forstærke Kommandoet i Christianssund; thi Kystværnet der er altfor svagt til at kunne bidrage til tilstrækkeligt Værn. Imidlertid have de nærmeste Kompagnier Ordre, paa Major v. Bruuns Rekvisition af de i Lægderne værende Mandskab at lade rykke der hen det, som i paakommende Tilfælde maatte behøves.

Af Dragon-Landeværnene lader jeg formere 2 Eskadroner, hver til 120 Mand, men af Infanteri-Landeværnene blive formeret 12 Divisioner, hver til 150 Mand. De 50 Landeværn ved hvert Skiløberkompagni, hvorved ansættes 2 Underofficerer, støde i paakommende Tilfælde til deres Kompagnier og staa følgelig fremdeles under Kompagniofficerernes Kommando. Ved hver Division er for det første ansat 6 virkelige Underofficerer, og da ikke mange brugbare Officerer haves af de paa Pension staaende, har jeg derfor kun kunnet ansætte én Kommandør for hver Division. Naar 2 Divisioner skulde støde sammen, har jeg ansat særskilte Kommandører for samme.

De manglende Armatur- og Munderingssager for Landeværnet skal jeg efter Mulighed drage Omsorg for, som og for dets hensigtsmæssigste og mulige Øvelse til mindst Byrde for Landet. I øvrigt skal jeg herom underdanigst give Deres Kgl. Højhed nærmere Rapport, naar alt fuldkommen er ordnet efter nærværende Mulighed, indseende helt vel Manglerne ved denne Organisation.

Hvorledes Ober- og Underofficererne ved Landeværnet under Øvelserne skulle gageres og hvorledes, naar de virkelig skulle opbryde, derom ansøges Deres Kgl. Højheds naadigste Ordre.

Paa det Deres Kgl. Højhed i Korthed kan oversé, hvor mange Tropper der for nærværende staa paa Cantonnementsfod her i Stiftet, vedlægges underdanigst en Liste over samme, samt Stederne, hvor de befinde sig.

De paa Kgl. Approbation allernaadigst ansatte Fændrikker have gjennemgaaet Exercerskolen og gjort de befalede Vagter som Soldater, Gefrejtere og Underofficerer, hvorved jeg er pligtig underdanigst at melde, at jeg ved den gode Dannelse, de have erholdt, ingenlunde tvivler om deres Brugbarhed.

Vinteren over tænker jeg for det første at lade fortsætte Forelæsningerne, hvilke igjen skulle begynde den 2den November.

Underdanigst
Krogh.

# Andre Aktstykker

## til Perioden August—November 1807.

---

### Brev fra Holmens Equipagemester til det Kgl. Admiralitets- og Kommissariats-Kollegium[1]).

Holmens Equipagekontor,
den 22de August 1807.

Efter det kongelige Kollegii Befaling af 21de d. M. er strax gaaet i Arbejde med Rorenes Aftagelse fra den ganske kongelige Flaade og sammes Opsættelse dels paa Ny- og dels paa Gammelholm, hvor de kunne ved Ophugning tilintetgjøres, naar saadant befales. Ligesaa var og deres Mahler alle paa ét Sted blevne samlede for og paa samme Tid at blive istykkerhugne.

Hvad saa vel Rorenes som Masternes og Rundholternes Istykkerhugning angaar, naar befales, ansés og fornødent, om det skal kunne gjøres muligt til ilsomt at kunne iværksætte saadant i det sidste Øjeblik, Ordre dertil gives, at [man] maa gjøre Udveje til strax at have fordelt paa Flaadens Skibe alle de Tømmermænd, der kan tilvejebringes, saasom fra det asiatiske Kompagni, Larsens Plads med flere Pladser, hvilke — foruden hertil at være parat — og vilde vorde særdeles nødvendig at slukke den Ild, der ved en Bombe eller Brandgranats Nedfalden i noget Skib kan indtræffe, og hvortil fra Holmen ikkun paa ethvert Skib har været at kunne afgive 5 à 6 Mand.

Foruden, hvad det kongelige Kollegium har ansét fornødent at lade foretage ved Flaadens Skibe til at gjøre det vanskeligt for Fjenden at bortbringe noget af samme, vilde og det vorde et Middel, at lade alle bemeldte løbe fuld af Vand ved at bore adskillige Huller i samme, saaledes og ved Orlogsskibet „Valdemar", naar dette er svajet tværs for Bommens Løb, hvorved dette Løb vorder ganske spærret

---

[1]) I Anledning af en Ordre fra Admiralitetskollegiet af 21de August.

for al Passage, og Skibet tillige som armeret tjenende at kunne beskyde samme, men hvortil dets Aftakling ansés fornøden og Bemanding til Kanonernes Montering behøvende.

## Adresse fra nogle af Stadens 32 Mænd til Magistraten[1]).

Kjøbenhavn, den 5te September 1807.

Den Ødelæggelse, som i de sidst forløbne trende Dage og Nætter er foraarsaget Stadens Indvaanere ved Fjendens Bomber og, hvad der end videre fra Fjendens Side kan være at befrygte, foranlediger undertegnede at anmode høj- og velædle Magistraten om ved Forestilling til den kommanderende General, Hr. Generalmajor Peymann, at bevirke, at de nærværende Uroligheder kunne blive tilendebragte paa en for Indvaanerne i Staden og Staten passende Maade[2]).

A. M. Mørck. J. Bech. Larsen. H. Wassard. Hans Friis.
Liebenberg. J. Harboe. Rosbjerg. C. Hansen. Frid. Bertelsen.
D. C. E. Wulff. J. Bech. Becher.

## Brev fra Mr. Jackson til Peymann paa Kapitulationsdagen.

„Prince of Wales" 7th Septembre 1807.

Sir!

I give this letter in charge to Mr. Mac Kensie, who is attached to my Mission.

The purport of it is to request that you will give a pasport to return to England by the way of Holstein for me and the Persons attached to me.

I wish to take that route in the hope, that I may on my way have an opportunity of holding an intercourse that will tend to the reestablishment of perfect harmony and good understanding between our two countries. This was the original object of my mission; nobody regrets more than I do, that it did not succeed in the first

---

[1]) Se Side 122. Adressen indsendtes 3dje Bombardementsdag (jfr. Pastor Hudtwalkers Erklæring i det følgende) til Peymann med en Følgeskrivelse fra Magistraten, der anbefalede den paa det bedste paa Grund af den Overhaand tagende Ildebrand. Magistratens Vedlagsskrivelse var undertegnet af 2 Borgmestre og 3 Raadmænd. Derimod manglede Overpræsidentens, Viceborgmestrenes og de andre 3 Raadmænds Navne. [2]) Foruden denne Adresse indgaves der samme Dag en anden til Peymann, som begyndte med Ordene: „Som Kjøbenhavns Borgere vove vi at gjøre Deres Excellence følgende Forestilling", o. s. v., men kun fik én Underskrift, nemlig Fr. Tuteins, til hvilken Professor Schønheyder sluttede sig, men i en egen Efterskrift, der særlig omtalte, at Provianten ødelagdes. Dagen før, den 4de, var der indkommet en kort Forestilling til ham paa Fransk fra Grosserer Peschier, der gjorde opmærksom paa den Nød, som vilde indtræde, hvis Beholdninger paa Christianshavn opbrændtes.

instance; and I shall employ the utmost zeal to obtain so desirable an end, I persuade myself that you will not hesitate to contribute to it as far as it may depend upon You.

I have the honor to be, with the greatest consideration
Sir
Your obedient humble Servant
F. I. Jackson.

## Brev fra Stadsbygmester, Professor P. Meyn til Magistraten[1]).

Kjøbenhavn, den 10de September 1807.

I Følge høj- og velædle Magistratens Skrivelse af 8de hujus har jeg optalt de ved Bombardementet her i Staden afbrændte Huse og Gaarde og befundet samme at være i alt saaledes, som følger; hvor mange af hver især kan ikke nøje bestemmes, forinden Pladserne blive ryddede:

Amagertorv 1 afbrændt Plads, Dyrkjøb 1, Hyskenstrædet 2, Store Fiolstrædet 45, Lille Fiolstrædet 3, Frederiksborggaden 5, Sct. Gjertrudstrædet 3, Graabrødretorv 8, Store Kannikestrædet 6, Lille Kannikestrædet 4, Lille Kjøbmagergade 17, Klædeboderne 5, Klosterstrædet 10, Kultorvet 13, Landemærket 12, Larslejstrædet 20, Nørregade 35, Nørrevold 10, Pederhvidtfeldtstrædet 22, St. Pederstrædet 11, Pustervig 9, Rosengaarden 19, Skidenstrædet 14, Skidentorvet 6, Skindergade 24.

I alt 305 afbrændte Pladser,
hvoriblandt 26 Bryggergaarde, og angives 5 Bagergaarde og nogle over 20 Brændevinsbrænderier. Herforuden er afbrændt Vor Frue Kirke, en Del af Magasinet, Pottefabrikken ved Vejen til Tømmerpladserne og nogle faa Baghusbygninger.

Underdanig
Meyn.

## Breve fra Kronprins Frederik til Overkrigskommissionen.

Hovedkvarteret, den 1ste December 1807.

Til Svar paa Deres Durchlauchtigheds Skrivelse[2]) tjener følgende: 1) Jeg ansér ej, at Overkrigskommissionen kan se sig foranlediget at ophæve den Arrest, jeg efter Krigsbrug har paalagt de

---

[1]) Indsendt af denne til Peymann 3dje Dagen efter Kapitulationen, den 10de September. [2]) Prinsen af Hessens Skrivelse af 30te November indeholdt blandt andet Spørgsmaal om, hvorvidt Overkrigskommissionen skulde bestemme, hvor længe den Arrest, der var paalagt nogle Officerer, skulde vedvare, og om, hvorvidt Undersøgelsen ogsaa skulde angaa de Tropper, som havde været samlede under Generallieutenant Castenschjold.

for Overkrigskommissionen tiltalte, uden at samme skulde finde disse uskyldige i Sagen. I det Tilfælde venter jeg nærmere Beretning af Deres Durchlauchtighed. Jeg skal ligeledes ej undlade at tilstille Overkrigskommission alt, hvad jeg endnu haver om denne Sag. 2) Da jeg ej tror, at Kommissionens Undersøgelse kan gaa videre, end dens Kommissorium byder, saa ønsker jeg, i Tilfælde at en Udvidelse af Kommissoriet skulde ansés fornøden, nærmere Underretning. Hvorvidt ellers dette for det politiske kunde være ønskeligt, at sætte en hel Klasse af Nationen i et saa forhadt Lys som Landeværnet og næsten den største Del af Almuen her i Provinsen, er et andet Spørgsmaal. Jeg tror i øvrigt, at en Kommission som denne maa altid have Nationens Ære og denne saa uadskillelige Gjenstand for Armeen for Øjnene, uden hvilken ej den militære Aand er tænkelig.

Frederik, K. P.

**Kiel, den 8de Februar 1808.**

I Kommissionens Pro Memoria af 30te f. M. andrager samme dens Grunde, hvorfor den ansér det for rigtigst, at en Krigsfiskal konstitueres til at aktionere de Personer og udi de Ankeposter, som af Kommissionen nærmere bestemmes, hvilken Krigsfiskal skal være en militær Jurist, og hvortil Kommissionen finder det billigt, at Garnisonsavditøren i Kjøbenhavn konstitueres, da Kapitulationen, der har foranlediget Sagen, sammesteds blev indgaaet.

Jeg maa tilstaa, at jeg ej indsér, hvorfor det findes billigt, at til Krigsfiskal konstitueres en militær Jurist af Kjøbenhavn, fordi Kapitulationen der blev sluttet; men det synes mig derimod passende, at til Krigsfiskal konstitueres en militær Jurist, som var fraværende fra Kjøbenhavn under bemeldte Kapitulations Afslutning, da den almindelige Mening vil lettere finde ham fri for at hælde til en eller anden Mening, der er de ham ved hans Konstitution overdragende Forretninger uvedkommende, og i Følge heraf ønsker jeg, at Kommissionen foreslaar en anden militær Jurist til at konstitueres som Krigsfiskal.

— — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

**Hovedkvarter Kjøbenhavn, den 3dje Marts 1808.**

Fra Kjøbenhavns Stadshauptmandskab har jeg modtaget hoslagte Rapporter fra det herværende borgerlige Infanteris Divisioner, hvoraf jeg med Fornøjelse erfarer, at enhver har opfyldt den ham paaliggende Pligt, og da jeg tror, det vil kunne interessere Kom-

missionen at kjende sammes Indhold, saa oversendes de herved, og forventes de i sin Tid efter at være afbenyttede igjen tilbage[1]).

Frederik, K. P.

## Skriftlig Erklæring fra Kommandør O. A. Kierulff til Overkrigskommissionen.

Gammelholm, den 29de Oktober 1807.

Under iværende Ventilation, betræffende Kapitulationen, kom General Walterstorff til mig, som stod blandt Forsamlingen, for at at sige mig noget fra Kammerherre Bille, som jeg ikke saa'; men da Forsamlingen var højtalende, og jeg maadelig hørende, forstod jeg ikke, hvad Generalmajoren fra Kammerherre Bille havde at sige mig, hvorfor [jeg] strax søgte ham og fandt ham gaaende i nærmeste Værelse, hvor [jeg] da spurgte ham, hvad det var, han ved Generalmajoren havde ladet mig sige, men som jeg ikke havde forstaaet. Men og her fik [jeg] ingen Oplysning formedelst saa ganske hans betagne Sorg til ikke at kunne svare mig.

Efter tilendebragte Deliberationer betræffende Kapitulationen forføjede jeg mig igjen til Nyholm, hvor Contreadmiral, Guvernør Bille[2]) kom til mig og dolererede, at man ikke havde sat sig imod Flaadens uskadte Afgivelse til Fjenden, hvorom han ogsaa øjeblikkelig havde fremsat sin Formening til General Peymann. — For mig tilføjede han tillige, at der skal være blevet sagt, at Hans Kongelige Højhed Kronprinsen ved sit sidste Værende her i Byen havde udladt sig, at Flaaden aldrig skulde falde i Fjendens Hænder, om han endog selv skulde sætte Ild paa samme. — Efter at være bleven berettet dette af Guvernør Bille, forføjede jeg mig strax til Kammerherre Bille, hvor jeg antraf bemeldte Guvernør og der i sammes Overværelse tilkjendegav, hvad han, foregaaende anført, havde for mig udladt sig om, og derhos udbad, at om Kapitulationen til Afgjørelse fra Fjenden retournerede, at Prinsens Ytring, som skal være sagt, da maatte tages i Overvejelse.

Kierulff.

---

[1]) De Rapporter, som oversendtes Overkrigskommissionen, og som ikke sendtes tilbage, men indlemmedes i Kommissionens Akter, hvor de ligge endnu, ere indsendte i Følge et Cirkulære fra Stadshauptmand Mylius, i hvilket han — aabenbart paa Grund af Peymanns Udtalelser om, at Borgere havde forladt deres Post paa Volden (jævnfør blandt andet Side 122 øverst) — bad Kommandørerne for de borgerlige Divisioner nøjagtigt og bestemt at erklære, om nogen Bastion eller Strækning af Stadens Volde, som det borgerlige Infanteri havde Befaling til at besætte, nogen Sinde under Belejringen er befunden af Fejghed eller anden ulovlig Aarsag forladt. Rapporternes Forfattere benægte alle, at nogen Del af Volden har været forladt, hvor de have ført Kommando, og fremhæve alle Borgernes gode og pligttro Stemning til det sidste. [2]) G. S. Bille, Guvernør i Ostindien, afgaaet som Kapitainlieutenant 1797, tillagt Contreadmirals Karakter 1807.

## Erklæring fra Contreadmiral O. Lütken til Overkrigskommissionen.

Kjøbenhavn, den 25de November 1807.

Uvidende, om Deres Durchlauchtighed og den kongelig allernaadigst anordnede Overkrigskommission skulde finde det fornødent oftere at fremkalde mig, maa jeg give mig den Frihed at bede Protokollen tilført en Omstændighed, som under Forhøret undgik min Opmærksomhed eller Hukommelse, og denne er:

at omendskjønt jeg tillige med Hr. Generalmajor Walterstorff og Hr. Generaladjudant Kirchhoff ikke kunde opnaa bedre Kapitulationsvilkaar, har jeg dog i Raadet tillige med samtlige derværende Søofficerer voteret for Flaadens Destruktion.

Ydmygst
O. Lütken.

## Erklæring fra Stadshauptmand J. Mylius til Overkrigskommissionen.

Udateret, men fremlagt i Kommissionen den 12te December 1807.

Det blev ogsaa min tunge Pligt at maatte stemme for den med den engelske Krigsmagt indgangne Kapitulation.

Min første og vigtigste Grund hertil var den af samtlige Generaler i Stændernes Forsamling gjorte Deklaration: — at det var umuligt at kunne forsvare Staden mod at blive indtagen af Fjenden.

Borgerne havde fra den 11te Avgust forrettet al af dem forlangt Garnisonstjeneste.

Saa vel adskillige Officerer som Underofficerer og Borgere, der havde Afsked eller Fritagelsesbevis, toge paa ny Tjeneste og opfyldte ligesom de øvrige deres Pligt. Enhver stod paa sin Post under Bombardementet, medens de saa' deres Sidemænd nedskudte eller saarede og deres Boliger og Familier i Staden ødelagte, uden at denne Opofrelse kunde bidrage noget til Byens Frelse.

Af det borgerlige Infanteri ere 23 døde og 134 saarede i Tjenesten, uden at en eneste har haft det i sin Magt at kunne ved et eneste Skud skade Fjenden. Den bedste Stemning har lige fra Begyndelsen besjælet denne Forsvarsindretning, og jeg tør helligen forsikre, at var der bleven givet Lejlighed, den vilde have vist sig værdige deres tapre Forfædre; men alt var forgjæves.

Denne Betragtning har tillige bestemt mig til den ubehagelige Nødvendighed at maatte tiltræde de øvrige Stænders Beslutning, og jeg gav, for at redde den øvrige Del af Staden fra den allerede uundgaaelige totale Ødelæggelse, mit Samtykke til den sluttede Kapitulation.

Fra den 11te Avgust til den 22de Oktober har Borgerskabet forrettet Tjeneste saa vel til Volds som i Byen, og enhver Befaling fra Generalkommandoen og Gouvernementet er bleven udført med al

den Hurtighed og Nøjagtighed, som har været mulig. Fra min Side tror jeg at have opfyldt min Pligt, og at jeg har paasét den hos mine Undergivne, derom fremlægges hermed hoslagte Parolbefaling.

Dersom den højrespektive Overkrigskommission ellers maatte have nogen Anke mod mig eller befale nogen Oplysning fra mig, da ansøger jeg herved underdanigst om den Bevaagenhed at maatte erholde samme skriftlig; thi i min Alder af 70 Aar falder det mundtlige Foredrag mig vanskeligt, og det dobbelt i en Sag af denne Natur, der berører mine helligste Pligter, nemlig dem, jeg skylder min Konge og Fædreland.

Underdanigst
Mylius.

## Erklæring fra Generalmajor F. W. Falbe til Overkrigskommissionen.

Kjøbenhavn, den 15de December 1807.

De Grunde, der bestemte mig som Militær til at stemme for Kapitulationen, hvorved Flaaden skulde overgives en dépôt, og siden til, da Englænderne forøgede deres Fordringer, at stemme med til, at den overgaves, som sket er, vare især:

1. At General Gedde erklærede, at Kjøbenhavn efter Fæstningsværkernes Beskaffenhed ej var til at kunne holde en Storm ud.
2. At, endog uden Hensyn til Fæstningsværkernes Beskaffenhed, Besætningen var svag, bestod ikkun af et lidet Antal regulært Militær, der var formindsket ved de gjorte Udfald og svækket ved Nattevaagen og Strabads, altsaa ikke i Stand til at holde en Fjende, hvis Antal man desuden vidste var betydeligt.

Imidlertid skulde alt dette dog ej have bestemt mig til at kapitulere, naar Kjøbenhavn havde været en Fæstning alene, og den ej inden dens Volde havde haft Arsenaler og andre betydelige kongelige Indretninger, der vare af saa stor Værdi, og som man udsatte Hans Majestæt for ganske at tabe ved at lade det komme til en Storm, som man ej havde Tro til at kunne slaa af.

Endelig kom hertil, at Fjenden endog uden Storm var i Stand til at tiltvinge sig en Kapitulation, da den ved at fortsætte Bombardementet kunde have afbrændt den Forraad, man havde af Fødevarer og andre Fornødenheder. Selv de kongelige Arsenaler vilde da sandsynligvis have været blevne fortærede af Luerne, da Brandredskaberne vare dels opbrændte, dels spolerede af det fjendtlige Skyts, og Brandfolket var udmattet.

Det, som man frygtede for, naar Fjenden blev Herre af Byen ved Storm, fandt altsaa til Dels Sted, naar den blev ved at bombardere.

Falbe.

## Erklæring fra Pastor L. M. Hudtwalker[1]) til det danske Kancelli[2]).

Kopenhagen, den 13ten November 1807.

P. M.

Auf die von dem Hrrn. Etatsrath Cold und dem Hrrn. Probst Hjorth mir vorgelegten Fragen nehme ich mir die Freiheit, den Vorgang der ganzen Sache (soweit ich mich dessen erinnern kann) zu erzählen. Ich werde Nichts zu verschleiern oder zu beschönigen suchen, sondern in Vertrauen auf meine Unschuld die reine Wahrheit darstellen, wie ich es vor Gott und meinem Könige allezeit verantworten zu können gedenke.

Die Fragen waren: 1) Warum ich es über mich genommen den General Peymann, als Seelsorger desselben (dieses bin ich nicht)[3]), zur Übergabe zu bereden, und da es mir das erstemal nicht glückte, ich bei einem wiederholten Versuch alle Beredtsamkeit angewandt habe, meine Absicht zu erreichen? 2) Wer oder Was mich könne vermocht haben, wider die meinem Könige schuldige Pflicht und ganz ausser dem Wirkungskreise meines Amtes mir Einfluss zu verschaffen und zu suchen meine Hinsichten in einer Angelegenheit geltend zu machen, die Schaden für den König und das Land mit sich führe? Die Antworten auf diese Fragen liegen unverkennbar in der folgenden Erzählung. Nachdem ich die ersten zwei Nächte und Tage des fürchterlichen Bombardements mit Frau und Kindern unter Angst und Schrecken zugebracht hatte, flüchtete ich Freitag den 4ten Septbr. Vormittags mit meiner Familie zu dem Hrrn. Legationsrath

---

[1]) Se Side 28. [2]) Anledning til denne Erklæring var et Brev, som Hudtwalker havde skrevet til sin Broder i Hamburg, og hvori der forekom følgende Passus: „Aufgefordert von den angesehensten Männern, ging ich zum General und flehte die Flotte zu geben um die Stadt und 100 000 Menschen zu retten. Ich redete eine Stunde lang ernst und kraftvoll, aber vergebens. Nach einigen Stunden ging ich wieder hin und ward glücklicher.“ Kronprinsen, der havde faaet dette Brev i Hænde, sendte det til Kancelliet, som bemyndigede to Mænd, Deputeret i det danske Kancelli, Etatsraad C. M. T. Cold og Provst V. K. Hjorth ved Holmens Kirke, til ved mundtlig Samtale at indhente de Oplysninger, som kunde tilvejebringes. Hudtwalker skrev saa to Erklæringer, af hvilke den her meddelte er den ene. Disse tilstilledes tillige med Colds og Hjorths Beretning Overkrigskommissionen, som i Følge Kancelliets Begjæring ved den endelige Dom forbeholdt Justitiens Tiltale mod Pastor Hudtwalker. [3]) Peymanns Modersmaal var Tysk, og han brugte det tyske Sprog i de egenhændige Optegnelser, han gjorde.

Kirstein[1]), um bei ihm in dem gewölbten Keller im Palais Sr. Excellenz des Grafen v. Schimmelmann einige Sicherheit für unsere Leben zu suchen. Es befanden sich darin, ausser der Kirsteinschen Familie, die Gräfinn von Rantzau mit ihren Kindern, der Conferenzrath Heinrichs und der Etatsrath Ewers[2]) mit den Ihrigen. Am Sonnabend Vormittags den 5ten, als die Schrecknisse ihren höchsten Grad erreicht hatten, und ein grosser Theil der Stadt im Feuer stand, entschloss ich mich bloss auf die Bitte aller anwesenden Frauenzimmer zu meinem vieljährigen Freund, dem General Peymann, zu gehen, um einige Erkundigung einzuziehen: was wohl unser Schicksal werden möchte? Ich fand den würdigen Greis sehr niedergeschlagen, und er sagte nur unter anderm: „er halte sich für den unglücklichsten Mann auf Erden und wünsche, die erste Bombe möge ihn getroffen haben.“ Nach einem kurzen freundschaftlichen Gespräche setzte er hinzu: „Seine Königl. Hoheit der Kronprinz hätten ihm aufgetragen, die Stadt bis aufs Äusserste zu vertheidigen, und doch sähe er keinen Ausweg sie zu retten.“ Durchdrungen von dem Gefühl des allgemeinen Elends, das unsrer ganzen Stadt bei Fortdauer des Bombardements bevorstand, erwiederte ich ihm: „Was er denn das Äusserste nenne, wenn es nicht die jetzige Lage der Dinge sei. Ein grosser Theil der Stadt stände im Feuer, der Brandmajor sei verwundet, viele Brandleute getödtet oder doch unfähig zur Arbeit, die Spritzen wären grösstentheils beschädigt, die Bürger auf dem Wall ermüdet und zum Theil ausser sich, da sie ihre Wohnungen brennen sähen und um Weib und Kinder voll Angst und Sorge wären. Auf der anderen Seite sei ja kein Entsatz möglich, und es scheine mir daher pflichtmässig die Residenz des Königs zu retten. Ich wäre überzeugt, Se. Königl. Hoheit würden, wenn Sie zugegen wären, unter solchen Umständen sich selbst des Elends der unglücklichen Einwohner Kopenhagens erbarmen. Er möchte bedenken, dass er auch vor Gott für das Leben und die ganze bürgerliche Existenz von 90 bis 100 000 Menschen verantwortlich sei.“ Ich fügte hinzu: „Viele Männer und Frauen dachten ebenso, und viele hatten mich gebeten, ihm dieses vorzustellen.“ Er antwortete: „Seine Lage sei schrecklich; allein da der Stadthauptmann ihm versichert habe, die Bürgerschaft sei noch bereit sich zu vertheidigen, so liesse sich nichts weiter thun, und das Bombardement werde wohl Abends wieder anfangen.“ Nachdem unsre Unterredung etwa eine kleine halbe Stunde gedauert, und ich durchaus keine weitere Überredung angewandt hatte, verliess ich ihn und brachte den bekümmerten Frauenzimmern diese Antwort. Ich ging darauf in den Keller des Hrrn. Etatsrath Bruun[3]), wo 50—60 Menschen versammelt waren, um zu sehen, wie es meinem Freunde,

---

[1]) E. P. Kirstein, Medlem af Direktionen for den vestindiske Gjældslikvidation i Kjøbenhavn, tillige Direktør i den Kgl. Dansk-Norske Speciesbank. [2]) P. Ewers, Kommitteret i Rentekammeret. [3]) C. Bruun, Direktør i Livrente-Societetet i Kjøbenhavn.

dem Doctor Münter[1]), und seiner eben erst aus dem Wochenbette gekommenen Frau ginge. Ich theilte den Anwesenden mit, was ich von der Lage der Sachen wusste, und fast alle einstimmig, vorzüglich aber die Damen, alt und jung, baten mich, doch Nachmittags noch einmal zum General Peymann zu gehen. Also durchaus Keiner besonders gab mir einen Auftrag, zu dem ich mich nicht berufen fühlte, und dem ich nicht gewachsen war; alle Frauenzimmer aber beschworen mich unter Thränen und Wehklagen, wenn ich den General auch nicht erweichen könnte, dem Elend ein Ende zu machen, doch wenigstens einige nähere Nachrichten einzuziehen. Dasselbe wünschte Hrr. Kirstein und Alle, die bei ihm zugegen waren. Ich ging also Nachmittags etwa um 4 Uhr noch einmal zum General Peymann, bei dem ich diesesmal den General Bielefeldt fand, dessen Bekanntschaft ich einige Tage vorher bei dem General Peymann erst gemacht hatte. Beide waren sehr bewegt und sehr beschäftigt, und ich fragte daher bloss: „Meine Herren, ist denn an keine Rettung unsrer Stadt zu denken? Ist das Elend noch nicht genug, und sollen wir diese Nacht alle umkommen?“ — Sie erwiederten kurz: „wenn die Bürgerschaft erklärte, sich nicht länger vertheidigen zu können, so wären sie bereit in Unterhandlungen zu treten.“ Nach etwa 4—5 Minuten, welche dies kurze Gespräch dauerte, verliess ich sie und theilte meinem Freunde Kirstein diese Antwort mit. Wir fanden nach gemeinschaftlicher Überlegung, dass es unter diesen Umständen, da die Erhaltung der Stadt auf einer Erklärung der Bürgerschaft beruhte, gewissermassen Pflicht sei, solche Personen, die berechtigt wären das Wohl der Stadt und ihrer Bewohner gehörigen Ortes zu empfehlen, von der Lage der Dinge zu unterrichten und ihnen vorzustellen, ob es nicht rathsam sei, sich mit einer Fürbitte für die Stadt an das Generalcommando zu wenden. Wir wurden einig, Mitglieder des Magistrats oder der 32 Männer oder solche, die wir kannten, und denen wir nähere Bekanntschaft mit jenen zutrauten, zu dem Ende aufzusuchen, und mit ihnen zu sprechen. Wir unterrichteten also den Bankdirecteur Larsen[2]) davon, der mit uns der Meinung war, die Sache dem Hrrn. Conferenzrath Hjorthøy[3]) bekannt zu machen. Ich ging darauf in eben der Absicht zu Hrrn. Agent Erichsen[4]) und mit ihm nach Verabredung dahin, wo wir Hrrn. Hjorthøy zu finden hofften[5]). Wir trafen daselbst schon Hrrn. Larsen und Hrrn. Kirstein und fanden, dass der Hrr. Conferenzrath Hjorthøy und mehrere Mitglieder des Magistrats und der 32, die ich nicht kannte, schon beschäftigt waren eine Supplike an den General Peymann um Übergabe der Stadt abzufassen. Hrr. Kirstein und ich verliessen darauf die versammelten Herren und begaben uns

---

[1]) F. Münter, Dr. og Professor theol. ved Universitetet. [2]) L. Larsen, Grosserer, første Direktør i den Kgl. Dansk-Norske Speciesbank, en af Stadens 32 Mænd. [3]) M. Hjorthøy, første Borgmester. [4]) E. Erichsen, Agent, Repræsentant i Speciesbanken. [5]) Proviantgaarden.

wieder nach unserer damals gemeinschaftlichen Wohnung. Bald darauf erfuhren wir, dass bereits ein Parlementair ins englische Hauptquartier abgegangen sei.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Mit der tiefster Hochachtung
gehorsamst
L. M. Hudtwalker.

# Tidsrummet mellem Sjællands Rømning af Englænderne og Frederik VI's Tronbestigelse,

**eller Perioden November 1807—Marts 1808.**

---

Den 7de November 1807 erfarede Kjøbenhavnerne, at Kronprinsen sent den foregaaende Aften uden at have ladet sig melde forud, var ankommen til Kjøbenhavn med Prinserne Frederik og Christian af Hessen samt sin militære Stab, og at hans Hovedkvarter nu var forlagt til Staden. Han holdt samme Dags Formiddag Skue over Landeværnet, som stod opstillet i Gothersgade med højre Fløj til Kongens Nytorv, og efter at det derefter havde passeret Revue for Kronprinsen paa Kongens Nytorv, marcherede det til Arsenalgaarden for at aflevere sine Armatursager og hjemsendes.

Tropperne fra Fyn og Falster vare da komne til Sjælland. Ewald var med Livregiment lette Dragoner, slesvigske Jægerkorps, sjællandske Jægerkorps, 1ste og 2den sjællandske Bataillon let Infanteri, den slesvigholstenske Bataillon let Infanteri samt Kapitajn Laubs 3-Pds. Batteri og 4 3-Pds. Kanoner — kort sagt: den Styrke, som i Holsten havde udgjort Avantgarden, — fra Roskilde marcheret til et Cantonnement i det nordostlige Sjælland langs Øresund mellem Kronborg og Kildevæld med Stabskvarter Hørsholm. Husarerregimentets sjællandske Eskadroner, med Undtagelse af Bosniakeskadronen, spredtes under Generalmajor Berger langs Kysten vest for Kronborg med Frederiksborg til Stabskvarter. Livregiment Ryttere, Kronprinsens Regiment, holstenske Infanteriregiment og Prins Christian Frederiks Regiment ankom efterhaanden til Kjøbenhavn, hvor der var tilsagt en Indkvartering af 4 à 5000 Mand, samt til Omegnen.

Prins Frederik af Hessen blev Guvernør i Kjøbenhavn og Generalmajor C. Baudissin Kommandant. Men sidstnævnte ankom først, efter at han var bleven afløst i sin Kommando i det sydlige Jylland af Generalmajor C. Tellequist, som blev udsét til at overtage denne Post i Steden for Prins Christian Frederik, der først havde været kommanderet dertil, men nu begav sig til Kjøbenhavn tillige med sin Gemalinde.

Samme Dag, Kronprinsen ankom til Kjøbenhavn og lod Peymann arrestere, ophævedes den af sidstnævnte forestaaede Generalkommando

i det nordostlige Sjælland, som Kronprinsen nu selv overtog tillige med Kommandoen over Sjælland og Smaaøerne i det hele, samt det paa samme staaende „corps d'armée".

Prins Frederik af Hessen fik samtidig med Gouvernementet Befaling over Arméekorpsets 1ste Division, som bestod af følgende Afdelinger, der kantonnerede i og om Kjøbenhavn: Kavaleribrigaden under Prins Christian af Hessen, bestaaende af Garden til Hest, Livregiment Ryttere og det danske ridende Artillerikompagni; Generalmajor Baudissins Brigade, bestaaende af Garden til Fods, Kronprinsens Regiment og holstenske Infanteriregiment; Prins Christian Frederiks Brigade, bestaaende af norske Livregiment og Prins Christian Frederiks Regiment; samt Generalmajor Falbes Brigade, der var dannet af danske Livregiment og Marineregimentet.

Kommandoen over Tropperne paa Sjælland vest og syd for Roskilde overdroges atter Generallieutenant Castenschjold, som afløstes paa Laaland af Oberst G. A. Vahrendorff. Han tog foreløbig Kvarter i Roskilde, senere i Sorø. Hans Kommando, der afvexlende betegnedes ved 2den Division, Castenschjolds Division og Castenschjolds Kommando, var sammensat af følgende Underled: 2det jyske Infanteriregiment, 1 Eskadron sjællandske Ryttere, Lundbys Batteri og to 3-Pds. Kanoner under Oberstlieutenant H. C. Holstein mellem Holbæk og Kalundborg; to Eskadroner slesvigske Ryttere ved Korsør, 1 Eskadron sjællandske Ryttere i Roskilde, holstenske ridende Artillerikompagni i Slagelse og Sorø og Jægerkompagniet af 1ste jyske Regiment i Korsør direkte under Castenschjold; Oberst Kardorffs Brigade, der vogtede Sydkysten af Sjælland fra Korsør til Præstø og bestod af Husarregimentets Bosniakeskadron, to Eskadroner sjællandske Ryttere i Skjelskør og Næstved og 3dje jyske Regiment samt Glahns kjørende Batteri, kantonnerende i og mellem Vordingborg, Kallehave og Præstø.

Paa Øerne syd for Sjælland bestod Vahrendorffs Brigade af det slesvigske Infanteriregiment, et for nylig under Navn af „det sjællandske Dragonregiment" oprettet nyt Rytterregiment, der i December fik Navnet „Prins Frederik Ferdinands Dragonregiment", to Eskadroner slesvigske Ryttere, de fire paa Øerne værende Bataillоner af søndre sjællandske Landeværnsregiment, hvilke ikke hjemsendtes som Landeværnsbataillonerne i Kjøbenhavn, men forbleve til Tjeneste, dog med indskrænket Styrke, samt Major Friboes 6pundige Batteri og 4 3-Pds. Kanoner samt 4 Amusetter.

Kommandoforholdene vare ikke ganske tydelige, fordi den tidligere stedlige Inddeling i to Generalkommandoer undertiden blandedes ind i den nye Inddeling, der kun angik et mobilt Hærkorps, bestaaende af Divisioner og andre Underled. Undertiden betragtedes alle de Tropper, som stode i det nordsjællandske Terrainafsnit mellem Øresund og Roskilde Fjord, nemlig Styrken om Kjøbenhavn og om Kronborg samt Ewalds og Bergers Korpser, som hørende sammen. Undertiden betragtedes Brigaden paa Laaland og Falster som hørende med til 2den Division, ja det synes endog, som om man har tænkt paa, at ogsaa Tropperne paa Langeland skulde høre til denne Division,

medens de Afdelinger, som vare blevne paa Fyn under Generallieutenant Rantzau, nemlig fynske lette Dragoner, 1 Eskadron af jyske lette Dragoner, 1ste jyske Infanteriregiment, 2den Bataillon fynske Regiment samt 2 Batterier, skulde slutte sig som 3dje Division til den mobile Hær paa Sjælland. Men praktisk fik disse mulige Inddelinger ingen Betydning i den nærmeste Tid; thi Kronprinsen kommanderede Ewalds Avantgarde, Prinsen af Hessens Division, Castenschjolds Division og Vahrendorffs Brigade som selvstændige Underafdelinger, og end videre stod han i direkte Befalingsforhold til Stricker paa Kronborg, til Bergers Korps, det nordre Landeværnsregiment paa Sjælland, Langelands Generalkommando og Generalkommandoen paa Fyn.

Med den Besætning, Sjælland havde faaet, var Øen sikret; thi naar der nu lagdes kraftig Haand paa Iværksættelsen af de længe forberedte, men paa Grund af Tildragelserne endnu ikke udførte Forandringer i Hærens og Landeværnets Organisation[1]), vilde man ved Indkaldelse til Foraaret, den Tid, Englænderne og Svenskerne kunde komme igjen, have en 30 000 Mand organiserede, vel udrustede Tropper paa Sjælland, og til den Tid kunde ogsaa alt det øvrige være bragt i Orden, som Krigen med England fordrede.

Ved Kronprinsens Ankomst vare Englænderne borte fra Landjorden. De sidste, Kommissærerne, som skulde afgjøre den engelske Hærs Skyld til Landboerne fra den Tid, den havde opholdt sig paa Sjælland[2]), vare viste bort[3]), hvad der havde til Følge, at intet blev betalt, eftersom Englænderne ikke vilde udrede, hvad de skyldte, naar deres Befuldmægtigede ikke fik Lov til at opholde sig i Landet, medens de undersøgte Fordringerne. Derimod okkuperede de endnu Øresund og blokerede Kjøbenhavn fra Søsiden. Engelske Krigsskibe opholdt sig ved Helsingborg, ved Hveen og ud for Kjøbenhavn, hvor Søforsvaret var indskrænket til de faste Batterier „Trekroner“ og „Prøvestenen“ og en Kanonbaad ved Kalleboderne under Sekondlieutenant O. Pedersen. Mod de engelske Skibe havde vi kun frivilligt bevæbnede Fartøjer at raade over, men saadanne viste sig alt paa Søen. Den første Kaper, ført af en Færgemand Lind, var lagt ud den 30te Oktober. Nye Kapere udrustedes i Mængde af Grosserere og private Søkapitajner, og en Aktietegning for Kaperes Udrustning var aabnet hos Mægler Simon Hechscher. Færgefolkene ved Helsingør havde derhos i en Fart forvandlet sig til et krigersk Korps. De havde den 29de Oktober taget to engelske Brigger og en Skonnert og indbragte efter den Tid næsten daglig engelske Priser.

Kronprinsen understøttede efter sin Ankomst paa det bedste disse Bestræbelser, lod Kanoner og Krudt udlevere til dem, der vilde udruste Kapere, ja tillod endog, at de, som skulde føre saadanne Skibe, paa Holmen lærte Omgang med Skyts og Ammunition.

Men dernæst lod han sig det være magtpaaliggende at lægge Haand paa Tilvejebringelsen af et nyt Søværn, dels ved Indkjøb og

[1]) II Bind, Side 159—163. [2]) III, Side 161. [3]) III, Side 76.

Armering af dertil egnede Koffardiskibe, dels ved Bygning af en Kystflaade, som den var besluttet inden Englændernes Angreb, men ikke udført [1]). Til Lykke tegnede det til, at Englænderne for Vinteren vilde gaa helt bort fra vore Farvande, saa at Forbindelsen med Norge kunde holdes aaben nogle Maaneder og begge Riger i Forening foretage sig, hvad der behøvedes for at kunne gaa det kommende Aar i Møde.

Holmene ved Kjøbenhavn saa' sørgelige ud efter det paa dem forøvede Hærværk. Alt, hvad der kunde kaldes Fartøj, var borttaget, med Undtagelse af Presentfregatten, som den kaldtes, fordi den havde været en Foræring fra den engelske Konge til den danske Kronprins ved hans Konfirmation. Ligeledes var alt brugeligt Skibstømmer borttaget eller hugget i Stykker. Dog fandtes der paa Nyholm flere Tusend gamle Kanoner og Rapperter, samt Kugler, Bomber, Krudt, Salpeter og Svovl i ikke ringe Mængde, hvilket alt henlaa i Uorden mellem det ituslaaede. Uden for Havnen fandtes der adskillige mindre Fartøjer, som ved Udfarten vare komne paa Grund og forladte, og nogle Pramme vare sænkede. Man gav sig strax i Færd med at indsamle og optage, hvad man kunde komme til, for at indrette et foreløbigt Søværn. Paa Reden udlagdes en Stykpram, „Lindormen", under Kapitajnlieutenant S. Kruse paa Blokskibet „Mars"'s Plads og sattes under Chefen paa „Trekroner", Olfert Fischers Befaling. Dernæst udrustedes nogle Barkasser til Tjeneste, dels ved „Trekroner", dels ved „Prøvestenen", under dette Forts Chef, Kommandørkapitajn van Dockum. Endelig henlagdes et Flydebatteri til Kalleboderne for at afløse Pedersens Kanonbaad, der saa gik til Kronborg for at agere Vagtskib. Englænderne vare under alt dette nær inde paa os og toge den 11te November en Barkasse, som fra „Trekroner" uden nogen Officers Ledsagelse havde vovet sig for langt ud for at optage noget.

Kysterne om Sjælland berejstes nu af Søofficerer i Forening med Amtmændene for at undersøge alle Fartøjer, som fandtes, og deres Anvendelighed i Forsvarets Interesse under en almindelig Kystarmering. Der paatænktes nu en ikke længere frivillig, men paabudt Kystvæbning af alle vaabenføre Mænd, som boede inden for en vis fastsat Grænse fra Kysten. Alle Havne og Anlægssteder forsynedes med simpelt opkastede Skanser, for dog at yde Skibene, som laa der, noget Værn [2]), og Væbningen skulde organiseres med det Maal, at kunne yde enkelte Skibe Hjælp, naar de ved Flag eller om Natten ved Signaler med Lanterner søgte Bistand, og at kunne afvise Kapere eller fjendtlige Skibe, som ikke vare for overlegne. Til Kronborg, hvor Organisationen var temmelig storslaaet, afsendtes Kapitajnlieutenant H. Stephansen for at tage Kommando over Færgefolkene, naar de fra den Kyststjeneste til Lands, i hvilken de vare indordnede, undertiden fandt Lejlighed til at gaa ud paa en maritim Expedition.

---

[1]) II, Side 404, Noten. [2]) Hos Ræder II, Side 18, findes en Liste over de Kystbefæstninger, som anlagdes.

Fra de oversøiske Handelskompagnier erholdtes nogle større Skibe, som armeredes. Ellers paabegyndtes Skibsbygningen ikke blot paa Holmene, men paa næsten alle private Værfter i begge Riger. Det vanskeligste var at faa Materiale. Der forbødes Udførsel af Egetræ og af Egebark. Ingen maatte overhovedet disponere over Egetræ, som var brugeligt til Skibsbygning. Brugen af Egetræs Ligkister forbødes. Der kjøbtes ogsaa Egetræ i Hamburg og Lübek; men det kostede mange Ubehageligheder og Rivninger med de franske Embedsmænd i disse Byer at faa det hjem. Nationen deltog med Opofrelse i Fremskaffelsen af et nyt Søværn. Der sattes en Indsamling i Gang, hvorvel der var meget andet, som ogsaa stillede Krav til frivillig Offerydelse. Der samledes baade til de brandlidte Indvaanere af Kjøbenhavn, til de Faldnes Efterladte og til de Saarede. Men til et nyt Søværn indkom der overordentlig betydelige Gaver. Skovejere gave Egetrær, Byer og Sogne lovede nybyggede Krigsfartøjer, Borgere ydede Sølv, hvoraf de bekjendte Sølvmønter med Indskriften „Frivilligt Offer paa Fædrelandets Alter“ prægedes. Af de Krigsfartøjer, der tilsagdes, ydedes det første af Byen Tønning, som lovede en Kanonbaad.

Den omtalte Presentfregat vilde Kronprinsen ikke beholde, naar Englænderne havde taget det øvrige. Den blev bemandet med frigivne engelske Krigsfanger, en Styrmand og 16 Mand, og overgivet en engelsk Skipper, William Patterson. Han fik ved Bortsejlingen et engelsk Flag leveret og Lods til „Trekroner“; men det blev ham betydet, at han, efter at være kommen ud, maatte vogte sig for at komme Kronborg eller andre danske Batterier for nær. Da man tænkte sig Muligheden af, at de Engelske maaske vilde sende Fregatten tilbage med frigivne danske Fanger, paalagdes det Olfert Fischer, hvis den kom tilbage, først at sende en Barkasse ud for at modtage Besætningen, saafremt den bestod af Danske, men dernæst at skyde Skibet i Sænk.

Kun faa vare de Skibe, som havde været paa Togt, den Gang Englænderne bortførte Flaaden ved Kjøbenhavn, eller som havde været i Sikkerhed i Holsten eller i Norge. I det hele var af Flaaden tilbage: Briggen „Fama“, som havde ligget ved Kiel, men nu var kommen til Nyborg, Skibene paa Elben, hørende til den glückstadtske Equipage, Linieskibene „Christian Frederik“ og „Louise Augusta“ samt Briggen „Lougen“ i Norge, og Fregatten „Diana“, Kapitajnlieutenant C. N. Meyer, i Middelhavet. Dette sidste Skib, som havde søgt Tilflugt i Cartagena, kunde ikke komme hjem. Man tænkte paa at lade Fregatten optræde som Kaper og bad derfor vor Gesandt, Bourke, i Madrid om at forespørge hos den spanske Regering, om den tillod, at den gjorde Kryds i Middelhavet, jog engelske Skibe og bragte Byttet ind til Spanien. Skibene i Norge ønskede Kronprinsen ned for at rense Sundet. Han ventede „Prinsesse Louise Augusta“ til store Bælt i Følge en Ordre, han havde givet[1]). Kapitajnlieutenant

[1]) III, Side 76, Brev til Kommandørkapitajn Sneedorff af 28de Oktober.

A. Schønheyder, som havde ledet Transportvæsenet i Svendborg under Overførselen til Sjælland, fik Befaling til at begive sig til Nyborg og tage Kommando over Kongejagten „Søormen“ samt derpaa følge Linieskibet, naar det kom, til Sundet. Det paalagdes derefter Kronborg og Dragør at understøtte Skibet ved dets Tilsynekomst for at hjælpe det frem til Kjøbenhavn. Skibet kom imidlertid ikke fra Norge den Gang. Det forlod først Norge sammen med „Prins Christian Frederik“ den 18de November, men maatte paa Grund af Haveri gaa ind til Frederiksværn, fulgt af „Christian Frederik“. Her modtog Sneedorff en Ordre af 14de November til med alle de tre norske Skibe at gaa til Sundet, for at rense det. Han fulgte denne Ordre, dog uden „Lougen“, som var fraværende, og kom til Sundet den 4de December; men da vare Englænderne borte. Han havde mødt de sidste engelske Skibe undervejs, eskorterende en stor Konvoj, men havde i Følge sin Ordre, som han opfattede den, ikke turdet opholde sig med at angribe dem.

Da Blokaden af Kjøbenhavn nu var hævet og Sundet frit, sendtes de to Skibe syd paa for at opsøge en fjendtlig Konvoj. Den 12te December fik derpaa Sneedorff Befaling til at søge Kjøbenhavns Red og indlægge og aftakle „Louise Augusta“. En lignende Ordre gaves den 16de December „Christian Frederiks“ Chef, Kapitajn Jessen; men den forandredes. De dansk-norske Farvande vare nu helt forladte af de Engelske, naar det undtages, at en mindre Flaadeafdeling havde søgt ind til Gøteborg, vel for at overvintre der. Tiden maatte benyttes til Norges Providering og til Opsendelse af mangfoldige Fornødenheder. Jessen afgik derfor den 23de December til Skagen for at krydse mellem Norge og Jylland med Anløbsstation i Norge. „Louise Augusta“, som var meget brøstfældigt, udsaas til at være Blokskib paa Kjøbenhavns Red.

Ikke blot Norge trængte til Tilførsel, men ogsaa Kjøbenhavn og Sjælland. Hovedstaden laa i Ruiner, og Handelslivet dér havde været standset i flere Maaneder; Sjælland var bragt i Nødstand ved den engelske Okkupation og den strænge Afspærring. Det var ikke blot Øjeblikkets Krav, som maatte tilfredsstilles, men Øen maatte forsynes, saa at den kunde udholde den Blokering, der sikkert kunde imødesés det følgende Aar. Og denne Forsyning maatte ske, før Frosten kom, da de engelske Skibe efter Sædvane kunde ventes tidligt paa Foraaret ved Isens Smeltning. Derfor lagdes der overordenlig stor Kraft paa Provideringen baade af Norge og af Sjælland med Smaaøerne, og der udsattes Præmier, som betaltes af Statskassen, for Tilførsel af Levnedsmidler til Sjælland[1]). Hovedstaden fik imidlertid kun til Dels Lov til at bygge de afbrændte Huse op igjen. Forstæderne maatte ikke gjenopføres, heller ikke de Bygninger, som vare nedskudte i Nærheden af Søerne. Der paatænktes nemlig Værker anlagte ved Overgangsstederne over Søerne, og Terrainet mellem dem og Volden og i passende Afstand uden for de nye Værker ønskedes aabent.

---

[1]) Se Fr. 31te Oktober 1807.

Der nedsattes forskjellige Kommissioner for at bestemme de nye Værkers Form og Beliggenhed og for at erhverve Grunde til disse Anlæg[1]; men da Kommissionerne ikke kom til noget holdbart eller endeligt Resultat i den nærmeste Tid, kæmpede Avtoriteterne hele Vinteren med de Borgere, Haandværkere, Gartnerere og Avlsbrugere, som ikke maatte rejse deres Bygninger igjen paa de Grunde, de benyttede, og heller ikke fik Erstatning eller bestemt Besked om, hvad der vilde blive besluttet med Hensyn til deres Grundstykker.

De Foranstaltninger, som toges paa Hærvæsenets Omraade, vare meget gjennemgribende. Medens der lagdes den sidste Haand paa de store Reformudkast, som fik deres Udslag i Forordningen af 20de Januar 1808 om Liniehæren, Forordningen af 15de Februar 1808 om Landeværnet og Forordningen af 26de Februar 1808 om Kystmilicens Organisation, paabegyndtes der alt forud administrativt Udførelsen af den i disse Forordninger forudsatte Hærordning, og tillige foregik der en storartet Udrensning af Officerkorpserne ved Afskedigelse af gamle og svage, samt en stadig Forøgelse af de bestaaende Korpser. Der oprettedes saaledes den 21de December 1807 tre nye Korpser af Forstbetjente eller andre af Godsejerne leverede Folk, som kunde skyde; de døbtes „det sjællandske ridende Jægerkorps“, „det fynske ridende Jægerkorps“ og „det jyske Jægerkorps“. Den 24de December 1807 oprettedes der to nye saadanne. Det ene dannedes paa Als og kaldtes efter Kronprinsens Søster „Hertuginde Louise Augustas Livjægerkorps“, det andet paa Laaland under Navn af „det laalandske Jægerkorps“. Den 13de Februar 1808 approberedes et „langelandsk ridende Jægerkorps“, og den 13de Marts gjenoprettedes Frederiksværks Korps under en ny Form. Ogsaa i Planerne, der vare under Arbejde, forøgedes den Styrke, som skulde kunne stilles. Det havde hidtil været bestemt, at Landeværnet skulde formeres i nye Batailloner, hvoraf én skulde annekteres ethvert Linieregiment som 3dje Bataillon. Nu blev det fastslaaet, at der til hvert Linieregiment skulde annekteres to af de nye Landeværnsbatailloner og til hvert Jægerkorps eller let Bataillon én.

I Bestyrelsen af Hæren skete der ogsaa Forandring. Kronprinsen havde fra Kiel medbragt Feltkommissariatet under Møsting og Generalmajor Haxthausen, efter at der dog var efterladt et nyt i Kiel, dannet af Heinzelmann og Kapitajn Haxthausen. Det til Kjøbenhavn medførte Feltkommissariat overtog hele Forplejningen, og Generalitets- og Kommissariatskollegiet indskrænkedes til kun at have Materiellet og saadanne Sager til Afgjørelse, som ikke vel kunde overdrages Feltkommissariatet. Kommandoen overgik helt til Kronprinsen, og en Generalstab oprettedes, bestaaende af en Generaladjudantstab under Bülow og en Generalkvartermesterstab under Binzer. Kronprinsens Generalkommandokontor ophævedes, og Generaladjudanturen traadte i Steden for, Generalitets- og Kommissariatskollegiet fik et

[1]) Med Hensyn hertil kan der henvises til forskjellige Aktstykker, som ville følge, dog mest i senere Perioder.

nyt Navn, blev alene kaldt Kommissariatskollegiet og deltes i to Afdelinger, af hvilke Feltkommissariatet kom til at udgjøre den ene. Denne Ordning traadte først efterhaanden i Kraft og endelig først i Marts, men den omtales alt her, da Organisationen allerede var begyndt[1]).

Det vil erindres, at Udenrigsministeren, Christian Bernstorff, ikke var kommen til Kjøbenhavn med Kronprinsen. Han forblev i Kiel, til den franske Traktat var bleven ratificeret fra vor Side, men begav sig saa til Kronprinsen i Kjøbenhavn. Inden sin Afrejse fra Kiel havde han overleveret Departementet for de udenrigske Anliggender til sin Broder J. Bernstorff, der styrede det som Direktør. Tillige havde han meddelt de fremmede Gesandter, at Broderen overtog Portefeuillen, men at han selv dog var bemyndiget til at forhandle med dem af Gesandterne, som mulig ønskede at tage til Kjøbenhavn. Nogle af Gesandterne begave sig til Hovedstaden, saaledes Didelot og Lisakewitz, hvilken sidste under Krigsurolighederne havde haft Ophold i det sydlige Sjælland.

Regeringen forblev i Rendsborg, baade Kongen, Statsraadet og Kollegierne. Men de sidste vare delte, saa at der baade var en Afdeling i Kjøbenhavn og i Rendsborg. Begge Afdelinger fik med de vigtigere Sager at bestille; thi Kronprinsen forlangte at se og bestemme, hvad der skulde forelægges Kongen, og hvorledes det skulde forelægges. Alle underordnede Myndigheder kunde indsende deres Sager til hvilken af Kollegieafdelingerne, de fandt mest passende, men det anbefaledes dem som det mest praktiske at sende alt det, der var af den Beskaffenhed, at det skulde gaa til Statsraadet, til Afdelingen paa det Sted, hvor Kronprinsen opholdt sig, for at hans Bestemmelse om Sagen ufortøvet kunde indhentes. Naar Kronprinsen havde fattet en Beslutning om en Sag, sendtes den gjærne tilbage til den Afdeling, hvorfra han havde faaet den, med en Skrivelse, der for Exempel lød saaledes: Kollegiet vil behage at foreslaa Kongen til Approbation o. s. v., hvorefter Sagen sendtes til Afdelingen i Rendsborg. Selvfølgelig holdtes der som Grund for Delingen stedse den Eventualitet for Øje, at Sjælland paa ny kunde blive blokeret og afspærret fra det øvrige Rige, saa at man ved Forretningernes og Arbejdskræfternes Fordeling søgte at sørge for, at der ikke ved en saadan Afspærring tilføjedes Administrationen noget Skaar. Nogle Kollegier var fyldigere repræsenterede i Rendsborg end i Kjøbenhavn, f. Ex. det slesvigholstenske Kancelli, maaske ogsaa Admiralitetskollegiet, under hvis rendsborgske Afdeling den glückstadtske Sø-

---

[1]) Forordningen af 20de Januar kundgjordes først for Krigsfolket i Marts og ledsagedes af et Reskript fra Kongen til Kronprinsen, der er trykt i det følgende, i hvilket der siges, at Forordningen i visse Dele ikke vil blive udført, saa længe Krigen varer. Generaladjudantstabens Bureau blev i Realiteten kun et nyt Navn, som Kronprinsens Generalkommandokontor erholdt den 22de Marts 1808. Der begyndtes ingen ny Nummerering af Expeditionerne, og derfor findes alle fra 1ste Januar 1808 ind- og udgaaede Sager registrerede i Generaladjudantstabens Arkiv.

equipage, det flydende Kystforsvar uden for Sjælland, Norges Providering m. m. var henlagt. Andre Kollegier indskrænkede Afdelingen i Rendsborg til et Minimum, tilstrækkeligt til at besørge Referatet i Statsraadet og, hvad derefter fulgte.

De store Rustningsanstrængelser frembragte, i Forening med de truende politiske Forhold i Evropa, en saadan Spænding hos Kjøbenhavns Indvaanere, at den udartede til Panik i Januar og Februar Maaned. Det hændte, at Kronprinsen netop paa den Tid, den 22de Januar, foretog en Rejse til Kiel, og Offentligheden foruroligedes derved[1]). Anledningen var dog kun, at Kronprinsessen Natten mellem den 17de og 18de Januar var nedkommen med en Datter, Prinsesse Vilhelmine Marie. Kronprinsen havde kun til Hensigt at blive en 14 Dages Tid i Kiel, hvorfor han heller ikke tog hverken Bülow eller Christian Bernstorff med sig. Disse forbleve hos Prinsen af Hessen, som i hans Fraværelse overtog hele Kronprinsens Kommando paa Sjælland. Han ledsagedes kun af Prins Christian af Hessen, Lindholm og en Del andre Adjudanter. Imidlertid blev Opholdet i Kiel længere end forudsét, omtrent en Maaned, og det kom af Forhold, som vi skulle berette, naar vi først have givet en kort Fremstilling af de politiske Forhold indtil dette Tidspunkt.

---

Kong Gustav var efter Englændernes Bortgang forbleven i Skaane og havde fortsat sin æggende Opførsel mod Danmark. Den diplomatiske Notevexel mellem Sverig og Udenrigsministeriet i Kiel var endt med den af Chargé d'affaires Taube den 21de December 1807 overrakte Erklæring, „at dersom Hans svenske Majestæt havde holdt det for nødvendigt at besætte Sjælland i Forening med sin Allierede, saa havde han gjort det“[2]). Samtidigt søgte Kong Gustav at komme Danmark paa Livet i mangfoldige mindre Spørgsmaal, som vedrørte Rigerne. Saaledes var Postsamkvemmet en stadig Gjenstand for hans Klager. Der bestod en Konvention om svenske Posters Befordring gjennem Danmark og danskes gjennem Sverig. Paa Grund af den engelske Okkupation havde Postgangen gjennem Sjælland selvfølgelig ikke kunnet have sin regelmæssige Gang, og i Hamburg lagde de Franske Hindringer i Vejen, ikke blot for den svenske, men ogsaa for den danske Post, da de frygtede for, at engelske Breve skulde indsmugles ved den. En Gang anholdtes saaledes en dansk Post og bragtes til Pladskommandanten, som vilde undersøge den og derfor med Magt gjennem det danske Gesandtskab tiltvang sig Nøglen til Postsækken. Da denne Post først den følgende Dag udleveredes,

---

[1]) Som Vidnesbyrd om denne Stemning fremlægges blandt Aktstykkerne i det følgende et anonymt indkommet Brev, der kan være et Exempel paa de mange saadanne, som indkom og indregistreredes mellem de øvrige Aktstykker.
[2]) Correspondancen med Sverig blev trykt for at meddeles udenlandske Regeringer og kjendes desuden fra mange Skrifter.

vare mange Breve aabnede. Naar den svenske Post ankom fra Helsingborg, udtog det danske Postvæsen i Helsingør af samme de Breve, som skulde uddeles i Danmark, og lod dernæst Sækken plomberet gaa til Hamburg; men her mødte Distributionen ofte Vanskeligheder. For dette vilde Kong Gustav paavælte Danmark Skylden. Naar den svenske Post gjennem Danmark ikke var sikret, maatte den danske ikke have fri Gang gjennem Sverig til Norge. Han vilde i saa Fald betragte Konventionen i sin Helhed som en Nullitet og handlede undertiden herefter. I December Maaned beslaglagde han en Gang den danske Post i Helsingborg. Da en dansk Borger var bleven arresteret som mistænkt for statsfarlige Forbindelser med England, men denne Borger var svensk Konsul, hvad der efter vor Regerings Opfattelse ikke forandrede hans Pligter mod Fædrelandet, tog Kong Gustav som Repressalie strænge Forholdsregler mod den danske Konsul i Malmø, Brown. Saaledes var Forholdet til Sverig betegnet ved stadige Trakasserier.

Ikke desto mindre var den danske Regering tilbøjelig til mindre at ansé Kong Gustavs Politik for egentlig ufredelig end præget af Kulde, slet Humør og Kapricer. Men én Ting var vis, at Kong Gustav tidlig og sildig syslede med Tanken om, hvorledes han kunde erholde Norge. Han ansaa den nærværende Situation som gunstig for dette Øjemed. Naar den svenske Flaade, som nu efter den danske Flaades Bortførelse var Herre i Østersøen, sikrede de svenske Kyster mod Øst og Syd, og den engelske Flaade beherskede Kattegattet og Bælterne, var Sverig alene med Norge under en Krig, og det ringere Rige, der ikke var vant til at føre nogen selvstændig Tilværelse og var afskaaret fra al Hjælp fra Danmark, maatte i saa Fald efter hans Mening være det størres selvskrevne Offer. Hvis Kong Gustav ikke var til at bevæge til at opgive disse Lyster, kunde Danmark ikke andet end ønske, at Rusland gav Sverig noget andet at tænke paa, hvor meget Kronprinsen og hans Raadgivere end ellers gruede for en Krig i Norden, der ved sine Konsekvenser paa Grund af den franske Traktat vilde gjøre Danmark afhængigt af Frankrig.

Den danske Regering holdt sig derfor nøje sluttet til Rusland og følte sig ogsaa styrket ved dets Holdning. Særligt bevægedes Kronprinsen ved den smukke Maade, hvorpaa han og Danmarks Sag vare omtalte i den russiske Deklaration af 7de November 1807, der indeholdt Krigserklæringen mod England. Kronprinsen takkede derfor i et egenhændigt Brev til Kejser Alexander. Imidlertid opfordredes vor Gesandt i St. Petersborg, Blome, der deltog i den russiske Regerings Forhandlinger, dog af Bernstorff til ikke at poussere Danmark for langt frem, da i Tilfælde af Krig Napoleons Tropper vilde oversvømme Danmark, og det ikke engang var sikkert, om vi ikke til sidst vilde blive ofrede; thi Napoleon havde en gammel faible for Sverig, og efter, hvad Didelot ofte fortroligt havde udtalt, vilde den ringeste Imødekommen fra svensk Side være tilstrækkelig til at vende Napoleons Tanker bort fra at bekrige denne Nation. Da Kong Gustav i Slutningen af 1807 paa Grund af de russiske Trusler endelig begav

sig tilbage til sit Riges Hovedstad, sendtes fra vor Side ogsaa en overordentlig Gesandt, Grev Carl E. Moltke, i venskabeligt Ærende til Stockholm. Det stilledes ham som Opgave, at forsøge paa at formaa Sverig til at bøje sig for den politiske Nødvendigheds Tryk. Dette faldt sammen med den danske Regerings virkelige Ønske, skjønt det samtidigt paalagdes Moltke at sekundere den russiske Gesandt Alopæus, hvad der i øvrigt ikke affødte nogen som helst Besværlighed for vor Befuldmægtigede; thi Alopæus stod helt uden for Forhandlingerne mellem Sverig og Rusland, der førtes gjennem den svenske Gesandt Stedingk i St. Petersborg.

Henimod Slutningen af December kom der Opfordring fra Rusland til at bryde aabent med Sverig og deltage aktivt i dets Planers Udførelse[1]). Kronprinsen var ikke meget tilbøjelig dertil, thi den engelske Flaade maatte hindre aktive Foretagender af større Udstrækning saa vel fra Norge, som især fra Sjælland. Imidlertid svaredes der, at Danmark i Tilfælde af, at Krigen udbrød, ikke vilde tøve med at udtale sig aabent i Favør af dets Allierede; men for en aktiv Optræden satte Danmark to Vilkaar, nemlig først, at Rusland beskæftigede en Del af den svenske Hær ved Finlands Grænse, og dernæst, at Krigen begyndte saa tidlig, at der kunde vindes nogle Resultater, inden Aarstiden tillod Englænderne at række Sverig Haanden. Først i Begyndelsen af Februar kom der Svar herpaa fra Rusland. Det indeholdt en fornyet Opfordring til Indfald i Sverig og det Raad til Danmark, at det skulde forlange et fransk Hjælpekorps.

Dette kom til Kronprinsen, medens han var i Kiel. Han havde højtideligholdt Kongens Fødselsdag i Rendsborg, hvor der havde været Galamiddag paa Gouvernementshuset og desuden en festlig Sammenkomst af alle de i Rendsborg forsamlede Kollegieherrer, en Fest, som Hertugen af Augustenborg og Statsministrene Schimmelmann og Reventlow hædrede ved deres Nærværelse. Den nye Opfordring fra Rusland blev besvaret imødekommende og efterkommet. Kronprinsen sendte i den Anledning Generaladjudant Lindholm til Bernadotte eller Fyrsten af Pontecorvo, som han nu mest kaldtes. Der var saa ofte blevet tilbudt os fransk Hjælp, at Kronprinsen ikke tvivlede om, at den stod til Rede naar som helst. Men det var en egen Sag at kalde et fremmed Korps ind i Landet uden bestemt aftalte Betingelser. Imidlertid gik der nu Rygter om, at Napoleon, ligeledes paa Kejser Alexanders Opfordring, havde skrevet til Fyrsten af Pontecorvo om et Indfald i Sverig. Ogsaa i Anledning heraf var der en Besked, Kronprinsen ønskede. Lindholm skulde derfor uden Tvivl først sondere Sagen. Han medbragte et egenhændigt Brev fra Kronprinsen som Anbefalingsskrivelse[2]). Dette sagde blot, at Lindholm ønskede

[1]) Med Hensyn til Hovedgangen i den politiske Udvikling kan henvises til en i Udenrigsministeriet værende Fremstilling, som Chr. Bernstorff gav Rosenkrantz, da denne i Maj rejste til Paris for der at overrække Napoleon Elefantordenens Insignier

[2]) Dette kjender Redaktionen fra Dépôt de la guerre.

nogle Oplysninger om Gjenstande, som vare af fælles Interesse for Danmark og Frankrig.

Den Ordre, Bernadotte havde faaet fra Kejseren, bød ham at holde sig beredt til at okkupere Skaane og Gothland[1]) og foreløbig at sende en Officer til Danmark for at undersøge Marche- og Overskibningsforhold. Kureren, som havde bragt denne Ordre, havde fortsat Rejsen til Kjøbenhavn for af bringe Didelot en Depeche samt for at levere Bernstorff et Brev fra Dreyer, som han var Bærer af. Depechen til Didelot paalagde denne at bestemme den danske Regering til at understøtte det russiske Angreb paa Finland med et Indfald i Skaane.

Fyrsten af Pontecorvo udsaa sin Adjudant Hamelinaye til at foretage Rejsen til Danmark og beordrede noget senere ogsaa Fregatkapitajn Montcabrié, der var højstbefalende fransk Søofficer ved Elbens og Weserens Mundinger, til at begive sig til Bælterne og Sundet for at undersøge Overskibningsmidlerne. Begge fik Paalæg om først at besøge Kronprinsen i Kiel. Derefter hengav Fyrsten sig med hele sit Sinds Fyrighed til den glimrende Opgave, der var ham forbeholdt, og den Fremtid, den kunde berede ham. Han havde den Gang faaet Efterretning om, at en engelsk Flaade, bestemt for Østersøen, alt havde forladt Englands Havne for at følge Isens Opbrud, og at der i Gøteborg allerede laa 6 engelske Linieskibe og 6 Fregatter; men det nedslog ikke hans Haab. Han troede ved at manøvrere hurtigt at kunne være i Skaane og Gothland[1]), ja selv i Stockholm, førend Aarstiden tillod Englænderne at holde Krydsere i Sund og Bælt. Han vidste ogsaa, at England vilde give Sverig Hjælpetropper og tilstaa det Subsidier til 20—25 000 Mand, samt at Hensigten var at understøtte Sverig i Erobringen af Norge. Men han mente at kunne forpurre dette. Han stillede følgende Beregning op for Kejseren[2]): Kongen af Sverigs Stridskræfter, som kom til at staa imod ham, vilde blive i alt 50—55 000 Mand, nemlig 10—12 000 Englændere, 25 000 Mand regulære svenske Tropper, Resten Milicer. Herimod havde han at stille 25 000 Franske og Spaniere og 15 000 Danske, en Styrke, han vilde finde tilfredsstillende, hvis Sammensætningen var god. Men med den var han ikke tilfreds. Han var ikke særlig glad ved Spanierne, men kunde dog især ikke fornægte sin indgroede Mistillid til de Danske. Han mindede saaledes om den almindelige Desertion, som havde fundet Sted i de danske Rækker 1807[3]). Imidlertid vandt dog hans Frejdighed Overhaand. Han haabede at overvinde alle Vanskeligheder ved Midler, som svarede til Situationen, og ventede, at Englænderne, naar han stod i Skaane, ikke vilde være i Stand til at berøve ham enhver Forbindelse med Fastlandet. Han udbad sig til sidst Forholdsregler med Hensyn til disse Forbindelser og spurgte, om han skulde bemægtige sig Glückstadt, Rendsborg og Nyborg.

---

[1]) Ved Skaane og Gothland (Gøtaland) have Kejseren og Fyrsten overhovedet kun villet betegne Sydsverig. [2]) Excerpter fra Dépôt de la guerre. [3]) Se III, Side 29 øverst.

Han havde i nogle Dage haft den kejserlige Ordre, da Lindholm indfandt sig. Skjønt sidstnævnte i alt Fald nu var fuldt oplyst om, hvilken Ordre Marechallen havde faaet, begyndte han med at forlange et fransk Hjælpekorps, men det blev afslaaet. Dette Forlangende, svarede Fyrsten [1]), kunde ikke forenes med Kejserens Ordrer. Frankrig agerer mod Sverig ikke som Hjælpekorps, men som krigførende Hovedkorps. Overkommandoen og Ledelsen af Operationerne tilfaldt derfor ham, Marechallen, og han ventede, at de danske Tropper, som kom til at deltage, bleve satte under hans Befaling. Kronprins Frederiks Mening, at han kunde faa franske Tropper ved at rekvirere dem hos ham, var heller ikke rigtig; thi Kejseren havde skrevet, at han skulde faa nærmere Ordre til at sætte sig i Bevægelse. Han kunde ikke røre sig, før han fik disse Ordrer; det var blot paalagt ham at holde sig beredt til et Tog ind i Danmark og der fra til Skaane.

Under saadanne Forhold ønskede selvfølgelig Kronprinsen ikke de Franskes Indrykning, og vel i Henhold til Instruxer i den Retning begyndte Lindholm nu at tale for, at den franske Expedition til Sverig ikke foretoges gjennem Danmark, men fra Stralsund og Travemünde, i det han sagde sig instrueret af Kronprinsen til at henlede Marechallens Opmærksomhed paa Fordelagtigheden deraf [2]). Lindholm søgte i energiske Udtryk at forespejle Fyrsten de Farer, som et Tog gjennem Danmark vilde udsætte Franskmændene for, da Englænderne kunde forhindre Overfarten over store Bælt. Og selv om det lykkedes Hæren at komme til Sjælland, da vilde den maaske derved kun prisgives til den Hungersnød, som i det Tilfælde vilde ramme baade Sjællands Beboere og de danske og franske Tropper. Fyrsten vilde imidlertid ikke høre noget herom. Med Aktivitet og Nidkjærhed, svarede han, overvinde vi nok alle Farer og Hindringer. I hvert Fald ville vi forsøge det, da Kejseren har befalet det. Da Lindholm gjorde alt sit for at forestille Fyrsten, at Hæren ad den Vej næppe vilde komme længere end til store Bælt, svarede Marechallen ikke uden en vis Malice: „Nu vel! saa etablere vi os i Fyn, Slesvig og Holsten“ [3]).

Resultatet af Lindholms Sendelse vakte den største Bestyrtelse i vort Diplomati og i de kielske Kredse; men Kronprinsen kom til den Erkjendelse, at saaledes som Sagen stod, bød Klogskaben ham at stille sig saa fornøjet an som muligt. Han indrømmede da Frankrig fri Gjennemmarche gjennem Kongens Stater for en Styrke paa 20—30 000 Mand og samtykkede i at stille nogle danske Tropper med ind under Fyrstens Befaling, i det han tænkte paa at kunne lade 6000 Mand fra Sjælland følge den franske Hær, hvis Operationer i Sverig vilde under-

---

[1]) I Følge Beretninger fra Christian Bernstorff til Blome i Udenrigsministeriets Arkiv. [2]) Denne Del af Lindholms Ærende har Redaktionen kun fra Dépôt de la guerre. Bernadotte indberettede den 12te Februar den Samtale, han i den Anledning havde haft med Lindholm. [3]) Bernadotte tilføjede i sin Rapport: Denne Samtale, Sire, har bevist mig, at Danmark, som alle svage Magter, frygter de stores Intervention, og at Kronprinsen frygter det Øjeblik, vi ankomme til Sjælland. Men jeg tror, han lige saa ugjærne ser, at vi okkupere Sverig.

støttes af en offensiv Bevægelse fra Norge, som Christian August kunde udføre med 5000 Mand. Det, som det nu kun kom ham an paa, var at faa den franske Hær sat i Bevægelse saa hurtigt som muligt, for at der kunde opnaas et gunstigt Resultat, inden Isen var optøet, og i den Retning faldt hans Ønsker ganske sammen med Fyrsten af Pontecorvos. Denne imødesaa med Dag for Dag voxende Længsel den ønskede Befaling og sendte Hamelinaye, som kom tilbage fra Danmark, til Paris for at kunne skaffe ham den, saa snart den var udstedt. Nu tog Kronprinsen sig det for at gjøre alt muligt for at lette de Franske Marchen gjennem Landet, og i den Anledning var det, han forlængede sit Ophold i Kiel.

Det vigtigste, som var at ordne, var Overfarten af Tropperne over Bælterne og Øresund, saa at der kunde sættes saa stor en Styrke over, som muligt, paa hvert af Overskibningsstederne ved Bælterne og 20 000 Mand paa én Gang over Øresund. For Bæltpassagens Skyld beordrede han alle Skibe i de vestsjællandske Havne, Kalundborg, Korsør og Skjelskør, som vare i Stand til at rumme Heste eller Mandskab, med tilvejebragt Besætning samlede ved Nyborg for at underlægges en Søofficer, alle Skibe fra Fyn og Langeland forlagte til Snoghøj, Orøsund og Svendborg, alle jyske fra Kolding, Fredericia og Vejle samt slesvigske fra Flensborg, Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Ærø til Svendborg, Orøsund og Snoghøj for ligeledes at formere Transporteskadrer under Søofficerers Kommando. Da det viste sig, at der efter disse Foranstaltningers Udførelse daglig vilde kunne overføres 2 à 3000 Mand over hvert af Bælterne, blev denne Styrke gjort til Enheden i en Marche i Etaper gjennem Landet fra Sydgrænsen indtil Roskilde. Paa hvert af Etapestederne, som laa i en Dagsmarches Afstand fra hinanden, ansattes der en Kommandant med en lille dansk Styrke til Raadighed som Politistyrke, og paa hvert af disse Etapesteder anlagdes der Magasiner og Sygestuer, ligesom det befaledes, at alle lokale Embedsmænd under Gjennemmarchen skulde være tilstede i Uniform.

Nord og øst for Roskilde, i det nordsjællandske Terrainafsnit mellem Roskilde Fjord og Øresund forberedtes der et Cantonnement med Magasiner i Kjøbenhavn, Lyngby, Hørsholm, Helsingør, Frederiksborg, Frederikssund, Slangerup, Roskilde, Kjøge og Frederiksberg. Disse Magasiner indeholdt alt, hvad Hæren behøvede, undtagen Brød og Fourage, for hvilke Dele der indrettedes egne Magasiner i mindre Tal, spredte over Terrainet.

Dernæst forberedtes Overførslen over Øresund til Skaane fra 3 Punkter, Helsingør, Nivaa og Kjøbenhavn, til 4 bestemte Punkter paa den skaanske Kyst under Beskyttelse af Linieskibet „Christian Frederik", 5 store som Fregatter væbnede Koffardiskibe, 20 Kanonbaade, en stor Mængde Pramme og armerede Fartøjer, hvis Tal stadigt vilde voxe, indtil Overgangens Time stundede til.

Marechallens og de franske Avtoriteters Samtykke indhentedes til alle Foranstaltningerne. Tre af Kronprinsens Adjudanter, Kapitajnerne Glode du Plat og Wenzel Haffner samt Premierlieutenant Carl

Bardenfleth, ansattes hos Fyrsten af Pontecorvo for at gjøre Generalkvartermestertjeneste ved hans Korps paa dansk Grund. Feltkommissariatet i Kiel, under Heinzelmann og Kapitajn Haxthausen, forlagdes til Koldinghus Slot og overtog Forplejningen af de Franske under Marchen til store Bælt. Feltkommissariatet i Kjøbenhavn sørgede for Forplejningen paa Sjælland og erholdt Hjælp af den franske Hærs Krigskommissær, Bourdon.

Alt indrettedes saa fint som muligt. Kronprins Frederik var som en Familiefader, der ventede Fremmede. Han lod endog Landevejene, som de forventede Tropper skulde passere, gjøre i Stand. Der maatte intet mangle. Saa meget der forlangtes, ydedes der dog mere. For at de franske Officerer kunde faa den Kost, de ønskede, men som han frygtede for, at Landet ikke kunde præstere, tilstodes der enhver fremmed Officer indtil Sekondlieutenanten Taffelpenge efter Grad. Alle, som iagttog Foranstaltningerne, baade Hamelinaye, Montcabrié, Bourdon og den franske Ordonnateur Duprat, vare enige om, at, hvad der var gjort, var hævet over enhver Ros.

---

Imedens Danmark saaledes bandt sig til Frankrig og Rusland, knyttedes i Stockholm Alliancen mellem Sverig og England. Ved en Konvention af 6te Februar, afsluttet af Baron T. Ehrenheim og den engelske Afsending Thornton, forpligtede Kongen af Sverig sig til, mod en maanedlig Subsidie af 100 000 Pd. Sterling i 12 Maaneder, at mobilisere sin Hær og Skjærgaardsflaade og at bruge denne Magt imod den fælles Fjenden efter de Beslutninger, som de Allierede kom overens om, og som skulde have samme bindende Kraft, som om de vare Artikler af Konventionen. Den svenske Hær, der kommanderedes i Finland af General Grev Klingsporn, i Skaane af Feltmarskalk Baron Toll, mod det søndenfjældske Norge af Generalmajor Vegesack, mod det nordenfjældske af Oberst Bergenstråle, kom nu i nogen Bevægelse, hvad der ikke undlod at vække Opmærksomhed i Norge, da der samtidigt udspredtes Rygter om Aftaler mellem Sverig og England om et fælles Angreb paa dette Rige.

Hele Vinteren igjennem havde Norge været i stærk krigersk Ophidselse, som det vil fremgaa af Aktstykkerne. Dette Rige kunde ikke afvæbne saa fuldstændigt som Danmark, thi dets Havne frøs ikke til om Vinteren, Kapere kunde anløbe dem, engelske Skibe toges hele Vinteren igjennem. Desuden var et Anfald fra Sverig ind over Landgrænsen noget, som godt lod sig gjøre om Vinteren.

Men der var dog afvæbnet saa meget som muligt, og Krigsfolket var i det væsentlige vendt tilbage til Fredsfod med kun de Gevorbne fast tjenende. Langs Vestkysten og indtil Christiania Fjord var Dislokationen følgende:

I og om Trondhjem under den nordenfjældske Generalkommando: 1ste trondhjemske Regiment, hvis Chef var General Krogh, 2det trondhjemske Regiment under Generallieutenant C. F. W. Grev v. Schmettow, det trondhjemske Dragonregiment under Oberst P. A. Hjorth, og den med det førstnævnte Regiment forbundne nordenfjældske Skiløberbataillon under Oberst C. G. Bang.

I Bergen: det bergenhusiske Regiment under Generallieutenant H. J. H. Hesselberg.

I Christianssand under den søndenfjældske Generalkommando: det vesterlenske Regiment, kommanderet af Generalmajor P. Tobiesen.

I og om Frederiksværn: det thelemarkske Regiment under Generalmajor O. H. Schleppegrell.

I og om Christiania fandtes foruden Artilleribrigaden, der stod under Oberstlieutenant J. A. C. Ohme, og en Ingenieurkommando under Oberst E. H. Hoff: 1ste aggerhusiske Regiment under Oberst W. N. de Seue, 2det aggerhusiske Regiment under Oberst A. C Krogh, det oplandske Regiment under Oberst O. F. P. F. Lowzow og det aggerhusiske Dragonregiment under Oberst C. W. G. Blücher.

I Norges sydostlige Hjørne, hvor Fæstningerne Frederiksstad og Frederikssten findes, havdes der følgende Afdelinger: det søndenfjældske Regiment, der i Christian Augusts Fraværelse kommanderedes af Oberstlieutenant N. P. Juul, det nordenfjældske Regiment under Oberst H. G. Holst og det norske Jægerkorps under Oberst B. D. Staffeldt. Disse havde Garnison henholdsvis i Frederikshald, Frederiksstad og Kongsvinger; men naar Krig truede, indkaldtes der Nationale, som besatte Frederiksstad og Frederikssten, og de nævnte Afdelinger dannede saa en mobil Brigade under Oberst Holst til Grænsens Beskyttelse paa dette Sted.

Ved Kongsvinger fandtes der de til det norske Jægerkorps hørende Korpser: norske Bataillon let Infanteri, Major B. P. Kreutz, og søndenfjældske Skiløberbataillon, Major F. V. B. Stabell. I Omegnen af Moss garnisonerede det smaalenske Dragonregiment under Oberst C. Motzfeldt og i Hedemarken det oplandske Dragonregiment under Generalmajor H. C. Harboe.

Videre Besætning, end her antydet, fandtes ikke langs Grænsens nordligere Strækning, men saa vel General Krogh som Prins Christian August holdt nøje Øje med de svenske Rørelser og vilde, naar der viste sig Fare, sende Tropper fra Trondhjem og Christiania til Glommen, den brede Flod, som i nogen Afstand fra Grænsen følger denne, og langs hvilken der ved Røraas, ved Elverum, ved Kongsvinger og ved Blakjer i paakommende Tilfælde skulde samles Korpser til Grænsens Beskyttelse.

Alt i Februar Maaned fandt Christian August Anledning til, paa Grund af de svenske Forhold, at montere Fæstningerne paa Grænsen og at sende Oberst de Seue og en Bataillon fra Christiania til Kongsvinger. Men saa erholdt han Kronprinsens Ordre til at holde sig beredt til at rykke ind i Sverig paa samme Tid, de Franske faldt ind i Skaane. Disse Forberedelser, som han strax gik til med Lyst, og

den Opgave, der nu var stillet ham, lagde Beslag paa alle hans Kræfter, som det vil fremgaa af hans Rapporter i det følgende[1]):

I Kjøbenhavn lagdes der efter Kronprinsens Tilbagekomst, som fandt Sted den 27de Februar, den sidste Haand paa den i Vinterens Løb organiserede Væbning, der nu opstilledes. Den 7de Marts formeredes den nye Generalstab. Det nye Landeværn dannedes paa Grundlag af Lister, som enhver Præst optog i sit Pastorat; det fik derfor et rent stedligt Præg. Kystværnet, baade det til Lands og det flydende, fik sin endelige Ordning og opstilledes[2]).

Dislokationen paa Sjælland og Fyn forblev væsentlig den samme, som alt er omtalt. For at give en fuldstændig Skildring af den militære Stilling paa denne Tid, behøves der derfor endnu kun en Forklaring over Dislokationen af Tropperne paa den danske Halvø. De fleste Tropper her hørte til Landeværnet, som gjorde Tjeneste under de Befalingsmænd, der kommanderede de forskjellige Distrikter; men da Landeværnet endnu ikke var indordnet i de ny befalede annekterede Batailloner, skulle dets Afdelinger ikke paa dette Tidspunkt nævnes; derimod kun de Afdelinger af Liniehæren, som endnu vare paa Halvøen. Under Landgrev Carl af Hessen, som havde Overkommandoen i Nørre- og Sønderjylland, heri indbefattet Rendsborg Fæstning, men med Undtagelse af Husum, Tønning og Frederiksort, stode følgende Underafdelinger: 1) Kommandoet i det nordlige Jylland under Generallieutenant Moltke, som imidlertid under 11te Marts paa Grund af Alder og Svagelighed fik en hæderlig Afsked fra 1ste April at regne med Bibehold af alle Indtægter og Emolumenter. 2) Generalmajor Tellequists Kommando i det sydlige Jylland: 2 Eskadroner af jyske Regiment lette Dragoner, fynske Infanteriregiments 1ste Bataillon i Fredericia og noget Artilleri. 3) Oberst Dorriens Kommando i Sønderjylland indtil Slien. 4) Generalmajor Bardenfleths Kommando i det sydlige Sønderjylland, Slesvig By indbefattet: en Eskadron holstenske Ryttere, en Eskadron af jyske Regiment lette Dragoner samt et Grenaderkompagni. 5) Generallieutenant Lützows Kommando i Rendsborg: oldenborgske Infanteriregiment og holstenske Artilleri. Under Generallieutenant Düring, som havde Overkommandoen i Holsten samt over Tønning, Husum og Frederiksort, stode følgende Underafdelinger: 1) Generalmajor Leths Kommando ved Kiel: en Eskadron holstenske Ryttere, Grenadererne af fynske Regiment og Jægerkorpset af oldenborgske Regiment. 2) Major Mechlenburg i Frederiksort: Garnisonskompagniet der. 3) Major Fries's Kommando ved Neustadt. 4) Generalmajor Hedemanns Kommando ved Grænsen: en Eskadron holstenske Ryttere, Jæger-

[1]) Det vil ikke være muligt at give Christian Augusts Rapporter tilnærmelsesvis fuldstændigt, thi han skrev overmaade meget. I Januar kom der 6 Gange, i Februar 11 Gange Post fra ham, og der er ofte flere Breve fra ham i samme Post. Den 29de Januar sendte han endog 11 forskjellige Breve. Desuden er han altid meget vidtløftig og gjentager sig selv. I det Udvalg af Breve og Rapporter, som gives i det følgende, er det medtaget, som efter Redaktionens Skjøn har fortrinsvis Interesse. [2]) Et Brev fra Kronprinsen om Kystværnet paa Sjælland vil findes iblandt Aktstykkerne.

kompagniet af fynske Infanteriregiment. 5) Major Flindts Kommando: de to holstenske Husareskadroner og Jægergrenaderkompagniet i Altona. 6) Generalmajor L. F. Bechtolsheims Kommando: Dronningens Livregiment i Glückstadt. 7) Major Brandorffs Kommando ved Husum og Tønning: en Eskadron holstenske Ryttere.

---

Da Kronprinsen den 27de Februar var vendt tilbage til Kjøbenhavn, havde han modtaget Bud fra Rusland, at det nu var i Færd med at rykke ind i Finland, hvorfor Danmark opfordredes til at bryde med Sverig. Han ønskede intet hellere, end at ogsaa Fyrsten af Pontecorvo var beredt, men endnu ventede man forgjæves paa Kejserens Befaling, og med hver Dag, som gik, forringedes Haabet om, at det franske Korps vilde naa store Bælt i Tide. Der indtraadte paa denne Tid noget mildere Vejr, hvad der kunde lede til den Tro, at Vinteren vilde høre op. Men det skete dog ikke; Frosten tog senere til igjen og skabte dette Aar en usædvanlig lang og stræng Eftervinter.

I den fortrædelige Sindsstemning, som Visheden for, i hvert Fald at faa de Franske ind i Landet, forsatte ham i, forundrede det Kronprinsen, at man ikke fra Stockholm hørte det mindste om nogen som helst Instruktion af krigersk Natur, ankommen til Alopæus. Han havde ikke Lyst til at haste med Bruddet; men saa kom den sikre Kundskab om den nye i Stockholm afsluttede Subsidietraktat mellem England og Sverig og en til samme knyttet Aftale om en fælles Attake paa Norge, der skulde gives Sverig i Tilfælde af Finlands Tab. Der udfærdigedes nu en Deklaration, som Moltke skulde overlevere i Stockholm som Krigserklæring, og der vedlagdes den et Brev til Christian August, som Moltke ved et sikkert Bud skulde besørge efter dets Adresse, naar Krigen var udbrudt. Men Afsendelsen af Deklarationen opsattes fra Dag til Dag, dels fordi man dog først gjærne vilde have sikker Kundskab om, at enten Alopæus havde faaet Ordre fra den russiske Regering eller Fyrsten af Pontecorvo fra den franske, dels ogsaa fordi der, alt som man fik forandrede Efterretninger om Kongen af Sverigs Dispositioner eller om Indholdet af hans nye Engagementer med England, maaske kunde være Anledning til at foretage Modifikationer i den udførlige Deklaration. Men da erholdt man endelig Bud om, at Bernadotte havde faaet sin Ordre. Saa gjordes Deklarationen færdig, som den var, og sendtes den 10de Marts til Moltke i Stockholm, dog uden Brevet til Christian August, der var tilbagetaget. Tillige meddeltes det ham, at han ikke behøvede at tøve med Overrækkelsen af Deklarationen, men kunde gjøre den Brug af den, som forud var ham anvist. Deklarationen sendtes ogsaa til Blome i St. Petersborg, for at det russiske Hof kunde blive bekjendt med den.

Den Ordre, Fyrsten af Pontecorvo havde modtaget, var overbragt ham af Hamelinaye. Den var udstedt af Berthier den 23de

Februar i Henhold til Kejserens Ordre til ham af 22de[1]). Den indeholdt bestemt kun Befaling for ham til at begive sig til Kronprinsen og overbevise sig om, hvorvidt tilstrækkelige Transportmidler vare tilstede; men Marechallen forstod den, som om han kunde marchere, hvorfor der senere i den Anledning vexledes Spørgsmaal og Erklæringer. Den 3dje Marts, da han havde faaet og tydet Ordren, sammenkaldte han Kammerjunker Levetzau og de danske Officerer, som vare ansatte hos ham, for med stor Glæde at forkynde dem, at Marchen vilde begynde den 5te. Tillige tolkede han i et Brev til Kejseren sin store Erkjendtlighed for den Ordre, han havde faaet, beklagede, at han paa Grund af Umuligheden af at sætte mere end 2 à 3000 Mand om Dagen over Bælterne, maatte marchere i Etaper, men lovede, at han i Dagene mellem den 25de og 30te skulde have mindst 25 000 Mand paa Sjælland.

Fyrsten lod Divisionen Dupas i Lübek og Eutin danne Spidsen, dernæst den ene Division Spaniere, saa Divisionen Boudet og de andre Spaniere følge. Til sidst skulde Hollænderne slutte. Den første Etape dannedes af 5te franske lette Regiment fra Lübek og 14de Regiment Jægere til Hest fra Eutin, den anden af 19de Linieregiment og Divisionsartilleri og saa videre, som det vil kunne ses af Aktstykkerne. I Rendsborg, hvor hver Kolonne holdt en Dags Rast, skal de franske Troppers Nærværelse have indjaget Kong Christian VII Skræk og bidraget til at forværre den sygelige Tilstand, som han i den seneste Tid var falden i.

Imidlertid rejste Fyrsten af Pontecorvo med sin Gemalinde og sin Søn Oscar, ledsaget af et stort Følge, i hvilket ogsaa befandt sig Kammerjunker Levetzau, som havde faaet Regeringens Tilladelse til at følge Fyrsten og snart efter udnævntes til kongelig Kommissær hos denne, uden at gjøre noget Ophold hverken i Rendsborg eller i Louisenlund, hvor Landgrev Carl havde ønsket at se ham til Diner, til Koldinghus. Der fra tog han efter en Rast med hele sin Ledsagelse til Odense, hvor hans Gemalinde og Søn efterlodes, medens han fortsatte Vejen til Sjælland.

I Nyborg erholdt Marechallen en ny Ordre fra Paris, dateret den 2den Marts, som var udstedt af Berthier i Henhold til Kejserens Ordre til denne af 1ste Marts[2]). Dette var først den rigtige Ordre til at sætte sig i Bevægelse, og den foreskrev en ny Organisation, som skulde foretages først, i det Divisionen Boudet skulde forøges med Tropper fra den anden franske Division og dernæst være den eneste franske Division, som skulde gaa ind i Danmark tillige med de spanske Tropper. Divisionen Dupas, som nu af Marechallen var sat forrest i Marcheordenen, og hvis to forreste Etaper alt vare paa Fyn, skulde slet ikke med, men blive tilbage i Hamburg, hvor Generalen skulde tage Kommandoen over de hanseatiske Byer, naar Fyrsten drog bort. Derhos indeholdt den nye Ordre en anden Marcheorden

[1]) Correspondance de Napoléon, tome XVI, p. 363. [2]) Correspondance de Napoléon, tome XVI, p. 383.

end den, der var anvendt. Først skulde en fransk Avantgarde aabne Marchen, saa den ene spanske Division, saa Divisionen Boudet og saa den anden spanske Division følge. Endelig blev det tilkjendegivet Fyrsten, at kun ét fransk Rytterregiment og to spanske Regimenter foreløbig maatte føres over til Sjælland. Ingen af de franske Infanteriregimenter maatte sættes over, før ny Ordre kom, og en saadan vilde ikke blive given, før Kejseren havde faaet nye Oplysninger om Overfartens Udførlighed og de Danskes Dispositioner.

Det var et Lynslag for Fyrsten. Ikke blot maatte han udsætte Overfarten, men tillige forandre sine Befalinger, indrette en anden Marcheordeu, og alt det, maatte han finde sig i, at blive tilskrevet Fejl fra hans Side. Han lod nu alle Kolonner gjøre Holdt med Undtagelse af den forreste spanske Division, der fortsatte sin Bevægelse, og for hvis Skyld de foran værende Etapesteder gjordes ryddelige ved, at de franske Tropper, som opholdt sig paa dem, indtog et Cantonnement i Omegnen. General Dupas begav sig tilbage til Hamburg, men de af hans Tropper, som vare komne til Fyn, lod Marechallen blive der, for ikke at foretage en Tilbagetransport over lille Bælt. Den 3dje Etape var derimod endnu i Fredericia. Den kunde marchere tilbage. Marechallen foretog derfor nogle Ændringer i den af Kejseren foreskrevne Sammensætning, for hvilken han udbad sig Avtorisation.

Fra Nyborg begav Fyrsten sig til Sjælland og til Kjøbenhavn, hvor Frederiksberg Slot var indrettet til hans Modtagelse. Først havde et af Palæerne paa Amalienborg været udsét til at huse ham, men et Ønske fra Fyrsten om at maatte bo uden for Staden havde medført Forandringen. Grev Holstein af Livgarden til Hest, som var udsét til at være hans Kavallér, saa ofte han besøgte Kjøbenhavn, var rejst ham i Møde med et Brev fra Kronprinsen. Fyrsten kom Natten mellem den 15de og 16de til Slottet og besvarede den følgende Morgen Kronprinsens Brev med et til denne, hvori han takkede for den overordentlige Opmærksomhed, der var vist ham under hans hele Rejse, og udbad sig Oplysning om det Øjeblik, da hans Besøg var belejligt.

Samme Morgen Kl. 4 kom Efterretning fra Rendsborg, at Kong Christian VII den 13de Marts var afgaaet ved Døden som Følge af et apoplektisk Anfald. Den 16de Marts blev nu en Bevægelsens Dag for Kjøbenhavnerne. Portene lukkedes, Tropperne toges i Ed, Christian Bernstorff proklamerede fra Altanen paa Amalienborg Tronskiftet, Frederik VI traadte ud paa Altanen og modtog den første Hylding som Konge. Derefter rede Herolder, ledsagede af et Kommando af Hestgarden, ud for at oplæse et Budskab paa alle Pladser. Hele Formiddagen strømmede Embedsmænd og Funktionærer til Palæet for at gjøre Kongen deres Opvartning.

Kl. 2 begav Fyrsten af Pontecorvo sig til den nye Konge, fulgt af General Gérard og en Adjudant. Modtagelsen var hjærtelig. De danske Prinser og samtlige Generalstabsofficerer bleve Fyrsten forestillede, og han spiste derefter med Kongen, Prins Frederik af Hessen,

Prins Christian Frederik og Prins Ferdinand i et kongeligt Gemak, medens det øvrige Selskab samledes ved Marskalkstaflet. Glæden over at se Fyrsten forvandledes dog hurtigt til Sorg og Bekymring, da Bernadotte fortalte, at der var kommet en Kurér fra Paris, som havde bragt Befaling til at standse det franske Korpses Marche. Kong Frederik blev yderlig alarmeret derover og bad Fyrsten om at sætte sig ud over denne Befaling og fortsætte Marchen paa eget Ansvar. Han forsikrede Bernadotte, at Kejseren vilde billige det, naar han hørte, at nu var der Mulighed for at passere Bæltet, men senere ikke. Fyrsten svarede imidlertid, at han kun vilde tjene sin Herre daarligt, hvis han overskred hans Instruktioner.

I Virkeligheden var Bernadotte lige saa utilfreds med den indtraadte Standsning, som Kongen og de Danske. Han havde en Følelse af at være „déshonoré“ ved at have begyndt alt for rask paa en Bevægelse, aaben for Verdens Øjne, som ikke lod sig gjennemføre, og som maatte faa Udseende af at være mislykket. Imidlertid var det jo ikke vist, at Expeditionen ikke kunde finde Sted. Kejseren havde blot befalet Opsættelse. Han havde udtrykkeligt sagt, at det var hans Hensigt, at 23 000 Mand franske og spanske Tropper i Forening med 13 000 danske skulde forenes i Omegnen af Kjøbenhavn, og at Divisionen Dupas og Hollænderne senere skulde følge. Fyrsten betragtede det derfor ikke som liggende uden for enhver Mulighed, at Expeditionen endnu kunde finde Sted, skjønt paa den anden Side hans Færgefart over store Bælt havde givet ham et helt nyt Syn paa Foretagendets Natur. Da Montcabrié var kommen hjem til Hamburg fra sin Rekognosceringsrejse til Danmark og havde fortalt, at store Bælt var 4 Mile bredt, havde Marechallen ikke villet tro det, men i hvert Fald, selv om han nødtes til at antage det for rigtigt, havde han dog ikke forestillet sig Bæltet som et aabent Vand. Hans Færgefart over Bæltet havde nu omstyrtet alle hans tidligere Forestillinger. Han kunde i Kjøbenhavn ikke ophøre med at tænke paa og rette Spørgsmaal til alle om Troppers Overskibning over store Bælt, et Spørgsmaal, som han nu saa' i en helt anden Belysning, end før. Den Vedholdenhed, hvormed han altid kom tilbage til dette Æmne, gav hans danske Omgivelser den Forestilling, at han ligesom havde været lidt bange ved Færgefarten, hvad han dog snart skulde vise var en ganske uretfærdig Beskyldning.

I sine Breve til Kejseren fra Kjøbenhavn gik han ogsaa ud fra, at Indfaldet i Skaane endnu vilde finde Sted. Han bad blot om at maatte faa Divisionen Dupas tilbage og støttede denne Gang sit Ønske til, at Danskerne havde megen Nationalfølelse, at de vare et Folk, som var stolt over at se sin Sag forsvaret af Franske, men utilfreds med at se fremmede Tropper blandt disse.

Ordren fra Kejseren til at fortsætte den afbrudte Marche kom i Virkeligheden hurtigere, end man ventede. Russerne havde den 21de Februar under Grev Buxhöwden passeret Kymmene Elv i 3 Kolonner ved Abbersfors, Keltis og Anjala. Saa snart Efterretningen herom var kommen til Paris, omtrent den 14de Marts, havde Napoleon strax

sendt Fyrst Pontecorvo Befaling til at iværksætte Indfaldet[1]). Hamelinaye ventede med denne kejserlige Ordre i Nyborg, da Fyrsten af Pontecorvo den 21de Marts forlod Kjøbenhavn for at vende tilbage til sit Korps over Korsør.

Men der var nu indtruffet noget uhyggeligt. En engelsk Fregat, fulgt af en Kutter, var trængt ind i store Bælt og havde lagt sig mellem Korsør og Nyborg. Bestyrtelsen derover blev stor i Kjøbenhavn, og Kong Frederik VI befalede Linieskibet „Christian Frederik" under Jessen, som lige var kommet ned fra Norge og laa ved Helsingør, at gaa til store Bælt og à tout prix rense Farvandet.

Fyrsten af Pontecorvo maatte nu fra Korsør gaa til Skjelskør, der fra til Vordingborg og til Møen og Laaland, hvor alle Myndigheder fik Befaling fra Kjøbenhavn til at komme ham i Møde. Han frygtede for at blive afskaaren fra sit Korps og bød i Skjelskør store Summer til den, der vilde forsøge at sætte ham over. Men forgjæves. Til sidst betroede han sig paa Laaland til en aaben Baad, som gjennem Drivis syd om Langeland — og 15 Mil paa aabent Vand — omsider landsatte ham paa Øen Als, hvor fra han begav sig til Koldinghus. Her hid stævnede han Hamelinaye, men Natten efter hans Ankomst afbrændte Koldinghus Slot, saa at han først i Odense modtog den ny ankomne Ordre. Hans Indtryk om Overfartens Uiværksætteligbed var nu overvældende, og da Kejserens nye Ordre gik ud fra fejlagtige Forudsætninger, blandt andet hvilede paa det Haab, at Bælterne vilde tilfryse, saa at de kunde passeres af Divisionerne i Marche, ansaa han Expeditionen for umuliggjort. Dog sendte han ikke sin Beretning om disse Ting strax afsted, thi han erfarede nu Linieskibet „Christian Frederiks" Hverv. „Det er altid en Chance", skrev han til Kejseren, og derfor opsatte han sit Brevs Afsendelse. Men Dagen efter maatte han desværre tilføje, at den var gaaet tabt. „Linieskibet," skrev han, „siges at være overvundet og strandet."

Saaledes var det. Jessen, som først havde ført sit Skib syd paa for at gaa syd om Sjælland, blev standset af Modvind. Han vendte saa om og stod Sundet ud nord efter. Men her mødte han i Kattegattet 3 engelske Linieskibe, som havde set det enlige danske Krigsskib paa Rejsen fra Norge ned efter, da det sejlede forbi Gøteborg. De havde derefter ladet sig save ud af Isen for at forfølge det. „Christian Frederik" blev efter en heltemodig udholdende Kamp overvundet[2]).

I store Bælt kom nu 5 engelske Krigsskibe til Syne, og paa Fyn udbrød der Panik. Et Rygte fortalte, at det var disse Skibes Hensigt at ødelægge den store ved Nyborg forsamlede Transportflaade. Det var dog i Virkeligheden kun Sjælland, som var Englændernes Maal. 2 engelske Skibe viste sig paa samme Tid til en Begyndelse i Sundet. Sjælland skulde blokeres og blev det ogsaa snart i den

---

[1]) Se Brevet fra Napoleon til Berthier, Paris den 14de Marts 1808 (Correspondance de Napoléon). [2]) Herom blandt andre Steder det fornødne i H. G. Garde: Den dansk-norske Sømagts Historie 1700—1814, Side 499 og flg.

Grad, at Forbindelsen med Fastlandet kun kunde vedligeholdes ad Smugveje.

Situationen var lidet trøstefuld for os. Danmark var blevet bevæget til at erklære Sverig Krig i Tillid til Hjælp, og nu stod det ene i Norge og paa Sjælland, udsat for Englands og Sverigs forenede Angreb. Dog havde dets Allierede den bedste Vilje til at staa det bi. Russerne trængte nu frem i Finland, og Napoleon gav, som vi ville se, flere Gange Befaling til at hjælpe. Ogsaa tænkte han paa maritim Bistand. Han vilde udruste en Flaade, som kunde sendes til Nordsøen og, om muligt, til Østersøen, og lod Danmark opfordre til at bemande tre af de til den hørende Skibe i Vliessingen. Kongen modtog Tilbudet, som gjordes baade til Dreyer i Paris, gjennem Didelot til Bernstorff og fra det franske Søministerium til det Kgl. Admiralitetskollegium, men han sendte foreløbig kun tre Søofficerer, hvoriblandt Kapitajn S. U. Rosenvinge, afsted, i det han erklærede, at de maritime Foranstaltninger, som vare trufne for at sikre den franske Hærs Overgang til Skaane, vare saa storslaaede, at de ikke blot lagde Beslag paa alle danske Søofficerer, men endog havde gjort Udnævnelsen af overordentlige Søofficerer, Maanedslieutenanter, nødvendig. Ogsaa fra Rusland anmodedes Danmark om Søofficerer, thi man antog almindeligt, at saadanne efter Flaadens Tab maatte haves til Overflod disponible i Danmark. Nogle faa Søofficerer udsendtes for at deltage i den fælles Krig mod Sverig paa russiske Skibe, saaledes Kommandør Herbst med Adjudant, Lieutenant Lütken, Kapitajn P. G. Thun og fl.

Som Følge af den indtraadte Situation maatte selvfølgelig ogsaa enhver offensiv Aktion ophøre fra norsk Side. Kong Frederik bød Christian August paa Grund af de forandrede Forhold at holde sig paa det Defensive og blot i Tilfælde af, at et betydeligt Coup lod sig tænke, vove et Udfald[1]).

Men det var mod Norge, at Gustav IV vilde rette sit Slag. Da Russernes Indfald i Finland blev bekjendt i Stockholm den 2den Marts, arresterede Kongen, som bekjendt, den russiske Gesandt Alopæus, fordi Indfaldet i Finland var sket uden foregaaende Krigserklæring, efter Kongens Mening derfor imod al Folkeret. Men ellers skete der ikke meget; det vigtigste var Opstillingen af en Reservearmé under General Baron Armfelt ved Ørebro med Detachement i Jönköping. Denne havde mere Hensyn til Norge og Danmark end til Finland. Den kunde efter Omstændighederne forstærke enten Hæren mod Norge eller Hæren mod Danmark, men den var nærmest ved den første. Kong Gustav var endnu stedse Offer for sin Lyst til at tage Norge i Forening med Englænderne, men var noget ængstelig for de franske Troppers Ankomst, hvorom Taube havde indberettet fra Kiel. Russerne i Finland bekymrede han sig ikke om. Den finske Hær kunde efter

[1]) Alle fra Frederik VI som Kronprins eller Konge i denne Periode til Christian August afsendte Breve ville findes i det følgende, hvorvel en Del af dem have været trykte i „Norske Samlinger", I

hans Mening vige tilbage til det nordlige, hvor den vilde kunne sætte en Bom for Russernes videre Fremtrængen og holde sig, indtil Omstændighederne efter Norges Erobring tillod en Tilbagetagen af det midlertidigt tabte.

Han vilde nu først og fremmest vide, om Danmark ønskede Krig eller ej. Den 12te Marts kaldte han derfor den danske Gesandt, Moltke, til sig og forlangte bestemt Svar inden 24 Timer paa, hvorvidt hans Regering vilde tillade det franske Korpses Overskibning til Sjælland. Grev Moltke afleverede da den netop modtagne Deklaration.

Nu mobiliseredes den svenske Hær.

I det sydlige sammendroges Södra arméen lige over for Sjælland. Feltmarskalk Toll tog sit Hovedkvarter i Lund. Hans to Infanteribrigader under Generalmajor Rosenblad og Oberstlieutenant Hammarberg samledes henholdsvis om Helsingborg og Landskrona, Rytteriet var spredt over Skaane og Artilleriet stationeret i Christianstad. Et Vagthold etableredes langs Kysten fra Kullen til Trelleborg.

I det nordlige dirigeredes alt mod Norge. Reservearmeen ved Ørebro med sin detacherede Afdeling skulde forenes med Vegesacks Tropper, som sammendroges. Befalingen over Vestra arméen, som fremstod ved Foreningen, skulde overdrages Armfelt. Den skulde deles i to Fløje, af hvilke Overgeneralen selv skulde kommandere den højre og Vegesack den venstre. Nordligere skulde Bergenstråle samtidig med Vestarmeen angribe Norge.

Armfelt kom til Ørebro den 18de Marts med de fornødne Ordrer og satte Tropperne i Marche. Den 1ste April stod nær Grænsen den forenede Vestarmé, 13 406 Mand stærk med 36 Kanoner, og den brød nu op for i Forening med Bergenstråles 2000 Mand at paabegynde Norges Erobring, til hvis Fuldførelse en engelsk Bistand af Tropper ventedes, og desuden den svenske Vargering og et nyt forordnet Landeværn i Riget bevæbnedes og indexerceredes.

# Breve og Rapporter fra Norge

**i Perioden November 1807—Marts 1808.**

## A. Fra Generallieutenant Krogh i Trondhjem.

Trondhjem, den 17de November 1807.

Underdanigst Rapport!

Da Generallieutenant Greve af Schmettow[1]) maatte kommandere det Korps, som muligen maatte rykke ind i Jemteland, maatte jeg forud under Tavsheds Forpligtelse betro ham dette; thi da kunde han som en erfaren og af Æresfølelse besjælet General forud udkaste sine Planer til med Held at udføre sin Pligt.

Af herved underdanigst vedlagte Brev til mig af 15de dennes vil Deres Kongelige Højhed naadigst erfare de af ham anførte Grunde for at bevise Umuligheden af, om Vinteren at falde ind i Jemteland her fra. Da jeg kjender Sagen nøje, maa jeg underdanigst bevidne, at hans Grunde stemme fuldkommen overens med Sandheden og det virkelige. Jeg vil derfor ej her atter gjentage disse eller det, jeg i min underdanigste Rapport af 6te dennes allerede har ytret, men ansøger at erholde Deres Kongelige Højheds naadigste Forholdsordre i paakommende Tilfælde saa tidlig, som mulig.

Til denne Ende sendes underdanigst en Liste under Nr. 1, der indeholder de herværende Troppers Fordeling, saafremt Deres Kongelige Højhed dog finder det uundgaaeligt at lade et saa stort Korps som muligt her fra falde ind i Jemteland. For at transportere det deri bestemte Korps der hen, hvis Overlegenhed især bestod i det uventet medbragte Artilleri, og blot forsyne Korpset med Provisioner for 1 Maaned og Fourage for 16 Dage, efter hvis Forløb det formodentlig kunde antages at have bemestret sig Frøsøen, samt til det anførte

---

[1]) Carl Jacob Woldemar, Greve af Schmettow, født 1744, kom 2 Aar gammel med sin Fader til Danmark. Efter at have været i fransk Tjeneste, ansattes han 1765 som Kapitajn ved den danske Livgarde til Fods. Senere gjorde han atter Tjeneste i fremmede Hære. $^{29}/_{1}$ 1774 Oberst og Næstkommanderende ved sjællandske Regiment til Fods. 1776 Chef for 3dje trondhjemske Infanteriregiment. $^{3}/_{11}$ 1787 Generalmajor. $^{10}/_{2}$ 1789 Chef for 2det trondhjemske Infanteriregiment. $^{23}/_{10}$ 1789 Generallieutenant.

Artilleris og fornødne Ammunitions Transport vilde alene efter gjort Beregning udkræves henved 3000 Heste, da alt, endog Mandskabet maatte, for hurtig at komme over Fjældene, befordres paa Slæder, Skiløberne undtagne. Forudsættende en Mulighed heraf ved overordentlig sjældent Vejrlig, skjønt dog hvor vanskeligt at komme frem over utilfrosne Myre og Søer paa en Distance af 11 norske Mil, samt siden fremdeles at underholde dette Korps her fra, hvor kun ringe Beholdninger findes, og som blev aldeles ugjørlig til Foraaret, naar Sneen, Søer, Myre og Elve tø op, da disse stige til overordentlig Højde. Hvorledes skulde dette Korps paa den Tid retirere i det Tilfælde, at det ved uventet Overmagt eller Hunger nødtes dertil, om end ej Snefog eller Kulde gjorde det umuligt?

For med Sikkerhed at kunne gavne den gode Sag tror jeg ogsaa, at en næsten lige saa gavnende Diversion med mindre Risiko kunde bevirkes ved blot at gjøre en Demonstration mod Grænsen, og det med mindre Bekostning og til mindre Byrde for denne Provins, lignende den, der fandt Sted i Aaret 1788, som bevirkede, at det jemtelandske, det vesterbottniske og det helsinglandske Regiment, der vare bestemte mod Russerne i Finland, fik Ordre skyndsomst at marchere til vore Grænser. I det Tilfælde, Deres Kongelige Højhed naadigst skulde beslutte dette, følger i underdanigst vedlagte Fordelingsliste under Nr. 2 en Disposition dertil, saaledes indrettet, at de Tropper, der siden skulde marchere søndenfjælds, paa Eskadronerne nær, derved tillige nærmede sig deres sande Bestemmelse; og har jeg deri anført, hvorledes jeg tænkte at fordele de tilbageblivende Tropper til Forsvar mod et Angreb fra engelsk Side, uden derved at blotte Grænsen. Skiløberne maatte ved denne Demonstration virkelig rykke over Grænsen ind i Jemteland og, efter bevirket Diversion, igjen retirere, forblivende paa Grænsen, saaledes som underdanigst er anført i denne Fordelingsliste, altid beredt til paa ny at falde ind, hvis Tropper skulde trækkes fra Jemteland andensteds hen.

Skulde dette finde Deres Kongelige Højheds naadigste Bifald, vinder jeg ogsaa det, at jeg beholder et større Antal Tropper her til Forsvar mod Englænderne, hvilke efter det, jeg nu har erfaret, i Aaret 1801 allerede havde betinget Lodser til en Expedition mod dette Sted, og hvoraf for nærværende en engelsk Skipper, der var udtaget dertil, nu er her blandt de arresterede.

Underdanigst
G. F. v. Krogh.

## Bilag.

A son Excellence le Général de Krogh.

Mon Général.

A la première communication que Votre Excellence daigna me faire du projet de me confier le commandement d'un corps de

troupes, destiné à entrer en Suède par le Werdahlen, en suivant le débouché de Soul à Douve Skanse et Frøsøen, mon zèle pour le service du Roi et l'enthousiasme naturel à un militaire qui l'est avec passion, et qui, après 50 années de service et huit campagnes de guerre, aperçoit enfin et l'heureux moment d'être utile à sa patrie, et l'espoir de partager les lauriers offerts dans ce moment aux braves Norvégiens, ne m'avaient permis d'envisager que le côté brillant de cette expédition.

Habitué dès ma jeunesse à ne croire presque aucun obstacle insurmontable, et confirmé dans cette conviction lors du passage des Alpes par le premier des héros, j'étais déjà en idée au terme de ma destination et traçais le plan des opérations que j'aurais à faire pour arriver au but, et même le dépasser s'il était possible.

J'avais basé mon calcul sur le point d'où probablement commencerait la résistance militaire, entre Douve et Frøsøen, et tout me promettait l'assurance presque absolue du succès le plus brillant. Il ne s'agissait plus que de combiner les moyens d'arriver à cette base.

Mais quel fut mon accablement, en voyant s'accumuler à l'infini des difficultés plus insurmontables les unes que les autres.

Trois mille soldats, l'élite, et plus de la moitié des hommes de cette province susceptibles de marcher à l'ennemi, sont destinés à former ce corps de troupes; y compris la cavalerie, le transport des équipages, munitions, vivres et fourrages exige à peu près mille chevaux. Ce corps de troupes partant de Steene, où il quitte la partie de la Norvège assez habitée pour qu'il puisse y cantonner, aurait onze lieues de ce pays, qui font trente-trois lieues de France, à marcher à travers les déserts que forment les chaînes de montagnes, ou plutôt de rochers, qui séparent la Norvège de la Suède; et c'est sur ce chemin, le plus souvent [rendu] impraticable par l'excessive quantité de neige qui y tombe, [par] les vents impétueux qui tourmentent ces immenses plaines de rochers ou de marais, où il ne croît pas même un arbrisseau, qu' obligée de se trainer à pas lents pour ne pas s'éloigner de l'artillerie et des bagages, que la troupe harassée et presque gelée serait obligée de bivouaquer au moins trois ou quatre nuits. au milieu d'un océan de neige, sans abris quelconques, sans bois pour allumer des feux, sans même pouvoir dresser des tentes, par un froid communément de 20 à 25 degrés de Réaumur, vu que sur toute cette route il ne se trouve que quatre habitations isolées, à peine suffisantes pour mettre à l'abri une division de 150 hommes, dont la première, nommée Skaldstouen, est à six lieues de Norvège, qui font 18 lieues de France, de Steene, qui est le point de départ; et Votre Excellence sait qu'aujourd'hui déjà nous avons ici à Drontheim dix degrés de froid, et que probablement il y a, entre Steene et Skaldstouen 15 ou 18 degrés.

Si les circonstances les plus heureuses et inattendues permettaient d'espérer que la troupe résistât à tous ces obstacles, oserait on en nourrir l'espoir quant aux chevaux, obligés, sans paille, sans abris, de passer les nuits à la belle étoile? et si, par malheur, il

survenait une de ces chutes de neige, qui amoncelée par la tempête à plusieurs aunes de hauteur, et effaçant toutes les traces des chemins, jalonnés à la vérité en temps de paix, mais que l'ennemi déjalonnerait probablement au premier mouvement de nos troupes; ou bien qu'un dégel fondît les glaces des lacs, des marais et des fleuves déjà passés, ainsi que de ceux qui seraient à passer encore, la perte inévitable de toute la troupe en serait incontestablement le résultat; et, sur cette route, que j'ai faite en poste en traîneau, au mois de janvier 1783, j'ai vu l'impossibilité d'éviter ou de tourner les lacs et les marais.

Le seul moyen peut-être de faire cette marche sans risquer le tout, serait d'avoir assez de traîneaux attelés, pour transporter toute la troupe et tous les bagages, même l'artillerie et la cavalerie, pour que les chevaux de ce corps d'armée, marchant sans porter ni traîner, pussent faire cette longue marche d'une traite, ne s'arrêtant qu'autant qu'il le faudrait, pour leur donner le fourrage nécessaire et les abreuver. Mais il faudrait pour cela au moins deux mille chevaux; encore, je doute très-fort que les chevaux y pussent résister, quand même on aurait un relai pareil à moitié chemin. Mais à peine tous les chevaux de la province suffiraient pour ce transport, si encore il était possible de les rassembler; et, très-probablement, la plus grande partie succomberait, quand même le choix d'un temps stable permettrait d'espérer que ni une tempête ni un dégel ne vînt les surprendre sur la route, et, malheur alors à cette province, où le remplacement de ces chevaux serait absolument impossible de plusieurs années, ce qui entraînerait d'autres calamités bien plus terribles encore par leurs suites, comme celles, de ne plus pouvoir cultiver les terres, charrier les bois nécessaires au chauffage, transporter les vivres, les charbons et les minerais, pour les mines, et les productions de celles-ci aux dépôts. Cette province, déjà accablée par l'interruption absolue de tout commerce, n'ayant aucun débouché pour les produits de sa pêche, de ses mines et de ses forêts, manquant de blés, de sel et de mille autres objets devenus nécessaires par une longue habitude, serait abîmée pour un siècle au moins. Et tous ces malheurs pourraient être les fruits d'une expédition qui aurait pour objet la conquête du Jemteland, qui, tout entier, ne vaut pas même l'argent que coûterait l'expédition, bien moins les pertes irréparables qu'elle pourrait entraîner, quand même elle serait couronnée du succès le plus brillant, tandis que ces troupes, aux compagnies de Schielæuffer près, portées vers le Sudenfiels, pourraient y être de la plus grande utilité, pendant que ces Schielæuffer, soutenus de quelque division d'infanterie sur la frontière, suffiraient pour alarmer les troupes que la Suède peut avoir en Jemteland, et les empêcher de marcher au secours des provinces méridionales.

En outre, le Jemteland et les provinces voisines sont si dépourvues de vivres et de fourrages, que notre corps d'armée, tel peu considérable qu'il soit, serait toujours obligé de tirer une grande partie

de ses subsistances de la Norvège, qui, elle-même, n'en est guère pourvue, et surtout de fourrages, qui ont manqué absolument dans la partie méridionale.

Je crois donc de mon devoir de représenter à Votre Excellence que convaincu, comme je le suis, de la presque impossibilité du succès de cette expédition, et qui s'il avait lieu, ne balancerait d'aucune façon les suites désastreuses qu'elle entraînerait nécessairement, je ne saurais, en fidèle sujet et bon citoyen, me charger de la diriger, d'autant moins que je compromettrais trop fortement mon honneur et ma réputation, en prenant sur moi une opération que je dois envisager comme funeste en tous sens, et contraire aux principes d'une bonne politique, ainsi qu'à ceux de notre métier, qui ne permettent assurément pas d'exposer à une destruction presque certaine l'élite, et plus de la moitié des troupes d'une province aussi écartée et séparée des autres, comme l'est celle de Drontheim, dont la population est si peu considérable, qui ne peut que rarement subsister des produits de son agriculture, à laquelle toutes les ressources pour en tirer de l'étranger, et même des autres provinces des Royaumes, sont coupées par la marine ennemie; qui très souvent pendant sept mois de l'année est couverte de neiges et de glaces, et dont la récolte, dans plusieurs cantons, n'a été que très médiocre cette année. En outre, nos troupes, malgré le bon esprit dont elles sont animées et la valeur naturelle à cette nation montagnarde, ne sont aucunement aguerries et encore moins faites aux fatigues excessives d'une telle marche. Le peu d'officiers qui y sont attachés ne le sont pas davantage, et parmi lesquels plusieurs sont d'un âge bien avancé, et plus encore très jeunes; nos fusils sont vieux et usés par dix-neuf années de service; et comme dans les terrains coupés, comme ceux de la Norvège et de la Suède, la reine des armes, la bajonnette, ne saurait toujours décider les combats, nous aurions à cet égard une infériorité décidée contre les Suédois, dont les armes à feu sont connues pour être excellentes.

Si, malgré cela, on persiste à exécuter ce projet, je m'offre à suivre l'expédition, soit en second, soit en volontaire, vu que ce n'est point moi qu'il est question de ménager; mais je ne me sens pas le talent nécessaire pour vaincre tant d'obstacles de la nature, des éléments et des circonstances.

à Drontheim, le 15 novembre 1807.

Le comte de Schmettow.

Trondhjem, den 11te December 1807.

Underdanigst Rapport!

Deres Kongelige Højhed meldes underdanigst, at jeg af Herr Grosserer Heinrich Meincke og af Herr Etatsraad Knudtzon er bleven

opfordret til at lade udgaa et Prænumerationsskrift til Kanonbaades Bygning her paa Stedet, hvoraf underdanigst vedføjes en Afskrift[1]). Disse ædeltænkende Mænd have vel paalagt mig at fortie deres Navne, men for Deres Kongelige Højhed maa jeg ene gjøre en Undtagelse, da jeg finder det ønskeligt, at enhver Tænke- og Handlemaade, hvad enten den er god eller slet, er Deres Kongelige Højhed bekjendt. Paa Prænumerationsskriftet bad jeg disse retskafne og redelige Mænd først at paategne, i Haab, at deres gode Exempel vilde blive efterfulgt af de øvrige formuende Indvaanere. Da nu alene af 13 Subskribenter allerede ere givne 7450 Rdlr., saa tror jeg, at i det hele en betydelig Summa vil indkomme, og som jeg, naar Subskriptionen er tilendebragt, nærmere skal underdanigst tilmelde Deres Kongelige Højhed tillige med samtlige Giveres Navne.

Eftersom her i Stiftet aldeles ej findes Egetræer, maa de bygges af Fyrre, som nu ufortøvet maa hugges, for paa Vinterføret at kunne frembringes, da Føret sædvanlig ophører med Marts Maaneds Udgang. Da her ingen findes, som forstaar at bygge deslige Kanonbaade, maa jeg underdanigst ansøge, at en kyndig Bygmester, forsynet med fornødne Tegninger af bedste Slags, snarest gjørlig maatte opsendes for strax at kunne begynde Arbejdet. Det vilde være ønskeligt, om jeg med Posten forud maatte erholde opgivet Dimensionerne af det behøvende Tømmer og Planker til en Kanonbaad af bedste Slags, samt hvor meget af hver Sort. Naar Subskriptionen er tilendebragt, og naar man bestemt véd, hvad en Kanonbaad vil koste, kan Kanonbaadenes Antal bestemmes, og som jeg da underdanigst skal melde Deres Kongelige Højhed.

Den overordentlige Fattelse, her er paa svære Kanoner, og at her end ej findes en 24pundig, endsige 36pundig Kanon, hvilket jeg underdanigst har indmeldt, gjør, at jeg underdanigst maa ansøge, at Deres Kongelige Højhed naadigst fra Moss eller Laurvigs Kanonstøberier vilde lade hidføre 24pundige Kanoner samt Haubitser, hvis samme bruges paa Kanonbaadene; hvis ej, da det brugelige Skyts tillige med dertil henhørende Kugler. Transporten heraf kunde bedst ske her hid ved de søndenfjælds saakaldte Kværnskuder, som ere skikkede til at gaa indenskjærs.

Men til at kommandere disse Kanonbaade, samt for at have Tilsyn med Arbejdet, som ventelig maa ske paa forskjellige Steder, ansøges underdanigst, at Deres Kongelige Højhed naadigst vilde beordre tvende duelige Søofficerer her op, som vare vel øvede i Evolutioner med deslige Baade.

---

[1]) Den hoslagte Subskriptionsplan indeholdt følgende Bidrag: Grosserer Meincke 2000 Rdlr., Etatsraad Knudtzon 1500, Kjøbmand Vogelsang 100, General v. Krogh 500, Grev v. Schmettow 500, Stiftamtmand Angell 200, Hr. Must 500, Oberst Brodtkorb 50, Hr. Beyer 1600, Kjøbmand Jelstrup 200, Agentinde Lysholm 100, Mølman Lysholm 100, Oberst Pavels 100.

Ønskeligt var det ogsaa, at Bygmesteren var øvet i at bygge af Fyrretræ, da Hugningen ventelig er forskjellig mod den ved Egetræ.

Underdanigst
G. F. v. Krogh.

Trondhjem, den 16de Februar 1808.

Underdanigst Rapport!

Jeg ansér det for min Pligt underdanigst at melde Deres Kongelige Højhed en ikke ugrundet Formodning, jeg har, at Kongen af Sveriges Plan kunde maaske være, aldeles ikke at modsætte sig Russernes Indmarche i Finland, for at anvende al sin Magt mod Norge i Forening med en betydelig Expedition, som til Dels er ankommen eller ventes til Gothenborg, ladende blot et Observationskorps i Skaane og sikrende sig for Landgang sammesteds ved en engelsk Eskadre, samt hindrende Russernes Overgang over den botniske Bugt ved en anden Eskadre. En Borger her af Byen, som den 4de dennes rejste fra Gothenborg over Kongsvinger her til, har berettet mig, at 15 til 16 Krigsskibe, hvoriblandt en Del Linieskibe, allerede vare ankomne der til fra England, at de havde hver omtrent 500 Mand Landtropper om Bord, og at Expeditionen skulde bestaa af 30000 Mand, hvoraf 60 Transportskibe daglig ventedes.

Om endskjønt jeg stoler paa mine Landsmænds Mod og, at mit Fødelands Lokale vil tilbyde vore forenede Fjender overalt uindtagelige Fæstninger, vilde dog for megen Selvtillid være yderst urigtig, især da man kan frygte, at en Landgang paa Skaane fra Danmark, nu de Engelske allerede ere i Farvandene med en ej ubetydelig Eskadre, vanskelig lader sig udføre eller muligen kunde forhindres; dog er dette det eneste Redningsmiddel i det Tilfælde, man maatte vige for Overmagten, som Gud afværge. Jo mere Foraaret nærmer sig, jo vanskeligere vil dette Middel være at udføre, da vore Fjender des mere vinde Tid til at forberede sig og at afværge samme samt søge at udføre deres Hensigter mod Norge. Ethvert Øjeblik er derfor nu, som altid ved alle Krigsoperationer, meget kostbart.

Deres Kongelige Højhed tilgive mig naadigst disse Ytringer; de ere maaske overflødige, og Grunde kunde være derimod, som jeg er uvidende om, — men jeg troede altid bedre at ytre dem end at fortie dem for Deres Kongelige Højhed.

Saa længe man ikke med Vished véd, hvor hen de finlandske Tropper ere bestemte, eller hvor hen Fjenden vender sin Hovedmagt, saa længe tør jeg ingenlunde lade Tropper marchere her fra til det Søndenfjældske, hvilket jeg ogsaa har tilkjendegivet Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christian, hvis Stilling bliver overordentlig fatal, manglende Tropper og saa mange Fornødenheder.

Aaret 1718 bleve just de finlandske Tropper brugte mod dette Stift, og den Armé, som under General Armfelts Kommando faldt ind her, bestod da af:

Kavaleri:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1ste åbolandske | Regiment, | 5 | Eskadroner |
| 2det åbolandske | — | 5 | — |
| 1ste nylandske | — | 5 | — |
| 2det nylandske | — | 5 | — |
| Det karelske | — | 5 | — |
| Det jemtelandske | — | 5 | — |
| Tilsammen | | 30 | Eskadroner, |

eller omtrent 4000 Mand Kavaleri.

Infanteri:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Nylands | Regiment, | 2 | Batailloner |
| Åbolands | — | 2 | — |
| Jemtelands | — | 2 | — |
| Helsinglands | — | 3 | — |
| Bjørneborger | — | 2 | — |
| Nystad-Lens | — | 2 | — |
| Tavasthus-Lens | — | 2 | — |
| Østerbottens | — | 2 | — |
| Tilsammen | | 17 | Batailloner |

foruden det Langstrømske frie Kompagni. I alt omtrent 8000 Mand Infanteri.

Vilde de kun anvende 8000 Mand i det hele, vil Deres Kongelige Højhed naadigst bifalde, at jeg behøver alle herværende Tropper for med Kraft at kunne modstaa et Angreb baade fra den Kant og fra Søsiden tillige.

Hvor ønskede jeg da ikke at have de Kanonchalouper færdige, hvorom jeg under 11te og 18de December forrige Aar samt 15de forrige Maaned underdanigst har rapporteret Deres Kongelige Højhed, og hvortil nu allerede over 14000 Rdlr. ere subskriberede; men jeg frygter meget for, at Deres Kongelige Højhed ikke har modtaget samme. Saa vidt gjørlig, ere allerede Materialier anskaffede, og med største Længsel imødeser jeg den underdanigst ansøgte Bygmesters Ankomst med Tegninger samt tvende Søofficerer til at kommandere dem og Kanoner til at besætte dem med.

O, hvor bløder ikke en sand Patriots og en tro Undersaats Hjærte ved idelig at være nødt til at bedrøve den, hvis overordentlige Bestræbelser for Landets Vel ere saa beundringsværdige!

Men hvem kan overalt sikre sig for Ondskabens sorteste List? Maatte mine med saa mange Nordmænd og Dannemænd forenede Ønsker og Bønner tilbede Held over Deres Kongelige Højheds Person og Højeste Familie, Deres Beslutninger og Deres Handlinger, — og maatte dette dog blive Deres Kongelige Højheds Løn for de grænseløse Byrder og Bekymringer, som hvile paa Dem!

Underdanigst
G. F. v. Krogh.

Trondhjem, den 4de Marts 1808.

Underdanigst Rapport!

Deres Kongelige Højheds naadigste Ytringer i Anledning af Kanonchaloupers Bygning har jeg efter høje Ordre strax bekjendtgjort i Avisen, hvilket vil opflamme enhver Patriot til end bedre at opfylde sin Pligt.

Jeg iler underdanigst at melde Deres Kongelige Højhed, at en Hytteskriver Flor og Overstiger Aas fra Røraas, hvilke over Kongsvinger rejste til Falun, hvor de opholdt sig nogle Dage, og toge tilbage gjennem Elfvedalen og Särna, medbringe den Efterretning, at Russerne ere faldne ind i Finland med 60000 Mand under Anførsel af en fransk General, som siges at være den franske Ambassadør i Petersborg. De Svenske ansé Finland for tabt, da Forsvaret der er saa godt som intet, thi den svenske Hovedstyrke er beordret til Skaane, hvor de befrygte en dansk og fransk Armés Landgang. Det, der skal have blændet Kongen af Sverig og gjør, at han holder engelsk Parti, er det urimelige Haab, Røverstaten har givet ham, at Norge skulde blive hans til Oprejsning for Pommerns Tab. Saadanne Rygter ere i hyppig Cirkulation i Sverig. Stemningen for og imod Kongen skal i øvrigt være delt.

Underdanigst
G. F. v. Krogh.

B. Fra Generallieutenant Hesselberg i Bergen.

Bergenhus, den 19de Februar 1808.

Underdanigst Rapport!

Den i min underdanigste Rapport under 5te hujus ommeldte Kanonjolle fra Christianssand er den 14de hujus velbeholden ankommen her til Bergen.

Med de her paa Stabelen satte 4 Kanonbaade har det den bedste Fremgang.

Vel falder det mig ikke vanskeligt her i Bergen at besætte disse Kanonfartøjer med brave Sømænd, der har ført Koffardiskibe, som Kommandører og Maanedslieutenanter tillige med den øvrige Bemanding; men det kunde derhos dog synes meget godt, om ikke nødvendigt, at en erfaren Søofficer kunde afsés og blive ansat i Bergens Stift at kommandere, undervise og vejlede disse civile Kommandører, hvorledes man lettest kan skade en Fjende.

De forhen af mig indmeldte Mangler ved Bergenhus Fæstningsværker ere og skal, saa vidt Tid og Omstændighederne tillader det, blive istandsat og i sin Tid, i underdanigst Følge af Deres Kongelige Højheds under 21de Januar sidstleden mig givne Befaling, blive Ingenieurdetachementet i Norge kundgjort.

Underdanigst
Hesselberg.

Bergenhus, den 4de Marts 1808.

Underdanigst Rapport!

Vel har jeg hidindtil efter min underdanigste Pligt handlet efter den strængeste Økonomi for Staten ved at indkalde den mindste Styrke af nationale Mandskaber til Stedets Forsvar med mere, Fæstningsværkerne betræffende; men da nu efter adskillige Rygter, endog fra den kommanderende General søndenfjælds, mig under Haanden er blevet sagt, at England skal have i Sinde allerførst at angribe enten Christianssand eller Bergen, bør jeg intet spare, hvad der kan styrke de herværende Forsvarsanstalter: ved at forstærke den herværende Garnison med en Nationalbataillon, at se Kanonjoller paa det hastigste bygget og istandsat samt alt, hvad der efterhaanden til det kraftigste Modværge kan synes godt og tjenligt.

Underdanigst
Hesselberg.

## C. Fra Christian August.

Christiania, den 15de December 1807.

Deres Kongelige Højhed har jeg taget mig den underdanige Frihed for nogle Dage at indrække en underdanigst Melding, som jeg, da nogle sikre Rejsende forsikrede mig, at Rejsende ingen Hindring lagdes i Vejen, lod afgaa med en saadan, og som jeg haaber vil være Deres Kongelige Højhed tilkommen nu. Jeg véd intet at tilføje de i samme indeholdte Efterretninger foruden, at man hidindtil ej hører om Rustninger eller Troppebevægelser. Korrespondenterne i Sverig ere blevne meget forsigtige, hvilket lader formode, at Posten bliver undersøgt. Fladstrandsposten bliver ude, og saaledes ere vi da fra den hele øvrige Verden næsten afskaarne.

Ved Grev Wedels fortrinlige Nidkjærhed bliver vi efter Deres Kongelige Højheds naadige Forsorg nu nogenledes provianteret. Han vedbliver med utrættelig Aktivitet at forestaa Provideringskommissionen, som besørger Imodtagelsen og Fordelingen af det oversendte, og viser saaledes sit Fædreland en udmærket Tjeneste ved hans rosværdige Iver og Opofrelse. Turde jeg ansøge Deres Kongelige Højhed for denne unge Mand om et Tegn paa Deres Tilfredshed.

Ejeren af Moss Jærnværk har, da han har hørt, at de af ham til Frederiksværn sendte Fartøjer ej hensigtsmæssig kunde anvendes til Kanonbaade, tilbuden at tage dem tilbage og i deres Sted at bygge en Kanonchaloupe, naar han erholdt Tilladelse dertil at kjøbe det fornødne Tømmer, hvilket jeg har troet at burde antage og indmelde for Deres Kongelige Højhed. Han har i dette Øjeblik gjort en Rejse til Kjøbenhavn. Over flere patriotiske Tilbud, som siden min sidste underdanigste Meldning herover ere indkomne, skal jeg med næste Post underdanigst indsende Fortegnelse. Jeg har ladet anstille Forsøg med at lade udkoge Salpeter, hvilke ere udfaldne temmelig

heldig (33 Kubikfod gav 7 à 8 Pd.), saa at jeg haaber, vi med Tiden kan erholde en Del her i Landet, men Pundet vil komme til 20 à 22 Sk.

Siden Deres Kongelige Højheds mig ved min Adjudant tilsendte Befalninger[1]) har jeg ingen videre erholdt. Ligeledes er endnu ingen af de i samme ommeldte Officerer ankomne. I Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 17de December 1807.

Underdanigst Rapport!

Siden min forrige underdanigste Rapport er følgende indberettet. Kongen af Sverig rejste forrige Tirsdag fra Gothenborg til Stockholm. En fjendtlig Eskadre skal krydse for Marstrand. Med Licencer tilbagekommende Skibe melder, at man i England var meget forlegen for flere af vores Varer, at vores Søfolk holdes yderst slet, Skibskapitajnerne erholder en engelsk Shilling daglig, Mandskabet paa Blokskibene yderst slet Kost og næsten intet at drikke, at der taltes om en Expedition til Foraaret imod Norge, hvortil 50 Skibe med Tropper, at i øvrigt den almindelige Stemning var saaledes, at man hvert Øjeblik kunde vente en Revolution. Posterne fra Fladstrand og Kjøbenhavn bliver ude; derimod ere flere af vores Proviantskibe lykkelig ankommen vester. Rejsende skal passere Sverig ubehindret. Den unge Advokat Falsen, som havde meldt sig hos Deres Kongelige Højhed, er lykkelig ankommen, ingen af de anmeldte Officerer hidindtil.

I Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 25de December 1807.

Underdanigst Rapport!

Siden den af mig indsendte underdanigste Rapport er intet forefalden, som kunde fortjene Deres Kongelige Højheds naadige Opmærksomhed. Fra Christianssand meldes, at et tilbagekommet svensk Skib, som laa i en Udhavn, formodentlig nødt til at søge samme i sidste Uvejr, havde udbredt det Rygte, at Kongen af England var død, og at Prinsen af Wales havde tiltraadt Regeringen. Jeg haaber, at Deres Kongelige Højhed vil have erholdt den Meldning, jeg for et Par Dage indsendte den ligere Vej til Kjøbenhavn. Siden de sidst underdanigst indmeldte Fladstrandsposter er ingen ankommen; vi venter paa dem med Længsel. Den nye af mig proponerede Post-

[1]) Kronprinsens Brev af 27de November i det følgende.

tur oppebies Deres Kongelige Højheds naadige Resolution. I Nabolandet er hidindtil alting rolig.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jeg vover at bringe min underdanigste Ansøgning for Ingenieurpersonalet og Arsenalbetjentene i underdanigst Erindring, anbefalende samme til naadig Bønhørelse.

I Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig
underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 29de December 1807.

Underdanigst Rapport!

Siden min sidste underdanigste Rapport er intet forefalden, som fortjente Deres Kongelige Højheds naadigste Opmærksomhed. Efterretningerne, vi erholde fra Sverig, taler ikke om Rustninger. Deputerte af de nærmeste Byer vare beordrede at indfinde sig paa de Steder, hvor Kongen opholdt sig undervejs. Disse ere givne hemmelige Avdienser. Offentlig har Kongen ytret sig for flere, at Sverig stod i bedste Forstaaelse med Rusland. I Stockholm er han bleven modtagen med Illuminationer, hvorved fortrinlig den russiske Gesandt skal have udmærket sig. Rygtet om en Rigsdag er forsvundet. Nogle Fregatter og 6 à 7 Brigger krydser i Kattegattet. Man siger, de have deres Tilflugtssted ved Marstrand. Dette er vel Grunden, hvorfor Fladstrandsposten bliver ude, som fejler i 14 Dage. Enkelte Galeaser med Levnedsmidler haver de ladet passere under den besynderlige Betingelse, given en rejsende Nordmand, at de skulde sige Regeringen her, at de lod dem passere i det Haab, at man vilde frigive det paa tvende ved Arendal forulykkede Skibe og Paketbaaden tagne Mandskab. Af første ere, som sidst anmeldt, 15 Mand deserteret og ankomne til Sverig. Mandskabet, som transporterede dem, og som ere tilbagekomne med Baaden og imodtaget Godtgjørelse af 13 Rdl. for det, de haver tabt, ere nu under Aktion. Magistraten i Strømstad har ved denne Lejlighed vist sig retfærdig og aktiv. Disse Rejsende er bleven fortalt, at 2 Fregatter, 7 Brigger krydsede med nogle Linieskibe, at der ej kunde undgaa dem noget Skib, og en Del af denne Bavardage stadfæster sig ved en af vores Postfartøjers Meldning og den af Briggen „Lougen“, som ere blevne jaget sidste Dage. Begge ere i Sikkerhed, men den første maatte anløbe Læsø med Postsækken og kunde ej komme til Fladstrand. Han er altsaa kommen tilbage foruden Breve fra Danmark. Linieskibene ere vel tilsat i Relationen; thi derom har jeg intet hørt. En engelsk Kaper har lokket vester et Par Mand om Bord og søgt at udspørge dem. Dem har man fortalt, at man havde sendt nogle Linieskibe for at tage vores to, som de lod ej at ville vide af, at de ej vare mere i Norge. Naar man tager disse Efterretninger sammen, saa kan man drage det Resultat af samme, at man vil skjule nogen Efterretning

fra Danmark for vos, da man med saa megen Omhyggelighed søger at spærre Kommunikationen. Men det maa ej være længe siden, at Rejsende fra Kjøbenhavn ere her i Landet ankomne. Under nevtralt Flag finder her formodentlig en Del Misbrug Sted; det er mig derfor meget angenem, at der just i dette Øjeblik ved i Gaar indkommen Meldning gives Anledning til at faa fat paa enkelte, og kan disse overbevises, da vil et Exempel udrette utrolig meget; men jeg ansøger underdanig om den for nylig anholdte Deres Kongelige Højheds naadigste Resolution. Jeg tager mig den underdanigste Frihed at vedlægge en Fortegnelse i Afskrift, jeg har ladet indrykke i Intelligenssedlen, end videre en Meldning, jeg med Posten i Gaar erholdt fra Oberkrigskommissær Heiss[1]). Jeg har foreløbig bevidnet Oberkrigskommissæren og Almuen Deres Kongelige Højheds naadige Tilfredshed; jeg har tilladt mig at love dem, at Baadene skulde erholde Sognenes Navne, men haaber at bevirke den nødvendige Forandring i Bygningsmaaden. Jeg har ladet indrykke i Intelligenssedlen en Opfordring til Kaperes Udrustning, som jeg haaber vil finde Deres Kongelige Højheds naadigste Bifald og ej vil være uden Virkning. Maatte jeg være saa lykkelig oftere og snart at erholde Deres Kongelige Højheds Befalinger.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

10. 26. 6. 8. 32. 34. 26. 30. o. s. v.[2])

Christiania, den 1ste Januar 1808.

Underdanigst Rapport!

Siden det sidste af mig underdanigst indmeldte har jeg erholdt Deres Kongelige Højheds naadigste Befalninger af 12te og 22de f. M. Det deri indeholdte skal underdanigst blive efterlevet, og med næste Post videre indsendes underdanigst Melding. Den befalede Etat over de til Foraaret behøvende Søofficerer ser jeg mig først i Stand efter Kommandør L. Fiskers Tilbagekomst om nogle faa Dage at indsende; den vil bevise, at der ingen Overflødighed paa Søofficerer og Kadetter her haves, og at de havende for det meste vil uomgængelig være fornøden til de færdig værende og blivende Kanonfartøjer og til de tvende Batterier i Langesunds- og Drammens-Fjorden. Maanedslieute-

---

[1]) C. O. Heiss, Land- og Søkrigskommissær i det Vesterlenske. [2]) 18 Linier Talskrift, der udlagt siger: Jeg haaber, at Meldingerne med Lieutenant Lütken og A. Iversen ere ankomne. Rygtet haves, at de svenske Tropper skulle samles til i Marts. Magasiner anlægges ej. Manglen er overalt ved Grænsen meget stor. Et Brev fra Generalpostamtet af 15de denne Maaned erholdt vi fra Frederiksstad med sidste Post. Vejen over Carlstad norden om er vel sikrest til Expres. Vedbliver Blokaden, maa Posten gaa fra Christianssand vester paa Jylland. Even meldes, at Rygtet fornyes om en Rigsdags Holdelse i næste Maaned.

nanterne fra Koffardifarten ere alle blevne forafskedigede; det var at misforstaa Deres Kongelige Højheds naadige Hensigt at blotte sig for Officerer saaledes, at Fartøjerne og de tvende Batterier maatte anfortros uerfarne og utilforladelige Anførere. Jeg vover altsaa at tilbageholde de, som jeg efter ovenmeldte indsendende Etat uomgængelig behøver.

Af de Officerer, som har været kommanderet til Danmark, fejler endnu her, som ej er ankommen: Oberst Staffeldt[1]), Major Nielson[2]), alle af Infanteriregimenterne, begge af smaalenske Dragon-, én af oplandske Dragonregiment. I Juledagene er Kattegattet blevet forurolíget af mange Krydsere; man siger 2 à 3 Fregatter, 5 à 6 Kuttere; af 2 Linieskibe er der bleven talt, men dette er vel bleven tilføjet, da man ej har set dem. Dette har sandsynligt været de, som haver lagt ved Marstrand. Den om dette indmeldte Efterretning, nemlig at de engelske Varer transporteres fra Gothenborg til Marstrand, at den engelske Eskadres Bestemmelse var at forsikre sig denne Havn i alt Fald, blev indmeldt som vist. Nu høres, at der meget tales derom i Sverig, men at det ej er sket; flere af de norske Skibe ere af disse Krydsere prajede, men frigivne; de have tillige medgivet dem en aaben Seddel, at Skibet kunde passere, og at de formodede, at vedkommende Kjøbmand vilde bevise sig taknemmelig ved at bevirke hos Regeringen, at lige saa mange engelske Fanger bleve frigivne. De senere 26de og 27de fra Fladstrand afgaaede Fartøjer have intet mødt af Fjenden, ej heller set fjendtlige Skibe.

Fra Fladstrand meldes ved Skippere, at Skagens Fyr er tændt, samt hvilken Grund man angav til denne Foranstaltning.

Rygtet om i Sverig holdende Rigsdag fornyes.

Skipperefterretninger, som fortjene Tro, da flere fra den Egn kommende, en efter den anden, stemmer overens, er, at Kongen af England var død den 12te f. M., at en Rebellion var udbrudt i Irland, og mange Tropper der hen beordret. Maatte Himlen i det tilkommende Aar skjænke Deres Kongelige Højhed og Fædrelandet den Held, hvilket vi alle ønsker. Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

10. 26. 6. 9. 26. 20. 2. 30. o. s. v.[3])

Christiania, den 2den Januar 1808.

Underdanigst Rapport!

I Gaar har jeg underdanigst indmeldt at have modtaget Deres Kongelige Højheds naadige Befalning af f. M. Siden har jeg erholdt

---

[1]) Se III, S 108, Noten. [2]) Peter Nielson, Major og Chef for det gevorbne Kompagni i aggerhusiske Dragonregiment. [3]) 21 Linier Talskrift, der udlagt siger: Jeg sender i Morgen en til Marstrand, Gothenborg og der fra til Deres

følgende nøjere Underretning. I de senere Dage fandtes intet Proviantskib paa de anmeldte tvende Steder, og vores ankomne Proviantskibe havde ikke set eller mødt noget af de fjendtlige Skibe, hvoraf det i Juledagene vrimlede i Kattegat; man siger 2 Fregatter og 7 Brigger. Man talte om en stærk Kanonade i 2 Dage nordost for den svenske Val; sandsynligst Fregatten „Freya", som kom tilbage for faa Dage med Konvoj. Et Rygte gik i Sverig, at Kongen var i Haga; nogle sagde, Russerne vare alt indrykkede i Finland, andre, at en Sammenkomst skulde finde Sted mellem ham og Kejser Alexander i Gaar i Åbo. Nogle Proviantskibe have medbragt en Del Strømper for Armeen. Man siger, at Skagens Fyr er bleven tændt, men man véd ikke af hvem og hvorfor. Om Rygter vover jeg ej at underholde Deres Kongelige Højhed. Jeg beder underdanigst om en naadig Resolution over min om Armeens Montering indsendte Beretning; deslige om en snarest mulig om det i Efterskriften indeholdte.

Deres Kongelige Højhed tilgiver naadigst denne saa flygtig skrevne Rapport, men den Lejlighed, sig tilbyder, og som jeg hastig maa benytte, lader mig haabe naadigst at maatte blive undskyldt.

Bilagene — — —[1]) tør jeg vove at anbefale Deres Kongelige Højheds Naade til allernaadigst Bønhørelse.[2])

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Major Hiermann[3]) ist unbeleidigt und undurchsucht durch Schweden angekommen.

Christiania, den 10de Januar 1808.

Underdanigst Rapport!

Til Deres Kongelige Højhed har jeg underdanigst at indmelde, at Linieskibet „Christian Frederik" her i Frederiksværn er ankommet

---

Kongelige Højhed med en sifreret Rapport, som skal, om muligt, medbringe Efterretning om den fjendtlige Eskadre m. v. Fangetransporten [d. e. engelske Søfolk, tagne paa engelske Koffardifarere, hvilke man paatænkte at sende til Jylland] er mulig afgaaet, da jeg erholdt ommeldte Efterretninger allerførst i Dag; men paa ommeldte har jeg befalet den udsat i Dag, indtil jeg erholder Deres Kongelige Højheds bestemte Befaling. Det foregives, at de skulde til Broarbejde. Manglen paa Fourage, Krudt og Officerer bringer jeg underdanigst i Erindring. Fortrinlig den første behøver her hastigst Foranstaltning, naar endnu noget skal findes og erholdes. [1]) Nogle Andragender, der kortelig omtales. [2]) Dette Brev er bragt af den i Rapporten af 1ste Januar nævnte Mand, der ogsaa bragte en sifreret Rapport, som lyder saaledes: Overbringeren af dette bringer sikker Efterretning fra Marstrand og Gothenborg, om Linieskibe der forefindes. Fangetransporten er i Bergen; men den bliver der indtil videre, da Fjenden synes at have Efterretning eller vise Lyst til at faa dem fri eller at gjøre Farvandet rent. I det mindste er Ordren given, naar bare den ej er kommen for silde, da Efterretningen indløb, efter at Ordren var afgaaet. Hvad fortrinlig mangler her, er Krudt, Officerer og Fourage. Naar for det sidste ej snarest føjes Foranstaltninger her i Landet, saa mangler den aldeles. [3]) O. C. Hiermann, Bataillonskommandør i søndenfjældske Infanteriregiment.

med 2 Skibe, ladet med Munderingssorter m. m., og at den medgivne Sum er bleven afleveret. Efterretningerne fra Naboriget vil Deres Kongelige Højhed have modtaget. De seneste siger, at de skal have erklæret sig for vores Parti, og at Englænderne i Hast havde maattet forlade Stockholm. Denne Efterretning skal med Posten være kommen til Carlstad og der opvakt almindelig Glæde. Hvad, som endnu hidindtil gjør dette usikker, er, at man ingen Agent-Efterretninger har fra Gothenborg. De fjendtlige Skibe laa i god Behold i denne og Marstrands Udhavne, og paa denne Grund har „Christian Frederik" ej set nogen paa Vejen. Briggen „Lougen" er forenet med ham. At Kongen af Sverig ej har haft Hensigten og ikkuns tvungen har fratraadt det engelske Parti, beviser den Umage, man i de senere Tider har gjort sig for at stemme Almuen, som man har søgt at indbilde i Skaane, Halland og det indre til Jemteland og Vermeland, at vores Flaade havde været under Rustning, havde været bestemt at konvojere en fransk Armé til Sverig, og at i Følge heraf Røveren var deres Skytsengel. Om endskjønt det er sandsynligt, vil det dog være vanskeligt at bevise, at disse Machinationer er sket paa højere Befaling. Men saa let de ere at gjendrive og at bevise deres Usandhed og Absurditet, saa har de dog ej fejlet at gjøre Indtryk paa Almuen. Levanger-Markedet var lidet besøgt, da man havde tilføjet den Løgn, at svenske Rejsende her var bleven arresterede. Endelig fattede de mere Tiltro, da man beviste dem Urigtigheden og det inkonsekvente i de udspredte Rygter, og besøgte det ommeldte Marked. Det bliver endelig Tid, at det Tilhold, Røveren har under den svenske Val, ophører. Ikkuns dette gjør det muligt for dem at forurolige Kattegattet i denne Tid af Aaret.

I Følge Deres Kongelige Højheds naadige Befalning vedlægges herved underdanigst den mig af Kommandør Lorenz Fisker indgivne Fordelingsliste. Jeg vover at tilføje en af ham vedlagt Meldning, da den indeholder Bevis paa min sidste underdanigste Rapports Sandfærdighed og de Grunde, som have ladet mig vove at oppebie Deres Kongelige Højheds nærmere Befalning, forinden jeg afsender de herværende og anvendte Kadetter. Listen vil vise, at der er saa mange permitteret hjem, som Tjenesten for Øjeblikket tillod, at der langtfra er tilstrækkeligt Antal til at kommandere de brugende Kanonfartøjer, at med de meget faa Søofficerer, som vilde blive tilbage, naar alle Maanedslieutenanter og Kadetter skulde afgaa, ingen tilfredsstillende Effekt vilde kunne ventes af den til de norske Kysters Forsvar saa vigtige Flottille. Disse Grunde, min Stilling og den Betragtning, at disse Kadetter, naar de nu blive nedsendt, ej vilde være i Stand til at være tidlig nok tilbage for at være til rette Tid igjen tilstede, haaber jeg og beder underdanigst at maatte tjene mig til Undskyldning. Afskrift af denne og flere af Kommandøren til mig indgivne Rapporter og Forestillinger bliver af Kommandør Fisker — Etaten af det til Flotillen og de to Batterier ved Svelvig og Brevig næste Aar behøvende Mandskab — af mig i Dag afsendt til det kongelige Admiralitetskollegium. Disse, som oven meldt, med Søartillerister

besatte Batterier kan med den Deres Kongelige Højhed bekjendte Mangel ej vel afløses af Landetaten; men naar ikkuns 50 Mand under en Maanedslieutenant med en liden Bedækning af Infanteri forbliver paa hvert Batteri, saa kan en Officer af Landetaten beholde Kommandoen over det ene Batteri, og den øvrige fornødne Besætning gjærne tages af Kystværnet. Kystværns Inddeling bruger en Forbedring. De Rapporter, som dertil ere nødvendige, kommer noget langsomt ind; dog maa denne Sag snart være bragt i Orden. Det af Generalavditør Sommerhjelm [1]) udarbejdede og ad interim fastslaaede Reglement for Kystværnet, Signalsystemet for samme af Kommandør Fisker, Instruktionen for Anførerne og Skemaet til en kvartaliter indsendende Rapport, udarbejdet af undertegnede, skal med næste [Post] underdanigst oversendes.

Kommandør Fisker har ytret det Ønske at se Vallø Saltværk forsynet med nogle svære Kanoner, som kan betjenes af de paa Værket værende Arbejdere. Jeg skal lade denne Idé nøjere undersøge ved en duelig Officer. Kanonerne kan faas hensigtsmæssig til dette Øjemed fra Frederiksværn. At sikre Værket for alvorligt Angreb vil næppe kunne erholdes, men det kan være hensigtsmæssig som Appui og Tilflugtssted for Flotillen. Af lignende Hensyn vil Batterier ved Torgauten ved Indløbet til Frederiksstad og ved Svalerødkilen for Indløbet til Svalerødkilen og Svinesund være hensigtsmæssig og nødvendig. Jeg har ladet anstille nødvendige Undersøgelser og forfærdige Situationskort, og jeg skal paa en Rejse, som jeg paa flere herefter anførende Grunde i et Par Dage agter at foretage, nøjere undersøge og bestemme disse Anlæg. Men en vigtig Mangel er den af alt, nemlig Kanoner, Ammunition m. v. Efter de Fortegnelser, Deres Kongelige Højhed er overrækket, vil De naadigst se, hvor ubetydeligt det Forraad af Kanoner af til Strandbatterier hensigtsmæssig Kaliber er, vi besidder. Jeg antager som en Grundsætning, at Strandbatterier ej maa være besat med mindre Kanoner end 18pundige (naar man ej har større, maa man behjælpe sig; men ingen afgjørende Virkning maa da kunne ventes). De evens omtalte Strandbatterier, de saa meget vigtige ved Centralpunktet, Aggershus, hvis Tilgange ikke kan forsvares ved Landbatterier, ikkuns ved Skjærgaardsflotillen, og hvis saa væsentlige Sikkerhed udfordrer et kraftfuldt direkte Forsvar, behøver tilsammen 50; naar de andre for de nødvendigste Strandbatterier medberegnes, 80 à 100 Kanoner, for det mindste 18pundige. Den ringe Beholdning af det i Forraad havende formindskes endda ved nogle fra Agerøen tilbagebragte og næsten ved Rust uduelige Kanoner. For at tilvejebringe disse ønsker jeg, at Deres Kongelige Højhed naadigst tillader, at naar de for Søetaten nødvendigste Kanoner ere støbte, der da maa støbes 50 à 60 Kanoner af 18pundige, efter en af Artilleribrigaden til Værket givende Tegning, for Landetaten. Jeg tillader mig, i den Overbevisning om dette Skytses Vig-

[1]) M. O. L. Sommerhjelm, Deputeret i norske Generalitets- og Kommissariatskollegium.

tighed og Nødvendighed, foreløbig at lade gjøre. Foranstaltninger til Affutager og Slæder, da jeg antager det til Grundsætning, at alle Strandbatterierne maa skyde over Bænk og altsaa saa meget mulig forsynes med sidste. Jeg beder tillige om naadig Tilladelse at maatte efterhaanden lade disse Batterier forsyne med Ovne, som jeg haaber vilde kunne opføres af Graasten. Hvad Ammunitionen betræffer, da vil Kugler gjøre den mindre, men Krudt den større Vanskelighed. Om endskjønt Krudtmøllen i Kongsberg er erholdt i Gang, og i dette Øjeblik 80 Centner ligge færdige til Transport, er desuagtet Mangel paa Krudt. Jeg har altsaa forsøgt alt mulig for at tilvejebringe den til den for Haanden [værende] Salpeter fornødne Svovl. Jeg har paa samme Vis søgt at erholde Krudt; om mine Bestræbelser lykkes, kan jeg ej bestemme, og derfor ønsker jeg, at en Kvantitet maatte opsendes. Men for at skaffe os de fornødne Midler i Landet selv har jeg ladet anstille Prøver med at fabrikere Salpeter og, da disse lykkedes, ladet forfatte et Skrift af en herværende Chemicus, Apotheker Maschmann, (som underdanigst vedlægges) og ladet paa egen Bekostning trykke 1400 Exemplarer til Uddeling samt foreslaaet i en Forestilling, som ligeledes vedlægges, Regeringskommissionen nogle Grundsætninger til Opmuntring og Kontrol af Leverancen, som ere vedtagne, saa at jeg haaber, at denne vigtige Artikel for Fremtiden, foruden noget Offer (da Almuen derved kan have Dagløn), som jeg med Sikkerhed haaber, vil kunne erholdes her i Landet selv. For at erholde Svovl, hvoraf her i Landet hidindtil ej findes nogen Anledning, har den fortjente Assessor Henckel[1]) i Kongsberg indgivet vedlagte Ansøgning, hvorom jeg for at vinde Tid har indfordret Bergamtets fordelagtige Erklæring, som ligeledes vedlægges. Paa de meget fordelagtige Vilkaar, Supplikanten tilbyder, og da han vil være i Stand til at stille den fornødne Kavtion, tør jeg haabe, at denne, en for Landet særdeles vigtig Gjenstand betræffende, Ansøgning maa vinde allernaadigst Bønhørelse. Saaledes haaber jeg da, at se næste Høst de nødvendigste Artikler til Krudtfabrikationen vil være at frembringe her i Landet — at sørge til den Tid, dertil har jeg søgt at anvende alt —, og da vil ved det manglende Materiel alle Krudtmøller kunne sættes i Arbejde for den kongelige Tjeneste. Svovlen bliver i øvrigt meget dyr. Jeg har maattet betale de sidste 20 Centner med 22 Rdlr. pr. Centner. En vigtigere Artikel, som ej her er at erholde, er Bly. Jeg skal i disse Dage lade undersøge den her i Brug værende, men nedlagte Blymine; men skulde Resultatet, som jeg frygter, ej svare til min Forventning, da maa jeg i Tide sætte Kirketagene i Rekvisition. Jeg har ladet anstille Forsøg med Musketkugler af Jern, men om Resultatet ser jeg mig hidindtil ej i Stand at give en fuldstændig Rapport. For at afhjælpe Manglen paa Flintesten har jeg ansøgt Lieutenant Henne[2]) at oversende en Del raa Flintesten med Skibenes Baglast, at nedsende en Mand, som forstod

---

[1]) O. Henckel, Assessor i Oberbergamtet, ønskede at anlægge et Svovl- og Vitriolværk. [2]) C. H. Henne, Premierlieutenant i Flaaden.

at slaa dem, da jeg da agter at lade dem forarbejde af Slaverne. I Henseende til den af Herr Mariboe foreslaaede Klædefabrik ønskede jeg at være saa lykkelig, saa snart som mulig at kunne erholde Deres Kongelige Højheds naadige Resolution, da, i Fald den ej skulde finde Approbation jeg skal indgive videre Forestilling. I Henseende til Geværfabrikken, da ønsker jeg, at Hovedleverancen maatte bestaa af i Landet fabrikerede Rifler af liden Kaliber, mindre Vægt, men væsentligere Nytte. For det mindste ønsker jeg, at alle Jægere og Skarpskytter i det mindste maatte forsynes med disse smaa Kugler, men sikkert, skydende Løb. Maatte jeg, som jeg haaber, være saa lykkelig, at disse mine ufuldkomne Bestræbelser vinder Deres Kongelige Højheds lønnende Bifald, da ansøger jeg underdanigst, at Apotheker Maschmann, en temmelig velhavende, ej med en Present af Penge tjent Mand, maatte for hans beviste Aktivitet og Nidkjærhed tilstaas en Present som Bevis paa Deres Kongelige Højheds naadige Bifald og Tilfredshed.

Endskjønt jeg nu begynder at tro, at Fouragen ej mere vil bruges her i Landet, har jeg foreslaaet Regeringskommissionen, at under Paaskud af private Spekulationer maatte søges under Haanden Forraad opkjøbt i de paa denne Artikel rigere Fjældtrakter; men da dette vel ej vil være tilstrækkelig i de Egne, hvor det kan taales, det anordningsmæssige Kvantum eller en Del deraf maatte holdes parat. Denne Sag er endnu under Ventilation; Resultatet skal indberettes. Men naar det endog uden Indskrænkning kunde udføres, vilde det sandsynlig ikkuns være tilstrækkelig for nogle Ugers Behøvende; man blev altsaa nødt til at skride endelig til Rekvisition, et Middel, som vilde have de sørgeligste Følger. Jeg ansøger derfor, at Forraadene i Jylland bliver staaende parat, for i saa Fald at kunne overføre samme og dermed til Dels at kunne erstatte det, de ved Grænsen beliggende mest trængende Gaarde er frataget. Jeg indsér, at det vilde blive en uforholdsmæssig og altfor betydelig Udgift for Statskassen, naar man vilde foruden den yderste Nød overbringe Fouragen, hvis Pris vil komme til 30 à 40 Rdl. pr. Skippund. Halm vilde derimod meget godt lønne sig. Høet er imidlertid Hovedsagen; den norske Hest kan, som Erfaringen lærer, ikkuns efterhaanden vænnes til en anden eller den danske Fodringsmaade. Anvendes denne Forandring uden Forberedelse pludselig, da er Hesten i de første 8 Dage utjenstdygtig.

Jeg gaar over til Deres Kongelige Højheds mig ved Oberst Staffeldt og Lieutenant Abelsted[1]) tilmeldte naadigste Befalinger, for saa vidt de i samme ommeldte Gjenstande ej alt ere i denne underdanigste Melding besvaret. Deres Kongelige Højhed har jeg taget mig den Frihed at melde, at et under Bygning værende Skib i Bergen, som man holdt tjenlig til en Kutterbrig, var tilbudet den kongelige Tjeneste. Jeg maa aldeles bifalde, og det har altid været min Formening, Deres Kongelige Højheds

---

[1]) Sandsynligvis Hans Abelsted, Premierlieutenant i aggerhusiske Dragonregiment.

naadige Ytring, at det almindeligt er uhensigtsmæssig og at bortødsle Penge, naar Kjøbmandsskibe udrustes til Krydsere og Blokskibe. Jeg har altsaa ej udtrykket mig rigtig i oven meldte Melding, hvilket jeg underdanigst ansøger om at maatte blive tilgivet. Men jeg frafalder endog gjærne oven meldte Idé, naar jeg ikkuns maa beholde Briggen „Lougen". Da vi, som Deres Kongelige Højhed naadigst vil erfare af Kommandør Fiskers Melding til Admiralitetskollegiet, ikkuns egentlig haver en eneste duelig Skibsbygmester, Paaske, som paa ingen Maade kan undværes. Trondhjem og Bergens By haver desuden sammenskudt betydelige Summer til Kanonbaade. Jeg maa derfor underdanigst ansøge, at de dertil fornødne Officerer og Bygmestre maa der hen opsendes fra Danmark, da de her aldeles ikke kan undværes, naar vi skal se vos i Stand at udføre det vos resterende Arbejde og opfylde Deres Kongelige Højheds naadige Forventning. Oven anførte Meldinger bevise dette, og det er i min Stilling min Pligt at forestille det Deres Kongelige Højhed til naadig Betragtning. Deres Kongelige Højheds Ønske, at opmuntre Kjøbmændene i Bergen og Trondhjem at indføre Korn fra Archangel, var af Regeringskommissionen alt efterlevet. Det er nu paa ny blevet bragt i Erindring.

De permitterede ere blevne beordrede atter at være den 1ste Marts i Garnisonen; 1ste Maj var altsaa en Fejlskrivelse, jeg beder naadigst undskylde. Jeg kunde maaske i nogle Uger udsætte det for enkelte Punkter; men da jeg maa formode, at Fjenden vil kunne aabne Campagnen lige saa tidlig som i Aaret 1801, da det er sandsynligt, at naar Sverig erklærer sig imod ham, han vil begynde med at søge at forskaffe sig Kommunikationspunkter her og paa den svenske Kyst, saa har jeg troet ej længere at turde udsætte Samlingen. Her, i Drammen o. s. v. kunde derimod Samlingen muligvis noget udsættes. Jeg forventer herom Deres Kongelige Højheds naadigste Resolution. Objektet for Fjenden vil sandsynligvis være Carlskrona og Kronstadt. Oven meldte Mesure synes mig derfor at være mere end sandsynlig. Den kongelige Plakat om Rekruteringen er bleven Generalkommandoen, Generalitetet og Embedsmændene tilsendt. Det har været nødvendigt endnu at lade trykke en Del Exemplarer. Nogle Bestemmelser til en nøjere Kontrols Overholdelse ansér jeg for uomgængelig nødvendig. Jeg skal ventilere Sagen med Generalitetet og da indberette Resultatet til Deres Kongelige Højhed.

For den Naade, Deres Kongelige Højhed haver bevist Tøjhuslieutenanterne og Ingenieurofficererne, aflægger jeg min underdanigste Taksigelse. Jeg vover til samme Naade at bringe Kommissariatets og Tøjhusenes Personale i naadigst Erindring.

Vores besynderlige Stilling med Sverig og den saa usædvanlig milde Vinter har nødt mig til at lade forblive de i Frederiksværn liggende Kanonfartøjer mobil. De skal desarmeres, saa snart Omstændighederne og Aarsens Tid det tillader, hvilket, som jeg tør haabe, vil finde Deres Kongel. Højheds naadige Bifald. Briggen „Lougen" er, som ommeldt, forenet og staar under Kapitajn Jessen. Der skal sørges for, at de paa Kysten kan erholde, naar de anduve en Havn,

de fornødne Efterretninger. Hvad Deres Kongelige Højheds naadige Ytring om Kommandørkapitajn Sneedorff betræffer, da er det min Pligt at fornye min underdanigste Melding, at, dersom han ej var heldig, Skæbnen var uretfærdig, thi paa Nidkjærhed og Aktivitet har det ikke fejlet.

Paa de oven anførte Grunde, den særdeles milde Vinter og „Christian Frederiks" Bestemmelse haaber jeg, at Deres Kongelige Højhed naadigt bifalder, at Færder Fyr vedbliver tændt indtil videre.

Skulde Vinteren eller Fjendens Stilling gjøre det nødvendigt, da er her føjet Foranstaltning, og Lieutenant Henne derom bleven anmodet, at Posten kan gaa fra Christianssand til Nordstrand i Jylland, hvilket ligeledes, som jeg haaber, finder naadig Bifald. Den anden Posttur til Issefjorden vil indtil videre, ved den af Deres Kongelige Højhed givne naadige Tilladelse, ej mere være nødvendig.

Paketbaaden bliver taxeret, og naar Forretningen er afholdt, da skal til disse, som til de Lodser, der haver bjærget Kanonbaadene, den af Deres Kongelige Højhed naadig tilstaaede Douceur udbetales. „Holbæk" er armeret og i Vandet. Maatte, ved Navnenes Bestemmelse paa de norske Byer og de oven meldte 6 Sogne i Christianssand Stift naadigst tages Hensyn.

Kanonfartøjernes Bygning er i ønskelig Gang. Kanonstøbningen kan, som jeg haaber, begynde i Laurvig til Enden af denne, i Moss i de første Dage af næste Maaned. Prøven kan da følge et Par Dage derpaa. Haubitserne støbes paa Frøland og Bærum, Kugler paa Frølandsværket.

I Kollegialtidenden er Kapitajn Haffner[1]) ved norske Artilleribrigade, i Parolbefalingen Kapitajn Stabell[2]) benævnet at være avanceret til Majorer. Men jeg har hidindtil ej erholdt videre Kommunikation. Maatte det være mig tilladt at tilkjendegive disse udmærkede Officerer Deres Avancement og Anciennitet.

Ti Dages Rapporten af den søndenfjældske Generalkommando følger underdanigst vedlagt.

Deres Kongelige Højheds særdeles Naade anbefaler sig

underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 15de Januar 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Højhed vil, haaber jeg, nu ved en Rejsende have erholdt de sidst ommeldte Efterretninger fra de svenske Havne. Siden den Tid har intet forandret sig der, men fra alle Grænseprovinser høres det Rygte, at det selv har staaet i de svenske Aviser, at Sverig traadte over til vores Parti. Derimod siger andre Meldninger, at Kongen blev fast ved sin Beslutning. Saa meget forsikrer Rejsende

---

[1]) Johan Frederik Wilhelm Haffner, Broder til Wolfgang og Wenzel Haffner.

[2]) F. V. B. Stabell i norske Jægerkorps.

som vist, at en engelsk Fregat eller Kutter skal være tagen under Beslag i Gothenborg, fordi den vilde presse Matroser. Lieutenant Abelsted, Ritmester Storm[1]) og Kjøbmand Aal ere ankomne. Efterretningerne, at de Engelske haver komplotteret mod Kejser Alexanders Liv, have af vores selv ranzionerte fortalt at have været offentlig paa Lloyds Kaffehus. Efterretningen om Varerne er altfor infernalisk, for at den for de meste vilde være troværdig, og jeg frygter, at sammes Bekjendtbliven paa en officiel Vej vilde gjøre ingen Nytte; havde vi ej alt tilstrækkelig Grund til at være forbitret imod disse Røvere, vi vilde sikker finde Anledning nok i dette Aar. Thi ved Kystens Længde vil Skjærgaardsflaaden ej ville kunne tilstrækkelig sikre den, meget aldeles overlades til Kystværnet og Borgervæbningen, og saaledes meget sættes i Vove. Fjendens Operationsobjekt er upaatvivlelig det her under anførte, dernæst et Ødelæggelsesfelttog, og der er flere Steder meget exponeret. 22. 34. 10. 26. 28. 11. o. s. v.[2])

Vanskeligheden ved Udførelsen kommer vel ej i Betragtning ved Betragtningen af Fordelen, naar den lykkes. I den uvisse Stilling, i hvilken vi befinder vos, tilgiver Deres Kongel. Højhed, at jeg har maattet chiffrere adskilligt i den Meldning. At de sidst oversendte chiffrerede Meldninger ej have været tydelige, maa hidrøre fra Skrivfejl, om endskjønt jeg selv dikterer Chiffren og to Gange lader efterse samme. Var Fejlen i Chiffren, da vilde den ved Tallene brugte Orden snart vise den — — — — —.[3])

I Begreb med at lade eftersøge i Hadeland, erfarer jeg, at en meget righaltig Blymine siges for nylig opdaget ved Kongsberg. Jeg har strax ladet efterforske og indmelder Resultatet til Deres Kongel. Højhed. Af S-Krudt har jeg erholdt Prøver, men det bliver saa dyrt som vanskeligt at erholde. Af en her ved Byen beliggende Krudtmølle haaber jeg at kunne erholde en liden Kvantitet meget godt Krudt, men til 40 Rdl. Centneret. At erholde Svovl er meget vanskelig, og jeg frygter derfor ej at kunne holde Krudtmøllen i Gang hele Sommeren. Jeg anbefaler om saa mere den for nylig af Assessor Henckel indgivne Ansøgning til Deres Kongelige Højhed. De herværende Krudtmøller giver liden Ressource ved Mangel paa Materialet; den ved Bergen skal staa. Ved Grubernes Drift og til andre

[1]) O. F. Storm af smaalenske Dragonregiment. [2]) 18 Linier Talskrift, der siger: Objekter ere Bergen, Christianssand, Christiania. Det ene ved Næsset og Jæderens saa aabne Kyster, foruden Soutien fra vor Flotille, uden svære Kanoner og Krudt. Det andet, da man ej kan detachere der hen med Hensyn til vor Styrke, Tidsspilden, og da det er Kommunikationspunkt for Fjenden. Det tredje, Christiania, da Passet ved Drøbak udfordrer 72 og flere Kanoner. Jeg har alt anvendt 11 af de 18pundige at disponere over. Her have Strandbatterierne ikkun kunnet besættes med 12pundige foruden Ovne. [3]) Her anføres noget om Tydningen af hans Sifferskrift, der stadig voldte Kommandokontoret i Kjøbenhavn Vanskelighed. Det lykkedes dog, trods alt, ikke at bringe Kommandokontoret til fuld Forstaaelse af hans Talskrift. De Tydninger, som findes i Arkiverne, indeholde adskillige Fejl, naar de sammenlignes med de her i „Meddelelserne“ givne, som ere udførte i Redaktionen og ere paalidelige.

Næringsveje, som ej kan undværes, bruges desuden et betydeligt Kvantum. Men haver vi først vunden saa meget, at Salpeter- og Svovlfabrikationen henimod Efteraaret kommer i Gang, da haaber jeg, at Norge ej herefter skal lide ved Mangel paa Krudt. Masovnene ere i de sidste Dage af forrige og første af denne Maaned bleven tændte, saa at jeg fra begge Værker kan vente Kanoner til de første Dage af næste Maaned; men jeg fornyer min underdanigste Begjæring, at naar de for Søetaten nødvendige ere støbte, da maatte støbes et passende Antal for Landetaten. Fra Bergen meldes, at en betydelig Sum og Kvantum Materialier er samlet til Kanonjoller, som kan bygges der af en meget habil Skibsbygmester, Rolfsen. Jeg lader strax afsende Tegninger og Fortegnelser over det nødvendige Tømmer og vover at lade desuden bygge 4 Joller mere for denne By. Det øvrige, denne Sag angaaende, er indmeldt til Deres Kongel. Højhed og anbefales Deres naadige Opmærksomhed.

Ved det ridende og andre Batteriers Brug i forrige Sommer har jeg overbevist mig paa ny af den uhensigtsmæssige Maade, paa hvilken Ammunitionskarrerne ere bespændte. Næsten alle Trainheste ere brudte, om endskjønt intet i Tjenesten var forsømt. Paa denne Grund har jeg vovet at lade Ammunitionskarrerne til 3 Batterier indrette saaledes, at begge Hestene gaa ved Siden af hverandre, foruden at indtage en større Bredde end før, en ubetydelig Udgift af noget over 10 Rdl. for hver Karre, som rigelig vil betale sig ved Hestenes Konservation, og derfor turde jeg tillidsfuld haabe, at den vil finde Deres Kongelige Højheds Approbation. Ligeledes ansøger jeg underdanigst om Deres Kongelige Højheds naadige Avtorisation for 30 Rdl., jeg har bevilget Major Hals for hans ved det farlige og møjsommelige Arbejde af Agerøens Demolering hafte Bekostninger, og endelig for en Ration, jeg har tilstaaet Major Seyersted. Af Felttourniquets, hvoraf der ikkuns findes 1300 for hele Armeen paa Arsenalet, har jeg ladet bestille for det første 1500 Stykker, som her erholdes meget vel konditioneret for 32 Sk. Stykket, hvoraf 800 er bestemt for Skjærgaardsflotillen; men vi behøver her til Søndenfjælds, naar der regnes for hver Underofficer og hver 4de eller 5te Mand, en 7 à 800 Stykker. Jeg anbefaler denne Udgift til Deres Kongelige Højheds naadigste Approbation. Skjærgaardsflotillen mangler aldeles Kirurger; ved den almindelige Mangel paa disse Subjekter kan disse ej afsés af Landetaten; jeg maa derfor underdanigst ansøge, at tvende duelige Kirurger i det mindste, nemlig for hver Division én, som det mindste uomgængelig nødvendige Tal til Mandskabets Behandling paa Fartøjerne, maatte blive opsendt.

Ved Søofficerernes forøgede Forretninger, fortrinlig ved Bygningen af Kanonbaade, ved det derved forøgede Regnskab og Ansvar, ved de dem paaliggende Pligter, som oftere nøder dem til at være fraværende og udfordrer al deres Tids Anvendelse, bliver tvende duelige Regnskabsføreres Opsendelse for hvert Værft, nemlig Christianssand og Frederiksværn, saare nødvendig. Jeg formoder, at disse i Kjøbenhavn ere lette at finde, hvortil her findes aldeles ingen Anledning,

og beder Deres Kongelige Højhed som et Naadesbevis, at dette maatte naadigst bevilges.

Skibet „Christian Frederik" er afsejlet til sin Bestemmelse med Briggen „Lougen" og Briggen „Johannes", som transporterer 50 Fanger. En engelsk Konvoj er i forrige Uge afgaaet fra Sverig. Den konvojerende Fregat har jaget længe efter en af vores Kapere, som maatte flygte til Frederiksværn. Der er gjort al mulig Foranstaltning for, at vores Orlogsskib paa Turen kan erholde sikker Efterretning. Fladstrandsposten bliver ude; vi haver ingen siden Nytaarsdag. En meget mistænkelig Person er bleven her arresteret og sidder paa Aggershus Fæstning; han er arresteret i Christianssand, hvor hen han var kommanderet fra Sverig. Der er stærk Formodning, at denne angivelige Amerikaner er en vis engelsk Officer; overalt er hans Sag saa mislig, at naar han ej falder i militære Rettens Hænder, han da sandsynlig dog vil blive en Fangen, saa længe Krigen varer. Jeg ansøger i al Fald om Tilladelse, naar det skulde blive nødvendig, at anordne en Oberkrigskommission til Sagens Undersøgelse og Paakjendelse. Skibene, som fulgte „Christian Frederik", have medbragt Overmundering for de nordenfjældske, men faa eller ingen Overmundering for de søndenfjældske, hvoraf nogle Regimenter haver til gode fra forrige, andre skulde mundere i Aar. De søndenfjældske Tropper, hvoraf flere ere blevne anvendte, have ogsaa mere slidt paa disse, end de til Dels nærmere ved Garnisonen værende nordenfjældske; jeg maa derfor hjærtelig ønske at erholde Overmunderingen for de søndenfjældske Tropper snarest mulig opsendt, og skulde jeg ikke være saa lykkelig, da ser jeg mig nødt til at gribe til oven meldte, desuden vanskelig at transporterende Beholdning, hvortil jeg udbeder mig Deres Kongelige Højheds Beskyttelse.

Atter er jeg saa lykkelig at kunne indmelde til Deres Kongelige Højhed følgende patriotiske Bidrag:

| | |
|---|---|
| Niels Anker & Co. til norske Kanonbaades Bygning | 5000 Rdl. |
| Kammerherre Løvenskjold[1]) og Sønnen[2]), Amtmanden, til do. Jærnmaterialier til . . . . . . . . . | 800 Rdl. |
| Stromsø og Tangen efter Bilagene til do. . . . . . . | 3200 Rdl. |

Endnu 6 Sogne i Christianssands Stift hver en Kanonbaad og tvende Particuliers hver en Jolle, efter den vedlagte af Krigskommissær Heiss indkomne, Meldning. Jeg har vovet at love disse Sogne, ligesom jeg hertil ansøger Deres Kongelige Højheds naadigste Approbation, at det til Opmuntring som almindelig Regel maatte antages, at naar en By, et Sogn eller en Privatmand giver saa anselige Bidrag, at en Kanonchaloupe eller Jollen derfor bygges, da Chaloupen eller Jollen maa erholde Byens, Sognets eller en Individet tilhørende Gaards Navn, og at ved en Jolle, at denne desforuden maatte tilføjes det sædvanlige

---

[1]) Søren Løvenskjold, Ejer af Bolvig og Fossum Jærnværker. [2]) Severin Løvenskjold, Amtmand over Bratsberg Amt; boede paa Fossum Jærnværk.

Nummer, disse maatte erholde. Jeg forbeholder mig samme Bøn for Bragnæs, som skal have samlet 14000 Rdl., og vil ytre det Ønske, at disse maatte anvendes til en Orlogsbrig til Hs. Majestæts Tjeneste. Jeg har i øvrigt, i Følge det alt underdanigst indmeldte fastsatte Princip, anmodet Christianssands Stift om at ville søge at overbevise disse Sognes Almue om, at i Fald de ej agtede at levere Tømmer til Værfterne, Bygningen da maatte udsættes, indtil Tømmermændene kunde undværes paa de kongelige Værfter, og indtil de med mere Sikkerhed kunde bygge under den mobile Sødefensions Beskyttelse, hvilket ej vilde foranledige nogen Tidsspilde, da Tømret først skal udvises af Skovene, hvortil Admiralitetskollegiets Tilladelse efter Anordningen bliver nødvendig. I Henseende til begge Løvenskjolds og Niels Anker i Frederikshald vover jeg underdanigst at ansøge, at den Skrivelse, hvori Deres Kongelige Højhed maatte behage at tilkjendegive dem Deres naadige Tilfredshed, maatte aftrykkes i de offentlige Blade. Jeg tog mig end videre sidst den underdanige Frihed at søge om et Naadesbevis for Apotheker Maschmann; just ikke ham, men med Hensyn til Konens Familie, som er en født Lilienskjold, vilde en Karakter (Professor) gjøre dem lykkelig.

Fra Christianssand meldes, at en fransk Kaper har indbragt 3 engelske Skibe med Stenkul til Stavanger; den engelske Besætning er bleven transporteret til Christianssand og der under Bevogtning. En anden lignende Kaper er strandet ved Tromø; Besætningen er frelst, og jeg har befalt at give ham al mulig Assistance. Disse Kapere siger ud, at de handler efter Dekretet af 19de December fra Mailand og opbringer alle Skibe, af hvilken Nation de være maatte, som er undersøgt af Englænderne, kommer fra eller er bestemt til England. Den i samme Blad af „Dagen“ indeholdte Kongelige Resolution af 24de November, som dog hidindtil ej er bleven vos kommuniceret, og endnu mindre de ældre Anordninger, stemmer ej overens med ommeldte Dekret i Henseende til Grundsætningerne. Dette sætter vos om saa mere i Forlegenhed, da efter oven meldte Personers Udsigende over 80 Kaperskibe skal være bestemt at krydse langs den norske og jyske Kyst, og da vi kan vente, at, efter oven meldte Grundsætninger og den betydelige Fart fra og til Gothenborg, mange betydelige Priser vil blive indbragte. Jeg har derfor anmodet Regeringskommissionen, strax at indhente Deres Kongelige Højheds naadigste Bestemmelse for vos i denne meget vanskelige og delikate Sag. Indtil denne kan erholdes, haver vi, efter bedste Indsigt og i Medfør af de havende Anordninger, søgt at fastsætte nogle Grundsætninger, som Forestillingen indeholder. Sveriges forskjellige Forhold mod Frankrig og imod vos, befrygtende Excesser i vores Havne, hvor flere nevtrale Skibe ligger, og hvilke Havne ej alle kan besættes og ej ere besat med Militære, gjøre mig Bekymring. Jeg indsér ingen rigtig Ledetraad i dette Anliggende end det, at rette vos efter de Anordninger, som ere vos meddelte, thi en ikkuns efter en Avis vos bekjendt kan ej tjene vos til Regel. Maatte vi snart være saa lykkelig at erholde Deres Kongelige Højheds naadigste Resolution eller en Fladstrandspost med nøjere Bestem-

melser. En anden Forestilling af Regeringskommissionen anholder om en Forandring i en Paragraf af Kaperreglementet. Efter at Reglementet var udgiven, har Rusland lukket sine Havne for Fjenden. Det samme vil snart blive Tilfældet med Sverig, og saaledes vil og maa al Handel til Østersøen ophøre. Skulde denne forandrede Stilling ej gjøre en Forandring i Reglementet nødvendig, foruden hvilken vores egne Kapere vilde have liden eller ingen Udsigt? Ved Sagens Vigtighed haver jeg holdt det for Pligt at indstille samme til Deres Kongelige Højheds naadigste Overvejelse.[1]) Den i Forestillingen ommeldte Kjøbmand har jeg i Følge Anordningen ej kunnet tilstede Kaperbrevet, uagtet Konditionerne synes fordelagtige. Nordsøen skal være fuld af franske Kapere, og dette saa vel som de af dem antagne Principper forhindrer et Forslags Udførelse, som jeg agtede at forelægge Deres Kongelige Højhed til vores i England fangne Matrosers Bedste, som skal blive yderlig mishandlet af Regeringen, nemlig om at turde afsende Skibet „St. Johannes“ som Parlementærskib til England med en Del af de herværende Fanger for at udvexles; den førende Søofficer maatte indestaa for al Misbrug, ham kunde medgives en Sum, som hertil var bleven subskriberet, til at understøtte disse vores Matroser, han maatte indestaa for, at den blev overleveret Konsulen til rigtig Anvendelse. Skulde jeg have fejlet i Ansigten af denne Proposition, beder jeg dette naadigst tilgiven. Correspondancen vil nu ved de skærpede Anordninger og Undersøgelser være standset, men saa længe den nevtrale Skibsfart ej ophører, kan man ej være aldeles sikker paa, at al Kommunikation ophører. Jeg maa herved tillade mig den Bemærkning, at de omtalte Kjøbmænd i Tønsberg upaatvivlelig ere meget strafskyldige, men at jeg lige med de øvrige Medlemmer af Kommissionen ej har troet Forordningen saaledes at maatte forstaas, at simpel Vexel og simpel, aaben indleveret Adressebrev var at ansé som Correspondance, at jeg har ytret det, og at jeg altsaa maa ønske og tillidsfuld haabe, at den oven meldte Misforstaaelse ej maatte ansés som Forbrydelse. Jeg vover underdanigst at ytre dette Haab i den havende underdanigste Tillid til Deres Kongelige Højheds mig saa ofte beviste Naade.

For Christianssand har Stiftamtmanden givet mig Haab om at oprette et Jægerkompagni af de bedste Skytter af Fjældboderne, armeret med deres egne Geværer. Med Haubitser og Morterer er denne By bleven forsynet forrige Aar. Naar Krigen skulde tage en anden Vending, da vilde Oprettelsen af tvende Pionerkompagnier være saa nødvendig som hensigtsmæssig. De kan oprettes fra det nyudskrivende uexperierte Mandskab, armeres og ekviperes af Arsenalerne, og Vejofficererne derved ansættes. Jeg ansøger Deres Kongelige Højheds naadige Approbation til de her ommeldte, de nødvendige Kompagniers Oprettelse.

---

[1]) Da denne Sag refereredes Kronprinsen, skrev han i den af Brevet givne Extrakt ud for dette Punkt: „besvares ej“. Se dog hans Brev af 4de Februar til Christian August i det følgende.

Jeg iler til Deres Kongelige Højheds naadige Befaling af 4de d. M. Jeg har alt forhen indberettet min underdanigste Formening over de største paa Søkysternes Forsvar anførte Data. Saa snart min nuværende Stilling tillader at være fraværende fra min Post i 3 à 4 Uger, skal jeg gjøre en Rejse langs Kysten til den ydre Punkt og da afstatte underdanig Rapport. Hvad Ideen A. angaar, da maa jeg referere mig til det én Gang og herefter ytrende; derimod holder jeg mig aldeles til Ideen B., og endelig det, jeg under C. har anført. Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

A, 10. 26. 3. 11. 26. 24. 32. 20. 2. o. s. v.[1])
Dette lover jeg ved Pligt og Ære.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Var det muligt, ønskede jeg at kunne tale mundtlig med Deres Kongelige Højhed et Par Timer paa et af Dem nærmere bestemmende Sted. Én mundtlig Meldning udretter mere end 10 skriftlige.

Christiania, den 20sten Januar 1808.

Gnädigster Herr!

Zu Ihrem bevorstehenden Geburtstage vereinigen sich die Wünsche des ganzen Landes Ewr. Königl. Hoheit Freude und Glück zu Ihren

---

[1]) 58 Linier Talskrift, der siger:
A. Jemteland og Helsingland. Staffeldt lader Vejen undersøge, men vor ringe Styrke paa Linien der fra til Gothenborg, Mangel paa Fourage her og der, hvor de næsten dø af Sult, Vejen kun Klovvej, gjør ved den saa utilgængelige Grænse [al] Operation umulig. Denne Mangel er i Bohus og langs Grænsen.
B. Fra Carlstad er man koncentreret. Ved Klara Elv højre Flanke dækket. Dog udfordres et Flankekorps ved Røraasen eller Elverum.
C. Frederiksstad. Manglen paa Fourage gjør Marchen til Jønkøping umulig. Der eftersés her paa Gaardene, men langs [Grænsen] findes næsten intet. Jeg lader opkjøbe alt muligt, og de udskrive i Fjældbøjgderne. I Magasiner findes 1500 Skippund, desuden 1000, og der bruges efter nøjeste Overslag daglig 120 Skippund. I Sverig findes intet.
Søndenfjælds er, afregnet „Vesterlehn", som bruges til Christianssand, Flotillen og Kysten, foruden Artilleriet 15 200 Mand med Landeværn, dog exklusive prima plana. Heraf bruges i det ringeste 2000 i Frederikssten, 1200 i Frederiksværn med Omegn, 900 i Kongsvinger, 900 i Aggershus, 1200 hertil, omtrent 1000 til andre Poster, og 1200 Syge og Afgang samt Kavaleri; bliver til corps d'armée 8500 til 9000 Mand. Dertil efter Kroghs Rapport fra ham omtrent 1300, tilsammen 9000 til 10 000 Mand. Deraf fra Svinesund 6000, fra Vinger 4 til 5, og ved Elverum Resten.
Tilgiv, Deres Kongelige Højhed, disse flygtige Ideer, som efter Omstændighederne behøve Forandring, saa vel som efter de ommeldte Erkyndigelsers Udfald maa bestemmes. Uden Fourage er intet at forsvare eller udrette med. Hvor Forraadene skulle tilvejebringes i tilstrækkelig Mængde, indsér jeg ej, men alt skal gjøres, hvad muligt er.

Unternehmungen für das allgemeine Beste. Als Däne würde ich diese Empfindung mit meinen Mitbürgern theilen, als Mensch fühle ich sie lebhaft, wenn ich mich der vielen Beweise von Ewr. Königl. Hoheit Gnade und Zutrauen erinnere, deren Fortdauer ich mir unterthänig erbitte, und die ich mit ungeheuchelter Dankbarkeit stets zu verdienen streben werde als Ewr. Königl. Hoheit

unterthänigster
Christian, Prinz zu S. Holstein.

Christiania, den 2den Februar 1808.

Underdanigst Rapport.

Siden min sidste underdanigste Rapport blev til mig indmeldt fra Grænsen af en temmelig sikker Haand, at i en mellem Gothenborg og Marstrand liggende Havn, Vikkefjord, var 2 Linieskibe og 1 Fregat ankommen, bestemt at krydse i Kattegattet og Nordsøen, fortrinlig for at attakere Kapitajn Jessen og bortsnappe, hvad de ellers kunde faa. Den for nylig fra Lodserne vester gjorte Indberetning om et fjendtligt Linieskib med flere større, som jeg den Gang formodede at være vores, hvilket dog efter senere erholdt Meldning ej var Tilfældet, syntes at stadfæste dette. Da begge Skibe var bleven adskilt, da jeg vidste, at Kapitajn Jessen ventede paa første føjelig Vind for at løbe ud — om dette hidindtil er sket, kan jeg ej melde —, saa ilede jeg at meddele ham denne Efterretning til de bestemte Punkter, hvor fra han erholder med hver Post Bulletins. En senere fra Gothenborg kommende Rejsende melder, at et Linieskib laa uden for Gothenborg, at det havde 200 000 Pd. St. Subsidier om Bord, at der var gaaet en engelsk Kurér Dick til Stockholm, hvis Depecher indeholde at forlange et bestemt Svar af Kongen, om han vilde vedblive Alliancen eller ej. Det sidste er intet mindre end sandsynlig, da Fjenden aldeles vilde handle imod egen Interesse. Ønskeligt var det, thi det vilde da endelig decidere Sverigs Stilling imod vos. Et Rygte, som var udspredt i Sverig, at man havde i Tide opdaget et Anslag imod Kongens Liv ved en Höllenmaschine, som skulde bruges ved Indkjørselen til Stockholm, at dette haver været Aarsagen til Kongens senere Ankomst og ind ad en anden Port o. s. v., er usandsynlig og maaske udspredt for at erfare den almindelige Stemning. Man sparer ingen hemmelige Machinationer for at vinde den almindelige Mand og at opirre Nationen imod vos, og det sidste lykkes desværre. Imidlertid ere enkelte Usandheder, som Embedsmænd haver tilladt sig, bleven opdaget; saaledes har en Præst i Jemteland udbredt, at et norsk Korps med Kanoner stod færdig at falde ind, Landshøvdingen lod armere o. s. v. Nogle Jemter, som havde haft Forretninger i Landet, berettede Usandheden af ommeldte Efterretning; Følgen var en almindelig Forbitrelse mod forbemeldte Embedsmand. En vigtigere Efterretning er den, at 700 Tømmermænd med Skyds er bleven befordret til Carlskrona, at denne Flaade skulde

rustes og paastaas skal kunne bringes til 14 Linieskibe. Omkring Venersborg og Åmål skal de Militære have Ordre, ej at være længere fra Hemmat, end at de kan indkaldes i 2 Timer. Længere nord var alting rolig. Saa nævnte Ludvig den 18des saa nævnte Garde, ppt. 100 à 150 Mand, skulde komme til Garnison i Gothenborg. Meget ønsker jeg, at Sverigs Nevtralitet endelig og snart maatte have en Ende. Vil den svenske Konge gjøre sine Havne til Røverhuller, da er det unægtelig bedre at have ham til aaben Fjende. Tvinger han vos til Krig, da er denne Tid af Aaret, da han er berøvet sine Allieredes Bistand, den fordelagtigste, om endskjønt han forhaabentlig til sidst vil erfare alle Englands Allieredes traurige Skæbne.

Jeg har underdanigst at indberette, at jeg har tilladt mig at tage en Del af Frederiksværns Beholdning af Kanoner af mindre Kaliber, for dermed fra Christianssands Arsenal at kunne understøtte vores Kapere fra de vestre Havne. Man har foreslaaet mig et regulært Jægerkompagnis Oprettelse af øvede Skyttere fra Fjældbøjgderne. Jeg agter at antage dette saa meget hensigtsmæssige Forslag, som underdanigst vedlægges; Mandskabet maa beholde deres egne Rifler. Jeg ansøger for dette Forslag om Deres Kongelige Højheds naadigste Avtorisation; jeg beder tillige underdanigst, at dette Jægerkorps maatte tilstaas de samme Rettigheder, som de i Sjælland, Fyn og Jylland oprettede. Jeg vedlægger underdanigst en til mig fra Kommandør Lorenz Fisker indgiven Forestilling. Jeg anbefaler de i samme gjorte Forslag Deres Kongelige Højheds Naade. Briggens Reparation vil sandsynligvis snart være fuldendt. Jeg bringer min underdanigste Forestilling om Regnskabsførere og Kirurgers Opsendelse til Flotillen i naadig Erindring. Jeg har underdanigst at indmelde, at alt, Flotillens Bygning m. m. betræffende, gaar rask frem. Den sidst underdanigst indmeldte første Transport vil være afgaaet; jeg haaber, at dette vil finde Deres Kongelige Højheds naadigste Approbation.

Lieutenant Hegge af Jægerne, som i nogen Tid har opholdt sig i Kjøbenhavn, er her ankommen.

Af flere Officerer komme Afgangs-Ansøgningerne noget sent; Uvished, om det ej maatte forandres i nuværende Konjunktur, Uvilligheden, som er den ærekjære Mand saa naturlig, i dette Øjeblik at tilstaa sig selv at være utjenstdygtig, haver foranlediget det og maa undskylde denne Afvigelse fra den almindelig fastsatte Regel. Jeg anbefaler disse Ansøgninger Deres Kongelige Højheds Naade.

Jeg véd intet videre at indberette, som kunde fortjene Deres Kongelige Højheds Opmærksomhed. Jeg haaber, at denne Rapport finder Deres Kongelige Højhed fornøjet og tilfreds med Deres Rejse i Kjøbenhavn, og anbefaler mig fremdeles Deres Kongelige Højheds Naade.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

F.[1]), den 13de Februar 1808.

Underdanigst Rapport.

Efterretningerne, vi erholde fra Sverig i Dag, stadfæster, at Russerne ere indfaldne i Finland; Garden var fra Stockholm marcheret der hen, svært Skyts skulde transporteres fra Gothenborg, hvortil 300 Trainheste der hen var beordret. Af Troppesamlinger og Magasiners Oprettelse hørte man hidindtil intet. Man siger, Kongen havde frabedet sig Tropperne, men antaget Subsidierne. Af de ved Gothenborg liggende Linieskibe var tvende afsejlet, et senere kommen til Marstrand. Troppernes Antal regnede man paa 300 à 1500 Mand, men de kom ikke i Land. Deres Kongelige Højheds naadigste Befalning af 4de d. M. haver jeg imodtaget;

1) aflægger jeg min underdanigste Taksigelse;

2) skal saa vidt muligens blive efterlevet, hvilket dog her for Øjeblikket paa de underdanigst indmeldte Grunde er umulig; det indstilles paa ny underdanigst derfor, om mit én Gang indgivne underdanigste Forslag kunde opfyldes i Danmark;

3) skal følges, naar Omstændighederne byder det;

4) ligesom forrige;

5) er forekommet derved, at Transporten er indstilt, og altsaa den en Gang indmeldte Alternative i ulykkelige Tilfælde undgaas.

6) Saa gjærne jeg ønskede at kunne opfylde denne Deres Kongelige Højheds naadigste Befalning, saa haaber jeg dog ved mine forrige underdanige Meldninger og ved den af Kommandør Fisker indsendte at have bevist Umuligheden, foruden aldeles at blotte mig, at de af mig forsvarende Punkter ere mere udsatte end de forommeldte; at jeg derfor maa udsætte denne Befalnings Efterlevelse, indtil Kræfterne det tillader, vil sikker finde Deres Kongelige Højheds naadigste Bifald. Imidlertid skal ske, hvad muligt er, og jeg har i denne Henseende under ét tilskreven Kommandør Fisker.

Slutningen af Deres Kongelige Højheds Befalning vil ved det nylig af mig underdanigst indmeldte blive stadfæstet.

Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

10. 26. 6. 9. 26. 30. o. s. v.[2])

---

[1]) Frederikshald, hvor hen Prinsen var rejst samme Dag. [2]) 10 Linier Talskrift, som siger: Jeg ser mig nødt til at lade Grænsefæstningerne armere; derfor er jeg rejst. Krogh skriver, at saa længe vi ej ere i Skaane, han ej kan detachere hid af Frygt for Indfald fra Dalarne, da man almindelig siger, Finland bliver ej forsvaret, men overladt Russerne. Jeg ansøger herover, om muligt, om en bestemt naadigst Resolution.

Christiania, den 22de Februar 1808.

Underdanigst Rapport.

Siden det sidst underdanigst indmeldte skal endnu nogle mindre Krigsskibe være ankomne til Gothenborg, hvoraf nogle, som man siger, laa indfrosne. Der taltes, at Alliancetraktaten mellem England og Sverig var sikker. Konditionerne er sidst underdanigst bleven indmeldte. De lovede 20 000 Mand ventede man; man forøger dem i Trondhjem og Kjøbenhavn til 30 000 Mand, giver dem Sjælland, Finland, Kronstadt og Norge til Bestemmelse. Fjenden vil formodentlig vinde Tid, og dette Ønske er saare naturlig. Posten fra Vestlandet i Gaar Aftes medbragte følgende Rapport fra Christianssand: I Egnen af Mandal krydsede en fjendtlig Brig; den bortsnappede tvende Baade, ranede den ene med en Styrmand og et Par Mand, tog paa den anden en til en Syg rejsende Læge med sig bort, men lod Baaden gaa, da den hørte, at ingen Lodser vare om Bord. Fra Odderøen blev ved- Postens Afgang fjendtlige Krigsskibe signaliseret, sandsynligvis den samme Brig. Senere er ingen Efterretninger indløben; det kan altsaa ej have sigtet til Christianssand. I Morgen haaber jeg at kunne indrække til Deres Kongelige Højhed en mere bestemt Rapport over Sverig. Artilleritransporten fra Gothenborg, svært Skyts, skal være bestemt til Skaane. Gud give os snart gode Efterretninger fra Deres Kongelige Højhed. Dette inderlige Ønske af

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 23de Februar 1808.

Underdanigst

har Undertegnede følgende at indberette af en Rejse, jeg gjorde for nylig til Vestlandet. 30. 26. 6. 10. 3. 26. 20. 11. 9. 28. o. s. v.[1])

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) 40 Linier Talskrift, som siger: Regimentscheferne ere samtlige nu retournerede fra Stockholm. Siden høres overalt om Krig med os, Angreb paa Norge o. s. v. De samle i Byerne Civilavtoriteterne til hemmelige Konferenser. Chefen for „Bohus", Belfrage, siges at have berejst Grænserne og været i Svinesund. Kort, de gjøre megen Alarm. Russerne ere sikkert faldne ind. Tropper samles ej. Officererne maa under Charges Forlis blive hjemme. Kanoner siges transporterte vest og nord. Et Røver-Linieskib laa en Mil paa denne Side Marstrand. I Gothenborg 2 Linieskibe, 4 à 5 mindre Skibe. Fra Christianssand meldes, at Skibe signaliseredes. — Om Maaden at erholde Norge siges de at være uens, om endskjønt det var let. Nogle ville sulte os ud, derefter byde Korn, fri Handel, Bank, Universitet o. s. v. for at bringe Nordmanden at bryde Eden mod Konge og Fædreneland. Alt dette stadfæster oven meldte. Imidlertid maa denne Calcul benyttes i vort Manifest. Rusland blev tilfredsstillet med Finland, og det var kun Maske. Jeg refererer dette til det oven meldte. Imidlertid dependerer Norges Frelse af Sagens Afgjørelse inden 5 à 6 Uger, ved russiske, franske og danske Tropper, thi

Christiania, den 25de Februar 1808.

Underdanigst Rapport.

Ved underdanigst at oversende et Duplikat af en med sidste Post afsendt Meldning, maa jeg underdanigst tilføje: 2. 26. 35. 24. 10. 20. 26. 1. o. s. v.[1])

Jeg maa end videre ønske og underdanigst anholde om en naadig Befalning, der avtoriserer Arbejdet ved Karduskærrerne. Udsigterne her ved GræNsen ere de samme som sidst ommeldt, og jeg formoder, at de forblive det.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 26de Februar 1808.

Underdanigst skulde jeg end videre indmelde følgende: 30. 29. 6. 11. 26. 11. 6. 10. 1. 9. 15. 26. 30. 10. 6. o. s. v.[2]).

De sidste Efterretninger fra Skippere, som have fundet Lejlighed til at undvige, medbringe, at den til Norge bestemte Expedition var 40 000 Mand, hvorpaa der rustes af alle Kræfter. De vos erobrede Skibe ere omdøbte; „Christian VII“ — Blenheim, „Danmark“ — Marathon, „Norge“ — Non-show [?]. Deres Kongel. Højhed tilgiver naadigst, at jeg melder Skipperefterretninger. Siden 14 Dage har jeg ingen Befaling fra Deres Kongel. Højhed. Maatte vi snart høre, at Deres Rejse er lykkelig fuldendt. Deres Kongelige Højheds Naade anbefaler sig

underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

---

her mangler for meget, fortrinlig Fourage, og over Manglerne maa jeg underdanigst henvise paa mine forrige Meldninger. Vermeland har Ordre at samles paa Kompagnipladserne for at komplettere, endnu ingen af de andre. Østre Post medbringer intet nyt. Alt var roligt den 17de Februar i Gothenborg.
[1]) 10 Linier Talskrift, som siger: De fire Linieskibe ligge ved Marstrand. To Fregatter og fire à fem Kuttere i Gothenborg, alle ikke indefrosne. Kompagnisamling afholdes overalt. Forklædte Officerer have rejst paa Grænsen til Frederiksstad. Rygtet gik, at danske og franske Tropper skulde gaa over fra Fladstrand og andre Punkter. Forraad have de ikke, men vi — —! [2]) 28 Linier Talskrift, som siger: Rygtet gik i Sverig, at danske og franske Tropper skulde landes i Norge, Skjærgaardsflaaden udrustes, og de have udtrommet i Strømstad, at alle Søfolk skulde være før 1ste Marts i Gothenborg, da Flaaden skulde udrustes til Fædrelandets Forsvar. 24 Punds Batterier à 12 Styk med Trainheste have Ordre at holde sig marchefærdige. De sige, at en Cordon skulde trækkes langs Grænsen til 1ste Marts. I Udskjærene ved Gothenborg laa 8 Linieskibe, 6 Fregatter og Brigger. „Christian Frederik“ er i Frederiksværn med 5 Kanonbaade, „Lougen“ i Christianssand med 6 à 7. Siden sidst ere ingen flere engelske Skibe ankomne. De værende have kun 500 Kanoner om Bord. Naar ved Land- og Søkrig hele Armeen sættes i Brug, da var Forraadene kun tilstrækkelig for samme efter Fortegnelserne, som [ere] indkomne. Paa de fleste Gaarde [haves] Fourage til deres Kreaturer næppe til en Maaned. Norges eneste Frelse er rask Angreb paa Skaane og Finland. Fæstningerne maa armeres. Jeg agter at gjøre et Forsøg at manøvrere fra Sø-

Christiania, den 1ste Marts 1808.

Underdanigst Rapport.

Jeg har imodtaget Deres Kongelige Højheds naadigste Befalinger af 16de f. M. med vedlagte Bilag[1]), som af mig er forstaaet og skal benyttes. 10. 26. 6. 8. 32. 30. 10. 20. 3. 26. 24. 11. o. s. v.[2]).

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 4de Marts 1808.

[Sifferdepeche[3]).]

Rejsende sige, at alt var roligt i Sverig; ingen Samling. Skjærflaadens Rustning taltes om. Fra Jylland er skrevet, at de Franske

---

kanten for at vinde Gothenborg. Folkene ere beordrede at medbringe deres Skie[r]. Kavaleri og Artilleri kan jeg ikke føde uden at foraarsage Hungersnød.

¹) Se Kronprinsens Brev af 16de Februar i det følgende.

²) 68 Linier Talskrift, som siger: Jeg har indmeldt i Duplikat: 1) at 4 Linieskibe, 3 Fregatter og 3 à 4 [Brigger] laa udenskjærs i Gothenborg; 2) at derværende svenske Flotille i Dag er bemandet og udises; 3) at store Flaaden rustes siden 4 Uger og vil være færdig; 4) at de ville trække Cordon langs Grænsen; deres Styrke er cirka 5 à 6000 Mand; 5) at de vente hver Dag Expeditionen med 15 Linieskibe og 20 000 Mand. Ad 1) holder jeg dens Bestemmelse at spærre Sundet efter Overgangen og muligen konvojere svenske Flotillen. Ad 2) at gaa til Sundet eller at blive paa Stationen for at demonstrere og operere imod Frederiksværn. Ad 3) at forhindre Overgangen over botniske Havbugten og Ystad, og saa medhjælpe Expeditionen at slaa os en détail, og, naar det er fuldendt, at falde med Overmagt paa Norge. Ad 4) holde os en écheo. Ad 5) Christianssand eller Frederiksværn med Hjælp af svenske Flotillen.

End videre har jeg Efterretninger, udspredte ved en svensk Rejsende, at et fransk Artilleritrain og 40 000 Mand vare paa dansk Grund og i Anmarche. Herefter har jeg ej vovet at tilbageholde Deres Kongel. Højheds Ordre, men uden Ophold expederet samme til Jessen, for at han ej trækker Fjenden efter sig, ladet, da han var sejlet til Christianssand, Færder slukke og raadet ham Forsigtighed. Da Fjenden synes at være underrettet, kan han der, men ej her, være af Nytte. Jeg har givet Ordre at forstærke østre Flotillen; jeg lader Forraad for 2 à 3000 [Mand] bringe til Kongsvinger, Røraas og Elverum, men om endskjønt alt begyndt, udfordres 4 à 5 Uger; lige Tid for Marchen fra Trondhjem og Frederiksværn; lige for øvrige Forberedelser. Jeg fordrer fra Trondhjem 1 Bataillon, 1 Skarpskyttekompagni, lignende fra Bergen. Muligen endnu ét fra Trondhjem til Reserve. Jeg maa lade et Korps ved Frederiksværn. Jeg maa indskrænke mig af Mangel paa Foder og Proviant, da Grænsen er udsultet, til 2 Eskadroner og Demonstrationer. Hvad der kan, skal ske, men Situationen er desperat. Kunde jeg afløses! Paa Aktivitet skal det ej mangle. Jeg føler Nytten af koncentrisk Operation, men Mangel paa Midler og det oven meldte om Stillingen maa undskylde. Jeg henflyr til Deres Kongel. Højheds Naade.

E. S. I Deres Kongelige Højheds Befaling af 19de har De refereret Dem til ældre Ordres, som jeg dog ikke har været saa lykkelig at erholde. Da det er vor Interesse at skjule offensiv Hensigt her fra, til Overgangen er sket, saa formoder jeg, at sidste Ordre ej forandrer første, og ansér den ej for Marcheordre.

³) Denne Depeche er skreven helt i Siffre — med Undtagelse af en enkelt Linie, Dato og Underskrift — og gjengives derfor i Sammenhæng. Det er den sidste,

var 15 000 den 27de Februar i Kolding. Jeg bier paa Ordre. „Christian Frederik“, som er ankommen til Christianssand, maa nu have erholdt Ordren og være afsejlet. De Engelske vare ej forøgede, [som] nogle siger, men dette maatte være sket i de sidste Dage; den 27de vare de det ej, men de laa fastisede. Flotillen forstærkes. Tre à fire Uger bruges for med Alvor at begynde. I øvrigt refererer jeg mig paa vedlagte i Duplikat indsendte Melding.

Jeg maa samle to Batailloner ved Kongsvinger. De samler 700 Jægere i Carlstad. Vermeland har Ordre at være marchefærdig; i alt 1600 à 2000 Mand. Dette nøder at forandre. Jeg tager altsaa Maske af ængstelig Defensive og haaber, at dette vil finde Deres Kongel. Højheds naadigste Bifald. Foranstaltningerne grunder sig paa en even erholdt Estafette fra de Seue, som der er stationeret.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 8de Marts 1808.

Underdanigst Rapport.

Deres Kongel. Højheds Befalinger af 16de, 19de og 29de f. M. har jeg imodtaget og til Dels underdanigst besvaret; jeg benytter altsaa herefter den mig med samme naadigst tilsendte Chiffre.

Den engelske Styrke i Sverig er, saa vidt mig bekjendt, ej bleven forandret eller forøget siden det sidst af mig underdanigst ommeldte[1]).

Efterretning fra Sverig er ubetydelig; de vigtigste ere: Der føres Artilleri ned til Skaane, Tropper trækkes der ned, men om Styrken har det ej været mig muligt at faa en bestemt Underretning. Fra Helsingborg flygte de. Baadsmændene ere sendte ned til Carlskrona, Landskrona og Malmø. Her er alt rolig, dog udspredes hvert Øjeblik Rygter om Troppesamlinger, hvilke formodentlig hidrører fra de Svenske. Paa den anden [Side] er Vermelands Regiment givet Permission til Enden af denne Maaned, og Jægerne for det første at blive hjemme. De jævnlige Rygter har foranlediget paa et Sted paa Grænsen en falsk Alarm, hvor en civil Mand har ladet Almuen samle sig for at besætte et Pas. Jeg har ladet dette passere, da det passer til min Rolle. Den svenske Kontra[?][2])-Befaling til Vermeland har nemlig tilladt mig at forandre de sidst ommeldte Foranstaltninger, saaledes tilsyneladende at ville lade det passere for blot Garnisonsforandringer, med Flid give mig et Skin af Ubestemthed

---

i hvilken Christian August benytter sit eget Siffersystem, thi den næste her trykte er skreven i den af Kronprinsen opsendte Sifferskrift. [1]) Herfra er Rapporten skreven i den nye Sifferskrift: 1127. 1531. 1902. 1839. osv., og gjengives efter den i Kommandokontoret nedskrevne og her i Redaktionen reviderede Desifrering. [2]) De brugte Sifre give ingen Mening; „Kontra“ er det Ord, Tallene nærmest kunde betyde.

og ængstelig Defensive. Denne Rolle agter jeg at vedligeholde endnu i otte til ti Dage, naar jeg ej indtil den Tid erholder bestemtere Befalinger, eller naar de Svenske ej nøder mig at sammentrække; men meget længere end ommeldte Tid kan det ej finde Sted, og paa følgende Grund. D. K. H.'s Befalinger ere at agere til samme Tid. Troppernes Marche fra Trondhjem, Bergen og fra de længst fraliggende Bøjgder til Garnisonerne udfordrer fjorten Dage. Jeg har altsaa strax maattet rekvirere de første, som forventelig indtræffer i paafølgende Uge, og maa sende, for at spare Tid, forseglede Befalinger til Kompagnicheferne for at kunne samle Garnisonerne. De fornødne Stykheste leveres af Grænseamterne da pr. Rekvisition. Ligeledes har Heste efterhaanden maattet bringe Forraad til Kongsvinger, og [jeg] maa til Enden af Ugen sandsynlig lade bringe nogen op til Elverum. Naar de nordenfjældske Tropper ankommer, vil det saa blive vanskeligt at dissimulere. Jeg agter, da jeg haaber, at de Svenskes Bevægelser dertil vil give Anledning, at tage en tilsyneladende defensiv Position. Ved Budstikker gjøres da Alarm i hele Landet, Kompagnikommandørerne aabne deres Befalinger, og Depotkompagnierne marcherer til de dem anviste Garnisoner. Fæstningerne udsætte deres Forpostkjæder, forbinde sig med Signaler med hverandre. Depotkompagnierne med Almuen trække Cordon langs Grænsen, spærre Kommunikationen ud af Landet tillige med en Patrouillekjæde bag dem. Tropper sammentrækkes uden Ophold og disloceres, som følger: Røraas én Bataillon Trondhjem, Elverum én Bataillon, ét Skarpskyttekompagni Trondhjem, ét Skiløberkompagni, Hof Sogn og Grue tre Kompagnier; ved Kongsvinger én Bataillon Grenaderer, tre Kompagnier Jægere, i Høland og Urskoug én Grenaderbataillon, ét Kompagni, og der fra over Rakkestad til Frederikshald fire Batailloner, tre Kompagnier, tre à fire Jægerkompagnier, $1^1/_2$ Batteri. Hertil støder det lidet Kavaleri, vi kan føde. Alt dette leder paa Ideen af Cordonsystem, men det er let at koncentrere paa to à tre Punkter. Demonstrationernes Øjemed bliver at trække ham op ad, derefter at poussere fra Edda og Bullaren eller Svarteborg-Vejen mod Venersborg, og der fra med Strejfen at ødelægge hans Forraad, eller at gaa til Venersborg, Marstrand, Gothenborg. Lader det sig ikke strax bevirke, da pousseres venstre Fløj mod og besættes tilsyneladende Passagen over Klara-Elven. Strejfkorps gaa til Christinehamn og pousseres saa langt muligt for at alarmere. Gaar han mod disse, da repliere de dem hastig, Operationerne begynde; sker det ej, da fortificeres Passerne ved Carlstad, og Omstændighederne maa da afgjøre, da der ej vilde være noget at udrette efter samme Princip med Skjærgaardsflotillen. Kommer nu den engelske Expedition derimod, saa er der ingen Udvej, end at man søger at lokke de Svenske, først at pakke disse, og derefter at kunne gaa de andre i Møde. Frederiksværn faar Garnison af 1000 til 1200 Mand uøvede Folk. Til Reserve bliver der to Batailloner og to Batterier. Naar Offensiven begynder, sammentrækkes en Reserve af 4 Batailloner i Egnen om Christiania, for at kunne dirigere dem mod Kongsvinger eller Frederikshald efter Omstændighederne, foruden at de beholde

Glommen i Ryggen. Alt dette sker, saa snart jeg erholder Befaling, eller naar det bliver mig umuligt at dissimulere længere. Det, hvad jeg mest frygter, er den engelske Expeditions Ankomst og Angreb paa Frederiksværn til samme Tid, hvilket gjør det umuligt at poussere langt. End videre, naar Sagen endnu nogle Uger udsættes, indfalder Tø, som gjør alle Veje utilgængelige paa nogle Uger og vilde skade mere end Fjenden. Det fører til det samme Resultat og nøder til Hovedoperationer langs Søkysten, som da ere den eneste Frelse.

Med Længsel imødesér jeg Deres Kongel. Højheds Befaling og refererer til mine sidste Meldninger, som jeg i Henseende til de meddelte Efterretninger intet vidste at tilføje.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Christiania, den 17de Marts 1808[1]).

Neumann[2]) expederet med Stiftets Pas og følgende Melding: De samle stærkt paa Grænsen. Jeg ser mig nødt at samle Depotbataillonerne til Garnisonerne i Frederiksstad, Frederikshald og Kongsvinger. Den 20de sættes det meste i Bevægelse, saa at jeg haaber, at den 23de og 24de alt kan være paa sin Post, paa Trondhjems, Bergens og de længst bortliggende nær. Til den Tid have de sikkert Efterretning om de Franske og blive aktive. Cordonen trækkes da, om det er nødvendigt. Ogsaa Trainhestene leveres. Deres Kongel. Højheds Befaling af 8de Martii i Chiffre har jeg modtaget. Det videre underdanigst i Morgen.

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Sifferdepeche, udateret, men sandsynligvis af 18de Marts.

De Svenske begynde at chicanere; alle Rejsende maa til Gothenborg eller Carlstad, selv de fra Frederikshald til Strømstad. Rugen, Depecherne, endog Chiffren, har jeg erholdt; . . . . .[3]) er sandsynlig arresteret, men da jeg ej véd, om han er rejst som Officer eller under hvilket civilt Navn, kan jeg endnu intet gjøre for ham. Jeg lader de svenske Rejsende føre til Christiania. Edda[4]) Skanse bliver monteret, Tropper er der ansagte. I og ved Kongsvinger er nu en Grenaderbataillon og 200 lette Infanterister. Frederikshald „Søndenfjælds“, Frederiksstad „Nordenfjælds“[5]) med Artilleri er 2000 à 2500 Mand. I Frederiksværn 1300 og en Reserve af to Batailloner, tre Jægerkompagnier og ét Batteri. I Christiania to Batailloner og 300

[1]) Denne Melding staar helt i Sifre, baade Dato og Underskrift. [2]) Kjøbmand. [3]) Navnet mangler i Depechen. [4]) Depechens Sifferskrift giver Ordet „Ellerda“; men ved Omsætning af to Tal, hvis Plads i Rækkefølgen formentlig er forvexlet, faas „Edda“ (Eda), som efter al Sandsynlighed er det rette. [5]) Er: søndenfjældske, nordenfjældske Regiment.

Artillerister, saa at jeg haaber disse Fæstninger sikrede for coups de main. Lerdalske Kompagni kommer den tyvende til Valder, til Trondhjem den tredivte. Én Bataillon til Røraas. Hvorledes jeg ved Mangel paa Proviant bliver aktiv, indsér jeg ej. Og ved de Svenske er intet at erholde. Feltkommissariatet véd ingen Udvej. Korn haves i alt for Armeen til 6 à 7 Maaneder, Fede- og Sulevarer for 6 à 7 Uger, og i Landet hungrer de, og det er umuligt at overlade tilstrækkeligen af den ringe Beholdning. Kjøbmændenes Spekulationer have været Bagateller, som intet har forslaaet. I denne Situation kommer jeg til at gjøre Batterier, slaa Alarm, for at maskere vor svage Side, søge at kapre af Fjendens Beholdninger saa meget, jeg kan, men meget kan ej samles og altsaa lidet udrettes. Underrettede ere de i Sverig om de Franskes Anmarche. Man fortæller her af Privatbreve, at de Franske vare den 9de i Fyn. Altsaa er her vist alting Demonstration, da ingen Troppesamling langs Grænsen endnu er indmeldt. Hastig Hjælp af Proviant af al Slags er trængende nødvendig, rask og hastig Expedition til Skaane vor eneste Freise. „Christian Frederik" er afsejlet den 10de, da Vinden endelig føjede den. De engelske Krydsere vare den 9de retournerede fra et Tog til Sundet, maaske Bælterne. Gud give, at Russerne kunde komme og bringe Proviant med over den botniske Havbugt. Man holder det ej for umuligt. Jeg venter paa Befaling og skal gjøre, hvad jeg kan, men det er saare lidet. En Bataillon „Bergen" har jeg forlangt til Forstærkning af Christianssand, som der hen kan komme lettest. Igjennem Valder kunde den ej fødes. Om den engelske Expedition høres endnu intet. Hjælp os, Deres Kongelige Højhed, ellers bliver intet end at søge ej at overleve vort Tab. Saa meget muligt skal gjøres. Vi ville dø som Mænd af Ære.

Underdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Frederikstad, den 23de Marts 1808.

## Underdanigst Rapport.

Siden min sidste underdanigste Rapport haver jeg imodtagen Deres Kongelige Højheds naadigste Befalning af 14de d. M. tillige med Parolbefalingen af samme Datum. Den i samme indeholdte Krigsdeklaration tillige med de erholdte Efterretninger om de svenske Troppers Marche, deres, de Svenskes, Bekjendtgjørelse, at ingen Svensk og Norsk maa passere Grænsen foruden at blive arresteret, haver foranlediget mig ligeledes at spærre Kommunikationen for de Svenske. De trække en Cordon langs vores Grænse, vi gjøre det samme. Alle disse Foranstaltninger ere først i disse Dage blevne nødvendige, da endnu nogle Dage i Forvejen flere danske Rejsende var passeret, nemlig 3 Artillerilieutenanter og en anden Officer. Man siger en Lieutenant Holmboe at være arresteret i Gothenborg. I hans Afsin-

dighed, hvoraf han ofte skal have Paroxysmer, har han forevist Fortegnelser og Tegninger om Gothenborg, han vilde sende til Deres Kongelige Højhed og mig, revet disse itu paa Kancelliet, kastet de Svenske Papirstykkerne i Hovedet o. s. v. Da intet officielt herom er mig tilkommen, saa har jeg ej villet reklamere ham, thi Svaret, om han end var der, var let at forudsé. Jeg indstiller Sagen til Deres Kongelige Højheds naadigste Resolution [1]).

Jeg har videre underdanigst at indberette, at vores Brig „Lougen" har haft en Affære af 4 Timer med den engelske Kutterbrig. Om endskjønt den sidste var vores overlegen, den førte 20 nogle [og] 30pundige Karonader, blev den dog tvungen til at flygte og var bleven tagen, naar den ej havde retireret til et stort Tremaster- eller Linieskib, hvorfor Lieutenant Wulff [2]) blev nødt til at holde af. Vi have ej haft noget Tab, Fjendens maa være betydelig, da han erholdt nogle Lag langskibs. Jeg er pligtig at anbefale Officerernes og Mandskabets brave Forhold til Deres Kongelige Højheds naadigste Opmærksomhed.

Rygterne og Efterretningerne fra Grænserne ere saa forskjellige og modsigende, at jeg ej herom tør indmelde til Deres Kongelige Højhed. Det vigtigste indeholder Bilagen [3]). — — — — — — — —

Sifferdepeche, uden Underskrift og udateret, men sandsynligvis af 23de Marts.

Efterretninger. De svenske Regimenters Fordeling her ved Grænsen er, som følger: Ved Ørebro: Upland, Vermeland, Södermanland à 1200 Mand. Stockholms Garnison: 4600 à 5000 Mand. I Åmål: Vermeland 1800, Dalekarler 1200, ankomne den 19de Martii. I Venersborg: Elfsborg, Skaraborg og Gøtedal à 1200 Mand, Gøtedals Dragoner 1200 Mand. Til Edda Skanse er marcheret tre Kompagnier Jægere fra Carlstad og to Kompagnier Infanteri [4]). Til Vasa Skanse to Kompagnier, mod Skillingsmark nogle Kompagnier; ved Berby og Helle ere nogle Jægere. De affichere Cordonsystemet, og det kan efter min Formening have Hensigten 1) at skjule en Revolution i det Indre, 2) at de ere nødte at trække bort til Skaane eller Stockholm, 3) en offensiv Plan mod Norge. Det sidste er mindst sandsynligt. Imidlertid haver jeg befalet Oberst Staffeldt at koncen-

---

[1]) Kongen har egenhændig skrevet paa Rapporten: „Holmboe kan for mig blive, hvor han er." [2]) Premierlieutenant P. F. Wulff. [3]) Sandsynligvis de følgende i Sifre sendte „Efterretninger". [4]) Det efterfølgende, der er skrevet paa et særegent Stykke Papir, som om det kunde være en Depeche for sig, men som utvivlsomt kun er Fortsættelsen af det foran staaende, findes trykt i „Norske Samlinger", II, Side 151 efter Prinsens egenhændig bogstavskrevne Koncept. Ved at sammenholde dette Brev i „Norske Samlinger" med nærværende, der er nøjagtig desifreret, faar man et klart Begreb om den betydelige Uoverensstemmelse, der, som bekjendt, til Tider kunde være mellem Prinsens Originalbreve og Koncepten dertil.

trere sig ved Hof, naar de Nordenfjældske ankomme, Oberst Holst i Egnen Skieberg, de Seue ved Kongsvinger eller Høland. Staffeldts Brigade bestaar af de Trondhjemske, Skiløberbataillonen og ét Kompagni, de Seues af den lette Infanteribataillon, to Grenaderbatailloner og ét Batteri, Holsts af fire Batailloner af de Gevorbne, tre Jægerkompagnier og det ridende Batteri. Fæstningerne ere besatte med Dépôts og Landeværn. Frederikshald 13 à 1400 Mand, Frederiksstad 2000 og 5 à 600 Mand, Kongsvinger 8 à 900, Christiania 1000 à 1100 Mand og 2 Batailloner under Oberst Lowzow, Frederiksværn 13 à 14[00] og en Reserve af to Batailloner, ét Batteri og ét Jægerkompagni. Saaledes er Defensivstillingen. Blive de ved Cordonsystemet, da er Offensiven let; koncentrere de dem ved Uddevalla, da er lidet at udrette med min Styrke. Kavaleri kan ved nuværende Føre ej bruges og ej fødes. Højst to Maaneder kan denne Anstrængelse Landet udholde. Gud give da Krisen decideret! Jeg frygter at mangle Kræfter og henflyr til Deres Kongelige Højheds Naade.

Christiania, den 24de Marts 1808[1]).

## Allerunderdanigst Rapport.

Alt førend jeg imodtog Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Parolbefaling med den vedlagte Krigsdeklaration imod Sverig, havde jeg, paa de i min for i Gaars indsendte allerunderdanigste Rapport anførte Grunde, alt befalet Kommunikationen ophævet. Jeg haaber, at denne min Rapport, som indeholder de erholdte Efterretninger, rigtig er indløben. Siden den Tid haver disse saa vidt stadfæstet sig, at der findes lidet i Egnen af Frederikshald, at de derimod haver trukken en Cordon med 600 Mand fra Edda Skanse til Skillingsmark og Heljeboda. Fouragen transporteres tilbage, og et Bageri anlægges ved Grænsen 4 Mile tilbage. Endnu har ingen Fjendtligheder begyndt. I Dag ere Garnisonerne i Frederikshald og Frederiksstad formerede, og højre Fløjbrigade formeret. I 5 Dage vil det hele Korps være paa deres respektive Poster, forsynet med Heste. Landets Vidtløftighed gjør nogen Vanskelighed. Jeg venter paa Deres Kongelige Højheds allernaadigste[2]) Befalinger, som jeg tør vente i disse Dage, og det om saa mere, da en Efterretning, at en Eskadre af 2 Fregatter og 3 Brigger var med en Del Kjøbmandsskibe set sejle vester ud forbi Skagen sidste Søndag, lader mig i Forbindelse med et løbende Rygte slutte mig til en Revolution i Sverig. Jeg haaber herom i disse Dage at kunne meddele bestemtere Efterretninger, men i alt Fald maa jeg allerunderdanigst ansøge om en bestemtere Instruktion i saa Fald, da et Indfald i saa Fald kunde være lige saa nyttig som skadelig for vores Interesse. Jeg tør i øvrigt allerunder-

[1]) Afsendt usifreret. [2]) Prinsen har i Originalrapporten tilføjet et „aller" foran „naadigst", men glemt at rette „Højheds" til „Majestæts".

danigst haabe, at min Calcul i Medfør af de erholdte Data er temmelig rigtig.

Maatte det være mig tilladt at anbefale mig Deres Majestæts Naade, at ansøge om allernaadigst Overbærelse med mine ringe Evner og at haabe, at den gode Vilje samt de havende Midler maa komme i allernaadigst Betragtning.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Sifferdepeche, udateret, men indlagt i en Følgeskrivelse, dateret Generalkommandoen søndenfjælds, Hovedkvarteret Moss, den 29de Marts 1808.

Efterretningerne, vi have om Fjenden, ere ej aldeles sikre, uagtet al anvendt Umage. Deres Cordon gjør det vanskeligt. En Avantpost af 5 til 600 Mand staar ved Skillingsmark, Magnor og Edda, Heljeboda Underlehn. En lige stor ventedes ved Solhem og Jacobsrud. Et Kavaleriregiment med en Del . . . . . .[1]) skal være kommen til Uddevalla. Man talede om et Korps ved Carlstad. Forinden jeg erholder sikker Efterretning og Deres Majestæts Befaling, som jeg venter med Længsel, tør og kan jeg intet udrette. I Følge erholdt Efterretning kan Attaken paa Skaane ej formodes førend den 30te Marts til 3dje April. Men jeg haaber at opholde en Del af deres Armé, og naar jeg er sikker, da at kunne operere. Om Englænderne høres intet. Jeg formoder Sverig tilbøjelig at forandre Parti. Om en Revolution høres ej. Foruden nogle svenske Skibe, som ere optagne af vore Kapere, er intet fjendtligt forefaldet. General Kroghs Rapport vil være indløben. Jeg holder det for mere Rygte. Imidlertid har jeg ladet standse den ene Bataillon i Røraas og har givet Oberst Staffeldt Befaling at soutenere Generalen, om fornødent, ved en Diversion med Skiløberne. Uheldig er Manglen paa den svenske Grænse; Hemman maatte forsyne Manden med Proviant til 40 Dage. Magasiner have de næsten ingen. Dog skal jeg begynde at manøvrere med dem i disse Dage.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Sifferdepeche, udateret, men indlagt i en Følgeskrivelse, dateret Hovedkvarteret i Moss, den 1ste April 1808.[2])

Siden min sidste Rapport er den fjendtlige Cordon mod Frederikshald og Magnor bleven forstærket. En Garnison er kommen til

---

[1]) Sifret, som skulde angive, hvoraf denne „Del“ bestod, mangler i Depechen.
[2]) Denne og foregaaende Depeche findes trykt i „Norske Samlinger“, II, henholdsvis Side 155 og 154.

Strømstad. I Marstrand ligge nogle Kanonbaade. Man søger at udsprede Rygter om betydelige Artilleritrains Anmarche mod Svinesund og Kongsvinger. Man har ansagt Kvarter for flere Tusende Mand, som dog endnu ventes. Kongen skulde blive i Têten af Armeen. Hovedkvarteret Tanum. Imidlertid havde vi Spejderefterretninger, at de fleste trække sønder efter. Det samme sker med alle deres Koffardiskibe. Jeg formoder derfor, at den General Krogh tilkomne vil være af samme Natur. Grunden er let at indsé. Siden højeste Befaling, som gav mig Underretning, at de forreste [Franske] vilde være i Nyborg den 17de Martii, og at jeg da vilde have nærmere Ordre, har jeg kun modtaget Deres Majestæts Befaling til 17de Marts og Deklarationen mod Sverig. Maatte de svenske Baade ej have optaget de seneste! Vor Postbaad bliver armeret. Dupli- eller Triplikat af vigtige Depecher gaa ej vel fra Christianssand eller Arendal. Vi staa færdige, vi længes kun efter at blive aktive, vor nuværende Cordon er højst byrdefuld. Rask Fremrykning vil blive vanskelig, om mulig, ved Manglen paa Fourage og Proviant i Sverig. De Svenske tære hos Bønderne og have ingen Magasiner. Om Englænderne høres intet.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

# Uddrag af Kommandokontorets og Generaladjudantstabens Kopibøger.

I. Nr. 1455. Kjøbenhavn, den 5te November 1807.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Major Rheinlænder[1]) anfører i sin Rapport af 1ste November, at al Kommando ved hans Bataillon vil ophøre, dersom Mandskabets Forfatning ikke snart bliver bedre; thi Utilfredsheden er saa stor, at Officererne ikke uden bedende kan udrette noget med deres Folk. Dette, maa jeg tilstaa, haver frapperet mig meget, da jeg ikke kjender denne Fremgangsmaade i det Militære, og maa udbede mig, at Hr. Major Rheinlænder holder over og er mig ansvarlig for, at Mandskabet af den ham anbetroede Bataillon herefter tilholdes at lystre Kommando og opfylde deres Pligter punktlig, uden at Officererne behøve bede dem derom, thi Officererne have at befale og Folkene at lystre, og hvo, som understaar sig ikke at gjøre dette, er strafskyldig og skal uden Skaansel straffes.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

II. Nr. 859. Kjøbenhavn, den 10de November 1807.

Til det Kgl. Danske Kancelli.

Da det nu nærmer sig Vinteren, saa kan intet betydeligt fjendtligt Angreb mere befrygtes; desaarsag befales det herved, at Kystmilice-Tjeneste, saasom Vagter og Patrouiller paa Kysterne, kan ophøre indtil videre, hvilket Kancelliet ville behage at tilkjendegive alle vedkommende Øvrigheder i Danmark til Efterretning.

Frederik, K. P.

---

[1]) Rabe Kalkreuter Rheinlænder, Bataillonskommandør i slesvigske Landeværnsregiment.

3die Div. Nr. 464. Kjøbenhavn, den 10de November 1807.

Til Generallieutenant Moltke, Aalborg.

Da her for Øjeblikket arbejdes paa en Plan til en anden Organisation af Landeværnet, og denne muligen ej vil stemme i alle Dele med den af Dem nu foretagende Indretning med Landeværnet i Nørrejylland, saa vilde Hr. Generalen behage strax at standse med den af Dem foretagende Indretning og lade alt bero saaledes, som det nu er for Øjeblikket, indtil den i Arbejde værende Plan udkommer.

Frederik, K. P.

II. Nr. 941. Kjøbenhavn, den 19de November 1807.

Til Major Tscherning paa Frederiksværk.

For de mig under 17de ds. meddelte Efterretninger[1]) takker jeg Dem, og De ville behage at afsende fra Tid til anden til Sverig sikre Folk, som kunde indhente Efterretninger der fra, og hvilke Hr. Majoren da efterhaanden, som de indløbe, strax vilde indsende til mig.

Frederik, K. P.

Avantg. Nr. 616. Kjøbenhavn, den 21de November 1807.

Til de Herrer Generallieutenant Prins Frederik, Landgreve til Hessen, Generalmajor v. Binzer, Kapitajnerne v. Rømeling og v. Christensen af Ingenieurkorpset.

Efter min Befaling er Oberstlieutenanterne v. Suckow, v. Beck og Generalkvartermester-Lieutenant Wenzel v. Haffner sammentraadt i en Kommission for at overlægge, hvilke Defensionsanlæg der efter deres Skjønnende var at anlægge uden for Kjøbenhavn, for at holde en Fjende fra Landsiden i behørig Afstand fra Fæstningen m. v. Over dette har bemeldte Kommission nu indgivet et Forslag, som herved følger, og jeg ønsker, at Generallieutenant Prins Frederik til Hessen, Generalmajor Binzer, Kapitajn v. Rømeling og Kapitajn v. Christensen sammentræde i en Kommission, for at bedømme det af formeldte Kommission indgivne Forslag over Kjøbenhavns Fæstnings Forbedring i Henseende til dens Udenværker imod Landsiden, og derefter saa snart muligt indgive til mig deres Betænkning.

De i Forslaget omtalte Planer kan Kommissionen, naar den forlanger dem, erholde hos mig.

Frederik, K. P.

---

[1]) om Tilstande i Sverig.

II. Nr. 966. Kjøbenhavn, den 21de November 1807.

Til det Kgl. Danske Kancelli.

De ved forestaaende Landmilice-Sessioner i næste Maaned udskrivende Rekrutter for Landeværnet skal, da det vilde være forbundet med Vanskelighed at dressere dem alle paa én Gang, deles omtrent i 3 lige Dele, og deraf skal den 1ste Del møde den 1ste Januar n. A. paa efterfølgende Steder, hvor de af efternævnte Regimenter exerceres og dresseres; naar derimod de 2 andre Dele skal møde, skal nærmere ved trykte Indkaldelser bekjendtgjøres dem, og desaarsag anføres paa Enrolleringspasserne, hvem der hører til 1ste, hvem der hører til 2den og 3dje Del, samt at det nærmere skal vorde bestemt, naar 2den og 3dje Del skal møde, nemlig:

De af 1ste sjællandske Distrikt møde i Kalundborg og Holbæk og Helsingør og dresseres af 2det jyske Regiment og af Kongens Regiment. De af det 2det sjællandske Distrikt, som ere i Sjælland, møde i Vordingborg og Præstø og dresseres af det 3dje jyske Infanteriregiment. Og de, som ere paa Møen, Falster og Laaland, møde dels i Stege, dels i Nykjøbing og dels i Maribo og dresseres paa disse 3 Steder af det slesvigske Infanteriregiment.

De af det fynske Distrikt møde dels i Odense og dresseres af fynske Infanteriregiment og dels i Nyborg og dresseres af det 1ste jyske Infanteriregiment.

De af 1ste jyske Distrikt møde i Fredericia og dresseres af det fynske Infanteriregiment. De af 2det jyske Distrikt møde i Aarhus og dresseres af det 1ste jyske Infanteriregiments Depot. De af 3dje jyske Distrikt møde i Aalborg og dresseres af det 3dje jyske Infanteriregiments Depot.

De af Hertugdømmet Slesvig møde dels i Rendsborg og dresseres af det oldenborgske Infanteriregiment, dels i Slesvig og dresseres ved det slesvigske Infanteriregiments Grenaderkompagni.

De af Hertugdømmet Holsten møde dels i Glückstadt og dels i Meldorf og dresseres begge Steder af Dronningens Livregiment.

De, som i de to sjællandske Distrikter udskrives til Landeværns-Artilleribatailloner, møde i Kjøbenhavn og dresseres ved den danske Artilleribrigade.

De, som i Fyn udskrives til Landeværns-Artillerister, møde i Nyborg.

De, som i Jylland udskrives til Landeværns-Artillerister, møde i Randers.

Og de, som i Hertugdømmerne udskrives til Landeværns-Artillerister, møde i Rendsborg, paa hvilke 3 sidstnævnte Steder de dresseres ved det derværende Artilleri.

Samtlige ved Landeværnet udskrivende Rekrutter skal sværge til Fanen paa det Sted, hvor de ere befalede at møde til Dressering, og hvilket strax sker af enhver Del og paa hvert Sted især, naar de ere samlede.

I Henseende til Eden, bemeldte til Landeværnet udskrivende Rekrutter skulle aflægge til Fanen, da er jeg af den Formening, at de bør gjøre samme Ed, som enhver Soldat, der udskrives, for Linietropperne er foreskreven, da de have lige Pligter, hvorover jeg dog ønsker at høre Kollegiets Formening.

Frederik, K. P.

**Avantg. Nr. 639.** Kjøbenhavn, den 25de November 1807.

Til Generalmajor Berger.

Da Hans Majestæt Kongen under den 22de November d. A. allernaadigst har resolveret, „at Frederiksværks frivillige bevæbnede Korps, „som har víst, at det ikke forstod at forsvare sig, og altsaa, som mili„tært Korps betragtet, er unyttigt, skal ophæves og paalægges at af„levere de Hans Majestæt Kongen tilhørende Armatur- og Ammuni„tionssorter, som det har haft i Brug, til Kjøbenhavns Arsenal, dog „saaledes, at herfra undtages Afdelingerne af Artilleri og Søfolk ved „dette Korps, hvilke skulle vedblive i sin nærværende Form og gjøre „Tjeneste indtil videre, samt at den Summa, som af den Kgl. Kasse „hidtil er givet Kavaleri-, Infanteri- og Jægerafdelingen af dette Korps „i Gage og Tractement, skal bortfalde“, saa haver Hr. Generalen at begive Dem til Frederiksværk og bekjendtgjøre bemeldte Frederiksværks frivillige bevæbnede Korps denne Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Resolution og derefter bringe samme i Udførelse saaledes, som i samme bestemmes; og naar Hr. Generalen saaledes har udført denne min Ordre, da forventer jeg derom Deres Rapport.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 1488.** Kjøbenhavn, den 26de November 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Deres Durchlauchtigheds Skrivelser haver jeg imodtaget, nemlig 2 af 29de Oktober, 1 af 1ste, 1 af 3dje og 1 af 5te November.

Hvad Deres Durchlauchtighed i Skrivelsen af 29de ds.[1]) melder mig om at have meddelt Kommandørerne for Krigsskibene mine Befalinger, haver jeg meget bifaldet.

I Anledning af, hvad Deres Durchlauchtighed anfører om Aarsagen til Skibenes Afsejling til Frederiksstad, da viser min Ordre at angribe den til Sundet kommende Transportflaade, at det første blot var en Forsigtighed, som passende sig til Kommandørkapitajn Sneedorffs liden Force imod Fjenden, men ingenlunde kunde være passende længere, ligesom ogsaa Christianssand var af mig foretrukken,

[1]) Skal være: f. M.

for at Skibene der kunde stationeres, da man der fra kan handle of- og defensiv.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Det vilde være meget godt og er efter mit Ønske, naar den engelske Flaade haver forladt Sundet, at Skibene da sendes her til Kjøbenhavn, og hvortil behøvedes mindre Proviant.

Jeg skylder i øvrigt Deres Durchlauchtighed Tak for den Aktivitet og de Opofrelser, De fra Deres Side ikke lader det mangle paa for at fremme Landets Vel, og skjønt jeg med Bedrøvelse maa erfare Norges Forfatning, saa er det mig dog kjært at se mig samme foredraget i dens sande Tilstand, og jeg vil føle Glæde ved at bidrage til Landets Tarv.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Kanonbaadenes Bygning angaar, da haaber jeg vist, at den norske Patriotisme ej staar tilbage for den danske i Bidrag til dette Øjemed, og paa de Steder, hvor Kanonchaloupernes Bygning er tilbuden, ville Deres Durchlauchtighed tilkjendegive min Tilfredshed.

Konsul Brown i Malmø, som udmærker sig ved sin Aktivitet, ville Deres Durchlauchtighed paa mine Vegne takke, og jeg finder det passende, at ham bliver givet et Tillæg af 200 Rdl., hvortil jeg haver givet Kommercekollegiet den fornødne Befaling.

— — — — — — — — — — — — — — —

I Anledning af at Deres Durchlauchtighed melder mig under 1ste November, at Briggen „Lougen“ med en Division Kanonbaade er beordret at iagttage Passet til Jomfrulund, da disponerer De over Kanonbaadene og lader Briggen følge Eskadren.

At De haver overdraget Kommandoen af Flotillen til Kapitajnlieutenant M. Bille, bifaldes, da jeg ikke tvivler paa, at han iagttager enhver Lejlighed til vores Fordel.

I Henseende til de 2 røvede Kanonbaade, som ere indbragte, da bifalder jeg, at Deres Durchlauchtighed haver ladet disse bringe til Christianssand og armere, da Flotillen ved denne Tilvæxt bliver saa meget stærkere, og at der med Jollernes Bygning i Christianssand gjøres gode Fremskridt, har jeg med Fornøjelse erfaret.

I Anledning af de Meldinger, Deres Durchlauchtighed ved Deres Brev af 3dje November sidstleden tilstiller mig fra begge Skibskommandørerne, hvori de Grunde anføres, som have forhindret Skibene at handle aktiv, da er dog Mangel paa Proviant det eneste, der taler for at undskylde dette.

Hvad Deres Durchlauchtigheds Melding i samme Deres Skrivelse af 3dje November betræffer, at Fjenden i en svensk Havn skal have taget en Del af Ladningen fra et af vore Proviantskibe, da har det været mig vigtigt at erfare, og ser med Længsel den belovede Undersøgelse og Sagens Udfald i Møde.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Med megen Velbehag har jeg erfaret, at Jørgen Aal agter at lade indrette en Jagt til Kanonbaad paa egen Regning, og ville Deres Durchlauchtighed behage at tilkjendegive ham min Tilfredshed og Tak paa samme Maade som Broderen N. Aal for hans patriotiske Sindelag. Med ikke mindre Tilfredshed haver jeg erfaret af Deres Durchlauchtigheds Melding af 5te November, at de i Arbejde tagne Fartøjer gaa frem paa saa fordelagtige Vilkaar.

Alle til den her i Sjælland forsamlede Armé bestemte Tropper ere lykkelig ankomne, og i store Bælt er i den senere Tid intet fjendtligt Skib set; men derimod blokerer Fjenden Kjøbenhavn med nogle Brigger, og fra Kronborg her til er omtrent stationeret et fjendtligt Orlogsskib, 3 Fregatter og en Del mindre Krigsfartøjer, som stedse holde sig med deres Konvojer nær under svensk Kyst. I Danmark, men især i Kjøbenhavn og Helsingør, ere en Del Kapere udrustede, som have gjort mange og betydelige Priser.

Da Kaperiet er et Middel til at gjøre Fjenden megen Skade og Afbræk, saa maa man meget opmuntre Undersaatterne at udruste Kapere, og jeg ønsker, at Deres Durchlauchtighed søger i det Deres Generalkommando underlagte Distrikt at opmuntre til Kaperi samt assistere de Kaperskibe, som maatte have Mangel, med Skyts, Vaaben og Ammunition, saa vidt muligt er uden Skade for Norges egentlige Defension; dog maa de, som erholde slig Hjælp, stille sikker Kavtion for det, som de imodtager.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 1490.** Kjøbenhavn, den 27de November 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Deres Durchlauchtigheds Skrivelser af 18de og 19de November med tilhørende Bilag haver jeg ved Deres Adjudant rigtig imodtaget, og i Anledning heraf undlader jeg ikke herved at tilkjendegive Dem:

1. At den Mængde af Maanedslieutenanter, som koste utrolig mange Penge, nu kan afgaa.
2. At sende ugentlig en tilforladelig Mand til og fra Norge med Depecher, er for Tiden ikke fornødent; sligt er meget kostbart og bør kun ske i Tilfælde, at Ting af megen Vigtighed skulle beordres eller meldes.
3. Dragonernes Hjemsendelse finder jeg tilraadelig.
4. Det bergenhusiske Regiment kan ikke detachere noget, siden samme behøves til Bergens Stifts Defension, og dets Marche vilde desuden blive lang og i denne Aarets Tid næsten umulig, uden at ruinere Mandskabets Helbred, og desuden til betydeligt Tab for Landalmuen sammesteds.
5. Proviant, Korn og Fourage er saare besværligt at skaffe, men jeg beder Dem imidlertid at være overbevist om, at intet Øjeblik skal fra min Side blive forsømt; men Sjællands Proviantering medtager et betydeligt Kvantum.

6. Der er endnu en Del Depotsager, som efterhaanden, naar Mulighed dertil er, skal blive opsendt.
7. At lade Vadmel farve, er en Ting, som vist ej godt lader sig gjøre, og jeg haaber, at De hellere vælger ethvert andet Middel. Desuden vil en Del Vadmel i Jylland nu være at faa, der, ligesom Depotstykkerne, skal blive opsendt.
8. Den Kgl. Forordning af 9de Maj 1806 om Soldatens Kvarter og Bespisning giver Lejlighed til derefter at træffe de bedste Foranstaltninger for Soldaten.
9. Naar Flotillen oplægges og Folkene dimitteres, da bør særdeles Flaadebatteriernes Skyts aftages, for ved dets Tyngde ej at gjøre disse mere vandtrukne, end de vist allerede ere, thi det er stedse Tilfældet ved slige Batterier.
10. Kystværnet er for Norge af yderste Vigtighed, og en herlig Lejlighed for Deres Durchlauchtighed at sætte det i den af Dem intenderede Orden.
11. At sende Krigsfangerne til Jylland og aflevere dem til Generallieutenant Moltke paa den af Deres Durchlauchtighed foreslagne Maade, bifalder jeg aldeles.
12. Mig synes, at Troppesamlingerne nu vel kunde formindskes, og Dislokationen derefter forandres, hvorved en Del Penge spares.

Hvis Kanonstøberierne ej skulde præstere at levere det fornødne Antal Kanoner til den nye Flotille, hvor faar man da de fornødne Kanoner fra?
13. De Lodser, der have bjærget vore Kanonbaade, der vare røvede af Fjenden, skal gives en klækkelig Douceur, som Deres Durchlauchtighed selv kan bestemme.
14. Den norske Matros Munrad, som haver opført sig saa bravt, og ved hans Mod og Klogskab reddet den med Proviant ladede Galease af Fjendens Hænder, skal gives, ligesom de 3 jyske Matroser hver, en Douceur, som maaske kunde bestemmes første til 50 Rdl. og sidstnævnte 3 hver 10 Rdl., hvilket dog Deres Durchlauchtighed kan forstørre eller formindske efter eget Godtbefindende.
15. Da Fortet Agerø kan sløjfes paa en saa lidet bekostelig Maade og i en saa kort Tid, saa finder jeg det i Følge de anførte Grunde meget hensigtsmæssigt, at saadant udføres.
16. Major Nielson og Lieutenant Smith af det aggerhusiske Dragonregiment[1]) samt Lieutenant Abelsted af det vesterlenske Infanteriregiment[2]) vil med det første indtræffe i Norge. Rit-

[1]) Kan være Sekondlieutenant Gabriel Smith af aggerhusiske Dragoner, men rimeligvis er det Premierlieutenant à la suite Michael Smith ved vesterlenske Infanteriregiment. [2]) Ved det vesterlenske Infanteriregiment var der ikke ansat nogen Lieutenant Abelsted; sandsynligvis er det Premierlieutenant Hans Abelsted af aggerhusiske Dragonregiment (se Noten Side 251). Formodentlig ere Navnene Smith og Abelsted ved en Fejlskrift blevne ombyttede i Kopibogen.

mester Seyersted med hans Broder, Major Seyersted, indtræffe ogsaa med det første, og de øvrige herværende norske Officerer vil længere hen i Tiden indtræffe ved deres resp. Regimenter paa Major Mechlenburg af det nordenfjældske Infanteriregiment nær, som indtil videre er ansat at forrette Kommandantskabet i Frederiksort.

17. I Henseende til Capotkjoler og Vanter, som ere udgivne til den norske Armé søndenfjælds, da haver jeg under 5te November tilskrevet Deres Durchlauchtighed som Svar paa Deres Skrivelse af 14de Oktober, at jeg bifaldt, at disse Vinterklædningsstykker beregnedes extraordinært paa den foreslagne Maade.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1491. Kjøbenhavn, den 28de November 1807.

Til Generaltoldkammeret.

Da det er mig indmeldt, at Generalmajor Oxholms Tjener, navnlig Holm, ved en sjælden Redelighed og klog Opførsel har reddet en Sum Penge ved Landeværnets Retirade gjennem Kjøge til Øerne og saaledes var Aarsag i, at 10 150 Rdl. undgik at falde i Fjendens Hænder, saa ønsker jeg, at denne Mand for hans Redelighed efter hans Ønske skal gives ved første Vacance en saadan Toldbetjening, hvorved han med Familie kan have et skikkeligt Udkomme, hvilket Kollegiet ville behage i sin Tid at foranstalte.

Frederik, K. P.

Avantg. Nr. 682. Kjøbenhavn, den 1ste December 1807.

Til Oberstlieutenanterne v. Suckow af Ingenieurkorpset og v. Beck af Artillerikorpset.

Da jeg den 5te November d. A. havde mit Hovedkvarter i Nyborg, tog jeg denne Fæstning i Øjesyn og fandt, saa vel ved Fæstningen, som og i Henseende til Havnens Sikkerhed imod fjendtligt Overfald, følgende Mangler samt deraf flydende Forbedringer, som jeg tror at bør foretages med bemeldte Fæstning som og ved Værkers Anlæg til Havnens Sikkerhed.

1) For Fæstningens Batterier, der vende mod Søsiden, skal strax anskaffes behøvende Antal af Rapperter paa Slæder til langt rækkende Skyts af 36, 24 eller 18 Punds Kaliber, alt efter som disse Batterier med en af disse Sorter af Skyts bedst kan forsynes, og Brystværnet paa disse omtalte Batterier skal desaarsag forhøjes til 6 Fod.

2) Ved Holkenhavn ansér jeg ogsaa meget hensigtsmæssig at burde anlægges et Værk til langt rækkende Skyts, da dette i Forbindelse med det paa den nordre Side af Aaen paa Dyrehavens Grund

anlagte Batteri vilde ved en krydsende Ild soutenere eller forsvare de der liggende eller stationerede Fartøjer af Roflotillen, hvoraf jeg tror en Del der bør henlægges.

3) Palissaderingen om Værkerne bør istandsættes.

4) Paa Prins Christians Bastion og paa Kurtinen mellem denne Bastion og Prins Carls Bastion skal placeres nogle Landmorterer.

5) Den gamle svenske Skanse bør istandsættes og besættes med langt rækkende Skyts samt med 3 à 4 Sømorterer.

Herover ville Hr. Oberstlieutenant v. Suckow og v. Beck strax commissionaliter sammentræde, for at overveje alt dertil hørende, og derefter strax gjøre mig nøjagtig For- og Overslag til disse Arbejder og, hvad deraf kan udføres førend Skibsfartens Begyndelse førstkommende Foraar.

Frederik, K. P.

I. Nr. 1501.

Kjøbenhavn, den 2den December 1807.

Til Oberstlieutenanterne Suckow af Ingenieurkorpset og Beck af Artilleriet.

Til Kysternes Forsvar finder jeg det nødvendigt, at efterfølgende Fæstninger, Skanser og Batterier istandsættes eller fra nyt af bygges paa efterfølgende Steder.

Korsør Fæstning er meget vigtig i Særdeleshed i en Søkrig med England, thi det er et fast Punkt, som er nødvendigt at beholde, da man ellers aldrig kan sige at være Mester af at lande i Sjælland eller at forhindre Fjenden fra at lande paa det sikreste og bekvemmeste Sted, og da det er en Nødvendighed der at have en Del af Roflotillen, saa bør denne ogsaa der kunne være under Beskyttelse af Fæstningen. Til den Ende bør Brystværnet paa den Del af denne Fæstning, som vender imod Søsiden, forhøjes til 6 Fod, for bag ved samme at kunne placere 8 36pundige Kanoner paa Slæderapperter samt 2 Morterer. End videre maa den nord-nordostlig for Fæstningen liggende Ø, Lilleø kaldet, hvor endnu Rudera af de gamle Skanser ses, befæstes ved et Værk med 6 Fod højt Brystværn, og bag samme sættes langt rækkende Skyts paa Slæderapperter samt Morterer, for der fra at kunne sekundere Fæstningen samt dominere denne og Omegnen. For at forsvare Indløbet til Korsør bør den Bakke, som Lygtetaarnet ligger paa, og som er nord-nordvest for Korsør, befæstes med et sluttet Værk og besættes med nogle 36pundige eller 24pundige Kanoner, ligesom den sydvest for Korsør udløbende Pynt af Landet ogsaa bør befæstes med et sluttet Værk og besættes med langt rækkende Skyts.

Kalundborg er et godt Landingssted, til hvis Forsvar vel er anlagt 2 Batterier paa hver sin Side af Indløbet, nemlig Lerchenborg og Gisseløens Batterier; men da disse ikke ere i den Stand og ikke besatte med det Skyts, som nødvendig dertil fordres, saa skal disse

2 Batterier sættes i fuldkommen god Forsvarsstand med 6 Fod højt Brystværn og besættes med langt rækkende Skyts paa Slæderapperter.

Skansehage-Batteri i Odsherred, som særdeles skal kunne inkommodere, om ikke ganske forbyde, Indløbet i Issefjorden, bliver nu vel istandsat, men jeg ønsker dog, at Arbejdet eftersés af Ingenieurofficerer, for at det kan blive et forsvarligt Batteri med 6 Fod højt Brystværn og siden besat med langt rækkende Skyts paa Slæderapperter.

De paa den anden Side af Issefjorden og Roskilde Fjord liggende Batterier, Kikhavns og Sølagers Batterier kaldet, ere besatte med svært Skyts og Morterer fra Frederiksværk, og haaber jeg, at disse Batterier ere i forsvarlig og god Stand.

Kallehave Batteri omtaler jeg ikke, siden samme er under Arbejde, og er overbevist om, at det som færdigt vil svare til Hensigten af dets Anlæg.

I Henseende til Øerne Møens, Falsters og Laalands Defension mod Søen, samt for at dække Overfarterne, bestemmes følgende.

Imellem Sjælland og Øen Nyord er fladt Vand, og kan ingen Skibe passere, men derimod maa alle Skibe passere det smalle Løb imellem Nyord og Ulfshale; desaarsag maa paa det fordelagtigste Sted af Nyords østlige Side anlægger et Værk med 6 Fod højt Brystværn, som besættes med 6 Stykker langt rækkende Skyts paa Slæderapperter. Ved dette Værk maa bygges nogle Jordhytter for Besætningen, siden denne lille Ø ikke er beboet. Batteriet ved Grønsund kan indgaa, men derimod skal paa det fordelagtigste Sted af Udkanten paa Falsters østlige Kyst, Hestehovedet kaldet, anlægges en Skanse med 6 Fod højt Brystværn til 4 langt rækkende Kanoner paa Slæderapperter, og paa den sønden fra Møen udragende Grund henlægges et Flaadebatteri, besat med 3 Stykker 24pundige Kanoner, hvorved jeg tror Indløbet fra Østersøen til Grønsund er tilstrækkelig forsvaret.

For at forsvare Indløbet imellem Masnedø og Dyrefoden paa Falster fra store Bælt af, skal paa det fordelagtigste Sted af denne Øs sydvestlige Side anlægges et Batteri til 4 12pundige Kanoner, og paa den Grund, som løber ud fra Masnedø imod Sønden skal henlægges et Flaadebatteri, besat med 3 Stykker 24pundige Kanoner, og paa det mest passende og hensigtsmæssige Sted paa Dyrefoden af Falster skal anlægges et Batteri med 6 Fod højt Brystværn, som besættes med 6 Stykker 18pundige eller 24pundige Kanoner paa Slæderapperter. Da Masnedøen er ubeboet, saa maa ogsaa der bygges Jordhytter for Batteriets Besætning.

End videre opkastes et Batteri til 12pundige Kanoner ved hvert af Færgestederne imellem Laaland og Falster, for at forsvare Indløbene fra begge Sider. Om disse to sidstnævnte Batterier ere bedst at anlægge paa Laaland eller paa Falster, er en Sag, som det lokale maa bestemme, og som Ingenieurkorpset nærmere haver at overveje og indmelde mig.

Kjøge, Præstø og Gjorslev i Stevns Herred, hvor den gamle Skanse ligger, ere Steder, som fortjene Opmærksomhed, men da jeg mangler Lokalkundskab derom, saa maa Ingenieurkorpset lade disse Steder undersøge og indmelde mig, hvorvidt det kan være nyttigt og fordelagtigt der at anlægge Batterier, og da paa hvilke Steder, og af hvilket Kaliber Skyts dertil bør anvendes.

Det Jordarbejde, som paa alle formeldte Steder ej kan blive færdigt, før Vinteren indtræder, maa fuldføres med Force, saa snart Frosten gaar af Jorden i næste Foraar.

Skanseredskabers Anskaffelse, Affutagers, skarp Ammunitions og Palissaders Forfærdigelse samt Materialier til Bridsker o. s. v., saa vel for Kystbatterierne og de her befalede Anlæg samt for Nyborg Fæstning, som og for de nye Anlæg ved Kjøbenhavn, er Vinterarbejde for Ingenieur- og Artillerikorpserne, hvortil maa anvendes al mulig Kraft, for at der til Foraaret intet mangler. Ingenieurkorpset haver strax at indmelde mig, om der endnu med Nytte, før Vinteren kommer, kan begyndes paa nogle af de her befalede Skansers og Batteriers Anlæg, og da hvor mange Mand Arbejdere der til ethvert Sted bør henkommanderes.

Frederik, K. P.

II. Nr. 1081.

Kjøbenhavn, den 11te December 1807.

Til Major Tscherning paa Frederiksværk.

Jeg takker Dem for de mig under den 7de December meddelte Efterretninger fra Sverig, og vil det stedse være mig kjært at imodtage slige Efterretninger, og hvis De efter Deres Tilbud selv kunde gjøre en Rejse der over, uden at opvække Opmærksomhed, da vilde det være desto bedre, siden De kunde forskaffe paalideligere Efterretninger. Det, som jeg ønsker at vide, er følgende:

1. Om der i Sverig er samlet Tropper, og da hvor og hvor mange, eller om da Regimenterne og Korpserne ligge i deres sædvanlige Standkvarterer.
2. Om der er Magasiner indrettede til Troppers Forplejning i Sverig, og da hvor og til omtrent hvor mange Tropper.
3. Om der er oprettet Depoter af skarp Ammunition i Sverig, og da hvor og omtrent hvor store.
4. Hvor stærk den svenske Armé i Finland er, og om det lader til, man vil forstærke den.
5. Hvorledes de Svenskes Tænkemaade i Almindelighed er imod Regeringen, hvorledes mod England og hvorledes imod Danmark.
6. Om de ønske eller frygte Krig med os.
7. Om der er begyndt med Gothenborgs Fæstningsværkers Sløjfning, og hvor vidt man dermed er kommen.

8. Om det Rygte, som siger, at Christianstads Fæstning skal sløjfes, er grundet eller ikke.
9. Hvor Kongen opholder sig, og om det er sandt, at han agter at begive sig til Gothenborg og der fra til Stockholm.
10. Om Skjærgaardsflaaden samt den øvrige svenske Flaade udrustes, og om Kronbaadsmændene indkaldes, eller ej.
11. Om der bygges flere Krigsskibe og Fartøjer i Sverig nu end sædvanlig, samt hvor de forskjellige Afdelinger af Skjærgaardsflotillerne nu ere stationerede, og omtrent hvor stærk paa hvert Sted.
12. Om der ligger mange engelske Skibe oplagte i svenske Havne, og hvor de fleste ligge.
13. Hvorledes Vejene i Sverig ere.
14. Om det fra Pommern hjemkomne Kavaleri igjen er remonteret, samt om Stykheste ere udskrevne til at være parat til Aflevering, naar forlanges.
15. Om den nylig af Rusland udstedte Krigsdeklaration mod England har foraarsaget nogen Sensation, og da hvilken.
16. Om der er betydelige Oplag af engelske Varer i Sverig, og hvor de største ere.
17. Hvor stor den svenske Armé i Sverig egentlig regnes for at være, og hvor snart, hvor stort samt hvor lang Tid der behøves til at sende et Armékorps til Skaane eller imod den norske Grænse.
18. Om der er Overflødighed paa Levnedsmidler og Fourage i Sverig, og endelig
19. Hvilke Tropper der ligge i de Stæder, som støde nærmest til de danske Grænser.

Fuldstændige Efterretninger om disse Spørgsmaal ville være mig velkomne.

Frederik, K. P.

**Extraord. Nr. 351.** Kjøbenhavn, den 12te December 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Det af Deres Durchlauchtighed gjorte Forslag om at indrette Koffardiskibe til Defensionsskibe kan blot nytte et eller andet Sted; men at bruge disse bevæbnede Fartøjer, som skal krydse og høre til Orlogsflaade[1]), dette er ej tilraadeligt.

Skulde nogen bygge Kanonchalouper, da kan den nødvendige Underretning derover faas i Frederiksværn.

Samtlige Kadetter og af dette Korps tagne Maanedslieutenanter befaler De at rejse her ned; ligeledes skal de af Koffardifarten udtagne Maanedslieutenanters Antal paa muligste Maade indskrænkes. End

---

[1]) Saaledes staar der.

videre indsendes en fuldkommen Etat af alt, hvad af Søofficerer og Matroser Deres Durchlauchtighed ansér fornøden for Norge til næstkommende Foraar. Orlogsskibet „Louise Augusta“ er tilbagekommen efter en Krydstur i Østersøen og skal nu indlægges. Orlogsskibet „Christian Frederik“ er sejlet til Christiansø for at afhente nogle der liggende engelske Priser, som der ere af vore Kapere indbragte.

Det vigtigste, jeg ellers kan berette, er, at Kejseren af Rusland aldeles har deklareret sig for os og imod England. Kongen af Sverig er endnu fast mod Frankrig og for England.

Der er gjort alt for at proviantere Norge. Levnedsmidler og Korn have vi i Overflødighed, saa at jeg haaber, at jeg skal aldeles afhjælpe Norges Trang. Det var ønskeligt, at man fra Bergen og Trondhjem kunde opmuntre Kjøbmændene at hente Korn i Archangel, og dersom dette kan udføres, skal jeg ej undlade at søge den fornødne Tilladelse til dette Korns Udførelse fra Archangel.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 1593.** Kjøbenhavn, den 22de December 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August til Slesvig Holsten p. p.

Oberst Staffeldt vil om nogle Dage afgaa her fra til Norge. Jeg skal ej undlade udførlig at tilskrive Dem med Hr. Obersten.

Jeg kan nu blot underrette Dem om følgende:

1. Posterne ere endnu ej komne fra Sverig, men Kongen er rejst til Stockholm.
2. Almindelige Rygter synes at bekræfte, at russiske Tropper forsamle sig paa den finske Grænse.
3. Frankrig synes meget at ønske at vinde Kongen af Sverig; om det derimod er muligt, derom tvivle mange.
4. Briggen „Lougen“ holdes, saa vidt muligt, i sejlbar Stand.
5. Orlogsskibet „Christian Frederik“ lader jeg krydse det [?], men først efter at være kommet fra Bornholm.
6. Kommandør Fisker ville De tillægge Befaling at expedere alt til Kollegiet, uagtet han staar under Dem og imodtager Deres direkte Befalinger; thi dette er fornødent dels for Ordenen, dels for at bringe Enhed i det hele Søvæsen.

Tøvejret er nu atter saa stærkt, at jeg haaber, dette vil bidrage til at vedligeholde Sejladsen længe.

Frederik, K. P.

**Hemmelig Protokol Nr. 35.** Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 31te December 1807.

Til Generalmajor Prins Christian August.[1])

Da jeg har lovet ugentlig at underrette Dem om alt, for at holde Dem i Løbet af Dagens Begivenheder, saa tilmeldes Dem følgende:

---

[1]) Brevet afsendt med Lieutenant Abelsted.

1. Kapitajn Jessen er i Dag færdig for at kunne afgaa til Norge; han medbringer en Del til Armeen fornødne Munderingsstykker og Sko samt 200 000 Rdl.
2. Hans Bestemmelse er, at holde Søen ryddelig for de fjendtlige Krydsere og siden at søge de norske Havne.
3. Med Roflotillens Bygning saa vel her som i Provinserne gaar det godt, ligeledes fremmes Affutagen til de for Korsør, Nyborg, Amager m. m. bestemte Batterier.
4. Der bygges i Hertugdømmerne og Provinserne 2 Brigger, 26 Kanon- og Mortérchalouper; i Sjælland og paa Holmen bygges 50 Kanon- og Mortérchalouper; og til dette have vi Kanoner og Morterer.
5. Kongen af Sverig er siden den 24de December i Stockholm.
6. Kejser Alexander haver bestemt 30 000 Mand paa den finske Grænse, og dette Korps vil vist stige til 50 000 Mand; de imod Sverig afgivne Deklarationer ere bestemte.
7. Vi ere aldeles enige i alt med Rusland.
8. At dette bliver mellem os, forstaas af sig selv.
9. Jeg haver sendt Officerer til Bornholm for at ordne dette Lands Forsvar.[1])

Jeg skal ugentlig paa samme Maade underrette Dem om alt; dette fordrer Tingenes Natur og Kongens Uartighed imod os. Siden hans Ankomt til Stockholm haver jeg intet hørt fra ham.

Deres altid meget hengivne

Frederik, K. P.

K. P. Nr. 38.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn,
den 4de Januar 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.[2])

Deres Durchlauchtigheds Brev erholdt jeg i Gaar med Fuldmægtig Sievers. Kammerherre Rosenkrantz haver jeg med Gaarsposten tilskrevet og vidtløftigen underrettet om den Fejltagelse, hvori han med flere synes at staa[3]). Jeg forbigaar derfor at berøre denne Sag videre. Da det er umuligt at vide, hvad Vending denne Krig vil tage, saa ansér jeg blot fornødent at underrette Dem om alt og i Forvejen at gjøre Dem opmærksom paa de vigtigste Punkter, hvorfor vi enten bør agere eller vente Fjendens Bevægelser. Disse ansér jeg i Tilfælde af Englændernes Ankomst til Foraaret for følgende:

a) den engelske Flaade blokerer Sjælland og Fyn;
b) angriber Christianssand.

---

[1]) Den 29de December 1807 udfærdigedes Instrux for Kommandør i Flaaden, Generaladjudant G. A. Koefoed, der var ansat som Guvernør over Bornholm og Christiansø. [2]) Afsendt med Lieutenant Abelsted. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 293. [3]) Herom kan Oplysning faas i „Norske Samlinger“, I, Side 294, Note.

Christianssand maa jeg derfor anbefale Deres Opmærksomhed; om Fjenden ej skulde kunne lande i Egnen af Byen, og denne derved tages fra Landsiden, synes mig mere mulig, end at den blev taget fra Søsiden. Jeg ansér det, naar man blot haver Tropper i Nærværelsen, let at forjage Fjenden igjen; men at Deres Durchlauchtighed haver nogle bevægelige Haubitser færdige for at følge Tropperne, er en aldeles Fornødenhed. I Henseende til de Bevægelser, vi fra Norge kunne gjøre i Tilfælde af, at Rusland besætter Finland og Kongen af Sverig deler sin Armé, da vilde et Indfald fra Norge være at stor Nytte, særdeles naar dette kunde ske fra Søndenfjælds og Nordenfjælds. Søndenfjælds til Gothenborg, Venern og Jønkøping, nordenfjælds igjennem, eller kanske var det bedre at gaa fra Kongsvinger af, hvorved man dækkede den søndenfjældske Kolonnes venstre Flanke og kunde faa, ved at besætte Carlstad, Venersøens nordre Side aldeles i vores Magt. Kunde jeg da være saa heldig at kunne angribe Skaane og besætte Landskrona og Malmø, da kunde man snart være Mester af Skaane. Men alt dette er hverken muligt, naar den engelske Flaade er i vores Farvande, ej heller i Fald Kongen af Sverig forlader Finland og sætter sig ved Christianstad, hvor han kunde koncentrere sin Magt. Disse flygtige Tanker, og som blot ere grundede paa Muligheder, tilstilles Dem til nærmere Overvejelse.

Af Deres Durchlauchtigheds Skrivelse ser jeg følgende:[1])

1. At Agerøens Fortifikation er sprængt, hvilket er mig meget kjært.
2. At et Skib er strandet og en Del Fanger ere gjorte m. v.; at Deres Durchlauchtighed undersøger denne Sag, er meget nødvendigt.
3. Da dette alt af mig er besvaret og viser, at Regeringskommissionen haver misforstaaet Sagen, saa forbigaas samme.
4. Jeg haaber, at Sagen betræffende Major Seyersted og Ritmester Darre er aldeles i Orden.
5. Det glæder mig, at alt fremmes til Landets Gavn; herpaa haver jeg aldrig tvivlet, da det er i Deres Durchlauchtigheds Hænder.
6. Salpeter, Svovl og Flintestene ere for Krigen uundværlige Ting; hvad heri kan ske for at frembringe det hos os selv, er saare vigtigt og nyttigt.
7. Denne Efterretning fra Kjøbenhavn er aldeles ikke sand, at nemlig Sverigs Fred var bestemt med den hele Verden.
8. Den mig tilsendte sikre Mand skal i denne Uge blive afsendt til Deres Durchlauchtighed.

I øvrigt ville De om det omtalte, Operationen betræffende, for saa vidt at den nordenfjældske Generalkommando skal medvirke, sætte

---

[1]) Der blev af Christian Augusts megot vidtløftige og ikke let læselige Breve gjort Excerpter i Kommandokontoret, hvor Indholdet da blev nummereret.

Dem i Correspondance med General Krogh, da han kan oplyse alt, hvad hans underlagte Kommando betræffer, bedst.

Deres altid hengivne
Frederik, K. P.

K. P. Nr. 39.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 7de Januar 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.[1])

Jeg benytter denne Lejlighed for at tilmelde Dem, at Orlogsskibet „Prins Christian Frederik“ under Kapitajn v. Jessens Kommando er sejlet, men maatte formedelst Modvind gaa tilbage til Kronborg. Han beretter, at de svenske Fyr ere slukkede; i øvrigt vides intet nyt. Jeg billiger aldeles, at man paa samtlige Gaarde eftersér, hvad Beholdninger de have af Hø, en saare vigtig Artikel endog til den mindste militære Bevægelse.

Da ved det indrettede Siffer en Del uforstaaeligt findes, saa tilstilles Dem vedlagte, som er Oversættelsen af det, Deres Durchlauchtighed sidst skrev mig i Siffer.

Deres altid meget hengivne
Frederik, K. P.

K. P. Nr. 40.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Januar 1808

Til Generalmajor Prins Christian August.[2])

Da Kjøbmand Aal rejser til Norge, saa er det min Pligt at nytte denne Lejlighed for at underrette Deres Durchlauchtighed, hvad jeg haver erfaret siden min Skrivelse i Gaar.

1. Sverig ønsker at kunne blive aldeles nevtral, hvilket er et aldeles umuligt Princip for denne Stat, som er i aabenbar Krig med Frankrig.
2. Saa snart Vinteren skulde komme og Sundet tilfryse, da skal en Cordon af de Svenske trækkes langs den svenske Kyst.
3. Den engelske Regering haver gjort Anslag paa at dræbe Kejser Alexander.
4. De engelske Varer, som skal sendes paa de Kyster, med hvilke England er i Krig, paastaar man, ere forpestede.

Disse Efterretninger ere mig i Gaar meddelte, og om endskjønt jeg ej tør indestaa for Sandheden af samme, saa ere de dog af den Vigtighed, at jeg ej kunde undlade at underrette Dem om samme.

---

[1]) Afsendt med en tilbagevendende Kurér og desuden et Duplikat med Major Nielson den 11te Januar. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 298. [2]) Duplikat afgaaet med Major Nielson den 11te Januar. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 299.

Ligeledes paastaar man, at der kan ventes en Hoben engelske Koffardiskibe med Provisioner til Gothenborg, en herlig Fangst for en Kaper og en Efterretning, som burde gives Kapitajn Jessen.

Hermed følger de Noter, som ere vexlede imellem Danmark og Sverig, som jeg har ladet trykke for at tjene til Oplysning for alle vrange Domme. Jeg forbliver med sand Højagtelse Deres Durchlauchtigheds altid

hengivne

Frederik, K. P.

**I. P. Nr. 41.**

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 11te Januar 1808.

Til Prins Christian August til S. H. S.[1])

Med denne Lejlighed tilstiller jeg Deres Durchlauchtighed Duplikater af de seneste Breve, jeg tilskrev Dem. Jeg véd altsaa intet at tilføje, som kunde have mindste Interesse for Dem. Følgende maa jeg derimod paalægge Dem:

1. Jeg ansér blødt Brød altid, saa vel for Soldaten som for Kongens Kasse, bedst at uddele; naar Mandskabet staar paa Feltfod, gives $8^1/_2$ Pund og i Fredstid i Standkvartererne det sædvanlige.
2. Haardt Brød bør altid haves i Forraad paa 10 à 15 Dage, for at bruges ved en rask Fremrykning, men da tror jeg, at den sædvanlige Vægt, som er befalet i Standkvartererne, er nok. Aar 1801 erholdt Mandskabet blødt Brød, og det havde aldeles ingen skadelige Følger.
3. De Skibe, som opsendes med Korn og Fødevarer, maa snarest muligt nedsendes, og blot fjendtlige Krydsere kan være antagelig Grund for at tillade disse at blive i Havnene.
4. Jeg ønsker at erholde maanedlig fra Regeringskommissionen en General-Oversigt over, hvad der indføres af Korn og Fødevarer til Norge; dette kan ved Toldstedernes Rapporter bedst sammendrages.
5. Den i Nr. 4 omtalte Rapport gives for hver Maaned siden Regeringskommissionens Oprettelse.
6. Ligeledes vilde det være nyttigt at se, hvor meget der af Korn og Fødevarer er indkommet i Aaret 1806, hvilket af Toldbøgerne kunde uddrages.

Jeg forbliver med sand Højagtelse Deres Durchlauchtigheds altid hengivne

Frederik, K. P.

---

[1]) Afsendt med Major Nielson. Trykt i „Norske Samlinger", I, Side 800.

N. P. Nr. 42.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Januar 1808.

Til Prins Christian August til S. H. S.[1])

Deres Indberetning af 2den Januar haver jeg rigtig erholdt. Aarsagen, hvorfor Skibene ej komme saa hyppigen i de første Dage af Aaret, maa være Frygt for de engelske Krydsere; imidlertid haaber jeg, at Assurancen og Kapitajn Jessens Aktivitet vil afhjælpe dette nye Onde, som den ulyksalige Frygt frembringer. Maatte blot Vinteren, som nu haver indfunden sig, ej tilbageholde Skibene. Vi have haft nogle Dage en saare stærk Storm, hvilken ved dens Lægning bragte os Sne og 5 til 6 Graders Kulde. Til Besvarelse af Deres Durchlauchtigheds gjorte Spørgsmaal tjener følgende:

1. Stabskirurg Thultrup gives det sædvanlige Felttillæg, dog uden Rationer og Portioner.
2. Skagens Fyr har jeg ladet tænde den 31te December f. A. til Vejledning for Kapitajn Jessen.
3. At skaffe Fourage til Norge, ansér jeg for særdeles vanskeligt især paa denne Aarstid.
   Jeg véd derfor blot tvende Midler:
   a) nøje at holde over det, enhver Bonde skal have paa Gaarden;
   b) ej at lade dette ligge hos Bonden, men sammenkjøre det, ej i store, men i smaa Magasiner saaledes, at det er à portée, hvor man vil have det henført.
4. At afhjælpe Officerers Mangel, er saare vanskeligt. Imidlertid synes mig, at i Norge maa være dels ved det norske Landkadetkorps, dels ved Skolerne, dels i Regimenterne af Underofficersklassen Folk nok, hvoraf man kan vælge, og skulde disse nu ej være strax bekvemme til at oprykke til Officerer, var det ej skadeligt at ansætte saadanne unge Mennesker som overkomplette Underofficerer. Derved vandtes baade, at de hastigere lærte Tjenesten, og man fik Lejlighed til at lære at kjende deres Opførsel.
5. Krudtmanglen er saare farlig, men der maa sættes Officerer til Opsigt over disse Fabrikker, som under stræng Kontrol paasé, at de haste og forarbejde det efter Prøven.

Jeg véd nu blot at tilføje, at jeg haver sikker Efterretning om, at Kongen af Sverig alt i forrige Sommer var af Englænderne opmuntret til at angribe os med Englænderne, men at nogle svenske Mænd havde fraraadet ham denne for hans Tænkemaade saa upassende Handling. Imidlertid er hans Havne sikkert Ophold for vore Fjender, og i Gothenborg er fuldt af fjendtlige Smaaskibe. Desuden ligger der 1 Fregat paa 40 Kanoner.

Skulde svenske Skibe af franske Kapere opbringes, da maa disse modtages i hver Havn. Det videre herover skal jeg sætte i

---

[1]) Afsendt med Lieutenant Hoelfeldt. Trykt i „Norske Samlinger", I, Side 301.

Form og tilstille Regeringskommissionen. Jeg berører denne Sag blot, for at man ej behandler Kaperne saaledes, som ellers, i Fald vi ej vare i Krig, havde været Tilfældet. Kongen skal opholde sig paa sit Lystslot Gripsholm.

Jeg forbliver med sand Højagtelse Deres Durchlauchtigheds altid hengivne

Frederik, K. P.

I. Nr. 71. Kjøbenhavn, den 16de Januar 1808.

Til det kongelige Ingenieurkorps.

I Anledning af Korpsets Indberetning og Forestilling af 14de Januar d. A. med hoslagt Tegning, betræffende de alt anlagte og nu nyanlæggende Defensionsværker til Forsvar for Issefjordens Indløb m. v., da bifalder jeg aldeles bemeldte Korpses Forestilling, nemlig:

1. At i Steden for det nuværende Skansehage Batteri anlægges efter Korpsets Forslag og Tegning et Batteri paa selve Skansehagen til 4 Stykker 18pundige Kanoner til høj Affutage.
2. At i Nærheden ved Rørvig Toldsted, paa det paa Tegningen opgivne Punkt og efter den paa samme angivne Tegning, anlægges en med Palissadering forsynet Redoute til 2 Stykker 18pundige Kanoner til høj Affutage.

   Hvilke samtlige Pièсer ellers vare bestemte til Skansehage Batteri.
3. Fremdeles, at paa Issefjordens østre Side og ved Spodsbjærg anlægges i Steden for det derværende Søbatteri, i Følge de af Korpset anførte Grunde, ovre ved Kanten af Bakken paa det paa Tegningen opgivne Punkt E, ligesom og efter den paa samme angivne Tegning, et Batteri til 4 Stykker 18pundige Kanoner paa høj Affutage samt til 2 Stykker 100pundige Morterer.
4. Og endelig, at i Nærheden af bemeldte nyt anlæggende Batteri anlægges, paa det paa Tegningen opgivne Punkt paa Bakken F, en palissaderet Redoute efter den angivne Tegning til tvende 4pundige Feltkanoner paa Nødaffutage, og hvilke Kanoner tages fra Frederiksværk.

I øvrigt forsynes det nyopbyggede Batteri paa Skansehage med en Jordhytte til Vagthold for Mandskabet, og udi den betegnede Travers apteres et Beholdnis for Ammunition.

Endelig kan Besætningen til den nyopførende Redoute ved Rørvig indkvarteres paa det derværende Toldsted; men til Ammunitionens Opbevaring skal, saa vel i bemeldte Redoute som i Batteriet ved Spodsbjærg, de paa Tegningen markerte Ammunitions-Beholdnisser apteres.

At Vejmester, Kapitajn von Kochen ansættes til at udføre disse omtalte Defensionsanlæg, bifaldes, og haver jeg alt derom tilkjende-

givet Vedkommende det fornødne; Korpset haver altsaa at forsyne ham med alle fornødne og hermed overensstemmende Tegninger og Forholdsordres, hvorefter han ved Arbejdets Udførelse haver at rette sig.

Betræffende det til disse Arbejder behøvende Skansetøj samt behøvende Palissader, da er efter Korpsets Forslag Vedkommende derom tilskreven, til hvilken Ende Kapitajn von Kochen altsaa haver at opgive Rekvisitionerne saa vel paa Skansetøjet som paa det behøvende Antal Palissader, samt hvilke Maal disse skal holde.

I Henseende til de til disse Arbejders Udførelse behøvende Kronarbejdere, da indgives, saa snart dermed kan begyndes, derover Rekvisition til mig, og skal da det fornødne desangaaende blive befalet.

Hvilket alt Korpset herved tilkjendegives til behagelig Efterretning.

Frederik, K. P.

**R. P. Nr. 43.** **Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de Januar 1808.**

Til Generalmajor Prins Christian August til S. H. S.[1]).

Deres Durchlauchtigheds Skrivelse af 10de Januar erholdt jeg i Gaar Aftes med Lieutenant Hegge af det norske Jægerkorps. Til Gjensvar paa deri gjorte Spørgsmaal tjener følgende:

1. Da Kanoner hverken til Batterier eller Flotiller kan erholdes fra Danmark, saa er disses Anskaffelse og Forfærdigelse i Norge i enhver Henseende ønskelig.
2. Affutagen maa være den for Søbatterier antagne Slæderappert efter den franske Model; dertil hører 6 Fod højt Brystværn; skulde i Norge ej overalt dette høje Brystværn kunne erholdes, da vil jeg meget ønske, at dog Rapperter forfærdiges og disse sættes paa Slæder, som man paa Blokskibe og Flaader har brugt; over Bænk maa altid fra Søbatterierne skydes, for saa vidt muligt.
3. Manglen paa Søofficerer er overalt stor, besynderlig af Subalternofficerer. Jeg bifalder derfor, at de fra Kadetterne tagne unge Mennesker forblive i Norge. Imidlertid vil en Hoben af Koffardifarten være at tage til Hjælp, for at afhjælpe Manglen. Jeg ønsker derimod, at disse ej antages, førend Ekviperingen begynder.
4. Blyet er en særdeles fornøden Ting og maa tages, om det endog var fra Kirkerne, naar det skal bruges, og ved at betale det efter en billig, men ej overdreven, Pris, sker heller intet Individ Uret dermed.

---

[1]) Afsendt med Lieutenant Spörck af søndenfjældske Regiment over Sverig. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 303.

5. Klædefabrikkernes Ophjælpning er vist ønskelig, men vanskelig, særdeles naar Kongen skal være besværet med Forskuddet, hvis Afbetaling i Varer er en saare vanskelig Sag. Exemplet med Mathiesens Fabrik i Moss er mig desværre i alt for friskt Minde, for ej at frygte sligt.
6. Var en Svovlfabrik at faa i Stand efter Forslaget, da er det meget ønskeligt, og 3 à 4000 Rdl. kunne gjærne af Regeringskommissionen foreskydes, naar blot samme er sikker for Kapitalens Sikkerhed og Afdrag, saa vel af Hovedstol som Renter.
7. Den Opmuntring og lykkelige Tanke, at tilvejebringe Salpeter i Norge, er alt for vigtig, for at jeg ej skulde ønske, at det maatte have den bedst mulige Fremgang.
8. Da Deres Durchlauchtighed saa meget bidrager til alle Materialers Frembringelse, som henhøre til Krudtets Forarbejdelse, saa ønsker jeg Dem alt mulig Held i Henseende til Krudtets Forarbejdning, og jeg tror, at en Mølles Anlæg, som blev dreven med Vand, vilde kunne faas for meget lidet.
9. Fyrenes Tænding og Slukning er en Ting, jeg ved Parolbefaling fra i Dag haver bestemt at henhøre til de Højstkommanderendes Bedømmelse.
10. Troppernes Samling udsættes saa længe som muligt.

Siden min sidste Skrivelse er intet forefalden, som i mindste Maade fortjener at nævnes. Der bliver nu altsaa blot tilbage for mig at berøre følgende i Henseende til Troppernes Samling til Foraaret, nemlig: Christianssand er et Hovedpunkt, hvor ej alene Garnisonen bør være stærk, men man maa endnu mere være betænkt paa at afværge en Landgang i Egnen, thi jeg frygter mere for, at Christianssand tages fra Land- end fra Søsiden. Ligeledes er Kystbatterier og de svenske Grænser vigtige Gjenstande. Hvad den svenske Grænse betræffer, da vil man ved Centralkorps kunne hindre meget, naar dette er samlet ved Rakkestad, og Frederiksstad og Frederikshald er godt besat, samt at man fra nordenfjælds af søger at trække disse gode Tropper til mod Kongsvinger. Den nye Flotille er ogsaa et herligt Værn og dækker indenskjærs den højre Flanke; dertil hører, at Vejene maa istandsættes, thi uden dette kan i Norge intet ske.

I mit Brev til Regeringskommissionen haver jeg omtalt, hvad Kapere betræffer. Én Ting haver jeg ikke nævnt, den nemlig, naar en fransk Kaper tager et nevtralt Skib, enten i Nærværelse af vore Kyster eller ved en af vore Fæstninger. Jeg tror, det er bedre ej at være alt for stræng heri; dels er det vanskeligt at hindre, uden at fornærme sig med sin Allierede, dels er det i Realitet ej til Skade for os.

Jeg forbliver med vedvarende Højagtelse Deres Durchlauchtigheds meget hengivne

Frederik, K. P.

**K. P. Nr. 44.** **Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de Januar 1808.**

Til Generalmajor Prins Christian August til S. H. S.[1]).

Deres Durchlauchtigheds Skrivelse af 17de haver jeg rigtig imodtaget med Posten over Fladstrand. Politiske og militære Efterretninger haver jeg ingen at meddele Dem; mig staar altsaa blot tilbage at meddele Dem følgende:

1. Kanonchalouperne gives Navne af Giverne, f. Ex. Navnet af Giveren, og haver denne givet flere, da nummereres de med hans Navn og med Nr. 1 og 2. Alle andre Chalouper og Joller erholde blot deres Nummer.
2. At sende Fourage til Norge, holder Feltkommissariatet for særdeles vanskeligt. Imidlertid, hvad der er muligt, skal ske.
3. At udsætte Samlingerne nogle Uger, kan alene af Deres Durchlauchtighed bedømmes og bestemmes.
4. Parolbefalingen er den eneste Rettesnor i alt, følgelig ogsaa i Avancementssager.
5. Den i Forslag bragte Bro maa gjøres, thi alt, hvad der kan bidrage til at forbinde den ene Kommunikation med den anden, er fornødent.

Det glæder mig inderlig at kunne tilmelde Deres Durchlauchtighed, at min Kone er lykkeligen nedkommen med en Datter den 18de d. M. om Morgenen tidlig. Jeg rejser i Morgen, men bliver blot borte 14 Dage, hvilket jeg tør tillade mig, da intet af Vigtighed nu forefalder; men formodentlig vil 5 à 6 Uger være en mere interessant Tid for os alle, som haver med det Militære at gjøre.

Jeg forbliver med samme Højagtelse Deres Durchlauchtigheds altid hengivne

Frederik, K. P.

**K. P. Nr. 45.** **Kiel, den 4de Februar 1808.**

Til Generalmajor Prins Christian August[2]).

De af Deres Durchlauchtighed trufne Foranstaltninger kan ej andet end finde mit Bifald. Jeg tror blot at maatte berøre følgende:

1. Deres Durchlauchtigheds Forlangende, at erholde Regnskabsfører for Flotillen, skal fuldbyrdes, ligesom de fornødne Kirurger, da af ethvert Slags et dueligt Subjekt skal blive sendt saa vel til Christianssand som til Frederiksværn.
2. Deres Durchlauchtighed ville takke for de frivillige Bidrag i mit Navn og anvende disse for Flotillen, som ogsaa til en Brigs Bygning efter Stibolts Tegning og med 18pundige Ka-

[1]) Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 306. [2]) Med Feltpost fra Kiel tilsendt Generaladjudant Bülow til videre Befordring. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 307.

noner, armeret saaledes, som de nu ere blevne bestemte for disse Brigger.

3. Deres Durchlauchtighed bevilges, saa længe Krigen varer, at nedsætte Overkrigskommissioner, naar blot Dommene, inden de afsiges, indsendes til min Approbation.

4. Kaperreglementet med videre maa indtil videre blive uforandret.

5. I Henseende til Udvexling af Krigsfanger, da ansér jeg det for Tiden som upassende; ligeledes vedbliver de givne Befalinger betræffende Parlementærer.

6. General v. Krogh, som agter at lade bygge en Del Kanonchalouper, ville Deres Durchlauchtighed hjælpe med Tegninger og med Kanoner samt tilstaa en Søofficer for at kommandere og indrette deres Armering. Ligeledes gjøres saa vidt muligt Anstalt til, at i det mindste 4 Stkr. 24pundige Kanoner blive paa Vinterføret bragte til Trondhjem.

Den politiske Forfatning er den samme paa det nær, at det vigtige Øjeblik nærmer sig, hvor den nordiske Forfatning, særdeles med Rusland og Sverig, vil udvikle sig. Kongen skal bestemt holde paa det fjendtlige Parti; det videre vil Tiden lære. Jeg vidste ej mer at tilføje, end at jeg beklager, at næppe Lejlighed vil findes til, at jeg kan faa Dem i Tale, hvilket det foregaaende, sammenholdt med dette, let vil udvise.

Paa de mig tilstillede Sifre kan jeg denne Gang ej svare, da Nøglen ligger i Kiøbenhavn, men jeg skal snarest muligt lade dem oversætte og besvare det.

Frederik, K. P.

II. Nr. 192. Kiel, den 14de Februar 1808.

Til det kongelige danske Kancelli i Rendsborg.

Vedlagte til mig gjennem det kongelige danske Kancelli i Rendsborg indkomne Udkast til en Forordning, hvorved Landeværnet i Danmark ophæves og denne Del af Forsvarsvæsenet gives en anden Indretning, bifaldes og forelægges saaledes snarest mulig Hans Majestæt Kongen til Underskrift.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

II. P. Nr. 63.

Kieler Slot, den 16de Februar 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August til S. H. S.[1]

Til Gjensvar paa Deres Durchlauchtigheds forskjellige Skrivelser tjener følgende:

---

[1]) Afsendt i 2 Exemplarer, ét over Fladstrand og ét gjennem Sverig, begge den 22de Februar. Trykt i „Norske Samlinger", I, Side 308.

1. Krudt bør og kan kjøbes i Sverig.
2. De fornødne Kanoner bør støbes saa vel for Sø- som Landetaten. Ønskeligt var det, om den sidste erholdt dem sværere i Godset end den førstnævnte.
3. Forslaget fra Assessor Henckel bør nu iværksættes, for saa vidt Svovl betræffer.
4. Naar en ordentlig Feltpost er indrettet, bør Portofrihed dermed være forbunden.
5. Ved at inddele Kysterne i Distrikter og have Centralkorpser ved Christiania, Laurvig og Christianssand, kan alle Hovedangreb mødes; de mindre kan ej forebygges.
6. Brigger bygges der, hvor Generalkommandoen finder det bedst.

Hermed følger foruden det, der er i Sifre[1]), tvende Cartes blanches, som ere bestemte til Bergen og Trondhjem i paakommende Tilfælde, hvilket overlades til Deres Durchlauchtighed at benytte.

Deres altid hengivne
Frederik, K. P.

**I. P. Nr. 52.** **Kiel, den 18de Februar 1808.**

Til Kommandør Steen Bille.

Da det kommer an paa at hjælpe de Franske over Bælterne til Sjælland og videre, saa befales følgende:

1. Ved Nyborg og ved Snoghøj samles saa mange Fartøjer, at 4000 Heste kan overføres over det lille Bælt og det store Bælt.
2. I Svendborg samles Fartøjer fra Fyn, Taasinge og Langeland.
3. I Orøsund samles Fartøjer saa vel fra Flensborg som Aabenraa, Haderslev og Sønderborg.
4. I Kjerteminde samles Fartøjer for 3000 Mand Infanteri.

Endelig paalægges Dem endnu følgende:

1. At Søofficerer placeres paa hvert af disse Overgangssteder.
2. At Skibene, som ere i Vejle og Fredericia, tages med til Hjælp.
3. At Søofficerer beordres til at sammendrive Skibe til fynske Kyster.

Alt øvrigt overlades til Dem, da De kjender ene Hensigten, som er at angribe Sverig og om muligt, forinden Englænderne komme.

Der maa hastes med at bringe vort Søværn i Stand, og skulde man end give Douceurer til Mandskabet; det er saa vigtigt. Stykprammene maa snarest muligt ekviperes.

Deres hengivne
Frederik, K. P.

P. S. Hvor mange Mand kan overføres til Skaane fra danske Kyst?

---

[1]) Hvad der her er sat i Sifre, kan ikke ses i de danske Arkiver. Den Sifferdepeche, som i „Norske Samlinger" er trykt som hørende til dette Brev, og som afgik den 22de, findes i det følgende.

H. P. Nr. 54. Kiel, den 19de Februar 1808.

Til Prins Christian August, Generalmajor, kommanderende General søndenfjælds i Norge.[1])

Krigen er erklæret af Rusland imod Sverig; de Franske, 20000 Mand i Tallet, kan ventes her hver Dag, de forene sig med vore Tropper for at angribe Sverig. Vor Krigserklæring er endnu ej afgaaet, lige saa lidt som Fjendtlighederne begyndte, men det kan og bør ej længere udsættes. Vanskeligheden er Overfarten; denne bør og maa af bevæbnede Fartøjer dækkes; dette udfordrer, at Orlogsskibet uopholdeligen nedsendes til Kjøbenhavn; denne Befaling iværksættes strax til Kapitajn Jessen. 6000 Mand Danske skal følge de Franske til Skaane; mer tør jeg ej medgive for ej at degarnere Sjælland.

Fra Norge under Deres Kommando bør 5000 Mand indfalde paa samme Tid; 4 Eskadroner og 2 Batterier iberegnet, som De medtager, udgjør dette Korps 5000 Mand. Regiments-Artilleri medtager De ej. Alt, hvad Equipage og Bagage er, maa blive hjemme; dette forhindrer Marchen. Ligeledes maa samtlige Infanteriofficerer ej gives Rideheste; blot Stabsofficererne og Adjudanterne bør ved Infanteriet være beredne.

Frederik, K. P.

H. P. Nr. 53. Kiel, den 19de Februar 1808.

Til Kapitajn Jessen, Chef for Orlogsskibet „Prins Christian Frederik“.

De ville med det Dem anbetroede Skib „Prins Christian Frederik“ snarest muligt sejle til Kjøbenhavn.

Om den fjendtlige Styrke i Gothenborg er De formodentlig underrettet. Ligeledes maa De være opmærksom paa svenske Krigsskibe, da Stillingen mellem Danmark og Sverig er yderst spændt. Rusland har erklæret Sverig Krig. Jeg er forsikret om, at De ved denne Lejlighed bruger den Konduite, De altid har víst, og som jeg i enhver Henseende venter af Dem. De meddeler denne Ordre til den kommanderende General, Prins Christian August til Slesvig-Sønderborg.

Frederik, K. P.

I. Nr. 273. Kiel, den 20de Februar 1808.

Til Generalkvartermester-Lieutenanterne Wenzel Haffner og du Plat.

1. En fransk Armé af 20000 Mand og 4000 Heste skal fra Hamburg og Lübek marchere igjennem Hertugdømmerne til lille

[1]) Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 310.

Bælt, nemlig til Orøsund og Snoghøj, og der fra videre over Bæltet igjennem Fyn til Svendborg, Nyborg og Kjerteminde, hvor fra atter Overfarten sker til Sjælland.

2. Ved Orøsund gaar blot en Del af Infanteriet over, og Resten gaar over ved Snoghøj. Fra Hamburg og Lübek marcheres paa 2 eller 3 forskjellige Veje til Slesvig og der fra i én Kolonne til Orøsund og Snoghøj.

3. Inddelingen og Marchen beregnes saaledes, at ingen Standsning foraarsages ved Slesvig, hvor de forskjellige Kolonner forene sig.

4. I mine Tanker til Prinsen af Ponte-Corvo over Marchen har jeg ytret, at jeg troede det mest hensigtsmæssigt, at alt Kavaleri og Artilleri begyndte Marchen noget forud, formedelst at Vanskeligheden af sammes Transport over Vandet ej skulde foraarsage Standsning i Armeens Marche.

5. Man søger saa meget muligt, hvor det lader sig gjøre, at indkvartere alt i Kjøbstæderne, at Marchen kan gaa med Hurtighed og Orden.

6. Paa hele Marcherouten skal, om muligt, i hver Stabs Nattekvarter henlægges en Adjudant eller anden Officer, som forstaar det franske Sprog, og til ham henvende de franske Kommanderende sig i alt, hvad angaar Indkvartering, Rekvisition af Fourage og Befordring m. v., og han meddeler igjen Ordre til vedkommende Øvrighedspersoner paa, hvad der forlanges og skal leveres, hvorom man underretter det franske Hovedkvarter med Begjæring at bekjendtgjøre den franske Armé dette.

7. Vedkommende Generalkvartermester-Lieutenant haver derfor at give hver især af de i Stabs-Nattekvartererne henlagte Officerer en fuldstændig Liste eller Oversigt over, hvilke Tropper samt Antallet af samme, som fra Dag til Dag kommer og skal indkvarteres i den By eller omliggende Egn under hans Inspektion, samt hvorledes Indkvarteringen af disse kommende Tropper er ordnet og fordelt paa Borgerne, og derhos betyde Øvrighedspersonerne, som Indkvarteringsvæsenet vedkommer, at de ved Forandringer i Indkvartering, som indtræffende Omstænhigheder maatte gjøre nødvendige, ligesom og i enhver anden Sag, hvorover de kunde behøve Oplysning, eller hvorover der kunde herske Misforstaaelse eller Uenighed, stedse have at henvende dem til den danske inspektionshavende Officer og da følge de Befalinger, som han maatte finde passende at afgive i Sagen.

8. Hvad Bespisningen angaar, da skal enhver fransk Soldat, saa længe han er paa Marchen, af sin Vært, hvor han indkvarteres, forsynes med Mad og Drikke, og Officererne ligeledes beværtes i Byerne, hvor de ligge.

9. Betræffende den leverende Fourage, da vil Feltkommissariatet gjøre Anstalt, at paa hele Marcherouten i enhver Kjøbstad,

hvor Nattekvarter holdes, er Dépôts af Fourage, hvor fra de Franske kan forsynes.

10. Angaaende 8de og 9de Punkt vil det være nødvendigt, at de Generalkvartermester-Lieutenanter, som besørge Marcherouter og Indkvartering, meddele Feltkommissariatet fornøden Underretning, paa det sammes Indretninger i Henseende til Armeens gode Forplejning komme til at stemme overens med den Marcheroute, Armeen tager, ligesom og med Indkvarteringsmaaden samt i Henseende til de Steder, hvor Nattekvarter holdes.

11. Betræffende den Befordring, som Armeen paa Marchen skulde leveres, da haver den franske General svaret, at de ønske samme leveret efter det franske Reglement, og af samme haver man lovet at forsyne os med nogle Exemplarer.

12. Disse Reglementer eller Udskrifter af samme, angaaende Befordringsvæsenet paa hele Marcherouten, ville Dhrr. Generalkvartermester-Lieutenanter erindre at forlange og strax tilsende Feltkommissariatet samme, paa det Kommissariatet derefter strax kan tilkjendegive vedkommende Øvrighedspersoner og inspektionshavende Officerer de Regler, hvorefter Rekvisitionerne af de Franske vil gjøres, og som i Følge heraf vil være at levere.

13. I min Skrivelse til Prinsen af Ponte-Corvo har jeg ytret det Ønske, at Generallieutenant von Düring maatte blive underrettet 4 Dage i Forvejen, paa hvilken Dag den franske Armé vil tiltræde sin Marche.

14. Sluttelig ønsker jeg, at der ved alle Lejligheder søges at forekomme Uenighed og Misfornøjelse, og at man formaner enhver til Velvillighed.

15. Dhrr. Generalkvartermestre, som forfærdige Marcherouterne og Indkvarteringen, indsende saa snart muligt til Generallieutenant Düring Melding, hvilke Marcherouter Armeen tager igjennem Holsten, samt i hvilke Kjøbstæder Stabs-Nattekvarter holdes, paa det han til rette Tid til disse Byer kan beordre de i 6te Punkt omtalte Officerer henlagte paa Inspektion.

16. Dette samme er og at iagttage til Feltmarskalk Carl, for saa vidt Armeens Marche angaar igjennem Hertugdømmet Slesvig til lille Bælt.

17. Og Generallieutenant Baron Rantzau underrettes, paa hvilken Dag de første Tropper kan ventes fra Orøsund og Snoghøj, ligesom og om den Ordensfølge og, til hvilken Tid de forskjellige Troppearter omtrent kan ventes at gaa over Vandet fra formeldte tvende Steder.

Frederik, K. P.

B. P. Nr. 64. Kiel, den 22de Februar 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.[1])

Den meget vigtige Bestemmelse, den franske Kejser haver taget, nemlig tillige med Russerne at angribe de Svenske, gjør, at vi med det første kan vente 20 000 Mand franske Troppers Gjennemmarche til Sjælland, for der fra at tage Sverig i Besiddelse. Dette foranlediger mig at paalægge Dem følgende:

1. At holde alt i Beredskab til at rykke ind i Sverig fra Kongsvinger og Frederikshald af, alt efter det, jeg i forbigangne Befalinger haver paalagt Dem.
2. Ej at rykke frem førend nærmere Ordre, men blot under Prætext af Kysternes Dækning at samle Frifolkene i samtlige Garnisoner saa vel af de Gevorbne som af de Nationale.
3. Fra Trondhjem kunde trækkes Forstærkning til Kongsvinger.
4. Fra Bergen kan ligeledes 1 Bataillon og det lerdalske lette Infanterikompagni trækkes til Christiania.
5. Marchen gjennem Jemteland kan ej foretages.

Frederik, K. P.

B. P. Nr. 55. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 29de Februar 1808.

Til Kapitajnerne du Plat og Wenzel Haffner.

Af deres Rapport, dateret 24de Februar, ser jeg, at de Franske ej vil tiltræde denne Marche, forinden den saa længe forventede Kurér fra Paris kommer, og at de ej førend den 1ste Marts vil kunne marchere, samt at deres Ankomst her til ej vil være mulig førend den 24de Marts. At alt dette ej kan behage mig, er let at indsé. Alt er besørget og bearbejdes med Drift, som hører til en Landgang. Jeg véd nu bestemt, at 16 000 Mand kan i én Transport faas til Skaane; men til Defensionen af en saadan Landgang haves 1 Linieskib. i det mindste 20 Kanonchalouper, 2 Stykpramme med Sværd paa Siderne, og som fører Sejl, samt hver til at føre 20 Stykker 24pundige Kanoner, i det mindste 4 Koffardiskibe, som ere armerede med 12- og 18pundige Kanoner, og jeg haaber, at endnu et Par kan faas til, samt nogle Pramme med Morterer og endelig nogle af de i Bygning værende Mortérchalouper og Kanonchalouper, som skulle være færdige og sekundere Expeditionen.

Følgende Punkter maatte jeg endnu gjøre Dem opmærksom paa:

1. Det fryser siden i Gaar Nat fra 9 til 10 Grader uafbrudt. Hvem véd, hvad dette kan have for Følger? Bliver den haarde Vinter ved, vilde en Marche fra Middelfart blive udførbar over Svendborg, Taasinge, Langeland, Vordingborg og Kallehave. Exemplet af de Svenske gjør en saadan Tanke nu mulig, og da er alt vundet.

---

[1]) Afsendt i Sifre baade over Fladstrand og over Sverig.

2. Det er fornødent at vide, hvad de Franske bringe med af Krudt og Ammunition. Vi have lidet og blot for os selv.
3. Vedlagte Udkast til et Cantonnement for de franske Tropper ønsker jeg, at De ved Lejlighed gjør dem bekjendt med. Det forstaar sig, at de i de sidste Dage førend Afmarchen og Embarquementet maa ved Kjøbenhavn og Helsingør med Omegn koncentrere det hele.
4. Et Palais paa Amalienborg bliver aldeles indrettet for Prinsen med Suite.
5. For Prinsens Kvarter maa nøje sørges paa Marchen, og de Attentioner, De kan vise ham, bør De særdeles vise Dem beredvillig at iværksætte.
6. Gérard er en Mand, som særdeles maa vindes. Han gjælder meget, og han er en udmærket klog og duelig Militær.
7. De kan melde Prinsen, at i Gothenborg ligger engelske Skibe, 5 i Tallet, og ved Marstrand 2. De ere alle indefrosne siden 5 Dage. Skjærgaardsfartøjer, 31 i Tallet, ere beordrede ekviperede saa vel i Gothenborg som i Malmø og Landskrona; Flaaden ekviperes i Carlskrona. 2 Regimenter skal paa Vogne være bragte der til, samt 700 Mand Kronbaadsmænd. I øvrigt opskrives alt ungt Mandskab. Det er alt, hvad jeg véd at tilføje for denne Gang.

Frederik, K. P.

**K. P. Nr. 56.**

Hovedkvarteret Kjøbenhavn,
den 29de Februar 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August, kommanderende General søndenfjælds.[1])

De Efterretninger, jeg haver fra Sverig, ere:

1. At 31 Kanonchalouper udrustes i Gothenborg, Landskrona og Malmø.
2. I Carlskrona udrustes med megen Aktivitet, og 700 Mand Kronbaadsmænd ere sendte samt 2 Regimenter ere kjørte der hen.
3. Alt ungt Mandskab opskrives i Landet for at gjøre Regimenterne fuldtallige, og tillige forafskediges de gamle Folk.
4. I Gothenborg indfryser de Engelske; Vinteren er her indtil 9 og 10 Graders Kulde.

Jeg haver erholdt Deres Breve af 17de Februar. Som Tiderne ere vanskelige, forbyder disse mig at skrive udførligere. Hoslagte[2]) vil derimod bidrage til en mere sikker Correspondance.

Deres hengivne

Frederik, K. P.

---

[1]) Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 811. [2]) Et nyt Siffersystem.

II. Nr. 220. Kjøbenhavn, den 2den Marts 1808.

Til det kongelige danske Kancelli.

Om nogen Tid marcherer en fransk Armé fra Hamburg og Lübek igjennem Hertugdømmerne til det lille Bælt, passerer samme og gaar igjennem Fyn til Sjælland.

I Anledning af denne Armés Marche og dermed forbundne Befordring, Indkvartering og Forplejning haver jeg, paa det samme kunde, saa snart man fandt det overensstemmende med Hensigten, uden noget Ophold udføre denne Marche, derom i Skrivelse til vedkommende kommanderende Generaler og civile Embedsmænd samt Feltkommissariatet befalet følgende:

1. At den franske Armé skal som vores Allierede overalt vises al mulig Høflighed og Velvillighed, og alle i denne Anledning træffende Indretninger sigte til at forebygge Klager og, at Marchen kunde ske uden Standsning samt med muligste Hast og Orden.
2. Til at forfærdige Marcherouterne for denne Armé og ordne Indkvarteringen, haver jeg af Generalkvartermesterstaben her fra beordret Generalkvartermester-Lieutenanterne du Plat, Wenzel Haffner og C. Bardenfleth, som nu dermed ere beskæftigede.
3. I hver Kjøbstad paa Militærvejen etableres Kommandantposter, bestaaende af 1 Stabsofficer eller Kapitajn og 4 subalterne Officerer, dels for Sproget, dels ogsaa som selve Militære, der bedre forstaa at omgaas fremmed Soldat, og have disse den Bestemmelse, i Forbindelse med den civile Øvrighed at overlægge og ordne alt paa hvert Sted, især i Henseende til Indkvarteringen, Forplejningen og Befordringen samt Politiorden, og de Franske vil i Følge denne Foranstaltning med alle Rekvisitioner og Forlangender, af hvad Natur det end maa være, henvende sig til Byens Kommandant, og denne vil da igjen tilkjendegive hver især, hvad der forlanges, og hvad der skal leveres, og hvorefter vedkommende Embedsmænd have at rette sig.
4. I Følge foranførte haver jeg befalet det kongelige Feltkommissariat ved Cirkulærer til vedkommende civile Øvrighedspersoner at tilkjendegive dem denne Foranstaltning ligesom og de Forholdsregler, de i enhver Henseende ved denne Armés Igjennemmarche have at iagttage.
5. Officerer og Mandskab forsynes af deres Værter, hvor de paa Marchen indkvarteres, med Spise og Drikke, og den behøvende Fourage leveres i hvert Nattekvarter af de der etablerede Dépôts.
6. Befordring, saa vel ved Posten som den, der vil være at levere af Landet, vil vorde rekvireret efter det, som det franske Reglement bestemmer for hver især.

7. I enhver af de Byer, Armeen passerer, skal indrettes e Sygestue til at imodtage de Syge, hvilken bestyres af D striktskirurgen eller Byens Læge, saa længe efterladte Sy der i befindes.
8. Med de passerende Veje og Broer haves vedvarende Opsi at de holdes i forsvarlig god Stand, og at de i indfalden Snevejr holdes aabne saa vel for Fodgængere som for Kjøren og Ridende, og endelig
9. haver jeg og til Troppernes Transport over Vandet beordr samtlige dertil brugbare Skibe paa den vestlige og søndr Kyst af Sjælland samt fra Langeland, ligesom og fra Ærø o fra alle Havnene fra Ekernførde af langs den østlige Ky af Hertugdømmerne og Jylland indtil Horsens, at afsejle fr disse Havne og samle sig i Havnene ved Snoghøj, Orøsund Svendborg, Nyborg og Kjerteminde, hvor de indtil vider underlægges de der stationerede Søofficerers Kommando, hvi Befalinger de have at adlyde.

Denne Oversigt over disse trufne Foranstaltninger i Følge min givne Befalinger vilde jeg ikke undlade at meddele Kancelliet; do skal intet heraf offentlig bekjendtgjøres, men alene forblive ved d Ordrer, Kancelliet endnu maatte eragte fornødent i foranførte Øjeme at tillægge hver Embedsmand især.

Frederik, K. P.

II. Nr. 222. Kjøbenhavn, den 2den Marts 1808.

Til min Adjudant, Major v. Friboe.

Med megen Forundring erfarer jeg af Hr. Majorens Rapport under 28de f. M., at det jyske Regiment lette Dragoner skal mangle Kradsere til dets havende Geværer, og da jeg ansér en Kradser til Geværerne for lige saa nødvendig, som jeg selv ønsker at besidde den rette Kradser for at kunne rense alt, saa har jeg i Dag tilskrevet Feltmarskalk Landgrev Carl herover at indhente Vedkommendes Erklæring og i øvrigt foranledige, at Regimentet erholder de manglende Kradsere.

Frederik, K. P.

II. P. Nr. 65. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 3dje Marts 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.[1])

De Franske ere endnu ej komne videre, end at indlægge et Regiment Chasseurs i Eutin. Russerne vare ej den 16de Februar efter vores Stil indrykket i Finland; den 8de Februar rejste General Buxhøwden til Armeen fra Petersborg for at overtage Kommandoen.

---

[1]) Afsendt i Sifre den 5te Marts. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 312.

a snart den russiske Deklaration er afgiven, paastaar man, at Norge l blive angreben af Kongen af Sverig. Saaledes staa Tingene og ke anderledes.

Følgende beder jeg at være opmærksom paa, da De er i Tilfælde aade at kunne blive angreben og at maatte angribe:

1. Fæstningerne vel besatte.
2. Et bevægeligt Korps enten ved Christiania eller ved Frederiksstad, alt efter Omstændighederne.
3. Indlad Dem ej paa en lang Cordon.
4. Vær beredt at angribe enhver Kolonne, som maatte komme, helst ved at afskære den.

Jeg er overbevist, at De gjør, hvad De kan efter den Lejlighed og Kraft, De kan og bør bruge. Mer forlanger jeg vist heller ej.

Deres altid hengivne

Frederik, K. P.

I. Nr 314. Kjøbenhavn, den 3dje Marts 1808.

Til Generalkvartermester-Lieutenant, Kapitajn du Plat.

De ville behage snarest muligt at sende mig et af [de af] den franske kommanderende General lovede Exemplarer af det franske Reglement over Befordringsvæsenet, hvorefter Befordringen for Armeen paa Marchen vil vorde rekvireret, hvilket jeg i min Skrivelse, som De im^ltog af mig i Kiel, i 11te Punkt omtaler og i 12te Punkt i samme Skrivelse haver paalagt Dem at forlange.

Fremdeles ville De søge snarest muligt at forskaffe og tilsende mig det ved den franske Armé nu indførte Reglement over Forplejningsvæsenet.

Jeg ønsker, at De skriver mig oftere og derhos underretter mig om alt det, hvorom De kommer til Kundskab i Henseende til den franske Armé og dens Marche m. v.

Frederik, K. P.

I. Nr. 315. Kjøbenhavn, den 4de Marts 1808.

Til Generalitetet i Kjøbenhavn.

Kollegiet har under 29de f. M. indstillet, hvorvidt Kapitajn ved Kongens Livjægerkorps og Grosserer Jensen maatte efter hans derom indgivne Ansøgning erholde udlaant af Arsenalet til Brug paa en af ham udredende Kaper 25 Geværer og 25 Sabler. I Anledning heraf meddeles herved igjen tilbage, at disse Armatursorter kan foranstaltes ham udlaante paa de sædvanlige Vilkaar. — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

**H. P. Nr. 57.** **Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Marts 1808.**

Til Generalmajor Prins Christian August til Slesvig-Holsten-Sønderborg, kommanderende General søndenfjælds.

Til Gjensvar paa Deres Durchlauchtigheds Skrivelse af 23de Februar tjener, at de patriotiske Gaver, som ere ofrede til Statens Bedste af Kapitajn Sølling og Stavanger By og af Agent Kielland, kan imodtages, og ville Deres Durchlauchtighed behage at tilkjendegive disse patriotiske og velsindede Undersaatter min særdeles Tilfredshed og Tak.

De 100 Rdl., som Kancelliraad Heiberg har skjænket til de Kvæstede i Kjøbenhavn, skal blive udbetalt paa den Maade, Deres Durchlauchtighed ønsker.

I Følge de anførte Grunde, da bifalder jeg, at Briggen „Bragnæs" bliver bygget her i Danmark, og skal i den Anledning det fornødne blive foranstaltet.

Her fra kan ingen Søofficerer undværes og desaarsag ingen opsendes til Bergen og til Trondhjem, men jeg maa overlade til Deres Durchlauchtighed selv at sørge for, saa vidt muligt at afhjælpe Manglen. Tvende Komplimentbreve for udvist Patriotismus, det ene til Kammerherre Løvenskjold og det andet til Niels Anker i Frederikshald, sendes her indsluttet, og som Deres Durchlauchtighed vil have den Godhed at besørge.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 336.** **Kjøbenhavn, den 6te Marts 1808.**

Til Oberstlieutenant v. Suckow af Ingenieurkorpset, Oberstlieutenant v. Beck af Artilleriet og Major v. Christensen af Ingenieurkorpset.

Jeg bifalder den af Dem til mig under Gaars Dato indgivne Forestilling, at for et Troppekorps af 25 000 Mand til en offensiv Krig anskaffes strax følgende Skansetøj, nemlig: 200 Stykker Hjulbøre, 3000 Stykker Jærnryfler og Spader, 1500 Stykker Jærnhakker, 400 Stykker store Øxer, 300 Stykker Haandøxer, 20 Stykker Haandsave, 250 Stykker Faskinknive, 20 Stykker Jærnkofødder, 50 Stykker Birkehaandspiger og 25 000 Stykker Sandsække.

Frederik, K. P.

**I. Nr. 352.** **Kjøbenhavn, den 9de Marts 1808.**

Til Generalmajor v. Dorrien[1]) i Rendsborg.

I Følge Forordningen af 20de Januar d. A. er mig forbeholdt selv at forelægge Hans Majestæt Kongen alle Forestillinger, Kommando-

---

[1]) L. H. Dorrien i det kongelige Generalitets- og Kommissariats-Kollegium, Chef for den til Rendsborg forlagte Del af Kollegiet.

væsenet betræffende; men da jeg nu er fraværende, saa ville Hr. Generalen behage indtil videre at forelægge Hans Majestæt de Sager til Underskrift, som jeg i saa Henseende maatte tilsende Dem.

Frederik, K. P.

I. Nr. 364. Kjøbenhavn, den 9de Marts 1808.

Til Statsminister, Gehejmeraad Grev Bernstorff.

General v. Krogh har forestilt, at Nordlandene, Finmarken og Vardøhus vil lide Hungersnød, hvis man ej kunde formaa den russiske Regering til at ophæve den Ukas, som forbyder Kornudførselen fra Archangel, og at den danske Konsul i Archangel maatte beordres at opmuntre de smaa russiske Fartøjer at bringe Korn og andre Levnedsmidler til formeldte Steder og at bringe det, som de ej maatte kunne afsætte andensteds, til Trondhjem, hvor det med Glæde vil blive modtaget.

Det forekommer mig, at denne Sag alt er afgjort, men ønsker mig dog derom underrettet, for at jeg med Vished kan skrive General Krogh.

Frederik, K. P.

I. Nr. 365. Kjøbenhavn, den 9de Marts 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Hvis Sverig skulde gjøre Mine til et Indfald i Trondhjem Stift fra Jemteland, da bør Troppernes Styrke i Trondhjem Stift ej svækkes ved at sende Forstærkning til Søndenfjælds, hvilket alt jeg overlader Deres Durchlauchtighed og General Krogh nærmere at bestemme.

Frederik, K. P.

II. P. Nr. 66. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Marts 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August til Slesvig-Holsten-Sønderborg.[1])

Jeg takker Dem meget for Deres Brev af 22de og 25de Februar d. A. Det, som jeg denne Gang kan berette Dem, er:

1. At de Franske have tiltraadt Marchen til Holsten, og at det første Regiment indtræffer i Nyborg den 17de Marts. Armeen faar ingen Rastdage uden én i Odense.

---

[1]) Afsendt i Sifre.

2. Denne Armé er sammensat af Franske, Spaniere og Hollændere; man formener, at deres Antal vil regnes til 24000 Mand. Naar nu det Korps af os, som er bestemt at følge, anslutter sig, saa kan man, i Tilfælde af Overgangen lykkes, være temmelig sikker paa Udfaldet.

De Foranstaltninger, jeg haver truffet, ere følgende:

1. 4 à 5000 Mand kan i én Transport passere store Bælt.
2. Her og langs Kysten er jeg alt saa vidt, at 20000 Mand og 3000 Heste i én Transport, naar fra forskjellige Punkter, kan overføres til Skaane.

Jeg haaber snart at komme videre og at faa Plads til et større Antal Heste.

Den svenske Post er bleven ude, om endskjønt Isbaade med Personer komme. Fra Skaane vides følgende:

1. Gothenborg og Landskrona Garnisoner ere forstærkede; den 15de Marts skal den store Flaade være færdig, og der ises for samme.
2. I Gothenborg ligger det samme Antal af Krigsskibe fra vores Fjende.
3. I Landskrona Havn ses et tremastet Skib og en Del Kanonchalouper.

Videre véd jeg for Tiden ej at underrette Dem om, ej heller kan jeg give Dem bestemtere Instruktioner end dem, De haver, forinden de Franske ere ankomne.

Frederik, K. P.

I. Nr. 379. Kjøbenhavn, den 10de Marts 1808.

Til Kommissionen, som er nedsat for at gjøre Forslag til nye Anlæg uden for Kjøbenhavn.

De til mig indleverede Planer over de projecterede Værkers Anlæg uden for Kjøbenhavns Fæstning paa den nordlige og vestlige Side approberer jeg herved paa det nær, at de tvende Værker, som vare foreslagne ved Ladegaarden, synes mig at burde rykkes længere frem, saa at det ene af dem kunde indeslutte Ladegaardens Bygning, hvorved vandtes, at denne Bygning kunde blive sparet for Nedrivelse og derimod være til Brug for Besætningen samt de Fornødenheder, der vil høre til Skansen. Kommissionen vilde nu strax behage at underrette den Kommission, som er nedsat til at bestemme, hvilke Bygninger uden for Byen der skal nedrives, om de nye Værkers Anlæg, paa det at samme snarest muligt kan indgive til mig Resultatet af de Forhandlinger, som jeg har befalet samme at afgjøre, hvilket jeg derpaa vil tilsende denne Kommission, og hvorefter der da strax kan begyndes paa formeldte Værkers Anlæg.

Frederik, K. P.

H. P. Nr. 57. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 11te Marts 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August til Slesvig-Holsten-Sønderborg.[1])

En fransk Armé, sammensat af franske, spanske og hollandske Tropper, i alt 32 000 Mand stærk, har alt betraadt vores Territorium og marcherer i forcerte Marcher her til Sjælland. Russerne staa ved Åbo; følgelig er Finland deres. Da nu alt er i Gang, og vi blot vente paa den franske Armés Ankomst for at angribe Sverig, saa beder jeg Dem at være forsigtig og nøje følge min Instruktion, da alt bør operere i Sammenhæng for at opnaa Maalet.

Kongen af Sverig har ladet den russiske Minister i Stockholm arrestere og holder ham og hans Familie under stræng Bevogtning.

Jeg ønsker Dem al den Lykke til det forestaaende, som kan tænkes.

Hermed følger vores Krigsdeklaration til Sverig.

Frederik, K. P.

H. P. Nr. 58. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 11te Marts 1808.

Til Chefen for Prøvestenen, Kommandørkapitajn van Dockum[2]).

Endskjønt vi endnu ingen Krig have med Sverig, saa er sammes Udbrud dog nok meget nær og kan ventes daglig, hvorom jeg herved underretter Dem, for at De kan være opmærksom paa alt, hvad svensk er, og at De kan instruere Deres Undergivne til Aarvaagenhed paa deres Poster, hvilket dog maa ske paa en Maade uden at tale bestemt om Krig med Sverig.

Frederik, K. P.

H. P. Nr. 68. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te Marts 1808.

Til Guvernøren paa Bornholm og Christiansø, Kommandør G. Koefoed.

Det bekjendtgjøres Dem herved, at Krigen med Sverig er deklareret, hvilket De haver at publicere til alle Vedkommende under Deres Kommando, ligesom, at al Kommunikation med Sverig og svenske Undersaatter er forbuden, og hvo, som overtræder denne Befaling, skal have sit Liv forbrudt. I Følge heraf behandles alle svenske Undersaatter og svensk Ejendom fjendtlig, og fra Batterierne skydes paa hvert svensk Skib, som nærmer sig.

---

[1]) I Sifre afsendt den 11te Marts og Duplikatet den 15de Marts, begge over Fladstrand. Trykt i „Norske Samlinger“, I, Side 314 (dér dateret 10de Marts).

[2]) Lignende Skrivelser ere udfærdigede til Chefen for Trekroner, Olfert Fischer, til Guvernøren i Kjøbenhavn, til Generalmajor Ewald og til Generalmajor Stricker paa Kronborg.

I øvrigt overlader jeg alt, hvad der i denne Anledning kan være videre at foranstalte, til Deres mig bekjendte Aarvaagenhed og Iver for Kongens Tjenestes Fremme.

Frederik, K. P.

I. Nr. 403. Kjøbenhavn, den 13de Marts 1808.

Til Ritmester Grev Holstein.

Naar De rejser Rigsmarechal, Prinsen af Ponte-Corvo, i Møde, da ville De behage at medtage dette her indlagte Brev fra Hans Kongelige Højhed Kronprinsen og strax ved Prinsens Ankomst overlevere ham samme fra Hans Kongelige Højhed.

[Bülow.]

II. Nr. 297. Kjøbenhavn, den 14de Marts 1808.

Til det danske Kancelli.

At jeg under Gaars Dato har udstedt følgende Parolbefaling:

„Tabeller over de Regimenterne og Korpserne paa Landet i Danmark annekterede Bataillоner tilsendes herved [i] et Antal Exemplarer til Uddeling iblandt Officererne ved de nyoprettede 3dje og 4de Batailloner, for at samme kan lære at kjende deres Batailloners og Kompagniers Distrikter samt bestemte Alarmpladser.

Vedkommende kommanderende Generaler i Danmark have at inddele deres Generalkommandos Kyster udi forskjellige Afdelinger efter den geografiske Beliggenhed, uden at tage Hensyn paa Amtsinddelingen; hver af disse Afdelinger gives et Nummer og Navn af Kystmilicedistrikt, og over ethvert sligt Distrikt ansættes en paa Vartpenge eller Pension staaende duelig Stabsofficer som Overbefalingsmand, og naar disse saaledes ad interim ere ansatte, indsendes et Forslag derom til mig, som jeg da nærmere vil forelægge Hans Majestæt Kongen til allerhøjeste Approbation. Denne Ansættelse gjælder, i Følge den 10de Paragraf af Fr. 26de Februar 1808, saa længe Krigen varer.

I Sjælland og paa Øerne bliver Kystmilice-Distriktsinddelingen og de over samme ansættende Overbefalingsmænd følgende:

A. I Sjælland bliver det første Kystmilicedistrikt fra Kjøbenhavn til Kronborg, og som Overbefalingsmand over samme udnævnes Oberst v. Schrødersee.

B. Det andet Kystmilicedistrikt bliver fra Kronborg til Sølager Batteri ved Indløbet til Roskilde Fjord, og som Overbefalingsmand for dette udnævnes Major v. Wiglar.

C. Det tredje Kystmilicedistrikt bliver fra Rørvig Toldsted til Kalundborg, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Kapitajn v. Weismann af Kongens Regiments 3dje Bataillon.

D. Det fjerde Kystmilicedistrikt bliver fra Kalundborg til Korsør, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Major v. Tillisch.

E. Det femte Kystmilicedistrikt bliver fra Korsør til Karrebæksminde, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Oberstlieutenant v. Michaelsen.

F. Det sjette Kystmilicedistrikt bliver fra Karrebæksminde til Vordingborg, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Oberstlieutenant v. Huulbek.

G. Det syvende Kystmilicedistrikt bliver fra Vordingborg til Kjøge, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Oberstlieutenant v. Køppen.

H. Det ottende Kystmilicedistrikt bliver fra Kjøge til Kjøbenhavn, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Major v. Clemens.

I. Det niende Kystmilicedistrikt bestaar af Amager, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Major v. Moldrup, som bor paa Amager.

K. Paa Møen. Denne Ø udgjør et Distrikt under Navn af Øernes første Distrikt, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Major v. Koye.

L. Paa Falster. Det andet Kystmilicedistrikt bliver fra Guldborg Færgested langs den nordlige Kyst til Grønsunds Færge, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Oberstlieutenant v. Krüger, som har staaet ved det forrige Landeværn.

M. Det tredje Kystmilicedistrikt bliver fra Grønsunds Færgegaard langs den østlige, sydlige og vestlige Kyst til Nykjøbing, og til Overbefalingsmand for samme udnævnes Major v. Gamst.

N. Paa Laaland. Det fjerde Kystmilicedistrikt bliver fra Sundby Færgegaard forbi Guldborg Færge til Saxkjøbing.

O. Det femte Kystmilicedistrikt bliver fra Saxkjøbing om den nordlige Kyst til Thors Færge.

P. Det sjette Kystmilicedistrikt bliver fra Thors Færge over Nakskov til Rødby.

Q. Det syvende Kystmilicedistrikt bliver fra Rødby over Nysted til Sundby Færge.

Til Overbefalingsmænd for disse fire sidstnævnte Distrikter udnævnes Kammerjunker, Ritmester v. Bertouch, Major v. Wichfeld, Major v. Copy og Major v. Walter. Men Oberst v. Vahrendorff haver nærmere at bestemme, hvilke af de 4 formeldte Distrikter enhver af dem skal have under sig, hvorved tages Hensyn til de to førstnævntes Bopæl.

De her udnævnte Overbefalingsmænd have strax at begive sig til de Distrikter, hvor de ere ansatte, og der uden Ophold aftale det fornødne med den civile Øvrighed i Egnen, gjøre sig bekjendt med Terrainet, udvælge Alarmpladser, formere Liste over Kystmilicens Mandskab, deres Befalingsmænd og Underbefalingsmænd, derefter mønstre Mandskabet og overalt ordne det saaledes, at naar Kystmilicen opbydes til Tjeneste, samme da strax kan udføre de den paalagte Pligter.

Overbefalingsmændene maa saa vidt mulig anvises Kvarter midt i Distriktet.

Indtil de Piquer eller Spyd, som Kongen i den 7de Paragraf af Forordningen om Kystmilicen lover uddelt, kan ankomme, haver Kystmilicen selv at forsyne sig med Vaaben af det Slags, som bemeldte Paragraf foreskriver.

De her ansatte militære Overbefalingsmænd staa under den i Egnen nærmest højstkommanderende Generals eller Stabsofficers Kommando og have til ham at indgive deres Rapporter.

De militære Overbefalingsmænd nyde, saa længe de gjøre Tjeneste, maanedlig Tillæg efter deres militære Charge, Kvarter m. v. anvist efter det seneste Indkvarteringsreglement, samt Fourage in natura paa 1 Hest og 2 Oppassere godtgjort i Penge. Fra deres nu havende Kvarter til deres nye Kvarter i Distrikterne gives dem Vognpasser til fri Befordring, men ellers ej.

Overbefalingsmændene have strax, naar de have faaet Bopæl, at indmelde saadant til den General eller Stabsofficer, under hvis Kommando de staa.“

Dette forbigaar jeg ikke herved at meddele Kancelliet.

Frederik, K. P.

I. Nr. 427. Kjøbenhavn, den 15de Marts 1808.

Til Generalmajor v. Dorrien.

I Anledning af Generallieutenant v. Moltkes Ønske om, formedelst Alder og svagelig Helbred at maatte entlediges fra sine nu havende militære Charger, har Hans Majestæt Kongen under den 11te dennes allernaadigst resolveret:

at den kommanderende General i Nørrejylland, Generallieutenant Adam Ludvig von Moltke, beafskediges fra 1ste April i Naade af Krigstjenesten, og til et Bevis paa Hans Majestæts allerhøjeste Naade og Tilfredshed med hans Embedsførelse skal han beholde alt, hvad han hidtil har haft paa Fredsfod, i Vartpenge, og Afskeden udstedes som virkelig General.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik, K. P.

I. Nr. 437. Kjøbenhavn, den 16de Marts 1808.

Til samtlige kommanderende Generaler.

Det bekjendtgjøres herved, at Vores elskelige, kjære Hr. Fader, Kong Christian den Syvende, har ombyttet Tiden med Evigheden Søndagen den 13de Marts udi Rendsborg Fæstning, og i Følge heraf tiltræde Vi Regeringen.

Til den Ende have vedkommende Generaler og højstkommanderende Officerer snarest muligt at tage de dem undergivne Regimenter og Korpser i Ed til Os som deres suveræne Enevolds-Arveherre og

Konge, alt efter Reglementets Forskrift, hvorudi dog under nærværende Omstændigheder skal gjøres den Forskjel, at de paa Piketter og Vagt staaende Tropper og Poster blive paa de dem anviste Poster, indtil de ved i Ed tagne Tropper kan blive afløste, thi først da aflægge de deres allerunderdanigste Ed til Os. Eskadroner eller Kompagnier, som ere detacherede, samles ligeledes ej ved deres Faner, men vedkommende Regimentschefer eller Kommandører begive sig til dem og lade dem paa deres Alarmpladser aflægge Eden.

Samtlige Generaler og højstkommanderende Officerer, som kommandere flere Korpser, have, forinden de imodtage Eden af deres Undergivne, først selv skriftlig at indsende deres Ed umiddelbart til Os.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

I. Nr. 483. Kjøbenhavn, den 21de Marts 1808.

Til Overkvartermester Wenzel v. Haffner.

Du[1]) beordres i Følge dette at følge det franske Hovedkvarter.

1. For at ordne Cantonnements-Kvartererne for den under Prins Ponte-Corvo staaende Hær.
2. Den Linie, de skal kantonnere i, gaar fra Aarhus indtil Kolding, fra Ribe indtil Kolding og fra Kolding indtil Nyborg.
3. Saa meget muligt skaanes det Slesvigske for Indkvartering, for ej at være i den Nødvendighed at udgive for mange holstenske Penge.
4. Samtlige kommanderende Generaler er underrettet, at Du er ansat ved de fremmede Tropper for at besørge Kvarterindretningen og Marcherouterne.
5. Et Siffer meddeles dem, hvormed de kan korrespondere med Os.
6. Dersom Mulighed viser sig til at komme over for Tropperne, da ansér Vi Turen over Langeland for Infanteriet for den bekvemmeste for en Del Kolonner; til den Ende sætter Du Dig i Forbindelse saa vel med Generalmajor Grev Ahlefeldt paa Langeland, en sjælden fornuftig og god Patriot.
7. Kavaleriet og Artilleriet bør efter Vore Tanker i ethvert Tilfælde passere det store Bælt.

---

[1]) I Anledning af denne Tiltale skal det bemærkes, at Frederik VI i sine Kladder vedblev i det mindste i længere Tid at skrive „jeg" om sig selv og „De" eller „Dem" til den, han tilskrev, men at Kontoret rettede „jeg" til „Vi" og „De" eller „Dem" til „Du" eller „Dig", ligesom der ogsaa i Kontoret, selvfølgelig med Tilladelse, tilføjedes „allernaadigst" og „allerunderdanigst" hist og her, saa at de af Kontoret udfærdigede Breve ofte kom til at indeholde en Blanding af Højhed og jævn Fortrolighed, som de af Kongen egenhændig udfærdigede ikke led af.

8. Vi vil, at Du korresponderer idelig med Kapitajn Baron Holstein af Søetaten, for med ham at tage alle fornødne Mesurer i Henseende til Overfarten.
9. Du underretter Prinsen af Ponte-Corvo om alt, hvad Overgangen over Bæltet betræffer, som ogsaa om sammes Tilstand saa vel i Henseende til Fjendens Stilling, som hvad andet Du ansér fornødent at underrette ham om.
10. Feltkommissariatet er etableret i Kolding.

I øvrigt stole Vi paa Din Os saa bekjendte Iver og Konduite.

Frederik R.

II. Nr. 355. Kjøbenhavn, den 22de Marts 1808.

Ceremoniel
ved højsalig Kong Christian den Syvende, højlovlig Ihukommelse, hans høje Ligparade og Bisættelse i Rendsborg[1]).

---

1. Naar det højkongelige Lig skal sættes paa lit de parade, bæres Allerhøjstsamme i den indre Kiste uden Laag i Stilhed ved 12 Kammerjunkere eller Officerer af samme Rang og hensættes i den ydre Kiste paa den dertil indrettede Forhøjning.
2. Imedens det højkongelige Lig ses paa lit de parade om Eftermiddagen de 3 Timer, der ringes med Klokkerne, og som tillades 14 Dage samt 8 Dage, efter at Kisterne ere tillukkede, skal paradere: 1 Ridder af Elefanten, Overceremonimesteren, 1 Ridder af Danebrog, tvende Kammerherrer, tvende Kammerjunkere, eller Officerer af samme Rang som de 5 sidste. Alle de Herrer, som ikke ere Militære, bære dyb Sørgedragt med Sørgekappe og nedhængende Flor i Hatten; de Militære have Flor om Hatten og sort Axelskjærf; Ridderne af begge Ordener bære Ordenskjæden.

   Ved det høje Lig paradere:

   12 Premierlieutenanter, som forrette Drabanttjeneste med overtrukne Partisaner. Ved Døren af Gemakket placeres 4 Pager, og alle Indgangene saa vel til Palæet som til Gemakkerne besættes stærkt med militær Vagt.
3. Det høje Lig bæres fra lit de parade til Kirken af 12 Oberster eller Kommandører; Himlen over Liget bæres af 4 Kammerherrer eller Generalmajorer, som have det hvide Baand. Paa begge Sider af det høje Lig gaa 12 Premierlieutenanter, som forrette Drabanttjeneste med overtrukne Partisaner; og end videre behøves 2 Sørgemarskalker, som maatte være Kammerjunkere eller Oberstlieutenanter.

---

[1]) Dette meddeles her, fordi det er expederet af Generaladjudantbureauet som en Tjenestesag, og findes i Kopibogen, som meldt.

4. Processionen fra Palæet til Kirken aabnes med 1 Eskadron Ryttere med dæmpede Pavker og Trompeter eller, naar ingen Ryttere, da et Kommando Infanteri, som kommanderes af en Major.
Ligeledes sluttes Processionen med 1 Eskadron Ryttere eller Infanteri.
5. Foruden de 4 forhen nævnte Pager behøves end videre 8 Pager, i alt 12 Pager, som komme i Processionen, med sorte Sørgelivréer, til at bære brændende hvide Voxfakler, og hvortil skal tages Frikorporalerne fra det i Rendsborg værende militære Institut.
6. Garnisonen og Borgerskabet paradere en haie paa Pladsen, hvor det høje Lig passerer, og Pladsen oplyses med Begkranse, ligesom der fra Rendsborg Fæstning skal saluteres med Minutskud, naar det høje Lig kommer ud af Palæet, indtil hele Følget er i Kirken, og det høje Lig der bisat.

II. Nr. 365. Kjøbenhavn, den 23de Marts 1808.

Til Generalpostamtet.

Da det efter allerunderdanigst Forestilling fra Generallieutenant Baron Rantzau er fundet betænkeligt, formedelst en i store Bælt ankommen fjendtlig Fregat, at sende Posten fra Nyborg til Korsør, og man desaarsag allerunderdanigst har bragt en Færgefart over Langeland og Laaland i Forslag, saa bifalde Vi herved allernaadigst, at denne Færgefart foranstaltes til Afbenyttelse, naar Farten mellem førstnævnte Steder maatte være usikker.

Hvilket saaledes tilkjendegives Generalpostamtet for at besørge det fra sammes Side videre fornødne, og er fornævnte Generallieutenant i øvrigt underrettet om denne Vor allernaadigste Resolution.

Frederik R.

I. P. Nr. 71. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de Marts 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August, kommanderende General søndenfjælds.[1]

Deres Rapport af 8de Marts haver jeg rigtig modtaget. Jeg holder det for Pligt at give Dem en Overskuelse over vores militære og politiske Forfatning saa vel i Henseende til Rusland som til Frankrig, vore Allierede, som i Henseende til vore Fjender, England og Sverig.

Rusland

1. haver angrebet Sverig den 23de f. M. og er nu, som de seneste Efterretninger udvise, uden nogen Vanskelighed kommen til Åbo.

---

[1]) Afsendt i Sifre.

Sverig

2. haver ladet dette Lands Gesandt, Alopæus, arrestere og holder ham strængt; dette vil vist meget forbitre Kejser Alexander og vil for os have gode Følger.

3. At Russerne kan gaa længer, det er at sige angribe Sverig, dette vilde være vanskeligt af følgende Grunde:

a. Dels fordi Aarstiden og de dermed følgende Storme gjør Overgangen over Isen vanskelig, og naar Sommer kommer, vil det og være vanskeligt formedelst de Engelske.

b. Fordi de i Havet liggende Øer, naar de ere besatte og understøttede af bevæbnede Fartøjer, gjøre Overgangen vanskelig.

c. Marchen over Torneå vil ej heller være let formedelst Mangel paa Foder for Kavaleriet.

Frankrig

4. er marcheret indtil Nyborg, hvor Prins Ponte-Corvo, Marechal Bernadotte foregav, at en Kurér den 14de havde beordret ham at gjøre Holdt, samt at Spanierne, som dels vare i de franske Etapper og i Queuen af Kolonnernes Etapper, skulde rykke frem for at have Têten ved Overgangen.

5. Prinsen fortsatte sin Rejse til Kjøbenhavn; om endskjønt Vi med ham ej kan andet end at være tilfreds, kunde Vi ej bevæge ham til at lade sit Corps d'armée passere Bæltet, forinden han fik Ordre fra Kejseren. Den 21de forlod han Os for at rejse Kureren i Møde, som han ventede i Fyn, men da den 16de alt en Fregat og en Brig lode sig se af Fjenden i Bæltet, vilde han tage Vejen til Vordingborg for over Gaabense at søge Langeland og Fyn. Men Isen hindrede ham ligeledes derfra ved Grønsund, og han traf den 23de ind i Næstved, hvor han skal have besluttet at ansé Tingene.

6. Fra Nyborg fik Vi den Melding den 23de, at en Fregat havde lagt sig for Gabet af Nyborg Fjord, at de derværende Transportskibe vare indefrosne, og at 3 franske Kurerer laa i Nyborg, som alle ventede paa Prinsen af Ponte-Corvo.

7. For at fordrive den i Bæltet liggende Fregat blev Orlogsskibet „Prins Cristian Frederik“ afsendt fra Sundet, men som det kom ud af Sundet, kom tvende Linieskibe og en Fregat i Sundet. Underrettet af de Svenske om vort Orlogsskibs Afsejling, gik 2 Skibe strax efter ham, og 3 Fregatter, som samme Dag vare komne fra Skagen, stødte paa Skibet ikke langt fra Odden af Odsherred, hvorved han efter en lang, men heftig Fægtning, hvoraf ej vides nogen Detail, blev et Rov for vores umættelige og afskylige Fjende. 4 af disse 6 benævnte, nemlig 5 engelske og 1 dansk, staa paa Grund, Gud véd, hvilke Skibe!

Sjælland maa da ansés som blokeret, og lidet eller intet Haab kan haves til Landgangen paa Skaane, hvilket dog var det sikreste Middel til at give denne Krig en heldig Vending for os. De maa altsaa holde Dem paa det Defensive og blot i det Tilfælde, at et lykkeligt Coup lod sig tænke, vove et Indfald. Men for at hjælpe

Norge have Vi ved det russiske Hof søgt at formaa samme at sende et betydeligt Korps Tropper fra Archangel søværts til Trondhjem, for der fra gjennem det søndenfjældske Norge at gjøre et Indfald i Sverig.

Af et Danziger Skib, som er kommen fra England, erfarer man, at der ligger, foruden de alt benævnte Skibe af Fjenden, et Admiralskib paa 80 Kanoner og en Kutter i Gothenborg.

I Sverig hører man intet af Betydenhed, ej heller bemærkes paa Kysten betydelige Foranstaltninger. Ved Ørebro staar et Korps paa 10 000 Mand, men Manglen paa Foder er saa stor, at 2 Eskadroner Gardere, som svenske Kongen havde befalet at marchere fra Stockholm til Ørebro, ere blevne kontramanderte.

Vores Gesandt, Grev Moltke, er ej endnu kommen tilbage, om han endskjønt har afgivet vor Krigsdeklaration; om han haver haft Alopæus's Skæbne, eller hvad anden Grund det kan have, véd Gud!

Frederik R.

R. P. Nr. 70. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, Marts 1808.

Til Overkvartermester Wenzel von Haffner.[1])

Følgende ansér jeg fornødent at underrette Dem om, nemlig:

1. Prinsen af Ponte-Corvo var den 25de ankommen til Falster, hvor fra han samme Aften agtede at indtræffe i Nakskov, men Isen vil næppe tillade at komme over til Langeland.
2. Det, som nu er det, De haver at arbejde paa, er, at de Franske besætte Langeland og Laaland samt Falster og Møen; thi derved vandtes først: at vi havde flere Tropper at disponere over i Sjælland; andet: det vilde gjøre en stor Virkning paa Fjenden, naar det blev udført, særdeles med blot franske Tropper, thi de andre agtes ej af Fjenden.
3. Til at udføre dette udfordres næppe mere end én fransk Division; men Besætningen af Kystbatterierne og de for disse Øer annekterede Batailloner forblive der, samt det derværende bevægelige danske Artilleri. Det bestaar af 4 Stykker 3-Pds. Kanoner, 1 6-Pds. Batteri og 4 Amusetter og 2 Batailloner. Paa Langeland 1 Bataillon, 50 Heste, 4 Stykker 3-Pds. Kanoner og nogle Kanoner, Greven selv har ladet montere, og desuden af et Kystbatteri.
4. At bevæge de Franske til at sende os den hollandske Flotille ned til Kanalen og der fra gjennem Holtenau, for enten at søge Bæltet eller hvilket andet Sted, der maatte i dette Øjeblik udfordre dennes Beskyttelse.
5. 15 Kanonchalouper kan ventes fra Kiel til Nyborg af dem, som jeg i Vinter har ladet bygge.

[1]) Expederet i Siffre, sandsynlig den 26de Marts.

6. Disse Kanonflotiller vil vist ikke alene være nyttige til Defensionen, men endog hjælpe, naar en Gang det ønskelige gunstige Øjeblik opnaas, at Landgangen i Sverig skal ske.
7. Grev Moltke er ankommen fra Stockholm. Han beretter, at Stemningen aldeles er imod Kongen, at de offentligen ansé sig selv som tabte, og at de ønske, at Sagen snart maatte være afgjort med dem, men vil som Soldat betragtet gjøre deres Pligt.
8. Kammerjunker Levetzau maa gjærne underrettes om disse Ideer, hvorpaa han alt er beredt.

Frederik R.

II. Nr. 420. Kjøbenhavn, den 28de Marts 1808.

Til det danske Kancelli.

Under Dags Dato haver Vi ved Parolen resolveret:

„1. Da Vi allernaadigst haver besluttet selv at føre den øverste Kommando over vore Armeer, saa skal alle de Forestillinger, Forslag, Rapporter og deslige, som Fr. 20de Januar dette Aar, betræffende nogle Forandringer og Forskrifter for vor Landmilitæretats Indretning, omtaler at skulle indsendes til den højstkommanderende General, fremdeles vedblive at indsendes til Os, ligesom alt øvrigt, hvad i denne Forordning er berørt i Henseende til den højstkommanderende General, nu angaar Os.

2. Saa længe indtil Vi allernaadigst finde for godt at ansætte en Divisionsgeneral over den første Division af den danske Armé, saa er det Vor Vilje, at følgende skal iagttages og ske.

Vore Amtmænd i Sjælland og paa Øerne skal indsende de i Fr. 26de Februar d. A. angaaende Kystmilicens bedre Indretning omtalte Forslag til Befalingsmænds Ansættelse til Vor tjenstgjørende Generaladjudant, som Vi have beordret at foredrage Os disse Sager og derefter tilkjendegive Vedkommende Vor allernaadigste Resolution, ligesom at han efter Vor allernaadigste Befaling haver tillige med vedkommende Amtmænd at underskrive og med Generaladjudantstabsseglet at forsyne Befalingsmændenes Beskikkelsesbreve.

3. Naar Vi have givet og ved Vor Parol bekjendtgjort Vore Resolutioner, da skal de, som ikke modtager Parolen, men som Sagen dog angaar, blive saadan Vor Resolution bekjendtgjort af Vor tjenstgjørende Generaladjudant.

4. Alle Sognelister over Mandskabet til de nyoprettede Batailloner samt alle lignende Lister og Efterretninger af det Slags have vedkommende Amtmænd samt Land- og Søkrigskommissærer i Sjælland og paa Øerne at indsende til Vor tjenstgjørende Generaladjudant, som er af Os beordret efter Omstændighederne enten at forelægge Os samme eller fordele dem til de vedkommende Regimenter og Korpser“.

Hvilket herved tilkjendegives Vort Kancelli til fornødne Efterretning og Iagttagelse.

Frederik R.

**S. P. Nr. 69.** Hovedkvarteret Kjøbenhavn, Marts 1808.

Til Overkvartermester Wenzel von Haffner[1]).

Efter adskillige mislykkede Forsøg haaber man, at Prins af Ponte-Corvo er kommen over den 27de til Langeland. Da der nu er 5 armerede engelske Skibe i det store Bælt, saa kan man formode, at om endog de Franske ville bekvemme sig til at gaa fra Langeland over, at det vilde have mange Vanskeligheder; man bør derfor tilraade og paastaa, at Tropperne bør over ej alene fra Taasinge over Langeland til Laaland, men endog over Femern til Laaland og fra Kjerteminde til Kalundborg; kanske kunne de sidste besætte Kalundborg og Odsherred.

Over Femern og Kjerteminde kan ej føres andet end Infanteri, men alt er nyttigt, som kan regnes til Forsvarsmidler, saa snart Muligheden forudsér en ulige Kamp.

Frederik R.

**S. P. Nr. 74.** Hovedkvarteret i Vor Kongel. Residens Kjøbenhavn, den 9de April 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August[2]).

Deres Rapport af 11te, 17de, 18de og 23de Marts have Vi rigtig imodtaget. Deres Stilling er i ingen Henseende let. Det føler ingen mere end Vi. Den uheldige Defensionskrig, hvorpaa Vi ere blevne tilbagetrængte, er det værste; imidlertid maa man haabe, at tidlig eller sildig man bliver saa lykkelig at kunne tage den offensive Stilling igjen, som Vi havde i Hænderne, og som blot de Franskes Langsomhed foraarsagede blev tabt. Vi arbejder endnu ideligen paa at bringe disse ellers saa agile i deres Bevægelser til at røre sig, endnu have Vi ej heller opgivet Haabet, men den Tid, der er tabt, er ej mere at vinde, og daglig bliver Overfarten vanskeligere.

De forskjellige Maader, man kan tænke sig at ville blive angrebne paa, ere:

1. At Sjælland angribes.
2. At Norge angribes.
3. At Fjenden blot antager et Blokadesystem.

Rygter fra England paastaar, at der skal være en Plan, som gaar ud paa at blokere Norge, love dette Rige Nevtralitet og fri

---

[1]) Expederet i Sifre, sandsynligvis den 29de Marts. [2]) Dette Brev tages med, hvorvel det er af Dato 9de April, fordi det naturligt hører med til denne Periode.

Handel, dersom det paa en Maade vil afsondre sig, og i modsat Tilfælde skulde begge vore Fjender angribe dette Rige.

Om endskjønt Planen er af en ny Slags, have Vi dog troet at burde gjøre Dem opmærksom paa samme, thi Kjøbmænd og Hunger, tillige med en lang, dyb Fred, ere skrækkelige Fjender at kæmpe med, og dette vil blive Deres Lod. I Tilfælde en saadan Plan kunde udføres, maa Vi forlade Os aldeles paa Dem og er forvisset, at De gjør alt, hvad der er muligt.

For Meddelelsen af Efterretningerne fra Sverig takker jeg Dem meget. Kjøbmand Neumann er endnu ej kommet igjen.

Frederik R.

# Indberetninger angaaende det franske Korpses Indrykning i Danmark.

## Fra Glode du Plat, Wenzel Haffner og Carl Bardenfleth til Kronprinsen.

**Hamburg, den 24de Februar 1808.**

Deres Kongelige Højhed

have vi den Ære underdanigst at at indberette, at vi den 22de d. M. ere ankomne til Hamburg, og at vi samme Dag ere blevne fremstillede af den danske Chargé d'affaires, Hr. von Levetzau, for Prinsen af Ponte-Corvo, af hvem vi bleve indbudne til Taffel for efter samme at have en Samtale angaaende den franske Gjennemmarche igjennem Danmark til Sverig.

Prinsen syntes at være bekjendt med de Vanskeligheder, som en Landgang i Skaane vil have. Han befrygter en engelsk Eskadres Ankomst saa vel i Bælterne som i Sundet, men troede desuagtet at kunne forcere Overfarten, dels ved Hjælp af danske armerede Fartøjer og dels ved indtrædende Uvejr, som han haabede vilde nøde de engelske Skibe for en Tid at forlade Sundet. Vore Anmærkninger herover blev besvaret med, „at om end Halvparten omkom, saa vilde den øvrige Del dog lande og være tilstrækkelig."

Han anslog den svenske Armé, som kunde sættes ham imod, til 50 000 Mand regulære Tropper og Landmilice, naar Sverig ikke modsatte sig Russernes Indfald i Finland, hvorved han ytrede, „at det da vilde være den første Gang, at Kongen af Sverig handlede som General efter en almindelig Plan."

I Kontinuation af Prinsens Ytringer om hans forehavende Operationsplan fremsatte han, at han stolede paa den svenske Armés Misfornøjelse med Kongen, paa Medvirkning af Diversioner norden- og søndenfjælds fra Norge af; endog hvis den hannoveranske Legion landede ved Gøteborg for at holde Norge en échec, ansaa [han] det for afgjort, med 35 000 Mand under sin Kommando, som han udtrykte

sig, og i hvilket Antal han indbefattede et dansk Korps, i kort Tid at tage hele Sverig.

End videre ytrede han, at saa meget han end var overbevist om, at Diversioner enten fra Memel over Bornholm eller fra Stralsund eller fra mecklenburgske Havne kunde have været gavnlige, saa holdt han dem dog ingenlunde for udførlige formedelst den fuldkomne Mangel paa Søofficerer og Matroser og dernæst paa konvojerende Fregatter og Krigsfartøjer, hvorfor han holdt det især for det vigtigste at søge til de snævreste Overgangssteder.

I Hensyn til den franske Armés Gjennemmarche igjennem Danmark forelagde han os mangfoldige Spørgsmaal, angaaende Kolonnevejene og Overfarterne, og viste sig villig efter vore Forestillinger at lade befølge efterstaaende, nemlig:

At marchere i 2 Kolonner igjennem Holsten, den ene fra Lübek igjennem Segeberg og Neumünster, den anden fra Hamburg og Stade over Elmshorn, Itzehoe, Remmels til Rendsborg, og der fra begge i én Kolonne over Slesvig, Flensborg, Aabenraa, Haderslev, Kolding, Snoghøj til Middelfart og der fra videre over Odense til Nyborg og Slipshavn for at embarqueres paa alle der samlede Skibe og at føres der fra med det størst mulige Antal Tropper ad Gangen over til Sjælland.

I Følge heraf frafaldt han, som den med Lokalet mindre bekjendte, Overfarten ved Ørøsund samt ved Svendborg og Kjerteminde, undtagen i højeste Nødstilfælde, og da vi ikke kunde calculere andet, end at det yderste Maximum, som dagligen kunde overføres, var at antage til 1500 Mand og 500 Heste, saa fastsatte han, at en Etape ikke skulde overskride et Regiment Infanteri og et Regiment Kavaleri ad Gangen, hvilket tilsammen omtrent kan udgjøre 2000 Mand og 500 Heste.

I Hensyn til Fourage og Levnedsmidler ytrede han, at man deri vilde rette sig aldeles efter Landets Vedtægt.

Og proponerede han os derpaa for næste Dag en Conference med hans Chef de l'État-major général, General Gérard.

I øvrigt lagde han megen Vægt paa Deres Kongelige Højheds Foranstaltninger med et Antal Krigsfartøjers Udrustning og ventede saa med alle de i Kjøbenhavn forsamlede Fartøjer af hvert Slags at kunne gaa over til Sverig med 15 til 20 000 Mand ad Gangen.

Sluttelig meddelte han os, at han endnu ikke kunde angive Kompositionen og Størrelsen af det til Gjennemmarche bestemte Armékorps forinden Tilbagekomsten af en fra ham til Paris afsendt Adjudant, men som forventedes hver Dag, og med hvilken han haabede Tilladelsen medbragt, at Hovedstyrken maatte bestaa af franske Tropper, samt at Marchens Begyndelse maaske kunde averteres 3 eller 4 Dage i Forvejen, men at den ogsaa muligvis maatte tiltrædes 12 Timer efter Kurerens Ankomst.

Den for i Gaar berammede Conference med General Gérard fandt dog ikke Sted formedelst Generalens Misforstaaelse af den ved Prinsen bestemte Forsamlingstid. Vi har derimod haft denne Con-

ference i Dag (den 24de Februar), hvori vi ved Introduktionen forelagde ham de Arrangements, som af Deres Kongelige Højhed hidtil ere os naadigst approberede, for saa vidt en Del af disse angik ham og maatte meddeles den franske Armé til Efterretning.

Efter at Generalen havde fundet disse Punkter særdeles passende, forelagde vi ham en Del andre skriftlige Spørgsmaal, angaaende den forventede franske Armé og dens Indretninger, for derefter at kunne anordne Detailen af de til Gjennemmarchen nødvendige Foranstaltninger.

Begge omtalte skriftlige Indgivelser vedlægges herved underdanigst i Afskrift.

Generalen antog i det hele vore Forslag, for saa vidt som han, efter hans Ytring, nu allerede kunde gjøre det, da den forventede Kurér fra Paris først nærmere vilde bringe Ordren fra Kejseren om, hvoraf Armeen skulde sammensættes:

At derved fandt det Alternativ Sted, om den skulde bestaa af Divisionen Dupas i Lübek, af den spanske Division i Hamburg og af Divisionen Boudet i det Bremiske,

eller

om den skulde bestaa af den spanske Division i Hamburg, af Divisionen Boudet i det Bremiske og af en Division Hollændere, som ligeledes alle passere Stade.

At i begge Tilfælde Armeens Styrke snarere vilde stige til 24 000 end som blive 20 000, og at iblandt disse ogsaa hellere maatte regnes paa 6 000 Mand Kavaleri end paa 4 000 Mand.

At i det første Tilfælde det fandtes rigtigt, at Kolonnens Marche af Divisionen Dupas fra Lübek (og Eutin, hvor der ligger 500 Mand Kavaleri,) tages i Etaper af 1 500 Mand Infanteri og 500 Mand Kavaleri over Segeberg og Neumünster til Rendsborg, og at denne Division i saa Fald formerede Avantgarden. Styrken af denne Division blev angivet til omtrent 8 000 Mand, hvoriblandt 2 000 Mand Kavaleri.

At Marchen af den spanske Division i Hamburg dirigeredes i 4 Marchedage til Rendsborg over Elmshorn, Itzehoe og Remmels saaledes, at Têten af samme ved en saaledes tidligere antraadt Marche kunde indtræffe i Rendsborg samme Dag, som Queuen af forrige afgik. Styrken af denne Division blev ligeledes angivet til omtrent 8 000 Mand, hvorimellem 2 000 Mand Kavaleri.

At sluttelig Divisionen Boudet maatte overføres fra Stade til Wedel og der fra ligeledes i 4 Marchedage tage Vejen til Rendsborg saaledes, at Têten af denne Kolonne ankom i Rendsborg, naar Queuen af den forrige havde forladt dette Sted.

Etaperne for disse to Kolonner antoges ligeledes ikke at overskride Styrken af et Infanteriregiment og af et Kavaleriregiment.

I det andet Tilfælde, naar Divisionen Dupas i Lübek ikke skulde udgjøre en Del af Armeen, men denne derimod erstattes af en Division Hollændere, saa blev bestemt,

at Marchen dels skulde dirigeres over Itzehoe til Rendsborg, dels, og især Arrièregarden, over Ulzburg og Neumünster,

hvilket sidste Tilfælde saa tidlig skulde averteres, at de af Regeringen i Segeberg føjede Foranstaltninger kunde transporteres til Egnen af Ulzburg, men at den over Ulzburg gaaende Kolonne ikke vil blive stærk, og at det ikkun sker, naar den danske Regering formedelst de i Segeberg og Neumünster trufne Foranstaltninger fandt det bekvemmere, da fra fransk Side intet havdes imod, at hele Marchen gik over Itzehoe og Remmels.

I andet supponerede Tilfælde vilde den over Wedel kommende Kolonne omtrent bestaa af 16 000 Mand foruden omtrent 4 000 Mand Kavaleri.

At Marcherouternes Længde dagligen ikke burde antages meget over 4 Mil, og

at altsaa Marchen fra Itzehoe til Slesvig maatte deles i 3 Dele, nemlig én Dag fra Itzehoe til Remmels, én Dag til Rendsborg og én Dag til Slesvig. (Som Følge heraf bliver det altsaa ikke muligt for os at fritage Byen Rendsborg for Indkvartering).

At den franske Armé, naar den marcherede til en saadan Expedition, var vant til at faa hver femte Dag Rastdag; dog saaledes, at alle Etaper faar Hviledag paa samme Dag.

At han tvivlede paa, at Marchen ikke vilde tiltrædes førend 1ste Marts, og at de saaledes regnede paa til Slutningen af samme Maaned at være i Kjøbenhavn.

At Prinsen af Ponte-Corvos Hovedkvarter vil ventelig opbryde 4 à 5 Dage efter Têtens Afmarche, og at han dernæst i én Tur med Postheste nok tog Routen til Kolding.

At de forlangte Reglements skulde blive os tilstillede i Morgen i Udtog.

Endelig have vi den Ære underdanigst at tilmelde, at vi dels i Gaar og dels i Dag have meddelt de erholdte Efterretninger angaaende Gjennemmarchen og Overfarten saa vel til Generallieutenant von Düring, til Hans Durchlauchtighed Landgrev Cárl, til Generallieutenant Baron Rantzau, som og til den af Feltkommissariatet kommitterede Kapitajn von Struwe, som er her hos os.

Underdanigst

Glode du Plat. Wenzel Haffner. Carl Bardenfleth.

Hamburg, den 3dje Marts 1808.

Deres Kongelige Højhed

have vi den Ære underdanigst at indberette, at vi, efter den franske Kurérs Tilbagekomst fra Paris og Hr. Montcabriés fra Kjøbenhavn, i Gaar Aftes Klokken 9 bleve kaldte til Prinsen af Ponte-Corvo, som meddelte os, at den forventede franske Gjennemmarche vilde tage sin Begyndelse den 5te d. M.

Divisionen Dupas i Lübek er bestemt til at formere Avantgarden, som i 3 Afdelinger marcherer fra Lübek og Eutin til Rendsborg; den første Afdeling bestaar af

det 14de Chasseurregiment, stærkt 458 Heste og Mand,
og det 5te Infanteriregiment, stærkt 1590 Mand, 18 Heste.

Kavaleriregimentet opbryder den 5te fra Eutin og marcherer til Plön, hvor det har første Nattekvarter.

Infanteriregimentet marcherer samme Dag fra Lübek og tager Nattekvarter i Segeberg.

Den 6te Marts forener sig denne Afdeling i Neumünster, hvor der overnattes.

Den 7de Marts har denne Afdeling Nattekvarter i Rendsborg,
„ 8de — — — — i Slesvig,
„ 9de — — — — i Flensborg,
„ 10de — — — — i Aabenraa,
„ 11te — — — — i Haderslev,
„ 12te — — — — i Kolding,
„ 13de — — — — i Middelfart,
„ 14de — — — — om Gribsvad,
„ 15de — — — — i Odense,
„ 16de — — — — Rastdag,
„ 17de — — — — i Nyborg,
for at overføres den 18de til Sjælland.

Den 2den Afdeling bestaar af
det 19de Infanteriregiment, stærkt 1621 Mand, 21 Heste,
og Divisionens Artilleri , stærkt 371 — 288 —,
afmarcherer den 6te fra Lübek til Segeberg, den 7de til Neumünster, den 8de til Rendsborg og der fra ligesom den første Afdeling til Nyborg, hvor den altsaa vil indtræffe den 18de.

Den 3dje Afdeling bestaaer af
det 58de Infanteriregiment, stærkt 1399 Mand, 21 Heste,
og samtlige ved Divisionen værende Generalers og Stabsofficerers Equipage.

Denne Kolonne afmarcherer den 7de fra Lübek til Segeberg, den 8de til Neumünster, den 9de til Rendsborg og der fra den foranførte Vej til Nyborg, hvor den vil indtræffe den 19de.

De øvrige Etaper ere os i Dag definitivt lovede, men ikke endnu kommuniceret, dog at alting, Marchen vedkommende, efter Aftale med os indrettes; og kan vi endnu tilføje saa meget, at de i det Mecklenburgske staaende Regimenter komme til at marchere over Lübek og tage siden Vejen som Avantgarden over Segeberg, Neumünster og Rendsborg.

Den spanske Division i Hamburg tiltræder Marchen den 7de Marts, og 1ste Afdeling af samme indtræffer i Rendsborg den 10de Marts.

Divisionen Boudet bliver fra den 5te af, alt efter Lejlighed, overført fra Stade til Wedel, Uetersen og Pinneberg, hvor fra den ikke før den 10de opbryder over Elmshorn, Rendsborg o. s. v.

Detailen over alt dette skal snarest mulig blive forelagt Deres Kongelige Højhed.

Endskjønt Byen Altona i Førstningen ikke var angivet som et Cantonnementspunkt, saa har man dog nu fra fransk Side andraget paa at indkvartere der et Regiment let Kavaleri formedelst Mangel paa Plads i Hamburg, da største Delen af Armeen samles der i disse Dage. Vi have saa vel i Altona som ogsaa i Pløn, hvilket Sted ligeledes ikke var benævnt i det første Udkast af Marcherouten, gjort de fornødne Foranstaltninger, at intet af Levnedsmidler, Fourage og Vogne kan mangle, og desangaaende henvendt os til Præsidenten v. Stemann i Altona samt til Kammerherre og Amtmand Hennings i Pløn.

I Hensyn til Indkvarteringen i Wedel, Uetersen og Pinneberg har vi ligeledes tilskrevet det fornødne til vedkommende Øvrigheder.

Hele Styrken af Armeen vides vel ikke endnu, men vil knap blive større, end forhen er angivet; dog siger Rygtet, at den i det Bremiske staaende hollandske Division Gratien ligeledes vil blive af Expeditionen.

I Henseende til den i forrige Brev ommeldte Reserveprovision har de Franske givet os det Løfte aldeles at befølge de fra vor Side gjørende Forslag, og har vi overdraget denne hele Sag til Feltkommissariatet.

Underdanigst
Glode du Plat. Wenzel Haffner. Carl Bardenfleth.

## Fra Carl Bardenfleth til Kronprinsen.

Hamburg, den 13de Marts 1808.

Deres Kongelige Højhed

har jeg den Ære underdanigst at melde:

1. At Reserveprovisionerne for Divisionen Boudet afgaa her fra i Dag og kan indtræffe den 16de Marts i Kiel for der at indskibes.

   Om den nye Provisionsudskrivning i Hamburg har jeg intet nærmere hørt, end hvad jeg havde den Ære underdanigst under den 11te Marts at indberette.

2. General Gratiens Division Hollændere rykker successive ind i Hamburg den 15de, 16de, 17de og 18de Marts; Afmarchen til Elmshorn sker næppe førend den 17de eller 19de. Vished herom kan jeg først faa ved General Gratiens Ankomst her til.

   Divisionen skal bestaa af 4 Regimenter til c. 1500 Mand hvert.

3. I Henseende til Forordningen om et Depots Anlæggelse i Altona har jeg intet videre hørt. Derimod siges der, at Tropper muligen ville komme fra det Mecklenburgske for at passere Amterne Trittau o. s. v. og gaa til Hamburg.

   Sikre Efterretninger derom har jeg dog ikke.

Underdanigst
Carl Bardenfleth.

## Fra Samme til Kongen.

Hamburg, den 15de Marts 1808,
Klokken 11½ om Middagen.

Allerunderdanigst har jeg den Ære at melde,

At en hollandsk Division under General Gratien ankommer her til Hamburg successive den 15de, 16de, 17de og 18de Marts og rykker ind i Holsten i 3 Kolonner, nemlig

den 17de Marts det 6te og 7de Infanteriregiment, tilsammen 2450 Mand stærkt,

den 18de Marts det 8de Infanteriregiment og Artilleriet, tilsammen 1800 Mand og 300 Heste stærkt,

den 19de Marts det 9de Infanteriregiment, stærkt 2000 Mand, hvormed formodentlig Equipagerne følge.

I Følge den mig ved Oberstlieutenant Haffner tilstillede Befaling, oppebier jeg her Bestemmelsen af de i Hamburg paa ny udskrevne Provisioner for derpaa, saafremt jeg ingen nærmere Ordre at blive faar, da at berejse den hele Militærvej og begive mig til Deres Majestæts Hovedkvarter.

Forventende Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling i denne Henseende, skal jeg allerunderdanigst strax melde, naar alting er afmarcheret og reguleret.

Gud opholde Kongen og velsigne Deres Majestæts Regering!!!

I dette Øjeblik ere ankomne Depecher med en engelsk Parlementær, som Kommandanten, General Dumas, strax afsender til Prinsen af Ponte-Corvo.

Allerunderdanigst
Carl Bardenfleth.

Hamburg, den 18de Marts 1808.

Allerunderdanigst har jeg den Ære at indmelde:

1. At det hollandske 7de Infanteriregiment i Gaar, den 17de Marts, er pludselig hjemkommen fra sin Marche til Elmshorn o. s. v. og forbliver her i Hamburg for det første.
2. At jeg, i Følge Meddelelse fra General Düring om Forandringen i de spanske, franske og hollandske Troppers én Gang bestemte Marche, tror det nødvendigt at begive mig til lille Bælt for undervejs at være behjælpelig ved de marcherende Troppers Standsning og Indkvartering, hvorfor jeg i Morgen tidlig, den 19de Marts, afrejser her fra langs Militærvejen.
3. At jeg har anmodet Feltkommissariatet om at lade Lieutenant Lawaetz, som er kommitteret her, forblive her til min Tilbagekomst, for at her dog kan være en Officer, som kan besørge det fornødne aftalt med de franske Vedkommende, hvis noget skulde indløbe.

4. At jeg skal stræbe saa snart som muligen at gaa her igjen tilbage for at være ved Haanden, hvilket jeg haaber at kunne opnaa inden 6 til 8 Dage.
5. At jeg har truffet Foranstaltning, at Deres Majestæts allernaadigste Befalinger saa vel som andre Ordres, der maatte komme her hen til mig, skal vorde tilsendt mig.

Allerunderdanigst
Carl Bardenfleth.

## Fra Glode du Plat[1]) til Kongen.

Korsør, den 21de Marts 1808, Kl. $5^1/_2$ Efterm.

Deres Majestæt! Prinsen af Ponte-Corvo er ankommen her til i dette Øjeblik, og efter General Gérards Sigende forbliver han her i Nat.

De engelske Skibes Stilling er uforanderlig den samme. Drivisen synes noget at tage af. Vinden er den samme og lige stærk.

Ved Telegrafen i Nyborg er meldt her til, at saa vel Lieutenant Ewers[2]) som de franske Ordres og Depecher ere ankomne. Tillige meddeles, at fra Fyn ingen flere Sejlere nord. fra ere opdagede. Det samme kan meldes her fra, saa vidt nemlig man fra Telegrafen og de højeste Banker ved Halskov med Kikkerten kan opdage.

Deres Majestæts allerunderdanigste Undersaat,
Glode du Plat.

## Fra Glode du Plat til Generaladjudant Bülow.

[Udateret][3]).

Høj- og Velbaarne Hr. Generaladjudant! De mig tilsendte Breve ere lykkeligen ankomne i Fyn, endskjønt Baaden har været forfulgt af 4 engelske Chalouper. Prinsen af Ponte-Corvo var 24 Timer i Forvejen afrejst her fra, uden at faa Efterretning, at han havde mødt Vanskeligheder for Overfarten ved Vordingborg; jeg troede derfor at maatte følge Bogstaven af Ordren og sendte ogsaa Brevet til ham til Fyn. Nu, da Prinsen er forbleven i Vordingborg, havde det uden Tvivl været bedre at sende det der hen. Imidlertid har jeg brugt den Forsigtighed og tilskrevet Baron Holstein i Nyborg og anbefalet ham Brevet, samt tilkjendegivet ham, at Prinsen var afrejst her fra til Vordingborg, og at naar samme endnu ikke var ankommen i Fyn, da over Svendborg at sende Brevet Prinsen i Møde.

---

[1]) Kapitajnen havde i sin Stilling hos Bernadotte fra 17de Marts i nogen Tid fast Station i Korsør. [2]) Sekondlieutenant Frederik Vilhelm Ewers af Søetaten. [3]) Er sandsynligvis skrevet den 28de Marts fra Korsør.

Rygtet og Efterretninger sige her, at vore Orlogsmænd ere i Søen. Da der nu skal være her set mange engelske Sejlere saa vel under Kullen som ved Samsø og ved Kalundborg, saa kunde den Mulighed tænkes, at vore Skibe kunne blive jagede, og at de søgte til Korsør, da Nyborg Havn er blokeret. Ved de nye Batterier bliver ej, og kan ej heller, arbejdet, da den frosne Jord er som Kampesten. Nu finder her i Korsør det Tilfælde Sted, at der haves følgende Kommandører: 1) General Castenschjold, 2) Oberst Kardorff, 3) Kapitajn Lützow som Kommandant over Fæstningen, 4) Kapitajn Grev Løvendal, Indkvarteringskommandør, 5) Kapitajn Krohn af Artillerikorpset samt Kapitajn Friboe af do., under hvilke Artilleriet staar, og til den sidste skal efter Sigende Kapitajn Guldberg i sin Fraværelse have overdraget Kommandantskabet over Troppérne, 6) Lieutenant Schumacher af Ingenieurkorpset, under hvem ene staar Skansearbejdet, 7) Lieutenant Grev Trampe af Søetaten, under hvem ene staar Søfolkene. Endelig kommer nu jeg som den eneste tilstedeværende Stabsofficer. Ved et mødende Tilfælde vilde naturligvis alt Ansvar falde paa mig, endskjønt jeg dog nu slet ikke kan virke. Jeg har imidlertid bedet Artilleriofficeren at montere paa begge Sider af Indløbet nogle Kanoner og benytte sig for Øjeblikket saa godt som muligt af det gjorte Arbejde ved Skansen, og haaber jeg, at til i Aften i det mindste nogen Succurs kunde gives, om der skulde arrivere noget. Jeg har taget Foranledning til denne Montering, fordi sidst de engelske Skibe løb tæt under Land og for Indgangen af Havnen.

Alt dette skriver jeg blot til Deres Høj- og Velbaarenhed, og skulde der være noget urigtigt heri, saa beder jeg at ansé dette Brev som ikke skrevet og et Par Ord til Svar.

Med den størst mulige Højagtelse
Deres Høj- og Velbaarenheds
ærbødigste
Glode du Plat.

## Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Kolding, den 30te Marts 1808.

Allerunderdanigst!

I Øjeblikket af min Afrejse her fra til Odense tilmelder jeg Deres Majestæt allerunderdanigst, at jeg efter min lykkelige Ankomst til Odense over Kalundborg, hvilken jeg har indmeldt til Generalkvartermesterstaben, har troet at maatte forblive der tilstede indtil Prinsen af Ponte-Corvos over Svendborg forventede Ankomst sammesteds, især ogsaa, fordi Prinsessen af Ponte-Corvo med den unge Prins der af mig forefandtes, og hvis Ophold i flere Henseender krævede min Tilstedeblivelse.

Uventet for mig og alle ankom over Sønderborg Prinsen af Ponte-Corvo den 28de om Aftenen sildig til Koldinghus Slot, hvor han agtede at forblive, indtil Hamelinaye, som var gaaet til Nyborg og siden Svendborg, kunde hentes her tilbage.

Jeg afgik øjeblikkelig til Kolding, hvor jeg i Gaar Morges for Prinsen anmeldte min Sendelse, som syntes at være særdeles velkommen.

Om de mig overdragne Punkter har jeg talt med Prinsen og af ham erholdet idel Løfter for det alt sammen paa Basis af, at alle Deres Majestæts Befalinger af ham skulde blive efterkommet. Jeg forbeholder mig, saa snart ikkuns nogle Øjeblikke, vunden derfor, tillader det, i en Depeche at tilmelde mere herom.

Nu, Kl. 9 Morgen, afrejses her fra til Odense, da formedelst det ulykkelige Tilfælde, som jeg med Smerte maa tilmelde Deres Majestæt, at nemlig Koldinghus Slot er afbrændt i Nat, uopholdelig her fra maa afgaas, og de Ordres, som til Armeen her fra skulde været givne, nu maa opsættes til Ankomsten til Odense, hvor især strax skal tages fat paa Udarbejdelsen af et andet Cantonnement for hele Armeen efter Deres Majestæts Vilje, og ved hvilket Arbejde jeg skal virke muligst.

Feltkommissariatet er her, og de fleste af dets Papirer ere reddede, men ikke alle. Jeg forventer, at det kommer paa nogle Dage til Odense for at fortsætte de i Gaar begyndte Underhandlinger med Chef-Ordonnateuren, men siden, tror jeg, Personalet agter at opholde sig i Christiansfeld.

Generalkvartermester-Lieutenant v. Krag afgaar med mig til Odense, hvor han ved den kommanderende General vil være meget fornøden i Henseende til Nyborgs Udrustning etc., hvorpaa ogsaa fra fransk Side drives, m. m.

Divisionskvartermester v. Bardenfleth forbliver her, og Kapitajn v. Struwe vil forblive i Odense paa Kommissariatets Vegne hos mig og for Provinsen, da jeg har lovet at være Mellemmand i Hovedkvarteret, som upaatvivlelig maa tages udi Odense.

Fra Kapitajn v. Brock har jeg haft Anmodning om at sørge for Lettelse udi Indkvarteringen for Staden Flensborg, hvor der ligger henved 6000 Mand, som det siges, formedelst Irring. Udkvarteringen er af Prinsen strax bevilget og ordres derfor af ham, og Cantonnement af mig udstedet i de nærliggende Byer for det halve Antal, indtil den store Omkvartering gaar for sig. Byens til mig indløbne Ansøgning til Deres Majestæt vedlægges allerunderdanigst.

I nogen Forlegenhed er jeg med 1000 Matroser, som opfylde Aarhus, og med Krigsfangerne i Randers, som optage Plads. Deres Majestæts Resolution i den Henseende forventes, men maaske Omstændighederne tvinger til at tage Mesures, som forekomme passende, forinden Ankomsten.

Ilden i Slottet udbrød i den spanske Vagtstue, og alle mulige Anstrængelser vare svage Midler mod den snart almindelige Lue, der

paa Murene nær har fortæret alt. Byen har ikke lidt, da det var Vindstille. Prinsen beklager meget dette Uheld. Alt nærmere i første Depeche, som ej skal opsættes over Nødvendighed.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Efterskrift. Feltkommissariatet kommer paa nogle Dage til Odense.

Udi Slottet opbrænder i dette Øjeblik ogsaa 3000 Tønder Rug og Havre.

# Andre Aktstykker,

**henhørende til Perioden November 1807—Marts 1808.**

---

## Brev fra Bernadotte til Kronprinsen.

Hambourg, le 16 novembre 1807.

Prince!

S. M. l'Empereur et Roi vient de m'ordonner de faire mettre à la disposition de Votre Altesse Royale soixante milliers de poudre. Cet approvisionnement devant être tiré des magasins de Magdebourg, j'en fais hâter le transport jusqu' à Hambourg, et je m'empresse d'en prévenir V. A. R., afin qu' Elle puisse donner Ses ordres pour faire recevoir ici cette poudre dès son arrivée et en faire continuer le convoi jusqu' à l'endroit qu' Elle aura désigné.

Je saisis cette occasion pour offrir de nouveau à V. A. R. l'expression des sentiments avec lesquels je suis,

Prince,
De Votre Altesse Royale
le très-humble et très-obéissant serviteur
J. Bernadotte.

## Af en Rapport fra Major F. J. C. Saint-Aubain til Kronprinsen.

Kjøbenhavn, den 28de December 1807.

— — — — — — — — — — — — — —[1])

Medens mit Ophold i Altona var jeg tvende Gange hos Prinsen af Pontecorvo uden at være saa heldig at faa Avdiens, da han ej

---

[1]) Major Saint-Aubain, som var befalet at hente det af Napoleon tilstaaede Krudt, giver i det udeladte en omstændelig Beretning om sin Rejse og sit Hverva Udførelse, som der ingen Anledning er til at aftrykke.

befandt sig vel. Til sidst, da jeg sagde at ville rejse, talte jeg med ham. Prinsen klagede meget over Luften, som ikke var sund, sagde, at han næsten aldrig befandt sig vel. Ellers talte han om min Mundering, spurgte, om det var Artilleriets, og syntes, den var skinnende, at man saa' den for langt i Marken, at efter hans Mening burde alle Tropper være klædte i mørke Farver som Jorden eller Græsset for ej at blive for tidlig opdaget, og at den mest upassende Farve for Infanteriet var at være klædt i Hvidt. Til Slutning bad han mig hilse Deres Kongelige Højhed og ønskede mig en lykkelig Rejse. Jeg gik da til Rendsborg, Slesvig o. s. v. og ankom her den 24de December.

— — — — — — — — — — — — — — —

Underdanigst
Saint-Aubain.

## Rapport fra Major E. P. Tscherning.

Frederiksværk, den 17de November 1807.

Underdanigst Rapport!

Ved en fra Sverig i Dag retourneret Fabrikarbejder, som jeg havde givet Ordre til Gothenborg for efter Hr. Generalmajor v. Ewalds Ønske at indhente nøje Kundskab om Tilstanden i Sverig, har jeg følgende Efterretninger, som herved underdanigst indmeldes.

Han maatte søge at komme over ved bekjendte Fiskere fra Wiken, da Strandbetjentene ej vilde tillade hans Overfart. I Sverig gives ingen engelske Tropper undtagen paa Hveen, efter Sigende 600 Mand, og i Helsingborg 50, som udgives for efterladte af strandede Skibe. Af den engelske Flaade var intet landsat, men der fandtes engelske Krigsskibe ved Carlskrona, Landskrona, Helsingborg og Skjærene ved Gothenborg, i hvilken sidste By han selv havde set Matroserne kjøbe Viktualier. De svenske Matroser vare i fuld Bevægelse til Søstationerne for at udruste Flaaden. Af gevorbne Tropper laa en Del i og omkring Helsingborg, men de nationale vare forlovet hjem med Ordre at møde efter 24 Timers Varsel; han selv havde set Kavalerihestene paa Gaardene og talt med Folkene. Den svenske Almue talte ufordelagtigt om Danmark, som om den der fra befrygtede Franskmændenes Ankomst, og roste den engelske Alliance.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Underdanigst
Tscherning.

## Brev fra Bernadotte til Kronprinsen.

Hambourg, le 17 février 1808.

Mon Prince.

J'ai l'honneur de prévenir Votre Altesse Royale, que j'ai chargé Mr. le capitaine de frégate Montcabrié d'aller se concerter avec l'officier que Votre Altesse Royale aura designé pour régler et préparer tout ce qui est relatif à l'embarquement des troupes. Mr. Montcabrié est un officier distingué dont j'espère que Votre Altesse Royale aura lieu d'être satisfaite.

Je saisis avec empressement cette occasion pour renouveler à Votre Altesse Royale l'expression des sentiments avec lesquels je suis,

Mon Prince,

Votre très-humble et très-obéissant serviteur

J. Bernadotte.

## Anonym i Februar indkommen Skrivelse[1]).

Naadigste Fyrste!

I det sikre Haab, at Deres Kongelige Højhed ser til Hensigten, vover en af Deres troeste Undersaatter disse Linier. Rygtet siger, at De for en kort Tid vil rejse til Holsten. Om De kunde sætte i Deres Sted tusende Mænd, paa hvis Troskab og Redelighed De og Landet kunde forlade sig, vilde det dog aldrig erstatte, hvad der tabtes ved Deres Fraværelse. I hine Ulykkens Dage sank Borgernes Mod, voxte deres Fortvivlelse, steg Forræedernes Stemme, og alt, fordi De, Landets Støtte og Haab, fattedes. O, kunde den almindelige Stemme naaet Dem, da De kom tilbage, kunde De hørt, med hvilken Tillid og Rolighed den redelige Borger saa' sin Skæbne i Møde! De rejste ikke. Kunde De se, hvor enhver tro Undersaat sitrer ved den Tanke, at De forlader os, hvor Forræderen glæder sig i det Haab, at De ej saa hastig vil kunne komme tilbage, hvor Spioner lurer paa at give Fjenden Vink, at han igjen kan spærre Bæltet og gjøre Deres Igjenkomst umulig, eller lade den koste Menneskeblod! De rejste ikke. Vel har Brevenes Læsning gjort det vanskelig, men dog ej umulig at give Fjenden Underretning; saa længe man kan rejse frit, skrive paa Maader, som kun ere forstaaelige for Modtageren, har Forræderen Veje nok at gaa, og den daglige Erfarenhed viser, at der endogsaa imellem Landets egne Børn gives Niddinger, der for Fordele sælger sit Fædreland. Tvinger Fjenden os til Strid, hvor modig og tryg kæmper da ej den tro Undersaat under den Fyrstes

[1]) Se Side 217, Note 1.

Øjne, der selv bestyrer sit Land, og Forræderen vil, om ej ganske høre op, saa dog med den yderste Forsigtighed udføre sin Niddingsdaad. Naadigste Fyrste, ved det Forsyn, som styrer det Heles Ve og Vel, tro, at ni Tiendedele af Deres Undersaatter ønsker oprigtigen: Forlad os ej.

Allerunderdanigst.

## Underdanigst Indberetning fra Konsul Brown i Malmø til Kronprinsen.

Malmø, den 25de Februar 1808.

Jeg griber den gunstige Lejlighed, som Expressen Røslers Herværelse medgiver, for at underdanigst nedlægge for Deres Kongelige Højheds Fødder denne Indberetning. Uden Tvivl turde adskilligt af det herved meddelende ikke være saa authentisk, som Pligt byder mig at fremkomme med, da jeg i min nærværende Stilling mindre end nogen Sinde har Lejlighed at drøfte de Efterretninger, jeg nu har samlet, men i det hele taget tror jeg, i Særdeleshed hvad Rustningerne betræffer, samme temmelig nøjagtige og rigtige. Røsler kom til mig fra Gothenborg direkte i Fredags den 19de Februar; da han der fra ikke havde stort andet at meddele end, hvad jeg Dagen forud havde af en her til fra Gothenborg ankommen Rejsende erholdt Kundskab om og i min Indberetning til Kongelige Kommercekollegium i Kjøbenhavn af 18de dennes (indsendt med min Søn og Herr Lieutenant Bull af Søetaten) havde anført (til hvilken Rapport jeg bønfalder underdanigst at være tilladt at referere Deres Kongelige Højhed), saa besluttede jeg at benytte mig af denne raske Mands beredvillige Tilbud at lade ham titte ind i Carlskrona, for der ved okulær Granskning at indhente, hvad som foretoges. Med behørige Rekommandationsbreve som rejsende Kjøbmand af mig forsynet, rejste han samme Fredag Eftermiddag her fra og kom i Nat tilbage. Uagtet jeg her skal anføre det hovedsagelige af hans Berettelse, Rustningerne i Carlskrona betræffende, vil han uden Tvivl selv mundtlig være udførligere.

1. I Carlskrona udrustes, siger han, 11 Linieskibe og alle Fregatter, Kuttere m. m., som man ejer. Man angiver, at hele den udrustende Styrke af den saakaldte Stora-Flottan vil blive 23 à 24 Sejlere. 2 Kuttere ere færdige og tiltaklede. I Carlskronas Baadværft var man meget beskæftiget og havde et stort Antal Baade samlede. Paa Krigsskibenes Ekvipering arbejdedes uafbrudt, endog Søndagene. Saa vidt Røslers Berettelse. — Uagtet 11 Linieskibe angives at ekviperes, har jeg ikke, i Følge andre Efterretninger, Anledning at formode, mere end 9 kan gaa i Søen. Det siges, man vil i Nødsfald save Krigsskibene i Carlskrona ud af Isen, strax en engelsk Flaade lader sig syne i Østersøen eller høre af i Sundet; men denne Flaade er endnu hverken tiltaklet eller bemandet,

og med de svenske Udrustninger af Stora-Flottan har det i senere Tider ligesom gaaet noget paa tvær, for at bruge dette svenske Udtryk, saa at om ikke engelske Penge giver Ekviperingen større Kraft, Liv og Drift, kunde man gjærne forudsige, at efter Naturens Gang Søen vilde være befriet for Is, inden Flaaden blev færdig at løbe ud.

2. Her ligge Skjærbaadene endnu i Slotsgraven ved det for samme indrettede Værft; de ere for saa vidt til Rede, men Masterne endnu ikke rejste. I Laboratoriet arbejdes flittig. Disse Baade maa og udsaves af Isen i Kanalen, naar de skal sættes i Aktivitet. Deres Kanoner og Kugler ligger ved Malmø Havns yderste Ende. Vandet er i Kanalen nu saa lavt, at disse Baade ikke uden Besværlighed vil kunne hales ud i Havnen for det første. Deres Antal er, som bekjendt, 12 Stkr., 1 Kaag og 1 Proviant- og Bagagebaad. Alle disse Baade have aldrig gjort Tjeneste, men have dog ved Stilleliggen i 3 Aar uden at blive tættede lidt noget af Solen m. m. Det her liggende ikkun 600 Mand stærke pommerske hvervede Regiment, „Drottningens Lif-Regiment" kaldet, under Oberst von Norrmann skal til en Del bemande denne Eskadre, vil man vide.

3. I Landskrona er Eskadren 18 à 20 Stkr. stærk; de sættes i Stand og have allerede rejst deres Master. (NB. 5 af disse Baade ere færdige og skal efter Sigende lægge ud i næste Uge og stationeres bag om Øen Hveen). Begge disse Eskadrer i Sundet udgjøre altsaa 30 Fartøjer, hvert paa 2 24pundige Jærnkanoner og 2 smaa Svingbasser. Landskrona Havn er og belagt med Is, saa at Baadene, som skal ligge under Hveen, først skal udskæres, naar de en Gang blive bemandede. Her til Lands sadles ofte længe, før man stiger til Hest, og alle martialiske Rørelser faa altid et excentrisk Præg. Krigsfolket er kjækt, men ikke kjækkere eller ædlere end andre, og et svagt Antal bliver altid, i Henseende til Modstand, derefter noget nær at beregne. Dette har jeg ofte oprigtigen og vel ment sagt den skrydende, hvoraf man finder en Del uden Lige i Sverig. Desuden formindskes endog den Styrke og Energi, som kan finde Sted hos en Krigsmagt, naar sammes Blod skal ydes for Subsidier og for at soutenere et Princip, der i Særdeleshed strider imod den gamle svenske „Friheds" Aand, at nemlig for altid rodfæste Englands Herredømme paa Havet, at visitere, chicanere og kondemnere nevtral Ejendom og saaledes nedværdige andre Monarker og Nationers Flag.

Divisionschefen for Landskronas og Malmøs Eskadrer er Oberstlieutenant Hansson i Landskrona, og Eskadrechefen i Malmø er Major Järna; begge af Armeens Flotta. 700 Mand af Kongens eget hvervede Regiment, som ligger i Landskrona, 1 Regimentsofficer og 8 Subalterne ere kommanderede til Tjenstgjøring paa Landskronas Skjæreskadre, og det siges,

at Malmøs Eskadre, saa snart ske kan, skal støde til Landskronas.

4. I Landskrona ventes fra Gothenborg, saa snart Isen har forladt Skjærene, 12 Skjærbaade; disse blive uden Tvivl bemandede af Göta-Artilleriregiment, fordum Stedingks „hvervede“ Regiment. Gothenborg vil, efter at være skilt ved disse 12 Baade, ikke have 12 tilbage, forsikrer man mig.

5. I Vestervik og i Omegnen ved Kalmar skal man have bygget i Fjor en ny Eskadre paa 12 Kanonbaade. Denne skal være færdig og kommer uden Tvivl at bemandes af det 2det i Vestervik stationerede pommerske „von Engelbrechtens Regiment“. Om den skal forene sig med de Baade, som i Landskrona saaledes kommer at samles, eller om den skal støde til Divisionerne i Stockholm og Helsingfors, vides ikke. Paa disse 2 Divisioner arbejdes og flittig efter Berettelse.

6. Antages, at i Malmø og Landskrona nu forefindes tjenstdygtige . . . . . . . . . . . . 40 Kanonbaade
i Gothenborg . . . . . . . . . . . . . . . . . . 24 —
i Vestervik . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . 12 —
højst { i Stockholm . . . . . . . . . . . . . . . 40 —
højst { i Åbo eller Helsingfors i Finland . . 50 —

saa bliver hele Sverigs nærv. Skjærgaardsstyrke 166 Kanonbaade med 332 24- og 18-pundige Jærnkanoner og 664 Svingbasser, foruden nogle enkelte Skydepramme, hvoriblandt den fra den finske Krig 1788—90 renommerede „Styrbjørn“ med meget svært Skyts paa 18 eller 24 Kanoner.

Antages, at hver Baad fordrer 70 Mand, vilde 166 Stkr.s Besætning medtage . . . . . . . . . . . . . . . . 11 620 Mand,

hvoraf de . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . 10 000 Mand
blev at tage af den tjenstøvede Landmagt, og altsaa vilde af den svenske staaende Armé, som calculeres at være 44 000 Mand, ikkuns . 34 000 —
være tilbage til at forsvare Sverigs og Finlands Lænder af regulære Tropper, Infanteri, Kavaleri og Artilleri, og endog af disse vilde den Stora-Flotta, foruden Carlskronas hvervede Volontær-Regiment . . . . . . . 12 à 1400 Mand stærkt, medtage mindst af Landmagten end videre. . . . . . . . . . 1000 —
altsaa . . . 2 400 —

følgelig blev Landets egentlige rette regulære Militærstyrke ikkuns. . . . . . . . . . . . . . . . 31 600 Mand, naar begge Flaader komme i Søen. Reserven eller Vargeringen uberegnet, som skal i Krigstider være lige saa stærk som den Del af Sverigs Armé, der fører Navn af inddelt eller national, hvilken, da den hvervede Del kan calculeres til 10 000, altsaa gjorde en forøget Styrke af 34 000 Mand,

just ikke til Felttjeneste og, hvad Kavaleriet angaar, aldeles ikke remonterede, men til Garnisoner m. m. Desuden er Vargeringen et i Fredstider negligeret, uexerceret og ubehøvlet Mandskab, og i Krigstider ere de tvære, da de saa vel som Rustholderne ansé Opfordring til Tjenstgjørning ubillig, forinden at de i Følge Loven skal træde i virkelig Nummer i de inddelte Regimenter efter deres paa en eller anden Maade afgangne Formænd, hvis Plads de have at indtage.

7. Da Skaane, Halland og Bleking vilde i det Øjeblik, at Skjærbaadene og Stora-Flottan sættes i aktiv Tilstand, være blottet af al Infanteri, saa siges, at 4000 Mand inddelte Tropper vil indtage de til Skibs gaaendes Sted; uden Tvivl bliver Jönköpings, Kalmars, Kronobergs og Skaraborgs Regimenter kommanderede til denne Tjenstgjøring. Husarerne, det Mørnerske hvervede Regiment, har i disse Dage ladet deres Heste sko, og alle ere paa første Vink færdige til Tjenstgjøring. Det skaanske inddelte Husarregiment, Cederstrøms, og Karabinierregimentet, Tolls, have ligesom hele Armeen Ordre at være i Beredskab til Tjenstgjørning, naar de paakaldes. Generalguvernøren, Feltmarskalk Baron Toll, berejser nu Skaanes Kyst og er i Dag i Landskrona, samt ventes her til. Af Garnisonen i Malmø udsættes i disse Dage Strandposteringer mod Aftenen.

8. Iblandt de politiske Raisonnements, som man her hører, ere følgende de mest paafaldende:

Det svenske Kabinet skal have bestemt sig at knytte et nærmere fornyet Baand med England og, som det forlyder, under Vilkaar:

a) at England maanedlig skal erlægge til Sverig 50 000 Pd. Sterling Subsidier;
b) England skal forene til den svenske Sømagt 16 Linieskibe og et passende Antal Fregatter og mindre Skibe;
c) England skal assistere Sverig med 20 000 Mand Landtropper, hvoriblandt den tyske Legion navngives.

Deres forenede Magts Virkekreds gives trende Bestemmelser: imod Kronstadt, Reval og Wiborg! I Hændelse af Fredsbrud med Danmark hovedsageligen imod Norge, under det at man med Skjærflaaden og Tropper vil paa kraftigste Maade søge at først bemægtige sig Batteriet Trekroner uden for Kjøbenhavn etc. etc. Til Overflod tales og om Landgang i Issefjorden eller paa den sjællandske Kyst ved Gilleleje, Hornbæk eller Hammermøllen, under det man tillige til Søs vil bombardere Kronborg, en Fæstning, man ved Attaque fra Land- og Søsiden vil have til Øjemed at komme i Besiddelse af. Deres Kongelige Højhed vil naadigst finde, at om jeg ikke laante mit Øre taalmodigen til deslige Efterretninger, man bringer mig, vilde jeg lukke Døren for al Meddelelse,

sandt og usandfærdigt. Imidlertid føler jeg det penible af min Pligt ved at finde mig forbunden at mulig uroe Højstsamme med saa lumpent Kandestøberi. Dette er imidlertid vist, at jeg ikke én, men flere Gange har hørt Trekroner Batteri omnævnes som en point d'attaque, og at Norge ved tvende Angreb paa én Gang, ved Frederikshald i Forening med Skjærbaade og fra Jemteland med Vermelands og Jemtelands m. m. Regimenter og deres af Oberste Morian vel indexercerede Jægere i Forening med det i Tyskland eller Pommern ny oprettede (nu i Christianstad stationerede) ridende Artilleri, skulde holde Sverig skadesløs for Finland, om Rusland tog Besiddelse af samme. I Finland vilde man ikke stride imod Overmagten, men blot soutenere Sveaborgs Fæstning ved at holde Kommunikationen aaben med Helsingfors p. p. Af dette Brev skal jeg paa forsigtigste Maade være betænkt paa at indsende Afskrift til Hs. Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig-Holsten med næste Post under Rekommandation til en betroet Mand i Strømstad, for videre ved ham at sendes til Postmesteren Herr Conradi i Frederikshald, i den Formodning, at saadant vil vinde Deres Kongelige Højheds naadigste Approbation. Garnisonen i Sveaborg angives at være 7000 Mand stærk, regulære Tropper, i Finland 16 000 Mand og 8000 Mand Vargering.

4 Linieskibe og 3 engelske Fregatter siges at være liggende uden for Gothenborg, 2 tæt ved Elfsborg Fæstning og 2 aftaklede i Känsø, Fregatterne derimod i Wessingswik, begge Stationer tæt ved Elfsborg Fæstning. Fregatterne have efter Sigende ført en betydelig Subsidie-Summa til det svenske Hof, efter nogle ikke mindre end 300 000 Pd. Sterling. 30 engelske Kjøbmands- (efter andre Transport-) Skibe ankom virkelig til Wingø den 15de Februar for at indløbe til Gothenborg.

I Dag har man her det Rygte, at de engelske Linieskibe have erholdet Ordre ufortøvet at forlade Stationen for Gothenborg og plante sig i Bælterne for, som det siges, at forhindre franske Troppers Overgang til Sjælland. 9 engelske Paketbaade, efter andre 11 Poster, ligge i Gothenborg, forhindrede at løbe i Søen af 1 dansk Linieskib og nogle danske Krydsere. Det danske Linieskib skal have jaget 2 af de engelske Fregatter indenskjærs. I Begyndelsen af Februar blev offentlig bekjendtgjort, at svenske Handelsskibe frit og ubehindret kunde sejle paa England og følgelig høste Frugten af den engelske Parlamentsakt af 1ste Avgust 1807 i Favør af nevtrale Skibe og visse Produkters Indførsel paa billige Vilkaar i Henseende til Toldafgift. Fra Malmø Fæstning transporteredes i Mandags den 22de Februar den i 1807 fra Pommern eller Stralsunds Tøjhus ankomne gamle forrustede Armatur, bestaaende i Geværer, Karabiner, Pistoler, Sabler

og Bajonetter, til Christianstad. Fra Landskrona sendtes i 1807 til Stockholm de derværende Metalkanoner. Malmø Stads Fæstningsværk er nu næsten aldeles sløjfet. Paa Gothenborgs Fæstningsværks Sløjfning ad Landsiden arbejdes ivrig. Den 11te Februar kommuniceredes mig af Landskancelliet, ikke at afsende andre end aabne Breve, som en Reciprocité imod de Danske paa Generalguvernørens Befaling. Min Stilling er den samme endnu. Jeg beder om Naade for denne min Skrivemaade og bønfalder, at være indesluttet i Deres Kongelige Højheds naadigste Bevaagenhed.

Underdanigste, tropligtigste
W. Brown.

## Rapport fra fransk Marineofficer Montcabrié til Fyrsten af Pontecorvo[1]).

Hambourg, le 2 mars 1808.

Monseigneur.

En conséquence de l'ordre que m'a donné Votre Altesse, je me suis rendu à Kiel auprès du Prince Royal de Danemark pour remplir la mission dont j'étais chargé. Son Altesse m'a témoigné qu'elle désirait ardemment que l'armée française entrât dans ses états pour, de là, se rendre en Scanie; elle a ajouté que son plus grand regret était que cette opération n'eût pas eu lieu il y a quelques mois.

D'après mes instructions, j'ai demandé au Prince qu'il voulût bien donner des ordres pour que, sans le moindre retard, tous les moyens de transport dans les isles nous fussent procurés, et à cet effet j'ai prié Son Altesse Royale de faire réunir dans les Belts tous les bâtimens en état de passer l'armée, et à Copenhague ceux qui nous passeront en Scanie. Aussitôt des couriers ont été expédiés, et en me rendant à Copenhague, j'ai vu les officiers de marine qui étaient chargés d'opérer cette réunion qui se rendirent déjà le long des côtes. A Copenhague tous les navires y furent arrêtés le jour même de mon arrivée. M. de Bille, commandant la marine danoise, avait déjà reçu l'ordre d'agir sans délai et de déférer à mes demandes à ce sujet.

Après avoir bien examiné tous les points de la côte de Schleswic, j'ai vu que l'endroit le plus favorable pour passer en Fionie est à Snoghoy, où déjà j'ai fait réunir des bâtimens. L'embarquement des chevaux, de l'artillerie et de l'infanterie sera très facile à Snoghoy, et nous aurons, vis-à-vis en Fionie, un port à Middelfart, et, très près de cet endroit, un autre port pour le débarquement; les chevaux

---

[1]) Denne Rapport indsendtes i 1809 i Afskrift fortroligt til Kongen af Wenzel Haffner, som havde faaet den af Montcabrié.

et les voitures seront mises dans les bateaux et on les en retirera avec le seul secours de quelques hommes.

Le passage entre la terre ferme et la Fionie étant très étroit, on peut dans le jour faire passer un très grand nombre de troupes, puisque chaque bateau pourra faire douze ou quinze voyages d'une rive à l'autre. Il est bon d'observer que l'ennemi ne peut jamais s'opposer à cette opération; je ne propose pas le passage d'Assens, parce que le trajet, qui est de deux milles, est souvent difficile, attendu qu'il y a dans le milieu du Belt une isle qui est très gênante et qui oblige de louvoyer ce qui retarde beaucoup la traversée.

Les troupes étant débarquées en Fionie pourraient être de suite dirigées sur deux points. 3000 hommes d'infanterie se rendraient à Kierteminde où, d'après ma demande, des bâtimens doivent être réunis pour effectuer le passage en Sélande. L'artillerie, la cavalerie et le reste des troupes irait à Nybourg, où déjà j'ai vu qu'une partie des bâtimens que j'ai demandés, sont réunis. L'embarquement est très facile, puisqu' on conduit les chevaux à la main dans les bâtimens et qu'on y met de même les chariots et les voitures.

On débarquerait à Corsoer, en Sélande, et de là on filerait sur Copenhague.

Le passage du grand Belt est souvent très long, puisqu'il y a environ 8 lieues à faire pour se rendre de la Fionie en Sélande et que, par conséquent, tout dépend du vent. S'il était traversier, les bâtimens pourraient aisément aller et revenir dans le jour, ce qui serait infiniment avantageux pour l'accélération du transport de l'armée. J'ai bien vu des bâtimens à Nybourg, mais j'ai demandé à l'officier de marine qui est dans le port d'en faire venir d'autres. Il m'a assuré que les ordres étaient donnés et que les glaces seules s'opposaient à la réunion totale.

Ainsi que je l'avais également demandé, des officiers de marine danois sont déjà rendus dans les points de passage des Belts, et ils seront chargés de la police des bâtimens dont nous pourrons nous servir. M. le baron d'Holstein, officier distingué, commandeur de la marine, commande en chef dans les deux Belts, et je me suis abouché avec lui pour que tout aille bien; lorsque Votre Altesse donnera l'ordre du départ, je me rendrai avec les officiers et marins français dans les lieux d'embarquement, et je peux vous répondre d'avance que rien ne sera négligé pour l'accélération des passages.

Les dispositions sont prises pour que, de Copenhague, nous puissions passer de suite en Scanie; des bâtimens seront prêts à l'arrivée des troupes, pour qu'un transport d'environ quinze mille hommes puisse s'effectuer à la fois.

J'ai parcouru la côte jusqu' à Elseneur, afin de voir le Sund dans toutes ses parties; j'ai remarqué avec beaucoup de satisfaction, que les points d'Elseneur à Helsingbourg étaient très rapprochés, et j'ai aperçu une très grande facilité pour la réussite de l'entreprise. La protection de la forteresse de Cronenbourg nous sera d'une très grande utilité.

Il y a à Elseneur un pont qui sert à l'embarquement des chevaux et voitures; ainsi il nous sera aisé de préparer notre passage.

J'ai insisté pour qu'on réunît dans le petit port tous les bateaux de pêche des points environnans de la côte, afin qu'un plus grand nombre de troupes fût transporté à la fois; pour peu que le temps soit favorable, chaque bateau pourrait faire dans le jour au moins douze voyages d'une rive à l'autre; je préfère les petits bateaux parce qu'ils sont plus maniables et qu'en arrivant à la côte de Scanie, ils s'échouent et facilitent ainsi davantage le débarquement des troupes et que d'ailleurs ils vont à la rame et à la voile.

Entre Elseneur et Copenhague j'ai remarqué le point de Nivaa dans lequel on pourrait aussi rassembler des bâtimens; sa position est infiniment avantageuse à occuper, parce que ce point de la côte est vis-à-vis de Landscrone, fort près de l'isle de Hvéen, qui est au milieu du Sund, et qu'on pourra toujours faire passer de cet endroit les secours et des approvisionnemens aux troupes qui seraient en Scanie.

Je considère qu'il est de toute urgence, qu'au même instant où Votre Altesse ordonnera le passage de la Sélande en Scanie, des bâtimens portant un bataillon et de l'artillerie se rendent dans l'isle de Hvéen pour l'occuper, qu'on y place des pièces de 36 et des mortiers ainsi que quelques pièces d'artillerie volante.

J'ai parlé de ce projet à M. de Bille, qui commande la marine à Copenhague, et je l'ai engagé de préparer des bâtimens et de l'artillerie pour cette partie de l'expédition.

Cette position militaire est de la plus haute importance, attendu que l'ennemi ne pourra plus se rapprocher de l'isle, que les bâtimens seront forcés de tenir le milieu du passage entre l'isle et les côtes de la Sélande d'un côté, et de l'autre entre l'isle et les côtes de la Scanie, et alors toute navigation pourra, pour ainsi dire, lui être interdite, lorsqu'il ne la fera pas avec un vent favorable. Les courants sont très rapides dans cette partie du Sund et les bâtimens ont beaucoup de peine pour louvoyer en ce moment même où ils peuvent se rapprocher de l'isle de Hvéen; ainsi ils auront toute difficulté, lorsque nous aurons formé notre établissement militaire qu'on rendra très respectable.

Il y aura donc trois points d'embarquement sur les côtes de la Sélande: Elseneur, Nivaa et Copenhague. D'Elseneur, le débarquement pourra s'opérer à Helsingbourg et à Kolgrufvorne. De Nivaa on pourra aller à Raa qui est entre Helsingbourg et Landscrone; on pourra également se diriger entre Landscrone et Malmoe. Il y a dans cette partie un endroit d'où l'on peut s'approcher de la côte. Les troupes étant débarquées, marcheraient en même temps sur ces deux ports qui contiennent le 1er 19 canonnières et le 2d 10. Cette prise sur l'ennemi serait en cette circonstance infiniment avantageuse, puisqu'avec le secours de la marine danoise nous aurions de suite une flottille assez forte.

Pour protéger le passage de Sélande en Scanie, nous aurons une vingtaine de canonnières, deux prames, un vaisseau de 64 canons et plusieurs bâtimens de la compagnie. Tous ces bâtimens sont en armement en ce moment, et ils seront prêts lorsque l'armée française sera rendue à Copenhague. L'ordre a été expedié par M. de Bille, commandant la marine, au vaisseau qui est en Norvège de se rendre de suite à Copenhague; tout porte à croire qu'il s'y rendra, malgré les forces anglaises. Il est commandé par le brave capitaine Jessen qui a si bien défendu la frégate la Freya. Le vaisseau qui est à Copenhague est commandé par le commandeur Krieger qui était le commandant des canonnières, lorsque les Anglais assiégeaient le port, et qui s'est si bien conduit en cette circonstance.

Je saisis cette occasion, Monseigneur, pour dire à Votre Excellence que le meilleur esprit et le plus grand dévouement regne dans la marine danoise, que M. de Bille, qui est le chef de cette partie, est un officier du plus grand mérite sous tous les rapports, et qu'il ne négligera rien pour la réussite des opérations que Votre Altesse voudra entreprendre sur la Suède.

Il n'est aucune personne du gouvernement danois avec lequel j'ai eu des relations, qui ne m'aye témoigné le désir le plus grande de voir arriver notre armée et surtout de la voir triompher. Les officiers briguent à l'envi l'honneur de servir sous Votre Altesse; des généraux même me l'ont dit. Le Prince Royal a donné une telle impulsion à tout le monde, que nulle difficulté ne pourra être rencontrée par vous, Monseigneur, et Son Altesse Royale m'a répété souvent dans les entretiens que j'ai eu l'honneur d'avoir avec elle, que ses voeux les plus ardens sont ceux de voir couronner vos entreprises par des succès éclatans, et qu'elle y coopérerait des tous ses moyens.

Tout est par ses ordres disposé à recevoir l'armée dans les états de Danemark. Dans chaque ville ou lieu d'étape est placé un officier supérieur et des officiers subalternes, pour faciliter les logemens, et les recommandations particulières, faites par le Prince à toutes les administrations civiles et militaires, sont de recevoir les troupes de Sa Majesté, l'Empereur, avec tous les égards possibles, et d'apporter à leur procurer leurs besoins au moins autant de soins que si c'était des troupes nationales.

Le dernier mot que m'a dit le Prince Royal tendait à presser Votre Altesse d'entrer de suite en Danemark, pour passer aussitôt que possible en Scanie. Son Altesse Royale a même ajouté, que chaque jour de retard augmentait beaucoup les difficultés. En effet, Monseigneur, les Anglais ont des forces navales à Gothenbourg et selon toutes les apparences, elles ne tarderont pas à se rendre dans les Belts et le Sund; alors l'opération devient scabreuse, et on ne peut se le dissimuler. Ainsi tout concourt à accélérer par des marches forcées l'arrivée des troupes en Sélande, d'où nous passerions en Scanie. M. Didelot, ministre de France à Copenhague, m'a autorisé de dire à Votre Altesse, que les nouvelles qu'il a reçues de Gothen-

bourg, sous la date du 20 de Février, étaient que l'ordre venait d'être donné dans le port, d'armer les canonnières qui s'y trouvaient et de les faire filer de long de la côte de la Scanie, que le bruit s'était répandu que 40 mille Français étaient entrés dans le Holstein et marchaient vers la Sélande, que tout portait à croire que la flotte anglaise profiterait du premier moment où le temps le lui permettrait, pour aller se placer de manière à s'opposer au passage des troupes. Un bâtiment arrivé à Nybourg, il y a huit jours, a déclaré avoir vu, vers le dix-huit du mois dernier, un convoi se dirigeant sur Gothenbourg. Toutes ces diverses circonstances font naître cette réflexion, qu'aujourd'hui l'expédition est d'une facilité extrême, et que d'un moment à l'autre les choses peuvent changer. Les obstacles deviendront toujours croîssans, l'ennemi ayant pour l'approche de la belle saison la possibilité d'envoyer un plus grand nombre de forces.

Je crois qu'il est de mon devoir, comme officier de marine, d'ajouter encore qu'il est possible que, lorsque l'armée sera en Sélande, les ennemis entourent tellement l'isle, que toute espèce de communication deviendra impraticable. Un fait que je dois citer à l'appui de cette observation, c'est qu'au moment où les Anglais occupèrent Copenhague, l'amiral Gambier avait si bien fait entourer l'isle par les bâtimens, qu'il est arrivé plus d'une fois que, par les signaux, un ordre a été porté en moins de deux heures dans toutes les parties du cordon formé par les bâtimens stationnés. Alors les difficultés d'approvisionnemens s'accroîtront, et l'armée pourra souffrir dans un pays où réellement il n'y a pas assez de vivres pour nourrir une armée considérable; les fourrages surtout y sont rares. Je sais cependant que le Prince Royal a donné des ordres, pour qu'on ne néglige aucun moyen d'approvisionnement de cette partie du Danemark, qui est destinée à contenir un surcroît de troupes considérable.

Montcabrié.

Malmø, den 7de Marts 1808.

Naadigste Kronprins!

Efter at have forseglet hoslagte underdanigste Rapport[1]), blev mig af en Ven tilsendt (efter at jeg hos ham havde ladet efterspørge, hvad en til ham fra Stockholm i Aften ankommen Kurér havde medbragt,) et trykt Stockholmsblad, indeholdende følgende Bekjendtgjørelse:

Stockholms Post-Tidningar — Nr. 28.

Thorsdagen den 3. Mars År 1808.

„Genom Telegrapherne från Finska Sidan är Underrättelse inlupen till Grisslehamn den 29. Februari om Aftonen, att

[1]) En meget lang Indberetning om svenske Tilstande i Lighed med den foran staaende af 25de Februar.

Ryska Tropparne inryckt i Finland wid Abbersfors och framträngt till Lovisa. Denna Underrättelse är den första, som Kongl. Majestät erhåller om detta oförmodade Anfall, ehuru Ryska Ministern ännu wistas i Stockholm, och Kongelige Majestäts Ambassadeur, en af Rikets Herrar, Herr Friherre von Stedingk, ännu den 14. Februari war i Petersburg.“

Ved Malmø ligger Isen; i Aften forlyder, at Strømmen imod Hveen bevirket dens Bortgang; men Havnen der som her er fuld og impénétrable uden ved Sav.

De svenske Poster ere siden den 6te dennes ikke længere tilladt at afgaa til Helsingør. Jeg sender dette Expres med min Søn, for hvilken jeg selv baner Vej her fra.

Deres Kongelige Højhed, tilgiv naadigst en filende Pen. Jeg fik Efterretningen sildig, og med Daggryningen den 8de afgaar dette til Helsingborg og Helsingør.

Jeg anbefaler mig i dybeste Underdanighed.

Underdanigst
W. Brown.

## Parolbefaling den 7de Marts 1808.

Under 20de Januar d. A. har det allernaadigst behaget Hs. Maj. Kongen at udgive hosfølgende Forordning, betræffende nogle Forandringer og nøjere Bestemmelser i Forskrifterne for Landmilitæretatens Indretning, hvilket herved bekjendtgjøres alle Vedkommende til Efterretning.

End videre har Hs. Kongelige Majestæt under formeldte Datum allernaadigst behaget som en Følge af fornævnte Forordning at udfærdige Reskript til mig, saaledes lydende:

„Vi Christian den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge pp., Vor venlige Hilsen og faderlige Kjærlighed med, hvad Vi ellers kjærligt og godt formaa.

Da Vi under Dags Dato have fundet for godt at udgive en Forordning, betræffende nogle Forandringer og nyere Bestemmelser i Forskrifterne for Vor Landmilitæretats Indretning, men Vi tillige have overvejet, dels at disse Forandringers Iværksættelse strax og paa én Gang vilde være forbunden med adskillige Ubekvemmeligheder, dels at disse Forandringer føre nogle andre med sig, som ikke passende kunde være Gjenstand for Forordningens Bydende, saa give Vi Dig, Vor elskede kjære Søn, Kronprins Frederik, Kongelig Højhed, som Vor højstkommanderende General herved til Kjende, at ved efternævnte §§ af bemeldte Vor Forordning følgende bliver at bemærke:

1. Ved § 1, at da Vor elskelig kjære Svoger, Hs. højfyrstelige Durchlauchtighed, Feltmarskalk Landgrev Carl af Hessen, fremdeles vedbliver sin Charge som Vor kommanderende General i Vort Rige Norge, saa skal fra de derværende Divi-

sioner og Generalkommandoer, ligesom hidtil, alt indsendes til ham og fra ham til Dig.

2. Ved § 2, at da Kavaleriexercerskolerne herefter skulle staa under Divisionsgeneralerne, saa blive Rapporterne fra disse Skoler, ligesom for Infanteriets, for Fremtiden at indsende til vedkommende General og ikke direkte til Dig.

3. Ved § 4, at ved Vor danske Armés 1ste Division skal indtil videre ingen Divisionsgeneral og ingen Divisionsstab ansættes.

4. Ved samme §, at Generalkommandoerne i Fyn og Bergen indtil videre skulle vedblive, uafhængige af Vor danske Armés 2den og norske Armés 1ste Division.

5. Ved § 7, at de saakaldte Generalmajors Tillæg skulle bortfalde, efterhaanden som de vorde vakante, hvorimod denne Besparelse i sin Tid skal anvendes til at forøge Gagen for Cheferne ved Vore Infanteriregimenter i Danmark og Hertugdømmerne, samt ved de to hvervede Regimenter i Norge, til 2000 Rdl. aarlig for hver.

6. Ved § 18, at Forandringerne ved Vore militære Kollegier først med den 1ste April indeværende Aar skulle tage deres Begyndelse.

7. Ved samme §, at det ved Vort Generalitets- og Kommissariatskollegium hidtilværende Generalitets- og Kommandokontor skal til samme Tid udgaa. Det skal nærmere inden den Tid udfindes, hvorledes dette Kontors Forretninger, for saa vidt som de ved Generalitets- og Kommissariatskollegiet fremdeles forblive, skulle besørges.

8. Ved § 30, at ved Guidekorpset skal foruden Chefen kun være tre Officerer, nemlig en Eskadronschef, en Premierlieutenant og en Sekondlieutenant, hvorimod den ved det forrige Feltjægerkorps værende en Sekondritmesters og en Kornets Post skulle udgaa.

9. Ved samme §, at fra dette Guidekorps, hvis Standkvarter skal være i Kjøbenhavn, det med Feltjægerkorpset forbundne Forstinstitut, som forbliver i Kiel, skal skilles. Vort Rentekammer haver at indkomme med Forslag til det sidstes Indretning og Bestyrelse.

10. Ved § 33 og 34, at de Officerer af Vor hidtilværende Generalstab og Generalkvartermesterstab, som Vi allernaadigst maatte finde for godt at ansætte i Vor nye Generaladjudantstab eller Generalkvartermesterstab, skulle deri anstilles efter deres Anciennitet i Armeen, hvorimod den Anciennitet, de have haft i hine forrige Stabe, ikke skal komme i Betragtning.

11. Ved § 56, at de Adjoints, som førend ommeldte Vor Forordnings Publikation allerede hos Dig haver været ansatte, skulle, for saa vidt de endnu af Dig anstilles i Vor nye Generalstab, fritages for at fremstille dem til Examen ved Generalkvartermesterstaben.

Hvilket alt Du, Vores elskelige kjære Søn, som Vor højstkommanderende General saaledes haver at indrette og alle Vedkommende at tilkjendegive. Hermed sker Vor Vilje, befalende Dig Gud.

Givet i Vor Stad og Fæstning Rendsborg, den 20de Januar 1808.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

Kaas. Cold. Bülow. Monrad."

# Felttoget i Norge

## eller Perioden April—Juni 1808.

I April Maaned fremstod der en hel ny Hær i Danmark ved Siden af den gamle, i det de annekterede Batailloner, som nu skulde træde i Landeværnets Sted, bleve oprettede. Som vi vide, var Landet blevet delt i Distrikter, svarende til de nye Batailloner; Præsterne optog Lister over alle Værnepligtige i disse Distrikter, og paa Grundlag af disse Lister formeredes de Kompagnier, som skulde indgaa i de nye Batailloner. Kadrerne til disse dannedes af de bestaaende Regimenter og Korpser, af hvilke nogle havde faaet nye Navne efter Tronskiftet. Kongens Regiment i Helsingør var nemlig omdøbt til Kronens Regiment, Kronprinsens Regiment til Kongens, Kronprinsens Livkorps til Kongens Livkorps. Infanteriregimenterne formerede til Dels Kadrer til to annekterede Batailloner (3dje og 4de), Jægerkorpserne og Skarpskyttekorpserne til én Bataillon (vedkommende Korpses 2den Bataillon), i hvilke Kadrer ogsaa de tidligere Landeværnsbefalingsmænd indtraadte, og derefter sendtes disse Kadrer til Distrikterne, hvor fra de atter, efter at være forsynede med fuld Styrke af Mandskab, samledes paa de Steder, hvor de skulde indexerceres, munderes og bevæbnes ganske som Liniebataillonerne under vedkommende Regiments- eller Korpskommandørs Tilsyn og Ansvar. Selvfølgelig tog Tilvejebringelsen af c. 30000 nye Uniformer og Geværer nogen Tid, og Terminen for deres Levering var fra Begyndelsen sat til Udgangen af April Maaned, saa at de nye Batailloner næppe bleve fuldt færdige i den Periode, vi her skildre, lige saa lidt som f. Ex. Kystbevæbningen blev fuldendt. Nogle Steder, som f. Ex. paa Laaland, maatte man endog paa Grund af Amtmændenes Mangel paa Evne til at iværksætte alt det, der forlangtes i militær Henseende, udskyde Kystbevæbningens Ordning efter de nye Love til Efteraaret. Men de nye Batailloner traadte dog sammen og forøgede i Landsdelene vest for store Bælt de i Tjeneste værende organiserede Stridskræfter saa betydeligt, at der kunde overføres adskillige Troppe-

afdelinger til Sjælland, som tidligere vare efterladte hist, for at Landet dér ikke skulde være blottet for Tropper.

De nye Batailloner fik følgende Dislokation. Det oldenborgske Regiment i Rendsborg formerede sin 3dje Bataillon i Frederiksort, med et Kompagni detacheret i Holtenau, og 4de Bataillon i Rendsborg med et Kompagni detacheret ved Knoop. Det holstenske Infanteriregiment, for Tiden i Kjøbenhavn, formerede sin 3dje og 4de Bataillon paa Græнsen mod Lauenburg under Generalmajor Hedemann; Dronningens Livregiment formerede sin 3dje og 4de Bataillon i Glückstadt med Kompagnier detacherede ved Størort og ved Neustadt; den holstenske Skarpskyttebataillons 2den Bataillon dannedes i Generalmajor Leths Kommandodistrikt ved Kiel med et Kompagni detacheret til Neumühlen. Det slesvigske Infanteriregiment, for Tiden paa Laaland og Falster, dannede sin 3dje Bataillon i Flensborg og Omegn, med et Kompagni detacheret til Als, og sin 4de Bataillon i Tønning og Husum; det slesvigske Jægerkorps, for Tiden under Ewald i det nordostlige Sjælland, organiserede sin 2den Bataillon i Ekernførde med et Kompagni detacheret til Slimundingen, og 2den Bataillon sjællandske Skarpskytter oprettedes i Aabenraa med et Kompagni detacheret i Kolding og et ved Orøsund. Det fynske Infanteriregiment, som var i Fredericia med 1ste Bataillon, medens 2den var paa Fyn, formerede sin 3dje Bataillon paa Fyn om Strib og sin 4de i Fredericia, hvor ogsaa 2den Bataillon sjællandske Jægerkorps organiseredes. De jyske Regimenters annekterede Batailloner oprettedes i Jylland saaledes: 1ste jyske Regiments 3dje og 4de Bataillon i og om Aarhus og Æbeltoft; 2det jyske Regiments 3dje Bataillon i Randers og 4de Bataillon ved Egense syd for Limfjordens Udløb med et Kompagni i Aalborg og et Detachement i Viborg, 3dje jyske Regiments 3dje og 4de Bataillon formeredes i det østlige Vendsyssel om Hals Skanse og Fladstrand. Kronens Regiment paa Kronborg formerede sin 3dje Bataillon i Helsingør og Hellebæk, men sin 4de i Nyborg og Omegn, hvor ogsaa det nye Kongens Regiment dannede sin 3dje og 4de Bataillon. Prins Christians Regiments 3dje og 4de Bataillon formeredes paa Laaland og Falster; det danske Livregiments 3dje og 4de Bataillon i Præstø, Kallehave, Korsør og Kalundborg; det norske Livregiments 3dje og 4de Bataillon i Kjøbenhavn med to Kompagnier detacherede til Roskilde Fjord og to til Nordkysten øst for denne.

Den tilsvarende Udvikling af Artilleriet iværksattes ved, at der til de bestaaende Artilleribrigader føjedes Landeværnsformationer. Under den danske Artilleribrigade i Kjøbenhavn oprettedes der saaledes 8 Landeværns-Artillerikompagnier paa Sjælland, hvilke udgjorde en egen Artilleribataillon, og 2 lignende Kompagnier i Jylland. Dette her meddelte og, hvad der skete paa andre militære Omraader,[1]) vil i Forening med, hvad der før er anført om Generalstabens og Generalkvartermesterstabens samt Guidekorpsets Oprettelse, give en Forestilling om den Virk-

[1]) Herom indeholde de militære Reskriptsamlinger samt Kjærulfs Parolbefalinger, 1ste og 2det Hæfte, Kjøbenhavn 1812, alt fornødent.

somhed, som fandt Sted inden for den staaende Hærs Rammer samtidigt med den, der foregik med Hensyn til Kysternes Sikring. Af det Landeværn, som ikke behøvedes til at gjøre de nye Batailloner fuldtallige, indkaldtes Kronarbejdere til Kysterne. De mødte ved Korsør, hvor der byggedes Forskansninger særlig paa Lille Ø, ved Kalundborg, ved Issefjordens Udløb, hvor de tidligere byggede Sølagers og Kikhavns Batterier forøgedes med Skansehage og Spodsbjærg Batterier, ved Kjøbenhavn, hvor der var forskjellige Fæstningsarbejder at udføre i Forening med Arbejder paa Christiansborg Slot og paa Raad- og Domhuset, som udførtes af Militære, ved Guldborgsund, Masnedø, Dyrefoden, Roneklint, Hestehoved, Ulfshale, Strandegaard, Taars, Spodsbjærg paa Langeland o. s. v.

Kong Frederik VI's Tronbestigelse gjorde ingen væsentlig Forandring i Statstjenestens Ordning. Statsraadet samledes ikke om ham. Dets Møder vare, saa at sige, ophørte af sig selv i Slutningen af Christian VII's Regering. Der var til sidst end ikke fordret den Underskrift af Kongen, som han tidligere i Statsraadet havde forsynet alle approberede Indstillinger med. Det ansaas for tilstrækkeligt, at vedkommende Kollegieherre i Rendsborg skrev paa Indstillingen, at Kongens Samtykke var givet. Vi finde i det mindste en saadan Paaskrift paa de Sager, som Chefen for den rendsborgske Afdeling af det kongelige General-Kommissariatskollegium [1]), General Dorrien, skulde indhente Kongens Approbation paa. Efter Tronskiftet sendte de kjøbenhavnske Afdelinger af Kollegierne Kongen deres Indstillinger, og Kongen forsynede dem strax med Resolution eller gav sit Samtykke i Form af en Befaling til vedkommende Kollegium. Nogle af Kollegierne samledes strax efter Tronforandringen helt i Kjøbenhavn, saaledes det udenlandske Departement og Kommissariatskollegiet, andre vedbleve endnu i nogen Tid at være delte. For Admiralitetskollegiet vedblev Frederik VI efter Tronbestigelsen at være Præses.

Overbefalingen over Rigernes Værn, hvilken Kongen alt havde faaet som Kronprins, beholdt han efter Tronbestigelsen, saa at alle Forestillinger, Forslag og Rapporter, som efter Fr. 20de Januar 1808 skulde indsendes til den Øverstbefalende, nu adresseredes til Kongen. Ogsaa vedblev han ved Siden af den overordnede Kommando at føre den specielle paa Sjælland.

Som Konge tiltog Frederik VI sig derfor en enebydende Myndighed, hvortil der ikke haves noget Sidestykke i den nærmest foregaaende Tid eller i Eftertiden. Den kongelige Vilje skulde føjes, hvor og i hvilken Form den end var kundgjort. Parolen fik derved Betydning for andre end den militære Verden alene. I en Parolbefaling af 28de Marts læse vi: „Naar Vi have givet Vore Resolutioner og ved Parolen ladet dem bekjendtgjøre, skulle de, som ikke modtage Parolen, men hvem Sagen dog angaar, af den tjenstgjørende Generaladjudant blive meddelt saadanne Befalinger". Paa Grund deraf meddelte Bülow mange Personer og Institutioner, hvad der om dem var

[1]) Generalitets- og Kommissariatskollegiets nye Navn.

befalet i Parolen, og ad samme Vej fik ogsaa Kollegierne mange Befalinger sendte til Efterretning og Efterkommelse.

Af krigerske Nyformationer i denne Periode maa nævnes „Kjøbenhavns Infanteriregiment“, hvis Oprettelse besluttedes den 7de og kundgjordes ved Parolen den 9de April. Dette Regiment, der kom til at bestaa af 3 Batailloner og sattes under Chefen for Marineregimentet, Oberst G. L. Schulenburgs Kommando, men kun skulde bestaa for Krigens Tid, altsaa være en midlertidig Formation, var egentlig et Udslag af Kongens Iver for Værnepligtens Almindeliggjørelse og Udvidelse til Kjøbstadbeboerne, hvilket han aldrig havde kunnet sætte igjennem lige over for Kaas og Borgerstandens Talsmænd i Kollegierne [1]). Han bestemte, at dette Regiment skulde bestaa af Frivillige, men at det, naar det ikke kunde blive fuldtalligt ad den Vej, skulde suppleres ved Extraudskrivning i Kjøbenhavn af Mandskab, som hørte til Borgervæbningens 2den Afdeling, Brandkorpsets Overkomplette eller andre [2]).

Saaledes var Stillingen, da den engelske Flaade var kommen og omsværmede Danmarks og Norges Kyster. Regeringen ventede Englands Angreb paa Sjælland; det var nemlig hele Vinteren igjennem blevet betragtet som en given Ting, at Englænderne vilde komme igjen til Foraaret, og i Marts Maaned var der indløbet fortrolige Meddelelser fra England, som bestemt hævdede, at Rustningerne i England gjaldt Sjælland; men der var nu samlet en saa stor Styrke paa Sjælland, og Øen var i det hele bleven sat i en saadan Forsvarsstand, at man saa' Begivenhederne i Møde med større Tillid.

Desuden stod Danmark og Norge jo ikke ene i Kampen, om end baade Sjælland og Norge vare isolerede, afskaarne fra regelmæssig Forbindelse baade indbyrdes og med det danske Fastland, hvor Bernadotte stod. Russerne trængte frem i Finland, hvor de i Dagene mellem den 20de og 25de Marts ventedes at være komne til Abo, hvor fra Ålandsøerne og Stockholm vilde trues. Og Kejser Napoleon, som ikke til fulde var oplyst om de Hindringers Natur, der havde mødt Bernadotte, og saa meget hellere vilde opfylde sine Løfter til Kejser Alexander, som han ved ydet Opmærksomhed maaske i nogen Grad kunde bringe denne til at oversé, hvad der foregik i Spanien, drev endnu paa denne Tid paa Udførelsen af Indfaldet i Skaane. Den 1ste April meddeltes der saaledes Kongen fra Bernadotte, at Kejseren havde givet sidstnævnte Bemyndigelse til at passere Sundet, men at 14 000 Danske skulde være med, i hvilken Anledning Kongen den 6te gjennem Levetzau, der nu var ansat som Kommissær hos Fyrst-Marechallen og derfor havde opgivet sin Post som chargé d'affaires i Hamburg, hvilken Rist fra London overtog, svarede Bernadotte, at alt var beredt til de Franskes Modtagelse, men at der ikke kunde medgives dem 14 000 Mand danske Tropper, da Sjælland ikke kunde blottes.

---

[1]) Jvf. II Bind, Side 206. [2]) Kongens Skrivelse til det danske Kancelli om dette Korps findes iblandt Aktstykkerne.

Det forholdt sig hermed saaledes, at Kejseren i Brevet til Berthier, fra hvem Bemyndigelsen var meddelt Bernadotte [1]), vel havde fordret, at 14 000 Danske skulde følge de to spanske og den ene franske Division, som han da havde bestemt til Sverig, men at han ikke derfor havde tænkt sig Sjælland blottet. Dels mente han, at de Danske nu kunde forlægge til Sjælland alle de danske Tropper, som fandtes i Holsten og Slesvig, dels vilde han, at Divisionen Dupas skulde skyde Tropper til Sjælland til Understøttelse, og at Hollænderne i Hamburg atter skulde skydes frem i Holsten. Dette var ikke meddelt Frederik VI, og det vilde maaske heller ikke have stillet ham gunstigere til Sagen, thi han saa' nu med Mistillid til den hele Bevægelse, der havde ladet den gode Aarstid gaa tabt. Maaske vilde Tropperne ikke komme længere end til Sjælland. Bernadotte talte allerede om Hjælp til Sjællands Forsvar, hvilket var noget helt andet, end et Angreb paa Sverig. Til Sjællands Forsvar ønskede Kongen ikke at have Tropper, som ikke stode under hans Befaling. For ikke at vise sig ufølsom mod Bernadottes Tilbud om Hjælp, som paa denne Tid fremsattes oftere, uafhængigt af det andet om Indfaldet i Skaane, foreslog Kongen, at de Franske, hvis de vilde overskride store Bælt, — og der kunde altid om Natten overføres en Troppestyrke paa nogle Tusend Mand, naar man oppebiede det Moment, da den optiske Telegraf havde meldt, hvor de fjendtlige Skibe havde kastet Anker for Natten — besatte Laaland og Falster med ca. 3—4000 Mand, og at de danske Tropper dér droges til det nordlige Sjælland. Derved vilde Konflikten med Hensyn til Overbefalingen forebygges.

Efter at der herom var indberettet af Bernadotte, indtog Napoleon den 13de April pludselig en forandret Stilling til hele Sagen paa Grund af de spanske Begivenheder. Paa den ene Side opfordrede Situationen ham til ikke at give de franske Tropper ud af sin Haand ved at sende dem over store Bælt. Paa den anden Side øjnede han i Forholdene et Middel til at isolere Spanierne, hvis Stemning i Anledning af det franske Indfald i deres Fædreland han frygtede. De kunde anbringes paa de danske Øer, skilte ved Vandløb fra den franske Hær. Derfor lod han Bernadotte tilflyde en Befaling [2]) om at sende to spanske Regimenter til Sjælland, at lade de andre Spaniere besætte de andre Øer, men derimod at trække de franske Regimenter tilbage til Slesvig og Holsten, dér holde dem koncentrerede i Lejre, medens Rytteriet bevogtede Kysten, og sende alle de danske Tropper, som fandtes der, til Sjælland. Selv skulde Bernadotte nu betragte sig som Øverstbefalende i Holsten og Slesvig og tillige i Hansestæderne og Cuxhaven, hvor Kystbevogtningen sluttede sig til den af en hollandsk Division overtagne langs Hannovers og Hollands Kyst til Texel og Vliessingen.

Som det vil ses, drejede det sig slet ikke mere om noget Angreb paa Sverig. Det var nu kun en fransk Hær, som skulde forsvare

---

[1]) Kejserens Brev, St. Cloud, 23de Marts 1808, i Correspondance de Napoléon.
[2]) Se Brev fra Napoleon til Berthier, Bordeaux, 13de April 1808, i Correspondance de Napoléon.

Danmark, og Kejseren gik i den nys nævnte Ordre, hvorefter Bernadotte skulde sende de danske Tropper til Sjælland, tydeligt ud fra, at hans Marechal skulde være Herre over Halvøen. Naar man kjender denne Ordre, som forklarer Bernadottes Standpunkt under de Rivninger, der karakteriserede hele det Tidsrum, da de Franske vare her i Landet, maa man indrømme, at Bernadotte, hvor strængt hans Fordringer end bedømtes, dog optraadte med megen Hensynsfuldhed og Skaansomhed. Foreløbig gik Kongen ind paa at modtage Spaniere paa Sjælland, hvilke sattes under hans Befaling, og paa at oprette de Lejre for de franske Tropper, som Marechallen indtrængende fordrede. Bernadotte bestemte derpaa i Overensstemmelse med den modtagne Ordre, at to spanske Regimenter, et af hver af de spanske Divisioner, nemlig Regimenterne Asturien (Oberst Delevielleuze) og Guadalaxara (Oberst Martorel), i Forening med en Eskadron og et Batteri skulde danne en kombineret Brigade paa Sjælland under den franske General Fririon, og efter at det var fastslaaet, at der skulde bygges to Lejre, en i Krusaa ved Flensborg og en i Fokbek vest for Rendsborg, bestemte han Dislokationen saaledes, at den spanske Styrke, med Undtagelse af Brigaden paa Sjælland, spredtes over Fyn og til Dels i Jylland under de la Romana, hvem der anvistes Hovedkvarter i Odense, at Divisionen Dupas forlagdes til Sønderjylland med Hovedstyrken i Lejren ved Krusaa og fremskudte Afdelinger i Aabenraa og Haderslev, og endelig Divisionen Boudet i Lejren ved Fokbek med en enkelt Afdeling udenfor.

Efter at have anordnet dette, rejste Marechallen med sit Hovedkvarter den 6te Maj over Hindsgavl til Flensborg. Der fra forlagdes Hovedkvarteret i den nærmest paafølgende Tid først til Rendsborg, hvor Marechallen lagde Beslag paa Christian VII's tidligereBolig i Gouvernementshuset, dernæst til Altona.

Hvorvidt og i hvilken Grad de Engelske i Marts Maaned, den Gang da Indfaldet i Sverig stod paa Dagsordenen, vare opsatte paa at optræde i Øresund, vides ikke; men afgjort er det, at den engelske Regering i alt Fald, efter at de Franskes Overførsel til Sjælland var forhindret, foreløbig ikke tænkte paa nogen mod denne Ø rettet Expedition.

Der har været enkelte, som have arbejdet for en saadan Operation. Vi se saaledes, at en Oberst Wood den 22de April til Lord Castlereagh har indleveret en Memoire [1]), hvori han anbefaler Sjællands Erobring og kommer til det Resultat, at Erobringen ikke vilde være vanskelig, skjønt en Landgang paa Grund af den Styrke, de Danske havde samlet paa Øen, ikke længere var udførlig. Han mente, at Øen kunde erhverves enten ved et Anfald fra Søen paa Kjøbenhavn eller ved en stræng Blokade.

Med Hensyn til det første Alternativ udviklede han, hvorledes Kronebatterierne (ↄ: Trekroner og Lynetten) havde deres

[1]) Correspondence, despatches and others papers of Viscount Castlereagh, Vol. VI, London 1851, S. 196.

væsentligste Styrke deri, at de vare omgivne af lavt Vand, saa at Orlogsskibe ikke kunde nærme sig dem. For at overvinde denne Vanskelighed fandt han det let at konstruere flydende Batterier, der i Løbet af faa Timer kunde bringe dem til Tavshed og derved i Englændernes Besiddelse. Nu havde det vel været erfarne Officerers Mening, at disse Batterier ikke kunde holdes, selv om de kom i engelsk Besiddelse, fordi de vare indsete og beherskede fra Kastellet; men han antog ikke dette. Byens Kanoner vare efter hans Anskuelse for langt borte til at kunne udrette noget betydeligt, forudsat, at Værkerne efter Erobringen sikredes tilstrækkeligt ved Sandsække og andre Forskansningsmidler, som maatte være tilstede i rigelig Mængde i det Øjeblik, Englænderne havde Fod paa Forterne. De flydende Batterier burde være saaledes konstruerede, at de samme Dag, Kronebatterierne bleve besatte og altsaa ydede dem Værn, kunde fra Morterer aabne Bombardement mod Kastellet og Byen. I Løbet af faa Timer vilde de efter hans Mening bevirke en større Ødelæggelse end de det forrige Aar paa Land anlagte Belejringsbatterier; men hvis dette ikke ansaas for fuldt tilstrækkeligt, hvis Ødelæggelsen burde strækkes end videre, henledte han Opmærksomheden paa Amager. Paa denne Ø kunde et Korps paa 5000 Mand sikre sig selv og konstruere ikke alene Mortérbatterier, men Batterier med svært Skyts mod enhver Styrke i Byen.

Det andet Alternativ, at blokere Sjælland strængt, ansaa han ogsaa for gjennemførligt, da Indvaanerne sandsynligvis ikke i Løbet af den foregaaende Vinter havde været i Stand til at proviantere Øen tilstrækkeligt. Under den Forudsætning, at der var franske Tropper paa Øen, antog han det endog for rimeligt, at disse vilde drive Indbyggerne bort, men Blokadeskibene maatte saa være belavede paa at kunne afvise deres Bortgang.

Hvorom alting er, disse Ideer fandt ikke Øre hos den engelske Regering, hvad de derimod fandt hos den svenske Kong Gustav IV, hvilket vi senere skulle berøre. Den engelske Expedition, som udrustedes, sendtes Kong Gustav til Hjælp, men det paalagdes Befalingsmanden over de medfulgte Landtropper, Sir John Moore, ikke at deltage i noget Foretagende mod Sjælland. I Anledning heraf kjendes en Udtalelse af Sir Arthur Wellesley, som ikke er uden Interesse[1]. Wellesley kunde ikke indsé, hvorfor der ikke lige saa vel kunde gives Sir John en diskretionær Myndighed til at enes med Kongen om en Operation mod Sjælland, hvis den var mulig, som om ethvert andet Foretagende. Han mente vel, at Operationen vilde være af en anden Natur end sidst, da Danmark nu havde en Hær i Marken, som maatte besejres, inden man kunde tænke paa at belejre Kjøbenhavn og Kronborg, end videre, at den svenske Konge, selv om han kunde erobre Øen, ikke vilde kunne hævde den Vinteren over, og endelig, at Erobringen i ingen Henseende vilde være Sverig til Gavn. Men han mente, at man kun paa Stedet kunde oversé Sagen rigtigt, og at Af-

[1]) Corespondence etc. of Castlereagh, Vol. VI, S. 230.

gjørelsen om dens Udførlighed eller Ikke-Udførlighed ikke kunde lægges i bedre Hænder end i Moores.

Sir Wellesleys Mening blev imidlertid ikke tagen til Følge. Hvad Grunden nu end var, — der kan blandt andet ogsaa tænkes den, at Englænderne ikke vilde have et Foretagende kompromitteret, som de maaske senere vilde faa Anledning til selv at tage i deres Haand, og som de i saa Fald vilde udføre med mere fyldestgjørende Midler, end der stod til Kongen af Sverigs Raadighed, — det blev forbudt Moore at deltage i noget Foretagende mod Sjælland, medens han fik frie Hænder til at forhandle med den svenske Konge om andre Operationer, som Sverig og England i Forening kunde udføre.

Med denne Instrux kom Moore med 10000 Mand Landgangstropper og en stor Flaade til Gøteborg i Maj Maaned, som Krigen i Norge, den vi strax skulle skildre, var i fuld Gang. Fra den Tid, de engelske Hjælpetropper vare komne der til, havde Offentligheden et Indtryk af, at det nu ikke var Sjælland, men Norge, som de Engelske vilde hjælpe Sverigs Konge at tage. Men indtil den Tid var baade Sjælland og Norge lige truede, og Søkrigen, som var begyndt fra samme Øjeblik, de første engelske Krigsskibe havde skudt sig frem mellem den smeltende Is i store Bælt, førtes hele April Maaned i de danske Farvande med den Lidenskabelighed, som de radikale danske Forholdsregler ogsaa optændte hos de engelske Smaaeskadrer og Krydsere, som optraadte der.

Inden vi omtale Tildragelserne i Norge, maa vi endnu kaste et Blik paa den almindelige Stilling, særligt i Danmark, under den udbrudte Krig. En Kilde til Bekymring for Statsmændene vare de overordentlig store Udgifter, som den franske Okkupation foranledigede. Kongen havde doteret Korpset saa rigeligt, fordi han mente, at det kun drejede sig om en Gjennemmarche, under hvilken han vilde forsikre sig dets Velvilje. Nu maatte Staten vedblivende yde den store Sum, saa længe det var i Landet. Der udbetaltes hver Maaned til Korpset 600 000 Daler, og dertil kom de Udgifter, som det foranledigede middelbart. De 600 000 Daler maatte dernæst udredes i Sølv, fordi Hovedmassen af Tropperne laa i Hertugdømmerne, hvor de danske Repræsentativsedler ikke vare legalt Omsætningsmiddel. Man anmodede Gesandten i Paris, Dreyer, om forsigtig at bringe denne Udgift paa Omtale, da man knap mente at kunne skaffe den til Veje fra Maaned til Maaned, og bad ham om at virke for, at der tilstodes Danmark en pekuniær Hjælp enten i Form af Subsidier eller som Laan; men det var ikke muligt at vinde Øre derfor, og foreløbigt maatte den danske Regering søge paa bedste Maade at gjøre Udveje for Ydelserne. De andre Udgifter i Rigerne kunde man, saa store de end vare, komme ud over i Øjeblikket ved en Forøgelse af Papirpengene, men Følgen deraf blev, at Kursen paa disse sank fra Maaned til Maaned, og det i desto større Maal, jo mindre Tillid man havde til, at Statens Finanser atter kunde rejse sig. Man forøgede Skatter og Afgifter [1]), men

[1]) Se Fr. af 8de April 1808 om Skatkammer-Afdragsfondet.

Udbyttet af denne Forøgelse blev aldeles illusorisk. Dels indkom Skatterne i Sedler med stadig faldende Kurs, dels kundgjordes Forordningerne om de forøgede Skatter slet ikke i Norge, fordi Regeringskommissionen ikke vilde forstyrre Nationens gode Stemning ved et saadant Budskab, som at Afgifterne skulde forøges. Kongen fik først om Efteraaret at vide, at Forordningerne slet ikke vare emanerede i Norge. Værst var det dog, at Handel og Søfart standsede fuldstændig, og at Skatteobjektet derved forarmedes. Ingen anede, at de to Riger i Forening kunde udholde denne Tilstand i 7 Aar.

Som alt omtalt, formaaede den engelske Flaade ikke at umuliggjøre al Forbindelse mellem de danske Øer. Heller ikke mellem Jylland og Norge var Afspærringen fuldstændig. Dristige Sømænd kunde, naar de havde Lykke med sig og Vind og Strøm vare gunstige, komme igjennem. Men hvor de Engelske vare tilstede, fore de ikke med Lempe. De gik i Land, hvor de kunde komme til, røvede Kvæg, antændte Huse eller efterlode andre Vidnesbyrd om, at de havde været der. Derfor vare Kystbeboerne interesserede i Kystværnets Organisation. Alle Skibe, som ikke armeredes, lagdes hen i befæstede Havne eller paa Steder, hvor Kystbatterier, Kystværn eller det nye Søværn kunde beskytte dem. Alle Baade bleve trukne paa Land og satte under Kystværnets Beskyttelse. De Baade, som skulde anvendes f. Ex. til Fiskeri, overlodes Ejerne til Raadighed mod Kavtion for, at de ikke misbrugtes eller overdroges andre end Ejeren til Benyttelse. Der var haard Straf for at sejle en Lysttur, om det end var i egen Baad og i det allernærmeste Farvand. Fiskeriet overvaagedes nøje af Øvrigheden. Der skulde speciel Tilladelse til at fiske om Natten. I de Vinduer, som vendte mod Søen, maatte Beboerne ikke have Lys, og Kvæget, som græssede. paa Skraaninger ned mod Havet, skulde drages ind i Landet, naar et engelsk Skib viste sig i to Miles Afstand. Ligeledes flyttedes alle Kornoplag, som ikke vare tilstrækkeligt beskyttede mod Strandhugst, fra Kysten ind i Landet. Kvæget paa smaa Øer, som ikke vare i Stand til at værge sig, flyttedes til større. Enkelte Smaaøer, som Sprogø, rømmedes helt. Det viste sig, at Øer af Størrelse som Samsø og Langeland kunde værge sige mod de Overgreb, som den engelske Flaade paa denne Tid truede med, men derimod ikke de mindre. De fleste Smaaøer, saasom Strynø, Drejø, Avernakø, Endelave, Thunø, faldt strax i Krigens Begyndelse i de Fjendtliges Hænder og gjordes, naar de ikke holdtes besatte, i alt Fald til Gjenstand for idelig tilbagevendende Røverier. Derfor søgte Regeringen at strække de store Øers Forsvarsorganisation ud over de mindre Øer, som paa nogen Maade militært kunde sættes i Forbindelse med de større. Saaledes blev efter Krigens Begyndelse Aggersø og Omø inddragne under den sjællandske Kystbevæbning; 1ste jyske Regiments Jægerkompagni sendtes fra Korsør der ud med to 3pundige Kanoner, og der paabegyndtes ved Kronarbejderes Hjælp Skansearbejder, som sluttede sig til den sjællandske Kystbevæbning. Det samme kunde ikke gjøres ved Sprogø og Sejerø, og den sidstnævnte Ø kunde ikke rømmes som den første. Dens

Beboere fik derved en egen hjemløs Stilling. De maatte kun et eneste Sted have Forbindelse med Omverdenen, nemlig ved Kalundborg Toldbod. Naar en Baad kom fra Sejerø, visiteredes og udspurgtes Folkene i den. Var der Engelskmænd paa Øen, behandledes Folkene som fjendtlige, og ingen Sinde fik de Lov til at se noget, som det kunde være til Skade, at Engelskmændene fik at vide.

Det nye Søværn, som byggedes paa alle Værfter i begge Riger, baade offentlige og private, var den mest levende Faktor i Kystbevæbningen. De nye Kanonchalouper sattes under Befaling af Søofficerer, saa vidt deres Antal strakte til, Resten sattes under Maanedslieutenanter. Disse Chalouper optraadte altid mindst 2 og 2 i Forening, 2 Chalouper, den ene kommanderet af en Søofficer, den anden af en Maanedslieutenant, udgjorde den mindste Enhed og kaldtes et Peloton, 2 Peloton'er dannede en Division, 3 Divisioner en Bataillon.

Det eneste Orlogsskib, vi besad, var Linieskibet „Louise Augusta", som laa paa Kjøbenhavns Red. Chefen for dette, Kommandørkapitajn Krieger, førte tillige Befaling over 2 større armerede Koffardiskibe under A. Gerner og V. Wleugel samt over 21 Kanonchalouper og 12 Mortér- og Haubitsfartøjer. Desuden havde Chefen for Trekroners Batteri, Olfert Fischer, og Chefen for Prøvestenen, van Dockum, hver nogle flydende Batterier, Stykpramme eller Barkasser til Hjælp under sig. I Kallebodstrand laa Hohlenberg med et Flydebatteri og 1 Division Kanonchalouper.

Ved Kronborg synes ved denne Tid intet flydende Værn at have været. Derimod var der en temmelig betydelig Styrke, som patrouillerede om Laaland, Falster og op i det befæstede Farvand Aggersøsund, paa hvilke Steder de tidligere Forskansninger ved Grønsund og Guldborgsund og de nye, som byggedes der og paa Masnedø, Dyrefoden, Aggersø og Omø, dannede Støttepunkter for det bevægelige Forsvar til Lands og til Vands.

I Nyborg laa A. Schønheyder med Briggen „Fama" og Kongejagten „Søormen", 16 Kanon- og 2 Mortérchalouper.

I Farvandene om det sydlige Slesvig og Holsten fandtes en større Styrke; paa Østsiden laa i Kiel en Division Kanonchalouper, i Ekernførde og i Heiligenhafen et Peloton hvert Sted; paa Vestkysten, ved Ejderens Udløb og ned til Elben, holdt den glückstadtske Equipages Skibe under Mossin Vagt. Briggen „Femern" og Kanonbaaden „Vardøhus" samt en Division Kanonchalouper, en Del Koffardifartøjer og mindre Baade vare stationerede paa denne Kyst. Ved Jylland fandtes der endnu kun faa armerede Fartøjer; ved Aarhus var der et Peloton Kanonchalouper, ved Fladstrand laa der et enkelt Skib, i denne Periode det eneste der.

I Norge fandtes der derimod en betydelig Styrke under Organisation i det sydlige, hvor Briggen „Lougen" og nogle armerede Defensionsskibe dannede Kjærnen i en lille Flotille, hvis Størrelse paa dette Tidspunkt ikke kan opgives. Ved Christianssand havde man 13 Kanonchalouper og to Kanonjoller, i Bergen nogle Fartøjer og i Trondhjem et Par Flydebatterier.

Flotillen var meget foretagsom og formaaede i Virkeligheden i Forening med de mangfoldige Kapere at gjøre vore Farvande saa usikre for Englænderne, at de ikke turde lade Handelsskibe gaa ind i Østersøen uden under Beskyttelse, og naar disse Konvojer vare store og de beskyttende Fartøjer spredte eller utilstrækkelige, tilføjedes der dem ofte Skade. De angrebes i alt Fald næsten altid; i denne Periode erobredes adskillige engelske Skibe, den 4de Juni i Farvandet ved Aggersø Orlogsbriggen „Tickler“, den 9de Juni i Sundet Briggen „Turbulent“ og 19 Handelsskibe, den 19de Juni i Norge Briggen „Seagull“.

Ved denne Tilstand paa Havet blev Korntilførslen til Norge meget vanskelig; det danske Korn, som ellers i Almindelighed blev bragt til Norge og der udvexlet med andre Produkter, kom ikke der op; de norske Kjøbmænd bleve derfor satte i den Nødvendighed selv at maatte skaffe det, men paa en saadan Virksomhed vare deres Forretninger ikke organiserede, saa at de maatte ty til Statens Bistand. Derved kom Regeringen i Norge til at maatte sørge for, at Kjøbmændene fik Korn at kjøbe.

I hvert Amt i Norge overtog Amtmanden denne Forpligtelse, i hvilken Anledning der under ham nedsattes Provideringskommissioner, og i Christiania nedsattes der af Regeringskommissionen en overordnet Provideringskommission under Grev Wedel-Jarlsberg. Princippet ved Operationerne var, at faa Folk til at overtage som Forretning Transporten af Korn fra Danmark til Norge, men Kapital havde disse Folk i Almindelighed ikke, og Rederne vilde i Reglen ikke risikere deres Skibe, saa at Staten maatte af Nødvendighed efterhaanden forpligte sig til for det første at give Kontrahenterne en Forskudssum til Indkjøb af Korn, dernæst at assurere de Skibe, som anvendtes, mod engelsk Overlast, endelig at sikre Vedkommende, at de fik deres Korn solgt til en Pris, som skaffede dem 12—15 Procent Avance. Staten maatte derfor, naar der ikke kom flere Kjøbere, overtage Restpartierne til den fastsatte Pris for at oplægge dem for kongelig Regning i norske Magasiner. Foruden disse Forpligtelser, som Staten maatte paatage sig, maatte den til sidst ogsaa skaffe Mandskab til de Skibe, som vare rede sig til hente eller bringe Korn. Amtmændene og Provideringskommissionerne fik nemlig Lov til, naar intet frivilligt Skibsmandskab kunde erholdes, at rekvirere Besætning ved Enroleringscheferne. De Skibe, som førte Korn fra Danmark, fordrede end videre ogsaa at være assurerede under Tilbagerejsen fra Norge, selv om de gik med en anden Last end Korn, og det blev tilstaaet. Men efterhaanden veg dette Princip for en hel Kornhandel, som Regeringen selv kom til at føre, i det Grev Wedel i sin Ivrighed for at faa Korn til Norge, i øvrigt meget mod Regeringskommissionens Ønske, ikke tog i Betænkning, naar han ikke kunde finde Folk, der vilde overtage Transporten og Forhandlingen af dansk Korn i Norge, da selv at kjøbe det. Der fremstod saa efterhaanden en Regeringskornhandel, for hvilken indtil September 1808 Mægler Smith var Forretningsfører, men denne Kornhandel bragte ikke Norge andet end Gevinst. Grev Wedel fik saaledes i 1808

100 000 Rdlr. i Rendsborg til at kjøbe Korn for til Norge og tillige Ret til at disponere over det for Betaling udskrevne Korn i Jylland. Ved Hjemkomsten leverede han Regeringskommissionen de ikke anvendte Penge, og tillige indgik Indtægten ved Kornets Salg i den norske Regeringskommissions Kasse.

Foruden denne Providering var der ogsaa en anden, i det der nemlig af Feltkommissariatet ved Kapitajn R. Langeland samledes Korn for den norske Armé. Dette indkjøbtes for kongelig Regning og sendtes til de militære Magasiner i Norge. Disse skulde være provianterede for 1 Aar og vilde ogsaa have været det, dersom ikke Nøden i visse Provinser havde været saa stor, at man var nødsaget til at give Korn af Magasinerne ud til Private.

I Danmark gav denne Providering Anledning til en egen Organisation i Nørrejylland. Der maatte oplægges Korn i forskjellige Havnestæder rundt om Kysten, for at Skibe, som kom fra Norge for at hente Korn eller vare engagerede i Danmark for at bringe Korn der til, strax kunde blive ladede, naar de slap ind til en Havn. At forberede alt saaledes, at intet Skib kom forgjæves, at forudsé, hvilke Havne der til hvert Tidspunkt vare dem, der sandsynligst vilde blive søgte, at tilraade de Skibsførere, som henvendte sig om Oplysning, den Havn, de helst maatte søge at benytte, var den Opgave, som forelaa i Nørrejylland, og som i denne Tid udførtes af Stiftamtmand F. J. C. Baron Güldencrone; senere overdroges den, som man véd, til en Søofficer, den bekjendte Kommandør Risbrigh.

Nøden i Norge var ikke desto mindre meget stor og det materielle Tryk, som hvilede paa Nationen, saa stærkt, at man dobbelt maa beundre den Aand, som det engelsk-svenske Angreb affødte, og den Kraft, den norske Hær udfoldede. Dette var det lysende Punkt i denne Periode og fremkaldte ogsaa her nede en patriotisk Vækkelse, der var en Opmuntring lige over for de ydede Anstrængelser.

Som vi vide, stod Christian August beredt til at modtage et Angreb, men kun med højst indskrænkede Midler. Et Blik paa de norske Udrustningers Natur vil her være paa sin Plads.

En Egenskab ved den norske Rustning var det, at Kadrerne ikke vare udvidede, men snarere indskrænkede. Den opstillede Hær talte færre Afdelinger end i Fred, men til Gjengjæld vare de nye stærkere. Tre nationale Kompagnier formeredes til ét, som kaldtes Division, 4 saadanne Divisioner dannede en Bataillon. Derved blev 12 nationale Kompagnier, som i Fredstid vare indordnede i 2 Batailloner à 6 Kompagnier, til 1 Musketerbataillon à 4 Divisioner, og 1 Stabsofficer, 6 Kapitajner bleve tilovers. En saadan Organisation anvendtes ved 1ste og 2det aggerhusiske, det thelemarkske og det oplandske Regiment. De to Grenaderkompagnier i hvert af disse Regimenter forøgedes med Mandskab af nationale Kompagnier og forenedes, ligesom i Danmark, med to andre af et andet Regiment til en Grenaderbataillon paa 4 Kompagnier. De gevorbne Regimenter i Frederiksstad og Frederikshald, som hvert bestode af 2 Grenaderkompagnier, 8 Musketerkompagnier og 12 nationale Kompagnier,

ordnedes paa en noget anden Maade. De udviklede hver en Grenaderbataillon, 2 Musketerbatailloner samt en Depôtbataillon, den sidste udelukkende til Fæstningstjeneste.

I det Nordenfjældske, hvor der fandtes langt flere nationale Kompagnier, fulgtes lidt andre Regler: hvert af Regimenterne mobiliserede 1 Grenaderbataillon samt nogle Musketerbatailloner foruden Depôtbataillonen.

I det Bergenhusiske udrykkede for det første kun det lejrdalske Kompagni og en Musketerbataillon, som flyttedes til Christianssand, hvor fra det vesterlenske Regiment heller ikke rykkede ud.

Til at indtræde i et mobilt Korps, som skulde stilles paa Feltfod i det Søndenfjældske, bestemtes: 1 Grenader- og 1 Musketerbataillon fra Frederikssten under Majorerne P. C. Kjøbing og O. C. Hiermann, 2 Batailloner ligesaa fra Frederiksstad (Oberstlieutenant J. N. Harbou og Major G. L. Stielau), Grenaderbataillonen af 1ste Aggershus-Opland (Major Müller), der var forlagt til Kongsvinger, Grenaderbataillonen 2det Aggershus-Thelemark (Major v. Ditten), der henlagdes til Høland, det norske Jægerkorps, den norske Bataillon let Infanteri, Skiløberbataillonerne, 2 Batterier og de Tropper, som General Krogh skulde afgive til det mobile Korps, nemlig Grenaderbataillonen af 1ste Trondhjem (Major Sommerschild) og Grenaderbataillonen af 2det Trondhjem (Major J. G. Ræder), de nordenfjældske Skiløbere, endelig det lejrdalske Kompagni fra Valders.

Naar disse Afdelinger, som holdtes til Rede til at indtræde i den mobile Styrke, lodes ude af Betragtning, blev der tilbage i den østlige Del af det Søndenfjældske, i Frederiksstad, Frederikshald og Frederiksværn paa hvert Sted 1 Musketerbataillon og 1 Depôtbataillon og i Christiania 3 Musketerbatailloner og 3 Depôtbatailloner; men Christian August lod af disse sidste Musketerbataillonen af 2det Aggershus rykke til Frederiksværn til yderligere Forstærkning af denne Plads og Depôtbataillonen af samme Regiment fordele halvt til Frederiksstad, halvt til Frederiksværn, samt oplandske Depôtbataillon i det mindste for en Del forlægge til Kongsvinger. Tilbage i Christiania blev der da foruden Depôtbataillonen af 1ste Aggershus, som udgjorde Aggershus Fæstnings Besætning, kun følgende Afdelinger: Musketerbataillonen af 1ste Aggershus (Major C. Meitzner) og Musketerbataillonen Opland (Major P. Weibye). Disse holdtes som en Reserve, efter Omstændighederne at anvende enten mod Øst eller mod Kysten, alt efter Angrebets Natur.

Paa nogen Formering af det norske Rytteri kunde der ikke tænkes, da der manglede Fourage til at forpleje Hestene; heller ikke Trainet kunde derfor sættes i normal Stand for de dog kun faa Tropper, der sattes paa Krigsfod. Af Lejr- og Teltequipage udrustedes ikke uden, hvad der var nødvendigt for Ambulancerne og de Syge. Selvfølgelig maatte Krudtkarrerne og nogle andre nødvendige Vogne bespændes; Officersbagagen førtes paa Haandheste, 1 for hver 2 Officerer; Brødvognene transporteredes ved rekvirerede Heste; de Syge befordredes fra Ambulancerne i 1ste Linie til Hovedlasarettet ved Skyds.

Men det Mandskab og de Heste, som ikke indkaldtes, vare til Rede for Forsvaret, naar Krigen nærmede sig den Egn, hvor de havde Ophold; der var i Norge derfor en Slags Landstorm, i det der, uden for de mobile Tropper og uden for Kystvæbningen og Fæstningerne, fandtes indøvede og bevæbnede Mænd overalt, som, naar Krigen nærmede sig, toge Stilling i Bjærgene. I det Tilfælde meldte alt sig, som var tjenstdygtigt og kunde føre Vaaben, til den Øverstbefalende, og selv de Heste, som fandtes i Egnen, mente man i saa Tilfælde at kunne tage Nytte af, thi for en 4 à 5 Dage kunde Egnen nok levere Fourage. Denne Landvæbning var paa en Maade strax virksom i Grænsedistrikterne mod Sverig, hvor Tjenesten var Bevogtning, og det nationale Mandskab i disse Egne indkaldtes af den Grund slet ikke til Fæstningerne, men organiseredes paa Stedet. De nationale Kompagnier i Id, Marker og Rakkestad, som hørte til det søndenfjældske Regiments Depôtbataillon i Frederikshald, og Kompagnierne i Ejdsberg, Høland og Trygstad af det nordenfjældske Regiments tilsvarende Bataillon i Frederiksstad organiseredes i deres Hjemstavn til Grænsens Besættelse, og til dem sluttede sig det mossske Dragonregiments Mandskab, som hørte hjemme her paa Egnen, samt Landeværnet og alle vaabenføre Mænd, til hvis Organisation der udsendtes Officerer af dem, der ved den forberedte Mobilisering havdes tilovers.

Grænsen mod Sverig bevogtedes derfor meget skarpt. Beboerne sørgede for Observationen af den udstrakte Grænse, og naar Mændene forlod deres Post en Tid, tog Kvinderne endog Del i den. Derved blev en Overrumpling af den norske Grænse, saa udstrakt og uvejbar den end var, en hel Umulighed.

Da den svenske Hær rykkede mod Norge, og Grænsen blev mer og mer forуroliget, fordi General Armfelt forud for den egentlige svenske Hærs Ankomst lod de Regimenter, som havde deres Kreds nærmere ved Norge og skulde indgaa i hans Korps, samle for at observere Grænsen, fik den norske Grænsebevogtning selvfølgelig en mere militær Karakter. I det sydlige udførtes den af Frederikshalds Besætning, som bevogtede det udenfor liggende Terrainafsnit mod Øst, der gik langs Ør Elv, Ør Sø og Store Erte Vand og støttede sig i Nord til Femsø og i Syd til Idefjord, men havde en lettere Observation længere fremme lige til Grænsen ved Jacobsrud. Nord derfor udførtes Bevogtningen paa den ovenfor nævnte Maade indtil Høland, der fra overtoges Grænsebevogtningens egentlige militære Tjeneste af den norske Bataillon let Infanteri (Major B. P. Kreutz), der havde Plads rundt om Kongsvinger op imod Aasnæs, hvor de søndenfjældske Skiløberkompagnier og det oplandske Rytterregiments nationale Mandskab passede Grænsen nordligere under Staffeldt, som havde Station i Elverum og skulde modtage de trondhjemske Tropper, der vare rekvirerede til Hjælp.

Denne Hjælp var rekvireret den 2den Marts; den Dag havde Christian August nemlig i Henhold til Kronprinsens Bemyndigelse bedet Krogh om at sende en af de Batailloner, som han skulde afgive, og et Kompagni Skiløbere til Staffeldt i Elverum, den anden

Bataillon til Røros. Paa samme Tid rekvirerede han fra Bergens Generalkommando det lejrdalske Kompagni, ligeledes til Staffeldt, og én Bataillon til Christianssand.

General Krogh, der, som vi vide, paa den Tid var ængstelig for, at Svenskerne vilde angribe Trondhjem [1]), og desuden antog, at Russernes Fremgang i Finland vilde flytte Krigen hen til Norges Nordgrænse, var ikke lidt betænkelig ved dette Forlangende, men han opfyldte dog, hvad Christian August ønskede, ved at indtage en krigersk Stilling ved Grænsen. Han udsendte 2 Brigader til den nordlige Grænse mod Sverig, foruden at han efter Ønske sendte Grenaderbataillonen Ræder og 1 Kompagni Skiløbere til Staffeldt. Nordligst opstilledes en Brigade under Generallieutenant Grev Schmettow, bestaaende af 1 Musketerbataillon af 1ste trondhjemske Regiment (Major Coldevin), Dragoner til Fods og til Hest, Landeværn og Artilleri. Sydligere ved Røros en Brigade under Oberst Bang, bestaaende af Grenaderbataillonen Sommerschild, 1 Musketerbataillon af 2det trondhjemske Regiment (Major Krabbe), 2 Kompagnier af nordenfjældske Skiløbere, de rørosiske Korpser, Landeværn og Artilleri.

Syd for denne Brigade fik Staffeldt nu i Elverum Grenaderbataillonen Ræder, det lejrdalske Kompagni, 1 nordenfjældsk Skiløberkompagni foruden de foran nævnte søndenfjældske Skiløbere og oplandske Dragoner.

Syd for denne Stilling, ved Kongsvinger, som havde sin egen Kommandant, Oberst C. V. G. Blücher, Chef for aggerhusiske Dragonregiment, og en egen Garnison, bestaaende af en Del af den oplandske Depôtbataillon, kommanderede Oberst W. N. de Seue den Brigade, der bestod af Grenaderbataillonen Müller og den norske Bataillon let Infanteri under Kreutz ved og om Kongsvinger og Grenaderbataillonen v. Ditten i Høland.

Kaste vi et Blik paa Norges Stilling i det hele, finde vi det væbnet til alle Sider. I det Nordenfjældske var Resten af Kroghs Tropper opstillede mod Havet og byggede Skanser ved Christianssund; ved Bergen og Christianssand var hele den Styrke, som havdes i disse Egne, med Undtagelse af det omtalte lejrdalske Kompagni, anvendt ved Kysttjenesten. Ved Indløbet til Christiania Fjord, ved Frederiksværn og Frederiksstad, hvor man særlig frygtede for et engelsk Anfald, især efter at den engelske Flaade var begyndt at ankomme til Gøteborg, dreves Udrustningerne, som forklaret, af Kommandør Fisker samt General Schleppegrell ved Frederiksværn, hvor Kapitajn J. S. Fabricius kommanderede Værftet og Fæstningen, og af Oberst O. S. Gedde, Kommandant i Frederiksstad.

Til Reserve havdes der, foruden de 2 foran nævnte Batailloner i Christiania, nogle frivillige Korpser, nemlig et frivilligt borgerligt Artilleri, oprettet af L. Mariboe, og det Bærum-Bogstadske Jægerkorps, oprettet af Grev Hermann Wedel-Jarlsberg, samt det borgerlige Jæger-

[1]) III Bind, Side 239.

korps i Drammen. Hvor Reserven skulde anvendes, vilde, som sagt, bero paa Angrebets Natur; hvis Angrebet kom øst fra, vilde Reservens Plads blive ved Glommen, som i Øst begrænsede det Terrainafsnit, i hvilket Christiania ligger. Floden er paa det Sted, hvor den er Hovedstaden nærmest, kun 2 Mil fjærnet fra den. Til at kommandere Reserven havdes der, naar Tropperne forlod Christiania, hvor de stode under Kommandanten paa Aggershus, Generalmajor F. G. Haxthausen, 2 Officerer til Raadighed, nemlig Chefen for Artilleriet i Norge, Oberstlieutenant J. A. C. Ohme, og Chefen for oplandske Regiment, Oberst C. T. P. T. Lowzow.

Naar Svenskerne vilde angribe, medens Sneen endnu fyldte alle Kløfter i Bjærgegnene, stode de mange Vinterveje, som Beboerne paa begge Sider indrette over Sneen til Brug om Vinteren, dem aabne, og disse vare bekvemmere end de, der om Sommeren førte gjennem de neden under Vinterens Sne liggende ofte trange Passér. Den simpleste Operationslinie, som de kunde vælge, naar de vilde angribe om Vinteren, var den fra Krogfos over Mangenfjæld ind i Høland, thi her fører den lige Vej af kun nogle Dagmarchers Længde til Christiania, og Egnen byder forholdsvis gode Operationsbetingelser; Glommen kan paa dette Sted overskrides ved Fetsund og ved Blakjer samt ved Hagasund. Ved Blakjer laa en Skanse paa den østlige Side, men den var ikke armeret og anvendtes til Hømagasin. Denne Vej, antog Christian August, at Fjenden vilde indslaa; men som han i det hele taget vilde optræde offensivt, mente han, at Fjenden, naar han trængte ind ad denne Vej, kunde angribes baade fra Nord og fra Syd, saa at nogen defensiv Spærrestilling af Betydning ikke ansaas nødvendig her. Derfor fandtes der paa denne Vej øst for Glommen kun v. Dittens Bataillon samt et Par Kompagnier af den norske Bataillon let Infanteri. Glommen vilde blive besat fra Christiania, naar Angrebet kom.

Den Angrebsvej, som Fjenden paa andre Aarstider vilde være naturligst henvist til, og som havde den Fordel, at han paa den kunde understøttes fra Søen, hvor Skjærgaardsflaaden og den engelske Flaade forventedes, var den, som syd fra over Svinesund og Tistedalselven fører ind i Norge. Denne Vej tilbød Fjenden en regelmæssig Udvikling. Naar de nævnte Vandløb vare overskredne og Frederiksstad og Frederikssten cernerede, vilde den videre Fremrykning gaa over Sannesund og Hafslund til Tunø og der fra videre over Moss til Christiania.

Paa dette Sted havde Christian August den største Del af sin mobile Styrke i Fæstningerne Frederiksstad og Frederikshald. Der fra skulde ved første Alarm Brigaden Holst, bestaaende af de 4 Bataillоner af de gevorbne Regimenter og det norske Jægerkorps samt Batteriet Haffner, koncentreres ved Skjeberg. Den stod her lige nær ved Frederikshald og Frederiksstad, kunde kaste sig hen til hvilken som helst af disse Fæstninger eller til Svinesund eller over Rokke til Partiet nord for Femsø, hvis Fjenden vilde omgaa Stillingen ved Tistedal. Den stod desuden paa den naturlige Retrætevej over Tunø til Moss, men havde tillige en Vej mod Nord til Raadighed,

ad hvilken den over Rakkestad, Trygstad øst for Glommen kunde naa Høland, naar Angrebet kom fra Krogfos.

De andre Veje, som kunde anvendes, var den fra Eda over Magnor til Kongsvinger og den, der syd for Krogfos førte over Tøksmark ind i Norge.

Den første var vanskelig at forcere, naar den forsvaredes godt, thi der var paa denne Vej flere Passer af stor defensiv Værd, og foran Kongsvinger ved Lier en ved Kunst forstærket Spærrestilling. Denne Vej maatte tilkæmpes Stykke for Stykke eller erhverves ved Bevægelser i Terrainet til Siderne, men til at imødegaa saadanne var de Seue ikke blottet for Midler, da Egnens bjærgrige Natur kun krævede faa Folk, naar de anvendtes rigtigt.

Den syd for Krogfos værende Vej fra Tøksmark over Grænsen ind til Ørjebro var kun anvendelig om Vinteren og bød slette Udviklingsforhold, men naar den indtrængte Styrke besatte Vandlinien paa begge Sider af Ørjebro, havde den Herredømme over den Vej, der øst for Ørjesø og Skulerud Vand over Aaseby, Krok, Skulerud og Lund førte til Høland, ad hvilken Vej derfor Angrebet ind fra Krogfos kunde understøttes.

I Løbet af Marts Maaned havde alle Efterretninger tydet paa, at Fjenden, hvis han kom, vilde falde ind i Høland, altsaa over Krogfos og Tøksmark. Der foranledigedes ikke derved nogen Forandring i de nævnte Dispositioner, saa lidt som der fandt nogen Koncentration Sted. Derimod samledes der Magasiner langs Glommen, ved Røros, Elverum, Kongsvinger, Blakjer, Onstadsund og i Fæstningerne, end videre Krudtmagasiner, hvor Afdelingerne kunde forny deres Beholdninger, i Kongsvinger samt i Frederiksstad. Mobile Lasaretter oprettedes, og Transportvæsenet, for saa vidt det maatte ske ved rekvireret Skyds, ordnedes. Der var ingen Branche, som ikke Christian August værdigede sin fulde Opmærksomhed. Han udfoldede en sjælden Aktivitet, og Tilstanden var bedre, end man efter hans Breve skulde slutte. At hans Midler vare ringe, er indlysende, og at han særlig havde Øje herfor, følger af, at han var prøvet i store Krige og vidste, hvorledes Udrustningen burde være. Men paa den anden Side forstod han godt at forlange og vidste vel, at han kun tjente sit Land og sin Hær daarligt ved at erklære sig tilfredsstillet.

I hvert Fald stod den norske Hærs Forsyninger i enkelte Henseender overSvenskernes. Der var næsten ingen Magasiner tilstede paa deres Side. Derfor tvivlede ogsaa Christian August stadig paa, at alvorlige Fjendtligheder vare nær forestaaende, og den Omstændighed, at Bevogtningen paa denne Tid, i Marts Maaned, iværksattes paa svensk Side ved Patrouiller, bidrog ikke til at lade ham se noget alvorligt deri.

Men i de første Dage af April opskræmmedes pludseligt og uventet hele Norge. Thi der var sket et Angreb paa det nordlige Norge i Retning af Røros. Det var den 1ste April, at 200 svenske Soldater paa Skier løb ind over Grænsen mod Røros og besatte Gaarden Brekkene, hvor den nærmeste fra Røros udsatte militære

Grænsevagt havde Post, men efter Angrebet trak sig tilbage til en nærmere Røros liggende Gaard. I Røros opstod den største Alarm, Militæret samledes, Stedet indrettedes til Forsvar, Regeringsværkets Ejendele flyttedes bort; men videre end til Alarmen kom det ikke. En Bataillon af Besætningen rykkede ud til den tilbageslaaede Feltvagt og gik, efter at have bivuakeret Natten over paa Sneen, næste Dag frem mod Brekkene; men saa var Fjenden forsvunden, gaaet tilbage til Sverig med et Par Oxer og 1 Hest som Bytte. Da der paa samme Tid forefaldt et Par andre Sammenstød paa Grænsen af den Natur, at man lagde Mærke dertil, fordi der fangedes et Par fjendtlige, troede Norge, at Krigen var der, og den lille Episode var derfor vækkende for Forsvarsforanstaltningerne. Christian August saa' imidlertid, at det intet betød, og at han endnu havde nogen Tid til Forberedelse, saa at han for at spare endnu ikke koncentrerede noget, men kun yderligere fuldstændiggjorde, hvad der kunde modtage Forbedringer, og indprændtede sine Undergivne, hvad der var at gjøre i de Tilfælde, som efter de sig udviklende Tildragelser paa svensk Side forekom ham mest sandsynlige.

Det, som var sket paa svensk Side, var følgende. Da General Armfelt[1]) sattes i Spidsen for Expeditionen mod Norge, fik han Meddelelse om, at Vegesacks og Bergenstråles Korpser skulde medvirke efter hans Anvisning i Foretagendet, skjønt de oprindelig og vedblivende stode under Kongens Befaling. Han forhørte sig da hos Vegesacks Korps, naar det kunde begynde, og da han havde faaet Svaret: 1ste April, opgav han Bergenstråle denne Dato, i det han anbefalede ham at operere paa Røros. Bergenstråle kunde nu ikke blive færdig og overhovedet ikke koncentrere sig mod Norge, men han sendte 4 Kompagnier under Major Gyllenskepp til Grænsen med den Instruktion, at begynde Opera-

---

[1]) Gustav Magnus (senere ombyttet til Mourits) Armfelt, Søn af en Landshøvding i Åbo, var født i Finland 1757 og blev efter et bevæget Ungdomsliv 1780 Kavallér hos den daværende Kronprins Gustav Adolph og snart efter Gustav III's Yndling, hvem han ledsagede paa flere Rejser, saaledes til Kjøbenhavn 1786. Fra ung af knyttet til den svenske Garde, i hvilken han steg fra Underofficer, Fændrik, Lieutenant til de højere Charger, deltog han 1788 i Krigene i Finland og imod Norge og var 1790 General og en af de svenske Underhandlere ved Fredslutningen i Verelå. Efter Gustav III's Død blev han Medlem af Formynderregeringen og Overstatholder i Stockholm, men nu styrtedes han af sin Fjende Reuterholm, der fik Indflydelse over Regenten. Han maatte modtage en Gesandtskabspost i Neapel. Men da han her troede, at Regeringen hjemme omgikkes med Tanken om at erklære Gustav IV Adolph uduelig til at regere, smeddede han Planer om i fornødent Fald ved Revolution at hævde Gustavs Ret til Tronen, og han satte sig i den Anledning i Forbindelse med det russiske Hof. Følgen deraf blev den bekjendte Proces, som endte med, at han i 1794 dømtes til Tab af Liv, Ære og Gods, medens hans Navn opsloges paa Skampæle i svenske Byer, og han erklæredes fredløs. Han flygtede til Rusland, hvor han i 4 Aar fandt et beskyttet Ophold i Kaluga; efter at Gustav IV selv havde overtaget Regeringen, kasseredes Dommen, og han kom hjem 1801. I 1804—7 gjorde han Tjeneste i Svensk-Pommern, men her faldt han i Unaade og levede uden Virksomhed, indtil Kongen kaldte ham til at forestaa Expeditionen mod Norge.

tionerne den 1ste April imod Røros. Det var Udslaget heraf, der forelaa i det foreløbige lille Anfald, som havde fundet Sted den 1ste April mod Gaarden Brekkene.

Der kom intet Angreb senere her, thi det blev tydeligt for alle, at det var for tidligt at begynde noget. Det gik op for Armfelt, at Foretagendet mod Norge blot var Resultatet af en pludselig Idé hos Kongen, men at intet var alvorligt forberedt. Den svenske Hær var uden Heste, saa at hverken Train eller Forplejning eller tilstrækkelig Ammunition kunde medføres; Mandskabet maatte sættes i Marche uden andre Midler til at leve end de Madposer, det førte med sig fra Hjemmet. Der havdes i det hele taget kun 30 à 50 Patroner pr. Mand i hele Korpset. Venstre Fløj var end slettere forsynet end højre Fløj; Vegesack havde meldt sig syg den 1ste Marts. Oberst Bunge havde overtaget hans Korps, som skulde samles i Egnen ved Norges sydlige Landgrænse. Marchen skete derfor meget langsomt, og nogen Koncentration kunde der ikke være Tale om, hverken under Marchen eller efter Ankomsten til Grænsen. Af de 4 Brigader, i hvilke højre Fløj var inddelt, stævnede den 1ste mod Magnor, den 2den mod Krogfos, den 3dje mod Tøksmark, den 4de sydligere. For venstre Fløj var det naturligt, at afskære den Trekant norsk Land, som strækker sig ind i Sverig mod Syd, og tage en Stilling mod Svinesund, Tistedal og Solem, hvor den vilde slutte sig til Brigaderne af højre Fløj. Dette blev den første Krigsgjerning, som Armfelt ønskede udført. Venstre Fløj skulde med sine 3 Brigader gjøre den nævnte Bevægelse fremad, hvornæst det hele skulde rykke frem til Glommen spredt, som Brigaderne stode, da heller ikke under den senere Fremrykning nogen Koncentration kunde finde Sted. Hvis denne Bevægelse nu saaledes var bleven udført samtidigt af alle syv svenske Brigader, vilde Christian August dog maaske ikke have kunnet forhindre dem fra i Løbet af nogle Dage at naa Glommen; men for det første vilde Armfelt udføre Fremrykningen manøvrerende en échelon, den ene Kolonne paa det ene Sted sat i Bevægelse 24 Timer efter den anden paa det andet Sted, for at bringe Modstanderen i Konfusion. Han beordrede den 5te April i Carlstad, hvor hans Hovedkvarter var fra 1ste April af, at først skulde venstre Fløj i Løbet af 2 Dage gjøre den foran omtalte Bevægelse fremad mod Tistedalen, dernæst 2den Brigade rykke ind over Krogfos, 24 Timer efter 1ste Brigade mod Kongsvinger, atter 24 Timer efter 3dje Brigade over Tøksmark, medens 4de Brigade sydligst ikke medtoges i denne Disposition, men skulde anvendes efter Omstændighedernes Medfør. Men for det andet kunde ikke engang denne Plan udføres. Venstre Fløj kunde slet ikke blive færdig til at foretage sig noget; Bunge maatte forlange Opsættelse til den 13de eller 14de. Armfelt, som ikke turde opsætte Operationernes Paabegyndelse længere, da Sneen ellers vilde smelte og Vintervejene blive ufremkommelige, besluttede da kun at falde ind med højre Fløj alene, understøttet ved Demonstrationer fra venstre Fløj.

Mulig er der nu sket Forandring i Dispositionerne, saa det kun

er Forhindringer, der have bevirket, at Angrebene ikke kom samtidigt, men udførtes nogenlunde lig det oprindelige Udkast. Den venstre Fløj demonstrerede i Dagene den 13de og 14de, 2den Brigade faldt den 14de ind over Krogfos, 3dje Brigade den 15de over Tøksmark, 1ste Brigade den 16de over Magnor mod Kongsvinger.

Dog begyndte Fjendtlighederne forinden. Armfelt havde et detacheret Korps under Oberst Gahn ved Sitskogen, hvis Bestemmelse var at understøtte fra Nord Angrebet paa Kongsvinger. Dette lille Korps begyndte at røre sig den 8de, samme Dag det kom til Midtskogen. Det sendte Natten derpaa 1 Officer og 30 Mand ind i Norge for at undersøge Egnen om Vermundsø. Da der ikke blev truffet nogen væbnet Styrke saa nær Grænsen paa dette Sted, forsøgte en Kapitajn med 100 Mand den 9de at gaa længere ind i Landet, og Forsøget gjentoges den 10de, uden at det dog endnu førte til noget alvorligere Sammenstød. Først den 11te, da et noget større Kommando under Lieutenant Baron J. Cederström naaede frem til Nyen, opstod der en Kamp med Staffeldtske Tropper, som joge Svenskerne tilbage over Grænsen. Imidlertid kom disse igjen den 13de April med et større Kommando, men traf saa ogsaa ved Nyen paa en end stærkere Modstand af et Par Skiløberkompagnier og Skarpskytterne af Oberst Ræders Bataillon, saa at Svenskerne paa ny med Tab maatte trække sig tilbage. Christian August lod sig ikke af denne isolerede lille Krig paa et enkelt Sted lede til at koncentrere sine mobile Tropper; men da han paa samme Tid fik det Indtryk, at Angrebet vilde komme fra Krogfos ad Christianiavejen ind i Høland, beordrede han den 9de April Oberst Lowzow i Christiania til at gaa frem til Glommen med den oplandske Musketerbataillon Weibye, hvilken anbragtes ved Glommen, 3 Divisioner i et Cantonnement nord for Øjeren, Skedsmo, Ullensaker og Nes, 1 Division ved Onstadsund.

Først den 15de, da han modtog Melding om et fjendtligt Indfald i Marker, forlod han Moss og befalede fra Spydeberg Holsts Brigade koncentreret ved Skjeberg. Han vilde selv begive sig til Marker, da det meldtes ham, at Fjenden fra Krogfos var rykket ind i Høland. Da han indtraf ved Skjeberg og fandt alt roligt paa Sydgrænsen, satte han Brigaden i Marche mod Nord ad Rakkestad til med Efterladelse af en enkelt Bataillon (Hiermann). Den efterladte Bataillon erholdt den Opgave, at besætte Stillingen ved Skjeberg med Linien Guslund-Rokke foran sig for at understøtte Fæstningerne. I Tilfælde af Retræte blev det anvist Hiermann at gaa over Glommen ved Tunø, at ødelægge Broerne der og søge at opholde Fjenden en 10 til 12 Dage. Han skulde i saa Fald trække Dragonerne fra Moss til sig og bortføre eller nedsænke Kanonerne fra Støberiet i Moss, inden han tiltraadte den øvrige Retræte i Retning af Christiania.

Det Angreb fra Krogfos, som havde givet Anledning til denne Bevægelse, var begyndt den 14de af 2den svenske Brigade; Uplands Jægere kastede den Dag de norske Grænseposteringer, bestaaende af Dragoner og Landeværn, tilbage til Trygstad og Mysen, men blev

selv staaende den Dag ved Marli; den 15de drog Brigaden med Uplænderne i Spidsen videre, og Haneborg toges i Besiddelse, hvor Posterne af v. Dittens Bataillon kastedes tilbage. Baade denne Bataillon og de lette Kompagnier gik fra den spredte Stilling, de indtoge, tilbage over Glommen ved Fetsund og Blakjer. Den 16de kom Svenskerne endnu ikke ud over Haneborg, men den 17de udvidedes Stillingen. Oberst Grev Axel Mørner besatte Blakjer Skanse med Livgrenaderer og Husarer, og en Styrke paa 2—300 Grenaderer, Jægere og Husarer gik til Høland. Der var altsaa skudt Poster frem til Glommen ad Vejen til Killingmo og mod Syd til Høland. Paa dette sidste Sted udsattes Feltvagter ved Østby paa Vejen til Trygstad og andre Feltvagter ved Siden. En samlet Kjæde paatænktes oprettet over Lund, Skulerud i Forbindelse med 3dje Brigade, som ventedes fra Tøksmark. Denne Brigade var indrykket den 15de og havde besat Terrainet bag Ørjesø og Ødemarksø. Forbindelsen mellem de to Brigader etableredes nu over Skulerud og Lund. Mjermen Aa blev Skillelinien mellem Brigaderne. Den sammenhængende Linie op imod Blakjer Skanse havde dog et Hul, i det der savnedes en Post ved Killingmo, hvor fra Vejen gik til Fetsund.

Fra Holsts Brigade var der den 14de sendt et Detachement af norske Jægerkorps under Kapitajn Zarbell op imod Nord; men dette Detachement var, som flere andre, gaaet tilbage over Glommen strax ved det svenske Angreb. Svenskerne vare saaledes hurtigt blevne Herrer over Partiet ved Høland, da Christian August ankom med Holsts Brigade til Rakkestad. Men det var hans Hensigt at optræde aktivt angribende, og han ventede, at de Seue vilde handle ligesom han fra Nord af. Ankommen til Rakkestad, sendte han sin Adjudant, Darre, over Glommen vest om Øjeren til Lowzow og v. Ditten med Ordre om atter at gaa frem over Glommen og forberedte den 17de sin øvrige Optræden.

Først ordnede han Forsvaret i Tilfælde af et muligt Angreb fra Syd; han dirigerede den aggerhusiske Bataillon Meitzner fra Christiania til Lowzow og gav Oberstlieutenant Ohme i Christiania Befaling over de Tropper, som Kommandanten i Christiania ellers kunde undvære, samt bød ham med dem at forsvare Adgangene til Hovedstaden. Ohme skulde forsvare Glommen fra det Sted, hvor Lowzows Brigades Hovedstyrke stod, indtil Onstadsund og der fra over til Christiania Fjord. Alle de Tropper, som fandtes der (ved Onstadsund f. Ex. 1 Division af Weibyes Bataillon) eller retirerede der hen, skulde staa under Ohme, for saa vidt de ikke kommanderedes af vedkommende Brigade selv. Til Hjælp kunde han rekvirere de frivillige Korpser i Christiania. Den 17de, Aften Kl. 8, stod Brigaden Holst, efter at have udhvilet efter Marchen fra Skjeberg, opstillet der, hvor Vejene fra Bodalsbro og Bjørnestadbro stødte sammen. Mandskabet havde Proviant med sig for 5 Dage. Bagagen var inddelt i den lette og den svære. Den første bestod af Infanteribataillonernes Patronkarrer og Batteriets nødvendigste Reserveammunition samt Fourage for 5 Dage.

Der var Dagen forud befalet følgende Marcheorden for Brigaden under Marchen mod Nord: 1 Jægerkompagni og 1 Dragonkompagni som Avantgarde; 2 Jægerkompagnier til Sidepatrouiller efter given Instrux; Grenaderbataillonen Stielau med 2 Divisioner fremskudte til umiddelbar Understøttelse for Avantgarden; 1 Dragonkompagni, det ridende Batteri, Bataillonen Kjøbing, Bataillonen Harbou; Arrièregarden, bestaaende af Resten af Jægerkorpset og 1 Dragonkompagni. I denne Ordning gjordes der nu den Forandring, at kun 2 Haubitser og 2 Kanoner skulde følge Brigaden, men at den øvrige Del af Batteriet tillige med 2 Kompagnier af Bataillonen Harbou og den svære Bagage skulde afmarchere over Grønsund til Hovin bag Onstadsund, hvor nærmere Ordre skulde blive sendt.

Den 18de stod Prinsen med Brigaden i Bivuak ved Trygstad Kirke. Her stod han nær ved Onstadsund, til hvilket han derfor knyttede sine Kommunikationer; han meddelte den Kommanderende dersteds, at han vilde trække sig der til, om det blev nødvendigt at gaa tilbage, og beordrede ham at forberede den mulig fornødne Overfart samt at modtage de Saarede, som maatte komme fra ham; dog maatte alle Baade og Fartøjer blive paa vestre Side og først føres over til den østre, naar han saa' enten Tropper eller Blesserede komme.

Den 19de om Morgenen tidlig brød Prinsen op mod Høland under Forventning af, denne Dag at ville støde paa Fjenden, hvilket ogsaa skete. Ved Østby traf Brigaden paa den før nævnte svenske Feltvagt, som kastedes tilbage, og den videre Fremrykning skete under Fægtning, der imidlertid hurtig afsluttedes; thi 2 norske Kompagnier, som fra Fetsund vare komne til Rakkestadsgaardene norden for Høland, indtoge en Stilling, der truede Fjendens Retræte, hvorfor denne hurtigt og halvt ved med Magt at aabne sig Vej maatte søge bort. Christian August indtog derefter en Bivuak ved Høland med Hovedkvarter i Rakkestadsgaardene, hvilke ikke maa forvexles med den sydligere beliggende Kirke af dette Navn. En Forpostkjæde udsattes, som forøgedes med Kompagnier af Grenader- og Musketerbataillonerne, og skulde staa til den 20de om Morgenen Kl. 5, da han vilde føre det begyndte Stød videre og forene sig med Lowzow, hvis Brigade han antog i Fremrykning fra Blakjer og Fetsund.

Paa samme Tid, han hvilede her, forefaldt der en lille Fægtning ved Urskog. Ikke blot de 2 Kompagnier, som kom til Høland, men ogsaa Resten af v. Dittens og Weibyes Bataillоner var gaaet over Glommen ved Fetsund og marcheret til Killingmo, hvor de traf en svensk Styrke, sendt fra Haneborg, for at holde Udkig med den hidtil uobserverede Vej til Fetsund. De forjog denne Styrke og forfulgte den til Toverud, hvor de indtog Bivuak for Natten. Men her ankom senere pludselig Oberst Mörner fra Blakjer og vilde tiltvinge sig Gjennemgang; Mörner havde nemlig opdaget, at han var omgaaet, og da han end videre truedes af Bataillonen Meitzner, der nordligere forsøgte Overgang, havde han begivet sig til Urskog. Her fra vilde han ad en Sidevej trække sig til Haneborg, men i Mørket kunde han

ikke finde Vej og marcherede derfor til Toverud, hvor Vejen spærredes ham. Den paafølgende Fægtning endte med, at han maatte overgive sig med 6 Officerer, 3 Underofficerer, 40 Husarer og 72 Grenaderer med Heste og Bagage, hvilken Fangst derefter blev transporteret til Blakjer og Christiania. De nævnte Fanger vare omtrent hele den Styrke, han havde til Rest af sit oprindelige Kommando, thi om Morgenen havde han sendt 100 Jægere tilbage til Haneborg[1]).

Da Prinsen den 20de rykkede frem mod Vejen til Haneborg, trak den fjendtlige Brigade sig tilbage til Sverig. Christian August, som imidlertid havde faaet Underretning om, at Fjenden havde sejret ved Kongsvinger og stod lige ved Glommen, vilde af den Grund ikke forfølge, men nærme sig Vejen mellem Kongsvinger og Christiania. Han sendte derfor en mindre Styrke efter den tilbagevegne fjendtlige og marcherede, efter at have efterladt Poster ved Hemnes og Lund, til Blakjer Skanse, hvor han foreløbig opslog sit Hovedkvarter.

De efterladte Tropper begyndte Fægtninger med den 3dje svenske Brigade, fornemmelig ved Lund; dog med disse skulle vi ikke beskæftige os nærmere, men berette, hvad der var foregaaet ved Kongsvinger.

Her skete, som alt fortalt, Angrebet ind paa norsk Grund den 16de tidlig om Morgenen. Den 1ste svenske Brigade rykkede frem med en Styrke paa Hovedvejen og Sidekorpser paa dens østlige Side.

Foran den befæstede Position Lier, der dannede en Tværstilling over Vejen til Kongsvinger, støttet paa den ene Side til Farven Sø, paa den anden til Fusker Sø, havdes der Stillinger ved Kongstorp og Aabogen, beliggende paa Hovedvejen fra Syd. Hver af disse var besat af en Division, og den yderste havde derhos 4 Kanoner. Øst herfor var Pramhus besat med 3 lette Kompagnier. Mod dette sidste Sted førte Fjenden væsentligst sit Angreb. Med 2 Kolonner øst for Landevejen manøvrerede han den norske Styrke bort fra Yderstillingerne til Lier. Denne stærke Stilling, som laa paa en Højde, der havde en Eng foran sig, som atter paa den søndre Side var begrænset af skovbevoxede Højder, støttede sig til Løbegrave og Forskansninger langs Højdens Bryn og en Redoute, som beskød Tilgangen fra Syd.

---

[1]) De Begivenheder, som her ere fortalte, ere mest berettede efter trykte Kilder, blandt hvilke fortrinsvis maa fremhæves: en Række Bidrag til Norges Krigshistorie fra Krigsaarene 1807, 8 og 9, der findes i Norsk militært Tidsskrifts 2den Række, 4de Bind, Christiania 1848—50, og C. Meijer: Kriget mellan Sverige och Danmark åren 1808—1809, Stockholm 1867, samt en Kritik over dette Værk i Norsk militært Tidsskrift, 31te Bind, Christiania 1868. De danske Krigsarkiver byde for dette Tidspunkt ikke tilstrækkeligt Materiale for en grundig Behandling af Felttogets Historie. Særligt mangle Oversigter over Hærens Styrke, Inddeling og andre slige fundamentale Aktstykker. Frederik VI befalede nemlig, at norske Styrkelister eller andre Dokumenter, som indeholdt Oplysning om Hærens Sammensætning, ikke maatte nedsendes i Krigens Tid, for at ikke Fjenden ved Opbringelse af slige Ting skulde faa en Oplysning, som vilde være Forsvaret skadelig. Hvor disse Aktstykker bero, kan for Tiden ikke siges. I Norge findes de ikke. De norske Arkiver indeholde overhovedet for Krigens Periode ikkun et indskrænket Antal Aktstykker.

Svenskerne nærmede sig dette Sted den 17de, og den 18de ankom Armfelt, for at overvære Angrebet, som den Dag skulde foretages.

Uplands Bataillon gik op i Skoven foran Stillingen og begyndte Kl. 11 en Skydefægtning syd fra; 2 Kanoner, den havde med sig, beskød Nordmændene paa en 4—600 Alens Afstand. Hovedmanøvret, som skulde udføres, var dog en flankerende Bevægelse over en Aa, som forbandt Farven Sø med den nordligere Lille Vinger Sø. Her forsøgte de øst paa detacherede Afdelinger, hvoraf den ene alt var kommen til Austbøl Aa, men kaldtes tilbage, at forcere Overgangen, den ene efter den anden. Det lykkedes dem vel ikke, men Nordmændene lode sig dog forlede til paa Grund af Udsigten til, at denne Overgang kunde lykkes, at rømme Lier Stillingen efter en længere Kamp i Fronten. Da Retræten en Gang var begyndt, udartede den til Flugt; Svenskerne forfulgte og toge 3 Officerer og 92 Mand til Fange, foruden at de erobrede 1 Kanon, 1 Ammunitionskarre og en Del Geværer.

Svenskerne satte sig derefter fast i Lier, hvor Armfelt tog Kvarter. De vendte Skanserne om mod Nord og befæstede end videre en Stilling langs Austbøl Aa. De tilkaldte derhos Dele af den tilbageslagne 2den Brigade.

Da Christian August efter Ankomsten til Blakjer havde forlangt og faaet Oplysning om disse Tildragelser, som kun lidet lignede det øvrige, der var sket i Norge, sendte han Bataillonen v. Ditten til Kongsvinger og rejste selv efter. Bataillonen ankom den 25de og han selv den 26de.

Dog inden han naaede Kongsvinger, forefaldt der en Krigsbedrift, som opvejede Uheldet ved Kongsvinger.

Den 24de April faldt Oberst Gahn nemlig ind over Midtskogen med 2den Bataillon af Dalregimentet; efter ved Midtskog at have posteret en Major Söderhjelm med 50 Mand, marcherede han med Resten ind i Norge, syd for Flisen Elv. De Norske, som vare alarmerede i rette Tid, havde paa den sydlige Side Kapitajn Nægler posteret mellem et Bjærg og Flisen Elv 1 Mils Vej fra Glommen, medens Staffeldt marcherede paa den anden Side af Elven med Bataillonen Ræder af det 2det trondhjemske Regiment og nogle andre Afdelinger mod Øst. Da han kom til Nyen, saa' han paa den anden Bred Svenskerne marchere i modsat Retning. Tropperne sattes derefter, da Svenskerne vare passerede, over Elven for at følge efter og tage Fjenden i Ryggen, naar han traf paa Næglers Stilling. Denne Manøvre lykkedes fuldstændig; Svenskerne bleve omringede, og Gahn maatte give sig med 10 Officerer og 430 Mand. Men ikke nok hermed. Kapitajn Nægler sendtes strax til Midtskog for at tage den efterladte Replipost, og ganske rigtig tog han ikke alene Majoren og de 50 Mand, men ogsaa et Depôt, hvori der blandt andet fandtes et Par Stykker Skyts. Gahns Korps ophørte at existere; kun enkelte, som havde været detacherede eller i særlige Hverv, kom tilbage til Sverig og meldte sig ved 3dje Brigade.

Denne Affære erfarede Christian August paa Kongsvinger, og den gav ham Anledning til at overdrage Staffeldt Kommandoen ved Kongsvinger i Steden for de Seue, der fjærnedes. En større Del af Staffeldts Tropper, som ikke længere i det nordligere havde nogen Fjende for sig, fulgte ham der ned, og Styrken ved Kongsvinger indgik i hans Brigade med Undtagelse af v. Dittens Bataillon, som gik tilbage til Blakjer.

Naar det undtages, at Fjenden havde vundet nogle Fordele ved Kongsvinger, var Stillingen gjennemgaaende god for de Norske og Stemningen fortrinlig. Den Dygtighed, Christian August havde udfoldet, beaandede Hæren, saa den paa de fleste Steder optraadte med en Sikkerhed og overlegen Kraft, som man ikke skulde tro forenelig med de ofte halvt improviserede, knap uniformerede Tropper, der ikke betænkte sig paa at optage Kampen med Svenskernes gammeltjente Soldater.

Ogsaa det norske Søværn vilde være med. Kommandør Fisker, som havde samlet en 30 Kanonbaade ved Hvaløerne i Sundet mellem de østlige Øer nærmest Land, foretog den 20de og 23de April Rekognosceringer mod Dynekilen og Indløbet til Strömstad i Forening med Landtropper, der landsattes og overfaldt de Fjender, de kunde finde. Den 23de fangedes der ved et saadant Overfald paa Gaarden Hustoft 1 Underofficer og 18 Mand. Den Gang var den svenske Skjærgaardsflaade endnu ikke kommen, men den var under Opsejling. Den 27de April, da Fisker atter løb ud, fandt han saaledes 5 svenske Chalouper ved Strømstad og indlod sig med dem i en Kamp, der kostede ham 7 Døde og 4 Saarede, men ellers ikke gav noget videre Udbytte.

I Maj Maaned faldt Begivenhederne mere i Ro. Christian August stod med et mobilt Korps paa en 5—6 Batailloner, det norske Jægerkorps, 2 Batterier og 4—5 Kompagnier Dragoner først ved Høland og senere i en Centralstilling ved Mysen, beredt til at kaste sig over Fjenden, naar denne trængte ud fra sin Stilling lige inden for den norske Grænse, og fremdeles til, som hidtil, at operere paa den indre Linie. Lowzow stod ved Blakjer med et intermediært Korps paa 1 Bataillon og 3 lette Kompagnier, Hiermann, som før, ved Skjeberg. Prinsen beskæftigede ofte i denne Maaned Fjenden, hvor Lejligheden tilbød sig, eller hvor der var Anledning til at foretage Rekognosceringer af en Stilling. Saaledes foretoges den 5te et Angreb paa den svenske 3dje Brigades højre Fløj, den 7de paa Ørjepasset og samme Dag endnu sydligere et Angreb mod Skodsberg af Tropper af Hiermanns Bataillon.

Det vigtigste, som paa svensk Side skete i denne Maaned, var den svenske venstre Fløjs Indtræden i Aktion, der begyndte den 3dje Maj. Armfelt forlagde i den Anledning sit Hovedkvarter til Holmedal. Dels fra Jacobsrud og dels fra Vasbøen over Enningdalen rykkede Svenskerne den Dag under Posse frem og besatte henholdsvis Præstebakke og Berby, altsaa Stillingen ved Ørelven, med en Flankedæk-

ning i Nord, først ved Nordbakke, senere ved Geddelund. De Norske trak sig efter en kort Modstand tilbage. Da Svenskerne forbleve i denne Stilling, blev der den 9de Maj fra Frederikshald sendt 3 Kommandoer ud imod dem under Lieutenant Spörck, Kapitajn Huitfeldt og Lieutenant Magnussen, de 2 første mod Geddelund og Berby, det 3dje til Søs paa Baade ind i Idefjord. De kom i Lag med Svenskerne, men det lykkedes dem ikke at drive dem bort. Efter et Tab af 2 Døde og 5 Saarede gik de tilbage. Ud over denne Stilling rykkede Svenskerne imidlertid ikke paa dette Sted. Den besattes af venstre Fløjs 1ste Brigade, medens 2den Brigade øst derfor gik til Skodsberg Sund og Aremark Sø, hvor fra den besatte Strækningen ned til Jacobsrud, og 3dje Brigade vest for Idefjorden besatte det svenske Land op til Svinesund for at holde Forbindelse med Skjærgaardsflaaden, der efterhaanden i Dynekilen voxede til et Antal af 13 Kanonchalouper, 12 Joller, 2 Kanonbaade og et Par andre Fartøjer.

I Resten af Maaneden forefaldt der kun faa Krigsbegivenheder. Den 22de Maj angreb den svenske Flaade Fisker ved Hvaløerne, men blev slaaet tilbage til Dynekilen. Den 15de angreb Staffeldt Stillingen ved Lier og Austbøl Aa, men blev ogsaa slaaet tilbage med Kraft, navnlig i Fægtningen ved Mobæk. Derimod lykkedes det den 25de ved Gaarden Jerpset at overrumple og fange en svensk Vagtstyrke.

Det smukke holdningsfulde Forsvar i Norge vakte selvfølgelig Beundring i begge Riger. Ved Krigens Begyndelse havde et Medlem af den norske Regeringskommission, Enevold Falsen, begyndt Udgivelsen af et Blad, „Budstikken“, som blot skulde meddele Begivenhederne fra Grænsen eller Ting, der stode i Forbindelse dermed. Det var udmærket redigeret, i en rolig, ædel Stil, og læstes i begge Riger. I Danmark blev det eftertrykt og udgivet af Bülow efter Kongens Befaling. Ogsaa i Almuens Kredse forherligedes Kampen. Populære Viser, som den om „Slaget ved Toverud, hvor Svenskerne bleve totalt slagne af de kjække Nordmænd“, bleve sungne med Lyst. Selvfølgelig maatte Begejstringen ogsaa give sig Udtryk i Indsamlinger. I Norge sammentraadte Komiteer i de store Byer, som samlede Levnedsmidler til Hæren, hvilke derpaa i rigt Maal paa firspændige Vogne afgik til Kamppladsen; i Danmark sammensattes der flere lignende Komiteer, men tillige en, der samlede Penge, som skulde anvendes dels til de Saarede, dels til de Dødes Efterladte, dels til de ved Fjendens Plyndringer ødelagte Familier, dels endelig til Forfriskninger for den norske Hær. Ogsaa denne Indsamling havde et i Forhold til de daarlige Tider anstændigt Resultat. Der indkom i Penge 167 854 Rdlr. 7 Sk., som dog vistnok maa antages for at have været Repræsentativpenge, der altsaa gjaldt en mindre Sum i Virkeligheden.

Regeringen var ogsaa tilfreds med Krigens Gang; den sendte Bulletiner om Sejrene ud til Hofferne og især til det russiske Hof, som derved fik se, at vi ikke vare ørkesløse. Frederik VI takkede gjentagne Gange Christian August og udnævnte ham i denne Periode først til Generallieutenant og senere til General. Derhos be-

lønnede han ved Gradforhøjelse de Officerer, som efter Prinsens Indstillinger havde udmærket sig.

Den 18de Maj ankom omsider den engelske Hjælpestyrke til Gøteborg under Admiral Saumarez. Hjælpekorpset var 10000 Mand stærkt og kommanderedes af Generallieutenant Sir John Moore, Stabschefen ved Korpset var Oberstlieutenant Murray, der kom til at deltage i de Forhandlinger, som i Stockholm førtes om Korpsets Anvendelse.

Man kunde nu vente, at dette Korps vilde indtræde i Kampen, angribe ved Christiania Fjord, saaledes som Christian August havde frygtet, og at den svenske Hær, som var kommen i en noget bedre Stand og daglig forøgedes ved den ankommende Vargering, saa vilde faa bedre Chancer. Men i Steden for indtraadte der noget andet. Den engelske Styrke fik ikke Lov til at forlade Skibene, og snart efter blev det bekjendt, at den svenske Hær trak sig ud af Norge.

Kong Gustav IV havde nemlig nu opgivet Tanken om Norges Erobring og derimod vendt sin Hu mod Sjælland, hvilken Ø han vilde tage i Forening med den engelske Flaade og det engelske Hjælpekorps. Den 19de Maj, Dagen efter at den engelske Flaade var kommen til Gøteborg, udfærdigede Kongen i Stockholm en Generalordre[1]), efter hvilken Armfelt, indtil Operationsplanen med de Engelske var bestemt, skulde indtage en sikker og befæstet Defensivstilling mod Norge, hvorhos det befaledes, at Hæren mest skulde beskæftiges med Organisationen af de ankommende Forstærkninger, at Inddelingen i Fløje skulde ophæves og hele Hæren underlægges Armfelt.

Denne Befaling ærgrede Armfelt; han havde netop sendt sin Adjudant, Kapitajn Ankarsvärd, til Moore for at aftale en Operationsplan. Adjudanten var bleven vel modtagen, og Generalens Ønske ogsaa. Om Generalen end ikke var kommen langt ind i Norge, havde han dog Foden paa norsk Grund, og det i Stillinger, som om Sommeren ikke kunde gjenerhverves, fordi Kanoner ikke kunde føres frem ad Vejene, før Vinterens Sne havde fyldt Kløfterne. Desuden var han i Lier i Stand til at bombardere Kongsvinger og havde rekvireret Mørsere.

Ikke desto mindre maatte Ordren, som han modtog den 27de, efterkommes; den 30te Maj trak Styrken, som stod paa Vejen til Kongsvinger, sig tilbage, og 1ste og 2den svenske Brigade toge uden at være forfulgte Stilling langs Grænsen fra Magnor til Skillingsmark.

Den 3dje Brigade kunde ikke trække sig tilbage strax; thi Sneen, over hvilken den var trængt ind til Afsnittet bag den norske Indsørække langs Grænsen, var smeltet, Kanoner og Tros kunde ikke passere Vejene, der førte tilbage til Tøksmark; de kunde kun føres tilbage til Vands, og derfor maatte der først tømres Flaader. Foreløbig gik derfor kun hine to Brigader tilbage, men General Armfelt flyttede fra 1ste Juni til Venersborg, hvor han efter Kongens Ordre skulde tage

[1]) Meijer S. 124.

Hovedkvarter for det samlede Korps. Den tidligere venstre Fløj, som fremtidig blev kaldt den „Vermlandske Fördelningen“, indgik helt i hans Korps, og dens 3 Brigader fik nu Tallene 5, 6 og 7. Paa samme Tid blev Major G. Adlersparre sat til hans Raadighed. Denne Officer, som havde tjent 20 Aar i den svenske Hær, men derpaa havde taget sin Afsked, hvorefter han havde helliget sig til litterære Sysler og var bleven Rigsdagsmand, denne Officer, som tidligere havde været anvendt som Emissær i Norge og var begejstret for Norges Erhvervelse ad fredelig Vej, traadte nu i Tjeneste hos Armfelt, hans Ven, paa en Tid, da der var Jordbund for vidtflyvende Ideer, som vi snart ville komme til at omtale.

Det er naturligt, at Christian August, opflammet af de Svenskes Tilbagetog ved Kongsvinger, tænkte paa at kaste sig over dem ved Rødenes og Ørjepas; han samlede sine højere Officerer, og en kraftig offensiv Bevægelse mod den 3dje svenske Brigade blev aftalt. Denne Bevægelse skulde understøttes ved Anfald ogsaa paa andre svenske Posteringer langs Grænsen; men inden den Dag oprandt, der berammedes for det almindelige Angreb, den 10de, fik Svenskerne deres Overførselsmateriel færdigt, og deres Tilbagetog over Tøksmark skete uden Forfølgelse og i Orden den 8de. Den følgende Dag gik saa 4de og 6te Brigade tilbage og toge Stilling langs Store Le Sø i det nordlige og ved Bodemarken sydligere, hvor de, ligesom de nord for værende Brigader, paabegyndte Forskansningsarbejder.

Tilbage paa norsk Grund var saaledes den 10de Juni kun 5te Brigade — den tidligere venstre Fløjs 1ste Brigade —, til hvilken Major Adlersparre samme Dag ankom. Mod denne foretoges det eneste af de for denne Dag paatænkte Angreb, som kom til Udførelse. Det var en Expedition, som Kommandanten paa Frederiksten, Oberstlieutenant Juul, sendte ud imod Stillingen ved Præstebakke, og som fik en for de norske Vaaben lige saa heldig Udgang, som de bedste tidligere Affærer.

Der udgik fra den norske Fæstning, ligesom den 9de Maj, 3 Kommandoer. De to, hvis Styrke var henholdsvis 230 og 540 Mand, havde til Opgave at angribe Præstebakke fra forskjellige Sider; det tredje, i hvilket et i Frederikshald oprettet Frikorps, „Prins Christian Augusts frivillige Jægerkorps“, dannede Hovedstammen, drog til Søs ad Idefjord mod Berby, for at bortlede Opmærksomheden fra Hovedangrebet. Alt lykkedes fortrinligt, og hele den svenske Besætning ved Præstebakke, en 5—600 Mand med nogle Kanoner, blev tagen til Fange[1]). Den norske Kommanderende paa Stedet, Kapitajn Huitfeldt, som havde et ikke ringe Antal Døde og Saarede at tage sig af og en Fangestyrke at transportere, som var større end hele hans egen Styrke, sendte Lieutenant Spørck til Adlersparre for at bede om en Vaabenhvile paa 4 Timers Opsigelse for at begrave de Døde, og dette gik Adlersparre, som var noget overvældet, strax

[1]) Beretning om denne Affære, omtalt hos Ræder II S. 528 og Møijer S. 128, vil findes i det følgende som Bilag til Christian Augusts Rapport af 17de Juni.

ind paa. Som Følge af Skyndsomheden og Mangel paa den behørige Ro blev Konventionen redigeret meningsløst, saa at den gav Anledning til Correspondance mellem Norske og Svenske, og dette i Forening med, at en svensk Bataillonschef, Oberstlieutenant Knorring, som var undkommen fra den egentlige Fægtning med ca. 150 Mand og 2 Kanoner, derefter havde overgivet sig, fordi Spørck havde indbildt ham, at han var omringet af en større Styrke, end der egentlig var tilstede, hvorfor Adlersparre vilde have ham tiltalt til at lide Ærestab, førte til, at det kom til en Udvexling af Tanker mellem Christian August og den svenske Hærs Øverstbefalende. Foreløbig gjorde imidlertid den afsluttede Vaabenhvile sin Nytte. Det gjorte Bytte blev ført hjem af Nordmændene, men den 14de Juni besatte Adlersparre, efter at have modtaget Forstærkning, atter Præstebakke, men rømmede den snart efter, da Christian Augusts Tropper vare i Marche syd paa for at tage den i Besiddelse igjen.

Christian August havde nu taget sit Hovedkvarter paa Hafslund, det rige Herresæde ved Sannesund, som tilhørte Amtmanden over Smaalenene og Medlem af Regeringskommissionen, M. G. Rosenkrantz, og Hæren indtog nu omtrent følgende Stillinger: Holsts Brigade droges atter ned mod Skjeberg, Staffeldt blev ved Kongsvinger, og Lowzow fik Plads ved Trygstad og Ejdsberg. Ohmes Brigade opløstes, og de frivillige Korpser hjemsendtes.

Strax efter den engelske Flaades Ankomst havde Gustav IV begyndt at flytte Forstærkninger til Skaane, og senere beordredes Tropper fra Armfelts Afdelinger der ned. Den 20de Maj befaledes endog hemmeligt et Belejringsmateriel af over 60 svære Kanoner og Mørsere med Ammunition og Tilbehør bragt til Landskrona. Selv efter at han var bleven gjort opmærksom paa den engelske Befalingsmands Instruktioner, ophørte han ikke at forberede Angrebet paa Sjælland.

Men Englænderne vilde nu en Gang ikke være med dertil. De vilde sættes i Land og hjælpe til Sverigs Forsvar, hvorved Kongen vilde faa flere Tropper disponible til Krigen i Finland. Men Kongen vilde lige saa lidt have engelske Tropper i Sverig, som Frederik VI vilde have franske i Danmark. Han holdt ved med at anvise dem Sjælland som Operationsobjekt og forbyde dem Adgang til Sverig, hvorfor de til sidst sejlede tilbage til England.

Den planløse Omkasten af Sverigs nu Dag for Dag voxende Stridskræfter ved Kattegat og Øresund langt fra det Sted, hvor Hæren efter Befolkningens Mening burde virke, nemlig i Finland, bidrog til at svække de svenske Statsmænds og Generalers Taalmodighed. Som vi vide af Christian Augusts Breve, havde en Revolution saa at sige i flere Aar staaet paa Dagsordenen. Man talte offentlig om, at det var nødvendigt at redde Sverig ved at sætte en Stopper paa Gustav IV Adolphs Misregering. Der manglede endnu kun Enighed om, hvad der skulde gjøres, og hvorledes og af hvem Omvæltningen skulde udføres. Nogle, og særlig de, der benævnedes det engelske Parti, mente, at det kunde være tilstrækkeligt at gjøre Sverig til et kon-

stitutionelt Land med vidtstrakte Rettigheder, hvorved Styrelsen overgik til Mænd, der vare Rigsdagen ansvarlige, saa Kongen ingen Indflydelse fik paa Statsanliggenderne, men kun en repræsentativ Stilling. Andre foretrak at faa Gustav IV afsat, og denne Udvej mente ogsaa de før nævnte, mere moderate, var en Nødvendighed, hvis Kongen ikke var villig til at gaa ind paa deres Tanker. Men hvad skulde der komme i Steden for, og hvorledes skulde Omvæltningen udføres? Derom taltes der lydeligt, og det diskuteredes i alle højere Kredse i Sverig og i Udlandet med. Prinds Carl af Sødermanland maatte blive Kongens naturlige Efterfølger enten som Konge eller som Formynder for Gustavs umyndige Søn. Men burde man tage denne Søn, af hvem man ikke lovede sig mere end af Faderen, burde man ikke hellere, naar man opsagde Gustav IV Huldskab og Troskab forstøde hele hans Slægt og vælge en ny Stamme, som kunde tage Tøjlerne efter Carl af Sødermanland, der var gammel og svag, men skikkelig og bøjelig, og derfor kun vilde danne et legitimt Overgangsled, naar han adopterede Efterfølgeren, under hvis Indflydelse han vilde komme til at staa? Herom udvexlede man Meninger. Det engelske Parti ønskede Hertugen af Glocester, Hæren ønskede nærmest en Helt, som kunde bringe Sverigs militære Ry paa Fode igjen, og Tanken strejfede alt i denne Periode hen paa de franske Hærførere; thi Napoleon var forgudet i Sverig som i intet andet Land, dels fordi han realiserede det Billede, som foresvævede Svenskerne om en krigersk Fyrste, dels fordi Kong Gustavs afmægtige Raseri mod Napoleon kun tjente til yderligere at vinde ham Svenskernes Beundring.

Det engelske Parti havde paa denne Tid sat sig i Forbindelse med den engelske Regering for om muligt at erhverve dens Samtykke og Understøttelse til en Statsomvæltning i konstitutionel Retning. En Agent, John Brown[1]), rejste til England i dette Øjemed og havde undervejs Sammenkomster med Adlersparre og Posse og, saa vidt tros, ogsaa med Armfelt, som da havde taget Hovedkvarter i Strømstad. Den Kundskab, som Agenten her indviede de nævnte Befalingsmænd i, siges at have givet Armfelt, der tidligere, som anført, havde støttet Gustav IV, men nu var kommen til den Erkjendelse, at en Forandring var nødvendig, og alt forud havde haft Sammenkomster med Adlersparre og Posse for at drøfte Situationen, Mod til at træde op imod Kongen og at marchere til Stockholm for at frembringe en Forandring i de utilbørlige Regeringsforhold. Men der siges end videre[2]), at ved et Møde i Näsby den 17de Juli, som Armfelt holdt med Posse og Adlersparre, raadede disse sidste til Op-

---

[1]) Forfatteren til et engelsk Værk: „Northern Courts, containing original Memoirs of the Sovereigns of Sweden. since 1766", hvorefter H. F. Hellesen paa Dansk har udgivet: „Det svenske Hof under Kongerne Gustav den Tredje og Gustav den Fjerde Adolph. Kjøbenhavn 1827." [2]) Schinkels Minnen, 8dje Del S. 376.

sættelse, indtil man vidste, hvorledes Christian August og England vilde stille sig til Sagen i det hele.

En Art Medvirkning var nemlig nødvendig fra Christian Augusts Side. Hæren kunde ikke marchere til Stockholm uden at blotte Grænsen, og fulgte Christian August efter, vilde Hærens Tog til Stockholm komme til at staa i et odiøst Lys.

Christian August toges derfor alt nu i Betragtning under Overvejelserne om en Revolution i Sverig, men snart efter blev han, som bekjendt, paa en anden Maade inddragen i de Planer, som de svenske Befalingsmænd ved Norges Grænse afhandlede.

Adlersparre, lidenskabelig forelsket, som han var, i Tanken om Norges Erhvervelse, der havde lagt Mærke til Christian Augusts krigerske Talenter, til at han besad en uindskrænket Stilling i Norge, hvor han desuden var forgudet af det norske Folk, og til at han ikke betragtedes som en blind Stedfortræder for Frederik VI, men tvært imod ansaas for at staa i en vis Opposition til Kongen (en Følge af, at man i Norge ansaa alt godt, som skete, for Prinsens Værk, men skød Skylden for alt mindre godt paa Kongen, der bandt Prinsens Hænder), fik Øje for, at Prinsen var en Mand, som kunde løsrive Norge fra Danmark, hvis han vilde, og erklære det uafhængigt, især nu, da England var villigt til i saa Fald at tilstaa Norge Nevtralitet, fri Handel og deraf følgende Velvære. Det var altsaa en Mand, som det kunde betale sig at knytte til Sverig. Ikke blot erhvervede den svenske Revolution saa det Rygstød uden for Riget, som det er en Erfaring, at alle Revolutionsmænd have søgt; men mere end det: naar Christian August samtidig gjorde Revolution i Norge og erklærede dette Rige for uafhængigt, saa vilde man ved hans Udnævnelse til Tronfølger i Sverig bevirke, hvad der saa længe havde været Svenskernes Ønske, Norges Forening med Sverig.

Naar og hvorledes disse Tanker efterhaanden udvikledes til større og større Modenhed, vil det ikke være let at sige[1]), men det er nødvendigt at være opmærksom paa den Sammensværgelse, som forberedtes, for at faa Øje for de Vink, som Arkiverne give til Oplysning om den.

Paa den her anførte Tid er man blot Vidne til en paafaldende venskabelig Tilnærmelse, som fandt Sted fra svensk Side, men en Tilnærmelse, som Prinsen modtog med stor Reservation og dadelløs, korrekt Holdning. Der knyttedes først noget senere Forbindelser i Norge, som, uden at Prinsen var inddragen i dem, havde Planens Realisation i alle Retninger til Øjemed. At disse ikke ansaas for loyale lige over for Kong Gustav, kan maaske sluttes deraf, at Armfelt paa Grund af dem afsattes og forvistes til sin Ejendom. Da Cederstrøm, som fik Befaling efter ham, ikke hørte til dem, der konspirerede, tvært imod holdt stræng tjenstlig Mandstugt, og Adlersparre, efter Sommeren igjennem at have vist sig meget ivrig i sin Krigstjeneste,

---

[1]) Jfr. Yngvar Nielsen: „Grev Hermann Wedel-Jarlsberg." Christiania 1888. I. S. 205.

om Efteraaret nedlagde sin midlertidig modtagne Officerspost og trak sig tilbage til sin Ejendom i Vermeland, ophørte den svenske Grænsehær at være Sæde for Konspirationen. Men i sin private Stilling fortsatte Adlersparre, og det med langt større Held, sin Forbindelse med fremragende Mænd i Norge, som f. Ex. med Grev Hermann Wedel-Jarlsberg, der var Christian Augusts Ven og Fortrolige og nu optoges som Medlem af den norske Regeringskommission. I Marts 1809 tog, som bekjendt, Adlersparre, efter at have arresteret Chefen, Grev Lejonstedt, egenmyndig Befaling over Vermlandske Fördelningen og marcherede til Stockholm for at fuldbyrde Revolutionen.

Det er, som vi alt have sagt, kun for at være opmærksom paa, hvad der kan fremdrages til Oplysning om disse Ting, at vi alt her have givet dette lille Indblik i Fremtiden.

Det varede længe, før man i Kjøbenhavn fik Nys om, hvad der forberedtes ved Norges Grænse; thi selv efter at Christian August vidste en Del derom, meddelte han ikke, hvad han paa den Tid maaske selv ikke ansaa for andet end vage Drømme eller Smigrerier, som han, naar det forebragtes ham af Folk, som han var nødt til at skjænke høflig Opmærksomhed, lod gaa ind ad det ene og ud ad det andet Øre, og som han i hvert Fald ikke vilde give sig Udseende af at fæste den mindste Tillid til.

Den første Underretning om, at der var noget i Gjærde, fik man dog, om end i lidet oplysende Form, alt i Juni Maaned af den tilstrækkelig bekjendte Manderfeldt[1]), der stod i hemmeligt, fortroligt Forhold baade til den danske og til den svenske Regering og netop var den, Armfelt havde valgt som Redskab for en Tilnærmelse til Christian August. Der havde efter Vaabenhvilen den 10de, som alt antydet, været ført nogen Correspondance mellem Christian August og Armfelt, men den angik kun de foran berørte mindre vigtige Sager. Derimod meldte sig den 19de Manderfeldt ved Svinesund som Parlementær fra Armfelt og førtes til Borregaard, en til Hafslund hørende Ejendom, hvor Christian August den Dag havde sit Hovedkvarter, og han forebragte Generalens Ønske om en Vaabenstilstand, som havde en videre Udvexling af Breve mellem Armfelt og Prinsen til Følge[2]).

Denne Manderfeldt havde under Navn af Pension en aarlig Understøttelse fra Danmark, fordi han ved forskjellige Lejligheder, f. Ex. i 1789, havde gjort Regeringen Tjenester ved at forraade den adskillige Ting, som han havde opsnuset ved sin Evne til at vinde svenske Statsmænds Fortrolighed. Han var ogsaa her noget bekjendt med Armfelts Planer, skjønt næppe meget intimt, og havde derfor ikke meget at forraade, men ankommen til Christian August bad han om Lejlighed til at skrive et Brev til Bernstorff, hvilket han ikke kunde i Sverig, og i dette[3]) meddelte han, at der i Sverig forberedtes en stor Regeringsforandring, nødvendig for at frelse Sverig, og at det var Armeen, som vilde gjøre det, samt at Armfelt ønskede Fred.

---

[1]) Se om ham: Yngvar Nielsens Afhandling „Gustav III's norske Politik" i Norsk historisk Tidsskrift, 2den Række, I, samt Norske Samlinger, II. S. 192 Note.
[2]) Det fornødne herom findes i Aktstykkerne. [3]) Se Aktstykker i det følgende.

Der havde altfor ofte været Tale om en forestaaende svensk Revolution til, at Regeringen skulde lægge nogen særlig Vægt paa den Meddelelse, Manderfeldt derom gjorde; derimod tildrog det sig tilstrækkelig Opmærksomhed, at Armfelt ønskede Fred. Men man var i Kjøbenhavn fuldstændig forvisset om, og den Opfattelse bestyrkedes af Christian August, at dette Ønske hos Armfelt stod i Forbindelse med den heldige norske Krigsføring, som endnu begejstrede alle. Man mente, at det var for at skjule sin Forvirring og for at afholde de Norske fra at forfølge deres Sejr, at Armfelt havde henvendt sig til Christian August. Kongen bad derfor denne om at vedblive med den Holdning, som han havde meddelt ham, at han fulgte, og paalagde ham ikke at indlade sig i politiske Forhandlinger, men at lægge hele den Energi i Operationerne, som Omstændighederne og hans indskrænkede Midler tillod ham, at harcellere Fjenden saa meget, det kunde gjøres, med detacherede Korpser, og at avancere i fuld Styrke, saa snart Russernes Fremskridt kunde tillade ham at kombinere sine Operationer med dem[1]).

Man begyndte paa den Tid i Kjøbenhavn at nære mindre Frygt for Englands og Sverigs forenede Foretagende. Uenigheden imellem de engelske Befalingsmænd i Gøteborg og det svenske Hof fulgtes med den største Opmærksomhed. De svenske Rustninger i Skaane værdigedes der ingen Opmærksomhed. Til Sjællands Understøttelse ankom ogsaa paa denne Tid, den 18de og 19de Juni, General Fririons spanske Brigade, dog uden det til samme hørende Rytteri og Artilleri. Generalen begav sig fra Laaland, hvor han blev sat i Land, til Frederik VI, der modtog ham vel. Hans Tropper overførtes i smaa Hold, dels over Laaland, dels fra Nyborg til Korsør, og marcherede til Roskilde for efter Bernadottes Ønske at være ved Indgangen til det nordsjællandske Terrainafsnit[2]). End videre kom der enkelte af de endnu i Holsten efterladte Troppeafdelinger, men ikke mange; thi dem vilde Frederik VI nu ikke længere have til Sjælland, hvor meget end Bernadotte paa Grund af Kejserens Ordre opfordrede ham dertil.

Med Hensyn hertil skal det bemærkes, at det tidlig kom til Rivninger angaaende Fæstningerne, i det Bernadotte forlangte, at franske Tropper skulde indlades i dem. Danmark gav efter af Hensigtsmæssighedsgrunde. Det tillod franske Tropper at drage ind baade i Rendsborg og i Glückstadt; men Kommandantskaberne over Fæstningerne formaaede Kongen at opretholde, og til deres Understøttelse vilde han beholde de danske Tropper, som fandtes i dem. Kongen vilde overhovedet have, at de Franske i alle Forhold til Landets Indbyggere eller til Landets Ressourcer stillede deres Fordringer gjennem hans Befalingsmænd. Han opnaaede ogsaa, at det skete i de befæstede Stæder, men derimod ikke overalt, eller i alt Fald ikke uden særdeles meget Besvær, uden for dem. De Franske etablerede Kom-

---

[1]) Saaledes fremstilledes den Christian August givne Ordre for det russiske Hof, til hvilket Manderfeldts Brev ogsaa meddeltes, i Depecher fra Bernstorff til Blome, særligt af 2den Juli 1808. [2]) Se Bernadottes Instrux til Fririon i det følgende.

mandantskaber flere Steder, f. Ex. i Kolding og i Altona, uden Hensyn til, at der fandtes danske Kommandantskaber i disse Stæder.

Foruden at Kongen vilde have danske Tropper i Fæstninger og i Byer, som vare af Vigtighed i militær Henseende, vilde han ogsaa beholde Kystbesætningen. Bernadotte havde i Henhold til Kejserens Ordre samlet sin Styrke i Lejre med kun Rytteri langs Kysterne. Derved opnaaede han til visse at kunne med samlet Kraft kaste sig over enhver landstigende Fjende og knuse ham sikrere end Frederik VI, der paa sit Omraade havde en mere fyldig Kystbesætning overalt, men derfor ogsaa paa sine Steder en mindre samlet Reserve, end ønskeligt var. Men ved Bernadottes System beskyttedes aldeles ikke Kysten; Englænderne kunde altid i nogle Dage blive Herrer over et hvilket som helst Punkt af Kysten, Skibene, som laa i Havn, baade Krigschalouperne og de private Skibe, opnaaede derved heller ingen Beskyttelse, og dette forekom Frederik VI urigtigt. Han opfordrede derfor stadig Bernadotte til at sprede sine Tropper mere langs Kysten, hvorved han ogsaa fik lettere ved at forpleje dem, end naar de laa i Lejre, hvor de maatte have Magasinforplejning. Bernadotte maatte dog følge sin Instrux, der kun havde de franske Troppers militære Sikkerhed for Øje, men intet Hensyn tog til lokale danske Interesser. Derfor vilde Frederik VI ikke opgive sin Kystbevogtning i Hertugdømmerne, der efter Erfaringer, som daglig fornyedes, var i Stand til at sikre Kystens Beboere og dens Værdier mod Strandhugst af den altid tilstedeværende og patrouillerende engelske Flaade.

Trods de store Udgifter og de Ubehageligheder og Besværligheder, som det franske Korps skaffede Landet, fulgte Kongen og Regeringen dog loyalt sin Allierede, men vare betagne af de Ulemper, Krigen i det hele affødte, og længtes med brændende Iver efter at øjne en Maade, hvorpaa denne Krig i Norden kunde endes.

Da Kongen paa denne Tid vexlede Ordenstegn med Suverænerne i Frankrig, Rusland og Holland, benyttede han Lejligheden til at sondere den franske Kejsers Mening om det franske Korpses Stilling og om Udsigterne i Norden. Til Overbringer af den for Napoleon bestemte Elefantorden valgtes Niels Rosenkrantz, som var bleven udsét til Gesandt i Berlin i Baudissins Sted, men først skulde afgaa i denne Mission til Napoleon. Rosenkrantz blev instrueret om alt[1]) hvad der var passeret, for at kunne samtale med Kejseren, hvis Lejligheden tilbød sig, om alle de Ting, det særlig havde Interesse for Danmark at faa afgjorte. Rosenkrantz traf Kejseren i Bayonne, hvor han, som bekjendt, havde henlagt sin Residens i Anledning af de spanske Forviklinger, og der blev han modtagen vel, og fik Lejlighed nok til at udvexle Tanker med Kejseren. Med Hensyn til det passerede beklagede Kejseren, at Indfaldet i Sverig ikke var kommet i Stand, „men der kommer en ny Vinter," tilføjede han, „November vil give os Revanche." Da Rosenkrantz ved Tanken om, at vi skulde

[1]) Jvnf. III Bind, S. 219 Note 1.

beholde de Franske i Landet saa længe, henledede Opmærksomheden paa de svære Udgifter, Korpset forvoldte Danmark, svarede Kejseren strax og i venlig Tone: „Det har aldrig været min Mening, at Kongen skulde føde mine Tropper. Jeg skal sørge for, at Kongens Udlæg erstattes.“ Dermed var al videre Paamindelse afskaaren, men Kejseren glemte under de spanske Begivenheders Udvikling og den paafølgende østerrigske Krig dette sit Ord, saa disse Udgifter aldrig bleve erstattede.

# Breve og Rapporter fra Norge

## i Perioden April—Juni 1808.

### A. Fra General Krogh.

Trondhjem, den 26de April 1808.

Allerunderdanigst Forslag.

Da de engelske Sørøvere optænke alt for at skade den danske Stat og om muligt at udsulte Norge, saa er jeg meget bekymret for, at den af Deres Kongelige Majestæt allernaadigst bevirkede Hjælp fra Archangel kunde blive tilintetgjort, naar en engelsk Fregat indtog Vardøhus Fæstning og, ved at blive liggende der, kunde optage hvert der forbi gaaende ladet Skib, der paa dette Sted strax kan ses. De ville følgelig vist gjøre alt muligt for at opsnappe den forventende Tilførsel, hvorved de kunne forskaffe deres Allierede det, disse og de selv saa højlig mangle. Jeg behandler derfor denne Sag med største Tavshed, der er lige saa nødvendig, som at den allerskyndsomst bringes i Udøvelse.

Jeg har fra min Side efter allerunderdanigste Pligt beordret den nye Kommandant, Kapitajn v. Brock, som i Dag afsejler her fra, strax ved hans Ankomst til Vardø at øve baade sent og tidlig hans liden Garnison i Voldkanon-Exercitsen, samt i at forfærdige Karduser med mere, og, da han passerer det Sted, hvor Amtmand Krohg[1]) bor, med ham at gjøre den bedste Aftale om Assistance af de bedste ved Kystværnet, som nogenledes ere i Nærheden af Fæstningen, til hvilken Ende jeg har medgivet ham et Brev, hvori Hr. Amtmanden som en særdeles virksom Embedsmand af mig anmodes om muligste Assistance. Paa Fæstningen findes alene 16 smaa Kanoner, saa jeg frygter, at Forsvaret ej kan blive tilstrækkeligt. Det vilde derfor blive til Norges Frelse, naar Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vilde anholde ved det russiske Hof, at en tilstrækkelig Konvoj fra Archangel maatte konvojere Transportflaaden, hvilken maatte forøges saa vidt muligt med russiske Transportskibe. Det maatte ligeledes

---

[1]) H. M. Krohg, Amtmand over Finmarkens Amt.

bevirkes, at en god Del Geværer, Krudt og Kugler maatte overlades til Norges Forsvar, saafremt at Kaliberet svarer til det danske, hvorfor jeg med et af de her fra afgaaende Skibe lader følge en Kugle af hvert Kaliber, hvorom den kommanderende General søndenfjælds har anmodet mig.

I disse Dage haaber jeg, at en Del af de til Archangel bestemte Skibe ville afgaa; men da det hvide Hav ej bliver frit for Is førend i Juni Maaned, maa de afvente Tiden i en Havn paa denne eller hin Side af Nordkap. Den i Archangel stationerede danske Konsul tilskriver jeg med et af de her fra gaaende Transportskibe det fornødne af ovenstaaende med Anmodning i muligste Maade at virke til Øjemedets Opnaaelse.

Allerunderdanigst
Krogh.

## B. Fra Generallieutenant Hesselberg.

Bergenhus, den 3dje Maj 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

1. Endnu er dette Stift aldeles fri for fjendtligt Anfald.
2. Vel har Deres Kongelige Majestæt allernaadigst tilladt, at de sig her befindende engelske og svenske Krigsfanger maa, naar her paa Fæstningen fattes Rum til sammes Forvaring, sendes over Land til Kongsberg; men da deres Transport her fra og der hen ikke kan lade sig gjøre formedelst besværlige og paa denne Aarstid med Sne opfyldte Fjældveje forinden næstkommende Juli Maaned, til hvilken Tid det ikke findes raadeligt at lade dem forblive her paa Fæstningen, saa har jeg ansét det for bedst at lade et gammelt engelsk Pinkskib, som tilhører Deres Kongelige Majestæt, indrette til bemeldte Fangers Opholdssted, hvis Antal nu er steget til 53.
3. Bergen har nu i Søen tvende Kapere, nemlig en Brig og en Kutter, som til Dato har gjort 4 ikke ubetydelige Priser.

Allerunderdanigst
Hesselberg.

Bergenhus, den 17de Maj 1808.

Underdanigst Rapport.

Endelig i Gaar den 16de Maj har det første engelske Krigsskib, en Fregat, vovet at lade sig finde paa Bergens Led i en Havn, Bjørøen kaldet, $1^1/_2$ Mil fra Byen, hvor til den Aftenen tilforn under hollandsk Flag var indkommen. Tyk Luft af Regnvejr bidrog [til], at dens Nærmelse ikke blev forraadt førend Natten imellem den 15de og 16de hujus, da en af Garnisonens Piketbaade med 4 armerede Soldater hørtes at vexle Kugler ude i Byfjorden med nogle Barkasser,

hvorpaa Generalkommandoen strax lod gjøre Jagt paa samme med Roflotillen, der længere ud paa Formiddagen gav sig i Bataille med bemeldte Fregat, hvoraf Resultatet var blevet mere ærefuldt for Roflotillen, om ikke en opkommen god Vind havde faldet Krigsskibet fordelagtig til at forføje sig ud gjennem Hjæltefjorden, skjønt under en vedholdende Kanonade med Roflotillen, indtil den sidste ikke fandt det raadeligt længere at forfølge Fjenden, hvilket alt allernaadigst nærmere vil erfares af Sø-Premierlieutenant, Kammerjunker Bielkes herved lagte Rapport[1]) til Generalkommandoen. Kun bør undertegnede allerunderdanigst berøre, at Englænderne efter muligste Modværge af Piketbaadens Besætning har bemægtiget sig bemeldte 4 Soldater, og at man, da det blev Dag, ikkun fandt bemeldte Baad uden Besætning. At denne har gjort en kjæk Modværge, kan ikke kaldes i Tvivl, da man fandt en skjøn engelsk Pistol, en Jærnkugle til en 12 Punds Kanon, en Bajonet og en Ladestok af vore Folks og Blod i Baaden.

Af Roflotillen er 4 Mand i alt faldne, hvoraf de tre strax ere døde og den fjerde ved hans Ankomst her til Byen.

At Sø-Premierlieutenant Bielke ved denne Lejlighed, som overalt, har vist sig som en saa udmærket værdig Kommandør, skylder undertegnede allerunderdanigst at bevidne, ligesaa, at alle øvrige, saa vel Roflotillens Officerer og Mandskaber som Artilleri, Infanteri og Bergens Indvaanere for deres Adfærd fortjener Ære og Berømmelse, da de i alle Henseender har vist sig som værdigt Afkom af deres Forfædre, de første ved en utrættelig Villighed og de sidste ved i Stilhed af egen ædel Følsomhed for deres militære Medbrødre at lade sig det være magtpaaliggende at vederkvæge dem med styrkende Levnedsmidler, og alles Endrægtighed kan ikke andet end bidrage og gjøre det til en Lykke for den, i hvis Lod det falder, som nu i min, at være Generalkommandoen i Bergen anbetroet.

En Skrivelse fra den hollandske Konsul Fasmer, Ejer af en Papir- og Krudtmølle paa Alvøen, 1 Mil fra Bergens By, vedlagt et Brev fra den Næstkommanderende paa den fjendtlige Fregat, „Tartar" kaldet, og et fra en Divisionschef ved Kystværnet, melder Tilbagesendelsen af følgende, der have været fangne paa Fregatten, nemlig en Papirmester og otte af bemeldte Værks Arbejdere samt de fire Soldater, som vare blevne tagne paa den ovenmeldte Piketbaad, hvoraf de tre ere meget forhuggede og saarede, dog ikke farligt, hvilke fire Soldater den Næstkommanderende paa Fregatten anmoder Generalkommandoen at ansé som Krigsfanger, da de kun er afsendt for hastigere at blive helbredet.

Alle tilbagekomne Fanger, men især Papirmesteren, der er en født Amerikaner, og som har haft sin Frihed paa Fregatten, har set, at Chefen for Fregatten med flere ere skudte og Skibet ilde tilredet,

---

[1]) I Margenen er bemærket med Blyant: Rapporten tilsendt Admiralitetet d. 7—6—8 Nr. 8.

samt at de Engelske havde ytret den største Agtelse for det kjække Angreb af Roflotillen.

I Gaar Kl. 2 Slæt Eftermiddag signaleredes, at Fjenden var passeret vester efter forbi Herlø og altsaa igjen gaaet til Søs med en for ham gunstig Søndenvind.

E. Skr. I dette Moment indløber Efterretninger fra Lodser, der har været om Bord, at Fregatten førte 44 Kanoner, og at den har tabt saa mange Folk, at den kun med Vanskelighed kunde betjene sine Sejl. Kl. 4 Eftermiddag gik den til Søs ved Fejø.[1])

Allerunderdanigst
Hesselberg.

Bergenhus, den 20de Maj 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

1. Siden min allerunderdanigste Rapport af 17de hujus er intet her hørt eller set hverken til den afsejlede engelske Fregat eller andre fjendtlige Skibe. Chefen paa Fregatten har, inden han faldt, udladt sig med til den amerikanske Papirmester, at hans Expedition her til Bergen alene gjældte den her lagte hollandske Fregat „Gelderland“, som han troede at finde, men som allerede var afsejlet her fra den 4de hujus, og at han i øvrigt forsikrede, ellers ikke at have villet foretage noget fjendtligt imod nogen her.

   Efterretningen om den hollandske Fregat skal være ham meddelt af Kaperen „Tordenskjold“ her fra Bergen, der er opbragt til Leith. Et Tab for dens Redere af omtrent 17000 Rdl.
2. En fransk Kaper fra Dunkerquen, „Tilsit“ kaldet, paa 17 Kanoner og 60 Mand, ført af Kapitajn Corenvinder, har været her og indbragt en engelsk Prise.
3. I disse Dage er ogsaa indbragt her tvende engelske Priser, tagne af en Kaper fra Trondhjem.
4. Bagerlavet i Bergen har gjort det patriotiske Tilbud at bage uden Godtgjørelse af Male- og Bagerløn 410 Tønder Rug til blødt Brød for Kanonflotillen eller anden kongelig Tjeneste.[2])

Allerunderdanigst
Hesselberg.

## C. Fra Christian August.

[Udateret.][3])

[Sifferdepeche.]

Det anmeldte Indfald ved Brekkene var, som jeg formodede, ugrundet. Aarsagen til denne falske Alarm bliver nu undersøgt.

---

[1]) Ud for Efterskriften har Kongen egenhændigen skrevet: „Hvorledes kan norske Lodser være om Bord paa engelske Skibe?“ [2]) Ud for Punkt 4 har Kongen egenhændigen skrevet: „At imodtage med Erkjendtlighed.“ [3]) Brevet har Paaskriften: Duplikat; Originalen afsendt den 8de April.

Tropperne og Almuen har víst en ypperlig Stemning, nogle Individuer, f. Ex. Knoph paa Røraas[1]), udmærket Konduite. Nogle faa Skud er bleven vexlet mellem Patrouillerne; vores Vedetter har de Svenske tilraabt, at de have nu Fred med Rusland og snart haabede at faa den med os. I Egnen af Magnor og mod Töksmark begynder de at koncentrere nogle Tropper, i alt hidindtil 2500 à 3000 Mand, deriblandt Dals Regiment, som var paa Marche til Fryken. General Armfelt var i Carlstad. Skulde de samle dem stærkere, da lader jeg gjøre Demonstration paa deres højre Fløj for at lokke dem opad og at bemægtige mig et Par af deres Magasiner, de nu begynder at samle. Af Englænderne høres endnu intet, uagtet den stærke Søndervestenvind, vi har siden haft. Siden — —[2]) er ingen Fladstrandspost ankommen. Vores Kapere har røvet nogle Fiskerbaade. Fisket er den eneste Næringsvej for vore Lodser. For at gjøre Ende paa disse Røverier, som kun skade enkelte Individuer og intet nytte for Følgernes Skyld, men fortrinlig for ej at opirre den svenske Almue og derved forene Partierne til vores Skade, lader jeg disse Fiskere give fri. Disse Grunde lader mig haabe allernaadigst Approbation. En engelsk Brig med Depecher til Gothenborg har taget tvende af vore Skibe; det ene er taget tilbage af en Kaper fra Øster-Risør, som derved har tabt fem Mand, og indbragt til Frederiksværn. Videre er intet at indmelde, som fortjente Deres Majestæts Bifald.[3])

Efter nøjere at have eftertænkt Deres Majestæts mig meddelte Efterretning om et russisk Korpses Ankomst til Archangel, sammenholdt med den i Trondhjem værende Mangel paa Proviant, har jeg anmodet General Krogh at sætte de derværende Skibe i Rekvisition, at sende dem snarest mulig til Archangel, for der at erholde al Proviant og Ammunition, man kan faa opkjøbt. Jeg søger at skaffe ham et Kreditiv af Regeringskommissionen. Grundene, jeg anfører, er: 1) Til Regeringskommissionen, at da de Engelske vare i Bæltet, saa' det vidtløftig ud med Overgangen, Sagen vilde altsaa drage i Længden; da Kommunikationen med Jylland ved fjendtlige Krydsere og armerte Baade vilde gjøres næsten umulig, saa blev dette som den eneste Ressource uundgaaelig nødvendig. 2) Til General Krogh: samme Grund, og da jeg kunde blive nødt, naar Sverig falder paa mig med største Del af Armeen, at retirere nord mod Fjældene for at koncentrere, hvorved altsaa forud maatte sørges for Subsistens. Paa Grund af en her oprettet Assuranz, holdes alt muligst hemmelig.

---

[1]) Bergraad E. O. Knoph, Direktør for Røros Kobberværk. Med Hensyn til den forskjellige Skrivemaade af dette Stednavn her og ovenfor bemærkes, at medens Redaktionen i foranstaaende Afhandling har bragt en Del Stednavne i større Overensstemmelse med „Topografisk Kart over Kongeriget Norge", har den i Aktstykkerne her bibeholdt den Skrivemaade, som var den almindelige i den Tids officielle Correspondance. [2]) Uforstaaeligt Siffer. [3]) Dette Stykke findes som selvstændig Depeche trykt i „Norske Samlinger", II, S. 161 med den rigtige Datum: 8de April. Det følgende Stykke er ligeledes trykt i samme Værk S. 159 som selvstændig Depeche under formodet Datum: 7de April. I Virkeligheden er det hele én Depeche.

Skibene kan da tjene til Transport og ommeldte Øjemed. Jeg haaber, denne Fremgang[smaade] vil finde Deres Majestæts højeste Bifald.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

[Udateret][1].

[Sifferdepeche.]

En norsk Kjøbmand, som de Svenske havde arreteret, nu løsladt og i Gaar retourneret, bringer følgende Efterretninger: 1) At den engelske Flaade, 17 Sejlere, strax efter sidst ommeldte Paket ventedes[2]; at strax derpaa Kurerer var gaaet til Armeen med Befaling at sætte sig i Marche mod Norge. 2) At den svenske Flotille skulde være færdig og udlægge i Gaar Aftes, med 4000 Mand bemandet, og med den engelske Flaade være ligeledes bestemt mod Norge. 3) At i Bælterne skulde ligge 7 Skibe, i Sundet intet; Jessen, Rothe, som har mistet et Ben, en anden Subaltern, som har mistet en Arm, og henimod —— [3]) Mand, hvoraf nogle 80 Saarede, laa i Gothenborg. 4) I Skaane var næsten ingen Tropper; derimod var a) en Kolonne af 8000 Mand Kavaleri, Jægere og Artilleri, hvoraf alt en Lejr paa 3000 Mand stod $^1/_4$ Mil fra Svinesund (han vil have mødt Tropperne, set Lejren og talt 48 Kanoner), bestemt at indrykke fra den Kant; b) et Corps d'armée under Armfelt af 17 til 19000 Mand Infanteri var bestemt at falde ind fra Vermeland. 5) Han var bleven meget artig behandlet af de Svenske. General Carpellan skulde have ladet ham komme til sig, før han rejste, talte 2 Timer med ham, sagde ham ligeud, at deres Armé var bestemt mod Norge, at de ansaa de Norske som deres Brødre, at de ved Overmagten ej ventede at finde unyttig Modstand o. s. v., og derpaa lod han ham gaa. Paa Vejen blev han med megen Høflighed behandlet, og svenske Kongens Pas, hvormed han her til, Neumann mod Sjælland rejste, anbefalede dem til fortrinlig Behandling. 6) Før han rejste, kom Kurér fra General Armfelt, at Fredsunderhandlingerne med Rusland vare i fuld Gang.

Jeg fæster ingen Lid og er mistroisk mod Personen; jeg lader ham løbe endnu med Overlæg et Par Dage. Jeg formoder, at han af en Spion, hvortil vi haver brugt ham, er bleven svensk Emissær, bestemt at afskrække os fra at angribe, at enten Russerne eller de Franske ere i Land vesten, hvorom et Rygte er kommet fra Vermeland, eller en Revolution udbrudt. Jeg formoder det om saa mere, da det synes at staa i Forbindelse med nogle falske Alarme, som i disse Dage haver [været] ved Midtskogen og Elverum. Jeg har ingen Efterretning nord fra, hvilket ligeledes stadfæster min Formening.

[1]) Brevet har Paaskriften: Duplikat; Originalen afsendt 11te April. Det findes trykt i Norske Samlinger, II, S. 162. [2]) Efter Brevet i Norske Samlinger vare den engelske Flaades Slagskibe ankomne; det var kun Transportskibene, der ventedes. [3]) Sifret, der skulde angive Antallet, mangler; Norske Samlinger har „500".

Jeg lader imidlertid samle nogle Dragonkompagnier. Jeg har beordret noget af Skjærgaardsflotillen til Hvaløerne for at forhindre, at ingen Fartøjer, som hidindtil ej haves, føres til Svinesund, og jeg lader, for at føle dem paa Pulsen, gjøre en Demonstration fra Berby mod Vetteland og en Rekognoscering ved Vinger; deres Forhold maa da bestemme mit. Maatte vi snart erholde Efterretning fra Deres Majestæt. Siden den af 26de Marts, hvoraf Originalen ej er ankommen, haves ingen. Jeg haaber tillidsfuld, at fra Finland og Sjælland kan ske noget for at holde deres Armé en échec, at det er sket, og at jeg snart vil se mig i Stand til at jage disse Pralere fra vores Grænser. Stemningen er god; jeg haaber at have Almuen paa min Side.

Efter de evens imodtagne Meldninger nord fra frygtes for et Angreb, men Fjendens Styrke [er] ej endnu saa betydelig, at jeg kan formode det.

[Extrakt af en Rapport fra Prins Christian August, dateret Blakjer, den 22de Apil 1808[1].]

1) Den 13de eller 14de April blev det meldt, at Fjenden havde sendt stærke Patrouiller mod Grænsen og udsat sine Poster mod Svinesund, og at han truede med at falde ind i Marker. For at forsikre sig, om dette var Alvor, sendte Prinsen en stærk Patrouille fra Berby til Wallam[2]). Resultatet af denne liden Expedition var Fjendens hastige Retræte og 4 Fanger.

2) Lieutenant Hegge og Vaabenmester Hannevoldt distingverede sig ved denne Lejlighed ved god Konduite.

3) Den 15de blev meldt Prinsen, at Fjenden havde trængt vore Forposter tilbage og var rykket ind i Marker; han rejste uopholdelig til Spydeberg og beordrede Oberst Holsts Brigade at koncentrere sig og vilde tiltræde Marchen til Marker, da man i samme Øjeblik meldte, at Fjenden var trængt frem over Mangen til Hølands Præstegaard og der fra videre til Blakjer, hvilket Fjenden havde indtaget og tilbagetrykket 3 lette Infanterikompagnier og 1 Grenaderbataillon af det thelemarkske og 2det aggerhusiske Infanteriregiment, hvilke retirerede ad den vestre Side af Glommen. Tillige erfarede Prinsen, at Fjendens Styrke skulde være nogle 1000 Mand, og han besluttede derfor at ile dette Sted til Hjælp og naaede ved Ilmarcher Trøgstad, samt gav Befaling, at til samme Tid, som han angreb Fjenden, skulde en lille Kolonne gaa Fjenden i Ryggen fra Fetsund af og en større Kolonne søge at tilbagevinde Blakjer Skanse, fordrive Fjenden og søge ogsaa fra denne Side at falde ham i Ryggen, og da Glommen paa de fleste Steder er passabel for Vogne og Heste, blev Ritmester Darre paalagt ved sine kraftige og indsigtsfulde Foranstaltninger at garnere denne Elv, hvilket effektueredes med Lethed.

---

[1]) Selve Rapporten findes ikke i Krigsarkivet for 1808. Af en Note i Norske Samlinger, II, S. 164, ses, at Koncepten heller ikke haves i det norske Arkiv.

[2]) Skal vist være „Vettland"; se foranstaaende Depeche.

4) Den 19de April, som var bestemt til Angrebsdag, stødte Prinsen paa Fjenden mellem Hemnæs og Hølands Præstegaard. Lieutenant Haxthausen ophævede med sin Patrouille en fjendtlig Patrouille, bestaaende af 8 Mand, hvoraf de 4 bleve skudte og de 4 tagne til Fange. Vores Patrouille havde 1 blesseret. Vore Folks Raskhed fordrev Fjenden. Jægerkorpset formerede nu Kjæden, understøttet ved Flankekolonner, og begyndte Attaken. Vi drev Fjenden en Mil tilbage over Kiehrstad[1]) til hen imod Haneborg, og han retirerede i største Uorden. Ved Løken stødte 2 Kompagnier, som havde gjort Udfald fra Fetsund, igjen til os. Disse havde 2 Mand døde og 1 Mand saaret.

Fjendens Styrke skal have været 3 til 400 Mand, hvilket i denne kuperte Egn dog er svært med Vished at kunne bedømme. Vore Tropper havde imidlertid indjaget Fjenden en saadan Skræk, at han Dagen derpaa ved at se en af vore Patrouiller flygtede fra Haneborg til Mangen o. s. v.

Samme Dag, den 19de April, erholdt Prinsen Efterretning, at Fjenden ogsaa rykkede frem mod Røddenæs, hvilket dog ej aldeles stadfæstedes.

Kapitajn Zarbell af det nordenfjældske Infanteriregiment, som med Skarpskytterne af dette Regiment og nogle kommanderede af det søndenfjældske Infanteriregiment stod ved Basmoe for at maskere. Dette Korps angreb den 20de April om Eftermiddagen Fjenden ved Lund og drev ham ved Hjælp af nogle Landeværn tilbage; men da Fjenden derefter blev forstærket med nogle Troups, nødtes Kapitajnen at retirere til Hemnæs, som skete uden betydeligt Tab. Dette Kapitajnens Angreb havde den Nytte, at vores Bagage blev frelst, som ellers var falden i Fjendens Hænder, siden den i Forventning af, at Egnen var renset, havde indslaaet denne Vej for igjen at støde til Kolonnen, som den formedelst de forcerede Marcher og Omveje ej havde kunnet følge.

Prinsen har ladet denne meget brugbare og aktive Kapitajn forstærke, saa at han nu vil kunne være i Stand til at udføre sin videre Bestemmelse.

5) Prinsen var uvis om Udfaldet af den over Blakjer anordnede Bevægelse; tillige havde han faaet Efterretning om det Uheld, som havde truffet Oberst de Seue, hvorved Fjenden var trængt frem til Glommen; og endelig en aldeles Mangel paa Proviant: saa nødte dette Prinsen til den Beslutning at nærme sig Alfarvejen til Christiania og marchere til Blakjer, hvor han den 22de April havde sit Hovedkvarter.

6) Udfaldet af Expeditionen til Blakjer havde Prinsen imidlertid faaet Efterretning om, og samme havde været lige saa heldig; thi Kolonnen, som bestod af 1 Musketerbataillon af oplandske Infanteriregiment under Major v. Weibye og 1 Grenaderbataillon af det thelemarkske Infanteriregiment og 2det aggerhusiske Infanteriregiment under

---

[1]) Skal muligen være „Rakkestad", beliggende N. f. Løken.

Kapitajn v. Ditten, forjagede Fjenden fra Blakjer Skanse, pousserede sig længere frem og omringede om Natten ved Toverud Fjenden og tog ved Hjælp af det ullenagerske Dragonkompagni det fjendtlige Korps til Fange. Grenaderbataillonen havde ved Attaken Têten, og alle Tropper gik som brave Soldater med „Hurra“ i Ilden og løs paa Fjenden. Ved denne Lejlighed blev Oberstlieutenant Grev Axel Mørner, Kapitajn Sternsten, Ritmester Ingelotz, Lieutenanterne Arunoff, v. Møller, Fændrik Baron Sparre, 72 Livgrenaderer, 1 Trompeter, 3 Underofficerer, 30 Husarer og 1 Fanesmed tagne til Fanger, samt 7 Vogne med Bagage og Proviant. Fjenden har desuden mistet døde: Lieutenanterne Schefmann og Baron Sparre samt 42 Mand. End videre er erobret en Mængde Bagage, Armatur, Lædertøj og Feltflasker.

Ved denne Affære har Musketerbataillonen Opland víst et Mod og Standhaftighed, som sømmer ægte Nordmænd og sætter dem i Lighed, om ej over de længst tjente Krigere; thi skjønt de for første Gang vare i Ilden og bleve engagerede om Natten, gjorde dette intet Indtryk paa deres Mod, og enkelte, som vare blevne blesserede gjennem Arme og Ben, vedblev desuagtet at gjøre deres Skyldighed og tillode ej, at man vilde forbinde deres Saar, førend Affæren var endt. Prinsen ansér det for sin største Pligt nærmere at indmelde disse brave Mænds Navne og anbefaler de efterladte Enker og Familier Deres Majestæts Naade. Fortegnelsen over de Døde og Saarede i det hele vil Prinsen med det første indsende[1]).

7) Fjenden har overalt vist sig som sande Røvere, og unægtelig er hans Hensigt at ødelægge Landet for derved at sikre sig for Angreb, thi efter at han haver udsuget sine egne Grænseprovinser, har han begyndt med disse Røverexpeditioner paa 4—5 forskjellige Steder, og at afværge eller forhindre deslige Røverier er umuligt formedelst Mangel paa Proviant, Fourage og Heste i de udsugede Provinser samt de impassable Veje.

8) Prinsens Stilling tillader ham ej at blotte Kysterne aldeles, og naar Almuen ved Energi ej kan forekomme slige fjendtlige Røverier, saa ere saadanne Expeditioner ej at forebygge.

De ulykkelige Grænseprovinser have slet ingen Midler til deres Underholdning tilbage, og enten maa de emigrere eller dø af Sult. Fjendens Excesser bestaa især i at brække Chatoller og Kister op, borttage Spænder og Sølvtøj, bortføre Kreaturer og Heste; men især paa Retræten tage de alt, hvad de kunne faa, og søge at aftvinge Indbyggerne at tilbagegive de Penge, de have betalt for at levere Proviant.

En Del af Blakjers Magasin er tabt, thi ved en hidtil ubegribelig Misforstaaelse er dette blevet paa Stedet, og Besætningen var ej tilstrækkelig til at forsvare det.

---

[1]) Med det norske Felttog som nærmeste Anledning begyndte Generaladjudant Bülow efter Kongens Befaling Udgivelsen af en Række „Bekjendtgjørelser“, daterede Hovedkvarteret Kjøbenhavn, angaaende Krigsbegivenhederne, hvilke Bekjendtgjørelser fortsattes de nærmest følgende Aar. Den første af disse Bekjendtgjørelser omhandler denne Kamp.

Veje og Aarstiden gjør Operationer vanskelige; imidlertid haaber Prinsen, at det endda skulde lykkes ham at jage de fjendtlige Røverbander ud af Landet.

Med det første forbeholder Prinsen sig at indmelde det videre og beder sig undskyldt for den Skynding, hvormed hans Rapport er skreven.

[Udateret][1].

Af de under 1ste og 12te Maj afsendte Meldinger vedlægges underdanigst[2]). Vores og Fjendens Stilling er endnu den samme; Romskogen er blottet, hvilket jeg agter at benytte til at bevirke, at de trække noget bort her fra eller fra Lier, og da at benytte Øjeblikket til Angreb; imedens beskæftiges de med den lille Krig. De frygte vores meget; de skyde over Armen, for højt, ramme ej, og deres Tab er derfor mod vores uforholdsmæssig stort. Rygtet taler om 11000 Engelske i Sverig; vi mangle her næsten alt; vi skal slaa, saa længe vi kan. I Henseende til de svenske Fanger ansøges om Deres Majestæts allernaadigste Resolution. Jeg har aabne Breve til deres Familier oversendt de fjendtlige Forposter og har imodtaget lignende Breve til dem og ligesaadanne af de krigsfangne Matroser af „Christian Frederiks“ Besætning til deres Familier, som aldeles intet indeholdt, og derfor troet efter Krigsbrug at burde gjøre det. Ikkuns en Kapitajn Godé af Dal-Regimentet, som meget haardt blesseret og ved Blessuren utjenstdygtig, har jeg paa disse Grunde og de sædvanlige gode Vidnesbyrd, han erholdt fra Kammerherre Staffeldt, tilladt paa hans Æresord ej at tjene mere i denne Krig, indtil han bliver udvexlet, tilladt at retournere til Sverig. Jeg haaber heri at finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Jeg vover at bringe min gjentagne Forestilling i Henseende til de attraaede Hæderstegn i allernaadigst Erindring, hvilket Bevis paa Deres Majestæts Naade flere af Armeen i høj Grad fortjene. Jeg bør fortrinlig anbefale Deres Majestæts Naade de i Rapporten anførte Officerer, som have udmærket sig. Næsten alle Officerer af norske Jægerkorps, navnlig Majorerne Krebs, Stabell, Kapitajn Butenschön, Lieutenanterne Hegge, Haxthausen, Rustad, Engelhardt, Bjerkebeck, Kapitajn Arntzen af Skiløberne i 3 Affærer, som fortrinlig fortjener Befordring, Lieutenant Nordgren af samme Korps, Major Ræder og Kapitajnerne Nægler og Sigholdt af 2det trondhjemske, Lieutenanterne Spørck, Hermannstorff, Qvislin af Søndenfjæld, Major Fischer, Kapitajn Rein og Zarbell af Nordenfjæld, Lieutenant Beichmann af 1ste Aggershus og Lieutenant Ager af 2det Aggershus; de flere Officerer ved den brave oplandske Musketerbataillon, Kapitajn Sadolin af samme Regiment fortrinlig i Affæren ved Lier, Rit-

---

[1]) Brevet har Paaskriften: Duplikat; Originalen afsendt 20de Maj. Kun den mindste Del af dette Brev er i Sifre. Gjengivet i Norske Samlinger, II, Side 178. [2]) Hermed menes Duplikater af disse Meldinger. De findes ikke her, lige saa lidt som selve Meldingerne (Rapporterne), men disse findes gjengivne i Norske Samlinger, II, Side 165 og Side 167.

mester Ingier og Lieutenant Beichmann af aggerhusiske Dragoner. — Jeg nævner disse, da de fortrinlig i Rapporterne ere nævnte, men jeg vilde være uskjønsom og handle mod Pligt, naar jeg ej anbefalede Deres Majestæts Naade de fleste Officerer af denne brave Armé, som viser en Standhaftighed og Mod, som jeg kjækt tør paastaa staar fuldkommen lig med den, hvorved de franske Tropper have gjort sig udødelige.

Hvad vores Kræfter formaa, vil og skal ske. Vi skal leve og dø som Nordmænd og Deres Majestæts tro Undersaatter[1]).

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

[Udateret][2]).

Til Kongen.

Den i min sidste allerunderdanigste Rapport ommeldte Melding af Oberst Staffeldt vedlægges herved allerunderdanigst[3]).

Fra Kommandør Fisker er mig blevet indmeldt, at han den 21de, da han erfarede, at den svenske Fregat „Freya" med hos sig havende Brig havde forladt Stationen, han uden Ophold begav sig til Indløbet af Strømstad for at angribe den svenske Flotille. Denne samlede sig, tog en stærk Stilling, men vovede ej at komme ud, omendskjønt han indbød dem formelig ved at blive henliggende til Kl. 12 om Aftenen. Fra Signalstationerne er blevet indmeldt, at en engelsk Flaade af 16 Orlogsskibe og Fregatter og 170 Transportskibe have sejlet Kursen til Gothenborg. En Skipper Paul Lund, som for nylig hertil med Licens var kommen fra England, har meldt sig hos mig, tilkjendegivende, at han fra Ministeren Canning havde det Opdrag at foreslaa mig, at alle herværende engelske Krigsfangne imod de i England værende danske maatte udvexles, og dette, omendskjønt han vidste, at den danske Regering ej havde villet antage dette Tilbud. Jeg har ladet ommeldte Paul Lund arretere og føre til Aggershus Fæstning, omendskjønt jeg maa formode, at det vel er mere Ueftertænksomhed fra hans Side saa vel som Mangel paa Bedømmelseskraft, som har forledet ham til at antage dette Opdrag; paa hvilke Grunde jeg anbefaler ham Deres Majestæts Naade. End videre beretter han, at paa den ommeldte engelske Flaade skulde være indskibet en Del af den hannoveranske Legion, men for det meste Bjærgskotter og Rifleskytter, i alt 6000 Mand, bestemt, som alle Offi-

---

[1]) Foruden denne Rapport af 20de Maj ses det, at Prinsen har skrevet en anden af samme Dato. Heraf findes i Arkivet kun en Extrakt, der er saalydende: „1) Hs. Durchlauchtighed ytrer det Ønske, at 1000 franske Tirailleurs maatte komme de Norske til Hjælp, forudsat at de kunne leve af norsk Kost. 2) Prins Christian har været nødt til at tillade Officererne at bære en anden Uniform, da de vare for distingverte, og dessaarsag bortskudtes for mange, hvilken Forandring Hs. Durchlauchtighed haaber maa vinde allerhøjeste Bifald." [2]) Brevet har Paaskriften: Duplikat; Originalen afsendt 24de Maj. [3]) Staffeldts Beretning findes trykt i Bülows Bekjendtgjørelser fra Hovedkvarteret.

cerer offentlig udsagde, til Gothenborg og i Forening med de Svenske der fra til Norge. Undertegnede haaber, at hverken det norske Klima og Kost eller de Norskes Aand synderlig vil anstaa dem, og at de saaledes snart vil blive kjede af dette Æventyr.

Her fra vidste jeg for Øjeblikket intet at indmelde for Deres Majestæt; smaa Engagements finde Sted næsten hver Dag, men som ej fortjener Allerhøjstsammes Opmærksomhed. Med den sidste Fladstrandspost erholdt jeg Deres Majestæts Parolbefaling af 1ste til 7de Maj, men jeg har ej været saa lykkelig at erholde nogen videre Befaling af Deres Majestæt [1]).

Fjenden har trukket sig tilbage øster — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Mangel og Sygdomme tiltage stærkt — — — — — — — — — — —
Den engelske Flaade med Transportskibe, 124, er formodentlig gaaet til Gothenborg. I 3 à 4 Dage maa det decideres. Jeg maa — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
alarmeret Staffeldt fra Haneborg og mod Romskogen ved S — — —. Skulde alle komme paa mig, da kommer jeg i Forlegenhed.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Narvestad i Edsberg, den 27de Maj 1808.

Til Kongen.

Vedlagt tager Generalkommandoen sig den allerunderdanigste Frihed at indrække til Deres Majestæt Rapport [2]) over en senere af Oberst von Staffeldt anordnet Expedition, som blev kommanderet af Kapitajn Jürgensen, og hvorved det Lerdalske Kompagni særdeles skal have udmærket sig; ligeledes en gjennem Kommandør Fisker til mig indløben Rapport [3]) af den ved Frederiksværn stationerede Sølieutenant Hensler med den svenske Fregat „Freya", som er et værdigt Sidestykke af den ved Bergen forefaldne Affære. Flere Gange har den fjendtlige Flotille vist sig ved Kosterøerne, men saa snart vore rykkede frem, ere de atter vendte tilbage.

Evens erholder jeg Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 5te d. M. I højeste Grad opmuntrende er dette Bevis paa Deres Majestæts Naade. Deres Majestæts Befaling skal uopholdelig blive efterlevet. Jeg vover allerunderdanigst at bringe de ansøgte Hæderstegn i allernaadigst Erindring; jeg vover paa ny at anbefale Deres Majestæts Naade de Efterladtes Koner og Børn. Jeg er pligtig, foruden de i Dag allerunderdanigst anbefalede Officerer, endnu at anbefale Deres Majestæts Naade, som ej blev anført i sidste Rapport, de ved Fiskers Expedition ved Strømstad sig udmærkede Søofficerer. [4])

---

[1]) Dette første Stykke af Rapporten, der er skrevet med Bogstavskrift, findes gjengivet i Norske Samlinger, II, Side 180; den efterfølgende Del, der er skreven med højst mangelfulde Sifre, derimod ikke. [2]) Se efterfølgende Bilag. [3]) Indholdet findes gjengivet i Bülows Bekjendtgjørelser fra Hovedkvarteret. [4]) Hertil i Bogstavskrift. Resten af Rapporten, der i sin Helhed er gjengiven i Norske Samlinger, II, Side 181, men noget forskjellig i enkelte Angivelser og med Dato 28de Maj, er skreven dels med Sifre, dels med Bogstaver.

Vores Stilling er endnu den samme. Staffeldt er for svag; Bataillonen fra Røraas er paa Marchen til ham, og jeg haaber at skaffe ham én fra Bergen. Fjenden har koncentreret sig paa Landevejen, forlader Krogfos m. m. Hans Styrke 6 à 7 Batailloner. I Sit- og Romskogen var intet. Jeg har sendt et Strejfkorps hen for at lokke nogle fra Røddenæs eller Lier og da at benytte Øjeblikket. Man taler om Englænderne. Her agter jeg at tage dem først i Marker. Jeg erfarer evens, at Strejfkorpset vil møde et af Fjenden i Gaar indrykket; kommer dette fra de hidindtil i Tøksmark værende, da bliver Hensigten opnaaet. Mangelen og Sygdomme tiltage frygtelig hos dem; deres Kompagnier ere ikkuns 70 à 80 Mand stærke.

Til min sidste underdanige Melding om den ommeldte Paul Lund, som havde overtaget den impertinente Mission af Master Canning til mig, og som jeg sendte foreløbigen til Aggershus, maa jeg tilføje, at han kom til mig længe efter, Regeringskommissionens Forestilling til Deres Majestæt over denne Gjenstand var bleven afsendt. Den største Infami er, at alt skulde for alt ej røbes den svenske Ambassadør i London. Jeg tror i øvrigt, at hans ueftertænksomme Fremgang ved nogle Dages Arrest paa Aggershus kan være afsonet, og haaber, at dette vil finde Deres Majestæts allernaadigste Approbation.

I Gaar erholdt jeg vedlagte Melding[1]) af Kommandantskabet i Kongsvinger med hosføjede Note. Hvad jeg derpaa har svaret, vedlægges ligeledes allerunderdanigst. Mit Ønske og Haab er det, at dette maatte finde Deres Majestæts allernaadigste Approbation.

En fra Sverig rømt Nordmand, men farligt Menneske, berygtet og fordægtig, siger, at 5000 Englændere var landet ved Gothenborg, bestemt mod Norge, men nu véd man, [at] lidet Skyts transporteres Søvejen, at Russerne stod 12 Mil fra Stockholm, de ere paa Øland. Jeg holder dette for overdreven og med Flid af Fjenden udspredt. Min Stilling er i alt Fald farlig; vi skal slaa saa godt, vi kan. Maatte vores Allierede snart skaffe vos Luft. Evens erholder jeg Melding: 1) at Fjenden er trængt frem ved Strøm, hvorved vi have tabt 7 Mand, 1 Cohorn-Mortér; jeg har [ladet] rykke Infanteribataillonen Petersen og Jægerkompagniet Butenschøn og 2 Amusetter frem til Soutien; 2) at de til Nord-Ørsøen havde bragt Kanoner og var i Bevægelse med Baade m. m.; jeg har bevæbnet nogle Baade med Svingbasser, som ere færdige at bruges i Nat; men det forhindrer mig at sende mere til Strøm; 3) at Fjenden demonstrerer mod Høland og truer med Indfald paa Solør. Staffeldt er marcheret imod ham.

Det mere skal med første allerunderdanigst indberettes. En svensk Parlementær med et Brev fra General Armfelt til mig har meldt sig ved Kongsvinger og ej villet afgive Brevet i andre Hænder.

---

[1]) Meldingen med Prinsens Svar findes ikke blandt Aktstykkerne. Den angaar en fra den svenske Generaladjudant Bergenstråle indgiven Note.

Da det var Nat, er han altsaa bleven afvist af Kommandanten. Jeg erholder altsaa dette Kjærlighedstegn vel paa en anden Vej.

Deres Majestæts Naade anbefaler sig
allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

## Bilag.

### Fra Oberst Staffeldt til Prins Christian August.

Kongsvinger, den 26de Maj 1808.

Underdanig Rapport.

Da jeg efter indhentet Efterretning havde bragt i Erfaring, at et Jægerkompagni af Fjenden skulde ligge fordelt paa Gaarden Jerpset og Ødegaarden paa Vestmarken og blot have en liden Vagt detacheret til Gaarden Harstad, beordrede jeg Kapitajn von Jürgensen med det Lerdalske lette Infanterikompagni og det Aamodtske Skiløberkompagni at gaa over Fjældet, fra Spetalskrogen, over til benævnte Gaard, for at ophæve disse Kvarterer. Kapitajnen med Kommandoet blev Natten imellem den 23de og 24de liggende paa Fjældet og sendte en bekjendt Mand frem for at indhente fuldkommen Vished, og da denne bragte Efterretning, at det meste af Kompagniet var paa Gaarden Jerpset, og at ikkun en Vagt af 5 Mand var paa Ødegaarden og en noget større Vagt længere tilbage paa Gaarden Harstad, besluttede han at rette sit Angreb alene paa Hovedstyrken paa Jerpset. Han marcherede derefter saaledes af med sit Kommando, at han kunde indtræffe der ved Midnatstider, imellem Kl. 12 og 1; Natten imellem 24de og 25de naaede han Stedet, inddelte Mandskabet, og paa givet Signal var Gaarden omringet. Ved at nærme sig Huset, skød de Svenske gjennem Døre og Vinduer; herover blev Folket forbitret, og en almindelig stærk Skyden var uundgaaelig; den der højstkommanderende Officer, en Lieutenant Baron Ulfsparre, blev tillige med en Del fjendtlige Soldater, hvis Antal ej nøjagtig kan opgives, men tros at have været en Snes Mand, skudte, og 24 Mand tagne til Fange. Desuden erholdtes 25 Stkr. Geværer med Bajonetter, dels svenske, dels franske, lige saa mange Patrontasker og Feltflasker; en hel Del Ammunition, som der fandtes og ej kunde medføres over Fjældet tilbage, blev itureven og fordærvet. De Fangne ere Regimentsjægere af Uplands Regiment, og de franske Geværer ere af dem, som i afvigte Aar i Pommern blev gjorte til Bytte. Vort Tab ved denne Expedition er 1 Død og 2 Saarede af Lerdal lette Infanterikompagni.

Kapitajn v. Jürgensen, der ved denne Expedition har víst megen Konduite, som og det hele Kommando, der af Kapitajnen erholdt det bedste Vidnesbyrd, kan jeg ikke andet end anbefale Deres højfyrstelige Durchlauchtigheds Naade.

Underdanigst
Staffeldt.

in fidem:

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Narvestad, den 31te Maj 1808.[1])

Til Kongen.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet af Betydenhed forefaldet. Avantgarden af Flotillen haver været engageret foruden mindste Tab fra vores Side, omendskjønt en af vores Joller erholdt en Kugle langskibs. Den fjendtlige trak sig tilbage til Dynekilen. I Affæren med Lieutenant Hensler af Søetaten skal den svenske Fregat „Freya“ have faaet en Del Kugler i Skroget. Ved en Affære ved Strøm, hvor Fjenden var trængt frem med Overmagt og tvang vores Forpost at trække sig tilbage, tabte vi en Haandmortér og 7 Mand. Sagen bliver nøjere undersøgt, og Udfaldet skal blive allerunderdanigst indberettet. Fjenden fandt det ej raadeligt at oppebie os, men trak sig strax tilbage, saa at han endnu holdes paa den østre Side af Vandene, og at han ej ustraffet vover sig frem, skal sørges for. Det videre, jeg allerunderdanigst haver at indberette, er følgende [2]).

Fjenden har trukket sig tilbage fra Vest- og Østmarken, alt koncentreret ved Lier, foruden at foretage noget. Paa Rom- og Sitskogen er intet, i Røddenæs har de 6 Kanoner posteret til Defensive paa 3 Steder. Hovedkvarteret er forflyttet fra Holmedal nord efter; der hen, siges, at de trække Tropper, hvilket efter Rapporterne ej er usandsynlig. Dette og Beretningen om Russernes Fremrykning hentyder til Retræte; men en Kundskaberefterretning fra Gothenborg siger, at 300 engelske Skibe med 20 000 Mand — det rigtige Tal er 6000 Hannoveranere — vare [komne], i Forventning flere, og da var en Del bestemt mod Nord, den anden mod Sønden, hele Flotillen her ved Grænsen. Evens meldes fra Romskogen, at Fjenden er kommen til Romnæs, fra Røddenæs, at han siden i Gaar er i Bevægelse; i Marker saa' man ej mange. Jeg maa endnu oppebie Udviklingen; kan jeg handle offensive, da renses først Marker, saa Røddenæs, og trækkes Kommunikationslinien over Aren og Le Søerne. Den vigtigste Efterretning er, at det rygtes i Sverig, at der holdes Rigsdag. Er dette sandt, da er Kongen ej mere eller paa det yderste [3]). En svensk Officer som Parlementær har beklaget sig ved Ørjebro, at vores Folk skød paa Afløsningerne — hvorved de have tabt en Del Folk —, at dette var imod Krigsbrug m. v. Vores Officerer haver meget rigtig svaret, at de havde Ordre at lade skyde paa Troups og paa enkelte svenske Soldater, naar flere inden kort Tid, inden $^1/_4$ Time, passerte samme Vej; at Folkene ej kunde vide, hvad der var Afløsning eller ej. Jeg har befalet dem en anden Gang at tilføje, naar de kom med lignende Andragende, at man undrede sig over, at de svenske Officerer talte om Krigsbrug, da samme Dag, de blev tilbageslaaet fra Ørjebro, en af vores Blesserte som død blev henlagt i

---

[1]) Denne Rapport, der findes gjengiven i Norske Samlinger, II, Side 184, har Paategning om, at den først er afsendt den 2den Juni. Den er skreven med Darres Haand, dels med almindelig Bogstavskrift, dels i Sifre. [2]) Hertil med almindelig Bogstavskrift. [3]) Hertil i Sifre.

en Hytte, dér af de Svenske var bleven rent udplyndret indtil Skjorten, at de tvang ham at forblive i samme Stue, de antændte, og da han anvendte sine sidste Kræfter for at komme ud og redde sit Liv, vedblev de en Del af Natten at skyde paa ham, hvilken umenneskelige Handling, saa vidt bekjendt, af de svenske Officerer hverken blev forhindret eller Gjerningsmændene straffet. Sagen forholder sig saa. De rammede ham ej. Dagen efter sendte de en Parlementær med Anmodning at lade ham bringe bort, da de holdt det for umenneskeligt at lade ham ligge længere. Karlen, en Grenader af Nordenfjæld af Divisionen Rein, skudt i Hovedet, bliver restitueret.

Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 15de Maj haver jeg imodtaget. Vist skal det være vores fælles Bestræbelse at fortjene Deres Majestæts Naade. Jeg aflægger min allerunderdanigste Taksigelse for den, for Armaturen m. m., allernaadigst tilstaaede Douceur [1]). Skulde de Fangnes Antal tiltage, da skal jeg benytte Deres Majestæts Tilladelse. Fra Staffeldt meldes, at Fjenden har i Hast retireret over Magnor til Ed og ej af ham kunde indhentes, da han havde afbrændt alle Broer. Aarsagen og Marchedirektionen kunde ej opgives. Jeg lader Lowzow forstærke af Staffeldt. Første bestemt med en Del at gaa mod Lund i Høland. Attaken sker første Dag paa Marker fra Bjerkebæk, Skodsberg, Strøm; anden Dag fra Nord. Vores og — — — [2]) paa Røddenæs.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Narvestad, den 7de Juni 1808.

Til Hans Majestæt Kongen.

Deres Majestæt tillader allernaadigst, at jeg bevidner min allerunderdanigste Taknemmelighed for det nye Bevis paa Deres Majestæts Naade, jeg haver erholdt ved min Befordring til Generallieutenant. Maatte jeg være saa lykkelig, at mine svage Kræfter maatte svare til min gode Vilje —, og mit inderligste Ønske, at vise mig Deres Majestæts Naade ej uværdig, vilde blive opfyldt.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Den 10de Juni 1808.

Allerunderdanigst Rapport [3]).

Jeg er saa lykkelig at kunne tilmelde Deres Majestæt, at Fjenden i muligst Hast har trukket sig tilbage over Grænsen fra Røddenæs,

[1]) Hertil i Bogstavskrift, Resten i Sifre. [2]) Et uforstaaeligt Siffer. [3]) Duplikat, halvt i Sifre, halvt i Bogstavskrift.

Ødemark og den nordre Del af Aremark, og da han i Dag bliver angreben ved Enningdalen, saa tør jeg haabe, at Grænsen til i Morgen vil være befriet for disse ubudne Gjæster. Han staar i øvrigt endnu i hans gamle Stilling bag Eda og Morast, hvor han har afbrændt alle Broer og forskanser sig. Aarsagen til hans hastige Retræte, eller egentlig Flugt, vides endnu ej. Vi smigre os med, at vore Demonstrationer have haft nogen Del deri. Rygtet taler om, at Stockholm skulde være indtagen, og at de svenske Soldater havde meget beklaget, at de atter skulde have at bestille med Franzoserne. De svenske Soldater og endda Officererne ere meget misfornøjede med denne Krig.

Staffeldt har Befaling at angribe, at sende et Strejfkorps mod Falun, af Brigaden Lowzow, nu 4 Batailloner; 5 lette Kompagnier, 8 Kanoner besætte Romskogen, Dalen og Tøksmark; paa Leen søger jeg at erholde en Flotille; Vestra, Ed, Vasbøen skal jeg søge at erholde og at gjøre til faste Punkter. Det værste er, at Englænderne, som dog ej endnu ere komne frem, nøder mig at blive i Nærheden af Christiania Fjord, hvor de taler højt om at lande. De vare ej endnu debarkerede i Gothenborg; de have Mangel paa Proviant og lagde Magasiner an af det fra de danske Skibe røvede Korn, hvoraf de Svenske ej erholdt noget. Misforstaaelsen tiltager. Brigaden Holst marcherer i Morgen til Skjeberg; Strejfkorpser forfølge Fjenden.

Kapitajn Jessen har med en af de af Englænderne tagne og nu frigivne Skibskapitajner tilskrevet Kapitajn Fabricius, og Brevet synes at røbe Pengetrang. Jeg har ej taget i Betænkning, forvisset, at dette vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Approbation, at tilsende Kommandør Fisker 500 Rdl. med Anmodning, at tilstille ham dem i et ved Parlementær oversendende Brev.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Hafslund, den 17de Juni 1808.

Til Hans Majestæt Kongen.

Jeg er saa lykkelig vedlagt at kunne overrække Deres Majestæt den officielle Relation [1]) om den for vores Vaaben hæderfulde Affære ved Præstebakke den 10de d. M., hvis heldige Udfald vi have at takke Oberstlieutenant v. Juuls gode Dispositioner, de anførte Officerers Mod og Konduite, ligesom hele Kommandoets Raskhed og udmærkede Bravour.

Jeg er pligtig til at anbefale Oberstlieutenant v. Juul og de i

---

[1]) Indsendt til Prinsen af Oberstlieutenant N. P. Juul af søndenfjældske Infanteriregiment med tilhørende Underbilag fra Tøjhuslieutenant P. Magnussen, — findes herefter som Bilag 1 og 2.

Rapporten ommeldte Officerer, hvoraf flere alt ved andre Lejligheder haver udmærket sig, til Deres Majestæts Naade [1]).

Da Vaabenstilstanden [2]) mod Overenskommelse blev opsagt af Fjenden, blev vores forhen svækkede Tropper nødt at trække sig tilbage til Iddebøen for en mere end 4 à 5-dobbelt fjendtlig Overmagt. Dette er altsaa det eneste Sted paa Norges Grund, som Fjenden endnu har inde, men jeg haaber snart at kunne indmelde til Deres Majestæt, at han ligeledes der har trukket sig tilbage.

I Deres Majestæts Naade anbefaler sig

allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Bilag 1.

Underdanig Rapport.

1.

I underdanig Følge den Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds Ordre at gjøre et Forsøg paa at sprænge Centrummet af den fjendtlige Postering i Enningdalen og videre, om muligt, at kaste den ud over Grænsen, — indhentede jeg alle de Efterretninger om Fjendens Styrke og Positioner, der var mig muligt at bekomme, og fandt, at der var ungefær 1400 Mand fordelte paa Berby, Ende (Præstebakke som Centrum), Geddelund, Holtet, Hallerød og Jacobsrud; man vidste, at Præstebakke tillige med Ende mod Nord ved næsten sammenpængende Forskansninger var omhyggelig befæstet; man vidste, at hen fra Ende løbende Bæk ved anbragte Dæmninger var gaaet over sine Grænser; man vidste, at Fjenden bag nogle af sine Forskansninger havde Kanoner, der i Forening med Terrainet og det øvrige gjorde hans Positioner overmaade stærke.

2.

Med Hensyn til foranførte Omstændigheder og de Kræfter, jeg kunde disponere over, blev gjort følgende

Fordeling:

1. Lieutenant v. Heide, som havde forstærket Lieutenant v. Myhre med 40 Skarpskytter, havde tilbage 40 Skarpskytter, 80 Musketerer og Landeværn foruden 30 Bønder ved Iddebøen, ikke langt fra den søndre Ende af Ørsøen, hvor Præstebakke

---

[1]) Af Bülows Bekjendtgjørelser fra Hovedkvarteret, i hvilke Juuls Rapport findes trykt, ses, at Juul til Belønning strax blev forfremmet til Oberst, Kapitajn A. C. Huitfeldt, Lieutenanterne Spørck og Magnussen, der ogsaa havde udmærket sig Affæren, henholdsvis til Major og Kapitajner. [2]) Om denne Vaabenstilstand se Bilag 3.

ligger. Han blev forstærket med Kapitajn v. Huitfeldt og 80 Musketerer og Landeværn fra Garnisonen, i alt paa dette Punkt under Kapitajn v. Huitfeldt, som kommanderede den hele Operation, 230 Mand.

2\. Lieutenant v. Myhre, som nu havde 60 Skarpskytter og 100 Landeværn og Bønder ved Nordbakke — ved den anden eller nordre Ende af Ørsøen —, blev forstærket med 100 Landeværn og Bønder af Lieutenant v. Tambses Kommando fra Skodsberg, med 60 Mand af Tistedalens Brugsfolk under Anførsel af Kjøbmand Selmer og Stang, samt 220 Musketerer og Landeværn fra Garnisonen under Lieutenant v. Spørck, som (under Lieutenant v. Tambses Kommando som ældre Officer) dirigerede Operationerne fra dette Punkt, i alt . . . . . . . . 540 —

3\. Lieutenant v. Magnussen med Skibskapitajnerne Frederichsen, Jonassen, Land og Tanner Andersen, det frivillige Jægerkorps 50 Mand, 24 Regimentsartillerister og 32 Mand ufærdige Rekrutter vare indskibede paa 3 Pramme og 14 Baade og Esper, der tillige indehavde 2 Amusetter, 1 Haubits, 7 Haandmorterer (Cohorns) for at gjøre en fausse Attake og, om muligt, forvandle den til virkelig paa Krogstrand og Berby, i Iddefjorden, vare . . . . . 106 —

I alt . . . 876 Mand.

Disposition.

a) Som Generalregel havde jeg befalet, saa omhyggelig som muligt at skjule Operationerne og gjøre Forsøg paa Surprise;
b) at afdele 2 Reserver, en til at gjøre Fanger, den anden til Disposition, hvor det behøvedes;
c) kuns at fyre paa 40 Skridt 1 à 2 Gange; og
d) derpaa øjeblikkeligen „Hurra og fæld Bajonet!“ styrte ind paa Fjenden.

3.

1\. Kapitajn v. Huitfeldt skulde detachere Lieutenant v. Heide med 60 Mand til at dække sin højre Flanke og observere Fjenden, som var fremme ved Folkesæter for Forskansningerne af Ende, og tillige forhindre disse at undsætte Præstebakke, samt optage og forhindre de Retirerende fra Præstebakke.

2\. Lieutenant v. Birch med 40 Mand skulde dække den venstre Flanke og ved Fremrykningen ophæve den foran Forskansningen af Præstebakke ved Stenersrød staaende Feltvagt og derefter forene sig med Avantgarden af Kapitajn Huitfeldts Korps og begynde Attaken, passere Elven, forcere Forskansningerne, og det hele søge Forening paa Præstebakke med den om Nordbakke detacherede Afdeling.

3. Fra Nordbakke blev detacheret Lieutenant v. Myhre med 50 Mand for at observere Fjenden ved Geddelund; Lieutenant v. Riis blev sendt med 40 Mand til Kobberlund paa Hallerød Fjældet for at forhindre og opholde Fjenden, om han fra Holtet paa Vejen, som fører fra Hallerød til Præstebakke, vilde komme dette Sted til Hjælp. Det øvrige fra Nordbakke marcherende samlet frem hen imod Præstebakke. Avantgarden førte den kjække Lieutenant v. Qvislin, som havde den vel bekjendte Kjøbmand Stang til Vejviser.
4. For at fordele Magten paa Berby og holde denne en échec, skulde Lieutenant v. Magnussen foretage fausse Attaken, først paa Krogstrand og siden paa Berby, fra Iddefjorden med sine Fartøjer.

## Udførelsen.

Efter de givne Instruktioner satte sig alt i Bevægelse, nogle før, andre senere, for til Klokken 2 om Morgenen den 10de Jnni at være paa sine Punkter efter Aftale og Signal.

### a,

Lieutenant v. Magnussen, som skulde begynde Klokken 1, kunde formedelt Vejrliget ej komme til sin Bestemmelse førend Klokken 3. Hans originale Rapport følger vedlagt.

Klokken $3^1/_2$ begyndte Lieutenant v. Spørck Attaken ved Præstebakke for at lokke Kanonerne fra Forskansningerne, saa Kapitajn v. Huitfeldt blot havde Elven og Forskansningerne at overvinde. Det lykkedes fuldkommen, og Signalskuddet af en Haandmortér for Kapitajn v. Huitfeldt skete Klokken 4, hvis Folk med Utaalmodighed ventede at komme afsted, — brød nu frem, Lieutenant v. Birch sprængte Vagten ved Stenersrød og tog nogle Fanger, det gik i tredje Marche over en nedfældet Skov 300 Skridt; Dæmningen og Broen over Elven forceredes, og med Rasenhed bleve Forskansningerne anfaldte og indtagne.

### b,

I samme Øjeblik brød Lieutenant v. Tambs med sine 100 Mand fra den anden Side af Præstebakke ind, og efterhaanden de til andre Sider detacherede smaa Troups, saa Fjenden efter næsten 2 Timers Fægtning var omringet og maatte give sig.

Lieutenant v. Heide opfyldte sin Bestemmelse saa godt, at omtrent 150 Mand og 2 Kanoner, som vilde retirere til Ende, saa' sig afskaarne og maatte kapitulere.

### c,

Nu var Lieutenant v. Magnussen og fremkommen mod Berby og gjorde Mine til Landgang. Fjenden gjorde et Kanonskud og

retirerede i saadan Hast, at en 6pundig Kanon, som 11 Heste trak, væltede af Ilfærdighed og nær ved at blive forladt.

d.

Efter at disse Fremskridt var gjort, stod endnu Berby tilbage, der var besat med ungefær 500 Mand og nogle Kanoner; men da vore Folk af Marchen baade før og i Attaken vare meget afmattede, Detachementet og ved de mange Fangers Transport betydelig var blevet svækket, saa var det en Umulighed for denne Gang at gaa videre, hvorfor Lieutenant v. Spørck med megen Behændighed vidste at forskaffe en Vaabentilstand, der blot kunde opsiges af de Norske, hvorved vi for det første forsikredes om det erobrede.

Resultatet af Affæren er.

Fangentagne Officerer: Oberstlieutenant og Baron Knorring, Kapitajnerne Strømbom, Osängius og Palmkranz, Lieutenanterne Natt och Dag, Elfmann, Lillie, Wirgin, Silfversparre, Hackvitz, Wesfelt, de Besche og Grev Løwenhaupt.

Fanejunkere: Bergen, Halling, Axelsberg, Hackvitz, Schioll, v. Gerdken og Eckmann.

Sergenter: Hanson, Keppe, Meyer, Østerdahl, Gustafsson, Segerdahl og Hoff.

| | | |
|---|---|---|
| Fangne Gemene . . . . . . . . . . . . . . . . | 334 | Mand |
| Saarede do. . . . . . . . . . . . . . . . . . | 24 | — |
| Døde og Begravede . . . . . . . . . . . . . . | 60 | — |
| Fangne Officerer, Fanejunkere og Sergenter . . . . . | 27 | — |
| Tilsammen . . . | 445 | Mand. |

Vores Tab vare: den raske, haabefulde Lieutenant v. Sæter, Korporal Trane. 3 Gemene døde og 6 blesserede.

Dernæst er erobret 2 Stykker 4-Punds Haubitser med tilhørende Lade- og Kjøretøj samt Ammunition, Geværer med Bajonetter, 309 Stykker Bandolerer og Tasker, 290 Stykker, fulde med skarpe Patroner, 240 Feltflasker, 6 Trommer, nogle Musikinstrumenter, Medicin- og Instrumentkiste, en Del Magasin og Grøde, og ellers adskillige Parter, som her er for vidtløftig at specificere.

Anmærkning.

Det er unægtelig Sandhed, at hele Kommandoet i en høj Grad haver opfyldt sine Pligter, og enhver efter den Lejlighed, som Omstændighederne haver tilladt, udmærkede sig med Mod og Velvilje til at gaa løs paa og slaa Fjenden. De, som have haft mest Lejlighed ved og i Affæren at udmærke sig, ere Kapitajn v. Huitfeldt, Lieutenant v. Spørck, v. Tambs, Lieutenanterne v. Heide, v. Birch og v. Qvislin, hvilke alle, saa vel som det hele Detachement, jeg underdanigst anbefaler i Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds Naade.

Overalt skylder jeg her den offentlige Tilstaaelse, at jeg under nærværende Omstændigbeder holder mig for lykkelig at være højstkommanderende paa et Sted, hvor saa vel det civile som militære Publikum viser den højeste Grad af Velvilje og Enthusiasme til at fremvirke alt, hvad der paafordres. Alle sigte til ét Maal; Stemningen er herlig, det hedder: vi, vi alle yder glædelig Formue og Kræfter til at værne om elsket Konge og Fødeland. Endnu skylder jeg at anmærke, at foruden saa megen Vederkvægelse, som Frederikshalds Borgere viser ved enhver given Lejlighed imod det Militære, udmærker Fru Oberstinde v. Holst paa Ødeberg sig ogsaa ved, hver Gang Kommandoer marchere forbi hendes Gaard, at vederkvæge og læske dem med sin hele Beholdning af Mælk. Fru Oberstinden haver og uddelt en betydelig Kvantitet Kjød og Flæsk til vore Krigere.

Anekdote.

Under Affæren ved Præstebakke, da vore Hoboister stod og musicerede, blev disse angrebne med fældede Bajonetter af 4 svenske Grenaderer. Musikanterne kastede Instrumenterne hastig, trak Sablerne, gik rask løs paa de 4 Grenaderer, hvilke, da de saa uventet saa' sig igjen attakeret, kastede Geværerne fra sig og sagde: „vi gir os till fånge åt herrarne!"

De Herrer Officerer, som deltoge i Affæren ved Præstebakke, vare:

1. Kapitajn . . . . . . . von Huitfeldt,
2. Lieutenant . . . . . . von Tambs,
3. — . . . . . . . von Heide,
4. — . . . . . . . von Spørck,
5. — . . . . . . . von Myhre,
6. — . . . . . . . de Seue,
7. — . . . . . . . von Leth,
8. — . . . . . . . von Beichmann,
9. — . . . . . . . von Riis,
10. — . . . . . . . von Birch,
11. — . . . . . . . von Qvislin,
12. — . . . . . . . von Heidenreich,
13. — . . . . . . . von Sæter. †

Underdanigst
Juul.

Frederikshald, den 17de Juni 1808.

Til
den kommanderende General,
Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed
Prins Christian af Augustenborg p. p.

## Bilag 2.

### Rapport.

I Følge Deres Højvelbaarenheds Befalning afseilede jeg den 9de Juni med en af svensk Bygning indrettet Baad eller Slup, forsynet med 4 Stykker 3-Punds Metalkanoner, samt tre af de svære Kjøbmands-Lastpramme, armerte, den ene med 1 Stykke 20pundig Haubits og 7 Stykker 10pundige Haandmorterer, den anden med tvende Amusetter, og den tredje med al Ammunition til samtlige Skyts. Desforuden 4 andre smaa Fartøjer.

Kl. 9 Slæt om Aftenen afgik disse Fartøjer op ad Iddefjorden, Ystehede Kilen, at indtage 54 Mand af Linieinfanteri, 10 Artillerister og det frivillige Frederikshaldske Jægerkorps. Embarqueringen skete ved ovennævnte Sted Kl. $10^1/_2$ om Natten, hvorfor man med Tropperne i de lette Farkoster søgte under det svenske Land for at rekognoscere; jeg gav Ordre, at Mandskabet skulde udskibes ved Pilegaarden, for at undersøge Fjendens derværende Styrke; da det var kommet i Land, viste sig strax en fjendtlig Patrouille af 12 Mand; jeg lod den angribe og forfølge, men den retirerede sig ind i Skoven, og jeg kunde ikke lade den længere forfølge, formedelst det med Kapitajn v. Huitfeldt aftalede Klokkeslæt. En Livgrenader blev gjort til Fange. Her fra skyndte vi os til Krogstrand, hvor der skulde være omtrent 150 til 200 Mand. Jeg begyndte Angrebet med at lade 5 à 6 Skud af den 20pundige Haubits indkaste og lod give en Del Kugleskud med de 3pundige Kanoner fra Sluppen, hvorefter jeg gik i Land med det hele bevæbnede Mandskab og fordrev Fjenden, som tog Flugten til Skoven. Jeg maatte nu ile til den sidste Operation, som var mod Berby. Ved Ankomsten paa Kanonskud nær stod Fjenden, 400 Mand stærk, formeret paa Strandbredden og i de der havende Batterier for at afværge en Landgang. Flotillen under min Kommando blev lagt i Orden, og Attaken begyndte med en levende Ild af Kanoner, Morterer og Haubitser; dette vedholdt omtrent 1 Time, og Fjenden syntes at blive borte. Man nærmede sig mere og vedblev endnu; Fjenden gav Slip paa sin Proviant, som Aftenen forud var tilført og endnu ej udlosset, men han havde før sin Afmarche kastet en 20 à 30 Sække med Gryn, Brød, Mel, Byg og Havre i Elven. Under denne Attake var Angrebet til Lands under Hr. Kapitajn v. Huitfeldt almindeligt. Efter at man var bleven underrettet, at Fjenden havde forladt Berby, blev hans Proviant tagen i Besiddelse og nedført samme Aften for det meste til Frederikshald. Jeg har ingen Død eller Blessert. Fjendens Tab kunde man ikke bedømme. Alt under min Kommando værende Mandskab er jeg overmaade tilfreds med. Det frivillige Jægerkorps i Frederikshald har víst udmærket Kjækhed og Fyrighed under Angrebene. Konstabel Peder Larssen, der greb den fjendtlige Livgrenader, der fældede sit Gevær for Artilleristens Bryst, men som han parerede, i det samme Grenaderen affyrede, hvorpaa han med sin Sabel hug Grenaderen over Armen, maa jeg med Udmærkelse be-

nævne for Deres Højvelbaarenhed, ligesom jeg skylder enhver under min Kommando staaende Tak for udvist nøjagtig Flid og ufortrøden Anstrængelse.

Aarebakke, om Bord paa Roflotillen,
den 12te Juni 1808.

Underdanig
Magnussen.

Til
Hr. Oberstlieutenant von Juul.
in fidem copiæ.
Christian, Prins til S. Holsten.

Bilag 3.

Sedan Öfverste-Lieutenanten Baron Knorring öfverlemnat Prästebacka Commendering och Position åt Kongl. Norska Nationens Vapen, och genom ett säkert Missförstånd på Språkets Lydelse derigenom kunnat disponera om Bärby med tilhörande Posteringar, hvilka dock icke stått under dess Ordres: så, för att värkställa de af Öfverste-Lieutenant Baron Knorring ingångne Capitulations-Vilkor, rörande Fångnes och Blesserades hittransporterande, att Sjövägen till bättre Skiötsels erhållande öfverföras, Varder et Stilleständ härigenom afslutat med Fyra (4) Timmers Upsägning från Norska Sidan; hvarunder Norska Trupperne icke avancera, utan bibehålla deras nu innehafvande Positioner, och Kongl. Svenska Trupperne likaledes deras nu innehafvande Stälning.

Bärby Elfven och Iddefjorden blifver Gränslinien emellan båda Armeerne.

Skulle Norska Trupperne redan å andra Ställen erhållit Fördelar, återgå de samma til den Stälning, de i Dag den 10de dennes Kl. Tio (10) Förmidd. innehade.

Bärby, den 10de Juni 1808.

Gustaf Lilljehorn,
H. M. Konungens af Sverige
Tjenstgörande Öfver-Adjutant.

Spørck,
Brigade-Adjudant.

Denna Stilleståndsöfverenskommelse godkännes. Bärby den 10de Juni 1808.

Georg Adlersparre,
Öfveradjutant af Dagen hos General en Chef, Major, Befällshafvare öfver Trupperne vid vänstra Flygeln af Västra Armeen.

Betinget af
A. Huitfeldt,
Norsk Detachements-Kommandør.

in fidem copiæ.
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Hafslund, den 20de Juni 1808.[1])

Allerunderdanigst Rapport.

Efter at have sluttet min sidste allerunderdanigste Rapport blev mig meldt, at en svensk Parlementær — den berygtede Manderfeldt — med et Opdrag fra den svenske General til mig havde meldt sig ved Svinesund. Jeg lod ham hente ved en Officer under de sædvanlige Former. Hensigten af denne Ambassade ser Deres Majestæt allernaadigst af efterfølgende Brev til Grev Bernstorff, som han skrev her og bad mig besørge:

„A Monsieur le Comte de Bernstorff, ministre d'Etat. Borregaard le 15 Juin 1808. Monseigneur! Vous serez surpris sans doute de me voir ici, mais Votre Excellence verra bientôt que le zèle et le dévouement du vieux Manderfeldt envers Votre Roi et Votre pays ne vieillissent jamais. C'est moyennant un passe-port parlementaire du Général Armfelt, que je viens d'arriver au quartier-général du Prince d'Augustenbourg, qui a daigné me recevoir avec bonté. C'est ici que je respire un air plus libre qu'en Suède. Je dois profiter de la permission que le Prince m'a donnée de faire parvenir ma lettre par une voie sûre à V. Ex. A peine le Baron d' Armfelt, fut-il nommé Chef de l'armée, qu'il m'appela auprès de lui, pour l'assister de mes conseils. Par les mêmes raisons très fortes que je lui fis entendre l'année 1790, où il fut destiné a faire une invasion en Norvège, je dissuadai toute attaque, toute demarche offensive contre un pays qu'il ne prendrait pas avec 100000 hommes. Il sentit la solidité de mes raisons, fit des représentations au Roi à plusieurs reprises, mais tout en vain. Car S. M. Suédoise n'entend pas raison. Le Général reçut les ordres les plus positifs de faire l'invasion sur divers points, et le résultat prouve que S. M. avait encore tort, Cependant S. M. a trouvé dans mes mémoires pacifiques que le B. d'Armfelt lui envoya tant de connaissances sur la nature du pays et du peuple qu'Elle voulait combattre, qu'Elle m'offrit la place de commissaire général de la guerre avec 4000 écus de banque, d'appointemens. J'éludai naturellement sa proposition, en prétextant ma grande ignorance de toutes ces matières. La vraie cause fut que je m'y entendais trop, mais que, par les devoirs les plus sacrés qui m'attachaient au Roi de Danemark, je n'accepterai aucun poste que ce soit, sous le règne très malheureux de ce petit Roi de Suède. En vérité, Monseigneur, il ne le fera pas long, depuis que son catéchisme de foi est devenu „Jungs Erklärungen über die Offenba-

---

[1]) Helt igjennem skreven i Sifre. Rapporten findes gjengiven i Norske Samlinger, II, Side 191—197, men ordnet anderledes, i det Manderfeldts Brev til Bernstorff, Armfelts til Prinsen og dennes Svar til Armfelt ere satte bag efter Rapporten til Kongen, medens de i Virkeligheden høre med ind i Rapportens Text. Rapporten er heller ikke fuldstændig i Norske Samlinger, i det Begyndelsen af Armfelts Brev mangler.

rungen Johannis", et qu'il croit que l'archange Gabriel descendra du ciel pour se mettre à la tête de ses armées et pour terrasser „Vilde Dyret i Afgrunden", comme il appelle Bonaparte. Mais pendant qu'il croit aux miracles, la nation pense sérieusement à capituler avec lui sur le trône. Tout se prépare à un grand changement ici, nécessaire même pour sauver la Suède, et c'est l'armée qui le fera. Le Général Armfelt surtout, las de cette guerre fatale, et indigné de toute la conduite du Roi, désire ardemment la paix avec le Danemark. Il m'avait chargé de faire quelques démarches auprès du Prince d'Augustenbourg pour sonder sa pensée sur un armistice à faire, en attendant le moment de démarches décisives. Mais ce Prince, tout aussi brave qu'éclairé, m'a répondu qu'il ne trouvait pas dans ce moment un armistice nécessaire, qu'il n'avait pas de pleinspouvoirs, et qu'il me conseillait de m'adresser sur toute matière de paix directement au Roi, par la voie de V. E. Ainsi je La supplie de vouloir bien mettre aux pieds de Sa Majesté les voeux pacifiques de mon Général, et de vouloir faire parvenir à S. A. S. le Prince d'Augustenbourg la volonté de S. M. sur cet objet. Le grand secret des Anglais, c'est de rester inactifs à Gothenbourg depuis quatre semaines avec leur grande flotte et leurs 20000 hommes, est enfin découvert par le Général Armfelt. C'est qu'ils ne pensent sérieusement pas à faire quelque chose d'essentiel pour la Suède. Mais ils veulent engager le Baron d'Armfelt à joindre la plus grande partie de ses troupes aux leurs pour attaquer la Norvège du côté de Christianssand, et il n'en fera rien. Au reste, leur vrai but est de rendre la Norvège indépendante sous la protection de l'Angleterre. C'est d'un colonel anglais Moore, qui fut envoyé courrier au Général, qu'il a tiré ce secret, après l'avoir bien sondé. J'ai cru de mon devoir de le communiquer d'abord à V. E., aussi bien qu'au Prince. Reste à voir, de quelle nature seront les nouvelles instructions que l'Amiral Saumarez a demandées à sa cour. Plus en état que jamais de pouvoir par mon influence sur le Baron d'Armfelt et par la confiance entière qu'il a en moi, donner des preuves essentielles de ma fidélité inviolable envers Votre Roi, qui est aussi le mien, je tâcherai, s'il est possible, de Vous faire parvenir mes nouvelles par le Prince, toute correspondance directe à Copenhague étant bouchée. Cependant je tâcherai par le chemin mercantile d'envoyer ma quittance sur ma pension, que je dois par prudence nommer: „Rente-Pension". Daignez, Monseigneur, agréer les assurances de mon zèle pour les intérêts du Danemark, de mon ardeur à Vous être utile et du profond respect avec lequel je serai jusqu'à la mort, Monseigneur, de V. E. le très hb[le] el très ob[t] serviteur, Manderfeldt."

Han tilføjede, at de svenske Krigsfanger skulde frigives og blive et Middel til at gjøre Deres Majestæt end mere elsket af den svenske Nation, m. v. Hensigten af den forlangte Vaabenstilstand angav han at være, at Generalen maatte være sikker for, at hans Arrièregarde ej blev angreben. Jeg svarede ham, hvad Bilaget indeholder, tilstaaende, at jeg med nogen Forundring modtog hans Proposition

i et Øjeblik, hvor man paa en troløs Maade havde brudt en Kapitulation, og de svenske Tropper endnu stode i Landet; thi de staa nu med 4 til 5000 Mand fra Jacobsrud til Berby i en Stilling, jeg ej kan indlade mig med for Øjeblikket og maa udsætte Entreprisen paa Flotillen, og uden at Generalen tilbød nogen Sikkerhed for hans Sindelags Oprigtighed. Jeg bad ham tillige at tilkjendegive Generalen min Misfornøjelse med de mange af de svenske Soldater øvede Excesser. Herpaa erholdt jeg en Skrivelse i Dag, hvilken jeg besvarede, som følger.

General Armfelts Skrivelse til mig: Mr. de Manderfeldt qui vient d'arriver dans ce moment, me dit que V. A. S. est encore en doute sur les démarches que le devoir et l'honneur m'ont également conmandées pour découvrir les désordres que mes troupes ont faits en Norvège. Je proteste o. s. v. Il est arrivé une chose qui a vivement affecté mes officiers. Un jeune Officier, nommé Spørck, venu comme parlementaire le 10 de ce mois pendant l'affaire, a trouvé à propos de donner sa parole d'honneur que plusieurs postes de l'armée allaient capituler. Quelqu'un en a été la dupe. La guerre permet les ruses; elle ne permet pas d'engager personnellement sa parole d'honneur pour une chose qui n'est pas vraie. Je ne prendrais pas la liberté de toucher ce point, Monseigneur, si mon but n'était d'éteindre tout ce qui peut mettre de l'aigreur entre les deux nations avant la paix, pour que tout ce qui rappelle cette guerre puisse être enseveli dans l'oubli. Je souhaite que V. A. S. connaisse le sentiment par lequel tout bon Suédois est guidé, et qui, fidèle à son devoir et à l'honneur, n'a qu'une route à suivre, fût-elle même celle qui achevait son existence entière."

Svar paa samme. Je viens de recevoir la lettre qu'il a plu à V. E. de m'adresser de Strømstad, et je m'empresse d'y répondre, pour Vous mettre au fait d'une chose mentionnée dans cette lettre, dont V. E. a reçu des relations inexactes. — Une relation officielle du Lieutenant-Colonel Knorring qu'on vient de m'envoyer dans ce moment, pour la faire parvenir à V. E., prouve que le sort de ses braves troupes a été décidé par la force des armes et non par stratagème. L'armistice, conclu de la main d'un de Vos aides-de-camp dont je joins une copie, prouve en outre, que le lieutenant de Spørck a souscrit, après que Mr. de Knorring s'était rendu, et non pendant l'affaire. J'ose espérer que ces raisons, le témoignage de mes officiers et le mien, mettront dans une juste lumière le caractère loyal et estimable des officiers danois mentionnés aux yeux de V. E. Je dois pourtant mentionner une condition de cet armistice, d'après laquelle c'était un droit réservé aux troupes sous mes ordres, de faire cesser l'armistice. Je dois présumer que V. E. n'a pas été instruite de cette condition, que c'est donc par un mésentendu qu'on a violé le contrat, et que les troupes suédoises se trouvent encore en Norvège, que c'est encore par un mésentendu qu'on a donné ordre à Svinesund et dans l'Iddefjord de tirer sur des pêcheurs et des hommes sans armes. La réputation

de V. E., le désir qu'Elle prononce dans sa lettre d'aliéner tout ce qui pourrait augmenter l'aigreur entre les deux nations, enfin les propos de Mr. de Manderfeldt ne me laissent aucun doute, que ces mésentendus seront redressés dès le moment que V. E. en est instruite par ces lignes. V. E. voudra accepter les assurances de la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur etc.

Jeg har imidlertid indtil videre og paa nogle Dage søgt at forekomme Fjendtligheder, for at oppebie Udfaldet og ej at fordærve en for os fordelagtig Sag, men fortrinligen, da Englænderne skulle endnu ligge ved Gothenborg. Vil han være sikker for mig, saa skal han og skaffe mig Sikkerhed for, at hans Tropper hverken blive os eller vore Allierede skadelige. Langt at forfølge ham fejler mig saa Midlerne. Maatte min Fremgangsmaade finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Generalkommandoen søndenfjelds, Hovedkvarteret i Hafslund, den 26de Juni 1808.

Til Kongen.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Majestæt maatte Generalkommandoen allerunderdanigst indmelde:

1) At samme har modtaget Rapport fra Kommandør Fisker, at Briggen „Lougen“ den 19de d. M. haver engageret en engelsk Kutterbrfg uden for Flekkerø og efter en haard Fægtning, hvorved han efter en halv Times Forløb blev understøttet af 4 Kanonbaade under Lieutenant Føns's Kommando, erobret den. Premierlieutenant Wulffs herover indgivne Rapport tager Generalkommandoen sig den allerunderdanigste Frihed i Afskrift at vedlægge. Kommandør Fisker anpriser meget i sin Rapport den af Premierlieutenant Wulff og Sekondlieutenant Føns udviste Bravour og Konduite, og Generalkommandoen maa derfor anbefale disse saa vel som de i Lieutenant Wulffs Rapport benævnede Officerer i Deres Kongelige Majestæts Naade.

Efter Melding fra Kapitajnlieutenant Stibolt gives Haab om, at det vil være muligt at lette den erobrede Brig igjen fra Grunden og at bringe den ind i Havnen, hvor den da, om det er muligt, skal blive istandsat og udrustet til Norges Kysters Forsvar.

2) Ved Kragerø er en liden Affære forefalden med nogle engelske Barkasser, som vilde røve paa Kysten, hvorover Generalkommandoen allerunderdanigst maatte vedlægge den fra Chefen for Borgerbevæbningen indkomne detailerede Rapport.

Sagen angaaende den i Rapporten ommeldte Vrangvilje af nogle Personer af Kystværnet bliver undersøgt, og de Skyldige skal derfor blive ansét.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Bilag 1.

Briggen „Lougen" til Ankers i Fosholm Bugten, vesten for Flekkerøen, den 19de Juni 1808.

Ærbødigst Rapport.

Den 19de Juni F. M. Kl. 2, Vinden vestlig, lettede og stod udefter, Kl. 11 F. M. opdagede en fjendtlig Brig ret til Luvart omtrent $2^{1}/_{2}$ Mil, krydsede med Force af Sejl op imod ham. Kl. 3 holdt han af ned imod os; jeg opgav Fokken og braste Storemærssejl bak for at vente ham. Kl. 5 gav ham det glatte Lag for ind, og saaledes blev han liggende under forskjellige Lag med Stævnen imod os, da Vinden løjede saa meget, at han vanskelig kunde dreje til. Kl. omtrent 6 kom tre eller fire Kanonfartøjer under Lieutenant Føns's Kommando ud og skød ham agter ind; Kl. $6^{3}/_{4}$ strøg han; det var Briggen „Seagull", Kapitajn Cathcart, 14 Stykker 24pundige Karonader og 2 lange 6pundige, 94 Mand; jeg besatte den og gav Kommandoen af den til min Næstkommanderende, den udmærket brave Lieutenant Wiegelsen; det blev stille og med Force af Bugsering fik vi den bjærget ind i Fosholm Bugten, hvor den øjeblikkelig sank og kæntrede over.

B. B. Ræling er over Vandet, saa det maaske er muligt at faa den op igjen. Næstkommanderende er skudt, Chefen og de øvrige Officerer haardt saarede; de øvrige Dødes og Saaredes Antal er det mig ikke muligt endnu at angive, da Briggen kæntrede saa uforventet over, at de af forskjellige Fartøjer af Roflotillen bleve bjærgede; jeg mener det henved 30. Briggen „Lougen" har én Død, én haardt og 12 let Saarede. Den særdeles kjække Lieutenant Havn er meget forbrændt, men i Bedring.

Briggen „Lougen"s Skrog har næsten intet lidt, dens Stormast gjennemskudt, saa jeg frygter, den maa have en ny. Rundholter have lidt noget, men Sejl og Takkelage overmaade meget. Jeg skylder mine samtlige Officerer og Besætning de mest udmærkede Lovtaler over deres udviste Kjækhed og uforfærdede Mod.

Ærbødigst
P. F. Wulff.

Til Kommandør og Generaladjudant Fisker,
Chef for Sødefensionen i Norge.

in fidem copiæ.

Christian, Prins til S. Holsten.

## Bilag 2.

Kragerø, den 22de Juni 1808.

Underdanig Indberetning.

Søndag den 19de sidstafvigte om Morgenen Kl. 9 fik jeg Anmeldelse fra Byens Vagtsignal, at fjendtlig Landgang signaliseredes i Nærheden. Jeg lod ufortøvet slaa Allarm, og inden $^1/_2$ Times Forløb var Borgerskabets 1ste og 2den Afdeling samlede. I samme Øjeblik indløb skriftlig Indberetning fra Signalbestyreren, Hr. Joh. Bendtler, at Landningen skete paa tvende Steder med fjendtlige Barkasser, nemlig i Portør og Kørset, det første Sted 1 Mil i Sydvest og det sidste $^1/_2$ Mil i Sydost fra Kragerø. Byens Batteri blev ilsomst besat, og efter at jeg der havde anvist enhver sin Post, gik jeg i Land for at anmode mit Medrederi ved Kaperen „Grev Moltke", der for en Tid var oplagt, om samme maatte af mig afbenyttes til Forsvar ved de tvende snævre Indløb, Langesund og Skaadø Sundet, hvis Lokale er saadant, at Baade kunne passere der igjennem til Byen uden at komme under Skud fra Hovedbatteriet. Mod min skriftlige Kavtion for den Skade, Kaperen mulig kunde tilføjes, erholdt jeg den. Kaperens Skyts bestaar af 4 4-Punds Jærnkanoner, hvortil jeg endnu lod bringe ombord 2 12-Punds Karonader med fornødent Krudt, Ammunition og 30 Geværer. Under disse Tilberedelser indkom gjennem Hovedindløbet i Kragerø Fjord 4 store Barkasser, fyldte med Folk, der roede lige indad til Byen (sandsynligvis for at bemægtige sig det paa Havnen $^1/_2$ Time tilforn indkomne Brigskib, Prisskibet „Torbridge Midway" kaldet, hjemmehørende i Christiania og destineret til Christianssand for at hente Kornvarer, der hele Lørdag og Natten til Søndag var bleven jaget af en fjendtlig Fregat, men endelig lykkelig indsluppen her til); dog ved første Skud fra Batteriet med en 6-Punds Kugle drejede de strax af, men roede tilbage mod Landet til et Sted, kaldet Bjelkevigen, $^1/_4$ Mil fra Byen, der er beboet af en Jagtskipper A. Haaversen, hvis Fartøj de bemægtigede sig. At bortslæbe dette Fartøj blev dem saa meget lettere, som samme laa aldeles sejlfærdigt, for den paafølgende Morgen at skulle afgaa til Øster-Risør.

Efter nogle Skud med vore 18pundige Kanoner, der, endskjønt vel rettede, paa de lange Distancer blev uden Virkning, lod jeg ophøre med Skydningen, overgav Batteriets Kommando til den brave Lieutenant Schweigaard og gik selv med Hr. Erboe af det borgerlige Artilleri og tillige duelig Søkyndig om Bord i Kaperen „Grev Moltke", der imidlertid ved den sidstes Iver og Virksomhed var sat i fornøden Stand og allerede besat med henved 60 Mand frivillige, for at afskære den røvede Jagt fra Barkasserne og tugte disse Ransmænd. 3 Baade blev strax udsatte og bemandede for at bugsere Kaperen ud [af] Fjorden imod Vinden, der var V. S. V., hvilken Fjenden derimod, der var til Luvart, kunde afbenytte uden at lavere til at fortsætte sin

Tur lige til Søs. Dette foraarsagede os den ubehagelige Sinkelse ej at kunne indhente Fjenden paa Kanonskud, forinden den fjendtlige Fregat, der lod sig se lige ind i Skjærene, allerede havde saa vel Barkasserne som Jagten under Beskyttelse af sine Kanoner. Vi maatte saaledes med Harme se vor Iver for at redde dette Fartøj spildt, der, skjønt gammelt og af ubetydelig Værdi, dog inderligen krænkede os at se borttage af Fjendehaand saa nær Byen.

Fregatten førte efter, hvad vi kunde skjønne, 40 Kanoner og havde engelsk Flag til; imidlertid har Beboerne af Pladsen Stavsengen indberettet mig, at de Matroser, som af Barkasserne dér nogle Øjeblikke vare i Land, alle talte Svensk. Blandt dem, der fremdeles havde Besøg af hine Baade, var Hr. Postmester Barth paa sit Landsted Skjærvig, der ligger $^{3}/_{4}$ Mil inde i Kragerø Fjorden, hvor de borttoge en Del Linned, Sengklæder og 20 Rdl. i rede Penge i et Chatol, som de med Magt opbrød. Videre har de, for at blive sin Natur tro, ruineret og ituslaget en Del Møbler og andet Boskab. Postmesteren og hans Tyende undkom i Skoven.

I Portør laa den mig og Medredere tilhørende Prissmakke „Die Vrou Antyna“, der ligger paa sin Rejse til Danmark efter Kornvarer; men samme undgik ved Skipper Jens Johannesens Hurtighed og Snildhed at vorde Offer. Da han forudsaa, hvad der vilde ske, bragte han ilende Sejl og Inventarium i Land og hug derpaa Hul i Bunden paa Fartøjet, saa det sank i det Øjeblik, da man vilde bemægtige sig det. Videre Ulemper foraarsagedes, saa vidt mig bekjendt, ikke paa dette Røvertog.

Blandt de af Borgerkorpset (hvoraf hver enkelt viste varm Iver. Nidkjærhed og Nøjagtighed i Udførelsen af, hvad der blev dem paalagt), der især udmærkede sig, bør jeg her nævne Korpsets Adjudant, Lieutenant Rømer, Lieutenanten ved det borgerlige Infanteri H. Biørn og Overkanonér Michael Bendtler, hvis Tjenstiver og Raskhed viste, med hvad Tillid jeg kunde betro mig til dem, naar Lejlighed atter gives, og jeg maa i den Anledning alene beklage, at Vind og Vejr lagde uovervindelige Hindringer i Vejen for et heldigere Udfald.

Hvorvidt Kystværnet i de Roder, hvor Fjenden landede, har i alle Dele opfyldt sin Pligt med fornøden Iver, har jeg endnu ej indhentet tilstrækkelig Kundskab, at jeg derom tør med Vished bestemme noget. Imidlertid kan jeg ej undlade at indberette Deres Durchlauchtighed, at blandt de Kystværnsmænd, der ved Anmeldelsen af Fjendens Ankomst befandtes i Byen, herskede en højst ufædrelandsk Modvillighed og Uvilje til Deltagelse i det fælles Forsvar, og kun ved de formeldte Herrer Rømers og Biørns Overtalelser og Forestillinger bragtes nogle af disse til at udgaa med Baadene. Ikke uden en for mit Hjærte højst smertende Følelse er det, jeg anmelder dette paa en Tid, da Norges Mænd overalt saa hæderligen kappes om at opfylde og erkjende den hellige Pligt, at værne med ufortrøden Iver om det elskte Fødeland og gjøre sig sin ædle og store Konges Tillid værdig.

I det Haab at have, saa vidt det stod til mig, opfyldt min Pligt vover jeg at anbefale mig Deres Durchlautigheds bevaagne Gunst.

Underdanig
Tønder,
Chef for Borgervæbningen og Defensionsvæsenet.

Til
Hans Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig Holsten, kommanderende General i det søndenfjældske Norge etc. etc.

in fidem copiæ.
Christian, Prins til S. Holsten.

Hovedkvarteret Hafslund, den 1ste Juli 1808.

Til Hans Majestæt Kongen.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Majestæt maatte Generalkommandoen allerunderdanigst indmelde, at samme den 29de Juni havde beordret et Strejftog ind i Sverig, for, om muligt, at ophæve den fjendtlige Feltvagt i Svinesund. Dette Kommando blev efter Oberst Holsts Rapport overgivet til Kapitajn Wærnskjold af det søndenfjældske Regiment med 120 Grenaderer af den søndenfjældske Grenaderbataillon og 50 Jægere. Kommandoet blev Kl. 10 Form. overført fra Sponvigen til Lærvig Bugten og der debarkeret; samme rykkede strax frem over Fjældene og bemægtigede sig ved Pladsen Salbobakken 1 Underofficer og 3 Mand, ved Pladsen Selätre 1 Skildvagt, og ved Svinesund blev Feltvagten tourneret, hvorefter den overgav sig som Krigsfanger. Den bestod af 1 Fændrik Rosentvist, 1 Trompeter, 1 Tambur og 11 Gemene, hvoriblandt 7 Vargeringsmænd, hvilke sidste, efter at være blevne desarmerede og aftagne edelig Forsikring ej at tjene mere mod os eller vore Allierede, er senere blevne tilbagesendte. De Fangne bleve strax overførte til norsk Side, Vedetter udsatte og Patrouiller udsendte. Kl. 2 erholdt Kapitajnen Rapport, at Fjenden lod sig se; han rykkede frem, og den fjendtlige Patrouille retirerede. Kl. 6 blev Anmarchen af et stærkt fjendtligt Korps rapporteret; Kapitajnen rykkede atter frem, og da han saa' Fjenden at være sig saa overlegen, at samme ikke alene overfløjede ham i begge Flanker, og tillige saa' et fjendligt Reservekorps og en stærk Kolonne i Kongevejen, bestemte han sig til Retræte og førte Mandskabet uden en eneste Mands Tab tilbage over Sundet, uagtet de sidste havde opholdt sig saa længe mod Fjenden, at de ej fik Tid at springe i Baadene, men kastede sig i Søen og ved at holde sig fast med Hænderne lode sig saaledes føre over. Da Fjenden var kommen ned til Sundet, blev han modtagen med Kardætskild af to Stykker 3-Punds Kanoner under Artillerilieutenant Bentzens Kommando, hvilket han besvarede med en levende Musketild, hvorved paa vor Side 1 Artillerist og 1 Muskétér bleve let blesserede, ligesom og 1

Troshest erholdt en let Blessure. Efter hvad man kunde se, synes Fjendens Tab at have været ubetydeligt. Efter omtrent 1/2 Times Tid ophørte Ilden, da Fjenderne skjulte sig bag Klipperne i en lang Afstand.

Kapitajnen rekommanderer meget Officerernes og Mandskabets udviste Mod og Standhaftighed samt deres villige Anstrængelse i den Dags brændende Hede.

Kapitajn Wærnskjolds Konduite ved denne Lejlighed som og Tøjhuslieutenant Magnussens, der lige saa vel ved denne som forrige Lejligheder er víst med Iver for den kongelige Tjeneste, maatte Generalkommandoen allerunderdanigst anbefale i Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Erindring.

En Fortegnelse over de Fjenden ved denne Lejlighed fratagne Sager vedlægges allerunderdanigst.

Vore Kommandoer i Enningdalen ere næsten daglig engagerede med Fjenden uden Tab fra vor Side, undtagen af 1 Snigpatrouille af en Underofficer og 4 Mand, som er optaget, hvorved dog den ene Jæger ved sin Kjækhed reddede sig. Fjendens Tab er ved vore Folks Raskhed og sikrere Skud derimod betydeligere.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

## D. Fra Regeringskommissionen.

[Extrakt.][1])

Christiania, den 6te Maj 1808.

Den interimistiske Regeringskommission for Norge forestiller, at denne Kommissions samtlige Medlemmer ej kunne andet, i Anledning af den til den kommanderende General søndenfjælds i Norge sendte Deklaration angaaende Fredsbruddet med Sverig, end tiltræde hans Durchlauchtigheds Formening og vover altsaa, med Hensyn til Landets Trang, den hist og her i Norge i afvigte Aar indtrufne Misvæxt og det muligen deraf blandt Almuen under nuværende Omstændigheder opstaaende Mismod, samlede allerunderdanigst at forestille Deres Majestæt, om det ikke skulde være heldigere, at Almuen kunde holdes i den Tanke, at den svenske Invasion i Norge var aldeles en Virkning af egen Drift og af den svenske Regerings umiddelbare Befaling.

For at kunne nytte, hvad der staar i dens Magt til at stemme Almenhedens Tænkemaade, oplive dens Mod og forekomme onde Virkninger af de mangehaande Rygter, hvilke under Konjunkturer som de nærværende af sig selv komme i Omløb, har Regeringskom-

---

[1]) Brevet findes ikke blandt indkomne Sager. Nærværende Uddrag er taget af Generaladjudantstabens Extraktbøger.

missionen foranstaltet et officielt Blad udgivet under Titel af „Budstikken“, og ved dette Blad, som hidindtil er blevet begjærligen søgt og læst, har Kommissionen haabet at tilvejebringe Norges Indvaanere de Efterretninger, som kunne meddeles, og som den har troet at kunne tjene til Menigmands Beroligelse og Opmuntring.

I det Kommissionen allerunderdanigst vedlægger en Samling af de sidste af dette Blad udkomne Nummere, indstiller den tillige til Deres Majestæts allernaadigste Velbehag og Bedømmelse, om det herved, uden at meddele Almuen nogen anden eller videre Bekjendtgjørelse, maatte have sit Forblivende.[1])

---

[1]) Som „Extraktprotokol Nr. 1“ udviser, har Kongen herpaa afgivét følgende Resolution: „Vi bifalde aldeles den herlige, patriotiske Tone, der ytres i dette Brev, og have med Velbehag set dette nye Bevis paa vor Regeringskommissions Opmærksomhed og Iver. Vi bifalde ligeledes det, hvad Kommissionen i denne Henseende har foretaget sig. Kjøbenhavn, den 28de Maj 1808. Frederik R.“

# Uddrag af Generaladjudantstabens Kopibøger

## for Perioden April—Juni 1808.

---

II. Nr. 456. Kjøbenhavn, den 1ste April 1808.

Til Danske Kancelli.

Da Vi under nærværende Omstændigheder finde det fornødent, at der paa forskjellige Steder i Issefjorden ere Fartøjer og Baade forsamlede for at lette Troppernes Marche til forskjellige Punkter, saa befale Vi herved, at der paa følgende 3 Steder skal forsamles en Del Fartøjer og Baade, for stedse at kunne være beredte til at overføre Vore Tropper, nemlig fra Odsherred til Tudsenæs og der fra til Overø eller til Jægerspris. De tre Steder, hvor disse Fartøjer skulle ligge samlede, ere: ved Kongsøre Nebbe i Odsherred, ved Bognæs By i Tudsenæs og ved Færgestedet i Jægerspris Amt, som fører over til Overø.

Dette haver Vort Kancelli strax at bekjendtgjøre Vedkommende til Efterretning.

Frederik R.

II. Nr. 458. Kjøbenhavn den 1ste April 1808.

Til Danske Kancelli.

Vi tilkjendegive herved Kancelliet, at Vi i Morgen ved Vor Parole befale følgende:

1. At de i Aaret 1808 for Prins Christian Frederiks Regiment udskrevne Rekrutter, som have Ordre at holde sig parat i deres Distrikter, nu strax skal indkaldes og møde ved Regimentet for at dresseres.
2. At de 50 Mand Overkomplette ved Infanterikompagnierne og 40 Mand Overkomplette ved Artillerikompagnierne af de 8 her i Sjælland og paa Øerne nyoprettede Batailloner skal ufortøvet beordres, at lige som ethvert af disse Kompagnier er organiseret,

saa skal sammes Overkomplette under 1 Officers og et Par Underofficerers Anførsel strax afgaa fra Distriktet her til Kjøbenhavn, for i nogen Tid at bruges til Kronarbejdere ved nogle nye Værkers Anlæg uden om Fæstningen, og naar de dermed ere færdige, saa ville de igjen blive permitterede til deres Hjem.

Dette haver Vort Kancelli at bekjendtgjøre alle vedkommende civile Embedsmænd til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

II. Nr. 460. Kjøbenhavn, den 2den April 1808.

Til Generalmajor Stricker.

I Anledning af Din Skrivelse af 1ste April d. A. tjener til allerunderdanigst Efterretning og Bekjendtgjørelse af Dig for Kommandanten i Helsingborg:

1. At ingen Rejsende fra Sverig uden Vore egne samt russiske Undersaatter modtages i Helsingør, men at alle andre, som oversendes, strax skal tilbagevises til Sverig.
2. At indtil den 17de April kan Udvexling ske ved Parlementærer af danske og russiske Undersaatter mod svenske, og at naar Kommandanten i Helsingborg sender alle eller nogle af de forlangte danske Undersaatter, da skal et lige Antal og saa vidt muligt af samme Grad svenske Undersaatter blive oversendte til Sverig, men at man fra den 17de April af ingen videre Udvexling ønsker maa finde Sted, ligesom ingen Parlementærers Oversendelse uden i extraordinære Tilfælde.
3. At Parlementærer, som oversendes, skal blive behandlet med al Høflighed og ej forhindret i nogen Maade i at kunne frit vende tilbage, er en Selvfølge, som grunder sig i Folkeretten, og som stedse vil blive iagttaget paa Vor Side, saa længe de Parlementærer, Vi maatte oversende til Sverig, der behandles paa samme Maade.

Frederik R.

II. Nr. 496. Kjøbenhavn, den 4de April 1808.

Til Danske Kancelli.

Paa det at Kystmilicens Organisation, som for Tiden er meget magtpaaliggende, snarest muligt kan komme i Stand, saa haver Vort Kancelli at paadrive denne Sag, og om en og anden Formalitet ikke for Øjeblikket iagttages, saa vil jo saadant altid siden kunne redresseres.

Frederik R.

**Avantgarden. Nr. 91.**[1]) **Kopenhagen, den 5ten April 1808.**

Til Generalmajor Ewald, Hirschholm.

Zufolge Deines allerunterthänigsten Rapports vom gestrigen Dato und des an Uns zugleich eingesandten Rapports des Lieutenant v. Hoffmann, welcher die Weigerung der englischen und schwedischen Kriegsgefangenen kein Holz hauen zu wollen und das ihnen zugestandene Tractement nicht anzunehmen enthält, ertheilen Wir Dir hiermit, dass die Complimente mit gedachten Leuten nicht nothwendig sind; wenn die Kerls kein Tractement haben wollen, so kann dieses gern gespart werden; der Hunger wird ihnen wohl die Arbeit lehren.

Frederik R.

**II. Nr. 520.** **Kjøbenhavn, den 7de. April 1808.**

Til Major Steffens af Ingenieurkorpset.

Over indesluttede Forslag fra en Mand, navnlig Steingardt, ønsker Hs. Maj. Kongen at modtage Deres Formening og Erklæring.

Da det er vigtigt, at det bliver almindeligen bekjendt, hvilke Forsigtighedsregler der ved Erfaring ere befundne at være de bedste at iagttage af en Bys Indbyggere, som blive bombarderede, saa vel som Maaden, hvorledes man kan forebygge, at en nedfalden Bombe ej springer, saa har Hs. Maj. Kongen befalet mig at anmode Hr. Majoren om at opgive disse Forsigtighedsregler og lade dem indrykke i offentlige Blade, som mest læses, dog saaledes, at det sker som af Dem selv og ikke efter Befaling, og kunde De give denne Bekjendtgjørelse Smag af Fortælling uden Hentydning paa Formodning af et Bombardement, vilde det være godt, da det maaske ellers vilde alarmere i Utide frygtsomme Sjæle.

Bülow.

**II. Nr. 533.** **Kjøbenhavn, den 7de April 1808.**

Til Vort Danske Kancelli.

Da Vi finde det fornødent under nærværende Konjunkturer, at der endnu oprettes et Infanteriregiment, 1800 Mand stærkt, hvis Bestemmelse skal være at gjøre Garnisonstjeneste i Vor Kgl. Residens-

---

[1]) For Kommandoen i Danmark fandtes der — selvfølgelig udenfor de almindelige Kopibøger Nr. I og II og derhos 2 Kopibøger for specielt udsondrede Sager, vedkommende henholdsvis Feltkommissariatet og Søetaten, samt endelig den hemmelige Protokol — end videre 6 Kopibøger for Aaret 1808, nemlig: 1) vedkommende 1ste Division, d. e. Kjøbenhavn, Kronborg (Prins Frederik af Hessen, Stricker); 2) vedk. Avantgarden (Ewald, Berger); 3) vedk. Kommandoen i det øvrige Sjælland samt paa Laaland, Falster og Møen (Castenschjold, Oxholm, Vahrendorff, Kardorff o. s. v.); 4) vedk. Generalkommandoen i Fyn og paa Langeland (Rantzau, Ahlefeldt-Laurvig); 5) vedk. Kommandoen i Nørrejylland og Slesvig (Landgrev Carl, Bardenfleth, Tellequist o. s. v.); 6) vedk. Generalkommandoen i Holsten (Düring) og Guvernøren paa Bornholm (Koefoed).

stad Kjøbenhavn samt Stadens og dens Forstæders Forsvar, saa længe denne Krig varer, saa befale Vi herved, at dette Regiment skal oprettes her i Kjøbenhavn, kaldes Kjøbenhavns Infanteriregiment og inddeles i 12 Kompagnier, som formere 3 Batailloner. Det er Vor allernaadigste Hensigt, at dette Regiment skal om muligt bestaa af frivilligt Mandskab af Vor Residensstad Kjøbenhavn og sammes Forstæder, og skal derfor enhver tro Undersaat og tjenstdygtig Mand, især af Borgervæbningens anden Afdeling og af Brandkorpsets Overkomplette, opbydes i Vort Navn til strax at melde sig for en Session, som uden Ophold skal etableres her i Staden, og hvis Forretninger skulle være:

A. at antegne de sig anmeldende Frivillige;
B. at undersøge og bedømme deres Tjenstdygtighed;
C. derpaa at tage dem i Ed og udbetale den nedenfor ommeldte Douceur, fra hvilken Dag af de forplejes og snarest muligt armeres og munderes som et af Vore øvrige Infanteriregimenter, og
D. i Tilfælde at det fulde Antal ej ved Frivillige skulde være at erholde, da at udskrive efter Regler, som Vort Kancelli nærmere har at bestemme overensstemmende med det Forslag, som af Kommissionen, nedsat til at give Udkast til en forbedret Lovgivning for Landmilitæretatens Rekrutering, i afvigte Sommer allerunderdanigst nedlagdes for Udskrivning i Almindelighed af Landets Kjøbstæder.

Vi ville allernaadigst, at denne Session, som skal være permanent, saa længe Regimentet vedbliver, og publicerer denne Vor Indbydelse til frivilligt Engagement, skal bestaa af:

1. Vor Etatsraad og Kancellideputeret Monrad;
2. Vor Oberst Grev v. d. Schulenburg, som Vi have udsét til at kommandere dette nyoprettede Regiment,
3. Vor Stadshauptmand og Chef for det borgerlige Infanteri Hallander, og endelig
4. Avditøren ved det borgerlige Infanteri, som skal føre Protokoller og Ruller.

Et Tidsrum af 4 Dage fastsættes for dem, som frivilligen anmelde sig, og har Sessionen da tillige at ordne alt for Udskrivningen, i Fald den maatte blive fornøden, hvilken i saa Fald fortsættes i de paafølgende 4 Dage, saa at alt kan tilendebringes i 8 Dage.

De, som frivilligen anmelde sig forinden de første 24 Timers Forløb efter en vis nærmere bestemmende terminus a quo, skulle udbetales 10 Rdl. Douceur, næste 24 Timer 5 Rdl. og siden 2 à 3 Rdl., naar de ere befundne tjenstdygtige og have aflagt Eden, hvorimod i det Tilfælde, at det maatte blive fornødent at skride til Udskrivning, det saaledes udskrevne Mandskab erholder ingen Douceur.

Vi kjende den sande Patriotisme, som stedse besjæler Vort hele kjære Folk, men særdeles i dette Tidspunkt, og tvivle derfor ingen-

lunde paa, at enhver, som kan, griber med Glæde til Vaaben for at stride for Os og Fædrelandets Ære, og i Følge heraf haabe Vi, at dette Regiment vist snart vil være komplet af lutter Frivillige; men skulde Vi imod Formodning tage fejl i denne Vor Forventning, saa skal dette Antal, som maatte mangle til Regimentets Komplettering, som meldt, strax udskrives af det tjenstdygtige unge Mandskab fra 20—36 Aar, som hører til Vor Residensstad Kjøbenhavns Borgervæbnings anden Afdeling, Brandkorpsets Overkomplette, de, som ikke ere enrollerede, og Forstæderne.

Naar Regimentet, som ovenfor anført, inden 8 Dage er komplet, skal det den 9de Dag derefter organiseres og inddeles, og den 10de Dag mønstres.

Tjenestetiden for Regimentets Mandskab bestemmes til, saa længe denne Krig varer.

Vi have været betænkte paa at kunne strax forsyne dette Regiment med duelige Officerer, Underofficerer og Spillemænd, saa at det snart kunde ventes dresseret og have den Ære, at regnes blandt Vor Armés vel ordnede Regimenter. Hver Bataillon erholder en Kommandør og en Major, og hvert Kompagni skal bestaa af en Kompagnichef eller Kommandør, 1 Premier- og 1 Sekondlieutenant, 1 Sergent, 1 Furér, 1 Vaabenmester, 6 Korporaler, 2 Spillemænd og 150 Mand. I Tilfælde at noget Individuum af dette Regiment bliver blesseret eller paa anden Maade utjenstdygtigt i Vor Tjeneste, da er en saadan Mand berettiget til samme Forsørgelse, som den øvrige Del af Vor Armé allernaadigst er lovet og tilsagt. Til hver af disse Bataillоner udleveres fra Arsenalet 1 Grenaderfane.

I Overensstemmelse med det foranførte har Vort Danske Kancelli at foranstalte det videre til denne Vor allernaadigste Befalings Opfyldelse.

Frederik R.

II. Nr. 535. Kjøbenhavn, den 8de April 1808.

Til Danske Kancelli.

Til Efterretning og nærmere Bekjendtgjørelse for den af Os anordnede Session, der skal enrollere de sig anmeldende Frivillige til det kjøbenhavnske Infanteriregiment og i alt Fald udskrive de manglende, meddele Vi Vort Danske Kancelli herved allernaadigst følgende Punkter:

1. Jøder, som frivilligen maatte melde sig, maa ikke antages, ligesom ogsaa ingen Neger maa vælges.
2. Svenske af Fødsel, som bo her i Vor Residensstad og dens Forstæder, kunne derimod antages, naar de have aflagt den for disse Personer befalede Ed.
3. Vi have befalet Vort Feltkommissariat at lade de fornødne Penge til Douceurerne for de Frivillige indbetale af Feltkassen til bemeldte Session, naar saadant af denne rekvireres.

4. Vi have fremdeles befalet, at Sessionen efter Foranstaltning af Gouvernementet skal erholde 1 à 2 Kirurger, som skulle gaa den til Haande ved Mandskabets Besigtelse, ligesom og, at en Grenaderfane skal blive Sessionen tilstillet for at bruges ved Edens Aflæggelse.

Frederik R.

II. Nr. 536. Kjøbenhavn, den 8de April 1808.

Til Generalmajor Stricker.

De Os tilsendte Breve, som Feltmarskalk Baron Toll og Oberstlieutenant Baron Cederstrøm have tilskrevet Dig, remitteres herved, og kan Du i denne Anledning tilskrive Feltmarskalk Toll, at naar Vor Kommerceintendant og Generalkonsul Brown med Familie og hans Sager udleveres, saa skal den Kgl. svenske Handelsagent Gram[1]) med Familie ogsaa strax udleveres. I øvrigt forudsættes Udvexlingen af danske og norske Undersaatter imod svenske Undersaatter at kunne vedvare indtil den 25de d. M., og de svenske Undersaatter, som navnlig ere angivne og forlangte, ville, for saa vidt de findes her, en af disse Dage blive oversendte, hvorimod man venter, at der fra svensk Side ogsaa oversendes de danske Undersaatter, som Vi have forlangt, hvis disse, som Vi tro, ere anholdte i Sverig; men efter den 25de finder ingen Udvexling Sted.

De russiske, franske, italienske og preussiske Undersaatter, som ere i Sverig og tillades at forlade dette Land, kunne ligeledes indtil den 25de April modtages her.

Om disse Ting kan Du ogsaa underrette Oberstlieutenant Baron Cederstrøm i Helsingborg. Indesluttede Brev, som er ankommet til Prinsesse Abbedissen til Quedlinburg, har Du at lade aflevere Kommandanten i Helsingborg til videre Befordring.

Frederik R.

II. Nr. 541. Kjøbenhavn, den 9de April 1808.

Til Amtmand Arctander.[2])

Det er indberettet til Os, at nogle Hornbækker Sømænd, navnlig Jens Pedersen, Jens Nielsen, Peder Andersen, Povl Gudmundsen, Johan Bentsen, Anders Svendsen og Nielsen, af egen Drift forlode deres Hjem Tirsdagen den 22de Marts Kl. 12 for at indhente Vort Orlogsskib „Prins Christian Frederik“ og bringe det Efterrstning om, at de 2 engelske Krigsskibe, der da laa i Farvandet ved Gilleleje, formeldte Klokkeslæt havde lettet Anker og efter deres Kurs ladet formode, at de ogsaa søgte Bæltet. Skjønt disse brave Sømænd ikke

[1]) Edvard Gram, svensk Konsul i Kjøbenhavn; se i øvrigt III, S. 218. [2]) H. N. Arctander, Amtmand over Frederiksborg Amt.

opnaaede deres gode Hensigt, saa taber deres Daad dog intet af sin Værd, og Vi ønske af Dig at erfare, hvorledes Du tror, at man bedst og gavnligst for disse Folk kunde belønne dem.[1])

Frederik R.

II. Nr. 585. Kjøbenhavn, den 13de April 1808.

Til Overkvartermester Wenzel Haffner.

Din Rapport af 10de April med Kammerjunker Adeler have Vi modtaget og tilkjendegive Dig hervpd Vor Tilfredshed med de af Dig trufne Arrangements, og paa de Spørgsmaal, hvortil der behøves Svar, meddele Vi Dig herved til Efterretning:

ad 5te Punkt. I Henseende til Toldfrihed for de Varer, som indføres til Brug for den franske Armé, da kan dette ej bevilges, siden deraf kunde flyde stor Toldsvig; men derimod kan Du tilkjendegive Vedkommende af de Franske, at den Told, som de angive og bevisliggjøre at have betalt ved Vore Toldsteder for indbragte Varer til den franske Armé, skal af Vort Feltkommissariat blive dem godtgjort og tilbagebetalt, hvorved Øjemedet opnaas, uden at store Uordener kan ske.

ad 7de Punkt. — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

ad 14de Punkt. Angaaende Nyborgs Fæstnings og Havns stærkere Befæstning, da tro Vi, at Vedkommendes Hovedhensigt nok er mere at gjøre sig vigtig og skaffe Os Bekostninger; thi naar Batterierne først ere færdige og 18—20 Kanonchalouper ere i Havnen, saa tro Vi, at Nyborg er fra Søsiden tilstrækkelig dækket mod Angreb, men fra Landsiden er og bliver den svag, som for en stor Del ligger i det Lokale, der for Tiden ej kan forandres; men da Vore Allieredes Tropper staa i Baggrunden, saa tro Vi sikkert, at Nyborg Fæstning har lige saa lidet at befrygte fra Landsiden.

Den fra de Franske indgivne Idé til Nyborg Fæstnings og Havns Forsvar have Vi gjennemgaaet, og Vore Bemærkninger derover have Vi opsat i hosfølgende Nota, som skal tjene Dig til Afbenyttelse, naar denne Sag omtales.

Vi tilkjendegive Dig herved til Efterretning, at Vi have befalet Stiftamtmand Gersdorff, at intet maa indrykkes i de tyske Aviser, de Franske angaaende, undtagen det i Forvejen er læst af Dig og Kammerjunker Levetzau; thi Vi ønske det ej videre bekjendt, om franske Tropper forlade eller ankomme til Fyn eller øvrigt sligt.

Frederik R.

---

[1]) Hver af dem fik en god Riffel og et Par Pistoler; Anføreren, Peder Andersen, desuden en Sabel.

**Kommandoen i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 169.**

**Kjøbenhavn, den 18de April 1808.**

Til Feltmarskalk Landgrev Carl.

Udi den Del af Nørrejylland og Hertugdømmet Slesvig, som er belagt af den franske Armé, have Vi antaget og ladet den franske højstkommanderende Officer bekjendtgjøre, at alle Fæstninger, Skanser og Batterier, som ligge i formeldte Distrikt, skulle besættes og forsvares af Vore Tropper, men derimod souteneres af den franske Armé, ligesom denne Armé overlades at forsvare den øvrige Del af den Strækning af Landet, den har besat, imod fjendtligt Overfald.

Ligeledes maa alle Stæders Kommandantskaber stedse vedblive at være besatte med Officerer af Vor Armé. Ved denne Foranstaltning vil største Delen af de nyoprettede Batailloner udi disse Distrikter ej behøves til Tjenesten, og desaarsag indkaldes ej mere Mandskab til Tjeneste, end Deres Durchlauchtighed efter denne Vor Plan agter fornødent, men lader den blive permitteret i Provinserne til Hjælp ved Jordens Dyrkning. Hvad derimod Officererne ved disse Batailloner angaar, da fordeles de i Fæstningerne og Skanserne, for der til Gavns at lære eller øves i Tjenesten.

Dette haver Deres Durchlauchtighed snarest muligt at kommunicere Generalerne Bardenfleth og Tellequist til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

**I. Nr. 725. Kjøbenhavn, den 21de April 1808.**

Til Generalmajor Prins Christian August.

I Anledning af Deres allerunderdanigste Forestilling betræffende de Foranstaltninger, som Generalkommandoen søndenfjælds haver truffet med Hensyn til Armeens Økonomi, da bifalde Vi, at Generalkvartermesteren til Hjælp ved hans Forretninger haver erholdet de ved ham ansatte tvende Adjoints, ligesom Vi ogsaa bifalde, at enhver Brigade og Fæstning er tildelt en Regimentskirurg, og de øvrige i Henseende til Medicinalvæsenet trufne Foranstaltninger.

End videre bifalde Vi, at, siden et Feltkommissariat ikke har kunnet oprettes, en Officer er udnævnt til at foranstalte det fornødne i Henseende til Forplejningen af Armeen, naar det angaar Ting, der ej taale Udsættelse, og at en Regimentskvartermester fører Kassen og Regnskabsvæsenet for de forskjellige Detachementer og Kommandoer, og naar det skulde blive nødvendigt, da approbere Vi, at en Kasserer for Divisionen ansættes. Ligeledes bifalde Vi, at Generalkommandoen haver tildelt Officererne de fornødne Stykheste paa de anførte Vilkaar, ligesom ogsaa, at de Officerer, som maatte behøve det, udbetales 3 Maaneders Forskudsgage, og endelig bifalde Vi paa Grund af de anførte Omstændigheder, at de nu til Tjenesten

indkommanderende Nationales trængende Familier udbetales det samme Tillæg, som de fra Garnisonerne kommanderte gevorbne Soldaters Koner og Børn alt er tilstaaet.

Frederik R.

I. Nr. 729. Kjøbenhavn, den 21de April 1808.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl til Hessen.

Da Vi af Deres Durchlauchtigheds Indberetning af 16de d. M. have erfaret, at samtlige Over- og Underofficerer, Spillemænd og Gemene af den forsamlede Styrke af det vesterlenske Infanteriregiment have sammenskudt en Summa af 1394 Rdl. 55 Sk. som et frivilligt Bidrag til Fædrelandets Bedste, ligesom de i Christianssand stationerede Søofficerer have frivilligen sammenskudt 450 Rdl. for derved at fremskynde Organisationen af det paa bemeldte Sted oprettende Jægerkorps, saa ville Deres Durchlauchtighed gjennem den søndenfjældske Generalkommando tilkjendegive Vedkommende Vor allerhøjeste Tilfredshed med denne deres patriotiske Handling.

Frederik R.

I. Nr. 744. Kjøbenhavn, den 23de April 1808.

Til Generalmajor Prins Christian August.

Vi tilsende Dem herved nogle Exemplarer af den Dem alt her fra sendte Krigsdeklaration mod Sverig, og Vor Hensigt dermed er, at De sender nogle Exemplarer deraf til de kommanderende Generaler i Bergen og Trondhjem, og De haver at lade denne Krigsdeklaration eftertrykke og uddele i Deres Generalkommando samt tilkjendegive General Krogh og Generallieutenant Hesselberg, at de i deres Generalkommandoer haver at gjøre det samme.

Frederik R.

1ste Division. Nr. 246. Kjøbenhavn, den 26de April 1808.

Til General Prins Frederik af Hessen.

Vi have befalet, at Piketterne skulle i raat Vejr gives Morgen og Aften en Snaps Brændevin med Draaber i, for at forebygge Koldfeber; men da dette falder noget kostbart, og man hos Spendrup og Høngaard, som bor i Vingaardsstræde Nr. 134 og 135, kan faa en Akvavit under Navn af Bitter til 4 Mark Potten, der er lige saa god og gjør Folkene samme Nytte, saa skal Piketterne, som udgaa her fra Byen, gives, naar behøves, af denne Bitter-Akvavit en Snaps Morgen og Aften i Steden for det forhen omskrevne Brændevin med Draaber, hvilket D. D. ville o. s. v.

Frederik R.

II. Nr. 761. Kjøbenhavn, den 1ste Maj 1808.

Til Danske Kancelli.

Da Vi finde det fornødent, at her i Staden haves nogle bevægelige Reservebatterier i Tilfælde af en brusque Attaque paa Fæstningen, hvilke Batterier kunde tjene saa vel til at gjøre Udfald med mod Fjenden, som til at begive sig fra et Punkt til et andet i Fæstningsværkerne selv paa ethvert Sted, hvor deres Nærværelse kunde være nødvendig, saa have Vi allernaadigst fastsat, at 3 bevægelige 3pundige Batterier skal indrettes, som hvert skal bestaa af 8 3pundige Kanoner og 2 10pundige Haubitser, hvilket Skyts leveres af Vort Landarsenal.

De fornødne duelige Officerer og al øvrig Bemanding til disse Batterier udtages efter Stadshauptmand Hallanders Tilbud af det borgerlige Artillerikorps.

Hestene til disse 3 bevægelige Batteriers Bespænding, hvortil udfordres 20 Kanon- og 20 Karreheste samt 10 Reserveheste pr. Batteri, altsaa ialt 150 Heste, kunde anskaffes paa 2 Maader.

1. De fornødne Heste til et af Batterierne kunde tages fra Vort Artillerikorps, for med dem at exercere Batterierne et efter det andet, hvortil vilde medgaa 3 à 4 Uger for hvert Batteri, og siden, i Tilfælde af Batteriernes Afbetjening ved et Angreb, at udskrive de fornødne Heste, 50 pr. Batteri, af de her i Staden befindtlige Heste.
2. Kjøbenhavn har 2 à 3000 Heste, af hvilket betydelige Antal letteligen kunde faas de fornødne 150 Heste til de omtalte 3 bevægelige Batterier hos Bryggere, Vognmænd, Hyrekuske o. a. fl., hvilke Ejere, imod en passende Godtgjørelse i Tilfælde af Hestenes Tab og for deres temporære Undværelse i de exercerende 3 à 4 Uger, saa meget hellere vil levere deres Heste til Batterierne, da de stedse selv beholde Opsynet over dem. Disse 150 Heste maatte, efter at de ved Prøve og Besigtelse vare befundne brugbare, mærkes og Batterichefen føre Rulle over dem og deres Ejere, for i hastig paakommende Tilfælde strax at være rede.

Hvad nu den første her anførte Maade angaar, for at skaffe Bespændingen til disse Batterier, da vilde derved kun ét Batteri ad Gangen exerceres, og altsaa medgaa flere Maaneder, forinden samtlige Batterier vare brugbare, og denne Tidsspilde [være] for stor; Hestenes Udskrivning i Afbenyttelsens Øjeblik vil volde Tidsspilde, og Skyndingen herved vil ej tillade det fornødne Valg, og da det er lige saa nødvendigt, at Hestene som Mandskabet vænnes og øves til Brug ved Batterierne, saa maa Vi foretrække den anden her anførte Maade; men forinden Vi tage nogen Beslutning herover, har Vort Danske Kancelli at indsende til Os snarest muligt sammes allerunderdanigste Formening om disse forskjellige Maader at tilvejebringe Bespændingen paa til de 3 omtalte Reservebatterier.

Frederik R.

B. P. Nr. 79. Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 5te Maj 1808[1]).

Til Generalmajor Prins Christian August, kommanderende General søndenfjælds.

Vi have med megen Glæde set, at Fjenden er slagen, og det med saa betydeligt Tab; Deres gode Foranstaltninger kan man alene takke derfor. En Hovedfejl, som synes at foraarsage Fjenden Tab, er, at han rykker frem uden at dække sig, uden at have Reserver, uden at besætte de Defileer, han passerer. Lad vore Officerer blive opmærksomme derpaa, thi disse kunne saa let forfalde til samme Fejl.

Af Vor Parolbefaling[2]) vil De se, at Vi have givet de kjække Nordmænd den Berømmelse, de fortjene. At de, som af Dem blive anbefalede, skal blive udmærkede, derpaa bede Vi Dem være forvisset. Her er intet nyt at tilmelde Dem.

Frederik R.

II. Nr. 789. Kjøbenhavn, den 7de Maj 1808.

Til Generalmajor Stricker.

Her indesluttet tilsendes Dig 3 Breve til Kongen og Dronningen af Sverig, som Du strax haver at oversende med en Parlementærofficer til Kommandanten i Helsingborg, Overadjudant Cederstrøm, samt derhos tilskrive ham, at Vi have paalagt Dig uden Ophold at oversende disse Breve, ligesom han anmodedes strax at afsende dem til Kongen og Dronningen, da de formodentlig indeholdt Efterretning om den sørgelige Begivenhed, at Hds. Durchlauchtighed Hertuginden til Brunsvig-Oels er død, og som Vi ønskede, at Dronningen kunde blive underrettet om ved disse Breve, førend Avisefterretninger underrette hende derom, siden saadant naturligvis mere maatte bedrøve Hds. Majestæts Hjærte, naar hun ej vidste Tingenes sande Sammenhæng.

Ligeledes oversender Du formeldte Kommandant hosfølgende Brev til Monsieur Häckel fra Vores elskelige kjære Søster Hertuginde Louise Augusta til Slesvig-Holsten-Augustenborg, som indeholder et Brev fra Hds. Kgl. Højhed til Hertuginden af Brunsvig, hvori hun kommuniceres dette Dødsfald, og som Vi overlader Overadjudant Baron Cederstrøm at besørge videre.

Frederik R.

---

1) Brevet er afsendt i Sifre. 2) Af 5te Maj, saalydende: „Vi have med særdeles Tilfredshed modtaget Rapport fra Norge, som er et nyt Bevis paa de Norskes Mod og Uforsagthed. Det maa tjene enhver til Opmuntring at efterligne disse kjække Vaabenbrødre. Til den Ende oplæses denne Rapport for samtlige Underofficerer og Soldater".

I. Nr. 862. Kjøbenhavn, den 7de Maj 1808.

Til Generalmajor Stricker.

Efter at Vi have besét Vor Fæstning Kronborg, finde Vi endnu følgende Foranstaltning til dens Forsvar nødvendig, og desaarsag befale Vi herved:

1. At Helsingborgs Ravelin skal stedse, fra det bliver mørkt om Aftenen til det bliver lyst om Morgenen, være tillukket, og i denne Tid være et tilstrækkeligt Piket samt fornødent Mandskab til Kanonernes Betjening inden i denne Ravelin; thi da kan Søbatterierne, som kan bestryges fra denne Ravelin, stedse holdes ryddelige, om imod Formodning en Fjende skulde vove at surprenere Søbatterierne. For dette Piket, som saaledes skal opholde sig i Helsingborgs Ravelin, skal der strax bygges et Brædeskur til Vagthytte i Gorgen af Ravelinen der, hvor der nu er en Have.
2. Mørkeports Ravelin skal ligeledes være tillukket, naar det er mørkt, og et Piket paa 12 til 16 Mand samt fornødne Artillerister til Kanonernes Betjening være i samme.
3. Da den nordre Indgang til Fæstningens Udenværker kan i sin nuværende Tilstand være udsat for Surprise, saa skal der til sammes Dækning stedse være et Piket af 40 til 50 Mand, saa længe det er mørkt, og et tilstrækkeligt Antal Spanskryttere være parat paa Stedet, for strax at kunne spærre Indgangen, naar Udposterne mærke en Fjende nærme sig.
4. For end mere at dække den søndre Indgang til Søbatterierne imod Surpriser, saa tror Vi det nødvendigt, at et Par 3pundige Kanoner placeres i Lynetten for Schnittlers Bastion saaledes, at de kan bestryge Indgangen fra Toldbodsiden.

Hvilket Du haver saaledes strax at foranstalte.

Frederik R.

I. Nr. 886. Kjøbenhavn, den 10de Maj 1808.

Til Generalavditoriatet i Kjøbenhavn.

Ved Parolen har det allernaadigst behaget Hs. Majestæt Kongen i Dag at befale, som følger:

„Efter indkommen allerunderdanigst Rapport til Os fra Generalkommandoen i Nørrejylland er det lykkedes Fjenden den 26de f. M. at tage og bortføre fra Fladstrands Red en Del Skibe, ladte med Provisioner, og da denne Bortførelse er sket under Fladstrands Fæstnings Kanoner, uden at Oberstlieutenant v. Penick, som for nærværende Tid forretter Kommandanttjenesten der paa Fæstningen, har, som det synes, anvendt de Midler, han havde i sin Magt til at forsvare disse Skibe og forhindre sammes Bortførelse af Fjenden, saa befale Vi herved, at bemeldte Oberstlieutenant v. Penick skal være suspen-

deret fra den ham nu anfortroede Kommando, og at en Overkrigskommission skal nedsættes i Fladstrand eller Aalborg til at undersøge og paakjende merbemeldte Oberstlieutenant v. Penicks Forhold ved denne Lejlighed og, hvad Sagen videre angaar. Denne Overkrigskommission skal bestaa af Oberstlieutenant v. Züber og 2 Majorer, hvilke udnævnes af Generalmajor v. Bardenfleth, ligesom ogsaa af Generalavditoriatet beskikkes en Avditør til at være Actuarius og føre Protokollen i Kommissionen, Alle, som opholde sig i Nærheden af Kommissionsstedet, og som Kommissionen maatte finde fornødent at fremkalde enten som Vidner eller for at give Forklaring om Sagen, skulle være pligtige at møde for Kommissionen sine exceptione fori. Naar Dommen er afsagt, indsendes samme tillige med Akterne til Generalavditoriatet i Danmark for derigjennem allerunderdanigst at refereres Os til allernaadigst Resolution." [1])

Hvilket herved kommuniceres Generalavditoriatet for Danmark og Hertugdømmerne til videre føjende behagelig Foranstaltning.

Bülow.

**Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 123.**

Kjøbenhavn, den 14de Maj 1808.

Til Generalmajor Bardenfleth i Aalborg.

Af en til Os indkommen allerunderdanigst Rapport, dateret 10de Maj d. A., fra Stiftamtmand Baron Güldencrone erfare Vi, at en engelsk Fregat den 3dje dennes haver ved armerede Fartøjer sat en Del Engelskmænd i Land paa Tunø, hvilke[2]), da Øen ingen militær Besætning haver og Indbyggerne ej heller have Vaaben til deres Forsvar, bleve tvungne til at taale deres Ophold paa Øen og at overlade dem Proviant, Brænde og Vand. Da denne Fjende har ytret at ville gjentage dette Besøg i samme Øjemed, saa vil Vi, at dette om muligt skal forebygges. Vi have derfor allernaadigst befalet Stiftamtmand Baron Güldencrone at lade de paa Tunø værende Lodser strax afgaa der fra til Jylland, samt at de fleste Fartøjer og alt Skattekorn og alt overflødigt Oplag skulde snarest muligt afgaa fra Øen, paa det samme ej skulde falde i Fjendens Vold. Og Du selv haver til denne Øs Forsvar at foranstalte et passende Detachement under en flink Officers Anførsel hensendt til Øen, samt medgive samme en mobil 3pundig eller 4pundig Kanon, ligesom og medsende et Antal Geværer til Øboernes Bevæbning, hvilke i Forbindelse med Detachementet da haver efter bedste Evne og med Mod og Kraft at afslaa enhver fjendtlig Landgang. Saa vel Kanonen som Detachementet og Øboerne forsynes derhos med den fornødne skarpe Ammunition. Dog skal dette forbemeldte Detachement ej afgaa til Tunø, i Fald den omtalte

---

[1]) Ved Dom af 20de Juli s. A. blev Penick, der var Oberstlieutenant i Landeværnet, dømt til at have sin militære Charge forbrudt. [2]) Saaledes staar der.

3pundige eller 4pundige ej kan medgives. Skulde det nu være, at denne Ø ej kan, som formeldt, vorde besat, formedelst at den behøvende Kanon ej kan tilvejebringes, saa maa der haves den nøjagtigste Opmærksomhed med Fjenden, paa det han fra denne ej skal faa nogen Slags Kommunikation med det faste Land eller hensende Varer og Breve til Jylland. Over Udførelsen af denne Vor Ordre forvente Vi nærmere Din allerunderdanigste Rapport.

Frederik R.

**H. P. Nr. 85.** **Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 15de Maj 1808[1]).**

Til Generallieutenant Prins Christian August, kommanderende General søndenfjælds.

Jeg kan ikke nok takke Dem for Deres Bestræbelser. Jeg ønskede Dem blot flere Tropper og Provisioner. Vær forvisset, at jeg gjør, hvad jeg kan, for at hjælpe Dem. Russerne ville vist arbejde dem frem, og dette Øjeblik vil vist hjælpe Dem; indtil den Tid ville de onde Veje meget tilbageholde de fjendtlige Forsætters Udførelse.

Staffeldts Post ved Vinger, som Deres Marche til Rakkestad og Lowzows Post ved Høland, har aldeles mit Bifald. Jeg anbefaler nu blot, at Christiania Fjord nøje af Flotillen haves i Øje.

Hvad angaar det Spørgsmaal at udvexle Fanger, da maa jeg overlade det aldeles til Dem; imidlertid indsér jeg ingen Fordele heraf, uden at Mangel paa Levnedsmidler skulde nøde Dem dertil. Jeg beder Dem, at De nøje lader holde Lister over dem, der udmærke sig, saa vel af Officerer, Underofficerer og Gemene, samt hvilke af Bønder, Borgere med videre, der vise sig værdige til min Opmærksomhed. Gud give, at jeg snart kunde vove et Angreb paa Skaane!

Her er intet nyt uden, at en Division af Franske snart kan ventes til Sjælland, som underlægges mig.

Jeg beder Dem at tage samme Pli i Henseende til Armaturen, som tages, og til Fangerne som til Fjenden.

Frederik R.

**I. Nr. 925.** **Kjøbenhavn, den 15de Maj 1808.**

Til Hr. Gehejmeraad og Statsminister Greve af Bernstorff.

I det Vi herved tilstille Dig en allerunderdanigst Forestilling fra Generalkommandoen i Trondhjems Stift om at lade de fra Archangel

---

[1]) Afsendt i Sifre. I Margenen af Protokollen findes ud for Datoen 15de Maj følgende Notits: „Skal være 15de April". Dette er dog en Fejl, thi Kongen kan først i Slutningen af April have erfaret noget om de i Brevet omhandlede Begivenheder.

til Norge afgaaende Proviantskibe konvojere af russiske Krigsskibe m. v., maa Vi tillige gjøre gjøre Dig opmærksom paa Vigtigheden af Sagen.

Frederik R.

Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 125.

Kjøbenhavn, den 16de Maj 1808.

Til Generalmajor Bardenfleth, Aalborg.

Foranlediget af en fra Vor Feltmarskalk Landgrev Carl indkommen Forestilling, betræffende de i Aalborg værende engelske Krigsfangers Forlægning, som og i Henseende til Læsøs Forsvar, tilkjendegive Vi Dig herved allernaadigst:

1) At de Engelske bør henføres enten til Lemvig eller Viborg og aldeles ikke bevogtes af fremmede Tropper, mindst de spanske.
2) Omendskjønt Læsø ingen Havn afgiver, saa er den dog i Henseende til Levnedsmidler og Vand saare vigtig for Fjenden. Det vilde derfor vist være nyttigt og raadeligt, at denne Øs Indvaanere, som beløbe sig til over 3000, om muligt bevæbnedes, samt end videre i Steden for et proponeret Detachement af 50 Mand, som næppe vil være nok, at didsende en duelig Officer tillige med 2 andre raske Officerer, 100 Mand samt 2 à 3 Feltkanoner med fornøden skarp Ammunition, ligegyldig af hvilket Kaliber.

Hvilke allernaadigste Resolutioner Du haver at udføre.

Frederik R.

I. Nr. 942. Kjøbenhavn, den 16de Maj 1808.

Til Gehejmeraad og Statsminister Grev Bernstorff.

I en til Os indkommen Rapport af 6te Maj fra den højstkommanderende Officer paa Samsø meldes Os, at Fjenden saa vel i Marstrand som i Gothenborg skulde have udladt sig med Ytringer om en forehavende Brand-Expedition imod de russiske Havne, hvoraf de lovede sig sikkert Held. Vi forbigaa ej at tilkjendegive Dig denne Melding, da samme, i Fald saadant virkelig er grundet, kunde være af Vigtighed for det russiske Hof.

Frederik R.

I. Nr. 974. Kjøbenhavn, den 20de Maj 1808.

Til det danske Kancelli.

For end mere at sikre Kjøbenhavns Fæstning og Citadellet Frederikshavn imod fjendtligt Angreb fra Landsiden have Vi besluttet, at der skal anlægges detacherede Fortifikationsværker paa forskjellige

Punkter uden for disse Fæstninger; men da Vi for nærværende Tid have den største Del af Vor danske Armé forsamlet her paa Sjælland (hvilket dog ikke [altid] kan være Tilfældet), saa er det mindre nyttigt og nødvendigt, at disse Værker strax anlægges, og desaarsag er det Vor Vilje, at disse Fortifikationsanlæg skal udsættes i 3 Aar, og i Anledning heraf haver Vort Kancelli at bekjendtgjøre Vedkommende saadant med Tilføjende, som følger:

1. At alle paa Broerne samt andensteds uden for Staden og Citadellet afbrændte Bygninger ej mere skal opbygges, men Pladserne, hvor paa de have staaet, ryddeliggjøres af vedkommende Ejer.
2. At alle Bygninger uden for Staden og Citadellet, som ligge de intenderede nye Fortifikationsværker paa den Distance, som Vort Ingenieurkorps er beordret nærmere at opgive, maa, naar de forfalde eller nedrives eller afbrænde, da ej mere opbygges, men Pladserne, hvor paa de have staaet, gjøres ryddelige, og endelig, at alle de Gaarde og Huse, som ligge under formeldte nærmere opgivende Distance, skal i det seneste inden 3 Aar være nedrevne og Pladserne være ryddeliggjorte, for at de til den Tid begyndende Værker kan have fri Plads for deres Skudlinier.
3. De Haver og Jorder, som ligge uden for Portene, kan desuagtet og imidlertid bruges og benyttes af deres Ejermænd.

Dette haver Kancelliet snarest muligt at bekjendtgjøre.

Frederik R.

**I. Nr. 981.** Kjøbenhavn, den 21de Maj 1808.

Til Prins Christian August.

Deres Durchlauchtigheds Rapport af 12te Maj fra Narvestad have Vi tillige med de respektive specielle Rapporter imodtaget og ser med Glæde, at alt gaar ved Vor norske Armé efter Ønske.

I Henseende til at belønne dem af Vor norske Armé, som udmærke sig, ved Hæderstegn, da bifalde Vi aldeles Deres Durchlauchtigheds Mening, at sligt ej bør ske af private Mænd, da Vi selv forbeholde Os at belønne ethvert Individ af Vor brave norske Armé, som udmærker sig; men Vi kan ej endnu oversende det Hæderstegn, som Vi dertil har bestemt, hvilket dog vist ikke skal blive forglemt, og Deres Durchlauchtighed haver at give enhver Mand, som udmærker sig, saa vel af Officerer, Underofficerer som Gemene, Løfte om at skulle erholde et sligt offentligt Hæderstegn af Os.

Frederik R.

I. Nr. 982. Kjøbenhavn, den 21de Maj 1808.

Til Prins Christian August.

Vi ønsker, at Deres Durchlauchtighed snarest mulig indsender Os en Liste paa alle de brave Mænd i Norge, saa vel Officerer, Underofficerer og Gemene af Land- og Søetaten, som have udmærket sig, siden Krigen begyndte, og som De finder at fortjene Hæderstegn for en eller anden Handling, og skulde der, som Vi formode, iblandt de andre Stænder ogsaa findes Folk, som ved ædel Daad og skjønne Handlinger for Os og Fædrelandet have udmærket sig, da ønske Vi ogsaa disse opførte paa denne Liste.

Frederik R.

I. Nr. 998. Kjøbenhavn, den 23de Maj 1808.

Til Prins Christian August.

Jeg iler med Feltposten i Dag at berette Dem, at jeg ufortøvet skal besvare Deres Rapporter af 12te Maj, men Tiden mangler mig; blot maa jeg takke Dem for Deres Iver og Virksomhed.

Kapitajn Rothe, som var Fange paa Orlogsskibet „Prins [Christian] Frederik", beretter mig ved sin Tilbagekomst, at 12000 Mand Englændere og Hannoveranere ere ankomne til Gothenborg. Oberst Gahns saa vel som den øvrige Udvexling kan ej bevilges.

Frederik R.

I. Nr. 1002. Kjøbenhavn, den 24de Maj 1808.

Til Generallieutenant Hesselberg.

Vi bifalde den af Dig trufne Foranstaltning, at indrette det Os tilhørende og i Bergen beliggende Pinkskib til et Opholdssted for de under Din Generalkommando gjorte Fanger.

Hvilket Vi herved allernaadigst give Dig til Kjende i Anledning af Din allerunderdanigste Rapport af 3dje dennes.

Frederik R.

I. Nr. 1005. Kjøbenhavn, den 24de Maj 1808.

Til Statsminister Greve af Bernstorff.

1. Da Bivuakeringen i Hytter er saare bekostelig og ruinerer Skovene, saa er Lejr i Telte at foretrække, og dette maa derfor tilbydes den franske Armé.
2. Man maa søge at forebygge, at hele Armeen trækker i Lejr, da Kysterne desuden derved aldeles vilde blive blottede, og naar disse blive besatte, formindskes Lejren.

3. Med den Mængde Officersfruer og Koner, som høre til Armeen, er det en vanskelig Byrde at afhjælpe; thi at lade dem blive i Altona er til Tab for Byen, og at lade dem følge Armeen er trykkende for Landet, især for enkelte Værter, og vil give Anledning til tusende Klager, og at sende disse Fruentimmer tilbage til Spanien, som General Gérard har ytret, er ej heller ønskeligt, thi dette vilde ikke stemme de spanske Tropper til vores Fordel, hvilket dog er saare vigtigt, da vi skal fægte conjunctim.

Vi synes derfor, at det bedste var, at disse Fruentimmer kunde sendes til Hamburg, eller i Fald dette ej lader sig gjøre, da indrette i Altona et særskilt Kvarterreglement for disse og lade denne Byrde, tillige med de øvrige, ligne paa det hele, thi derved gjøres dette Onde taaleligere.

Vi have i Dag tilskrevet Overkvartermester v. Haffner om disse Punkter, samt beordret ham fra sin Side at foranstalte det fornødne til denne vor Befalings Udførelse, ligesom at Vi herved paalægge Dig at iværksætte det samme igjennem Kammerjunker v. Levetzau.

Frederik R.

**K. P. Nr. 81.** **Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 24de Maj 1808**[1].

Til Generallieutenant Prins Christian August til Slesvig-Holsten-Sønderborg.

Deres Rapporter med Bilagene fra 12te Maj have Vi rigtig modtaget, og Vi kan ej vise Dem nok Vores Taknemmelighed for den udmærkede Maade, paa hvilken De viser, at Vores Valg ved at anbetro Dem denne Post ikke kunde have været bedre. De brave Nordmænds Idrætter lade Vi altid bekjendtgjøre for Soldaterne, og det vil vist i Tilfælde, at det bliver muligt at komme hine kjække Folk til Hjælp, være disse en Opmuntring til at efterligne de norske Hædersmænds Exempel.

Vi finde alle de af Dem trufne Foranstaltninger meget gode; alle Dispositioner ere aldeles hensigtsmæssige.

Rusland har besluttet med 18000 Mand at passere finske Bugten; de ville lande ved Qvarken norden for Stockholm. Finland er aldeles erobret, særdeles da de seneste Efterretninger stadfæste, at Sveaborg er overgaaet ved Kapitulation.

Øen Åland er i Russernes Hænder, og Gotland skal være besat af Russerne med 3000 Mand. General Toll skal have gjort en Sidebevægelse med 8000 Mand for at besætte Øland.

I det store Bælt krydse 5 Orlogsskibe, nogle Fregatter og Brigger. Ved Hveen ligge altid 2 à 3 Linieskibe og ved Helsingborg

---

[1]) Afsendt i Sifre den 24de og i Duplikat den 25de Maj Middag.

altid 1, ligeledes ved Malmø og 10 à 12 Brigger foruden 20 svenske Kanonchalouper; i Landskrona er Styrken næsten den samme. Med alt det er og bliver Postkommunikationen imellem vore Øer uafbrudt. Blot én Post er tagen siden Krigens Udbrud, og dette var alene ved vore egne Folks Efterladenhed og virkelig slette Foranstaltninger. Jeg gaar nu over til Besvarelse af de gjorte Spørgsmaal og Forlangender.

1. Kapitajn Dreyers efterladte Kone erholder Mandens fulde Gage i Pension, hvilket alt til Post-Pensionskasse-Direktionen er befalet.
2. Deres under 16de April indgivne Forslag om Befordring for Kapitajn Arntzen vil blive opfyldt, saa snart Forslaget indkommer.
3. Nu at indlade sig paa General Armfelts Forslag[1]) af 18de April, synes ej godt; thi man vilde blot organisere ham nogle Spioner, hvilket man vel ej var saa sikker paa at faa igjen i Sverig, og om saa var, kjendte Armfelt det, som vist i vores Forfatning ej var godt for os.
4. Jeg tror overalt ej, at Udvexling af Fanger er ønskelig, særdeles ej af Officerer. Oberst de Seue kunde som Brigadechef aldrig ansés dertil berettiget, hvilket De haver at gjøre ham opmærksom paa, for at han vogter sig i Fremtiden for slige Fejl.
5. Vi bifalde aldeles den Maade, paa hvilken De vil foretage Udskrivningen.
6. Hvad den ihjelskudte Bondes efterladte Kone og Børn betræffer, da forvente Vi Deres nærmere Forslag til, hvorledes denne ulykkelige Familie kan hjælpes.
7. De Udmærkelsestegn, enhver for sit Mod og Idræt fortjener, haabe Vi snart at kunne være i Stand til at sende Dem, som De kan uddele i Vores Navn.

Vi slutte med de bedste Ønsker for Dem og for Norges kjække Sønner.

Frederik R.

1ste Div. Nr. 328. Kjøbenhavn, den 24de Maj 1808.

Til Generalmajor Stricker.

Af Din Rapport af 23de Maj erfare Vi med Mishag, [at] Kaperfører Flindt fra Kjøbenhavn har understaaet sig at anfalde og molestere den med Parlementærflag og Dit Pas forsynede svenske Galease „Christine", og bifalde aldeles, at Du ved Betaling har holdt Skipperen paa Galeasen skadesløs samt anholdt Kaperen og sat ham under Tiltale; men derimod finde Vi det ej at have været nødvendigt, at Du over denne Sag sendte en Officer med Forklaring til det engelske Orlogsskib ved Raa, da det var tilstrækkeligt, at Skipperen,

[1]) Handler kun om Udvexling af Fanger.

som førte Galeasen, blev betalt den Skade, som var tilføjet ham, og at han erfarer, at Vi ej billigede Kaperens urigtige Fremgangsmaade, thi det er Dig jo desuden bekjendt, at Vi saa lidet som muligt ønske Parlementering med de Engelske.

Din Rapport af 24de Maj have Vi modtaget tillige med Viceadmiral Saumarez's Skrivelse til Dig, hvoraf Vi se, at han forlanger for de afleverede kvæstede Fanger igjen udleveret de engelske Fanger, som Vi have, og i den Anledning haver Du at svare Admiralen, at Du aldeles maatte henholde Dig til det Svar, som Du i Følge Vor Befaling af 20de April havde givet Kontreadmiral Sir Hood paa hans Skrivelse af 18de April, thi deri befalede Vi Dig at skrive, at de tilbudte saarede Officers" og Mandskabs Udlevering af Orlogsskibet „Prins Christiaen Frederiks Besætning kunde antages, naar de bleve udleverede ved Parlementær ved Helsingørs Skibsbro, men lovede ingenlunde at tilbagelevere engelske Fanger for disse Kvæstede, men vel, at naar den øvrige Besætning af Orlogsskibet „Prins Christian Frederik" udleveredes, da vilde Vi en masse og ej Mand imod Mand udlevere de engelske Fanger, som ere i Sjælland og øvrige Provinser af Danmark, og dette skal ogsaa ske, som ethvert Løfte, Vi giver, strikte bliver holdt.

Af Viceadmiralens Brev se Vi, at hans Uvidenhed gaar saa vidt, at han tror, at Orlogsskibet „Prins Christian Frederik" er det sidste Krigsskib, Vi have, og i den Anledning har Du at svare ham, at uagtet den engelske Regerings Røveri, saa have Vi dog nu igjen en tilstrækkelig Del Krigsskibe og Fartøjer og haaber snart at faa flere, som vist ikke skal blive saa let at bortrøve som den Del af Vor Flaade, der forrige Aar maatte undergaa en saa uhørt troløs Skæbne.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

I. Nr. 1021. Kjøbenhavn, den 27de Maj 1808.

Til Prins Christian August.

Da det let kunde hænde, at Maanedslister, som nedsendes, kunde falde i Fjendens Hænder, og han derved faa Underretning om Ting, som var Vor norske Armé til Skade, saa skal ingen Maanedslister afsendes fra Norge hverken til Os, Feltmarskalken eller Generalkommissariatet; ligeledes ingen fra Artilleribrigaden til Artillerikorpset; men derimod opbevares disse Maanedslister i Norge, indtil de længere hen i Tiden kan med Sikkerhed sendes her til. Denne Vor Befaling haver Deres Durchlauchtighed at bekjendtgjøre General v. Krogh og Generallieutenant v. Hesselberg samt alle øvrige Vedkommende under Deres egen Generalkommando til Efterretning.

Frederik R.

Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 201.

Kjøbenhavn, den 30te Maj 1808.

Til Generalmajor Bardenfleth.

Du haver at foranstalte, at alle Skibe eller store Baade, som ej allerede ere bestemte til Vor Tjeneste eller andre nødvendige Transporter, bringes fra hele Nørrejyllands østre Kyst ind i Limfjorden, og maa der om muligt paa dette Sted samles saa mange slige Fartøjer, som der kan behøves til at transportere en 6000 Mand, 500 til 600 Heste og 10 til 12 Feltkanoner. Alle aabne Fartøjer, som ej ere for smaa, vil godt kunne bruges i denne Transportflaade, da Expeditionen, hvortil de af Os ere bestemte, ej er lang, men kan gjøres paa én Dag, og bliver i øvrigt Fartøjernes Sammelplads at bestemme saa langt inde i Fjorden, at de kunne ligge sikkert under Beskyttelse af Hals Skanse og Egense Batteri.

Frederik R.

Søetaten. Nr. 137. Kjøbenhavn, den 30te Maj 1808.

Til Vort Admiralitets-Kollegium.

Vi have befalet, at en Del Fartøjer skal samles i Limfjorden[1]) og indrettes til en Transport af 6000 Mand, 4 til 600 Heste og 10 til 12 Kanoner. Da det nu er nødvendigt, at en Søofficer ansættes til at have Opsyn med disse Fartøjer, saa haver Kollegiet at kommandere en af de i Provinserne værende Søofficerer der hen, og kunde ham medgives 1 à 2 Maanedslieutenanter som Medhjælpere. Hensigten er med denne Transportflotille at bringe formeldte Tropper over fra Limfjorden til Kungsbacka Fjord i Sverig, for der fra at gjøre en Diversion imod Gothenborg.[2])

I. Nr. 1114. Kjøbenhavn, den 5te Juni 1808.

Til Prins Christian August.

Af adskillige velsindede Undersaatter her i Kjøbenhavn er sket en Indbydelse til Bidrag for deres brave norske Medbrødre, hvortil alt betydelige Summer ere indkomne, og i Anledning heraf avtorisere Vi Deres Durchlauchtighed til strax at disponere over 20000 Rdlr., som kan tages af den norske Zahlkasse, der igjen kan trække paa den herværende Bank for denne Sum.

Disse 20000 Rdlr. skal anvendes paa følgende 4 Maader:

1. Til de ved ærefulde Saar lemlæstede Krigere,
2. til de Faldnes efterladte Enker og faderløse Børn,

---

[1]) Ideen hertil ses at være udgaaet fra Kommandør L. Fisker. [2]) Se Brev fra Kongen til Bardenfleth af 12te Juni i det følgende.

3. til de ved Fjendens Plyndringer ødelagte Familier, og
4. anvendes en passende Andél til Forfriskninger for de brave Krigsmænd, der stride for Os og Fædrelandet.

Dette haver Deres Durchlauchtighed saaledes at foranstalte.

Frederik R.

**Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 217.**

Kjøbenhavn, den 5te Juni 1808.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl,
Generalmajor Bardenfleth,
Generalmajor Tellequist.

Det befales herved at undersøge samtlige paa Kysterne værende Baade paa en Tid, da det mindst kan ventes. Denne Undersøgelse skal bestaa i:

1) om der i Baadene findes hemmelige Gjemmer til Breve eller Pakker;
2) om der paa Baadene findes Indretninger under Kjølen, hvorved man kan transportere Breve.

Skulde saadanne Indretninger i Baadene finde Sted, da arresteres Ejerne eller Førerne af deslige Baade strax, og Sagen undersøges og indmeldes allerunderdanigst til Vor Decision.

At denne med Baadene foretagende Undersøgelse holdes hemmelig, er en Selvfølge.

Frederik R.

**S. P. Nr. 84.**

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 6te Juni 1808[1]).

Til Generallieutenant Prins Christian August,
kommanderende General søndenfjælds.

Ved at tilskikke Dem Kapitajn Adeler kan jeg anbefale Dem en Mand, som er duelig til at kommandere en fast Post samt at bruges i Linien, da han er en særdeles modig Mand.

I Gothenborg skal være et Antal af 12000 Mand engelske Tropper, hvorunder 4 Regimenter Hannoveranere. Vi maa anbefale Dem at søge at faa disse hannoveranske Regimenter til at overgaa paa vor Side; de ere meget misfornøjede og ønske blot Lejlighed til saadant. Løftet om at faa fri Rejse til Fædrelandet samt at de, der maatte ønske at blive, tillades det, dog alt frivilligt, er nok for disse. Da Legionen var forrige Aar i Sjælland, havde den strax taget vores Parti, i Tilfælde at de havde fundet Modstand her.

---

[1]) Afsendt i Sifre med Kapitajn Adeler.

Trykte Bekjendtgjørelser imellem disse Folk ved en Indgang i Norge haver de bedste Følger, og muligen kan det ske uden engang at oppebie sligt.

En betydelig Flaade ses ved Kullen, Koffardiskibe, fyldte med Varer, ligge ved Raa og Malmø; vi ere jo nu paa Lur og maa dermed lade os nøje for Tiden, indtil vi med Kraft kan virke. I Limfjorden samle vi Skibe, for at give dem nogen Urolighed i Gothenborg, og lader udstede Rygtet om en Attake af os fra denne Side.

At Rusland vist vil angribe Sverig selv og ej lade sig nøje med Erobringen af Finland, Åland og Gulland, det haver man Grund til at haabe.

Frederik R.

I. Nr. 1130. Kjøbenhavn, den 7de Juni 1808.

Til Generallieutenant Hesselberg.

Af Din Rapport af 17de Maj, som Vi med særdeles Velbehag have læst, erfare Vi i Slutningen, at en Lods har været om Bord paa den engelske Fregat, og ønske i den Anledning at vide, hvorledes dette kan være tilgaaet, siden det udtrykkeligen er forbuden Vore Lodser at gaa om Bord paa fjendtlige Skibe.

Frederik R.

II. Nr. 1007. Kjøbenhavn, den 7de Juni 1808.

Til Danske Kancelli.

Da Vi daglig erfare, at Fjenden bortrøver Kvæg, Svin, Faar og andre Kreaturer paa de smaa Øer, som ej ere besatte af Vores eller den med Os allierede Armés Tropper, saa bør dette Onde saa vidt muligt forebygges, da det ej alene er et betydeligt Tab for Vore kjære Undersaatter, som bebo slige smaa Øer, men endog til betydelig Fordél for Vore Fjender, som paa den Maade erholde det, de ellers vilde mangle, og letter deres Subsistance.

Desaarsag befale Vi herved allernaadigst, at alt det Kvæg, Faar, Svin eller andre spiselige Kreaturer, som befindes paa alle Smaaøer, der ej ere besatte med Tropper af Vore egne eller den med Os allierede Armé, skal, for saa vidt som disse Kreaturer ej bruges til en absolut Underholdning for Beboerne af disse Øer, foranstaltes bortførte til de nærmeste Øer, som ere besatte med Vore eller Vore Allieredes Tropper, og altsaa kan være under Beskyttelse for fjendtligt Ran, og hvis der ogsaa for disse Kreaturers Underholdning og Opsyn skulde betales noget paa de Øer, hvor de henføres, saa vil Vi heller lade denne Udgift efter lovlig Taxation falde Vor Kasse til Last, end at se Vore kjære Undersaatter udplyndrede og ruinerede.

Denne Vor Vilje haver Vort Kancelli strax at bekjendtgjøre vedkommende Øvrighedspersoner til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

I. Nr. 1145. Kjøbenhavn, den 9de Juni 1808.

Til Generalkommissariatet.

Vor Minister i Eutin, Generaladjudant Rømeling[1], har tilsendt Os den ham fra Vor højsalig Fader, Kong Christian VII, allernaadigst givne Generaladjudants Bestalling, som Vi herved tilsende Vort Kollegium med Tilkjendegivende, at det er Vor Vilje, at siden Vi bruge bemeldte v. Rømeling i Vort diplomatiske Fag, og hans Helbred ej tillader, at han mere kan bruges i Vor Militæretat, saa finde Vi det ej passende, at han forbliver Generaladjudant, men Vi ville nærmere i Naade meddele ham Afsked af Vor Krigstjeneste, og ham meddeles dessaarsag ingen ny Bestalling som Generaladjudant.

End videre befale Vi herved allernaadigst, at Kollegiet haver at observere, at kun Generaladjudanterne Rantzau-Lehn og Blome meddeles nye Bestallinger af Os som Generaladjudanter, og at alle øvrige Generaladjudanter, som have indsendt eller indsende deres gamle Bestallinger, ej skal meddeles Konfirmationsbestallinger af Os, men meddeles Afsked i Naade, saa at der i Følge heraf kun bliver 3 Generaladjudanter i Vor Landetat, nemlig Baron Rantzau-Lehn, v. Bülow og v. Blome.

Frederik R.

I. Nr. 1146. Kjøbenhavn, den 9de Juni 1808.

Til Generallieutenant Prins Christian August.

I Anledning af den Os under den 21de Maj med Deres Durchlauchtigheds Betænkning tilsendte Forestilling fra Vor interimistiske Regeringskommission for Norge, angaaende de storbritanniske Krigsfangers Udløsning, da tjener til Gjensvar, at det af politiske Aarsager ej lader sig gjøre at parlementere med den engelske Regering om disse Fangers Udvexling ved at sende en Udvexlingskommissær til England; men derimod have Vi fundet Deres Durchlauchtigheds Forslag rigtigere, at nemlig parlementere med den engelske Admiral i Gothenborg om at faa Officerer og Mandskab af Orlogsskibet „Prins Christian" udleveret her til Danmark, imod at Vi igjen udlevere de engelske Officerer og Mandskab, som ere krigsfangne saa vel her som i Norge, og have Vi i denne Anledning besluttet i disse Dage at afsende en Officer som Parlementær her fra til Gothenborg, og vil Deres Durchlauchtighed af Os nærmere blive underrettet om Udfaldet heraf. Men naar denne Udvexling og finder Sted, saa kan deri ej iberegnes de 50 engelske Krigsfanger, som af en fransk Kaper ere blevne indbragte, thi disse kan Vi ingenlunde lade udvexle imod danske Krigsfanger.

Frederik R.

---

[1]) Jobst Conrad Rømeling, Minister ved det hertugl. holsten-oldenburgske Hof, Kammerherre. Samme Dag, d. $^{9}/_{6}$ 1808, afskediget fra Krigstjenesten med Bibehold af sin havende Indtægt.

Søetaten. Nr. 148. Kjøbenhavn, den 9de Juni 1808.

Til Vor Premierlieutenant C. Wulff af Søetaten. Albue paa Laaland.

Med Tilfredshed haver Vi imodtaget Din allerunderdanigste Rapport af 4de dennes og deraf set Din hæderlige Opførsel, hvorfor Vi til Belønning allerede have bestemt Dig til Chef for den erobrede Brig[1]), naar den skal bruges.

Frederik R.

N. P. Nr. 86. Quartier général dans notre capitale Copenhague, 10 Juin 1808.

Prince Chrétien Auguste, Lieutenant-Général et Commandant en chef dans la Norvège mérid.

Quand Votre Altesse aura reçu cette lettre, et quand elle sera certifiée par le Lieutenant Charles Frédéric Bagger de notre marine, l'échange de l'équipage de l'ancien vaisseau de guerre „Prince Chrétien Frédéric" est censé reçu de l'amiral anglais, moyennant que nous rendions les sujets anglais dans nos états, qui sont faits prisonniers de guerre, bien entendu par nos propres sujets, et en conséquence de ceci, Vous ordonnerez dès que Vous recevrez cet ordre, que les prisonniers de guerre anglais qui ont été arrêtés par nos sujets avant le 12 Juin cette année, soient transportés au lieu que V. A. trouvera le plus convenable, et y délivrés par un parlementaire ou aux Anglais ou aux Suédois en prenant un reçu pour la restitution.

Frederik R.

N. P. Nr. 87. Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn. den 12te Juni 1808.

Til Generallieutenant Prins Christian August til Slesvig Holsten Sønderborg.

Vi underrette Dem herved om, at Vi i Gaar have afsendt Sø-Premierlieutenant Bagger, for her fra paa en Lodsbaad som Parlementær til den højstkommanderende engelske Admiral ved Gothenborg at overbringe et Brev fra Vort Admiralitet, hvori foreslaas en Udvexling af Fanger, at nemlig de Engelske udlevere Os Officers-Besætningen af forrige Orlogsskib „Prins Christian Frederik" paa Helsingørs Skibsbro, hvorimod Vi tilbagelevere alle engelske Krigsfanger, tagne af danske Undersaatter, som opholde sig i Danmark og Norge, hvorfra dog undtages de 50 Krigsfanger i Norge, som en fransk Kaper har indbragt, siden Vi ej kan disponere over disse.

Vi have medgivet fornævnte Lieutenant Bagger et Brev, skrevet paa Fransk til Deres Durchlauchtighed, underskrevet af Os selv og

---

1) Den engelske Orlogsbrig „The Tickler"; se III, S. 358.

paraferet af Lieutenant Bagger, som skriver sit Navn saaledes, som det findes paa hosfølgende Seddel. Vi have befalet Lieutenanten, at naar han er bleven enig om Underhandlingen af Udvexlingen, og den engelske Admiral har antaget Tilbudet, saa skal han parafere Vort Brev og afsende det til Deres Durchlauchtighed direkte, eller hvis dette ej gaar an, da lade det besørge ved de Engelske eller Svenske. Naar De erholder dette Vort Brev, da haver De at udlevere de engelske Fanger, som ere gjorte indtil den 12te Juni d. A. (formeldte 50 undtagne); Afleveringen sker paa det Sted, som De dertil finder bekvemmest.

Frederik R.

**K. P. Nr. 89.** Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 12te Juni 1808.

Til Generalmajor Bardenfleth.

Aarsagen, hvorfor Vi have befalet Dig at samle Fartøjer til en Troppetransport fra Limfjorden til Sverig, har egentlig blot været for at bestyrke og stadfæste et efter Vor Befaling udspredt Rygte og derved nøde de Svenske til at have et Observationskorps sønden for Gothenborg, hvorved den svenske Armé imod Norge svækkes og Vor norske Armé faar mere Luft; men da nu dette Rygte er noksom i Gang her, saa kan Du gjærne lade de fleste af de i Limfjorden forsamlede Skibe gaa hjem igjen, dog saaledes, at Du gjør det som en Begunstning fra Dig selv, og Afsejlingen maa ske sukcessive, saa det vedbliver at lade, som at Expeditionen endnu stedse kan forventes udført, og som Du ogsaa maa lade, som Du sikkert tror, vil ske, naar den bekvemme Tid dertil indtræffer. Naar først den største Del af de forsamlede Skibe ere bortsendte, da kan Du paa samme Maade tillade Resten at rejse til deres Hjem. — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

**K. P. Nr. 91.** Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 14de Juni 1808.

Til Generalkvartermester Wegener.[1]

Din Bestemmelse til Rigsmarechal Prins Ponte-Corvos Hovedkvarter fornødiger følgende Instrux, som dog ej kan extenderes til mulig indtræffende og nu uforudsete Tilfælde. Mit Valg er mig Borgen, at Du bøder paa de Mangler, Du finder i samme, ved Sagernes Udførsel, thi det er vanskeligt at bedømme Mænd, som ej have faste Princips og derved altid have vaklende Planer; desuden ere saa

[1]) Oberst T. J. Wegener.

mange Bisager at paasé, som man blot kan kjende ved et langt Ophold blandt disse Folk.

1. Du overleverer mit Brev til Rigsmarechallen tillige med min Hilsen; Du bevidner ham den Agtelse, jeg haver for ham som Mand og Feltherre.
2. Brevets Indhold gjælder om den i Altona skete Uret imod al Territorialhøjhed ved at bemestre sig ej alene Kommandantskabet af Byen, men endog at blande sig i den civile Administration, som for Exempel at forlange Redaktion af den Altonaer Merkur.
3. Sagen, betræffende Lieutenant Nitsche[1]), bliver paa det nøjeste undersøgt og skal aldeles blive straffet efter Loven.
4. Særdeles maa Du søge at bevirke, at vore Kommandanter souteneres af de Franske, hvilket er det største Gode, jeg kan gjøre for mine Undersaatter.
5. Følgeligen bør vore Kommandanter alene ansés som Commandants de place og forrette alt, hvad dér henhører efter den én Gang givne Instruktion.
6. Ved Dine Samtaler og Ytringer søger Du at betage al Mistanke, som om vi spillede under Dækket med England.
7. Det vanskeligste at berøre er alt, hvad der kan have Hentydende paa en militær Konvention, thi dels paastaar Prins Ponte-Corvo, at han skal have Kommandoen, dels vil han menagere af Agtelse for mig, dels siger han, at han vil selv give Ordre til vore Tropper, f. Ex. til Levetzau skal han have sagt, at hvis man ej gav ham Satisfaktion over den i Altona indtrufne Hændelse, vilde han lade vore der liggende Husarer desarmere. Jeg vil tro, at dette blot er blevet sagt for at forøge Frygten hos den frygtsomme Kammerjunker Levetzau, men det haver dog haft til Følge, at Levetzau overtalede Generallieutenant Düring til at forlægge de i Altona værende Husarer til Wedel.
8. Kunde det bringes dertil, at Naturalforplejningen til Mandskabet ophørte, og vi selv betalte noget til Værterne for hver Mand, da var det bedre saa vel for mine Undersaatter som for Soldaten.
9. For de Tropper, der staa i Lejr, er det fornødent at forpleje dem ved Naturalforplejning; det er blot de kantonnerende, som jeg ønskede Forandring med.
10. Du undersøger de indkomne Klager og søger at rette og lempe disse Ting efter Omstændighederne, nemlig Du søger at afholde ugrundede Klager, men paastaar med Bestemthed Undersaatternes Ret der, hvor de maatte have Ret i.
11. Et simpelt og vel indrettet Kjøre- og Indkvarteringsreglement søger Du at ordne og at indgaa med Prinsen af Ponte-Corvo paa min nærmere Approbation. Overalt er det vigtigt at faa en Bestemmelse, thi det vilkaarlige er det værste for Landet.

---

[1]) Dansk Hververofficer i Hamburg; havde engageret nogle hollandske Soldater; se Røder, II, S. 201.

12. Ønskeligt var det, om man kunde faa de fremmede Tropper aldeles ud af Fæstningen og Kystbatterierne; derimod maatte man overlade de Fremmede Forsvaret over Kysterne og Kystbatteriernes Soutien.
13. At Prinsen af Ponte-Corvo vilde i alt, hvad han ønskede, forudsat at de foregaaende Bestemmelser antages, aldeles henvende sig til de i Provinserne kommanderende Generaler og, naar nye Ting skulde ske, som forudsatte noget, der er udenfor Aftalen, lige til mig.
14. Da Prinsen ej kan tvivle paa min Beredvillighed lige saa lidt som paa min Iver til vor fælles Sags Udførelse, nemlig Krigen med England og Sverig, saa haaber jeg ogsaa, han vil vise mig den Tillid, jeg fortjener.
15. Saa snart Du haver endt denne Kommission, rejser Du hastigt tilbage.
16. Naar vi skulde behøve Hjælp af Tropper, da ere Generalerne avtoriserede til at henvende sig til Ponte-Corvo, men uden Forlangende behøve de ej at blive indkaldet af de Franske, ligesom at jeg ej ønsker at faa Tropper til Sjælland, saa længe Øen er blokeret, og at de Franske ej kan angribe Sverig.

Frederik R.

**S. P. Nr. 93.**

**Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 21de Juni 1808.**

Til Overkvartermester Wenzel Haffner.

Din Rapport af 14de d. M. have Vi modtaget; at oversende flere Tropper vilde være skadeligt og overflødigt, skadeligt, fordi man i de lyse Nætter for meget vover derved, unyttigt, fordi vi nu have Tropper nok, og flere vilde fortære Forraadet fra Landet.

I Glückstadt er vist ej flere Tropper, end der er fornødent. Til Roflotillen, som mangler Matroser og maa derfor, naar den skal bruges, hjælpes med 300 Soldater, 100 Mand daglig til Vagt, desuden at besætte Søbatterierne for over 40 Kanoner, at give Piket og Kommandoer til Størort, hvor et Batteri er; jeg tror altsaa, at 1800 Mand ej ere for meget til dette Brug, hvorfra endnu maa fragaa Rekrutter, Syge, Officerstjenere og enkelte Frimænd, som for Landets Tarv maa udgaa og altsaa fraregnes de 1800.

Jeg tror, at vort Kystforsvar ej behøver at rettes af Prinsen af P....-C...., hvilket jeg herved meddeler Dem til Svar.

Frederik R.

**K. P. Nr. 94.**

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 30te Juni 1808.[1])

Til General Prins Christian August,
kommanderende General søndenfjælds i Norge.

Deres Rapporter af 20de, 26de, 27de Maj indtil 20de Juni have Vi rigtig imodtaget; med Glæde se Vi de Fremskridt, De haver gjort; hvem kan og hvem bør mere være taknemmelig derfor end Vi? Maatte Vi blot faa Lejlighed til at vise Dem samme og at bevidne, at ingen General kan have gjort mere med saa faa Hjælpekilder.

De af Dem i Forslag bragte Avancements bifaldes, og Vi lade i Morgen de fornødne Befalinger desangaaende udgive.

Omendskjønt Vi ej ansé en Indmarche i Sverig for raadelig, forinden Russerne eller Vi kan give Dem Haanden fra Skaane af, saa er Invasionen meget fornøden, dels for at vedligeholde Skrækken i Landet, dels for at vide, naar Russerne komme, dels for om muligt at erobre den svenske Flotille i Strømstad, hvilket Vi tro var muligt, dersom denne By ej dækkes, og at vor Roflotille angreb tillige til Søs. Endelig ønsker Vi, at De søger enten at brænde eller at bortføre de svenske Magasiner, lader tage fra Gaardene paa Grænsen det, de Svenske maatte have endnu af Oplag, at udstrø Rygtet, at vi snart fra Aalborg og Kjøbenhavn angreb og vilde gjøre Landgang paa Sverig.

I Henseende til Armfelt, som, og hans Parlementær Manderfeldt betræffende, da er det bedst altid at vedblive det Svar, at naar han vilde noget; maatte han vises at henvende sig til Os, og at De paa ingen Maade kunde eller vilde indlade Dem i sligt. Det hele er vist alene for at vinde Tid og er Os et nyt Bevis paa Sverigs ynkelige Forfatning. Vi beder Dem endnu en Gang aldrig at stole paa Armfelt; hans Umoralitet er aldeles bekjendt. Manderfeldt haver alt for 17 Aar siden spillet en Rolle af Spion saa vel for Os som for de Svenske; imidlertid byder Klogskab at lade ham anvise sin Pension, naar hans Anvisning kommer her til.

Englænderne vare for 10 Dage siden ej debarquerede i Sverig, saa vidt Vi vide, men de bleve blot landsatte for at faa Bevægelse. Dette Korps skal ej være stærkere end 12000 Mand, hvorunder i det mindste ere 3000 Mand Hannoveranere. Skulde vi fægte imod disse, da er Vi vis paa, at de ere at faa paa vor Side, naar man blot lovede disse Folk, at de, der ønskede det, kunde og skulde blive hjemsendte, ligesom de, der vilde blive, kunde faa Tjeneste.

I Henseende til de Ordener, som Vi have tiltænkt Vore brave Nordmænd til Belønning, da har det ej været Os muligt til Dato at afsende dem, men Vi paadrive, at saadant skal ske, saa snart muligt.

I September eller November haabe Vi at kunne forsyne Vort

---

[1]) Afsendt i Triplikat.

kjære Norge med fornødne Proviantsorter saa vel som med Munderingssorter, til hvilket alt Vi træffe de kraftigste Foranstaltninger.

De haver i Vort Navn at tilkjendegive General v. Krogh, at det er Vor Vilje, at han efter nærmere Aftale med Deres Durchlauchtighed skal søge fra den trondhjemske Grænse at inquietere Fjenden samt søge at erobre eller ruinere hans Magasiner.

At De haver tilsendt Kapitajn v. Jessen 300 Rdlr., finder ganske Vort Bifald.

Vi have efter Deres Forslag i Naade beafskediget Oberst de Seue af Krigstjenesten som Generalmajor med 1000 Rdlr. aarlig i Pension under Navn af Vartpenge.

Frederik R.

I. Nr. 1289. Kjøbenhavn, den 1ste Juli 1808.

Til Prins Christian August.

Af de Hæderstegn, som Vi have bestemt til en Belønning for enhver Mand i Vore Riger, som paa en eller anden Maade udmærker sig til Nytte og Fordél for Os og Fædrelandet, ere endnu ej saa mange færdige, som vil behøves til at belønne alle de af Vore brave Nordmænd, som have fortjent det; men Vi sende herved 4 Stykker Guldkors, som ere at uddele til de Officerer, der mest have udmærket sig, og maa herved bemærke, at de, som erholde det, ere Riddere af den 4de eller sidste Klasse af Danebrogsordenen, samt 20 Stykker Sølvkors[1]), som ere at uddele saa vel til Underofficererne, Spillemænd og Gemene af Vor Land- og Sømagt, der have udmærket sig, som til enhver af Vore Undersaatter, hvilke dertil have gjort sig fortjent; de, som erholde dette Hæderstegn, kaldes Danebrogsmænd. Saa vel Guld- som Sølvkorset, som Vi her sende Dem, bæres af Vedkommende i hvidt Baand med rød Kant i et Knaphul paa venstre Side.

Deres Durchlauchtighed haver i Vort Navn at uddele disse Hæderstegn til de Mænd, som De finder mest at have fortjent det, og indsender i sin Tid til Os en Fortegnelse over, hvem og hvorfor de saaledes ere blevne Riddere og Danebrogsmænd, samt giver alle øvrige Fortjente Vort Løfte om en lige Hæder og Belønning, saa snart flere kan blive færdige.

Disse Hæderstegns Uddeling maa ske med al mulig Højtidelighed.

Frederik R.

---

[1]) Den 18de Juli opsendtes atter 8 Guldkors og 30 Sølvkors.

# Andre Aktstykker,

## vedrørende Perioden April—Juni 1808.

---

### Skrivelse fra Wenzel Haffner til Fyrsten af Pontecorvo.

Le 13 avril 1808 à Odense.

J'ai l'honneur de présenter humblement à V. A. S. une plainte qui m'a été adressée de la part du Magistrat de Colding, touchant la conduite de M. le Colonel Coupé. La lecture de cette plainte mettra V. A. S. au fait des événemens de cette ville; je les ai connus depuis longtemps, mais j'ai cru de mon devoir d'exhorter cette ville à en supporter le fardeau qui ne serait que passager; mais assuré que deux plaintes qu'on en a portées à M. le Général Gérard, selon ses ordres exprès, seraient considérées et changeraient la situation des affaires, j'ai ordonné à M. de Bardenfleth, Officier de l'État Major Général, de rester à Colding et d'arrêter autant que possible le cours des actes de propre autorité de M. Coupé, dont cet Officier lui-même s'était plaint amèrement. Depuis que cet Officier est parti pour le Jutland, j'ai la douleur de voir s'empirer la conduite de M. Coupé, et, comme il s'agit des intérêts d'une ville entière, je ne puis plus différer d'en faire un rapport à V. A. S. à moins de manquer essentiellement à mon devoir, car malheureusement les plaintes ne sont que trop fondées.

La malheureuse interruption du passage des troupes et l'augmentation des maladies ont mis un entrepreneur, inconnu même dans l'armée française, en état d'établir, de concert avec M. Coupé, un grand hôpital à Colding. L'humanité en demandait l'existence, et la ville s'est empressée, malgré sa pauvreté, de fournir tout ce qui a été requis, sans qu'on ait rendu ni compte ni quittance d'une grande partie des objets livrés.

Le trouble où se trouvaient les affaires, la maladie et la mort du Commandant danois semblaient autoriser pour le moment un Officier français à s'emparer, sans ordre de V. A. S., de l'autorité sur des bourgeois timides. Mais convaincu que V. A. S. sent combien il est funeste pour une ville d'être gouvernée par deux autorités, étrangères l'une à l'autre, et que V. A. S. ne permettra pas l'établissement de ces autorités, sans en être préalablement convenue avec Sa

Majesté le Roi ou avec le Maréchal Prince Charles, je prends la liberté de demander la déposition de M. Coupé.

J'en réponds que d'après les réglemens établis, les Commandans danois ne négligeront rien de ce qui peut contribuer au bien des Français sous tous les rapports, conformément aux ordres exprès de notre Roi, à qui nous obéissons tous avec joie et dont j'ai le pouvoir de faire exécuter les ordres. Je me servirai toujours avec empressement de ce pouvoir pour remédier à tout ce qui serait nuisible au bien de l'Armée.

Supplément: A M. le Major de Haffner, à Odense.

Sans vouloir former des plaintes, nous nous trouvons forcés, pour l'intérêt de la ville, notre bien-être et notre tranquillité, de nous adresser à vous qui avez et la volonté et le pouvoir de remédier aux désordres.

M. Coupé, Commandant français, s'est attribué une telle autorité, qu'il décide de notre bien-être, de notre tranquillité ainsi que de celle de tous les habitans; il ne fait jamais une réquisition sans l'accompagner de menaces d'exécution jusqu'au point de me menacer personnellement, moi le Bourgmestre de la ville, de vouloir m'arrêter et faire conduire à Odense. Par là le respect dû à l'autorité dont nous sommes revêtus, se trouve lésé; la confiance et la considération que doivent les bourgeois à notre rang, disparaissent, lorsqu'ils nous voient hors d'état de maintenir le bien-être de la ville. Chacun tremble en voyant les malheurs qui le menacent, depuis que tout est subordonné à un pouvoir étranger. Les réquisitions pour les hôpitaux, les magasins etc. se multiplient sans bornes, ce qui cause une telle sensation, que l'on ne peut attendre ni repos, ni bonheur tant que cet militaire sera ici. C'est pourquoi, connaissant en vous, M. le Major, toute la droiture d'un Danois et notre unique protection, nous vous supplions de procurer le rappel de M. Coupé, si cela se peut faire d'une manière convenable. Nous sommes prêts à affirmer cet écrit par notre serment de fonctionnaires publics et nous pouvons encore nous rapporter au témoignage de M. le Major de Hein.

Nous attendons de vous une réponse et du secours.

A la maison de ville de Colding, le 12 Avril 1808.

(Signé) Les membres du Magistrat.

## Beretning fra Kjøbmand Neuman om en Rejse gjennem Sverig.

Allerunderdanigst Rapport
angaaende Rejser igjennem Sverig, hvorved er bemærket Tilstanden af Militær til Søs og Lands samt øvrige Forfatning.

Helsingborg har ingen Batterier undtagen Skibsbroen, som er forsynet med Brystværn af trende Bjælkers Tykkelse, hvortil henhører

12 à 16 Stkr. 2pundige Svingbasser, staaende paa Klodser, bestemt at transporteres og behandles af tvende Mand; ellers findes ingen oplagte Batterier i Nærheden undtagen ved Höganäs Kulgrube.

Byens Indkvarteringer ere 200 Husarer, 250 Infanterister og 120 Jægere.

Landskrona har 20 Kanonbaade, hver med tvende 24- à 36-pundige Kanoner og 60 Mands Besætning og én Kogebaad for Mandskabet til hele Flaaden; Indretning er i alle Maader som de danske.

Fæstningen kjender jeg ikke, men en Linie af 20 12pundige Kanoner, som strækker fra Fæstningen til Indsejlingen ved Staden. Byens Indkvartering er 200 Husarer, 1200 Infanterister med Jægere.

Malmø har 12 Kanonbaade af sædvanlig Størrelse og Indretning af lige Besætning. Et nyt Batteri til 12 Kanoner er oplagt paa Skibsbroen, men hvad Kaliber det er, kjender jeg ikke.

Stedets Indkvartering er 400 Ryttere, 1200 Infanterister og 200 Jægere.

Ystad er befæstet med en Skanse og 8 Kanonbaade; Indkvarteringen er efter Sigende 1000 Mand Infanteri og 200 Ryttere; paa dette Sted har jeg ikke været.

Carlskrona har 12 Linieskibe, hvoraf de 10 kuns ere tjenlige, 6 Fregatter og 4 Brigger; ved min Nærværelse den 9de Marts vare 2 Fregatter og 1 Brig færdige, som udgjorde den 1ste Division, og begyndte Udsavning i Isen, hvori der var en Mil at arbeide. 5 Linieskibe havde løselig faaet deres Takkelads op og Kanoner i underste Batteri, men intet Vand, Proviant eller Folk etc.; det 6te Linieskib gav Tegn til at begynde Takkeladsen, saa vel som tvende Fregatter og tvende Brigger; men den øvrige Del af Flaaden troede man ikke kan komme ud, da Manglen paa de største Nødvendigheder var enhver bekjendt, og deres Magasinsforfatning var ikke trøstende.

Admiral Puke skulde føre Flaaden; Fæstningsværkerne skal være stærke paa begge Sider af Indløbet, men som ligger én Mil fra Staden. En lille Skanse ligger tæt ved Staden, befæstet stærkt. Stadens Indkvartering var paa den Tid 500 Mand Infanteri, men dens senere Besætning kjender jeg ikke.

Til Flaadens Besætning henhører vel Landets faste Baadsmænd (er Matroser, men ej søvante); men i dette Aar har Kronen forhyret Koffardimatroser og tilbudt høj Hyre, 8 à 10 Rdl. maanedlig, for fuld befarent Folk, og skal der være fremkommen en Tredjedel flere, end behøvedes.

De Søstæder langs Kattegat vare kun svagt besat, undtagen Varberg, Gothenborg og Marstrand, som jeg ikke saa rigtig kunde skaffe oplyst formedelst min Bevogtning; dog var Gothenborg, Fæstningen Elfsborg indberegnet, med Fæstningen Marstrand og 6 Kanonbaades Besætning ikke i det hele 1000 Mand, og bliver altsaa den hele defensive Armé fra Marstrand syd efter til Carlskrona af følgende Regimenter:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Nørre Skaanske Kavaleriet | | 1000 | Mand |
| Søndre dito dito | | 1000 | — |
| Smålandske Husarer | | 400 | — |
| Mørnerske dito | | 600 | — |
| Det Smålandske Infanteriregiment | | 1000 | — |
| Kalmarske | dito | 1100 | — |
| Kronobergske | dito | 1100 | — |
| Jønkøpingske | dito | 1100 | — |
| Kongens | hvervede, mest Tyskere, og Udskud af faste Regimenter | 1200 | — |
| Dronningens | | 1200 | — |
| Engelbrechtske | | 1200 | — |
| Vexiø Artilleri, 48 Kanoner, | som til Dels er ridende, dels efter den nye Exercits kaldes kjørende, hvor Mandskabet sidder paa, | 1200 | — |
| Svea Artilleriet | | 1200 | — |
| | | 13300 | Mand. |

Disse ere beregnede til den Styrke, det skal være, men Kavaleriet har i den pommerske Krig indsmeltet sig til 5 à 600 Mand mindre, som nu af Rustholderen skal igjen fremstilles, om det for den slette Forfatnings Skyld kan blive muligt, helst da ingen passende Heste ere at faa.

Infanteriet bestaar af stort og ført Folk med nye Geværer af særdeles stort Kaliber, men Kuglen og Krudtpatronen meget for liden.

Et Korps Jægere af 5 à 600 Mand har erobrede franske Geværer, som efter deres Sigende skal være særdeles sikre og gode, er dog glatte og lange af Løbene som almindelige af Infanteriets, men meget lette. Tvende Regimenter, Kronobergs og Jønkøpings, har forandret Kuløren af Uniformer, har nu graa Trøje og Benklæder med blaat og gult stribet Bælte, Kaskjet og Fjeder.

Alt Kavaleriet er for største Delen i forrige og dette Aar opsat af ungt Folk og nye Heste, da en stor Del efter den pommerske Expedition tog Afsked; de nye Heste ere overordentlig rost for Størrelse og gode Stand, men jeg synes var maadeligt, og saasom de svenske Heste i Almindelighed ere sky og udydig, har jeg set mange ubehagelige Optrin ved larmende og viftende Bevægelser.

Ved min Oprejse til Norge har jeg forefundet paa Møder og [efter] sandfærdige Beretninger, at nedenstaaende og benævnte Regimenter skulle trække imod Norges Grænser, har ogsaa siden paa Tilbageturen ved en god Ven faaet Liste derover, som just en betydende Officer havde i sin Lomme, der jeg traf paa Rejsen fra Hovedkvarteret i Venersborg til Stockholm, hvoraf jeg fik en rigtig Afskrift, som her følger:

| | | |
|---|---|---|
| Kongens Livgarde til Hest | 400 | Mand |
| dito dito til Fods | 600 | — |
| Det svenske Gardet til Hest | 600 | — |
| dito dito til Fods | 600 | — |
| Kongl. Livregiment Grenaderer | 500 | — |
| dito dito Husarer | 500 | — |
| Livgrenadererne | 1200 | — |
| Jemtelandske Infanteriregiment | 1048 | — |
| dito dito Dragoner | 100 | — |
| Helsinge Infanteriregiment | 1200 | — |
| Dals dito | 1200 | — |
| Uplandske dito | 1200 | — |
| Vestmanlandske dito | 1200 | — |
| Elfsborgske dito | 1200 | — |
| Nerike-Vermelandske dito | 1674 | — |
| Sødermanlandske dito | 1200 | — |
| Skaraborgs dito | 1200 | — |
| Vest-Gøtadals dito | 1200 | — |
| Bahuslenske dito | 1900 | — |
| Vest-Gøta-Kavaleri dito | 1000 | — |
| Gøta-Artilleriet af 48 Kanoner | 1200 | — |
| | 20922 | Mand. |

Her fragaar det Bahuslenske Regiment, 1900 Mand, som gik tilbage og skulde bruges i Gothenborg, Elfsborg Fæstning og Udhavnene, hvor de engelske Søfolk vare, for at forebygge Røverier, da de ved Udsejling fra Gothenborg i Foraaret havde Natten tilforn paa forskjellige Steder gjort Indbrud; ligesaa til Bevogtning af Krigsfanger og Prisskibe; en Del af dette Regiment skulde ogsaa besætte Kanonbaadene.

Denne Armé imod Norge, staaende paa trende forskjellige Punkter, har Centrum i Venersborg, kommanderet af General Armfelt; højre Fløj kommanderes af General Vegesack og er stationeret i Carlstad og Ørebro. Venstre Fløj, som fra første Tid tog Station i Uddevalla, kommanderes af General Tavast, og tror man ved videre Fremrykning, at Kongen tager fra denne Side Kommandoen. Der blev betydelige Anstalter gjorte i Tilfælde af Retirade, ved Qvistrumbro lagdes Batterier, den ved og af de Norske i Aaret 88 opbrændte Nybro, som gaar over Bahus Elven, blev nu paa ny opbygget, svært Tømmer og Broanstalter bleve førte fra Gothenborg for at gjøre Flydebroer.

Fodermanglen var stor i dette Aar, og da Armeen blev trukket tilsammen, blev ved Troppernes Transporteren af Bonden endnu langt større; saaledes var Høet steget den 20de Marts til 1 Rdl. pr. L🙰 i Venersborg og Carlstad, Havren 7 Rdl. pr. Tønde.

I Gothenborg gjældte Rug 16 Rdl. R. S. pr. Tønde og Byg 8 Rdl. R. S., Havre 6 Rdl., Ærter 15 Rdl., Gryn 18 Rdl., saltet Kjød 20 Rdl.

R. S. pr. Tønde. De kongelige Magasiner vare kun svagt forsynede, men Kjøbmændene havde gode Oplag, men frygtede for at sætte Priserne højere. Sildefiskeriet havde været ganske ubetydeligt i denne Vinter, og var nu allerede steget til 8 Rdl. for 1 Tønde nedsaltede Sild; i Stockholm gjældte disse 22 Rdl. pr. Tønde gammel Sild. Saltet var ogsaa steget i Gothenborg til høj Pris, og aldeles ingen Beholdning af Vine og Brændevine; dette er ogsaa Tilfælde paa alle andre Steder, undtagen Stockholm, som i Høstes er forsynet.

Søndagen den 3dje April blev fra alle Prækestole i Bahus, Halland, i Blekingen og Skaane Len ved Paabud oplæst, at der af hver Gaard eller „Hemman“ skulde leveres imod Betaling, som i Tiden nærmere skulde bestemmes Pris, 1 Sk℔ Hø, 2 Sk℔ Halm, 1 Td. Havre, 1 L℔ Flæsk og 2 L℔ salt Kjød; hvis Høet ikke blev leveret, skulde i dets Sted være 3 Sk℔ Halm, og naar Flæsket skulde mangle, da 3 L℔ saltet Kjød; alt manglende skulde af Bonden frembringes til Gothenborg og Landskrona. Naar endogsaa Bonden kunde gjøre denne Leverance, som jeg tror er en Umulighed, bliver den lange Vejtransport Bondens Ruin paa Heste og Foder, saa Ploven ikke kan blive rigtig besørget i dette Aar.

Hestene, som transporterede Gøtaske Artilleri, vare i saa slet Tilstand, at de næppe kunde udholde Marchen paa de gode Veje i Frosten, og bliver det da en stor Vanskelighed ved Vejenes Forandring i Foraaret; disse 48 Kanoner vare 6pundere. Der taltes bestandig om, at Flaaden i Carlskrona var udløben, men jeg tvivler, om det kunde endnu være mere end 1ste Division, da jeg Langfredag og Søndagen den 9de April hørte i Helsingborg Kirke oplæse ved en Kongl. Befaling fra Prækestolen, hvorved alle Handlende og enhver blev anmodet om at opgive alle Fornødenheder, som behøvedes til Flaaden af mere end halvhundrede Karakterer, hvorimellem ogsaa Hamp, Beg og Tjære, Salpeter og Svovl, hvorom skulde handles med Magasinet i Carlskrona.

I Stockholm er stort Opkjøb af alle Sorter Guldmønt til urimelig høj Pris, og ingen tvivler om, at jo det er Kongen, som har givet Kommissionen til Opkjøbet, hvorved der til Dels hersker Misfornøjelse, og forbindes hermed Forundring over den i Gothenborg liggende sejlfærdige Fregats Uvirksomhed. I Marstrand er udrustet en lille Kjøbmandskaper, som har taget 10 danske og norske Skibe, NB. smaa, hvoraf 1 med 800 Tdr. Byg, 1 med 1200 Tdr. Havre, 2 Skibe fra Norge med Jærn, og de andre med Brædder og Baglast; der subskriberes i Gothenborg med 2 nye udrustede Kapere.

Breve fra England skal have meldt, at en stor Kaper her fra Kjøbenhavn skal være tagen under Skotland og opbragt til England.

Der taltes som almindelig bekjendt, at der har været en Bataille i Middelhavet imellem Engelske og Franske, 4 Skibe af første og 7 af sidste, hvilke skulle være erobrede, men Forliset af Admiral, mange Officerer og stor Mængde Folk paa den engelske Side, samt tvende Skibe efter Bataillen sunkne.

Fra forskjellige Beretninger om Armeen imod de norske Grænser vare enstemmigen, at de Svenske vare indrykkede fra trende forskjellige Punkter den 6te April, og at de med en udstedt Proklamation havde lovet Norge Befrielse fra Danmark og forsikret dem Skattefrihed i fire Aar. Punkterne til Indmarchen vare over Edet med Centrum, højre Fløj over Carlstad og Ørebro til Røraas og venstre Fløj igjennem over Svinesund; Frederikshald og Frederiksstad vilde de gaa forbi.

Til Gothenborg vare komne 9 engelske Krigsskibe, hvoraf 2 af Linien og 7 mindre, de skulle have medbragt 50000 Stkr. Geværer til Bevæbnelsen af de nu udtagne 90000 unge Mandskab fra 18 til 25 Aar, og som nu efter den sidste Reduktion bliver for det meste af Bondestanden. En Adelsmand i Stockholm skal have begyndt at organisere et Korps paa egen Bekostning til 1000 Mand.

Saaledes, efter sikreste og i Overbevisning om ingen Flid sparet til Adgange om de sikreste Efterretninger, nedlægges det herved for Deres Majestæt

Kjøbenhavn, den 19de April 1808.

allerunderdanigst af
Peter Arbo Neuman.

## Et Forslag.

Kjøbenhavn, den 20de April 1808.

Til den danske Konge, Kong Frederik den Sjette.

Imedens at Deres Majestæt dagligen maa arbejde paa Land- og Sømagtens Stilling mod den fjendtlige Magt, saa tror jeg, at det ikke kan være upassende at gjøre Deres Majestæt opmærksom paa mange Dele af Kjøbenhavns Mangler og, hvad der tydelig kan ses, at her bliver Mangel paa. Hvad her for det første daglig mangler, er fersk Fisk; Aarsagen dertil skal være efter Fiskerkonernes Beretninger og Udsigender, at deres Mænd blive udkommanderede til Søtjenesten. Jeg tror, at saadant burde undersøges, og er det sandt, saa burde Mangelen afhjælpes, thi det lidet Antal af Fiskere her fra langs Strandkanten til Helsingør og udi Helsingsørs By ikke kan udgjøre meget til Landets Forsvar, men skade Kjøbenhavn og Omegnen overmaade meget ved den forhen anførte Fiskemangel, thi her kan lettelig indsés, at naar vi ikke have Mangel paa Fisk, da bestaar Kjød og Flæsk til Armeens Vedligeholdelse og Proviantering. Dernæst vil om en føje eller kort Tid ingen Urtekræmmervare eller Kaffebønner blive her at faa, som lettelig kan ses af den stærke Transport, der daglig afgaar fra Postgaarden af ovenmeldte Sorter, og den gode Gud maa vide, hvor det til sidst bliver af, da Adressebrevene bestandig ere til de holstenske Kjøbmænd. Forbud over anførte tror jeg at burde ske, om ikke for andet, saa dog for at skaane Bonden og

Vognmandslavet, der saaledes plages med Kjørsel, at de ikke ere udi Stand til at se Gaarden dyrket og Sæden lagt derudi, saa Indvaanerne paa Sjælland vil mangle, naar Jorden ikke bliver dyrket, og Tilførsel ikke fra andre Steder kan ske. Jeg tror, at Deres Majestæt uden Ophold burde lade Postamtet opgive, hvor mange Pund der af Kaffe og Urtekramvarer var bortsendt med Posten saa vel over Korsør som over Laaland til Holsten, siden at den engelske Kapitulation var udløben og Krigen erklæret, da vil Deres Majestæt deraf strax slutte, at her ikke om en kort Tids Forløb kan blive et eneste Pund at faa.

Allerunderdanigst
Pedersen,
[Postbud.]

## Fem Indberetninger angaaende Krigsbegivenheder.

### 1. Fra Amtmand Blom i Hjørring til Rentekammeret.[1])

Den 28de April 1808.

Natten imellem 25de og 26de i denne Maaned indtraf det yderst ubehagelige Tilfælde, at Fjenden, som i nogle Dage havde ligget og krydset uden for Fladstrand med 1 Linieskib, 2 Fregatter og 1 Brig, udsatte nogle Barkasser, dermed gik ind i Havnen og lige under Fæstningens eller Kastellets Kanoner udskar alle de der liggende, Tid efter anden sønden fra ankomne, med Kornvarer og Levnedsmidler til Norge bestemte Skibe, dels for kongelig og dels for privat Regning, dog de sidste sandsynligen og, saa vidt man véd, af Hans Majestæt assurerede.

Af bemeldte Skibe bortførte Fjenden 10 Stykker, som efter Opgivende skal have haft 9400 Tdr. Korn, foruden en Del Fedevarer samt over hundrede Oxehoveder Brændevin, inde, hvorimod tvende Skibe, som ogsaa af Fjenden vare besatte, ikke kunde bortføres, men bleve reddede, da Roret var borttaget fra det ene og baade Roret og Sejlene fra det andet.

Det ene af disse Skibe var, saa vidt vides, ankommet fra Aarhus med omtrent 1000 Tdr. Havre, og det andet var det sidst fra Norge til Fladstrand ankomne Skib efter 2500 Tdr. Rug af dette Amts Udskrivning. Man var med alt det Uheld dog saa heldig, at der kun var indladet omtrent 300 Tdr. Rug i dette Skib, og dette samt Ladningen af det fra Aarhus ankomne Skib udlosses nu for at være i Behold, da Fjenden endnu ligger paa Reden omtrent $1^1/_2$ Mil fra Byen og gjør Jagt paa alle de danske og norske Skibe, som vise sig i Farvandet.

---

1) Gjenpart, fremsendt af Rentekammeret til Bülow den $^{10}/_5$ 1808.

Den Foranstaltning, at fornævnte tvende Skibe losses og Kornet deraf oplægges, haaber jeg, at det høje Kollegium gunstbehageligen bifalder, da, endog antaget, at Vedkommende herefter vilde være mere paapassende og fra Fæstningen forsvare Skibene, hvilket upaatvivleligen maa kunne lade sig gjøre, og at Skibene altsaa kunde ligge sikkert, Kornet dog i samme vilde bedærves.

Ubegribelig er ellers den i dette Tilfælde i Fladstrand fra Forsvarsvæsenets Side viste Fremgangsmaade, da det er berettet, at der ikke fra Fæstningen, under hvis til Dels 24pundige Kanoner Skibene laa og med Grund troedes at ligge sikkert, skal være blevet skudt, førend alle Skibene vare i Fjendens Værge og de fleste endog under Sejl.

Beklageligt er det for de Mennesker, som derved tabte en Del af, ja maaske nogle deres hele Velfærd, og smerteligt er Tabet især for det betrængte Norge, som saa haardt kunde behøve al den Understøttelse, det i saa Henseende kan faa, og som foruden at vorde ængstet paa alle Sider af Fjenden er udsat for Hungersnød.

I øvrigt meldes, at alt Mandskabet fra de bortrøvede Skibe er reddet, undtagen en gammel Styrmand, der ikke saa hurtig som de andre kunde flygte.

2. Fra R. Rasmussen Dam til Grev Ahlefeldt-Laurvig [?].

Strynø, den 2den Maj 1808.

Jeg giver mig den Frihed underdanigst at indberette Hr. Greven, naar og hvorledes at Fjenden gjorde Landgang paa Øen Korshavn, beliggende en Mil nær ved Faaborg. Han gik i Land første Gang den 24de April med 2 Slupper, hvor i kunde være omtrent 40 Mand, og alle Søfolk; de vare meget frygtsomme for at gaa op til Byen og paa mange Maader forfarede, om der var nogle Folk inde i Byen, men da de fleste vare undvigte undtagen nogle gamle, hvoriblandt var en fra Strynø, som havde tjent der siden sidste Mikkelsdag, og som nu igjen er kommen hjem til Strynø, og af ham har jeg faaet Underretning om det passerede.

Den 25de April blev der i Land sat henved 200 Mand, hvoraf de fleste vare Landtropper, som kjendes deraf, at de havde rød Mundering. De tilbageblevne Folk, som vare paa Øen, gjorde de ikke noget ondt, men tog en 60 Stykker Faar og nogle Kalve samt Svin, Flæsk, Smør, Brød og en Del Brænde, saa meget de forefandt. Bæster og Kræ rørte de ikke; Fjerene af Dynerne lagde de paa Gulvet og medtog Vaarene deraf; de tog Tappen af Tønden og lod Øllet løbe paa Gulvet. Tvende Brønde med rent Vand og en stor Dam udtømte de og førte ligeledes bort. Ingen af Bygningerne beskadigede de uden et Hus, som de slog alle Vinduer ind paa.

Byen bestaar af 8 Gaardmænd og 4 Husmænd. Om Dagen i 4 Dage opholdt de sig paa Øen, men drog om Bord hver Aften; efter

den Tid forlod de Øen og har ikke siden været der. Man formoder, naar der gjøres Modstand, kan de snart skrækkes og gaa bort. I Anledning deraf har jeg foreholdt alle paa Strynø, at de maa vedblive som hidtil at være aarvaagne og enige i at vise Troskab til at modstaa Fjenden, naar han vil angribe Øen. Jeg har tillige advaret dem; dersom nogen findes efterladen og utro i det, som han i saa Fald haver at udføre, da har jeg forsikret dem paa min naadige Hr. Greves Vegne, at de alvorligen ville blive straffet.

Rasmus Rasmussen Dam.

## 3. Fra Borgmester og Byfoged Fuglede i Kalundborg til Stiftsbefalingsmand Baron de Adeler, Amtmant over Holbæk Amt.

Kalundborg, den 8dje Maj 1808.

S. T. Højvelbaarne
Hr. Ridder, Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Baron de Adeler.

Underdanigst Promemoria!

Jeg iler med at give Hr. Kammerherren følgende underdanige Indberetning. Nylig hidkom forrige Gaardmand, nu Husmand Anders Nielsen af Sejerby paa Sejerø, som har sagt til mig, at for omtrent 4 Dage siden — mulig Fredagen den 29de f. M. — Eftermiddag Kl. ved 3 Slæt ankom til Sejerø ved Grønbjærg Husenes Mark tvende Barkasser, hver med 15 à 16 Mand, som gjorde Landgang og ranede fra Grønbjærg Husenes Beboere Faar, Høns og Duer, samt desforuden sønderslog en landsat Baad og bortførte 3 andre store Sejerø Baade, der nylig vare hjemkomne fra Jylland og bleve forfulgte af fornævnte Barkasser, som henhørte til et i Sejerø Dyb da stationeret fjendtligt Skib (formentlig engelsk); tilligemed borttog Fjenden de i berørte 3 Baade indladte jyske Produkter, saasom Malt, Træsko etc.; men, efter at være sejlet dermed fra Landet, blev Ladningen losset og Sejl, Master og videre indtaget om Bord paa det fjendtlige Skib, hvornæst Fjenden nedsænkede selve de bortførte Sejerø Baade. Hverken førend den Dag — indeværende Aar — eller siden skal Fjenden have været i Land paa Sejerø; ved Landgangen skete mange Skud, rimeligvis for at forhindre Udlosningen af de jyske Varer, hvormed den ene Ejer strax ved Hjemkomsten skulde have været sysselsat. Fornævnte Anders Nielsen sagde end videre, at efter de hjemkomne Sejerøbeboeres Fortælling, skal Fjenden have opbrændt 7 Baade ved Brundby paa Samsø.

Underdanigst
Fuglede.

## 4. Fra Biskop Hansen i Odense til det danske Kancelli.

Odense Bispegaard, den 4de Maj 1808.

Til det Kgl. danske Kancelli.

I en fra Sognepræsten paa Drejø, Hr. Tommerup, i anden Anledning til mig indløben Skrivelse af 29de f. M. har denne omtalt en af Hr. Dahlstrøm anført Erklæring, hvilken den engelske Kapitajn — der talede godt dansk —, som kommanderer Flotillen, stationeret fra Svendborg til Als Ø, og som allerede har bemægtiget sig og rent udplyndret Øerne Korshavn og Avernakø, [er fremkommen med]: at han skulde have alle disse Øer i Besiddelse og især Øen Langeland, det koste saa, hvad det vilde. Saa vidt man bemærker, arbejder Fjenden paa at forskanse Korshavn og intenderer det samme med Drejø for at være Herre over Løbet fra Svendborg til Als Ø.

Jeg har ansét det som Pligt at indmelde dette mig foredragne, henstillende det til den mig ubekjendte Nytte, hvilken denne Indberetning muligen kunde have til Følge.

Underdanig og ærbødigst
Hansen.

## 5. Fra Borgmester og Byfoged Fuglede i Kalundborg til Stiftsbefalingsmand Baron de Adeler, Amtmand over Holbæk Amt.

Kalundborg, den 10de Maj 1808.

S. T. Højvelbaarne
Hr. Ridder, Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Baron de Adeler.

Underdanig Promemoria!

Sørgelig maa jeg melde denne mere end ubehagelige Begivenhed, at — efter nylig hidkomne Handelsmand og Borger i Horsens Nicolai Offersen og Baadfører Søren Sørensen af Endelave, deres enstemmige Forklaring, grundet paa, hvad de have erfaret selv ved deres 8 Dages Ophold paa Samsø — Søndagen den 8de hujus [ved] Nattetid har en engelsk Barkasse bragt Mandskab til Samsø ved Besser Rev fra en ved Nordby stationeret engelsk Fregat og bortranet samt bortsejlet med en Reersø Baad og deri værende en Mortér (som med mere var sendt her fra til Samsø); derimod undgik den anden Mortér at blive ranet, fordi den Baad, hvor i samme var, drev paa Grund, og imidlertid blev skudt fra Batteriet efter Fjenden, der dog — som meldt — undkom med sit første Rov. I denne Dags Aftenstund er blot at se i Samsø Bæltet af fjendtlige Skibe — foruden foran meldte Fregat ved Nordby — en Fregat og en Brig ved Romsø.

Fremdeles berette fornævnte Rejsende, at i Følge de paa Samsø havende Efterretninger, skal de fjendtlige Mennesker, der for nogle

Dage siden vare landede paa Tunø med 2 Barkasser, have erholdet fersk Vand og — for Penge — Hornkvæg og Lam (dog skal fra Præsten være bortranet 2 Grise), men uden at have foretaget sig nogen Voldsomhed paa Tunø.

Jeg ansér det som min underdanige Pligt at indberette dette; omendskjønt jeg hjærtelig føler, hvor græmmeligt det er, at vor ejegode Konges Hensigt, at forstærke Samsøs Befæstning ved den bortranede Mortér, er forhindret ved Fjendens Røveri under Landet, efter at Søtransporten i sig selv — saa at sige — var lykkelig fuldendt.

Underdanig
Fuglede.

## Skrivelse fra Wenzel Haffner til Kongen.[1])

Odense, den 11te Maj 1808.

I Nat har en Bataillòn Spansk skullet afgaa fra Kjerteminde til Sjælland. I Horsens har Regimentet Guadalaxara haft blodige Affærer med de Franske. 3 Døde og en Mængde Saarede. Det kommer her til i Dag. Det franske 5te Regiment tog en anden Vej, til Assens, Middelfart og Bogense. General Veaux gaar til Hindsgavl. I Morges forlod alle Franske Staden. Der er ingen Tvivl om, at Deres Kongelige Majestæt kan erholde saa mange Spanske, som Allerhøjstsamme vil have.

Prinsen af Pontecorvo er ilende afrejst til Haderslev.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Skrivelse fra Samme til Samme.[2])

Flensborg, den 22de Maj 1808.

Efter at have forestillet, at intet kan indlægges i Rendsborg, har jeg dog maattet sende til General Düring om at lade en Del af de Nationale kantonnere, saa at to Batailloner kan komme ind, som der siges, blot for 5 til 6 Dage, til Lejren er færdig. Jeg venter Nægtelse. Men efter mit Begreb er den ej god. Deres Kongelige Majestæts Fordel kræver, at der vises blind Tillid.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

---

[1]) Affattet i Sifre. [2]) Ligeledes.

## Skrivelse fra Samme til Samme.

Flensborg, den 23de Maj 1808.

General Lützows Forestilling angaaende Rendsborg burde bestemme mig til Afværgelsen af fransk Indlægning. Men Stadens store Garnison har givet Anledning til diplomatiske Diskussioner, som Levetzau i Dag oversender Deres Kongelige Majestæt. Jeg har bevist Prinsen af Pontecorvo og General Gérard, at her ej findes uden faa fornødne gevorbne Tropper, og at alle andre blot ere provinciale.[1])

Det menes derimod, at de aldeles ej behøve disse til Hjælp, men nok skulle paatage sig alt alene, og finde sig endda fornærmede over disses Formerelse og Samlinger. Jeg har underrettet Hs. højfyrstelige Durchlaucht Prins Carl om alt. Jeg haaber saaledes at have víst saa vel mod vore Venner al den Forekommenhed og Beredvillighed, som i Følge Deres Majestæts allernaadigste Vilje skal og maa vises, og for de egne den Skaansel, som Tingenes Tilstand udkrævede. I Henseende til Skovene her er af de unge Hrr. Warnstedter, som skal have været her i Forgaars, erklæret, at her var mere end Skovning nok, og skjønt jeg med Vanskelighed tror herpaa, da jeg véd en Jordhyttelejr at koste det dobbelte formedelst Spild, Officerer, Officers-Tjenere, Stalde, Oberst- og Generals-Barakker eller Vaaninger, Marketendernes og Vaskerindernes, — saa har dog Prinsen paa denne Efterretning strax decideret Lejren her og tillige ved R., hvorhen til jeg har sendt Divisions-Kvartermester Bardenfleth for at gjøre allehaande Arrangements og Aftaler efter Ordrer, jeg har ladet ham ogsaa udbede sig hos Feltmarskalken, Prins Carl. — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

I Dag er Prinsesse Pontecorvo afrejst her fra til Paris.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Instrux fra Fyrsten af Pontecorvo til General Fririon.

à Flensbourg, le 28 Mai 1808.

À Monsieur le Général Fririon.

S. M. l'Empereur et Roi, ayant décidé qu'un détachement de mon corps d'armée passerait en Sélande pour défendre cette île conjointement avec l'armée danoise, j'ai cru ne pouvoir choisir un meilleur officier général que Vous pour commander ce corps détaché. Il doit être composé de six bataillons espagnols dont trois du régiment des Asturies et trois de Guadalaxara, d'une batterie de six pièces de

---

[1]) Hertil i Talskrift. Resten i Bogstavskrift.

campagne et d'un escadron de dragons. Sur ce nombre environ douze cents hommes sont déjà dans l'île, le reste y passera successivement.

Vous vous rendrez de suite en Fionie auprès du Général Marquis de la Romana, Vous prendrez de lui des renseignements sur la capacité des chefs espagnols qui doivent servir sous vos ordres, Vous le prierez de Vous instruire de l'esprit qui anime les officiers et les soldats, Vous lui demanderez de Vous désigner ceux qui sont connus comme peu zélés pour leur service.

Les troupes espagnoles sont braves et faciles à conduire, elles sont sobres et persévérantes; Vous veillerez à ce que le soldat ait tout ce qu'il est en droit d'exiger, et Vous maintiendrez une discipline sévère et uniforme. Vous défendrez surtout aux officiers de maltraiter en propos, gestes ou faits aucun sous-officier ou soldat, et Vous ferez juger selon la rigueur des lois espagnoles tout soldat qui méconnaîtrait l'ordre ou l'autorité de ses officiers; le soldat espagnol demande à être puni sans passion, il aime ses chefs qui joignent à la justice beaucoup de fermeté.

Après que le Marquis de la Romana Vous aura donné les notions relatives aux troupes que Vous devez commander, Vous passerez en Sélande, Vous vous rendrez auprès du Roi de Danemarc pour lui annoncer l'objet de votre mission.

L'intention de l'Empereur est que les troupes sous vos ordres agissent ensemble et ne soient jamais séparées; si les Anglais ou les Suédois venaient à débarquer en Sélande, le Roi de Danemarc pourrait, comme il le jugerait à propos, Vous placer à une aile, au centre ou à l'avant-garde de son armée; je suis persuadé que partout où Vous vous trouverez placé, Vous justifierez la confiance de l'Empereur.

Vous recevrez les ordres du Roi directement ou en son nom de son quartier-maître-général.

Les troupes espagnoles sont impétueuses, enlevées par un officier de votre trempe, et donnant en masse elles seront capables, je n'en doute pas, de déterminer le sort d'une affaire; je désirerais donc de préférence qu'elles formassent la réserve; dans cet ordre de bataille elles pourraient toujours ou décider la victoire, ou du moins soutenir les troupes qui se trouveraient forcées; Vous ferez ces observations au Roi et Vous ne manquerez pas de lui dire que je tiens beaucoup à ce que Vous fassiez la réserve.

Si l'ennemi venait à opérer une descente en Sélande, ce serait sans doute le plus près possible de Copenhague; il me paraît donc qu'un corps serait avantageusement placé à Roskilde; il aurait le double avantage de se trouver au centre et de pouvoir se porter sur le premier débarquement, s'il venait à s'effectuer dans la baie de Kjøge ou par le lac d'Isse. Vous fixerez aussi l'attention du Roi sur l'île de Møen dont l'ennemi chercherait sans doute à s'emparer, s'il venait en Sélande, pour couper nos communications. Dans vos entretiens avec S. M. Vous tâcherez de lui persuader de ne jamais disséminer ses troupes en cas de combat, il doit frapper en masse et étonner

son ennemi aussitôt après son débarquement. Les Anglais sont méthodiques; ils sont accoutumés à la guerre réglée; ainsi les mouvements rapides auront toujours l'avantage sur eux, lorsque les mouvements seront soutenus par une bonne réserve. Il ne faut donc pas leur laisser le temps de se retrancher ni même de s'établir, on doit les attaquer sitôt qu'ils ont mis pied à terre, et pour y parvenir plus facilement il est nécessaire que les troupes soient campées près des points où le débarquement est le plus probable.

Vous aurez pour composer votre État-Major, le lieutenant-colonel Blesimare, un officier d'artillerie, et un officier du génie; le commissaire des guerres Bourdon qui est déjà en Sélande, reçoit l'ordre de prendre le service de votre corps.

Dès que Vous serez arrivé en Sélande, Vous vous attacherez à instruire les troupes aux manoeuvres les plus simples de notre ordonnance et les plus utiles à la guerre.

Vous aurez une section des postes de l'armée, et Vous m'adresserez par chaque courrier un rapport, soit qu'il y ait du nouveau ou non.

Recevez, Monsieur le Général, l'assurance de ma considération distinguée.

Bernadotte.

# Det spanske Korpses Frafald

eller

**Perioden Juli—Avgust 1808.**

Den 3dje Juli forlod Sir John Moore Gøteborg med sit Korps, og den engelske Regering var næppe utilfreds med, at Kong Gustav IV Adolph stødte det fra sig; thi den kunde paa den Tid bruge alle de Tropper, den kunde faa. Den havde nemlig besluttet at understøtte Opstanden i Spanien, som var udbrudt den 24de Maj i Asturien umiddelbart efter Ferdinand VII's Afsættelse og Kong Josephs Regeringstiltrædelse, og som derefter havde forplantet sig til hele Spanien med en Kraft, der tildrog sig Evropas Opmærksomhed. England sendte Sir Arthur Wellesley der ned, og med ham fulgte ikke blot Moores Korps, men ogsaa andre af de Tropper, som havde været paa Sjælland 1807 og senere havde været holdt beredte til en lignende Expedition, hvis en saadan maatte skjønnes ønskelig og udførlig.

Regeringen i Kjøbenhavn følte sig derfor nu befriet for enhver Fare for Sjælland, skjønt Kong Gustav, som den 27de Juli havde forladt Stockholm for at inspicere sin Flaade i den finske Skjærgaard og dernæst tage Ophold paa Åland, endnu i nogen Tid holdt fast ved Tanken om at angribe Kjøbenhavn.[1])

Ogsaa for Norge var enhver umiddelbart truende krigersk Fare nu fjærnet. Derimod var det vedblivende udsat for Hungersnød og for Mangel paa Krigsfornødenheder; thi den engelske Blokade hævedes ikke. Eskadren under Admiral Sir James Saumarez, hvis Hovedstyrke under Eskadrechefens Befaling paa denne Tid krydsede i Østersøen, havde en Underafdeling under Admiral Sir Richard Keats i store Bælt og end videre Skibe ved Gøteborg og i Farvandet mellem Norge og Danmark.

---

[1]) Se „Historisk tafla af f. d. Konung Gustaf IV Adolfs sednaste regeringsår", II, Bilagor, Side 111, hvor Kongens egenhændige Forslag (omtalt hos Mejer, Side 121) er trykt.

Med Hensyn til Krigen med Sverig er denne Periode mærkelig ved en Tilnærmelse, som fandt Sted mellem Christian August og Armfelt, men som ikke førte til noget. Den var foranlediget ved Manderfeldts i det foregaaende omtalte Sendelse. Dette mærkværdige Sendebud havde nemlig gjort Prinsen den Meddelelse, at der forberedtes en Revolution i Sverig, som Hæren vilde udføre, og sagt, at han var sendt til Christian August for at sondere, hvorvidt han vilde tilstaa en Vaabenstilstand i det Øjemed.[1]) Christian August var fuldkommen villig til at understøtte en Handling af de svenske Generaler, som maatte føre til en Forandring i Sverigs politiske System, men han vilde ikke udtale sig herom for Manderfeldt. Han sendte derfor den 26de Juni sin Adjudant, Ritmester N. S. Darre, til Armfelt for at give til Kjende, at der ikke var noget til Hinder for en Vaabentilstand i det af Manderfeldt angivne Øjemed, naar der gaves Garanti for, at den ikke tjente til Skjul for Detacheringer af Tropper til Skaane eller Finland. Darre mødte imidlertid ingen fortrolig Aabenhed.[2]) Armfelt indviede ham ikke i noget af det, Manderfeldt havde talt om. Den svenske General har vel endog været uvidende om den Grad, til hvilken Manderfeldt havde drevet sin Fortrolighed. I det svenske Hovedkvarter fik man den Opfattelse, at det var Prinsen, som gjennem Darre gjorde Forslag til en Vaabenstilstand.[3]) Og som saadant modtoges det godt. Kong Gustav paabød endog dets Modtagelse, og Følgen deraf blev Posses Sendelse til Prinsen paa Hafslund,[4]) som hvis Udbytte det imidlertid fremgik med Klarhed, at de gjensidige Tilnærmelser hvilede paa lutter Misforstaaelser.

Paa selve Krigens Førelse fik denne Tilnærmelse ingen Indflydelse. Christian August vedblev i Overensstemmelse med Kongens Befaling[5]) at holde Kampen i Aande ved Grænsen for paa den Maade, indtil Russernes Nærmelse tilbød en mere aktiv Optræden, at hindre Svenskerne i at trække Tropper fra den vestlige Grænse til Finland. Og da der nu i denne Periode virkelig droges mange Tropper fra Armfelts Hær til Finland, hvilke dog erstattedes ved Mandskab, hørende til Vargering og Landeværn, lagde Christian August endog megen Energi i Grænsekrigen, der udmærkede sig ved idelige Strejftog og Overfald. Ogsaa foretoges der i Avgust Maaned efter Kongens Befaling — men i Overensstemmelse med Prinsens Ønsker — et Indfald i Sverig fra Trondhjem af, hvilket var af en noget mere omfattende Art end de andre. Den 8de Avgust sendtes nemlig fra Schmettows Brigade et lille Korps under Major Coldevin ind i Jemteland og et fra Bangs Brigade under Brigadechefens egen Befaling ind i Herjedalen, hvilke to Korpser, der understøttedes af

---

[1]) Se Side 408 i dette Bind. [2]) Darres Rapport er trykt i Norske Samlinger, II, S. 461. [3]) Se Schinkels minnen, IV, Side 284, samt Elof Tegnér: Gustaf Mouritz Armfelt, Studier ur Armfelts efterlemnade papper, III, Side 173. [4]) Om denne Sendelse findes Oplysning i Schinkels minnen, IV, S. 289, i Elof Tegnérs Gustaf Mouritz Armfelt, III, S. 176, samt i Christian Augusts Rapport til Kongen, trykt i Norske Samlinger, II, S. 209. [5]) Se dette Binds Side 380.

et Strejfkorps fra Staffeldts Brigade til Dalby, begge trængte noget ind i Sverig og kom tilbage henholdsvis den 19de og den 16de Avgust[1]).

Disse Begivenheder ere her kun omtalte, fordi nogle af Aktstykkerne i det følgende sigte til dem. Ellers ville Aktstykkerne mest angaa de Begivenheder i Danmark, som bleve en Eftervirkning af Opstanden i Spanien.[2])

Det spanske Korps var nemlig blevet forlagt saaledes her i Landet, at en væbnet Opstand mod det franske Herredømme, det var underlagt, var let udførlig, naar den understøttedes af England, og endog den allerførste revolutionære Junta, som dannedes i Spanien, den i Asturien, sendte Deputerede til London for at bede den engelske Regering om at gjøre dette.

Korpsets Dislokation var i Juli Maaned følgende.

Paa Sjælland laa under den franske General Fririon Infanteriregimenterne „Asturien“ og „Guadalaxara“.

Paa Fyn under Chefen, Generallieutenant Marquis de la Romana, der havde taget sit Hovedkvarter i Nyborg Fæstning, hvor han boede paa Postgaarden: Infanteriregimentet „Princesa“, den lette Bataillon „Barcelona“, Rytterregimenterne „Villaviciosa“ og „Almanza“ samt det spanske Artilleri.

Paa Langeland under fransk Oberstlieutenant Gautier: den lette Bataillon „Catalonien“ samt lidt Rytteri fra Regimentet „Villaviciosa“.

I Jylland, hvor General i spansk Tjeneste Kindelan havde Ophold i Fredericia, laa Infanteriregimentet „Zamora“ og Kavaleriregimenterne „Algarve“, „el Rey“ (af de Franske kaldet „du Roi“) og „el Infante“.

Paa Sjælland var der nu ingen Fare for, at Spanierne skulde kunne tiltvinge sig noget; thi de vare til alle Sider omgivne af overlegne danske Korpser. I den forløbne Periode var der i Anledning af den stadig fortsatte militære Organisation, som vi have beskrevet i det foregaaende, foretaget en Del Dislokationer. Danske Livregiment var fra Falbes Brigade,[3]) i hvilken Kjøbenhavns Infanteriregiment indtraadte, afgaaet til det sydlige Sjælland, hvor dets annekterede Batailloner formeredes.[4]) 3dje jyske Regiment var fra Sydsjælland lagt over til Falster, Prins Frederik Ferdinands Dragoner fra Laaland-Falster til Næstved, Slagelse og Ringsted, 1ste Bataillon „Fyn“ fra Fredericia til Nyborg og 1ste jyske Regiment der fra til Sjælland.

---

[1]) Om de krigerske Begivenheder i Juli og Avgust Maaned findes det fornødne hos Ræder, III, S. 1—44 og hos Meijer, S. 142—155. [2]) Af Christian Augusts vigtige Rapporter indeholde „Norske Samlinger“ for denne Periode et stort Antal. Af sifrerede Rapporter har Krigsministeriets Arkiv for denne Periode kun én, som ikke findes i „Norske Samlinger“. Men denne (af 26de Juni), som ikke er uden Interesse, vil blive meddelt i det følgende tillige med de to Breve fra Posse og Mejlænder, som mangle i „Norske Samlinger“, II, S. 217, og saa i øvrigt nogle Breve fra Kong Frederik samt et Par andre Aktstykker, som tjene til at supplere det allerede kjendte. [3]) III, Side 210. [4]) III, Side 349.

Paa Sjælland havde Castenschjold Kommandoen fra Roskilde mod Vest over Korsør helt rundt til Kjøge, hvor han selv havde Kvarter. Under ham kommanderede nu i det nordvestlige Sjælland Oberst Kardorff, der havde sit Kvarter i Kalundborg og en samlet Styrke, bestaaende af 2det jyske Regiment, 2 Eskadroner sjællandske Ryttere og noget ridende Artilleri, kantonnerende om Svinninge. Sydligere havde Oberst Bassewitz Kommandoen fra Reersø til Vordingborg, og end sydligere paa Øerne kommanderede Oberst Vahrendorff. I og om Kjøbenhavn stod Frederik af Hessens Division med Prins Christian af Hessens Rytteri spredt nedad mod Kjøge, og nord for Frederik af Hessens Cantonnementer befalede Ewald fra Svanemøllen til Hellebæk (Kronborg undtagen), og Generalmajor Berger fra Gilleleje over Kikhavn og Frederiksværk til Roskilde.

Paa Fyn var Situationen derimod en helt anden; thi her var den spanske Øverstkommanderende faktisk Herre over Øen.

Af danske Tropper fandtes der under Generallieutenant Baron Rantzau, som havde Bolig i Odense: 1ste Bataillon „Fyn“ (Oberstlieutenant F. J. C. Castonier), et Garnisonskompagni og et Batteri (Major J. C. Suckow), hvilke dannede Fæstningen i Nyborgs Garnison under Kommandanten, Baron Güldencrone, end videre 3dje og 4de Bataillon af Kongens Regiment[1]), fynske Dragoner, en Eskadron af jyske Dragoner og et Batteri (Friboe). 4de Bataillon af Kronens Regiment, som var formeret ved Nyborg[2]), var lagt ud til Smaaøerne syd for Fyn for at tage dem tilbage fra Englænderne, for saa vidt de vare faldne i deres Vold, ellers for at forsvare dem i Forening med Flotillen under Kapitajnlieutenant U. A. Schønheyder, hvilken Flotille bestod, foruden af „Fama“ og „Søormen“ ved Nyborg, af 16 Kanon- og 2 Mortérchalouper, hvoraf 2 Kanonchalouper laa ved Faaborg og 2 ved Svendborg. Den oven nævnte Styrke paa Fyn, som ikke befandt sig i Nyborg Fæstning, var fordelt langs Kysten ved Skanserne og Søbatterierne, sædvanligvis Fodfolk, Artilleri og Rytteri i Forening. Ellers holdtes Øen besat af Spanierne, hvis Dislokation var den, at Infanteriregimentet „Princesa“ var fordelt i Byerne Nyborg, Kjerteminde, Odense, Bogense, Middelfart, Assens, og Bataillonen „Barcelona“ i Faaborg og Svendborg; Kavaleriregimentet „Almanza“ laa i Odense og Kavaleriregimentet „Villaviciosa“ i Faaborg, begge med Detacheringer til andre Steder, hvor noget Rytteri ønskedes, endelig Artilleriet om Nyborg[3]).

At Marquis de la Romana havde sit Kommandokvarter i Nyborg, var en Følge af, at denne Fæstning var Hovedovergangsstedet til Sjælland, Marchernes Maal paa Fyn, den Gang Opgaven var at komme til Sjælland, det Sted, hvor Indskibningerne bedst kunde ordnes. Men Fyrsten af Pontecorvo havde ønsket fransk-spanske Tropper i alle Fæstninger; Kongen havde billiget, at saadanne deltoge

---

[1]) Se dette Binds Side 349. [2]) ibidem. [3]) Om de militære Forhold paa Fyn findes detailerede Oplysninger hos H. P. Mumme: „Begivenhederne i Fyn under de franske og spanske Troppers Ophold her i Landet i Aaret 1808,“ Odense 1848.

i Tjenesten i Fæstningerne[1]), og spanske Tropper fandtes derfor altid i stort Tal i Nyborg Fæstning. Det vilde altsaa være let for Marquis de la Romana at tage Fæstningen i fuldstændig Besiddelse, og med Englændernes Bistand vilde Orlogsbriggen „Fama“ (Premierlieutenant O. F. Rasch), Orlogsskonnerten „Søormen“ (Sekondlieutenant T. E. Rosenørn) let overvindes, hvorefter den store ved Nyborg forsamlede Transportflaade vilde staa til hans Raadighed.

I Jylland havde Generalmajor Tellequist i Fredericia, hvor Generallieutenant Kindelan og Regimentet „Zamora“ laa, af danske Tropper kun en annekteret Bataillon af fynske Infanteriregiment og en Eskadron af jyske Dragoner, som var indkvarteret i Eritsø.[2]) Nordligere i Jylland laa Regimenterne „Algarve“ i Horsens, „el Rey“ i Aarhus og „el Infante“ i Randers. Af danske Tropper fandtes der i denne Del af Jylland under Generalmajor Bardenfleth kun de annekterede Batailloner, som vare under Formering.

At Spanierne — ogsaa efter den seneste Udvikling, Begivenhederne i Spanien havde taget, — vedblev at besætte Øer, i hvis omgivende Vande Englænderne vare Herrer, betragtede særdeles mange her hjemme som en aabenbar Fejl, men Bernadotte synes ikke i nogen høj Grad at have haft Øje derfor.[3]) Det var ogsaa til Dels lykkedes ham at holde Spanierne i Uvidenhed om de sande Begivenheder i deres Fædreland, som Kejseren havde befalet ham at gjøre. De til Korpset fra Spanien kommende Breve holdtes tilbage, engelske Aviser fandt ingen Adgang til Fastlandet eller til det danske Territorium, end mindre Engelskmænd.[4]) Kysternes Afspærring var ogsaa saa fuldstændig, at ingen Berøring med Englænderne kunde finde Sted.[5])

Den første rigtige Oplysning om Begivenhederne i Hjemmet fik Marquis de la Romana af en katholsk Gejstlig, Robertson, som Sir Arthur Wellesley inden sin Afrejse til Spanien havde formaaet til at paatage sig det Hverv, at opsøge den spanske Øverstbefalende. Denne Afsending banede sig Vej til Nyborg fra Fastlandet af, hvor

---

[1]) Se Brev fra Frederik VI hos Mumme, S. 78. [2]) De to Eskadroner af dette Regiment, som her ere nævnte, en i det vestlige Fyn og en i Eritsø, vare de eneste tilstedeværende Eskadroner af Regimentet i Kongeriget. De andre Eskadroner laa i Hertugdømmet Slesvig med Stabskvarter Ekernførde. [3]) Derimod fik Napoleon selv Opfattelsen deraf og vilde have det spanske Korps forlagt til det indre Frankrig; men Befalingen dertil kom for sent. [4]) Vor Presse maatte i saa Henseende ogsaa tjene franske Interesser. Da vore Aviser, særlig „Kjøbenhavnske Tidender“, udgivne af Brødrene Berling, meget udførligt og upartisk havde berettet de spanske Tildragelser, den Gang det politiske Uvejr trak op der nede, gjorde den franske Gesandt Indsigelser. Senere maatte saa vel det nævnte Blad som „Dagen“ tage Hensyn, og vi læse væsentligt kun om, at Kong Joseph vandt Fremgang o. s. v. [5]) Bernadotte mente vel, at det maatte være fra den engelske Flaade i Kattegat, at Spanierne havde faaet den Kundskab om Begivenhederne i deres Fædreland, som det viste sig, de vare komne i Besiddelse af (se Touchard la Fosse: Histoire de Charles XIV, II, Side 45); men dette er ikke rigtigt. De Engelske tilstaa, at deres forskjellige Forsøg paa at komme i Berøring med Spanierne fra Søen strandede paa vort Kystværns Aarvaagenhed.

han under mange Gjenvordigheder og med falsk Pas som Tysker var saa heldig at komme ind i Landet.[1]) Robertsons Mission havde til Følge, at de la Romana konfererede med Undergivne paa Fyn, og fra den Tid var det, saa at sige, en offentlig Hemmelighed, at Englænderne vilde afhente Spanierne.[2]) Men Fyrsten af Pontecorvo lod sig dysse i Ro af Marquis de la Romana, som i samme Grad han pønsede paa at deltage i Kampen mod Kong Joseph, beflittede sig paa at føre Marechallen bag Lyset ved falske Forsikringer om Spaniernes ubrødelige Troskab og Hengivenhed mod Napoleon og hans Broder. Fyrsten af Pontecorvo begav sig den 23de Juli til Lübek for at bruge Søbadene ved Travemünde.

Inden den egentlige Opstand sattes i Scene den 7de Avgust, udbrød der Uroligheder blandt Spanierne paa Sjælland i Anledning af, at der var forlangt Aflæggelse af Troskabsed til Kong Joseph.

I Følge et Ønske fra Fyrsten af Pontecorvo om, at ogsaa de spanske Tropper paa Sjælland maatte blive lagte i Lejr, havde Kongen, der i saa Fald ogsaa vilde have danske Tropper i Lejr, i Begyndelsen af Juli befalet Afstikningen af to Lejre, en for et spansk Regiment paa Bistrupgaards Jorder vest for Roskilde og en ved Bregninge for den før nævnte danske Styrke ved Svinninge, hvorhos han tillige lod forberede en mulig tredje større Lejr for danske Tropper i det nordostlige Sjælland.[3]) Saa snart den førstnævnte Lejr den 10de Juli var bleven afstukken, belagdes den strax (den danske belagdes først noget senere), og Dislokationen blev da for Spanierne paa Sjælland følgende: I Lejren indlagdes 2den og 3dje Bataillon „Guadalaxara“ og 3dje Bataillon „Asturien“. 1ste Bataillon „Asturien“ indkvarteredes i Roskilde, og de to resterende Batailloner lagdes i Cantonnements, 2den Bataillon „Asturien“ vest for Lejren, 1ste Bataillon „Guadalaxara“ mellem Roskilde og Kjøge. General Fririon havde Brigadekvarter paa Palæet i Roskilde. Som dansk Pladskommandant fungerede her Kapitajn von Heinen med Kapitajn d'Origny sideordnet, og til Pladskommandantens Hjælp var et lille Kommando af danske Livregiment henlagt til Roskilde.

Alle Tropperne vare i Løbet af Juli Maaned daglig blevne samlede i Lejren for at lære det franske Exercerreglement, Underofficererne om Formiddagen, Afdelingerne i deres Helhed om Eftermiddagen. Det var derfor naturligt, at ogsaa Edsaflæggelsen tænktes henlagt til Lejren, hvor hen Tropperne i den Anledning bleve stævnede til Mandag den 1ste Avgust. Men den 31te Juli om Efter-

---

[1]) „Narrative of a secret mission to the Danish islands in 1808 by the rew. James Robertson, edited from the authors by his nephew Alexander Clinton Fraser“. London 1863. [2]) Se Frederik VI's Brev til Wenzel Haffner af 25de Juli 1808 i det følgende, Generallieutenant Bardenfleths Ytring, trykt Side 217 i Mummes „Begivenhederne paa Fyn“, „Spanierne i Danmark“ i Frederik Schierns Historiske Studier, I, Side 20, og Anmærkningen Side 83 i Mummes Bog. [3]) Meningen dermed var upaatvivlelig, at Bernadotte maaske vilde forlange hele den spanske Brigade lagt i Lejr, i hvilket Fald Kongen saa vilde have en tilsvarende dansk Styrke i Lejr.

middagen udbrød der Mytteri i Roskilde. Den franske Chef, Fririon, blev angreben i sin Bolig. Han blev af Kapitajn d'Origny ført gjennem den dækkede Gang, som forbinder Palæet med Domkirken, ned i en af dennes Gravhvælvinger, men Angrebet flyttede sig til Kirken. Først efter at Pladskommandantskabet havde udbredt den falske Tidende, at Generalen var skudt, fik Oberst Delevielleuze Magt over Spanierne, og dernæst undkom General Fririon med de andre franske Officerer, som vare samlede om ham, i danske Uniformer, som Mandskabet af Livregimentet afgav, til Hedehusene, hvor fra de til Vogns befordredes til Kjøbenhavn.[1])

Da Frederik VI om Natten fik Melding om det forefaldne, lod han strax slaa Generalmarche i Kjøbenhavn og vilde sende Tropperne til Roskilde for at stille Oprøret; men da han fik Kundskab om, at Spanierne ikke gjorde Modstand mod andre end deres franske Befalingsmænd, at de lystrede deres egen Chef Delevielleuze og med Akklamation havde modtaget Meddelelsen om, at de nu stode under Kongen af Danmarks Befaling, blev der ingen Brug for nogen væbnet Styrke endnu. Derimod befalede han Oberst Deleveilleuze, hvem i det Øjemed Generalkvartermester-Lieutenant Wolffgang Haffner sendtes til Hjælp, at indtage et Cantonnement i Byerne Ringsted, Sorø og Slagelse, hvilket Tropperne havde haft, inden de samledes frem til Roskilde. Paa Oberst Delevielleuzes Bøn opsattes Marchen til den 3dje Avgust, men da foretoges den i fuldkommen Orden. Derpaa stævnede Kongen Delevielleuze til sig i Kjøbenhavn for at erholde nøjagtig Oplysning om, hvad der var foregaaet, og forlangte de Skyldige i Mytteriet udleverede til Kommandoer, som han sendte ud for at modtage dem eller tiltvinge sig dem i Vægringstilfælde.

Intet af dette offentligjordes. Kongen forbød, at der kom det mindste om disse Begivenheder frem i Aviserne, og Hemmeligholdelsen gik saa vidt, at ikke engang Parolbefalingen benyttedes som Organ for de Ordrer, Kongen udgav.

Næppe var imidlertid det iværksat, som ovenfor er fortalt, før den virkelige Opstand udbrød paa Fyn.

En spansk Søofficer, Don Rafael Lobo, der var rejst til London som Sekretær ved en Deputation angaaende det spanske Korps i Danmark, ankom i de sidste Dage af Juli til store Bælt om Bord i en engelsk Brig „Musquito“, der ogsaa medbragte Depecher til Admiralerne Saumarez og Keats. I Bæltet traf han hos Keats en

---

[1]) Om Begivenhederne i Roskilde haves Beretninger i en Afhandling i „Le spectateur militaire, IV“, Paris 1828, der menes forfattet af General Fririon selv og er betitlet: Relation de l'insurrection des troupes espagnoles détachées dans l'isle de Seeland. End videre i en Afhandling i Militært Repertorium, Kjøbenhavn 1837, III, af J. A. Fibiger, hvilken er betitlet „De spanske Tropper i Sjælland“ og til Dels er skreven efter ovennævnte Kapitajn (senere Oberst og Kommandant i Kjøbenhavn) d'Orignys Dagbog. I den nyeste Tid er udkommet: E. Fririon: „Relation de l'insurrection des troupes espagnoles détachées dans l'île de Seeland sous les ordres du général Fririon en 1808“, Limoges 1872, og J. Kornerup: „Spanierne i Roskilde 1808“, Roskilde 1886.

spansk Officer, Fabrigues, hvem det var lykkedes den 1ste Avgust ved List og Magt[1]) at komme om Bord paa den engelske Flaade. Gjennem ham fik Marquis de la Romana den 6te Avgust Brevskaber fra den nævnte Deputation og fra Præsidenten for Juntaen i Galicien.[2]) Han besluttede sig strax til at følge Opraabet, hvorfor han den 7de skrev til alle sine Undergivne og den 9de satte sig i Besiddelse af Nyborg Fæstning, hvorpaa Admiral Keats samme Dags Eftermiddag ved smaa engelske Skibe, da store Skibe paa Grund af Vind og Strøm ikke den Dag kunde komme Nyborg nær, overvandt „Fama“ og „Søormen“ i en Times Træfning og gjorde sig til Herre over Nyborgs Havn.

Hvad der den 9de skete paa Fyn, fik Kong Frederik VI den 10de Underretning om, dels ved Chefen for Vagtskibsstationen i store Bælt, Kapitajnlieutenant E. C. Linstow, som under de indtraadte Forhold kantonnerede paa Langeland, dels fra Lejren ved Hov paa Langeland, hvilke begge meldte om Kampen ved Nyborg med de engelske Skibe, dels endelig ved et opfanget Brev fra Marquis de la Romana. General Fririon havde meldt sin Foresatte, den spanske Øverstbefalende, Mytteriet ved Roskilde. Denne havde med fuldendt Forstillelseskunst sendt ham sin Beklagelse derover, men benyttet Lejligheden til med samme Kurér at faa Breve expederede til de spanske Regimentschefer paa Sjælland. Det var Brevet til Delevielleuze, som det lykkedes at faa fat i, det, hvori de la Romana erklærede, at han havde besluttet at tage Del i sit Fædrelands Fremtid, og opfordrede sine Undergivne til at følge sig. Han anbefalede Regimenterne paa Sjælland at bemægtige sig en Fæstning, helst Korsør, hvor fra Indskibningen paa de engelske Skibe lettest kunde foregaa, dog allerhelst se at naa Langeland. Han meddelte end videre, at han ogsaa vilde skrive til de i Jylland værende spanske Chefer, for at opfordre dem til over lille Bælt at samle sig med de andre paa Fyn og Langeland, paa hvilken sidste Ø Spanierne med Ro kunde afvente de lovede engelske Transportskibes Ankomst.[3])

Det stod nu klart for Kongen, at Spanierne vare Frafaldne og maatte betragtes som Fjender. Derfor forandrede han sin Fremgangsmaade mod Spanierne paa Sjælland, i det han lod dem alle afvæbne, Officererne internere i Byer paa Sjælland, Mandskabet bevogte som Krigsfanger i Fangeskibe paa Holmen i Kjøbenhavn. Tillige befalede han de Kommanderende i Jylland, Slesvig og Holsten, at de

---

[1]) Herom kan det fornødne læses hos Mumme, Side 84 og flg. [2]) Det her fortalte er det, som utvivlsomt er foregaaet. Hvad Schiern i „Historiske Studier“, særligt efter Southeys „History of the peninsular war“, meddeler om den Rolle, der var tiltænkt Moores Korps i Gøteborg med Hensyn til Spaniernes Frigjørelse, have vi ikke berørt, da vi ikke ere overbeviste om dets Rigtighed. [3]) Det oprindelige spanske Brev blev sendt til Fyrsten af Pontecorvo. En Kopi deraf, tagen af en, der ikke kunde Spansk, og verificeret af General Fririon, som i sin Paategning dog erklærer, at han heller ikke kan det, haves i Krigsministeriets Arkiv, men gjengives ikke her, da Brevet er trykt i rigtig dansk Oversættelse hos Ræder, II, S 211 og i fransk hos E. Fririon, Side 49.

skulde understøtte Fyrsten af Pontecorvo og stille alle danske Linietropper til Fyrstens Raadighed, naar han, som Kongen antog, nu gik frem med Kraft for at betvinge Opstanden paa Fyn.

Det skete nu, som Kongen antog, at Fyrsten af Pontecorvo satte sig i Bevægelse. Han blev averteret samtidigt af Kejser Napoleon og af nogle spanske Officerer, en fra Regimentet „Almanza“ i Horsens, en fra Regimentet „Catalonien“ paa Fyn, hvilke begge ilede til Travemünde som Angivere. Fyrsten afbrød strax sin Badekur og skyndte sig til Rendsborg, hvor General Kindelan, der af Fødsel var Irlænder eller Schweizer og forblev Frankrig tro, kom til ham med nye Angivelser. Fyrsten satte nu alle franske Tropper i Bevægelse imod Nord, og de hollandske fra Hamburg fulgte efter for at indtage de bortdragnes Pladser i Holsten og Slesvig. De danske Linietropper, som havdes i Fæstningerne, maatte følge de franske, saaledes en Bataillon af Dronningens Livregiment i Glückstadt og en af det oldenborgske Regiment i Rendsborg.

For at forebygge for tidlige Meldinger til de Franske og for saa længe som muligt at beholde Handlefrihed, havde Romana ved hvert Skridt; han foretog sig, lige over for de danske Myndigheder falskeligen paaskudt Ordrer, han sagde at have erholdt fra Fyrsten af Pontecorvo. Det samme skete ved lille Bælt, hvor Regimentet „Zamora“ meldte, at det i Følge Ordre fra Marechallen skulde til Fyn og der afvente Regimentet „Algarve“ fra Horsens. Det marcherede over Snoghøj til Middelfart, hvor det, oppebiende „Algarve“, der paa Grund af Uenighed og Vaklen lod vente paa, bivuakerede i Forening med den Del af Regimentet „Princesa“, som var indkvarteret i det nordvestlige Fyn. Divisionskvartermester C. Bardenfleth tog fra Fredericia til Middelfart for at hjælpe Spanierne med deres Indkvartering. Men i øvrigt var man ikke uden Mistanke. Paa begge Sider koncentrerede de Danske saa mange af Kystværnets Tropper og af de Tropper, som ellers havdes til Raadighed, som muligt, og General Tellequist samlede alle Fartøjer fra Kysten ved Fredericia og Snoghøj. Man vilde, naar „Algarve“ kom, alvorligt undersøge Regimentets Marcheordres Natur.

Disse Foranstaltninger havde til Følge, at den spanske Styrke ved Middelfart følte sig usikker og brød op Natten mellem den 9de og 10de. Op ad Dagen forøgedes General Tellequists Mistro ved et Brev fra Wenzel Haffner i Rendsborg, hvori det meddeltes, at Regimentet „Zamora“, som den Gang endnu formodedes i Fredericia, efter Marechallens Bestemmelse skulde til Ribe. Endelig fik man i Fæstningen fuld Oplysning, da om Eftermiddagen den franske General Veaux ankom med 19de franske Infanteriregiment og 14de Regiment ridende Jægere samt Artilleri. Denne General havde ligget længst mod Nord i Slesvig og havde lige saa hurtigt, som han af den gjennemrejsende Kindelan havde erfaret Opstanden, af egen Drift sat sine Tropper i Marche for at naa lille Bælt.

Først Natten mellem den 10de og 11de ankom Têten af Regimentet

„Algarve“, bestaaende af Eskadronen „Aosta“.[1]) Et kombineret fransk-dansk Korps rykkede ud af Fæstningen og fangede Eskadronen, naar undtages en c. 30 Mand, der før eller efter Katastrofen naaede at komme over til Fyn, men bleve omringede der. Resten af Regimentet blev fangen, dog med Undtagelse af en mindre Del, som fra Horsens tog ud paa Søen og blev optagen af engelske Fartøjer, der førte den til Langeland.

Regimenterne „el Rey“ og „el Infante“ i det nordligere Jylland lagde Beslag paa Skibe i Aarhus og Randers og naaede paa dem de engelske Skibe, der førte dem ind i store Bælt.

Med Udtagelse af Styrken paa Sjælland, største Delen af Regimentet „Algarve“ og de spanske Depoter i Altona undkom ellers hele det spanske Korps. I Løbet af Dagene den 10de og 11de ankom alle de spanske Tropper paa Fyn til Nyborg eller Thorseng, Regimenterne „Zamora“, „Princesa“ og „Almanza“ til første, Regimenterne „Barcelona“ og „Villaviciosa“ til sidste Sted. Fra Nyborg førtes Tropperne paa beslaglagte Fartøjer om Bord i de engelske Skibe, der bragte dem til Langeland, hvor hen de fra Thorseng overskibede sig selv paa rekvirerede Baade. Øen Langeland toges i Besiddelse efter en Kapitulation med Grev Ahlefeldt-Laurvig.[2])

De franske Tropper samledes nu paa Fyn og rykkede ned mod Langeland i Forening med de danske Tropper, som havdes til Raadighed. Vor armerede Kystflotille samledes ogsaa ved Thorseng; thi det var ikke lykkedes Spanierne at faa fat i nogen af vore Kanonchalouper. Bernadotte besøgte den 20de Svendborg. En Kanonade mod Langeland begyndte derefter; men den 22de sejlede den engelske Flaade bort med de spanske Tropper til Gøteborg, hvor de bleve nogen Tid, indtil bekvemmere Transportskibe førte dem til Spanien.

I Samtiden berørtes ingen af disse Begivenheder i Aviserne[3]), og, som alt bemærket, indeholde hverken Parolbefalingerne eller de militære Samlinger noget om de Bevægelser, som foretoges. Derfor vil de vigtigste af de Aktstykker, som findes i Krigsarkiverne om denne Sag, blive offentliggjorte herefter, dog i Reglen med Udeladelse af saadanne, som alt ere bekjendte fra Ræders og Mummes Skrifter.

---

[1]) Denne Tidsangivelse, der er en anden end den sædvanlig fremsatte, støtter sig til Generallieutenant C. Bardenfleths utvivlsomt rigtige Meddelelse hos Mumme, S. 217—220. [2]) Herom det nærmere i Aktstykkerne. [3]) Først i Oktober Maaned, da Brødrene Berlings „Kjøbenhavnske Tidender“ gik over til at blive „Statstidende“, indeholdt de første Nummere af Bladet i dets nye Form en officiel Artikel, hvori Spaniernes Frafald meddeltes Publikum med Forklaring over, hvorledes det var gaaet til.

# Aktstykker, vedrørende det spanske Korpses Frafald.

---

## Rundskrivelse fra Kongen til de Højstbefalende vest for store Bælt.[1])

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 13de Juli 1808.

Hvis Dele af den i Vore Riger staaende allierede Armé skulde af kejserlig franske Generaler blive affordret en Troskabsed, og disse Armédele skulde imod al Formodning vægre sig at aflægge slig Ed, og det altsaa skulde blive fornødent fra dansk Side at bruge Magt for at tvinge hine, da befale Vi Deres Durchlauchtighed (Hr. Generalen) herved, at De med den Dem allernaadigst anbetroede Magt og Tropper haver at give de franske Generaler, som skriftlig maatte forlange det, al mulig Assistance og af alle Kræfter bidrage og medvirke til, at Gjenstridige bringes til Lydighed og Orden. Hermed sker vor Vilje.

Denne Befaling er alene for Deres Durchlauchtigheds (Generallieutenantens, Generalmajorens) egen Person, og paalægge Vi Dem derfor paa Æresord ej at meddele noget andet Menneske dens Indhold, førend i det Øjeblik en fransk General forlanger den omtalte Assistance, og denne Befaling altsaa skal udføres.

Frederik R.

## Allerunderdanigst Rapport fra Generalkommandoen paa Langeland, betræffende de fremmede Tropper der.

Tranekjær Slot, den 14de Juli 1808.

A. De franske Tropper opføre sig ret godt, da de have en Kapitajn, der holder paa Disciplin og er en Hader af al Uorden.

---

[1]) Afsendt til Feltmarskalk Landgrev Carl af Hessen, Generallieutenanterne Düring (Holsten), Rantzau (Fyn). Generalmajorerne Tellequist (sydlige Jylland), Bardenfleth (nordlige Jylland), Ahlefeldt-Laurvig (Langeland).

B. De spanske Tropper derimod ere meget urolige, stjæler overordentlig og ere med intet tilfreds. Alt dette rører fra Oberst Gautier, der frygter de Spanske og straffer dem næsten aldrig. Overhoved er denne Mand en sand Plage; hans Urimeligheder, Grovheder og Urolighed overstiger alt Begreb, og jeg har alt muligt at gjøre for nogenlunde at holde Tingene i en taalelig Gang. Omendskjønt det er ligegyldigt, saa karakteriserer ham dog det Træk, at han stedse selv til mig skriver „Commandant des isles Langeland, Thorseng et Aroe" og overalt nævner sig som Højstkommanderende. Jeg ler deraf, sender ham Parolen og lader ham gaa.

C. Fra Kammerjunker og Kgl. Kommissær v. Levetzau[1]) har jeg modtaget Svar paa min Klage over Oberstl. Gautier, der vilde arrestere Byfogden i Rudkjøbing; der er lovet at give ham en Irettesættelse. Himlen give, den maa hjælpe.

D. Endnu er mig intet kommuniceret angaaende Straffen af den Spanier, der myrdede en af mine Gaardmænd.

E. En vigtig Ting nødsages jeg allerunderdanigst at gjøre Deres Majestæt opmærksom paa. Bataillonen Catalonien, her ligger, er overordentlig engelsk, og Mandskabet siger højt, at naar Fjenden kommer i Land, gaa de over til ham. De bander offentlig alt, hvad fransk er, og jeg befinder mig i den allerstørste Forlegenhed herved.

Allernaadigste Konge! Var det derfor ej gavnligst, at denne Bataillon enten gik over til Sjælland, eller at vi sendte den til Fyn og fik andre igjen. Unægtelig er disse her værende Tropper de bedste af alle, jeg har set, omendskjønt de langtfra ikke kan henregnes til øvede Soldater. Man siger, at disse skal have været meget raske i Ilden, men manøvrere kan de slet ikke.

Deres Majestæt vil allernaadigst af foranførte se min ubehagelige Stilling, og Deres sædvanlige mig beviste Naade er mig Borgen for, at De allernaadigst afhjælper, hvad muligt er.

Allerunderdanigst og tro
Ahlefeldt-Laurvig.

## Brev fra Kongen til Wenzel Haffner.[2])

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 25de Juli 1808.

Det almindelige Rygte om de spanske Troppers Misnøje med Forandringen i Spanien er nu trængt over paa Sjælland, ja det gaar saa vidt, at man paastaar, at de Engelske vil benytte sig deraf. Om dette sidste skulde være sandt, ansér jeg dog iblandt de mulige Til-

---

[1]) Attacheret Prinsen af Pontecorvo. [2]) I Prinsen af Pontecorvos Hovedkvarter.

fælde. Det, som efter sikre Efterretninger er det værste af alle spanske Korpser, er den paa Langeland henlagte Bataillon „Catalonien“, som taler offentlig imod alt, hvad sker i Spanien, og ønsker intet Held for den fælles Sag. Oberstlieutenant Gautier, en fransk Officer, som hører til Prinsen af Ponte-Corvos Generalstab og kommanderer i Rudkjøbing, er efter samtlige fremmede Officerers Udsigende en gal Mand. Denne morer sig ved enhver Uorden og søger stedse at ærgre Grev Ahlefeldt, hvis Retskaffenhed, Iver og Gjæstfrihed er bekjendt over al Beskrivelse.

Paa Ærø laa en Del Spaniere; disse ere borttrukne efter et Uheld, der er forefaldet ved 23 Faar, der bortranedes af Fjenden, og et Kompagni, som laa der mer end sædvanlig, var taget til Langeland for at hjælpe til at bestride Tjenesten paa Langeland, da Grev Ahlefeldt havde af det paa Langeland værende ladet udgaa noget over 100 Mand for at hjælpe til at fuldende den nye Høst. Gautier søger nu ved Marquis de la Romana at forestille,

a) at Uheldet paa Langeland er sket ved Grevens Forsømmelse,
b) at Greven er Skyld i de Uordener, der forefalde, hvilket er blot de franske Kommanderendes Frygt for de spanske Tropper.

Mit Ønske er, at De siger Prinsen fra mig, at jeg ønskede, at Gautier fik en anden Post, at den spanske Bataillon „Catalonien“, som var paa Langeland, blev forlagt, da de efter min Mening ej var at stole paa, hvor vi ej var stærkere eller Franzoserne ej var stærkere, at Langeland ej godt kunde taale over 5 à 600 fremmede Tropper, at de franske Grenaderer og Voltigeurer paa Øen vare fortræffelige Folk, som vi ønskede at maatte blive der. Ligeledes troede jeg, at Fyn var for stærkt belagt med Spaniere. NB. Dette maatte jeg blot overlade til hans Klogskab og Oversigt af Tingene. At jeg overalt bad Prinsen at ansé det hele som en venskabelig Ytring af mig, og som jeg troede at skylde os begge. Kompagniet, som er taget fra Ærø, skal, saa snart Høsten er endt, vende igjen til Ærø.

I øvrigt, hvad der kan af Prinsen gjøres for at lette Grev Ahlefeldt, maa De sige til samme at være, som han gjorde mig personlig noget behageligt, da jeg er en sand Ven af Greven.

Ved det 27de Jægerregiment eller Belgiens Afmarche fra Horsens har man søgt ved Trusler at tilvende sig gode Attester fra Byen, hvilket til Dels er lykkedes ved, at alt skete paa Fransk, og ved den franske Maade. Det tilmeldes Dem blot for at være underrettet derom. Hertugen af Aremberg haver været det synlige Redskab til denne Sags heldige Udfald for Regimentet.[1])

Frederik R.

[1]) Dette Brev er gjengivet efter Kongens Koncept. Hvis det ikke er afgaaet egenhændig skrevet, men er renskrevet af Generaladjudanturen, er „jeg“ blevet forandret til „Vi“ og „De“ til „Du“. Se Side 313 i dette Bind, Noten.

## Brev fra Kongen til General Fririon.[1])

Copenhague, le 30 juillet 1808.

D'après la demande que vous venez de Nous faire par votre lettre du 30 du courant, Nous accordons avec plaisir la ration d'eau-de-vie pour les troupes espagnoles qui doivent prêter serment demain matin. Pour cet effet vous voudrez bien vous adresser au commandant de place à Roskilde pour recevoir la ration susdite, et Nous sommes très content d'avoir une telle occasion pour faire quelque chose d'agréable pour votre corps de troupes. Nous souhaitons que vous soyez bientôt entièrement rétabli de votre indisposition, et Nous pensons alors de venir voir les troupes espagnoles sous votre commandement.

## Befaling, udstedt af Kongen til Prins Frederik af Hessen og Generalmajorerne Ewald og Berger.[2])

Kjøbenhavn, den 1ste Avgust 1808.

Disposition.

General Prins Frederik af Hessen afmarcherer med Livregiment Ryttere, det ridende Artilleri, et kjørende Batteri, Kongens, Prins Christians og Holstenske Infanteriregiment [ad] den store Kongevej til Roskilde og søger at afvæbne alle Spanske, som ej strax ville lade bringe sig til Lydighed.

Generallieutenant Castenschjold marcherer fra Kjøge for at dække venstre Flanke af Kolonnen paa Kongevejen med 1 Eskadron, 4 Kanoner og 2 Batailloner.

Generalmajor Berger trækker sig over Frederiksborg med 2 à 3 Eskadroner og 4 Kanoner imod Roskilde i samme Hensigt.

Generalmajor Ewald afmarcherer med 2 à 3 Batailloner og Livregiment Dragoner til Vibenshus, hvor han oppebier nærmere Ordre. Alle medtage 30 Skud pr. Mand og 100 skarpe Skud pr. Pièce. Hensigten af Marchen holdes hemmelig; der anbefales gode Avant- og Arrièregarder, men alt maa være sluttet paa Marchen.

Frederik R.

---

[1]) Gjengivet efter Kopibog, vedk. Generalkommandoen i Holsten og Guvernøren paa Bornholm (se III, Side 419, Note), hvor Brevet er indført under Nr. 213, men uden de brugelige franske Slutningsformler. [2]) I Kopibogen, vedkommende 1ste Division (se Side 419, Note), hvor Ordren til Prins Frederik af Hessen er indført, staar der som Bemærkning: „Denne Ordre er af Hans Majestæt Kongen selv dikteret om Morgenen Kl. 2½ og afsendt med 3 Segl til de Vedkommende“.

## Brev fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 1ste Avgust 1808.

I Gaar Aftes er i Roskilde forefaldet en Del Uroligheder mellem de spanske Tropper, men da det er Vor Vilje, at denne Katastrofe ikke skal ved Trykken bekjendtgjøres, saa haver Vort Kancelli ufortøvet at forbyde alle Vedkommende, at der om denne Sag aldeles intet maa indrykkes i noget offentligt Blad eller paa anden Maade ved Trykken bekjendtgjøres.

Frederik R.

## Rapport fra General Fririon til Fyrsten af Pontecorvo.

Grande Armée.
5. Commandement.
Corps détaché en Sélande.

Copenhague, le 1 août 1808.

Rapport fait à Son Altesse le Prince de Ponte Corvo.

Monseigneur!

Je n'avais eu à adresser jusqu' à ce jour à V. A. que des rapports assez satisfaisants sur les troupes espagnoles. Je n'avais eu à me plaindre d'aucun acte d'insubordination et j'étais même parvenu peu à peu, à obtenir une amélioration sensible dans leur tenue et des progrès dans leur instruction. La catastrophe arrivée hier soir, 31 juillet, à Roskilde, m'a enlevé le fruit de mes travaux et a détruit toutes mes espérances. J'ai eu l'honneur d'adresser ce matin à V. A. une esquisse rapide de cet événement; je vais y mettre les détails sous les yeux.

Le capitaine Cavaniac me remit avant-hier les dépêches de V. A. contenant l'ordre de faire prêter aux troupes espagnoles le serment de fidélité à S. M. Jos. Napoléon Ier.

J'appelai de suite Mr. le brigadier delle Vielleuse et je lui remis moi-même les ordres de V. A., en lui proposant de faire la cérémonie dimanche (qui était hier) après la messe pour plus de solennité. Il me pria de la remettre au lundi afin d'avoir le temps d'y préparer les esprits, dont la majorité lui paraissait bien disposée, mais dont une partie lui semblait indécise. Je la fixai en conséquence au lundi à 8 heures du matin au camp, où les six bataillons devaient se trouver réunis.

Toute la journée du dimanche se passa tranquillement: ce ne fut qu' à l'appel du soir à six heures, que, de ma chambre, (où j'étais malade depuis quelques jours et ayant pris médecine ce jour-là) j'entendis des cris qui me surprirent. J'envoyai Mr. Lonçot, l'un de mes aides de camp, pour voir ce que ce pouvait être. Pendant son

absence, Mr. le brigadier delle Vielleuse accourut pour m'annoncer que le 1er bataillon des Asturiens, stationné à Roskilde, était en insurrection complète et se refusait décidément à prêter le serment. Je l'engageai à user de son autorité, de concert avec les officiers, pour les faire rentrer dans l'ordre, en lui représentant qu'il y avait de la folie à ne vouloir pas faire ce que les grands et les plus distingués personnages de l'Espagne avaient fait sans hésitation et sans ordre; que cet acte était pour les troupes espagnoles le gage de bonheur et l'époque du retour à la considération qu'elles avaient perdue par des faiblesses qui leur étaient étrangères etc. etc.

Mr. le brigadier alla de suite haranguer sa troupe; mais l'exaspération des esprits était telle que toutes ses remontrances furent inutiles. Les cris de la révolte étouffaient la voix de la raison. À l'instant mon aide de camp accourut en me disant que le désordre était à son comble, qu'il avait été frappé de coups de crosse et qu'il ne devait la vie qu'à Mr. Dorigny, l'un des commandants de place danois, et à Mr. Spinosa, lieutenant au régiment des Asturies. Sur ces entrefaites le brigadier delle Vielleuse parut dans la cour du château que j'habitais, suivi par une troupe de soldats furieux, armés de leurs fusils. Il monta chez moi, pour me dire que mes jours n'étaient plus en sûreté. Je mis la tête à la fenêtre et je vis assassiner à coups de bayonnette et de crosse de fusil Mr. Mazabail, sous-lieutenant au 3e régiment d'infanterie légère, officier aussi intelligent que brave et donnant la plus belle espérance; il expirait à l'instant même. Mr. Laloy, sous-lieutenant au même régiment, entre chez moi, meurtri et ensanglanté par suite des coups de crosse et de bayonnette dont son corps était couvert.

Les insurgés m'appercevant à la fenêtre firent feu sur moi et sur les officiers français qui s'étaient ralliés à ma personne, au nombre de quatre.

Pendant cette scene horrible, le colonel fit tout ce qu'il put pour empêcher les soldats de pénétrer dans mes appartements. Ils lui criaient de ne pas rester avec ces coquins de Français; qu'ayant déjà fait tant de mal en Espagne, nous finirions par l'assassiner lui-même et qu'ils étaient comme leurs camarades d'Espagne les amis des Anglais; ils ajoutaient, avec des cris de rage, qu'il y avait déjà un Français tué et que le général, ses officiers et tout autre Français devaient y passer. Le colonel eut beau leur dire qu'il n'avait rien à craindre, ils ne se décidèrent à suspendre leurs coups et à quitter la cour du château que lorsqu' ils lui eurent arraché la promesse de sortir avec eux: ce qui arriva en effet. Ma sentinelle fut enlevée par un sergent, qui, le sabre nu, dit à haute voix: „tout Français qui passe par ici est mort". Il prononça ses paroles en français.

Les coups de fusil qui avaient été entendus par les troupes du camp, attirèrent une partie des trois bataillons campés, dont deux sont de Guadalaxara, que je vis entrer dans la cour du palais tambour battant et drapeaux déployés. Ce qui ne put pas entrer faute

de place, blocqua étroitement le château et garda toutes les avenues; et ceux qui étaient dans l'intérieur ne cessaient de crier: „nous voulons tuer le général et tous les Français". Ils dirigeaient de tous côtés des coups de fusil sur le château. Privé dès lors de toute communication avec le dehors, je vis entrer le colonel delle Vielleuse et Mr. Spinosa, qui me prièrent de la manière la plus pressante de me retirer d'une manière quelconque avec mes quatre officiers (mes deux aides de camp, Mr. Guardia, lieutenant-colonel du génie, et Mr. Laloy, blessé) et qu'ils ne répondaient plus de rien.

Mr. Dorigny, l'un des commandants danois, qui leur succéda, vint me dire que le projet des insurgés était de mettre le feu au château et qu'il fallait absolument me retirer dans l'église voisine, en traversant le corridor qui y conduit; les soldats qui nous entendirent marcher, firent feu de tous côtés sur les fenêtres; heureusement personne ne fut atteint. Nous entendions de notre retraite le hurlement de ces furieux, qui disaient ne vouloir lâcher prise qu'après nous avoir tous massacrés.

Le bruit s'étant répandu que le général français était tué, ils parurent se calmer et nous laissèrent respirer un instant. A 10 heures et $^1/_2$ Mr. Heinen, commandant supérieur danois, le brigadier delle Vielleuse, Mr. Spinosa et Mr. Treschow, fils du baillif, vinrent renouveler leurs instances pour m'engager à profiter de cet instant de calme pour quitter Roskilde, en me représentant que les soldats ne s'étaient retirés que pour reparaître au point du jour. Je me rendis à ces raisons et je sortis de Roskilde ainsi que mes quatre officiers sous des habits militaires danois, que nous avait obligeamment procurés Mr. le commandant de la place. Nous fûmes accompagnés par le brigadier delle Vielleuse, le lieutenant Spinosa, un caporal nommé Honest, le fils du baillif Mr. Treschow, Mr. Borup, employé au bureau de Mr. le baillif, et le commandant de la place. Ce dernier nous avait fait préparer des transports qui nous attendaient à une ferme à une $^1/_2$ lieue de la ville.

Nous fûmes assez heureux pour retrouver à cette ferme Mr. le chef d'état-major Blésimare et Mr. le capitaine d'artillerie Gardel. Ces deux officiers étant à se promener vers les 7 heures le soir dans le voisinage du camp près du golfe, furent assaillis à coups de fusil, et ne durent leur salut qu'à une barque avec laquelle ils s'éloignèrent du bord à force de rames et allèrent débarquer à $^3/_4$ de lieue sur la rive opposée.

Mr. Marti, lieutenant-colonel espagnol du régiment de la Princessa, qui me secondait dans l'instruction des troupes par ses talents et sa connaissance des deux langues, voulant empêcher les troupes, qui étaient au camp, de prendre leurs armes, fut assailli à coups de pierres. Un grenadier de Guadalaxara l'a sauvé des mains de ces furieux, l'a conduit près du golfe, où il l'a fait embarquer et n'a quitté le rivage que lorsqu'il a eu perdu de vue la barque qui l'emmenait.

Arrivé à Copenhague j'ai su que Sa Majesté le Roi de Danemark avait eu la généreuse prévoyance de donner des ordres pour envoyer à mon secours trois régiments d'infanterie, un de cavalerie et de l'artillerie. Cet ordre n'a été contremandé que lorsque Sa Majesté a appris que j'étais en route.

Pour extrait conforme
Le Général
N. Fririon.

## Brev fra Kongen til Generalmajor Berger.

Kjøbenhavn, den 1ste Avgust 1808.

[Da] General Fririon har ytret for mig den Frygt, at Spanierne kanske vilde, i Fald den oprørske Aand vedbliver hos dem, søge at bemestre sig Frederiksværk, saa maa Generalmajoren samle Husarerne, der ej ere paa Forpost, ved Værket og udsætte Feltvagter imod den Kant, som vender imod Roskildefjorden og Frederiksborg; de kjørende Kanoner medtages. Den første Spanier, der ankommer, angriber Du og nedskyder eller nedsabler alle dem, der ej give sig til Fange. Jeg averterer Dig herom mere af Forsigtighed, end fordi jeg tror, Sagen skulde ske; men Forsigtighed er en saare vigtig Ting.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Oberst Bassewitz.

Kjøbenhavn, den 1ste Avgust 1808.

Da de Spanskes Hensigt maaske kunde være at naa Kysten og altsaa at marchere til Reersø, Korsør eller Skælskør og bemestre sig et af disse Steder for der at holde sig, indtil de kunne komme bort, saa er det disse Ting, som Du især har at være opmærksom paa og at forebygge. Vi har tillagt Oberst v. Kardorff Befaling, at han i det Tilfælde, at de spanske Tropper skulde fra deres yderste Cantonnement, som er Slagelse, gjøre Mine til at marchere til Reersø eller Korsør, saa skal han med sit Korps understøtte Dig ved at falde dem i Flanken eller Ryggen.

Du har at instruere Dine Feltvagter, at de vel vogte sig for at ansé de spanske Tropper, som er beordrede at kantonnere i Slagelse, for, at de ville attakere Dit Cantonnement, men at naar de ere komne til Slagelse og de udrykke imod Dit Cantonnementsdistrikt, saa er det først, at Du behandler dem som Fjender.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Generalmajor Ewald.

Kjøbenhavn, den 1ste Avgust 1808.

Efterfølgende Officerer kommanderes og have ufortøvet at begive sig til deres Poster saaledes, som følger:

Ritmester v. Levetzau af Livregiment lette Dragoner ansættes til Pladskommandant i Sorø og Sekondlieutenant v. Hennings af samme Regiment til hans Medhjælper. Premierlieutenant v. Recke af jyske Dragoner ansættes som Medhjælper ved Kommandantskabet i Ringsted; Sekondlieutenant v. Platou og Fændrik v. Warnstedt af jyske Skarpskyttekorps ansættes som Medhjælpere, den første i Slagelse og den sidste i Ringsted.

Sekondlieutenant de Plane af det jyske Skarpskyttekorps have Vi beordret at afgaa fra sin Post som Medhjælper til Tjeneste ved Korpset.

Hvilket Du haver strax at foranstalte Vedkommende bekjendtgjort.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Kommandanten i Kjøbenhavn, Generalmajor Grev Baudissin.

Kjøbenhavn, den 1ste August 1808.

Den franske Officer, som i Gaar Aftes er ihjelslagen i Roskilde af de spanske Soldater, haver Vi besluttet, at skal begraves her med militær Honneur, og desaarsag befalet Pladskommandanten i Roskilde at sende Liget i en bedækt Vogn her til og aflevere det til Dig, og da er det Vort Ønske, at Du lader ham hæderlig klæde i Ligklæder samt give en anstændig Ligkiste, og derefter skal han begraves med militær Honneur som Kapitajn, og et sluttet Grenaderkompagni skal kommanderes til denne hans Begravelse; hvilket alt Du saaledes haver at udføre og over Omkostningerne at indsende Regning til Vort Feltkommissariat.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Generalkvartermester-Lieutenant Wolfgang Haffner i Roskilde.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1808, Kl. 5 Slæt.

Min kjære Haffner!

Jeg vil ønske, at den spanske Gesandt Grev Yoldis[1]) Nærværelse i Roskilde vil hjælpe. General Fririon vil udgive en Proklamation; men jeg frygter, at i Fald han taler for meget om Kejseren, er det

---

[1]) Gesandt ved Hoffet i Kjøbenhavn.

atter galt. Et Middel bør endnu forsøges; det var at bestikke Præsterne. Dette maa De søge igjennem d'Origny. At give nogle 100 Rdl. til hver Præst, var det bedste.

Cantonnementets Forandring efter min sidste Ordre og de Skyldiges Udlevering samt Rolighed er det, der ønskes.

Frederik R.

P. S. De giver mig Underretning om Vejen, hvor fra at man kan tournere Roskilde, samt Lejrens Emplacement, som er vigtigt for mig, naar jeg skulde nødes at angribe de urolige Allierede.

## Brev fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor Stricker.

Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1808.

Da de spanske Tropper ved Roskilde har gjort sig skyldig i nogen Uorden sammesteds, som, skjønt de i Følge de indkomne Rapporter synes at være bragt til Rolighed, dog kunde udarte til Handlinger, der ved slige forvildede Mennesker ej lade sig forebygge, om ej alle nødvendige Forsigtighedsregler iagttages, og da de muligen kunde fatte det Indfald at begive sig til et eller andet Sted paa Kysten for der at holde sig, indtil de kunne forlade Landet, saa maa det ingenlunde ske, og paalægge Vi Dig herved at være forberedt paa alt og i dette Øjemed træffe de Forsigtighedsregler, Du maatte finde nødvendige, for at være sikker for en Overrumpling af dem.

Skulde altsaa bevæbnede Dele af bemeldte spanske Tropper nærme sig Din Fæstning eller det Distrikt, der ligger under Din Kommando, da bortvises disse Mennesker til det dem anviste Cantonnement, og dersom de ej øjeblikkelig adlyde, da søger Du med den Dig anbetroede Magt at desarmere dem og tage dem til Fange, og enhver, der sætter sig til Modværge, nedskydes eller nedsables.

Vi have alt befalet, at disse fremmede Tropper ved Roskilde skal disperseres i særskilte Cantonnements i Roskilde, Ringsted, Sorø og Slagelse, ligesom og tillagt Generallieutenant Castenschjold, Obersterne Bassewitz og Kardorff samt Generalmajorerne Berger og Ewald samme Ordre, som Vi herved allernaadigst tillægge Dig.

Frederik R.

## Ordre til Generalmajor Ewald, Hørsholm.

Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1808.

Endskjønt de spanske Tropper ved Roskilde efter de seneste Rapporter igjen ere rolige, saa kan man lige saa lidet vide, hvor længe det varer, som hvad disse forvildede Mennesker kan faa Indfald at prøve paa at udføre; og da de muligen kunde fatte den Hen-

sigt at begive sig til Kysten for at forlade Landet, da maa dette paa ingen Maade ske; og paalægge Vi Dig herved at være forberedt paa alt og i dette Øjemed træffe de Forsigtighedsregler, Du maatte finde nødvendige for at være sikker for en Overrumpling af dem.

Skulde imidlertid imod Formodning bevæbnede Dele af bemeldte spanske Tropper nærme sig Dine Cantonnementskvarterer, da bortvises de til det dem anviste Cantonnement, og dersom de ej øjeblikkelig adlyde, da desarmeres de og tages fangen, og enhver af dem, der sætter sig til Modværge, nedskydes eller nedsables.

Vi have alt befalet, at disse fremmede Tropper ved Roskilde skal disperseres i særskilte Cantonnements i Roskilde, Ringsted, Sorø og Slagelse, samt tillagt Generallieutenant Castenschjold, Oberst Bassewitz, Oberst Kardorff, Generalmajorerne Berger og Stricker samme Ordre, som Vi herved allernaadigst tillægge Dig.

Frederik R.

## Ordre, tilsendt Oberst Vahrendorff, Oberst Kardorff og Oberst Bassewitz.

Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1808.

Saafremt nogen Spanier, det være sig Officerer, Underofficerer, Spillemænd, Gemene eller anden til den spanske Nation henhørende Person, der ikke ere forsynede med noget Pas fra Os, skulde ønske at oversættes til Fyn, Langeland, Laaland, Falster eller Møen fra hvilket som helst Overgangsted i Dit Kommandodistrikt, da haver Du at lade dem betyde, at al Overfart indtil videre er forbudt fra Sjælland, uden dog at sige, at det var alene for Spaniere.

Frederik R.

## Befaling til Generalmajor Stricker, Kronborg.

Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1808.

Fra nu af og indtil nærmere Ordre fra Os forbydes det herved, at ingen Fartøjer eller Baade maa udløbe i Søen fra de Steder udi det Distrikt, som er anbetroet Din Kommando.

Frederik R.

## Befaling til Generalkvartermester-Lieutenant Wolfgang Haffner.

Kjøbenhavn, den 3dje Avgust 1808.

Vi paalægge Dig herved at forblive saa længe i Roskilde, indtil alle Vore Befalinger i Henseende til de spanske Troppers Omkvartering ere opfyldte.

End videre har Du at begive Dig til den spanske Oberst Delevielleuze og tilkjendegive ham Vor allerhøjeste Tilfredshed for den Nøjagtighed og Orden, hvormed de spanske Tropper have opfyldt Vore allerhøjst givne Befalinger. I dette Øjeblik er ved Telegrafen indmeldt, at en spansk Officer som Kurér i en Baad fra Hov er gaaet over til de engelske Skibe.

Frederik R.

## Melding fra Glode du Plat.

Stigsnæs Batteri, den 3dje Avgust 1808.

Allerunderdanigst Pro Memoria!

Deres Kongelige Majestæt har jeg allerunderdanigst at indberette, at den siden to Dage atter under Batteriet paa Stigsnæs stationerede Roflotille[1]) i Nat har været engageret med en fjendtlig Orlogsbrig. Fægtningen varede fra Kl. 10 til 11 Slæt i Gaar Aftes, til hvilken Tid al Skyden pludseligt ophørte. Endskjønt alle andre engelske Skibe signaliserede i Nat med Raketter, saa blev dog ingen Svar givet af Briggen. Ved Dagbrækningen i Dag er hverken Briggen eller Kanonbaadene til Syne, og det er derfor mere end sandsynligt, at Kanonbaadene have taget Briggen og bragt den i Sikkerhed under Albuen.

Allerunderdanigst
Glode du Plat.

## Brev fra Kongen til Oberst Bassewitz.

Kjøbenhavn, den 5te Avgust 1808.

Din Rapport af 4de dennes have Vi imodtaget og befalet det Cantonnement, som Du har gjort i store Valby, Mullerup By og Mølle og Lundforlund, da Vejene til Reersø og Skælskør derved observeres og dækkes.

De Passagerer, som ankomme med den agende Post for at gaa fra Sjælland til Provinserne, kan Du, naar de ikke ere spanske, lade passere, men pro forma lade dem betyde, at siden alting med Spanierne nu er roligt og i Orden, saa kan Rejsen tillades dem. Du indsér vel, at Hensigten heraf er, at disse Rejsende da kan fortælle i Provinserne, hvorledes Vi ønske, Tingen skal være.

Frederik R.

---

[1]) Den laalandske Roflotille under Premierlieutenant C. Wulff, som den 25de Juli havde gjort en betydelig Fangst, hvorom Melding findes blandt „Andre Aktstykker til Perioden Juli—Avgust 1808“, erobrede den 2den Avgust i Forening med den fynske Flotille under Kapitajnlieutenant U. A. Schønheyder den engelske Orlogsbrig „Tigress“.

## Brev fra Kongen til Oberst Delevielleuze.

Copenhague, le 6 août 1808.

Au colonel Delevielleuze.

Nous souhaitons que vous vouliez bien vous rendre ici tout de suite, pour pouvoir Nous faire personnellement le rapport de tout ce qui s'est passé dernièrement avec les troupes espagnoles et pour recevoir après Nos ordres. Vous voudrez faire savoir aux troupes susdites, que vous avez reçu l'ordre de Nous de vous rendre ici, comme aussi la raison de votre voyage, et vous conseillerez à vos troupes en Notre nom de se tenir tranquille et dans l'obéissance envers leurs supérieurs, et de suivre exactement tous les ordres qu'ils leur donneront, car en cas contraire, Nous serons obligés d'employer de moyens sévères, dont Nous nous servirions bien malgré Nous contre des troupes alliées.

Frederik R.

## Sifferdepeche fra Kongen til Wenzel Haffner.

Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1808.

De Spanske ere rolige, lyde alle Befalinger fra mig. Den franske General tør ej nævnes for disse Mennesker. Ordres antage de med Lydighed fra mig; sandelig en kritisk Sag. Grenadererne af „Asturien" have selv angivet nogle, som vilde udbrede Uro. Disse bleve strax hæftede.

I øvrigt er jeg overbevist, at dersom jeg uden fransk Mellem[led] var bemyndiget at kommandere dem, gjorde de Ed, og de Skyldige i Mordet lod jeg da straffe.

Deres Afmarche til deres forrige Cantonnement er sket med al Orden og Lydighed.

Det var vigtigt at vide, om de Spanske i Provinserne have aflagt Eden.

Den spanske Officer, som er deserteret fra Hov, skal have haft Depecher med sig. De Engelske i Bæltet er af vore Kanonchalouper frataget en Krigsbrig. At de Engelske kunne have Hensigt at af hente de spanske Tropper i Fyn, ansér jeg ej for muligt.[1]

Frederik R.

## Ordre fra Kongen til General Prins Frederik af Hessen.

Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1808.

I Aften efter Tappenstreg afmarcherer et Korps under Generallieutenant Prins Christian til Hessens Kommando, bestaaende af Liv-

---

[1]) Meddelt efter Kongens Koncept. Den 11te er samme Depeche afgaaet, skreven en clair. I den er „jeg" rettet til „Vi" og „mig" til „Os", og saaledes er Skrivelsen indført i H. P. Nr. 102.

regiment Ryttere, det danske ridende Artillerikompagni og det holstenske Infanteriregiment. Marchen gaar til Roskilde, hvor Infanteriregimentet skal kampere, og Resten af Korpset kantonnerer efter Generalkvartermesterens nærmere Forskrift. Hver Mand medgives 15 skarpe Patroner i Tasken og 30 skarpe Patroner i Karren, samt 100 Skud pr. Pièce. Hvert Kompagni medtager Krudtkarren. Denne Befaling maa ej bekjendtgjøres førend efter Tappenstregen, men Officererne og Folkene af de marcherende Tropper averteres blot at være i deres Kvarterer ved Tappenstreg. Generaladjudant-Lieutenant v. Grüner og Generalkvartermester-Lieutenant v. Haffner forrette Tjeneste paa denne Tur ved Prins Christian til Hessen.

Frederik R.

## Instrux for Prins Christian af Hessen.

Copenhagen, den 7ten August 1808.

Instruction an Unseren Generallieutenant
Prinz Christian zu Hessen.

Sie werden hiermit beordert mit dem Leibregiment Reuter nebst der unter Ihnen stehenden reitenden Artillerie und dem holsteinischen Infanterieregiment, um in der Gegend von Rothschild ein Cantonnement und Lager zu beziehen, wozu der Generalquartiermeister die nähere Anweisung geben wird. Die Ursache des Marsches ist folgende:

1) Um den Spaniern, die sich aufrührisch gezeigt haben, zu imponiren.
2) Dem Brigadier Delevielleuze in allen Arrestationen, die er zu machen nöthig findet, behülflich zu sein, so wie die, welche Sie selber nöthig finden, auszuführen.
3) Wenn Sie es nöthig finden, so müssen Sie den Ort einschliessen, um alle Arrestationen zu erleichtern, und zugleich um alle Communication mit den übrigen spanischen Cantonnements abzuschneiden. Diese Cantonnements fangen bei Ringstedt an und ziehen sich längs der grossen Strasse nach Corsøer zu.
4) Alle Arrestanten werden sogleich unter starker Bedeckung nach Rothschildter Krug transportiert, wo sie an ein vom hiesigen Gouvernemente dort eintreffendes Commando abgeliefert werden, und von da weiter nach Copenhagen transportiert.
5) Sie schicken keinen Mann durch die Stadt, bevor Sie Meister von den Strassen von Holbek, von Ringstedt, von Kjøge, von Copenhagen, von Friederichsburg so wie auch [vom] Issefjord sind.
6) Der Generallieutenant Castenschjold wird, wenn es nöthig sein sollte, auf Ihre nähere Requisition sogleich vorrücken. Die Obersten v. Kardorff und v. Bassewitz sind ebenfalls von dieser Marschbewegung unterrichtet.

7) Wir werden Ihnen einen Brief an den Herrn Brigadier Delevielleuze mitgeben, welchen Sie ihm durch einen Adjutanten überliefern lassen, sobald alle im 5ten Punkt dieser Instruction angegebenen Wege besetzt sind.

8) Sie erlauben keinem Spanier, aus der Stadt zu gehen ohne expresse Erlaubniss des Brigadiers Delevielleuze; übrigens nehmen Sie mit ihm alle die Abreden, die Sie für nöthig erachten, um Ihre Instruction erfüllen zu können.

9) Sie dulden keine Widersetzlichkeiten, denn eine jede solche muss auf der Stelle geahndet werden.

10) Obschon dass Wir nicht glauben, dass eine Entwaffnung des Bataillons nothwendig sein sollte, so gehört es doch zu den möglichen Fällen, worauf Sie im Nothfall bedacht sein müssen.

11) Sie suchen den verirrten Menschen Reue und Ergebung einzuflössen, als auch ihnen zu bedeuten: dass ein Jeder die Wahrheit sagen muss, und dass diese allein alles für sie gut machen könne, weil nur allein die einzelnen Urheber des Aufruhrs und die Mörder nach der Strenge der alten spanischen Kriegsgesetze bestraft werden sollen, und dass Eurer Durchlaucht Sendung zugleich zur Beruhigung der guten und braven Soldaten, so wie zur Strafe der einzelnen Unwürdigen unter ihnen zur Absicht habe.

Friedrich Rex.

## Ordre fra Kongen til Generallieutenant Castenschjold.

Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1808.

Da de spanske Tropper ere beordrede at udlevere de Folk, som ere skyldige udi det seneste Oprør i Roskilde, saa tvivle Vi ingenlunde, at dette vil ske godvillig; men for i modsat Fald at kunne sætte denne Befaling i Udøvelse med Magt, saa have Vi beordret et Korps under Generallieutenant Prins Christian til Hessens Kommando, bestaaende af Livregiment Ryttere, det danske ridende Artilleri og holstenske Infanteriregiment, at afmarchere her fra i Aften efter Tappenstreg til Roskilde, hvor Infanteriet skal kampere og Resten kantonnere. I Anledning heraf, saa maa Du være parat med Dit Korps til at kunne understøtte bemeldte Generallieutenants Korps, hvis det maatte behøves.

Frederik R.

## Ordre for Generallieutenant Castenschjold, Oberst Kardorff og Oberst Bassewitz.[1])

Kjøbenhavn, den 8de Avgust 1808.

For at tilvejebringe Orden og Rolighed mellem de spanske herværende Tropper, beordres Generallieutenant Castenschjold med 1

[1]) Sendt ligelydende til hver af dem.

Eskadron, 4 Kanoner, 2 Batailloner at afmarchere imod Ringsted. Ved hans Ankomst lader han strax Byen indeslutte og overlevere den i Byen højstkommanderende spanske Officer et Brev fra Os, indeholdende, at han øjeblikkelig havde at udsende til Generallieutenant Castenschjold de Soldater, som maatte have taget Del i de i Roskilde forefaldne Uordener.

Oberst v. Kardorff afmarcherer fra Lejren ved Bregninge med 2 Eskadroner Kavaleri, det ridende Artilleri, 2 Bataillonor af 2det jyske Infanteriregiment imod Slagelse. Lejren bliver indtil videre staaende.

Ligeledes afmarcherer Ferdinands Dragoner under Oberst v. Bassewitz til imod Slagelse, hvor de underlægges Oberst v. Kardorffs Kommando. Hensigten af denne Marche er, at faa øjeblikkelig de 14 Spaniere udleverede, som have dristet sig til at eftersøge hos deres egen Kapitajn, om nogen fransk Officer der var skjult, end videre at udlevere dem, der maatte have haft Del i det i Roskilde foregaaede.

Et Brev fra Os til den højstkommanderende spanske Officer i Slagelse overleverer Oberst v. Kardorff ved sin Ankomst.

Naar dette er udført, afmarcherer Obersten med 1 Bataillon, 8 Pièces og 4 Eskadroner til imod Sorø. Oberst Kardorff erkyndiger sig nøje om, hvor Stabskvartererne ere af Bataillonskommandøren, for at han strax til samme kan aflevere Vores skriftlige Befaling om Udleveringen af dem, der ere skyldige i Uordenen i Roskilde.

Samtlige Arrestanter, som maatte faas, afleveres her til Kjøbenhavn, men føres saaledes, at de aldrig passere de spanske Kvarterer, for ej at opirre den forvirrede Hob.

Af Generalstaben ansættes Divisionsadjudant v. Brock til at gjøre Tjeneste ved Generallieutenant v. Castenschjold, og Generaladjudant-Lieutenant v. Friboe til at gjøre Tjeneste ved Oberst Kardorff.

For hver Mand medgives 60 skarpe Patroner, nemlig 30 i Tasken og 30 i Patronkarrerne, som følge med. Til hver Pièce medgives 150 skarpe Skud. Fra Feltkommissariatet vil Justitsraad Løvmand følge med Generallieutenant Castenschjolds Korps og Kapitajn Haagensen med Oberst Kardorffs Korps for at besørge det fornødne, Provianteringen betræffende. Hver Eskadron og Kompagni tilstaas 1 og det ridende Artilleri 2 Vogne til deres Bagage.

Frederik R.

## Hemmelig Instruktion for Generallieutenant Castenschjold.

Kjøbenhavn, den 8de Avgust 1808.

Aarsagen til Din Marche er:

1. At imponere de oprørske Spaniere,
2. At være de spanske Officerer behjælpelig i Arrestationerne eller foretage de Arrestationer, Du selv maatte finde fornødent.

3. I Tilfælde at Du finder det nødvendigt, indeslutter Du Byen Ringsted og hindrer al Kommunikation med Sorø og Roskilde.
4. Du sørger for, at den Bataillon, som kantonnerer i Omegnen af Ringsted, ej støder sammen med den, der ligger i Ringsted.
5. De Veje, som Du særdeles maa være opmærksom paa og besætte, er Kongevejen til Roskilde og til Sorø, Vejene til Sandby og Mølle, Tolstrup, Balstrup, Lille Svenstrup, Ørslev under Skoven og Overgangen ved Gjørlev Sø.
6. Du tillader ingen Spanier at forlade sit Cantonnementsdistrikt uden efter Overenskommelse med Vore i Stæderne værende Pladskommandanter.
7. Du taaler ingen Modsættelse, thi enhver Modsættelse maa uden Personsanseelse og paa Stedet hævnes.
8. Omendskjønt Vi ej tro, at en aldeles Afvæbning skulde blive fornøden, saa henhører det dog til det mulige Tilfælde, hvorpaa Du maa være betænkt, i Fald det skulde gjøres fornødent.
9. Du taaler ingen Sammenløb af Spaniere eller andre; ethvert Skin af Angreb driver Du tilbage med den Magt, Dig er anfortroet, dog helst med Dit Artilleri.
10. Du søger at indgyde i de forvirrede Mennesker Begreber, at Din Hensigt blot er: at faa de Skyldige udleverede og straffede efter de gamle spanske Krigslove, og at dette maatte berolige enhver brav spansk Soldat, da det ingen Ære var for ham at tjene med saadanne uværdige Mennesker, der ere Mordere og Oprørere.
11. Du taler altid i Vort Navn og ytrer, at det gjorde Os ondt, at deres Opførsel ej havde været saaledes, at Vi kunde have udført Vor gode Hensigt med dem.
12. Skulde imod Formodning de Spanske ej ville udlevere de Skyldige, da har Du af hvert Kompagni at udtage 1 Officer, 1 Sergent, 1 Korporal og 2 til 3 Gemene som Gisler.

Frederik R.

## Hemmelig Instruktion for Oberst Kardorff.

Kjøbenhavn, den 8de Avgust 1808.

— — —[1]

10. Naar Du ankommer mod Slagelse, har Du at besætte Vejene til denne By fra Sorø og Korsør, ligesom de om Slagelse liggende Møller, og i Skovene placerer Du Infanteri-Piquets.
11. Naar Du ankommer til Sorø, da besætter Du Vejene til Ringsted, Slagelse, Nørre Ladegaard og Næstved, og i Skovene samt Udgangen mellem Søerne sætter Du Infanteri-Piquets, og Baadene

[1]) Begyndelsen er enslydende med den foranstaaende Instruktion for Castenschjold paa det nær, at Punkterne 3, 4 og 5 ere udeladte, og Punkt 6—12 blevne til Punkt 3—9.

paa Søerne maa saaledes bevogtes, at Spanierne ikke kan benytte sig af samme.

12. I Skælskør, Korsør, Reersø og Kalundborg maa Besætningerne anspænde deres Opmærksomhed og Aarvaagenhed ej alene imod Søsiden, men ogsaa imod Landsiden, for med Kraft at kunne forsvare deres Poster.

Det af denne Instruktion, som maatte vedkomme Oberst v. Bassewitz, har Du at kommunicere ham.

Endelig er det nødvendigt at Du tillige med Oberst v. Bassewitz indtræffer paa én Tid ved Slagelse, og desaarsag har Du at bestemme ham Klokkeslættet, naar han skal indtræffe.

Frederik R.

## Befaling fra Kongen til den kommanderende General paa Fyn, Generallieutenant Rantzau.

Kjøbenhavn, den 9de Avgust 1808.

I Anledning af Din allerunderdanigste Rapport af 5te d. M. befale Vi Dig herved allernaadigst, at underrette Marquis de la Romana om de 4 spanske Soldaters Nærværelse paa Æbelø den 30te f. M., samt hvad Din Rapport videre indeholder.[1] Du har i øvrigt at anbefale samtlige Kommanderte den største Opmærksomhed, da man ikke kan vide, hvilke Konnexioner de Spanske kunne have med Vore Fjender, men Du har dog at holde dette hemmeligt. Den omtalte Underofficer lader Du afløse og give 8 Dages Vagtarrest for ej at have efterset Passerne.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Prins Christian af Hessen.

Kjøbenhavn, den 9de Avgust 1808.

Deres Durchlauchtigheds Rapport af Dags Dato have Vi modtaget, og det glæder Os, at Arrestationen er gaaet af uden Blodsudgydelse.

Naar flere Arrestanter skulde blive afsendte her til, saa maa De betids derom underrette Os, paa det at Vi kan sende et Kommando til Roskilde Kro, siden det hidtil derværende afgaar med de 49 Arrestanter her til.

Man maa nøje passe paa, at det løber rolig af i Ringsted, og desaarsag nøje have dem i Kikkerten, siden man ej kan tro dem.

---

[1] De fire spanske Soldater havde været i Land paa Æbelø, uden at den vagthavende danske Underofficer havde forhørt sig om, hvorvidt de vare forsynede med Passer. Senere havde en Baad nærmet sig Øen, men den var ved Skud bleven forhindret i at lande.

De skarpe Patroner maa nu affordres Spanierne i Roskilde, og de fornødne Karrer til disses Transport her til er Artilleriet beordret i Morgen at afsende.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Generalmajor Berger, Frederiksborg.[1])

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1808.

De Piketter, som Du af det Dig anbetroede Kommando maatte have udsat i Anledning af de med Spanierne forefaldne Uordener, kan nu indtrækkes, siden de tagne Mesures anses tilstrækkelige; ligesom Piketterne ved Frederiksborg formindskes til det, de vare forinden Spaniernes Uro, hvilket dog først iværksættes fra i Morgen af.

Frederik R.

## Brev fra General Fririon til Kongen.

Copenhague, le 10 août 1808.

Sire.

J'ai l'honneur de rendre compte à Votre Majesté que, dans la lettre qui m'a été écrite le 1 août par S. A. le Prince de Ponte-Corvo, il m'est recommandé de veiller à ce qu'aucun agent du parti anglais ne puisse communiquer avec les troupes sous mes ordres. Il ajoute qu'il sait que des émissaires ont été envoyés dans ces pays pour corrompre l'esprit de la division. Je réponds au Prince de Ponte-Corvo que Votre Majesté a déjà donné à cet égard les ordres les plus précis et les plus sévères, mais j'ai pensé que Votre Majesté daignera agréer la communication de l'article de la lettre de S. A. le Prince de Ponte-Corvo concernant les agents du parti anglais. Ce qui peut effectivement faire présumer l'existence de quelques moteurs secrets, c'est que les lettres des Espagnols, que j'ai interceptées, donnent à penser à leurs compatriotes, que c'est en Sélande qu'ils ont appris une partie des nouvelles exagérées sur les événements d'Espagne. Il ne faut que deux ou trois émissaires de ce genre pour échauffer ces têtes méridionales. Il serait bien important qu'on les découvrît, j'ai prescrit aux colonels d'en faire faire la recherche la plus scrupuleuse; mais si, comme il y a quelque possibilité, des officiers espagnols ont été entraînés dans ce parti, il est à présumer que ces officiers feront tous leurs efforts pour cacher ces émissaires.

---

[1]) I Følge Kongens Ordre af 4de Avgust 1808 afgik den 5te Husareskadron, som Berger havde forlagt til Ramløse og Annisse, tillige med de kjørende Kanoner til Frederiksborg, hvor Berger opslog sit Kvarter paa Slottet.

Je supplie Votre Majesté d'accueillir avec bonté la lettre que j'ai l'honneur de Lui adresser à ce sujet, elle est dictée par le désir bien prononcé de voir la tranquillité constamment assurée dans ses États.

Je suis avec le plus profond respect,

Sire,

de Votre Majesté

le très humble, très obéissant et très dévoué serviteur

Le Général

N. Fririon.

## Brev fra Kongen til Generalmajorerne Bardenfleth og Tellequist i Nørrejylland.[1])

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1808.

Hvis imod Formodning de spanske Tropper, der ligge i det Distrikt, Du er anfortroet, skulde søge at overgaa til Englænderne eller deres Allierede, eller i Tilfælde at de Engelske landede, og de da søgte at gjøre Parti med disse Vore Fjender, da er den Del af de spanske Tropper, som gjøre dette eller forsøge derpaa, at betragte som Forrædere mod Os saa vel som mod deres egen Konge, og desaarsag haver Du i sligt Tilfælde at agere fjendtlig mod dem med den Dig anfortroede Magt og søge af alle Kræfter at afværge, at slig skjændig Handling ej opfyldes.

Men Du maa nøje paasé og være overbevist om, at det fornævnte Tilfælde virkelig er Spaniernes Hensigt, førend Du griber til Vaaben mod dem; men da skal Du og handle med Kraft. At denne Vor Ordre bliver en Hemmelighed for enhver Spanier, er en Selvfølge, som Du haver at indestaa Os for, og desaarsag bekjendtgjør Du den ej, førend den Tid kommer, da Du skal agere, og da kun for de enkelte Højstkommanderende under Dig, som behøve at vide Vor Vilje i denne Henseende.

Frederik R.

## Rundskrivelse fra Kongen, afsendt til Feltmarskalk Landgrev Carl samt Generalmajorerne Bardenfleth og Tellequist, med dertil knyttede Befalinger.

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1808.

Fra Kapitajnlieutenant Linstow er Os i dette Øjeblik indmeldt, at om Eftermiddagen den 9de Avgust saas fra Frankeklint paa Langeland, at der paa Knudshoved i Fyn signaleredes med de engelske Skibe, og om Aftenen omtrent Kl. 6 saa' Kapitajnlieutenanten,

[1]) Afsendt enslydende til hver af dem.

at 4 til 6 Brigger, et Par Transportfregatter og 5 til 6 Kanonbaade tillige med en Del Chalouper, alle fjendtlige, sejlede forbi Knudshoved ind ad Slipshavn, som endog nogle af Skibene var passeret, uden at fra Batterierne løsnedes et eneste Skud. Udenfor saas 3 Orlogsskibe, hvoraf de 2 under Sejl, det ene ind ad Knudshoved til.

Kapitajnlieutenanten melder end videre, at efter Sigende skal alle spanske Tropper være trukket ad Nyborg til, for at gaa over til Fjenden.

Paa Langeland have alle Spanierne forsamlet sig nede ved Longelse i Nærheden af Spodsbjærg, hvor de dels have signaleret med Fjenden og dels haft Chalouper i Land fra ham, endog om Eftermiddagen passeret nord fra, Hov forbi, syd efter, en engelsk Travail-Slup, hvor i tydeligen saas at sidde en spansk Officer i blaa Uniform og 2 Gemene i hvid Uniform med Casque paa Hovedet.

Langeland har i 2 Dage været stærkt blokeret, men formeldte Dags Eftermiddag mellem Kl. 2 og 3 gik de nord paa og lagde sig mellem Nyborg og Sprogø. Fra Langeland ses kun de øverste Ræer at være tilbage paa Mastetelegrafen ved Nyborg.

Fra Korsør erholde Vi i dette Øjeblik ligeledes Rapport, at man kan se de engelske Krigsskibe sejle ind til Nyborg, og man har ved denne Lejlighed hørt en stærk Kanonade fra alle derværende Batterier, men som efter kort Tids Forløb ophørte.

[I Brevet til Feltmarskalken tilføjedes der derefter]:

I Følge denne Efterretning vil sandsynligvis Prinsen af Ponte-Corvo rykke frem med den franske Armé til Jylland og Fyn, og i saa Tilfælde skal de Linietropper, som Du haver under Din Kommando, støde til denne franske Armé og følge med samme, saa at blot de annekterede Batailloner blive tilbage. De formeldte Linietropper marchere imidlertid ej, forinden de fra fransk Side forlanges.

[I Brevet til Generalmajor Bardenfleth skreves der derefter]:

I Følge dette (Relationen og Rapporterne) vil sandsynligvis den franske Armé rykke frem indtil Fyn igjen, og Du haver da at lade de Dig anfortroede Tropper understøtte denne Armés Operationer imod Vore Fjender, hvortil regnes den oprørske og forræderske Del af de spanske Tropper.

[I Brevet til Generalmajor Tellequist, i hvilket det til Bardenfleth indlagdes, lød Slutningen saaledes]:

Hvis, som Vi formode, den franske Armé nu rykker frem, saa skal Du lade de Dig underlagte Tropper støde til denne Armé og følge samme. De annekterede Batailloner derimod forblive i Dit Kommandodistrikt, men understøtte de Franskes Operationer, ligesom Du er dem behjælpelig i alt, hvad Du kan.

Du for Din Person forbliver, som hidtil, i Dit Distrikt. Indesluttede Brev til Generalmajor v. Bardenfleth haver Du paa sikreste Maade at besørge til ham. Ligeledes søger Du at besørge det her

indesluttede Brev paa sikreste Maade til Generallieutenant Baron v. Rantzau.[1])

Især haver Du nøje at lade bevogte og til det yderste at forsvare Batterierne ved det lille Bælt, at disse ej falde i Fjendens eller de oprørske spanske Troppers Hænder.

Frederik R.

## Ordre til Generallieutenant Castenschjold.

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1808.

Derefter[2]) bekjendtgjør Du Bataillonen, at det er Vor Vilje, at den, saa vel Officerer, Underofficerer og Gemene, skal desarmeres, og dette haver Du at udføre med den Dig anbetroede Magt og derefter være Os ansvarlig, og hvis nogen skulde understaa sig at sætte sig derimod, da nedskydes eller nedhugges han strax, thi Vi forlange af Dig at bruge Din Magt til uopholdelig at bringe enhver til at adlyde denne Vor alvorlige Befaling. Naar denne Bataillon er desarmeret, bringes den under tilstrækkelig Eskorte til Roskilde, hvor den afleveres til Prins Christian til Hessen, der lader den transportere videre. Officererne, som ere Stabsofficerer eller Kapitajner, tilstaas Vogne til deres Befordring.

Naar Du er færdig med denne Bataillon, da gjør Du det samme med den 2den Bataillon af „Asturien“, som ligger i Omegnen af Ringsted, og dertil er Prins Christian til Hessen beordret at sende Dig Undsætning; naar denne Bataillon er desarmeret, transporteres den ved Prins Christian af Hessens Korps fra Pladsen til Roskilde og der fra videre.

Naar én Bataillon er desarmeret, da maa Du strax lade Vaabnene bringe til Side paa et sikkert Sted, hvor de kan blive, indtil de ved Lejlighed kan transporteres her til Kjøbenhavn.

Ved Desarmeringen eller derefter maa ogsaa alle Vaaben som Dolke, Knive, Terzeroler, som Folkene kunne have hos sig, fratages dem.

Naar Du med alt dette er færdig, da sætter Du Dig strax i Marche med Dit Korps til det Cantonnement, Du havde, førend denne Urolighed begyndte.

2 Batailloner af Regimentet „Guadalaxara“, som Oberst Kardorff er beordret at desarmere, vil blive af ham transporteret til Ringsted, hvor Du imodtager dem og lader dem under Eskorte transportere til Roskilde og der aflevere til Prins Christian af Hessen.

---

[1]) Fyn og Langeland vare jo nemlig afspærrede af de Spanske mod Sjælland og Laaland. [2]) Rimeligvis er Rundskrivelsen foran ogsaa meddelt Castenschjold og Kardorff, og dette Brev, der er indført som selvstændigt i Kopibogen for Kommandoen i det øvrige Sjælland (se III, Side 419, Note), har maaske derfor haft samme Indledning, som de foregaaende.

Skulde Du mærke, at Folkene ere urolige, og man af dem kunde vente Opstand paa Transporten, da lader Du dem binde, og hvis Du ej haver Tov nok dertil, da lader Du dem skære Buxerne op bag ved, og overalt bruges ingen Komplimenter med dem, men hvo, som ej vil adlyde, maa strax dræbes.

Frederik R.

## Befaling til Oberst Kardorff.

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1808.

Officererne af de 6 spanske Batailloner skulle ej komme her til Kjøbenhavn, men fordeles saaledes: de af 1ste og 2den Bataillon Asturien skulle forblive i Roskilde, de af 3dje Bataillon Asturien og 3dje Bataillon Guadalaxara anvises Holbæk til Opholdssted, og de af 1ste og 2den Bataillon Guadalaxara forblive i Ringsted.

Af 1ste, 2den og 3dje Bataillon Guadalaxaras Officerer har Du at lade Dig give Revers paa deres Ord: at de ej ville føre Vaaben førend Vor nærmere Tilladelse, at de ej forlade den dem anviste By, som er at ansé som deres Arrest, at de hverken ved Breve eller paa anden Maade have Kommunikation med Vore Fjender, og at de lystre de Befalinger, Vore Pladskommandanter give dem, siden de staa under disse; men hvem, som ej maatte ville afgive dette Revers, afsendes som Arrestanter her til. De derimod, som afgive Reverset, transporteres til formeldte Steder, som de anvises til deres Ophold, og hvor de melde sig hos den Pladskommandant, som der ansættes.

Frederik R.

## Indberetning til Kongen fra den fynske Generalkommando.

Odense, den 9de Avgust 1808.

Til Kongen!

I dette Øjeblik ankom min Adjudant, Ritmester Bardenfleth, fra Nyborg og medbragte mig det underdanigst vedlagte Svar fra Marquis de la Romana, hvorefter Marquis'en angiver det forefaldne i Faaborg [1]) som en Misforstaaelse, som han hastigst muligt vilde se hævet.

Medens Ritmesterens Ophold i Nyborg i Nat var alt der roligt. Den fra Kjerteminde om Aftenen til Nyborg ankomne spanske Bataillon havde, uagtet den var bleven anvist Kvarterer i Byen af Kommandantskabet, ikke afbenyttet disse, men laa for det meste i Forstuerne. Fjendens Stilling i Bæltet var som sædvanlig, og alt var meget roligt.

Ikke langt fra Byen mødte Ritmesteren 2 Eskadroner Almanza og den største Del af det spanske ridende Artilleri, som marcherede

---

[1]) Spanierne havde — i Følge en tidligere Indberetning fra Rantzau af ovenstaaende Dato — gjort et mislykket Forsøg paa at bemægtige sig Kanonbaadene i Faaborg.

ad Fæstningen til, og om hvis Ankomst Kommandantskabet ikke har været underrettet. Dette og flere smaa Omstændigheder, f. Ex. at Officererne Dagen forud med megen Møje havde søgt de danske Sedler omvexlede med Guld med betydeligt Tab, den megen Rejsen af Officerer og Adjudanter etc., sammentaget med de allerede indløbne Rapporter og Meldinger fra Kysterne, giver tydelig til Kjende, at Spanierne maa have en hemmelig Plan i Sinde, og at denne vist maa være sit Udbrud meget nær.

Allerunderdanigst
Rantzau.

Bilag 1.
Kopi.

Faaborg, den 9de Avgust 1808.

Alle spanske Tropper ere i Nat afmarcherede her fra ad Vejen til Svendborg; Faaborg Batteri er derfor igjen besat af Danske, og Kanonbaadene ere med deres Officerer og Mandskab igjen lagt ud; men begge Kanonerne paa Dyreborg har et Kommando af spansk Kavaleri og Infanteri ladet kjøre der fra og ført dem her til strax uden for Byen, hvor de have fornaglet Kanonerne og slaaet Reservehjulene i Stykker og kastet al Ammunition i Vandet, saa at disse 2 Kanoner for nærværende ej kan bruges. De Spanske have taget alle deres Syge med; der er ikke en eneste bleven tilbage paa Hospitalet.

Mejdel.

in fidem.
Rantzau.

Bilag 2.
Kopi.

Nybourg, le 9 août 1808.

A S. Ex. le Baron de Rantzau, Lieutenant-Général, commandant la Fionie.

D'après le rapport que V. Ex. me fait l'honneur de m'envoyer, il ne peut être qu'une méprise ou un malentendu du colonel du régiment de Villa Vicioza, à qui j'avais écrit d'envoyer un escadron à Langeland soit par terre soit par eau pour être mis à la disposition de Mr. de Gautier afin de contenir les soldats du bataillon de Catalogne, qui sont continuellement en pourparler avec les chaloupes ennemis d'après ce que me dit le même Gautier. Je lui répète un ordre bien précis et surtout celui d'élargir l'officier de marine de suite, que tout sera fini dans peu d'heures, et V. Ex. peut être tout à fait en repos.

J'ai l'honneur de renouveler à V. Ex. l'hommage de mes sentiments d'estime.

Le Marquis de la Romana.

in fidem.
Rantzau.

## Melding fra Kommandanten i Nyborg til den kommanderende General i Fyn.

Nyborg, den 9de Avgust 1808.

Deres Excellence!

Den spanske General, Marquis Romana, har i Hans Durchlauchtighed Prins Pontecorvos Navn forlangt at besætte Fæstningens Vagter og Volde. At dette Forlangende er mig ubehageligt, skjønt Tropperne ere vore Allierede, kan Deres Excellence saa meget des mere være overbevist om, som jeg allerede den forrige Gang, det skete paa samme Maade, ytrede min grundede Misfornøjelse derover; ogsaa véd De, at jeg den Gang fik det forandret derhen, at Garnisonen har besat det halve og de Spanske det halve. Jeg har derfor gjort ham det samme Forslag; men dette blev ikke hørt, og stedse blev man ved at paastaa, at alt i Følge Prinsens Ordre maatte besættes. Jeg svarede derpaa, at førend jeg samtykkede, var jeg nødsaget at indhente den kommanderende Generals Befaling desangaaende, men forinden at jeg kunde komme til at udføre dette, erfarer jeg, at en aldeles overlegen Magt allerede staar uden for Fæstningen, og allerede siden i Gaar var hele Bataillonen af det spanske Princesa Regiment her indrykket for at forny den gjorte Ed efter Prins Pontecorvos Befaling. Den i Mindelighed gjorte Begjæring om Fæstningens Besættelse syntes mig altsaa at være gelejdet med en Magt, som jeg ikke kunde modsætte mig, og da jeg desuden maatte formode, at skjulte Hensigter af vore Allierede endog til det heles Vel maatte være Anledning til denne Besættelse, var for mig intet tilovers end at samtykke i de Allieredes Forslag, ihvor besynderligt det end forekommer mig.

I dette Øjeblik er et meget betydeligt Antal af Tropper indrykket for at forsvare Fæstningen og Batterierne imod Fjendens Insulter, og de her garnisonerende 3 Kompagnier af fynske Infanteriregiment have faaet Ordre at marchere til Kjerteminde for at gjøre Plads for de Allierede, som have besat Fæstningen. Et gjennemtrængende Mørke fordunkler mig Hensigten af dette saa uventede og besynderlige Forhold af Venner, og jeg vilde ønske, at ulykkelige Anelser, som undertiden gjør mig bekymret, ikke maatte realiseres. Imidlertid kan jeg ikke paatvivle, at jo mit Forhold, som efter Omstændighederne ikke har kunnet være anderledes, vil billiges af Deres Excellence som kommanderende General, og ved allerunderdanigst Forestilling til Hans Majestæt Kongen tillige sætte Sagen i det Lys, som min kritiske Stilling i et helt Aars Forløb giver mig Adkomst til at forhaabe opklaret til min Fordel.

C. Baron Güldencrone.

## Rapport fra Lejren paa Hov.[1])

Den 9de Avgust 1808, Kl. 8 Aften.

Uden at man har bemærket noget Skud fra noget af de 4 Batterier fra Knudshoved til Nyborg, ej heller fra Hockenhavns eller Avernakke Batteri ved Dyrehaven, ere 1 Fregat, 3 Brigger, 1 Kutter og 11 Barkasser eller Kanonbaade sejlede ind paa Nyborg Fjord eller Red. Kanonaden er begyndt fra de fjendtlige Skibe mod Byen og vor der liggende Brig og „Søormen", og det gaar nu heftigt.

Alle øvrige Skibe af Fjendens ere under Sejl og trække mod Nyborg.

Man har talt mangfoldige Barkasser at ro til og fra Knudshoveds Batteri fra Fjendens Skibe.

Kanonaden ophører nu, og formodentlig ere ovennævnte 2 danske Skibe tagne m. v.

Leth.

## Brev fra Fyrsten af Pontecorvos Hovedkvarter til den kommanderende General paa Fyn.

Hauptquartier Rendsburg, den 9ten August 1808.

Da es der Wille Sr. Maj. des Königs ist, dass in dem jetzigen Augenblick alles, was Se. Durchl. der Prinz von Pontecorvo als nöthig erachten möchte, befolgt wird, so muss ich Ew. Exc. hiedurch ersuchen, nicht nur alle Mittel anzuwenden um alles Ein- und Auslaufen von Böten in die Häfen der Ihnen anvertrauten Provinz zu verhindern, sondern auch das unter Ihrem Commando stehende Militair bereit zu halten um sich allen etwanigen Projecten der spanischen Truppen, sich unserer Schiffe zu bemächtigen, zu widersetzen, und endlich diejenigen Fahrzeuge, welche sich in den Häfen des kleinen Belts befinden, sämmtlich an die holsteinische Küste herüber legen zu lassen.

Festigkeit und Schnelligkeit werden in diesen Augenblicken unumgänglich erfordert.

Im Namen des Prinzen muss ich Ew. Exc. noch für die Folgen der Nichtbefolgung dieser Aufforderung verantwortlich machen.

Levetzau,
Königl. Commissair.

## Rapport fra Oberst Kardorff.

Slagelse, den 11te Avgust 1808.

Herved meldes allerunderdanigst, at den spanske Bataillon, som kantonnerede i Slagelse, er afvæbnet, og alt efter Deres Majestæts

---

[1]) Paa Langeland. Rapporten indsendt over Fyn gjennem Rantzau.

allerhøjeste Befaling udført og iværksat. Alt gik roligt af, og de fulgte uden Modsigelse Deres Majestæts Befaling, som blev dem forkyndt. Da det ikke var muligt betids at indtræffe med mit Korps ved Slagelse, saa blev det hele først endt imod Aften, endkjønt jeg ved min Ankomst kuns gav de Spanske $^1/_2$ Times Tid at møde paa den af mig bestemte Plads, hvilket ogsaa Bataillonen opfyldte. Da jeg holdt det uraadeligt at afsende og lade disse Arrestanter marchere om Natten, ere de blevne alle indkvarterede her i Kirken og afgaa i Morgen tidlig til Næstved med en Bedækning af 200 Mand, dels Kavaleri, dels Infanteri.

Officererne afgaa endnu i Aften her fra til Ringsted, da de have givet deres Æresord.

Jeg marcherer med mit Korps endnu i Nat til Nordruplund for i Morgen at afvæbne den Bataillon, som kantonnerer paa Landet, tillige med den i Sorø.

Allerunderdanigst
Kardorff.

## Fire Breve fra Kongen til Wenzel Haffner.[1]

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 11te Avgust 1808

Det er Deres højeste Pligt at forestille Prinsen af Ponte-Corvo Nødvendigheden af at rykke med forcerede Marcher frem, for dels at afskære de fra Jylland kommende Spanske, dels for at blive Mester af Fyn og Langeland, da ellers Svenske og Engelske let kunde besætte og afløse Spanierne.

Generallieutenant Rantzau haver jeg beordret om muligt at erobre Batterierne, som beskyde lille Bælt, især det ved Middelfart og Strib, for at lette de franske og danske Troppers Marche. Samtlige Kanonchalouper, som kan samles, bruges til denne Hensigt for at soutenere Prinsen af Ponte-Corvo, naar han vil gaa over til Fyn. Alt er i Bevægelse til denne Hensigt.

Frederik R.

Kjøbenhavn, den 11te Avgust 1808.

Vi have ladet alle til de herværende Spaniere ankomne Breve anholde og læse, og blandt disse findes et fra Marquis de la Romana til Oberst Delevielleuze, hvori han fortæller ham Spaniernes Plan og deri tillige anfører, at have tilskrevet Os derom for at underrette Os om sit Forsæt; men dette er en aabenbar Usandhed, thi Vi have aldrig faaet Brev fra ham. Skulde det imidlertid endnu ankomme, saa vil Vi tilsende Dig samme, for at Du kan underrette Vedkommende om Indholdet af denne Forræders Brev.

Frederik R.

---

[1]) Meddelte dels efter Koncepter, dels efter Kopibøger.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 11te Avgust 1808.

Vi have i Gaar tilskrevet Dig angaaende de ubehagelige Rapporter, Vi have faaet om de spanske Troppers Forræderi mod Os i Fyn og paa Langeland; senere er Os indmeldt fra Generalmajor Grev Ahlefeldt paa Langeland, at de spanske Tropper dér have arresteret Oberstlieutenant Gautier, og skjønt Ahlefeldt har gjort alt for at faa ham løs igjen, har det været umuligt; de siger, at det er sket paa Marquis de la Romanas Befaling, og vente paa Ordre fra ham, om Oberstlieutenanten kan løslades. Marquis de la Romana har i Svendborg sat alle Skibe i Rekvisition til at bringe Tropper fra Fyn til Thorseng og formodentlig der fra til Langeland, hvor Vor Styrke altsaa ej vil strække til at kunne forebygge, at de Spanske overgaa til Fjenden.

I Svendborg og Faaborg have de spanske Tropper villet bemestre sig Vore derværende Kanonérbaade, men dette er ved Mandskabets gode Konduite mislykket.

At Marquis de la Romana er i Spidsen for dette Forræderi, kan nu næppe mere være Tvivl om; han har i Prinsen af Ponte-Corvos Navn forlangt Nyborg Fæstning overleveret til de spanske Tropper med Tilføjende, at de derværende 3 Kompagnier af Vor Armé maatte marchere bort, og da Kommandanten vægrede sig ved at fyldestgjøre denne Anmodning, til han i det mindste havde indhentet Vor kommanderende Generals Ordre dertil, saa truede Marquis'en med Magt at lade udføre Prinsen af Ponte-Corvos Befaling, og i det samme lod en overlegen Magt sig se for Nyborg. Alt dette bevægede Kommandanten til at opfylde det, som Marquis'en angav at være Prinsens Befaling, siden han formodentlig tænkte, at det, ligesom ved Glückstadt, kunde ansés for en Mistillid til Vore Allierede, naar Befalingen ej blev opfyldt. Imidlertid har man, skjønt for sildig, vel nu indsét, at Vor Paastand, at ville ej have fremmede Tropper i Vore Fæstninger og Skanser, havde været ønskelig at befølge; thi da havde Nyborg og de derværende Skanser og Batterier ej, som nu, været i Vore Fjenders Hænder, men dette bliver en Sag, som Prinsen af Ponte-Corvo maa forsvare.

Fra Generallieutenant Rantzau er i dette Øjeblik indsendt Os en Rapport fra Kommandanten i Nyborg, hvoraf Vi sende Dig en Kopi, som oplyser Dig nærmere om den hele forræderiske Plan, og ubehageligt er det Os, at Prinsen af Ponte-Corvo ej har mærket noget til en saa vidt udstrakt Plan af Tropper under hans Kommando.

Vi have befalet Vore kommanderende Generaler i Holsten, Slesvig, Nørrejylland og Fyn at lade alle under deres Kommando staaende Linietropper, som nogenlunde kunne undværes, støde til den franske Armé, som sandsynligvis rykker frem mod de Tropper, som skulde hjælpe til Vore Landes Forsvar, men i det Sted hjælpe Vore Fjender.

Overbringeren heraf er en Søofficer, som Vi have befalet tillige med Søkapitajn Johansen i Kiel at aftale med Dig det fornødne og

at være Prinsen af Ponte-Corvo behjælpelig i alt, hvad han maatte ønske til Transporten over Vandene m. v.

Da Tingene nu staa saaledes, at Vi kunne anse de spanske Tropper som Vore Fjender, saa have Vi befalet, at de herværende to Regimenter skulle opfordres til at aflevere deres Vaaben og derefter sendes under Eskorte her til, og hvis nogen modsætter sig denne Befaling, da at bruge Magt og nedskyde dem, som modsætte sig.

De Strafskyldige af de spanske Tropper, som toge Del i Oprøret og Mordet i Roskilde, og som udgjøre noget over 100 Mand, have Vi ladet arrestere, og de ere alt ankomne her til.

Frederik R.

P. S. Vi lade nu alle spanske Tropper desarmere, da deres Konnexion med dem paa hin Side Bæltet er altfor sandsynlig; desuden beviste Marquis de la Romanas Breve, som ere opsnappede, nok, hvad hans Plan er.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens
Kjøbenhavn, den 13de Avgust 1808.

Jeg anbefaler Dem, at alt gjøres for Fyns Besættelse. Det er af yderste Vigtighed.

End videre bør De betage Prinsen af Pontecorvo, at vore civile og militære Avtoriteter kunne have vidst noget af den lumske Plan, som Marquis de la Romana havde gjort, og da først Marcheordre til Regimenterne var afgivet den 7de, følgelig var det ej muligt at bemærke noget førend den 8de. Generallieutenant Rantzau har den 9de tilmeldt det hele saa vel til mig som til Prinsen af Pontecorvo; følgelig synes mig, at ingen kan beskylde ham det mindste.

Alle Matroser og Kanonchalouper ere til Tjeneste for at fuldføre Expeditionen. Kapitajn Rothe, Lieutenanterne Rosenstand, Uldahl og Gottlieb sender jeg for at bruges ved Expeditionen.

Gautier skal nu være reddet af Grev Ahlefeldt.

Frederik R.

## Rapport fra Oberst Kardorff til Kongen.

Sorø, den 12te Avgust 1808.

1. I Følge min allerede allerunderdanigst indsendte Melding af Gaars Dato afmarcherede jeg fra Slagelse om Aftenen Kl. 10 Slæt til Egnen af Nordruplund, hvor jeg med Tropperne bivuakerede. Kl. 3 om Morgenen var Hr. Generaladjudant-Lieutenant v. Friboe hos Kommandøren for den 2den Bataillon af Guadalaxara. Efter den nøjagtigste Beregning, og endskjønt Kommandøren blev forsynet med ridende Bud til Kompagniernes Samling, kunde samme formedelst det adspredte Cantonnement dog ikke sammendrages

førend Kl. 11½, til hvilken Tid Bataillonen mødte paa det af mig bestemte Sted.

Alt blev udført efter Deres Majestæts allerhøjeste Befalinger; men for ikke at lade afvæbnede Arrestanter tillige med dem fra Slagelse paa én og samme Aften indtræffe i Næstved og Kjøge, bleve de indespærrede i to Kirker, hvorefter jeg strax fortsatte min Marche mod Sorø. Den derværende Bataillon blev opfordret at møde efter ½ Times Forløb uden for Byen paa et af mig bestemt Sted; men da den forsinkedes noget, bleve de af Hr. Generaladjudant-Lieutenant Friboe for sidste Gang tilstaaet 15 Minutter, og indtraf samme endnu noget førend den sidst bestemte Tid. Bataillonen, saa vel som Officerer og Underofficerer, blev afvæbnet og alt udført efter Deres Majestæts Befaling.

Alle Officerer ere fra hvert Sted strax blevne afsendte, men den herværende Bataillon er indespærret i Ridehuset og de dertil stødende Akademiets Stalde, hvor de forblive i Morgen og først afgaa til Næstved i Overmorgen, dels for ikke at sammentræffe i Næstved og Kjøge én og samme Aften med 2den Bataillon og dels for at lade Infanteri-Eskorten udhvile, som, jeg forsikrer Deres Majestæt, haver lidt ikke liden Strabads, foruden at den i Regnvejr maatte bivuakere og ikke har kunnet erholde ordentlig Forplejning i 3 Dage. Af disse Aarsager haaber jeg, at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst tilgiver, at mit Korps i Morgen holder Rastdag og først den 14de marcherer til Lejren ved Bregninge.

2. Hr. Generaladjudant-Lieutenant v. Friboe har ved denne Expedition gjort mig særdeles megen Nytte, og jeg takker Deres Majestæt allerunderdanigst for den Naade at have tilsendt mig ham.

3. I Morgen skal jeg allerunderdanigst indsende til Deres Majestæt alle Dokumenter og affatte nøjagtig Rapport over den hele Expedition.[1])

Allerunderdanigst
Kardorff.

## To Ordrer fra Kongen til Generalpostamtet.

Kjøbenhavn, den 13de Avgust 1808.

Alle Breve, som indleveres til den i Dag her fra afgaaende Hamburger Brevpost, kan modtages og indpakkes som sædvanlig; men

[1]) Af Kongen er paa nærværende Rapport skrevet følgende:
„1. Dette alt er en Misforstaaelse.
2. Men nu lader det sig ej ændre.
3. Derfor maa Castenschjold besørge Transporten fra Kjøge til Roskilde Kro, NB. naar den annekterede Bataillon er afmarcheret."

Posten skal ej afgaa forinden nærmere Ordre fra Os, da Vi vil bestemme, ad hvilken Vej den skal gaa.

Frederik R.

Kjøbenhavn, den 13de Avgust 1808.

Det er Vor Vilje, at af de til den i Dag her fra afgaaende Hamburger Brevpost indkomne Breve skal de, som ere adresserede til Steder i Jylland, Fyn, Langeland, Thorseng og Ærø samt andre Smaaøer om Jylland og Fyn, tilbageholdes, og, i det Vi herom tillægge Vort Generalpostamt Befaling, tilkjendegives samme tillige, at de øvrige til andre Steder indkomne Breve kan afgaa til deres Bestemmelse fra Laaland til Femern eller Heiligenhafen.

Frederik R.

## Rapport fra Wenzel Haffner til Kongen.

Odense, den 18de Avgust 1808.

Da stedse ved vigtige Forfald mine Forretninger er lige saa uudsættelige som hyppige, saa bliver jeg desaarsag altid nødsaget til at opsætte Rapporterne, til Tiden mere tillader deres Affattelse. I Tirsdags Aftes, den 9de, erholdtes i Rendsborg de første Efterretninger om Muligheden af en Indskibning af de spanske Tropper i Fyn, og da om Natten General Kindelan ankom med sin Søn og gav de bestemteste Efterretninger om alt, og at det gjaldt hele Armékorpset, som han havde ved List forladt, erholdt hele Divisionen Boudet øjeblikkelig Ordre til Opbrud, og inden en Time var hele Armékorpset i Marche. General Boudet erholdt Kommandoen over ogsaa General Dupas's Division og afgik strax i Forvejen for med samme at attakere alle de spanske Tropper, som der maatte træffes paa Marche til Fyn, og baade i Fyn og Jylland at afskære eller forfølge de Regimenter, der havde samme Beslutning.

Prinsen anmodede mig om at gaa med General Boudet for ved mit Kjendskab til Landet og dets Avtoritets-Indretninger etc. etc. at lette, befordre og opgive alle passende Midler til Expeditionens Fremme, hvilket Ærende jeg beredvilligt paatog mig.

Da Divisionen Boudet marcherede saa meget i én Kolonne og er saa stærk — ogsaa uopholdelig skulde fremefter — og kunde ventes at ankomme i Flensborg den 11te om Morgenen tidlig, bestiltes der 1000 Vogne til dens videre Transport til Aabenraa og samme Antal i Aabenraa og Haderslev; men fra Kolding var det Bestemmelsen at marchere til Snoghøj, dersom Marchen gik der fra til Fyn.

Fra disse 3 Steder afsendte jeg paalidelige og driftige Folk ad flere Veje over til Fyn for i største Skynding at bringe Efterretninger tilbage om Sagernes Tilstand sammesteds. Fra Fyn erholdtes slet

ingen Efterretninger mere, og fra Jylland var det bleven vanskeligt, da formedelst den almindelig Bevægelse næsten alle Breve forfejlede.

Da en almindelig Omkantonnering var saa vel fra fransk som [fra] min Side bekjendtgjort Dagen i Forvejen og paa bestemte Dage skulde finde Sted, saa vare alle Tropper marchefærdige og alle Byer beredte til Troppers Modtagelse, som var en betydelig Lettelse. General Kindelan havde paa Gjennemrejsen averteret General Veaux i Haderslev og General Gency i Flensborg, og denne sidste — uden at oppebie Befaling dertil — detacherede strax General Veaux til Fredericia med 2 Batailloner af det 19de Regiment, det 14de Chasseur-Regiment og 2 Kanoner samt satte det øvrige af sin Division strax i Bevægelse til at følge efter ud af Lejren ved Flensborg. General Veaux laa i Haderslev og Aabenraa med de 2 Batailloner og en Del af Chasseurerne, de øvrige i Kolding.

Fredericia var altsaa tidlig besat, men nu indløb Efterretningerne, at Regimenterne du Roi og Infant ej kom nedefter, men havde indskibet sig udi Aarhus. At du Roi var afsejlet, vidste man; men om Infant hed det, at det ej havde fundet Skibe. Omsider erholdt jeg dog dels ved Kommandanternes Rapporter, jeg overalt lod stoppe og bringe mig, samt ogsaa alle Rejsende, Vished om, at Infant ogsaa var afsejlet. Om Algarve hed det efter 2 spanske Officerers Udsigende, som ankom og ej havde villet medgaa, at det ej vilde forlade Landet; men pludselig erfaredes, at det befandt sig ved Snoghøj Natten af 10de til 11te, men ej kunde komme over, at en Mand var dræbt, som ej vilde udgive sin Baad, af hvilke dog flere vare fundne hist og her, hvormed enkelte gik over. Dette Regiment var imidlertid altfor meget forsinket til, at det skulde kunnet bevirke dets Overgang.

Formedelst ankomne Officerer fra Middelfart, hvilke jeg hos Kommandantskaberne i Middelfart og Odense havde rekvireret for at give Oplysning, og som ad Snigveje ankom, erfaredes nu, at Regimentet Zamora samt en Del af Princesa, hvilket sidste holdt Middelfart besat for at dække Zamoras Overgang, ligesom dette nu i Forbindelse skulde dække Algarves Overgang, alt Natten til den 10de var efter 36 Timers Bivuak afgaaet til Odense, og følgelig Overfarten for saa vidt fri, at Marchen dirigeredes til Nyborg og Langeland, at de danske Batterier vare ubeskadigede og vilde være blevne forsvarede, samt at de enkelte ved Middelfart overkommende Algarvere strax dér bleve tagne fangen. Lieutenant Halling havde jeg formaaet at medgaa fra Flensborg til Snoghøj for dér at kommandere eller andensteds, naar forceret Overgang til Fyn skulde maatte finde Sted. Og alle Fartøjer, som fandtes i Aabenraa eller omkring og i Kolding, lod jeg beordre at gaa til Egnen af Kolding, hvor fra General Boudet hovedsagelig vilde embarquere.

Lieutenant Halling var ankommen udi Snoghøj; men Lieutenant Kruse havde alt paa erholdet Vink ladet Fartøjerne afgaa fra Snoghøj og lægge sig under Batterierne eller krydse.

Regimentet Algarve kunde altsaa ej komme over. General Tellequist var averteret af Kommandanten Brockdorff i Vejle, og General Veaux igjen af ham, som da endogsaa, forinden General Gencys Ordre, som imidlertid var ankommen i Kolding hos General Boudet, at angribe, var udrykket for at gjøre dette med sin hele Styrke.

Omkring Kolding var udsat danske Forposter og Vedetter, som havde Gendarmeriet til Soutien. De tvende spanske Officerer afsendtes for at fordre i General Boudets Navn Nedlæggelsen af Vaabnene. Den 3dje Bataillon af det 19de Regiment ankom allerede i Kolding — det var tidlig om Morgenen forrige Dag afmarcheret fra Flensborg — og blev strax om Middagen Kl. 12 paa Vogne befordret ned mod Snoghøj.

Men nu erholdtes Efterretning, at det blot var en Del af Regimentet Algarbien, som var ved Snoghøj, og at denne Del havde overgivet sig. Anføreren, Eskadronschef, en fransk Emigrant i spansk Tjeneste, havde overleveret sin Kaarde, uddelt sine Penge blandt Mandskabet, og efter at have sagt til dem, at han som den, der havde opfordret dem til at følge sig, var den eneste skyldige og ej kunde eller vilde overleve at se dem straffede og vilde straffe sig selv, ihjelskød han sig med sine Pistoler, uden at man kunde hindre det.

De 144 Mand førtes til Fredericia og om Natten efter Prinsens Befaling, som imidlertid ankom til Kolding, til Kolding selv, hvor jeg anviste dem Staldene ved Slottet til Ophold. De vare midt om Natten alle til Hest, saa at en betydelig dansk Eskorte var nødvendig fra Fredericia der til. 2 Officerer vare derved. De tvende dem aftagne Standarter samt Armaturen blev mig tilsendt af Divisionskvartermester v. Bardenfleth til Kolding; men jeg var alt der fra afgaaet om Natten med General Boudet til Fyn, hvor fra Krigsraad Krug havde skrevet mig Efterretningen, at Indskibningen i Nyborg ej var fuldført.

Prinsen haabede endnu at finde dem i Nyborg. En Bataillon af det 19de Regiment og Chasseurerne af 14de vare strax gangne over og i Middelfart. Om Natten fra 11te til 12te gik en anden Bataillon over fra Fredericia, og 10 Stykker Kanoner af 6 og 12 Pds. Kaliber, som jeg havde maattet rekvirere hos General Tellequist, forventedes. En Bataillon af 5te var alt om Eftermiddagen fra Flensborg ankommen i Kolding og skulde om Natten befordres paa Vogne til Snoghøj, da Efterretningen indløb ved en i Nyborg tilbageholdt fransk Chasseur, at Embarquering var fuldført og Nyborgs Porte aabne. Samme Nat ankom Ritmester v. Bardenfleth fra Generallieutenant v. Rantzau, som jeg i Følge Ordre havde maattet tilskrive at sende Rapporter, med samme Efterretning.

Den 12te om Formiddagen indtraf jeg med General Boudet i Odense med det 14de Chasseur-Regiment, 2 Kanoner og 1 Bataillon af 19de. Om Eftermiddagen afgik en Del af Bataillonen paa Vogne til Svendborg samt en Del af Chasseur-Regimentet. Den 13de om Morgenen Kl. 6 følger Resten paa 100 Vogne.

Den 12te laa 2 Bataillоner af 19de udi Gribsvad og Omegn. Den 13de, i Dag Formiddag, ere de ankomne her i Odense. En

Bataillon er i Middelfart, men flere Tropper komme ej, forinden Angreb paa Langeland bliver nødvendigt, det er, i Fald de Spanske ej er indskibet, som nu den 13de Kl. 12 Middag endnu ej er bragt i Erfaring.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Befaling fra Kongen til Oberst Vahrendorff.

**Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens Kjøbenhavn, den 14de Avgust 1808.**

Efter en spansk Soldats Udsigende skulde det være Fjendens Hensigt at lade de spanske Tropper lande paa Laaland og søge at bemestre sig denne Ø, medens en Diversion fra svensk Side skulde ske paa Sjælland. Omendskjønt Vi ej sætte Tro til denne Plan, saa er den dog mulig, og desaarsag have Vi villet underrette Dig derom, for at Du kan være parat til at modtage disse Forrædere og tilintetgjøre deres Plan, som ej er vanskeligt, naar Du blot indretter det saaledes, at Du med de Tropper, som er paa Falster, kan i en Hast komme Laaland til Hjælp, ligesom det omvendte maa kunne ske, at nemlig Tropperne paa Laaland i en Hast kunne komme Falster til Hjælp, hvis denne Ø blev angreben, og det er desaarsag nødvendigt, at Du paa begge Øerne søger at koncentrere disse Tropper saaledes, at de med Force kunne i Hurtighed vende sig mod hvilket Punkt, det behøves, og især maa Du søge at bruge Dit Kavaleri og Artilleri, siden Fjenden slet intet Kavaleri og kun lidt Artilleri har med sig.

Paa Nakskov Fjord maa Du have Din Opmærksomhed henvendt mod Søkysten, thi det er let troligt, at Englænderne gjærne ønskede at erobre igjen de to Brigger, som der ligge.

I øvrigt overlade Vi alt til Dig, da Vi ere forvissede, at Du ved Dit Mod, Klogskab og Konduite vil tilintetgjøre enhver af Fjendens Planer mod de Øer, hvis Forsvar er Dig anfortroet.

Naar det gjælder om i en Hast at bringe Tropperne sammen mod Fjenden, da lader Du dem ridende eller kjørende henbringe til de bestemte Punkter og sætter de dertil fornødne Heste og Vogne i Rekvisition, hvortil Vi herved avtorisere Dig.

Vi have i hosfølgende 3 Breve befalet Kapitajnerne Schønheyder og Suenson samt Premierlieutenant C. Wulff, at de med de dem anbetroede Kanonchalouper skulle stationere sig i Farvandene ved Laaland og Falster paa de dertil bekvemmeste Steder og af alle Kræfter bidrage til at understøtte Dig og forebygge, at Fjendens Plan til at lande mislykkes. Hvis altsaa disse tre Officerer ikke endnu ere i Farvandene af Laaland og Falster, da haver Du ufortøvet at tilsende dem disse Vore tre Breve. Men skulde de maaske være bortsejlede

til Sjælland, saa have Vi tilsendt dem lignende Breve til Skælskør, da de formodentlig ville ligge ved Aggersø.

Frederik R.

### Brev fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 15de Avgust 1808.

Vi have under Dags Dato fundet for godt at resolvere, at alle Breve og Pakker, som ankomme med Pakkeposten eller forefindes hos Passagerer, skulle overleveres vedkommende Øvrighed paa ethvert Sted under Forsegling til Eftersyn og Udlevering.

Frederik R.

### Indberetning fra Landgrev Carl af Hessen til Kongen.

Kiel, den 15ten August 1808.

Unterthänigstes Pro Memoria.

Auf eine von dem Conferenzrath Wendt mir gemachte Vorstellung, wie es der Sache sehr angemessen sein würde, wenn Ewr. Königl. Maj. Minister in Paris von den Vorfällen in Fühnen mit Einschiffung der Spanier vorläufig unterrichtet würde, um im Stande zu sein, einen jeden ungünstigen Bericht über diese Sache zu widerlegen, besonders in Beziehung darauf, dass abseiten unserer Militair- und Civil-Behörden hiezu keine Mitwirkung, vielmehr, nachdem solches zur Kunde des Prinzen von Pontecorvo gelangt, von allen Seiten her die möglichste Willfährigkeit geleistet worden, um die Einschiffung zu verhindern, und dass der ganze Vorgang als eine Folge dessen angesehen werden müsse, dass die Spanier auf Fühnen bei weitem die Stärkern waren, [habe ich] mich veranlasst gefunden hierüber dasjenige mitzutheilen, was besonders auf diese Umstände Bezug hat.

Der Conferenzrath Wendt, dem ich diesen Aufsatz habe überliefern lassen, besorgt selbigen durch den Hrn. Nissen, vormaligen Consul in Tripolis, jetzt Mitglied der interimistischen Cassen-Administration und der Direction des Bank-Comptors hier in Kiel, dem Generalconsul Claesen in Paris eingehändigt, der ihn wieder an Ewr. Königl. Maj. Minister daselbst gelangen lassen wird, und indem ich nebst angebogner Abschrift davon Ewr. Königl. Maj. solches hiedurch unterthänigst zu melden nicht verfehle, habe ich keinen angelegentlicheren Wunsch, als dass diese von mir getroffene Maassregel Ewr. Königl. Maj. gnädigstem Willen und Beifall entsprechen möge.

Carl zu Hessen.

## Rapport fra Wenzel Haffner til Kongen.

Odense, den 15de Avgust 1808.

Under den 13de har jeg allerunderdanigst afsendt Depecher over Langeland, da af Generalkommandoen her denne Vej blev opgivet og benyttet endnu, men da Konventionen ej holdes, vil de næppe være ankomne; dog skal de befinde sig eller være overleverede til sikre Hænder paa Langeland.[1])

Her udi Fyn er 4½ franske Infanteribatailloner, 1 Regiment Kavaleri og 8 Kanoner. Af de 2 danske Batailloner skal én til Nyborg og til Svendborg ½ samt ½ til Faaborg. Taasinge er besat med 2 Kompagnier fransk Infanteri og 1 Kompagni fransk Kavaleri; Svendborg med Resten af samme Bataillon. I Odense 2 Batailloner og Resten af Kavaleriregimentet. Ved Gribsvad 1 Bataillon, udi Middelfart ½ Bataillon, udi Fredericia ½, ved Kolding Dupas, stærk 1000 Mand. Ved Haderslev 2 Regimenter Infanteri. Ved Aabenraa 1 Regiment Infanteri, 1 Regiment Kavaleri og Boudets Artilleri. Der pønses paa at angribe Langeland, men Midlerne ere ufuldkomne. Der fattes Skibe. Landet vil lide mest ved dette usikre Angreb. Udi Lejren ved Rendsborg 4 Batailloner Hollandske, 2 Eskadroner hollandske Kyrasserer og det ridende Artilleri. Udi Altona er indrykket nye hollandske Batailloner. Jeg har hverken kunnet forebygge det eller de danske Batailloners Marche til Fyn. Regimentet Algarve gaar til Rendsborg; Hestene af du Roi og Infant skal til Altona, Hamburg og Hamburger Berg.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Brev fra Kongen til den kommanderende General paa Fyn.

Kjøbenhavn, den 16de Avgust 1808.

Dine Rapporter af 10de, 11te, 13de og 14de hujus have Vi modtaget, og blandt de mange ubehagelige Efterretninger, de indeholdt, er det Os dog en Glæde at erfare, at Nyborg Fæstning og de ved Nyborg Fjord værende Søbatterier snart igjen ere i komplet Forsvarsstand.

Med formeldte Rapporter have Vi ogsaa modtaget Kopi af den til Dig indsendte Rapport fra Kommandanten i Nyborg, og endskjønt Vi vel ville tro, at han har været nødt til at handle saaledes, som sket er, siden han paa en saa forrædersk Maade blev overmandet, saa se Vi dog med Forundring, at han i sin Rapport laster Sølieutenant Raschs Forhold, fordi han som kjæk og brav Mand har med den Magt, ham var anbetroet, modsat sig Fjendens Indsejling i Nyborg Fjord, thi derved har han som en Mand, der har opfyldt sin

---

1) Herefter Talskrift.

Pligt, erhvervet sig Vor Tilfredshed. End videre dadler Kommandanten de Skippere og Søfolk, som havde afslaaet Kommandantens Anmodning om at ekvipere og føre de Skibe i Nyborg Havn, som Fjenden vilde bruge til at transportere Forræderne bort med, og just fortjene disse Skippere og Søfolk derfor Ros, thi de have vist sig som sande danske Mænd, der ej lade sig bruge til at nytte Fjenden. I denne Anledning befale Vi Dig herved at lade forfatte en Navneliste over de Skippere og Søfolk, som saaledes have nægtet Fjenden den forlangte Hjælp, og har Du at indsende Os denne Liste, ligesom at Du har at tilkjendegive disse brave Folk Vor særdeles Tilfredshed samt Forsikring om Vor særdeles Omsorg for dem. Skulde andre Søfolk i Nyborg ej have vist sig fra en saa fordelagtig Side, men være fulgte med Skibene, som Fjenden benyttede sig af til Transporten, da har Du ogsaa over disse at indsende Navneliste, da Vi ville vide, hvem disse lidet patriotisk sindede Folk ere.

Frederik R.

## Brev fra Kongen til Generalpostamtet.

Kjøbenhavn, den 17de Avgust 1808.

Vi have intet imod, at Vort Generalpostamt nu igjen sender de Hamburger Poster over Fyn ligesom over Laaland; men naar de bestemmes at gaa over Fyn, da vil det være sikrest at overlade Kapitajnlieutenant Grev Trampe at bestemme Overfartsstedet her fra Sjælland, siden saadant maa rette sig efter de fjendtlige Skibes Stilling i Bæltet. Men over Langeland maa indtil videre ingen Post sendes her fra til Fyn, siden Langeland er besat af Vore Fjender.

Frederik R.

## To Rapporter til Kongen fra Wenzel Haffner.[1])

Odense, den 17de Avgust 1808.

Det var Prinsen af Pontecorvo meget velkommen at modtage Marquis de la Romanas Brev, ligesaa Befalingen om Afvæbningen; han ønsker at se Deres Kongelige Majestæt gaa frem med Strænghed, og naar de Spanske ere borte fra Langeland, vil han foreslaa at sende dem til ham i Troups af 200 Mand; han vilde ikke indlade sig i Meddelelse af, hvilke Provinser havde aflagt Ed og Hylding udi Spanien, men begjærer blind Lydighed. Deres Kongelige Majestæts Brev besvarer han strax; ogsaa skriver han til General Fririon. Regimentet Algarve vil han lade afvæbne, naar det er ankommet udi Rendsborg; senere plejer at indtræde mildere Bedømmelser. En

---

[1]) Skrevne dels i Talskrift, dels en clair.

Expedition paa Langeland ønskes næppe; men dog gjøres nu Anstalter, og det hedder, at naar Kanonbaadene komme under Rothe, skal den ske. Jeg tvivler, men befordrer Anstalterne; jeg har skrevet hemmelig overalt om Fortegnelser over Skibene, som kan haves udi Fyn og Jylland samt det Slesvigske. Kapitajn Johansen er i Dag paa mit Raad rejst til Svendborg, Taasing for at orientere sig. Umulig er Sagen ej, naar Viljen er der, men da maa man frygte for Laaland, især Samsø. De danske Batailloners Ankomst ønskes idelig; en Officer er sendt i Møde for at søge dem. 2den Bataillon af Dronningens Regiment ankommer den 20de i Middelfart, 1ste Bataillon af Oldenborg ventelig i Dag til Assens. Prinsen af Pontecorvo ønskede, at endnu én Bataillon af Linietropper maatte komme fra Holsten, men jeg har forestillet ham det unødvendige derved og haaber, at derom ej mere tales. At de andre Batailloner ere marcherede, er maaske meget godt; naar de ere her, afgaa vi ventelig snart til Flotbek eller Flensborg. De Spanske formodes snart at afsejle.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Odense, den 18de Avgust 1808.

— — — — — — — — — — — — — —

Franske Armé ligger altid rolig endnu. Der tænkes ej mere paa Expedition, men paa en almindelig Dislokation, som er højlig nødvendig. De danske Batailloner have taget en Rastdag udi Haderslev, og „Oldenborg“ endda gjort et 3 Dages Holdt med Armeen; de ankomme i Dag og i Morgen udi Kolding, hvor fra de paa Vogne befordres ned til Snoghøj. Den ene dernæst gaar til Fods fra Middelfart til Gribsvad og befordres paa Vogne der fra til Odense, for Dagen derpaa at gaa til Nyborg, nemlig den 20de. Den anden gaar til Fods samme Dag til en Mil over Middelfart, hvor fra den Dagen derpaa gaar til Faaborg, hvor 2 Kompagnier forblive, og de andre 2 paa Vogne befordres til Svendborg, hvor der nu ligger en fransk Bataillon og 50 Chasseurs samt 25 danske Dragoner. Voltigeurerne Taasinge. Vore Batailloners Kjørsel er forunderlig. Skade, at saa megen Oprigtighed og Aabenhed ej kan bevæge til at afstaa fra hemmelige Planer; i det mindste har man den, at lade de Danske ligge i Fyn og Jylland, for des bedre selv at kunne ligge sønder paa. De Spanske kan i Tal næppe erstattes, som vel er. Synderlig, at Befalingen til at sende de Spanske til Frankrig just kom nogle Dage for sildig. Her hersker megen Mismod og Frygt. Gautier foreviser nu et Pas af Ahlefeldt selv. — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Sifferdepeche fra Kongen til Wenzel Haffner.

Hovedkvarteret Vor Kongelige Residens
Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1808.

Det hele spanske Korps, som er bortgaaet, kan ej være mere end 7952 Mand; dertil haves ej mere for at transportere dem end 70 Fartøjer af Koffardiskibe, mest Smakker, Jagter og smaa Galeaser, 3 Orlogsskibe, 3 Fregatter, 4 Brigger og 5 Kanonbaade, liden eller ingen Proviant. De kan altsaa ingenlunde komme bort paa disse Fartøjer efter Vores Formening.

Vi ansé den bedste Maade at angribe dem paa, at gaa i 3 Kolonner, en fra Turø lige paa Hov, en over Flensborg, Sønderborg, Als, Ærø til Rudkjøbing, imedens Hovedkolonnen gaar fra Taasinge paa Rudkjøbing. Kanonbaadene og Mortérchalouperne ere nødvendige ved denne Expedition. Vi have tilbageholdt de Kanonbaade paa Sjællands Kyster, som Vores første Plan var at sende,

1) fordi man ej kan vide, om Romana staar i Forbindelse med de Svenske,
2) dels for med en 17 Kanonbaade at kunne angribe Konvojen, i Fald Lejlighed dertil gives.

Spanierne ere ej farlige, thi Erfarenhed haver lært Os, at de ej gjærne vove det yderste. Derimod er deres Hovedexercitie Kniven, som de bruge godt imod enkelt ubevæbnet Mand, særdeles naar de kan anbringe deres Angreb paa enkelt Mand i Ryggen eller hos sovende Folk.

Prinsen af Pontecorvos Holdt haver ej gefallet Os. Ønskeligt var det, om Vore Tropper kom til at besætte Fyn alene. Skaffer Prinsen af Pontecorvo Krudt, saa kan alt bringes let i Orden; i øvrigt ønskede Vi, at de Fremmede overlade Os Landets Forsvar, som Vi forstaa bedre end de.

Endelig maa Du sørge for, at Prinsen af Pontecorvo holder sit Løfte, han har givet Levetzau, at imodtage de spanske Fanger her fra og ej sende Os flere Tropper. I Dag ankommer den sidste fangne spanske Bataillon, som indlægges paa Nyholm.

Det, Vi altsaa maa anbefale Dig, er:

1) at Langeland angribes,
2) at Vi siden erholde Fyn alene besat,
3) at Prinsen af Pontecorvo modtager de fangne Spaniere her fra, og at de Exekutioner, som ere fornødne, maatte af ham besørges.

Frederik R.

## Brev fra General Fririon til Kongen.

Copenhague, le 19 août 1808.

A Sa Majesté le Roi de Danemark.

Sire.

J'ai l'honneur de rendre compte à Votre Majesté que le Prince de Ponte-Corvo, dans sa lettre qui m'est parvenue cette nuit, recommande de nouveau de faire désarmer tous les Espagnols et de faire arrêter tous les officiers, à l'exception de ceux qui seront reconnus parfaitement innocents. Le Prince doit être maintenant prévenu que Votre Majesté avait fait exécuter d'avance les mesures qu'Elle a jugées utiles à la défense et à la sûreté de la Sélande.

S. A. le Prince de Ponte-Corvo témoigne en outre le désir que tous les Espagnols actuellement en Sélande soient renvoyés sous bonne escorte sur le continent, où les dispositions sont prises pour les conduire au lieu de leur destination.

Le Prince m'observe qu'il sera convenable de ne les faire passer que par détachements de cent hommes à la fois, en le prévenant du départ de chaque convoi avec le nom de l'endroit où il devra débarquer. Il pense que Votre Majesté aura jugé à propos de refuser toute espèce de communication soit par lettres soit par parlementaires avec le traître de la Romana. Dans les dernières lettres que j'ai écrites au Prince, je l'ai prévenu que Votre Majesté avait donné à cet égard les ordres les plus sévères et les plus précis.

La seule chose qui ne me parait pas très facile à exécuter, c'est le renvoi successif des Espagnols par détachements de 100 hommes; il me semble que le nombre est un peu considérable, en considérant le détachement qui devra les escorter.

Je suis avec le plus profond respect,

Sire,

de Votre Majesté

le très humble, très obéissant et très dévoué serviteur

le général

N. Fririon.

## To Rapporter til Kongen fra Wenzel Haffner.[1]

Odense, den 19de Avgust 1808.

1) Til Aarhus er tilbagekommet en Skipper, som havde maattet overføre spanske Tropper til Langeland, og som er frigivet.
2) General Kindelan opholder sig udi Rendsborg.

---

[1]) Skrevne afvexlende i Talskrift og en clair.

3) Tilbagekaldende Proklamationer ere omstrøede paa Langeland.
4) Det er omsider lykkedes mig at bevirke, at alle spanske Heste føres til Altona og Hamburger Berg over Ribe, Tønder, Meldorf, hvorved de saa haardt medtagne Stæder paa denne Side skaanes.
5) Ogsaa af Odense er det lykkedes omsider at erholde udlagt paa Landet en Del af 14de Chasseur-Regiment.
6) Det er lovet mig, at Belgerne ej skal komme til Horsens eller Egn igjen.
7) Da jeg ej véd Kapitajn Rothes Opholdssted, har jeg tilskrevet Landgrev Carl og Generallieutenant v. Düring om Tilbageholdelsen af Schönheyders Afdeling af Kanonbaade, da han vist melder sig til begge. Kapitajn Johansen er her tilstede endnu.
8) Jeg har nu ogsaa rekvireret alle Sejlbaade fra de smaa Øer sønden for Fyn til at blive og møde paa første Vink.
9) Vores Færge ved Svendborg er 70 à 80 Fartøjer, som kunde føre indtil 8000 Mand, og hvis Antal stiger i Dag og i Morgen til 140, foruden Baadene. Vi har 4 Kanonbaade, 4 Bombarderere og 4 nye Kanonbaade, som hver kan armeres med 3 Stykker 8pundige Feltkanoner. Gode Tropper i Overflod.
10) Prinsen af Pontecorvo har befalet, at Kanonbaadene skal Dag og især om Natten harcelere Spanierne og om Natten kaste Bomber i Land paa de Spanske. Der er af Generalkommandoen rekvireret mere Ammunition udi Nyborg. Herved ledes de Spanske til at bevogte den (Øen) bedre, maaske udplyndre den, og Englænderne lokkes om til denne Side. Prinsen af Pontecorvo maa, men vil ej, indsé dette. Vægtige Aarsager maa altsaa hindre i en saare let og brillant Expedition; for de Spanske kunde naas, ja fanges, og maaske saaledes Kejseren tilfredsstilles. Det er klart, at Afrejsen ønskes, i det der gjøres opfaldende Demonstrationer.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

**Odense, den 20de Avgust [1808].**
**Om Morgenen Kl. 5.**

1. Prinsen af Pontecorvo gaar i Dag til Svendborg, men vi komme i Dag tilbage.
2. Bataillonen „Oldenborg“ passerer Revue Kl. 9 Slæt og gaar i Dag til Nyborg.
3. 2 Kompagnier af „Dronningen“ ankomme i Aften til Svendborg og 2 til Faaborg.
4. Tilbageholdelsen af Kanonbaadene udi Nakskov vilde Pontecorvo strax benytte til at bevise Foretagendets Umulighed, men jeg har grebet til den Nødløgn, at Antallet blev det samme og kun paa anden Maade erstattet.

5. Bombardementet paa Langeland mislykkedes i Gaar Nat formedelst den altfor haarde Strøm. For denne Nat kan Udfaldet først erfares ved Henkomsten.
6. De Spanske i Sjælland skal strax modtages, naar de paa Langeland ere borte.
7. Pontecorvo er med Fornøjelse enig deri, at alle Exekutioner udsættes indtil videre og fuldføres her.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

## Brev fra Prinsen af Pontecorvos Stabschef til Wenzel Haffner.

Au Quartier général à Odense, le 21 août 1808.

A Monsieur le Major Haffner, Aide de Camp de Sa Majesté le Roi de Danemark.

Sa Majesté le Roi de Danemark, par Sa lettre du 12 de ce mois, Monsieur, [ayant] fait l'honneur de mander à Monseigneur le Prince de Ponte-Corvò qu'il peut disposer, comme il le jugera convenable pour la défense du pays, de toutes les troupes danoises qui sont sur le continent, vous avez dû recevoir de S. M. des instructions en conséquence.

S. A. profondément affligée de ce qui vient de se passer dans les états de Danemark et pour prévenir de plus fâcheux résultats de la désertion des Espagnols, a pensé qu'il était indispensable de renforcer la Fionie de quelques corps danois; le Prince veut laisser cette isle à l'abri de toute insulte, si Son Altesse était forcée de se porter dans les Duchés pour s'opposer à quelque tentative de l'ennemi commun; il désire en conséquence que vous écriviez pour que le bataillon danois qui est à Frédéricia vienne s'établir à Odense et environs, pour servir de réserve aux autres troupes qui gardent la côte; et comme ce bataillon ne suffirait certainement pas en cas d'attaque, Monseigneur le Prince de Ponte-Corvo écrit au Prince, Gouverneur du Holstein, pour qu'il donne l'ordre à un bataillon de la garnison de Glückstadt, de se rendre aussi en Fionie; je vous prie, Monsieur, d'en informer le commandant de cette place, afin qu'il fasse préparer la troupe à un prompt départ.

S. A. le Prince de Ponte-Corvo me charge aussi de vous dire, Monsieur, qu'elle regarde comme indispensable que la place de Nyborg, qui est un point fort important, soit occupée par 600 hommes d'infanterie au moins.

Au moyen du renfort de troupes danoises et d'un régiment français qui, dans tout état de cause, restera à Middelfart et environs, je pense que nous n'aurons aucune crainte à avoir sur la sûreté de l'isle.

Ces dispositions au surplus ne sont que provisoires; lorsque S. A. aura définitivement arrêté l'emplacement de troupes, j'aurai l'honneur de vous le faire connaître, afin que celui des troupes danoises soit réglé en conséquence.

J'ai l'honneur de vous réitérer, Monsieur, l'assurance de ma parfaite considération.

Le Général, Chef de l'État Major Général,
Gérard.

## Brev fra Kongen til Generalpostamtet.

Kjøbenhavn, den 25de Avgust 1808.

I Mangel af andet Fartøj har Kapitajnlieutenant Grev Trampe i Korsør i Gaar benyttet sig af den der liggende Postjagt til at eftersætte 2 fjendtlige Fartøjer, som fra en ved Nyborg stationeret engelsk Krigsbrig bleve udsendte for at afskære og optage en Del fra Holsten kommende Jagter og Baade, og det lykkedes Kapitajnlieutenanten at tage og til Korsør indbringe en engelsk Chaloupe, som var bemandet med 1 Master, 1 Underofficer og 8 Matroser, hvilke saaledes bleve gjorte til Krigsfanger.

Men da Vi af en fra Oberst v. Bassewitz herom indkommen Rapport erfare, at det af Vort Generalpostamt skal være [betydet] Kapitajnlieutenant Grev Trampe ikke at afbenytte Postjagten til saadant Brug, saa ville Vi ej alene undskylde, at man ved denne Lejlighed, hvor intet andet armeret Fartøj fandtes i Korsør, hvormed man kunde understøtte de danske Skibe, som vare i Fare, har betjent sig af Postjagten, men Vi tillade endog, at merbemeldte Kapitajnlieutenant for Fremtiden maa benytte samme til at gjøre Fjenden Skade, naar Aarsag og Lejlighed maatte gives, og intet andet dertil skikket armeret Fartøj haves ved Haanden.

Frederik R.

## Befaling fra Kongen til den kommanderende General paa Fyn.

Kjøbenhavn, den 28de Avgust 1808.

Da Generalmajor Grev Ahlefeldt-Laurvig har til Os indmeldt, at Eskadronen af det fynske Regiment lette Dragoner, som var paa Langeland, stedse har vist Insubordination, men især medens Spaniernes seneste Ophold paa Langeland, thi da have de rent nægtet at adlyde Generalens Befalinger, omendskjønt deres Eskadronschef, Major v. Fabricius-Tengnagel, alvorlig tilraadede dem det, ligesom at Lieutenanterne v. Sperling, som den Gang stod ved Eskadronen, og

v. Berregaard ogsaa have vist Ulydighed mod Generalens Befalinger, fortrinlig den første. I Anledning heraf er det Vor Vilje og Befaling, at Lieutenant v. Sperling skal for denne hans Forseelse straffes med 3 Maaneders Arrest i anden Grad i Nyborg Fæstning og Lieutenant v. Berregaard ligeledes med 2 Maaneders Arrest i samme Grad og Fæstning; og Major Fabricius's Eskadron skal til Straf indstikkes under de 3 andre Eskadroner af Regimentet, og derimod af de 3 Eskadroner udtages et lige Antal Underofficerer og Dragoner, hvoraf igjen Major Fabricius's Eskadron formeres. — — — — — —

Lieutenant Stockfleth, som har gjort Tjeneste ved Artilleriet paa Langeland, har ligeledes ej lystret Generalmajor Grev Ahlefeldts Befaling[1]) og skal for denne Subordinationsforseelse straffes med 3 Maaneders Arrest efter anden Grad i Nyborg Fæstning.

— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

## Indberetning fra General Fririon til Kongen.

Copenhagne, le 25 août 1808.

A Sa Majesté le Roi de Danemark.

Sire.

Dans une lettre écrite de la main de S. A. le Prince de Ponte-Corvo, il recommande l'arrestation du colonel de Guadalaxara et d'un lieutenant-colonel du même régiment, que je suppose être le Major Medrano. Quoique, d'après le rapport de M. M. les officiers Danois, le colonel de Guadalaxara ait fait ce qui a dépendu de lui, le 31 juillet, pour faire rentrer les séditieux sous l'ordre, il serait possible que le Prince eût reçu des renseignements particuliers qui compromissent le colonel et le major, je regarde comme un de mes devoirs de communiquer à Votre Majesté la note de S. A. le Prince de Ponte-Corvo, en La priant de donner à cet égard les ordres qu'Elle jugera convenable.

Le Prince désirant en outre qu'on fasse saisir les officiers présumés coupables, je crois devoir désigner les sieurs Mattasancher et Algarra, lieutenants au 3ième bataillon de Guadalaxara. Le lieutenant-colonel Falquez du régiment des Asturies serait également dans le cas

---

[1]) Lieutenant Stockfleth, der kommanderede et Kystbatteri, havde ikke villet underordne sig Kapitulationen, som Ahlefeldt-Laurvig havde afsluttet med de la Romana, men var afsejlet til Fyn, uagtet hans Overordnede havde budt ham at blive. Det nærmere herom vil findes paa Side 520 (i Ahlefeldt-Laurvigs Beretning om Tildragelserne paa Langeland). Kongen, som næppe ganske fordømte Lieutenant Stockfleths Færd, skrev paa Meldingen herom: „Stockfleth er ung og brav, men uerfaren. Ordsproget siger: Ordre parirt oder nach Spandau marschirt“.

d'être surveillé particulièrement. Je prie Votre Majesté de daigner donner aux commandants danois les ordres qu'Elle croira utiles dans cette cicronstance.

Je suis avec le plus profond respect,

Sire,

de Votre Majesté

le très humble, très obéissant et très dévoué

le Général

N. Fririon.

## Brev til Kongen fra Wenzel Haffner.[1])

Haderslev, den 27de Avgust 1808.

Prinsen af Pontecorvo har overdraget mig at tilkjendegive Deres Majestæt hans Ønske, at se ufortøvet begynde Overfarten af de fangne Spanske her til paa den aftalte Maade og helst som snarest, da Kanonbaadene nu kan dække Transporten.

Ogsaa i Dag forbliver Pontecorvo her, derpaa en Dag i Flensborg og kun én Dag i Rendsborg; paa begge Steder skal manøvreres. Vores Klager over Belgerne have virket, men ikke forebygget, at jo dog i Nat store Uordener paa ny ere begaaede, men de fornemste derved afværgede, at Bønderne paa flere Steder i samlede Flokke forjog Belgerne, hvilket gik fortræffeligt, som det var at forudsé, og som jeg derfor ikke havde villet lade ske Hindring udi. Oberst Lambert af det 23de Chasseur-Regiment har været her og udbedt sig, at Regimentet maatte kantonnere udi Flensborg i Steden for Aabenraa og Omegn; jeg erholdt for sildig Efterretning om Hensigten af hans Hidrejse for at kunne hindre Afgangen fra Aabenraa, hvor alting alt var etableret; men til Flensborg, hvor Bønderne alt har saa mange Byrder, kommer dette Regiment dog ikke. Feltkommissariatet fra Christiansfeld har uden mit Vidende afgjort, at det kommer til Kappel og Regimentet Belgien igjen til Ekernførde, hvilket jeg havde villet forebygge, og hvorudi jeg derfor allerunderdanigst anmoder at anses som undskyldt. Tvende Kavaleriregimenter ere desuden for meget i denne Egn, og i Følge min Instruktion havde jeg ikke indvilget udi at trække ogsaa dette andet syd efter. Jeg har heraf nu taget Anledning, for at reparere dette nogenledes, at se henlagt udi Aabenraa en Bataillon fra Flensborg, hvilket ogsaa alt sker, og hvorved det er min Plan at forebygge Efterrykning nord fra. — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst

Wenzel Haffner.

---

[1]) Dels i Talskrift, dels en clair.

## Beretning over Tildragelserne paa Langeland, afgiven af Generalmajor Grev Ahlefeldt-Laurvig.

**Tranekjær Schloss, den 30ten August 1808.**

Schon seit geraumer Zeit schien mir das Benehmen der Spanier verdächtig; ja sie scheuten sich sogar nicht, öffentlich die Engländer für ihre Freunde zu erklären. Allerhöchsten Orts meldete ich alles ein, was ich erfuhr und Bezug hierauf haben konnte; da aber keine deutliche Beweise aufzubringen waren, musste vorsichtig zu Werke gegangen werden, um unsern Verbündeten keine gerechte Klage zur Unzufriedenheit zu geben. Zugleich bedarf es der Erwähnung, dass der hiesige französische Commandant, Oberstlieutenant Gautier, jede Bemerkung, jeden Zweifel über die spanische Treue sehr übel nahm und sie aufs heftigste vertheidigte. Jede Ausschweifung, ja sogar Mordthaten gingen den Spaniern ungerügt hin, wenn auf der andern Seite die Franzosen für ein geringes Versehen strenge bestraft wurden.

So standen die Sachen, als der erste Ausbruch der Rebellion sich in Seeland äusserte. Kaum erhielt der französische Commandant allhier Nachricht davon, als plötzlich alle hiesige Franzosen sich aufmachten und nach Aroe gingen, woselbst sie doch nur zwei Tage verweilten und weiter über Alsen zu ihrer Armee stiessen. Der Oberstlieutenant Gautier blieb freilich hier und befehligte die Spanier nach wie vor, schickte aber doch seine Reitpferde und übrigen Sachen nach Thorseng, wünschte auch selbst davon zu gehen, war aber zu unschlüssig und furchtsam. Indessen näherte sich der Zeitpunkt, wo der spanische Rebellionsplan ausgeführt werden sollte. Schlau und still ward alles betrieben.

Eines Tages ward mir gemeldet, die Spanier hätten vorige Nacht eine Unterredung mit dem Feinde gehabt, der mit einer Chaloupe dem Lande nahe gekommen wäre. Aufgebracht hierüber rückte ich mit der reitenden Artillerie, 100 Dragonern und den Jägern grade auf die spanischen Posten vor. Dem Commandanten hatte ich eine Ordonnanz geschickt und ihn um eine Unterredung bei der Batterie ersucht. Er kam begleitet von dem Rittmeister Dubour vom Regiment Villaviciosa. Sogleich erzählte ich ihm die Ursache meines Kommens und verlangte den spanischen Officier verhört und arretirt. Der Commandant, Generalmajor Quadra, schien äusserst aufgebracht, versprach die genaueste Untersuchung und den Officier zu arretiren, falls das geringste Verdächtige erwiesen werden könnte. Dennoch misstrauisch war mir selbst dies nicht genug, sondern ich verlangte, er solle mir sein Ehrenwort darauf geben, dass auf keine Art und Weise irgend eine, selbst die entfernteste Vereinbarung oder Einverständniss mit den Engländern stattfände, dann wollte ich meine Truppen zurückziehen. Er gab mir dies, und der Rittmeister Dubour verbürgte sich für die Wahrheit seiner Sage. Die vorgerückten Truppen marschirten nach Hause, und ich glaubte der übrigen Verhältnisse wegen nichts mehr vornehmen zu dürfen. Tags darauf schreibt mir der spanische Commandant: der gestrige Vorfall habe

ihn so sehr fürs Land besorgt gemacht, dass er den Marquis della Romana um Verstärkung angesucht hätte, und zwar um so dringender, weil der Feind sich so stark in unsern Gewässern vermehrte. Wenn gleich die Vermehrung des fremden Militairs mir nie angenehm war, durfte ich nichts dagegen einwenden.

Schleunigst kam das Regiment Barcelona und das Regiment Dragoner Villaviciosa. Ueber die Ankunft eines ganzen Cavallerieregiments ward ich um so mehr unruhig, da unser hiesiges coupirtes Terrain nicht für Cavallerie geeignet ist. Ich schickte daher in der Nacht meinen Adjutanten, Lieutenant Krohn von der Artillerie, an den Obersten v. Juel auf Thorseng mit dem Auftrage, keine Truppen herübergehen zu lassen, wenn nicht des commandirenden Generals Marquis della Romana eigenhändiger Befehl dazu vorhanden wäre. Dieser ward vorgezeigt, und da der Oberst v. Juel des Marquis Hand genau kannte, konnte der Transport nicht gehemmt werden. Ein Tag verging sehr ruhig, als am 10ten Vormittags $10^1/_2$ Uhr zwei Officiere mit einem Trompeter den Schlossberg heraufgesprengt kamen und mir angebogene impertinente Aufforderung brachten.[1]) Ich lachte und antwortete, dass hierauf keine Erwiederung gegeben werden könnte, der Inhalt des Briefes sei von der Art, dass er unsere und ihre Nation entehrte, auch wüsste ich nie, dass meine Landsleute Gelegenheit gegeben hätten, so niedrig von ihnen zu denken, da sie seit so geraumer Zeit die Spanier mit der innigsten Freundschaft behandelt hätten. Sie wurden verlegen, drangen aber auf Bestimmung. Nur eine mündliche Unterredung, erwiederte ich, kann die Sache modificiren. Diese ward gleich angenommen und bestimmt. Ich nahm die Capitains v. Scharffenberg, v. Hedemann und v. Helmuth mit mir, dem Obersten Baron von Armandaris begegnete ich. Meine erste Anrede war: „Mein Herr! Sie sehen, mit welcher Geradheit und Offenheit ich zu Ihnen komme, und welches Zustrauen ich in Ihre Nation setze, und zwar um so mehr, da Ihr Brief von der Art ist, dass er nicht beantwortet werden kann. Es ist möglich, dass wir ein Arrangement mit einander treffen können; das sage ich Ihnen aber bestimmt, dass Sie mir keinen entehrenden Vorschlag machen, weil ich mich sonst eben so kaltblütig mit Ihnen bis auf den letzten Mann schlüge, als wie ich Ihnen alles dieses gesagt habe.“ Meine Einleitung hatte die erwünschte Wirkung, und nach einigem Wortwechsel ward mit Zustimmung meiner Officiere eine Convention geschlossen, wovon Nachstehendes der Auszug ist:

1. Sämmtliche Truppen behalten ihre Waffen p. p.
2. Kein Engländer darf an Land kommen.
3. Die Posten gehen ungestört nach wie vor.
4. Sollten die französischen Truppen sich nähern, sollen die hiesigen dänischen Truppen sowohl wie die Bewohner der Insel alle Waffen abgeben, die aber alle wieder zurück gegeben werden, sobald die spanischen Truppen sich einschiffen.

---

[1]) Denne findes ikke.

Sehr dringend bestand ich auf die Auslieferung des Oberstlieutenant Gautier, welche mir nach vielen Einwendungen endlich bewilligt ward, so wie auch die Genehmigung, dass sämmtliche hier seiende Franzosen unter meinem Schutze stehen sollten.

Unterdessen waren unsere Truppen, nämlich die Jäger und Artillerie, einer Colonne Spanier von 1000 Mann entgegen gerückt, die uns angreifen sollten, falls keine Vereinbarung hätte stattfinden können. Ich brachte den Oberstlieutenant Gautier mit mir, und die Ruhe war in so fern hergestellt. Tags darauf kamen 81 Schiffe von verschiedener Grösse von Norden her (von Nyborg) und warfen bei Spodsbjerg Anker. In einiger Entfernung lag ich am Ufer, begleitet von mehreren Officieren, um das Einschiffen der Truppen zu sehen. Wie sehr ward ich aber in meiner Hoffnung getäuscht, als die feindlichen Kanonenböte, angefüllt von Spaniern, sich dem Lande in der grössten Geschwindigkeit näherten und Truppen ans Land setzten. Dies dauerte unablässig fort, bis 8000 Mann mit Weibern und Kindern unsere Insel betreten hatten. Nicht guter Laune über diesen Besuch ritt ich nach Hause und erwartete unser Schicksal. Es wurden 30000 Rationen Brod, ebenso viel Branntwein und Bier gefordert, auch 200 Stück Schlachtvieh, alles schleunigst zu liefern, so wie auch 37 Ochsen täglich und 11000 Rations Brod. Alles ward geleistet, und der guten Mitwirkung des Lieutenants v. Sehestedt vom 2ten jütschen Regiment als angesetzten Commandanten in Rudkjøbing habe ich es zu verdanken, dass nicht die mindeste Unordnung herrschte. Beiläufig kann ich nicht umhin anzuführen, dass der eigentliche hier angestellte Commandant, Lieutenant v. Lobedanz, sich plötzlich entfernte, wie mehrere spanische Truppen hier ans Land kamen.[1]) Auch der Oberstlieutenant Gautier verliess wider sein gegebenes Ehrenwort mein Haus und ging nach Fühnen, welches mich in nicht geringe Verlegenheit setzte.

Den 15ten, Morgens gegen 3 Uhr, meldeten meine Vorposten, dass eine sehr starke Colonne Spanier andrängte und auf keine Weise aufzuhalten wäre. Ich erwartete also ihre Ankunft. Mit ausserordentlicher Schnelle kamen sie, und, ohne das Mindeste zu sagen, umringten 2000 Mann Infanterie, auch ein Theil des Regiments Almanza Dragoner das Schloss. Ein Officier, mit Namen Blanco vom Regiment Catalonien, flog in mein Zimmer und fragte mich, ob ich sofort die Capitulation halten wollte. Ich erwiederte, dass dies eine ganz unbekannte militairische Art sei, einem Manne die Erfüllung seines Versprechens abzufordern, der ihnen doch nie, ebenso wenig wie irgend einer meiner Landsleute, Anleitung zum Misstrauen gegeben hätte. Nicht die Macht, die mich einschliesst, kann mich schrecken und mich zu etwas zwingen. Nein, wahrlich nicht! Aber als redlicher Däne erfülle ich mein Versprechen. Ich verlangte den Anführer zu sprechen, es war der Brigadier St. Romulo. Wie ich ihm meine

[1]) Han blev stillet for en Krigsret og kasseret for Fejghed, men Kong Frederik VI formildede Dommen til Afsked i Naade.

Verwunderung über ein so sonderbares Benehmen äusserte, erwiederte er: Wir sind in diese unangenehme Nothwendigkeit durch die Ankunft der Franzosen auf Thorseng gesetzt, und folglich müssen Sie uns sogleich die Gewehre p. p. abgeben, weil sonst das Land geplündert und alles abgebrannt würde. Meine Befehle in dieser Anleitung wurden gegeben, da aber meine 6pfündige Batterie 3 Meilen von hier stand, versprach ich erst die Kanonen Nachmittags abzuliefern, welches auch gutwillig angenommen ward. Während dieses abgeredet ward, erlaubten die Truppen sich die grössten Ausschweifungen; sie banden viele meiner Leute zwei und zwei zusammen, selbst die Soldaten wurden so gemisshandelt. Man raubte ihnen ihre Uhren und plünderte, wo es thunlich war. Wie natürlich, beschwerte ich mich über dieses schändliche Benehmen, und so viel möglich geschah dem Uebel Einhalt, welches doch nur erst ganz durch den Abmarsch der Truppen gehoben werden konnte. Diejenigen Truppen, die ich bei mir hatte, gaben das Gewehr mit ruhiger Ergebung hin; dahingegen überredeten ein paar junge Officiere[1], die auf dem nördlichen Theile der Insel cantonnirenden 250 Mann circa, die Waffen und Artillerie nicht abzugeben. Keine Ueberredung, kein Bitten half; ich musste also das unangenehme Mittel ergreifen, dem Marquis della Romana dies anzuzeigen. Das Resultat war, dass wenn die Kanonen nicht binnen 24 Stunden abgeliefert würden, sollte ich fusiliert und meine Wohnung mit Zubehör abgebrannt werden. Selbst diese Drohungen machten keinen Eindruck auf die jetzt noch mehr durch Branntwein erhitzten Truppen. Der Lieutenant v. Bülow von der Artillerie, welcher schon seit einiger Zeit von einer schweren Krankheit befallen war, raffte seine letzten Kräfte zusammen, warf sich in einen Wagen und eilte zu seiner Artillerie-Division, die von einem sehr unerfahrenen Officier befehligt ward. Schon hatten sich die Truppen mit Gewalt eingeschifft und wollten das Ufer verlassen, als er ihnen zurief: „Seid Ihr brave Leute, so kommt zurück.“ „O!“ erwiederten sie, „da ist ja unser eigener Lieutenant, dem wollen wir folgen.“ — Der Officier, welcher sie commandirt, suchte sie zu bereden nach Fühnen zu gehen; sie drehten aber selbst das Steuerruder um und sprangen ans Land. Mit unglaublicher Geschwindigkeit sammelten sie wieder ihre Pferde, die sie mit Sattel und Zeug hatten laufen lassen, spannten die Kanonen an (wenn es gleich Abends 10 Uhr war), und in weniger wie einer halben Stunde waren sie auf dem Marsche. Der Officier war nicht zum Bleiben zu bewegen, sondern reiste. Diese sonst so brave Artillerie war von den fühnschen Dragonern zuerst verführt. Ich blieb die Nacht auf Nygaard, einem meiner Meierhöfe, 2 Meilen von Tranekjær, weil ich eine ziemlich starke Tour zu Pferde hatte machen müssen. Indessen besetzten die Spanier mit gegen 4000 Mann, wie ich späterhin erfahren habe (da ich früher sie nur 2500 Mann stark glaubte), das

[1] Lieutenanterne Stockfleth og Sperling, der begge idømtes Fæstningsarrest i Nyborg (se S. 515).

Abends wiederum das Schloss und hatten Befehl, gegen Morgen alles abzubrennen, falls die Kanonen nicht kämen. Dem wackern Lieutenant v. Bülow haben das Land und ich unsere Erhaltung alleinig zu verdanken, denn Nachts ein Uhr wurden die Kanonen abgeliefert, und die Spanier zogen sehr zufrieden ab. Sie hielten die Nacht die vortrefflichste Mannszucht.

Des Oberstlieutenant Gautiers Wortbrüchigkeit setzte mich gleich nach der obigen angeführten, glücklich beendigten Katastrophe in die grösste Verlegenheit. Ich entschloss mich kurz, ritt gerade zum Marquis della Romana, erzählte ihm das Geschehene und stellte mich statt des Oberstlieutenants Gautier mit den Worten: „Ich bin schändlich hintergangen, hier stehe ich aber als dänischer Mann, der nie wortbrüchig wird, statt seiner; machen Sie mit mir, was Sie wollen." „Recht wohl," entgegnete er, „ich bin zufrieden, Sie folgen mir nach Spanien!" Ich erwiederte: „Dies ist meine Pflicht"; nur bat ich um die Erlaubniss, einige Briefe schreiben zu dürfen, welches er mir rund abschlug. Ich antwortete, auch dies wäre mir gleichgültig. Gleich darauf nahm er mich bei der Hand und sagte: „Nein, so handelt kein Spanier! Sie sind frei!" Er machte mir viele Complimente, und ich empfahl mich. Nun hatte ich nur meine liebe Noth mit dem Marodiren. Englische Matrosen in spanischer Uniform plünderten mächtig darauf los. Ich ertappte einige, die ich dem Marquis mit der Bitte begleitet zuschickte, sie henken zu lassen, welches er mir auch versprach. So einigermassen erträglich verging einige Zeit; Wasser ward eingenommen, Frauen und Kinder eingeschifft, und die Stunde der Erlösung schien nicht mehr fern. Den 19ten Abends 10 Uhr erlebten wir aber noch das traurige Schicksal, von unseren eigenen Kanonenbooten beschossen und bombardirt zu werden. Frei gestehe ich, dass von allen den Widerwärtigkeiten, die ich in diesem kurzen Zeitraum erlebt habe, keine so viel Eindruck auf mich gemacht hat, als diese.

Die Spanier, höchst aufgebracht über das Geschehene, drohten, wenn das Bombardement wiederholt würde, das Land zu plündern. Drei Mann vom Regiment Villaviciosa waren geblieben, von unseren Bewohnern keiner. Verschiedene Kugeln trafen einen meiner Meierhöfe, Perregaard genannt. Die Versicherung, dass kein Däne die Kanonenboote befehligt habe, sondern gewiss Franzosen, wirkte so gut, dass sogar Officiere versicherten, sie hätten französisches Commando vom Ufer her gehört.

Der 20ste verging von allen Tagen am ruhigsten, bis Abends sehr spät der endliche Befehl zum Einschiffen kam; doch mussten die englischen Matrosen einen Bauerhof und ein neu aufgeführtes Packhaus erst ein Raub der Flammen werden lassen. Die Nacht war äusserst unruhig. Morgens früh um 5 Uhr erhielt ich aber vom General ein Schreiben unter Lit. B.,[1]) in welchem er mich ersuchte, zu ihm zu kommen, um die Armatur p. p. entgegen zu

[1]) Findes ikke.

nehmen. Von 4 Officieren begleitet, ritt ich hin, die spanischen Kugeln pfiffen uns um die Ohren, wie wir längs dem Wasser ritten. Ganz vorsätzlich war dies wohl nicht; da die Truppen aber ihre Gewehre abschiessen mussten, wie sie sich einschifften, so war es ihnen gleichgültig, wohin sie ihre Schüsse richteten. Mit besonderer Zuvorkommenheit empfing mich der Marquis della Romana, dankte mir für die Ordnung, die hier geherrscht hätte, bedauerte die unvermeidlichen Unannehmlichkeiten, die mit dergleichen verbunden wären, und versprach allen erlittenen Schaden zu ersetzen, wenn eine heitrere Sonne ihren Horizont beschiene. Für jetzt wären ihre Geldquellen erschöpft, da sie das Letzte zur Bezahlung des gelieferten Schlachtviehs und des requirirten Korns angewendet hätten. Er sagte mir, wo die Waffen zu finden wären, und wir schieden von einander. Er schiffte sich um $2^1/_2$ Uhr ein, und die ganze, aus 95 Segeln bestehende Flotte entfernte sich Nachmittags von unsern Ufern. Ich selbst ging nach Svendborg, um dem dortigen commandirenden General de Veaux die Nachricht unserer Befreiung zu überbringen.

So endigte sich eine Katastrophe, die keinen unbedeutenden Platz in unseren Annalen einnehmen wird.

Ahlefeldt-Laurvig.

## Befaling fra Kongen om de afvæbnede Spanieres Transport til de Franske.[1]

Da Vi have besluttet, at de herværende Krigsfanger af de tvende spanske Infanteriregimenter Asturien og Guadalaxara skal kompagnivis afmarchere her fra under Eskorte ad 4 Kolonneveje, nemlig: den 1ste til Kalundborg, den 2den til Korsør, den 3dje til Nakskov og den 4de til Nysted, saa befale Vi herved, at det Kompagni, som afmarcherer til Kalundborg, gaar den første Dag til Hedegaardene, den anden Dag til Holbæk og den tredje Dag til Kalundborg. Det Kompagni, som skal til Korsør, gaar 1ste Dag til Roskilde, den 2den til Ringsted, den 3dje til Slagelse og den 4de til Korsør. Det Kompagni, som skal til Nakskov, afgaar den 1ste Dag til Ølsømagle, den 2den til Kongsted, den 3dje til Vordingborg, den 4de til Saxkjøbing og den 5te til Nakskov. Det Kompagni, som skal til Nysted, afgaar den 1ste Dag til Kjøge, den 2den til Faxe, den 3dje til Kallehave, den 4de til Stubbekjøbing og den 5te til Nysted.

Disse 4 Kompagnier afmarchere paa én Gang her fra Kjøbenhavn, men Dagen skal nærmere blive befalet.

---

[1]) Afsendt i Dagene den 26de og den 30te Avgust til de Kommanderende paa Sjælland, som Befalingen angik, samt til Pladskommandantskabet i Roskilde og til Wenzel Haffner.

Dagen efter disse 4 Kompagniers Afmarche afmarchere 4 andre Kompagnier her fra til de Steder, som de 4 førstnævnte eller Têtekompagnierne have forladt, og fortsætte saaledes Marchen ad de befalede Kolonneveje, saa at de stedse indrykke i de Kvarterer, som Têtekompagnierne om Morgenen have forladt.

Den 3dje Dag afmarchere atter 4 Kompagnier her fra.

Den 4de Dag 3 Kompagnier og den 5te Dag 2 Kompagnier, som efter formeldte Regel stedse indrykke i de Kvarterer, som om Morgenen ere forladte af de forudgaaende Kompagnier.

Paa denne Maade er den 5te Marchedag 3 Kompagnier i Marche til Kalundborg, 4 Kompagnier i Marche til Korsør, 5 Kompagnier i Marche til Nakskov og 5 Kompagnier i Marche til Nysted, saaledes at dog aldrig mere end ét Kompagni kommer ad Gangen sammen paa et af formeldte Steder, hvor Nattekvarter holdes.

Saa snart Têtekompagnierne af de 4 forskjellige Kolonner have naaet Kalundborg, Korsør, Nakskov og Nysted, maa de saa snart som muligt indskibes for at overføres, men da Overfarten beror paa Omstændigheder, som ej kan forudsés, saa maa intet Kompagni rykke videre frem, førend det er anmeldt fra de formeldte Steder, at de derværende Kompagnier er indskibet og afsejlét, hvilket altsaa Pladskommandanterne, som skal ansættes i Kalundborg, Korsør, Nakskov og Nysted, haver at underrette Pladskommandanterne om, som ansættes i Holbæk, Slagelse, Saxkjøbing og Stubbekjøbing, som derpaa lader deres Kompagnier rykke en Dagsmarche frem samt underretter de paa Routen bagved liggende Pladskommandanter, for at disse atter kan lade deres Kompagnier rykke fremad o. s. v.; og førend Vi altsaa er underrettet om, at et eller andet Kompagni er overført, afmarchere ej flere Kompagnier fra Kjøbenhavn end de formeldte 17.

De Kompagnier, som ere i Kalundborg, overføres efter Omstændighederne enten fra Kalundborg eller Reersø til Kjerteminde eller Aarhus og afleveres til den derværende højstkommanderende Officer. De Kompagnier, som ere i Korsør, overføres enten fra Korsør eller Skælskør til Nyborg eller til Langeland; de fra Nakskov overføres til Langeland og de fra Nysted til Femern eller Heiligenhafen, og afleveres efter Overfarten ligeledes til de paa Stederne værende højstkommanderende Officerer.

De krigsfangne spanske Officerer følge ikke deres Folk, men transporteres for sig saaledes, at Officererne af 1ste og 2den Bataillon Guadalaxara og 3dje Bataillon Asturien udgjøre Têten af den Kolonne, som gaar til Korsør, og de af 1ste og 2den Bataillon Asturien og 3dje Bataillon Guadalaxara udgjør Têten af den Kolonne, som gaar til Kalundborg, og ansés hver af disse Transporter som et Kompagni.

Den Del af de spanske Tropper, som først bleve arresterede for at have taget mest Del i Oprøret i Roskilde og altsaa ere sande Forbrydere, maa ikke meleres med de andre, men skal udgjøre tvende Transporter for sig, hvoraf den halve Del har Têten af Kolonnen,

som gaar til Nakskov, og den anden halve Del har Têten af Kolonnen, som gaar til Nysted, og ansés hver af disse Afdelinger som et Kompagni, hvorved altsaa vel 17 Transporter, men kun 13 Kompagnier, er i Marche den 5te Dag. Hvert Kompagni, som marcherer fra Sted til andet, eskorteres af 10 Mand Kavaleri og 40 Mand Infanteri. Officererne, som haver Kommandoen over Eskorten, maa paa Marchen stedse være til Hest og følge tæt ved Eskorten. Har slige Officerer ej selv Heste, maa dem laanes Heste af Kavaleriet.

Her fra til Roskilde Kro gives alle Eskorter af Kjøbenhavns Garnison og Prins Christian til Hessens Brigade; fra Roskilde Kro til Hedegaardene og til Roskilde, fra Roskilde Kro til Ølsømagle, Kjøge, Kongsted, Faxe, Vordingborg og til Kallehave gives alle Eskorter af Generallieutenant v. Castenschjolds Korps; fra Roskilde til Ringsted og fra Roskilde til Holbæk og Kalundborg gives alle Eskorter af Oberst v. Kardorffs Korps; fra Ringsted til Slagelse og Korsør gives Eskorten af Oberst v. Bassewitz, som, da han intet Infanteri kan undvære, kan bestaa af 40 Dragoner til hver Eskorte. Paa Øerne besørges Eskorteringerne af Oberst v. Vahrendorff.

Foruden disse Kommandoer, som bruges til Eskorter, maa endnu gives Kommandoer af samme Styrke som Eskorterne til de Byer, hvor de Krigsfangne holde Nattekvarter, for der at bevogte dem.

I Kjøbstæderne, hvor disse Krigsfanger indkvarteres, kan vel sørges for deres Forplejning, men dette er ikke Tilfældet med dem, som indkvarteres i Bønderbyerne, især da de for Opsynets Skyld bør ligge koncentreret, nemlig en 15 til 20 Mand paa hver Gaard. Dessaarsag haver Vort Feltkommissariat at træffe de fornødne Foranstaltninger, at Levnedsmidler daglig uddeles saa vel til Vore Tropper, som tjene til Bedækning og Eskorte, som til de krigsfangne Spaniere, der indkvarteres i Hedegaardene, Ølsømagle, i Ringsted, i Faxe og i Kallehave; og da ingen Bonde er forsynet hverken med det Lokale eller med Redskaber til et saa stort Antal Menneskers Madlavning, saa haver Feltkommissariatet at besørge et forholdsmæssig Antal Marmitter hensendte paa formeldte 5 Steder, for at Mandskabet selv kan koge deres Mad.

Generalkvartermesteren haver at opgive Feltkommissariatet, om Vordingborg kan imodtage den her befalede spanske Indkvartering med Bedækning tillige med de af Vore Tropper, som alt ligge der; thi i manglende Fald kan den nærmeste Bondeby tages dertil, men hvilken da ogsaa maa af Feltkommissariatet forsynes med Levnedsmidler og Marmitter til Uddeling blandt Mandskabet.

Kan Kallehave ej imodtage den her befalede Indkvartering, saa bestemmes Viemose By dertil, i hvilket Tilfælde den der liggende danske Indkvartering forlægges.

Hvis Vores Tropper, som ere bestemte til Bevogtning, ej skulde kunne indkvarteres paa hensigtsmæssig Maade i de Bønderbyer, som ere anviste de Spanske til Nattekvarterer, saa skal Vore Kommandoer kampere og de dertil fornøden Telte rekvireres fra Arsenalet, hvilket Vi overlade Generalkvartermesteren at bestemme.

Udi de Kjøbstæder eller Bønderbyer, som i denne Befaling er bestemt til Nattekvarter for de spanske Krigsfanger, skal i hver ansættes en Officer som Pladskommandant, saa længe Gjennemmarchen varer; i Roskilde, Ringsted og Holbæk ere alt slige Pladskommandanter; til Roskilde Kro kommanderes Premierlieutenant Fries af norske Livregiment, til Hedegaardene Kapitajn Wodschau af sjællandske Jægerkorps og til Ølsømagle Lieutenant Holstein af Livregiment Ryttere; i Kalundborg ansættes en Officer til disse Forretninger af Oberst v. Kardorff, i Slagelse og Korsør 2 Officerer af Oberst v. Bassewitz; i Kjøge, Kongsted, Faxe, Vordingborg og Kallehave ansættes en Officer paa hvert Sted af Generallieutenant v. Castenschjold, og paa Øerne ansættes slige Pladskommandanter af Oberst v. Vahrendorff.

Vort Admiralitetskollegium haver at sørge for, at der i Kalundborg, Korsør, Nakskov og Nysted ere Søofficerer, som kan dirigere Transporterne over Vandet, og dertil træffe de fornødne Foranstaltninger samt i Forvejen sørge for, at det fornødne Antal Fartøjer er for Haanden, for at Transporten ej desaarsag skal standses. Disse Søofficerer skal være Os ansvarlig for, at Transporten sker ordentlig, og hvis de skulde tvivle om Spaniernes rolige Forhold paa Søen, da avtoriseres de til at binde dem eller bruge ethvert andet Middel, som maatte behøves til at vedligeholde Orden og Rolighed. Imod Forbryderne, som har Têten af Kolonnerne, der gaa til Nakskov og Nysted, maa især tages alle mulige Forsigtighedsregler, da man aldeles ej kan forlade sig paa disse.

Frederik R.

# Aktstykker angaaende Norge,

**henhørende til Perioden Juli—Avgust 1808.**

---

### Sifferdepeche fra Christian August til Kongen.[1])

De Svenske have trukket sig tilbage fra Norge. De vare 6 à 7000 Mand stærk i Enningdal; dette og det før ommeldte holdt mig af at forfølge dem. Rygtet gaar, at de vil til Skaane, at Kongen er flygtet, Englænderne sejlet hjem, og at Rebellion udbrudt i Sverig. Jeg har sendt Darre som Parlementær til Armfelt for at fritte[?]. Protesterer mod Vaabenstilstand uden kuns, at de ej handler imod vos eller vores Allierede. Faar jeg intet bestemt Svar, saa skal jeg strax demonstrere for at holde dem fast; men jeg formoder en Affære [?] à la Wallenstein. Darre kommer tilbage i Aften; da skal jeg ind[sende] Deres Majestæt min allerunderdanigste Rapport. Kompromitteres skal jeg ej, men for Land og Deres Majestæt maa jeg mulig vove at....[2])

Darre er kommen tilbage; det hele sandsynlig Kneb; jeg vil søge at holde ham fast ved Demonstration og Strejfkorps paa højre, Attake paa venstre Fløj. Den ugentlige[?] allerunderdanigste Rapport skal indsendes med første. Alopæus skal være sendt tilbage; dette, Rygtet om Englænderne og de Svenskes vilde Forbitrelse imod dem gjøre sandsynlig Negociationer imellem Sverig og Rusland, hvortil sidstnævnte næppe utilbøjelig.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Evens erholder jeg Efterretning, at Englænderne skulle være gaaet til Sundet; om, naar det stadfæstes og Overgangen er sket, deres Hensigt ikkuns ikke er Kommunikationen, Sjælland; jeg skal gjøre, hvad mulig og tør voves, Gothenborg; ingen Post siden Deres Majestæts Befalinger af 4de og 19de f. M.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Har Overskriften: Duplikat, Originalen afsendt fra Hafslund den 26de Juni 1808. [2]) Dette Siffer har ikke kunnet tydes.

## Brev fra den interimistiske Regeringskommission til Kongen.

Christiania, den 16de Juli 1808.

Til Kongen.

Den for Norge allernaadigst anordnede interimistiske Regeringskommission har nyligen modtaget Efterretning fra Stiftamtmand Angell i Trondhjem, at nogle til Vardøhus ankomne russiske Handelsmænd have forsikret, at der ej alene laa Skibe allerede under Ladning i Archangel med Kornvarer, bestemte til Norge, men at tillige 6 russiske Krigsskibe udrustedes til at konvojere disse Skibe til de norske Kyster. Kommissionen ansér det at henhøre til de den allernaadigst paalagte Pligter, allerunderdanigst at indberette dette. Er denne Efterretning paalidelig, saa er Sikkerhed paa det hvide Hav uden Tvivl derved opnaaet; men maatte det allernaadigst behage Deres Kongelige Majestæt ved allerhøjstsammes Gesandtskab ved det Kejserlige petersborgske Hof at bevirke, at disse russiske armerede Skibe, efter at have sikret Transporten over det hvide Hav, bleve brugte til at konvojere Skibe imellem Jylland og Norge, og overalt til at dække danske og norske Kyster, men især til at holde Kommunikationen mellem Jylland og Norge saa meget muligt fri for fjendtlige Krydsere, vilde uden Tvivl Norges Providering derved meget lettes, hvorfor vi, underkastende dette Andragende Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Bedømmelse, have vovet at forestille samme.

Christiania, i den Kongelige interimistiske Regeringskommission for Norge, den 16de Juli 1808.

Allerunderdanigst
G. Moltke. Rosenkrantz. Falsen.

## Brev fra Christian August til Kongen.

Hafslund, den 29de Juli 1808.

Generalkommandoen har forhen allerunderdanigst indmeldt[1]) Deres Majestæt, at en vis Skipper Paul Lund fra Drammen var kommen tilbage fra London med Passeport fra den engelske Minister Canning, fra hvilken han efter hans egen Tilstaaelse havde vovet at antage en Kommission til Undertegnede eller til Regeringskommissionen om Fangers Udvexling, omendskjønt han var vidende, at vores Regering havde erklæret ej at ville underhandle med England, paa hvilken Grund jeg og lod ham arrestere og føre til Aggershus Kommandantskab, overladende Regeringskommissionen, hvad videre mod ham skulde foretages.

Da de af Regeringskommissionen over ham afholdte Forhør, hvorved hans Adfærd og Udsagn nøje er bleven undersøgt, nu ere

---

[1]) Se III, S. 393 og 395.

sluttede, saa skulde Generalkommandoen end videre herved Deres Majestæt allerunderdanigst rapportere: at man alene har fundet den af ham antagne Kommission til de norske Fangers Udvexling imod engelske at være sket af Uvidenhed og en fejlende Konduite, uden at han forsætlig saaledes har villet handle, ligesom der i Henseende hans øvrige Forhold ved Forhørene intet er udkommet imod ham, som efter Regeringskommissionens Formening kan paadrage ham Aktion.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

## Brevvexling mellem Oberst Posse og Oberstlieutenant Mejlænder.[1]

Strömstad, den 10de Augusti 1808.

Till Herr Öfverstelieutenant Mejlænder.

En chef commenderande Generalen, Friherren Armfelt, har befallt mig tillkännagifva, det han erhållit Kongl. Majestäts nådiga tillåtelse för en Kongl. dansk Officer at som Courir genom Sverige til Köpenhamn afgå, hvilket jag anhåller at Herr Öfverstelieutenanten behagade Hs. Durchlaucht Prinsen af Schleswig Holstein föredraga, i fall Hs. Durchlaucht täcktes betjena sig deraf för at til Kongl. Danska Hofvet göra framställning om det förut i fråga varande stillestånd.

Det är med et särdeles nöje, General en chef emottagit denna Konungens nådiga tillåtelse, hvarigenom han haft tilfälle gå Hs. Durchlauchts önskningar til mötes, smickrande sig, at om följderne deraf skulle blifva et stillestånd, då kunna göra sig den glada föreställningen, at det på något vis kunde anses såsom en förberedelse til fred och således slut på närvarande Nordens olyckor.

Skulle Hs. Durchlaucht behaga afsända denna Courir, skall, då dagen till hans ankomst blifvit utsatt, en officer vara till möte, som blifver honom följaktig.

General en chef, som vågar begära Hs. Durchlauchts löfte, at de Depecher, som med denna Courir kunna afsändas, icke innehålla annat än, hvad som har gemenskap med stilleståndsfrågan, önskar, at efter den gjorde proposition på de 9 à 10 dygn, som fordras härtill, alla fiendteligheter uphöra, hvaremot General en chef förbinder sig å sin sida at inga trupper under de dagarne skola afsändas till Skåne eller Finland, och at de, som för närvarande äro i Wenersborg eller Carlstad, icke skola dragas åt gränsen; och i fall en högre ordre häruti skulle befalla ändring, lämnar han sit heders ord at det genast tillkännagifva, och då anses stilleståndet som brutet.

Jag anhåller at få del af Hs. Höghets yttrande, och har den äran etc.

Carl Henr. Posse.

---

[1]) Se III, Side 464, Note 2.

Hovedkvarteret Hafslund, den 15de Avgust 1808.

Til Hr. Oberst og Oberadjudant Baron von Posse.

Hans Durchlauchtighed den kommanderende Generals Fraværelse for nogle Dage har forhindret mig indtil nu at besvare det Brev af 10de d. M., hvormed Deres Højvelbaarenhed har beæret mig. Hans Durchlauchtighed har befalet mig at gjenmelde: at han aldeles maatte henholde sig til det skriftlige Svar, han havde haft den Ære at tilsende General en chef for den svenske Armé, Hr. Baron von Armfelt, Dagen efter Deres Højvelbaarenheds Afrejse her fra. At han i øvrigt maatte tillade sig at bemærke, at naar han endog var bemyndiget at slutte en Vaabenstilstand, hvilket, som ommeldt, ej var Tilfældet, han ej kunde ansé en Vaabenstilstand, som i Følge Hr. Oberstens ærede Skrivelse hvert Øjeblik efter højere Befaling kunde brydes, som svarende til fælles Interesse eller det ommeldte Øjemed.

Han beder Deres Højvelbaarenhed at modtage Forsikringen om hans Højagtelse, og har jeg den Ære etc.

Mejlænder.

## Rapport til Kongen fra Generalkommandoen i Bergens Stift.

Bergenhus, den 2den Juli 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport af 21de Juni er her intet foranderligt forefaldet; kun krydser fjendtlige Skibe, som før, uden for Kysten.

Vejret hidtil lover et meget frugtbart Aar, og Fisk til daglig Underholdning, især for de Fattige, falder her i denne Tid en Mængde af.

Allerunderdanigst
Hesselberg.

## Rapport til Kongen fra den kommanderende General i Trondhjems Stift.

Trondhjem, den 16de Avgust 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

Efter Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Ordre, mig meddelt af den kommanderende General søndenfjælds, har jeg beordret et Korps af Generallieutenant Grev Schmettows Brigade at falde ind i Jemteland den 8de Avgust, og et Korps af Oberste von Bangs Brigade paa samme Tid ind i Herjedalen, som jeg haaber vil gjøre

god Virkning. da flere behagelige Efterretninger betræffende Russernes Fremskridt ere indløbne fra Østen, hvilke dog kræve nærmere Stadfæstelse.

Allerunderdanigst
G. F. v. Krogh.

## Breve fra Kongen til Prins Christian August.

Kjøbenhavn, den 9de Juli 1808.

Chefen for østre Stadskompagni af Kjøbenhavns borgerlige Infanteri, Kapitajn Wegener, har som et Offer paa Fædrelandets Alter tilbudt hans Gage med Anmodning, at de 100 Rdlr. deraf maatte gives til den Underofficer eller Gemen af den norske Armé, som Deres Durchlauchtighed finder at have mest udmærket sig i Aaret, og da Vi allernaadigst haver imodtaget dette Tilbud, saa meddele Vi Deres Durchlauchtighed saadant herved til Efterretning.

Frederik R.

Kjøbenhavn, den 18de Juli 1808.

Af de til Brug for Vore Fæstninger og Batterier samt Vores Krigsfartøjer, saa vel om Dagen som om Natten, senest af Os allernaadigst anordnede Kjendingssignaler modtager Deres Durchlauchtighed hoslagt et Exemplar, og ville De videre bekjendtgjøre Vedkommende disse Signaler med Befaling, at holde disse saa hemmelige som muligt.

Frederik R.

Kjøbenhavn, den 22de Juli 1808.

Den interimistiske Regeringskommission i Norge har til Os indstillet:

1. Hvorvidt det maatte findes passende ved den danske Minister i Petersborg at bevirke russisk Konvoj for de Skibe, som fra Archangel ere bestemte til at føre Kornvarer til det nordlige Norge.
2. Om Kommissionen maatte bemyndiges til efter befindende Omstændigheder at bevilge Assurance for de Skibe, som fra Norge afgaa for at hente Korn og Fødevarer fra Jylland.
3. Om Farten fra Jyllands østre Kyst til Norge maatte tillades.

I Anledning heraf meddele Vi Dem, at med Hensyn til det første Punkt er det fornødne foranstaltet gjennem Ministeren, Kammerherre Blome, i Petersborg, og i Henseende til det 2det og 3dje Punkt have Vi afgivet følgende Resolution paa Vort Rentekammers Forestilling til Os i samme Anledning.

„Vi have allernaadigst fundet det fornødent at beordre Generaladjudant og Kommandørkapitajn Risbrigh af Vor Søetat til at afrejse til Vort Land Nørrejylland, for der efter Omstændighederne og de Efterretninger, han erholder paa Stedet, at besørge og anordne Transporten af Fødevarer til Vort Rige Norge, saaledes at Vi efter hans Ankomst til Jylland allernaadigst ville have ham alene bemyndiget til at bestemme og forbyde Transportskibenes Afgang saa vel fra Nørrejyllands østlige som vestlige Kyst, efter som han skjønner det at være rettest og sikrest for at skuffe og undgaa de oppassende fjendtlige Krydsere. Vort Rentekammer har til den Ende at befale samtlige Vore Embedsmænd i Nørrejylland, som ere Kammeret underordnede, at de med muligste Nidkjærhed og Flid understøtte Generaladjudant Risbrigh i Udførelsen af denne ham overdragne Forretning, der er af saa stor Vigtighed for Vort Rige Norges nødvendige Forsyning. I Særdeleshed har Vort Rentekammer at drage muligste Omsorg for, at der paa alle bekvemme Udskibningssteder saa vel paa Øst- som Vestkysten af Jylland haves Forraad af Korn og Fødevarer, om muligt, og hvor det med Sikkerhed kan ske, indladede i Skibe, saaledes at de øjeblikkeligen kunne afsejle til Norge, saa snart Generaladjudant Risbrigh finder det tilraadeligt og dertil beordrer dem. Hvad Assurancen for Opbringelse og Molest paa Søen af Fjenden angaar, da ville Vi allernaadigst tillade, at samme for Tour og Retour paa Vor Regning gives alle de Skibe, som med Generaladjudant Risbrighs Samtykke eller efter hans Foranstaltninger afgaa fra noget Sted i Vort Land Nørrejylland, være sig fra Øst- eller Vestkysten, hvilket saaledes skal vedblive, indtil Vi anderledes derom befale; derimod er det en Selvfølge, at ethvert Skib, som ved at afsejle uden eller imod Generaladjudant Risbrighs Samtykke overtræder Vor allernaadigste Vilje, ikke assureres eller nyder godt af given Assurance. Indtil bemeldte Generaladjudants Ankomst til Nørrejylland kan det imidlertid have sit Forblivende ved Vor Resolution af 26de Maj, hvorefter de Skibe, som fra Vestkysten afgaa inden denne Maaneds Udgang, assureres for Vor Regning, ligesom og denne Vor Resolutions Bestemmelse bliver fremdeles at følge i Henseende til Assurancepræmiernes Størrelse."

I Overensstemmelse med det, som ved denne Vor Resolution er foranstaltet for Transporten fra Jylland, haver Regeringskommissionen at beskikke Søkyndige til efter indtræffende Omstændigheder at bestemme Skibenes Afgang der fra.

Frederik R.

Kjøbenhavn, den 24de Juli 1808.

Det til et i Fyn under Artillerimajor v. Friboes Kommando staaende 6pundige Batteri henhørende Mandskab blev nyligen paanødet en Belønning af 50 Rdlr., fordi de med Mod og Lyst havde reddet en Medborgers Ejendom, der var nær ved at falde i Fjendens Hænder.

Disse brave Artillerister have af egen Drift strax afleveret denne Sum med det Ønske, at samme efter Vor nærmere Bestemmelse maatte fordeles enten blandt deres tapre Vaabenbrødre i Norge eller blandt de Brandlidte ved Kjøbenhavns Bombardement.

Da Vi have bestemt, at disse 50 Rdlr. skulle anvendes til Bedste for Givernes kjække norske Vaabenbrødre, saa tilsende Vi Deres Durchlauchtighed samme herved for at besørge det videre.

Frederik R.

Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 3dje September 1808.[1]

Af vedlagte Rapporter[2]) fra Lieutenant Henne i Fladstrand vil De erfare Marstrands slette Tilstand. Jeg har derfor tilladt de i Rapporten omtalte Kapere at gjøre et Forsøg, dog med den udtrykkelige Betingelse, at de om muligt søge at befri Vore Fanger og fornagle de fjendtlige Kanoner.

Var det endnu muligt, at mine Tropper havde fast Fod i Sverig, da kunde ved Konjunktion med Flotillen dette bedre endnu udføres, eller kanske kunde Flotillen udgjøre det hele, hvilket var lige saa godt, thi at beholde Marstrand tør vi ej haabe, da det vilde være saare vanskeligt at proviantere.

Frederik R.

Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 4de September 1808.

Jeg haver rigtigen modtaget samtlige Deres Rapporter fra 9de Juli til 6te Avgust inkl. Deres Foranstaltninger ere aldeles efter mit Ønske, og jeg finder, at De hverken kan eller bør handle anderledes.

Deres Svar[3]) til Armfelt var meget godt; selv af denne Handling vil De overtyde Dem om Armfelts Tænkemaade samt hele Art at være paa.

I Finland ere de Svenske vist i Forlegenhed, og de søge at forstærke sig der, men det vil næppe lykkes dem nu, siden de ere slagne i Finland efter de herværende Rygter; nogle engelske Linieskibe ere i Østersøen; hvorledes den russiske Flaade vil staa sig imod disse, er noget, som Tiden alene kan lære. Hvad Attaken paa Sverig angaar, da burde Russerne at have været der alt for 3 Maaneder siden, men nu vil Sagen ej blive saa let forinden Vinteren; kanske kan denne Naturbegivenhed hjælpe Generalerne, som efter min For-

---

[1]) Dette og de følgende Breve tages med, fordi de, hvorvel daterede den 3dje og 4de September, henhøre til den Periode, der her er behandlet. [2]) Indeholde intet af Interesse. [3]) Trykt i Norske Samlinger, II, Side 218. Det er det samme Svar, som Mejlænder hentyder til i sin Skrivelse til Baron Posse af 15de Avgust 1808 (Side 529).

mening ej forstode at benytte den første Konsternation af de Svenske lige saa lidet som det, at Åland var i Russernes Hænder.

I Evropa er Stillingen følgende: Spanien og Portugal i Oprør, Krigen med Østerrig sit Udbrud nær, alt er i Tyskland under Vaaben, England vinder ved alt dette.

De herværende Tropper af de Fremmede have ved Spaniernes Bortgang meget formindsket sig, og jeg skulde næsten tro, at Hovedkvarteret samt de fleste Tropper vil forlade os. Jeg skal forsvare mig alene bedre end med Hjælp.

Hvad Norges Proviantering angaar, da skal jeg vist paadrive denne vigtige Sag med al Iver. At graa Munderinger og sort Lædertøj var nyttigt[1]), nægter jeg ej, men at indføre det, blev dog bekosteligt. Officererne kan jo gjærne lade sig gjøre kraprøde Munderinger med én Rad Knapper og staaende Krave med et rundt Opslag efter Regimentet og bære graa Kjoler, naar Mandskabet haver Kapper.

Jeg forbliver Deres altid hengivne Ven

Frederik R.

Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens
Kjøbenhavn, den 4de September 1808.

Til min Skrivelse af D. D. maa jeg endnu tilføje noget, Rusland betræffende. Rusland er med os i det nøjeste Venskab. Kejser Alexander er, man kan ikke være det nøjere, bunden til Frankrig. Min personlige Ven er han; han tager Danmarks Parti ved alle Lejligheder, og da han af Hjærte og Forstand er en fortræffelig Mand, saa kan man være forvisset, at han mener det af Hjærtet. Men han er derimod ej en Mand af Bestemthed nok, for at man tør bygge derpaa, thi

1) Er Rusland delt i 2 Partier, det engelske og saakaldte gammelrussiske Parti.
2) Det engelske, hvortil alle Handlende og mange Ministre høre, vil altid i den allerintimeste Forbindelse med England for Ruslands Handels Skyld, men især for deres umættelige private Interesses Skyld; i Steden for nu at gjøre Krigen rask, opholde de alle Krigsoperationer for derved at tvinge Kejseren til Freden og til at forlade det franske og vores Parti.
3) Det russiske Parti hælder til det engelske, men deres Hovedøjemed er at isolere sig fra Evropa, ingen Del tage i det politiske, da de altid finde, at de ere en Verden for sig; omendkjønt dette vel kan være sandt og havde været Ruslands

---

[1]) Se Christian Augusts Rapport til Kongen af 16de Juli, trykt i „Norske Samlinger", II, S. 208.

Interesse, særdeles i Begyndelsen af Revolutionskrigen, er det dog en særdeles uklog Politik.

4) De eneste, som nu holde Sagerne for de Franske og os, er den franske Ambassadør, Grev Romanzoff og Kejseren selv.

Slutteligen tror jeg at burde anføre, at mange tror, at Kejseren af Ruslands Forbund med Frankrig er af den Natur, at han marcherer med mod Østerrig i Tilfælde af Krig, hvilket jeg dog ej bestemt kan sige. Frankrig skal have deklareret til Østerrig, at dersom de blot vilde desarmere, vilde samme strax lade 200 000 Mand af sine Tropper marchere fra Tyskland. Gud give, Østerrig gjorde dette, thi jeg frygter for samme.

Frederik R.

# Andre Aktstykker

## til Perioden Juli—Avgust 1808.

---

### A. Breve fra Kongen.

**II. Nr. 1158.** **Kjøbenhavn, den 5te Juli 1808.** [1])

Til Vort danske Kancelli.

Da Nødvendigheden fordrer, at et Sappørkorps oprettes saa vel til de daglig forefaldende Arbejder, som og i Tilfælde af, at Armeen skulde marchere, da at [følge samme], hvortil Vi ej kan tage Folk af Landalmuen, siden samme allerede ved Udskrivning til Armeen og de annekterede Batailloner er saa stærkt medtagen, at det behøvende Antal Arbejdere ej derfra bør antages, men at saagar de til Arbejde indkaldte Overkomplette endog bør, saa snart Sappørkorpset er oprettet, gives Landbruget tilbage, saa ville Vi, at Udskrivning til dette Sappørkorps skal ske af Kjøbstæderne, hvis Værnepligt i alle Henseender er lige saa fuldkommen som Landalmuens, og til den Ende befale Vi herved Vort Kancelli strax at lade udgaa en Bekjendtgjørelse, hvori bestemmes, at Vi allernaadigst have besluttet, at et Sappørkorps af 800 Mand skal ved Vor Armé i Sjælland oprettes, men at, forinden der skrides til Udskrivning for dette Korps, skal opbydes enhver, som maatte findes villig og duelig til deri at indtræde, at anmelde sig, og i Følge deraf at rette sig efter følgende Regler:

A. For de Frivillige.

1. Enhver Frivillig skal inden 8 Dage efter denne Vor Viljes Bekjendtgjørelse melde sig i Kjøbstæderne hos Byfogden og paa Landet hos Sognepræsten, hvilke Embedsmænd antegne Personernes Navne, Alder, Vilkaar, Næringsvej og Legemsbeskaffenhed, hvorved alene tages Hensyn til, at de, som melde sig, ere arbejdsduelige.

---

[1]) Dette Aktstykke og det følgende slutte sig til de i dette Binds Side 419—22 meddelte, som vise, hvorledes Kongen tænkte med Hensyn til Kjøbstadsbeboernes Værnepligt; jfr. Side 351.

2. Naar fornævnte Embedsmænd ansé dem, som melde sig, skikkede til deres Bestemmelse, meddele de hver et skriftligt Bevis for, at han frivillig har meldt sig, og give ham de for Landsoldaten bestemte Marchepenge med Betydning, uopholdelig at begive sig til Kjøbenhavn og der anmelde sig for den til dette Øjemed nedsatte Enroleringskommission, hvor han da bliver udbetalt en Douceur af 5 Rigsdaler og anvist Kvarter.

b. For Udskrivningen.

1. 8 Dage efter denne Vor Viljes Bekjendtgjørelse skal der i enhver af Sjællands Kjøbstæder (Kjøbenhavn og Helsingør undtagne) saa vel som i Kjøbstæderne paa Møen, Falster og Laaland nedsættes en Kommission, bestaaende af Byfogden og 2 af Byens ældste og mest agtede Borgere, hvilke Overøvrigheden udnævner. Denne Kommission foretager Udskrivningen af alt utjenstpligtigt Mandskab fra 20 til 50 Aar, saaledes at først tages Daglejere og Tjenestefolk, dernæst Værtshusholdere og Avlsbrugere, de nogenlunde uundværlige Kjøbmandskarle og Haandværkssvende, hvilke sidste dog noteres for sig selv, for igjen saa vel som alle gifte at vorde frigivne i det Tilfælde, at Korpset uden dem kan vorde kompletteret.

2. Udskrivningen bør uafbrudt gaa frem, og Listerne uopholdelig indsendes til Vort danske Kancelli.

3. Det paalægges Amtmændene at have et strængt Tilsyn med Udskrivningen, og enten selv eller ved en dertil beskikket paalidelig Mand at overvære Kommissionen.

c. De ved dette Korps Ansættendes Vilkaar blive følgende:

1. Mandskabet tjener ved Korpset, saa længe nærværende Krig varer.

2. Enhver Mand erholder ved Antagelsen i Kjøbenhavn 5 Rdlr. Douceur, og Tractement beregnes ham lige med en Soldat ved Vore Infanteriregimenter, og naar Mandskabet kommanderes til Arbejde, nyder det desuden det bestemte Tillæg.

Korpsets Mundering vil nærmere blive bestemt.

3. Korpset øves aldeles ikke i Vaaben eller Evolutioner, uden blot for saa vidt de behøve for at kunne forsvare sig med deres Sabel, men derimod øves de i det Arbejde, hvortil de som Sappører kan blive brugte.

For Kjøbenhavn skal den nedsættende Kommission bestaa af den borgerlige Enroleringskommissions Medlemmer samt af Kommandøren for dette nye Korps, hvilken nærmere skal blive bestemt. I Helsingør bestaar Kommissionen af den borgerlige Enroleringskommissions Medlemmer.

Frederik R.

II. Nr. 1201. Kjøbenhavn, den 15de Juli 1808.

Til det danske Kancelli.

Da Vor Befaling angaaende et Sappørkorpses Oprettelse nu er bekjendtgjort ved Trykken, saa meddele Vi herved Vort Kancelli følgende Punkter, som i denne Anledning bliver at iagttage, nemlig:

1. Vi tillade, at Enroleringskommissionen udsætter dens Forretninger, indtil Korpsets Kommandør af Os er udnævnt, paa det at Kommissionen kan vide, til hvem samme i fornødent Fald har at henvende sig.
2. De 4000 Rdlr., som foruden Extraudgifterne vil medgaa til Douceur for Mandskabet, skulle udredes af Feltkommissariatet, ligesom sidst for Kjøbenhavns Infanteriregiment, og have Vi derom tillagt bemeldte Feltkommissariat Befaling, til hvilket Kommissionen altsaa nærmere kan henvende sig.
3. Vi have intet imod, at til dette Korps ogsaa antages Jøder.
4. I Henseende til de fornødne Kirurger og Underofficerer, samt en Avditør til at tage Folkene i Ed, kan Kommissionen henvende sig til Gouvernementet, som Vi desangaaende have tillagt Befaling.

Frederik R.

Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 272. Kjøbenhavn, den 15de Juli 1808.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl.

Af Deres Durchlauchtigheds Forestilling af 11te dennes og Pladskommandanten i Kolding, Major von Suckows vedlagte Erklæring erfare Vi med Mishag, hvorledes bemeldte Major ganske er gaaet uden for sin Avtoritets Grænser ved at tilstede den franske Ingenieurlieutenant Thibot at anlægge et Batteri ved Stenderuphage og at kommandere Bønder til Skansearbejdet samt ved Feltkommissariatet at rekvirere Skanseredskaber, uden derom i Forvejen at have gjort Indberetning eller modtaget Vor Befaling.

Vi ville allernaadigst, at Deres Durchlauchtighed giver fornævnte Major von Suckow en skarp Irettesættelse for denne hans urigtige og overilende Fremgangsmaade, hvorhos De i øvrigt ville tilkjendegive ham, at Vi af Skaansel for ham som gammel Militær ville for denne Gang pardonnere ham for videre Straf.

Frederik R.

II. Nr. 1219. Kjøbenhavn, den 18de Juli 1808.

Til Vort danske Kancelli.

Af Vor tjenstgjørende Generaladjudant haver Vi allerunderdanigst ladet Os forelægge den fra Stiftamtmand Güldencrone til Vort danske

Kancelli indkomne Forestilling om, at Sognefogederne, én Ladefoged eller Avlskarl paa store Gaarde, Ko- og Faarehyrder, uundværlige Møllere samt én Møllersvend maatte fritages for Møde ved Kystmilicens Samlinger og Øvelser. Men da dette særdeles vilde svække Kystmilicens Styrke, vilde meget trække til Følge, og Vi ikke kunne indsé, hvorledes Kystmilicetjenesten, som sker i Nærheden af enhvers Bopæl, skulde kunne gjøre nogen Hindring i dens Næringsvej, der med mere end blotte Ord ønsker at bidrage til Fædrelandets Forsvar, saa kunne Vi aldeles ikke bevilge det ansøgte.

Hvilket Vi herved tilkjendegive Vort Kancelli til Bekjendtgjørelse for Vedkommende.

Frederik R.

**I. Nr. 1571.** Kjøbenhavn, den 9de Avgust 1803.

Til Oberst Grev v. Schmettau.

Da det er Vor Vilje at vide, om der ved Vor Livgarde til Hest findes nogen Officer, Underofficer, Spillemand eller Garder, som medens Kjøbenhavns Belejring f. A. har ved Tapperhed, Krigslist eller paa anden Maade saaledes udmærket sig mod Fjenden, at de derved fortjene Vor Opmærksomhed, saa har Du efter Embedspligt at indberette saadant til Os og derhos angive Personens Navn samt Handlingen, hvorved han har udmærket sig, paa det at Vi kunne efter Vort Ønske belønne slige efter Fortjeneste.[1])

Frederik R.

**II. Nr. 1346.** Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1808.

Til Vort danske Kancelli.

Da Vort Livjægerkorps næsten ingen Tilgang har og saaledes inden føje Tid vilde smelte sammen, saa bør man i Tide hæve dette, og Vi finde ingen Grund, hvorfor dette Korps ej lige saa vel bør have Udskrivning af Kjøbenhavn som Borgervæbningen, og desaarsag befale Vi herved Vort Kancelli snarest muligt at indkomme med Forslag, hvorledes dette Korps bedst og hensigtsmæssigt kan rekruteres af Kjøbenhavn, hvorved maa tages Hensyn, at de Folk, som dertil bestemmes, maa være unge, raske og stærke Folk.

Frederik R.

[1]) Lignende Skrivelser afsendtes til alle Afdelinger i Anledning af den som Følge af de norske Krigsbegivenheder iværksatte Udvidelse af Danebrogsordenen (jfr. Ræder III, Side 6 og flg.)

## B. En Melding fra Glode du Plat.

Stigsnæs Batteri, den 25de Juli 1808,
Formiddag Kl. 10½ Slæt.

Allerunderdanigst Pro Memoria!

Efter at i Gaar Eftermiddags en betydelig Koffardiflaade kom sønden fra, afgik den under Aggersø stationerede Roflotille under Sejl omtrent Kl. 4½ i Morges og styrede lige ad Fyns Kyst til. Nu har jeg den Glæde allerunderdanigst at kunne indberette til Deres Majestæt, at Deres Vaaben atter har været sejerrige ved at tage under Fyn en Brig og 3 Galeaser, alle Koffardiskibe, hvormed Roflotillen uden at blive forfulgt, saa meget her fra ses kan, styrer ad Hov til. En nærmere Detail formaar jeg ikke at give undtagen, at ikkun faa Skud ere faldne, og det altsaa synes, som om Priserne have letteligen været at tage for Flotillen.

Allerunderdanigst
Glode du Plat.

# Personal-Register til tredje Bind.

Aall, Jacob, Ejer af Næs Jærnværk i Norge. 186. 279.
Aall, Niels, Kjøbmand i Porsgrund. Ovenstaaendes Broder. 254. 279. 289.
Aarøe, Johannes Sørensen, Sekondlieutenant i Marineregimentet. 175.
Aas, Funktionær ved Røros. 241.
Abelsted, Hans, Premierlieutenant i aggerhusiske Dragonregiment. 251. 254. 280. 286. 287.
Adeler, Frederik, til Adelersborg, Baron, Kammerherre, Amtmand over Holbæk Amt. 62. 456. 457.
Adeler, Johannes, Kammerjunker, Kapitajn à la suite. 423. 438.
Adlersparre, Georg, svensk Major. 375—379. 406.
Ager, Hans Glad (eller Jacob Holst), Premierlieutenant i 2. aggerhusiske Infanteriregiment. 392.
Ahlefeldt-Eschelsmark, Carl, Greve, Kammerherre, Major i nordre sjæilandske Landeværnsregiment. 83.
Ahlefeldt-Laurvig, Greve. 167.
Ahlefeldt-Laurvig, Frederik, Greve, Kammerherre, Generalmajor og Kommandør for Langelands Landeværnsbataillon. 1808 Chef for den langelandske Generalkommando. 66. 89. 144. 157. 313. 317. 419. 455. 471—474. 499. 500. 509. 514. 515. 517. 522.
Alexander I, Kejser i Rusland. 1. 2. 26. 38. 218. 219. 247. 254. 286. 287. 289. 316. 351. 533.
Algarra, Lieutenant i det spanske Regiment „Guadalaxara". 515.
Alopæus, David, russisk Gesandt i Stockholm. 219. 226. 231. 316. 317. 526.
Anckarsvärd, Carl Henrik, Friherre, svensk Kapitajn. 374.
Andersen, Peder, Sømand fra Hornbæk. 422. 423.
Andersen, Tanner, Skibskapitajn. 401.
Angell, Erik Must, Stiftamtmand i Trondhjem. 238. 527.
Anker, Niels, Kjøbmand i Frederikshald. 164. 256. 257. 306.
Anker, Peter, Kammerherre, Ejer af Bogstadgaard og Bærum Jærnværk. 164.

Aosta (eller Acoste), Antonio, Ritmester i det spanske Regiment „Algarve". Begravet paa katholsk Kirkegaard i Fredericia. 471.
Arctander, Hans Nicolai, Amtmand over Frederiksborg Amt. 422.
Aremberg, Prosper Louis, Hertug af. 474.
Arenfeldt, Christian Detlev Adolph, Oberstlieutenant i vesterlenske Infanteriregiment. 186.
Arentzen, Ole Gjerdrum, Kapitajn i nordre sjællandske Landeværnsregiment. 109.
Armandaris, Baron, Oberst og Chef for det spanske Regiment „Villaviciosa". 518.
Armfelt, Carl Gustav, Friherre, svensk General. 239.
Armfelt, Gustav Mouritz, Friherre, svensk Divisionsgeneral. 231. 232. 361. 365—367. 371. 372. 374. 376—380. 387. 388. 395. 407—410. 435. 445. 451. 463. 532.
Arntzen, Svend, Kapitajn i søndenfjældske Skiløbere. 10/7 1808 Major. 392. 435.
Arnoff (eller Aminoff), Carl Louis, svensk Lieutenant i Livgrenaderregimentet. 391.
d'Aubert, Jacques, Major i Artilleriet. 78.
Axelsberg, Gustav, svensk Fanejunker i Skaraborgs Regiment. 403.

Bagger, Carl Frederik Borre, Premierlieutenant i Flaaden. 441.
Bang, Carsten Gerhard, Oberst og Chef for den nordenfjældske Skiløberbataillon. 224. 362. 463. 529.
Bang, Henrik Reus, Oberstlieutenant i oplandske Infanteriregiment. 138. 164. 166.
Bardenfleth, Jens Carl, Premierlieutenant, Generalkvartermester-Lieutenant, Adjudant ved Fyns Generalkommando. 20/1 1808 Ritmester og Divisionskvartermester. 223. 303. 321—324. 326—328. 330. 447. 459. 470. 494. 504.
Bardenfleth, Johan Frederik, Kammerjunker, Kapitajnlieutenant i Flaaden, Guvernør hos Prins Frederik Ferdinand. 80. 102.
Bardenfleth, Johan Frederik, Generalmajor, Chef for slesvigske Regiment Ryttere. 1808 kommanderende General i Nørrejylland. Fader til de to Ovenstaaende. 37. 225. 419. 424. 429. 431. 437. 438. 442. 466. 471. 472. 491. 492.
Barth, Jacob, Postmester i Kragerø. 413.
Bassewitz, Christian Siegfried, Oberstlieutenant i sjællandske Rytterregiment. 16/6 1808 Oberst. 465. 479. 481—483. 485. 487. 489. 514. 524. 525.
Baudissin, Carl, Greve, Kammerherre, Generalmajor, Kommandør for Livgarden til Fods. 1808 Kommandant i Kjøbenhavn. 11. 19. 38. 40. 45. 46. 48. 70. 209. 210. 381. 480.
Baumgarten, Officer i den engelske Flaade. 155.
Bech, Jørgen, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Bech, Jørgen, Tobaksfabrikant, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Bech, Peter, Justitsraad, Vice-Borgmester i Kjøbenhavn. 88.

Bechtolsheim, Ludvig Frederik, Kammerherre, Generalmajor, Chef for Dronningens Livregiment til Fods, Kommandant i Glückstadt. 226.
Beck, Christian Frederik, Oberst, Chef for norske Livregiment til Fods. 30/6 1808 Generalmajor. 41. 103. 124. 127.
Beck, Hans, Oberstlieutenant og Kommandør for den danske Artilleribrigade. 275. 281. 282. 306.
Becker, Peter Frederik, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 124. 127. 199.
Beichmann, Frederik Valdemar, Premierlieutenant i 1. aggerhusiske Infanteriregiment. 392.
Beichmann, Niels Cold, Sekondlieutenant i aggerhusiske Dragonregiment. 393.
Beichmann, Ulrik Frederik, Sekondlieutenant i søndenfjeldske Infanteriregiment. 404.
Belfrage, Johan Leonhardt, svensk Oberst, Chef for Bohus-Regimentet. 263.
Bendtler, Johan, Signalbestyrer i Kragerø. 412.
Bendtler, Michael, Overkanonér i Kragerøs Borgervæbning. 413.
Bentsen, Johan, Sømand fra Hornbæk. 422.
Bentzen, Michael Heltzen, Sekondlieutenant i Artilleriet. 414.
Bergen, Johan Gustav, svensk Fanejunker. 403.
Bergenstråle, svensk Oberst, Generaladjudant. 223. 232. 365. 395.
Berger, Valentin, Generalmajor, Chef for Husarregimentet. 22. 209—211. 277. 419. 465. 475. 479. 481. 482. 490.
Bernadotte, Jean Baptiste Jules, Fyrste af Pontecorvo, fransk Marechal. 2. 4. 6. 7. 13—16. 23. 24. 26. 29. 36. 37. 219—223. 226—230. 299. 300. 302. 310. 313. 314. 316. 317. 319. 321. 322. 324. 327—334. 340. 351—353. 380. 381. 442—444. 447. 458. 459. 461. 465—467. 470. 471. 473. 474. 476. 490. 492. 496—500. 502. 504. 506. 508—513. 515. 516.
Bernstorff, Christian Günther, Greve, Kammerherre, Gehejmeraad og Statsminister, Chef for det udenlandske Departement. 6. 7. 9. 10. 12. 14. 16. 22—24. 26. 29. 30. 36. 37. 43. 97. 179. 216—221. 228. 231. 307. 379. 407. 408. 430. 431. 433.
Bernstorff, Erik, Greve, Frikorporal. 84.
Bernstorff, Joachim Frederik, Greve, Kammerherre, Direktør i det udenlandske Departement. Broder til Christian Günther B. 7—10. 15. 16. 46. 216.
Berregaard, Peter Pulz, Sekondlieutenant i fynske Regiment lette Dragoner. 515.
Bertelsen, Frederik, Urtekræmmer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Berthelsen, Lorentz, Justitsraad, Medlem af Kommercekollegiet i Kjøbenhavn. 46.
Berthier, Alexandre, Fyrste af Neufchatel, fransk Viceconnetable, Marechal, Stabschef hos Napoleon I. 24. 226. 227. 230. 352.
Bertouch, Carl Anton Rudolph, Sekondlieutenant i Flaaden. 98.
Bertouch, Frederik Julius Christian, til Søholt, Kammerjunker, Ritmester af Kavaleriet, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.

Beyer, Borger i Trondhjem. 238.
de Besche, Isaac Gillis, svensk Fændrik i Livgrenaderregimentet. 403.
Bielefeldt, Carl Frederik, Generalmajor og Chef for Artillerikorpset, Generaladjudant. 10. 14. 28. 29. 38. 41. 44. 124. 126. 127. 134. 136. 138. 140. 142. 146. 147. 207.
Bielke, Johan Christian August, Kammerjunker, Premierlieutenant i Flaaden. 385.
Bierg, Jeppe Andreas, Kammerraad, Amtsforvalter for Kjøbenhavns Amt. 161.
Bille, Gerhard Sivers, Contreadmiral, Guvernør i Ostindien. 202.
Bille, Michael Johan Petronius, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 33. 184. 188. 189. 278.
Bille, Steen Andersen, Kammerherre, Kommandør i Flaaden, Deputeret i Admiralitetet. 11. 17. 18. 28—30. 32. 44. 73. 82—87. 90. 91. 104. 124. 126. 127. 130. 132—134. 202. 297. 340. 342. 343.
Binzer, Ludvig Jacob, Generalmajor og Chef for Feltjægerkorpset, Generalkvartermester ved Armeen. $^{20}/_{1}$ 1808 Chef for Generalkvartermesterstaben og Guidekorpset. Afskediget $^{9}/_{5}$ 1808. 37—40. 46. 215. 275.
Birch, Hans Jørgen, Overkrigskommissær i de søndenfjældske Infanteridistrikter, Søkrigskommissær i Aggershus. 164. 166. 186.
Birch, Poul Hansen, Sekondlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. Ovenstaaendes Søstersøn. 401—404.
Biørn, Lieutenant i Kragerøs borgerlige Infanteri. 413.
Bjerkebeck, Lars Torgersen, Premierlieutenant i norske Jægerkorps. 392.
Blanco, Officer i det spanske Regiment „Catalonien“. 519.
Blésimare, fransk Officer, Stabschef hos General Fririon. 461. 478.
Blom, Emanuel, Amtmand over Hjørring Amt. 454.
Blome, Otto, Major à la suite i Livregiment lette Dragoner, Generaladjudant. Dansk Gesandt i St. Petersborg. 24. 218. 221. 226. 440. 530.
Blücher, Carl Wilhelm Gottlieb, Oberst og Chef for aggerhusiske Dragonregiment, Kommandant i Kongsvinger. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 224. 362.
Boll, Johan Georg, Premierlieutenant i Flaaden. Saaret ved Kjøbenhavn og død i Avgust 1807. 86. 91. 103.
Bornemann, Anker Vilhelm Frederik, Generalavditør for Danmark og Hertugdømmerne; Deputeret i Generalitetet. 129. 130.
Borup, ansat paa Amtskontoret i Roskilde. 478.
Boudet, Jean, Greve, fransk Divisionsgeneral. 227. 228. 323. 325. 326. 353. 502—504.
Bourdon, fransk Krigskommissær. 223.
Bourke, Edmund, Kammerherre og dansk Gesandt i Madrid. 213.
Bourrienne, Louis Antoine Fauvelet, fransk Gesandt i Hamburg. 14. 23.
Brandorff, Johan Philip, Major i Artilleriet. 226.
Brechau, Jacob, Maanedslieutenant i Flaaden. 196.

Breiting, Kommandérsergent. 156.
Brock, Ludvig Frederik, Kapitajn, Adjudant hos Kronprins Frederik. $^{20}/_{1}$ 1808 Divisionsadjudant. 59. 60. 63. 140. 143. 148. 330. 487.
Brock, Ole Christopher, Kapitajn, Kommandant paa Vardø. 383.
Brodtkorb, Hartvig Huitfeldt, forhen Oberstlieutenant og Bataillonskommandør i 1. trondhjemske Infanteriregiment. $^{3}/_{1}$ 1806 afskediget som Oberst. 238.
Brockdorff, Schack, Told- og Konsumptionsinspektør i Vejle, Kapitajn i 2. østjyske Landeværnsregiment. Kommandant i Vejle. 504.
Brown, John, engelsk Agent. 377.
Brown, William, jun., Kommerceintendant, dansk Konsul i Gøteborg. 167. 174. 177. 193. 218. 278. 335. 340. 345. 422.
Brune, Guillaume Marie Anne, fransk Marechal. 2. 31.
Bruun, Constantin, Etatsraad, Direktør i Livrentesocietetet i Kjøbenhavn. 206.
Bruun, Johannes Jacob, Kapitajn, Generaladjudant-Lieutenant ved Generalkommandoen i Nørrejylland. 119.
Bruun, Niels Tønder, Major og Bataillonskommandør i 2. trondhjemske Infanteriregiment. $^{16}/_{6}$ 1808 Oberstlieutenant. 197.
Bruun, Peter Urban, Sekondlieutenant i Flaaden. 101.
Bruun, Thomas Christopher, Professor i engelsk Sprog og Litteratur ved Kjøbenhavns Universitet; Forfatter. 145—147.
Bull, Johan Randulf, Stiftamtmand over Bergens Stift og Amtmand over søndre Bergenhus Amt. 193. 194.
Bull, Rasmus Rosing, Sekondlieutenant i Flaaden. 335.
Bunge, Carl, Friherre, svensk Oberst. 366.
Butenschøn, Peter Henrik, Kapitajn i norske Jægerkorps. 392. 395.
Buxhøwden, Friedrich Wilhelm, Greve, russisk General. 229. 304.
Bülow, Christian Peter, Kapitajn i Kronprinsens Regiment til Fods. 51.
Bülow, Frants Christopher, Oberstlieutenant af Infanteriet, tjenstgjørende Generaladjudant hos Kronprins Frederik, Chef for Generalkommandokontoret. $^{20}/_{1}$ 1808 Chef for Generaladjudantstaben. $^{20}/_{6}$ 1808 Oberst af Infanteriet. 10. 29. 167. 215. 217. 295. 310. 328. 347. 350. 373. 391. 419. 429. 440.
Bülow, Joachim Carl, Sekondlieutenant i Artilleriet. $^{1}/_{8}$ 1808 Premierlieutenant. 520. 521.

de la Calmette, Charles Louis Bosc, Overkammerjunker i Kongens Hofstat. 97.
Canning, George, engelsk Statsmand. 4. 9. 34—36. 393. 395. 527.
Carl, Prins af Hessen-Kassel, Feltmarskalk, kommanderende General i Norge og Hertugdømmerne, Præsident i Generalitetet, Chef for Landkadetkorpset. Svigerfader til Frederik VI. 37. 46. 225. 227. 274. 300. 304. 324. 345. 419. 424. 425. 431. 438. 448. 459. 472. 491. 492. 506. 512. 513. 537.
Carl, Prins af Sødermanland. Senere Carl XIII, Konge i Sverig. 377.
Carl Gustav, Konge i Sverig. 24.

Carlsen, C. H., dansk Vicekonsul i Gøteborg. 159.
Caroc, Hermann Alexander, Premierlieutenant i Ingenieurkorpset. 139.
Carpellan, Johan Frederik, Friherre, svensk Generalmajor, Landshøvding over Gøteborg og Bohus Lehn. 388.
Castenschjold, Joachim Melchior Holten, Kammerherre, Generallieutenant, Chef for sjællandske Regiment Ryttere. 11. 18. 21. 22. 25—27. 30. 37. 47. 49—51. 53. 54. 56—61. 63. 65. 67. 69. 88. 89. 92—100. 102. 104—113. 115—121. 123. 139—143. 148. 160. 177. 200. 210. 211. 329. 419. 465. 475. 481. 482. 485—488. 493. 501. 524. 525.
Castlereagh, Henry Robert Stewart, Lord, Marquis af Londonderry, engelsk Statsmand. 4. 5. 7. 28. 30. 31. 353.
Castonier, Frederik Julius Christian, Oberstlieutenant i fynske Infanteriregiment. 465.
Cathcart, Kapitajn i den engelske Flaade. 411.
Cathcart, William Shaw, Lord, engelsk General. 3. 6. 28. 30—32. 34. 73. 81. 82. 101. 102. 127. 129. 130. 139. 155.
Cavaniac, fransk Kapitajn. 476.
Cederstrøm, Bror, Friherre, svensk Generallieutenant, Præsident i Krigskollegiet. 338. 378.
Cederstrøm, Gustav Albert Bror, Baron, svensk Oberstlieutenant og Overadjudant, Kommandant i Helsingborg. Søn af Ovenstaaende. 422. 427.
Cederstrøm, Jacob, Baron, svensk Lieutenant. 367.
Champagny, Jean Baptiste Nompère, Hertug af Cadore, fransk Udenrigsminister. 37.
Christensen, Claus Henrik, Kapitajn i Ingenieurkorpset. $^{20}/_{1}$ 1808 Major. 275. 306.
Christian, Prins af Hessen-Kassel, Generalmajor, Chef for Livregiment Ryttere. $^{15}/_{5}$ 1808 Generallieutenant. Søn af Prins Carl af Hessen-Kassel. 10. 12. 19. 37. 209. 210. 217. 465. 484—486. 489. 493. 524.
Christian VII., Konge af Danmark. 10. 13. 16. 31. 43. 45—48. 50. 56. 62. 74. 120. 125. 133. 134. 159. 178. 204. 216. 219. 227. 228. 296. 306. 307. 310. 312. 314. 345. 347. 440.
Christian August, Prins til Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, Generalmajor, Chef for søndenfjældske Infanteriregiment, kommanderende General og Inspektør for Infanteriet i det søndenfjældske Norge, Kommandant paa Frederiksten, Præses i Regeringskommissionen for Norge. 1808 Generallieutenant og General. 18. 19. 33. 34. 45. 56. 64. 65. 68. 71. 73—76. 163—193. 222. 224—226. 231. 239. 242—273. 277—280. 285—291. 293—296. 298. 301. 302. 304. 306. 307. 309. 315. 319. 339. 359—376. 378—380. 386—400. 405—415. 424. 425. 427. 430. 432—434. 436—438. 440. 441. 445. 446. 463. 526—528. 530. 533.
Christian Frederik, Prins til Danmark. 20. 209. 210. 229.
Christophersen, M. S., Sekondlieutenant i søndre sjællandske Landeværnsregiment. 108. 109.

Classen, Michael, Legationsraad og General-Handelskommissær i Paris. 506.
Clemens, Johan Anton Frederik, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Colbjørnsen, Christian, Konferensraad, Justitiarius i Højesteret. 124. 126—128.
Cold, Christian Magdalus Thestrup, Etatsraad, Deputeret i danske Kancelli. 124. 127. 205. 347.
Coldevin, Georg Frederik, Major i 1. trondhjemske Infanteriregiment. 362. 463.
Collet, Kjøbmand i Norge. 164.
Conradi, Johan Christian, Postmester i Frederikshald. 339.
Coppy, Mathias, tidligere Major i Prins Christian Frederiks Regiment til Fods, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Corenvinder, fransk Kaperfører. 386.
Corvinius, Andreas, Sekondlieutenant i Husarregimentet. Død $^{8}/_{9}$ 1808. 48.
Coupé, fransk Oberst. 447. 448.

Dahlstrøm, Peter, Landvæsenskommissær, Birkedommer paa Falster. 457.
Dam, Rasmus Rasmussen. 455. 456.
Darre, Niels Stockfleth, Ritmester, Overkvartermester, Adjudant hos Prins Christian August. $^{19}/_{4}$ 1808 Major. 166. 189. 193. 288. 368. 389. 397. 463. 526.
Decrès, Denis, Hertug, fransk Admiral. 26.
Deleviellenze, Oberst og Chef for det spanske Regiment „Asturien". 353. 468. 469. 476—478. 483—486. 498.
Desaugiers, Auguste Félix, fransk Legationssekretær i Kjøbenhavn. 16.
Dick, engelsk Kurér. 260.
Didelot, Charles François Luce, fransk Gesandt i Kjøbenhavn. $^{9}/_{5}$ 1808 Storkors af Danebrog. 9. 16. 37. 216. 218. 220. 231. 343.
Dietrichson, Gabriel Grubbe, Kapitajn, Enroleringschef i Christianssand. 65. 171. 186.
Ditten, Frederik Christopher, Major og Kommandør for Grenaderbataillonen 2. Aggershus-Thelemark. 360. 362. 363. 368. 369. 371. 372. 391.
van Dockum, Joost, Kommandørkapitajn i Flaaden. 161. 212. 309. 357.
Dorrien, Johan, Oberst og Chef for jyske Regiment lette Dragoner. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 19. 37. 225.
Dorrien, Liebert Hieronymus, Generalmajor af Kavaleriet, Deputeret i Generalitetet. 46. 306. 312. 350.
Dreyer, Kapitajn. 435.
Dreyer, Christoph Vilhelm, Gehejmeraad og dansk Gesandt ved det franske Hof. 23. 24. 27. 30. 37. 220. 231. 355.
Dubour, Ritmester i det spanske Regiment „Villaviciosa". 517.

Duckworth, engelsk Admiral. 78.
Dumas, Mathieu, Greve, fransk General, Kommandant i Hamburg. 327.
Dupas, fransk Divisionsgeneral. 217—229. 323. 324. 352. 353. 502.
Duprat, fransk Ordannateur. 223.
Düring, Ernst Frederik, Kammerherre, Generallieutenant og Chef for holstenske Regiment Ryttere; Kavaleriinspektør. 37. 225. 300. 324. 327. 419. 443. 458. 472. 512.

Eckmann, Magnus Gustav, svensk Fanejunker i Elfsborgs Regiment. 403.
Ehrenheim, Frederik Vilhelm, Baron, svensk Udenrigsminister. 223.
Elfmann, Johan Magnus, svensk Lieutenant i Elfsborgs Regiment. 403.
Engelhardt, Andreas Nicolai, Sekondlieutenant i norske Jægerkorps. $^{26}/_{2}$ 1808 Premierlieutenant. 392.
Engelstoft, Laurids, Dr. philos., extraordinær Professor i Historie og Geografi ved Kjøbenhavns Universitet; Sekretær og Bureauchef ved Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler. 46.
Erboe, ved det borgerlige Artilleri i Kragerø. 412.
Erichsen, Erik, Agent, Repræsentant i Speciesbanken. 207.
v. Essen, Michael, Etatsraad, Kommitteret i Rentekammeret. 46.
Essington, engelsk Admiral. 78.
Ewald, Johan, Generalmajor. 20. 22. 32. 37. 57. 59. 60. 62. 64. 67. 69. 70. 72—75. 114. 120. 141. 147. 148. 151. 154—158. 160. 161. 185. 209—211. 309. 333. 349. 419. 465. 475. 480. 481.
Ewers, Frederik Vilhelm, Sekondlieutenant i Flaaden. $^{27}/_{6}$ 1808 Premierlieutenant. 328.
Ewers, Peder, Etatsraad, Kommitteret i Rentekammeret. 206.

Fabregues, Antonio, Sekondlieutenant i det spanske Regiment „Catalonien". 469.
Fabricius, Søn af Hofjuvelér Frederik F. i Kjøbenhavn. 167.
Fabricius, Jens Schou, Kapitajn i Flaaden. Værftschef i Frederiksværn. 166. 186. 195. 362. 399.
Fabricius, Lars, Kapitajnlieutenant i Flaaden. $^{27}/_{6}$ 1808 Kapitajn. 85.
Fabricius-Tengnagel, Mathias Leth, Major og Eskadronschef i fynske Regiment lette Dragoner. 514. 515.
Falbe, Frederik Vilhelm, Generalmajor, Chef for danske Livregiment til Fods. 86. 124. 127. 204. 205. 210. 464.
Falkland, Lord, engelsk Admiral. 17. 20.
Falquez, Oberstlieutenant i det spanske Regiment „Asturien". 515.
de Falsen, Christian Magnus, Højesteretsadvokat, konstitueret Generalavditør ved Admiralitetsretten i Christiania. Søn af Nedenstaaende. 243.
de Falsen, Enevold, Etatsraad, Justitiarius i Aggershus Stifts Overret, Medlem af Regeringskommissionen for Norge. Død $^{16}/_{11}$ 1808. 18. 56. 373. 527.
de Falsen, Jørgen Conrad, Sekondlieutenant i Flaaden. $^{29}/_{12}$ 1807 Premierlieutenant. 56. 110. 111. 115.

Fasmer, Henrich Jan, hollandsk Konsul i Bergen. 385.
Fasting, Thomas, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 195.
Feilberg, Carl Elias, Zahlkassefuldmægtig. 46.
Ferdinand VII, Konge i Spanien. 462.
Fischer, Frederik Ferdinand, Major i nordenfjældske Infanteriregiment. 392.
Fischer, Johan Olfert, Kommandør i Flaaden. 212. 213. 309. 357.
Fisker, Lorents Henrik, Kommandør i Flaaden, Generaladjudant. 34. 188. 192. 245. 248. 249. 252. 261. 262. 286. 362. 372. 373. 393. 394. 399. 410. 411. 437.
Flindt, Kaperfører fra Kjøbenhavn. 435.
Flindt, Henrik, Major og Eskadronschef i Husarregiment. 226.
Flindt, Jacob, Major i Livgarden til Hest. 91.
Flor, Hytteskriver i Røros. 241.
Fouché, Josephe, Hertug af Otranto, fransk Statsmand, Politiminister. 27.
Frederichsen, norsk Skibskapitajn. 401.
Frederik, Kronprins af Danmark. 8—18. 20—29. 32—34. 36—198. 200—202. 209—213. 215—228. 233. 234. 237—270. 274. 275. 277. 279. 281. 282. 284—290. 292—298. 300—302. 304—311. 321—326. 332—335. 340. 343—345.
Frederik VI, Konge af Danmark. 209. 228—231. 271—273. 313—315. 317—319. 320. 327—330. 350—353. 355. 356. 370. 373. 376. 378. 380. 381. 386. 391. 416—428. 430—442. 444. 446. 448. 453. 458. 459. 465. 467—470. 472—476. 479—491. 493. 494. 498. 500—502. 505—508. 510. 514—516. 519. 522. 525—527. 529—538.
Frederik, Prins af Hessen-Kassel, Generallieutenant, Chef for holstenske Infanteriregiment, Guvernør i Rendsborg. Senere Guvernør i Kjøbenhavn. $^{22}/_{2}$ 1808 General. Søn af Prins Carl af Hessen-Kassel. 10. 12. 19. 37. 38. 40. 43. 45. 52. 68. 200. 201. 203. 209—211. 217. 228. 275. 419. 425. 465. 475. 484.
Frederik Christian, Hertug af Augustenborg, første Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, Medlem af Statsraadet. 46. 219.
Frederik Ferdinand, Prins til Danmark. 80. 87. 94. 95. 99. 229.
Friboe, Frederik Caspar Conrad, Major af Kavaleriet, Adjudant hos Kronprins Frederik. $^{20}/_{1}$ 1808 Oberstlieutenant og Generaladjudant-Lieutenant. 66. 304. 487. 500. 501.
Friboe, Gottfried Otto, Stabskapitajn i Artilleriet. 329.
Friboe, Henrik Christopher Valentin, Ritmester i sjællandske Rytterregiment. 92. 93.
Friboe, Johan Frederik Christian, Major i Artilleriet. 210. 465. 531.
Fridsch, Mads, Etatsraad, Deputeret i Rentekammeret. 46.
Friedrich Wilhelm Poul Leopold, Prins af Holsten-Beck, Ritmester i Livgarden til Hest. 99. 100.
Friess, Christian, Sekondlieutenant i norske Livregiment. Saaret ved

Udfaldet fra Kjøbenhavn $^{20}/_{8}$ 1807. Premierlieutenant $^{2}/_{8}$ 1808. 91. 525.
Friess, Mathias, Major og Eskadronschef i Livregiment lette Dragoner. 1808 à la suite i Kavaleriet. 57. 225.
Friis, Hans, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Friis, Nicolai, Sekondlieutenant i Husarregimentet. 48.
Fririon, François Nicolas, Baron, fransk Brigadegeneral. 353. 380. 459. 464. 467—469. 475. 476. 479. 480. 490. 491. 508. 511. 515. 516.
Frost, Skipper. 97.
Fuglede, Peder, Kapitajn, Borgmester og Byfoged i Kalundborg. 456—458.
Funck, Frederik Christian, Sekondritmester i Husarregimentet. 48.
Fønss, Jørgen Martinus Ring, Sekondlieutenant i Flaaden. 410. 411.
Fønss, Peter Severin, til Løvenholm, Kammerherre, Generalkrigskommissær, Amtmand over Randers Amt, Oberst og Chef for 1. østjyske Landeværnsregiment. 59.

Gahn, Carl Pontus, svensk Oberst og Chef for Dalsregimentet. 367. 371. 433.
Gambier, James, Lord, engelsk Admiral. 5. 7. 28. 31. 69. 78. 81. 82. 129. 130. 139. 156. 344.
Gamst, Christian Rosenberg, Major à la suite i Kavaleriet, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Gardel, Kapitajn i det franske Artilleri. 478.
Garlike, Benjamin, engelsk Gesandt ved det danske Hof, senere ved det preussiske Hof. 4. 7.
Gautier, fransk Oberst. 464. 473. 474. 495. 499. 500. 509. 517. 519. 521.
Gedde, Hans Christoph, Generalmajor og Chef for Ingenieurkorpset. 28. 38. 41. 124. 126. 127. 204.
Gedde, Salomon, Oberst af Artilleriet, Kommandant i Frederiksstad i Norge. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 362.
Gency, fransk General. 503. 504.
Gérard, Maurice Étienne, fransk General, Stabschef hos Fyrsten af Pontecorvo. Senere Marechal. 2. 24. 228. 302. 322—324. 328. 434. 447. 459. 514.
Gerdken, Conrad, svensk Fanejunkèr i Livgrenadérregimentet. 403.
Gerner, Andreas, Kapitajn i Flaaden. 357.
Gerner, Henrik Sigismund, Kapitajn i Flaaden. 90.
Gersdorff, Poul Rosenørn, Kammerherre, Stiftamtmand over Fyn. 16. 423.
Gierløv, Andreas Christian, Fuldmægtig i Kommercekollegiet, Sekretær ved Kommissionen for de lærde Skolers bedre Indretning. 46.
Glahn, Marcus, Kapitajn i Artilleriet. 210.
Glocester, Vilhelm Frederik, Hertug af, Brodersøn af Kong Georg III af England. 377.

Godé, Kapitajn i det svenske Dalregiment. 392.
Gottlieb, Vincents David, Premierlieutenant i Flaaden. 500.
Gram, Edvard, svensk Konsul i Kjøbenhavn. 422.
Grandjean, 92.
Gratien, Pierre Guillaume, hollandsk Divisionsgeneral. 326. 327.
Grib, Peter, Kommandør i Flaaden. 196.
Grodtschilling, Frederik, Premierlieutenant i Flaaden. 132.
Grove, Carl Frederik, Generalkrigskommissær. 133.
Grove, Conrad, Premierlieutenant i Flaaden. 195.
Grüner, Frederik Carl Ferdinand, Major, Generaladjudant-Lieutenant. $^{30}/_{1}$ 1808 Oberstlieutenant af Infanteriet. 485.
Guardia, fransk Ingenieur-Oberstlieutenant. 478.
Gudmundsen, Poul, Sømand fra Hornbæk. 422.
Guldberg, Julius Høegh-, Kapitajn og Kompagnichef i 1. jyske Infanteriregiment. 111. 120. 329.
Gustafsen, svensk Sergent. 403.
Gustav III, Konge i Sverig. 365.
Gustav IV Adolph, Konge i Sverig. 1. 2. 26. 30. 31. 35—37. 73. 152. 154. 173. 178—181. 183. 187. 191. 217. 218. 223. 231. 232. 239. 241. 243. 244. 247. 248. 253. 260. 273. 285—287. 291. 292. 354. 355. 365. 374. 376—378. 407. 408. 462. 463. 526.
Gyllenskepp, svensk Major. 365.
Güldencrone, Christian Vilhelm, Baron, Oberst af Infanteriet, Kommandant i Nyborg. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 465. 496.
Güldencrone, Frederik Julius Christian, til Vilhelmsborg, Baron, Kammerherre, Stiftamtmand over Aarhus Stift. 359. 429. 537.
de Günthelberg, Henrik, Kommandørkapitajn, Enroleringschef og Overlods for Laaland, Falster og Møens Distrikt. 98.

Haagen, Hans, Etatsraad, Politimester i Kjøbenhavn. 124. 127.
Haagensen, Kapitajn. Ansat i Feltkommissariatet. 487.
Haaversen, A., Jagtskipper fra Norge. 412.
Hackwitz, Carl, svensk Lieutenant og Adjudant i Skaraborgs Regiment. 403.
Hackwitz, Peter Joachim, svensk Fanejunker i Skaraborgs Regiment. 403.
Haffner, Adam Mogens Wenzel, Major af Infanteriet, Overkvartermester. 16. 21. 48. 60. 96. 99. 111. 113. 140. 142. 222. 275. 298. 301. 303. 313. 317. 319. 321—324. 326. 329—331. 340. 423. 434. 444. 447. 448. 458. 459. 470. 473. 484. 498. 502. 505. 507—513. 516. 522.
Haffner, Johan Frederik Vilhelm, Major ved norske Artilleribrigade. 253. 363.
Haffner, Johan Wolfgang, Kapitajn i Artilleriet, Generalkvartermester-Lieutenant. $^{30}/_{1}$ 1808 Oberstlieutenant af Infanteriet. Broder til de to Ovenstaaende. 327. 468. 480. 482. 485.
Hallander, Andreas, Major og Chef for Kjøbenhavns borgerlige Ar-

tilleri. 19/8 1808 Stadshauptmand. og tillige Chef for det borgerlige Infanteri. 1/6 1808 Chef for Kjøbenhavns Borgervæbning. 420. 426.
Halling, svensk Fanejunker. 403.
Halling, William, Premierlieutenant i Flaaden. 503.
Hals, Ulrik Frederik, Major og Kompagnichef i norske lette Infanteribataillon. 255.
Hamelinaye, Jan, fransk Adjudant-commandant, Souschef hos Fyrsten af Pontecorvo. 2. 220. 222. 223. 226. 230. 330.
Hammarberg, svensk Oberstlieutenant. 232.
Hannevoldt, Ole Pedersen, Vaabenmester. 389.
Hansen, Christian, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Hansen, Hans Christian, Major i Helsingørs borgerlige Artilleri. 78. 79.
Hansen, Peter, Dr. og Professor theologiæ, Biskop over Fyns Stift. 457.
Hansson, svensk Sergent. 403.
Hansson, Oberstlieutenant i den svenske Flaade. 336.
Harboe, Henrik Christian, Generalmajor og Chef for oplandske Dragonregiment. 224.
Harboe, Jens, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Harbou, Johan Ulrich, Oberstlieutenant i nordenfjældske Infanteriregiment. 360. 369.
Hauch, Adam Vilhelm, Kammerherre, Overhofmarskalk og Staldmester, Chef for Kronprinsens Livkorps. 11. 44. 124. 127. 128. 142.
Hauch, Frederik, Kammerherre, Stiftamtmand over Sjælland, Bornholm og Færøerne samt Amtmand over Kjøbenhavns Amt og Færøerne. 161.
Havn, Peter Wolrath Jensen, Sekondlieutenant i Flaaden. 411.
Haxthausen, Carl, Premierlieutenant i norske Jægerkorps. 390. 392.
Haxthausen, Frederik Gottschalk, Generalmajor, Generalkrigskommissær for Norge, Deputeret i det norske Generalitet, Chef for det norske Landkadetakademi, Kommandant paa Aggershus. Chef for Feltkommissariatet i Danmark. 215. 363.
Haxthausen, Frederik Julius, Kapitajn, Sø- og Landkrigskommissær i 1. jyske Landmilicedistrikt. Chef for Feltkommissariatet i Holsten. 215. 223.
Hechscher, Simon, Mægler i Kjøbenhavn. 211.
Hedemann, August Ludvig Georg, Generalmajor og Chef for Livregiment lette Dragoner. 12. 225. 349.
Hedemann, Erik, Kapitajn i den langelandske Infanteribataillon. 518.
Hegge, Albert Kjørboe, Premierlieutenant i norske Jægerkorps. 9/6 1808 Kapitajn. 261. 293. 389. 392.
Heiberg, Kancelliraad. 306.
Heide, Christian, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 400—404.
Heidenreich, Peter, Sekondlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 404.
Heilmann, Conrad, Tjener. 77.
Hein, Christian, Major. Generalkrigskommissær i slesvigske Distrikt. 448.

v. Heinen, Carl Vilhelm, Major i Kronens Regiment, Pladskommandant i Roskilde. 467. 478.
Heinrichs, Konferensraad. 206.
Heinzelmann, Johan Christian Frederik, Justitsraad, Deputeret i tyske Kancelli. Medlem af Feltkommissariatet i Holsten. 215. 223.
Heiss, Christian Otto, Land- og Søkrigskommissær i det Vesterlenske. 245. 256.
Helmuth, Georg Ernst, Kapitajn i den langelandske Infanteribataillon. 518.
Heltzen, Poul Frederik, Avditør i holstenske Infanteriregiment. 40.
Henckel, Ole, Assessor i Oberbergamtet i Kongsberg. 250. 254. 297.
Henne, Claus Hartvig, Premierlieutenant i Flaaden. 72. 250. 253. 532.
Hennings, August, Kammerherre, Amtmand over Pløns Amt. 326.
Hennings, Ernst, Kammerjunker, Sekondlieutenant à la suite i Livregiment lette Dragoner. Premierlieutenant af Kavaleriet. Legationssekretær i England. 36. 480.
Hensler, Johan Nicolai Krag, Premierlieutenant i Flaaden. 192. 195. 394. 397.
Herbst, Adolph Tobias, Kommandør i Flaaden, Generaladjudant. 231.
Hermanstorff, Christian, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 392.
Hesselberg, Hans Jacob Henning, Generallieutenant, kommanderende General i Bergens Stift, Kommandant paa Bergenhus, Chef for det bergenhusiske Infanteriregiment. 45. 165. 193—195. 224. 241. 242. 384. 386. 425. 433. 436. 439. 529.
Hiermann, Ole Christopher, Major og Bataillonskommandør i søndenfjældske Infanteriregiment. 247. 360. 367. 372.
Hjorth, Peter Andreas, Oberst og Chef for det trondhjemske Dragonregiment. 19/12 1808 afskediget som Generalmajor. 224.
Hjorth, Victor Christian, Provst ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn. 205.
Hjorthøy, Morten, Konferensraad, første Borgmester i Kjøbenhavn. 124. 207.
Hobe, Carl Diderik Otto, Major og Næstkommanderende i slesvigske Jægerkorps. Afskediget 4/12 1807. 114.
Hoelfeldt, Lieutenant. 291.
Hoff, svensk Sergent. 403.
Hoff, Engelbrecht Hansen, Oberst og Chef for Ingenieurkommandoen i Norge. 30/6 1808 Generalmajor. 224.
Hoffmann, Frederik Vilhelm, Premierlieutenant i 1. sjællandske Bataillon let Infanteri. 419.
Hohlenberg, Christian, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 27/6 1808 Kapitajn. 357.
Holck, Martin Andreas, Major i 1. sjællandske Bataillon let Infanteri. 114. 115.
Holck-Winterfeld, Gustav, Greve, Ridejunker, Ritmester i Livgarden til Hest. 29. 122. 146.
Holm, Tjener. 281.

Holmboe, Lieutenant. 269.
Holst, Hans Gram, Oberst og Chef for nordenfjeldske Infanteriregiment. 30/6 1808 Generalmajor. 170. 188. 224. 271. 363. 367. 368. 376. 389. 399. 414.
Holst, Isabella Dorothea, f. Leganger, Oberstinde. Ovenstaaendes Hustru. 404.
Holstein, Christian Ditlev, Greve, Ritmester i Livgarden til Hest. 228. 310.
Holstein, Ditlev Cai, Baron, Major i sjællandske Landeværn. 96. 97. 140.
Holstein, Frederik Conrad, Kammerjunker, Major, Chef for Kongens Livjægerkorps. 16/6 1808 Oberstlieutenant. 75. 82. 91. 101.
Holstein, Henning Christoph, Oberstlieutenant i 2. jyske Infanteriregiment. 210.
Holstein, Maximilian Christoph Frederik, Sekondlieutenant i Livregiment Ryttere. 525.
Holsten, Andreas, Sekondlieutenant i Flaaden. 30/11 1807 Premierlieutenant. 74. 90. 91.
Holsten, Hans, Baron, Kammerjunker, Kapitajn i Flaaden. 90. 314. 328. 341.
Hommel, Carl Eugen August, Kapitajn i Artilleriet. 16/6 1808 Major. 34. 82. 83.
Hommel, Maximilian Christian Frederik, Kapitajn i 2. sjællandske Bataillon let Infanteri. 109. 140. 155. 156.
Honest, fransk Korporal. 478.
Hood, Samuel, engelsk Contreadmiral. 78. 436.
Hornbek, Fuldmægtig ved Finanskasse-Direktionen. 46.
Hudtwalker, Christian Martin, Præst ved Garnisonens tyske Menighed i Kjøbenhavn. 28. 125. 199. 205. 208.
Huitfeldt, Arild Christopher, Kapitajn i søndenfjeldske Infanteriregiment. 10/6 1808 Major. 373. 375. 400—406.
Hutchinson, Lord, engelsk General. 3. 4.
Huulbek, Ulrik Carl, Oberstlieutenant, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Høngaard, M. S., Enke efter Destillatør H., af Firmaet Spendrup og H. 425.

Ingelotz, Carl, svensk Husarritmester. 391.
Ingier, Christopher, Ritmester i aggerhusiske Dragonregiment. 18/10 1808 Major. 393.
Iversen, A., 245.

Jackson, engelsk Statsmand. 6—10. 12—15. 28. 32. 34. 35. 66. 199. 200.
Jeffstrup, Kjøbmand. 238.
Jensen, Jens Peter, Grosserer, Kapitajn i Kongens Livjægerkorps. 305.
Jessen, Carl Vilhelm, Kapitajn i Flaaden. 19. 33. 69. 71. 76. 170.

184. 187. 188. 190. 214. 230. 252. 260. 265. 287. 289—291. 298. 342. 388. 399. 446.
Johannesen, Jens, Skipper i Portør. 413.
Johansen. 185.
Johansen, Johan, Kapitajn i Flaaden. 499. 509. 512.
Jonassen, Jonas, norsk Skibskapitajn. 401.
Joseph, Konge i Neapel. 1808 Konge i Spanien. Broder til Kejser Napoleon. 26. 462. 467. 476.
Juel, Frederik, til Taasinge, Kammerherre, Oberst, Chef for fynske Landeværn. 518.
Juel, Knud Frederik, Stamherre til Juelsberg, Kammerherre, Major, Kystkommandør paa Fyn. 121.
Juhl, Kapitajnvagtmester paa Aggershus. 164. 166.
Juul, Niels Petersen, Oberstlieutenant og Næstkommanderende i søndenfjældske Infanteriregiment, Kommandant paa Frederiksten. $^{30}/_{6}$ 1808 Oberst. Død i November 1808. 224. 375. 399—404. 406.
Jürgensen, Vilhelm, Kapitajn i det lejrdalske lette Kompagni. 394. 396.
Järna, Major, svensk Eskadrechef. 336.

Kaas, Frederik Julius, Kammerherre, Præsident i danske Kancelli, Vicekansler for Ordenskapitlet. 46. 79. 347.
Kardorff, August Nicolai Carl, Kammerherre, Oberst à la suite i Kavaleriet. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 25. 61—64. 66. 73. 143. 145. 210. 329. 419. 465. 479. 481. 482. 485. 487. 488. 493. 494. 497. 498. 500. 501. 524. 525.
Keats, Richard, engelsk Admiral. 95. 462. 468. 469.
Kellermann, Peter Johan Vilhelm, Sekretær i Finanskollegiet. 46.
Keppe, svensk Sergent. 403.
Kielland, Gabriel Schancke, Agent, Kjøbmand i Stavanger. 306.
Kindelan, Jean, Divisionsgeneral i spansk Tjeneste. 464. 466. 470. 502. 503. 511.
Kirchhoff, Johan Hieronymus, Major à la suite i Infanteriet, tjenstgjørende Generaladjudant hos Kronprins Frederik, Deputeret i Generalitetet. $^{30}/_{1}$ 1808 Oberst af Infanteriet. 38. 41. 85. 86. 123. 124. 127. 128. 130. 132. 146. 203.
Kirstein, Ernst Philip, Legationsraad, Medlem af Direktionen for den vestindiske Gjældslikvidation i Kjøbenhavn, Direktør i den kgl. dansknorske Speciesbank. 206. 207.
Kjerulff, Andreas Ole, Kommandør i Flaaden. 124. 127. 133. 159. 161. 198. 202.
Kjerulff, Laurits Peter Krogh, Premierlieutenant i Artilleriet. $^{19}/_{3}$ 1808 Kapitajn. 55.
Kjøbing, Peter Andreas, Major og Bataillonskommandør i søndenfjældske Infanteriregiment. $^{14}/_{7}$ 1808 Oberstlieutenant. 360. 369.
Klingspor, Vilhelm Mouritz, Greve, svensk Feltmarskalk. 223.
de Kløcker, Hans Holst, Justitsraad, Sorenskriver i Bamble i Norge. 185.

**Knoph, Erik Otto**, Bergraad, Direktør for Røros Kobberværk. 387.
**Knorring, Anton**, Baron, svensk Oberstlieutenant i Skaraborgs Regiment. 376. 403. 406. 409.
**Knudtzon, Hans**, Etatsraad. 237. 238.
**Knuth, Carl Gustav**, Baron, Kammerherre, Direktør i Generalpostamtet. 46.
**Kochen, Caspar**, Kapitajn, Vejmester. 292. 293.
**Koefoed, Georg Albrecht**, Kommandør i Flaaden, Generaladjudant, Guvernør over Bornholm og Christiansø. Død $^{11}/_{11}$ 1808. 287. 309. 419.
**Kold**, Premierlieutenant i vestre jyske Landeværnsregiment. 118.
**Koye, Johan Gottfried**, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
**Krabbe, Ole**, Major og Bataillonskommandør i 2. trondhjemske Infanteriregiment. 362.
**Krag, Rasmus**, Kapitajn i Ingenieurkorpset, Generalkvartermester-Lieutenant, Adjudant ved Generalkommandoen paa Fyn. $^{16}/_{10}$ 1807 Major af Infanteriet. $^{20}/_{1}$ 1808 Oberstlieutenant. 154. 330.
**Kreber, Christoph Daniel**, Major i Kronprinsens Regiment til Fods. $^{16}/_{6}$ 1808 Oberstlieutenant. 20. 82.
**Krebs, Andreas Samuel**, Major i norske Jægerkorps. 392.
**Kreutz, Berent Peter**, Major og Chef for norske Bataillon let Infanteri. Død $^{10}/_{10}$ 1808. 224. 361. 362.
**Krieger, Johan Cornelius**, Kommandørkapitajn i Flaaden, Equipagemester, Generaladjudant. $^{9}/_{6}$ 1808 Kommandør. 82—84. 86. 159. 343. 357.
**Krogh, Adam Gottlob**, Kammerherre, Chef for Herregaardsskytterne. 75. 143. 158.
**Krogh, Arnoldus Christian**, Oberst og Chef for 2. aggerhusiske Infanteriregiment. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 224.
**Krogh, Georg Frederik**, Kammerherre, kommanderende General i det nordenfjældske Norge, Chef for 1. trondhjemske Infanteriregiment, Kommandant i Trondhjem. 45. 75. 164. 165. 172. 183. 196. 197. 224. 233. 234. 238. 239—241. 262. 272. 273. 289. 296. 307. 360—362. 383. 384. 387. 425. 436. 446. 530.
**Krohg, Hilmer Meinke**, Amtmand over Finmarkens Amt. 383.
**Krohn, Johan Jacob**, Kapitajn i danske Artilleribataillon. 329.
**Krohn, Johannes**, Sekondlieutenant i Artilleriet. 518.
**Krug**, Krigsraad. 504.
**Kruse**, Lieutenant i Flaaden. 503.
**Kruse, Stephan Didrik**, Kapitajnlieutenant i Flaaden. $^{27}/_{6}$ 1808 Kapitajn. 212.
**Krüger, Johan Theodor Henrik**, Oberstlieutenant, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
**Køppen, Johan Frederik**, Major og Bataillonschef i sjællandske Landeværn. $^{22}/_{1}$ 1808 afskediget som Oberstlieutenant og ansat som Overbefalingsmand i Kystmilicen. 108. 311.

Laloy, Underlieutenant i 3. franske lette Infanteriregiment. 477. 478.
Lambert, Oberst i det franske 23. Chasseurregiment. 516.
Land, norsk Skibskapitajn. 401.
Lange, Carl Frederik Henrik, Kapitajn i slesvigske Jægerkorps. 148.
Lange, Christian Vilhelm, Etatsraad, Direktør i Finanskasse-Direktionen. 124. 127.
Langeland, Rasmus, Kapitajn, Krigsraad, Proviantkommissær. 359.
Larsen, Erik, Skibsbygger. 74.
Larsen, Lars, Grosserer, første Direktør i den Kgl. dansk-norske Speciesbank, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199. 207.
Larssen, Peder, Konstabel. 405.
Lassen, Lorenz Fjeldrup, Kapitajn, Chef og Overlods i Frederikshalds Sø-Enroleringsdistrikt. 65. 169. 171.
Lassen, Ludvig August Martin, Kapitajn i Marineregimentet. 101.
Laub, Georg, Kapitajn i Artilleriet. 209.
Lawaetz, Henrik, Premierlieutenant i holstenske Landeværnsregiment, ansat i Feltkommissariatet. 327.
Lawaetz, Henrik Johan, Kammerraad, Sekretær i Kommercekollegiet. 46.
Lejonstedt, Greve, svensk Officer. 379.
Lemming, Jens Zeuthen, Generalmajor og Chef for Marineregimentet. Afskediget $^{20}/_{11}$ 1807. 124. 127. 141.
Leth, Carl Frederik Steensen, Kapitajn i langelandske Infanteribataillon. 497.
Leth, Jens Ziegler, Premierlieutenant i søndenfjældske Regiment. 404.
Leth, Johan Frederik, Generalmajor og Chef for Kronprinsens Regiment til Fods. 20. 225. 349.
Levetzau, Hans Frederik Hannibal, Ritmester og Eskadronschef i Livregiment lette Dragoner. $^{9}/_{12}$ 1807 Major. 480.
Levetzau, Joachim Gottsche, Kammerjunker, dansk Chargé d'affaires i Hamburg. Senere attacheret Fyrsten af Pontecorvo. 14. 16. 23. 36. 227. 318. 321. 351. 423. 434. 443. 459. 473. 497.
Lewenhaupt, Gustav, Greve, svensk Fændrik i Skaraborgs Regiment. 403.
Liebenberg, Johan Ditlev, Bundtmager, eligeret Borger i Kjøbenhavn, Stadskapitajn. 199.
Liliencron, Ludvig Carl Christoph, Baron, Premierlieutenant, Adjudant hos General Ewald. 114. 115.
Lillje, Carl Erik, svensk Lieutenant i Skaraborgs Regiment. 403.
Lilljehorn, svensk Officer og Overadjudant. 406.
Lind, Færgemand, Kaperfører. 211.
Lindholm, Hans, Kommandørkapitajn, Generaladjudant. 29. 217. 219. 221.
Linsingen, General i den engelsk-hannoveranske Legion. 116.
Linstow, Eggert Christopher, Premierlieutenant i Flaaden. $^{31}/_{3}$ 1808 Kapitajnlieutenant. 469. 491.
Lisakewitz, russisk Diplomat. Overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister ved det danske Hof. 16. 100. 117. 216.

Lobedanz, Georg Christian Frederik, Premierlieutenant i oldenborgske Regiment. Kasseret $^{24}/_{12}$ 1808. 519.
Lobo, Rafael, spansk Søofficer, Sekretær ved Gesandtskabet i London. 468.
Lonçot, Adjudant hos den franske General Fririon. 476.
Louis, Konge af Holland. Broder til Kejser Napoleon. 26.
Louise Augusta, Hertuginde af Slesvig-Holsten-Augustenborg. Søster til Kong Frederik VI. 427.
Lous, Lieutenant i Flaaden. 195.
Lowzow, Christopher Frederik Peter Theodor, Oberst og Chef for oplandske Infanteriregiment. $^{30}/_{6}$ 1808 Generalmajor. 224. 271. 363. 367—369. 372. 376. 398. 399. 430.
Ludvigsen, Ludvig, Sekondritmester i sjællandske Rytterregiment. 92. 93. 115.
Lund, Paul, Skipper fra Drammen. 393. 395. 527.
Lundby, Joachim Theodor, Kapitajn i Artilleriet. 210.
Lysholm, Enke efter Agent, Stadshauptmand Nicolaj L. i Trondhjem. 238.
Lysholm, Mølman, af Trondhjem. 238.
Lütjens, engelsk Kommissær. 77.
Lütken, Magnus, Premierlieutenant i Flaaden. 231. 245.
Lütken, Otto, Contreadmiral. 38. 41. 123. 124. 127. 129. 132. 146. 159. 203.
Lützen, Hans Staal, Ritmester, tjenstgjørende Adjudant hos Kronprins Frederik. Tidligere Premierlieutenant i Flaaden; afgaaet fra Flaaden $^{30}/_{1}$ 1807. 56.
Lützow, Christopher Markvardt, Generallieutenant. $^{30}/_{6}$ 1808 General. Kommandant i Rendsborg, Chef for fynske Infanteriregiment. 12. 225. 459.
Lützow, Magnus, Kapitajn i Infanteriet, Kommandant i Korsør. 329.
Løvendal, Carl Valdemar, Greve af Danneskjold-, Kapitajn i danske Livregiment til Fods. 329.
Løvendal, François Xavier Joseph, Greve af Danneskjold-, Generalmajor af Infanteriet. Dansk Gesandt i Haag. Død i Haag i September 1808. 26.
Løvenskjold, Severin, Amtmand over Bratsberg Amt. 256. 257.
Løvenskjold, Søren, Kammerherre, Ejer af Bolvig og Fossum Jærnværker. 256. 257. 306.
Løvmand, Johannes, Justitsraad, Fuldmægtig og Kancellist i Generalitetet, ansat i Feltkommissariatet. 487.

Mac Kensie, Attaché hos den engelske Afsending Jackson. 199.
Magnussen, Poul, Tøjhuslieutenant paa Frederikssten. $^{10}/_{6}$ 1808 Kapitajn i søndenfjældske Infanteriregiment. 373. 399. 400—402. 405. 406. 415.
Malling, Ove, Konferensraad, Deputeret i Generaltoldkammeret. 124. 127. 128.

Manderfeldt, Carl Ingman, titulær svensk Landraad. 379. 380. 407—410. 445. 463.
Mansbach, Johan Frederik, Generallieutenant, kommanderende General søndenfjælds. Død 1803. 19.
Manthey, Daniel, Legationsraad, Sekretær i det udenlandske Departement. 46.
Mariboe, Ludvig, Kapitajn for det borgerlige Artilleri i Christiania. 251. 362.
Marie Sophie Frederikke, Kronprinsesse af Danmark. 37. 217. 295.
Marti, Oberstlieutenant i det spanske Infanteriregiment „Princesa". 478.
Martorel, Oberst og Chef for det spanske Infanteriregiment „Guadalaxara". 353.
Maschmann, Hans Henrik, Apotheker i Christiania. 250. 251. 257.
Maschmann, Frue, født Lilienskjold. Ovenstaaendes Hustru. 257.
Mathiesen, Fabrikejer i Moss. 294.
Mattasancher, Lieutenant i det spanske Infanteriregiment „Guadalaxara". 515.
Mazabail, Underlieutenant i det franske 3. lette Infanteriregiment. Dræbt i Roskilde $^1/_8$ 1808. 477.
Mechlenburg, Georg Frederik, Oberstlieutenant i Livregiment lette Dragoner. 114.
Mechlenburg, Niels Henrik, Major i nordenfjældske Infanteriregiment, Kommandant i Frederiksort. 225. 281.
Medrano, Major i det spanske Infanteriregiment „Guadalaxara". 515.
v. Mehrens Enke og Søn, Firma i Helsingør. 159.
Meincke, Heinrich, Grosserer. 237. 238.
Meitzner, Christian, Major og Bataillonskommandør i 1. aggerhusiske Infanteriregiment. $^{16}/_6$ 1808 Oberstlieutenant. 360. 368. 369.
Mejdell, Kapitajn. 495.
Mejlænder, Johan Georg, Major i søndenfjældske Infanteriregiment, første Adjudant ved Generalkommandoen søndenfjælds. $^{20}/_1$ 1808 Oberstlieutenant og Generaladjudant-Lieutenant. 528. 529. 532.
Merry, Englænder. 35.
Meyer, svensk Sergent. 403.
Meyer, Christian Nicolai, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 213.
Meyer, Søren Johan, Oberstlieutenant i Marineregimentet. $^{30}/_6$ 1808 Oberst. 42.
Meyn, Peter, Professor, Stadsbygmester i Kjøbenhavn. 200.
Michaelsen, Oberstlieutenant, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Michelsen, Major i sjællandske Landeværn. 105. 106.
Moldrup, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Moltke, Adam Ludvig, Kammerherre, Generallieutenant, kommanderende General i Nørrejylland. Afskediget $^1/_4$ 1808. 10. 12. 19. 37. 43. 45. 55. 58. 69. 70. 72. 79. 80. 118. 167. 225. 275. 280. 312.
Moltke, Carl Emilius, Greve, dansk Gesandt i Stockholm. 219. 226. 232. 317. 318.
Moltke, Frederik, Gehejmeraad, Præsident i Generaltoldkammeret. Broder til Generallieutenant Adam Ludvig M. 46.

Moltke, Gebhard, til Moltkenborg, Greve, Kammerherre, Stiftamtmand over Aggershus Stift og Amtmand over Aggershus Amt, Medlem af Regeringskommissionen for Norge. 18. 56. 527.
Moltke, Joachim, til Rønnebæksholm, Greve, Bataillonschef i søndre sjællandske Landeværnsregiment. 105—108.
Moltke, Otto Joachim, Greve, Kammerherre, Direktør i Rentekammeret. 124. 127.
Monrad, Peter Johan, Etatsraad, Deputeret i danske Kancelli. 347. 420.
Montcabrié, fransk Fregatkapitajn. 220. 223. 229. 324. 334. 340—344.
Moore, John, engelsk Generallieutenant. 354. 355. 374. 462.
Moore, engelsk Oberst. 408.
Morian, Carl Axel, svensk Oberst, Generaladjudant. 339.
Mossin, Hans, Kapitajnlieutenant i Flaaden, Chef for Søequipagen i Glückstadt. 27/6 1808 Kapitajn. 51. 357.
Motzfeldt, Carl, Oberst og Chef for smaalenske Dragonregiment. 224.
Munrad, norsk Matros. 280.
Murray, engelsk Oberstlieutenant og Generalkvartermester. 129—131. 146. 147. 374.
Must, af Trondhjem. 238.
Myhre, Peter, Premierlieutenant i søndenfjeldske Infantereriregiment. 400—402. 404.
Mylius, Jens, Stadshauptmand og Chef for det borgerlige Infanteri i Kjøbenhavn. Afskediget 19/8 1808. 124. 127. 202—204.
Müller, Johan Collet, Oberstlieutenant i 1. aggerhusiske Infanteriregiment, Kommandør for Grenaderbataillonen 1. Aggershus-Opland. 360. 362.
Münter, Frederik, Dr. og Professor theologiæ ved Kjøbenhavns Universitet. 1808 Biskop over Sjællands Stift. 207.
Møller, Premierlieutenant i Marineregimentet. 139.
v. Møller, Axel Johan, svensk Lieutenant i Livgrenaderregimentet. 391.
Møller, Jørgen, Raadmand i Roskilde. 88.
Mørch, Kjøbmand i Frederiksstad i Norge. 65. 169.
Mørch, Axel Müller, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 127. 199.
Mørner, Axel Otto, Greve, svensk Oberstlieutenant i Husarerne. 368. 369. 391.
Mørner, Hampus Elof, Greve, svensk Kavalerigeneral. 338.
Møsting, Johan Sigismund, Kammerherre, Præsident i tyske Kancelli. 46. 215.

Napoleon I Bonaparte, Kejser i Frankrig. 1—5. 7. 8. 14. 23. 24. 26. 27. 29. 30. 38. 134. 135. 218—221. 227—231. 301. 323. 332. 351—353. 377. 381. 382. 408. 466. 467. 470.
Natt och Dag, Gustav Frederik, svensk Lieutenant i Skaraborgs Regiment. 403.
Neergaard, Johan Andreas, til Skjoldenæsholm, Major i sjællandske Landeværn. 96.

Neuman, Peter Arbo, Kjøbmand. 268. 320. 388. 448. 453.
Neve, Læge i Æbeltoft. 119.
Nielsen, Sømand fra Hornbæk. 422.
Nielsen, Justitsraad. 53.
Nielsen, Anders, Husmand paa Sejerø. 456.
Nielsen, Jens, Sømand fra Hornbæk. 422.
Nielson, Peter, Major og Chef for det gevorbne Kompagni i aggerhusiske Dragonregiment. 246. 280. 289. 290.
Nissen, Nicolai Christian, Medlem af den intermistiske Kasse-Administration og af Direktionen for Bankkontoret i Kiel. Tidligere Konsul i Tripolis. 506.
Nitsche, dansk Hververofficer i Hamburg. 443.
Nordgren, Johannes, Sekondlieutenant i de søndenfjældske Skiløberkompagnier. 9/6 1808 Premierlieutenant. 392.
Norrmann, svensk Oberst og Chef for Drottningens Lifregiment. 336.
Nægler, Elias, Kapitajn i 2. trondhjemske Infanteriregiment. 371. 392.

Offersen, Handelsmand og Borger i Horsens. 457.
Ohme, Johan Andreas Cornelius, Oberstlieutenant og Chef for den norske Artilleribrigade. 30/6 1808 Oberst. 224. 363. 368. 376.
d'Origny, Frederik Julius, Kapitajn i 1. sjællandske Bataillon let Infanteri. Pladskommandant i Roskilde. 467. 468. 477. 478. 481.
Oscar, Fyrsten af Pontecorvos Søn. 227. 329.
Osängius, svensk Kapitajn. 403.
Oxholm, Peter Lotharius, Generalmajor og Chef for søndre sjællandske Landeværnsregiment. 11. 18. 21. 53. 75. 83. 96. 98—100. 105. 112. 120. 139. 161. 177. 281. 419.

Paap, Samuel Ludvig, Kopist i Finanskollegiet. 46.
Paaske, Skibsbygmester i Norge. 252.
Palmkrantz, Peter Niclas, svensk Kapitajn i Skaraborgs Regiment. 403.
Patterson, William, engelsk Skipper. 213.
Pavels, Christopher, forhen Oberstlieutenant i 1. trondhjemske Infanteriregiment. Afskediget som Oberst 7/8 1800. 238.
Pedersen, Postbud. 454.
Pedersen, Jens, Sømand fra Hornbæk. 422.
Pedersen, Ove Christian, Sekondlieutenant i Flaaden. 211. 212.
Penick, Johan Gottlieb, Oberstlieutenant af Landeværnet, Kommandant i Fladstrand. Forfatter. Kasseret 20/7 1808. 428. 429.
Percival, Lord, engelsk Statsmand. 4.
Peschier, Grosserer i Kjøbenhavn 199.
Petersen, Daniel Frederik, Kammerjunker, Oberstlieutenant og Bataillonskommandør i 2. aggerhusiske Infanteriregiment. 395.
Peymann, Christian Frederik, Generalmajor, højstkommanderende Ingenieurofficer i Holsten. 49. 136.

**Peymann**, Henrik Ernst, Generalmajor, Deputeret i Generalitetet, Generalkvartermester, Kommandant i Kjøbenhavn. Broder til Foranstaaende. 8. 11. 17—20. 22. 25. 27—31. 36—39. 41. 42. 44. 47. 50. 53. 67. 73. 76. 81—83. 85—92. 96. 101. 103. 104. 121—127. 129. 130. 132—138. 141. 143. 145—147. 158. 160. 162. 174. 177. 184. 199. 200. 202. 205—207. 209.
**Phiseldek**, Conrad Frederik Schmidt-, Justitsraad, Kommitteret i Kommercekollegiet. 46.
**Pierrepoint**, Henry, engelsk Gesandt ved det svenske Hof. 30. 31. 179. 181.
**Pihl**, Johan Henrik, Premierlieutenant i laalandske Jægerkorps. 155.
de **Plane**, François Xavier, Sekondlieutenant i jyske Skarpskyttekorps. 480.
du **Plat**, Christian Frederik Glode, Kapitajn i Artilleriet, Generalkvartermester-Lieutenant. 222. 298. 301. 303. 305. 321—324. 326. 328. 329. 483. 539.
**Platou**, Michael Johan Henrik Wessel, Sekondlieutenant i jyske Skarpskyttekorps. 480.
**Pløn**, Marcus, Kjøbmand i Christiania. 164.
**Pontecorvo**, Fyrste af, se „Bernadotte“.
**Pontecorvo**, Désirée, født Clary, Fyrstinde af. 329. 459.
**Popham**, Home, Officer i den engelske Flaade. 129—131. 146.
**Posse**, Carl Henrik, Baron, svensk Oberst og Overadjudant. 372. 377. 463. 464. 528. 529. 532.
**Poul I**, Kejser af Rusland. 2.
**Prehn**, Carl Albrecht Cordt, Major og Eskadronschef i jyske Regiment lette Dragoner. 55.
af **Puke**, Johan, svensk Admiral. 449.

**Quadra**, spansk Generalmajor. 517.
v. d. **Qualen**, Rudolf Anton Ludvig, Stabskapitajn i 2. jyske Infanteriregiment, Adjudant hos Kronprins Frederik. $^{6}/_{8}$ 1808 Adjoint i Generalstaben. $^{25}/_{8}$ 1808 Divisionsadjudant. 21. 96. 97.
**Quislin**, Lars, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 392. 402—404.
**Quist**, Henrik Johan Christian, Fuldmægtig ved Finanskasse-Direktionen. 46.
**Quistgaard**, Peter Christian, til Gjerdrup, Kapitajn i sjællandske Landeværn. Falden ved Kjøge $^{29}/_{8}$ 1807. 105. 108.

**Rantzau**, Grevinde. 206.
**Rantzau**, Carl Christian Frederik, til Breitenburg, Greve, Oberstlieutenant à la suite i Landeværnet. 49. 115. 117.
**Rantzau**, Frederik Siegfried, Baron, Kammerherre, Generallieutenant, kommanderende General i Fyn. 10. 12. 19. 30. 43. 45. 66. 67. 118. 121. 211. 300. 315. 324. 419. 465. 472. 489. 493—500. 504.

Rantzau-Lehn, Hans, Baron, Major à la suite i Kavaleriet, Generaladjudant. Død i Oktober 1808. 440.
Rasch, Lieutenant i Flaaden. 51.
Rasch, Otto Frederik, Premierlieutenant i Flaaden. 466. 507.
v. Rayalin, Salomon Mauritz, Viceadmiral, Generaladjudant for den svenske Flaade. 79.
Recke, Ernst David, Premierlieutenant i jyske Dragonregiment. 480.
Reimers, Christian, Justitsraad, Sekretær i Generalitets- og Kommissariatskollegiet. 88.
Rein, Lars, Kapitajn i nordenfjældske Infanteriregiment. 392. 398.
Restorff, Conrad Otto August, Kapitajn i danske Livregiment til Fods. Falden ved Kjøbenhavn 4/9 1807. 123.
Reuterholm, Gustav Adolph, Friherre, svensk Minister. 365.
Reventlow, Christian Ditlev Frederik, til Christianssæde etc., Greve, Kammerherre, Gehejmeraad. Statsminister. Medlem af Landbokommissionen. 219.
Rheinlænder, Rabe Kalkreuter, Major, Bataillonskommandør i slesvigske Landeværnsregiment. 274.
Rick, Major. 100.
Riis, Johan Nicolai, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 402. 404.
Risbrigh, Frederik Christian, Kapitajnlieutenant i Flaaden, Generaladjudant. 359. 531.
Rist, Johan Georg, dansk Chargé d'affaires i London, senere i Hamburg. 3. 6—9. 34—36. 351.
Robertson, James, katholsk Gejstlig. 466. 467.
Roepstorff, Carl Heinrich Adolph, Kammerjunker, Premierlieutenant i Livgarden til Fods. Saaret ved Kjøbenhavn i Avgust 1807. Kapitajn 4/12 1807. 91.
Rolfsen, Skibsbygger i Bergen. 255.
de la Romana, Pedro Caro y Sylva, Marquis, spansk General. 353. 460. 464—467. 469. 470. 474. 489. 494—496. 498—500. 508. 510. 511. 515. 518. 520—522.
Romanzoff, Nicolai Petrowitsch, Greve, russisk Ambassadør ved det franske Hof. 534.
St. Romulo, spansk Brigadechef. 519.
Ronacher, Joseph Martin, Lieutenant i sjællandske Landeværn. 106.
Rosbjerg, Christ. Nielsen, Smed, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.
Rosenblad, Elof, svensk Generalmajor. 232.
Rosenkrantz, Marcus Gjøe, til Hafslund og Borregaard, Kammerherre, Amtmand over Smaalenenes Amt. Medlem af Regeringskommissionen for Norge. 18. 56. 175. 177. 287. 376. 527.
Rosenkrantz, Niels, Baron, Diplomat, senere Udenrigsminister. Broder til Ovenstaaende. 95. 219. 381.
Rosenstand, Peder, Sekondlieutenant i Flaaden. 500.
Rosenstand-Goiske, Peder, Generalavditør i Søetaten. 38. 40. 41.
Rosentvist, Frederik August, svensk Fændrik i Bohuslehns Regiment. 414.

Rosenvinge, Kammerherre. 164.
Rosenvinge, Sigvart Urne, Kapitajn i Flaaden. 231.
Rosenørn, Tøger Emil, Sekondlieutenant i Flaaden. 466.
Rothe, Carl Adolph, Kapitajn i Flaaden. 388. 433. 500. 509. 512.
Rothe, Philip, Sergent i 2. sjællandske Bataillon let Infanteri. 118.
Rottbøll, Jens Laasbye, Justitsraad, Højesteretsadvokat. 41.
Rustad, Hans, Sekondlieutenant i norske Jægerkorps. 9/6 1808 Premierlieutenant. 392.
Ræder, Johan Georg, Major og Kommandør for Grenaderbataillonen af 2. trondhjemske Infanteriregiment. 1/5 1808 Oberstlieutenant. Død 18/11 1808. 360. 362. 367. 371. 392.
Rømeling, Hans Christian, Sekondlieutenant i slesvigske Jægerkorps. 155.
Rømeling, Hans Henrik, Kapitajn i Ingenieurkorpset, Adjudant hos Kronprins Frederik. 12. 275.
Rømeling, Jobst Conrad, Kammerherre, Generaladjudant. Gesandt ved det holsten-oldenburgske Hof i Eutin. Afskediget af Krigstjenesten 9/6 1808. 440.
Rømer, Lieutenant og Adjudant i Kragerøs Borgervæbning. 413.
Røsler, Expres. 335.

Sadolin, Emanuel, Kapitajn i oplandske Infanteriregimentet. 392.
Saint-Aubain, Frederik Julius Christian, Major i Artilleriet. 332. 333.
Saumarez, James, engelsk Viceadmiral. 374. 408. 436. 462. 468.
Savary, Anne Jean Marie René, fransk General. Politiminister. Senere Hertug af Rovigo. 26.
Schack, Ernst, Kammerjunker, Chef for det kielske Jægerkorps. 51.
Scharffenberg, Poul Ulrik, Kapitajn i 2. jyske Infanteriregiment. 518.
Scheel, Bendix Ferdinand, Oberstlieutenant i holstenske Landeværn. 68.
Scheel, Moritz. Major i Marineregimentet. 4/12 1807 Oberstlieutenant i Prins Christian Frederiks Regiment til Fods. 158.
Schefmann, svensk Lieutenant. 391.
Schifter, Anders, Premierlieutenant i Flaaden. 192. 195.
Schimmelmann, Henrik Carl, Greve, Gehejmeraad, Finansminister. 185. 206. 219.
Schioll, Johan Niclas, svensk Fanejunker i Skaraborgs Regiment. 403.
Schleppegrell, Otto Henrik, Generalmajor, Chef for det thelemarkske Infanteriregiment. Afskediget 5/2 1808. 224. 362.
Schmettau, Gottfred Vilhelm Christian, Greve, Oberst, Kommandør for Livgarden til Hest, Generaladjudant. 30/6 1808 Generalmajor. 29. 86. 122—124. 127. 132. 136. 146. 538.
Schmettow, Carl Jacob Woldemar, Greve, Generallieutenant, Chef for 2. trondhjemske Infanteriregiment. 30/6 1808 General. 165. 224. 233. 237. 238. 362. 463. 529.
Schmidt, Johannes, Premierlieutenant i Flaaden. 118.

Schow, Sekretær i Admiralitetet. 46.
Schreibvogel, Niclas Siegfried Philip, Major i slesvigske Infanteriregiment. 22. 140.
Schrødersee, Lorenz, Kammerherre, Oberst. Overbefalingsmand i Kystmilicen. 310.
Schulenburg, Georg Ludvig, Greve, Oberst, Chef for Marineregimentet, derefter for Kjøbenhavns Infanteriregiment. 351. 420.
Schumacher, Andreas Anton Frederik, Sekondlieutenant i Ingenieurkorpset. 329.
Schweigaard, Lieutenant i Kragerøs Borgervæbning. 412.
Schøller, Christian, afskediget Ritmester. 95.
Schønheyder, Johan Henrik, Dr. og Professor medicinæ, Læge ved Vaisenhuset, Præses og Æresmedlem i det Kgl. medicinske Selskab i Kjøbenhavn. 199.
Schønheyder, Ulrik Anton, Premierlieutenant i Flaaden. $^{27}/_{6}$ 1808 Kapitajnlieutenant. 214. 357. 465. 483. 505. 512.
Segerdahl, svensk Sergent. 403.
Sehestedt, Jens, Sekondlieutenant i 2. jyske Infanteriregiment. 519.
Sehestedt, Ove Rammel, Kammerherre, Deputeret i Kommercekollegiet. 46.
Seidelin, Mathias, Kapitajn i Artilleriet. 194.
Selmer, Kjøbmand i det søndenfjældske Norge. 401.
Selmer, Frederik Christian, Kapitajn, Amtsforvalter for Hørsholms Distrikt. 86.
de Seue, Premierlieutenant. 404.
de Seue, Werner Nicolai, Oberst, Chef for 1. aggerhusiske Infanteriregiment. $^{30}/_{6}$ 1808 afskediget som Generalmajor. 224. 266. 271. 362. 364. 368. 372. 390. 435. 446.
Seyersted, Frederik Christian, Ritmester i trondhjemske Dragonregiment. Nedenstaaendes Broder. 281.
Seyersted, Johannes, Major af Infanteriet, Generalkvartermester-Lieutenant. $^{30}/_{1}$ 1808 Oberstlieutenant. 188. 189. 193. 255. 281. 288.
Sick, Christian Frederik. Legationsraad, Sekretær i det udenlandske Departement. 155.
Sievers, Fuldmægtig. 287.
Sigholdt, Peter Lorenz Sidemann, Kapitajn i 2. trondhjemske Infanteriregiment. 392.
Silfversparre, Frederik, svensk Fændrik i Skaraborgs Regiment. 403.
Smith, Erik, Stadsmægler, Skibsklarerer og Dispacheur i Christiania, Forretningsfører i Provideringskommissionen. 358.
Smith, Gabriel, Sekondlieutenant i aggerhusiske Dragonregiment. 280.
Smith, Michael, Premierlieutenant i vesterlenske Infanteriregiment. 280.
Smith, William Sidney, engelsk Admiral. 78.
Sneedorff, Hans Christian, Kommandørkapitajn i Flaaden. Chef for Søkadetkorpset. 19. 33. 53. 54. 69. 71. 74. 76. 85. 166. 170. 171. 175. 181. 183. 184. 186. 188. 190. 192. 195. 196. 213. 214. 253. 277.

Sommerhjelm, Mathias Otto Leth, Generalavditør for Norge, Deputeret i det norske Generalitets- og Kommissariatskollegium. 249.
Sommerschild, Iver Christian Lund, Major, Kommandør for Grenaderbataillonen af 1. trondhjemske Infanteriregiment. 360. 362.
Sparre, Baron, svensk Lieutenant. 391.
Sparre, Baron, svensk Fændrik. 391.
Spendrup, J. P., Brændevinsbrænder i Kjøbenhavn. 425.
Sperling, Frederik, Premierlieutenant i fynske Regiment lette Dragoner; forsat til Livregiment lette Dragoner. 514. 515. 520.
Spies, Joachim Ove Frederik, Kancelliraad, Sekretær i tyske Kancelli. 46.
Spinosa, Lieutenant i det spanske Infanteriregiment „Asturien“. 477. 478.
Spørck, Johan Henrik, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment, Brigadeadjudant. 10/6 1808 Kapitajn. 293. 373. 375. 376. 392. 400—404. 406. 409.
Stabell, Frederik Vilhelm Bruenech, Major og Kompagnichef i norske Jægerkorps. Midlertidig Kommandør for søndenfjældske Skiløberbataillon. 19/12 1808 tillige Kommandør for den norske lette Infanteribataillon. 392.
Staffeldt, Bernhard Ditlev, Kammerherre, Oberst, Chef for norske Jægerkorps. 30/6 1808 Generalmajor. 108. 120. 140. 224. 246. 251. 259. 270—272. 286. 361. 362. 367. 371—373. 376. 392—396. 398. 399. 430. 464.
Stafford, Robert, Officer i den engelske Flaade. 32. 33.
Stang, Kjøbmand i det søndenfjældske Norge. 401. 402.
Stanhope, Officer i den engelske Flaade. 78.
Stedingk, Curt Bogislav Ludvig Christopher, Friherre, General, svensk Gesandt i St. Petersborg. 219. 345.
Steffens, Jacob Hansen, Major i Ingenieurkorpset. 419.
Steffens, Peter Svane, Premierlieutenant i Kronprinsens Regiment. 27. 50. 89. 90. 103. 142.
Steingardt, Opfinder. 419.
Stemann, Christian Ludvig, Gehejmemeraad, Overpræsident i Altona og Domprovst i Hamburg. 326.
Stemann, Poul Christian, Kammerherre, Amtmand over Sorø Amt. Ovenstaaendes Søn. 21. 22. 62. 93. 94. 96. 99.
Stephansen, Hans, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 212.
Sternsten, svensk Kapitajn. 391.
Stibolt, Jens Peter, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 65. 166. 169—171. 186. 410.
Stielau, Georg Lorenz, Major, Bataillonskommandør i nordenfjældske Infanteriregiment. 360. 369.
Stockfleth, Joachim Godske, Sekondlieutenant i Artilleriet. 515. 520.
de Stockfleth, William Walker, Viceadmiral. 38.
Storm, Ove Frederik, Ritmester i smaalenske Dragonregiment. 254.
Stoud, Frederik, Justitsraad, Kammersekretær og Kommitteret i Generaltoldkommeret. 46.

Stricker, Ezechias Henrik, Generalmajor, Kommandant paa Kronborg. 177. 185. 211. 309. 418. 419. 422. 427. 428. 435. 481. 482.
Struve, Christian Ditlev, Kapitajn à la suite i Armeen. Overmagasinbestyrer ved Feltkommissariatet. 324. 330.
Strømbom, Christopher Lorenz, svensk Kapitajn i Skaraborgs Regiment. 403.
Suckow, Christoph Henrik, Oberstlieutenant i Ingenieurkorpset. $^{30}/_{6}$ 1808 Oberst. 275. 281. 282. 306.
Suckow, Johan Christoph, Major i Artilleriet. 465. 537.
Suenson, Jean Jacques Isaac, Kapitajnlieutenant i Flaaden. 505.
Sundt, Christian Ulrich, Major og Kommandør for 2. sjællandske Bataillon let Infanteri. $^{14}/_{7}$ 1808 Oberstlieutenant og Kommandør for jyske Skarpskyttekorps. 22. 25. 59. 61—63. 118. 121.
Svendsen, Anders, Sømand fra Hornbæk. 422.
Sæter, Lieutenant. Falden $^{10}/_{6}$ 1808 ved Præstebakke i Norge. 403. 404.
Søderhjelm, Lorenz Jacob, svensk Major i Dals Regiment. 371.
Sølling, Peter Norden, Kommandørkapitajn i Flaaden. 65. 74. 171. 192. 306.
Sørensen, Søren, Baadfører fra Endelave. 457.

Tailor, Brook, engelsk Gesandt ved det danske Hof, forhen i Sydtyskland. 7.
Tambs, Hans Frederik, Premierlieutenant i søndenfjældske Infanteriregiment. 401—404.
Taube, Carl Vilhelm, Friherre, svensk Chargé d'affaires ved det danske Hof. 217. 231.
Tavast, Johan Henrik, Greve, svensk General. 451.
Tellequist, Carl, Generalmajor, Chef for 2. jyske Infanteriregiment. 209. 225. 419. 424. 438. 466. 470. 472. 491. 492. 504.
Thibot, fransk Ingenieurlieutenant. 537.
v. Thienen, Claus Christoph, Major og Eskadronschef i Livregiment lette Dragoner. $^{1}/_{8}$ 1808 Oberstlieutenant. 55. 114. 141.
Thornton, Edvard, engelsk Diplomat. 223.
Thulstrup, Magnus Andreas, Stabskirurg i Norge. 291.
Thun, Philip Gerhard, Kapitajn i Flaaden. 231.
Thygesen, Axel Møller, Direktør i Bankkontoret. 46.
de Thygeson, Nicolai Emanuel, Stiftamtmand over Christianssand Stift og Amtmand over Nedenes Amt. 33. 65. 71. 171. 185. 186. 194.
Tillisch, Georg Frederik, Major i sjællandske Landeværn. Overbefalingsmand i Kystmilicen. 109. 310.
Tobiesen, Peter, Generalmajor, Chef for vesterlenske Infanteriregiment, Kommandant i Christianssand. 32. 33. 186. 224.
Toll, Johan Christopher, Friherre, svensk Feltmarskalk, Guvernør i Skaane. 26. 223. 232. 338. 422. 434.
Tommerup, Thomas, Sognepræst paa Drejø. Forfatter. 457.

Trampe, Frederik Christopher Just Gerhard, Greve, Premierlieutenant i Flaaden. 27/6 1808 Kapitajnlieutenant. 329. 508. 514.
Trane, Korporal. Falden 10/6 1808 ved Præstebakke. 403.
Treschow, Michael, Konferensraad, Amtmand over Roskilde Amt. 27. 142.
Treschow, Ovenstaaendes Søn. 478.
Tscherning, Eilert Peter, Major, Inspektør. Øverstbefalende for Frederiksværks frivillige bevæbnede Korps. 21. 103. 159. 275. 284. 333.
Tutein, Frederik, Borger i Kjøbenhavn, preussisk Konsul. 199.
Tønder, Henrik Georg, Chef for Borgervæbningen og Defensionsvæsenet i Kragerø. 412—414.

Uldahl, Johan Joachim, Premierlieutenant i Flaaden. 500.
Ulfsparre, Baron, svensk Lieutenant i uplandske Infanteriregiment. 396.

Vahrendorff, Gustav Adolph, Oberst og Bataillonskommandør i slesvigske Infanteriregiment, Generaladjudant. 73. 210. 211. 311. 419. 465. 482. 505. 524. 525.
Veaux, Antoine Josephe, Baron, fransk General. 458. 470. 503. 504. 522.
Vegesack, Eberhard Gotthard Ernst, Friherre, svensk Generalmajor. 223. 232. 365. 366. 451.
Vilhelmine, Hertuginde af Brunsvig-Oels. Død 21/4 1808. 427.
Vilhelmine Marie, Prinsesse til Danmark, Datter af Kronprins Frederik. 217.
Vogelsang, Kjøbmand i Norge. 238.
Voigt, Johan Mangelsen, Oberstlieutenant i danske Livregiment til Fods. 20. 41. 91.

Wackenitz, August Frederik, Kammerherre, Generallieutenant af Infanteriet. Deputeret i det norske Generalitet. Død 16/12 1808. 165.
Waldeck, Samuel, Major i slesvigske Jægerkorps. 30/3 1808 Oberstlieutenant. 114.
Walter, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.
Walterstorff, Ernst Frederik, Kammerherre, første Direktør for Generalpostamtet, Generalmajor, Chef for nordre sjællandske Landeværnsregiment. 11. 20. 32. 41. 70. 79. 83. 84. 91. 123. 124. 127. 129—132. 139. 141. 143. 145. 147. 202. 203.
Warnstedt, Sønner af Frederik Carl W., Kammerherre, Jægermester i 2. slesvigske Distrikt. 459.
Warnstedt, Frederik Emil Georg, Fændrik i jyske Skarpskyttekorps. 480.
Wassard, Hans Mathias, Grosserer, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.

Wedel, Frederik Christian Carl, Baron, Major, Bataillonskommandør i søndre sjællandske Landeværnsregiment. Afskediget $^{4}/_{1}$ 1808. 100. 108. 109.

Wedel-Jarlsberg, Johan Caspar Hermann, Greve, Amtmand i Buskerud. Medlem af Regeringskommissonen for Norge. 64. 68. 167. 177. 181. 182. 184. 195. 242. 358. 362. 379.

Wegener, Gabriel, Kapitajn, Chef for østre Stadskompagni af Kjøbenhavns borgerlige Infanteri. 530.

Wegener, Theodor Johan, Oberstlieutenant og Kommandør for 1. sjællandske Bataillon let Infanteri. $^{9}/_{5}$ 1808 Oberst af Infanteriet. Generalkvartermester. Chef for Generalkvartermesterstaben og Guidekorpset. 22. 55—60. 62. 110. 111. 114. 120. 140. 143. 442.

Weibye, Poul, Major og Bataillonskommandør i oplandske Infanteriregiment. $^{30}/_{3}$ 1808 Oberstlieutenant. 360. 367—369. 390.

Weinholdt, Carl Adolph, Sekondlieutenant i søndre sjællandske Landeværnsregiment. $^{10}/_{1}$ 1808 Premierlieutenant. 109.

Weismann, Kapitajn i Kongens Regiments 3. Bataillon. Overbefalingsmand i Kystmilicen. 310.

Wellesley, Arthur, engelsk Generalmajor. 25. 129—131. 146. 147. 354. 355. 462. 466.

Wendt, Carl, Konferensraad, Deputeret i Finanskollegiet. 46. 506.

Wensell, Hans, Kjøbmand i Trondhjem. 196.

Westfelt, Axel Ferdinand, svensk Fændrik i Skaraborgs Regiment. 403.

Wichfeld, Henning, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 311.

Wiegelsen, Broder Knud Brodersen, Sekondlieutenant i Flaaden. 411.

Wiglar, Major, Overbefalingsmand i Kystmilicen. 310.

Willemoes, Peter, Premierlieutenant i Flaaden. Falden paa „Prins Christian Frederik“ $^{22}/_{3}$ 1808. 97. 98.

Winge, Niels, Fuldmægtig i Bankkontoret. 46.

Winterfeldt, Jørgen Balthazar, Kammerherre, Admiral. 29. 124. 127. 133. 135.

Wirgin, Claes Samson, svensk Lieutenant i Gøta Artilleri. 403.

Wleugel, Cornelius, Kapitajn i Flaaden. 357.

Wleugel, Johan Peter, Viceadmiral, Deputeret i Admiralitetet. 18. 46. 195.

Wleugel, Peter Johan, Kapitajn i Flaaden, Navigationsdirektør. 87.

Wodschou, Hans Jørgen, Kapitajn i sjællandske Jægerkorps. 525.

Wood, engelsk Oberst. 353.

Wulff, Christian, Premierlieutenant i Flaaden. 441. 483. 505.

Wulff, David Christian Emanuel, Brygger, eligeret Borger i Kjøbenhavn. 199.

Wulff, Peter Frederik, Premierlieutenant i Flaaden. $^{27}/_{6}$ 1808 Kapitajnlieutenant. 270. 410. 411.

Wærnskjold, Jens, Kapitajn i søndenfjældske Infanteriregiment. 414. 415.

**Yoldi**, Greve, spansk Gesandt ved det danske Hof. 448.

**Zarbell**, Daniel Michelsen, Kapitajn i nordenfjældske Infanteri-regiment. 368. 396. 392.
**Zeska**, Carl, Major i Infanteriet, Kommandant paa Helgoland. 20.
**Züber**, Ferdinand, Oberstlieutenant i Ingenieurkorpset. $^{12}/_{6}$ 1808 Oberst og Kommandant paa Fladstrand og Hals. 429.

**Østerdahl**, svensk Sergent. 403.

# Rettelser og Trykfejl.

| | | |
|---|---|---|
| S. 7 L. 24 f. o. | Sir Brook Tailor | læs Mr. Tailor. |
| - — - 16 f. n. | Sir B. Tailor | - Mr. Tailor. |
| - 8 - 17 f. n. | 8de Avgust | - 6te Avgust. |
| - 9 - 4 f. o. og flg. | Med Hensyn til Jacksons Optræden i Kiel og de videre Forhandlinger mellem ham og den danske Regering i Avgust Maaned henvises til en Afhandling af nærværende Skrifts Redaktør i Historisk Tidsskrift VI Række, I, Side 1—57: „Den politiske Krise i 1807". I denne gives der, støttet til Aktstykker, som først ere komne for Lyset, efter at Begyndelsen af dette Bind var trykt, nøjagtig Oplysning om de politiske Enkeltheder ved Bruddet med England 1807. | |
| - 10 - 10-12 f. o. | Den her omtalte forsætlige Forsinkelse af Jacksons Rejse, som støttede sig til, hvad Røder, i Overensstemmelse med en almindelig troet historisk Tradition, har fremsat i sin „Danmarks Krigs- og politiske Historie", I Del, Side 55, maa efter Oplysninger i ovennævnte Afhandling i Historisk Tidsskrift betragtes som mindre rigtig, og Punktummet bør derfor udgaa. | |
| - 11 - 21 f. o. | Oberst P. L. Oxholm | læs Generalmajor P. L. Oxholm. |
| - 28 - 2 f. n. | L. M. Hudtwalker | - C. M. Hudtwalker. |
| - 79 - 15 f. o. | Rajalin | - Rayalin. |
| - 91, Noten. | Den her opførte Tabsliste synes ikke at have været nøjagtig, i alt Fald for de Dødes Vedkommende; thi det har vist sig, at Lieutenanterne A. Holsten, Roepstorff og Friess ikke ere faldne, men kun have været saarede. De ere senere avancerede. | |
| - 127 - 10 f. o. | Lange Hjorthøy | læs Lange. Hjorthøy. |
| - 155 - 9 f. o. | F. C. Hommel | - M. C. F. Hommel. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| S. 156 | L. 8 f. o. | F. C. v. Hommel | læs | M. C. F. v. Hommel. |
| - 172, | Noten. | Redaktøren har haft Lejlighed til i det norske Rigsarkiv at overbevise sig om, at den i Noten omtalte Passus af Christian Augusts Brev er korrekt gjengiven i „Norske Samlinger“. Redaktionen maa derfor lade det staa hen, hvorledes denne Passus skal forstaas. | | |
| - 224 | - 3 f. o. | C. F. W. Grev v. Schmettow | læs | C. J. W. Grev v. Schmettow. |
| - — | - 17 f. o. | O. F. P. F. Lowzow | - | C. F. P. T. Lowzow. |
| - 357 | - 18 f. o. | V. Wleugel | - | C. Wleugel. |
| - 360 | - 14 f. o. | J. N. Harbou | - | J. U. Harbou. |
| - 367 | - 21 f. o. | Oberst Ræders | - | Oberstlieutenant Ræders. |
| - 368 | - 7 f. o. | Oberst Grev Axel Mørner | - | Oberstlieutenant Grev Axe Mørner. |
| - 369 | - 5 f. n. | Oberst Mørner | - | Oberstlieutenant Mørner. |
| - 389 | - 5 f. o. | Vetteland | - | Vettland. |
| - — | - 17 f. o. | Apil | - | April. |
| - 399 | - 15 f. o. | Vestra, Ed | - | Vestra Ed. |
| - 416 | - 6 f. n. | afgivét | - | afgivet. |
| - 457 | - 7 f. o. | dansk | - | Dansk. |
| - 469 | - 1 f. o. | Fabrigues | - | Fabregues. |

B'D. FEB 7 1914